„Narodni list“ izlazi svakog četvrtka poslje podne.

Cieua mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 1. Volosko-Opatija, u četvrtak 7. jenara 1904. God. IV.

Na znanje!

Prvi broj „Narodnog lista“ šiljemo na ogled. — Koji nam do dojdućega broja ne pošalje predplatu, tomu ćemo obustaviti šiljanje lista. Toliko na znanje i ravnanje swim, koji će primiti prvi broj „Narodnog lista“. — Svi pak, koji žele primati „Narodni list“ a nisu dobili prvoga broja, neka nam pošalju predplatu, pak ćemo njim ga naknadno poslati.

Bit će bolje, mičimo se samo!

Naše obećanje.

U broju „Narodnoga lista“ od 18. prosinca 1902., javili smo svojim čitateljem, da predbježno prekidamo izdavanjem lista, nadodav, da ćemo istim nastaviti čim nam budu to okolnosti dopustile.

Nu radi neodklonivih zaprieka, ne bijaše nam na žalost moguće, da zadanu rieč prije ispunimo. Te zapreke postoje i danas, no pošto su nas kroz cielu ovu godinu salietavali rodoljubi i prijatelji „Narodnog lista“, upitima, hoćemo li jedared nastaviti njegovim izdavanjem, odlučismo udovoljiti toj obćenitoj želji, to više, što i mi sami uvidjesmo, da nam je list od prieke potrebe za narodni probitak u Istri u obće, a za ove krajeve napose.

I tako evo nas pripravne, da i nadalje izdajemo, „Narodni list“ u Voloskom-Opatiji, da time izpunimo — ako i kasno — zadanu rieč.

Mi preuzimamo ovim veliki teret na sebe, ali činimo to veselim srdcem, jer se nadamo time koristiti hrvatsko-slovenskoj stvari u Istri, i jer očekivamo od istarskih rodoljuba izdašnu koliko materijalnu toliko i moralnu podporu za to svoje skroz i skroz rodoljubno poduzeće.

Pravac će „Narodnoga lista“ biti i odsele isti kao i u prvašnje vrieme, tek će mu unapried ton biti posve drugačiji. Naš će list iznašati samo takove stvari, koje će čitaoce zanimati i koristiti im, dočim će se čuvati svakog osobnog napadaja bilo na koga: Napadaje pako na sebe, na našu hrvatsku-slovensku stranku u Istri, na zaslužne narodne muževe, odbijati će odlučno ali dostojanstveno, kako se to već i dolikuje ozbiljnom listu.

Šibati će nemilosrdno samo narodne izdajice i one vladine organe, koji gazeć zakon, čine našem narodu krivicu.

Vrlo su ozbiljna vremena nastala za naš narod u Istri. Naši narodni neprijatelji upriešе sve sile, da naš narodni živalj u Istri posvema skuče pod svoj jaram. Pri tome im znatno idu na ruku ces. i kralj. gospoda, koja su prisegla, da će poštivati zakone a po tome i narodnu ravnopravnost. Naši narodni neprijatelji deviknuše nam nedavno: „Priznajte nam, da je Istra talijanska zemlja, pak ćemo Vas pustiti živjeti!“ Mi pako moramo doviknuti njima: „Nikada toga priznati nećemo, jer bi to bilo izdajstvo, jer bi to značilo, ići vuku u ralje, predati se dragovoljno na milost i nemilost tudjincu“.

Mi se pako hoćemo, mi se moramo boriti do zadnje kapi krvi, za svoju narodnost, za svoj jezik. Radimo svi radimo složno, pak će ta naša borba biti jamačno okrunjena liepim uspjehom.

Vrlo uspješno sredstvo te borbe biti će nam „Narodni list“, pak je zato sveta dužnost svakoga rodoljuba, da naš „Narodni list“ koliko god može podupre.

Bude li pomoći, radit ćemo sve na korist ljubljene domovine naše, ne bude li pomoći, mi ćemo biti sebi sviestni, da smo učinili svoju dužnost, a posliedice i odgovornost neka padnu na one, koji se našem pozivu ne odazvaše.

Ki će mir i slogu v Istre?

Naši narodni neprijatelji, istarski Talijani, vavek govore i pišu, da oni žele mir i slogu v Istre, kako va je bilo prije nego se je naš puk v Istre probudil od tvrdega sna.

Mi smo va „Narodnem liste“ već dosta puti dokazali, kakav mir i kakovu slogu istarski Talijáni išću: najme, da svi oni Istrani hrvatskega i slovenskega jezika, ki nete i nemoru bit Talijani, zataje svoju narodnost i svoj jezik pak da budu va svemu i po svemu podložni Talijanom. — Takov mir žele Talijani.

To su istarski Talijani najbolje dokazali meseca novembra. leta 1903. va istarskem sabore iliti dijete.

Va dalmatinskem sabore dogodilo se je najme koncem lanjskega leta, da su se dalmatinski Hrvati pomirili i složili z dalmatinskemi Talijani, samo da moru složno obranit se proti nastojanju ces. kraljevske bečke vlade, da va Dalmacije sve ponemči. — Hrvati i Talijani va Dalmacije videli su najme kakova pogibelj njim preti i jednem i drugem od oholega Nemca pak su zaboravili na medjusobnu mnogoletnu borbu i složili se proti skupnemu neprijatelju.

Dalmatinski Talijani, keh ima va Dalmacije samo 10 po sto, rekli su: i mi znamo i priznajemo, da je Dalmacija po narodnosti hrvatska zemlja, samo prosimo Hrvate, da nas Talijane ne zataru nego da nas brane i proti pohrvaćenju i proti ponemčenju.

Hrvati su na to Talijanom odgovorili: dobro je, držite s nami pak budite seguri, da Vas nijedan neće ni pohrvatit ni ponemčit. I tako se je dogodilo, da su se stari neprijatelji, ki su se leta i leta mej sobom kosmali, pomirili, samo da moru složnemi silami držat dugo od svojega praga skupnega neprijatelja.

Ovo pomirenje Hrvati i Talijani va Dalmacije stavil je va zadnjoj istarskoj dijete va Pule istarskem Talijanom pod nos naš velevredni zastupnik Dr. Mate Laginja. On je va lepem govore Talijanom rekal po prilike ovo „Ča je treba, da se v Istre Hrvati-

Podlistak.

Nedjeljni razgovori.

Stari Marko bil je od vavek poznat kako dobar i pošten čovek. Dokle je samo mogal, njegove ruki ni nogi nisu imele nikada mira — vavek je hodil za poslom — nikada jedan čas prez dela. Takova mu je i žena, stara Mare, a takovi i sini, tri dečka kako tri gori. Pak i njihove ženi i one imaju zlatne ruke za delo, pak i sama deca, Markovi unuki pomažu, već ovako mali, svojem starejem puli svakega dela. Ni dakle nikakovo čudo, ako je va toj kuće svega i svakakovega blagoslova božjega, toliko više, ča je Marko, a s njim i sva njegova družina, pobožan i Bogu vrlo odan. Va njegovoj se kuće svaki dan skupno moli.

Nego stari Marko ima još jednu drugu lepu krepost. On je naime pravi i koreniti domorodac. Bože sačuvaj, ki bi pred njim uvredil našu lepu hrvatsku domovinu, naš mili i dragi hrvatski jezik. — Bože sačuvaj! Puli takove prilike naš bi stari Marko skočil, kako da bi ga ki iglom badnul i teško onemu, ki bi se va takoveh časeh na njega nameril.

Drugačije k njemu vavek rado prihajaju ljudi na savjet i na prijateljski sastanak. Osobito se po nedjeljah ljudi rado puli njega skupljaju i to po letu vane pred kućom pod brajdom a zime va kuhinje na širokem i dugem ognjišće. I prošlu nedjelju skupilo se puli njega više ljudi — prijatelji i susjedi. Ljudi su prišli uprav kada je starac sa svojom družinom molil krunicu, pak da ne smetaju, počeli su i oni moliti s njim i kad su izmolili krunicu javi se starac i reče:

— Sad ćemo molit tri „Oče naša“ i tri „zdrave Marije“ za duše onih dobrih ljudi, ki su prošlega proleća poginuli za svoju milu hrvatsku domovinu. Svi su na to počeli molit „oče naš“ — a kad su i s tom molitvom bili na kraje, javi se opet stari Marko i reče:

— Pokoj vječni daruj njima Gospodine!

— I svjetlost vječna svjetila njim!

— Počivali u miru!

— Amen!

Ljudi pokrili glave i nekoliko vremena ni nijedan od njih progovoril ni besedi.

Za tim se i opet javi stari Marko.

— Dobre duše! Bog ih pomiluj!

— Pomislet samo na one njihove ženi i decu, uzdahne Luce, žena najstarejega Markovega sina. Kako im mora bit težko!

Marko: Težko!.. to se razume. Ali va onakoveh momenteh se na to ne gleda. Svaki čovek od duše i srca misli taj hip samo na svetu zemlju, ka nas je rodila, na dragu starinu, ku moramo mi očuvat i obranit našoj dece, kako su ju nam očuvali naši pokojni stareji. E, treba samo pomislet koliko se je moralo več do sada prolet krvi, da se očuva tu miln zemlju! Koliko je Hrvati palo boreć se sad proti Mongolu, sad proti Turčinu, proti Niemcu, proti Magjaru, proti Francezu, proti Talijanu i ki bi nabrojil sve one narode, protiv keh se je moral od vavek borit naš slavni hrvatski narod. A zač su ti narodi navaljevali toliko na te naše nekadanje ljude! A za to, zač su im ti grabežljivci oteli pograbit njihove lepe zemlje, prelepe hrvatske zemlje — a naši stareji nisu dali — več su radje pogibali pod neprijateljskim oružjem, nego da zemlju puste prokletemu tudjincu. A tako je i danas. I danas gledaju ti grabežljivci, da nas zataru da nam zamu vlast iz ruk, da po volji zagospodare po naših zemljah. To čine v Istre Talijani, va Dalmacije Talijani i Nemci, va Hrvatskoj Nemci i Magjari. Ale narod ne da — ne da — Ni mu stalo za život, neka teče krv, neka padaju glave — samo da zemlja ostane onemu, čigova je. Za to su vidite prošlega proleća pali oni ljudi u Zaprešiću i drugdje po Hrvatskoj; za to, da nam zemlju obrane od tudjinca dali su oni i krv svoju. Čast im i slava od Boga i naroda!

Svi: Slava im! Večna slava!

Mladji Markov sin Tone. Ma, ima neč ča mi ne gre nikako va glavu. Govorite da su Turci, Nemci i toliki drugi otimali našim ljudem njihovu zemlju — to ja razumijem — — Ale sada, va ovo naše doba, mi vidimo, da ni Talijani, ni Magjari a ni Nemci ne gredu protiva nas ni sabljom ni s puškom v ruki. Kako bi nam dakle oni mogli pograbit naše zemlje, à?

Marko: Kako?... a lepo? Poslušaj! Naši ljudi su bili od vavek dobri ljudi, pak su rado verovali tudjincu. Dogodilo se je i va Hrvatskoj i va Dalmacije a i puli nas v Istre, da je naš narod dal na veru vlast tudjincu v ruki. Taj tudjinac s početka i vlada još nekako, a sve ča dalje, to on biva sve naprasiteji i pohlepneji. Najzada ga spopane volja, da za vavek zavlada tim narodom tako, da mu zame z ruk svu vlast, ku će on dat svojem ljudem od svojega roda i jezika. Ale to ne gre valje onako na jedan put. Tu, je vidiš, politika po srede. Ti a s tobom i svi ovi ljudi znaju, da va svakej pšenice ima ljulja — a ima ga i va svakem narode. Puli nas, na žalost, ima ga i previše. Vavek se najde po ki izdajica, izrod, odpadnik, k

Slovenci kosmamo s Talijani već toliko let? Ugledajmo se va braću Dalmatince pak se i mi pomirimo, da moremo skupno delat na korist naše domovine Istre i istarskega puka i da moremo laglje odbit nastojanje Nemac, da nam va našoj kuće zapovedaju.

Na te lepe i pametne besede Dr Laginje odgovorili su mu Dr. Bartoli i Cleva, da će se istarski Talijani pomiriti s istarskemi Hrvati i Slovenci samo onda kad budu Hrvati i Slovenci Istre pripoznali, da je Istra talijanska zemlja. Ne verujete? Prosimo Vas čitajte „Piccolo“, „Istriu“, „Popolo Istriano“ od novembra p. l. pak ćete se osvedočit. Takovo dakle, istarski Talijani žele pomirenje s nami.

Mi moramo zatajit svoju narodnost, svoj jezik, svoje sve, mi moramo na jedanput postat Talijani ili barem talijanski „šćavi“, pakon puta ćemo komaćimat mira.

Pitamo mi sada svakega pametnega čoveka moremo mi na takov mir pristat? Ne, nikada ne! Po državnem fundamentalnem zakonu imaju svi narodi Austrije jednake pravice.

Dakle i Hrvati i Slovenci Istre moraju po tem zakone imat jednake pravice s istarskemi Talijani a ne da moraju bit ovem u svem i po svem podložni. Kako licumerski s nami postupaju istarski Talijani vidi se iz tega, ča oni zahtevaju, da i mi pripoznamo, da je Istra talijanska zemlja, kako su dalmatinski Talijani pripoznali, da je Dalmacija hrvatska zemlja za svem tem, da jako dobro znaju, da je va Dalmacije samo 10 po sto Talijani a ostalo da su Hrvati, dok je v Istre 65 po sto Hrvati a samo 35 po sto Talijani i to polag popisije ku su sami Talijani učinili.

Dakle naša većina ima se podložit talijanskoj manjine! Ne, ne, gospodo Talijani! tako se nećemo pogodit. Ako ćete mir i slogu neka imaju i Hrvati, i Slovenci i Talijani jednake dužnosti i jednake pravice, kako to zakon propisuje. Nego tega Talijani neće. Oni bi hteli samo zapovedat za svem tem, da ih je manje od nas a mi da se slepo pokoravamo i da njim za volju postanemo sve čisti Talijani: „sudditi di Vittorio Emanuele“. Ki ima razuma neka prosudi, imamo pravo mi, ki svoje branimo ili Talijani, ki naše zimlju. O toj stvare ćemo još govorit.

Pogled na leto 1903.

Ne mislimo učinit redovitu i točnu bilancu za leto 1903, koja bi se odnašala na celo naše cesarstvo jerbo nam prostor lista to ne dopušća, hoćemo samo, da učinimo malu bilancu ili račun leta 1903., koliko se naše Istre tiče. Dok je još „Narodni list“ leta 1902. izlazil, započela je izborna borba za novo občinsko zastupstvo va Tinjanu. Naša narodna stranka je kod teh občinskeh izbori va Tinjanu dva put dobila dosti veliku većinu ali oba puta je c. k. vlada, da ugodi Talijanom, uništila bez pravoga razloga izbore a kod trećega izbora predobili su, krivnjom naših ljudi i pomoću c. k. vlade, Talijani i njihove podrepnice. Žalostna nam majka kad se naši ljudi prodavaju za 5 ili 10 fijorina, dokle za toliko ne moreš kupit ni prasca ni telca.

Za tim obavili se občinski izbori va Žminju i Boljunu. Va obih občinah predobila je naša stranka. Nadamo se, da će novo zastupstvo va tim dvim občinam upotriebit sve svoje sile, da bude občini i puku, koji ga je izabrao, na korist i diku. Neka načelnici, občinski zastupnici i občinski činovnici naših občina imaju vavek pred očima, da je jedina pomoć naše stranke puk, narod, i da moramo svi radit i nastojat za dobrobit puka. Naša hrvatsko-slovenska stranka v Istre nima na dispoziciju provincialnu kasu, kako ju ima Talijanska stranka · naša stranka dela samo s pomoću puka pak mora skrbit samo za dobro i napredak toga puka. To si zapišimo svi za uho!

Nedavno obavili su se občinski izbori va Roču. Ova je občina bila do sada vavek va talijanskeh rukah. Kod zadnjeh izbori složili su se kmeti iz Roščine z našemi ljudi va gradiću Roč, pak su zgrabili občinsku upravu iz nesrećneh talijanskeh ruk, ke su tu siromašnu občinu upravo upropastile. Za načelnika bil je izabran čestiti naš rodoljub Pavletić, kojemu želimo od srdca krepko zdravlje i dobru volju, da bude mogal ročku občinu spasit od propasti koju njoj je pripravila talijanska stranka.

Va Podgradu zahvalil se je na načelničkoj časti dosadanji načelnik gosp. Slavoj Jenko, pak su do noveh izbori bili imenovani upravitelji občine gg. Ukvić, Zadković i Marotti. Čini se, da va toj občine nije sve u redu, krivi su tomu opet naši ljudi. Izabranim upraviteljem bimo preporučili, da puste posvema na stran osobne svadje i da nastoje uvesti mir i red u občinu. Nikako pak neka se ne daju zavarat sladkemi besedami talijanske gospode iz Poreča. Do sada se je svaki naš čovjek pokajal, ki je imel stom gospodom posla. Proklestvo ne stigne izdajicu ni danas ni sutra nego morda do deset i dvajset let a kadkad stigne samo njegovu decu. Zato čuvajte se svi izdajstva i šurovanja s Porečkom gospodom, koja bi svih nas Hrvate i Slovence v Istre utopila u šlici vode. Va zadnjem zasedanju istarskega sabora bili su naši zastupnici prisiljeni, da čine obstrukciju. Po celem svetu je navada, da se u saborih i parlamentih bira va razne komisije i po koji član manjine, samo Talijanska većina v Istre neće da poštuje tu navadu, bojeć se da nebi naši zastupniki zavirili va njihove nečiste posle — izključila je sva naše zastupnike iz svih odbori ili komisijah, tako da moru Talijani va teh komisijah delat kega vraga hoće. To će se dogadjat sve dotle, dok ne budu svi naši ljudi progledali i uvideli, da Talijani delaju na propast našega naroda, našega jezika i cele provincije. Smešno je upravo, da sto i deset tisuć Talijani va Istre zapoveda dvesto tisuć Hrvatom i Slovencem.

Kastavski občinski izbori.

Meseca Febrara ovega leta ističe će tri leta, da je sadašnje občinsko zastupstvo za občinu Kastav bilo izabrano, pak se u smislu zakona imaju još va prvoj polovice ovega leta obavit izbori za novo občinsko zastupstvo. Kako vavek kada se približavaju občinski izbori va Kastvu, tako je i sada poznati, talijanski plaćeni smutljivac počel smućevat i bunit Kastavski puk, šireć laži proti občinskemu glavarstvu i zastupstvu va Kastvu. Občina Kastav bila je od vajkada Talijanom tra v oke. Još l. 1879. na 25. nov., pisal je direktor porečke junte, Sussa, va ime sašesora Amoroso, zloglasnemu Kudern va Kastav, med drugim i sledeće: Nego proti Kastvu ćemo provat jedan drugi, puno strašneji način, da njoj damo smrtni udarac, (on je mislel: delenje občine. Op. pisca), kega Vam za sada još ne morem odkrit i kega Vam nebim mogal nego na besede povedet. Već onda su hteli dakle istarski Talijani upropastit Kastavsku občinu.

Dakako, da su se va svojeh računeh prevarili, budući njim namišljeno delenje i osiromašenje občine, ni šlo za rukom.

Leta 1885. pobunili su istarski Talijani Kastavski puk, radi poznateh tabel. Nu ni na taj način nisu predobili občinu va svoje ruke. Od leta 1897. ovamo plaćaju istarski Talijani z beči iz provincijalne kase, jednega hrvatskega izdajicu, koji ima zapoved i dužnost, da na sve moguće načine nastoji puk va Kastavšćini smutit, pobunit mej sobom, posvadit, pak da pride onda Kastavska občina v ruke ljudem, ki bi delali sve kako bi Talijani hteli

On je počel smućevat narod, z delenjem občine, premda i on i svaki pametan čovek zna, da bi to delenje bilo propast občine, on je narod bunil delenjem občinske šume, premda jako dobro zna, da je to delenje nemoguće; on je narodu rekal, da Hrvati će narod v Istre prodat pod Hrvatsku, pak da će bit vela plaćila, premda je dobro znal, da je to baš smešna laž.

Našlo se je par bedaki, ki su te laži verovali, ali većina puka je znala po čem to smrdi pak se je čvrsto držala oneh ljudi, ki brane dušom i telom naš hrvatski jezik i korist puka. Tako su se do sada istarskim Talijanom izjalovile sve nade, da bi občinu Kastav dobili va svoje ruke. Al ipak neće da miruju. Da barem nekoliko puka va Kastavšćine zavedu i prevare, pišu i lažu, da je sadašnje občinsko zastupstvo učinilo do pedeset tisuć duga, da su se povećala občinska plaćila, da se občinom upravlja nepošteno, i sto takoveh glupeh laži.

Sve oblasti cesarske, dapače i sama junta va Poreče priznala je ne jedan nego više puti, da je občinska uprava va Kastve baš uzorna. Na čelu te uprave stoji muž, koji celo svoje vreme, dan i veći del noći žrtvuje i dela za korist občine i puka. Direktor od junte Bradičić pregledal je već više puti občinske knjige, račune i kasu va Kastvu, pak je rekal, da ni skoro nigdere v Istre občinska uprava va tako lepem rede kako va Kastve. Kad jedan Talijan to prizuaje, mislimo, da ni treba drugega osvedočenja. Banditska je laž, da se je sadašnja občinska uprava va Kastvu zadužila za preko 50,000 fijorini.

Občina Kastav zadužila se je, za učinit novu placu za blago, ali placa će v 8 let platit sama dug pak će onda nosit občine lepi čisti dohodak. Občina se je zadužila 6 tisuć fijorini jerbo, hvala talijanskem prijateljem, nije leta 1903. primila niš od občinske rende. Ali i taj dug je občina prije konca leta povrnula. Ako je ki vredan skazat, da je občina učinila još kakov dug neka skaže, pak ćemo mu mi raztumačit. Isto tako je laž, da su se občinski adicijonali va Kastvu povisili — kako je bilo prvo tako je i sada.

Poznati smutljivci hoće da love va mutnem nebi li posvadili složnu Kastavsku braću. Mislimo, da neće bit nijedan tako priprost, da njim pojde na bisak. Samo bedaki i trubili veruju svaku laž, koju njim ki pove. Pametni ljudi razpituju i osvedoče se prvo nego veruju. — Zato velimo i mi našim ljudem: Neverujte lažnjivcem i smutljivcem, koji su plaćeni, da lažu. Osvedočite se prvo nego verujete. Kod dojdućeh občinskeh izbori okupimo se mi pošteni Kastavci oko našega vrednega glavara Kazimira Jelušića, i izaberimo va zastupstvo one ljude, koje nam bude on preporučil. Raspikućam i izdajicam doviknimo složno:

Po perju vas poznamo ptice,
Sram Vas bilo, izdajice!

---

je pripravan da za mastnu plaću dela sve ča od njega išče njegov gospodar. Ne pita se tu za srce, za dušu, za ljubav naroda i domovine, za svetost starih navadi i stareh spomeni — za to takovi ljudi ne pitaju, već za mastnu plaću pomažu tudjincu, da se utvrdi va njihovoj zemlje. Tako su domaći ljudi pomagali onoj sotone Kuenu Hedervaru, tako ih je bilo i ima va Dalmacije, ki su proti našemu narodu a za tudjinca, a takoveh ima, da bi tako ne i va našoj Istre, ki zabeči pomažu Talijanom, da bolje tlače naš ubogi puk i da zadobiju još veće vlasti nad njim. Pak ča se on puta dogodi? Dogodi se ovo: Tudjinac dobije svu vlast va svoje ruke, kakovu imaju recimo, puli nas Talijani. Kad ima tu vlast, onputa mu je prva skrb učinit takove zakone, ki te bit njemu na korist a nesrećnemu puku na škodu, kako su već to storili puli nas Talijani. Onputa udri na puk teška plaćila, a beči, ča ih iz puka izmuže, ne troši za korist naroda, ne gradi ceste ni škole a ni druge koristne stvari, već sve sebe va žep — sve sebe va žep. Tako je vidite puli nas v Istre. Onputa puk osiromaši, zapade va dugi i va velu nevolju, tako da mora najzada prodavat zemlju i selit se va Ameriku i drugud po sveto. Sada je tudjinac na konje. Puk siromašan, razredjen — tudjinac prez straha i tako si on po malo prisvoji tu zemlju. Vidiš, dakle, kako se more i prez maća i prez kanona prisvojit tudju zemlju, osobito ako narod, čigova je zemlja dobro ne pazi na prste tudjinske sotone. Razumeš sada?

Tone: Sada, ja razumem. Po tom valja gledat, da se tudjinac ne utvrdi va našoj zemlje. Ale kako ćemo to učinit, ako je on već tu?

Marko: On je, istina, tu — ali ga na broju ni ni polovica koliko nas. Tu nije dakle teško držat se. Glavno je, da se ne gleda na korist ale škodu od hipa. Svaki mora već žrtvovat — svaki, prez žrtve ni koraka dalje, ni koraka dalje. I ja sam bil leta 1897. va tamnice zaradi krivice, ča su ih Talijani storili proti nam kod izbora našega dragega Laginje. Bil sam — pak, mi, ni šal — I da mi jutra dojdu jandarmi va kuću, pak da mi za takova stvar zvuku, sva, tri sina va tamnicu, ja ne bin na to ni besedi, već bin ih lepo zagrlil, i rekal bin njim: Bog neka vas blagoslovi djeco!

Stara Mare: Marko! Marko! Bog ti prosti!

Marko: A ča se čvenjiš tu! A vidite ju malo. Hodi malo va Hrvatsku, pak pogledaj malo one žene, kako one tiho i mirno podnašaju veliku svoju nesreću. Hodi tamo, pak da vidiš ča te ti reč one ženi, kem se još i sada vuku mnži po tamnicah.

Najstareji sin Ivane: Ča još ni to svršilo?

Marko: To se zna, da ni. Još zovu oblasti ljude na sud, pa ih gone va tamnice. O tom se svako malo ča čita va novinah.

Sused Jure: Tako je. Ja sam ovi dni šal va Hrvatsku po posle. Pridem vam ja va Zagorje, kade su letos bili nemiri najveći i javim se pal nekeh ljudi, keh nisam prej nikada ni čul ni videl. Pak da vidite, kako su me prijeli! Ni da sam njim rojeni brat. Vam govorim, da takovega sveta nima nigdere pod suncem. Pridem vam ja va hrvatsko Zagorje, i pojdem, vavek po poslu, jednemu vrednemu advokatu, alj kako oni tamo reku, fiškalu. Počel sam ja s njim govorit za taj moj posal, kad ti se najedanput odpru vrata i va kancelarije stupi pet krepkeh i jakoh muži. Ja sam se na to povukal do poneštri i zagledal sam se vanka na onu dugu, dugu ravnicu, sva krcatu snega. Onda vam, počnu oni ljudi govorit. Iz njihoveg beseda sam razumel, da su to neki zagorski kmeti, ki su pred nekoliko dan bili osudjeni radi poznateh nemiri. Za ki dan morali su va tamnicu — va Lepeglavu, ale, kako je sada doba jako slaba: zima, sneg i led — oni su tužni ljudi prišli prosit svojega „doktora“, da bi im on učinil, kako bi još za ko vreme ostali doma, da moru va ovo grdo vreme priskrbet za žene i decu.

— Gospodine, vi znate, kako nam je teško! . . rekli su neki od njih. Doktor, ki pozna one ljude i ki je sam takov domorodac, kakoveh je malo — počel njim je tumačit, kako se po zakonu more odgoda predobit samo za one, ki su odsudjeni do šest meseci tamnice, pa pošto je veći del njih odsudjen na 10 i 12 i više meseci, to se odgoda ne more pitat. — Ali da se proba? . . . pitali oni ljudi. Samo za jedan, za dva meseca, dokle stavimo sve naše stvari u red. Doktor odgovori: — Za one od 6 mjeseci da — ale za druge se ne da. A ako se ti ne prikažu na odredjeni dan u Lepoglavu, prit te po njih žandari, pak te ih po sile odvuć tamo . . . A ja ne ću, rekal je dalje, doktor, ja ne ću, da naše ljude vuku žandari. To bi bilo sramotno . . Naši ljudi moraju poć va tamnicu s vedrim i visokim čelo, onako kako su šli na delo oslobodjenja i prosvjeda protiva grdne nepravde, a ne sa žandari. — Ale gospodine, govorili su oni ljudi, vi znate, da mi nismo učinili ono, za ča moramo u tamnicu! . . A doktor

Bečki parlamenat.

Ovaj je parlamenat spao tako nisko, da je baš na ruglo ostalomu svjetu. U istom se, mjesto da rade na korist države i naroda, zastupnici medjusobno prepiraju i s obstrukcijom, sprečavaju svaki koristni rad.

Vlada misli svakojako kako bi izlečila parlamenat od te kronične bolesti obstrukcije. Računa se na promjenu pravilnika, misli se dapače na razpust parlamenta i nove izbore. Nego ni jedno ni drugo neće radikalno promieniti odnošaja. Jedan je jedini lek, koji bi to čudo izveo, najme: Novi parlamenat sastavljen na temelju obćeg izravnog i tajnog glasovanja, promjena ustava, da se zajamči i izvrši jednakopravnost svih naroda va državi. Dok ne bude toga neće biti mira. Ministri probali su već sve moguće liekove, neka probaju još i ovaj, pak evo naše glave, da će pomoći.

Sve prijatelje našega naroda u Istri prosimo, da nas podpomažu predplatom, a koji može i pisanjem u naš list. Narodna inteligencijo u Istri preni se iz svoga mrtvila, skoči na junačke noge, lati se buzdovana i britke čorde, pak da bijemo bojak za jezik mili i slobodu zlatnu!

Mjestne vesti.

Božićna svečanost u Opatiji. Kao što prvih godina tako se je i ljetos priredila u Opatiji ta liepa svečanost, i to na posliedni dan godine. Mnogo je svieta dohrlilo toga dana u Opatijsku „Zoru", da vidi, kako će naša djeca izvadjati razne točke prebogatoga i preliepoga programa. I moramo reći, da su djecą i jedne i druge hrvatske škole izvršila svoju zadaću upravo briljantno. Da ne napominjemo ostalih točaka, spomenut ćemo samo igricu „Snjeguljicu", koju su mali predstavljači i predstavljačice izvele tako gladko i precizno, da smo se svi čudili. Mi imamo u istinu razloga, da se s našom djecom ponosimo, a ponosit se mogu s njom i roditelji i učitelji, koji su uložili toliko truda i mara, da te svečanosti tako liepo uspiju. Evala im! Samo napried tako.

Razumije se, da je tom zgodom pala i po koja rieč izrečena u tu slavu u duhu narodnome. Darovi što su se tom prigodom podielili medjù djecu, bili su upravo prekrasni. Toj svečanosti prisustvovao je i družbin predsjednik, veleuč. gosp. Vj. Spinčić, čim je ta mala slava zadobila još i svečanije obilježje.

Još jednom: hvala svima, koji su se trudili, da nam pruže tako liep užitak prošlost liepom nadom u milu mladež — u tu zlatnu uzdanicu našu.

Božićno drvce u Voloskom. Na zadnji dan leta priredile su podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Voloskom svečanost božićnog drvca za decu družbine škole. Ta svečanost obdržavala se je u još nepravo gotovoj velikoj dvorani „Narodnog doma" a započela je u 2 sata popodne. Na programu svečanosti bijahu razne deklamacije jedan dialog, mala predstava „Mlado pastirče" i pjevanje što su sve izvadjala školska djeca pod ravnanjem gospodina učitelja Rišlavija. Svi koji su ovoj svečanosti prisustvovali morali su priznati da su djeca svoju zadaću baš savršeno izvršila. Kod predstave činilo ti se kako da imaš pred sobom ne male diletante nego savršene predstavljače. Sva djeca dobila su nakon svečanosti liepih i bogatih darova. Dvadeset i četvorica najsiromašnijih bili su obdareni podpunim novim odijelom. Druga djeca dobila su po nešto odijela i knjiga. a svi po vrećicu sladkiša. Neopisivo bijaše veselje obdarene djece. Moramo ovdje u ime narodne školske djece izraziti najtopliju zahvalu svim onim, koji su za božićno drvce štogod darovali i osobito onim koji su se mnogo trudili, da se priprave lepo izvrše. Bog njim plati.

Domaće vjesti.

Novi zemaljski kapetan. Prilikom zadnjega istarskega sabora zahvalil se je na časti zemaljskega kapitana dosadanji zemaljski kapetan komendatur dr. Mate Campitelli starac od skoro osamdeset let. Kako uzrok tomu navadja se, da su ga talijanski deputati s Kopra, Poreča i Rovinja znenavideli zato ča je pred sazivom zemaljskega sabora predložil, da se sabor sazove na mesto va Poreč va Pul. Spomenuti talijanski zastupnici nisu mu mogli tega oprostit, pak je on stuf teh komedij zahvalil se na časti. Na njegovo mesto bil je od cesara imenovan zemaljskim kapetanom doktor Ljudevit Rizzi, odvjetnik i načelnik grada Pule, čovjek 40 let star, finega ponašanja ali koji nezna ni besede jezika većine istarskega puka. To su prilike kakove se moru trpit samo v Austriji! Novi zemaljski kapetan je prilikom svojga imenovanja izjavil, da će delat kako bude talijanska većina zapovedala. Z jednom besedom on će tancat kako bude ta većina svirala, sad bila ta muzika lepa al grda, poštena al nepoštena. To će trajat sve dotle, dok ne bude naš narod v Istre spoznal svoju moć i dal talijanskoj većine vritnjak. Bog svemogući razsvetlil našem ljudem pamet, da to bude čim preja. Sramotno je bit va Istre va većine pak pustit i trpit da nam talijanska manjina zapoveda i plaćila prti po miloj volje. Novemu zemaljskemu kapetanu želimo, da ne razbije koju nogu plešuć po talijanskoj muzike.

Mudrost talijanske obćine va Malen Lošinje. Već nekoliko let mole lošinjski Hrvati cesarsku vladu da njim da za njihovu decu jedan hrvatsku pučku školu va Malen Lošinju. Kako svagdere kade se pita kakovu našu školu, tako je i va Lošinju. Molbenica gre od kapitanata na nemestničtvo od ovoga na ministarstvo pak opet na kapitanat, od ovoga na obćinu pak od obćine na juntu, pak opet na namestničtvo i tako prolaze leta i leta a da Hrvati va Lošinju nemaju još ni danas škole (kako i na Voloskem kade već od leta 1897 pitamo školu).

Da se temu zlu pomore odlučila je naša vredna družba sv. Cirila i Metoda za Istru otvorit va Malen Lošinju svoju školu. Kupila je tamo tlo za školu učinila plan za kuća, molila obćinu za dozvolu zidanja, pak znate ča se je dogodilo? Nakon ča je ta molba bila na obćine mesece i mesece, nakon ča je družba nekoliko puti i telegrafički pitala rešenje dobila je odgovor: da obćina nemore dopustit, da se va Malom Lošinju zida kuća za školu zač da bi školska deca smetala gostom ki prihajaju va „Mali Lošinj" na lečenje. To je, vidite, čišto talijanska mudrost. Dakle četrdeset do petdeset školske dece hrvatske škole smetalo bi i bunilo goste va Malem Lošinje, a stotine i stotine talijanske školske dece bi valjada zabavljale te gostove. Ili morda su ta talijanska deca tako prez krijance da se valjada „munjencipijo de Lussino" boji noveh škol. Lepa svedočba za učitelje talijanskeh pučkeh škol va Istre. Proti temu bedastemu dekretu lošinjske obćine je družba naravski rekurila, pak će se videt ča će junta va Poreče reć. Medjutim, da se ne gubi vremena družba je va kuće vrednega lošinjskega rodoljuba g. Ivana Lovrića priredila prostorije za družbinu školu, va kojoj će se do koji dan započet podučavati.

Izbori va Moščenicah. Do mala imat ćemo i va Moščenicah izbore za obćinsko zastupstvo i za načelnika. Mi se obračamo na sve one naše ljude s ovom poniznom molbom: — Do kada će oni trpet, da onom našom lepom obćinom vladaju ljudi, ki tako grdo sramote našu narodnu čast pred svetom, ki nas pozna? . . . Mi mislimo, da bi doba bilo, da se već jedanput temu učini kraj i da se ta grda sramot od nas odstrani. Malo više krvi, malo više oguja — pak je stvar učinjena. Zaman je mirno čekat, iz neba ne će past ona obćina va ruke naših ljudi. Tu treba delat, delat i delat. Neka nijedan ne gleda, da će se kemugod zamerit, ale pak da će on blatni od Talijana plaćeni list proti njemu pisat. Držat se treba — čvrsto, muški, pak će bit sve dobro. I žrtvovat valja nešto. Bez žrtve se ne dobije i ne postigne niš. Neka se naši tamo popitaju malo po drugud, koliko su drugi imeli muke, truda a i troška, dok se je iztrgla dušmanom kojagod obćina! Eno im Kastva, Voloskoga i Opatije, Roča, Buzeta, Pazina itd. itd. Nego ne treba našim Moščeničanom ni to. Neka se samo spamete na nekadanje borbe, kada su ono hodili va Lovran va borbu i ognj! — — Ono su bila vremena! Kako su lovranski Kalabrezi drhtali pred našemi vrednemi Moščeničani! A sada, da drhću pred jednim Krapulom, pred jednim Krapulom? Moščeničani! U prva vremena vi ste već puti pokazali, da se ne bojite ako ne Boga, hvala mu budi! Pokažite to i sada! U brk Krapule i njegoveh plaćenih Irudi, vi se lepo dignite na nogi, pak bez straha i bez prestanka delajte, trudite se, mučite se, da već jedanput iztrgnete tu lepu vašu obćinu od ruk oneh, ki ju kako kakovu staru, otrcanu i podrapanu stracu davaju Talijanom, da se s njom rugaju.

U to ime vas, dragi Moščeničani, srdačno pozdravlja vaš stari „Narodni list".

† **Jure Čupar.** Prošli tjedan zakopali su va Lovrane nekadašnjega lovranskega načelnika i veleposjednika Jureta Čupara. Pokojnik je bil veliki neprijatelj našoj narodnoj misli. Dosta je bilo spomenut pred njim hrvatsko ime i on bi već bil prišal kako zvan sebe. On je, kako će se va Lovrane mnogi spamećevat rekal va obćine na javnoj sjednici, da priseguje na živega Boga, da on hrvatski ne razume. To su njegove besedi. I drugačeje je pokazeval svoju mržnju proti našemu jeziku. Tako je bivalo va crekve; kada bi ki od naših kapelani predikal, on bi na glas rekal, neka ne govori, zač da ga on ne razume . . . Nego ki bi nabrojil sve, čim je pokojnik pokazal svoje zlo razpoloženje prama našoj hrvatskoj misli.

Ali u času, kad se je on odelil od ovega sveta, mi smo njemu sve prostili. To se je najbolje videlo na sprovode, kod kega su bili toliki i toliki naši ljudi. I ti ljudi su šli sve do groba i onde su stali i kako da su va sebe govorili:

Jure, neka ti bude od Boga proščeno sve ča si za života delal i govoril proti našemu rodu i jeziku. Mi ćemo sve to pozabit, kako će se pozabit, da si jedanput na svete bil, dokle će se za naš narod i za naš jezik znat, dok bude sveta i vieka. Taj liepi i mili jezik, kega si ti toliko proganjal, nam je va krve, on je va krve i oneh nesretneh naših ljudi, ki su s tobom držali i sladku besedu matere naše pod nogi hitali i gazili. Ali kako nisi mogal ti, tako nam ne će ni oni moć naškodit — naš će jezik, naš rod, naša krv živet i onda, kada se za izrode i domaće izdajice ne bude ni znalo. Naš narod, naš jezik to je sve delo od Boga, a to, kako ni nijedno delo božje, človječja ruka tako lahko porušit ne more! Bog te pomiluj!

Pokojnik je drugačeje bil pošten i dobar. Lahka mu bila ova naša zemljica!

Naš jezik va crekve. Prečastni biskupski ordinarijati va Trstu i Poreču proganjaju naš hrvatski i slovenski jezik iz crkvah i župnih ureda ovih biskupija. Tršćanski ordinarijat je dosada pisal talijanskem plovanom talijanski, hrvatskim hrvatski. Pod novem biskupom se je to na huje promenilo. Sada se piše svem plovanom latinski (O pravilnosti te latinšćine se ni ne govori?) Samo tako naprvo presvietla gospodo nadpastiri! Tjerajte samo naš jezik iz crkve, tjerajte ga od svuda ali pazite da nebudete s našim jezikom sterali iz crkve, i naš puk. Dogodit će Vam se da ćete tjerajuć lisicu iztjerati vuka.

Učite iz povjesti i znajte, da je svaki latinizatorski pritisak dosada prouzročil reakciju i neslogu, koja je najviše škodila crkvi. Zač nebi svi narodi slavili Boga u svojem jeziku? Zač mora bit sve latinski? Samo za komoditet svećenika a za niš drugo, jerbo iz različitosti jezika po crkvah nebi nastala ni veri ni crkvi nikakva pogibelj. Već je sveti Ambrozij rekal da je va katoličkoj crkvi lepa sloga svih naroda uz svu razliku jezika i liturgije: „in varietate unitas". S tim nastojanjem sve polatinčit nećete gospodo postignut niš dobra.

Hrvatske škole po Istri i Talijani. Već smo toliko puta pisali da je v Istre do 17 tisuć hrvatske školske dece, ka ne hode školu jerbo je nimaju, jerbo njim ju Talijani neće da daju. Kad god Hrvati velom mukom dostignu da njim c. k. vlada odluči ovde ili onde kakovu novu hrvatsku školu ili proširenje koje već obstojeće škole, porečka junta proti temu učini sve moguće rekurse, tako da projde i deset let, prvo nego Hrvati dobe obećanu školu ili učiteljsku silu. Za hrvatsku pučku školu pita se već deset let još jednoga učitelja, ta škola ima najme 150 dece a samo jednoga učitelja. Jedan učitelj s tolikom decom nemore niš učinit. Pred leto dan je vlada odlučila da se hrvatskoj školi va Lovranu da još jednega učitelja, a to je najmanje ča se je moglo. No ni to ni bilo Talijanom pravo pak su proti temu rekurili va Beč. Sad će proć opet nekoliko let prvo nego bude ta škola dobila još jednega učitelja. Se zna da bi c. i k. vlada mogla sama namestit tamo jednega učitelja, ali vlada Talijani to je sve jedna verga.

Na Voloskem se već od leta 1897. bore za jednu hrvatsku pučku školu, za koju bi bilo preko devedeset dece. Ali do danas, hvala talijanskem rekursom nimamo te škole na Voloskem, nego mora siromašna družba sv. Cirila i Metoda nadržavat školu i učitelje.

---

njima: — Znam ja to: vi a i mnogi drugi trpite nevini, ali to vam ne smo biti žal. Drugi put, ako bude za potrebu, učinit ćete vi čagod, pa će drugi za vas trpet. Tako i valja da bude. Va stvareh, kade se svet bori za obćenito dobro, treba da vavek jedan za drugoga trpi. Bože sačuvaj, da se ništa oda. — Bože sačuvaj! Pomislite na one naše dične mučenike u Zaprešića i drugde, ki su raje pustili da im prsi probodu, nego da nam tudjinac našu zemlju gazi i otimlje. — A pravo je to, rekli su na to ljudi, mi smo samo došli . . . jer znate — žene, djeca. Da mi znamo, da će nam bit providjeno za njih! . . . Nego najzada, pravo je to, ča vi govorite, gospodin doktor, mi moramo va teh prilikah svi za jednoga a jedan za sveh. Samo da nam već jedanput bude svem bolje — to je ono glavno. — Doktor će na to: — Ne bojte se, bit će već bolje. Sve je to v rukah Boga i naroda. Bog ne trpi krivice, za to on je i će bit vavek s nami. Glavno je da narod učini svoju dužnost. Jao i naopako za puk, ki tiho i mirno sagiblje glavu pod jaram tudjinca krvopiju. Zaludu je, ki se drži kako janjac, njega vuk poji. Narodi te nas poštovat samo onda, ako budemo i mi pokazali, da smo ljudi. A krv, ka se je letos prolela i ljudi, ki su po tamnicah bili, pokazali su našemu svetu, da je Hrvatska još tu i da hrvatski narod još živi . . . A to ćete pokazat i vi, moji vredni ljudi. — Nego ja ću već proskrbet, da vam se kazna olakša, učinit ću sve, da budete pomilovani. — Bog vam plati! gospodin doktor, rekli su na to ljudi. A jedan od njih završi: — Nam nije žal, da smo pomogli i mi pul oneh nemiri, nam ni žal, da gremo za drugeh va tamnicu, nam ni žal, da će nam familije trpet glad i zimu va to vreme — niš nam ni žal — samo Hrvatska neka živi, neka živi Hrvatska i hrvatski narod. — Živio! rekli su na to oni, pozdravili lepo i otišli. Ja sam kroz poneštro gledal za njimi. Videl sam ih kako su se, gazeć po snege i lede, po malo udaljevali dok mi se nisu posvema oteli oku. Nebo je bilo škuro, oblaci niski a ravnina pred manom duga i sva bela. Tamo dugo, dugo proletali su neki veli, crni tići kako da neć ići. To su bile vrane, crne vrane . . . I mene je neć stislo okole srca i ja sam se obrnul k doktoru, ki je takodjer stal jako zamišljen i rekal sam mu: — A će se kakogod providjet za one tužne familije? — Hoće, rekal mi je na to doktor i zamuknul. Zamuknul sam i ja i va sebe sam premišljal, kako se naš tužni, hrvatski narod mora težko borit za svoje pravice, svada pa i puli nas v Istre.

Marko: Ale će već pravica zgazit krivicu, a naš će narod on put bit srečan, velik i slavan.

Svi: Bog daj, da to bude koliko prvo!

Talijanska škola ima samo 30 dece a dva učitelja. Takove prilike su sramotne za vladu jedne civilizirane države, pak bi dobro bilo da se takove sramote razglase i daju do znanja svim civiliziranim narodom sveta. Za Hrvate ni prava, ni zakona. Ali kad treba krv liti za državu, onda moraju Hrvati prvi u boj, onda su: mili, dobri, vjerni, hrabri Hrvati. Nego neznamo ako bi ti Hrvati bili još tako bedasti kako su bili jedanput. I slepi progledaše.

Talijanske laži. Poznati talijanski plaćenici nimaju drugega posla nego da izmišljaju laži proti svem narodnem občinskem upravam v Istre, navlastito proti kastavskoj občine. Bude se va Kastvu približnju občinski izbori, počeli su ti banditi opet bunit puk kastavski proti občinskemu načelniku, proti zastupstvu lažuć i mažuć da su oni krivi da rastu občinska plaćila od leta do leta. Bedaci, trubili i zapućenci njim slepo veruju a pametni ljudi razmišljaju, pitaju pak se osvedoče, da je to talijansko pisanje proračunana laž. Jedini uzrok da va kastavskoj občine plaćila rastu jesu od talijanske stranke va Istre uvedene školske takse.. Za svakega otroka ki polazi školu morali bi roditelji plaćat šest krun. Občina neće da te takse tera, pak provincija stavlja adicijonal, da utera školske takse. Novac kega provincija stera za školske takse, porabi za posvema nepotrebnu talijansku gimnaziju va Pazine i za višu devojačku školu va Pulej Občina Kastav morala je platit provincije za školske takse leta 1903 samo 30 tisuć 107 krun keh je provincija z adicijonali sterala. Va šest let od kada su bile upeljane te školske takse, platila je občina Kastav u to ime niš manje nego 78 tisuć 219 krun provincijalnoj kase. Sva ta tisuća moraju se sterat z občinskemi adicijonali ali plaćili. Kamo pak gredu te tisuća? Plaćaju se talijanski foji, talijanski agitatori, talijanski profesori, talijanski učitelji, a nam ki nismo Talijani . . rog! I još imaju Talijani obraza varat puk, da je občina Kastav kriva, da plaćila rastu. Pravo imaju kad najdu tovare, ki njim takove laži veruju. Da su naši ljudi pametneji, da se nedaju od svakega huncuta i gnjusa za nos vuć, nebi dugo v Istre Talijani zapovedali. Bude li pak naprvo tako šlo, tada ćemo brzo više plaćat nego budemo mogli.

„Petar Svačić" opera u 2 čina sa intermeżzom i epilogom, skladao po librettu Dr. Trnoplesara, naš zemljak gosp. Josip Mandić, sin Dra. Frana Mandića iz Trsta. Ta najnovija hrvatska opera prikazivati će se za prvi put, utorak dne 12. t. m., u slovenskom kazalištu u bijeloj Ljubljani. — Opera pokazuje propast hrvatskog kraljevstva i junački pad zadnjeg hrvatskog kralja, domaće krvi „Petra Svačića". Ista je prožeta narodnim motivima, te su najbolje sile angažirane za premieru iste. U Ljubljani se žurno pripravljaju za tu operu, a kako domajemo iz pouzdana vrela, dohrlit će rečenog dana takodjer mnogo Hrvata iz Banovine i Primorja u Ljubljanu, da prisustvuju premieri najnovije hrvatske opere. Za nas je taj dogodjaj od velike važnosti, pošto je operu napisao Istranin — Kastavac, gospodin Josip Mandić, komu od srca želimo najbolji uspjeh!

Mi smo va Austrije. Čete reć, da to zna i svako malo dete. To ga uče doma, va crekve i va škole. To je sve istina, ali da nas i ne uče, mi bimo to i sami znali. Osobito mi va Lovrane i va Opatije. Tu ne treba ni standara ni banderi — već se zna kade se je. Dosta je pogledat mul v Opatije i porat, ki se gradi va Lovrane. Pogledajte enaj razrompotani mul v Opatije, va meste kamo prihajaju stranci iz celega sveta! I ono stoji još onako i Bog zna do kada će onako stat! A da smo kade va Franceskoj ale va Ingleškoj imeli bimo mul od najfinijega belega mramora, ale mi smo va Austrije — va onoj feudalnoj Austrije, va koj je najveći političar kakov grof ili baron, ki zna najbolje igrat na Lavn-Tennis . . . A tako je i va Lovrane. On nesrećni porat — — Znate, ča će reć more beći hitat? Ne znate? Hote va Lovran — i pogledajte novi porat. A ča će bit pak z mula v Opatije? Ča će bit! Prit će kakov nemški inžinjerić, ki ni nikada mora videl i ki će nekoliko dan merit i merit, pak kada bude potegnul jednu vrećo mastneh dieti — onputa će dat ordini, neka se oni pući zatrpaju sa žesom de preža a va onu jamu neka se pohita malo melti i kamena — pak Bog teta Jele. Onputa će prit novo jugo, za njim nove dieti, novi žeso de preža, i nova melta. I tako će bit do veka — per omnia secula seculorum — amen!

Povera Austria a brizni i mi ki plaćamo — i kako plaćamo. A za kega? Za debele penzioni ministrom, ki nas ovako lepo trataju.

„Unione Istriana". Još prvo nego „Narodni list", surgala je bila i „Unione Istriana" svoje ankori. Mej tem je „Narodni list" posle leto dan salpal sidro i odjedril u „bieli svieť" — a „Unione Istriana" još vavek gujileje va svojem smrjivem mandraće. Ča se je dogodilo? Ono ča i s Kazinom v Opatije. Bankarotta! Ma drugačeje ni moglo ni bit! Kako ćete! Cela je stvar pala, kako je poznato, v ruki Talijanom. A to je dostal Talijan je dobar za pivat po teatreh, za tancat na korde ako ćete i za škarice brusit — ma vapori! Vas lepo prosim — ni da je to mačji kašalj! Pak naši istarski Talijani! Figureve! I kod Kazina v Opatije i puli te nesretne „Unione" pokazalo se je, da Talijani ne znaju računat. Morda pak i znaju računat — djavol ih zna! — ale onda je znak, da oni ti računi delaju prez oštara. A ta oštar smo mi, ljudi našega hrvatskoga jezika. Mi nismo oteli hodit na vapori od „Unione" i zato je „Unione" vrag zel. Da smo se mi vozili z kalabrežkemi vapori — ti vapori bi danas fiorili, aliti cvjetali. Je tako ale ne? Naravno da je tako. A ča nas to uči? To nas uči, da je puli nas forza i da se prez nas niš ne more učinit. Ma proprio niš! — — —

„Nedjelni razgovori". Takoveh razgovori donašat ćemo mi već puti u našem podlistku, pak već sada pozivljemo naše prijatelje, da te razgovore čitaju i da o njimi razmišljaju.

Zemaljska potrošarina na pivo, od nove godine ovamo utjerivat će se direktno na račun provincije. Ovu će priliku junta upotrebit da razpošalje po Istre kako provincijalne „pešteltere" zgoljne talijanske agitatore. Naši pozor!

Papa Pio X. je zabranil ženam i divojkam, da ne smeju pjevat va crekve. Mesto njih, gdje treba, pjevat će deca. O toj zabrani se va Italije i drugde puno piše. Papa ni tu svoju zabranu podkrepil nikakovim razlogom. Siguro je, da će i kod nas ta zabrana proizvest veliko zanimanje.

Svega po malo.

Strelovita brzina. Va Nemačkoj su napravili jednu električnu železnicu, koja vozi iz Berlina va Hamburg z brzinom od 240 kilometar na uru ili tako dugo kako po prilike 24 puta iz Voloskega va Reku. Kad ta projde mimo nepozna se, jel prošla železnica ili sena ili strela. Da slučajno ta železnica vozeć tako hitro udri va kakovu stvar, sva bi se morala va prah raztepst.

Austrijski oficiri va turskoj žandarmeriji. Budući se je sada zaključila reorganizacija Turske žandarmerije va Macedonije i primiće austrijskih oficira u turske žandare, mogu austrijski oficiri prostovoljno stupiti u tursku žandarmeriju. U tu svrhu dobiju tri godine dopusta, u turskoj žandarmeriji avanciraju odmah za jednu saržu. Ako ostanu preko tri leta u turskoj službi brišu se iz austro-ugarske vojske. I podčastnici koji se dobrovoljno prijave za pristup turskoj žandarmeriji, dobiju nekoje pogodnosti..

Veliki požar u Chicago. Na 30. decembra 1903, u večer davala se je u chicaškom kazalištu „Iroquois" opereta „Blaubart" od Offenbacha. U kazalištu bijaše do 2000 ljudi većinom djece i ženskih. Na jednom opazio je jedan gospodin iz prvih redova kako iz prostora nad pozornicom izbija oganj. Krikne: „vatra" i u jednom se uskomeša sav narod u kazalištu. Svi su grnuli na vrata, jači tlačili su na tla slabije, da učine sebi puta, veliki su gazili po djeci. Ženske i djeca skakala su sa galerija na parterre te je na jednom cieli parterre bio pun mrtvih. Vatrogasci, koji su imali u tom kazalištu službu, izgubili su odmah iz početka hladnokrvnost tako da nisu znali što bi učinili. Spustili su doduše odmah željezni zastor na pozornici ali ne posvema, tako da je vatra doskora zahvatila i ostali dio kazališta. Do sada zna se da je kod te nesreće poginulo oko tisuću ljudi. Teško ranjenih je povrh toga 201 a za 300 osoba se nezna. Kažu da je vatra nastala usljed slabe električne inštalacije.

Menelik i lepa Grkinja. Poznate Menelika? Menelik je cesar Abesinije, ki je va vojske s Talijani dal Talijanom toliko batic, da njim je pasala volja poć opet va Abesiniju. Sada je čini se i on znorel. Pred malo vremena prišal je k njemu jedan grški liečnik svojom jako lepom ženom. Menelik se je zaljubil va lepu Grkinju, pak je dal ubit njoj muža a nju je pridržal za se.

Zadnji pozdrav poginulim na moru.

„Klek", „Petöfi" i "Vaskapu"

Tri imena, tri crna imena. S tugom i boli u srcu spominjat će ih mnoge udovice, mnoge majke, mnoge sestre i sirote u našim krajevima. S tugom će ih spominjati i sa žalošću premišljati, kako se ono dogodilo, da su one najedanput ostale bez muža, bez sina, bez brata, bez oca — — — Pa kako se to strašno dogodilo! Jedni izgorjeli a drugi potonuli — potonuli, da nitko živ ne zna kada ni kako! Nevoljna braća naša! Tužna sreća onim, koji su ostali za njima. Nisu oni imali te utjehe, da svojim milim u času smrti reknu milu, pozdravnu besjedu, a ni poginuli nesretnici nisu imali tu sreću, da im koja mila i dobra ruka zaklopi oči.. Ne, svi su oni jadno poginuli, jedni boreć se s razornim ognjem a drugi sa strašnim valovima morskim. A ipak je više nego li stalno, da su ti dični junaci mora, u času smrti, kad su posljedni put izplivali na vrh mora, svoju misao i svoj pogled okrenuli k rodjenoj strani: k svome tužnome ognjištu, svojim dragim, svojoj lijepoj, rodjenoj zemlji, koja ih nikada više vidjeti ne će. I u tom pogledu i u toj misli bio je sigurno i zadnji njihov pozdrav — — —

I mi od našega „Narodnoga lista", koji smo medju poginulima imali mnogo prijatelja naših a i svete stvari, za koju se rado borimo, i mi, velju, računajući u duši, što je našemu narodu u ovim krajevima doniela stara, netom minula godina, s tugom se i žalošću sustavljamo na tim strašnim nesrećama, koje su u crno zavile nebrojene obitelji u našim mjestima. I sada, dok nakon stanke od godine dana, šaljemo prvi broj našega lista medju naše ljude, mi se spominjemo onih nesretnih naših ljudi, koji su u teškoj borbi za život ostavili daleko, daleko pod tudjim nebom svoje izmučene kosti i molimo Boga, da im blage duše primi u svoju slavu a onima, koji su za njima ostali, da udieli utjehu i spokojnost.

Svemogući Bog neka bude dobar i jednima i drugima.

Zadnje viesti.

Austrija. To je stari brod, ki strašno pušća. Postavile su se na sve strani pumpi, da se brod još ko vreme drži nad vodu — ma reč bi, prez svake koristi, zač koliko pumpi toliko i „pumpieri", sve je to već staro, otrcano, gnjilo. Tako je va Beče a tako je i va Budimpešte. Ovdje puli nas parlamenat — karikatura, tamo va Ungarije parlamenat cirkus Zavatta. Tako je i nikako drugačeje. Va Beče se ne more niš delat, a va Budimpešte nisu do sada dopuštali ni levu ili novačenje.

Mej tem padaju interesi Austrije od jednega zla va drugo. Čini se, kako da je pisano, da se s našem cesarstvom more svaki igrat kako ga je volja. Tako je, kade ni pravice. Veliku pljusku je dobila Austrija ovi dni od Italije. Kako je poznato na 31. decembra 1903. isteklo je vreme trgovačkega ugovora našega carstva s Italijom. U tom ugovoru igrala je glavnu ulogu tako zvana vinska klauzola, usled koje su Talijani mogli uz malu daciju donašat ovamo svu silu svojega vina. To se zna da je to bil nož va srce našim ljudem, ki trguju s vinom i tim su bili uništeni i naši vinogradi v Istre i va Dalmacije. Sad bi bil moral doć taj ugovor na pretres, ali kako puli nas nemaju ljudi vremena za to, odlučilo se je produljit ugovor za 9 meseci. Za to vreme odpada vinska klauzola. Ale kako? Tako da sva vina ka pridu va Austriju do zadnji ovega meseca te pasat pod istu daciju, ka je i do sada valjala. To će reč: Za nas to ukinuće vinske klauzole nima za sada nikakove vred nosti — a do 1. oktobra ovega leta nać će već Italija sebi način, da more i nadalje proturavati svoje faturano vino ovamo u naše kraje. A naš ubogi kmet neka skapa od glada. I tako našemu rodu v Istre svako zlo dohodi iz Italije i od Talijani. Do kada će to trajat?

Rusija i Japan. Čini se, da će se te dve države pograbit za vrat tamo daleko na iztoku u Aziji. Kako je poznato, Rusija se sve više širi va oneh stranah, ona je pred neko leto zaposjela Mandžuriju, a i na Koreji se čuje njija moć. To ni pravo Japancem, pa će za to po svoj prilici doć do vojske. Ako već ima doć do tega, neka pobjeda bude na strani Rusije, na strani slavenske naše braće!

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za poljska 4 kruna, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 2. Volosko-Opatija, u četvrtak 14. jenara 1904. God. IV.

Gori srca!

Naš glavni grad, naš bieli Zagreb, posvedočio je i opet, kako je u njega široko i dobro srce, topla i žarka ljubav spram našega zavičaja, tužne i nevoljne Istre naše. Kao što lani, tako se i ove godine sastao odbor velevrednih tamošnjih gradjana i kitne naše mladeži, vrlih sveučilištaraca, da složnim silama i opet doprinesu štogod u svrhu probudjivanja i zaštićenja hrvatske sviesti u Istri.

To njihovo najveće hvale vriedno nastojanje bilo je i ovog puta okrunjeno upravo krasnim uspjehom. Veliki koncerat, što ga napomenuti velezaslužni odbor priredio prošle subote, u srcu slavne naše domovine, pružio je našoj družbi sv. Cirila i Metoda za Istru liepu pomoć, izdašnu podporu, za njeno nastojanje oko spasavanja i utvrdjenja hrvatskog imena u ovom, do pred malo vremena tako zapuštenom kraju domovine naše. Kratak opis toga koncerta naći će naši cienjeni čitatelji u narednom broju našega lista. Ovdje ćemo samo pokušati, da iznesemo neke glavne dojmove, što ih u nama razbudila ta velelipa i nezaboravna slava.

Predočite sebi velike i sjajno razsvjetljene dvorane, velikoga narodnoga doma, sve natrpane svietom iz svih slojeva gradjanstva. Galerije krcate — sve glava do glave, a tako i oba reda sjedala dolje u dvorani. Malen, uzan razmak dieli ta dva reda, i u neke vidite gdje tim razmakom, tim uzanim putićem stupa dični predsjednik naše družbe, i gotovo u isti mah čujete gdje iz tisuću grla provaljuju burni neprekidni poklici: Živio Spinčić! Živjela družba! Živjela Istra! . . . I ori se pljesak, diže se urnebes, a istarsko se srce u vama diže, širi, puni, a duša vam sva uzhićena kliče:

Nismo sami i nismo sami! . . .

A kako će vam u grudima biti tek onda, kada liepim i sretnim slučajem nadjete na počastnom mjestu s jedne strane podmaršala viteza Tomičića, tu živu sliku i priliku nekadašnjih slavnih hrvatskih generala, a s druge strane starinu, veterana iz ilirske zlatne dobe, proslavljenoga pjesnika i velikoga prijatelja Istre, Ivana viteza Trnskoga, počastnoga predsjednika cjelokupnoga odbora. Takove blizine u onakovim prilikama radjaju osjećaje, koje nemaju granica ni imena. Slavni su takovi momenti! . . .

A onda Vam odjednom nastane tišina. Na uzvisitom se mjestu pojavi liepa gospojica, do nje je golema harfa — rekô bi — sva je od zlata tako se sjaji . . . Malo podalje cello, iz njega se pod vještom rukom umjetnika razliegnu prvi zvuci — zatitrale žice na harfi, zaigrali tako tužno a opet tako milo . . .

I još se niste pravo snašli od toga dubokoga dojma a već se dvoranom dižu velebne rieči istarske himne-molitve:

Predobri Bože! . . .

Pjeva zbor sveučilištnih gradjana, zbor liepe i drage mladeži naše. Pjevaju s dušom, a razmišljeno obćinstvo sluša tužne glasove liepe naše pjesme. Zatim vidite kako na podij stupa slava naše kazališne umjetnosti. U Zagrebu zovu je „naša Micika". Od sada valja, da ju zovemo i mi tako. Jer ona je doista naša, i kako god ona nosi u svome srcu ovu našu Istru, tako valja da i mi nosimo nju, veliku i sjajnu umjetnicu u našemu srcu. I ona zapjevala . . . Ali kakov je to u nje glas? kako je srcu dok to ona pjeva? A nekuda je to onako, kao kad mi u kasnom proljeću, za liepe, mjesečinom obasjane noći, sjedimo na žalu kraj mora, i šuteći slušamo, kako negdje u bližnjem gajiću slavulj začinja svoju milu i punu pjesmu. Onda je — i to znate — duši tako prijatno i ljubko, a tako je bilo i nama one večeri, dok smo slušali nju, našu blagu i milu slavuljicu . . .

Uzhitio nas i mladi umjetnik, s nježnom i ljubkom romancom, iz „Zrinjskoga", zanio nas svojim punim i toplim glasom. A onda one krasne arije iz „Porina", što ih je pod ravnajem odličnoga kapelnika izvela hrvatska podpuna glazba, domaće hrvatske pukovnije.

I to sve za nas!.. sve za nas!.. kliktala istarska duša — sve za nas!..

Jest — sve je to bilo za nas, za našu malu sirotinju u Istri, sve, i one krasne, onako razkošno razsvjetljene dvorane, ono silno, nebrojeno množtvo rodoljubnog svieta, ono divno pjevanje, ona glazba . . . sve, sve za nas — samo za nas!...

Pa i drugdje u drugim dvoranama, onaj život, ono klicanje, ono pjevanje, razne igre, Grundove šale, — i to je sve bilo za nas, samo za nas!...

I kod svega toga se srce topilo, dizalo, punilo... I misao i duša kao da su se u taj mah odvajale od tiela, da polete dolje k moru, pa i dalje tamo preko naše stare Učke, da izmorenim, izmučenim, nevoljnim i poniženim patnicima zagrme:

Gori srca, Istrani ljudi! Nismo sami — imamo puno i puno duša, koje s nama i za nas osjećaju. Uzdajmo se, borimo se, branimo se! Pomoć će nam divna braća — a mi ustrajmo.

Gori srca!...

Gospodarska organizacija v Istre.

Dok nije hrvatsko-slovenska stranka v Istre počela prostemu puku našega roda i jezika otvarat oči, učit ga, da on nije na svetu samo zato, da trpi, da plaća porez u novcu i u krvi nego i zato, da kako austrijski državljanin uživa neke pravice, bil je naš narod v Istre posvema odvisan od istarskeh Talijani i Talijanaši ne samo politički nego i gospodarstveno.

Ni bilo skoro kmeta po srednoj i zapadnoj Istre, ki ni bil dužan talijanskemu trgovcu al gospodinu. Talijanska gospoda nisu nikada imela srca za istarskega kmeta. Na novce, koje njimi je dugoval, moral je plaćat od 10 do 20 po sto kamata ili interesa a povrh toga moral je za talijansku

Podlistak.

Skrušeni grješnik.

Narodna pripoviest.

Ruski napisao Lav Nikolajević grof Tolstoj.

Pohrvatio: Barba Frane.

I reče Isusu: spomeni se mene, Gospodine, kad dodješ u carstvo Tvoje. — I odgovori mu Isus: u istinu govorim tebi, još danas ćeš bit sa mnom u raju. (Luka 23, 42, 43).

Živio na svietu čovjek sedamdeset godina, i proživio sav svoj život u griehu. I obolio taj čovjek i nije se kajao. I kada došla smrt, u posljednji čas zaplakao i rekao: Gospodine! kako i razbojniku na križu, oprosti meni. Jedva uspio to kazati — izašla duša. I uzljubila duša grješnikova Boga i povjerovala u milost Njegovu i došla pred vrata raja.

I stao se potiskivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko.

I začuo on glas iza dveri: Kakav se to čovjek potiskuje u vrata rajska? I kakva je djela učinio taj čovjek u životu svojem.

I zamnio glas andjelov i nabrojio sva grješna djela čovjeka toga. I ne nazvao dobrih djela nikakvih.

I začuo se glas iza dveri: Ne mogu grješnici uniđi u carstvo nebesko. Otidji odavde!

I reče čovjek: Gospodine! glas tvoj čujem, a lica ne vidim, i imena tvojega ne znam.

I odgovorio glas: Ja sam Petar Apostol.

I reče grješnik: Smiluj mi se, Petre Apostole, spomeni se slabosti čovječje i milosti Božje. Zar ti nisi bio učenik Kristov, zar ti nisi iz samih usta Njegovih slušao nauku Njegova i vidio primjer života Njegova? A spomeni se — kada se On u duši žalostio i tugovao i tri puta te prosio, da ne spavaš, nego moliš, i ti si zaspao, jer su oči tvoje otežčale, i tri puta On te zatekao, gdje spavaš. Tako isto i ja.

A sjeti se još te, kako si obećao Njemu samomu, da ne ćeš do smrti Njega zatajiti i kako si ti tri puta Njega zatajio, kad su ga poveli ka Kajfi. Tako isto i ja.

I sjeti se još te, kako je pietao zapjevao, i ti izašao van i zaplakao gorko. Tako isto i ja. Pa zar da me ti ne pustiš u nutar?

I zamukne glas za rajskimi dveri.

I, postojavši malko, stao se opet potiskivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko.

I začuje se iza dveri drugi glas i reče: Koji je taj čovjek, i kako je živio na svietu?

I zamnio glas andjelov i još jednom ponovio sva zla djela grješnikova i ne nazvao dobrih djela nikakovih.

I začuo se glas iza dveri: Otidji odavde, ne mogu takovi grješnici živiti s nami skupa u raju.

I reče grješnik: Gospodine! glas tvoj čujem, no lica tvojega ne vidim, i imena tvojega ne znadem.

I odgovori mu glas: Ja sam car i prorok David. I nije očajao grješnik, i nije otišao od dveri rajskih i stao govoriti Smiluj se meni, care Davide, i spomeni se slabosti čovječje i milosti Božje. Bog je tebe ljubio i uzveličao pred ljudmi. Svega bilo u tebe: i carstvo, i slava, i bogatstvo, i žene, i djeca, a opazio ti potajno ženu biednoga čovjeka, i grieh ušao u tebe, i uzeo ti ženu Urijevu i ubio njega samoga mačem Amonićanskim. Ti, bogataš, odnio biedniku posljednju ovčicu i pogubio njega samoga. Tako sam isto radio i ja.

I sjeti se po tom, kako si se pokajao: i govorio: ja priznajem krivnju svoju i kajem se zbog grieha svojih. Tako isto i ja. Pa zar da me ti ne pustiš u unutar?

I zamukne glas iza dveri.

I, postojavši malko, stao se iz nova potiskivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko. I začuje se iza dveri treći glas i reče: Tko je taj čovjek? I kako je proživio na svietu?

I zamnio glas andjelov i po treći put nabrojio zla djela grješnikova i ne nazvao dobrih.

I začuo se glas iza dveri: Otidji odavde! Ne mogu grješnici uniđi u carstvo nebesko.

I reče grješnik! Glas tvoj čujem, no lica ne vidim i imena tvojega ne znadem.

I odgovori glas: Ja sam Ivan Bogoslov, ljubezni učenik Kristov.

I obradovao se grješnik i rekao: Ti ćeš me za stalno pustiti sada u nutar: Petar i David pustit će me za to, što znaju za slabost čovječju i milost Božju. A ti ćeš me pustit za to, što je u tebi ljubavi mnogo. Zar nisi ti, Ivane Bogoslovu, napisao u knjizi svojoj, da je Bog ljubav, i da onaj, u koga nema ljubavi, ne znade za Boga? Zar nisi ti pri starosti govorio ljudem: Braćo, ljubite jedan drugoga! Kako pak da sada nenavidiš me i odgoniš mene? Ili se odreci onoga, što si sam kazao, ili poljubi mene i pusti u carstvo nebesko.

I otvorila se vrata rajska i primio Ivan skrušenog grješnika i pustio njega u carstvo nebesko.

gospodu za niš delat i nosit njim više puti na leto svakojakeh dari. Ako ni toga činil, proganjali su ga ča su više mogli — koje čado, da se na ta način istarski kmet nijě nikada mogal oslobodit duga, nego da je sve više zapadal va dug dokle ni napokon zgubil kuću i kučište. To slabo gospodarstveno stanje istarskega kmeta su Talijani izrabljivali za političke svoje svrhe.

Nijedan kmet, ki je Talijanu dužan, nesme kod nijedneh izbori glasovat po svojoj glave i volje nego onako kako mu Talijan zapoveda. To slabo stanje kmeta nastojali su od vavek istarski Talijani ne samo podržat nego još i povećat. Ljudi naše stranke uvideli su od prvega početka, da se istarski puk mora najprije oslobodit od gospodarstvenoga sužanjstva, ako će se ga politički probudit i osvestit. Zato su naši prvaki a na čelu njim velevredni Dr. Laginja počeli delat na tem, da se istarskemu kmetu pomore oslobodit ga od Talijanskeh verovniki, ki su ga pritiskali kako mora. Zato su naši ljudi počeli po razneh gradeh i seleh Istre ustrajati posujilnice, kod kojih more kmet cenije i laglje dobit pomoć, koju more i po malo vraćat; gospodarske zadruge, kod kojih more kmet ceno i na veru kupit sve ča mu za kuću i gospodarstvo treba i kod kojih more za poštenu cenu prodat ono, ča na gruntu pridela. Tako su nastale po Istre razne posujilnice: va Pule, Premanture, Pazine, Bazete, Oprtlje, Tinjane, Voloskem, Omišlje i Lošinje, koje su dobar del istarskih kmet oslobodile iz lihvarskeh ruk.

Tako su nastale: vinarska zadruga va Pule, gospodarska družtva va Baderne i Crese. Pred malo vremena ustrojile su se posujilnice va Veprincu i Berseču. Dok su prvo istarski kmeti mogli va potrebe posudit samo kod Talijani na interes od 20 i više po sto, sada moru dobit novce na 6 po sto i manje. Dok su prvo morali, da Talijanu prodaju vino za dug i po onoliko po čem je Talijan sam htel, more se sada kmet laglje pomoć kod gospodarskih družtva. Sve te naše posujilnice i naša gospodarska družtva združena su va jednu gospodarsku svezu, kojom ravna naš Dr. Mate Laginja. Združile su se zato, da moru skupno laglje pomoć jedna drugoj i dobit kakovu pomoć od vlade. Dokle ni naša stranka v Istre počela skrbet za dobro puka; dokle ni naša stranka počela ustrajat posujilnice i gospodarska družtva, nisu istarski Talijani ni sanjali, da bi puku na ta način pomogli. Se zna! njim je mećalo više koristi kako je prvo bilo. Dapače kad je Dr. Laginja ustrojil prvu našu posujilnicu va Pule, rugali su mu se Talijani na najgrdji način. Sada, kada su videli, da naše posujilnice dobro napreduju, da ih je svako leto više, da ih puk rado ima, sada su počeli i oni po Istre ustrajat nekakove talijanske posujilnice (casse rurali), samo da zaslepe bedaste ljude svojem krivem prijateljstvom. Vi gospodo Talijani vladate već stotine i stotine let z nesrećnom Istrom, zač niste prvo počeli ustrajat te posujilnice i gospodarska družtva. Ča su Vam Hrvati morali pokazat put? Nego kako nijedna stvar, ku naši Talijani započnu, nema blagoslova, tako neće ga imat ni te njihove posujilnice. Propal je talijanski kazin v Opatije, propali su talijanski vapori va Lovrane; a pul jednega i pul drugeh najveću su škodu pretrpeli zapućeni naši ljudi, ki se puste od Talijana za nos vuć kako i medvedi.

Naši narodni prvaki v Istre neka pak nastave gospodarskom organizacijom našega naroda v Istre. Svagdere, kađe se more, neka se učini posujilnica i gospodarsko družtvo. Gospodarska organizacija je najbolji način, da se narod v Istre materijalno podigne a onda i politički oslobodi.

Dopisi.

Glas iz Kastavšćine. Pišu nam odonud: Razveselilo je našu Kastavsćinu, da će počet na novo izhajati obljubljeni „Narodni list“. Nama je mnogo falilo, odkada je prestal izhajat. Bili smo se na njega privadili tako, da smo ga navadno čitali od vrha do tál, zač nas je sve zanimalo. Neka Bog da sreću i srce junačko, borbe neće faliti!

Kako je nekim poznato, počel je na novo izlaziti onaj od Talijana plaćeni list, i to sada va Reki.

Izašal je dne 31. oktobra pr. godine izvanredni broj, a u novembru i decembru po dva broja. Ta list se piše, kako i prije za trubile, da se, kako bi bil rekal pokojni Starčević, prostota obsjeni. List šalje svojim pristašam tako, da redko kada našim u ruke dodje. Nije to novina kako su druge za svakoga; novina je to samo za prosti, posve neuki i tvrdi svet. Kako se bližaju občinski izbori u Kastvu, počeo je izmedju ostaloga navaljivati i na sadašnju občinsku upravu, i to otvorenim pismom na gg. Vjekoslava Špinčića, občinskog i narodnog zastupnika i Kažimira Jelušića, občinskog glavara u Kastvu. To svoje pismo protegnul je s puno laži nastavkom u zadnja četiri broja. Ova gospoda mu stalno neće na to pismo odgovoriti, jer imaju pametnijega posla, nego da se nateżu s onakovim stvorovima radi laži, koje su dobro poznate svim našim sviestnijim občinarom, ali pošto je počeo izlaziti „Narodni list“, i pošto imam prilike poznati upravu naše občine, preduzeo sam pisati Vam, i da prikažem plaćene laži, samo, da naši ljudi ne reču, da se niš ne odgovara. Spomenuti ću u svojih dopisih, što mi prije naleti na misao, a nastaviti ću u budućih brojevih lista, jer je toga više.

U prvom broju otvorenog pisma podpisao je Juda gospodina Frana Kinkela-Lovrinov, bivšeg občinskog savjetnika iz Dolnjeg Rukavca, **bez njegove privole i znanja**, kao da on to piše. Gospodinu Kinkeli-Lovrinov nije bilo to pravo i on je poznatom odpadniku prepovedao, da barata s njegovim imenom u tu svrhu, zato je već u drugom broju taj odpadnik izpravio nastavak otvorenog pisma sa sliedećimi riečmi: „Na izričitu želju našeg prijatelja, gospodina Frana Kinkele-Lovrina, pod njegovim imenom nazočno pismo započeto, nastavljamo pod našim imenom, uzimajuć mi na se svu odgovornost, za cielo pismo“.

Nama je bilo poznato, kako taj stari izrod barata s podpisi drugih, i na spisih i u svojoj bluzgavoj novini. Znamo, kako je svoje doba podpisivao imena gosp. Josipa Marotti-a, sada pokojnoga Mateše i drugih, koji su govorili, da je to on napisao i dao štampati bez njihovog znanja. On ima doduše puno koraže i večkrat podpisuje svoje nastavke, al si misli, što će ljudi reči, da je vavek on podpisan, podpišimo kega drugega, samo da prosti svet više veruje, zač njemu ni najbolji prijatelji, ki su ga spoznali, više ne veruju, — neka se svietina obsieni i vara. Poznato nam je, da je gosp. Kinkela-Lovrinov u odgovor primio i pismo talijanskog plaćenika, s kojim mu se ovaj **skužuje** što je njegovo ime upotrebio i da je to pismo više njih vidilo, te da ga je gospodin Kinkela-Lovrinov pokazao i gospodinu občinskomu glavaru, komu se je izpričavao, da onaj izrod zlorabi njegovo ime u spomenutu svrhu i da se on s njegovim pisanjem neslaže, dapaće, da nije ni iz kuće izlazio 14 dana, dok nije izpravak u „Pravoj“ izašao. U tom pismu tješi odmetnik gosp. Lovrinova, da se nekuriča toliko, ta da piše posve objektivno, pa da zato neka ne ima brigu ni straha.

Kako pak on objektivno piše neka za danas bude samo ovo, jer nebite imali dosti mesta za sve u prvom broju „Narodnog lista“.

U svojoj „Mačjoj“ od 30. novembra 1903. doslovno piše: „Samo ovo leto, ča mi znamo, je stvorila (današnja raprežentanca) duga do 50 tisuć krun, itd.“

Ja sam bil prisutan tumačenju gospodarenja naše občine leta 1903., kod zadnje sjednice občinskog zastupstva u Kastvu, dne 30. decembra 1903. i čuo, da je naša občina povratila svi malčići, kê je posudila leta 1903., samo je dužna 4000 krun, posudjenih za gradnju novoga groblja u Rukavcu, ale je zato vratila starega duga od prveh let, 13.000 krun kapitala bez interesa.

Po svem tem ni naša občina prošlega leta 1903. storila ni 50 helera duga altrochè 50 tisuć krun. Dapače još je platila 7000 kruna više nego je prijela!

A da se je zadužila s 4000 kruna za groblje Rukavačko, zač ga ni štel nijedan za niš delat, je baš on sam kriv, zač je on rekurš na **slavnu** Juntu storil, kada su Rukavčani pripravni bili platit od svake kuće, kâ pod groblje Rukavačko spada po 20 kruna reparta, kako su ga plaćali občinari, kada se je delalo al širilo groblje u Kastvu, sv. Mateju i Zvoneći i to sami oni, kêh se tamo zakapa, a ta **slavna** Junta uništila je odluku zastupstva i naložila, da se posuda uzme i groblje na račun cele Kastavšćine razširi.

Altrochè 50 tisuć krun trubilo!

Ćemo se još oglasit drugi put.

Taneki.

Opazka uredničtva. Premda je o istoj stvari bilo govora u posljednjem broju „Narodnoga lista“, mi rado ustupamo prostora i gornjemu pismu, jedno što nam dolazi od velevrednega prijatelja lista, a drugo, da svet vidi, kakovim se oružjem bori poznati dešperatni odpaduik.

Mjestne vjesti.

Visoki gosti u Opatiji. Početkom febrara o. g. stići će u Opatiju njezin stalni gost i prijatelj, veliki vojvoda luksemburški. Odsjest će kako i prijašnje godine u Villa Amalia. U isto vreme doći će za prvi put u Opatiju i švedski kraljevski par, za koga je već iznajmljena i uredjena Villa Jeanette od Kelsena. Govori se takodjer, da će doći u Crnikovicu saksonski kralj Gjuro, nu ta se vjest ne potvrdjuje.

Veliku maškaradu pripravlja hrv. pj. družt „Lovor“ dne 6. **februara** t. g. (pustna sobota). Koji želi sudjelovati, neka se izvoli na dobu prijaviti družtvenom odboru.

Febra zidanja čini se, da je primila gospodare kuća u Opatiji. Sad se dogradjuje u Opatiji okolo trideset kuća. Mora se priznati, da uslied tolikih gradnja i dogradnja Opatija neizmjerno gubi od svoje prvobitne naravne liepote. Zelenila nestaje, a redaju se kuća do kuće kako u jednom gradu. Bojimo se, da će ta „manija“ zidanja mnogo škoditi Opatiji. Ljudi, koji su dosada dolazili u Opatiju radi njezine naravne ljepote — a tih je mnogo — sada će izostati, jer u Opatiji neće vidjeti nego kuću do kuće.

Slabo električno svjetlo. Občenita je tužba proti slaboj razsvjeti cesta i puteva po Voloskom-Opatiji. Ne toliko radi broja električnih lampa, koliko radi — slaboga svjetla tih lampa. Čini se, da centrala ne menja nikada ili redko kad žarnice u lampah. Dogodi se često, da skoro sve lampe po erarskoj ceste utrnu. Mislimo, da bi se u tom pogledu moglo stvar bolje uredit i pozvat poduzéće elektrike, da bolje i savjestnije vrši pogodbu sa občinom.

Nebi se moglo morda nać kakovu bolju vrst žarnice, ili kakove drugčije lampe, za razsvjetu cesta i puteva?

Koliko se troši na godinu za cestu Volosko-Opatija. Već nekoliko godina vidimo, da se erarska cesta Volosko-Opatija, svako leto valjkom ili rodulom popravlja. Puno njih to popravljanje ceste vidi, ali malo koji je pomislio, koliko se za to popravljanje ceste potroši. Mi smo se na nadležnem meste popitali i doznali, da uzdržavanje erarske ceste Volosko-Opatija, stoji c. k. erar 30.000 forinti na leto. Velike li svote jeli? Jest u istinu, pak se čudimo, da c. k. erar toliko kasni sa gradnjom paralelne ceste Matulje-Opatija. Da se izvede ova paralelna cesta, sav promet sa teretnim kolima mogao bi se svesti na novu cestu, a stara cesta mogla bi se rabiti samo za lahka kola. Promet kola na toj cesti raste danomice, pak ćemo koji ta dan doživiti, da će se na toj cesti dogoditi kakva velika nesreća. Onda će jedva početi misliti na izvedenje projekta paralelne ceste. Pametni ljudi ne čekaju, da se nesreća dogodi, nego skrbe prije, da istu zaprieče. Stavljamo na srdce, svim mjerodavnim krugovom, pitanje o novoj paralelnoj cesti Matulje-Opatija.

Izbori za komisiju od lične dohodarine. Dne 7., 8. i 9. tega meseca obavili su se u Voloskem nakuadni izbori, za komisiju od lične dohodarine. U prvom tielu biralo se je jednoga člana, u drugom tielu jednoga zamjenika, u trećem tielu jednoga člana i jednoga zamjenika. U prvom tielu bijaše izabran Niemac Dr. Kurz, u drugom tielu Dr. Trinajstić Mate, u trećem tielu Dr. Janežić i dosadanji zamjenik. Cielo pučanstvo ovoga kotara, tuži se na postupanje procenbene komisije za ličnu dohodarinu, i moramo priznati, punim pravom — jer se kod odmjerivanja poreza zbivaju baš u nebo vapijuće nepravde. Siromašnemu kmetu, koji težkom mukom prehrani sebe i svoju družinu, propisuje se posve protuzakoniti porez od lične dohodarine, jer da tobože ima 1220 ili više kruna na godinu čistoga dobitka. Nego pučanstvo nema pravo kad krivnju radi toga baca na pojedine naše članove komisije. Svatko mora znati, da su u toj komisiji nekoji Nemci, onda nekoji c. k. činovnici, a samo par naših. Nemci i činovnici imaju u komisiji većinu, pak rade što ih je volja i drago. Siromaha se pritišće, a bogatašu se kroz prste gleda. Još se često dogodi takova bezobraznost, da nekoji činovnici bacaju krivnju na naše članove komisije. Ali tvrdu zadajemo vjeru, da nećemo prostiti nikomu, koji bude u buduće takovimi laži narod pitao.

Ako hoćemo postignut kakovo poboljšanje u tom pogledu, moramo svim silama nastojat, da budu od sada naprvo uvjek izabrani u komisiju naši ljudi, koji poznaju zakon, naše prilike i naše siromaštvo. Onda treba, da nastojimo, da budu imenovani za članove komisije ne uvjek činovnici i tudjinci, koji ne poznaju ni prilika ni ljudi u kotaru. Čast i poštenje svakomu, ali što znade na primjer gospodin Klein iz Wienerheima o prilikama naših kmetova i trgovaca u kotaru? Ništa a ma ba. ništa!

Napokon moraju naši članovi komisije točno i redovito dolazit na svaku sjednicu komisije, i na istima nastojat, da ostale članove komisije osvedoče, da je zakon o ličnoj dohodarini učinjen, da gospodu i bogataše primi, a ne da siromaha stisne.

Domaće vjesti.

Oko 5000 kruna, dobit će naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru od zadnjega velikega koncerta u Zagrebu. Živio Zagreb!

Bračo Mošćeničani! nedajte se više varat! Doskora imaju se obavit občinski izbori za občinu Mošćenice. Va toj občine je za načelnika ili podeštu gosp. Ivan Dešković, starac od skoro osamdeset let, ki će bit pošten, ali ki ni za načelnika kako ni on ki se je jučer rodil. Svaka stvar ima svoje vreme, pak i čovek kad pride do neke starosti ni već za svako delo. Zakon propisuje, da svaki načelnik ima barem svaka tri meseca sazvat jednu sednicu, občinskega zastupstva ili raprežentance. Mošćenički načelnik se tega ne drži. Zakon propisuje, da imaju občine držat osegurane sve svoje kuće. Kako znamo, je pred nekoliko meseci zgorel va Drage-Mošćeničkoj občinski toš, kega je gospodin načelnik propustil osegurati. Radi tega propuštenja od načelnika trpi občina škodu od nekoliko tisuć krun. Raprežentanca je bila va jednoj šedute odlučila, da se ima odpret mesto za jednega občinskega tajnika ili šekretára. To se je učinilo i bil je imenovan neki Petriš, kemu se je pak — Bog nas očuvaj — čim je nastupil službu pamet pomutila. Na njegovo mesto je gospodin glavar prez konkursa, prez raprežentauci stavil jednega Talijana, ki va Mošćenicah zapoveda kako va svojoj kuće. Po tem ča smo sada rekli, jasno je kako sunce, da dosadanji načelnik ne more više obnašat tu čast. Krapula i neki drugi — talijanski hlapci hteli bi po sile, da bude budući načelnik kakov talijanski „pajazzo“, ki će tancat kako mu budu kalabrezi zvonili. Već su ti talijanski hlapci počeli proti domaćem ljudem, pravem domorodcem, ki ne žele niš drugo nego korist puka, pisat svako zlo, samo da trubile varaju. Nego mi računamo, da Mošćeničani i Bersečani imaju još toliko soli va glave pak

da će va novu reprežentancu izabrat ljude, ki neće gledat samo na ono, ča je talijanskoj stranke v Istre po volje nego na ono ča je na korist občine i puka.

Moščeničani i Bersečani! ne verujte onem izdajicam, ki su od Talijani plaćeni, da na talijansku stranku delaju. Razmišljajte i sudite sami, ako je pravo i pošteno, da Vas istarski Talijani drže za čiste i zgoljne Talijane — a po tome za norce. Složite se svi ki svojom glavom i pošteno mislite i dajte občinu v ruke čoveku, ki će čuvat narodni jezik puka i korist občine. Izdajicam, koje Vam dodju na vrata dajte vritnjak, da se pet puti po zrake prekobrće. Radje vraga nego izdajicu!

Lepi učitelji. Talijanski učitelj od „Lege Nazional“ va Hume, je pravi uzor učitelja. Na dan Božića napili su se neki mladići prekomerno, a učitelj ih je napučil, da kričanjem, pjevanjem i svakojakimi nepodobštinami izazivlju naše Hrvate va Hume. Pijani mladići poslušali su tega lepega učitelja upravo verno. Nego ni to mu ni bilo dosta — kad su se ti mladići već doma spravljali, pozval ih je k sebe i napil ih je kako nemu živinu i hvalil ih je, da su se tako „kurajžno“ ponašali proti Hrvatom (!). Mi mislimo, da bi učitelj moral biti uzgojitelj mladeži a ne njezin bunitelj i kvaritelj. Ovaj škandal stavljamo slavnoj školskoj oblasti na srdce, da skrbi, da ne po divlja naš puk još više nego je, pod takozvanom talijanskom kulturom podivljal. Svi Humljani braćo! odprite jedanput oči i nemojte se pustit tako od vraga slepit, jerbo prit će vreme, kad ćete biti proklinjani va grobu od Vaših mladjih.

Velika nesreća dogodila se je na 30. decembra 1903. na 9 ura u jutro, kod Marčelji. Andre Marčelja Ivinčić iz Marčelji, broj 30, vozil je po ceste voz prašća. Pod Marčelji blizu Kalići, zvrnul se je voz upravo na njega, ter ga na meste ubilo. Siromah bil je 41 leto star, i pušća udovicu i troje drobne dečice.

Glavna godišnja skupština hrvatske čitaonice u Kastvu obdržavala se je dne 31. decembra 1903. Na istoj izabrani su u odbor: gosp. Kazimir Jelušić predsjednikom, gosp. Bruno Jurinčić tajnikom, gosp. Oscar Tepeš blagajnikom.

Božićno drvce u Labinštini. Pišu nam iz Svetog Lovreča na Labinštini: Premda smo i mi Svet Lovrečani još na svietu, ipak malo tko za nas znade! Ješmo, ali bolje rečeno bili smo do sada zapušteni, nismo znali niti da živimo, ako ne samo taj put, kada je fanat od suda ili od kase došao medju nas — da platimo franjke itd. Ali Bôg i na sirotu misli!.. Nije niti jedna godina dana, od kada imamo školu, koju — kako znadete sazidala nam je naša velezaslužna Družba!

Da dokažemo, da nismo samo za pastire, kako tvrdi šior Benatić & Comp., pokazala su naša dječica ovog Božića!

Imali smo i mi Božićno drvo i to na badnji dan prije polnoćnice. Pod ravnanjem gosp. učitelja Lukeža, sakupilo se nekoliko djece, koja su igrala šaloigru „Kraljević Marko“ i „Štriga Lega“. Božićno drvo i darove priskrbio je gosp. župeupravitelj. Djeca igrala su tako krasno, tako milo, da čovjeku i tvrdog srca morale su suze da dodju na oči! Radosti, veselju nije bilo kraja! Zadovoljstvo i zahvala prema Svemogućemu, takorekuć je izbijala iz lica svakoga! S pjevanjem krasnih i milozvučnih naših pjesama, — osobito pako sa onom „Liepa naša domovina“, i sa zadnjom pjesmom „Mariji na čast zapjevajmo“, mali su predstavljači dokazali svoju okretnost, svoj talenat, koji do sada bijaše u njima pokopan. Tom prigodom nije dobri naš narod zaboravio ni svoje dobročiniteljice, mile i drage naše Družbe, sabrav medju sobom svotu od 23 krune u korist iste.

Na sveobću želju, igrala se je ista igra još prošlu nedjelju poslije blagoslova. Naroda bilo od svih krajeva raztrešene naše i Škitačke plovanije. Ufajmo se, da će nas naši mali (igrači) predstavljači razveseliti opet kojom zabavom. Tako samo napried!

barba Josip.

Zabava u Kastvu. Na Silvestrovo priredilo je naše vrlo družtvo „Istarska Vila“, svojim članovima i prijateljima domaću zabavu. Akoprem bilo skrajno ružno vrieme, bio najme veliki požled, odazvalo se ipak priličan broj pozvanih. Ali ipak palo je u oči, da je mnogo gradske inteligencije izostalo. Doduše većina njih priposlala je ulazninu. Nu tim nisu ipak još zadovoljili svojoj rodoljubnoj dužnosti, jer nije dosta, da „Vilu“ pomažu materialno, nego treba da ju pomažu takodjer moralno. Dakako, da nije kod ove zabave uzmanjkala naša perjanica, naš dični gospodin Spinčić.

Program zabave tekao je u podpunom redu, na obće zadovoljstvo. Odlikovali se koli pjevački toli tamburaški mješani zborovi. Kako smo i ovom zgodom mogli opaziti, naša „Vila“ i u pjevanju i tamburanju krasno napreduje, u čemu ide prva zasluga gospodina učitelja, a onda ostale izvršujuće članove i članice, jer i jedni i druge pokazuju dobre volje i zanimanja za pjevanje i tamburanje. Tako valja!

Silnoga smieha prouzročila je pak burka na „Policiji“, koju su vješto odigrali dva naša diletanta.

Zadnja točka programa bio je ples pak se plesalo sve u šestnajst, baš onako po kastavski.

O pol noći bio je sjajan pozdrav nove godine. Mlada gospodjica Marija Rubeša-Božinova, odjevena kao angjeo, pozdravila je gostove u ime družtva.

Kad smo ju gledali onako umilnu na pozornici, bengalskim svjetlom razsvjetljenu, pričinilo nam se, kao da je došao angjeo sa rajskih visina, da našemu mukotrpnomu narodu navjesti bolju i sretniju budućnost. Kad je svršila svoj liepi govor sa poklikom: „Živila lijepa naša domovina!“ —, zaciliču sitne tamburice hrvatsku himnu, da i one pozdrave na osvitku nove godine, našu liepu domaju a narodu našem, da zažele sretniju i veseliju budućnost. — Dao Bog izpunile se ove naše želje čim prije.

Crkvene neprilike u Rovinjskom selu. Čekali smo „Narodni list“ kao ozebao sunce, da Vam štogod važnog javimo od ovog tužnog zapadnoga kraja. Veseli nas Vaš „Narodni list“ upravo neizmjerno. Evo, da Vam javim gosp. uredniče kako se ovdje zbija u našem selu. Sada imamo novoga župeupravitelja, koji neće u našem milom hrvatskom jeziku nekoje stvari obavljati. Nekojim nije htio kratiti u našem jeziku, jer da još upravo neznade (mi pitamo, kada će se naučiti?). Običaj je od pamtivieka pokopati malu djecu u našem jeziku, ali on čini sve latinski, žene uvesti isto je običaj u našem jeziku, ali on i to čini u latinskom jeziku. Zadnji dan leta je običaj u našem jeziku pivati „Tebe boga hvalimo“, ali on je učinio u latinskom jeziku, a pjevači su počeli: „Tebe vječna Otca ova zemlja počitava“, a naš pop je počeo vikati, da se ovdje piva sve u latinskom jeziku, na to je jedan kor zamučao a on koliko ga grlo nosilo sa jednim krnjelom naprid. Pobieda njegova, ali da smo znali mi pievači od obih kora, da će on intonirati latinski, mi bimo bili zaista pivali u našem jeziku makar, da njemu dodje iz pameti. Drugi dan, na novo leto, je isto u latinskom jeziku činio, ali jedan kor i u onom drugom ih je mnogo mučalo. Jeli ne valja više onaj glasoviti „nihil innovetur“. Slabo govori hrvatski, a i slabo mu se razumije. Jednu nedjelju bio je kod našega za nevolju učitelja, i ondje je ta Krnjelarija valjda odlučila kako imaju činiti u crkvi, a bome i njihova valja. Ali je zanemario zato činiti službu večernju, a ljudi neka čekaju makar i osam dana. Krnjeli su njemu sve. Bravo presvetli, to su popi, koji gredu po zabavah, a ljudi ščavi neka se smrzavaju pred crkvom. Na vilju božića je pozvao k sebi na večeru jednoga Krnjela sa ženom i učitelja sa ženom, jednu divojku i jednoga Rovinješa, koji ne stanuje sa ženom već 10 godina. Kada su se navečerali onda su počeli svirati na harmoniku od usti, pa napokon i plesati, a pop je počeo vikati: „Capo di ballo polca! polca!“ a slušaoc je udario šakom po prstenu, da je odmah sve bilo tiho. To su popi, koji i na badnji dan držo plesove, u redu! Živio! To je za nas, da imamo plesove u to vrieme zabranjene, a popovi, da su uvíek vesele. Mogao je pozvati k sebi kamerara i sa njima se pogovoriti, kako ima obaviti polnočnicu, a ne poć na ples.

Čuvajte decu. Na dan Božića šal je sa Josip Lebanc va Trebnem na Kranjskem svojom ženom na zornicu, puščajuć doma troje male dece od 8, 6 i 2 leta. Deca su počela igrat šigicami pak su njim se važgale svitice. Sve troje deca zagušilo se od dima. Pomislite si tugu siromašneh roditelji!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru: darovali su g. Ivan Žiganto, kapelan u Kastvu K 6 za oprost od čestitanja, g. Jakov Doričić iz Rieke K 2.

Svega po malo.

Sreća u igri. Prve dane decembra p. l. odputoval je iz Reke neki mornar, iz Boljuna v Istre, nastanjen v Reke. Prvo nego je odputoval, kupil je kod Windspacha na Reki jedan kartelu državne loterije, koja se je imala vući na 11. decembra s glavnim zgoditkom od sto tisuć forinti. On je tu kartelu dal ženi veleć njoj, da na 12. decembra pita kod Windspacha, ako je ta kartela ča dobila. Mornar je odputoval va Englezku, a žena je kartelu spravila. Na 12. decembra išla je k Windspachu, kade je na svoje velo čudo doznala, da je njija kartela dobila dvestotisuć kruna. Valje je telegrafala mužu, ki pak ni htel verovat, dokle god ga nisu drugi osvedočili. Onda je pustil brod i šal je krajem doma, kade sada uživa svoje tisuće. Ov put ni sreća bila slepa, zač je trefila siromaha, kemu je bilo za potrebu, da dobije.

Nebi čovek veroval a ipak je istina, da se kroz leto na stotine glavneh zgoditka ne zdigne. Oni, ki su dobili ne brinu se pogledat, pak kasno ale nikada ne doznaju, da su dobili. Po zakone čeka se trideset let, da dobitnik digne dobljenu svotu, ako ju u to vreme ne digne, padne novac na korist zavoda, ki je lutriju razpisal. Tako na primer leži ne dignutih osam glavneh zgoditaka turske loterije, po 300.000 franak i sedam glavneh zgoditaka po 600.000 franak ili svega skupa sedam milijuni osamsto tisuć franaka.

Jedan milijun i dvesto tisuć krun za jedan cent kompira. Ča ste znoreli? ćete reć. Aj nismo mi nego Inglezi. „Daily Expres“, londonska novina piše, da je nedavno na jednoj gospodarstvenoj izložbe va „Agrecultural Hall“ prodala se jedna vrst kompira „Edorado“ za seme, po 25 tisuć krun jedno kilo ili jedan milijun i dvesto tisuć krun cent. To je upravo osam puti draže nego čisto zlato. Ta vrst kompira plaća se va Englezkoj tako skupo samo zato, zač je to jedina vrst, koja se obrani od boli na kompiru, koja vlada u Englezkoj.

Novo znamenito odkriće: izreke Isusove. Dva englezka učenjaka iz O x f o r d a, Dr. Bernard G r e n f e l l od Queen collega, i Dr. Arthur H u n t od Magdalen collega imadu tu veliku zaslugu, da su kod dviju zgoda, najme u siečnju 1897. i prošle zime u Egiptu u hrpi papirusa našli dva odlomka, koji sadržavaju u grčkom jeziku pisane izreke Isukrstove, kojih ne ima ni u jednoj kanoničkoj knjizi novoga zavjeta.

O tome piše „Daily Telegraph“ sliedeće: „Prvi nalazak učiniše 11. siečaja 1897. kod izkapanja na mjestu nekoga starinskoga hrama. Pregledavajući hrpe papirusa nadje Dr. Hunt sgužvani odlomak pisan u grčkom jeziku inicialnim slovima; u prvim redcima upozna on drugi dio poznatoga mjesta iz evangjelja sv. Luke VI. 42. i tada ćeš vidjeti, da izvadiš trn iz oka svoga brata“. Početak mjesta „ti, hinitelju, izvadi najprije brvno iz svoga oka“ manjka na odlomku. Zatim počimlje u grčkom pismu nova izreka riečima: „Isus reče“. Radi se dakle o izrekama Isusa. Druga izreka glasi: „Isus reče: Ako ne postite na svietu, nećete ni na koji način doći u carstvo božje, a ako ne držite Sabata ne ćete Otca vidjeti“. — Ovih rieči ne ima ni u jednom pismu novoga zavjeta.

Isto je tako nova treća izreka, koju su našli na papirusu: „Isus reče: Ja stajah u sredini svieta, i vidješe me u mesu, i nadjoh sve ljude opojene, ali ni jednoga medju njima ne nadjoh žedjajućega i moja se duša žalostila nad sinovima ljudi, jer su u svom srcu slepi, i ne vide — ubogi su, a svoga ubožtva ne poznaju“.

Dr. Lock, professor u Oxfordu, misli, da je Isus ove rieči izrekao u povjerljivom krugu svojih pristaša. Drugu jednu, koja je pukotinama u papirusu osakaćena, nadopunio je professor Blas ovako: „Gdjegod su dvojica, nisu bez prisutnosti Boga, a ako je gdjegod tko sam, to sam, velim, ja s njime. Digni kamen, tu ćeš mene naći, razkoli drvo, i tu sam ja“. K tomu su dodane još ove tri izreke: „Isus reče: Proroka ne priznaju u njegovoj vlastitoj zemlji, niti liečnik ne izlieči onih, koji ga poznaju. — Isus reče: Grad, sagradjen na vrhu visokoga briega i utvrdjen, niti može pasti, niti biti sakriven. — Isus reče: Ti čuješ jednim uhom, ali drugo ti je zatvoreno!“ Toliko sadržaje prvi odlomak.

Prošle zime Dr. Grenfell i Dr. Hunt opet izkapahu kod ruševina Oxyrhynchusa, gdje su i opet našli množtvo papirusa, a medju ovim odlomak sa šest izreka Isusovih i s uvodom, u kojem se izrikom veli, da su to „rieči, koje je rekao dvojici svojih učenika Isus, živući gospodin“. Tu ima izreka, koja je već poznata: „Tko se začudi, gospodovat će, a tko gospoduje, mirovat će.“ Ove rieči navodi Clemens od Aleksandrije iz tako zvanoga hebrejskoga evangjelja, koje bijaše u porabi kod Ebionaca. Izvanredno znamenita nova izreka jest ova: „Isus reče: Onoga, tko traži, ne odvraćajte od traženja, dok ne nadje; a kad nadje, zadivit će se; zadiviv se, postić će carstvo, a kada postigne carstvo, imat će mira.“

Nalaznici obiju odlomaka drže ih za dielove jedne iste zbirke izreka, koje pripisivahu Isusu. Pisani su po svoj prilici izmedju konca prvoga stoljeća i godine 140. Iz oblika „Isus reče“ zaključuju oba profesora, da ove izreke počivaju na bilježkama, što ih je još za života Isusova sačinio koji njegov učenik. Dakako da mi ne možemo jamčiti za valjanost hrvatskoga prevoda, navodno Isusovih izreka, jer grčkoga izvornika ne imamo pred sobom, a sve je ovdje prevedeno i na englezki, iz englezkoga na njemački, odakle smo i mi na hrvatski preveli. Svakako odkrića englezkih profesora pobudjuje izvanrednu senzaciju ne samo kod bogoslovaca, i inih učenjaka ostalih struka, nego i cieloga kršćanskoga svieta. Mi ćemo budno pratiti, što bude evropska literatura u tom pogledu iznieIa.

Po „Obzoru“.

Dika majarskeh zastupniki. Majari se svagder diče, da su oni vitežki narod. Pravo bi imali, kad bi se nazvali čifutsko-mongolski baštardi. Morebit, da je majarski narod jedanput va istinu bil vitežki, ali va zadnje vreme tako se je pomešal z čifutskom racom, da se je njegovo starinsko vitežtvo posvema izgubilo, a na njegovo mesto prišla čifutska sleparija. Po celem civiliziranem svete je navada, da se va parlament pošalje najsposobnije, najpoštenije ljude, samo va majarskem parlamente čini se, da sedi lepi broj ljudi, ki bi drugamo spadali. Čitamo va „Neues Wiener Journal“ (Novi bečki žurnal), da su nedavno dva brata ubila iz revolvera majarskega zastupnika Eremits. Taj zastupnik je najme njihovega otca na vere prevaril i pojil mu celo premoženje, vredno do 30 tisuć fijorini. Ta dva brata ubili su ga, da mu se osvete. Po njegovem ubojstvu doznalo se je od njega lepeh stvari. Va parlamente se je držalo, da je Eremits advokat, a po njegovoj smrti se je doznalo, da je bil komis, trgovački pomoćnik, a kad je bil izabran va parlament, onda je po sleparije dal sam sebi titul advokat, a oblasti su mu ta titul potvrdile. — Va istinu lepe prilike.

Jedan drugi majarski zastupnik, imenom Juraj Sacellary, je jednemu na pol munjenemu mladiću na dva puta va igre znamil 300 tisuć krun. Jedan treti, imenom Jankovits, šal je jednemu zlataru, da mu da nekoliko briljanti, da doma izabere, ča mu se bude najviše dopalo. Nit je ta Jankovits zlataru platil, nit povrnal zete briljante. Zastupnik Valentin Eötvös, falsificiral je jedna

knjižicu od sparkasi, pak ju je onputa kako pravu zapenjal. I takovi ljudi larmaju va parlamente proti vlade, proti našemu cesaru, proti ministrom. I takovi ljudi usude se sest za istem stolom sa našem cesarom! Na zdravlje! Ako takovi ljudi imaju sedet va parlamente onda ni treba obavljat izbori; nego će bit dosta spraznit tamnice i poslat na parlamenat va Budimpeštu sve one ki su radi prevarstva i tatvine odsudjeni na 10 do 20 let tamnice. Još bi Magyari hteli zapovedat ne samo Austrije nego celemu svetu. Škoda da ni Bog dal koze dugoga repa!.

Brašno ili muke odpeljalo se je va mesecu novembru p. l. iz Reke po moru 12 tisuć i 120 tonelat. Od početka leta pak do konca novembra 1903. odpeljalo se je preko Reke 109 tisuć 326 tonelat ili 11 tisuć vaguni magjarskoga i hrvatskoga brašna.

Nove fabrike v Reke. Kako je poznato, dela se sada v Reke na račun občine jedna nova klaonica, jedna fabrika leda i jedna centrala za elektriku v Grohovem. Doznajemo s pouzdanega vrela, da će jedno moravsko družtvo zidat do mala v Reke jednu fabriku za pamučnu (bumbačnu) i lanenu robu. Vrhu tega odlučila i jedna češka firma zidat v Reke jednu fabriku kartuna za krovi (Dachpappe), stvari od azbesta itolotori. Jedna češka fabrika železa će do mala zidat v Reke jednu fabriku železarije. Vrhu tega učinit će se jedna fabrika lanenega ulja, za koju su planivec učinjeni. I neka bude tega još više, zač kako je sada sve mrtvo i siromašno v Reke, je uprav Bogu za plakat. I trgovci i oštari, i delavci svi se tuže, da ni dobitka da ni dela.

Va Amerike ni dosti dela. Čitamo va amerikanskeh novinah, da je va severnoj Amerike nastalo veliko pomajnkanje dela i to usled tega ča su razne fabrike va zadnjeh leteh puno više tega fabrikale nego su mogle prodat.

Radi tega su velike fabrike papire va New-York i New-England obustavile svako delo i tako n. p. International Paper Mill Co., koja sama va države New-York ima 28 fabrika. Va Tophanu prestale su delat Bowdoin Mill i Pejepocott Mill, va Lisbon Fallo fabrika Lisbon Fallo Fribre Co., a va Madison i Milinocket dve velike fabrike od Great Northein Paper Co. Usled tega zgubilo je svoj kruh 15 tisuć delavac. Va Chikago je fabrika Hawester Co., va kojoj stalno dela 19 tisuć delavac, radi slabega dobitka odpustila 7500 delavac. Razne druge fabrike va severnoj Amerike (tako va Fall-River Connecticut, Rode Island, Redford Philipoburg Suncook) snižile su svojem delavcem plaće za 20 po sto. Delavci moraju svejedno ostat va delu zač drugačije bi ostali po svema bez kruha.

Preporučamo našem ljudem, ki se misle selit va Ameriku, da prije dobro promozgaju, da ne budu zaludo trošili novac i morda još upropastili sebe i svoje družine.

Strašna zima va Amerike. Va New-Yorke je strašna zima. Na 6. o. m. bilo je va New-Yorke 14° Reaumur zime, a u provinciji Maine bilo je 30 stupnjeva pod ništicom. U celoj zemlji zaostaje promet; sve železnice zakašnjuju. Siromasi silno trpe od zime.

Ubojstvo radi deset krajcari. Va Serenscu igrali su se dva delavca fabrike od cukara, Ivan Görgely i Ivan Bodnar na karte. Radi male razlike od deset krajcari su se ta dva delavca posvadili tako, da je Görgely svojga druga probol s nožem u srdce tako, da je valje poginul.

Čudna bolest. Ruski profesor Bechterev pripovedao je nedavnou jednoj skupštini ruskih lječnika, da je u svojoj praksi lječio mnogo bolestnika, koji nisu mogli sjediti. Kad bi ti bolestnici hteli sjest uhvatili su ih takovi grčevi, da nisu mogli nikako posjest se.

Kinezki običaji. U Kini običaju nositi zaručnicu na dan vjenčanja u jednoj satvorenoj nosiljci u kuću zaručnika. Nitko ju na putu ne smije vidjeti. Nedavno dogodilo se je u blizini kinezkoga grada Tsingkiangpu, na carskom kanalu da je takva jedna nosiljka sa jednom zaručnicom prolazila preko mosta. Nekoji vagabundi, koji su onda prolazili, hteli su na silu da zaručnicu vide pak su se sa njezinom pratnjom potukli, otvorili nosiljku, i pogledali „mladu“. Nego skupo su platili svoju zvedljivost. Njihova navala bila je prijavljena „mandarinom“ (to su kinezki činovnici) a ovi su njim dali odmah odsjeć glave.

Nepopravljiv pijanac. U Aberavon u Englezkoj bijaše prošle subote pozvan k sudcu nekoji rudar Matthewa, da se opravda radi slaboga ponašanja u pijanstvu. Matthews je znao, da ako ide na sud, da će biti kažnjen i da će vrhu toga izgubiti bár polovicu svoje nadnice pak je brzojavio na sud: „John Mattews je kriv, odsudite ga“. Sudcu se je dopao taj način Mattewsos pak ga je odsudio samo na pet shillinga globe.

Otvorena dopisnica. Gosp. A. V. Oprtalj. Pitate nas, da ča ćete s „Domom“ sada kad je počel izhajat „Narodni list“. Ča ćete sa „Domom“? Držite ga. Tri krune su mala stvar, a „Dom“ vrijedi i deset puti toliko. Držite Vi lepo i „Dom“ i „Narodni list“, pak ćete pokazat, da Vam je stalo do lepega, zdravege i koristnega nauka. „Dom“ i „Narodni list“ koštaju skupa 7 krun. Koliko njih zapiju i zaigraju toliko beči, va jednu samu večer v oštaiije! Pozdravljamo Vas sidačno. Držite se!

Mali razgovori.

Matina: Si živ?

Jožina: Sam, hvala Bogu!

Matina: Sad valja, da opet nabrusimo jezik.

Jožina: Nabrusimo ga, brate.

Matina: Znaš ča novega? ala povej!

Jožina: Ne znam niš, nego da je neki dan va Lovranskoj crekve bil celi teatar.

Matina: Ča mi to govoriš?

Jožina: Neki mladići su oteli poć tamo, kade divojke pjevaju, a Kogoma ih ni pustil.

Matina: Ni ih pustil?

Jožina: Ne, leg je lepo fermal organ i počel na njih vapit ćeš Bože više.

Matina: A ljudi va crekve?

Jožina: Zabavljali su se, ter znaš?

Matina: Bi se, bi se i ne bi se. Ma ča j' dunke pozabil, kako je ono bilo kada j' bil mladji?

Jožina: Trebe, da jè.

Matina: A ča će pak Kogoma sada kada je papa zabranil ženskem pjevat va crekve.

Jožina: On je rekal, da mu je sada — svejedno.

Matina: Sfido mi!

Zadnje vjesti.

Hrvatska. Zadnji ponedeljak otvoril se je va Zagrebe hrvatski Sabor. Stranka, ka više poteže na magjarsku stran, brani se pred opozicijom kako zna i more. Ale, reć bi, da njoj ne gre jako od srca, zač i ona mora videt, ako ni slepa, da se ovako ne more napred. Zaludu je, proti prepotenciji Magjara valja poć oštro, oštro da se ne dogodi, kako se je dogodilo ovki dan, kada je naime neki mahniti Ugron va Ugarskem parlamente rekal, da nima ni Hrvatske ni hrvatskoga naroda. Tako je nekako govoril i stari Košut negde leta 1848, ale mu je već Jelačić sa svojemi Hrvati pokazal, da ima i Hrvatske i hrvatskega naroda. I krvavo mu je to pokazal. Pokazali su to Hrvati Magjarom i prošlega proljeća, a pokazali su im to i nedelju za polne, kada su porazbili i potukli svi prozori na „magjar kirali poštaban“. Živili naši!

Rusija. Rusija je na zahtjeve Japana odgovorila tako, da su se mali Japonezi ipak malo umirili i pripravni su, da se dalje pogajaju s velikim slavenskim carstvom. Tako je moguće, da neće doć do vojske, barem ne odmah. Nego mej tem se obe države oružaju, pripravljaju brodove od gveri, kupuju hranu, kanone . . . z jednom besedom moglo bi prit i sva je prilika, da će mej njimi prit do gustoga. Jedno moramo spomenut. Pitat će ki, kako je to, da se Rusije, velikoj Rusije ne će va svadju s Japanom? To je vidite, delo dobrega ruskega Cara Nikolaja II. ki je poznat kako najmiroljubivi vladar na svietu. On je učinil i njegova je zasluga, da je ruska vlada upravila va Japan pomirljiv odgovor.

Italija. Va Milane je neki markez, kavalier Gabriele Terzi, kolonel V. rejimenta silil svoje soldate na gnjusne stvari, ke se ne smeju povedat. Za to su oblasti već dugo znale, pak za svem tem se nisu ni maknule. To ni nikakovo čudo va zemlje, ku su pape prokleli, va zemlje, kade su neki prvi ministri bili va službe od grdeh, razbojničkeh družtvi, ke se zovu „maffia“ i „camorra.“

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Sve prijatelje našega naroda u Istri prosimo, da nas podpomažu predplatom, a koji može i pisanjem u naš list. Narodna inteligencijo u Istri preni se iz svoga mrtvila, skoči na junačke noge, lati se buzdovana i britke ćorde, pak da bijemo bojak za jezik mili i slobodu zlatnu!

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredništvu.

Br. 4356/03.

Oglas natječaja.

Kod podpisane občine imaju se popuniti 2 mjesta redara za poreznu občinu Opatiju a jedno za poreznu občinu Volosko.

Plaća mjesečnih kruna 80. posticipando plativih i paušal za uniformu K 140 na godinu. — Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 1. Febrara t. g. sa dokazom, da su navršili 24 godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački, po mogućnosti i talijanski.

Redar za Volosko imati će stanovati u Skrbićih.

Glavarstvo občine.

VOLOSKO, dne 10. jenara 1904.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro idućа ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dražestan pruten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3/4 doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najlepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, kjoa sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprave čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika najboljе i najveće ljekarne, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cena mu je na godinu 6 kruna, za [illegible], pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se n primaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 3. Volosko-Opatija, u četvrtak 21. jenara 1904. God. IV.

Največi gospodin v Istre.

Ki je to?...

Jeli to morda porečki biskup Flapp?

Jeli novi zemaljski kapetan Rizzi?

Jeli Kamalić ale pak Sottocorona?

Nijo — ni prvi, ni drugi, ni treći, ni četvrti. Največi gospodin v Istre je neki čovek va benevrekah ale pak va opankeh. Ni se tu ča smet! Istina je kako Bog, da je največi gospodin v Istre naš istarski seljak, težak ale poljodjelac. Tako je i nikako drugačeje.

Ćete mi verovat? Ne ćete? Ako nećete, hote lepo s menom gore na vrh Učki, pogledajte malo na jednu i na drugu stran Istre sve one kuće, ona sela, ona polja, oni vinogradi, one šume, one senokoše, pogledajte sve to, pak pitajte malo čigov je vas taj blagoslov božji? čigova je ta lepota? I svaki će vam odgovorit: Ta blagoslov božji, ta lepota — to vam je svojina istarskega seljaka, našega težaka — tako, da je on, taj naš istarski seljak i težak gospodar od svega tega nebeskega dara. A da tega božjega dara ni malo — to znate i sami, da je tega puno — to morete takodjer videt sami, a od svega tega morete lahko razvidet, da on čigovo je sve to, mora bit veli gospodin. A to i je braćo moja, istarski seljaci vaše, vaše, največim delom vaše i radi tega ste vi svi skupa največi gospodin v Istre. Vi imate svoju kućicu, imate svoju zemljicu, imate svoju slobodicu. Kada već vi ne morete delat z rukami, delat će vam deca vaša, delat te unuki — i tako — dokle je va glave pameti, ne propada ni kućica, ni zemljica, ni slobodica. Drugačeje je puli impiegata aliti činovnika. On poteže svoju plaću, dok se s hoće onem, ki ga plaćaju. Ako im malo dodija, oni ga brzo odprave i on je na cesti. Tako će z vremenom bit i z onemi trimi, četirimi talijanskemi Abrejićinami, ki su se s vašemi žulji i s vašom mukom obogateli. Doći će djavol po svoje, propast će te pijavice puka, te krvopije, kako su već propali i toliki drugi njihovi jednaki — ale vi, braćo težaki i poljodjelci, vi ćete ostat za vavek, zač vaše je bogatstvo osigurano sve dotle, dok zemlja, po kojoj mastite i gazite, bude vaša.

Vi ste, kako sam rekal, prava gospoda a svi skupa ste največi gospodin v Istre. Sada, da malo vidimo, kako se pak drži, kako se ponaša taj največi gospodin v Istre! . .

Krv me poleva po obrazu, kada na to pomišljam. Pred najmizernejim talijanskim, obćinskim sekretarićem, pred kakovem zaduženem kalabreškem impiegatićem od pošti, ale pak pred kakovem ćozotskem impiegatićine od poreznoga ureda (kase) taj naš veli gospodin će drhtat kako veja sve od nekega bedastega straha. I pustit će taj naš veli gospodin, da ga ti šekretarići psuju, da se carsko i kraljevske činovničke mizerije na njega skidaju kako na blago — i niš neće reč taj naš veli gospodin — ni besedice, već će onem plaćenem poganom prikazat još i drugu stran obraza, da još bolje na njega pljuvaju. Takav je naš čovjek, naš dobri ale va takoveh prilikah ne dosta pametan istarski seljak.

A Bog te sačuvaj, kada pak taj naš čovek pride pred kakovega šperlentastega kotarskega kapetana, pred kakovega naduvenega kumisarićinu, pred kakovega suca ale kakovega drugega, višega činovnika. Tu naš čovek izgubi posvema glavu. Noge mu padaju, srce mu se stišće, jezik zaplića, pleća se sagiblju i glava se sve više i više prigiblje i skrušeno prima uvrede, psovke, kletve i druge pogrde, ča ih za svaku malu stvar siplju na njega carsko kraljevska usta kakovega god carsko kraljevskega, prepotentnog naduvenca.

A zač sve to?... pitamo mi. Ki je tu za kega? Jeli naš seljak za impiegate ale su pak impiegati za seljake i druge, ki plaćaju? Neka bi se recimo, samo za leto dan zaprle mošnjice naših seljaki, pa bi te već videli, kako bi trbuhi carsko kraljevske gospode po sakrabojsku krulili.

Sada ćete pak vi pitat mene: — Dunke ča biš pak ti od nas otel?...

Ča bim otel? Ja bim otel, da budete u prvom redu ljudi, pravi, krepki i koreniti ljudi! Nedajte se, za milega Boga, gazit od nijednega. Kad ki od vas dodje pred kakovega impiegatićinu, ki će se na vas skinut i ki će na vas grubo zavapit: — Ti, po ča si prišal?!... ale pak ča takovega, vi mu onputa odgovorite oštro ale mirno i dostojanstveno:

— Gospodine, ja nisam s vami ovce pasal! — On će već razumet. A ako pak to ne pomore, onputa se pritužite višoj oblasti. Ako pak nebi ni od tuda bilo pomoći, onputa se javite nam, pak ćemo mi z imeni na svet — drugo će učinit naš zastupnik va Beče.

Tako delajte, i znajte, da doklegod se vi lepo ponašate imate pravo zahtevat, da se i drugi ponašaju tako napram vas. A tako valja da se držite i napram svakemu Talijanu, ki bi otel, da vas ponizi. On ni niš više od vas, niti ste vi manji od njega. Kako on svami — tako i vi s njim. Ako on s vami lepo, činite i vi tako s njim, ako grdo — pokažite mu zubi. Sada vas talijanska i druga gospoda drže za blago. Malo ste temu i sami krivi. Zač se držite skučeno? zač drhćete pred svakim tudjim smetom? Dignite se na vaše vlastite noge, gledajte svakome ravno v oči, delajte pravo, pa se ne bojte nikoga — i vidjet ćete, kako će i vas drugi svet štovat, i prit će dan kad će i vaša reč valjat. Ako vam se dogodi nepravica a vi grmite, i ne dajte mira dokle vam se pravo ne učini. Vi ste ljudi — a ne blago. Čuvajte dakle vaše dostojanstvo, to ste vi dužni sebe već kako ljudi. Do sada ste vavek bili plahi, bili ste tihi i ponizni, a sve uvrede i sve pogrde ste podnašali kako i niema živina batine. Pak ča ste dobili s tem? Dobili ste to — da Vas još i jače pritišću, gazo i mrcvare! A tako i je na svietu, jer je poznato,

Podlistak.

Nedjeljni razgovori.

Kako svake nedjelje, tako je i večeras u staroga Marka na okupu puno sveta.

Razgovaralo se do sada o svačem po malo, kad se ono na jedanput javila stara Mare, Markova žena.

— E, ja, govorili vi koliko vas volja, mene je sa svem tem strah, da je blizu sudnji dan.

— Ho! ho! ho! nasmeli se svi grohotom.

Mare: E, smejte se, smejte — — nisam ni ja toliko luda. Upamtila sam i ja neč.

Marko: Ne velimo, ne velimo, da nisi, ma taj tvoj sudnji dan — ho! ho! ho!

Mare: Ma promislite ljudi božji. Koliko je, da su va Srbije ubili kralja i kraljicu, a? Ča to ni morda...

Marko: E, pa zato sudnji dan! Kako da se ni tega i po druguda dogodilo! Da je tebe znat, kako je ono pred jedno sto i deset let bilo va Franceskoj? Tamo vidiš, tamo se ni gledalo ni ki je kralj ni kraljica, već pucaj, seci, ubijaj — tako, da je tamo proteklo više krvi nego bi je stalo va našem Kvarnere. Pak vidiš — sa svem tem ni sudnji dan prišal. Tako je na sveta bilo od vavek, a tako će bit još, da bi tako ne, a bit će tako sve dotle, dok se ljudi ne opamete i ne prestanu ubijat jedan drugega kako blago.

Sused Jure: Strah me je, da ćemo još ko čilo palenti pojist prvo nego to bude.

Markov sin Tone: I ja mislim. Zač bi se onputa kupovali toliki kanuli, gradile tolike karocada a gonilo u soldate tolike mlade ljude!

Markov stareji sin Zvane: E, moj dragi, to je znamenje, da ima još dosta uzroka bat se, da bi od hipa do hipa mogla puknut vojska.

Marko: Pak ima toga dosti. Vi svi znate, da je pred trejset i četire leta Prusijan naskočil na Franceza i posvojil mu dve lepe, velike i bogate provincije. Francez, to se zna, ne more to pozabit, pak se pripravlja, kako bi nazad predobil izgubljenu zemlju. Prusijan se tega boji i zato — ala neka-se kuju bajoneti.

Sused Jure: A i Inglez treba soldati i Inglez...

Marko: On još više nego nijedan. Pomislite, da je njegova vlast proširena po celem svete i da on ima, da skrbi za preko 400 milijuni ljudi, ki su mu največim delom raztreseni po svete. Doma nima svega skupa ni 40 milijun duš. Ale svet — svet: Afrika, Azija, Amerika, Australia — tu je njegova moć, tu njegova sila i bogatstvo. To se zna, da ki će to sve va rede držat i branit od otimanja i pobuni, da mora imet vojske, i karocadi i kanuli. Znamite Inglezu bajuneti i kanuli — on je frigan. Jutra već nebi nijedna kolonija ostala va njigoveh rukah. Transval, Indija, sve bi se to na jedanput diglo i pohitalo bi Ingleza va more.

Sused Jure. I je tako — pak Bog!

Marko: A tako vam je nekako i s Rusom. Strašna je veličina zemlje ka se nahodi pod ruskim Carem. Veliko je to carstvo. Ono je svoje granice protegnulo sve do Kine i dolje skoro do Indije. Inglezi se najviše Rusa boje, zato i huškaju sada Japoneze na vojsku proti Rusom. Inglezi bi radi oslabet Rusiju, da moru onputa imet slobodne ruki tamo va Azije. Rusa oslabet — će im se dat.

Tone: Pak i Japanci se jade na Ruse...

Marko: Naravno, da se jade. Ma ča će njim koristit taj njihov jad? Japonezi su pogani ljudi, komać pred malo let su se spoznali s evropejskom civilizacijom, pak bi već oteli celemu svetu zapovedat, pa i Rusije, ka je storila željeznicu preko Siberije sve do tamo mora velikoga Oceana. Nego dat će njim već Rusija po prsteh. Lahko njoj. Velika je, bogata i jaka. Nego ona ima i drugega velikega posla. Vi znate, da Rusija gleda za Carigradom. To je Rusom pustil va teštamente njihov veliki Car, ki je živel pred neko dvesto let. Petar Veliki, tako se je zval ta njihov car. I Rusi već sve od onda delaju na tem, da dobiju Carigrad. Taj grad je kako znate, na vrateh Crnega mora i kada bi Rusija došla va njega — nijedan se nebi mogal ni približit Crnemu moru prez njijega znanja. A dobit će Rusija i Carigrad. Rusija ima puno ustrpljenja i puno pameti. Dobit će ga ona.

Sused Jure: Ma ča je pak s onom blaženom Macedonijom. Tamo, sam negde čital, da Turci proganjaju i kolju kršćane kako blago. Ča bi reč, da se temu ne pomore?

Marko: E, bi već Turčin bil odkada proteran va Aziju i kršćansko ljudstvo bi oslobodjeno od turskega strašnega vladanja, ale to ne daju sami naši kršćani. Razume se, da čim bi Turčin spraznil Carigrad, da bi se valje va njem utvrdil Rus. Ale to ne puščaju druga carstva i kraljevstva v Europe, osobito Inglez, i to od nenavidnosti proti

da ki se drži kako janjac, pojist će ga vuk. A vi moja braćo, istarski seljaci ne budite janjci, već ljuti lavi, ki te vavek i va svakoj prilike znat branit svoju čast i svoju zemlju — to veliko i lepo bogatstvo najvećega gospodina v Istre — našega istarskega seljaka.

Lovrancem na razmišljanje!

Svaki pametan čovek nastoji, da bude va svojoj kuće svoj vlastiti gospodar. Joh ti ga čoveku va čigovoj kuće tuji zapoveda. Va Lovrane je baš sada takova prilika, da tuji zapoveda. Jedan kranjski renegat dela sada va Lovrane „alto i basso". Ča će on i par privandraneh Talijani, ki su prišli va Lovran bosi i goli? To se sve more dogodit na veliku sramotu sveh praveh starinskeh Lovranac, sad zvali se oni Hrvati ale kako drugačije. Sramotno je najme, da se toliko pametneh ljudi va Lovrane slepo pokoravaju svemu, ča njim ta kranjski renegat i neki talijanski postolarićini zapovedaju, kako da va celem Lovranskem komune ni nijednega pamet nejega čoveka nego je ta renegat ili ti privandrani Talijani. Žalosno va istinu! Ti, ki sada va Lovrane vedre i oblače, samo straše i šuntaju puk proti Hrvatom, za svem tem, da svaki, kemu ni bog pamet zel, mora videt da su lovranski Hrvati veći i bolji prijatelji puka i Lovrana nego su ti privandranci, ki su se komać malo va Lovrane najili i obukli. Najviše se čudimo većine lovranskeh kmeti, ki slepo veruju svemu ča njim Grossman reče. Lovranskeh kmet je toliko, da bi oni sami mogli zapovedat i ravnat s lovranskom občinom, a kad tamo, tancaju svi kako njim jedan Grossmann svira.

Lovranci! probudite se već jedanput. Stirajte privandrance odkuda su prišli, pak budite vi sami gospodari va svojoj občine, da vam se ne budu ljudi rugali: „Prišli su bućani pak su stirali kućani".

Pijavice puka.

Splendi el sol dela fortuna
Al „Union" apena nata
Cica l' „Ungaro-Croata,
Navigando el nostro mar".

Tako su neki istarski Talijani i talijanske podrepnice bugarili, kada su meseca oktobra, leta gospodnjega 1902. počeli brodit vapori od društva „Unione Istriana". Činilo se je, da su ti vapori već učinili ono ča ni talijanska flota leta 1866. mogla učinit pod Visom, najme, da su Talijanom osvojili celu Istru. Koliko dima, koliko praha su zdignuli ti dva vaporića od „Unione stiriana"! Pak evo, nakon leto dan sve je propalo. Nit ni već vapori nit ni beči. Na 12. o. mj. imali su azionisti društva „Unione" va Pule skupščinu. O toj skupščine čitamo va „Piccolo", od 3. o. mj. lepeh stvari.

Na istu ni prišlo nego dvanajst azionist iz Pule a tri iz vani. Oni iz Reke, Lovrana, Cresa nisu prišli ni blizu, a nisu prišli ni prešident Petris iz Cresa, ni tajnik, tako da skupščina ni imala pri ruki ni računi ni ničesa. (Lepo društvo!) Na istoj skupščine je predsednik iste, gosp. Polla javil, da je jedan vapor bil već prodan, a beči tokani za njega, da su se „stopili", drugi vapor da je za dugi šekvestran i predložil je, da se izabere jedan odbor, ki će likvidirat račune. Zjednom besedom: društvo „Unione Istriana" svojemi dvemi vapori „Laurana" i „Cherso" je propalo, faliralo. Da će do tega prit, to smo mi naprvo znali i pisali va „Narodnem listu", od novembra 1902. Pak kako i neće propast, kad je to društvo nastalo ne radi potrebe puka nego samo iz političke mržnje i zaslepljenosti. Ono par Talijani i renegati, ki su se okol tega društva mešali, misleli su, da će s temi vapori potalijanit celu Istru, da će se svi Hrvati iz Istre preko noći zgubit.

„Su da Pola fino Fiume
Del bel si la lingua sona,
Da Laurana fin Fianona
E da Cherso al bel Lussin
Abbazia la xe italiana
E cussi Veglia e Volosca" . . .

Tako su va svojoj zaslepljenosti pjevali Talijani i Talijanaši, kad su ti nesrećni vapori počeli brodit. Nijedno poduzeće pak, koje vodi politička zaslepljenost ne more napredovat. „Unione Istriana" je propala i nam ni baš puno žal. Žal nam je oneh lovranskeh siromah, ki su va to društvo zatukli svoje krvavo zasluženе novce, koji su za vavek zgubljeni. Ti siromahi nebi bili seguro svoje novce zatukli va takovo društvo, da ih nisu nekoja lovranska gospoda direktno prevarili, varajuć ih, da će vapori nosit 10 do 20 po sto dobitka. Ta gospoda su siromahom izmamila novce zlorabeć priprošćinu i neznanje puka. Jedan je lovranski kmet, ki se beči drži kako prilepak stene, zatukal va ti vapori pet tisuć krun, drugi na stotine i stotine, a lovranska gospoda? Nijedan ni dal više od 100 fijorini a zaslužili su ih pul tega duplo više, ki va direkcije, ki na zapovede, ki na agencije, tako da lovranska gospoda nimaju nikakove škode, a siromašni kmet izgubil je sve, ča su mu gospoda za to društvo izsisala. Nego i kmetom stoji pravo. Nisu valjada zaboravili ča se zgodilo s talijanskem „casinom" v Opatije. I onde je puno siromašneh Opatijskeh barkarioli zgubilo svoje novce i još doplatilo 50 po sto. I onde je jedan talijanski kapurion pošteno otustil bradu.

Znali su ča će reč s talijanskom gospodom crešnje zobat, pak nisu marili verovat. Sada neka pitaju svoje novce nazada od Ferdinanda. Lopovščina je od talijanske gospode v Istre, da neznanje našega priprostega puka zlorabe za izmamit mu novca za tako gnjusne političke špekulacije, koje su naperene na propast tega istega puka. „Casino" v Opatije i „Unione Istriana" to najbolje dokazuju. Svršit ćemo s kanconetom s kojom smo počeli:

Ma dal mar sempre celeste
Spari el „Cherso" e la „Laurana"
Sona al morto la campana
Tuti canta: „pomiluj!"

Kumpar Jožina z Lovranščini.

Kumpar Jožina z Lovranščini ima grdu navadbicu, da kada hodi kuda god sam po puta, onputa vavek sam sobom govori, tako, da se more jako lahko doznat ča je tomu čoveku na srce i na duše. Neki večer se je vračal doma z Lovrana, a kako se nekoliko vremena pofermal puli Keniga, ni čudo ako je ov put i jače mej sobom govoril. Čujmo ga dakle:

„Ja, ja — neka gre k vragu politika, deputati i podeštati. Ča imamo mi od tega, à? Kakove koristi, à? Polić vina, malo gnjilega bakalara, to je sve, ča nam pernesu ti vražji balotacioni. Ja, ja! i niš drugo. A ča nam sve ne obećuju! Blejamin, Kukuma, Valčić, Ferdinando, Francele — sve streli, s čim nam ti ljudi sve napunjuju glavu! I bit će vam ovako i bit će vam onako, i imet ćete ovo, i imet ćete ono!... Pak? — Smokvi! Vavek nam trube: — Ne držite s Hrvati, oni te vas prodat, morat ćete plaćat i na ženu i na decu!... Ovako nam bleju svi Talijani — od prvega do zadujega. Imbrojoni! Imbrojoni! Imbrojoni! Da ćemo više plaćat! A kamo više — vas lepo prosim — kamo više! Kada je bil za podeštu Turčić, plaćal sam na kuću i na zemlju 9 fijorini i 73 šoldi a sada! Sada plaćam 21 fijorin i 14 šoldi. A kade su adicionali, keh te nam kalumat, kada budu prenesli cimiter! Nego dobro nam stoji — ča se vraga pačamo s onemi, ki mare za nas, kako za lanjski sneg.

Sile nas, da šaljemo decu va njihovu, talijansku školu. I ja sam bil takov trubilo, pak sam dal svu svoju decu va talijansku školu. Pak ča se je dogodilo? Da nijedan od njih nezna ni čitat, ni pisat, ni računat. Aj zna mala Pepica, ja ona još leji nekako, ma ča koristi, kada ne razume ni streli. A mali Matićev — ča je! — jedno leto va hrvatskoj škole pak već zna čitat, da ga je lepo čut. Pak ča je glavno — on i razume ča čita. A ča bi pak bilo, da ima i hrvatska škola tri meštri, kako talijanska! A ki je kriv, da nima? Ki, ako ne mi? Zač ne damo svi našu decu va hrvatsku školu? Inšoma — mi smo blago, veliko blago — prez pameti! Nego ča ćemo! Čovek misli i misli: ovako bi dobro bilo i odluči: — Po bora ću i ja, da jedanput pride na moju. Pa greš va grad s mišlju, da ćeš dete znet s talijanske školi, ale da ćeš balotat za hrvatsku stran, pak još nisi pravo prišal ni pod lodonjicu i već te ki ta lovi za ruku i sve čuješ, kako ti govori:

Kumpare semo, Kumpare tamo... I onputa, a da ni sam neznaš kako, nadješ se najedanput s njim puli Keniga ale pak puli Kastavki . . . I ti piješ i piješ a on taneki plaća. Pa kad si se dobro napil, onputa vidiš komać, da tvoja glava ni već tvoja glava. Pak ča se dogodi? Dogodi se to, da ti dete ostane i napred va talijanskoj škole, kade postaje od dneva do dneva sve bedastije i trubastije, ale pak se dogodi to, da si svoj glas predal talijanskoj strane, za svem tem, da si odlučil, nikad im više ne dat svojega glasa. Mene se je tako dogodilo tisuće puti!... Vrag zel i delo!...

Mjestne vjesti.

Dobrovoljno vatrogasno društvo v Opatiji priredjuje dne 1. febrara o. god. u kavani Junesch plesni vjenčić.

Za čistoću pločnika u Opatiji-Voloskom. Izmedju Voloskoga i Opatije sagradjen je od mala liepi pločnik, koji bi bio na ures svakomu velegradu. Na žalost se na čistoću toga pločnika vrlo malo ili ništa ne pazi. Mi bi u interesu svih preporučili, da se čim prije priskrbi, kako bi se taj pločnik čistio svaki dan.

Hrv. pjev. i tamb. društvo „Lovor" obdržavati će u subotu, dne 23. t. mj., u prostorijama čitaonice „Zore" u Opatiji, svoju glavnu godišnju skupštinu. Poslie skupštine priredjuje se za članove i prijatelje društva domaću zabavu sa plesom. Ulazmina za nečlanove 1 kruna po osobi.

Braća Česi za našu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Braće Čeha ima v Opatije lep broj. Ima ih, ki su već više let med nami, ima ih, ki su prišli k nami pred malo vremena, ale i jedni i drugi naši su to dobri znanci, naši prijatelji, prava braća. Mi ras xumemo ujih, oni nas — puno je tega, kade nam se misli naše slažu, a ima i dosta tega, kade nam se i duše i srca slažu i jednako kucaju. Braća Česi poznaju našu nevolju, znaju oni naše tuge i žalosti, znaju oni koliko moraju da trpe naši ubogi ljudi v Istre od nepravde i zlobe naših narodnih neprijatelja. Braća Česi znaju, koliko se moraju mučit naši ljudi v Istre, dokle dobiju jednu svoju školu, znaju oni, da bez škola naš narod mora da propade. Ale oni ne te, da nas puste tako prez pomoći, već i oni hoće da nam otvore svoje srce i da nam priskoče va potrebe. Zato su oni i sada odlučili priredit jednu lepu zabavu, od koje će vas čisti prihod pripast našoj družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Prelepa je ta misal, kako su lepe i dobre one duše va keh se je ista porodila. Krasna misal, upravo dostojna oneh Čehi, ki su radi svojega patriotizma poznati po celem svete. A mi? Neka nijedan od nas ne manjka na toj zabave. Svi pridimo, svi, da posvedočimo toj našoj dičnoj braće, kako ih mi lepo razumemo i kako im lepo zahvaljujemo na njihovoj velikoj ljubave, ča ja goje suprot nas. Naš „Narodni list" prvi pozdravlja našu vrlu braću i diveć se njihovoj prelepoj ideji, i njihovoj upravo bratskoj ljubavi, kliče im: Živili, živili naši Česi!

Ples družtva „bieloga križa" u Opatiji biti će u subotu dne 6. febrara o. god. u zgradi propaloga talijanskoga „casina".

Cvietni corso u Opatiji. Zabavni odbor u Opatiji priredjuje na mesopustnu nedjelju, dne 14. febrara 1904. po podne cvietni corso u Opatiji. Povorka kočija i bicikla krenuti će u 2½ sata po podne, po glavnoj cesti od Wiener-Heima do Hotela Bellevue.

Nadobudni mladić. Opatijsko redarstvo uapsilo je dne 13. o. mj. u 4 sata po podne u Opatiji nekoga Josipa Snarić iz Zagreba, 15 godina star, bivšeg učenika IV. razreda gimnazije. Taj nadobudni dečko je pravi specialista u kradji. Tako mlad pak je ipak već bio kažnjen radi kradje u Ogulinu i na Rieci, radi česa su ga takodjer iz gimnazije potjerali. Dne 13. o. mj. po podne štao se taj dečko po Opatiji i vrebao na priliku, gdje bi štogod ukrao. Došav pred dućan gosp. Hans Kern, kuća Ivoti, stražio je dok se nije gospodar za čas udaljio iz dućana, pa je onda hitro skočio u dućan, otvorio ladicu, te iz iste pokrao 140 K. Isti „coup" ponovio je u bazar „Mandria", gdje je na isti način kod Jacques Weiss ukrao 20 K., a kod Ernesta Cesar isto toliko i nekoliko staroga novca. Ukradenim novcem kupio je srebrnu uricu i lančić. Sada razmišlja u Voloskom zatvoru o razliki izmedju „moga i tvoga".

Strašno blato po Voloskom-Opatiji. Prošli tjedan bila je Opatija a i Volosko u moru blata. Jedva je nekoliko mjeseca, što se erarska cesta u Voloskom-Opatiji popravljala. Sada je ta cesta u slabijem stanju nego je bila prije Batuda, što se kod toga popravljanja rabila, je već sva starena u prah, pak je uslied sitnoga dažja sva cesta u Voloskom i Opatiji jedan veliki blatni kanal. Očuvaj te Bože, da prodješ po toj cesti kad prolaze kočije. Poškropit će blatom od glave do pete. Nekoji su stranci bili prošli tjedan došli u Opatiju, da tamo ostanu nekoliko mjeseca. Nego došav na cestu prodje mimo njih kočija, te ih užasno poškropi blatom, tako, da su odlučili odmah odputovati iz Opatije. Tko je kriv, da stranci bježe iz Opatije? Ces. kr. vlada, koja pobira u Opatiji-Voloskom na stotine tisuća forinti poreza, a neće potrošiti nekoliko tisuća, da radikalno popravi erarsku cestu i da izvede već jedanput toliko potrebitu paralelnu cestu. Ne zaboravite, da živimo u Austriji.

Za naš „Narodni list". Od sveh stran naše Istre primamo pisma, gdje nam naši prijatelji zahvaljuju, da smo se opet dali na izdavanje našega „Narodnoga lista". Najviše nas je razveselilo, da su puno takoveh listi napisale i seljačke ruke. Svi nas bodre i sokole, da ustrajemo u započetom delu i da

---

Rusije. Da ni tega, bil bi već i tamo već dugo mir i nebi se onako prolevala kršćanska krv.

Tone: Ča je pak trebe našemu kraljevstvu toliko soldati?

Marko: E, i naši ministri va Beče špekulaju, da bi kakov bokunić za sebe dobili. Ča ne znaš, kako je njihova misal, proširit se do Solunića i predobit za se Albaniju.

Sused Jure: Aj bi bolje storili, da se skrbe, kako će očuvat ono ča već imaju, a ne divlje lovit a pitomo pušćat.

Marko: To i ja govorim. Tu im je Trst, Gorica, Tirol i naša Istra. Za temi kraji gleda Italija, kako bi ih pohjapila, gleda i dela na tem. A ča ne dela sama, to joj pomažu naši Talijanaši a i mnogi carsko kraljevski impiegati. Brizna Austrija, ja vavek to govorim.

Sused Jure: I je brizna. Da jutra pukne vojska neznam kako bi šlo. Vas prosim, va Austrije ima toliko nacioni, a najveće pravice moraju da uživaju sami Nemci i Magjari. A je to pravo? A Slaveni? Za ča su oni tu? Za muštardu delat? Leta 1866. smo bili potučeni od Prusijani, a znate zač? Zato, ča je bilo puli nas velega nezadovoljstva radi prepotenciji Nemac. A sada je velo nezadovoljstvo radi prepotenciji Nemac i Magjari.

Marko: Tako je — uprav tako. Ma — ki bude živ, videt će još lepeh stvari. Ja bim samo jedno želel, da naš narod bude na sve pripravan — da ne bude kasnije kajanja a prez koristi.

ne malaksamo. Najsrdačnija hvala svim za lepe besedi, a kojim nas krepe va teškoj našoj rabote, ale neće nam nijedan zamerit, ako se mi i ovaj put preporučimo dobroti naših ljudi i ako ih molimo, da se ča prej na naš list predplate, da moremo još veselije i življe nastavit na teškem i trnovitem putu našega delovanja. Živjeli dakle prijatelji i predplatnici našega „Narodnoga lista“!

Domaće vjesti.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju, dne 24. t. mj. u prostorijama „Narodnoga doma“ u Kastvu svojim članovima i prijateljima, domaću zabavu, sa pjevanjem, tamburanjem, igrom i plesom.

Za družbu Sv. Cirila i Metoda za Istru sabralo se prigodom blagoslova nove kuće gosp. Mate Kundića, 33 kruna. Živili vriedni darovatelji!

Nova cesta va Veprincu. Va občine Veprinac ima se gradit nova cesta od Sv. Jeleni do Sv. Petra, va duljine od 2410 metar. Trošak za tu cestu preventiviran je na 25 tisuć 599 krun i 25 heleri. Delo odat će se putem javne jeftimbe (licit). Ponude ili oferte imaju se poslat na občinsko glavarstvo Veprinac, ujedno s kaucijonom od 2600 krun, najkasnije do 8. febrara o. god. 11 ure prije podne. Plan i troškovnik more se videt na občine u Ičićeh.

Novi plovan va Kaštelire. Marko Degrassi dal je, kako čujemo Kaštelircem pod nos, da nimaju lepše crekve. Prije svega mi ne verujemo, da je za spas krščanske duše upravo strogo potrebito, da ljudi imaju Bog zna kako lepe crekvi. Nosit Boga i svetu vjeru u srcu, to je svakako najlepša krepost, a s druge strane mi vidimo i znamo, da upravo va Italije, kade ima najviše lepeh crekvi, da upravo tamo ima i najvećeh briganti. Po tom se vidi, da ni se treba rugat siromašnemu puku, ako nima va jednem ali va drugem meste lepu crekav. Nego naši ljudi i va Kaštelire i drugude obnovit će svoje crekvi onputa, kada budu sigurni, da im va njih neće kalabreški popi i furlanski biskupi vodit talijansku politiku. Po tom, kad budu naši ljudi z bičem v rukah proterali takove talijanske hrvatožderske pope iz crekve, onputa će se oni dat na delo i videt će don Marko kako te se onputa svetlet i sjat naši domaći božji hramovi. Mej tem — don Marko — pazienza!

Mladomisnik gosp. Josip Flego. Jest, i poznati i velezaslužni buzetski rodoljub, bivši narodni zastupnik g. Flego, doživio je ovih dana zasluženu sreću, da mu je vrli sin, njegov dobri „Pepić“ prinio Svevišnjemu žrtvu svete mise i tako prodičio sebe i svoje. U gospodinu mladomisniku dobiva naš narod vrsnu mladu silu, dobiva žarka prijatelja, koji će u ovim teškim vremenima znati, da stoji na braniku naših svetinja, bilo u samoj crkvi ili pak spolja — u javnom našem životu. U to ime čestitamo mladomisniku gosp. Flegu najsrdačnije, a čestitamo i njegovoj dičnoj rodbini. Svako dobro!

Za naše pomorce. Mi ćemo se od sada napred va našem listo bavit puno i s našemi pomorskemi prilikami. To smo mi dužni delat već radi naših vrednih ljudi od mora. Mi ćemo, koliko budemo mogli i znali, nastojat, da branimo i čuvamo čast naših ljudi od mora, gdjegod bude od potrebe. Činit ćemo to zato, zač su naši pomorci bili od vavek naša dika i slava. Povrh tega, mi ćemo rado primat dopise i članke od oneh naših pomorac, ki znaju baratat perom, i borit ćemo se zajedno s njima, da temu dičnemu stališu pribavimo s jedne strane stari ugled, a s druge one polakšice i poboljšice, ke im prema modernom duhu vremena, pripadaju. Neka se naši pomorci čuvaju od svakega nadavenega i trubastega ignoranta, ki će im morda reć: A, ča će to pomoć. Karta se pusti pisat!... Takovemu valja odgovorit ovako: Ideje su bezkoristne samo onda, ako su zatvorene va čovječjem mozgu. Ako pak te ideje pridu na kartu, onda se ih čita, od njih se razgovara i razpravlja, tu i tamo se ča popravi, popuni, pak dodje stvar u naši jednemu ili drugomu narodnomu zastupniku, ki se onda pobrine, da se pomogne gdje treba i tako, vidite, i nesnajuć onaj je komadić karte učinil društvu veliku uslugu. Zaludu je, moć novina je dan danas silna. To stavljamo mi pred oči svim našim ljudem, pa i našim pomorcem.

Surovost: Počet ćemo s ovim: Dogadja se to osobito po nedjeljah v Ike ale pak drugud, kamo gre svet na jitu, ale bolje da rečemo na žmulj vina. Vino kako vino — stepli glavu, upali krv, pak eto ti na jedanput čovjeka od janjca divljega vuka. Onda se čovjek za stvar ód niš uvredi, svadi, potuče. I padaju ružne besedi, psovke, kletve. I videt ćete, da se va takoveh prilika više njih hvata osobito s kapitanom od vapora, ki ima te nakresane ljude ča odvest. Da je s tolikemi pijanemi ljudi na brode i odgovornost kapitanova puno veća, to će nam svaki rado priznat. Pak ča se dogadja? Dogadja se, da stanoviti individui naskaču na kapitana, kako na kakovo blago i to ako ih samo opomene, da se čuvaju, da se ne dogodi kakova nesreća. Čuli smo ovi dni na svoje uši, kako je neki nakresani gospodin upravo pljuval na kapitana zato, zač je moral platit brodarinu za svojega — pasa. Kako da je kapetan kriv! A je to lepo, da se s uglednemi našemi pomorci postupa na takav grubi način? Ako ti ni ča pravo od kapitana, znaš kade ti je direkcija, pak hodi tamo i prituži se. Ale ne prosto navaljevat na naše kapetane, kako na kakove lupeže. Va takoveh prilikah morala bi i direkcija od vapori zet svoje kapetane u obranu. Nego briga direkciju za svoje kapetane, samo da ona sebe žepe puni... Našim kapitanom bimo pak preporučili, da se na pravice od nijednega ne puščaju vredjat — nekažnjeno.

Moderni barbari. Poznato je, da neka brodarska družtva a tako i pojedini principali čine, krcat svoje brodove tako, da ni najmanje ne gledaju na život onih, ki moraju stim nakrcanim brodom u svet. Da ne spominjemo druge, teže rane, sustavit ćemo se samo kod jedne žalostne točke: „Petófi“. Dvajset i šest ljudi izgubilo je s tem parobrodom svoj život — 26 ljudi i skoro svi naša krv, sve skoro naše gore tužno lišće. A ki je kriv tolikoj i tolikim drugim nesrećam? Ki drugi, ako ne grdna, židovska, uzurajska špekulacija onih bezdušnih stvorova, kim ni niš sveto, ni suze matera, udovicá i sirotá, kao ni život onih, ki postavljaju svoj život na kocku, samo da principalu bolje bude. Na brodu je naznačeno, do kuda ga se more nakrcat, ale krvopije principali ne gledaju na to — jedna noga, dvie više — za njih to niš ne računa. Ne pitaju oni, kako će kapetan, kako će se siromašna mornarica s tako prekrcatim brodom održat proti grdoj navale mora, za to oni ne pitaju, nego glavno je njim to, koliko će toneladi brod ponest sa sobom, odnosno, koliko će tisuć past va njihov nezasitljiv žep. Krca se recimo pšenica ili ječmik. Poznato je, da se takove stvari od valjanja broda rado skupe na jednoj strane ili, kako se to navadno kaže, brod se ingalonā. To skupljanje tereta na jednoj strane more postat jako opasno za brod i za one ki su na njemu. Brod se va takoveh prilikah nagne, more se ruši nanj sa svom silom, timun ne nosi bukaporte, lahko da popuste silnoj navali mora, voda nadje put va stivu, va makinu, ognji se ugase i brod je na milosti i nemilosti mora. Ča se va takoveh slučajeveh dogodi, to ni teško pogodit. Ćete reć: A zač se ne nakrca brod na način, da se tako lahko ne ingalonā? Ja, za to bi trebalo malo više vremena i troška, a tega principali ne te. Za to oni vole, da se to nakrca i nahiti onako kako čapa čapa. Ma ćete opet reć: Zač pak kapitani primaju tako nakrcane brodove, zač ih ne odbiju? Zač? Zato, zač ih je najmanje dvajset pripravno ki bi valje prišli na njihovo mesto — i tako kapetan nema puno da bira. Ondje moguća pogibelj od smrti a ovde osiguran glad i nevolja. Zato on, jadan, prigne glavu i daje se sve onako prekomerno nakrcan na more. Principali, dakako grde. Za njih su oni nebogi ljudi — niš, a vapor je osiguran, i karag je osiguran. Sve je osigurano, sve, samo ni život oneh ljudi. Ali zato, kako smo rekli, ne boli principale glava. Jednomu se mi čudimo, naime, kako je to, da puli nas va dvadesetem stoljeće nema nigdje nikakav paragraf, ki bi takove moderne barbare poslal, da crknu tamo kade va Kajene ale pak va kakovem vražjem otoke!

Podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Sovinjaku javlja, da će dne 24. t. mj. u 4 sata po podne, u kući gosp. Jermana Matka „Matulin“ u Jermaniji kbr. 27 obdržavati svoju redovitu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom, te umoljava, da ju tom prigodom dobro misleći prijatelji obilno potraže.

Škola u Zametu bila je ustanovljena pred deset al dvanajst let. Bila nam je potrebita i prvo, ale se ni nijedan do onda na nas spametil, da bi nam se dalo školu. Naša deca hodila su prvo va školu, neka va Kastav, neka va Sv. Matej, neka v Reku, a neka nikamo, aš zarad prevelike daljine nisu bila primorana hodit nikamo.

Već prvo leto, kad se je ova škola odprla, bilo je dece za dva učitelja, a tako i napred svako leto sve više, da su najzad i č. k. školske oblasti uvidile potrebu i drugega učitelja, pak su storile korake, da bude namešćen i drugi učitelj. Nego gospoda Talijani va Poreču, ka imaju škare i sukno v rukah su rekli: Šijor no, drugega učitelja van ne damo, aš nećemo. Na to su njim c. k. oblasti rekle: ja, ma zakon govori, da ako hodi va jednu školu tri leta zaporedom više od sto dece, da se tamo mora dat još jednega učitelja i već su te oblasti dale zapoved občine, da neka pripravi još jednu sobu za školu, aš da će doć još jedan učitelj. Občine bilo je to drago i dala je valje storit plan, kako bi se još neč malo prizidalo ovoj škole za drugu sobu. Ale gospoda su zavapila: Ferma la! Ča zakon? Fandonije! Mi smo gospodari; pak su lepo prekrižili toliko dece, koliko jih je bilo preko sto i su rekli: Vidite, da jih ni ni sto, mi ne damo drugega učitelja, ako ćemo se pravdat magari i do Beča. I u istinu! Poreč je dobil, a zakon i c. k. oblasti .... štrfić.

Sada već nekoliko let ta stvar stoji tako. Čitali smo, da je naš dični gospodin Spinčić va saboru va Pule tu gospodu malo za uše prijel i pital jih, da ča misle, da nam ne pošalju još jednega učitelja. Hvala mu za to! Strah nas je, da neće ni to koristit, aš su porečka gospoda jako svoje glave, a cesarska gospoda pak njim ne moru lahko do repa prit, aš se jih najbrže boje, al pak drže i oni šnjimi.

Da j' va Zametu nekoliko ljudi kako sam ja, bimo se spravili va Poreč al va Pul, pak bimo tu gospodu zapitali: zač nam nedaju još jednega meštra, kada nam ga zakon dava. Jedan sam učitelj — to mi sami razumemo — ne more s tolikom decom vladat. Ovo leto jih ima preko dvesto. Neka deca hode svaki dan po pol dneva va školu, neka dva puta na šetimanu, a neka po tri puti. Na ta način mi nimamo od škole one koristi, ku bimo mogli i morali imet. A ki je temu kriv? Istarski Talijani, nijedan drugi! Kade je kušijenca? Tolika plaćila za školu, a deca nam nimaju ni mesta za sedet va škole. Talijani pobiraju školsku taksu za svu decu, ka su zapisana va školu, a ne pitaju, moru pak sva ta deca hodit va školu, imaju svi dosta mesta i prilike, da se ča navade. Ako nau ko dete samo tri, četiri puti na mesec ostane doma po kakoven posle, već nas učitelj tuži i kapetanat multa, a Talijane ki su krivi, da nam deca ostanu doma po deset, dvanajst puti na mesec, kada bimo ju dosti Bože radi va školu poslat, nijedan ih ne tuši ni ne multa. Je l' to pravica?

Je prilika, da mi Zamećani po našen računu samo za školske takse plaćamo na leto preko 1500 krun, a nimamo jedne škole kako se pristoji?

Kamo gredu toliki beči?

Mi smo va Austrije. Nima na svete države, ka bi se manje brinula za svoje ljude, za svoje državljane od ove naše stare i jadne i nesrećne Austrije. Kamo ćete boljeg dokaza, da je temu zbilja tako! Kako je poznato, ima v Austrije više provincija, ke najviše živu od vina. Vino izvrsno, jako razšireno i traženo. Ale naši političari, većinom sve sami grofi i baroni, ki samo piju Šampanjac ale Bordo, oni jadni i ne znaju, da ima jako puno i dobrega vina, češ va Dalmacije, češ va Istre, va Štajerskoj, va Hrvatskoj i drugdere. Oni nebogi ne znaju tega; oni će prvo znat na primer, kade je ka lepa balerina ili ča takovega, nego da ima i va naših krajeh vina. Pak ča se je dogodilo? Do pred nekoliko let moglo je doć iz Italije va Austrija vino samo uz veliku daciju. A ča su storili naši političari va Austrije? Snizili su daciju na talijansko vino skoro na niš, tako, da su na jedanput celu Austriju poplavila sve sama talijanska vina, dočim nisu domaća ni mogla doć do prodaje. Otuda veliko osiromašenje našega pučanstva va Dalmacije, Istre i drugud.

Kako prvo, dok se je sklapala prokleta klauzola ugovora s Italijom, tako i kasneje, kad je ista već sklopljena bila, naši zastupnici i va parlamente i va zemaljske saboreh nisu prestali zahtjevat, da se ta nesrećna klauzola ukine. I tako su malo po malo austrijski ministri doznali, da ima i puli nas vina, kega bi naši ljudi rado prodali a ne moru radi velike i ružne konkurence sa strane Talijana. I ti slavni ministri odlučili su, da se tomu mora pomoć A kako su pomogli? Sve vino, ko će iz Italije prit do 31. o. mj. bit će daciano kako do sada — uz malen novac. Talijani, šegavi, okoristit će se tom prilikom i poplavit svu Austriju s vinom tako, da naši ljudi ne te moć pune dve leta prodat ni baril vina. Pak da nismo va Austrije? A kako je pak s ribarijom? Nego o tom drugi put.

Medjutim naši se miču. I neka — dok su na vreme. Tako se je i ovi dni sastalo zastupstvo grada Spljeta, pak je jednoglasno zaključilo, da se na ministra-predsjednika i na ministarstvo izvanjskih posala, trgovine i poljodjelstva pošalje zaključak istoga zastupstva, koje mej ostalim zahtjeva, da se na talijanska vina udari od sada unapred dacija od najmanje 40 kruna po hektolitru, i da se zaštite interesi naših ribara barem tim, da strani ribari plaćaju dužne namete našoj državi, gdje se oni obogaćuju s našom ribom.

Pročulo se naime, da kod sklapanja novega trgovačkega ugovora misli Austrija Italiji dat neke nove pogodnosti. Tomu ne bimo se mi ni najmanje čudili!

Mi smo i onako va Austrije!

Svega po malo.

Veliki koncert družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Zagrebu. Kod toga koncerta, o kome je već rieč bila na prvom mjestu našega zadnjega broja, sudjelovali su iz blagonaklonosti mnogi naši dični umjetnici, kao gospodja Micika Freudenreich, gospodjica Kornicer, te gospoda: Geiger, Faller, Novosel i Grund. Ona tužna elegija, što ju je odigrala na harfi gospodjica Emica Kornicer svakoga je uznela, ali najviše je občinstvo oduševila i razdragala naša velevriedna primadona gdja. Freudenreich. Njezina pjesma „Domovini“, pa „Ljubavna pjesma“ od Fallera upravo nas je razdragala tako, da je burno izazivana morala da se po neki put pokaže na podiju. Velikim pljeskom obasulo je občinstvo i mladoga pjevača gosp. Novosela. Njegov liep i ugodan glas ide upravo k srcu.

Taj dio zabave odigrao se u donjoj, velikoj dvorani, dok se je ostali, šaljivi dio izveo u gornjim prostorijama velikoga doma. Tu je veliku buru smieha izazvala šala u dva čina, što ju napisao gosp. Marinčić. Isto su tako liepo prošle i dalnje točke „Frkljevačka philharmonija“ itd. Upravo zaglušnim pljeskom bio je obasut gosp. Grund, kad nam je ono plačuć pripoviedao, kako mu je žena umrla . . . Oni da su bili tako sretni! Kad bi mu bacila butilju u glavu veselila bi se ako bi ga kod toga zgodila, a ako ga nebi zgodila, onda bi se on veselio . . . Kako vidite, oni su se uviek veselili! . . . Ali trebalo čuti Grunda, kako je to on izvadjao. Upravo da popucaš od smieha. A liepo su nas iznenadili i naši vrli mladići Istrani gg. Zvonimir Kundić i Ivan

Grgurina, koji su sa svojim drugom gosp. Rendićem, odjeveni na španjolski, inveli nekoliko arija na „nekeh španjolskeh strumentah“, kako su to oni meni rekli.

A dolje u velikoj dvorani Sokola? Plesalo se tu sve u šestnaest, plesalo se do rane zore. A i mnogo nas je ostalo tu do same zore, a s nama i naš velevrijedni predsjednik gosp. Spinčić. Najzada se smjestismo u maloj dvorani „Kola“, gdje nas je hrvatska glazba, hrvatske regimente, sve samim hrvatskim i slovenskim komadima zabavljala upravo hrvatski.

Tako je eto prošao taj koncerat, od kojega je družbu zapalo nešto oko 5000 kruna. Da je pak taj koncerat tako liepo uspio, mora se u prvom redu zahvaliti gospodi odbornicima: presvj. vitezu Trnskomu, Korniceru, Marinčiću, Suhaneku i ostalima. Bog ih poživio!

„Naše pravice“. Tako će se zvati list, što će ga u Varaždinu pokrenut velevredni otačbenik veleučeni gospodin Dr. Pero Magdić. Svrha toga lista biti će od prilike ista, kao i ona u našem „Narodnom listu“ u ovim krajevima. Tko može neka podupre i taj list, a snjim i krasno nastojanje vrloga domorodca gosp. Dra. Magdića, komu već sada želimo svaku sreću i najljepši uspjeh.

Hrvatska opera u Ljubljani. O liepom uspjehu opere našega mladoga skladatelja gosp. Josipa Mandića, pisale su ovih dana naše i slovenske novine. Mi smo zamolili poznatog i uvaženog našeg glazbenika gosp. M. Brajšu, da nam o tom liepom glazbotvoru napiše obširniji prikaz, što je rado i učinio. Toplo preporučamo našim čitateljima taj liepi članak, i sa svim se srcem pridružujemo, i iskreno i srdačno čestitamo vrlomu našemu umjetniku, uz vruću želju, da nam ga Bog uzdrži čila i zdrava, da uzmogne i sebe i zemlju našu proslaviti liepim proizvodima svoga nesumnjivoga talenta. A sada samo napried, samo napried!

Nesreća u Carigradskoj luci. Na 7. o. m. srazili su se ruski parobrod „Carica“ i francuski parobrod „Niobé“, koji je imao na brodu hodočastnike iz Mekke. Pošto su vrlo brzo drugi došli na pomoć nije se dogodila nijedna veća nesreća.

Ki je gluh je nesrećan. Neki dan bil je pozvan pred kazneni sud va Parizu jedan starac, ki je zel va kuću jednu mladu frajaricu i ženu na njije vlastite oči varal. Prešident od suda ga pita: „Kako se zovete vi? A on odgovara: „Gospodin prešident, to se more svakemu dogodit.“ Svi, ki su bili va dvorane počeli su se nato smet. Starac je razumel, da je rekal jednu bedastoću pak je brzo dodal prešidentu: „Gospodin prešident, prosim Vas, govorite mi malo jače. Kad se je imelo ispitat njegovu ženu, pita ju prešident: ćete se naprvo pravdat al ćete pustit pravdu na stran? a žena odgovara: hvala lepa gospodin prešident, ja nisam trudna. Svi su se na te besedi počeli smet, a žena videć i ona da je rekla nekakovu bedastoću, povedala je prešidentu: Oprostite gospodin prešident, ja sam „malo gluha“. „Ja, ja, rekal je prešident, sud vidi i razume, da se Vi i Vaš muž nemorete nikada i nikako razumet.“

Ženske va hrageših. Poznato je, da se neke emancipovane ženske bore za jednakopravnost ženskih sa muškarcima. U tu jednakopravnost računaju te ženske takodjer nošenje hlača ili hrageša. Sada se je u New-Yorku ustrojio jedan „club ženskih u gaćah“. Sve članice toga cluba nose u društvenih prostorijah muško odielo.

† Diraka Andrija. Dne 13. t. mj. umro je u Kastvu krojački majstor Andrija Diraka, u 62. godini. Kao dječak došao je iz rodnog kraja Zametske županije, u grad Kastav u kuću pok. Ljudevita Jelušića, župana, gdje je službovao kao naučnik, kalfa i kasnije poslovodja krojačije, neprekidno 38 godina, samo što je u to doba odslužio vojničtvo, bivši 1866. godine takodjer u vojni proti Talijanom. Kad je prestala krojačija Jelušićeva, vodio je istu na svoj račun, oženio se za Vincencu, udovicu Brozović rodj. Buzdon. Pokojnik bio je pošten čovjek i akoprem nepismen, dobar domorodac, te se je svakom prilikom narodno ističao i bio u obće obljubljen u gradu Kastvu, jer se nije nikomu zamjerio. To je pokazao i njegov sprovod u petak, dne 15. t. mj. kod koga uz razžalošćenu svojtu i rodbinu Jelušićevih, koja ga je smatrala svojim, sudjelovalo je cielo gradjanstvo i svatko je žalio za dobrim Andrijom. Razžalošćenoj svojti izražamo naše saučešće a pokojniku bila lahka domaća zemljica!

Slavensko družtvo prijatelja glazbe priredjuje koncerat u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u prostorijama „Zore“ u Opatiji, dne 27. siječnja 1904. sa sliedećim razporedom: 1. Dr. A. Dvožak: Slavenski ples br. 8.; 2. R. Friml: Zaviševe pjesme 3. Dr. A. Dvoržak: a) Caprice sur des Ais Bohémes, Wienawski: b) Chanson Polonaise; 4. Vežić: Opomena Zrinovice svomu sinu. Krasnoslav; 5. F. Chopin: Valse op. 42; 6. B. Smetana: a) Duo iz opere „Libuša“; b) Duo iz op. „Prodana nevjesta; 7. F. Chopin: Nocturno op. 9 Nr. 2.; 8. J. V. Novotny: Libicke pjesme; 9. Dr. A. Dvožak: Slavenski ples broj 6; 10. B. Smetana: Sbor iz op. „Prodana nevjesta“. Ulaznina po osobi 2 krune, obitelj 4 krune. Početak u 8½ sati sati na večer.

Književnost i umjetnost.

„Petar Svačić“

opera u dva čina, uzglazbio gospodin Josip Mandić na temelju libretta gosp. Dra. Trnoplessara.

Dne 15. tek. mj. pjevala se u slovenskom kazalištu u Ljubljani, za prvi put gornja opera sa krasnim uspjehom, koji bi bio sjegurno krasniji, da je pisac rieči ili libretta nešto bolje razvio razna počinjanja i da je on u obće bio ekspanzivniji i življi u obradjivanju toli interesantnog predmeta. Krunisanje hrvatskog kralja Petra Svačića, boj proti Magjarima, izdajstvo kraljevih poglavica, propast hrvatskog kraljestva usljed ove crne izdaje, junački pad kralja i prokletstvo nad izdajnici, sve to trebalo je lire, čvrste, skladne, proračunano radnje; skladatelju i solistom bilo bi time puno pomoženo, a slušateljstvo bilo bi mirno, zadovoljno ter pripravno na svaki čin, na svaku promjenu. Priznajem rado, da je vrlo teško pisati librette za operu i da su libretti u obće više manje manjkavi i loši (osim libreta Boitovih i kojeg drugog auktora), i to s azroka, što librettiste nemaju navadno glazbene izobrazbe, ali ipak libretto ne smije biti onako uzak i suh, kao što je gornji. Ideja libretta je inače krasna i upravo hvalevrieđno zasnovana, — ona u današnjih okolnostih može da puno i koristi, ali tu ideju trebalo je nešto bolje razviti, izraditi. U ostalom, poznajuć ja dobro gosp. librettistu, držim, da on nije iz daleka mislio, da sastavlja libretto za operu, nego da se je njegov sastavak kasnije nehotice pretvorio u libretto; dokaz za to imadem u okolnosti, što je on taj sastavak izradio u par dana, dakle u razmaku vremena, koji nikako nedostaje za takovu radnju, i što je on vrlo strog samim sobom i svojimi proizvodi.

Kako rekoh, uspjeh je bio sasvim tim krasan. Ideju librettiste shvatio je vrlo dobro naš mladi skladatelj gospodin Josip Mandić (njemu je tekar 20 godina — sin je Dra. Frana Mandića iz Mihotić u Kastavščini a nećak profesoru Matu Mandiću, glavnom suradniku „Naša Sloga“) i tu ideju razvio je on za njegovu dobu, za njegovo učenje i za rieči, koje je imao pred sobom upravo ženijalno. Njegova je glazba od početka pa do kraja opere interesantna, ona je mila, bučna, okrutna, šaljiva, pikantna, žalostna, u njoj ne vidiš nezahvalne teškoće i prisiljenosti, ona je gladka i naravna, ona je pravi izliev nadarenosti, umjetnosti, ženijalnosti. A što mi se najviše svidja, jest to, da naš Josip gradi svoja djela na narodu, na narodnih motivih, i da ne piše samo za glazbenike, kano glasoviti njemački komponista Wagner, nego da piše istodobno i za neglazbenike, kano glasoviti talijanski komponista Verdi; on upliva na ljudsko srce i glazbom i pjevanjem; kod njega je glazba i pjevanje jednake vrednosti. Duša ti upravo pliva od milinja, kada čuješ, kako se kroz cielu operu prelievaju glasovi jedne ili druge narodne pjesme, kao na primjer „Vrbniče nad morem“ itd., i to sve u skladu i vezu sa glavnom idejom glazbenoga djela.

Matko Brajša Ra.an.

(Nastavak sliedi.)

Zadnje vjesti.

Trst. Cesar Franjo Josip I. razpustil je zastupstvo grada Trsta. Tršćanski židovi i Talijani silno su opareni radi toga. Nadalje je vlada zabranila gradskim muzikantom, da ne smeju nosit novu, za njih nabavljenu mondurn, jer ta mondura je upravo onakova, kakova i od soldati nekega talijanskega rejimenta.

Split. Na željezničkoj pruzi Sinj—Split dogodila se je velika nesreća. Bura je naime prevalila nekoliko vagona. Ča se zna, ima jedan mrtav i više ranjenih.

Radi preobilne gradiva morali smo i danas izostaviti već nastavljeni, obširni politički pregled. (Op. ured.)

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razašiljanje samo pouzećem: Via Tasso, i Via St. Bernardino, Rieka.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Br. 4356/03.

Oglas natječaja.

Kod podpisane občine imaju se popuniti 2 mjesta redara za poreznu občinu Opatiju a jedno za poreznu občinu Volosko.

Plaća mjesečnih kruna 80 posticipando plativih i paušal za uniformu K 140 na godinu. — Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 1. Febrara t. g. sa dokazom, da su navršili 24 godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački, po mogućnosti i talijanski.

Redar za Volosko imati će stanovati u Skrbićih.

Glavarstvo občine.

VOLOSKO, dne 10. jenara 1904.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 6 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća aprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji samo for. 1·95. Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, maternu, žgaravici, otoku slezene i jetera itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fl. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i za poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na **Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Odgovorni urednik: Petar Rabinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svaga četvrtka poslje podne.

Cena mu je na godinu 8 kruna, za sešjako 4 krune, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Upravničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 4. Volosko-Opatija, u četvrtak 28. jenara 1904. God. IV.

Uzrok naše žalosti.

Već je prošlo više od 30 let, od kad se je puk našega roda i jezika v Istre probudil od tvrdega sna i počel iskat za sebe jednake pravice, kakove uživaju istarski Talijani. Već 30 let bori se naš narod v Istre proti Talijanom, koji se na sve moguće poštene i nepoštene načine brane, da nam daju ono, ča nam po Bogu i zakonu gre. Puno je naš narod va to vreme dobil, ale još dugo ne sve ono, ča bi moral imet. Dok nismo do leta 1870. imeli v Istre nego samo jednu ili dve pučke škole, imamo ih sada, hvala trudu naših prvaki na stotine a i jednu gimnaziju, a dok su prvo skoro sve obćine v Istre bile v rukah Talijanskeh pojideži, imamo mi sada veliki broj naših obćin pod našom upravom. Dok se do pred 25 let nije rabilo kod istarskih oblasti nego samo talijanski jezik, sada moraju oblasti svagdere, kade se zahteva, rabit hrvatski jezik, jezik našega puka v Istre. Puno više toga bimo bili mi Hrvati i Slovenci v Istre postignuli do sada, da nisu Talijani va narodnostnoj borbe, koju su s nami vodili imali na svojoj strane celi regiment naših narodneh izdajica.

To je vidite ona kuga, koja nas mori, to je uzrok naše žalosti. Svaki narod na svetu ima med sobom izdajica, ale segurno nijedan toliko, koliko ih ima hrvatski narod. I v Istre ih imamo dosti. Kadegod i kadagod je v Istre kakova borba med Talijani i Hrvati ili Slovenci vavek odluče tu borbu na našu škodu naši narodni izdajice. Ta od Boga prokljeta stvorenja ne mare za veliku krivicu, koju naš narod v Istre trpi od Talijani, ne mare za veliku škodu, koju Istri celoj prouzročuje ne pametna talijanska uprava, nego za mali judin novac izdavaju svoj rod i jezik, bune i varaju naš narod proti vlastitoj krvi, dižu ga proti rodjenoj braći, a sve na veliku korist i veselje Talijana a na propast celega našega naroda. Naš priprosti, dobroćudni narod ne pozna dušu teh lopovi, drži ih za svoje prijatelje, pak njim slepo veruje i tako samomu sebi postavlja konop na vrat. Narodni izdajice nemaju ni poštenja, ni srdca, jerbo da ga imaju smilovali bi se nesreći našega dobroga puka v Istre, pak nebi pomagali Talijanom, da naš narod još va veće zlo zakopaju. Tim izdajicam je dobro i sreća puka, korist zemlje, deseta briga, njim je najviše do toga, da od Talijani za svoje izdajstvo dobiju ča veću plaću. I dobivaju. Ta svi znamo, da je kod zadnjeh izbori za bečki parlamenat oneh pet ili šest narodneh izdajic, ki su Talijanom pomogli predobit petu kuriju, dobilo dobru plaću, dok nije zavedeni puk dobil ni krajcara. Vidimo dan na dan kako jedan od glavneh teh izdajniki troši novce, a da nima nikakovega poštenega zaslužka. On troši novce, ke je od Talijani primil za izdajstvo, za prodaju, za prevaru našega puka va Rukavaščine. Barem to bi moralo našem puku odpret oči. Nego seguro je, da će naš narod progledat i uvidet kakovi su lopovi ti narodni izdajice, ki ga za dobru plaću stavljaju posvema va družbu Talijana. Uvidet će, da dokle bude veroval izdajicam, bit će i ostat će talijanski „ščavo“, pak će s narodnemi izdajicami obračunat i dat njim plaću, koju su već davno zaslužili, najme: prezir i prokletstvo naroda. Kod svih naroda na svetu jesu narodni izdajice mrženi i proganjani ,zar da samo mi v Istre izdajice častimo i slavimo? Zaslužili bimo prezir i rug celoga poštenega sveta. Zato, narode, ne poslušaj izdajice, koji delaju za plaću tebi na zator i na propast cele naše domovine. A vi crne izdajničke duše, proganjajte još dalje svoj vlastiti nesretni ali dobri narod, pomagajte i dalje Talijanom tlačit ga, uživajte judin novac, kega Vam Talijani za vaše izdajstvo plaćaju, ali znajte, da ste prokljeti do devetoga pokoljenja i da će vam ova izmučena zemlja i vaše mrtve kosti izbacit.

Ča je novega po svete.

Hrvatska. Mislilo se je, da će se narod poslje lanjskih nemira utrudit i opet zapast va prvašnji san. Ali, hvala Bogu, dogodilo se je drugačeje. Narod je došal do uvjerenja da, ki spi, taj ne ji i taj ne dohodi do sreće i blagostanja. Hrvatski narod je lane uvidel, da je dosta jak da i sam izvojšti svoje pravice i da se domogne svoje pravice a jako i svoje slobode. Sad se on lepo pripravlja za to. Čitamo naime, va hrvatskeh novinah, da se svuda i po sveh većeh i manjeh mesteh drže skupštine, kade se razgovara o sveh potrebah puka. Puk dolazi na te skupšćine kako na pir; sada je tri tisuće njih, sada pet, sada deset, a bilo je skupšćina na keh je bilo 20 i više tisuć ljudi. Tako se narod budi, tako se narod diže. Ako taj pokret i nadalje potraje, dogodit će se, da će koliko prej prit va hrvatski sabor ljudi, ki neće tancat onako kako budu sopli ni oni va Budimpešte ni oni drugi va Beče. Onput će taj sabor bit, pravi sabor — a ne mizerija, kako je to danas.

Austrija. Parlamenat je zatvoren i ne znamo, kad će i opet započet svoje djelovanje. Da pravo rečemo mi a i s nami i pametni ne žalimo, da je tako. Ter ono i ni parlamenat, već pravi pazar, kade deputati, kako na merkatu plačarice, dele jedan drugomu sve moguće psovke i uvredi. Pak da i ni tega, kakova nam korist od parlamenta, ki je sastavljen od većine ljudi nam protivnih. Ti ljudi: Nemci i Talijani ne gledaju nego naš zator. Kako je pak to, ćete reć, da su pak ti ljudi od manjine naroda višli va tolikem broju va parlament? Pomislite, kako su išli va Beč Bennati, Rizzi, Bartoli i Polešini. Nas ima v Istre dva puta toliko, koliko Talijani, pak mi imamo jednega a Talijani četiri zastupnika. A tako vam je va Gorice, Štajerskoj, Koruškoj, Češkoj, Moravskoj, Slezkoj i drugud po Austrije. Nepravica nad nepravicom.

Pak kakov goveran imamo mi va Beče. Imamo ministra izvanjske politike — grofa Goluchovskoga — ki je zato ministar, zač je grof. Taj vam gospodin vavek spi — samo jedanput na leto se probudi, a to je, kada delegacije (zastupnici austrijski i ugarski) drže svoje sjednice. Onputa se on

Podlistak.

Nedjeljni razgovori.

Pul starega se je Marka uprav govorilo o zadnjeh izbori va Lovrane, kada ti se na jedanput odpru vrata od kuhinji i ki se pokaže na pragu?

Barba Tončić.

Stari Marko: Uprav ste mi dobro prišal. Baš sada govorimo o vaših zadnjeh izbori. Sedite, sedite tu kraj nas. Tako! A sada, recite malo vi mane, onako po duše, ča to mislite vi va Lovrane?

Barba Tončić (posede se kraj ognjišta, pozdravi se s ljudi, pak izgovori:) Ča mislimo? Jur mislimo neč i mi . . .

Stari Marko: Mislimo neč — mislimo neč — I ja znam, da neč mislite, ale znam i to, da sto misli ne plati jedan dug, a tako ni tisuće misli ni još dobilo jednega tela na izboreh. Tu treba delat, mučit se — sklovit treba, ako se misli čagod dobit. Još se ni nikada čulo, da bi kojoj stranke podešta z oblaka va krilo pal. Nisu miga podešti gnjile jabuki?

Barba Tončić: Znam da nisu, ma i mi smo storili ča smo mogli.

Stari Marko: Ma ča ste storili — ma ča ste storili . . .

Barba Tončić: E, jur smo neč — na priliku — na priliku . . .

Stari Marko: Na priliku — na priliku, recite malo vi mane, ča ste pak vi storil za zadnji izbori?

Barba Tončić: E — ja — ja — —

Stari Marko: Upravo vi — dà, ja bim, vidite, tako rado znal, ča ste vi učinili . . .

Barba Tončić: Kada je naš svet takov, ča ću mu ja? . . .

Stari Marko: A ča ste vi učinil, da ta svet bude drugačiji, a ne takov à?

Barba Tončić: Sam dosta besed rekal, neka Bog sâm zna . . .

Stari Marko: A kade? kada?

Barba Tončić: Jušto ja znam sada kade ili kada! Vavek isposvuder. Ćete na more, ćete v Ike, ćete pod lodonjicum — svudere. Ma ča ću njim ja, kada je svet tvrdoglav i neće da čuje razloga. Vidite, imam tri prijatelja, ki s menom svaki dan koteć igraju — i vidite, dosta sam njim govoril — pak na, kako da zidu govoriš.

Stari Marko: Koteć će bit lepa igra, ma ja ne znam, ako je baš to pravi put. Puli igre, kod briškule i tresetta more se samo vela pulitika delat — ma male naše domaće stvari, za njih treba nać drugi put, drugu stazu. Zaludo je.

Barba Tončić: A ča ćete, da delam. Vapit ne morem, kako Blejamin, i ne morem po vas dan plandovat kako Klementić i Kobula. Ja imam svojega posla doma.

Stari Marko: Svaki pošten čovek ima posla doma, pak i vi, ale za takove se stvari more delat i ovako i onako. Ne mislite vi, da je dosta samo vapit kako Blejamin, ale kako Klementić i Kobula? Ne, moj dragi, s onem se puk samo ustraši i niš drugo. Ono vredi samo neko vreme — pak onputa sve izhlapi, sve gre va niš, i ne projde dugo vremena i puku se otvore oči, on progleda i vidi sve laži, na ke su ga drugi zapeljali. Tako će i talijanske slepar̃ije va kratkem prit na vidjelo i ljudi će spoznat istinu, i kada ju jedanput spoznaju, onputa neće tako lahko prestupit na krivi put. A za tem i gre naša dična hrvatska stranka v Istre. Ona gleda, da puk spozna istinu, pak da ostane na jedino pravem i zdravem pute narodne sreće i blagostanja. Ale put do jedino prave i jedino zdrave istine težak je i pun glogi, po njem se gre po malo napred, i to je krivo da puno vaših ljudi izgubi prej vremena volju i jakost, pak tako vidite, gre sve po zlu. Tega ima na žalost puno mej našem svetom — a ima i puli vas va Lovrane.

Barba Tončić: Ja ma . . .

Stari Marko: Nima tu nikakova ja — ma, to je tako i nikako drugačeje. Poslušajte, ča ću vam sada reć. Vi ste sami rekli, da imate tri prijatelja, s kemi araki dan igrate koteć, i njim da vazda predikate o vaših prilikah va Lovrane. Dobro je to, ale na mesto trih na jedanput, zač ne zamete vi samo jednega pak . . .

Barba Tončić: Ja ale kako ću s jednem samem igrat koteć . . .

Stari Marko: Ča pak vi držite, da će nas taj vaš koteć za istinu napred porinut? Ni za vlas, moj dragi barba, ni za vlas. Svaki bolji od vas va Lovrane ima kakovega čoveka iz vanjšćini, s kem ima budi kakov posal. Najprvo neka se počne s tem čovekom. Kad ste vi dobili jednega čoveka, vi morete reć, da ste ih dobili deset, zač će on siguro sa svoje strane uplivat na druge svoje ljude. To će poć s početka teško. Vaši težaki z vani, prestrašeni od Talijani, zaslepljeni od bedastoć i trubastarij,

probudi, da probrblje dve, tri besedi, i da nam povede, kako mi živimo sa svemi na svete va mire, osobito s Nemci i s Talijani (Liepi mir. Op. sl.) Ovo leto se je malo jače rabazdril, zač ga je naš Biankini pošteno stresal radi velikeh neurednosti, ke se dogadjaju po našeh konsulateh po vane. Nego sada su i te delegacije zakljućile privremeno svoje sjednice. Nastavit te ih, kada se bude mogla sastat i ugarska delegacija, da onputa skupno razprave proračun za skupnu vojsku.

Ugarska. Tu vlada obstrukcija. A ča je to obstrukcija? To vam je ovako: Kako svuda tako je i va parlamenteh i saboreh, koliko ljudi toliko ćudi. Neki poteže ovamo, drugi onamo. Da se stvori nekakov zakon treba da većina za njega glasuje. Ali prije nego se za njega glasuje, ima svaki zastupnik pravo, da o njemu govori. Tim se okoriščuju zastupnici manjine: opozicija. Ne samo to, nego mej tem dolaze opet tolike druge stvari, nova pitanja, prešni predlozi o keh se opet govori na dugo i široko. Pak dolaze smutnje, komedije, škandali i tako se ne može ni korak dalje. Tako je to i va Ugarskoj. Vi znate, da polag ustava ili konštituciji pripada obem parlamentom, i onom va Beče i onom va Budimpešte, pravo, da svako leto odrede, koliko će se noveh soldati uzet na leve. Ako se to ne glasuje u parlamentu, vlada nima prava uzimat noveh soldati. To vidimo i va Ugarskoj, kade se još do sada ni obavila leva ili novačenje za lanjsko leto, a već je na vrateh druga leva za ovo leto! A ki je temu kriv? Opozicija, ka zahtjeva, da zapovjedni jezik vojske va Ugarskoj bude magjarski a ne nemški. A Cesar tega ne dopušća, i zato su vam vidite, va Ugarskoj toliki nemiri i tolike smutnje. Za to su već do sada pala tri ministarstva, a i ovom sada, kemu je na čelu Tisza, reč bi da ne cvatu ruže, tako da se čini, da će i on do mala poć za Szellom i Hedervarom.

Čitamo va novinah, da je ovi dni Tisza šal va Beč, da izkaže Cesaru kako stvari stoje i govori se, da će kad se vrati ili past ili navalit oštro proti opoziciji i prisilit parlament da glasuje soldati za leto 1903. i 1904. pak proračun za leto 1903. i provizorij za leto 1894. Videt ćemo.

Rusija. Inglezka još vavek huška Japan na vojsku proti Rusiji, ale reč bi, da su se va zadnje vreme i Japanci umirili. Nego koliko Rusija toliko i Japan neprestano se pripravljaju za vojsku, zač još nije mej njimi sve izgladjeno i uredjeno.

Turska. Da se stane na put grdnom krvoproliću u Macedoniji odlučile su Austrija i Rusija sporazumno sa Turskom, da se u tu nesretnu zemlju uvede žandarmerija organizovana na evropejsku. Ta organizacija žandarmerije povjerava se nekemu talijanskemu generalu, koji će provizorno stupit u službu Turske. Medjutim će dva civilna agenta kontrolirati rad turskih oblasti va krajeh, gdje kršćansko pučanstvo najviše trpi od turskih i arnautskih silnika. Strah nas je, da ni to neće puno koristit, zač je poznato, da Turska puno obećaje a malo održaje.

Njemačka. Njemačka ima va svojeh kolonijah u južnoj Africi silnoga okanjanja. Pobunio se proti njemačkih oblasti urodjenički narod „Herero" i već je do sada palo u boju s timi buntovnici nekoliko častnika i vojnika. Njemačka vlada poslala je dolje nekoliko stotina svoje vojske.

Dopisi.

Iz Kastavšćine. Pišu nam odonud: Kako sam zadnji put obećal, nadaljevam s ovim da prikažem laži, ke piše poznati đesperatni odpadnik proti sadašnjoj občinskoj upravi va Kastve.

U spomenutom otvorenom pismu spominje, da je ovo zastupstvo prodalo neko tnalo na kunfinu blizu rečke fabrike od špiriti gosp. Petru Marač po 2 šolda klaftar, pak da je on na to rekuril na juntu a junta uništila tu odluku. A znate kada se to dogajalo? Kako to povedaju stari raprežentanti bilo je to leta 1893., a onda ni bil glavar Jelušić, ni občinski zastupnik Spinčić, oni su to komać od leta 1896. Mi neznamo ako je istina ča taj izrod piše, al ako je, onda bi to greh bil stare raprežentance, ku on tako lepo hvali a ne sadašnje, ka ni imela s tim nikakvega posla. Lepo on zna pertit tuji grehi na oneh, ki nisu ni blizu bili! A nam je dobro poznato, kako se je jedan bivši konšiljer, kega taj izrod jako hvali, dobro podkožil s komunjskim tnalom na Kantride, kega je va prva vremena stare raprežentance od komuna po deset šoldi klaftar kupil, pak prodal ga impreze po 5 fiorini klaftar, i to ne malo lego na tisuće klaftar! Ale pasale su ona vremena, moj dragi Ivo, pak mi je žal, da ti zubi curaju za njimi. Da ti je blizu bit, kako si želel, ma biš bil papal!

Laže nadalje, da se je drugo neko tnalo na Kantride prodalo spod ruki, zač se je prodalo na licit, ča more i gosp. Garić posvedočit, ki je takodjer licital.

Laže za tnalo Šepića pul Permani. Šepić i njegova žena Kate, dobra prijateljica izroda Ive, užurpala je komunjsko tnalo prez pitat dopusta onega, ki je gospodar; zagradila šternu na putu, da ne moru ljudi va svoj posed. Ljudi se pritužili, stvar je prišla pred sud i brižan Šepić je bil odsudjen, da nima pravo a k temu, da mora platit nekoliko stotin krun špendije, kê mu je napekal kumpar izrod Ivo. Ki mu je kriv?

Laže, da se je prodalo nekoj udovici Dukić va grade devet klafter po 5 soldi, zač na prvem meste ta udovica, hvala Bogu, ni a na drugem meste ono tnalo dala je stara raprežentanca već pred kakeh 10 do 15 let za niš, zač se je skažalo, da je njiho i da je bilo krivo na komun tavolano. Pogodba se je lane storila i stavilo po 5 soldi klaftar, ki su i plaćeni bili kako dar komunu, samo da se pogodbu storit moglo a da se pravi gospodar tavolat more.

Laže, da se je prodalo nekemu Kukurin Francu iz Torette, jednu velu parcelu va Puževoj i Jurdanovoj po 2 solda klaftar, zač je to mala parcela prodana Kosturin Franetu još leta 1888., ku mu je zmeril pok. perit i sudac Mavrić i ku mu je tel posvojat prijatelj izroda Ive, al se je i on po njemu spekal za nekoliko stotin krun špendije, na ke ga je sud odsudil. Ki mu je kriv?

Laže za rendu, laže za adicionale, laže za komunjski dug, laže za gimnazij va Kastve, laže za sve, zač bez laži ne more živet, zato je plaćen, al za ov put neka bude dosti, ćemo drugi put dalje.

Samo ću vam reć, da ste zadnjiput falili, kad ste štampali, da je občina platila leta 1903. sedam tisuć kruna više nego je prijela. Ona je platila devet tisuć krun više i to starega duga, zač je splatila dug škole va Zamete, od leta 1893. na podpunoma i dug za Petrićevu kuću va Kastve, i vratila polovicu duga za kapelaniju pul sv. Križa, brez onega ča je prvo platila i platila sve posude do solda, ke je storila leta 1903. samo još je ostal dug leta 1903. za cimiter rukavački, kega će platit Kastavšćina sama prez da će njoj ča pomoć s adicionali patentirani trgovac vina na veliko od Matulj.

Taneki.

Mjestne vjesti.

Glasbeno-dramatičko družtvo u Voloskom priredjuje dne 1. febrara o. god., u „Narodnom domu" u Voloskom, svoju prvu zabavu sa koncertom i plesom. To naše najmladje narodno družtvo u kotaru stupa ovom zabavom prvi put pred javnost, pak očekujemo stalno, da će se svi rodoljubi dragovoljno odazvati pozivu toga družtva. Početak zabave u 8½ sati na večer. Ulaznina 2 krune po osobi.

Veliki vojvoda luksemburški. Taj već nekoliko godina stalni gost Opatije prispjeo je ovamo, dne 22. o. mj. u jutro. Dočekaše ga načelnik Dr. Štanger, kotarski poglavar pl. Manussi i predstojnik kurkomisije profesor Dr. Glax.

Radi krpanja opatijskega muła obustavljena je redovita plovitba parobroda ungaro-croate izmedju Opatije i Rieke. Na mjesto te pruge ide sada parobrod iz Rieke u Volosko na 8 i 12 ura prije podne i 5 sati poslije podne, a iz Voloskoga na Rieku na 9 ura prije podne, 3 i 6 ura posije podne.

Popravak erarske ceste u Opatiji obavi se upravo sada, kada počima najbolja sezona. Popravak erarske ceste je potrebit, to ra priznajemo, ali ni potrebito, da se taj p pravak obavlja upravo onda kad je najvi stranaca u Opatiji, jerbo to silno stranc smeta.

Vjenčanje. Jučer se vjenčala u Opat dražestna gospodjica Ivka Justi s gospodino I. Vavra zlatarom. Čestitamo!

Koncerat slavenskoga družtva prijatelj glazbe u Opatiji držao se, kako je već bi javljeno, u našoj „Zori" jučer, a izpao vanredno sjajno. Osim liepe kite domaće g spode i gospodja iz Voloskoga i Opatije bi je na zabavi i mnogo druge gg. gostov osobito braće Čeha i Poljaka. Sve točke b gatoga programa bile su izvedene upra majstorski. Žalimo, da ne možemo već sa izvjestiti potanje o tom u svakom pogle sjajno uspielom koncertu. Učinit ćemo to narednom broju. Za sada javljamo samo t da je naša družba dobila od te liepe, bratsk zabave oko 360 K. čista prihoda. Bog nek poživi našu braću Čehe i ostale Slaven koji su svojim prinosom priskočili u pomo našoj širotinji u Istri. Na zdar!

Domaće vjesti.

Občinski izbori u Lovranu i Talijan Dne 18., 19. i 20. o. mj. obavili su se Lovranu izbori za novo občinsko zastupstv Kod tih izbora predobili su naši narodn protivnici, te občina lovranska i nadalj ostaje u renegatskim rukama. Talijani su t izbore prikazali svjetu kako pobjedu tali janske stranke. „Piccolo" od 19. i 20. o. mj pišuć o tim izborima, veli, da je kod isti pobiedila u svim trim tijelima talijanska stranka. Sudeć po tom pisanju, kmeti i Oprica, Dobreća, Sv. Frančiska, Tulišević itd. su sve sami Talijani i Kalabrezi, a kad tamo niti ne razumiju talijanski. „Piccolo" piše, da su kod zadnjih lovranskih izbora pobjedili Talijani, a da jednom lovranskom kmetu kažete, da je Talijan izkopat će vam oči. Ipak ima „Piccolo" pravo. Pobiedili su Talijani pomoću nekoliko renegata, koji puk varaju i sliepe, pobiedili su usljed nemarnosti i kukavštine naših ljudi u Lovranu, koji uzprkos liepim pripravam nisu se htjeli toliko uznemiriti, da bi išli glasovati. Zar čekate gospodo u Lovranu, da vas Talijani pojedu? A vi lovranski kmeti zar čekate, da vas još onu dvojicu, trojicu, koji ste u zastupstvu van bace, pak da onda kroje kako će sami?

Občinski izbori va Moščenicah. Već je mesec i pol odkad je c. kr. kapetanat u Voloskem rešil rekurse proti rešenju reklam — a još nisu izbori za novu raprežentancu va Moščenicah razpisani. Ne znamo va istinu, ča misli stari Kotešić s temi izbori. Valjada nisu još moščenički „popердili" dosti pripravni za izbore pak čekaju, da trubile i spreda i zada zapute. Bogu je za plakat, kako se nekoji naši ljudi va Moščenicah puste varat i za nos peljat od veceh trubili nego su sami. Ako njim na jedan primer Kafula reče: „Vidite ljudi tovari lete po zrake", svi veruju. Ako njim pak jedan pošten i pametan čovek, pravi prijatelj puka i občine da jedan dobar savjet, mislite, da će ga poslušat, da će mu verovat? Bora će. Svaki pametan čovek mora gledat, da bude podeštarija v rukah ljudi, ki gledaju samo na korist občine i puka. Popердili pak gledaju samo na to, da bude podeštarija v rukah ljudem, ki tancaju kako talijanska gospoda sviraju. Ča ni to sramotno à? Najveća sramota bi bila pak, da se naši vredni, hrabri i pametni Bersečani puste prevarit od talijanskeh „podrepnjaki". Svi Bersečani neka se listom dignu, da občinu iztrgnu iz ruk talijanskem hlapcom, ki bi Talijanom za voljù, i za malu plaću izdali svoj rod i jezik. Našem puku va Moščenicah preporučamo, da ne budu „babe" nego ljudi. Neka se ne straše lajanja jednega Kafule, nego neka mu svaku laž prebiju, i nastoje ljude naputit da talijanske podrepnice à la Kafula ne gledaju na drugo nego da puk varaju i drže va talijanskem sužanjstvu.

---

keh su njim glavu napunili kapurioni Blejamin, Grossmann, Valčić i drugi talijanski komedijanti va Lovrane, on će vam teško s početka verovat, da je ono jedina prava istina, ča vi govorite.

Barba Tončić: Teško, teško — Naš čovek je takov, da će raje verovat, da je 3 i 2 četiri, nego da je on talijanska podrepnica. A i je naš vanjski čovek talijanska podrepnica! . .

Stari Marko: A vi ga lepo podučite, doć će već vreme, kad će i on stat na svoje noge i pokazat vrata poganem i gladnem Kalabrezom.

Barba Tončić: Mučno je to dokazat našem u puku.

Stari Marko: Od jednega udarca ne pade deblo, a ki će doć do veleh stvari, valja da najprvo male skupa slaže. A onputa, još neč. Valja temu svetu predočit stvar, kakova je va istinu. Valja mu reč, da istarski Slaveni neće čekat, da njim upravo Lovran skaže tu milost, da bude s njimi, kad se bude radilo o podpunom oslobodjenju od talijanskoga sužanjstva. Naši Istrani te do tega prit i prez lovranske pomoći. Kolike su samo občine va našeh rukah: Volosko, Kastav, Jelšane, Podgrad, Materija, Buzet, Dekani, Dolina, Mareziga, Pazin, Žminj, Barbara, Boljun, Dobrinj, Omišalj, Dubašnica, Krbnik, Punat, Baška od mala Roč itd. Ča vam se čini: Je to malo? Hote malo na vrh Učke, pak ćete videt, koliko je tu zemlji, nad kom već zapoveda naš težak, a kade smo još? I ovako i onako prit će vreme kad će Lovran prit va klješća i morat će delat, ča bude većina istarskega, hrvatskega puka otela. Nego, da vas ja još neč pitam: zač se niste ono vi pokazali kod zadnjeh izbori?

Barba Tončić: E, znate — — ni to tako lahko . . . Naš je svet, kako sam vam rekal, još prestrašen. . .

Stari Marko: Svi nisu trebeda prestrašeni?

Barba Tončić: Svi ne — zlodeju! Kamo bimo, da su svi prestrašeni?

Stari Marko: No da, bit će ih 60, 50, 30, 20, 10 ki nisu prestrašeni i magari s temi desetimi biste bili morali poć na izbor, ne misleć na to će te dobit ne ćete. Ljudi se najbolje otvrdjuju va ognje, zaludo je. No, a ča mislite sada storit?

Barba Tončić: Ča? A čekat ćemo do tri leta, pak . . .

Stari Marko: A mej tem ruki na križ, ča ne?

Barba Tončić: A to pak ne — Ja ću već našem ljudem tamo reč, ča sam večeras od vas čul, pak ćemo tako nekako počet.

Stari Marko: To njim recite, i recite njim, da njim to poručuje starac z belemi vlasi, ki je jedanput kod izbori va Buzete bil tri dni prez jist, a s njim i stotine i stotine drugeh pošteneh i vredneh domorodci. Zaman je, prez truda ne dobiva se niš. Lepo mi ih pozdravite i neka mi se drže čvrsti i jaki — talijanska kuga će već jedanput i iz vašega lepega mesta. Samo napred junački, živo i ustrajno. A sada mi vi recite, odkuda vi ovu dobu k nam?

Barba Tončić: S Poreča. Bil sam tamo po poslu. Da niste tako name naskočil, bim vam bil povedel, kako sam putoval po onoj vašoj škatulice — železnice.

Stari Marko: Povedet ćete nam to, ako će Bog, drugu nedjelju. A sada ne zamerite, zač mi se nekako spi.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

U Rovinjskom selu mora da vladaju lijepi odnošaji. Tamo je za župnika jedan Talijan, koji jezik puka ne razumije. I one molitve, koje su se do sada u crkvi obavljale u hrvatskom jeziku, počeo je sada obavljati u latinskom. Kad mu se ljudi radi te novotarije prituže, on njim reče: „da Bog ne razumije nego latinski!“ Bravo bravissimo, reverendissimo! Zar nas ne uči vjera, da je Bog sveznajuć? U obće pak držimo, da je najveća glupost i pravo bezumje silit puk, da se moli Stvorcu u jeziku koga ne razumije. Kako mogu takove molitve dolazit iz srdca? Zar nebi bilo pametnije i Bogu ugodnije, da svaki moli Boga u svom jeziku? Naš zdrav razum nam govori — da bi.

Družbina škola u Malom Lošinju otvorila se je na 23. o. mj. Već prvi dan upisalo se je 30 djece, a prijavilo se ih mnogo više, ali mudre c. kr. školske oblasti zabranile su družbi upisati u svoju školu više od 30 djece, tobože, jer da je škola premalena u istinu pak ima u školi mjesta i za 50 djece

Prodaja dvorca u Velom Lošinju. Doznajemo, da je nadvojvoda Karlo Stjepan odlučio prodati svoj dvorac (kaštel) u Velom Lošinju, i da će prenieti umotvorine nalazeće se u tom dvorcu, osobito galeriju slika u dvorac Lxybusch.

Tršćanska camora dobila je opet jednu poštenu ćušku. U proljeću godine 1908. obavili su se najme u Trstu izbori za novo občinsko zastupstvo i zemaljski sabor. Kod tih izbora je talijansko-iredentistička stranka, da se uzdrži na vladi, počinila takovih protuzakonitosti, da je upravno sudište u Beču moralo suditi, da su ti izbori bili izvršeni protuzakonito. Pomislite samo, kod tih je izbora jedna te ista osoba glasovala 14 puta, svaki put za drugoga izbornika, i svaki put drugčije obučen. Kod tih protuzakonitih izbora bio je prisutan c. k. vladni savjetnik Vilim pl. Jettmar, koji je veći dio tih protuzakonitosti vidio ali činio kao da ih ne vidi. Dapače on jesam kao član izborne komisije dao prvi svoj glas za stranku, koja je na njegove oči zakon gazila. Liepih li čuvara zakona jeli? Šta ćete kad je i Jettmar u šakah talijanske camore. Uzprkos osude upravnog sudišta, kojom bijahu ti izbori proglašeni protuzakonitimi, tršćansko je gradsko vieće na svojoj sjednici od 22. decembra izjavilo, da su izbori zakoniti i valjani. Sada nije ostalo drugo nego razpustiti zastupstvo, da se tako izvrši osuda upravnog sudišta. Previšnjim riešenjem od 14. o. mj. bio je naložen i odredjen razpust novoizabranog zastupstva, te će se morat obaviti novi izbori. Talijanska kamora se radi toga razpusta silno srdi. Treba čitati samo Piccolo od 20. o. mj., pak osvjedočiti se kako žuč vrije u čifutsko-talijanskoj kamori. Da još više razpali puk proti Austrije, „Piccolo“ navadja u svom broju od 20. o. mj. prijašnje razpuste gradskog vieća i njihove razloge. Prvi razpust usliedio je 9. augusta 1862., drugi na 16. jenars 1865. a ovaj radi toga jerbo je gradsko vjeće na jednoj sjednici bilo protestiralo proti izjavi talijanskoga ministra i generala Lamarmora u Torinu, da Trst ne spada u aspiracije talijanske vlade. Treći razpust usliedi 25. novembra 1878. radi toga, što je gradsko vjeće odbilo predlog vjećnika Burgstaller, da se u Trstu svečano dočekaju austrijski vojnici, koji su se vraćali iz Bosne. Uza sve to će vam vladini krugovi u Trstu i u Beču prisizati na živoga Boga, da u Trstu nema iredente. Ne mislite, da hoćemo mi s ovimi redci možda obiediti tršćanske čifute i Talijane s iredentisma. Nije nam ni kraj pameti. Oni imaju pravo. Htjeli smo samo upozoriti naše čitatelje na činjenicu, da ta talijansko-iredentistička stranka u Trstu uživa najizdašniju pomoć od vladinih krugova u Trstu.

Dajte, dajte, pušćajte njim sve, ali ćete se kruto pokajati.

Slavisches Echo. (Slavenska jeka) zove se list što ga u Beču dvaput na mjesec izdaje na njemačkom jeziku gosp. Fran Podgornik. Taj list bavi se političkimi i gospodarstvenimi prilikami svih Slavena monarhije. Stoji 8 kruna na godinu, uredničtvo i uprava lista nalaze se u Beču IX/4. Lustkandlgasse Nr. 32. Preporučamo taj list svakomu, koji samo može potrošiti 8 kruna na godinu.

Surovost. Odnosno na vjest donešenu u broju 3 našega lista na zahtjev gospodina M. Z. rado izjavljamo, da se ta vjest u ničemu ne odnaša na njegovu osobu. Ovom prilikom naglašujemo, da ne ćemo u buduće primati u list nikakvih izpravaka za viesti i članke občenite naravi.

Književnost i umjetnost.

(Nastavak).

Impozantna je u prvom činu krunitbena svečanost na kraljevom dvoru. Tekom ove svečanosti čuješ vrlo krasan kvartet, pjevan od kraljice, kralja, vojskovodje Vuka i kraljičinog otca. Ova skladba, onako valjano harmonizovana, kontrapunktirana te inštrumentirana, onako mila, onako čuvstvena, onako izrazita, mora da te gane, da te osvoji, da te razveseli, da te ražalosti. Onda čuješ i zbor naroda „Slava, slava hrvatskome kralju“ i bojnu pjesmu „Na noge vodje, na noge rode“; ovi zborovi su vrlo liepi, jezgroviti, junački, samo previše utvrdljivi, jer previsoko pisani, osobito za soprane.

Izmedju prvoga i drugoga čina imamo krasan intermezzo — kraljičin san. Tu si u raju i tu se upravo rajski nasladjuješ.

U drugom činu moram da osobito iztaknem skroz i skroz zanimivu, originalnu glazbu, divan tropjev izmedju kraljice, njezine dvorkinje i njezinog otca te mrtvačku pjesam kralja. Tuj je skladatelj morao, da glazbenom svojom radnjom izravna velika pomanjkanja u librettu i tuj je njegova glazba u velike i uspjeha, ali osobe, koje su imale da sudjeluju, bile su u velikoj neprilici, jer, osim kretnje, nisu većinoma imale čime da zapodjenu radnju.

Opera počimlje sa prologom i ovdje vidimo narodnog guslara, koji uz krasnu udešenu glazbu predočuje publici cio sadržaj opere te koji žalostno — priekornim pjevom svršava: „Rode, rode! Zar ti do slobode i do časti stalo toli malo?“ Ove iste rieči pjeva žalostno — ginućim glasom kralj Petar Svačić prije nego izdahne, umre. Potresan je to momenat. Srce ti se kida, pamet te kori, savjest te grize .... a zašto? Jer znadeš, da si čovjek i da si kao takav pe smiješ okaljati poštenog lica, da ne smiješ pomoćju izdajstva baciti pod noge svoju zlatnu slobodu te postati od čovjeka — rob — niema zvier.

A kako je sve to točno glazbom izraženo! Moj Josipe! Pusti ti za uvjek suhe i tebe ubijajuće zakone i naredbe, pa se cielom dušom i cielim srcem posveti glazbi, koju si i onako već junački zagrlio, koja se tebi ne otimlje, već koja te neprestano miluje i draga. Tvoja prva opera, tvoja premiera je pokazala, kolika ti je moć u harmoniji, kontrapunktu, kompoziciji i inštrumentaciji, i ona ti jamči krasnu budućnost. Samo naprijed naš drugi Lisinski, naš dragi hrvatski sokole, Bog te pratio! A ti Istro, zemljo naša, budi ponosna s takovim sinkom.

Matko Brajša Rašan.

Svega po malo.

Celi grad v ognje. Aalesund, oveći trgovački grad va Norveškoj, ki je brojil do 12 tisuć duš, izgorel je u noći od 22. do 23. ovega meseca. U tri ure i pol pokazal se je plamik na zapadnem dielu grada, a kako je u taj čas besnil strašan uragan, oganj je strelovitom brzinom uhvatil i druge krajeve grada. Radi uragana i slabega funkcijoniranja vodovoda nise moglo gasit, kako bi bilo trebalo. Izgorel je veći del javnih zgrada a tako i crkva i gimnazija. Kad je pak oganj uhvatil zgradu pošte i telefona ni se moglo već dobit od tega nesrećnega mesta nikakveh viesti. Komać drugi dan se je doznalo, da je zgorel celi grad. Šteta iznaša puno milijunna. Kako se javlja, kod te nesreće ni nijedan poginul, ale ni sigurno, da ni kod tako velikog ognja bilo i takovih nesreća. Za sada je do 12 tisuć ljudi bez krova, hrane i odjela, a oblasti šalju brodove s hranom i obućom a i ciela Norveška se pripravlja, kako bi olahkotila nevolju onih nesretnih pogorelac va Aalesundu, ki su va jednu noć zgubili sve ča su imeli. Uprave vojske poslale su odmah tamo šatore, pokrivala i hrane. Hrana dolazi i izsusjednih gradova i od strane privatnika. I njemački car je poslal tamo jednu svoju ratnu ladju s prvom pomoći, a došlo je i drugih parobroda s hranom, odjećom i drvi.

Tako valja. Čitamo u „Novom listu“, da je uprava kluba pomorskih kapetana na Rieci upravila na pomorsku oblast spomenicu, neka se jednom zakonskom ustanovom po mogućnosti predusretne eventualnim nezgodama kod ukrcanja i ulaganja tereta na ladjama. Poviše toga, upravila je ista jedan spis na ministra trgovine s molbom, da se požuri s mjerama glede osjeguranja momćadi na trgovačkim ladjama proti morskim nepogodama.

„Jadran“. Vrlo liepi list, ča ga va Trste uredjuje naš slavni pjesnik i pisac gosp. Dr. A. Tresić-Pavičić, donosi va broje od nedjelje tri pjesme: „Pazin“, „Roč“, i „Lovran“. Tri pjesme, jedna lepša od druge. Spjevao ih je vrli hrvatski pjesnik gospodin Vladimit Nazor, profesor na hrvatskoj gimnaziji va Pazine. Mi ćemo barem jednu od tih pjesmi priobćit va budućem broje našega „Narodnoga lista“.

Vavek ta fažol. Pišu nam iz Trsta: Doznajemo, da je kasacijsko sudište u Beču potvrdilo osudu c. k. zemalskog suda u Trstu, kojom bijaše svojedobno Dr. Krstić radi prestupka proti zakonu o štampi odsudjen na 14 dana zatvora. Dr. Krstić morat će, da čim prije tih 14 dana odsjedi. (Ako bude htio! op. ured.) Mi nemožemo nego uzkliknut još jedanput: „Joj, joj, joj, vavek ta fažol ...

Moda i krtice. Ove zime su ženske u Parizu izmislile modu obrubit svoje „jakete i brhane“ s kožom od krtice (talpa). Dok se prije za to blago nije nitko brinuo, poskočila mu je sada cena jako visoko. Prvo se je moglo kupit jednu kožu od krtice za 8 heleri. Jedan parižki krznar ponudio je pred dva mjeseca za jedno krzno ili kožu od krtice 34 heleri, pak je u šest tjedana dobio na prodaju 1 milijun i osamsto tisuća koža od krtica.

U spavajućega kita (balena) udario je pred nekoliko dana njemački ribarski parobrod „Württenberg“. Po udarcu zacrvenilo se more oko parobroda od kitove krvi, a kit je počeo svom silom udarat po parobrodu dok nije napokon izčeznuo. Parobrod je uslied tih silnih udarca mnogo trpio, te se mora sada u „doku“ u Geestemünde popravljati.

Skupa marka. Na 11. o. mj. licitirala se je u Londonu jedna vrlo riedka listovna marka iz otoka Mauritina. Kupio ju je englezki prestolonasliednik princ Waleski, za 1450 šterlinga ili 34 tisuća i 800 kruna.

Od slikara — redovnik. Pred tri mjeseca izčeznuo je najednom znameniti fiorentinski slikar Mussini. Tražili su ga posvuda, a kad ga nisu mogli naći nigdje pomislilo se je, da je podlegao jednomu amerikanskomu dvoboju. Sada pak našli su toga slikara Mussini u kloštru Ascoli Piceno kao redovnika. Umjetnik neće nikako da zapusti kloštar, nego hoće silom, da ostane redovnikom. Gušti!

Visoko cenjena ćuška. Služkinja Müller u Berlinu, tužila je svojega gospodara, mesara Ernesta Höhnel, da njoj imade platiti 98 tisuća maraka za to, što njoj je dao jednu ćušku uslied koje je služkinja Müller postala umobolnom. Ljećnici su pak ustanovili, da je ta ludost te služkihje nastala iz drugih uzroka.

Bivši ruski guverner. Grof Ladislav Szapary kupio je u Londonu jedan Yacht, koji je 12. o. mj. došao na Rieku, gdje se ukrcala vojska domaćih ljudi. Yacht nosi ime „Gitana“ (ciganka), te ide sada u Mletke gdje će ukrcati grofa Szapary i njegovu majku, koji će učinit put po svjetu, valjda da grof zaboravi na blamažu, koju je doživio u Pešti sa Khuenom i zastupnikom Zoltan Papp.

Nova vrst nazdravica. Kod jednoga objeda novinarskoga kluba u Filadelfiji imao je predsjednik kluba, Morton Mac Michaelo, držati pozdravni govor. Kad se digao, da govori, svi upriešе pogled u njega očekivajući, da će držati znameniti govor. U mjesto toga predsjednik se na sve strane naklonio te izrekao sliedeće rieči: „Gentlemen, eat!“ „Gospodo jedite!“. Zatim se opet posjeo i počeo jesti, a svi prisutni udariše u pljesak.

Smrznute železnice. Kod Watertowna u provinciji New-York obustavljena su na tračnicah četiri smrznuta vlaka sa 250 putnika, koji silno trpe od studeni i glada. Zapalo je snega do 20 stopa visoko.

Grof — tat. Na 21. o. mj. provalili su tati u jedan magazin žita u Kološvaru, u Majarskoj. Tate su odmah ulovili a među njimi i grofa Eugena Potocki, ki je u zadnje vreme služil za peka.

Kako djeca rastu. S ovim pitanjem bavio se je dulje vremena Dr. Rietz u Berlinu. On je imao pod rukama do 5000 djece od 6 do 14 odnosno 19 godine. To su bili učenici triju gimnazija i četirih pučkih škola, djevojčice pak učenice jedne više djevojačke škole. Od ovih odielio je djecu gospodskih roditelja od onih siromašnih, pak svaku posebice proučavao. Kod njih opazio je, da su djeca bogatijih roditelja mnogo bolje razvijena od one siromašnije. Tako je zapazio, da su djeca u višim školama (to su većinom gospodska) 5 do 6 cm. veća i 3 do 5 kgr. teža, nego ona iste starosti u pučkim školama. Usporedjuje li se razvijanje muške i ženske djece bolji stališa, opazi se, da su djeca imed 7 i 11 godine približno jednako velika i težka. Od 11 godine napried preteku ženske mužkarce u veličini i težini. U 11 godini dječaci su oko 139 cm. visoki i 33 kgr. teški, dočim djevojčice 141 cm. visoki i 34 kgr. težke. U 14 godini jesu dječaci 150 cm. visoki i 41 kgr. teški, dočim djevojčice visoke 152 cm. a težke do 43 kgr. Sa 15 godinom čini se, da mužkarci preteku djevojke u visini i težini.

Kod siromašnije djece opazio je Dr. Rietz, da koli mužki toli djevojčice do 11 godine po prilici jednako su veliki i teški, do 14 pak godine porinu ženske napred u raštenju i težini. Da ženske, koli boljih toli i siromašnijih stališa neku dobu brže rastu od mužkaraca, stvar je naravska, ako se pomisli, da ženske po prilici 3 godine prije ozrenu, nego li mužkarci.

Dobro je jošte znati, da su izrasla jur djeca bolje stojećih roditelja teža, dočim pak siromašnija veća.

Gospodarske viesti.

Naš je list namienjen puku, a naš puk se bavi, ako ne izključivo, ogromnom većinom gospodarstvom. Za to list ne bi odgovarao svojoj svrsi, ako ne bi i u tom podavao nešto pouke i upute svojim čitateljem. Shvačajuć svoju zadaću, mi smo eto današnjim brojem otvorili novu rubriku, posvećenu samo gospodarstvu. U njoj ćemo se baviti svim onim što u gospodarstvo zasieca. Svoju nam je pomoć u tom obećalo više prijatelja, a uvjereni smo, da će nam pomoći mnogi prijatelji puka, koji imaju gospodarskoga znanja i izkustva.

Puk se ne zadovoljuje više samo sa liepimi idejami o narodnosti, o domovini, o jednakosti itd. nego on hoće pouke takodjer u materijalnih pitanjih; on razumije, da je zaludu vas trud, ako se prije gospodarstveno ne ojača i ne oslobodi. Kad bude u kući i oko kuće jak, znati će i sam odbijati navalu tudjinstva.

Mi, koji ga pratimo u svemu, pratit ćemo ga i u tom nastojanju, pak ćemo biti veseli, ako se budemo mogli pohvaliti, da smo i u tom doprinieli koj kamećak k zgradi liepe budućnosti našega naroda.

Novo poljedjelstvo. Danas će biti malo seljaka gospodara, koji nisu iz svoga sela kadagod, bilo kojim poslom, zavirili u bliže gradove i u bliže krajeve. Biti će vidili, kako sve brzim korakom napreduje. Kad bi

se naši otci, naši djedi digli iz grobova, vidili bi, da je to sasvim drugi sviet.

Kako je u ostalom, tako je ljudstvo napredovalo i u poljodjelstvu, tko hoće, da se uzdrži, mora poći tim putem napredka. Ne pomaže više kazati: moj je otac tako radio i živio je liepo; i ja ću tako raditi, pa što Bog dade! Danas ako hoće kmet da živi, treba da gleda, da mu rode dvie, ondje gdje mu je radjala prije jedna, jer su se potrebe podvostručile i potrostručile.

Napredak poljodjelstva potaknula su najviše današnja lahka obćila i kemija sa svojim pretraživanji i iznašašći.

Prije gdje je što urodilo tu se je potrošilo, a svoje potrebe je svatko namirivao u svojoj najbližoj blizini. Danas se amerikansko žito i kukuruz takme sa ruskim i sa hrvatskim u Trstu i na Rieci, danas se amerikansko voće takmi sa austrijskim po Njemačkoj, danas hrvatski liês putuje u Italiju, gdje od njega naprave krasne bačve, pa nam ga vraćaju skupa sa svojim vinom i ubijaju naše vinogradarstvo; danas željezo kovano u Englezkoj ili u Njemačkoj, pretvoreno u plugove i motike, i kose, ore, kopa i kosi po našem Jugu; danas cieli sviet je samo jedan trg.

Ta utakmica sili poljodjelca, da pomnoža i poboljša svoje plodove, a u tom ga pomaže kemija. Ova je znanost proučila zemlje i njezine sastavine, proučila je što plodovi zemlji uzimlju i što njoj gospodar sa svojimi gnojevi daje, pak je naučila gospodara kako i čim ima pognojiti svoju zemlju, ako hoće na njoj imati ovaj ili onaj plod. Naši se gospodari tuže, da njim zemlja više ne radja kako njim je nekada radjala. Imaju i pravo! A zašto je to? Jer zemlji uviek uzimlju a nedaju joj ono i onoliko, koliko joj uzimlju. Ondje ne rode tako. Našemu gospodaru jedna mjera pšenice daje istom 4—5 mjera, dočim drugdje gdje se vodi razumno gospodarstvo ona daje 26 puta toliko. Francez Englez, Amerikanac, Niemac dobivaju po 40 kvintala pšenice po hektoru i po 200 i više hektolitara vina po hektaru, a kako to? Najviše tako, jer svakoj bilini, svakoj lozi, svakomu stablu daju onu i onoliko hrane, koju i koliko njim treba. Oni ne samo da zemlji uzimlju, nego i zemlji daju što su njoj uzeli, pak njim to ona stostruko naplaća. Daju njoj to ne samo sa običnim stajskim gnojem, nego najviše sa kemijskimi ili umjetnimi gnojevi.

Uporaba kemijskih gnojeva je unapredila današnje poljodjelstvo i rekli bi, pretvorila, preobrazila.

Moramo sa veseljem iztaknuti, da se uporaba istih stala i po Istri širiti i to najviše poticajem naših gospodarskih družtva. U Pazin i u Buzet jih se godimice dovaža pune željezničke vozove. U području zadruga u Kastvu i u Krku hvata takodjer maha uporaba, a i u onom zadruge Opatija-Volosko se sve više širi. Lani je ova za svoje članove nabavila 32 kvintala, a ove godine jih je već naručila 55. I to je još malo.

Mi bi svjetovali našim seljakom, da sliede primjer naprednijih gospodara, pa da stanu sve više ta umjetna gnojiva upotrebljavati po svojih pošištih i po sjenokošah, po njivah i po vinogradih, po vrtovih i po voćnjacih, pa i kod svojih maslina. Za nabavu neka se obrate na svoje gospodarske zadruge i gospodarska družtva, koje će svima poći rado na rukn. Sad je za to uprav prava ura.

Da pak upoznaju razne vrsti, razna svojstva i razne uporabe umjetnih gnojiva, hoćemo njim to u drugom broju malo razložiti.

Javna zahvala.

Podpisano družtvo najsrdačnije se zahvaljuje gosp. I. Hálli mag. pharm. u Voloskom za njegov veliki trud oko priprave koncerta, od dne 27. o. m. Na zdar!

Opatija 28. siečnja 1904.

Slavensko družtvo prijatelja glazbe.

Br. 4356/03.

Oglas natječaja.

Kod podpisane občine imaju se popuniti 2 mjesta redara za poreznu občinu Opatiju a jedno za poreznu občinu Volosko.

Plaća mjesečnih kruna 80 posticipando plativih i paušal za uniformu K 140 na godinu. — Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do **1. Febrara** t. g. sa dokazom, da su navršili 24 godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački, po mogućnosti i talijanski.

Redar za Volosko imati će stanovati u Skrbićih.

Glavarstvo občine.

VOLOSKO, dne 10. jenara 1904.

Svoj k svomu!

Žigica i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Tasso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

Posl. broj S 19/3.
44

Dražbeni izrok.

Po zaključku 20. jenara 1904. poslovni broj $\frac{S\ 19/3}{44}$ stavit će se dne 1. febrara 1904. u 10 sati prije podne, u sobi br. 1 c. kr. kotarskoga suda u Voloskom na javnu dražbu **jednu automatičku kasu.**

Ista može se pregledati recenog dneva od 9 do 10 sata prije podne, na sudu u sobi broj 1.

C. k. kotarski sud Volosko.

Odio I., dne 20. jenara 1904.

Br. 221/I.

Oglas jeftimbe.

Daje se na javno znanje, da će se u četvrtak, dne 11. februara 1904. točno u 10 sati prije podne, u kući broj 36 občinskoga župana Frana Belulović u Sušnjevici obdržavati javna ustmena jeftimba vrhu zakupa svijuradnja zasjecajućih u izgradnju nove školske zgrade u Sušnjevici.

Izklična ciena ustanovljena je polag gradjevnoga proračuna na Kr. 10. 771 85, slovom deset tisuća sedamstotina sedamdeset jedna krunu i 85 filira, te će eventualni natječatelji prije početka čina imati položiti jamčevinu (vadium) od 10% (deset po sto) odnosne proračunane gradjevne svote.

Občinski si odbor pridržava pravo prihvatiti i odobriti onu ponudu, koju bude smatrao boljom, makar i ne bila najniža.

Ostali uvjeti jeftimbe, kao što i gradjevni nacrti i proračun razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinsko glavarstvo Boljun,
dne 21. januara 1904.

Glavar: Iliašić, v. r.

Sve prijatelje našega naroda u Istri prosimo, da nas podpomažu predplatom, a koji može i pisanjem u naš list. Narodna inteligencija u Istri proni se iz svoga mrtvila, skoči na junačke noge, lati se buzdovana i britke ćorde, pak da bijemo bojak za jezik mili i slobodu zlatnu!

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna poslaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za pena, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 žaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svojo djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprav čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a **naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.**

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najboljе i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina		**Dalmatinska vina**	
na malo:		na malo:	
Teran	po 24, 28, 36 novč.	Opol	po 24 novč.
Bjelo	po 28 „	Bjelo	„ 28 „
Muškatel	„ 36 „		
Na veliko:		Na veliko:	
Teran	po 15, 17, 22 novč.	Opol	po 15 novč.
Bjelo	po 18 „	Bjelo	„ 18 „
Muškatel	„ 24 „		

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svaki četvrtak poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za neljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk om.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 5. **Volosko-Opatija, u četvrtak 4. febrara 1904.** **God. IV.**

Za probudjenje našega naroda v Istre.

Ja mislim, da ni naroda v Europe, ki bi bil tako zapušćen, neuk i priprost, kako je naš dobri narod hrvatskoga ili slovenskoga jezika v Istre. Krivo je temu najviše pomanjkanje škol. Talijani, ki imaju provincijalnu kasu v rukah nisu nikada hteli, da istarskemu kmetu daju potrebite škole. Oni su vavek govorili a govore još i danas, da za kmeta je motika a ne škola. Ako su pak morali dat školu, tada su dali talijansku, va kojoj se deca našega naroda malo ale niš ne navade, a zaborave na majčino mleko, na Boga i domovinu. Za svem tem, da se v Istre plaća samo za školske takse do 180 tisuć forinti na leto, vendar je još dandanas do 16 tisuć dece prez nikakove škole. Jel čudo, da je v Istre toliko i toliko tisuć ljudi, ki ne znaju ni čitat ni pisat? Takovem ljudem ne koriste ni novine ni knjige, takovi ljudi se težko daju osvedočit samim mrtvim slovom ma bilo još lepše, još srdačnije napisano. Za takove ljude potrebita je živa beseda. Živom besedom se i kod pismenega i učenega čoveka more više opravit nego mrtvim slovom, a tim više kod nepismenega i neukoga.

Zato vidimo da se kod sveh izobraženeh narodi, osobito pak kod Talijani, drže javna podučavanja, predavanja, sastanki za prosti puk, u kojim se taj puk podučaje, osvešćuje, probudjuje i jači va ljubavi za materinski jezik, za narod, za domovinu.

Va Hrvatskoj je narod skučen pod magjaronsku vlast, koja nastoji, da u svemu i po svemu vrši volju Magjara makar to bilo na propast naroda i domovine. Hrvatski narod je do sada mirno trpel to izdajstvo. Pravi hrvatski rodoljubi uvideli su, da tako nesme poć naprvo, nego da valja narodu odpret oči i pokazat mu, kamo ga vodi magjaronska vlast, najme va propast, pak su počeli po celoj Hrvatskoj držat skupšćine va kojih prostemu puku živom, istinitom besedom dokazuju, kako je škodna i sramotna za hrvatski narod i zemlju magjaronska vlast. Puk po Hrvatskoj tu živu besedu čuje i razumije, zapameti i posvuda odlučuje, učinit sramotnoj magjaronskoj vlasti kraj. Narod se pripravlja, a kad pride pravi čas odzvonit će va Hrvatskoj magjaronom i njihovoj sramotnoj vlasti, i Hrvatska će opet bit slobodna, bogata i srećna. Kako va Hrvatskoj tako bi se moralo i kod nas v Istre držat našemu prostemu puku skupšćine, sastanke. Na istim moralo bi se puku tumačit, da je pravo za pravo v Istre on gospodar, jerbo ga je na broju skoro dva puta toliko, koliko Talijani. Moralo bi mu se pokazat i dokazat, kako Talijani nepametno i škodno upravljaju provincijalnem imetkom, trošeć provincijalne novce za svoje političke svrhe tako, da će Istra, ako budu Talijani još malo let imali v rukah zemaljsku kasu, morat falirat. Kad bi se sve to i puno drugeh talijanskeh fufnarij puku raztumačilo i dokazalo, težko, da bi se više pustil vuć za nos od Talijana i plaćenih njihoveh agitatori. Spoznal bi puk, da mu Talijani nisu prijatelji nego da bi ga utopili va žlici vode, da moru, pak bi se čuval, da nikada više s njimi ne drži. Dokle ne budemo počeli narod učit i probudjivat na skupšćinah, taborih i javneh sastankeh nikad se osvestit neće, nikad se neće oslobodit talijanskega jarma. Zato je sveta dužnost sveh oneh, ki su na to pozvani, da skrbe zato, da se čim prvo počmu i po Istre držat puku našega roda i jezika pučke skupšćine u svrhu političke izobrazbe naroda.

Izbori.

Znadete li vi, što su izbori? — Je li, kad se ono bući i halabuči, da sve žile na vratu pucaju; kada se ono češće kao za šalu razbijaju čestite glave ili lome poštovana rebra; kad se ljudi kupuju i prodavaju, da prostite, kao blago na sajmu; kad vas gospoda kume i brate kao da ste se pod istom striehom rodili, a kad tamo: vi ih niti znate, a niti poznate.

No da. Dakako da se sjećate sličnih parada. Vidite, to su vam ti blaženi izbori.

Nego zaoštrimo malo bolje svoj nos, pak da vidimo, kakova je to trajna.

Izbora vam ima na svietu, ma, na svaki prst najmanje desetak. Kad se nješto izabire, to vam eto izbor. Ako diete izbira meškulje, mladić djevojku ili baba opanke — eto vam gotovoga izbora.

Nego da se razumijemo. Kada mi ovdje govorimo o izboru, ne mislimo ni na meškulje, ni djevojku, ni opanke, već mislimo na prave muževne izbore, a to su: občinski zemaljski i državni izbori.

Danas ćemo vam koju reći, što su to

Občinski izbori.

Prije pak valja da znademo, što je to občina ili komun. Pazite! — Više kuća skupa čine **selo**; više sela skupa sačinjavaju **županiju**; više županija skupa daju nam občinu. Eto na, to vam je občina. Te kuće, sela i županije valja nekako držati na uzdi, inače će svaki voziti, kamo ga bude volja. A to ne valja. Kako treba da u svakoj obitelji vlada mir i red, borme, treba jo. više da vlada u občini. Pak ne samo to nego i ovo. Čujte. Občina ima občino skupnoga dobra ili imanja, koje je od svih občinara jednako. To su šume, pašnjaci, sjenokoše, kuće, vodnjaci itd. S ovim treba, da se gospodari ili upravlja. Sav puk u občini toga ne može i neće činiti. On mora se občino česati, gdje ga jače svrbi. A to su njegove domaće brige i skrbi. Na ovaj način moglo bi skupno občinsko imanje ići po zlu. Da se pak to ne dogodi, što učine ljudi? Izaberu izmedju sebe nekoliko muževa, koji će upravljati tim svenkupnim občinskim dobrom. Vidite. Kada puk izabire ove ljude, to su vam **občinski izbori**. Zašto se ovi izbori zovu baš občinski izbori? Zato, jer tu izabiraju občinari izmedju sebe muževe, koji će upravljat i vladat sa občinom. Ovako izabrani ljudi, koji vladaju s občinom na ime svih občinara, t. j. koji občinare zastupaju, zovu se **občinski zastupnici**.

Aha! Kako vidimo narod daje ovim ljudem u ruke škare i sukno. A hoću li ja dali nekomu da strize moje sukno, borme gledat ću, da ga dajem čestitim i poštenim muževom, jer drugačije mogao bi ostati bez škara i bez sukna. Hoću li ja dati, da mi

Podlistak.

Lovran.*

Sonet.

Ponosna Učka bdije sa visoka
Nad djecom svojom. Ta hrvatska gora
Od srca Istre i Kastva kraj mora
Ne svrati jošte svog kremenog oka.

Svedj Učka straži! ai tebe i sade
Na skutu drži, ko mati te čuva:
Pa s tugjeg kraja neka vjetar duva,
Nek mora tišti — ti se neboj, grade!

Koprivić što se spustio nad cestu
Znaš o čem šumi, kad od jugovine
Pod tobom morske pjene se hridine?

Sve šumi da će, kad se morz svali
S grudi nam, Učka kad svoj krieš zapali,
Ovjenčat Tebe ko miadu nevjestu.

Vladimir Nazor.

*) Iz drugog ciklusa djela „Hrvatski gradovi".

Na vrhu Učke.

Brrr! Trista mu turskih jatagana! — Jedvice izkoprcah se duhat ispod snježurine. A da nije zahukao južina, ele ode i moja koža, kô ona slavnih Talijanaca u Abisiniji. Eh, grom opržio i Abba Oparimer! — Nego lahko njima. Ta znademo. U Talijančadi lahke pete, pa nek vrcaju iskre. Al mene poklopilo ko želvu, pa ni makac. A ja lispo kô krt izpodrovao snježurinu, ušetao se onim ledenim hodnicima, pa sad lulom, sad opet čikom u ustima izvirkivah na rupice, da vidim, što se u bjelom svjetu snuje i kuje.

Ele, trista mu sepeta! Podno Divićgrada nekakva galama, što li? — Udarih naočale o nos, pa da vidim, kakvo li to kolo uzigralo naokolo.

Aha! — Razjogunili se naši — u bijedi, pa udarili u gusle i tambure, da ti sve u ušima brnji. Ma, dašto. Bilo već i skrajno vrijeme. Zar da vijekom klipsamo u janjećoj koži? Svetca joj, i ona mora da je već čestito otrcana. U proju s njome! A mi „rušimo" naprijed, pa što Bog dade i sreća junačka. — „Bit će bolje, mičimo se samo!"

Eto ti ga, na!! — „Il Comendatore della stella d' Italia" odpuhnuo, a da nitko za njim — oh ingratudine! — ni suzice ne procmilji.

Eh, cviljeli smo mi pod njim kao crv na ugljenu, pa sada red je, da odahnemo. Da odahnemo? — Bum! Ta tek okrenuli nas na „gradelama" s boka na bok, pa nek opet cvili i pišti. — A od nas: „nitko pisnu niti zubi škrinu".

Eh, kad ne bi imali janjeće kože, kako bi nam liepo liznuo žar o živac, te bi se mi onako ljudski razkopitali i uzritali, da bi, borme i „Rechnungaführer" u bijelom Beču morao i za nas nabaviti kakvu knjižicu. Pa makar i malenu. Čini se, do sada ne vodi o nama gori računa.

Eh, kad bi u mene bilo Stentorskoga grla, ili Samsonovih mišica, sveca mu, zagrmio bi, da bi i gori čepili ušesa, a uzdrmao bi ovim stijenjem i kamenjem, te bi se i sam carski Beč uzdrmao. Al ovako? — Tek mogu, da šilom koga u stegno pecnem ili bičem pogladim mu rebra. A i morat ću, jer mi alat s duga nerada njekud zardjao.

„Kolo sreće u okolo vrteći se ne prestaje
Tko bi gori, eto j' doli, a tko doli, gori ustaje."

Njegova „slatka" Preavjetlost uvalila se u Poreč, dok se stari Matteo „zakiblio" u Rovinju, izpucana lumbarda. Eh, tako je na tom kukavnom svietu! Nitko ne vjekuje no jedan drugom mjesto ustupljuje.

Mi znademo svi, kako je najradije vikao Matteo. Ta bio „Comendatore della stella d' Italia". A presvjetla slatkost? — Hm! Ja sam ju čuo štošta vikati. U Puli: Viva il Papa! — u Trstu: Eviva l' I . . . . (al, ne Istria), u Beču: Hoch Oesterreich! a iza crno-žutog kolja — nijesam mogao čuti. — Hm, vjetrenjača.

Al njegove su vrle vrline, da nezna ni beknuti slavski. A to je u nas dan danas kao kaki viteški križić. Ništa zato. Koga svrbi, neka se češe. Nas ne svrbi, nego guli — janjeća koža — pa čemu da se češemo? Ma dakako! Ako on ni mukat slavski, a to mi znademo dobrahno parolat. Dakle tiho!

To u četiri oka možeš k njemu na divan — bez tumača. A i to vrijedi dva groša. No, pa čemu onda ni malim da maknes? Baš!

A sada: sluga sam pokoran!

Grga Cvilidrijeta.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

228

neki reže moj kruh, po tičevu dušu, pogledat ću mu prije ako ima čiste prste.

Zato pazite! Kod občinskih izbora valja pazit, da se izabere u občinsko zastupstvo poštene i skrbne muževe, koji će znati i htjeti po savjesti ili duševnosti gospočariti s občinskim imetkom.

Ovo dobro zapamtite, pak kada se prilika nadje, da budete znali, što vam je činiti.

Idimo mrvu dalje. Kad već znadete, što je to občinsko zastupstvo, bit će dobro da znadete, što je to najzada

Občinski glavar ili podešt.

Pazite! Mi smo vam već rekli, što je to občinsko zastupstvo. To su najme muževi izabrani od puka, da u njegovo ime upravljaju i skrbe sa skupnim občinskim imanjem. Nego ti muževi imadu i svoga domaćega posla, pak ne mogu ni oni skrbit se i brigat samo za občenito dobro. I oni se moraju česat, gdje ih jače svrbi. A to su njihovi domaći poslovi. Zato što učine? Oni izaberu opet izmedju sebe jednoga muža, koji će onda u njihovo ime gospodarit s občinom. To vam je občinski glavar ili načelnik. On je glava cieloj občini, on stoji na čelu cieloj občini; to će reći, on je prvi pozvan, koji se ima skrbit za dobro občine i občinara. Nego pazite! Ni občinski glavar nije Bog u občini. On ima samo ono da ovršuje, što i kako odluči občinsko zastupstvo.

Da se razumijemo. Svako toliko vremena dodju občinski zastupnici skupa, da se pogovore o koristi i potrebah svoje občine i občinara. To su vam sjednice (sedute) občinskoga zastupstva. Ondje odluče, što i kako treba činiti ovo ili ono. Ono, što oni odluče mora občinski glavar ovršiti. Sam po svojoj volji ne smije ništa činiti, ako to občinsko zastupstvo ne odluči ili ne odobri.

Nego občinski glavar nema ako ne dvie ruke. Zato mu občinsko zastupstvo dade za pomoćnike plaćene ljude. To su vam občinski činovnici ili impiegati.

Ako je, kako smo vidili, občinski glavar podložan občinskomu zastupstvu, to su občinski činovnici podložni občinskomu glavaru i zastupstvu.

Nego ni občinski glavar, koji s dana na dan skrbi i briga se za občinu i tako dangubi, ne živi od zraka božjega. Zato i njemu odluči občinsko zastupstvo najviše puta tušću ili mršaviju godišnju plaću. Kakva je već občina veća ili manja, bogatija ili siromašnija.

A drugi izbori?

O tom drugi put.

Vinko.

Dvetri Mošćeničanom i Brsečanom na razmišljanje.

Do ki dan bit ćete pozvani, da ziberete novo občinsko zastupstvo ale raprežentancu, pak vam tom prilikom upravjam i ja nekoliko besed, a vi ih pročitajte i razmišljajte o njim.

Prvo svega valja da znate, ča su to izbori ale votacjoni. Izbori su čin, kad se nekega zibere, da on na mesto celega puka neč obavlja i da ga zastupa pred drugen. Tako se zibire zastupnike ale deputate va Parlament, ki te tamo zastupat puk i branit njegove pravice. Isto tako zibire se zastupnike va Dietu, ki te tamo zastupat puk, ki ih je zibral. Ale vi Mošćeničani i Brsečani nimate sada zibirat ni jedno ni drugo, nego imate zibrat občinske zastupnike, to je takove muže, ki te va občine, na poteštarije zastupat vas sameh, cel vaš komun, i tamo gjedat korist komunu i branit pravice vaše. Zato valja da gjedate zibrat va raprežentancu takove muže, va keh se verujete, ki su pošteni, ki su sami dobri gospodari, za keh ste sigurni, da te gjedat na korist celega puka, ki neč znaju i razumeju. Osobito morate gjedat, da ti muži nete naš domaći zajik pod nogi hitat, nego da te ga svagde i va svakoj prigode znat branit i čuvat, a da nete tujemu, talijanskemu zajiku davat prvo mesto. Na sve ovo morate dobro gjedat prvo nego ćete poć votat.

Prvo nego budu votacjoni obahajat te vas svakakovi ljudi, strašit te vas i napučevat svakakovemi besedami. Osobito te vam govorit, da ne hote votat s hrvatskun strankun, aš da ako Hrvati predobe, da ćete valje spast pod Hrvatsku, da te vam krešit plaćila, da ćete plaćat na ovo i na ono. Ale vi, vredni Mošćeničani i Brsečani neverujte takoven ljuden. To je već stara njihova užanca i njihovo delo. Oni od tega živu. Osobito njin ne verujte, da ćete spast pod Hrvatsku, aš to ni nit ne more bit istina. Svaki pametan i razuman čovek zna, da se ne more spast tako lahko pod jenu drugu zemlju. A i vi sami znate, da su Volosko i Kastav i druge poteštarije va Istre hrvatske već toliko let, pak da nisu spale pod tu Hrvatsku. Dokle ste vi bili skupa z Lovranom, onda je i vaša poteštarija bila hrvatska pak ste morda spali pod Hrvatsku? Dakle vidite, da su to samo laži i varanja s kemi vas na svaki način žele prevarit.

Još jednu stvar ću vam stavit napred, pak razmišljajte malo sami. Pogledajte sve one muže, ki su puli nas va hrvatskoj stranke, pak ćete videt i sami, da su to sve oni, ki ča znaju i razumeju, i sve ča je bolje, razumneje i pametneje drži s tun strankun, pak kako bi moglo bit, da svi ti ljudi slabo s vami misle. Zač se oni, ki plaćaju najveć puli nas, ne straše, da ćemo spast pod Hrvatsku i da te plaćat velika plaćila? Ča ne bi oni sami najhuje stali, kad bi to bilo tako? Ale, dragi Mošćeničani i Brsečani, tu vam ni potreba sada gjedat ni jednu ni drugu stranku, nego se vi mej sobom pogovorite i ziberite takove muže, kako sam vam gore spomenul, pak za njih votajte. Onda ćete moć reć, da ste sami svojun glavun misleli i da ste storili svoju svetu dužnost. Ja vam želim, da tako storite, a verujte mi, da nećete falit nit tugovat se, ako me poslušate.

To vam sporučuje jedan vaš pravi prijatelj.

Dopisi.

Iz Kantride. Budući da se va vašen „Narodnen liste“ nikad niš ne čita od Kantride, bin vas lepo prosil, gospodin urednik, da daste štampat ovo moje pismo.

Kantrida vam je lepo selo va Zametskoj (obć. Kastav), blizu rečkega kunfina pul mora, na ceste Reka-Volosko. Po nedeljah i blagdaneh je ovde puno sveta, najviše z Reke, zač je dovde lepa šetnja i dobije se vavek žmulj dobrega domaćega, kega naši Rečani jako štimaju. Zadnje vreme došla je Kantrida prilično na glas, osobito od onda, od kad je gosp. Mittel napravil kupališće ali banj. Po leta vam je ovde kako va jednoj maloj, maloj Opatije, ač ne samo da dohaja semo svaki dan puno ljudi kupat se, nego dojde i na letovanje gospode od razneh stran, pak čuješ tu onda govorit razne jezike. (Prošlega leta bil ovde izmed ostaleh i profesor I. Širola iz Osieka sa svojom familijom, a već dva leta zajedno gospa Irma Polak, umetnica iz Zagreba).

Nam je sven drago, da naša Kantrida tako lepo napreduje, nego ovde je neč, ča nebi smelo bit. Kantridari su dobri, mehki ljudi, ali imaju neki od njih ta fal, da prerado talijanski parlataju. Va ben, da njin višeputi i ta zajik rabi, i ako ga znaju dobro je, ali baren mej sobun nebi smjeli ta jezik govorit, ač sten hitaju svoj jezik i svoju narodnost pod noge i zapuščaju svoju starinu. Najviše se je za čudit neken mladen ljuden, ki rado mej sobun govore ta tuji jezik, kantaju talijanske pesme i dopisuju jedan z drugen talijanski, za sven ten, da znaju čuda bolje hrvatski pisat i govorit. Za čudit njin se je najviše zato, ač oni bi morali bolje znat, nego njihi stareji, ki nisu nikad va školu hodili, da svaki mora najviše svoj jezik ljubit i s njin se vavek služit, a tuji jezik rabit samo onda, kad se svojen ne more niš opravit. Al misle morda oni, da te se s ten pokazat, da su zato učeneji i fineji? Al se varaju! Ja mislin, a s manun i svaki pametan čovek, da on ki će bit učen, treba, da najprvo zna dobro svoj jezik va govoru i pismu; da zna kako se ta njegov jezik zove; da zna kemu narodu pripada; da zna od kuda je potekal njegov rod; da zna ki mu je po narodnosti brat, a ki tujinac, a zato sve doznat i navadit se, treba malo študijat storiju ali povjest, al pak čut ča i kako učeneji ljudi od tega misle i govore. Kada sve to zna, znat će ča je naše, a ča je tuje, pak će već po svojoj narave svoje ljubit a tuje poštovat. Čovek, ki tako ne dela, to će reć, ki ne ljubi svoj jezik, nego ga hita pod noge i srami se ga govorit, a tujega štima, on je neuk (injorant), al je pak izdajica (traditor). Dakle svaki takov čovek, neka zibere ime, ko će od oveh dveh.

Ča će tuji svet, ki k nan prihaja od nas mislet, kad vidi da smo takovi ljudi, ki se sramimo svojega hrvatskega jezika i svojega roda, da zatiramo on lepi govor, kega smo reditali od naših starejeh. Ča, za ugodit onen dven, trin furešton, ki su k nan privandrali i ovde se va oven lepen našen mestu okožili i obogateli? Oni, oni bi morali nas rispetat i bit nan zahvalni, da smo jih lepo prijeli i da su se z našun pomoćun pomogli. A kako nas rispetaju? Da nas grdo gledaju kada hrvatski govorimo i da se rugaju našen praven domorodcen, ki se svojega drže.

Čujte ča piše jedan gospodin, ki biva od nekoliko vremena na Kantride, va jednen nemšken foju: Ja san se nastanil na Kantride. To je jedno lepo selo blizu mora, jedno pol ure dugo od Reke. Ljudi su dobri, roda su hrvatskega, nego vole (oni ki znaju) govorit talijanski, ač misle, da je to neč bolje, a jušto po ten se vidi, da su još odzada. Stega morete videt, dragi moji Kantridari, kako nas furešti sude i kakovi glasi gredu od nas po svetu.

Pogledajmo malo v Opatiju. Tamo prihaja na tisuće i tisuće ljudi svako leto od sveh stran, pak i kralji i cesari, ma nećete čut, da se Opatijci zato srame svojega hrvatskega jezika, nego sve ča je tamo našega boljega se ponosi svojen hrvatsken jezikon, a da se još više za njih zna, imaju lepu čitaonicu, pevačko društvo, društvo od jinastike i tako naprvo, a sven ten pokazuju, da su ljudi, ken treba klobuk sokrit, da su pravi domorodci. Oni svoje ljube, a tuje poštuju i onemu, kemu treba, pokažu i zubi, pak jih zato i svi rispetaju.

Ovo sve san napisal zato, da bi naši Kantridari malo to razmišljali, pak da bi se i oni zbudili kako i druga naša braća po Istroj.

Kantridar.

Mjestne vjesti.

Konštituiranje Kurkomisije. Dne 31. decembra 1903. iztekao je rok, za koji bijahu izabrani dotanji članovi iste. U jenaru o. g. obavili su se izbori novih zastupnika, a dne 29. jenara o. g. obdržavala se je sjednica, na kojoj se kurkomisija na novo konštituirala. Predsjednikom iste bijaše na novo izabran profesor Dr. Julius Glax, njegovim zamjenikom naš načelnik g. Dr. A. Stanger, a blagajnikom g. Dr. Tripold.

Popravak mula u Opatiji. Doznajemo da će popravci na opatijskom mulu trajati još pet tjedana. Za cielo to vrijeme ne će pristajati u Opatiji nikakov parobrod, jerbo je pristup na mul zabranjen. Kakovu će to škodu nanieti Opatiji to može svatko pojmiti, koji je samo jedan put vidio kakav je promet na opatijskom mulu baš u ovim mjesecima. I kurkomisija i občina obratile su se na sve i najviše cesarske oblasti, da se ti popravci čim prije dovrše, da se tako škoda bar donekle umanji. Nego cesarske oblasti pako da malo ili ništa zato ne mare. Celi popravak mula moglo bi se bilo obaviti u osam dana, da je pomorska oblast u Trstu poslala u Opatiju, na mjesto 4 radnika dvadeset njih. Ako austrijska vlada tako postupa za jednim lječilištem od kojega prima na stotine tisuća kruna poreza na godinu, onda nije nikakovo čudo, ako zanemaruje posvema i druga mjesta u Primorju. Da je Opatija u Engleskoj ili Francuskoj ili makar u Turskoj već bi imala luku ili porat kako u Marsilji.

Veliko toplo kupalište u Opatiji. Ovaj za napredak Opatije neobhodno potrebiti zavod jest svršen i izručen na porabu. Isti nosi ime visokoga prijatelja Opatije nadvojvode Ludvik Viktora brata našega cesara. Nadamo se, da će sada Opatija napredovati mnogo bolje nego je dosada.

Nove kuće za kapetanat i sud na Voloskem. Kako doznajemo odlučeno je va Beču da se ima na Voloskem zidat jedna nova kuća za kapetanat a jedna posebna kuća za sud. Mjesta kade će se te kuće zidat nisu još zibrana. Govori se, da će se kapetanat gradit pul Perčić med Villom „Schwegel“ i Villom „Nizza“.

Glavnu godišnju skupštinu obdržavalo je hrvat. pjev. i tamb. društvo „Lovor“, u subotu dne 23. jenara, u prostorijah čitaonice „Zore“ u Opatiji. Toj skupštini prisustvovao je liepi broj gospode podupirajućih članova a medju njimi i dični gospodin profesor Spinčić kao i sva gospoda izvršujući članovi. Nakon pozdrava od strane predsjednika tog društva gosp. Mirana, birao se novi odbor za godinu 1904. Poslije zaključka sjednice pozdravio je veleč. gosp. Spinčić liepimi besedami cielu skupštinu, a pjevači su taj liepi govor popratili sa milom hrvatskom pjesmom „Liepa naša domovina“. Za tim započela je liepa domaća zabava.

Kongres balneologa u Opatiji. Središnji savez austrijskih balneologa, odlučio je odazvati se pozivu Opatije, te držati svoj IV. znanstveni kongres u mjesecu oktobru t. g., u Opatiji. Prigodom toga kongresa upriličit će se izlet parobrodom u Bakar, Kraljevicu, Crikvenicu, Lošinj, Pulj, Grado, Sistiana, Monfalkon. Ovaj će kongres jamačno mnogo koristiti Opatiji, da još jače učvrsti svoj svjetski glas.

Za jedan pokriti peron na kolodvoru u Matuljih. Malo je kolodvora južne železnice na kojim je promet putnika tako velik kako na kolodvoru u Matuljih. Odkad je Opatija lječilište dolazi i odlazi sa kolodvora Matulji na hiljade i hiljade putnika, te družtvo južne železnice ima od toga silnoga prometa veliki dobitak. Sa svim tim to družtvo ne gleda baš na tanko na udobnost svojih putnika na tom kolodvoru. Tako je upravo do kraja za putnike neugodno stupanje u vlakove i izstupanje iz istih na kolodvoru Matulje. Taj kolodvor nema najme pokritog perona, pak moraju putnici po zimi i slabom vremenu čekati pod prostim nebom, izloženi svim nepogodam vremena, dok se ili smjeste u vlak ili dok sa kolodvora odputnju u Opatiju ili kamo su inače nakanili. Skrajno bi bilo dakle vreme, da družtvo južne železnice učini na kolodvoru Matulje jedan pokriti peron.

Obstrukcija je kriva. Neku č. kr. gospodu je pikulo ono, ča smo mi pisali proti vladi glede Opatijskoga mula. Tako je jedan od te gospode rekal, da neka se ne krivi vlada, ako ni do sada razširen porat v Opatije, temu da je kriva obstrukcija va parlamente, ka da neda governu napried. Mi pitamo: Ča je pak austrijska vlada učinila od 1883. do 1897. leta, naime do vremena, kad va bečkem parlamente ni bilo obstrukcioni ni nemiri? Celeh petnajst let je uživala svoj sveti i lepi mir. Zač se ni va ono vreme učinilo budi ča za Opatijski porat? Ča je va to vreme učinila u obće za Opatiju? Obstrukcija njoj ni dala, da više stori! Ovo neka se čukom poveda, ali ne nam. Neka austrijska vlada stavi raku na srce, ako ga ima, pak neka promisli, koliko se je va ovo zadnje vreme i mimo obstrukcije potrošilo milijuni za Beč, za Trst i za druga mesta, ka uživaju njiju milost. A ako ni za te milijune otel glasovat parlamenat, vlada se je uhvatila paragrafa 14. ki njoj daje svu moć v ruke. Zač ni i va ovem našem slučaju pozvala u pomoć taj paragraf i bacila ki milijun Opatije? Neka se č. kr. gospoda ne zmilju s obstrukcijom. Imeli smo mi dosta prilike da vidimo i počutimo nemar naše vlade i va vreme kad joj nisu delali neprilike ni Schönerer ni Klofač

Sjajni koncerat braće Čeha u Opatiji. Va zadnjem broju našega lista spomenuli smo u kratko, kako je taj koncerat va svakem poglede uspjel upravo sjajno. Mi smo od svega srca uživali slušajuć ono krasno pjevanje, onu prelepu češku muziku. A uživali smo i gledajuć va one, ki su na pozornici

nastojali, kako da nas koliko lepše zabave. A već samo po tom, kako su svirali i pjevali, videlo se, da im to polazi upravo od srca. Tako nam je upravo milo bilo u duši, kad smo slušali gospodjicu Dušek, kako divno pjeva, gospodjice Frizekove kako lepo sprovadjaju na glasoviru, gg. Friseka i Ryšlavoga kako vješto igraju na violinu. Vanredno se je dopal gosp. I. Gaja, gost iz Moravske. Njegovo lepo pjevanje i u duettu sa gosp. Ryšlavijem i u zboru i na samu, još nam i sada zvoni va srcu. Gospoda Hálla i Stegnar pokazali su se kako pravi nmjetnici na glasoviru, a tako i gosp. Hálla dok je sam igrao preteški onaj Chopinov valčik. Veliko je oduševljenje pobudila gospodjica Amelija Jurković sa svojom deklamacijom: „Opomena Zrinovice svomu sinu", a takovo su oduševljenje izazvale gospodjice Dušek i Fial, te gg. Kuhar i Gaja sa onim svojim prekrasnim zborom iz češke opere „Prodana nevjesta". Kad su pak ovi zadnji zapjevali s pozornice „Liepa naša domovina" va dvorane je sve ustalo na noge i upravo kao da bi s nekakvom pobožnošću slušalo liepe glase naše mile i drage himne. I domaća zabava, ples — i to je uspjelo da ne može bolje. Plesala se i „Besjeda". Milo je bilo pogledati s kakvom su okretnošću, elegancom i gracioznošću plesali naši vriedni Česi i vriedne Češkinje taj njihov narodni ples. Čisti prihod, koji je, kako već spomenuto, bio sav u korist naše družbe Cirila i Metoda, iznaša ne 360 već 420 kruna. Napomenut ćemo, da je sam presv. gosp. grof Vaclav Baworowsky darovao u tu svrhu 100 kruna, Živio plemeniti darovatelj! A Bog neka živi i našu milu braću, naše dične Čehe, koji su nam i te večeri pokazali, da bratska ljubav ne smije, da bude tek puka i prazna riec.

Velika maškarada, koju priredjuje hrv. pjev. družtvo „Lovor" u subotu, dne 6. febrara u „Zori" (kavana Central), kako to već bilo javljeno u našem listu, bit će jako interesantna. Osim vrlo šaljivoga kotiljona izvadjati će jedna grupa Klovna medju plesovi poznati cirkus Cavatta. Tko želi nasmijati se i liepo zabavljati, neka ne propusti ovu liepu priliku.

Prva zabava u „Narodnom Domu" u Voloskom bila je, kako već javljeno, u ponedeljak, dne 1. o. mj. a uspjela je tako liepo, tako sjajno, da je svak bio upravo iznenadjen. O prekrasnom domu danas ni rieči, do zgode progovorit ćemo više o toj „dragocjenoj našoj narodnoj hridi." Danas imamo, da samo zabilježimo prvi nastup našega voloskoga pjevačkoga družtva. Recimo odmah, taj je nastup bio pozdravljen s najvećim oduševljenjem. A to je i zavriedio i to u podpunoj mjeri. Neka se ovo ne uzme kao obična fraza, već kao pravo, istinito i iskreno priznanje. Kako je godilo duši ono milo i nježno sljevanje i stapanje onolikih mješovitih glasova, ona preciznost, ona „pianissima" i „crescenda"! Nego to nas nije u velike ni iznenadilo. Zborom je ravnao naš vriedni g. Brajša-Rašan — a to dostaje, da se u neku ruku protumači onolik uspjeh. Pobrao je on mnogo pljeska, puno odobravanja — a neka mu bude i od nas iskrena čestitka uz želju, da nam i unapried tako upravlja i vodi ovo naše još tako mlado a već tako prodičeno družtvo.

Prije pjevanja krasnoslovila je vrla gospodjica Antica Tomičićeva „Prvi pozdrav Narodnom domu u Voloskom". Izrekla je ona taj proslov liepo, žarko i s puno osjećaja, pa je za nagradu dobila mnogo odobravanja od uzhićenog občinstva.

Po tom je sliedio živahan i animiran ples. Jednom rieči — početak predivan. A što će tek biti, kad se bude slavilo svečano otvorenje Doma? . . . Za sada čestitajmo i zahvalimo njegovim začetnikom uz želju, da nam to krasno zdanje ostane do vieka na ponos i diku „veleliepog diamanta našeg."

Domaće vjesti.

Čitateljem „Narodnog lista", koji nisu još platili predplate preporučamo, da to čim prije učine, jerbo nije ni pravo ni pošteno, da se mi mučimo dan i noć pisanjem za list pak da moramo još od svoga trošiti za štampanje i odpošiljanje lista. Ruku u žep, gospodo, pak platite predplatu ako ćete, da idemo dalje.

Imenovanje i namještenje župnika. Prije Božića — nakon duge borbe i zatezanja crkvenih oblasti — Ordinarijata u Poreču, bijaše napokon imenovan i namješten župnikom u Filipanu kraj Vodnjana, vrli rodoljub gosp. Andrej Benigar, koji je istom pod svoju starost (imade mu već 62—63 godine) dočekao tu milost od presvietle i prečastne gospode u Poreču, da bude ipak župnikom. Altroche Don Antonio Toso, župnik u Novoj Vasi kod Poreča, koji bijaše i proti volji naroda, izuzevši talijanske podrepnice i proti prosvjedovanju na zemaljskom saboru radi njegova ponašanja, imenovan već godinu dana župnikom, prem mu je bilo tekar 30 godina! I koje zasluge imao je on! Izbacio iz crkve sve, što je bilo hrvatsko, odstranio je hrvatski kršćanski nauk, — Talijan je i to je dosta, da bude „un prete esemplare!" Tiješite se gospodo, mladi svećenici Hrvati u Porečkoj biskupiji, čekajte samo da budete imali 60—70 godina, pa će vas već Porečki ordinarijat imenovati župnicima! Pravo crkveno, gdje si? Tebi pako dragi Andrej moj, želim još dugi niz godina nauživati se te koščice, koju si dobio na dar za Božić! Nu Bog i to gleda! Na mnogaja ljeta!

Jedan prijatelj i štovatelj tvoj.

Sličica iz labinjske podeštarije ili kako postupaju Talijani, kada su na komilu občine sa vanjskim narodom. Čovjeku u opće i kršćaninu posebice moraju da se dižu i vlasi na glavi, kada opaža to gadno, u nebo vapijuće postupanje naše gospode na „slavnoj" podeštariji labinjskoj. Ali šta ćete? C. kr. oblasti šute, jer se plaše „republike labinjske", kako je zvao Labin pokojni Schwarz, dok je bio kotarskim poglavarom u Pazinu. Čuo sam više puta od vjerodostojne osobe, koja je bila u velikom i intimnom prijateljstvu sa pokojnim Schwarzom, kako se je on tužio: „Non so in verità, che cosa ho da fare con questa republica di Albona". Predrznosti labinjske republike prema c. kr. oblastima ne imade para! Ali to nije nikakvo čudo, Labin je takav, jer su ga same c. kr. oblasti takovim uzgojile, dakle neka im bude!

Al Bože moj dragi, što li je to labinjskoj gospodi učinio naš narod!? Valjda im se tim zamjerio, što je svojim žuljevima pokupovao njihova imanja, koja su oni, siori di Albona, zafrajali!? Pustimo šalu na stranu i predjimo na samu stvar. Poznato je Vam gosp. uredniče, da u okolici Labina imade puno naroda po moru, dakle mornara! Negdje u mjesecu listopadu dodje ponizno, kako već naš narod znade, jedan mornar na občinski ured u Labin sa pomorskom knjižicom — matrikulom, moleć mu se, da produlji rok za mornarenje. Gospodin tajnik uzme knjižicu i obeća, da će stvar biti brzo riješena, samo čim stigne dopust od c. kr. kot. glavarstva u Pazinu. Siromah mornar zahvalio se podje kući. Do nekoliko sedmica prijavi se opet na občinu pitajuć za svoju matrikulu. Kratak odgovor: „jos ni prisla" i siromah vraća se žalostan opet kući! Do malo dana pošalje svojega oca, neka on razvidi kako stvar stoji. Isti opet vraća se bez ništa. Ide opet sam siromah i tu sviete čaj! Gospodin tajnik kaže: „Lei non può avere la matricola, finchè non pagherà la tassa militare!" Siromah se začudi, kako to, da on, koji je bio u vojsci imade da plati taksu. On kaže jednostavno u obraz rečenomu gospodinu: ja neću da platim ništa, jer nijesam dužan platiti! Razumije se samo sobom, da matrikulu dobio nije! Ali prem siromah i neuk, ipak se ne uplaši labinjske podeštarije već se prituži ravno na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu, moleć, da mu se dade matrikula.

Tu na čast istoj slavnoj c. kr. oblasti, moramo reći, da je u najkraćem roku, popitavši se kod c. kr. poreznog ureda je li dotičnik što dužan, i dobivši negativni odgovor, kako i bilo pravo, direktnim putom priposlala dopust „Nulla osta" produljivši mu pomorsku knjižicu za tri godine. Kako je s dugim nosom ostao gospodin tajnik na podeštariji, možete si pomisliti. Traži izgovore amo tamo i najzad bez da potegne 4 krune za militarsku taksu, kako je pitao, mora da podpiše sam knjižicu siromahu mornaru.

Pita se sada: 1. Tko će naplatiti siromašnome mornaru štetu, koju je pretrpio time, da mu se proti svakom pravu i zakonu zadržala knjižica i tim mu se onemogućilo zaslužiti si svakdanji kruh. 2. Kojim je pravom gosp. tajnik pitao 4 krune, prem je to stvar c. kr. poreznoga ureda. 3. Kamo bi bile išle one krune, da ih je onaj pošteni i vredni mornar platio? . . .

Samo tako napred gospodo moja, sa našim siromašnim i neukim narodom, kojemu nećete da dadete škole, makar si ih sam sazidao, doći će već i za vas vrieme. Ono već nije daleko.

Tu dakle, narode moj istarski, imadeš jednu sličicu, kako gospoda Talijani s tobom postupaju, to si zapiši debelo za uho, da im možeš dokazati kakovi su i kako s tobom postupaju. Narode naš vanjski u Labinjštini daj digni se, otvori jedanput već oči i dokaži, da si još živ i da znadeš i bez gospode živjeti.

Jedan očiti gledaoc.

Oganj puli Jurčići. Dne 20. prošlog mjeseca, ravno na dan sajma sv. Sebastijana i Fabijana pod noć pojavio se u selu Jurčići, podno Kastva, oganj. Kako je nastao, ne zna se za pravo. Izgorila su tri skadnja, a da je puhala senjska bura, bilo bi otišlo u zrak cielo selo Jurčići. Ljudski život nije nastradao, samo je jedan utovljeni prasac izgorio. Opazili smo ovom prilikom nešto, što nas je jako u srcu ranilo. Čujte, pak sudite. Drugi dan došlo je nekoliko njih sa svojim županom u Kastav na občinsko glavarstvo, da im se plati duevnica, što su prvi dan pomogli kod gašenja. Občinski glavar uzeo ih, kako se čuje samo na zapisnik, pak da će stvar dati na zastupstvo. Ma, ljudi božji, ča već ni va vas ni mrvi kršćanske ljubavi, da nećete svojga iskrnjega pomoć u njegovoj veloj nesreći, ako vam se ne plati žurnada?! Kade su tu dela od milosrdja? Verujte nam, da je vaše postupanje jako žalostno. Ča već svojemu susedu, kemu krov nad glavom gori, nećete ni pomoć, ako ne za plaću? To je žalostno za proplakat! Čujte nas, ljudi. Vi, ki ste domaći, pitate plaću, a oni dobri, tuji ljudi, ki su tulikajše pul one nesreći pomogli, koliko su mogli, ne pitaju niš, već su zadovoljni va svojoj duševnoste, da su pomogli svojmu bližnjemu kako njim je zapovedala kršćanska ljubav. Ovde moramo osobito pohvalit onega dobrega gospodina Kočku, gospodara cirkusa, ale kako vi rečete kumedijanta, pak i onega gospodina financjera, ki su va istinu s pogibeljom svojga života puno storili, da ni još bilo i veće nesreći. Čast i hvala njim! A za pravo reć i neki domaći su storili ča i koliko su mogli. Hvala i njim!

Mi se nadamo, da će občinsko zastupstvo u ovoj stvari postupati muževno, te da neće htjeti podupirat demoralizirajne svojih občinara; jer u istinu, kad bi im ono odlučilo u ovoj stvari i najmanju plaću, tim bi kvarilo narod, jer u ovakovih nesrećah svatko je dužan po božjih i ljudskih zakonih pomoći brata svoga — b a d a v a !

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Radi nekih zapreka u fabriki tih naših žigica, očutilo je bilo za neko vrieme pomanjkanje istih. Sada su te zapreke odstranjene i žigice se mogu dobivati opet kao i prije.

Talijanske preproščini va Lovrane. Kako znate, Talijani vavek i va svakoj prilike tambaskaju okole, da je Istra talijanska zemlja. Nego jedno njim je još teško ležalo na stumihe: imena mjesta. Bože moj, ako je Istra va istinu talijanska zemlja, kako se jedno mesto more zvat Dubašnića, drugo Rukavac, treće Gologorica pak Kraj, Poljane itd. Nego i tu se pomogli Talijani i preko noć promenili sva hrvatska imena na talijanski. I tako smo dobili mesto Veprinac Apriano, mesto Puharska Monventoso, mesto Poljana Pijana, mesto Gologorica Moncavo, itd. Nego bilo je s temi novemi imeni, a ima i danas, dosta komedije. Da vam povedam, ča se je dogodilo va Lovrane ili po novem — va Laurane.

Svi se još spamećujete, kada je ono Francele bil va Rive, na kongrese od „Legi Nazionali". Trebalo vam ga je bilo videt, kada se je vratil. Tu ni od njega bilo drugega razgovora nego od Rive, od Rive va Tirole, od talijanske Rive. Ljudi ga poslušali s velikom pomnjom i večer bi doma za stolom povedali od te blažene Rive, od tega mesta, ki da je tamo dugo va Tirolskoj. I tako ni bilo drugo čut, ako ne Riva i Riva. Prišal je ta glas va jednu mirnu familiju va Lovrane. Mat — dobra, već poštareja ženica, otac po svete, a dve mlade djevojčice, kako dve jelvi — prava radost i veselje matere i ocu. Dobre malice. čestite i poslušne, baš kako Bog zapoveda. Jedan dan, jednu nedjelju za polne pridu vam te dve divojčice doma k matere i prez nikakoveh preamboli stanu pred nju i reku joj: Mama, noi due andemo à Riva! . . . Mat ih pogleda malo na krivo: Ča vas to, deca, on taneki tenta? Male su na to počele mahat z rukami: Si, si noi andemo, noi andemo. Briznu mater su počeli srhi lovit — za Boga miloga ča vam je to prršlo? Ona je neboga mislela, da njim se je, Bog nas očuvaj, pamet pomutila. Va Rivu — one va Rivu. — Ah! on Francele! on Francele! celemu je Lovranu glave napunil s onom njegovom prokletom Rivom! I mat je već mislela, kako će jutra poć s tom decom v Reku kapucinom, kao ti nato pridu va kuću druge neke divojki i počnu vapit na one dve male, da ča čekaju, da će vaje noć, a Riva da je dosta dugo. Sada je mat i na njih naskočila, da ča njim je to na jedanput prišlo, da će zvat doktora i ča ti ja znam ča njim je još govorila, a one njoj, dakako talijanski, odgovarale, „ter non zè lontan, in due ora semo indrijo. Mat se je na to čapala za glavu: Da dve ure! A hote malo Francela pitat, koliko je on stal! Cel dan s ferovijom, altroche due ore! Sada su pak divojke prasnule va smeh i počele se briznoj starice rugat i govorit: Ma dove la pensa, ne gremo mi va onu Rivu, kade je bil Francele, nego va drugu Rivu — tu blizu. To je Kraj — Kraj . . . Brizna starica ni još nikada čula, da bi se Kraj, on Kraj blizu moščeničke Dragi zval — Riva! . . . I pur je tako po novem . . .

A sad čujte drugu: Kad su to čuli lovranski Kalabrezi, valje su počeli učit na pamet ta nova imena, da se ki od njih ne bi još kada osramotil. Kukama njim je razdelil po jednu kartu, kade su bila štampana stara i nova imena. I tako se va Lovrane, osobito pod večer, kad ljudi imaju vremena, ni čulo drugo ako ne: Opric — Oprino, Konjsko — di Cavallone, Kozlina — Caprera, Tuliševica — Ululalalodoletta, Beršec — Versura, Poljane — Pijana itd. Dodje vam na to va Lovran jedan gospodin iz Roveреda va Tirole. Jedno jutro projde kraj peškarije i vidi tamo nikad lepšeh sardel. Valje ih je kupil dve čila i stemfal ih je va jednu košaricu, napisal adresu i mesto: Roveredo. Na pošte ga pitaju: Nostro Roveredo? A on njim: Nostro, nostro, naturalmente — italiano". Nekoliko dana za tim pride ti temu gospodinu nazad košarica sa sardelami. A znate od kuda? Iz Dubašnice. Od tamo mu se javljalo, da onega, na kega glase sardele, tamo ne pozuaju. Sada ča će on gospodin s onemi smrjivemi sardelami? Šal je na poštu: Ča ste mi to učinili? Pogledajte, kamo ste mi poslali košaricu. E, va Dubašnicu blizu Malinske. Ja ma ja sam ju adresal za Roveredo — va Tirol. Ja, ma i Dubašnica se zove sada — Roveredo. Adèsso avemo due Roveredi, rekli su mu oni na pošte. A on gospodin promrmljal je mej zubi: Me par, che voi altri sè tutti tanti Rovere — di . . .

Nadriličnik. Neki nepoznati čovjek se klatari po Voloskom-Opatiji i Kastavćini te ljudem izmamljuje novac, obećavajuć, da će svaku bolest izliečiti. Preporučamo ljudem, da se ne daju varati od toga neznanovića, koji zna možda trovati ljude ali ne liečiti. Oblasti pak morale bi paziti, da toga čovjeka pozovu na odgovornost.

† Ivan Nepomuk Petrović. Taj vrli rodoljub umro je dne 1. ſebrara 1904. u Varaždinu, ostaviv u svojoj oporuci našoj družbi 2000 kruna. Pokoj vječni plemenitoj njegovoj duši!

Hrvatska Čitaonica u Kastvu zahvaljuje ovime p. n. Gg. koja za njenu zabavu dne 24. prošl. mj. ulazninu preplatiše ili, nemogavši prisustvovati poslaše dar: Kundić Matko, Linić i drugovi, te Miran i drugovi po 5 K; Dabović Dr. Gajo 4 K; Spinčić prof. Vjekoslav i Kažimir Jelušić po 3 K. Bakarčić Amalija i Vlah Ivan po 2 K; Dukić Fran. Jelušić Ljudevit, Jurinčić Ivan, Marjanović Vinko, Marot Josip, Laginja Mijo, Suršon Ivančić, Vlah Ernest i Vrabec Ivan po 1 K.

Kako je inače sama zabava prošla? Nadamo se, da nas nije nitko od prisutnih gostova ostavio nezadovoljan. Izvedene su bile sve točke na opće zadovoljstvo i odobravanje, a tamburanjem i pjevanjem osobito se je pokazala Istarska vila. A ples? Da ne možeš više. Sve je to bilo živo, razigrano, vrtlio se, okretalo. hopsalo, skakalo kako na kuntrat.

A što će tek biti danas petnajst dana? Bit će kostimirani ples. Bit će prelijepo, bit će prekrasno — sjajno! . . . A bit će i još nešto: posebni će odbor, sastojeći polovicom iz članova Čitaonice, a polovicom od gostova nečlanova odlučiti o nagradama, koje će se dati trim najlepšim kostimima. Nagrade će se dieliti o po noći.

Do sretna dakle vidova u što većem broju na pustnu nedelju u Čitaonici u Kastvu.

5078 kruna i 63 filira donio je ravnateljstvu naše družbe gosp. Ivan Marinčić, tajnik odbora za priredjenje družbinog koncerta u Zegrebu, dne 9. siečnja o. godine. Gornji iznos odpao je družbi kao čisti prihod napomenutog koncerta. Živio Zagreb! Živio dični odbor i njegov vriedni tajnik!

420 kruna primila je naša družba iz ruku gosp. Dra. Lander, kao čisti prihod sjajnog koncerta braće Čeha, od 27. pr. mj. Živjeli Česi!

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Kako svako božje stvorenje, i rastline niču, rastu, cvatu, plode, ginu i poginu. Da niču hoće se sjemena, a da rastu, cvatu i plode hoće njim se hrane. Veli sveto pismo, da čovjek ne živi o samom kruhu, nego o svakoj rieči božjoj. Tako ni biline, ni trave, ni stabla ne živu o jednoj samoj hrani, nego o više vrsti hrane.

Tu svoju hranu one uživaju na dva kraja. Jednu hranu udišu kroz svoje lišće, a drugu usišu kroz one najtanje i najskrajnije žilice njihova korjena.

Na lišću je neizmjeran broj šupljinica, koje mi na prosto oko ne vidimo. Kroz te šupljinice bilina izhlapljuje preobilnu vodu, što ju žilicami usiše, kroz iste dišе i kroz iste udiše hranu iz zraka,

Na koncu onih tankih žilica su male, sitne glavice. Ove izlučuju iz sebe neku kiselinu, kojom u zemlji raztapaju tvrdu hranu ako nije već vodom raztoplјena, ju usišu i tjeraju u stablo do najvišega vrška.

Učeni ljudi su sa svojim iztraživanjem ustanovili, da biline primaju u sebe iz zemlje i iz zraka jedanajst vrsti hrana.

Od tih hrana trebaju neke u vrlo maloj mjeri, a od drugih nekih je i previše u zemlji i u zraku. Za to se za te hrane poljodjelac ne treba ni brinuti, kad jih već sama narav u obilju daje.

Samo su četiri vrsti hraniva, kojih u zemlji ponestaje i kojih zato treba, da čovjek u zemlju unese, ako hoće, da biline uspjevaju. Ta hraniva zovu se: dušik, fosforovina ili fosforna kiselina, pepelika i vapno.

Dušik je plin, gas, bez boje, bez ukusa i bez vonja. U zraku, što ga mi dišemo ima ga četiri petine, dočim peta petina je drugi plin, koji se zove kisik. Ako bi dušik bio čist u zraku, mi bi umrli. U njem samom ne može živi stvor, da dише, ni svieća da gori. a u njegovom drugu, kisiku, bi u čas sva izgorila. Ova dva plina svaki za se ubijaju, a združeni uzdrže život.

Akoprem ima toliko dušika u zraku ipak ga rastline ne sišu iz zraka za svoju hranu. Iznimku čine samo sočivice (fažol, leće, bob, grah itd.) koje ne samo da ga za svoju potrebu usišе iz zraka, nego ga puštaju u zemlji, u kojoj su rasle. Ostale rastline ga primaju svega iz zemlje. Ova ga nema nikada dosta i ako se ne bi kakogod redovito njim providila, rastline bi ga u malo godina svega izsisale.

(Nastavak).

Ki nam je ča poslal.

U ime predplate za „Narodni list", za cielu godinu 1904. primili smo od gg. Augusta Halauska, Opatija K. 20, preč. gosp. Mija Smetiško K. 20, Mato Marčelia, Reka, Benedikta Fiamin, Sušak, Hrvatske čitaonice Mihotići, po K. 10 (Živili!). Hrvatske čitaonice Kastav, Hinka Babić, Rieka, Marka Frančić, Rieka, Ljudevit Tomičić, Trst, Kazimira Jelušić, Kastav, Milana Rojc, Bjelovar, Gjura Ružić, Rieka, Frana Dukić, Kastav, Mihe Vahtar, Volosko, Čitaonice Krk, Karla Botegaro, Tinjan, Dra. Dinka Vitezić, Krk, Gjura Corazza, Buzet, Jelisave Mažuranić, Zagreb, Dra. Dinka Trinajstić, Pazin, Inocente Stanger, Monsignora Vinka Zamlić, Volosko, Nika Osojnik u Bos. Novom, Hrvatske čitaonice, Tinjan, Leopolda Tominić, Zadar, A. Andrijčića, Baška, Rajmunda Jelušić, Berseč, Hrvatske čitaonice, Baška, Dra. Ivana Letiš, Buzet, Dra. Frana Dorčić, Pula, po K. 8., občinsko glavarstvo Kastav za dva iztiska K. 16; za pol godine platili su po K. 4: Hrvatska čitaona, Mošćenice, Ivan Žiganto, Kastav, Bartul Vitezić Lindar, Miho Laginja, Kastav, Ivan Gržinić, Hum, Benedikt Ferlan, Opatija, Benedikt Rajčić, Volosko, Ivan Priskić, Opatija, Guido Nežić, Pićan, Marija Dukić, Pula, Andrija Katalinić, Rieka, Frane Diraka, Srdoči, Josip Križmanić, Šime Defar, Tinjan, Čitaona Pazin, Anton Stiglić i Anton Macelja, Poljane, Viktor Jurinčić, Mali Lošinj, Josip Stanger, Zagreb, Josip Velhastički, Jelšane, Šime Frulić, Grdoselo, Ivan Juran, Beram, Ivan Gržetić, Rieka, Frane Rubeša, Zamet, Ante Kalac, Buzet, Marijan Tomašić, Skrbići, Ivan Jurković, Opatija, M. P. Dorčić, Baška, Niko Pajalić, Berseč, Ivan Lovrić, Lošinj, Ivan Koruza, Klana, Dragutin Tanetti, Sežana, Ante Matetić, Sv. Matej, Jure Živković, Bačva. Fran Franković. Kopar, Josip Gortan, Skedenj, Ivana Točić, Mali Lošinj, Vjekoslav Lučić, Matulje, Ernest Jelušić, Pula, Jakov Slavić, Opatija, Rašel Marušić, Ika, Ferdo pop Herdy, Sv. Lovreč, Hilarij Vodopivec, Fran Zorè, Volosko.

(Sliedi.)

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Volоskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **Ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3%, double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Br. 221/I.

Oglas jeftimbe.

Daje se na javno znanje, da će se u četvrtak, dne 11. februara 1904. točno u 10 sati prije podne, u kući broj 36 občinskoga župana Frana Belulovića u Sušnjevici obdržavati javna ustmena jeftimba vrhu zakupa sviju radnja zasjecajućih u izgradnju nove školske zgrade u Sušnjevici.

Izklična ciena ustanovljena je polag gradjevnoga proračuna na Kr. 10. 771 85, slovom deset tisuća sedamstotina sedamdeset jedan kruun i 85 filira, te će eventualni natječatelji prije početka čina imati položiti jamčevinu (vadium) od 10% (deset po sto) odnosne proračunane gradjevne svote.

Občinski si odbor pridržava pravo prihvatiti i odobriti onu ponudu, koju bude smatrao boljom, makar i ne bila najniža. Ostali uvjeti jeftimbe, kao što i gradjevni nacrti i proračun razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinsko glavarstvo Boljun,
dne 21. januara 1904.

Glavar: Iliašić, v. r.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Volоskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina na malo:		**Dalmatinska vina** na malo:	
Teran	po 24, 28, 36 novč.	Opol	po 24 novč.
Bjelo	po 28 „	Bjelo	„ 28 „
Muškatel	„ 36 „		
Na veliko:		Na veliko:	
Teran	po 15, 17, 22 novč.	Opol	po 15 novč.
Bjelo	po 18 „	Bjelo	„ 18 „
Muškatel	„ 24 „		

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svaki koga četvrtka poslije podne.

Cijena mu je na godinu 2 kruna, za soljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volo-kom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 6. Volosko-Opatija, u četvrtak 11. febrara 1904. God. IV.

Sloboda — najveća sreća.

Kada je Bog stvoril ljude, ni rekal: Ovi će bit gospoda a oni sluge, robovi, sužnji. On je čovjeku dal slobodnu volju — stvoril ga je dakle slobodna. I evandjelje Isusovo uči nas o jednakosti svih ljudi. Za tu jednakost su se stotin i stotin let borili ljudi a i današnje napredno ljudstvo i celokupna nauka zastupa to načelo ili princip jednakosti.

I naš hrvatski narod vojeval je i boril se za taj najlepši dar božji, za slobodu zlatnu. Cela njegova poviest iliti historija nije drugo, nego neprestana, vječna borba za obranu i očuvanje sebe. Kako je poznato, Hrvati su došli pred neko dvanaest stotin let u današnje svoje zemlje. Tu je u ono doba upravo cvetala latinska kultura. Ta je kultura pozobala mnoge narode sveta, jer nisu bili dosta jaki, da njoj se suprotive. Hrvati su nasuprot imali dosta jakosti, da se očuvaju i da ostanu — Hrvati.

Kako je bilo s latinskom kultnrom, tako je bilo i s kršćanskom vjerom. Svuda se va crkvah pjevalo i molilo latinski, svuda, po celem svete. Samo Hrvatom su morali rimski pape dopustit, da va crekvah pjevaju i mole va svojem materinskim jeziku. A ni to šlo tako lahko. Tu je bilo vele borbe, silnoga natezanja. Za tu se stvar boril otac, pak sin, pak unuk, pak praunuk, više stotin let trajala je ta borba. Ale najzada narodna je volja predobila — i mi vidimo i danas svete plodove te velike i dugotrajne borbe.

I tako, vidite, Hrvati su očuvali kroz toliko stoljeća sebe, svoje ime, svoj jezik, svoju dušu. A tako su oni očuvali i obranili i svoje rodjeno tlo, svoju lepu i dragu zemlju — hrvatsku domovinu svoju. Nego bilo je vreme, kad je ta sveta gruda bila u pogibelji, da za vavek propadne. Bilo je vreme, kad je turako kopito gazilo po sveh naših zemljah; od velike i slavne kraljevine Krešimira i Zvonimira kralja ostal je bil jedan sami, mali komadić. Ali taj mali komadić imel je moć magneta iliti kalamite: Malo po malo najme svi su se oni ostali deli prikupljali oko onoga komadića i zemlja je bila opet tu celokupna i jedna. Razumije se, da ni to ni šlo prez proljevanja krvi — a prolelo je se je cele reke i potoke. Borio se narod naš proti svakom, ki mu je otel pograbit zemlju a s njom i njegovu slobodu zlatnu. Boril se je i proti Talijanu i Grku, proti Mongolu i Saracenu, proti Magjaru i Niemcu — ale najviše i najdulje proti Turkom. Ta borba proti Turčina bila je hrvatskom narodu svagdašnji kruh. I pravo su imala ona gospoda hrvatska, koja su govorila kralju Ferdinandu I.:

„Vazda smo uzdržali tu slavu, da nema naroda u kršćanstvu, koji bi se tako dugo držao i krv svoju proljevao kao mi".

Ali ta krv nije bila prolivena zaludo, Hrvati su videli dan, kad je turska sila bila najjača i kad je turski polumjesec najviše sjal. No videli su i dan, kad je turska slava i moć pala i kad je strašni polumjesec potamnjel i omrknul.

Tako se je, vidite, očuvala Hrvatska a s njom i mi svi Hrvati.

Nego ča su naši oci kroz tisuće i više stotin let branili i nam očuvali, to bi nam oteli neprijatelji pograbit u ovo novo naše doba. Nikada još ni bila naša, mogli bismo reć, duševna sloboda va takovoj pogibelji, da ju izgubimo, kako va ovo naše vreme. Leta 1848. Magjari nisu oteli ni znati za nas. Oni su otvoreno govorili, da Hrvati nisu narod, da Hrvatske nema i oteli su narodu narinut svoj ciganski jezik. Tu je ustal Jelačić i pokazal njim je, da su Hrvati još živi i da nimaju ni najmanje volje umret i izgubit se va tudjinstve. Potukli su Hrvati Ungarezo do nogah. Nisu oni marili za svoj život, za svoju sreću — oni su rado išli u smrt, samo da očuvaju svoj lepi i mili dom i jezik. Četrdeset tisuć Hrvati je kod te prigode izgubilo svoj život, ali to je bilo za sreću našu — zač od onega doba hrvatski jezik gospoduje ne samo va siromašnoj kolibici, već i va najvećoj našoj gospodskoj kuće. A naša Istra? I ona je pretrpjela dosta zla i dosta muka već od starega doba ovamo. I na nju su provaljivali razni narodi polakomjeni za njijom lepotom. I razdelili ju: jedan del je držala Austrija a drugi, zapadni, Venecija. I danas još narod v Istre zove ovaj del: kraljevina, a zapadni prema Poreču — Benečija. I tako je jednim delom Istre zapovedal Nemac a drugim Talijan. Naš je pak puk zapovedal va svojim malim kućicama. Tamo je on gojil i čuval svoj mili materinji jezik hrvatski, čuval ga je i očuval do dana današnjega. A ne samo va svojeh kućah i mej svojemi već i va crekve je naš puk očuval svoj jezik; tako da ima danas v Istre neko 250 tisuć ljudi, ki govore taj lieni i dragi jezik.

A da se je taj jezik očuval, hvala neka bude našim starim, ki su nam ga očuvali i obranili. Njim neka bude hvala i slava! Da su popustili, da nisu marili za svoj jezik, mi bimo danas kako robovi i sužnji bili utopljeni mej tudjim svetom.

Učimo se od toga velikemu nauku! Va teških današnjeh vremeneh, kade tudjinac gleda, da nam ugrabi naše najveće svetinje, stojmo vavek na braniku, na obrane svega, ča je nam sveto i drago. Samo tako ćemo očuvat onu dobru i zlatu dušu, ka nas veže s dušama oneh, ki su nam već davno sašli s ovega sveta. Samo tako ćemo očuvat sebe i obranit i pripravit postojbinu našim potomkom. Samo tako očuvat ćemo našu slobodu — najveću sreću našu. Ljudi Istrani, mila braćo, ne dajmo, ne pustimo, da se jutra tudja motika zarine va tlo, na kem ste vi kopali, čuvajte svoj krov, svoje ognjišće, svoju tihu, domaću sreću — svoju lepu slobodu. Ne dajte nikomu, ni Talijanu, ni nijednem vragu, da vam se takne te vaše sreće: branite se, dok je doba — a doba je još — još je vreme.

U toj velikoj, u toj svetoj borbi, pomagat će vam, braćo, i naš „Narodni list", kega mi pišemo za vas, samo za vas. Žuljevitim vašim a ne gospodskim rukama namenjen je ovaj list, jer su žuljevite ruke našega težaka i kopača jedina nada naša, jedina hrid na kome će se moć podignut zgrada narodne budućnosti naše. Žuljevite su nam ruke očuvale sveto tlo domovine naše — žuljevite će nam ruke očuvat i slobodu zlatu — najveću našu sreću.

U to ime: Bog pomozi!

Iz Podgradske občine!

Prošlega leta zahvalil se je gospodin Slavoj Jenko na časti podgradskoga načelnika. Oblast imenovala je za upravitelje občine gg. Ukovića kao predsjednika, Zadkovića iz Mun i Frana Marotti iz Obrova. Svaki Podgrajac nadal se je, da će ti upravitelji složno delat, da zavajena podgradsku občinu opet sprave va pravu koletečinu. Nego prevaril se je. Marotti i Zadković bili su imenovani za upravitelje od naše „slavne" junte va Poreču pak su, se zna, po zapovede iste počeli valje mutit i mešat ne bi li mogli va Podgradu spravit na noge kakovu šepavu talijansku stranku. Valje iz prvega početka tega upraviteljstva nisu ta dva paterca hteli pripoznat gosp. Ukovića za predsjednika, premda je bil on za takovega postavljen od oblasti. Kad je gospodin Jenko zručil predsedniku va prisuću c. kr. kotarskega glavara blagajnu, nisu Marotti ni Zadković prišli do kasne večeri blizu, premda su bili pozvani. Kad su oba prišli kasno na večer nisu hteli prejet računi za svem tem, da njim je gosp. c. k. kotarski glavar garantiral, da je on pregledal sve račune, nego su sami još jedanput sve pregledali. Marotti je za tem zahteval jedan ključ od občinske kase a predsjednik mu ga je dal dočim je drugega za se pridržal. Dogovorno pak zručili su duplikati ključi od kase gosp. kapitanu. Valje za tem počel se je Marotti puntat, da su se duplikati ključi od kasi zručili gosp. kapitanu. Pak ča je storil? Zel je kus karte napisal je nanj svoje ime, prikolal ga je na kasu, tako da bi se moralo ta papir prekinut ako bi se kasu odprio. Bravo Marotti! On misli valjada, da bi bil gospodin kapetan vredan odpret sam komunjsku kasu!

Za tem je Marotti, kako da je on despotični gospodar va občine, počel sazivat sednice odbora u oštariju. Se zna, da predsjednik Uković ni bil nepametan, da bi hodil na sednice, ke Marotti v oštariju sazivlje. Va jednoj od takoveh sednic je Marotti dictum factum napisal dekret, s kem se občinski tajnik Omahen z mesta diže iz službe. Tajnik Omahen i predsednik Uković morali su se od srdca nasmet takovemu dekretu. — A povero Marotti!

Nego sad komač dolazi lepo. Budući ni za leto 1903. bil pravodobno predložen občinski proračun na odobrenje, nisu se za to leto do sada pobirali občinski nameti ili adicijonali. Kad je prilikom predaje blagajne bil c. kr. kapetan Manussi va Podgrade, prosili su ga predsjednik Uković, Marotti i Zadković a i računarski direktor poreške junte gosp. Bradicich, neka se on pobrine, da bi se mogli čim prej pobrat komunjski adicijonali za leto 1903. Kapetan je to obećal i učinil, da su se na poreznem urede va Podgrade sastavili izkazi poreza za leto 1903. Na temelju teh izkazi i naknadno odobrenoga proračuna učinili su se platežni nalogi za adicijonale za leto 1903. i poslali su se svim občinarom, koji plaćaju porez. Svi su te platežne naloge primili prez prigovora. Dapače sam Marotti je platil na poreznem urede u ime občinskeh adicijonali za leto 1903. niš manje nego 225 kruna. Nego češ videt pobre vraga! Sada je na jedanput zapuhal vetar iz Poreča pak moj Marotti leti od kuće do kuće va Obrovem, pobira platežne naloge, koje je občina bila već razdelila, napućuje ljude, da ne plaćaju adicijonala za leto 1903. i učini brzojavnu i pismenu pritužbu na juntu proti platežnim nalogom, za koje je on sam zdrugemi upravitelji prosil. Česa mi ga j' to recite malo! Vi znate, da su svagdere ljudi proti plaćilu. Marotti bi sada htel ljude naputit, da će ih on oslobodit od dužnosti plaćanja občinskega adicijonala za leto 1903. pak se nada na ta način dobit za sebe i talijansku stranku, izbornike i postat načelnik podgradske občine. Oslobodi nas Gospodine! Razumete sada Marottija? Nego Marotti dela račun prez oštara. Nisu Podgradski občinari ćuki. Oni znaju jako dobro va kakovu tikvu Marotti puše a ako nisu toga znali do sada osvedočili su se baš zadnje vreme, videć njegovo kopreanje i mešanje. Ne putuje se za niš tako gusto va Poreč ne! A vi čestiti občinari Podgradski, koji ste već do sada dosta pretrpeli radi nemarnosti naših ljudi, nemojte još radi toga verovat sovražnikom našega naroda i jezika, nego poterajte ih metlom kad pridu na vaša vrata. Za danas dosta!

Ča je novega po svete?

Austrija. Mòra, ka tišti austrijske ministre je nemir med Čehi i Nemci. Zato svi ministri a i sam naš presvetli cesar nastoje, da bi se ta dva naroda pomirila. Čehi išču, da njim se daju jednake pravice kakove imaju i Nemci. Ovi pak neće da to dopuste. Zato nemir i borba — koja je već dodijala i samoj svetloj krune. Na 6. o. mj. bil je kod cesara obed, na koji su bili pozvani ministri i prešidenti parlamenta i drugi. Cesar je govoril s podpredsjednikom parlamenta, Čehom Drom. Začek. Med drugem rekal mu je, da se čvrsto nada, da će se Česi i Nemci, ki već toliko stotin let skupa živu, navadit jedan drugega potrpet i živet kako prijatelji skupa. (Bi se, bi već mirno živelo, kad nebi hteli Nemci samo zapovedat. Po državnem temeljnem zakone su svi narodi i jeziki va Austrije jednaki ali ni Nemci ni Talijani neće da to čuju.)

Obćenito se govori, da Austrija napučena od Nemačke i Englezke misli o proljeću okupirat Macedoniju i poslat svoju vojsku, da maršira u Solun (Salonić). Čini se kako da su Austrijanci postali pruski hlapci.

Vatikan. „Agenzia libera“ iz Rima javlja, da je papa Pio X. va velikoj pogibelji, da izgubi posvema očinji vid. Kardinal Sarto, sadanji papa je već kod izbora za papu branil se primit izbor a baš radi svojega slaboga vida. Već se pogovara, da će papa Pio X. radi svoje očne bolesti abdicirat i da će se onda birat novega papu. Ovih dana izpitali su papinu bol specijalisti Dr. Buccinelli i Dr. Scellingo, koji su papi zabranili svako čitanje na večer.

Nemačka. Parlamenat je kod tretega čitanja prihvatil zakon, kojim se vojnička služba u vreme mira produljuje za jedno leto. Va toj države se baš sada nastoji na sve moguće načine, da se sve ča još ni nemško poneméi. Va nemškoj je nekoliko milijuni Poljak. Nemci njim ne daju ni škole ni popa. Nijedan Poljak va Nemškoj nesme ni va svojoj kuće poljski govorit. Ako se dozna, valje ga stave va pržun. To je nprav dika i čast tobože kulturnega nemškega naroda.

Srbija. Čini se kako da va ovoj nesrećnoj zemlje neće doć nikada do mira. Va junju lanjskega leta su neki srbski officiri, da spase domovinu od tirana ubili kralja Aleksandra i njegovu takozvanu ženu Dragu. Zatim bil je izabran za kralja Petar Karagjorgjević. Činilo se je kako da će za nesretnu Srbiju nastupit bolja vremena. Ali na žalost tomu ni bilo tako. Oni koji su ubili Aleksandra i Dragu hoće sada, da budu sami gospodari va Srbije. Kralj Petar ih se boji pak mora delat ča će oni. Druge države neće ni da čuju o Srbiji i njihovom kralju dok su okol njega oni, koji su oblatili svoje ruke krvlju kralja Aleksandra i Drage. Kralj Petar je preslab, da bi se otresal teh ubojic pak pleše kako mu oni sviraju a zemlja sve to više propada. Kada bi ti officiri, koji su ubili Aleksandra i Dragu bili pravi patriote, oni bi morali odložit svaku čast i poć iz Srbije prepuščajuć, da se ista obnovi i preporodi. — Gramzeć za vlašću, pokazuju, da ono ča su učinili ni bilo iz patriotizma nego iz vladohlepja.

Ruska i Japan. Kako je čitateljem „Narodnoga lista“ poznato, zakvačila se je Rusija s Japonezi radi Koreje i Mančjurije. Koreja je samostalno cesarstvo va kem bi htela Rusija i Japan zapovedat. Mančjurija je pak jedna kinezka provincija koju je Rusija za vreme zadnjeh kinezkih nemiri okupirala. Japanci bi pak sada hteli da Rusija gre van z Mančjurije. Rusija govori Japancem: ravnajte vi va Koreje a ja ću va Mančjurije, pak mirna Bosna. Japanci pak našuntani od večnega ruskega neprijatelja, Engleza neće da to čuju pak sve se čini, da će se Rusija i Japan pobit na veliko veselje šegavega Engleza. Ako znaki ne varaju već se je počela va okrajnem istoke levat krv. Iz Mančjurije, Vladivostoka i drugeh ruskeh menti pobegli su već svi Japanci. Silna je ruska vojska pripravljena na granicah Mančjurije i Koreje. Va Port Arthur je veli broj ruske vojske. Japanci svoje strane pripravljaju jako obilno na vojsku pak hočemo, da vidimo, ki će predobit, il ruski Goliat il japanski patuljki.

Dopisi.

Mošćenice. Hvala Bogu i svetemu Jobu dobili smo naše reklame. Nakon puneh trideset i sedam dana, ča smo čekali, dobili smo riješenje kapitanata, od 23. decembra ali u talijanskem zajike. Budući nam se čini nemoguće, da bi kapitanat na naše hrvatske reklame odgovoril talijanski, držimo, da je to maslo našega novega škrivana. Ča je to? Stari Zvanić vavek je predikal, da se na obćini uredjuje hrvatskim i talijanskim jezikom, a sada? Valjda novi tajnik (škrivan) — gospodin Bregović — ne pozna jezika ovoga naroda. Ča misli morda, da smo u Kalabriji! On misli da more delat ča ga je volja; nu mi se nadamo, da će i njemu prit crni petak, a taj — ako će Bog — ni dugo. Kapitanat na Voloskem zadovoljil je istini, kad je brisal oneh pet, keh su Talijani stavili va listu od prvega tela. Ste videli Mošćeničani i Bersečani, va prvo telo kade ih je jedno 70 izborniki stavili jsu 6 šest kriveh glasi, a ča su storili va drugem i tretem tele?

A sad da Vam neč povedem! Petak večer fermala se je jedna karoca na place a iz nje se izvuče ki? — pomislite malo — Konstantini. Šal je Karle a va jednoj ruke ponesal je sobun jedan mali paket. Ča je nutri bilo prosudit ćete sami, kad čujete, ki ljudi su tamo prišli. Do hip stari Zvane, naš illustrissimo, teče tamo a za njim rebje on škrivan. Neko vreme su sami va jednoj kamare komplotali a ja vidim, da ti se Karle vuče Marić . . . hm . . . to se mane sumnjivo kazalo i pomislim: tu se neč spravlja. Za tem se neki mota z gorum bregom, jedan kapotić nosi v rukah, ki bi to mogal bit? Ja sam pomislel kakov siromah, kako bi te Vi rekli — Armereisner —; kad pride na placu imam ča videt; to ti je Sveznalica gospodin Krapula! Oho pomislim ja: izbori (votacijoni). Puno su vremena komplotali i kasno u noć šla je karoca ča. Dok su komplotali, bilo je ljudi, ki su čekali za buletu od soli a čekali su do pol uri i pošiljali po škrivana, a on mislite, da je prišal? Prišal je kad je njega bilo volja i dal je buleti i šal je ča t. j. Karle opet. Ča tako?! Oficij se zapre pak mirna Bosna. Vidite rapresentanti kakovega škrivana ste zibrali. No pustimo to. Kako vidite — lov na one, ki bi se oteli prodat. A takoveh će bit dosta. Prodanci! . . . ča vas ni sram Boga i ljudi, da za ku stotinu zatajite svoj materinski zajik? ča vas ni sram, da za ku stotinu tečete okole po kućah, smućujete ov dobri narod? A ti Krapula, Krapula, Ti si s tvojimi pajdaši upropastil ov narod, posvadil si brata s bratom, oca sinom, ale i tebe će prvo ali pokle taknut prst božji! Znaj, da dobri Bog ne plaća svake subote, ali kada plaća, plaća strašno. Znaj i za onu, da grijesi otaca padaju na djecu . . . Sad će Krapula na delo. On će špendat ki fijorin za cigare, ku petaču za vino a prodanci te poć šnjem votat. Ali, ljudi božji pomislite malo ovo: zač nam ov čovek plaća vino i veli cigari, zač nam sada prediče i teče okole nas? I svaki pametan promislet će i reć će: to ni prez interesa. Da on s interesa vapije, da Vas interesom smućuje, pisalo se je dosta, ali vi, braćo moja, kako da ne čujete, ča Vam drugi govori, kako da ne vidite kakov je Krapula sad u doba izbori a kakov je kad izbori pasaju.

U nedelju za velum mašun dobro ga je opral on naš mladić z Dragi; pak ča mislite da je njega sram? On ni čovek skem bi se moglo mirno i trezno govorit. On ni čovek, ki će kada vidi, da ima krivo reć: ja, tako je, ja imam krivo.

Mošćeničani braćo! Ne dajte se varat od ovakoveh ljudi. Ne votajte za ljude, ki nisu htjeli za Vas niš napravit. Votajte za pametne i pravične. Obečal sam Vam pred nekoliko vremena, da ću Vam se javit sa listom, ali budući da izbori još nisu raspisani na brojit ću Vam samo neke ljude, za ke bi te morali votat. Tu Vam je va prvem rede ona korenika od stareh Negovetić: Kapetan Žaneto. Ki ne pozna njega za pametnega i dobrega čoveka? Tu Vam je Cenčo Rubinić-Viskić, pravičan do kraja, oto Vam Marka Bradičića, Pepeta Grabrovca, imate starega Domaldovića i toliko, toliko drugeh, od keh jedan valja već od stotine Krapuli. Ki more ča pregovorit ovem ljudem? Nijedan, ako ne Krapula, on zapućenac, ki svoga sina vadi talijanski Boga molit. Od takoveh ljudi ala Krapula, neka nas čuva Bog i devica Marija.

Kostanjić.

Iz Cresa. Kao što druge Istrane, tako i brižnoga ali poštenoga kopača Creskoga, veseli obnova „Narodnoga lista“. U njemu brižni kopač nalazi utjehu, zaštitu i pouku. On mu pokazuje put kojim mu treba gaziti u ove teške dane. On ga uči, kako i koliko mora ljubiti svoj mili jezik hrvatski. On ga upućuje, kako može spoznati Juđe Iskariote. On mu kaže u jednu rič, što mora činiti, što li dilovati. „Narodni list“ nek nam bude mio i drag.

Jedva smo dočekali „Narodni list“, da tako spoznamo istinu, jer negda živi Hrvat, sada renegat u svojoj Lažitorbi u Mačjoj Slozi, ne zna drugo nego klevetati i napadati poštene osobe, a s druge strane varati i zasliplivati neuki narod. Mačja sloga i ovdje se prima, a znate tko je prima? Naši Oci. — Oni, koji mrze sve što je hrvatskoga, koji su di sangue puro, kao i glasoviti Teverski maga.

„Naša Vlastela“ znade, da je ovaj list zabranjen od prisvitloga biskupa, jer govori proti našoj svetoj viri, nu oni uzprkos tome daju ga narodu, misleći, da će pokvarivši narod, više gospodovati. . . . Varate se gospodo! uspićete samo djelomično, jer čitajući i „Mačju Slogu“ zavedeni narod, obljubiće svoj materinski jezik, koji je toli lip, toli krasan, toli milozvučan.

Nedajte se varati Cresani, otvorite oči, pogledajte okolo sebe i promotrite, što vam je slavna uprava vaše Vlastele učinila? u čemu okoristila? Možete li se čemu boljemu nadati u ovoj novoj godini? Činimi se, da će biti razočarani i oni što puju u njihov rog. Oni nisu kadri dobro činiti. Tko ne zna svojim upravljati kako da zna tudjim? Dosta se je spomenuti glasovitog parobrodarskog družtva „Unione Istriana“ kako su bili veseli kad ih je Pater Dešperdos po svoju blagoslovio, mislili su, da će nadvladat sva druga družtva, kad tamo utopila se koza a družtvo propalo. Lipe dionice (azioni), lipi novci! Eto što ste gospodo vlastelska, pauci i drugi trubili udelali! Tko će vratiti brižnemu puku onaj lipi novac? Grize li vas savist?

Ništa zato, kažu vlastela, i taruči ruke vele: Coraggio! propala je „Unione Istriana“ ali propast će i bruštula! Njima dakle nije žao, da je toliki novac propao, još bi želili, da propadne i bruštula, koja ih bruštulira! Bravi i po sto put bravi, lipo se starate za brižni narod.

A ne znate možda, da je zadruga podigla Creskog kopača, da ga je ona spasila? Od kad je zadruga, nije li sve pocinilo? Što ne znate kako su trgovci i govnjaji gulili brižnog Cresana? To je upravo što vas peče, vi bi htili, da propane bruštula, da uzmognete upropastiti brižnog Cresana. Ali polagano, tko visoko leti nisko pada.

Gospodo di sangue puro! dosta je vašega gospodstva, došlo je kraj, već je u agoniji u zadnjim trzajim, još malo pa će s vami k' . .

Odzvonili su i vaši časovi, narod je otvorio oči. Brišai Cresani, napried bez straha i trepeta, Beg je s nami, tko je proti nami s njim hajd pod pete!

Rodoljub.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Prvi pozdrav „Narodnom Domu“ u Voloskom.

Proslov što ga dne 1. o. mj. kod prvog nastupa „glazbeno-dramatskog družtva“ u Voloskom krasnoslovila gospodjica Antica Tomičić.

Živ nam bio dome lijepi, dome sjajni, dome zlati! Živ nam bio!

Prvi te pozdravljamo mi, čeda miloga nam tla, na kome si se podigô ti, oj lijepi, sjajni dome naš, dragocjena narodna hridi sred velelijepog i nama tako svetog „diamanta“ našeg!

Mi te pozdravljamo!

Pozdravljamo te dušom i umom, pozdravljamo te srcem i mišlju, pozdravljamo te uznesени, uzhićeni, oduševljeni s tvojega veleljepija i veličja!

S ponosom gledamo u tebe mi, kako nam se gordo dižeš k nebu u vis, sav čaroban i razkošan u presjajnom odsjevu „diamanta“ našeg.

I kao što žarko sunce sa tracima zlatim grli krovove tvoje, tako grlimo i mi drage stiene tvoje i milo sklanjamo glave pod velebne svodove tvoje, jer ti si naš dome, ti si naš . .

A s nama te pozdravlja i pjesma naša, mili i dragi pozdravljaju te zvuci izvadjeni iz grudi naroda iz najnježnijih, najskrovitijih, najboljih strana duše njegove.

Orit će se pod tvojim svodovima pjesma naša, na njeni će sveti poziv skupljati u tvome krilu narod naš i sav razdragan slušati će njezin glas, što će mu dušu dizati u bajne strane, gdje stoluje Ljepota — a srce topiti miljem i omiljem slatkim. I na daskama štono svijet znače, gledati će narod sukobe strasti, sraženja volje, talasanja osjećaja i čuvstava. Tamo će narod upoznati sebe i u suzama i kroza smijeh gledati će mane i vrline svoje. I dobru će se učiti narod pod velebnim svodovima tvojim, pod njima će sebi oplemenjivat mišljenje, otančavati čuvstva, jačati volju, težnju i ponos k sloboći.

Od bratski udružena družtva, stupa ti danas na ove tvoje, dome, daske jedno tek krilo. Pjesma progovorit će prva, za njom će slijedit sestrica njena — drugo krilo udruge naše.

Primi nas dome pod svoje dvore, skupi nam narod pod kićene svode, nek poleti pjesma, od zanosa nek teb. uzdrhću zidi, nek podidje srh ljubljeno mjesto, — Volosko zlato rodište naše i ti češ tada oj dome čuti urnebes jakih, punih, srdačnih glasova, gdjeno se složno stapaju i skladaju u veliku, prežarku, svesilnu želju: čvrst da nam stojiš dome, dragocjena narodna hridi, sred velelijepog i nama tako svetog „diamanta“ našeg.

Živ! Živ nam bio dome lijepi, dome sjajni, hrvatski oj dome zlati.

Domaće vjesti.

Mlekarska zadruga u Hrušici počela je sada po malo napredovat. Mleka dobiva do 500 litara na dan, te su njoj počeli pristupati i nebogi, koji su joj do sada bili protivni. Mleko plaća po 6 novč. liter, — što je veoma mnogo — a imade ipak sada već po prilici 6 kruna čistoga dobitka na dan.

Još više bi napredovala, da nema agitacije od strane Frana Marottija, koji plaši ljude, tvrdeć, da svaki član jamči ciclim svojim imetkom, akoprem dobro zna, da je zadruga na ograničeno jamčenje (svaki zadružni dio 5 kruna, garancija još deset puta toliko.) Osim toga obstoji u Ločah neko konkurenčno ne registrirano družtvo, koje isto kupuje mleko te prodaje u Trst. Sada je i Marotti počeo agitirati time, da će nabaviti do 40 krava, te ustanoviti vlastita mliekarnu i da će prodavati mleko po 12 novčića. Zgrada za mliekarnu u Hrušici je veoma liepo uredjena, te se i mleko veoma lahko prodaje u Trstu, tako da ga zadrugi ne preostaje niti zato, da bi izradjivali surovo maslo. Samo napried zadrugari, ne dajte se varati od kojekakovoga niškoristi nego složno radite za korist mliekarne zadruge u Hrušici jer ćete tako raditi za svoju vlastitu korist.

Veprinačko društvo za štednju i zajmove jako lepo napreduje. Mi preporučamo to društvo svakomu Veprinčanu, komu je za potrebu posudit malu svotu na kratko vreme. Tamo će dobit novce na mali interes i skoro brez nikakovega troška. Se zna, da se mora čuvat duga. Ali više puti čovek pride va priliku, da mora posudit il za kupit kravicu il praščića, ili drugu koju stvar, pak onputa je najbolje, da se obrati na to društvo kade mu ni trebe klanjat se nijednomu.

Gradnja čitaonice va Mihotićih. Osam rodoljuba iz Mihotići i Rukavca složilo se je, da čim prije sagrade va Mihotićih prostorije za jednu čitalnicu. Ta čitalnica imat će i veliku dvoranu ili salu za plese i zabave. Na taj način doskočit će se jednoj velikoj narodnoj potrebe u Mihotićih. Već dugo čute svi pravi rodoljubi va ovom kraju, da fali u Mihotićih mesto, kade bi se priredjivale zabave, kakove su se priredjivale prva leta, dok je bila čitalnica va kuće gosp. Frana Mavrovića. Oneh osam domorodac, ki će zidat čitalnicu zaslužit će zahvalnost sveh oneh, ki ljube naš narod i jezik. Bog ih živi!

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedelju dne 14. februara u prostorijama Narodnoga doma u Kastvu kostimiranu plesnu zabavu sa sliedećim rasporedom: 1. M. Rajša-Rašan: „Plani rode", pjeva muški zbor „Istarske Vile", 2. M. Grosman. „Sa zidina Kastav-grada", vijenac kastavskih narodnih pjesama, udara tamburaški zbor „Istarske Vile". (Novo.), 3. P. H. Sattner: „Po zimi iz šole", pjeva mješoviti zbor „Istarske Vile", 4. „Kontra srcu se ne more", vesela igra iz narodnog života u 1 činu, 5. J. Bozzotti: „Oprosti mi majko moja", molitva, za dva brača uz pratnju cijeloga tamburaškoga zbora. Izvadjaju gdjica E. Jelušić i gosp. O. Tepeš, 6. Ples. Početak točno u 8 sati. Ulaznina 1 kruna po osobi. Tri najljepša kostuma nagradjuju se o pol noći. O toj zabavi pisao je naš „Narodni list" u posljednjem svojem broju. Danas pak pozivlje još jednom sve prijatelje staroga Kastav-grada, da se u nedelju nadju na toj liepoj zabavi, što ju priredjuje jedna od najzaslužnijih naših istarskih čitaonica. Svi u Kastav!

Organista Grosman va Lovrane. Ova je fajnska od organiste Grosmana. Ima već nekoliko vremena, odkada se je Grosmanu va Lovrane prolel žuč od velega jada proti nam domaćem ljudem va Lovrane. Od tega vremena je neč malo boležliv, pa kako je njemu sve moguće i lahko, dobil je od oblasti permes za više vremena, tako da su deca od njegove školi prez meštra, ča najzada ni za njih ni Bog zna kolika škoda. Nego on ni samo učitelj, već i organista va Lovrane i od organa on potеže, kako je poznato, lepu plaću. Nego kako češ s onom nevoljom ni na organ! I tako je zapuščeval maši, zapuščeval je organ i kanat va crekve. Dragovina se je najzada štufal i zagrmel: Organ me je koštal dve tisuće fijorini pak da bude crekva prez muziki! Ja ne ću tega — ale neka gre Grosmanu sost, ale neka najde drugega, ki će to delat mesto njega. Grosman je valje videl, da se s plovanom ni šalit i pozval jednu gospodičnu, ka igra na organe stoputi bolje od njega i rekal njoj je: Čujete, vi sopite na organe po nedeljah i blagdaneh, ma beći, ki bi te imela za to potegnut ostat te mane, a vi ćete pak za se imet svi incerti.

Ona dobra frajlica je na to pristala i počela svoju službu na organe. Sopla je nedelje i blagdane i sve ča bi dobila šlo bi va žep Grosmanu. Njoj bi kapnula samo ka ter ka krunica od kakove male maši za mrtveh.

Kad ti temu ne beše, umre vam ovi dni va Lovrane jedna divojka. Pokojnoj su storili lepi funeral i plovan je pozval onu frajlicu neka gre sost na organ. Ona je frajlica poslušala plovana i šla na organ. Upravo su se bili počeli napuhujevat mehi, kad ti na jedanput prelesti Grosman kako prez duši.

— Ča imate vi ta — danas ću ja sost.

Frajlica ni na to rekla ni bele ni crne, nego je lepo šla ća, da ne potuži plovanu. Nego i brizantna plovana je teško, naš je Grosman kunjado od njegovega kunjada — pak znate — rodbina . . . A znate, zač je Grosman preletel onako naglo na organ? Za to je preletel, zač je maša bila od drugo klasi i on je tega dneva imel dobit 5 krun. Vi pitate: Ma ter je rekal, da su incerti za ona frajlu? Ja ma ča je njemu stalo za ono ča je rekal, njemu je glavno žep. Nego to još ni svršeno. On je onoj frajle prezental nekakov kuntrat, kega ona ni mogla ni otela podpisat. No o tom — drugi put. Za sada pitamo oblasti: Ča bi one, slavne c. kr. oblasti učinile, da jednemu našemu učitelju, ki je dobil dopust radi boli, skoči jedan dan va glavu poć zvonit organ ale pak armoniku?

Evviva Laurana italiana. Tako vam navadno zijaju lovranski Kalabrezi, kada svrše izbori, tako pišu talijanski foji va Trste i druguda, neka svet zna, da je Lovran talijanski i samo talijanski. Nego Nemci i drugi furešti, ki prihajaju va Lovran, čude se, kako je to, da ti Talijani va tem blaženem talijanskem Lovrane ne govore talijanski — nego, Bog nas očuvaj i obrani — hrvatski! Brizna Lovranska podeštarija je va grdem čudu radi te nepriliki — pak ne zna, kako bi si pomogla. I ovi dni je slavna podeštarija va Lovrane bila na čudu. Imel se je stavit na „Vratěh" novi standar. Sada je nastalo pitanje: ki će položit ta standar na mesto. Kega zvat? Ako zovu Lovrance — oni te, to se zna mej sobom govorit, vapit ako ćete i zaklet hrvatski. Ako to furešti čuju — reć te, to se zna, da ča je to s tem talijanskem Lovranom, va kem da se toliko hrvatski govori! Znate pak ča je storila lovranska podeštarija? Pozvala je neke Rovinjeze i Piraneze, da oni stave standar na mesto. Za to delo ih je podeštarija slano platila, dobili su dva puta više nego oni, ki su stavili standar na punte, ma niš zato, Rovinjezi i Piranezi su Talijani de puro sangue i tako kada ih furešti čuju talijanski govorit morat te mislit, da je Lovran zaista talijanski grad.

A Lovranci? oni su dobri samo onputa kada su balotacioni. Onputa moraju se oni prezentat svi na zapoved jednega ali drugega od camorre, pak ala neka se vota za gospodu od „manjarole". Za to svoje delo Lovranac dobije pol litri kakove smrjive pičurki i — Bog teta Jele! Još mora za to vrišćat evviva Laurana taliana!

Tako je va Lovrane, Lovranci sve to znaju i gledaju — pak za svem tem se ne miču, da postanu sami svoji gospodari! . . .

Kega kačka uji i kušćerice se boji. To je mane ovi dni rekla jedna neboga ženska z Lovrana, ka je dala za oni nesrećni vapori od „Unione" 100 fijorini. Da znate, govorila mi je ona, kako su okolo mane oblетali. Kako kavrani, baš kako kavrani. A kad su mi ih sirote izmamili, ste videli, ča se je dogodilo? Sram ih bilo! Ča se onako dela! Koliko se je moj nebog muž natrpel i namučil po moru, dokle je dobil ono malo siromaštva — pak vidite!

Ja, ja, rekal sam ja na to. Ale ja sam siguran, da kada bi vam jutra prišal Valčić ale Blejamin i pital vas da date drugeh 100 fijorini za drugu kakovu talijansku nemotariju, vi bi te mu ih vaje dala.

— Oh! ne bim, gospodine ne bim — zač kega kačka uji — taj se i kušćerice boji.

— To je dobro, rekal sam njoj ja na to, ali još bi bolje bilo, da ste i pred dve leta poslušali naš „Narodni list" i ne dala ni krajcara onem nesrećnem Kalabrezom. Ča vam ni smo mi govorili, da će talijanski vapori vrag zet, kako je ono zel i opatijski talijanski kazin?

Sve strell! Febra me je stresla, kada sam neki dan pročital va „Piccole" ovaj naslov: „Una orribile ingiuria". Strašna uvreda! Ma ča to more bit? Ki se je to azardal uvredit „malega" Abreja z Trsta? Pročitam ja to i vidim, da njega ni nijedan uvredil, nego da se neki s Parenza tuže, kako su ih Talijani iz Italije grdo uvredili. A kako su ih to uvredili? A ovako: Poslali su njim nekakove karte, pisma, oglasi, neč takovega, z indiric — znate kako su napisali indiric? Hrvatski, braćo moja, hrvatski: I čisto hrvatski. Ovako vidite: Slavno glavarstvo občine — Poreč (Parenzo). I to, vidite, „Piccolo" zove „un' orribile ingiuria!"

A naš brizan Hrvat v Istre, ki već leta i leta prima talijanske istanni, pozivi itd. itd. Ča ni morda i to ingiuria? ! A ja, „caro Piccolo" — chi la fà — l' aspetti!

Tužan poziv. Ravnateljstvo hrvatskoga parobrodar. društva za dugu plovitbu na Ricci pozivlje baštinike onih, koji su onako nesretno poginuli na parobrodu „Kleku", da dodju po ostatke krvavo i smrću zaslužene plaće.

Družtvo „Sloga" u Zametu priredjuje na pustni utorak zabavu sa pjevanjem, šalom i plesom, na koju se pozivlju svi članovi i i prijatelji družtva. Sudjelovati će riečka glazba.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Primili smo iz Trsta K. 44, a darovali su gg. P. kap. Zt. K. 20, S. kap. D. K. 20, X. K. 4—. Živili!

Mjestne vjesti.

Ubojstvo. Naša Slatina bila je jučer, u sriedu, pozorištem grdnoga čina. Tik uz kavanu „Strand" nahodi se gostiona gdje. Metz, u kojoj je služila kuharica liepa, mlada djevojka od kojih 18 godina iz Kranjske. Ima već više vremena, šta je u tu djevojku zadirkivao gospodarićin šestnaestgodišnji sin, tako da je medj njima obima dolazilo često do svadje i prepirke. Do takove svadje došlo je medj njima i jučer poslie podne. Ali posledice su ovog puta bile upravo strašne, jer je nesretna kuharica zadobila smrtnih rana oko ramena i pod pazuhom.

Dečko se podao u bieg. Noćas je uhvaćen.

Nesretnoj djevojci je medjutim iz zadobivenih rana krv potokom tekla. Za nesreću pala je na staklena vrata i od razbijena stakla zadobila novih rana, a nikoga nije bilo blizu, da joj zaveže ranu. Onda su prispjeli neki iz družtva za spasavanje, pokušali su da joj zaustave krv, ali uzalud, jer je malo zatim nesretnica izdahnula.

Dolazak švedskog kraljevskog para u Opatiju. Doznajemo, da će švedska kraljica doći v Opatiju, dne 13. o. mj. Kraljica zabranila je svaki svečani doček. Ipak se preporuča svim gospodarom kuća, da svoje kuće na taj dan zastavami okite. Švedski kralj Oskar doć će v Opatiju na 27. o. mj. te će biti svečano dočekan. Na 24. o. mj. bit će kralj Oskar gost našega cesara i kralja va Beču.

Talijanska kultura. Kako smo javili va zadnjem „Narodnem listu", imelo je glazbeno dramatičko družtvo u Voloskom, dne 1. o. mj. prvu svoju zabavu s plesom va „Narodnem domu". Kraj dvorane, blizu družbine škole, sakupilo se je na večer nekoliko ljudi, ki su kroz prozore dvorane gledali, ča se va istoj događja. To ne bi bilo niš slabega jerbo kurioznih ljudi je po celom svetu. Ča nam se upravo gadi je to, da je mej temi nepozvanimi gosti bilo nekoliko po sile Talijani, ki su se upravo fakinski ponašali, vičuć i kričuć nekakoveh grdeh besed, med drugemi „porchi de šćavi" i drugo. Ljude, ki se znaju tako lepo ponašat mi rado prepuščamo Talijanom, neka se slobodno oni s njimi diče. Reć ćemo njim samo to, da mi nismo nikakovi „šćavi" nego oni su „šćavi" svoje prevelike ignorancije.

Lovorova maškarada. Kako bijasmo u svojem listu najavili, bio je u subotu, dne 6. o. mj. u „Zori" maskirani ples, što ga je priredilo vrlo opatijsko družtvo „Lovor". Ta maškarada izpala je vrlo liepo. Vidjeli smo na istoj vrlo liepih krabulja i kostuma i uživali u onom šarenom svjetu. Ples je bio vrlo animiran, a gospodin Miho Vahtar kao direktor cirkusa Cavatta sa svojimi „clowni" zabavljao je u pauzama občinstvo raznimi šalami i lakrdijami. Mladji svjet vrtio se do biele zore sve u šestnaest.

Kupalište „Angiolina". I to kupalište ne odgovara više zahtievom ni potrebam mnogobrojnih gostova, koji dolaze ljeti ovamo na kupanje. Čujemo, da je ovih dana stigao iz Pariza brzojav s nalogom uprave družtva „Vagona za spavanje", da se to kupalište preustroji i podigne. Odnosne radnje imadu se ovršiti još ovoga proljeća. Nacrte, po kome će se graditi nismo vidjeli, za to i ne možemo, da kašemo svoje mnienje, tek jedno postavljamo na srce ravnateljstvu družtva vagona za spavanje: Neka se s kupalištem „Angiolina" ne dogodi ono, što i s onim na Slatini, koji je, kako je poznato, iznakazio jednu od najljepših točaka naše prekrasne obale. [Reći će nam se: posao je posao! Razumijemo i to, ali s druge strane znamo, da što ima danas Opatija, ima da zahvali svojoj prirodnoj ljepoti i jedino svojoj ljepoti. Oduzmite joj to, oduzeli ste joj sve. To bi imali, da sebi jednom za uviek zapamte i oni grozničavi graditelji i dograditelji raznih „kazarma i baraka".

Svega po malo.

Roman nadvojvode Leopolda Ferdinanda. Sjegărno se sjećate još, koliko se pred šest mjeseca pisalo, govorilo o ljubavnom odnošaju nadvojvode Leopolda Ferdinanda prama pjevačici Wilhelmini Adamović. Taj nadvojvoda je radje odrekao se položaja, časti i imena nego odreći se ljubljene žene. On se je odrekao svih časti i naslova, te je poprimio gradjansko ime „Leopold Wölfling" samo da se može združiti sa djevojkom srdca svoga. Sada živi taj bivši nadvojvoda sa svojom ženom Wilhelminom Adamović u Zugu u Švicarskoj, gdje je kupio jednu malu ali krasnu vilu. U toj vili boravi Leopold Wölfling sa svojom ženom — srećne dane. Oni se ne brinu za ništa na svjetu nego za svoju ljubav. On se zabavlja vrtlarstvom a ona obavlja kućne poslove. Na večer čitaju skupno ili pak on udara na glasovir a ona pjeva. Danomice čine po jednu šetnju u bližnju okolicu. Čini se, kako da je sreća zagrlila taj zaljubljeni par. U kući nemaju druge služinčadi nego dvie služkinje. Takova vidite čudesa, prava, čista, iskrena ljubav stvara.

Žalostan pir svetkovali su nedavno va Stoberan u Njemačkoj. Neki noštromo Jelneršić oženil se je sa nekom Rosinom Ilbinski. Na večer bil je po staroj navade pir. Kad su pirni gosti ši ća počela se je nevestica tužit, da ju glava boli, radi česa je šla malo na zrak. Dugo su va kuće na nju čekali. Kad je dugo već ni bilo, šal je mladoženja za njom videt kade je, pak ju je našal vane pred kućom mrtvu na tle. — Bila njoj je pala srdačna kap.

Požar sveučilištne biblioteke u Turinu. Na 26. pr. mj. izgorila je u Turinu jako bogata i vredna sveučilištna knjižnica. Izgorilo je do 3 tisuća starih rukopisa. Škoda se neda proceniti niti na blizu.

Magjarska vjernost. U magjarskom glavnom gradu Budimpešti poznat je neki trgovac, ki često priredjuje demonstracije proti vladi. Taj se trgovac zove Arpad Kardhord. Ovi dni je pak prišlo van, kako mu je neki, kega ne će da vanka da, nudil puno beći, da napravi demonstraciju proti našoj cesarskoj kući Habsburga, a na korist i na čast nemške cesarske kuće od Hohenzollera. Za tu demonstraciju trebalo bi bilo naći najmanje do 500 ljudi, ki bi bili s nekakovom nemškom rožicom na klobuke, morali proć po ulicah Budimpešte i vapit: Eljen Hohenzollern! Kardhord ni otel pristat na to. Nekoliko dan zatim doznal je on, da su Košutovci — magjarski iredentisti — našli druga dva čovjeka i svakomu od njih ponudili po 1000 kruna, da naprave tu demonstraciju. Mej tem se je za to domalo i demonstracije ni bilo.

Magjari se šale. Neki dan je predsjedniku magjarskega sabora prišlo v ruki pismo, da će se još istega dneva magjarski parlament digunt va zrak. Ovi dni pak je dobil isti predsjednik pismo od nekeh soldati kavaleristi, ki prete, da te napast opozicionalne zastupnike, ki delaju obstrukciju, zač da su oni krivi, da moraju još i dalje služit preko svojeh odaluženeh trih let. Magjari se, istina šale, ali ne more bit do šale onem brizneem mladićem i njihovim roditeljem, ki ih komać čekaju, da doma pridu.

Lepa ženica. Ovo se je dogodilo va Kranjskem. Muž i žena živeli zajedno. Neko vreme kako tako, a kašnje jao i naopako. Najzada je žena pokrala muža svi beći i

skrila ih, da ne ma nijedan kade. Muž ju je tužil i ona je morala va peržun. Posle nekoliko vremena pokajal se je muž, da je ženu va peržun spravil, pak je sve moguće učinil, da ju puste vanka. Kada je ona vanka prišla, pobegla je s nekim frkalašem Bog zna kamo, i tako ti je on nebogi čovek ostal na jedanput i prez ženi i prez beči.

Švedski kralj Oscar II. To je onaj kralj, ki će do nekoliko vremena prit v Opatiju. Ovi dni bil je kod njega stari norveški pjesnik Björnson, kemu je kralj tekom razgovora rekal ovo: Verujte mi, da sam ja najsretniji čovek onda, kada ne mislim, da sam kralj. Najlepši su časi mojega življenja oni, keh ja sprovedem s perom v ruke pišuć moje mile pjesme. Valja, da znate, da je kralj Oskar II. jedan od najboljih škandinavskeh pjesniki a tako je i veli prijatelj pjesnika. Va tem je puno sličan rumunjskoj kraljice Carmen Sylve, ka takodjer rado zalazi ovamo v Opatiju.

Zasuti radnici. Javljaju iz Pittsburga, da je tamo blizu u nekoj jami, gdje se kopa ugljen, nastala eksplozija, usled koje je va jame ostalo zasuto do 125 ljudi.

Grdna bolest — izlječiva. Strašna je bolest rak i teško ti ga onemu, kega pograbi. Koliki su se mogli do sada spasit od te boli? I zbilja, do sada se ta bolest držala va najvećem broje slučajeva neizlječiva. Danas je, hvala Bogu, i va tem bolje. Učenim ljudem uspjelo je, da pomoću takozvanih Röntgenovih zraka unište mikrobe raka i da tako od čovjeka odstrane pogibelj, koja mu preti od te grdne bolesti.

Novi obćeniti svetski jezik. Jedno kulturno društvo na francuskoj Rivieri, misli, da je odkrilo novi jedan jezik, koji će bacit u zaborav i „Volapük" i „Esperanto". Taj novi jezik jest nekakav latinski dialekt, koji su u staro rimsko doba govorili rimski mornari, vojnici i trgovci, samo što će biti nekoliko prilagodjen današnjim potrebam. Svaki će moć taj novi jezik naučiti u najkraće vreme. — Vederemo!

Ukradena zastava od Rè d' Italia. U puljskom ratnom arsenalu hranila se je zastava talijanske ratne ladje Rè d' Italia, koja je godine 1866. bila bačena na dno od austrijske ladje „Ferdinand Max". Pred nekoliko dana došao je jedan naš nadporučnik u arsenal i zahtjevao je u ime ratnoga ministarstva, da mu se izruči za nekakovo proučavanje zastavu od „Rè d' Italia". Budući je taj nadporučnik imao u rukama nedvojbene dokumente ratnoga ministarstva zručili su mu za stanovito vreme tu zastavu. Kad je proteklo vreme, za koje mu bijaše zastava izručena a on ju ne bijaše povratio, popitali se oni iz Pule kod ministarstva, kamo je prispjela zastava od Rè d' Italia, a od ministarstva su odgovorili, da od ciele te stvari ništa ne znaju. Sada se pak doznalo, da se ta zastava nalazi u ratnom arsenalu u Mletcima, dakle u talijanskih rukah. To je sigurno maslo kakovoga Talijana, koji služi u puljskom arsenalu. I još uživaju prekomorski Talijani ne samo u puljskom arsenalu nego u svih c. i kraljevskih službah najveću protekciju. Povera Austria!

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i komiljska ili umjetna gnojiva.

Zemlja se obskrbljuje dušikom, sa gnojem, što njoj ga dajemo, sa kišom, koja njoj ga iz zraka nosi, izravnim izsisanjem iz zraka i sa sočivicama. Količina dušika, što ga zemlja prima kišom i izravnim izsisanjem iz zraka je veoma malena, te njoj mora svakako čovjek priteći u pomoć sa gnojenjem ili sa gojenjem sočivica ili djeteline. Ovaj zadnji način zove se zeleno gnojenje. O njem ćemo već govoriti koji put.

Drugo hranivo koje se zove fosforovina iliti fosforna kiselina je fosfor sluèen ili spojen opet sa onim kisikom, što smo ga gore spomenuli. O fosforu su naši čitatelji bez sumnje čuli govoriti, jer se od njega prave žigice. Svaka žigica ima glavicu sačinjenu od pomazanog fosfora. Kada potegnemo žigicom po zidu ili po hrapavom papiru razvije se tim činom toliko topline, da užge lahko upaljivi fosfor. On gori svjetlim plamenom i razvija biel dim, koji se odmah raxstavi.

Mnogi su već možda kadgod vidili po noći svjedicu ili plamečak, gdje luta po groblju ili po močvarah. Strašivice kažu, da su ono mrtve duše, a znanost nas uči, da ono nije ako ne fosfor, koji se iz zemlje diže kako plin i upali se čim dodje do zraka.

Onaj bieli dim, što se stvara gorenjem fosfora je uprav fosforna kiselina ili fosforovina. Ako bi mi izgorili fosfora pod dobro zatvorenim staklom tako, da nam dim ne bi mogao uteći, ovaj bi se skrutio i pao na dno kako biel prašak. To je fosforova kiselina. Ona je dakle tvrdo bielo tielo, tvrda biela stvar.

Od svih hraniva pomanjkuje u zemlji najviše te fosforne kiseline i za to joj je mora čovjek najviše podavati. Bez nje nebi mogle rastline nikako uspievati. Ona je kako čovjeku kruh, kojega najviše trebą i najviše užije.

Pepelika je biel prašak, ljuta ukusa. Ona je neobhodno potrebita svim rastlinama i je jako važna hrana. Kako je poznato nju se je nekada dobivalo samo od pepela. Odatle joj i ime. Sad ju rade takodjer od soda u solinah i kopaju ju iz zemlje kao rudu.

Vapno poznamo dobro svi. Ono se baš ne ubraja toliko u hranivo bilina, jer više nego da je hrani ono rastvara prisutna već hraniva i učini je rastlinom prisrknjica. Vapno se daje zemlji, koja ga nema, a to su žilava, glivena i žestoko humarna tla. Naše zemlje ga imaju obično i previše, pa to gnojivo nije baš od tolike važnosti za nas.

Sva ova četiri hraniva daje poljodjelac zemlji gnojem.

Gnojiva je više vrsti. Nećemo se baviti opisivanjem i nabrajanjem svih vrsti, već ćemo u narednom broju progovoriti koju o gnoju sa osobitim obzirom na umjetna gnojiva.

Kostimirani ples čitaonice Bratinsko i glazbeno-dramatičkog družtva u Voloskom biti će na mesopustni utorak u „Narodnom domu" u Voloskom. Početak točno na 8½ na večer. Pristup imaju samo pozvani. Preporuča se, da sve dame dodju u kostimima.

Zadnje vjesti.

Vojska mej Rusijom i Japanom.

Kako se je moglo predvidjeti došlo je do prave vojske mej Rusijom i Japanom. Japan je, kako je poznato, postavil na Rusiju velike zahtjeve i ne čekajuć odgovor ruske vlade, pozval je iz Petrograda svoga poslanika, z drugemi besedami, prekinul je s Rusijom diplomatičku svezu. Prekinul ju na način neobičan mej kulturnimi državami. prekinul ju je na barbarski, uprav azijatski način i prvo je započel vojsku nego li ju je navestil.

Na dalekem istoke već su se uhvatile u koštac obe flote, ruska i japanska. Kod tega sukoba oštećena su četiri ruska broda. To je do sada jedina vest, kojoj se more verovat.

Inglezi, ki su Japan nahuškali na vojsku proti Slavenskoj Rusije, već šilju u svet svakojake lažne vesti, kih „Piccolo" nekako jako rado preštampuje.

Javna zahvala.

Na mnogobrojne čestitke, koje smo primili prigodom našeg vjenčanja, zahvaljujemo ovim svima najuljudnije.

Supruzi: Gjuro i Nina
Vavra.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Moščenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trojni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, poprječnju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprav čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priloži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, **tu treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina

na malo:

Teran	po 24, 28, 36 novč.
Bjelo	po 28 „
Muškatel	„ 36 „

Na veliko:

Teran	po 15, 17, 22 novč.
Bjelo	po 18 „
Muškatel	„ 24 „

Dalmatinska vina

na malo:

Opol	po 24 novč.
Bjelo	„ 28 „

Na veliko:

Opol	po 15 novč.
Bjelo	„ 18 „

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cieni mu je na godinu 8 kruna, na seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 7. Volosko-Opatija, u četvrtak 18. febrara 1904. God. IV.

Svećenici u narodnoj borbi.

Bilo ih je, a ima ih i danas, koji tvrde, da se ne može dovesti u sklad javno djelovanje svećenika s njegovim uzvišenim zvanjem. Takovo je mišljenje skroz pogrešno. Stari zavjet nam daje nebrojenih dokaza, gdje su najveći proroci čak i mačem u ruci radili oko izbavljenja svoga naroda. U početku kršćanske ere a i kasnije, nevoljnici se i sužnji dizali pod znakom križa na svoje tlačitelje. Protiv Saracena i drugih nevjernika, protiv divljih horda, dapače i protiv samih pokrštenih naroda dizali su rimski pape mač i vodili narod u boj za slobodu. A zašto bi se pak današnjem svećeniku branilo da i on stupi pod zastavu svoga naroda i da se s njime i za nj bori? Ili su danas odnošaji izmedju ljudi i ljudi takovi, da je u obće svaka pomoć svećenika suvišna? Posmotrimo mâ i površno prilike u kojima se danas nahodi ljudstvo odmah ćemo uvidjeti, da se u bitnosti malo što izmienilo na bolje, tek što su te prilike i ti odnošaji poprimili drugi oblik, ali u glavnome ljudi su još uviek ljudi sa svim svojim strastima, manama i porocima. Još uviek vriedi načelo, da velika riba malu jede — drugim riečima, da jači tlači slabijega, pa gdje se takova što pojavi, sveta je dužnost svećenika, da priskoči, da posreduje, da pomogne, da se, ako ustreba i sam bori za pravo i dobro slabijega. Svećenstvo samo za sebe nije zato tu, da se vrsta u posebne stranke i u frakcije, koje će se zvati katolički centrum, klerikalna stranka ili što takova. — Ne — daleko veća i dalekosežnija je zadaća svećenstva: dizati zastavu na obranu i zaštitu onoga, koji strada! Uzvišena i blagotvorna je ta zadaća, puno ozbiljnija i svetija od dangubnog pabirčenja po pjesmama pjesnika X-a ili Y-a, ne bi li se gdje ušlo u trag kakovoj njegovoj ideji, koje nema u bibliji ili u kojoj drugoj svetoj knjizi.

To je odmah u početku našega narodnoga preporoda shvatio naš istarski, hrvatski svećenik. Razumio je on svoj poziv, svoju misiju, što ju ima u narodu i prema njoj se i ravnao u daljnjem svom djelovanju i nastojanju. Sav onaj skoro bih rekô nadčovječji, titanski rad usred najžešće naše borbe, ležao je gotovo samo našim svećenicima na ledjima, a taj su teret oni nosili častno i dostojanstveno. Treba li, da navadjamo imena? Ne, jer bi čitulja preduga bila, i to već tamo počam od nezaboravnoga Dobrile pa do najmladjeg našeg kapelana, koji je juče izišao iz sjemeništa i postavio se na obranu prava potlačenoga naroda.

Nezaboravne, neprelazne, silne su za narod zasluge našega istarskoga svećenstva, njega ide slava za najveći dio teškom mukom zadobivenih tekovima u ovo posljednjih 30, 40 godina.

Ali što je najljepše u svemu tomu jeste bez sumnje ona krajuja samozataja, kojom su naši svećenici polazili u boj za narodna prava. Za sebe nisu oni ništa ni pitali ni tražili. Osobni i staležki probitci sve je to izčezavalo pred velebnom svrhom i ciljem narodnoga odkupljenja i spasa.

Tako je bilo nekoč. A danas?

Recimo odmah: Danas imademo mi u Istri svećenika, koji i sposobnostima i žarom i marom oko narodnoga osvieštenja i spasa ne zaostaju ni malo za mnogim svojim predšastnicima. I novija poviest Istre može da zabilježi liepi broj svećenika, kojih žrtve stoje na visini uzvišenog cilja naše borbe. Ti svećenici su danas žešće no ikada proganjani, izloženi poniženju i zapostavljenju od strane samih crkvenih oblasti, koje su našoj ideji protivne i upravo neprijateljske.

Porečka biskupija obiluje takovim primjerima a u novije doba i naša: tršćansko-koparska. Čast i slava takovim svećenicima, koji tako visoko shvaćaju temelj kršćanske nauke: ljubav spram bližnjega svoga. Naš je narod u Istri iznemogli, pogaženi i od silnih rana na pola mrtvi patnik, a naš hrvatski svećenik je njegov bližni Samaritanac, on ga kriepi, on ga diže, on ga vraća životu. Težak je i trudan takov rad, na daleko teži i naporniji od dangubnog pabirčenja po hrvatskim pjesmama i pripoviestima kao i od dosadnog i bezrazložnog, cjepidlačarskog naklapanja — zato i mi velimo: čast i hvala onim hrvatskim svećenicima u Istri, koji tako krasno shvaćaju svoje visoko zvanje i svoj uzvišeni zadatak, što ga imadu u narodu.

Nego ima ih i mlakih — osobito u ovo naše novije doba.

Na žalost već se opažaju i posljedice te mlakoće i apatije. Mnogi mladi svećenik sustaje prije, nego li se daje na posao. Je li od straha, je li od malaksanja, obzira, štreberstva? Bit će svega po malo. Ta bolest zarazila i neke starije i uslied toga eto naš narodni ustroj nekuda zastaje — zastaje — zaman!

Neka takovo stanje ne potraje dugo — za Boga, neka ne potraje. Nama u Istri predstoji još mnogo i mnogo rada. Veliko djelo oko narodnog odkupljenja i oslobodjenja jošte je u povojima. Svak je zvan da pomaže oko njegova izpunjenja — svećenik pako u prvome redu.

Mladi svećenici Istre! prenite se i vi, prosliedite velebno djelo vaših dičnih predšastnika, uhvatite se u jedno kolo s onima, koji i danas požrtvovno rade na polju naradnome, ne plašite se ni progona, ni zapostavljanja, ni poniženja — svega je toga bilo u redovima vašega častnoga stališa tamo čak od vremena sv. Petra apoštola.

Prenite se! u teške ove dane, u mučne čase velike i strašne kušnje zove vas narod, da mu budete, što su mu svećenici nekoč bili, i zemlja vas ova zove — liepa a nesretna zemlja, gdje ste se rodili i uzrasli. Prenite se,

Podlistak.

Tko je prvi pekao rakiju.

Narodna pripoviest.

Ruski napisao Lav Nikolajević grof Tolstoj.

Pohrvatio: Frane.

Izašao biedni seljak orati bez zajutraka i uzeo sa sobom od kuće okrajak hljeba. Prevrnuo seljak drvo, odvezao kvake, metnuo ih pod grm, a na njih položio okrajak hljeba i pokrio ga kaputom. Umorio se konj i ogladnio seljak. Zataknuo seljak drvo, odpregao konja, pustio ga da pase, a sam je otišao k svojem kaputu da objeduje. Uzdignuo seljak kaput — nema okrajka. Iskao i iskao seljak, prevraćao kaputom i tresao s njim — nema okrajka. Začudio se seljak. Doista čudnovato! Nikoga nije vidio, a ipak je njetko odnesao okrajak.

To Vam je vražić, dok je seljak orao, ukrao okrajak i pojeo se iza grma, da sluša kako će seljak kleti, i njega, vraga, spominjati. Zatušio seljak: — Nu, da, govori, neću umriet od gladi; onomu, koji je hljeb odnesao, bilo je svakako od potrebe. Neka mu bude! Na zdravlje!

I otišao seljak k zdencu, napio se vode, odahnuo, primio konja, zapregao i stao iz nova orati. Smutio se vražić, što nije naveo seljaka na grieh i otišao u pakao k poglavici djavolskomu i pripovijedao mu, kako je on odnesao seljaku okrajak, a seljak u mjesto toga, da bi zakleo, kazao: „na zdravlje!" Razardio se poglavica djavolski: — Ako je, govori, seljak bio u toj stvari pametniji od tebe, sam si kriv, što ga nisi znao nadmudriti. Slabo će, govori, biti, ako se seljaci a za njima i babe tako nauče: nam neće onda biti moguće ni živjeti. Toga ne smije, da bude više! Nosi se, govori, i zasluži seljakov okrajak! Ako ti, od sada na tri godine, ne nadmudriš seljaka, u blagoslovljenoj ću te vodi okupati.

Pobojao se vražić blagoslovljene vode, utekao na zemlju, stao razmišljavati, kako da zasluži svoju krivnju. Mislio, mislio i izmislio. Pretvori se vražić u dobroga čovjeka i otišao siromašnome seljaku za slugu. I naučio on seljaka za suhoga ljeta sijati žito u močvarnoj zemlji. Drugim seljacima sve sunce izgorjelo, a biednom seljaku uzraslo guato, visoko, bogato i liepo žito. Proživio seljak do novoga, a ostalo mu jošte mnogo žita staroga. Druge godine naučio sluga seljaka, da posije žito u gorama. I nastalo kišovito ljeto. Ljudem se žito povalilo, sagnjilo, klasje prazno, a u seljaka urodilo žito u gorah, da se sve lomilo. Seljaku preostade jošte više suvišnoga žita. I ne znade seljak što da s njim čini.

I naučio sluga seljaka, da sgnječi žito, da ga pali i peče rakiju. Napekao seljak rakije; začeo sam piti i druge napajati. Dodje vražić k poglavici i stade se hvaliti, da je zaslužio okrajak. Otišao poglavica da vidi.

Dodje seljaku, vidi, — pozvao seljak bogataše i s rakijom ih gosti. Nosi gospodarica rakiju gostima. Jedva počela oko gostova hoditi, spotakla se o stol, i prolila čašu. Razardi se seljak, izpsuje ženu: Iš, govori, vražja beno, zar su to pomije? Što ti, šeponja stara, tako dobru kapljicu na zemlju lieš?

Trknuo vražić poglavicu laktom. Pazi, govori, kako on sada ne žali okrajka.

Izpsovao gospodar ženu, stao sam gostove služiti. Nadodje s djela siromašan seljak nepozvan, pozdravi, sjedne i vidi: ljudi piju rakiju — prohtjelo se i njemu, da od utrudjenosti izpije kapljicu. Sjedi i sjedi, guta i guta slinu — ne nosi njemu gospodar, već samo za sebe mrmlje: — Zar da ja za svih vas pripravljam rakiju!

Svidilo se i to poglavici djavolskom. A vražić se hvali: Čekaj, čekaj, što će još sve biti!

Izpili bogati seljaci, izpio i gospodar; stali oni jedan drugomu laskati, jedan drugoga hvaliti i medene, sladke riečí govoriti. Poslušao, poslušao poglavica, pohvalio i to. Ako, govori, postanu od tog pića tako lisičasti, da začnu jedan drugoga varati — onda ih doskora sve imamo u naših pandžah.

Čekaj, govori vražić, što će biti dalje; pusti samo da izpiju još jednu čašu. Sada oni kao lisice hoće da jedan drugoga obmame, ali gledaj, ovaj čas postat će kao biesni vukovi.

Izpili seljaci i drugu čašu, njihova rieč počela biti jača, krepčija, glasnija. Mjesto medenih rieči, stali se srditi, jedan drugoga psovati, počeli se tući, izprebijali jedan drugomu nosove. Umješao se u tučnjavu i gospodar. Nalupali i njega.

Pogledao poglavica, te mu se i to svidjelo. — To je, reče, liepo, vrlo liepo!

A vražić govori: — Čekaj, čekaj, što će još biti, samo neka i treću čašu izpiju. Sad su biesni kao vuci, ali neka samo još jednom gucnu, i postati će odmah kao svinje.

Izpili seljaci i treću čašu. Preobrazili

radite oko izpunjenja naših neslomivih i vječitih ideala, te pomozite i vi pomaknuti našu svetu stvar napried, napried! Prenite se, — obazrite se pogledom na nekoliko godine natrag, sjetite se mukâ, pregaranja, progona onih, koji su tu bili, trpjeli i radili prije vas, sjetite se velikoga našega biskupa Dobrile i njegova Bogom blagoslovljena rada! Prenite se — i Njegova sjena vas zove!

Budimo ljudi.

Svaki pametan čovek zna, da v Istre živu Hrvati, Slovenci i Talijani. Osim tega živi v Istre nekoliko tisuć Nemac, ki su se pred malo let zaradi svoje koristi naselili va Pul i Opatiju. Od sveh ljudi, ki v Istre prebivaju najviše je oneh, ki priznavaju da su po narodnosti, po jeziku Hrvati i Slovenci. I ovi kako i Talijani su Istrani, jerbo jedni i drugi bivaju v Istre, samo ča se razlikuju po narodnosti (nazionu) i jeziku; jedni su najme po rodu i jeziku istarski Hrvati i Slovenci a drugi su istarski Talijani, isto tako kako su na primer va Tirolu tirolski Nemci i tirolski Talijani a jedni i drugi su Tirolci jerbo bivaju va Tirolu. Povedeli smo ovoliko radi oneh našeh ljudi, ki se pušćaju od svakakoveh razbojniki i prevaranti za nos peljat, da mi v Istre nismo ni Talijani ni Hrvati nego Istrani. To je jedna uprav bedasta laž jerbo svaki, ki ni baš do kraja zalupan mora znat, da Istra je samo provincija a ne posebna narodnost ili nacijon. Za svem tem je puno priprosteh ljudi, ki tako bedastem lažim veruju pak na sva usta kriču: „mi nismo ni Talijani ni Hrvati nego mi smo Istrani!“

Na našu veliku sramotu moramo pripoznat, da se takove bedastoće ne čuju ni od najpriprostijega ni najbedastejega kmeta va srednoj i zapadnoj Istre, nego samo vavek od ljudi va Liburnije, od ljudi, ki su tako rekuć, obašli pol sveta. Va srednjoj i zapadnoj Istre skoro svaki i najpriprostiji kmet zna, da je on po narodnosti al Hrvat-Slovenac al Talijan. Va pravoj Liburnije (politički kotar Volosko) ni pravo za pravo niti jednega pravega Talijana po rodu i jeziku ako se zame ča ono nekoliko doklačeneh Talijani, ki su ovamo prišli goli, gladni i bosi za dobitkom. Vendar već skoro dvajset let borimo se va Liburnije proti istarskoj, talijanskoj stranke, koja sve moguće čini, da i Liburniju potalijanči. Kako je to moguće pitat ćete, ta svi znamo, da va Liburnije ni ni jednega pravega Talijana? Tako je to: imamo va Liburnije na primer va Mošćenicah, Lovrane, Opatije, Voloskem, va Kastavšćine ljudi, ki jako dobro znaju, da nisu ni ne moru bit Talijani ali vendar radi svoje priprošćine ili radi svojga interesa hitaju svoj rod i jezik pod noge, pak se pajdaše s Talijani i drugemi furešti i njim pomažu vlastitu braću svoju proganjat i zatirat. Najbolje se to vidi va občine Volosko-Opatija. Va ovoj občine ni niti jednega domaćega čoveka, ki bi mogal pred svetom pripoznat, da je Talijan ale ča drugo. Upravu ili administraciju va toj občine imaju već od 1894. leta v rukah domaći ljudi, ki pripoznaju, da su po rode i jeziku istarski Hrvati. Proti njihovoj uprave ili administracije ni i ne more bit niti najmanjega pravednega prigovora, jerbo gledaju svi više na korist občine nego na svoju vlastitu. — Ipak ča vidimo? Svaki put kad se ima birat novo občinsko zastupstvo ili nova raprežentanca, svaki put kad su novi občinski izbori, svaki put se proti tem pravem domaćem sinom digne cela vojska domaćeh ljudi, ki se slože s par privandraneh Talijani i nekoliko gladneh Nemcí, ki bi hteli na svaki način, da se naša občina iztrgne iz ruk domaćeh ljudi i zruči tudjincem ili furešton na propast sveh domorodac. Zač to? pitat će pametni ljudi? Za to, zač naši nam protivni domaći ljudi, će se složit makar i s paklenskim vragom, samo da svoju vlastitu braću, ka nisu zatajila svojga hrvatskoga roda i jezika šundraju. Puli tega ne promišljaju ti nesrećni ljudi, da ako budu jedanput domaći Hrvati, ki su sada va občine iz iste odpravljeni, da će za vavek prestat zapovedat va našoj občine domaći ljudi i da će tako ako šundraju Hrvate šundrati i same sebe. To jako dobro znaju i naši domaći Mangia-Croati (Hrvatožderi) i privandrani Talijani ali malo mare zato, samo da domaći Hrvati propadu. Prilikom zadnjeh občinskeh izbori na Voloskem bili su se neki tako zvani Talijani, na čelu njim Dr. Constantini, združili z nekojemi Nemci, da bi stirali domaće ljude z občine. Jedan pametan Talijan, nastanjen na Voloskem, rekal je puli te prilike Dru. Constantinu: Ma, dragi doktore, ča bimo se mi toliko mučili, da stiramo z občine domaće Hrvate, ako nam imaju na mesto njih zapovedat tuji Nemci? A Constantini da je na to rekal: „Neka zapoveda makar Turčin samo ne Hrvat“. To vam je vidite politika istarskeh Talijani! Neka zapoveda makar vrag, neka propade sve, samo da ne budu domaći ljudi va svojoj kuće gospodari. Nego mi se ne čudimo Dru. Constantiniju, ki ni ovde puli nas ni rojen ni uzgojen, ni ki nima ni mrve ljubavi za ovu našu zemlju na koj smo mi rodjeni i uzgojeni i va koj su zakopani naši stareji, nego se čudimo nekem domaćem ljudem, ki još i danas govore, da neka slobodno zapovedaju va našoj občine furešti zač da su furešti donesli ovamo dobitak. Oh siromasi duhom! Furešti su prišli ovamo k nam samo radi svojega dobitka, da se gladni najedu, žejni napiju a goli obuču; ovde puli nas su se i najili i napili i obukli a mi povrh toga neka postanemo njihovi hlapci neka njim zručimo sve pak da budemo va svojoj kuće tudji sluge? Crna pamet! Ljudi božji! nemojte tako bedasto računat, da vam se celi svet ne ruga. Budite ljudi! Ako i nećete nikako, da budete Hrvati, združite se svejedno svi z domaćemi ljudi makar oni sebe i nazivali Hrvati, da tako obranite ovu našu lepu i dragu zemlju od tudjinske vlasti, koja gre samo za tem, da nas pokopa i Hrvate i Nehrvate.

---

se sasvim. Mrmlju, viču, sami ne znaju što i jedan drugoga ne slušaju. Počeli se razilaziti — tko sam, tko po dvoje, tko po troje: povalili se svi po ulicama. Izašao i gospodar, da prati gostove, pao nosom u baru, zamazao se sav, leži kao divlja svinja, grokće. Još više svidjelo se to poglavici.

— Nu, reče, liepo si piće izmislio, zaslužio si okrajak hljeba. Kaži ti meni, reče, kako si učinio to piće? Ne drugačije, nego da si uňj pustio lisičje krvi. Po njoj je seljak postao lukav kao lisica. A na to vučje krvi: po njoj postao biesan kao vuk. A na koncu, metnuo si svakako svinjske krvi: po njoj postao kao svinja.

— Ne, reče vražić, ja nisam tako činio. Ja sam mu samo to učinio, da mu je urodilo suviše žita. Ona zvierska krv živi vazda u njem, ali se ne miče, kad urodi malko žita. Tada ne žali on ni posljednjeg okrajka; a čim mu je preostalo odviše žita, stao razmišljavati, kako da se proveseli. I ja ga naučih veselju — piti rakiju. A kako je on iz dara Božjega počeo peći rakiju samo radi svojeg veselja, probudila se u njem i lisičja, i vučja i svinjska krv. Sada čim bude rakiju pio, postati će vazda kao zvier.

Poglavica djavolski pohvali vražića, oprosti njegovu prijašnju krivnju glede okrajka hljeba i postavi ga kod sebe medju starije djavole.

Ča je novega po svete?

Austria. Puno se va zadnje vreme govori o tom, da Austrija misli još ovega proljeća s vojskom va Macedoniju i okupirat Solunić. Prema temu imali bimo do mala i mi vojsku. Va Beče pišu, da to ni istina, ali moglo bi svega bit. Videt ćemo. Nego, pitamo mi, s kakovom će vojskom Austrija tamo dole? Va Magjarskoj se ni još obavila leva ni za prošlo leto. Vojnici su onlovoljeni, zač već služe skoro pet mjeseci više nego bi trebalo. Ne znamo, ako bi se baš puno moglo opravit s tako nezadovoljnom vojskom.

Za parlamenat se niš pravo ne čuje, kada će ga opet oprot. Trebeda do mala, zač će trebat vladi glasovat soldati za leto 1904. Ale zato su otvorene obe delegacije i austrijska i ugarska, i drže svoje sjednice bez važnosti i interesa.

Englezka. Rusko-Japanski rat, kega su svojem spletkarenjem prouzročili Inglezi, ne da mira tem grdnem krvnikom tudje slobode. Čuje se naime, da i Engiezka mobilizuje svoju flotu, i da čeka, kako bi se i ona zmešala va vojsku proti Rusom.

Francezka. Predsjednik Loubet obećal je, da će povratit vizitu talijanskem kralju i kraljici va Rime, na dan 23. aprila o. g. Nego ako bi Ruse va Azije ostavila bojna sreća, onda bi predsjednik odgodil svoje putovanje.

Drugačeje va celoj se Franceskoj čuju glasi najlepše simpatije i bratske ljubavi prema Rusom i svi njim žele najbolju sreću proti Japancem. Jedini socialisti se drže po strane — socialisti plaćeni od židova.

Balkan. Na Balkanu je počelo opet vret. Pišu novine, da su se Arnauti počeli na novo buniti. I Macedonci, Srbi i Bugari se miču. Krv se dan na dan proljeva, sela i gradovi se pale — sve same strahote. Iz Srbije pak a osobito iz Bugarske puntaju se ustaši (revolucionarci) na odpor proti Turčinu. Rusija je pak dala razumjeti Bugarskoj, da bi ona svaki pokušaj, da se na Balkanu mir naruši, smatrala, kako neprijateljski čin proti njoj — Rusiji.

Rusija i Japan. Velika nas daljina deli od mesta, kade se tuku Rusi i Japanci, tako da se i slabo ča zna od te vojske. Istina, novine su pune svakakoveh potankosti od te vojske, ale sve su ove vesti va najvećem dele izmišljene, lažne. Izmišljaju jih pak Inglezi i nemški i talijanski židovi, keh je Rusija, kako je poznato, proterala, da joj ne izsišu naroda. I još je neč, ča brani, da ne moremo znat pravu istinu, kako se ono dole mota. Japanci naime, neće da kažu svetu istinu. Oni ne puščaju k sebe nikakoveh korešpondenti, ne puščaju nikakoveh telegramm, va keh se govori o kakovoj njihovoj batosti. Oni hoće, da svet, a osobito strašljivi Kinezi misle, da su oni pobjedniei i da njim gre sve dobro a Rusu sve slabo, ne bi li tako namamili Kineze, da njim i oni pomoru.

Nego za sreću s ruske se strane niš ne taji. Rusi javljaju otvoreno sve ča im se dogodi. Od njih znamo, da su neki njihovi brodovi doistine pretrpeli škode, ali da su to i Japanci sa svoje strane slano platili.

Evo ča se do sada zna o toj vojsci.

Kako je poznato, Japanci su, kako pravi barbari napali na Port Arthur prvo nego je bila navješćena vojska. Bilo je to u noći od 8. i 9. ovoga mjeseca.

Tu su više manje bila oštećena tri ruska broda, ali su zato i Japonci počutili dosti jada od ruskeh kanuni. Tu su pred port Arturom, izgubili Japonci jedan veli brod, jedan inkrociator ostal njim je jako oštećen a jedna kanoniera njim je šla na dno, dočim su drugu kanonieru na pol potopljenu Rusi izveli va porat. To sve javlja engleskemu Rusom neprijateljskemu foju „Daily Mail“ njegov dopisnik, ki je bil prisutan kod toga boja. Zatim su Rusi potopili dva druga japanska broda, na keh je bilo 80 ljudi, ki su se svi zgubili. Službeno se pak javlja ovo: Japonci su izkrcali 600 vojnika kod Talienvana. Od teh 600 ljudi su ruski kozaki ubili 400. I kod Nuičvanga su Japonci izkrcali nekoliko vojske. Rusi su ih s početka pustili va mire, onputa su na njih navalili i dobro ih potukli. Inglezi su ovi dni javili, da su Japonci digli tri ruska broda va zrak. Tu lažnu vjest je medjutim dementirala i sama vlada u Tokio, ki je glavni grad Japona. Sve ostale vjesti o tobožnjih pobjedah Japonaca, kao i ona o razorenju sibirske železnice, izmišljene su, i mi se samo čudimo ouim zapućenim bedakom, ki veruju ča njim Abreji pišu kroz „Piccolo“ i „Bilanciju“.

Nadamo se, da ćemo do osam dan moć javit našim čitateljem kakovu vesele vjest od daleka iztoka, a medju tim završimo za danas s poklikom: Bog neka čuva našu silnu i jaku braću ruske Slavene! Hurah!

Dopisi.

Iz Roča nam pišu: Budući da je ispod moje časti poslat „Našoj pravoj slogi“ izpravak radi dopisa iz Pazina u broju od 6. veljače t. g. br. 5 i jer znam dobro, da naši komunisti niš ne veruju tomu dopisu, ma da bude puk znao drugud po svetu, kako znaju naši protivnici lagat, izjavljamo ovde sliedeće:

Istina je, da impiegati podeštarije pazinske su dohajali ovamo, ali nije istina, da su dohajali radi naše neznanosti, nego radi neznanosti od prvih, ki su bili u podeštariji, ki su držali i pustili podeštariju u takovom dižordinu, da je bilo ne moguće, da je stavi jedan sam čovek u red, to more svjedočit i c. kr. kapetanat, kateri je poslal svojega oficijala od evidenci, da pomore stavit soldački referat u ordin, zač je bil vas zapušćen, pak i sama Junta sa svojim oficijalom gosp. Bradičićen more svjedočit, da radi dižordina trpiju naši komunisti kakov miljar škode. Dosta kazat, da je došlo komunisti u uficij, ki su se izjavili, da imaju dat komunu a ni nigder napisano, da imaju dat.

Zato prisiljeni smo bili, da pozovemo kakovega impiegata komunskega, da pomore stavit uficij u ordin zač da bi bili prvi, ki su bili pozvali jednoga ki se razume u komunski posli, nego ča su pozivljali mojega suseda, bi bil segurno naš komun bolje napredoval.

Opozorujem protivnike naše narodnosti, da neka govore samo istinu, jer drugačije će im se ponest kako i gosp. Viktonju Scali

Ako ima koji ča proti tomu, da ni istina, neka me traži, prost sam mu dokazat, da je sve istina.

Domaće vjesti.

Pastirski list presvetloga biskupa tršćansko-koparskoga. Kako svako leto pred korizmom tako je i ovo leto naš presvetli biskup poslal vernikom svoje biskupije korizmenu poslanicu, koja se je prošle nedelje puku pročitala va crkve. Nas zanima ona točka te spomenice, va kojoj presvetli biskup pozivlje kršćane, da se svaki mora pokoravati papinoj zapovjedi, pa bila ona proti njegovim željam, jer papa da sudi s višeg stanovišta, što je na korist vjernika. Zato ako sv. otac n. pr. glede bogoslužja kao zakonodavac mjesto starih običaja naredi stalne propise, mora svaki katolik posve ozbiljno i kao poslušno diete učiniti sve, da ti prepisi stupe u kriepost. Razumite kamo to šiba? To će reć: ako bude sveta stolica, da zadovolji talijanske čifute i nemške luterane, naredila, da se ima naš starinski jezik stirat iz sveh crekav i da se va sveh našeh crekav mora čut samo latinski jezik, onda ćemo morat svi mučat i stisnut s pleći pak počet molit Boga u jeziku koga ne razumimo. Posluh je doduše lepa i sveta stvar ali pitamo, ča smo samo mi Slaveni dužni poslušat naredbe svete stolice a drugi narodi, a talijanski i nemški duhovniki ne? Pred stotine i stotine let su sveti otci pape, priznavajuć velike zasluge hrvatskega naroda za svetu našu kršćansku veru, naredili i pismom osegurali, da imaju Hrvati za sva vremena dok bude veka i sveta pravo, služit se va svojeh crkvah za sve službe božje i molitve svojem staroslavinskem jezikom.

I to su stalni propisi. Pak ča vidimo? Vidimo, da talijanski i nemški biskupi i svečeniki od prvega početka pak sve do dan a današnjega na sve moguće načine delaju na tem, da se ti „stalni propisi“ glede staroslavenskega bogoslužja promene i Hrvatom uzme ta stara pravica. Malo po malo se je naš jezik poteral iz velega broja naših crkva i mi smo sve to kako krotki janjci trpeli. Dali ćemo i na buduće bit tako krotki to je pak drugo pitanje.

Vjenčanje. U četvrtak, dne 10. t. mj. vjenčao se naš domorodac gospodin Vinko Kinkela od Vjekoslava iz Dol. Rukavca sa dražestnom gospođicom Angelijom Gombač iz Matavuna blizu Divače. Čestitamo, želeći, da bude srečno i beričetno!

Krv nije voda. „La Vera Roma", rimski nedjelni list, opisujući nevolju svoga naroda, piše sliedeće: Napredujući novovječna prosvjeta, napreduje također očita bieda i glad naroda odkupljenih — dei popoli redenti. Biedni narod, koji nema krova, da se zakloni i kruha da utaži glad, ne uzimlje se u obzir, nanj se ne misli. Trijemovi uzduž dugačkoga Tevera, stepenice crkava, izdubci učinjeni od starodrevnih stiena, pretvaraju se svaku noć u spavališta, gdje se zaklanjaju ciele obitelji s nejakom, odrpanom i gladnom djecicom — prava slika magjarskih cigana.

Talijanski gospari ne misle na biedni narod, a zašto? Jer su ga ujedinili. Njima je deveta do njegova blagostanja. Sada su im druge ideje, drugi ciljevi, ciljevi živinski. Na mjesto, da doskoče nevolji sazivljajući skupštine, oni ih sazivlju za druge svrhe, za svrhe brutalne, najme, da potalijanče Hrvatsko-Slovenski narod Istre, Dalmacije itd.

Rastu im zazubnice za Jadranskim morem!

Već se je prošle godine čitalo po talijanskih novinah, da je društvo Dante Alighieri odlučilo sklopiti zajam od 10 milijuna lira za potalijančenje Jadranskih obalá.

Eto što čine gospoda Talijanci; svoje zapuštaju a Hrvate i Slovence hoće pošto po to, da odnarode; nije li to barbarizam?

Pod krinkom slavnoga i glasovitoga Dantea, krije se velika krabulja framasunstva — a to tvrde i drugi talljanski listovi — koja podpomaže zloglasnu Legu Nazionale, podpomaže zavedenu mladež a osobito onu koja se posvečuje svečeničkom stališu, koje dakle čudo, da mlado svečenstvo Istre stoji u kolu liberalnom? Koje čudo, da tako zvani Reformatori, pod krinkom svetosti gaze i bacaju naše Svetinje, psuju i grde naše sv. Apoštole Cirila i Metoda, te hoće pošto po to, da nam polatine crkvene obrede i na taj način, da iztrgnu vjeru pobožnomu puku, tu jedinu utjehu?

Irredentistički bezobrazluk došao je do vrh glave, on se pokazuje u svakoj upravi, koli svjetovnjoj, toli crkvenoj.

O zavedeni brate Istranine! Baci koprenu s očiju, pomoli se Gospodu Bogu, da te prosvietli! Baci pogled na Italiju i promotri stanje biednoga naroda, pa ćeš uviditi, da ti tvoja istokrvna braća ne žeIi zlo, a tvoji istokrvni zastupnici da te gledaju spasiti. Talijanski kapurioni obećavaju ti zlatne kule, jer imadu potrebu od tebe, sutra kad te ne budu trebali, biti ćete ti kao i biednom puku poluotoka Apeninskoga.

Rodoljub.

„Lega Nazionale" u Dalmaciji. Pišu „Novom listu": Kad čovjek čita izvješće godišnje skupštine dalmatinskog odsjeka „Lege Nazionale", ne može, da se otme nekojim uporedjenjima, koja ga napunjaju velikom boli rad naše nesviesti i apatije. Pomislite, da se je u Dalmaciji — gdje su ona obligatna 3% osobá, koje talijanski govore! — prošle godine 1903. sabralo za „Legu Nazionale" ništa manje nego 31.010.35 kruna (prekolani sabralo se 30.126 kruna.) Ova godina pak obećaje, da će nadjačati prošlu. U svakom gradu, gdje ima šačica talijanaša, priredjuju se u „legine" svrhe plesovi, i kojim uspjehom! U Dubrovniku se je utjeralo 2350 K., u Splitu kakovih 6000 K., u Šibeniku 3000 K. a zadarski ples, koji će biti u nedjelju, premašit će, po običaju, sve ove. Priredjuje se na tom plesu sjajna lutrija umjetničkih djela, koja poslaše na dar prvi umjetnici susjedne Italije. Bili Hrvati naši takova rodoljubnog odziva kod svojih umjetnika? Teško, a nije se tome ni čuditi, kad se uvaži, da i narod slabo mari za svoje umjetnike.... Nego ostavimo to na stranu i zamislimo se u kobne posljedice „legina" djelovanja po naš narodni individualizam. Što mi radimo, da suzbijemo razorni upliv „Lege"? Danas, kad nema više one strančke napetosti, puštamo, neka nam „Lega" slobodno raznarodjuje djecu. Tà i onako je sve isto. Ne bismo se začudili, da ove godine i koji naš „rodoljub" (o „nerodoljubima" i nekojim mladjim činovnicima, osobito u političkoj struci, ne treba ni govorit!) položi koju krunicu na Danteov žrtvenik. „Lega" mirno provodi svoj posao. Ovdje prietujom, ondje mitom, sad nabavom knjigá, sad nabavom odiela, dječjim vrtovima, itd. primamljuje nejaku hrvatsku djecu, da od njih stvara izrode. A mi? Mi se osjećamo slabi, da išta proti tomu poduzmemo. Mi ne možemo niti da saberemo par hiljada kruna za družbu Cirila i Metoda ili za društvo siromašnih djaka u Zadru. Molim te — upitaš prijatelja — daj jednu krunu za družbu. — Koga vraga, odgovorit će on sigurno, uviek zanovetaš! Nemam. Zar će moja kruna „spasit Hrvatsku"? itd. itd. U istinu, to je vrlo žalostno.

Hrvatsko akademsko društvo „Zvonimir" u Beču priredilo je dne 12. veljače 1904. komers i domaću zabavu u slavu Dra. Franje Račkoga, prigodom 10-godišnjice njegove smrti. Oba diela krasnoga programa su sjajno uspjela.

Nadalje isto nam društvo javlja, da se je na izvanrednoj glavnoj skupštini ovako odbor konstituirao: Predsjednik: cand. phil. S. Alfirević, Podpredsjednik: stud. ing. A. Stuparić, Tajnik I.: stud. phil. B. Cvjetković, Tajnik II.: stud. phil. F. Faucev, Blagajnik: phil. iur. F. Grims, Knjižničar: stud. phil. J. Giaconi, Gospodar: stud. phil. N. Milačić, Novinar: stud. phil. V. Gržinić, Odborski zamjenici: phil. agr. J. Ribarić, phil. ing. Š. Vidmar, Revizori: stud. phil. Š. Alagić, stud. phil. H. Hadžić, stud. phil. I. Dorčić. Želimo vrloj našoj mladeži što ljepši napredak!

Nova krčma na Reki. Naš domorodac gosp. Frane Korić-Jurović iz Veprinca otvoril je na Reki, Via Remai br. 6, novu „Medjunarodnu gostionu". Poznavajuć gosp. Koriča kako čestitega čoveka, moremo mirne duše preporučit njegovu krčmu svim našim ljudem, ki zalaze na Reku. Svoj k svomu!

Talijanska universa va Gorice. Kako je poznato, imaju Talijani Austrije na universe va Inomestu (Innsbruck-u) talijanske profesore, koji njim tumače talijanski. Talijanski su studenti ponašali se va Innsbrucku kako da su va Rime, provocirali su Nemce dan na dan a ovi su se štufali pak su jednega lepega dneva lanjsko leto Talijane narompali. Sada su Talijani počeli kričat, kako pas kada mu na rep stanete, i zahtevat, da njim se da va Trste jedna čisto talijanska universa. Naša slavna vlada, koja Talijanom učini sve po volje, njim je tu universu obećala samo se sada pita, kamo će ju postavit, Talijani bi hteli va Trst a vlada se toga boji zač da bi universa va Trstu bila pravo gnjezdo irredente. Čini se, da će se vlada odlučit učinit talijansku universu va „slovenskoj" Gorice. To će bit Slovencem plaća za njihovu preveliku lojalnost. Rimska „Tribuna" piše, da se je vlada odlučila za Goricu usled saveta namestnika Goëss, ki je radi iredente proti tomu, da se talijansku universu smesti va Trst.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru poslao je ravnateljstvu družbe gosp. Petar Vlašić iz Nove Vasi kraj Poreča K. 20 (dvadeset sakupljenih medju tamošnjemi rodoljubi u ime dobrereuke.) Od gosp. J. Metela de Gekler iz Jastrebarskoga primili smo K. 6 sakupljenih za družbu na predlog gosp. Artura Gervaisa u prijateljskom družtvu. Živili!

Iz Kastva doznali smo, da je od tamo, kako se pogovara, neka vlačuha Gapit-Banica tajno odpeljala na Rieku jednu malicu od 15 godina. Ta malica bila je na Rieci nekoliko dana, pak se je najzada doma povratila u groznom nervoznom stanju, a čini se i pomućene pameti.

Akoprem ta nesrečna mala neće reći što je delala to vrieme na Rieci, svakomu je to očito, kada znade, tko ju je odpeljao i kakova se kući povratila.

Mi zato pozivamo oblasti u ime humanitarnosti i javnoga morala, da ovu stvar dadu točno izpitati, pak ako je zbilja ono nišnimrvi od „Banice" činila malicu unesrečit, da se proti njoj najstrožije postupa. Pozivamo opet naše ljude po Kastavščini, da paze na svoju žensku decu, a „Banicu" da s metlom odtjeraju od svoje kuće. Rado bi opet doznati, ako je još kada koja malica iz Kastavščine izginula. Zato molimo naše tamošnje čitatelje, da nam to jave. Ili barem ako je još koji takov slučaj, neka ga prijave žandarmeriji. Tako će se jedino moć stupit na njezine nečiste prste.

Stacija na Matuljih. Vi ste u jednom od zadnjih brojeva žigosali punim pravom upravu južne željeznice, što nije još nadkrila postaju u Matuljah. To je dakako škandal. Al škandal nad škandali je pak ona cesta, što pelje od kuće Sinčića do štacije. Na toj blaženoj cesti nikad pravoga prolaza. Po ljeti gaziš prašinu do gležanja, a prodje li onuda kakova kočija, eto te biela kao mlinara. Po zimi pak mastiš blato do koljena, pak se ćutiš sretnim i u blatu, samo da te kakva kočija ne pobrati sa — zidarom. A valja znati, da ta cesta služi cieloj gornjoj Kastavščini. Ako se ne varam, već sam bio o ovoj cesti nešto pisao u „Narodnom listu". Ondje sam spomenuo, što je također obća želja, da se učini uz cestu pločnik, kuda bi pješaci prolazili. To bi bila lahko izvela uprava željeznice, kad bi se bila samo malo pomakuula u svoj posjed. Nego što je učinila? Svoj posjed zaokružila je novim zidom, ondje gdje bi imao biti pločnik, pak kao da je hćela reći: cesta je dobra! Gospoda idu kočijom, a za „marvu" nije me briga. Ovako može postupati samo naduti Švaba, kojemu nije stalo do udobnosti putnika, već do njigova novca. Sramota!

Mi smo sjegarni da i u Honolulu bila bi ona cesta bolje uredjena. Škandal!

Za obitelji nastradalih na „Kleku" i „Petúšu", kupe se na Rieci milodari. I mi sa svoje strane postavljamo na srce svojim imućnijem čitateljem, da koliko mogu i oni pomognu sirotinji.

Mjestne vjesti.

Gdje smo? Prošle nedjelje, prigodom dolazka Nj. Veličanstva, švedske kraljice, bila je Opatija nakićena zastavama. Za tu zgodu napravili su na Slatini nekakovu brajdu, kojoj su dali ime „arco de trionfo" ili po našu „Slavoluk". Podigli su u tu svrhu i nekoliko standara, i mi smo na njih vidjeli svakakovih zastava čak i magjarskih ali hrvatske ni jedne. Gdje smo?

Do mala dolazi u Opatiju Njeg. Veliič. švedski kralj. Mi zahtjevamo, da se tom prigodom našoj zastavi dade ono mjesto, koje ju ide. U protivnom slučaju, ovo postavljamo do znanja svim nadležnim oblastim, hrvatsko će občinstvo Opatije znati povući od toga nužne posliedice. Mudrome i jedno oko dosta.

Švedski i norveški kralj Oskar II. Kralj Oskar II. ki će domala k nam v Opatiju, rodjen je 21. januara 1829. tako, da je za jedno leto i pol stareji od kralja Franje Josipa I. Još mu ni bilo dvanaest let i već je stupil va marinu kako kadet. On se je velikim marom posvetil nauke od vojske i brodarstva. O tom je on držal va grade Stokolme više javnih predavanja. Napisal je o tom i više knjiga i rasprava, koje se i danas čitaju i uče va njegovoj domovine.

Nego kralj Oskar II. poznat je i kao bogoduhi pjesnik. Napisal je on puno lepeh pjesam i drama, Tu se vidi njegov liepi talent. Nego to reć bi, da je njegovoj familije kako prirodjeno. I njegov otac Oskar I. bil je poznat kako pisac i skladatelj.

Oskar II. nije odmah nasledil svoga oca na prestolju. Posle smrti Oskara I. stupil je najme na švedsko priestolje njegov stariji sin Karlo XV. Kad je pak ovaj (leta 1872) umrl a da ni ostavil nijednega sina. zapalo je priestolje Oskara II. Švedski parlament ni otel glasovat potrebit trošak za kruuojenje novoga kralja, na to se je 11. maja 1873. Oskar II. krunil va Stokolme na svoje troške.

Oženio se je 6. junija 1857. s princezom Sofijom Nassauskom, koja je rodjena 1836 leta, tako da joj je sada okole 68 let Kralj Oskar II. ima 4 sina od kojih najstareji Gustav Adolf ima već 46 let.

Universa u Lundu imenovala je kralja Oskara II. leta 1868. doktorom filosofije.

Toliko evo za danas o tom velevrednom starcu vladaru, umnom čovjeku i pjesniku, koji s dalekih sjevernih stran prihaja domala k nam na jug u našu lepu hrvatsku Opatiju. — Dobro nam došao!

Domaća zabava u „Narodnom domu" u Voloskom. U sriedu dne 10. o. mj. priredila društva „Bratimstvo" i „Glazbeno dramatičko društvo" u Voloskom, za svoje članove domaću plesnu zabavu, koja je vrlo liepo ispala. Plesalo se je od 9 ure va večer pa pa sve do 5 ure jutro. Za odmora odpjevalo je naše glazbeno-dramatičko društvo pod ravnanjem svoga zborovodje g. Matka Brajše: „Vjenac hrvatskih narodnih pjesma" od Tropscha i „Pri zibeli". Nijedan, koji je bio na toj zabavi nije se mogao potužiti, da se nije zabavljao. Nadamo se, da ćemo imati u „Narodnom domu" još takovih zabava.

Mesopustni ples u „Narodnom domu" u Voloskom. Na mesopustni utorak priredila su društva „Bratinstvo" i glazbeno-dramatično društvo u Voloskom kostimirani ples, da tako veselo završimo mesopust. I to je spomenutim društvima uspjelo. Pozivu istih odazvao se veliki broj gostova osobito iz Opatije. Dosti prostrana dvorana „Narodnoga doma" bila je dubkom puna. Vidjeli smo na plesu desti liepih kostima i krabulja, koje su podavale cieloj zabavi veselu i šarovitu sliku. Plesalo se je sve u šestnaest, kako na kuntrat. O pol noći za odmora odpjevalo je naše glazbeno društvo skladno jednu pjesmu. Iza odmora nastavilo se plesat, te se vrtilo do biele zore. Tako završismo ove poklade. Sada treba se ozbiljno pripravljati za svečano otvorenje „Narodnoga doma". Na posao dakle!

Njemačka taktičnost. Nema na svetu ljudi, koji bi nas Slavene tako i toliko mrzili kao upravo Niemci. I Hrvate i Slovence i Čehe i Poljake i Ruse — oh! osobito Ruse radi bi oni utopili u žlici vode. Na putu smo mi Slaveni njihovim zvjerskim aspiracijama, od tuda njihova mržnja. Sada im je dobro došao rusko-japonski rat, da mogu nad Rusima izkaliti svu svoju zuč. Toj zući dali su ovih dana na bedasti način oduška i naši opatijski Niemci od „glasovitog" „Vergnügungskomitea".

U ponedeljak su naime priredili neku vrst beduinske karavani, što oni nazivlju zvučnim imenom „Corso". Prije toga štampali su nekakve odredbe, medju kojima ima i ta, da se „Corsu" ne će pripustiti nikakva šala, koja bi mogla biti demostrativnog karaktera. To su napisali Niemci, pa eto što su ti isti Niemci napravili, kod istoga toga „Corsa". Netko so od njih odjenuo kao Japonac, objesio nekakve ribe, i klapao za kočijama s nadpisom: „Uhvaćeni Rusi".

Ta glupa i bedasta šala, koja se s jedne strane temelji na dječinskoj igri riečí a s druge strane na njemačkoj zloradosti i protislavenskoj zući, bila je još i nagradjena od „jury-a". Ah ti Jureti! ti Jureti!!

Mi pitamo: Je li Opatija svjetsko lječilište ili nije? Jesu li dobri oni mnogobrojni rublji, što ih Rusi ostavljaju svake godine u Opatiji ili nisu? Je li onda lijepo i piemenito i častno, da se takovi gosti izvrgavaju ruglu osobito u časovima, gdje se predpostavlja, da su oni u svojim domovinskim i narodnim osjećajima osjetljiviji više no igda drugda?

Neka na ovo odgovore Tripold i kumpanija!

Svega po malo.

Oganj u Baltimoru. Na prostoru od 140 jutara toga velikoga grada pretvorene su sve kuće u pepeo. Ulice su na mnogim mjestima pokrivene razvalinama na deset stopa visoko. Iz Washingtona krenuli su u Baltimore pioniri, da lokaliziraju vatru. Gradjani svih razreda ostavljaju grad. Na stotine ladja, koje su bile usidrene u luci, odplovile su, da uzmaknu ognju. Do sada prouzročena šteta se cieni na 200 do 300 milijuna dolara.

Kako se naknadno javlja, nalaze se, medju ingorjelim zgradama viečuica, više

sudbenih zgrada, poštarski i brzojavni ured, mnogo kazališta i dućana. Dosle je izgorjelo svega 700 sgrada. Arhivi većine konzulata su uništeni. Gradska bolnica morala je svoje bolestnike drugamo smjestiti. Da se spriječi daljnje raširivanje ognja, dignuto je više kuća dinamitom u zrak. O uzroku požara se razilaze mnienja. Drži se, da su eksplozije, koje su u isto vrieme nastale u raznim plinarama, prouzročile oganj. Sa svih strana dolaze pomoćni vlakovi. Predsjednik Roosevelt stigao je osobno u Baltimore.

Lučki je grad Baltimore u sjev. Americi po broju stanovnika šesti najveći grad Sjedinjenih Država. Po popisu od god. 1900. imao je on 509.000 stanovnika, ali je već god. 1902. poskočio taj broj na 550.000. Broj industrijalnih poduzeća raste svenđilj u u Baltimoru. Već god. 1890. bilo je ondje 5000 tvornica, a za novčani promet bilo je ondje tada 37 banka. Baltimore ima nadalje monumentalne gradjevine i crkve, među ovima veliku katoličku katedralu. U Inci vlada neobično velik izvozni i uvozni promet.

Iz zlatne zemlje Alaska. Ova zlatom bogata ali pusta i neprijazna zemlja u sjevernoj Americi, je polovicu godine posve bez ikakove sveze s ostalim svetom. Prve dane novembra dodje u Cap Nome zadnji parobrod, a onda već pô godine nema nikakovog prometa. Početkom jenara ide iz Seetle jedan listonoša obučen sav u krzno i oboružan revolverom. On mora prevaliti put od 2000 kilometara, da dodje do prve pošte. Listove pisane na svilnom papiru zašije u podstavu (tudru) kaputa, a za svaki list, kojega nosi dobije 60 kruna. U zimi leta 1903. učinio je dvakrat put iz Seetle do pošte, te je pritom zaslužio 14 tisuća kruna.

Lepa starost. U ruskom selu živi starac, kome je sada 127 godina. Starac se zove Siniр. Rodio se godine 1775 od otca vlastelina. Marljivo će odiela, plete čarape, dapače vrši i manje gospodarske poslove. Osim toga starac imade izvrstno pamćenje. Sjeća se živo krimskog i napoleonskog rata, te vlade carice Katarine. Njegov otac umro je sa 80 godina, a mati sa 120 godina. Ova je do smrti obavljala poljske poslove.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Rekli smo, da rastline trebaju više vrsti hrana i da jih najdu u zemlji i u zraku dosta ovih osim: dušika, fosforne kiseline i pepelike, a negdje i vapna. Ovih hraniva ima u zemlji malo, te bi ona ostala brzo bez njih i postala sasvim neplodna, jalova, ako joj poljodjelac ne bi nastojao povratiti barem onoliko tih hraniva, koliko su njih joj rastline izsisale.

Poljodjelac njoj to povraća sa gnojenjem.

Do nedavna nije se u obće poznavalo drugoga gnoja nego stajskoga ili živinskoga. I doista to je i danas najbolji gnoj, kada je onakav, kakav treba da bude. Dobrim, zrelim gnojem se zemlji daje ne samo dušika, fosforove kiseline i pepelike nego se s njim pomaže tvorenje prsti iliti crnice (humus) te tako postaje zemlja laganija, rahlija, pa zrak u nju laglje prodire, laglje prima vlagu i laglje se ugrije. To je sve veoma važno, jer znamo, da su vlaga i toplina najglavniji uvjeti, najglavniji pogoji, da rastline uzmognu i niknuti i uspievati.

Nego, žalibože, malo tko od naših seljaka tvori i drži gnoj ovako, kako treba. Kad ga sabere iz svoga kotca ili iz štale, snese ga u kakov kut ili gdjegod blizu puta na jedan kup i tu ostane do potrebe. Medjutim izteče sva osoka po dvorištu i po putu, na škodu zdravlja, kokoši i svinje ga razgrebu, kiša ga opere, a sunce ga osuši, pa ostane sama slama. Taj, tobože gnoj, se u jeseni ili prema proljeću iznese na polje i misli se, da se je Bog zna kako nahranilo zemlju. Niti najmanje! Zemlja je tim postala možda rahlija, ali hrane nije dobila nikakove.

Ali niti s najboljim stajskim ili živinskim gnojem neće se zemlji podati sve one hrane, koje treba i sve što njoj se sa obranim plodom uzelo. Što urodi na seljakovom zemljištu ne biva sve u njegovoj kući potrošeno. Po tom ono što je iz njegove zemlje izsisala, ona pšenica, onaj kukurnz, ono sieno, koje je on prodao, neće biti nikada više toj zemlji povraćeno. Ali niti ono što je zemlji izsisao plod, koji biva u njegovoj kući potrošen, neće biti opet sve povraćeno zemlji, jer djelomice ostaje u tielu njegovom, njegove družine i njegove živine, da ga pojača i poveća, a djelomice idje kojekuda izgubljeno.

Proračunalo se, da u sto kilograma stajskoga gnoja ima jedva pol kilograma dušika, pol kilograma pepelike i petinu kilograma fosforovine, dakle svega skupa tek kg. 1½ iliti sto i dvadeset dekagrama hraniva. U 100 kg. gnoja tek 120 deka hraniva to je veoma malo! A koliko si mora sirota kmet dati truda, koliko se mora znojiti on i njegovo blago, da ponesu tek 120 deka hrane zemljištu! Nego što je još gore jest, da one hrane, koje rastlina najviše treba, to jest fosforovine, ima najmanje — tek 20 deka na 100 kg. gnoja!

Jasno ima biti po tom svakomu, da sa samim stajskim gnojem mi nećemo moć nikada dati zemlji toliko i takove hrane, koliko i kakove treba. Mogli bismo to dà, samo onda, kad bismo njoj dali gnoja u velikoj množini. Ali bismo s tim sjedne strane mnogo potrošili i namučili se, a sdruge strane dok bismo njoj dali pravu mjeru fosforovine, bismo njoj dali previše dušika i pepelike, što joj opet nebi prijalo.

Da se sve nedostatke stajskoga gnoja odstrane, današnji se napredni poljodjelci utiču kemijskim gnojivom dočavajuć ovih stajskom gnoju toliko, koliko jih treba, da ga izprave. Može se i bez stajskoga gnoja dati zemlji sa kemijskimi gnojevi toliko dušika, pepelike i fosforovine, koliko treba. A može se učiniti i tako, da se dade zemlji pepelike i fosforovine pak da se posije djeteline ili sočivice, koje, kako smo prije rekli udišu dušik iz zraka i onda jih se zakopa ili podore kad stanu cvjetati.

Po tomu se vidi koliko su za svakoga poljodjelca važna kemijska ili umjetna gnojiva. Zaludu je, danas bez njih nema pravoga poljodjelstva. Štajski gnoj će biti uviek potrebit, ali sam neće biti nikada dostatan, pače kadkada moć će se proć i bez njega.

Prema hrani, koju umjetna gnojiva zemlji nose, diele se ona u fosforna, pepelična i dušična gnojiva.

Kotarska gospodarska zadruga na Voloskom pozivlje svoje članove, da se prijave odmah koliko žele rozga ili žilavica amerikanskih loza Riparia Portalis ili Rupertris Monticola. Ima jih u zalihi u zadružnom vrtu. Ove će dati sve bezplatno.

Ako tko želi, nabaviti će mu se i cjepanih amerikanskih loza. Preporučamo za bielo vino: bieli burgundac, muškat, moslavina, njemački i talijanski rizling, rulandoc, zeleni silvanac i traminac; a za crna: crni burgundac, cabernet francezki, mlinarka, crni portugizac i St. Laurent.

Burgundac, mlandoc, silvanoc, traminac, od bielih, te burgundac, portugirac i St. Lorenat od crnih spadaju u vrst groždja, koje ranije vrije.

Ima ih bolje i slabije kakvoće, ali sve dobre za naše krajeve. One bolje se dobije za 24 K svakih 100 komada, ako su cielpljene na Rupertris, a po K 25 svaka stotina, ako su cielpljene na Riparia. Ove malo slabije za 25% jeftinije.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razašiljanje samo pouzećem: Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.

U životu nikad više!

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan proten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublè zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od niklà, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 raznih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bočko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac nátrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješnju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a za svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priliči svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne, a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina

na malo:

Teran . . . . . po 24, 28, 36 novč.
Bjelo . . . . . po 28 „
Muškatel . . . . . „ 36 „

Na veliko:

Teran . . . . . po 15, 17, 22 novč.
Bjelo . . . . . po 18 „
Muškatel . . . . . „ 24 „

Dalmatinska vina

na malo:

Opol . . . . . po 24 novč.
Bjelo . . . . . „ 28 „

Na veliko:

Opol . . . . . po 15 novč.
Bjelo . . . . . „ 18 „

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežiča u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cieni mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se poseboce poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 8. Volosko-Opatija, u četvrtak 25. febrara 1904. God. IV.

Svakomu svoje!

Dva su nam glavna neprijatelja, s kojimi nam se treba boriti. Jedan je onaj, koji se drži načela pokojnog ženjeznog kancelara, Bismarka, koji je prigodom svoje 70. godišnjice kazao svojim pristašem: „Idite u svijet i ponjemčite sve narode“. Kako Niemci nauk svojega učitelja izvršuju, ne ćute to samo nekulturni narodi izvan Europe već ćutimo to žalibože i mi u naših pokrajinah.

Kao što se drže Niemci Bismarkove devize „ponjemčite sve narode“, tako se drži i drugi naš neprijatelj — Talijan — svojeg načela „Osar tutto“, kojeg načela je smjer otudjiti naš narod od njegove narodnosti i tako ga potalijančiti. „Pripoznajte nam, da je Istra talijanska pokrajina!“ vikalo se na sva usta u zadnjem zasjedanju istarskog sabora.

Prvi i glavni cilj naseljenog Nemca u naših pokrajinah jest obogatiti se, pridobiti si veliko imanje, živjeti u blagostanju i od toga žrtvovati veliki dio za „ponjemčenje drugih“. Privandranog Talijana prva skrb jest napuniti svoj trbuh i svoje kese. Kad se je dobrahno najeo našeg kruha i napunio svoje žepove našim novcem, nastoji iz petnih sila podjarmiti naš narod, orobiti ga, otdudjiti ga vjeri i domovini. U tu svrhu mu služe škole, u zadnje doba fabrika „Lega Nazionale“, gdje se naša djeca kao željezo u Talijane prelijevaju, te u talijansko-fanatičkom duhu odgajaju. Tako se iz naših pokrajina stvaraju „nove domovine“, u kojima s jedne strane gospoduju apoštoli iz „Rajha“ a s druge strane vjerni sluge susjednog nam kraljevstva.

U Trstu Goëss-Nagel & Comp., u Poreču Campitelli-Junta (od nedavna Rizzi) Flapp & Comp. To su naši svjetovni i crkveni poglavari, naši gospodari. Nijedan se od ovih ne diči time, da ga je hrvatska majka rodila, pače nijedan od njih niti ne zna hrvatski. Trebamo li više?

Jesu li ti ljudi naši prijatelji? Nisu, ta već po svojoj naravi se ti naši poglavari ne slažu s nama, već oni ostaju Nemci-Talijani, kao što žid ostaje žid posvuda.

Koliko se skrbe ti poglavari za dobrobit našega naroda?

Toliko se skrbe za nj, da naš seljak u Istri ne može prodati svoga vina, jer imade dosta talijanskoga vina. Naši ribari smiju loviti ribu samo u svojoj občini, a talijanski Čozoti se šepire po cielom našem širokom moru. Naše djece u Istri je 1700 bez školske obuke a Talijani imadu u svakom kutiću svoju školu, a i tamo, gdje su izključivo hrvatska djeca. Nije krivo ni Niemcem u tom pogledu. Kako stojimo sa srednjim i višim školam, znano je. Naš narod se odnarodjuje u školah u crkvah. U čisto hrvatske župe šalju nam se talijanski svećenici, koji ne poznaju ili neće da poznaju naš jezik. U zadnje doba spustio se neki pritisak i na naše svećenstvo, moraju i oni plesati, kako muzika u Trstu svira. Što je još hrvatskoga u naših crkvah djelomice se odstranilo, a što još obstoji, skrbe u Trstu i Poreču da se odstrani. Što da rečemo o jeziku u raznim uredima. Uredjuje se talijanski, njemački i latinski. Imade još stotinu drugih stvari, za koje se znade, ali koje je nemoguće ovdje navesti.

To sve se dogadja u Austriji, koja čami pod podplatom njemačko-talijanskih mogućnika. To se zbija znanjem krune, koja je pripoznala svakoj narodnosti jednako pravo, to se dogadja pod biskupima, koji su k nam poslani, da budu „apoštoli mira“.

A kako dugo ćemo još podnašati te i takove nepravice?

Quousque tandem . . .

Za čovječji život nije dosta hrana i piće, slasti i časti. Za čovječji život treba još i to, da čovjek bude svoj i da mu to svaki prizna. Komu drugi zapovjeda taj nije svoj, taj dakle ni nezna, što je čovječji život.

Banska Hrvatska znala je otresti jaram jednog krvnika Hedervarya, Dalmacija znala je odbiti Handelove osnove, još neki treći se junački bori za svoje svetinje. Što je drugdje moguće, nije ni kod nas nemoguće. Sazivajmo narodne skupštine, ugledajmo se na skupštine u Hrvatskoj. Osvješćujmo narod, otvarajmo mu oči, podučimo ga kako mu se treba vladati kod raznih izbora, zahtjevajmo obće i jednako izborno pravo. Pokažimo mu prijatelja i neprijatelja pa ćemo se i mi otresti tudjeg jarma, tudjih zakona i običaja. Svaki početak je težak, ali započeti posao je na pô dovršen. Na posao dakle, tražimo svoje pravice, budimo gospodari u svojoj kući. Dok i Niemci i Talijani imadu svaki svoje geslo imajmo ga i mi, a to neka bude: „Svakomu svoje!“ pa mirna Bosna. Ali i gledajmo, da nam to geslo ne ostane mrtvo slovo.

Rusko-Japanski rat.

Sa bojnog polja u dalekom iztoku dolazi malo vjesti. Kako je poznato su Japanci u noći od 8. febrara, prije nego bijaše rat navješten, sa svojom ratnom mornaricom razbojnički navalili na rusku luku Port Arthur pred kojom bijaše usidreno nekoliko ruskih brodova. U nastalom boju bijahu oštećena tri ruska broda, dočim je jedan japanski brod potonuo a više njih bijaše težko oštećeno tako, da je japanska flota morala bježati natrag u Japan. Škifozno je, kako su o tom boju pisale Rusom protivne čifutske novine a na čelu njim tršćanski „Piccolo“. Po njemu bili bi Japanci uništili svu rusku flotu, osvojili Port Arthur i zarobili vrhovnoga ruskoga zapovjednika Aleksejev. Na 18: o. mj. došla je japanska flota sa 14 brodova pred luku u Čemulpo na Koreji, gdje su se već od prije nalazila dva ruska ratna broda „Varjag“ i „Korejec“. Zapovjednik japanske flote pozvao je ta dva ruska broda, da se u 24 ure predadu ili izadju iz luke. Rusi su za tim izašli na mejdan. Naravski, da je 14 japanskih brodova lahko prevladalo dva ruska. Ruski vojnici borili su se kako lavovi a kad više nisu mogli odoliti sili neprijatelja dignuli su oba broda u zrak, da ne padu u ruke Japancem. I Japanska flota je kod toga boja izgubila 1 veliki brod i 2 torpiljarke. Namjestnik Aleksejev odlučio je premjestiti glavni stan vojske iz Port Arthura u Mukden va Mančjuriji i to radi toga jer se Port Arthur nalazi na kraju tiesnoga polnotoka te bi mogao lahko biti izoliran.

Na 19. o. mj. je jedan kozački piket (10—15 ruskih konjanika) u Koreji napao jedan odio japanske vojske pod zapovjedničtvom jednoga majora (dakle najmanje 100—150 ljudi). Kozaci su cieli taj odio zasužnjili a kod oficira našli su karte i druge važne dokumente.

Japanci pokušali su već više puta izkrcat na Koreju svoju vojsku te njim je to doniekle i uspjelo, tako imaju u Koreji već do sada 60 tisuća vojske. Kod jednoga takovoga pokusa su kozaci pustili, da se Japanci izkrcaju a onda su na njih navalili i posjekli ih 400 dočim su ostali pobjegli natrag na brodove. Kod jednoga drugoga pokusa izkrcanja je ruska artilerija bacila u dno jedan japanski brod sa 7000 vojnika. To su ti silni uspjesi Japanaca. Medjutim je Rusija koncentrirala u Koreji i Mančjuriji već 300 tisuća vojnika a svakim danom dolazi nova vojska iz europske Rusije. Na putu u Koreju nalaze se dva odiela ruske flote, na koje vrebaju Japanci. Ako Rusom uspije združiti ta dva odiela svoje mornarice sa ruskom flotom pred Port Arthurom i Vladivostokom tad je Japancem odzvonilo. Mi se čvrsto nadamo, da će kršćanska Rusija prevladati poganske Japance, makar se za ove zauzeli svi čifuti i luterani ovoga sveta.

Zemaljski izbori.

Zemlje našega presvjetloga cesara razdieljene su u dvie polovice. Jedna zove se Austrija, druga Ugarska, ili Cislajtanija i Translajtanija.

Mi spadamo pod Austriju ili Cislajtaniju. Nego pazite. Opet svaka polovica to je Austrija i Ungarija, razdieljene su opet u različite dielove. Ovi dielovi zovu se pokrajine, provincije ili zemlje. Zapamtite, kako vas volja. Vidite, to je mudro uredjeno. Tako se dade lagije vladati našom cesarevinom. Zašto? Evo, zašto. Naš cesar pošalje u svaku od tih pokrajina po jednoga svoga namjestnika, koji onda u ime njegovo vlada i upravlja s onom pokrajinom. To je cesarski namjestnik ili governator.

Tako uzme svaki cesarev namjestnik na sebe jedan diel bremena, pak svi skupa liepo prolaze. Kad bi pak sa svimi cesarevimi zemljami samo jedan vladao, bor me, onda nebi mogao ni odahnuti a kamo li na šetnju izlaziti.

Idimo napried. Zemlja ili pokrajina u kojoj mi živimo zove se Austrijsko Primorje. Nego da znadete! Ovo Austrijsko Primorje dieli se opet u tri diela i to: prvo Gorica i Gradiška, drugo Trst sa okolicom i treće Istra. Ovo su pak tri pokrajine svaka za sebe, samo što imadu jednoga skupnoga cesarovoga namjestnika, koji stanuje u Trstu. Vi znadete svi, da mi stanujemo u Istri. To je istina. Naša pokrajina zove se dakle Istra.

A sada pazite. Mi smo vam zadnji put raztumačili što je to občina. Onda smo vam još rekli, što je to občinsko zastupstvo. Občinsko zastupstvo su najme muževi izabrani od puka, da s občinom ravnaju i upravljaju. Nego ti muževi imadu i svoga posla, pak ne mogu s dana na dan bieliti glavu samo za občinu. Zato što učine? To smo vam bili rekli. Izaberu izmedju sebe jednoga — to je občinski glavar — koji onda za plaću na njihovo ime upravlja s občinom.

Vidite, tako vam je nekako i sa zemljom ili pokrajinom. Kako biraju ljudi jedne občine občinske zastupnike, tako opet biraju ljudi jedne ciele zemlje zemaljske zastupnike. Ovi imadu onda skrbiti i upravljati sa zemljom ili pokrajinom. Nego i oni moraju se česati sa svojim poslom, pak zato ni oni ne mogu gubiti vrieme sa pokrajinom. Zato što učine? Onako nekako, kako i občinski zastupnici. Pazite! Občinski zastupnici izaberu izmedju sebe — jednoga muža, to je občinski glavar, zemaljski zastupnici pak četiri muža, to su zemaljski prisjednici ili asesori. Od svoje strane još imenuje cesar izmedju zemaljskih zastupnika predsjednika ovim asesorom. Ovaj predsjednik zove se pravo za pravo zemaljski kapetan. Dakle zemaljski kapetan i spomenuti prisjednici, koji se skupnim imenom zovu zemaljski odbor ili junta upravljaju u ime zemaljskoga zastupstva sa cielom zemljom. Nad njimi pak stoji, to se zna, cesarski namjestnik.

Naš zemaljski odbor ili junta nalazi se u Poreču. To su plaćenici, jer oni s dana na dan nalaze se u službi naše pokrajine. Nego ni oni ne mogu sve, zato i njim se pridoda u pomoć plaćene ljude. To su zemaljski činovnici.

Vidite! Kad se bira zemaljske zastupnike, onda se reče, da su zemaljski izbori ili na prosto: izbori za Poreč. Kako ste mogli opaziti, ovi zastupnici imaju velike moći i odgovornosti, zato se za takove obično bira ljude od zakona, a treba dakako pazit

i na to, da imaju srca za puk. Znajte još, da ovi muževi pišu ili čine zakone, pak da baš tako mogu puku mnogo koristiti, a još više škoditi. Nego o zakonih progovorit ćemo u naredno vrieme.

Zemaljski zastupnici sastanu se obično svake godine na poziv cesarov, da razpravljaju i odlučuju o koristi i dobrobiti svoje zemlje. Kad su oni ovako na skupu, reče se, da se je sastao zemaljski sabor ili dieta. Zemaljski sabor po svojoj uvidjavnosti mnogo toga odluči, što pak mora u njegovo ime ovršiti zemaljski odbor.

Vinko.

Kastav u ufanju.

Kroz prodrtu crnu maglu
Blešće nama sunca traci,
Nadu nam sbujnju naglu,
Da će Kastvu bolje bit.

Neka, neka bude bolje,
Stojmo, stojmo dobre volje.
Ali vihar i dan danas
Još ni daleko od nas.

Još se šire neki ružni
Razdirani šarenjaci
Ov naš Kastav brižan, tužni
Kako pišće skopunit.

Stari, mladi, oci, dica,
Bog će pomoć i trojica.
Stavimo se mi ervat:
Ja i brat i brata brat.

Hajd' lumbardu na zid vali,
Bubanj na bok, pušku v ruke,
Bubnjaj, viči, streljaj, pali:
Trum, tum be, rum! trum tum be!

Nek' strepeću ribe u moru,
Nek' ostave zveri goru.
Mora valje past mrtav,
Koj' podkapa naš Kastav.

Domaće vjesti.

† **Luka Vitezić.** Dne 16. tek. mj. umro je u Vrbniku Luka Vitezić, brat presvjetloga gosp. Dr. Dinka Vitezića. Čovjek je to bio prava hrvatska korenika. Dobra srca i bistre glave, uvjek pripravan na šalu al i na ozbiljan rad. Kao takav bio je poznat i ljubljen od svih na otoku, a i od mnogih izvana. Doživio je jak i krepak 92 godinu, a bio bi doživio i stotu, da ga u zadnje godine nije ulovila bol u nogama, te ga prikovala postelji.

Koliko su ga Vrbnješćani ljubili pokazalo se kod njegova pogreba. Pratio ga cieli Vrbnik. Želeć njemu vječni pokoj izrazujemo ovdje našu najtopliju sućut presvj. gospodinu Dr. Dinku Viteziću i cieloj mnogobrojnoj rodbini.

† **Jure Dolžan.** Dne 14. veljače 1904. jutrom u 4 sata, usnuo je u Gospodinu naš velezaslužni i nezaboravni Jure Dolžan, župnik u Vodicah. Pokojnik se je rodio u Kranjskoj, u selo Novaki godine 1862. Najprije je službovao u Moščenicah kao kapelan, zatim u Hrušici i napokon je došao u Vodice, gdje je bio ustoličen kao župnik, dne 6. siečuja 1891. Mnogo je našao zapuščenog u ovoj župi ali njegovim vrlim i neumornim nastojanjem mnogo je popravio i mnogo uredio ali nemila smrt nije gledala na to, nego nam ga je nemilo ugrabila. Pao je kako najbolji i najzdraviji hrast pod nemilom sjekirom od jake i mlade ruke, tako isto je pao u ruke nemile smrti Jura Dolžan u najboljoj muževnoj dobi od 42. godine, u dobi, gdje bi bio mogao raditi najbolje za svoju staru majku, razcviljenu braću i sestre, i ovdje kako dobri pastir za svoje župljane i za svoj narod iz kojega je poteklo. Koliko ga je ovaj narod ljubio, vidjelo se to najbolje na dan pogreba, kad je sve što je moglo hodati pohrlilo, da mu izkaže zadnju počast. A sabralo se je i puka takodjer iz bližnjih sela, koja nespadaju pod ovu župu i to iz Golca, Trstenika, Bresta itd. itd. Sprovod je bio krasan i veličanstven, da nebi nitko vjerovao, koji nije vidio. Bilo je uz tolikog puka i 11 svećenika i 2 učitelja iz raznih krajeva daleko do 5 sata. Osobita hvala ide častnom gospodinu Barbiću svećeniku i gosp. učitelju Mandiću obojica iz Brguda, koji su putovali 5 sati po zlu vremenu, čast. gosp. Persiću župeupravitelju i gosp. Tomičiću učitelju obojica na Munah, što tako čast. gosp. Habatu svećeniku iz Podgorja. U crkvi je čast. gosp. Rogač dekan iz Hrušice u kratko ocrtao vrline i zasluge pokojnikove. Taj govor je sav pobožni puk pratio suznim okom. Liepi su bili vienci občina: Dane, Vodice i Jelovice, što su ih nosili dotični župani. Taj tužni dan ostati će nam u uspomeni dok bude svita i vika. Kod karmina na predlog čast. gosp. Persića sabralo se je K. 34 za naše vriedno „ujačko-podporno družtvo" u Pazinu.

Mir duši dobroga pokojnoga župnika Dolžana!

† **Pavao Škopinić.** U noći od srede na četvrtak, dne 11. t. mj. umrô je u Malom Lošinju zaslužni kotarski školski nadzornik, Pavao Škopinić. Njegova smrt zadala je ljutu ranu žiteljstvu kvarnerskog otočja a oplakuje ga sve, što ga je poznavalo u Istri i izvan nje. Bio je čovjek blage ćudi, dubokog narodnog osvjedočenja, pošten i bogoljuban i radin ko mrav. — „Ah!" — znao bi on češće tužno uzdahnuti, videć nepravde, koje se narodu našem nanašaju, te bi bodrio narodne borce davajuć im savjeta, gdje je samo znao i umio. Pokojnik je bio u najljepšoj muževnoj dobi; bilo mu tek 54 godina. Tužio se češće na svoje zdravlje dok ga nije u zadnje doba stao tražiti i izvan postojbine. Uzaludno bijaše sve! Nemiloj se sudbini prohtjelo sakatiti nam narodno tielo u tužnom Lošinju i on ode smješkom na licu blagoslivljajuć nekoliko časaka pred smrću svoje mile, prepelom u ruci. U petak poslije podne bio mu je liep sprovod, kakvi se redko u Lošinju vide. Sve što je našega, pa i sami narodni protivnici, izpratiše mrtvo tielo milog pokojnika do hladnoga groba. U sprovodu išla su ponajprije djeca našeg „Zabavišta" i nove družbine škole sa svojim učiteljima. Iza njih poredala se djeca mjestne muške i ženske talijanske škole. Sve svećenstvo iz Malog Lošinja pa i ono iz Čunjskoga, Velog sela, Nerezina itd. pratilo je žaluim pjevom i molitvom svog dobrog prijatelja i znanca na vječni počinak. Bile su zastupane sve mjestne c. kr. i civilne oblasti. Pred liesom nosili su najprvo vienac učiteljstva sa nadpisom: „Hrvatsko-učiteljstvo lošinjskog kotara, svom nadzorniku". Za njim redale se krune: supruge pokojnikove, kotarskog kapitana, sudbenih i poreznih činovnika itd. Kud je sprovod prolazio punile se ulice i prozori radoznalim i bogoljubnim svetom, te se je povorka množila do na samo groblje, gdje ostavismo milog pokojnika težkom ranom na srcu, uz uzdisaj: „Počivaj u miru zaslužni mužu!"

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru va Draguć-Grinalda imala je u nedelju, dne 14. o. mj. svoju glavnu skupštinu. Na istoj sakupilo se je u ime članarine K. 23. Isti dan na večer sakupilo se je u veselom družtvu kod veločastnoga gospodina župnika Andra Mikiše na Grinaldi K. 10 za istu družbu. Blagajnik podružnice poslao je novac primljen taj dan ravnateljstvu družbe.

Zabava „Sloge" u Zametu, koja se je obdržavala na pustni utorak ispala je dobro. Posjećena bila je jako dobro, tako, da su družtvene prostorije bile pune domaćega veseloga sveta. Pjesme, koje su se pjevale ispale su dosta dobro; osobito se je občinstvu dopala pjesma „Kastav u ufanju", koju se je moralo opetovati. Ovu pjesmu spjevao je još pred kakovih trideset godina sada već pokojni svećenik A. Marotti-Jurjenić. Isti ju je i uglazbio, reč bi samo za jedan glas. Note su se valjda izgubile i tako je ostala u pameti samo nekolicine starijih gradjana kastavskih, dočim je mladjim bila čisto nepoznata. Koli tekst, toli melodija te pjesme godi jako našim ljudem. Da njoj se ne zametne trag i da se mladji s njom upoznaju, bila je briga „Sloge", da se ju metne u note za zbor.

Pjevalo se još neke šaljive pjesme, koje su prouzročile dosta smjeha. Osobito se je pucalo od smjeha našemu šalivdžiji Zvanetu Starcu, koji je kao Clown vršio svoju ulogu na obće zadovoljstvo. I glazba je dobro svirala, a plesalo se do zore kao za okladu.

Doznajemo, da ovo družtvo ne stoji baš na najboljim nogama. Od neko doba mora se teško boriti za svoj obstanak. Uzroci su razni: mjestne okolnosti, premalen broj podupirajućih članova, nemarnost nekojih podupirajućih i izvršujućih članova, pomanjkanje suaretljivosti nekih naših suobćinara itd. Preporučamo rodoljubom, koji mogu i kojim leži obstanak ovoga družtva na srcu, da ga pomognu.

Još o otvorenju družbine škole u Malom Lošinju. Košto bje jur javljeno, otvorila se je ovdje na 25. januara škola družbe sv. Cirila i Metoda. Taj će dan ostati na vječnu uspomenu, ubilježen zlatnim slovom u povjesti lošinjskih Hrvata. Tim danom započela se nova era u preporodu našeg Lošinja, tim se danom stalo otimati našu djecu, našu uzdanicu iz grabežljivih pandža grdnoj nemani. Bilo je ovdje doduše već i prije „Zabavište", vodjeno uredno i uspješno, al koja nam hasna od njega, kad nam djeca moradoše odanle u talijanaku kovačnicu. Hvala našoj družbi i požrtvovnom, nesebičnom radu našeg diva Lovrića, priskočilo se u pomoć i tomu i ako ne u onolikoj mjeri kako to današnje potrebe ovog grada iziskuju. Naše je dušmane to ljuto zaboljelo pa kad već ne mogoše drugo, ograniče nam broj djece na samih 30, veleći: „prostorije Vam neodgovaraju za više!" akoprem je javna tajna, da su ljepše, urednije i prostranije od svih soba mjestne muške i ženske talijanske škole. Nek vam se gospodo svemožna, bezdušni tirani, vrši vaša volja, al znajte, da će i vam doći crni petak! Započesmo četicom malom, al će ona narasti do gorostasa, koji će vam izkršiti zube i prorediti gustež vaše služinčadi, robova vaših. I zgrada naše družbe, kojoj se zubom i noktom protivite sazidati će se; jest ona će u najbližoj budućnosti proti vašoj želji i volji krasiti naš Lošinj. Mlad smo ali žilavi narod, koji hoće da žive na svojoj grudi, okvašenoj potom lica naših. — Medjutim pričat će vam budućnost!

Krapula i občinski izbori va Moščenicah. Kad se približuju kakovi izbori va Moščenicah „Krapula" je zvan sebe kako i mački va Marče. Teče okole od kuće do kuće, laže, maže, lasti se i nagovara samo ako najde kakovo trubilo, koje mu veruje. Svaki će razumet, da Krapula ne čini to prez nikakove svoje koristi, da on to dela iz svojga interesa a ne za dobro puka u občine, ča mu je sve deseta briga. Ovi dni je jedan rodjak „Krapulu" karal, da ča toliko teče za ti izbori okolo, da ča je trebe, da na se naprčuje mržnju i prokljetstvo jednega velikega dela puka moščeničkoga. Krapula da je na to odgovoril temu svojemu rodjaku: „Biš i ti, dragi, da ti ki da 400 krun!" Dakle Krapula je na ta način sam priznal, da je od Talijani prijel plaću od 400 krun za izbornu agitaciju. To je za staringu i domaćinu ča ne Krapulo? Oh trubili, trubili, ki ti veruju, ma njim se ti spod onemi tvojemi afrikanskemi brki smeješ!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Artura Gervais, kapelnika u Jaski K. 6, sakupljenih za družbu, dne 14. veljače 1904. u malom družtvancu iza čitaoničkog plesa. Ravnateljstvo primilo je K. 1000 od gosp. J. R. kao svoj prinos za jednu pučku hrvatsku školu u Istri. — Bog ih živi!

Hrvatski gostovi u Malom Lošinju. Neka bude na ovom mjestu spomenuto, da našu školu marljivo posjećuju gostovi iz Hrvatske, što su došli amo na liečenje ili promjenu zraka. Izmedju inih vidjesmo ubilježeno u školskoj „Spomenknjigi" ime Dr. Luke Marjanovića kr. ugar. dvorskog savjetnika i predstojnika pravosudnog odjela kr. hrvat.-slav.-dalmat. zemaljske vlade u Zagrebu, koj naradovav se našoj dječici obeća svakom po jednu liepu knjižicu. (Hvala Vam liepa prevjetli gospodine!) Nadalje ubilježena su tute imena prof. Franje Šullera, Dr. Ivana Güthnera kr. kot. pristava u Kostajnici, Dr. Bogdana Bradaške odvjetnika u Stubici, Grete Ritter iz Poznanovca, Amalije Lescher uzgojiteljice u Mühldorfu itd. Mi se tomu od srca radujemo, a navadjamo to, jer opažamo zanimanje naše braće u Banovini za rad naše velezaslužne družbe. Bit će nam drago bude li se i unapried sjećali nas, preporučujuć svak u svojem kraju našu još uviek siromašnu Družbu.

Podružnica družbe u Malom Lošinju. Posliednih dana pašovanja princa „Carnevala" uskrenula je naša „Podružnica" sv. Cirila i Metoda. Tri debele godine nije odavala znaka života. Svatko je mislio nemila ju boljetina smrvala u grob, a kad tamo bila je ona čila i zdrava pokopana. U nedelju, dne 14. t. mj. u 7½ sata na večer otvorio je skupštinu liepim pozdravnim govorom naš zastupnik gosp. Šimo Kv. Kozulić. Iza njega je družbin učitelj gosp. J. A. Kraljić razložio občinstvu zadaću Družbe i Podružnica. Prostrana dvorana našeg zaslužnog družtva „Zore" bila je dubkom puna lošinjskih Hrvata, koji se na poziv predsjednika brojno učaniše.

U odbor bijahu birana sliedeća gospoda: Predsjednik Šimo Kv. Kozulić narodni zastupnik, Zamjenik Antun Martinolić, Tajnik Josip A. Kraljić učitelj, Blagajnik Ivo Lovrić c. kr. umir. podčastnik, Zamjenik Josip Vidulić. Delegatima na glavnu skupštinu Družbe bijahu izabrani: gosp. Šimo Kr. Kozulić i Ivo Lovrić. Iste večeri odigrala se u „Zori" tombola na korist naše Podružnice. Unišlo je čistoga preko K. 70, koju ćemo svotu sa članarinom i inim prinosima u zgodi odposlati našoj družbi.

Novi župnik u Malom Lošinju. Naši su protivnici ovdje ko izvan sebe. Za 15 do 20 dana imat će da progutaju žuhku pilulu, gledeć i slušajuć u našoj stolnoj crkvi svog — proti volji — novog župnika Dr. Klementa Bonifačića. Još danas im se o istinitosti toga vjerovati ne da a ipak je tako. Jadnici! — sva pisanja, svi protesti, vikanje i riganje u talijanskim novinama nije pomoglo ništa. Mi se našem novom gosp. župniku od srca radujemo, u nadi, da će nam on povratiti ono, što nam drugi oteše i štititi ono što uam je jošte ostalo.

Porinuće lloydovog parobroda „Baron Call". U subotu, dne 20. o. mj. bijaše u lloydovom arsenalu u Trstu porinut novi lloydov parobrod „Baron Call". Ta parobrod nosi 3600 tonelata a vozi 12 milja na uru. Gradjen je po najmodernijim zahtjevima za sjegurnost i udobnost putnika. Nazvan je po ministru trgovine Baron Call, koji je osobno prisustvovao porinuću.

Mjestne vjesti.

Njegovo Veličanstvo švedski kralj Oskar II. nahodi se već u Beču kao gost našega cesara. Iz Opatije je prošli utorak odputovao grof Ivan Harach, pozvan od cesara da prisustvuje i on dočeku švedskoga kralja. Kralj Oskar II. doći će u Opatiju u subotu u 10 ura na večer. Na Matuljah će ga dočekat c. kr. poglavar Maussi de Montesole i Dr. Glax. Za doček u Opatiji, za bakljadu i rasvjetu čine se već priprave. Preporučamo svim, da u subotu izvjese na kuće zastave a na večer istoga dana u 9½ sati razsvjetle kuće. Dobro nam došao kralj Oskar!

Broj gostova u Opatiji dosegao je već drugu tisuću.

Koncert pražkog gudalačkog kvarteta u „Zori" što ga je odbor čitaone „Zora" u Opatiji priredio dne 23. o. mj. na večer u svojim prostorijama, bijaše pravi umjetnički užitak za slušaoce. Taj kvartet sastavljen je kako sliedi: gg. G. Herold I. violina, G. Brož II. violina, O. Vávra viola, N. Škvor cello a prati ga na glasoviru g. E. Tregler Krasni program bijaše izveden uprav umjetnički. Na žalost što je taj koncert posjetilo tako malo ljudi (bijaše svih slušaoca 50 na broju). Manjkalo je mnogo domaćih ljudi iz Voloskoga i Opatije. Čini se, da se nekojim ljudem dopada više kakova armonika z „bajsom" nego čisto umjetnička muzika. — Gusti! Mi smo zahvalni odboru čitaone „Zore", što nam je dala prilika poslušati tako savršene umjetnike a publika je ovim

već izkazala svoja priznanje i zahvalu burnim aplauzom, kojim je popratila pojedine točke programa.

Poziv na plemenita srca. Lanjskega leta bil je va jednoj oštarije v Ike proboden jedan delavac iz Buzečćine, neki Marko Klarić. Probol ga je britvom neki Fedele Falaschini. Uslied zadobivene rane je Marko Klarić na 23. septembra 1903. umrl va ričkem špitale a pustil je za sobom udovicu z čvemi drobnemi dečicami, jedno ima sada dvo a drugo tri leta. Udovica i deca živu sada va velikoj siromaščine jerbo su zgubili otca i hranitelja. Udovica Marija Klarić ne more radi drobne dece poć na dobitak, pak mora tako rekuć živit od onega, ča njoj dobri ljudi daju. Naš puk je puno puti pokazal, da ima dobro i plemenito srdce pak poznavajuć mi tu dobrotu našega puka pozivljemo ga ovim, da sirotam pok. Marka Klarića pomore koliko može. Mi smo pripravni primat i oglasit miledare za te sirote, pak koji hoće učinit delo od milosrdja neka pošalje dar po svojim silam ili na naše uredničtvo, koje će novac poslati komu ide ili koji neće poslat na nas neka pošalje ravno na Mariju udovu Klarić, Opric broj 24, pošta Lovran. Smilujte se ljudi, Bogá radi!

Pomorskoj oblasti na znanje i uvaženje! Silne jugovine, koje su puhale ove zime razrušile su polovicu Opatijskoga mula, koji je sada pomorska oblast za silu i do prvega jakega juga pokrpala. Nego i na Voloskem je jugo oštetilo veli i mali mul. Osobito ovaj zadnji je uprav va žalostnem stanju tako da čovek ne more ni postavit nogu na njega. Ipak mali mulić na Voloskem služi puno prometu. Na njem se skrcava kamene, sol, led, karbun, vino i druge stvari, skrcava se les, bačve i drugo. Za svem tem pomorska oblast još ni ne sanje, da bi ta mulić popravila. Živimo va Austrije iii Turskoj? I veli mul na Voloskem se nalazi va jako slabem stanju. Škulje na njem su tako razmaknjene jedna od druge, da će kigodar ki ta dan nogu na njem slomit. Neka se ne čeka dokle se dogodi kakova nesreća za provest te jako potrebite popravke. Pak je i u interesu erara, da se popravi dokle ni škoda veća. Sve ča se više zateže sve to veća nastaje škoda.

Hotel, restaurant i kavana na Voloskem. Va lepoj kuće „Narodni dom" na Voloskem odprl se je novi hotel sa restaurantom i kavanom. Skrajno je bilo vreme, da se je priskrbelo na Voloskem jedan hotel, jerbo nijedan stranac, ki bi bil prišal na Volosko ni imel poć ni kamo spat. Dogodilo se je jur da je lanjsko leto poštnim vlakom o polnoći došla jedna gospa na Volosko pak ni mogla nać nigdere za spat nego je morala čekat dan pod vedrim nebom. Radi tega pomanjkanja jednega hotela i jednega večega restauranta s kavanom malo je ki stranac zaostavil se na Voloskem. Za to zaslužuju hvalu celega mesta oni ljudi, ki su priskrbeli, da se je na Voloskom sazidal hotel. Ovaj hotel s restaurantom i kavanom preuzel je jako vrstan gostioničar, gosp. Ludvik Masaryk, ki će seguro sa svoje strane učiniti sve moguće, da zadovolji publiku. Ki želi dobro i napredak mesta mora po svojim silam podupirat ovo poduzeće, koje će mnogo doprinesti za povećanje broja stranaca, koji ovamo dolaze.

Svega po malo.

„Ja sam prava Hrvatica". Pred nekoliko tjedana poslala je neka mala trgovkinja u Križevcima, u Hrvatskoj, na stanovitu njemačku tvrdku (nomina sunt odiosa) opomenbenu dopisnicu na hrvatskom jeziku. Sadržaj te dopisnice glasio je: „Štovani gospodine! Poslaste mi njemački cienik, a ja sam prava Hrvatica! Za to hoću, da mi se piše hrvatski i šalje cienik hrvatski . . ."

Ta dopisnica pisana je običnim slogom bez nakita i bez kojekakvih fraza.

Trgovac Njemac u Trstu, dobivši tu dopisnicu, uzkliknuo je, kad mu ju protumačiše: „Tako se ljubi materinski jezik! Čast toj Hrvatici!"

Hrvati i Hrvatice, koji radite s tudjim trgovačkim kućama, bilo u Trstu, bilo gdje mu drago, pišite samo hrvatski, a primajte samo hrvatske listove. I Englezi radili su i rade tako pišuć i zahtjevajuć englezke listove. Pa s toga su i veliki i štovani trgovci. „Tršć. Lloyd".

U otvorenoj barki preko ocena. Kapitan Ljudevid Eisenbraun je prošle jeseni svojom otvorenom barkom „Columbia II." preplovil u 67 dana Atlanski ocean. Na 11. augusta 1903. odputoval je iz Bostona. Na 20. oktobra prispjel je va Madeiru. Kapitan Eisenbraun opisuje sada sve muke, koje je po putu pretrpil.

Primjer Bugarske. Bugarska je mala kneževina, koja je tek pred dvadeset leta oslobodila se iz turskoga robstva. Dok su u Bugarskoj Turci vladali nit je bilo tamo škola, nit nauka. Kad su se Bugari oslobodili počeli su ustrajat škole, te su na polju javne obuke ne samo dostigli najkulturnije narode nego ih dapače i prestigli. Osobito se to može uztvrditi glede ženske naobrazbe u Bugarskoj. Još pod ministrom Teodorovom bile su u Bugarskoj ustrojene gimnazije i realne gimnazije za ženske. Nakon dovršene gimnazije polažu absolventice maturalni ispit, upravo kako i kod gimnazija za muške. Koje žele nastaviti nauke mogu se bez ikakvih zaprieka sa strane države upisat na universi u Sofiji. Na toj universi upisanih je ove godine 86 ženskih, najviše na historično-filološkom fakultetu za izobrazbu profesora i učitelja. Kad ženske na universi polože ispit za profesora, mogu bez daljnjega dobiti državnu službu, profesorica ili učiteljica, te su u toj javnoj službi košto i u svih drugih javnih službah u svemu biva u plaći i položaju usporedjene muškim činovnikom. Tako je u „barbarskoj" Bugarskoj a kako je kod nas? Sto puta gorè!

Tunel izpod Sredozemnoga mora. Svako malo čita se va novinah o kakovem novem podmorskem tunelu. Pred nekoliko let pisalo se puno o tunelu pod kanalom „La Manche" med Francuzkom i Englezkom od Calais va Dover. Nego ta je tunel zaspal. Pred leto dan govorilo se, da misle učinit podmorski tunel izmed Azije i Amerike najme med Sibirijom i Alaskom. I to pitanje je zaspalo. Sada čitamo u „Deutsche Bauzeitung", da jedno francesko družtvo misli spojit Francusku s Afrikom sa željeznicom izpod Sredozemnoga mora. Po tom projektu učinil bi se pod sredozemnim morem, najme iz Tarife va Španjolskoj do Tangera va Afrike izpod mora tunel dug 41 kilometar a po tem tunelu speljala bi se željeznica. Francuski inžinir Jean Berlier zračunal je, da bi ta tunel koštal tri milijuni krun po kilometru. Od Tangera bi se produljila željeznica do Feza va Maroku a od Feza va Algier. Bit će gaće, ali neznam kad će.

Poziv naknadne pričuve (Ersatzreserve.) Doznajemo, da će ove godine biti pozvani za osam tjedana na vježbe svi naknadni pričuvnici (Ersatzreservisti) svih austrijskih domobranskih regimenta.

Jedna nova republika. Francuz Jacques Lebandy ustrojil je nekakovo smešno carstvo va Sahare u Afriki. Njegov primer htel bi sledit jedan drugi Francuz neki Adolf Brezet, ki je ovi dni iz Brazila došal va Paris, kako president nove republike Connani. Izmed francuske Gujane i brasilijanske republike leži mali teritorij, za koji su se Francuska i Brazil puno let pravdale. Napokon pripala je zemlja Brazilu. Sada pak dignul se je Adolf Brezet, ki govori, da je ta zemlja njigova republika i da njoj je on prešident. On je sada prišal va Paris, da sve države pripoznaju njegovu vlast slobodne republike Connani. Ta zemlja da je jako bogata na stablima gume, na zlatu i bakru. Monsieur Brezet čini pak račune prez oštara. On ustraja svoju republiku a zemlja je još vavek v rukah Brazila, ki je tamo poslal nekoliko soldati, da uhvate „monsieur Brezet" čim se vrati va Connani. Čini se, da nekoji Francezi piju previše Absincija pak da njim se od tega možjani smute. Lebandy i Brezet barem govore za to.

Štrajkujući profesori. Čudan štrajk nastao je ovih dana na newyorskoj universi „Columbia". Profesori Woodbury i Macdowell, koji su na toj universi podučavali literaturu i lepe znanosti, odrekli su se svoje službe, jerbo da većina njihovih djaka nema ni najmanje smisla, ni dara, ni energije za učiti te predmete i da je upravo škoda za vreme i trošak podučavati ih u istim. Postupak tih dvih profesora izazvalo je pravo začudjenje u celoj Americi.

Ubil su je. Pred nekoliko let pobegal je v Ameriku iz Budimpešte prijašnji detektiv Josip Fekete, nakon ča je bil ukral 26 tisuć krun. Iz Amerike putoval je po celem svete. Najzada dodijalo mu je to večno putovanje pak se je zadnje dane meseca jenara o. god. ustrelil va jednem hotele va St. Francisko — od Californie.

Najteži čovek na svetu je Englez Thomas Longley, rodjen leta 1848. Longley teži 282 kilograma, ima na prsih širinu od 70 unač a okol pasa 83 unče. Višok je 6 nog i 1 unču.

Veliki kontraband na Reki. Financa je ovih dana na Reki zaplenila 849 bačva vina, koje su bile prijavljene od trgovca za prosto talijansko vino, koje plaća dacije samo 6·40 krun va zlatu. Kad se to vino kušalo videlo se je, da je to fino vino Marsala, koje plaća 20 forinti va zlatu dacije. Ako je temu tako bilo bi va tem slučaje kontrabanda za 250 tisuć krun, pak joh ti ga njemu na kega multa pade.

Najbogatiji čovjek na svjetu jest jamačno Amerikanac, gospodin John D. Rockefeller. On imade jednu milijardu dolara premoženja. Rockefeller rodjen je godine 1839. kao šestnaestgodišnji dečko imao je svojih samo 10 dolara. Jednu godinu kasnije imao je 100 dollara, godine 1858. imao je 500 dollara. Kad mu je bilo dvadeset godina imao je već 1500 dollara, kad je imao 31 godinu njegovo je premoženje vredilo 300 tisuća dollara; sa 34 godina imao je već 1 milijun i 200 tisuća dollara, sa 44 godina imao je 26 milijuna dollara. Godine 1893. kad mu je bilo 54 godine, je njegovo imanje iznašalo već 750 milijuna dollara. U godini 1903. prekoračilo je njegovo imanje milijardu dollara. Rockefeller je izključivi gospodar svega amerikanskoga petroleja, koje mu nosi na leto čistih sto milijuna kruna. Druge silne milijone dobiva od raznih svojih željeznica, rudokopa srebra, olova, ugljena i željeza. Rockefeller stanuje u svojoj vili, jedan sat daleko od New-Yorka. Na 9. novembra 1903. porodila mu se jedna unukinja od njegovog sina Williama, a tu unukinju imenovao je stari Rockefeller svojom universalnom baštinicom. Ta bogata baštinica zove se Abby Aldrich Rockefeller, te kažu, da će imati jednom za muža najmladjega sina njemačkoga cara Vilima. Kod tolikog novca moguće je!

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva

Fosfatnih gnojiva ima više. Ima jih takovih, koji se vade kako rude iz zemlje u Francezkoj, u Španjolskoj, u Englezkoj, u Njemačkoj, u Ruskoj, u Africi, u Americi itd. Sliče običnom kamenu. Kako gnojivo rabe se kad su fino samlivena.

I kostna muka iliti koščenica je fosfatna gnojivo. Takovo je i pepel od kostiju.

Nego, jer sva ta gnojiva nisu od rastlina lahko prisrknjiva t. j. ne mogu je lahko srkati ili usisati i ne djeluju brzo, stali su je polievanjem miešati sa sumpornom kiselinom. Tim su stvorili gnojiva, koja se imenuju superfosfati. U trgovini imamo superfosfat, kostne muke i rudni iliti mineralni superfosfot, prema tomu, da li je sumporna kiselina bila pomiešana sa kostnom mukom ili sa mineralnimi ili rudnimi fosfati.

To su dva glavna ili obće rabljena fosfatna gnojiva, a uz njih kao treće je još Thomasova troska ili žlindra.

Ovu trosku ili žlindru proizvadjaju u velikih ljevaonicah željeza.

Znamo svi, da se ocjel iliti acal tvori od željeza, al da ga izrade moraju prije željezo raztopiti i odstraniti fosfor, što je u njemu. Da to postignu, poredaju u velike kotle po strani red kamenja i dodaju još vapna, onda bace unutar surovo željezo, kako su ga iz utrobe zemlje izkopali, podmetnu oganj i kad je željezo raztopljeno, upušu posebnim načinom zraka u tu raztopinu. Tad se dogodi, da se kisik, koga, kako smo rekli ima u zraku, spoji sa fosforom i stvori fosfornu kiselinu, koja se opet spoji sa vapnom, što se nalazi u kotlu, pa skupa splivaju na površinu raztopine željeza, kako nekakav skorup. Iza toga nagnu pomalo kotlove i vas skorup izteče van. Taj skorup biva pak ohladjen, samliven na fino kako muka i prodan u trgovini pod ime: Thomásova troska. Zove se tako po imenu engleškoga inžinira Thomasa, koji je taj postupak čišćenja željeza pronašao. Tako dobiju s jedne strane čistu raztopinu željeza, a s druge izvrstno gnojivo.

Razlika u pogledu uporabe superfosfata i Thomasove troske jest ta, da superfosfati djeluju brže od troske, te da se uspjeh ove osjeća najbolje tek u drugoj godini; da se superfosfat rabi radje za zemlje glineno vapnene, kakove su naše, i za rastline, koje brzo dozore, kako je sve povrće i razne trave, a trosku više za zemlje glineno pjeskovite, koje dakle nemaju vapno, za zemlje tuste i za rastline koje dugo traju (voćke, modine, trte itd.), napokon da je superfosfata dosta 4—5 kvintala po hektaru, a troske skoro dvaputa toliko.

Jer je danas ciena superfosfata i Thomasove troske skoro jednaka, vidi se po tomu, da je za naše krajeve najbolje gnojiti sa superfosfati. Najprije se manje troši, pak se manje trudi i može se viditi uspjeha u istoj godini, ako jih se raztrese u januaru ili u februaru, a denekle i u marču.

Ciena svih umjetnih gnojiva računa se u trgovini po sadržaju hranivih primjesa ili stvari. Sve ostalo je tara. Tako ako se čita: superfosfat ili troska sa 15% i 17% ili 18%, ima se razumiti, da u 100 dielova ili kilograma ukupne težine ima 15—17 ili 18 dielova ili kilograma fosforne kiseline raztopine u vodi, dakle prisrkujine od rastlina, to samo se plaća, a ostalo nema vriednosti.

Ciena Thomasove troske se mienja. Nekada je bila dosta visoka, jer su se bilo ljevaonice složile glede ciene, kojom će ga prodavati. Danas te sloge više nema, pa se one takme u cieni i mi je dobivamo jeftinije. Ove se godine prodaje ona 16% po K. 5·30 kvintal, ona 17% po K. 6·10, a ona 18% po K. 6·40. Ta ciena valja za Trst, a onda se mora platiti još vozarinu. Tvornica kemijskih proizvoda na Rieci prodaje rudni superfosfat $^{17}/_{19}$% po K. 5·45, a 15% po K. 6·60 kvintal. Kostni superfosfat se svagdje prodaje po 20—25% skuplje od rudnoga.

Trgovac Stjepan Coscina na Rieci prodaje superfosfat $^{16}/_{19}$% po K. 11, a $^{17}/_{19}$% po K. 12·75. Teško nam je vjerovati, da bi njegov superfosfat mogao biti bolji od onoga što ga tvornica prodaje.

Kad god se kupuje superfosfat ili trosku treba uviek paziti na njihovu sadržinu hraniva iliti na onaj postotak fosforne kiseline raztopine u vodi. Mnogi se seljaci toga ne drže, pa kupuju robu slabiju samo zato jer je cjenija. Poznat nam je slučaj, gdje je jedna naša zadruga prodavala trosku 18% po K. 6·50, a jedan trgovac u istom mjestu trosku 14% po K. 6·10. Kmeti su radje kupovali onu od trgovca, jer su davali 40 filira manje. Pritom nisu opazili, da dok su kod zadruge plaćali svaki postotak raztopine fosforovine po 36 filira, kod trgovca su ga plaćali po 43 filira ili helera i da su tako više od 1 krune štetovali!

Fosfatna gnojiva za njive se davaju kad se sije ili kada se radi, a i prije toga. Ona se spoje sa zemljom i voda jih ne odnese, ako jih se dalo i u većoj množini. Zato neka se nitko ne boji: da će rastlinama škoditi ako njim dade fosfata više nego trebaju. Ne, tim njim pače stvara prihranu, kojom se mogu u potrebi uviek poslužiti. Nije dosta gnojiva posipati već jih valja zakopati i premješati zemljom. Ako jih se upotriebi za gnojenje livada ili pašnjaka pospe jih se ozgora, pak se onda prodje branom ureko pašnjaka ili ga se grabljama prodrlja i pogrebe. Tim se postigne ne samo to, da se zakopa gnojiva, nego se takodje

omogući zraku, da dodje do žila. To sve pospieši rast.

Kod rastvaranja gnojiva dobro je pomiešati ga sa 2—3 puta toliko piesku ili suhe zemlje pa ga raztrest jedanput po dužini i jedanput po širini.

(Nastavak sliedi.)

Javna zahvala.

Dužnost mi nalaže, da se u ime školske djece najtoplije zahvalim onoj gospodi dobrotvorom, koji nam putem Sl. tiskara „Kurytka“ u Krku priposlaše na dar 30 malih katezima i više primjeraka liepe knjižice: „Cviće srca Isusova“. Nek bude ujedno izražena hvala upravi narodnog lista „Pučki Prijatelj“, koja taj listić bezplatno dostavlja za ovdešnju učeničku knjižnicu. Ne manja hvala ide pako i svu onu gospodu, koja nam priskočiše novčanom podporom u pomoć, tako, da su se mogle sve školske knjige za ovdešnju učeću se mladež bez ikakve žrtve njihovih roditelja, nabaviti. „Evala Vam plemenita gospodo!“ kliče u ime sirotinje roda našeg:

Ravnateljstvo škole družbe sv. Cirila i Metoda. Lošinj Mali, 20. veljače 1904.

Josip A. Kraljić
ravn. učitelj.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom iz Podgradske občine i drugud u budućem broju.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Broj 11.

Poziv.

Redovita XVI. glavna skupština kotarske gospodarske zadruge Volosko-Opatija održavati će se u **Mošćenicah dne 6. marča 1904.** u 8 ura prije podne, u dvorani gostione Velebit.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Pročitanje zapisnika glavne skupštine 28. prosinca 1902.;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo i pr oračun za godinu 1904.
5. Ponovna razprava o pravilih družtva za osjeguranje živina.
6. Praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica.
7. Ini predlozi.

Medju članove, koji su uplatili članarinu za godinu 1903. podieliti će se ždriebom dvie nove košnice, 20 noža za ciepanje loza, četiri poučne knjige o pčelarstvu i više gospodarskih koledara.

Svakomu je članu slobodno dovesti sobom kojega nečlana.

Računi stoje gg. članovom na uvid kod zadružnoga tajnika

Volosko, 20. februara 1904.

Predsjednik: V. Tomičić — Tajnik: Dr. M. Trinajstić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Oglas.

Daje se do znanja, da će udruga sv. Mihovila obdržavati u nedelju 28. o. mj. u 2½ sata po podne svoju redovitu glavnu skupštinu u Rubeših.

Odbor udruge.

Sve prijatelje našega naroda u Istri prosimo, da nas podpomažu predplatom, a koji može i pisanjem u naš list. Narodna inteligencijo u Istri preni se iz svoga mrtvila, skoči na junačke noge, lati se buzdovana i britke ćorde, pak da bijemo hajak za jezik mili i slobodu zlatnu!

Čitateljem „Narodnoga lista“, koji nisu još platili predplatu preporučamo, da to čim prije učine, jerbo nije ni pravo ni pošteno, da se mi mučimo dan i noć dajućem za list pak da moramo još od svoga trošiti za štampanje i odpošiljanje lista. Ruku u žep, gospodo, pak platite predplatu ako ćete, da idemo dalje.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Volosko; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrličić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteči svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** sa Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina		Dalmatinska vina	
na malo:		na malo:	
Teran	po 24, 28, 36 novč.	Opol	po 24 novč.
Bjelo	po 28 „	Bjelo	„ 28 „
Muškatel	„ 36 „		
Na veliko:		Na veliko:	
Teran	po 15, 17, 22 novč.	Opol	po 15 novč.
Bjelo	po 18 „	Bjelo	„ 18 „
Muškatel	„ 24 „		

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.570·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cijena mu je na godinu 2 krune, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inostranstvo plaća se poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„[illegible]arodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 9. Volosko-Opatija, u četvrtak 3. marča 1904. God. IV.

Njegovu Veličanstvu

kralju Švedskome

za boravka u Opatiji 1904.

Svietli kralju kraljujući Švedom,
Koji k jednu pjesnik kralj si nama,
Hrvat evo, kićen Tvojim redom,
Klanja ti se pjesme kiticama.

Pozdravlja Te hrvatskom na kraju
Lastujućeg pjesničkoj na lasti.
Boravećeg hrvatskom u raju
Gdje Ti cviće svu će zimu cvasti.

I Učka Ti glavicom se klanja,
Tja i more lagodno se biba,
Galebi se krile s radovanja,
Pomila i glavu morska riba.

Te i Lovran, Ika, Opatija
I Volosko na zvoniku hrama,
Brodovlje nam, barčica što čija
Veselim Ti viju zastavama.

U slavu Ti sve to, svietli kralju,
U slavu Ti pjesma, milje Tvoje,
Razliže se blizu i po dalju,
Opatijske krasi perivoje.

Kralj veličaš ljudske ideale,
A da ja Te ne veličam kralja?
Da ne zvone svud nam Tvoje hvale,
Il da za nas takva što ne valja?

(Najzahvalniji vitez kr. švedskoga maćevskoga veda.)

*) Ovu nam srdačnu pjesmu šalje stari i preslavni naš hrvatski pjesnik. Zarad obzira, koje mi moramo poštovati, veleslavni naš pjesnik želi, da ostane neimenovan. U liepom i prijateljskom pismu nam medjutim obećaje, da će nam se što prije oglasiti kakvim novim prinosom, na čemu mi njemu već unapried najsrdačnije hvalimo.

Mošćeničani i Bersečani dan oslobodjenja je blizu!

Mošćeničani! Bersečani! Braćo! Stresite, hitite ča od sebe sramotne verugi, s kemi su vas okovali neprijatelji vaše krvi, vašega jezika, vašega imena! Stanite, dignite se na nogi i zagrmite: Mi ćemo bit sami gospodari, sami — sami — a nećemo, da nam zapovedaju od Talijana plaćeni ljudi, ljudi prez srca za sve ono, ča nas tišći i boli...

Sve su nam hitili pod nogi dosadašnji naši gospodari, ti vaši i naši neprijatelji! Oni ne mare za vas, dobra braćo naša, oni gledaju samo kako bi ugodili Talijanom va Lovrane i onemu doktoru Talijanu na Voloskem — zač oni od tega imaju svoju velu korist.

Ale svaka njihova korist — vaša je škoda, Mošćeničani i Bersečani braćo, i mi vam poručujemo, da vam neće bit nikada dobro, dok se god ne oslobodite onih, ki vas grizu i gaze. A ti ki vas grizu i gaze — to su vaši dosadašnji gospodari na občine. To su ljudi prez srca, prez boljega i lepšega čućenja, zač nam oni hitaju pod nogi našu lepu, našu zlatnu i sladku materinu besedu — naš lepi materinski jezik. A taj jezik, kega mi govorimo drag je nam i posvećen.

Posvećen je od Boga, posvećen je od prve besedi, ku nam je mat naša sprogovorila, kada smo prvi put na svet prišli. Posvećen je taj naš jezik i od oneh naših stareh, ki počivaju va cimitere . . , Zadnja njihova molitva, zadnja njihova beseda bila je naša — domaća beseda.

Posvećen je taj jezik od one nesrećne naše braće, ki su dugo i dugo od nas — na širokem more va silnih svojih muka spustili svoju dušu. I njihova je zadnja beseda bila naša domaća. Naša domaća beseda bila je ona, s kom su oni, utapljajuć se, za zadnji put zazivali svoju nesrećnu, svoju dobru, svoju staricu mater!

I tu dragu besedu bi nam oteli zgazit, pod noge hitit, oni Kotešići, oni Fortunati z Dragi!

Ne — ne — nedajmo im — ne pustimo im — branimo tu milu besedu — branimo naše lepo sveto ime — našu dragu zemlju — našu starinu.

Talijanu ono ča je talijansko — nam ča je naše!

Na noge ljudi! dignite se, proterajmo one, ki nam blate našu čast!

Mošćeničani! Bersečani! Izbori su tu. Svi vi, ki ste naši, ki ste s nami, ki imate dobro i pošteno srce! dajte svoj glas svojim ljudem i iščite neka se svuda i va svem vrši sveta volja vaša!

Mošćeničani i Bersečani! Složite se, dignite se, pa svi kako jedan oterajte neprijatelja s mesta, kega ni dostojan. Občina neka pride va vaše poštene i vredne ruki, ona neka bude vaša, vaša i samo vaša.

U boj braćo, u junački boj!

Neka Vam va tem bude od pomoći Bog i naš slavni patron: Sveti Andre!

Podlistak.

Nedjeljni razgovori.

Barba Tončić: Dunke Rusom, bi reč, da gre slabo, à?

Stari Marko: Ki vam je to povedal?

Barba Tončić: A ma — čital sam ja to va fojeh . . .

Stari Marko: A va keh fojeh, ako se sme znat.

Barba Tončić: E, va „Piccole", va „Popole", va „Bilancie" . . . Ni dneva, da se ne čita, da su Japonci probušili ki ta ruski brod.

Stari Marko: Dobro. Da vas ja neč pitam. Recite malo vi mane, vi, ki čitate svaki dan „Piccolo", koliko su već ruskeh brodi Japonci potopili ale pak dizarmali?

Barba Tončić: E, koliko? Ča ja znam — ja ih nisam brojil.

Stari Marko: Ma sam ih benj brojil ja. Čete, da vam povedem ja koliko?

Barba Tončić: Povedite!

Stari Marko: Rusi su po „Piccolu" i po „Bilancie" zgubili uprav sedam brodi više nego su ih imeli va oneh krajeh. A hote vi to našem ljudem povedat. Oni te vam reč: Hm! „Piccolo"! „Bilancia"! Hm! telegrami! Ja — to je neč! A preprosti ljudi, ne znaju oni, kako se Abrejski gospodari od „Piccola" vesele za sve ono, ča davaju pojist trubastem ljudem! A kako oni sebe sa svojemi laži napunjuju žepi a sve na račun od tovari, ki njim veruju! Čujte ovo: Neki dan je Abrej od „Piccola" rekal: Jutra treba da čagod štampamo, s čem ćemo storit malo beči. Dobro, su rekli oni, ki drajsaju po „Piccole". I drugi dan ste mogli čitat va „Piccole" s debelimi slovi štampanu viest: Porto-Arturo bombardata — Porto-Arturo in fiamme — Porto-Arturo in mano dei Giapponesi. Ammiraglio Alexejeff prigioniero. I Giapponesi a Mosca?" Kad je izišal „Piccolo", Trst je vas kako znorel. Ki god je imel dva solda va žepe, šal je da kupi „Piccolo". Tri puti su na taj dan morali štampat „Piccolo". Beči kako blata. Abreji od „Piccola" sve se hihazdaju i dave od smeha. Drugi dan, to se zna, su izjavili, da ono nije bilo niš istina i svi va Trste su ostali s dugim nosom.

Barba Tončić: Ja ma mane je Kenić va Lovrane povedal, da tako pišu i nemški i engleški foji. Dunke neč mora bit!

Stari Marko: To se zna, da pišu. Jedno zač i Nemci i Englezi su zakleti neprijatelji sveh Slaveni, drugo zač i engleska i nemška štampa je va abrejskeh rukah, a poznato je, da Rus ne trpi doma Abreji, treće pak zaradi varanja na borsi. Tako je isto bilo i za vreme ruske i turske vojske. Abreji su i onput kako i danas vapili: „Rusku je djavol zel — ona je šla! . . Propala je!" Na to su, dakako počeli padat ruski papiri na borsi. Ljudi tobože, da spase ča se je moglo spasit, poprodali su ti papiri za mali beči. Abreji pak, ki su znali kako stvari stoje, su ih brže bolje pokupovali i obogateli se čim je Rusija potukla Turke. Tako će bit i sada.

Stara Mare: Ma ki su ti Japonci.

Stari Marko: Japonci su ljudi žute kože od prilike kako i Kinezi.

Stara Mare: Su Kršćani?

Stari Marko: Nisu. Pogani su. Kršćana ima malo, morda kakoveh 140 tisuć. Živi su to ljudi, kako šimije čine oni, ča vide da i drugi delaju. Tako je i njihov život uredjen većinom kako i va naših krajeh. Imaju škole, novine, železnice, brodove, fortice — sve kako puli nas. Zvani se čine, kako da su civilizirani ljudi — ali unutri su još divljaci — pravi Mongoli. Puli njih, na priliku, gospoda jašu na siromahu i tako jašuć hode po ulicah grada. Ženske su blede, kako da su prez krvi. Strašno su lene — nemiču se i za to su nezdrave. A takova su im i deca. Mala, krživljava i slabašna.

Barba Tončić: A žene se tamo ljudi?

Stari Marko: Žene. — Nego imaju vicij, da se posle kratkega vremena razdele od ženi. Tamo vam se ih raztavi do 150 tisuć pari na leto.

Sused Jure: A koliko će bit teh Japonezi sveh skupa?

Stari Marko: Bit će ih od prilike kako va našem kraljevstve puka.

Luce: A kakov jezik govore?

Barba Tončić: Nekoliko besed sam zapametil još od kada sam tamo navigeval. Tako sam zapametil i ovo:

„Jo no naka ni — neru hodo raku wa nakarikeri; — Uki — yo no baka wa — Okite tataroku".

Sused Jure: A ča će to reć?

Barba Tončić: To će reć: Na ovem svete ni većega veselja nego spat, a samo trubasti ljudi se dižu s postelji i delaju.

Stara Mare: Lepi ljudi ti Japonci!

Stari Marko: Po tem se oni i rav-

Dopisi.

I.

Iz Podgradske občine.

Budalosti, katere sta začela Marotti in Zadkovič kot. upravitelja podgradske občine uganjati — pridno nadaljujeta. V predzadnji naši številki smo o teh dveh junakih že na kratko poročali, o nekaterih stvareh. Ker nam pa naša narodna dolžnost zapoveduje, da ljudi, ki nimajo posredno v uradu opravila, razsvetljimo in njim odpremo oči, kedo sta ta osrečevatelja ljudstva — evo vam nekaj novih dokazov:

Začetkom tega leta zaprosilo se je bilo deželni odbor, da pošlje računovodja, ki bi spravil v red stare račune; ta je sicer prišel, pregledal račune prejšnjih let, a sklepni račun za leto 1903. ter proračun za leto 1904. naložilo se je sestaviti občinskemu tajniku, katerega je upraviteljstvo za to primerno odškodovalo. Marotti in Zadkovič pa s tem še nista bila zadovoljna. Pisarila in brzojavljala sta na vse strani, da bi kje dobila človeka, da bi delal račune ko so med tem že bili isti izgotovljeni do cela, le nekaj pobotnic in računov je bilo treba še opisati v denarno knjigo. Dne 19. t. mj. pa je nakrat prišel iz Trsta neki Klemenčič (menda na vabilo Marotti-ja) delat račune — isti dan pa je tudi deželni odbor naznanil, da pošlje svojega uradnika.

Brez vedenja načelnika upraviteljstva sklical je Marotti za dne 19. t. mj. sejo (spopolnoma nepotrebno, ker je bila zadnja še le dne 11. t. m.) ter povabil tudi načelnika k seji — čujte on je povabil načelnika — ne načelnik Marottija. Ker je bilo načelniku znano, da seja ni potrebna k istej tudi ni prišel. Vsaka seja stane denar, in tega pa Marotti kakor Zadkovič menda zelo potrebujeta, ker bi rada vsak teden po dvakrat imela seje. V odsotnosti načelnika sestavil se je zapisnik, katerega je napisal oni Klemenčič ali Klemenchich (mi ga ne poznamo). In glej! Zadkovič in Marotti pobotala sta se z Klemenčičem (seveda ne za svoje, ampak za občinske denarje) za K. 500 beri: petsto kron, da vpiše še neke pobotnice in dovrši račune, kar še manjka, nasprotno pa se je Klemenčič zavezal izgotoviti celo delo do konc februarja. Pač masten zaslužek v 9 dneh zaslužiti 500 kron, to se še vzame iz Marottijevega žepa pa itak ne gre. Ti ubogi kmet pa le plačuj Marottiju mnogoštevilne seje, ter zaslužek njegovim privržencem. In potem pa mu še verjemi, ko leta okoli po vaseh in po hišah, ter kot upravitelj, ki je sam podpisal prošnjo, da bi se smele takoj začeti pobirati zaostale občinske doklade, prigovarja ljudem naj ne plačujejo, da bo že on naredil in priskrbel vse to, da jih ne bo treba plačati. Saj se poznamo dragi France, to je volilni manever. Vzemi si raje še enkrat 10.000 iz Poreča, pa ti plačaj zaostale adicijonale, potem ti bodemo verjeli, da jih ne bo treba nam plačevati.

Kadar pa bo prišel Marotti vas kmete zopet nagovarjat, pokažite mu luknjo, katero je puntil zidar v steni odprto, pa se reže držite vsepismenskega izreka: „Dajte Bogu kaj je božjega in cesarju kar je cesarjevega“ če hočete, da sami ne bodete imeli škode, ter ne poslušajte neresničnega Marottovega prigovarjanja.

Iz Rovinjskoga sela. Evo moja kmetska ruka prijela je za pero, da Vam štogod javim, kako se je zbivalo u našem selu ovega puta. U kalabrezkom „cerknulu“ su Karnjeli imeli svaku nedilju ples pak su se ponapili, onda posvadili i potukli. Komu su z nožem odrezali prsti, komu ruku, tako da nimaju nigdar blagoslova božjega nego prokletstvo palo je na nje. Mi dobro znamo, da Bog ne plaća svake subote ali onda kada plati plati obilato i kako treba. Na pustnu nedilju su se ti Karnjeli opet posvadili te je jedan drugoga grdo udaril s kamikom po glavi a jedan drugi je imel goli nož u rukah. Da ste videli kako je ostal osramljen njihov presidente Jure Pokrajac, pravi Dalmatinac, koji bi htil po sile bit Talijan. Isto valja za njihovega tajnika Šime Udovičić. (Žalostna njim majka, kad tako svoju krv i majčino mlieko pod noge hitaju! Op. ured.) Dragi moji „mačići“ njavkajte koliko hočete, da ste Talijani ali ime vas izdaje. Toliko Vam pišem od talijanskoga „Circolo dei coltelli“. Sada hoću, da Vam naznanim i od svoje čitaonice, kako smo pasali lepo sve pustne dane a osobito na dan pusta. Taj dan smo imeli maškaradu sa tombolom, predstavom i pjevanjem (ma bravo, živili! op. ured.) tako da smo završili pust jako lepo i mirno. Naša mladež obojega spola bila je sva vesela u našemu poštenomu družtvu. Mi nimamo potrebu tudjih „biguli“ i tovarskoga mesa i judinoga novca. Mi smo siromaki, koji svojimi žulji dobivamo svakidanji kruh a nećemo, da zatajimo svoju krv i svoj mili i slatki materinski jezik. Mi znamo, da smo istarski Hrvati, takovi ćemo ostati i braniti svoju crveno-belu-modru zastavu a proti talijanskoj prolit ćemo makar našu zadnju kap krvi! Izdajicam propast, našim pomoz Bog! A mi svi članovi od hrvatske čitaonice dademo hvalu našemu predsedniku Antonu Ružiću i njegovom podpredseduiku Ivanu Zoviću. Bog neka ih poživi do mnogo godina, da budu na sreću sebi i svomu milomu narodu.

Dodatak uredničtva. Ovaj sastavak uvrstili smo skoro bez promjene onako kako smo ga primili. Čuditi se moramo zaista, kako može čovjek kmetske ruke bez ikakvih nauka ovako liepo pisati. Gdje živi tako bistar narod neće brzo propasti narodna sviest. A vi domorodci iz Rovinjskoga Sela, držite čvrsto uz vaše dične Antona Ružića i Ivana Zovića, bježite od izdajica i šarenjaka, jer su oni kuga svieta.

Baška, koncem veljače 1904. Velecienjeni gosp. uredniče!

Mislio sam, da će Vam se javiti koji glede „Zabave“ priredjene na mesopustnu nedelju u našem ubavom Jurandvoru, pošto ali vidim, da se svi oglušiše, evo mene, neuka otoma poslu.

Mnogi će se od Vaših cienjenih čitatelja širom Istre pitati, ali gdje obstoji taj Jurandvor? Ovo za sada u kratko. Prijane! Ako dodješ u Bašku, molim te prošeći se do glasovite crkve Sv. Lucije, na glasu zbog najstarijeg hrvatskog spomenika pisanog glagoljskim slovima iz dobe hrvatskog kralja Zvonimira, odatle eto te za 5 časa u „Jurandvoru“, koji ti se izdaleka čini kao kakav „Ljetnikovac“ obrašten narančama i paomama, dà, ali da neduljim sjdmo na samu stvar.

Dakle Jurandvorci, ljudi poljodjelci, kojih danas imade mnogo raztrešenih i po Americi, to su Vam ljudi mirne ćudi, pobožni, i ljudi od oka, uvidiše i oni da njim nekako neide bez družtva i zabave, naumiše (osobito mladji naraštaj) kako da si ustroje kakvo družtvo za sastajanje na razgovore i na pouku, naumiše ustrojiti „Ilir. čitaonicu“, u to ime zamoliše nekoje rodoljube u Baški, e bi im bili pri ruci prireditи potrebito, te da zadobiju namišljeno, našto posljedniji dragovoljno pristaše, i da se jih bolje oduševi na njihovu zamolbu prireditе im dne 14. t. mj. zabavu sa tamburanjem u kući gosp. Mate Barušića. Kuća sasvim prostrana bila je dubkom puna naroda, šteta kiše, koja je tog dana neprestano padala. Čisti prihod (na koji se ipak ne možemo potužit) namjenjen je za ustrojenje hrvatske čitaonice. Eto braćo, prvi pokus urodio je sjajnim uspjehom, Bog će dati da će biti bolje“.

Živili Jurandvorci, živili predstavljači i predstavljačice! Braćo Jurandvorci ustrajte u započetom poslu, ne malaksajte, kucajte i otvoriti će se Vam; ne zaboravite one nišćeti, koji su Vam odvraćali narod od zabave, a pamtite i onoga doli, koji se je podkožio Vašim novcem, okrenite mu svi složno ledja, bit će za vaš žep i za vaše zdravlje bolje, dakle do vidjenja do po Uskrsu.

Iskreni Vam pozdrav od vašeg starog

Klancara.

Sve, koji primaju „Narodni list“ a ne kane poslati nam predplate, pozivljemo ovim za zadnji put, da nam list povrate jer ćemo ih, inače, smatrati predplatnicima i tjerati od njih predplatu. Preporučamo svim domorodcem naš list.

Domaće vjesti.

Izbori u Mošćenicah. Iza tolikog zatezavanja oglasili su napokon u nedelju, da će se izbori za naše novo občinsko zastupstvo obavit dne 8. i 9. marač i to: III. tielo bira u utorak, dne 8. marča od 8 ura napred; II. tielo bira u sredu, dne 9. marča, od 8 ura pa do podne; I. tielo isto u sredu, od 1 ure napred.

Preporučamo našem ljudem, da nijedan ne ostane doma, nego neka svaki gre votat i neka vota za one ljude, ke njin naša narodna stranka preporuči. Sramota je, da nam zapovedaju ljudi, ki niš ne gjedaju na korist komuna, ljudi ki su plaćeni s Judinem novcem, ljudi ki pod nogi hitaju naš lepi zajik. Mošćeničani i Bersečani pokažite, da ste ljudi, pokažite sveta, da niste Talijani, kako vas nazivlju „Piccolo“ i Compagnie.

Carevinsko vieće. Bečki parlamenat sazvan je za 8. ožujka t. g., kaže se, da će se u istom na novo raspravljati samo novi rekrutni zakon. Pripovjeda se, da će parlamenat biti razpušten, ako ne budu razprave u istom tekle mirno i bez obstrukcije. Veselite se istarski biguläši. Bit će gulaša od tovarskoga mesa.

Udruga sv. Mihovila u Rubeših obdržavala je u nedelju, dne 28. febrara svoju redovitu glavnu skupštinu. Na istoj bijahu izabrani: za predjednika g. Vjekoslav Sinčić, za tajnika g. Mate Mavar, za blagajnika g. Josip Ferlan, Ribar. Očekujemo od prijatelja u Rubeših obširniju vjest o toj skupštini.

Ki je Anzulu Štiglicu dal oblast poć na Matulje? To su se neki dan pitali svi pametni ljudi, ki su videli poć Anzula na Matulje, da more prisustvovat dočeku Švedskega kralja. Ča ima on tamo? Spadaju Matulje pod Leprinac ale pod Kastav? Ale pak su morda Kastavci zibrali Anzula za svojega podestu? Ča ima on tamo, tim više, ča je bilo odlučeno, da će na Matuljah dočekat kralja samo gosp. c. kr. kot. kapitan i profesor Dr. Glax Nego Anzulo otel je po sile paradirat — pak se je zvukal gore do Matulj. Koliko okrunjeneh glava je do sada prišlo v Opatiju, ma nismo nikada videli Dra. Stangera na Matuljah puli teh prilikah i to za to, zač naš Dr. Stanger zna ča gre a ča ne gre. Ča je to fikevat se svakamo — osobito pak onde, kade se nikako nima mesta. Čudimo se gosp. kapetanu, ki je dopustil. Neka gosp. kapitan stavi ruku na srce, pak neka reče, za koliko nebi bil rad, da se na stacione dogodi kakav škandal upravo u času dolazka Nj. Velič. kralja? A to se je moglo dogodit, zač više je nego siguro, da Anzulo nebi bil dobro prošal, da ga je na vreme videlo par papreneh Kastavac. Ča ima Anzulo na teritorije Kastavskem? Pak da bi barem ta Anzulo znal reč dva besedi — nebi mi bilo ni pol tugi. Ma jur znamo svi, da nima blizu tako tvrde glavi, kakova je Anzulova! Pak vidite sami, kako se ne zna ni prezentat! A da bude nepodobščina veća, još je za sobom zel i onu perlu od Marki-a. Jedan Marki kod dočeka jednega kralja! Ma gospodin kapitane, kamo ste gledali? Stavite ruku na srce, pak recite, ča bi te bil odgovoril, da Vas je Nj. Veličanstvo zapitalo generalia bivšega učitelja Markia? Bi te bil moral odgovorit, da je penzionan učitelj. A ča bi te bil odgovoril, da vas je Nj. Veličanstvo pitalo: Zač su ga penzionali onako mladega?

Pak s kakovim obrazom se more Marki stavit mej jednega c. k. poglavara i jednega Dra. Glaxa? Kada bude prišal v Ičići kakov grčki ministar ale pak podestà iz Patrasa, prosto bi bilo Markiu stavit se spreda njih ale va ovakoveh prilikah, kakova je to bila, protestatjemo, da takov čovek zastupa občinu Veprinac.

Pak kakovu figuru je delal va karoce Marki? Kako on, ki se još ni nikada peljal. Opatija puna ljudi, a on se va karoce celo vrieme neč manižal, premetal se i tako se je stiskal k Anzulu, da su se ljudi smeli i smeli. A čulo se je i povika: Grego! Grego! I ti povici su se čuli sve dokle se nisu Marki i Anzulo stišnjeni va zaprtoj karoce uputili put Domavići.

Mjestne vjesti.

Dolazak Njegova Veličanstva kralja Oskara II. u Opatiju usliedio je, kako je već bilo oglašeno u subotu, dne 27. pr. mj. u večer. I naše Volosko i Opatija okitile su se za tu prigodu zastavama, mnoge su kuće razsvjetljene bile — neke upravo gospodski. Sva da je i bila velika studen, sva je cesta od „Štefanije“ pa do Vile „Jeanette“ bila prenapunjena ljudstvom. Za desetom urom najavilo je praskanje vatrometa dolazak Nj. Veličanstva, koje su na Matuljah dočekali gg. vitez Manussi de Montesole i Dr. Glax. U blizini „Štefanije“ smjestila se glazba i kod dolazka kralja Oskara II. zasvirala je švedsku himnu, dok je znogobrojni sviet udario u silne poklike: Živio! Čuo se je te i tamo kakav pridušeni Hoch! Talijanskemu „Evviva!“ ni traga. Njeg. Veličanstvo, očito vanredno iznenađeno, stalo je kočijom pred Štefanijom i zahvaljivalo občinstvu na srdačnu doček. I kasnije, kad je kočija dalje krenula kroz Sistinu bilo je Nj. Veličanstvo burno pozdravljeno. Pred Vilom „Jeannette“ postavili se u red vatrogasci i veteranci i s goručim bakljama pravili špalir kod prolaza kraljeve kočije u Vile.

I tu se ponovilo klicanje kralju, Živio! te se je dakako i tu nadglušilo one na-

---

naju. Njihova vela lenost bit će i njihova rovina.

Sused Jure: Kolik pak je ta Japon?

Barba Tončić: To su vam sve same ižuli iliti otoci. Najveći otok zove se Hondshiu Nipon. Na njemu je i grad Tokio va kem stoluje japanski cesar, kega tamo zovu Mikado. Japon vam gleda licem proti Kini a z doljnjim krajem se dosta bliža carstvu Koreji, kade se sada škrcuju japonski soldati. Kad obrnete peništulu Koreju onputa ste brzo va gulfe od Pečili, kade vam je i on famozi ruski porat „Port-Artur“, kega je „Piccolov“ Abrej videl već va rukah od Japona.

Stara Mare: Nego vi nam još niste rekli kolik je ta Japon. Je to ča veći od naše Istri?

Stari Marko: Ženo, kade ti je pamet! Od Japona biš lahko mogla napravit 80 naših Istri.

Stara Mare: Aj štroka! A je to dugo?

Barba Tončić: Vaporu od gveri, ki jako dobro hodi, će se najmanje mesec dan do dole — drugi vaperi aj Bog ako pridu dole i za 40 dan.

Sused Jure: Brizan Rus, koliko će mu se, dokle se dole privuče.

Stari Marko: Šegav je Rus. Zna on ča dela! On vam pride tamo samo va sameh 15 dan.

Sused Jure: A kako to vraga?

Stari Marko: A lepo! On je lepo storil železnica, ka ga iz Rusije peje drito do japonskega mora.

Stara Mare: To mora bit duljina, à?

Barba Tončić: Niš drugo, nego jedno 80 puti toliko kako od Pula do Trsta.

Sused Jure: Brrr! Sve streli! Ali je za to trebalo i dosta beći, à?

Stari Marko: Ima ih Rus, ne bojte se vi. Japon će pet meseci neće imat ni krajcara va kase, dočim je Rusija osigurana za tri leta i pol. Tri leta i pol more trajat vojska i Rusija će to komač očutit.

Svi drugi: Kako je to silno i jako cesarstvo! Japonu se dunke crna piše.

Stari Marko: Ne samo njemu već i još kemu, ki se danas još igra i ruga nam Slavenom. Vidjet ćemo, ki će se zadnji smet!

Ejčajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

sretno nemško Hoch! Na balkonu Vile „Jeanette“ stala je kraljica. Čim ju je kralj opazio, srdačno njoj se je naklonio i milo ju pozdravljao. Nj. Veličanstvo kralj Oskar II. liep je, jak i zdrav starac, simpatična i mila pojava. Zdrav nam došao i ugodno sprovod što duže vremena među nama, među našim dobrim, domaćim Hrvatima Živio!

Namjestnik grof Goëss u Opatiji. U utorak, dne 1. marča o. god. došao je u Opatiju trščanski namjestnik grof Goëss, da se pokloni Njegovomu Veličanstvu kralju švedskomu. U 11 sati pp. bijaše grof Goëss primljen od kralja u audienciju. U 12 sati odpeljao se u Lovran a popodne inspicirao je ured c. k. kotarskog glavarstva u Volosk.

Comune di Veprinac. Prigodom dolazka švedskega kralja, leprinački su Kalabrezi stavili na Slatini per traverso dve gredi i na njih su kako na kakovoj mrtvačkoj kasele jušto s onakovemi slovi napisali: „Comune di Veprinac“. Kad su Nj. Veličanstvu protumačili ča će to reč, Nj. Veličanstvo se je ljubezno nasmešilo i reklo: „Ja sam mislil, da sam prišal v Opatiju, a kad tamo ovde stoji pisano: „Veprinac“. Onputa se je kralj popital, da ča su va tem Leprince Talijani? Na to mu je jedan ministar odgovoril, da nisu va Leprince Talijani već nekakvi čudni ljudi slavenskega roda i jezika, ki se srame svojega materinskega jezika tako, da ga va svakakoveh prilikah pod nogi hitaju. Na to je Njegovo Veličanstvo reklo: To se nigdere ne dogaja. To ni lepo! A mi pitamo: S kakovom namjerom su se stavile na one gredi one talijanske besedi? Sigurno s tom namjerom, da se uzvišenemu gostu, kralju Oskaru pokaže, da je Leprinac talijanski i da va Leprince živu Talijani. A je to lepo? A je to dostojno? Njegovo Veličanstvo prišlo je ovamo, da uživa svoj sveti mir, u miali, da je prišlo mej dobre naše domaće ljude! A sada Anzulo i kumpanija hoće, da pokaže, da kralj ni prišal mej naše dobre domaće ljude, već mej nekakove Talijane — morda i anarhiste. Kako da je Leprinac domovina od Brescia, od Lucchena, od Caseria i drugeh talijanskeh briganti. To je uvreda i sramota za Veprinac.

Posujilnica u Voloskom, reg. zadruga za ograničeno jamčenje, obdržavati će dne 26. marča t. g. u 3 sata poslie podne u velikoj dvorani „Narodnoga Doma“ u Voloskom svoju VII. glavnu redovitu godišnju skupštinu.

Zatvorili ga. Neki dan pripeljali su u Voloski zatvor Ivana Jardas-Garića iz Mučićeve Ravni (županija Puži) jer je okrivljen, da je razpačavao krivotvoreni novac. Jardas je desni prijatelj kumpara Krstića.

Svega po malo.

Sreća u „Monte Carlo“. Monte Carlo je glavni grad kneževine Monaco va Italije. Va Monte Carlo nalazi se igraona ili „bisca“ kamo zalaze ljudi cielega svieta, da na igri „roulette“ pokušaju svoju sreću. Prošli mesec došao je va Monte Carlo neki madjar Bela Justh pak je tamo dobil preko jedan milijun franaka.

Amerikanski novci. U New-Yorku obstoji banka pod imenom „Prva hrvatska banka u Americi Frank Zotti i Drug u New-Yorku“. Sama ova banka poslala je godine 1903. u Europu K. 9,614.287·44, od česa odpada na naše strane K. 9,142.687·44. Usporedimo li godinu 1903. sa 1902. i 1901. proizlazi, da je rečena banka poslala u domovinu: god. 1903. K. 9,142.687·44, godine 1902. K. 3,392.427·24, god. 1901. K. 1,280.929 i 50 helera. Od poslanoga novca kroz gornju banku u godini 1903. poslalo se preko „Prve hrvatske štedione u Zagrebu“ K. 7,399.806·36, drugih banka u raznim državama K. 2,214.479 i 8 helera. Ukupno K. 9,614.287.44. Dakle samo preko banke Zotti & Comp. primila je naša domovina u godini 1903. kako gori rečeno K. 9,142.687·44 (t. j. devet milijuna 142 hiljade 687 kruna 44 helera). Ova već je silna novac, što ga naše zemlje dobiju iz Amerike, al uzmemo li u obzir, da mnogi naš Amerikanac šilje svoj novac i kroz duge banke pak i po pošti, to moramo priznati, da k nam dodje liepoga novca iz Amerike.

Brzojavni stupovi od papira prave se u novije vrieme u Japanu, jer se lagljе prenašaju a trajniji su i cieniji nego drveni. Stupovi su izvutra šupli, a namoče se raztopinom nekakove soli, da se očuvaju od kukaca.

Uniforme od papira nose neki djelovi vojske u Japanu i kažu, da je ova vrst odjela jaka kao da je od vune.

Kod poroda mladoga Japanaca zasadi se uviek drvo, koje se pusti rasti, dok se dotično diete ošeni. Tada se drvo posiče i od njega učini pokućtvo, koje mladi par drži za najvrednije u kući.

Obična paučina tako je lahka i tanka, da do 40 tisuća kilometara duga njezina žica težila bi samo 228 grama, to je manje nego četvrtinu od kilograma, akoprem bi se s tom žicom obavilo okolo naše zemlje.

Najveća fabrika bačenaka nalazi se u gradu Redditchu u Englezkoj. Tamo načine na jedan čedan do 70 milijuna bačenaka.

Najveća fabrika žigica ili fulminanti je ona u Jönköpingu u Švedskoj, koja dogotovi na dan preko 50 milijuna žigica.

Ogromnu pokrovatu žabu imaju u New-Yorku. Duga je preko 1 metar, široka 80 centimetara, visoka 52 centimetra (to je preko pol metra) a težka 155 kilograma.

Najveća vojnička kasarna nalazi se u Varšavi u Ruskoj. Orijaška ova gradjevina ima prostora za 38 tisuća vojnika. Skoro isto ovako velika nalazi se u englezkom gradu Aldershotu. U njoj ima dovoljno prostora za 25 tisuća ljudi.

Slieпa lijepotica. U Newyorku obdržavano je nedavno natjecanje lijepotica. Za najljepšu bila je proglašena neka 17-godišnja djevojka imenom Klara Prout. Ona da je izvanredno lijepa a bistre joj oči ni u čemu ne odavaju njezinu nesreću.

Bolje su žene nego muževi. Kako drugde tako su i u Francuzkoj bolje žene nego li muževi, jer počinjaju manje zla. Tamo dolazi poprieko na 517 obtuženika 70 žena. Općenito uzeto odpada u Francuzkoj na 100 obtuženika 14 žena. Držalo se je, da su ženske manje sudjene i kažnjene za to, što nemaju srca, da učine neke veće prestupke. Nu tomu nije tako. I one su vriedne počiniti i najgora zločinstva. Glavno je kod njih to, što su one čudorednije nego muški, pak zato se teže dadu na zločine.

Kako kazne pijance. U Manitobi u englezkoj Americi kazne pijance na poseban način. Policija uvidila je, da nisu za pijanca zatvori od nikakove koristi, jer čim izadje iz njih, nastoji, da nadomjesti ono, što nije pio, dok je bio u zatvoru. Za to što učini policija? Nepopravljenim pijancem zakuje oko vrata željezni ovratnik. Ovakovu „kolajnu“ nosi pijanac dok se ne popravi, a dok ju nosi, ne smije mu dati nijedan krčmar vina.

Ratno brodovlje. Sada, kad se tamo na skrajnom istoku vodi pomorska bitka, sigurni smo, da će zanimati naše čitatelje ako im koju rečemo o bojnom brodovlju.

Moderno ratno brodovlje sastoji iz slijedećih vrsti brodova: oklopnjača, križara, lovaća torpeda, torpedinka, jahta i transportnih brodova.

Oklopnjače jesu, tako rekuć, plivajuće tvrdjave. Njihova daljina iznaša okolo 125, širina pak 23 metra. Nose 15—18.000 tona. Oboružane su na provi i krmi sa jednim parom topova dugih do 12 m., kojih kalibar obično 30·5 cm. mjeri. Njihove granate (kruglje) važu do 450 kilograma, te potrebuju za svaki hitac 120 kilograma praha. Osim ovih imadu oklopnjače 40—50 srednjih i manjih brzih topova. Željezo, kojim su ovakvi brodovi oklopljeni debelo je 10—15 centimetara. Brzina njihova iznaša 18—19 morskih milja (oko 35 Kilom.) na uru.

Križari, to su manji parobrodi i slabije oboružani, ali mnogo su brzi nego li oklopnjače, pak baš zato upotrebljavaju se ponajviše za daleke krajeve ili kod nagle navale, a sebe se takodjer vrlo uspješno za rekognošciranje.

Lovci torpeda opet su manji brzi parobrodi, kojim je u boju glavna zadaća navaljivati na torpedinke i iste razbijati. U tu svrhu njihova konstrukcija je takova, da se mogu naglo kretati, a naoružani su brzimi topovi.

Torpedinke mali su uzki parobrodići, ali strašno hitri. Njihova je glavna zadaća spuštati torpeda, kojim mogu i najvećega morskoga gorostasa za čas potopiti.

Ostala vrst brodova ima u boju više nuzgrednu službu.

Emile De Leveleye o našim svećenicima. Ovih dana sam ponovno poseguno za učenom študijom „Njemačka nakon vojne 1866. godine“, što ju još oko god. 1868. napisao čuveni belgijski sociolog i tadašnji profesor u Brugge, Emile de Leveleye. Jedan cieli odsjek te krasne knjige posvećen je nama Hrvatima. U tom članku razpravlja o odnošaju Hrvatske spram Ugarske i obratno, o borbi našega naroda protiv magjarske prepotencije, te o tadašnjim našim kulturnim prilikama.

Emile de Leveley proputovao je u ono doba sve naše zemlje, došao u doticaj sa svim ondašnjim vidjenijim Hrvatima te u svojoj knjizi iznio svoje dojmove i svoja opažanja. Ti dojmovi i ta opažanja u mnogom su pogledu za nas laskava i — recimo odmah — utješljiva.

Dotakav se kulturnog pastojanja u našem narodu de Leveleye se nešto podnlje sustavio na tadašnjem našem svećenstvu. Tu dolazi razumije se u prvom redu slavni djakovački vladika Strosmayer. Što o njemu govori, bilo bi suvišno navadjati ovdje, to više, što je veliki biskup i poslie 1868. proslavio sebe i svoj narod djelima, koja će uviek živjeti u srcu svakoga Hrvata.

Prelazeć na niže hrvatsko svećenstvo de Leveleye veli da je isto većma odano svojoj narodnosti nego li Rimu. Nadalje napominje, da je držanje toga svećenstva slobodno i nezavisno. No najvećma da to svećenstvo resi vanredni entuzizam, zanos, žarka ljubav spram rodjene grude i narodnosti. Izišav iz puka, hrvatski se svećenik vraća puku — on mu je sve i učitelj i tješitelj, vodja i prijatelj. Za to i veli Leveleye, da je moć hrvatskoga svećenstva u narodu jaka i silna. Sretan narod, veli de Leveleye, koji imade takovo svećenstvo. Nama je milo, da je liepa svojstva i prednosti našega svećenstva zabilježio čovjek tolika glasa u doba, kod mi u Europi nismo imali prijatelja na pretek. Za to smo mi i iznieli to, a ne možda u misli, da kažemo što nova. Nego jedno nas pitanje ipak muči: Da je naime de Leveleye živ, pa da mu je danas proputovati Istru, koliko bi on našao ovuda ovakih svećenika, kakvim se je nekoč morao da divi? . . .

Književnost i umjetnost.

Knjige „Družtva sv. Jeronima u Zagrebu“.

Jeli poznate koledar „Danicu“? No da Barem većina vas zna za nju. To vam je, vidite, onaj crveni koledar, što ga naši trgovci po Istri i drugada prodavaju puku za ciglih 25 novčića.

Pazite! Tu našu liepu „Danicu“ štampa svake godine „Družtvo sv. Jeronima u Zagrebu“. Ovo vam družtvo ima plemenitu svrhu, da našemu puku za male novce dade dobrih i koristnih knjiga. Pogledajte samo „Danicu“! U njoj naći ćete svega po malo. Iz početka poredane mjesece, pak dane, ter svece i svetice božje, da znademo, kada se imamo komu u naših molitvah preporučiti. Naprvo naći ćete liepih pripovjesti pak dobre poduke a bome i mrvu šale, da vam lagljе prodje vrieme. Vidite, takova vam je na popreko „Danica“.

Ali družtvo sv. Jeronima ne štampa samo „Danicu“ nego i drugih potrebitih i koristnih knjiga, a to za tako male novce, da nijedan knjižar ili trgovac s knjigama nebi ih mogao tako cieno štampati. Pazite. Ovo družtvo daje na godinu svojim članovom za ciglu krunu ili 50 novčića „Danicu“ i dvie do tri druge knjižice. Kako vidite, mrtvo cieno, dapače izpod ciene. Znajte, da n. pr. sama „Danica“ medju rodjenom braćom vriedi barem 70 novč.

Eh, kad je tomu tako, mora to družtvo prije ili kašnje propasti — reći će koji od vas. Varate se, ako tako mislite. To družtvo dapače liepo napreduje, te ima u Zagrebu baš gospodsku kuću ili palaču.

Pazite, da vam na kratko rastumačimo, kako je to. Kada se je ustrojilo ili ustanovilo „Družtvo sv. Jeronima u Zagrebu“ priskočili su mu u pomoć mnogi rodoljubi tako, da je svaki od njih otvorio svoju mošnju, pak na stol položio, koliko je već htio. Tako je postala glavnica ili kapital ovoga družtva.

Drugi pak, kojim je bila slabija mošnja plaćali su na godinu po 1 forint. Od interesa ovako sabranoga novca počelo je družtvo štampati knjige i dieliti ih medju svoje članove.

Nego ni ovako nebi bilo družtvo baš cvalo, da mu nisu i kašnje često s dobrom rukom pritekli rodoljubi na pomoć.

Danas, kako smo vam već rekli, ovo družtvo pomoću Božjom liepo napreduje. Pa i neka, kada je puku od koristi.

Zašto smo vam sve ovo spomenuli? kažite zašto? I vam, ako ste i kmeti, dobro je da znadete mrvu više, nego li su znali vaši stariji. A mnogo liepoga i koristnoga baš ćete naći u knjigah „Družbe sv. Jeronima“. Samo za jednu krunu na godinu imate Danicu i još dvie ili tri druge knjige. A znadete, da sama Danica, koju obično i kupite košta 25 novčića. Dakle doložite još 25 novčića pak ćete imati još dvie do tri knjige. Upišite se u ovo družtvo. To vam nije težko. Jednu krunu na godinu lahko ćete od ustih odtegnuti. Podjite liepo sa tom krunom k našoj gospodi, pak ju umolite, neka vas upišu u družtvo sv. Jeronima u Zagrebu. Naša gospoda će vam to drage volje učiniti, a vi ćete tamo negde pred Božićem dobiti „Danicu“ i još par drugih knjiga.

A možete se i za cieli život upisati u ovo družtvo, ako platite jedanput za uviek samo 5 forinti ili 10 kruna. Kad vi ovoliko na jednom platite družtvu, primat ćete badava dok vas budu zemlje nosile sve knjige, što ih ono izdaje. Samo možda ćete platiti po koji groš za poštu.

Bolje je još da ovako upišete u družtvo mesto sebe svoju malicu ili dječka, pak dokle god budu živi, dobivat će badava knjige. Kako vidite ona petaća nije baš u more vržena.

Ovoliko mi, a vi, kako komu Bog dade i sreća junačka.

Vinko.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Pepelična gnojiva. Iza fosforne kiseline najvažnije je hranivo za rastline pepelika. Ima zemljišta, koja je trebaju manje, a opet ima jih, koja je trebaju više. Težke, glinaste i ilovaste vrsti tla obično po naravi obiluju pepelikom, pa će na njima pepelično gnojenje koristiti samo onda, kada je tla oduzeto mnogo pepelike opetovanim gojenjem rastlina, koje imaju veliku potrebu pepelike, n. pr. krumpir. Ako mi na istom tlu sijemo redom više godina krumpir, nećemo nikako imati u zadnjih godinah obilna ploda, ne damo li tlu pepelike, jer je krumpir mnogo treba i mnogo je tlu uzimlje. Gnojenje sa pepelikom potrebuju tusta, humorna tla i pjeskulje.

Dok gnojenje sa samimi fosfatnimi gnojivi će biti uviek koristno, ono sa samimi pepeličnimi gnojivi će to biti rieđko kada. Treba spojiti oboje skupa. Može se sa stalnosti kazati, da kad tlo treba pepelike, onda sigurno treba i fosforne kiseline i dušika.

U prijašnjih brojevih smo kazali, da se je prije pepelika davala zemlji samo sa pepelom. On je bio do nedavno jedino pepelično gnojivo. I danas ga se još mnogo rabi.

Najviše pepelike sadržaje pepel od briesta, pak onaj od bora i od topola, a najmanje onaj od bukve i od hrasta. Kod gnojenja sa ovimi pepeli treba 20—25 kvintala po hektaru. Manje pepelike ima pepel od kamenog ugljenja; njega bi trebalo 40

kvintala po hektaru; a najmanje je pak ima onaj od koksa. Ovoga bi se trebalo 50—100 kvintala po hektaru. Pepel treba da bude dakako nelužen, jer onaj izluženi ima je u vrlo maloj množini.

Tko ima dosta pepela, a ne zna kamo ni što šnjim, dobro čini, da ga iznese i razaspe na svoje pašnjake, travnike, vinograde ili njive gdje goji krumpira ili djetelinu.

Od kada su pred 40—50 godina našli u Strassfurtu, u Njemačkoj, rudnu sol, koju kopaju 300—400 metara pod zemljom uvela su se u trgovinu dva nova pepelična gnojiva. To su dvie rude, koje se zovu koinit i karnelit i kojih ima mnogo u onih ogromnih solnih naslogah.

U Njemačkoj upotrebljuju te dve rude za gnojivo ovako, kako ih izvade iz zemlje, samo, da je samelju. Za naše bi to južne krajeve bilo preskupo, jer, pošto jih treba više, bi nas previše stojala vožnja. Za dolnje krajeve se u tvornicah čisti one dve rude kojnit i karnelit od drugih primjesa i spravlja u trgovinu pod ime sumporno kisela pepelika iliti pepeličin sulfat i soliko-pepelika iliti solična pepelika (kalij). Prva se tvori od kojnita, a druga od karnelita. Dok ove rude onako proste, imaju u sebi tek 12—13% pepelike, kad su u tvornicah pročišćene imaju je do 50%. Za to se u naših krajevih za pepelično gnojenje rabi najviše ili sumporno kiselu pepeliku ili soliči u pepeliku.

Razlika med ovimi dvojimi gnojiva nije velika, samo se preporuča onomu, koji se hoće služiti solič nom pepelikom neka ju raztrese za rana prije sjetve, da mogu kiše brzo raztopiti i odnesti sol, a pustiti pepeliku. Ona sol mogla bi škoditi klici sjemena. Kod sumporno kisele pepelike nema te soli i za to niti te pogibelji. Al je za to ova nešto skuplja. Ovoj je obična ciena K. 27, a onoj K. 12·60 po kvintalu.

Pepeličina gnojiva treba da budu odmah nakon posipanja prilično duboko podorana ili pokopana; samo posipanje nije dosta. I njih se raztrese onako kako i fosfatna gnojiva t. j. jih se pomiesa prije sa 1—2 puta toliko pieska ili suhe zemlje pak onda razspe po tlu. Upotrebljuje se obično 150—250 kg. na hektar. Sumporna kisela pepelika može da se pospe u proljeću, a soliko pepeliku treba posipati jeseni ili na zimu.

Rusko-Japanski rat.

Svi „Čifuti“ ovoga svieta puknut će od jada, jerbo Japanci nisu još poubili sve Ruse. Naprotiv Japanci su prošli čedan dobili od Rusa kod Port-Artura poštenih batina. U noći od utorka na sredu (23. i 24. febrara o. g.) pokušali su Japanci, da ulaz u luku Port Artur zatvore sa 4 starimi ugljenom i kamenjem nakrcanimi parobrodi, da tako zaprieče nekim brodovem izlaz iz luke. Te stare parobrode pratila je japanska flota, jaka 16 ratnih brodova. Čim su Rusi opazili neprijatelja otvorili su živu vatru na neprijatelja koli sa ratnoga broda „Ritvisan“ toli sa kopnenih utvrda. Ruski kanuni uništili su ona četiri stara japanska parobroda a povrh toga bijahu tri Japanske ratne ladje i nekoliko torpiljarka težko oštećene. Ruski brod „Retvisan“ ponio se baš junački. To je onaj isti brod, za koga je „Piccolo“ pisao, da su ga Japanci još 8. febrara na dno hitili. Boj pred Port Arthurom u noći od 23—24 febrara trajao je do dana. Japanci su u zori pobjegli pustiv pred Port Arthurom ona četiri stara parobroda i tri ratne ladje. Iz toga Japanskega pokusa vidi se, da Japance vode Englezi i Amerikanci. Što su Japanci htjeli učiniti dne 23—24. febrara pred Port Arturom to su Amerikanci učinili u Amerikansko-Španjolskom ratu pred Sant Jagom na Kubi. Nego Englezi i Amerikanci mogu se ovaj put za nos primit. Baćuška Rus neda se tako lahko pojest.

Čifutski listovi pišu doduše, da kod toga boja pred Port Arthurom nije bio oštećen nijedan japanski brod ali toga neće vjerovati nijedan, tim manje što jedan englezki trgovac iz Japana javlja svojim prijateljem, da je u dockih do 12 težko oštećenih japanskih ratnih ladja.

General Pflog brzojavio je u četvrtak, dne 25. febrara ruskomu caru sliedeće: „Danas u 2 ure po ponoći su Japanci navalili na Port Arthur. Bitka je trajala do 4 ure u jutro a Japanci su bili na cieloj crti odbiti.

Rusi su pak nakupili u Koreji i Mančjuriji do 200 tisuća vojske pak se svakim danom očekuje odlučna bitka na kopnu. Listovi pišu, da imadu Japanci na Koreji u svemu jedva 50 tisuća vojnika. Ako je tomu tako onda se može već unapried znati kako će taj rat svršiti.

Ruska vojska prekoračila je na 27. febrara rieku Jalu u Koreji te se kod te prilike srazila sa jednim odielom japanske kavalerije. Japanci su bili potučeni i pobjegli su pustiv konje i oružje.

Zadnje vjesti.

Slavenski koncert u „Narodnom domu“ u Voloskom. Operni pjevači ljubljanskega kazališta priredjuju u subotu, dne 5. o. mj. na 8½ sati na večer u „Narodnom domu“ slavenski koncert, kod kojega će se pjevati hrvatske, češke, ruske i poljske pjesme, košto i tercet iz najnovije hrvatske opere „Petar Svačić“ od Istranina Josipa Mandić. Pobliže oglasi. Preporučamo svim da dodju na taj koncert.

Pokušaj samoubojstva počinio je sinoć oko 9 ure gosp. J. T. iz Opatije. Našli su ga prostrieljenom glavom na šumskom putu kraj sv. Roka u Voloskom. Dr. Fabianić povezao mu ranu te ga onda odpremio u u riečku bolnicu. Čini se, da rana nije pogibeljna. Kako uzrok tomu zdvojnom koraku g. J. T. navadja se njegove financijalne neprilike.

† **Ivan Dragovina**, župnik u Lovranu, umro je nočas. Više o pokojniku u dojdućem broju.

Br. 91/1904.

Oglas natječaja.

Podpisana uprava kotarske bolestničke blagajne u Voloskom razpisuje ovim natječaj za mjesto jednoga nadglednika bolestnih družtvenih članova.

Mjesečna plaća iznaša K. 70 plativih naknadno svaki mjesec.

Zahtjeva se poznavanje hrvatskoga a po mogućnosti takodjer njemačkoga i talijanskoga jezika.

Molitelji moraju takodjer dokazati, da znaju čitati i pisati.

Molbenice imaju se predložiti podpisanoj najkasnije do 15. marča 1904.

Za upravu kotarske bolestničke blagajne
u Voloskom.
Predsjednik: Dr. Poščić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razašiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od simiiibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — **a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.)** šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i na poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne, a to je ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakog četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, na seljako 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 10. **Volosko-Opatija, u četvrtak 10. marča 1904.** **God. IV.**

Kako se va Pazine dela!

Pred manom na stole je mala knjižica: „Četvrti godišnji izvještaj djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu za družtvenu godinu 1902—1903." Va tem izvješće čitam mej ostalim, da je va lanjskem upravnem lete to naše družtvo prijelo od članarini i dari K. 13,448·62, da se je mej 103 djaka (sto i tri) podelilo kruna 14.271 i 7 helera (14 tisuć i 271 krunu) a za knjige i popravak istih 1248 krun i nekoliko helera. E basta!

I va istinu, ki pročita ove dve tri crte, pomislet će: Oh! vela stvar, primiš toliko i toliko krajcari, daš ih toliko i toliko za podporu i za knjige djakom — pak je stvar svršena. Tako bi mogal sudit jedan, ki nezna, ča će to reč družtvo u obće, a napose jedno djačko pripomočno družtvo, osobito pak ako se to družtvo nahodi va meste kakav je Pazin. Ale ja sam imel prilike malo zbližega gledat kako se to maniža va onem družtve, kako se ono tamo dela i kakovo je ono delo. I recimo valje, da je ono delo teško, mučno, vanreda teško i mučno. Pustimo na stran pisariju na sve strane, da se za družtvo sakupi koliko više beči, pustimo na stranu nebrojene sednice, ke se obdržavaju ciču upravljanja družtva, pustimo na stran te i tolike druge nepriličnе stvari i pozabavimo se sada samo malo s onemi 103 učeniki, za keh je pazinsko primoćno leto izdalo va lanjskem lete preko petnaest tisuć krun.

Ki god će pomislet: ma nikada laglje stvari. Na sednici se odluči: Petru Petroviću 20 fijorini, Pavlu Pavloviću 15 i tako dalje. Da bi to samo tako bilo! Ale stvar se ima drugačeje. Od prilike evo ovako: Na početku leta pride mali dečkić va Pazin, da se zapiše va gimnaziju. Otac mu je redovito čovek, ki ni morda va svem svojem životе čul ni spominjat gimnaziju. Dakle već tu treba savjeta, upute — pomoći. Treba i male priprave — treba puno stvari. Odlučeno, da će dečkić ostat va Pazine. Dobro, ma kamo s njim. Talijani otvaraju svoja vrata raje talijanskim učenikom. Naši moraju k našim. Ali našeh učeniki je veli broj, a Pazin ni London ni Pariz. Tu je vidite ona vela muka za one velevredne naše ljude, ki stoje na čelu tega družtva. Tu vam se hodi od kuće do kuće i sve se pita i išće, kade bi se našlo kakovu kamaricu. Koliko truda, koliko natezanja dokle se sve to najde, smjesti, uredi. A ne čini se to samo za djake, keh se podupire već i za drugeh, keh se ne podupire. Sad su recimo deca smešćena. Bože sačuvaj prepustit ih onako samim sebe. Treba imet oko nad njimi. Tu se valja popitevat kod profesori, kod ravnatelja, kod gospodari od kuće, pak on puta sami nadgledat vane po cestah i ulicah. Zač oni vredni ljudi, ki su na uprave družtva misle: Ako mi moramo toliko novca plaćat za podpore djakom, ti djaci treba da uče, da se lepo ponašaju, z jednom besedom, oni nastoje, da oni beči, ki se davaju za podporno družtvo, ne budu hićeni va more, nego na plodno i koristno tlo. Temu hvalevrednemu nastojanju, onda očinskoj brizi gg. ravnatelja i profesora gimnazije ima se zahvalit onaj bezprimjerni napredak naše gimnazije va Pazine. Ale mi nismo naveli ni treći del natezanja i muke, ča ih ima odbor tega družtva, koje je va zadnje četiri leta izdalo u ime podpore djakom preko pedeset i četiri tisuće kruna.

To je vidite, delo odbora, kemu stoje na čelu tri zlatna muža: Gg. Dr. Dinko Trinajstić, Dr. Šime Kurelić i Josip Mandić.

O drugoj njihovoj prelepoj zamisli, naime o gradnji konvikta u Pazinu, reći ćemo koju drugi put. Za danas ćemo spomenut još samo to, da se dični odbor napomenutega družtva va svojem izvješće boji, da bi mogal nastupit čas, kad družtvo nebi moglo delat onako, kako bi trebalo za napredak naše svete stvari va Istre. Odbor se tega boji za to, jer se va zadnje vreme opaža nekakva mljohavost oko sabiranja za to družtvo, tako da je lanjski prihod manji od predlanjskega za kakoveh 15 stotin krun. Bog sačuvaj, da bi se obistinil strah oneh vredneh upravitelji. Propast bi to bila naša, a bila bi i grdna sramota celega našega puka. Istrani! koliko god vas ima, ki imate dobro i pošteno srce, dajte, pružite ruku onem, ki onako neumorno delaju okole napredka djačkega družtva, — oko napredka jedine uzdanice naše — mladosti naše! Istrani, kupite, sabirajte za to velezaslužno družtvo, da nam bude svim na čast i diku. Pošto pak va oveh stranah mi ne znamo pravo, ki su povjerenici tega družtva, to će naš „Narodni list" drage volje sabirat, objavljivat i pošiljat va Pazin prinose, ki budu na njega prišli.

Napred za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu!

Dopisi.

Iz Labinšćine. Sličica iz Labinjske — slavne podeštarije — ili: „kako gospoda u istoj upravljaju sa občinskim imanjem."

Već više putâ čitah u novinama, budi našima, budi u onima od talijanske boje, (ne mojte mi zamjeriti ja jesam kurioš čuti obadva zvona) — kako „slavna Junta va Poreče" skrbi za občine, koje su osobito u rukama naših ljudi i kako svoju skrb dokazuje time, što pošalje svako toliko svojega „revisore contabile" — šiora Bradičića pardon Bradicich, on je iz Kalabrije doma, Pićanac tijelom i dušom — da pregleda račune u našim občinama. Nu kako cijelomu svijetu je poznato, taj gospodin iz Pićna, uvijek nadje sve u najboljem redu, pak i slavna Junta to dokaže svojim pohvalnim dekretom, mislim kako od mala, občini Kastavskoj. Nu to nije ništa slabo, dobro je, treba paziti na novac, jer novac je hudji od samoga vraga, Bog nas od njega sačuvaj. Ali kada sam već počeo pisati o slavnoj junti, gospodinu šioru Bradicich itd. htio sam samo reći, da koliko mi već poznato, da

Podlistak.

Mesopustni prilog „Piccola"

ili

Što se babi htilo, to se babi snilo.

Trst, mjeseca febrara 1904.

(Naši posebni brzojavi)

Tokio, 30. pr. mj.: Port Arthur je već 8 dana sav u plamenu. Nade je, da će do mjesec dana izgoriti.

London, 30. pr. mj.: Pred Port Arthurom bije se strašna pomorska bitka. Do sada potonulo 17 ruskih ladja, a 26 postavljeno ih izvan boja. Od japanske skvadre postradao samo krstaš „Linšuk", jer mu je na provi odpao jedan čaval.

London, 31. pr. mj.: Jučer pred Port Arthurom rusko brodovlje posve uništeno i potopljeno. Niti jedan brod nije se spasio, samo još pliva morem top dvanajstmetraš sa oklopnjače „Carević". (Valjda se je zakvačio o bovu. Op. ured.)

Berlin, 30 pr. mj.: Na rijeci Jaly su Rusi hametom potučeni. Palo ih 66.000 a zarobljenih je 20.000 momaka. Od Japanca samo jedan momak „izvinuo" si palac na nogi. (Nadamo se, da će i ovaj skorim ozdraviti. Op. ured.)

Jokohama, 31. pr. mj. Kod otoka Jeso s ledio se oganj u vladivostokskoj skvadri, a svim vojnicima popadali nosovi od velike studeni, samo momku Dimitroviću nije, jer ga nije imao. (Vidi se, da su Rusi u vražjem škripcu, kad imadu već i bez nosih vojnika. Op. ured.)

Peking, 30. pr. mj.: U gradu i okolici Port Arthura sve očišćeno od Rusa tako, da ne vidiš tamo više ni ruskoga miša. (Čestitamo! Op. ured.)

London, 26. pr. mj.: Kod otoka Formoze strašan orkan potopio cijelu sredozemnu rusku flotu. (Eto i bogovi urotili se protiv Rusa! Op. ured.)

Kiel, 26. pr. mj.: Ruska baltička flota u Skageraku otišla u zrak, jer si je neki momak zapalio lulu žigicom mjesto lećom. (Valjda to bila žigica od „Lega nazionale". Op. uredničtva).

Carigrad, 27. pr. mj.: Car Nikola s tuge smrtno obolio. (Mi mu želimo, da čim prije ozdravi za uvijek. Op. ured.)

London, 30. pr. mj.: Japanci doprli do Bajkalskoga jezera. Rusom ni traga. (Aha! Medvjed povukao se u svoj brlog. Op. ured.)

Kopenhagen, 30. pr. mj.: Odio japanske flote dopro je preko sjevernoga pola do Skandinavije. Nade je, da će do koji dan bombardirati Petrograd. (Za pilota bio im „duca dégli Abbruzi". Op. ured.)

Peking, 30. pr. mj.: Na skrajnom istoku Japanci piju „likov" u zdravlje poginulih Rusa. (Mi im se u duhu drage volje pridružujemo. Op. ured.)

Taku, 31. pr. mj.: Japanci doprli do Urala, a da nisu ni puške spružili. (Ovako sjajno napredovali su i naši u — Africi. Op. ured.)

Jekaterinoslav, 30. pr. mj.: Od glavne ruske čete kod Bajkala dezertiralo je 150.000 vojnika u sjevernu Sibiriju. Na bojnom polju ostao samo zapovjednikov pas, koga su Japanci napokon — zarobili. Japanci nemaju nikakvih gubitka. (Verujemo. Op. ured.)

London, 31. pr. mj.: U Wladivostoku stopio se led, česa radi porodio se strašan požar. Na 10 milja daleko poharao preostavša ruska sela. (Dakle tamo i „more gori" — ludjakom. Op. ured.)

Carigrad, 31. pr. mj.: Kod Burgosa zameo snijeg rusku crnomorsku flotu. (Svakako je već potonula. Op. ured.)

Aden, 30. pr. mj.: Zaostali ruski križar „Dmitrović Donski" potopio se u tijesnu Bab-el-mandel, jer mu je eksplodirao dimnjak. (Ovo je zadnji brod ruske skvadre. Op. ured.)

Kronstadt, 31. pr. mj.: Nakon dvodnevnog bombardovanja Petrograda sa strane japanske flote, predao se grad neoštećen — Kinezom. (Ovo im je najbolja odšteta za Mandžursku. Op. ured.)

Kiev, 30. pr. mj.: Japanci bombardiraju Moskvu poduprti brodovljem sa Baltičkoga mora. (Aha! Sad nije valjda bilo koga, da zapali Moskvu, kako ono za vriemc Napoleona. Op. ured.)

Odesa, 31. pr. mj. 5 ura popodne: Moskva pala, netom je zadnji Rus u njoj poginuo. Japanci slavodobitno unišli u grad. (Kao onomadne naši u Aba Kari-me. Op. ured.)

Rieti, 31. pr. mj. 6 ura popodne: Ov čas oglodana je zadnja koščica poslijednjega Rusa. Rinaldini, harambaša abruckih briganata. (Tako se konačno oslobodismo tih divljaka. Hozana Jehove! (Op. ur.)

Na sve ovo dodaje pak „Narodni list": Če vam se kvocat!!

Nego neka nam nijedan ne kaže: To su floće! Ni istina. Ki čita „Piccolo" on se takoveh floći svaki dan napije i nazloje.

Povero mondo!

nisam nikada čuo, da bi tko od Junte, n. pr. šior iz Pićna došao, zavirili u račune naše podeštarije! Neću, da sumnjičim o čem, ali — ali — čini mi se, da ipak nije sve u najboljem redu! . . .

Već u vrijeme zadnjih občinskih izbora, tukle su se na Labinštini tri stranke, žalibože i to: talijanska, vanjska ili hrvatska i stranka barona Lazzarinia to je socialno-demokratička. Naš narod na vanjštini, osobito jedna podobćina htjela je izabrati za zastupnike na občini svoje ljude, jedna pako i svojega duševnoga pastira, to je svojega svećenika, jer kazali su oni: barem on, koji ima oči otprte više nego mi, će nas braniti, će nas zagovarati. Sveto-Martinština bijaše pako najviše za šiora illustrissimo Beppi Lazzarinija. Razumije se, da radi toga gospoda u Labinu nisu mogla spavati mirno. Rekli su si naime: „Ako bude koji pop ili šior Beppi slabo će biti za nas". Za to su napeli sve sile, da ne bude ni pop, makar najčestitiji svećenik, niti baron Lazzarini. Proti prvomu bila vojska odmah svršena. Pisali su na presvietli Ordinarijat u Poreč, koji je za stalno učinio i svoju, namiguo dotičnomu svećeniku (što je u ostalom javna tajna) i labinska podeštarija bi za ovi put spašena. Sjećam se još, kako se je izrazio baron čuvši za to, da šiori neće ni njega ni popa. On je naime rekao: Kada već neće ni mene ni popa, za stalno mora biti puno gnjiloga na podeštariji!" Nu to samo — budi kao začetak svršetku. Da na podeštariji republike Labinske neće niti ne može biti sve u redu, svjedoči vam čitatelji moji, za danas (drugiput opet štogod, ako gosp. Urednik dopusti*) samo ovo:

U podobćini republike labinjske u Cerovici imade jedna kava za ciment. Kavu tu odkrio je jedan naš čovjek, nastanjen sada u Labinu i drži ju već kakvih 20 godina, potrošiv u njoj i za nju lijepoga novca. Nu, to gospodi našoj u Labinu nije bilo po volji (ona se uvijek domisli, probudi za nešto, kada drugi već idu spavati t. j. kada se tiče koristi občine) i što su smislila ta gospoda!? Uzeli su bubanj u ruke i fanat komunski, koji brižan i nevoljan morao da napovjeda svietu jednu veliku „novitat": Kava od cimenta u Cerovici nije toga i toga već je to zemljište od komuna! Kava mora da ide na inkant, prodat se mora!

Liepo smišljeno ali slabo učinjeno! U istini, komisijon na komisijon, speža na speža, svijet mora da znade, da su se gospoda probudila!

Pása inkant, kava bude prodana i to komu? jednomu dotepuhu talijanskemu u Rovinju, imenom Retti-ju. Ali sada ta blamaža, taj nos slavnoj Podeštariji! Rekuri amo, rekuri tamo, iznašla je i broj particele, koji nikad nije obstajal i najzad mora slavna republika sklonit opet glavu, stavit rep mletačkoga lava među noge i djelati pokoru, bijuć se u prsa: moj grieh itd. Kava prošla sve inštance i najzad opet ostala u rukama čestitoga našega čovjeka.

Sada pako gospodo republikanci, dozvolite mi pitanje:

1. S kojim ste pravom htjeli prodati zemljište, koje občini Cerovici nikada spadalo nije!?

2. Tko će platiti ili na čija ste pleća igrali toliko sramotnu igru po vas? Ipak ste tamo ljudi od „leja" koliko mi se para? Ako mi odgovorite na ova pitanja — tako nedužna — drugi put ću Vas pitati opet štogod. Za sada vas pozdravljam i želim vam kuraja, forši ćete naći u vašoj glavi, da i Rotšildovo imanje u Parizu je vaše slavne republike! Bog vam daj!

Vaš prijatelj, kojr sve to pazi.

*) Samo izvolite! Op. ured.

Domaće vjesti.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru dale su našoj družbi u godini 1903. 7665 kruna i 28 filira čista prihoda. Krasna je to pomoć našoj družbi a ujedno i liep dokaz ljubavi, što je naš narod u svim našim zemljama goji spram te svoje miljenice. Preporučamo svim Hrvatima i Hrvaticama, da i unapried traže samo žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru! Napried za družbu!

Od prodaje cigaretnog papira družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u godini 1903. odpalo je na našu družbu u svemu K. 916 i 67 filira. Poduzetnome gosp. Stjepanu Gamulinu, trgovcu u Jelši (Dalmacija) uspjelo je proturati družbin papir čak i u daleku Ameriku. Ponovno preporučamo svim prijateljima naše Istre i to družbino poduzeće. Tražimo dakle svi samo cigaretnipapir naše družbe!

Družbina cikorija prodrla je također u narod, ali ne u onolikoj mjeri, kako bi se to moglo očekivati. Nego mi se prepuštamo na dobro srce rodoljubnoga našega krasnoga spola, pa se pouzdano nadamo, da će mo do godine i u tom pogledu imati utješljivijeg i boljeg rezultata. Naručbe prima osim Jugoslovanske tvornice kavinih smogata" u Ljubljani i gosp. Milan Gremer na Rijeci.

Spletkarenja protiv družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Nekakva magjarska tvornica žigica turila je u posliednje vrieme u promet nekakve žigice sa trobojnom etiketom na kutijama i sa napisom: Najbolje žigice za Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Imade bezdušnih trgovaca, koji te žigice narivavaju narodu veleć, da su to družbine žigice. To je prosta prevara i mi upozorujemo naše prijatelje, da nam jave imena takovih trgovaca. Da se tomu nepoštenomu manevru stane na kraj, neka svak traži žigice s kutijama na kojim se čisto i bistro čita: Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dr. Benatti gospodar „Naše prave sloge". Nedavno vodili su se proti Krstiću kazneni predizvidi radi krive prisege. Sud je preslušal kako svedoka Dra. Benatta, ki je posvedočil, da je sada on gospodar od „Naše prave sloge". Budući je Dr. Benatti predsednik talijanskega političkega družtva za Istru, to je jasno, da je „Naša prava sloga" foj od talijanske stranke v Istre. Altroche starina i domaćina! U ostalom ta „Nesloga" menja gospodari kako i jedna taneka. Najprvo su njoj bili gospodari Viko Sušanj i kumpanija; pak Krstić; pak Slocarić-Marotti i kumpanija; pak Nino Rožin; pak Dr. Constantini; pak sada Dr. Benatti. To je prava novinarska prostitucija.

Talijanska universa. Ministarstvo odlučilo je dat Talijanom talijansku universu va Roveretu v južnem Tirolu. Čim se je to doznalo, naši su zastupniki a med njimi i g. Spinčić pobrzali va Beč, da zahtevaju od vlade i za nas Hrvate i Slovence universu i pošteno vršenje školskeh zakoni. I Talijanski zastupnici su bili u Beču prosvjedovat proti temu, da se njihova universa neće otvorit va Trstu.

Krstićevo laži i Mošćenički izbori. Va zadnjem broje „Kravje Sloge", ki nam je slučajno prišal v ruke, Krstić pozivlje Mošćeničane i Bersečane, da kod komunjskeh izbori biraju ljude, ke njim preporučuje „istarski partid". Ki je ta „istarski partid? povej Arbanase!" Zač ne greš s farbom van pak ne poveš, da je to talijanski partid, kemu je glava tvoj gospodar — Dr. Benatti, čovek ki bi zatrl v Istre sve, ča ni talijansko. Krstić neće, da pove Mošćeničanom istinu nego maže i laže samo da ulovi nekoliko Kanji. Partid kega Krstić za obseniti prostotu zove istrijanski to je ultra talijanski partid a ljude, ke ta partid preporučuje Mošćeničanom i Bersečanom, to su sve talijanski prodanci, ki će za malu plaću učinit sve po volje Talijanom, ki će zatrt va občine stare navade i starinski naš jezik. Krstić piše, da va Mošćeničkoj občine ni nijednega Talijana. To zna svaki bedak, ali ipak talijanski foji pišu i Dr. Benatti na skupščinah talijanskega političkega družtva za Istru vavek govori, da je mošćenička občina v rukah od Talijani. Ako ne verujete, da Talijani tako pišu i govore, pridite k nam pak ćemo vam pokazat crno na belem. Krstić to dobro zna, al neće, da Mošćeničanom pove. On računa: ono su ćuki i bedaci, ki ne misle svojom glavom nego ki veruju slepo ča njim ja nalažem.

Ako dakle va Mošćeničkem komune ni nijednega Talijana, ča ni sramotno, da tamo zapoveda talijanska stranka? To neka razmišljaju pošteni Mošćeničani i Bersečani pak neka nam odgovore. Va tem proglase pobegla je Krstiću nehotice jedna istina. On najme priznaje, da Mošćeničani govore hrvatski. Koliko je on do sada karti našmiral dokazivajuć bedakom, da se v Istre ne govori hrvatski nego istrijanski a evo sada sam priznaje, da se va Mošćenicah govori hrvatski. Tako on sam sebe va laž tera. Isto je tako laž, ča on piše, da je takozvani istrijanski partid za starinu. Pitamo mi, ča je od starine talijanski jezik naš jezik? Ipak su sada va Mošćeničkoj podeštarije škartali sve ča je bilo prije hrvatskega pisanja. Tako se dela za starinu i domaćinu ča ne?

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Artura Gervais, kapelnika u Jaski K. 6, i to K. 4 sakupljenih od gosp. Lj. Valentekovića iz Jaske, poslije maškarade, k tomu pridodao gosp. Gervais K. 2 a gosp. Gjuro Vrušćak K. 2 od zaslužbe glasbe prigodom sudjelovanja kod korza. — Od gosp. Vjekoslava Ferlan-Ribara iz Arcata u Sj. Americi primili smo 5 dolara ili K. 22·59 sakupljenih među članovima: hrvatskog radničkog podpornog družtva Sv. Jelena-Kastav grad odsjek Arcata, Cal. Darovaše: Vjekoslav Ferlan, Frane Lipić, Niko Dubrović, Josip Varljen, Andre Radetić, Frane Kinkele po 50 centi; Ivan Puharić, Josip Šepić, Vinko Drnjević, Frane Popović, Andre Popović, Josip Popović, Ivan Puhar, Petar Afrić po 25 centi, skupa 5 dolara. Bog živi sve darovatelje!

Crkvene stvari u Kaštelíru. Papinska je zapoved, da se va crkvah nesme činiti nikakove novotarije. (Nil innovetur.) Nego te zapovedi vrhovnega crkvenega pastira ne drže se ni malo talijanski popi v Istre a ponajmanje oni porečke biskupije. Sve dok ni u Kaštelír prišal talijanski pop Marco Degrassi pivalo se je va kaštelirskoj crkvi neke pjesme i molitve samo u našem hrvatskom jeziku. „Don Marco pak je sada počel pivati sve latinski, kako da smo mi Kaštelirci svi čisto sami seminaristi, ki znaju i razumeju latinski. Mi Kaštelirci tega više trpit ne moremo. Prije nego je došal taj talijanski reformator u Kaštelir baš je bila dika biti kod sv. [mise i večernje. Prije su divojčice i dječaci lipo pivali u crkvi kod sv. mise i večernje hrvatski. Sada don Marco neće toga više, jerbo mu ne more u uši to hrvatsko pjevanje. Nego škodu od toga imat će naša sv. vera i crkva, jerbo naši ljudi neće da više hode u crkvu, kad nerazumiju molitve a Talijani nisu ni prvo hodili nit ne hode sada, jerbo mare za crkvu kako i za lanjski sneg. Pak se tuže sv. otac papa i biskupi, da propada crkva i vera! Mora tako, kad teraju naše pobožne i verne ljude iz crkve. Poznato nam je, da presvetli biskup Flapp namešća svećenike po svojoj biskupiji po naputku i dogovoru sa talijanskom strankom v Istre. Prije su bili talijanski popi, ki nisu znali hrvatski, samo po talijanskeh gradeh zapadne obale Istre. Sada se pak hoće talijanske svećenike malo po malo pošiljat sve dalje od mora med hrvatske kmete, da ih tako potalijanče. Ako bude pul tega vera trpela, Flappa mala briga. Mi Kaštelirci nismo živine, da ćemo se pustit zapreć pod talijanski jaram popa Degrasi. Drugi put više.

Hrvatsko radničko podporno družtvo Sv. Jelena-Kastav grad, odsjek 249. Narodne hrvatske zajednice u Arcata S. A. ustrojilo se je lanjske godine 1903. sa 14 članova a sada ih broji već 37, većinom Kastavaca. Za tekuću godinu bijaše izabran sliedeći odbor: gg. Vjekoslav Ferlan-Ribar iz Rubeši, predsjednikom; Franjo Sušanj iz Bregi podpredsjednikom; Franjo Kinkela iz D. Rukavca tajnikom; Josip Varljen iz Matulji računovodjom; Niko Dubrović iz Mihotići blagajnikom; Ivan Poščić iz Bregi predsjednikom odiela za bolestne članove. O prošlom Božiću bijaše do dvadeset članova toga družtva sakupljeno u kući Nika Dubrović, gdje su se uz pjesmu zabavljali i veselili. Na predlog g. Vjekoslava Ferlan Ribara sakupilo se u tren oka 5 dolara za našu družbu, kako to donašamo na drugom mestu. Cvalo i napredovalo družtvo Sv. Jelena u Arcata.

Udruga sv. Mihovila u Rubeši obdržavala je, kako smo u zadnjem broju javili, dne 28. febrara o. g. svoju glavnu skupštinu. Iz izvješća tajnika i blagajnika razabrali smo, da je udruga u godini 1903. liepo napredovala. Istoj su u godini 1903. pristupila 22 nova člana, koji bijahu primljeni u društvo u pojedinim od 12 odborskih sjednica, koje je odbor kroz godinu 1903. držao. Koncem godine 1902. bilo je svih članova 46 a na svršetku 1903. bilo ih je 68. Tekom upravne godine 1903. umro je društvenf član Bačić, komu su članovi udruge izkazali zadnju počast, doprativ ga mnogobrojno do groba i postaviv mu na lies vijenac. Udruga je prošle godine proslavila svoju godišnjicu sa svečanom svetom misom i propovjedu u crkvici sv. [Mihovila, što je sve obavio velečuleni gospodin Dr. Ludvik Čiković. Višak društvenoga poslovanja u godini 1903. iznaša K. 903·50 a stanje imovine koncem godine 1903. K. 1386·60. Iz svega toga se vidi, da ta udruga liepo napreduje a bit će još bolje budu li članovi medju sobom složni i pripravni, da savjestno vrše dužnosti prama društvu. Na glavnu skupštinu udruge došli su naš vredni zastupnik profesor Spinčić i kastavski načelnik g. Miro Jelušić, koji našoj udrugi rado u svakoj prigodi pomognu i dobrim savjetom i inače. Rado smo vidjeli u svojoj sredini i družbinoga liječnika Dr. Dubovića. Bog ih živi! Udruga će njimi biti uvjek zahvalna. Dužnost nam je također iztaknuti, da je gosp. Ignac Sinčić darovao udrugi tablu sa društvenom firmom. Hvala mu! Dao Bog, da udruga sv. Mihovila liepo napreduje na čast svojim članovom i cieloj Kastavščini.

Lovransko družtvo za štednju i zajmove. Ova nova posujilnica po Reiffeisenovom sistemu ustanovila se je nastojanjem Dra. Konrada Janežića, u Lovranu i to dne 4. o. mj. Upraviteljem bijaše izabran gosp. Ivan Turčić stariji, njegovim zamjenikom gosp. Emilijo pl. Peršić, odbornicima gg. Iginijo pl. Peršić, Josip Tominić i Frane Bašan. Društveni ured nalazi se za sada u vili gospodina Iginija pl. Peršića, a uredovni satovi su u nedelju od 11—12 ura prije podne. Društvo prima novac na štednju uz 4½% interesa a daje posude na interes od 6%. Želimo mladomu družtvu dobar uspjeh.

Talijanska bezobraznost. Prigodom nastupa službe novog zemaljskog kapetana za Istru Dra. Rizzi, priobćio je ovaj taj svoj nastup svim občinam u Istri, i onim, u kojim obitavaju izključivo Hrvati ili Slovenci u talijanskom jeziku. To je jednostavna bezobraznost, jer bi Dr. Rizzi kao zemaljski kapetan morao znati, da je većina pučanstva u Istri hrvatsko-slovenske narodnosti i jezika pak bi morao poštivati jezik većine pučanstva, komu je on nekakova glava. Nego gdje ćeš da ti istarski Talijan poštuje naš jezik i našu narodnost! Za njega je ciela Istra uzduž i poprieko talijanska, a što neće nikako da bude talijansko to je „ščavo". Nekoje naše občine a med njimi Volosko, Kastav i Pazin su energično protestirale proti neotesanosti novoga zemaljskoga kapetana, toga Benjamina c. kr. vlade, te zaključile, da se njegovo priobćenje o nastupu službe niti ne uzme do znanja. Mi uvjek gudimo jednu: budemo li se pustili gnjavit i tlačit tad će nas Talijani sve to većim „guštom" tlačit. Ako njim budemo počeli kazat zube i stavljat pest pod nos tad će nas sjegurno respektirat. Bog prostio onim, koji su godine 1891. odvračali naš narod na Pereščini od naumljene „šetnje" u Poreč. Dok ne bude batina zamjenila pero neće u Istri biti za nas bolje.

Kotaraka gospodarska zadruga Volosko-Opatija, držala je svoju glavnu skupštinu prošle nedelje u Mošćenicah. Prisustvovao je liep broj članova. Trajala je, uz prekid od jedne ure, od 8 ura u jutro do 2 ure poslije podne. Predsjednik pozdravio sve a poimence gg. profesora i zastupnika Spinčića i učitelja Ryšlavoga. Sjeti se i mrtvih članova. Dr. M. Trinajstić pročita tajnikovo izvješće, a gosp. V. Mavričić blagajnikovo. Oba su bila odobrena. Novih članova priraslo je 31, te zadruga broji sada 172 članova. Prihoda je bilo lani K. 5332·12 a

razbeda K. 5981·64. Naložilo se predsjedniku, da preradi pravila društva za osiguranje goveda prema zahtjevom c. kr. ministarstva i neka je opet podnese na potvrdu. Zatim je gosp. Ryšlavi držao veoma zanimivo predavanje o pčelarstvu. Gosp. zastupnik Spinčić zahvaljujuć se na pozdravu stavi članovom na srce procvat zadruge i nastojanje, da čim više članova prikupe. Primljen je predlog gosp. Fr. Školamere, da se kroz godinu drži više izvanrednih skupština i sastanaka. Primljen je takodjer predlog Dr. M. Trinajstića, da se podnese predstavka na ministra-predsjednika i na ministre trgovine i poljodjelstva za udarenje visoke carine na vino u novom trgovačkom ugovoru sa Italijom.

Na koncu bude ždriebom podeljeno 20 noževa Krund za ciepanje loza, dvie košnice, četiri poučne knjige o pčelarstvu i više gospodarskih koledara.

Pučka skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Bribiru. To je prva takova skupština. Čast onim, koji su ju zasnovali i priredili. Čast narodu, koji je u onolikom broju (preko 2 tisuće i po duša) pohrlio u Bribir, da čuje onu dičnu gospodu Ivana Tomiča, Ivana Hajdina i veleč. gosp. župnika i kanonika Franje Lorbeka, koji su svi govorili o Istri najvećom ljubavi i silnim oduševljenjem. Kakovih je prelicpih rieči palo kod te skupštine! I preporuke, da se sabire za družbu, da se kupuju samo družbine žigice, cikorije itd. A narod je to zapamtio, jer se već u malo dana sakupilo u samom Bribiru do 700 kruna. A seljakinje, koje nisu u životu čule ništa o družbinim žigicama, dolaze u grad, pak pitaju za žigice, o kojih je „gospodin plovan pravil". A kad je sabirač došao u neku kuću, da kupi prinose za družbu, reklo je jedno od mnogobrojne djece: — Mamo dajte kumparu Osi (Josipu) šoldi, zač će naš Talijani!

To su eto posliedice pučkih skupština, to je eto onaj mali, blagoslovljeni rad za hrvatski narod! Živio Bribir!

† **Ivan Dragovina.** Običaj je od mrtveh govorit samo dobro, a ako tega dobra ni, onputa se ga izmisli, samo da se pokojnega Petra ale Pavla more hvalit i samo hvalit. Tako se je ovi dni va Lovrane čulo samo uzdihanje za mrtvim Dragovinom i nabrajanje krepostih, od keh nebogi pokojnik ni ni sanjal, i na kemi bi se on, da mu je stat z groba, od srca nasmel. Takovi smo mi ljudi! Nije falilo drugo, ako ne da se ga proklama uzorom — iliti modelom svakemu popu i plovanu.

Mi pak s ovega mesta nećemo spominjat ni pokojnikovu veliku nezahvalnost prama andjelskemu našemu biskupu Dobrile, nećemo spominjat njegovu mržnju protiv našem jeziku ni druge slabosti njegove, već ćemo reć, da neka mu dobri Bog prosti sve nepravdi, ke je nanesal našemu puku va Lovranščine i neka mu da mesta va raje i slave nebeskoj. Jedino ča želimo, je to, da nijedan od naših svećenika ne zame pokojnog Dragovinu za svoj primjer i uzor! A njega opetujemo neka pomiluje Bog!

Anzulo ne pozna convenjenzi. Za pravo reč, on ih se ni „sirota" nigdere ni učil, ma sa svem tem, zač se fkuje, da će bit po sile podeštà, kada ni za to. Ni mu dosta bila falopa, ku je storil na dan dolazka švedskoga kralja, ne — on se je otel proslavit. Znate ča j' učinil? Pustil je onlozun, onu nespodobu tamo na Slatine, da onde gnjileje nekoliko dan. Svet se je onde fermeval i smel se. Svi su se smeli: I Nemci i Ungarezi i sām Constantini — ja i on se je smel. Ma ki se nebi smel! Onakove nespodobi još ni bilo v Opatije.

Nego i svaki škerc ima svoj kraj. I ljudi, ki su se prvo smeli su najedanput počeli mrmljat: Ma ča je pust, ča nismo va korizme, ča on lozun drže onde itd.

Došlo je prituždbi i na kurkomisiju. Deset puti je molila kurkomisija Anzula, da neka ono dole hiti — ma on ne — već je rekal: Kada je mane dobro, more bit svakemu!

Lepo! baš lepo! Nego ako će Anzulo, da se po sile pokaže smešan pred celim svetom, na volju mu, ale ni pravo, da radi njegovih trubasterij trpi celi naš pošteni leprinački puk, s kim se, radi jednega Anzula ruga celi svet.

Marki i leprinački pečat. Ovi dni su se dva poljanska Šarenjaka posvadili s Markijem zaradi pečata i to za to, ča je Marki nagovaral, da bi dobro storit za leprinačku občinu novi pečat sa Apriano a ne već sa Veprinac kako dosad. Na to su se Poljanci razjadili i zavapili: Mi nećemo tega, mi ćemo, da se pečati po starinsku. A Marki: Vi tu ne zapovedate, ja ću pečatit kako bude mane volja. I kako čujemo, već je Anzulo sve pripravil, da bude Marki mogal pečatit sa — Apriano. Bez komenata!

Mjestne vjesti.

Audiencije kod švedskog kraljevskog para. Njihova Veličanstva kralj i kraljica švedski primili su dne 8. t. mj. u posebnu audienciju nekoju gospodu iz Opatije i Voloskoga, a med timi na prvom mjestu našega načelnika, gospodina Dra. Stangera. Kako čujemo, gosp. načelnik stupiv pred kraljevski par, zahvalio se za visoki posjet učinjen našemu liečilištu, našto je Njegovo Veličanstvo dodalo, da se ono zahvaljuje najliepše na prekrasnom dočeku, koji da ga je u istinu dirnuo. Načelnik je odgovorio, da je onaj doček pripravilo pučanstvo baš od srca. Njegovo Veličanstvo se zatim popitalo, dokle se proteže občina Volosko-Opatija i gdje počima občina Veprinac i uslied odnosnog odgovora reklo: dakle mi stanujemo sada u občini Veprinac, a gosp. načelnik dodade: da Veličanstvo, ali uvjek u liečilištu Opatiji, koje sastoji iz Voloskoga-Opatije i jednog diela občine Veprinačke.

Nato opazi Nj. Veličanstvo, da se u Opatiji mnogo gradi pače možda i previše pa će doskora nestati zelenila u Opatiji ako se bude ovako dulje gradilo — a načelnik odvrati: Da Veličanstvo, žalibože je tako. Njezino Veličanstvo kraljica pohvalila je liepe puteve, koji obstoje u šumi po našoj občini.

Njezina Veličanstva popitala su se još vrhu raznih stvarih a onda vrlo milostivo odpustila prisutne. Sa gosp. načelnikom bili zajedno u audienciji još gosp. prof. Glax i gosp. Dr. Tripold. Njihova Veličanstva primila su isti dan takodjer gosp. kotarskog kapetana Dra. Manussi, gosp. barona Schmidt-Zabierova i načelnika občine Veprinačke Štiglića.

Rumunjski kralj u Opatiji. Kako javljaju nekoji listovi, doći će početkom Aprila o. g. u Opatiju rumunjski kralj Karol i kraljica rumunjska Carmen Sylva.

Koncerat u „Narodnom Domu" u Voloskom. Tri člana ljubljanske opere: Gdja. Skalova i gg. Orželsky tenor i Peskowsky (Rus) bas, priredili su u subotu, dne 5. o. mj. koncerat u našem „Domu" u Voloskom. Program biran — pjevači na glasu umjetnici, pa nije ni čudo, da je veliki broj naše domaće inteligencije pohrlio u „Dom", da čuje nekoliko pjesama skladanih po najglasovitijem slavenskim skladateljima. I Glinka i Čajkowski, i Smetana i Dvoržak a uz njih i po gdjekoja druga slavna imena bila su zastupana na programu toga sjajnoga koncerta. O izvedbi ne treba ni da govorimo. To je sve bilo preliepo — umjetnički. Uzitak pako — neopisiv. A bilo i pljeskanja i burnog povladjivanja i to netom bi se koji od umjetnika pojavio na pozornici.

Jedino što smo morali žaliti, bilo je to, što nismo čuli na programu oglašena terceta opere „Petra Svačića". Ta je točka radi nekih nepredvidjenih zapreka morala, da izostane. Ali što nije bilo sada bit će drugi put, pa se nadamo, da ćemo prilikom koncerta, što će nam ga opet prirediti naši ljubljanski umjetnici, čuti i dvie i tri kompozicije našega Mandića.

S radošću bilježimo, da je na koncert došlo i nekoliko gospodjica i gospode iz Mihotića i Frančića. Vrlo pohvalno. Samo napried tako, da se što bolje i jače uzdrže sveze, što su od uviek vezale Volosko i naša liepa B r d a!

Za gradnju protestanske crkve u Opatiji obdržavao se u ponedeljak, dne 7. o. mj. u kazališnoj dvorani hôtela Štefanije koncerat. Od gg. i gdja. koje su blagohotno sudjelovale kod toga koncerta spomenut nam je gospodju savjetnika Dra. Peršića, koja je s poznatom vještinom odpjevala tri teške Arie i punim svojim umiljenim glasom pobrala najviše pljeska i odobravanja.

Na koncertu bila su osim prejasnoga luxemburškoga para prisutna i Nj. Veličanstva kralj Oskar II. i kraljica Sofija.

Svega po malo.

Tuberkuloza ili jetika va Madjarskem. Po štatistiki umrlih, umira na Madjarskem na leto 500 tisuć ljudi od jetike. Va samoj Budimpešte je med mrtvimi 20% jetikavih.

Najstariji čovjek na svetu. U sirotištu grada Novi Brunswick u sjevernoj Americi, umro je ovih dana neki Noa Raby, koji je doživil 132 leta. To je najviša starost, koju je ikoji čovjek do sada na svietu dočekao.

Generál Ricciotti Garibaldi predsednik saveza slavensko-latinskoga. Ča se smejete? Mislite da vas varamo? Čujte! Pravi Talijani u Italije nisu tako zagriženi i zalupani neprijatelji svega, ča je slavensko, kako su to istarski talijanski „faratatti" i tršćanski čifuti. V Italije su spoznali veliku pogibelj koja preti svim nam Slavenom i Talijanom od nemške poplave, pak su počeli zmišljat način, kako bi se proti toj poplave obranili. S tem se pitanjem sada bavi sin slavnega talijanskega junaka Garibaldija, Ricciotti Garibaldi. On hoće, da se svi južni Slaveni i Hrvati, Slovenci, Srbi i Bugari slože s Talijani u jedan savez proti Nemcem, ki bi hteli osvojit i naše i talijanske zemlje. Mi nedvojimo ni najmanje, da general Ricciotti Garibaldi pošteno i pametno ne misli i dela nego bimo mu svetovali, da prvo nego počme sklapat savez med Talijani i Slaveni neka prije nauči istarske i tršćanske Talijane pameti, da poštuju naš jezik i našu narodnost, da ne gaze zakona i pravice nego neka priznaju nam i našemu jeziku jednake pravice sa talijanskim pak onda: All right. Onda bimo se mogli borit bok uz bok sa „camicie rosse".

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i komiljska ili umjetna gnojiva.

Dušična gnojiva su za nekoje rastline toliko važna, koliko i fosforna i pepelična. Ona u velike pomažu rast. Glavna takova gnojiva jesu čilska solitra i sumporno kiseli čipovac (amonijska).

Čilska solitra je tako prozvana po zemlji Čili na zapadnoj obali južne Amerike, gdje ju vade, a ima je takodjer u Boliviji i u Peru. Ondje leži u veoma prostranih naslagah debelih od nekoliko cm. do 5 m. Te su naslage tako tvrde, da je treba minami razbijati. Velike komade smrve i onda raztope u velikih kotlih. Kad se ohladi raztopina, salnitra se kristalizuje. Izgleda kao biela sol, a ukusa je jedka. Takova se dovaža u velikih brodovih u Europu. Na Rieci ju se često vidja. Uporabljuje se u razne industrijalne svrhe a najviše za gnoj. Proračunalo se, da se je godine 1896. potrošilo salitre na svaki hektar obradjene zemlje u Belgiji Kg 51·71, u Engleskoj 18·20, u Njemačkoj 16·92, u Francezkoj 6·76, u Olandiji 4·02, u Austriji 3·81, u Danskoj 2·41, u Švedskoj 1·96, u Italiji 1·56 a u Španjolskoj 1·34 Kilograma.

Od onih 3·81 po hektaru u Austriji nije ga palo ništa ili vrlo malo na naše krajeve, jer se kod nas žalibože ne poznaju koristi gnojenja ni sa tim, ni sa drugimi umjetnimi gnojivi.

Čilska salitra, upotrebljena kako gnoj, djeluje hitro, jer je vrlo lahko raztopiva u kapljevini tla. Sbog tog svojstva ne smije se dati svu mjera na jednom nego u više navrata ili puta, jer inače, kako se raztopi, gubi se u dubinah zemlje prije nego li ju mogu žile rastlina usisati. Ta je onda za nje posve izgubljena.

Ona je najprikladnija za blago, duboko ilovasto i laporasto tlo. U pjeskovitu tlu je njezino djelovanje takodjer povoljno, ali ju se u njemu, uprav sbog njezine lahke raztopivosti, ne smije razsipati ni mnogo ni prerano. Najbolje je razsipati ju pol u marču a pol u aprilu, ali ne kad su rastline mokre od kiše ili od rose, jer bi njim tada njezina jedkost škodila.

Prije nego ju se stane razsipati treba smrviti skupove kristala, što su se napravili u vrečah, te ju onda primješati sa 2—3 puta toliko pieska ili suhe zemlje, i tako jednostavno raztresti po zemlji. Zakapanja ili podoranja njoj ne treba.

Ne smije ju se nikada razsipati skupa sa superfosfatom ni sa gnojivi što sadrže vapno, jer joj ovo prouzročuje gubitak dušika.

Ona prija svim rastlinam i sočivicam, koje, kako smo već rekli, ne samo, da usišu dušika iz zraka za svoju potrebu, nego ga još puštaju i tlu na kojem su rasle, trebaju je vrlo malo. Tim se tumači što rastlinama posijanim na jednom zemljištu iza sočivica ne treba dušičnoga gnojenja.

Treba se čuvati osamljene uporabe čilske salitre. Njezino krepko djelovanje moglo bi prouzročiti izcrpljenje ostalih hraniva. S tim bi bilo skopčano opadanje košnjeg priroda i ojalovljenje zemlje. Nju ćemo dakle upotriebiti istom onda, kada smo prije dali fosfatnih i pepeličnih gnojiva.

Obična količoća salitre za gnojenje je 80—200 kg. po hektaru.

Ciena joj je danas oko 25 kruna za 100 kilograma.

Drugo glavno dušično gnojivo, sumporno kiseli čipavac ili amonijoka, jest takodjer biela kristalna sol, žuhka, pikantna ukusa, raztopiva u dva put toliko vode. Priredjuju ju kuhanjem zasmudjele mokvače i od čipave vode u tvorntcah gasa iliti plinarah.

Ovo gnojivo radi polaganije od čilske salitvorine, jer je manje raztopivo u vodi. Ono biva i polaganije usisano od bilina i nije toliko pogibelji, da ga kiše ponesu u dubine. Za to ga se može dati ne u proljeću, nego u jeseni jakim zemljam i rastlinam, koje ga po malo usišu. To su obično rastline polagana rasta. Kako smo rekli čilsku rastlinu se samo raspe po zemlji, dočim sumporno kiseli čipavac treba z lahka zakopati ili zagrebiti, ako se ne očekuje brzo kišu.

U lahkih zemljah bolje je razsipati i njega, kako i salitru, u proljeću.

Zasiplje se ga pomiešav ga sa 2—3 puta toliko pieska ili zemlje. Može ga se razsipati skupa sa superfosfatom i sa pepelikom, al ne skupa sa Thomasovom troskom ni sa gnojivi, koja imaju vapno.

Na hektar treba ga 75—200 kg., ciena mu je danas 25—27 kruna po 100 kg.

Dušično gnojivo jest takodjer dušično kiseli kalij ili salnitar, ali ga se veoma malo rabi jer je preskup i jer ga malo ostaje za drugu uporabu, kad ga se mnogo troši za tvorenje puščanoga praha.

Takova su gnojiva još krvava muka, koju priredjuju od porušene i samlivene krvi, rožna muka t. j. samlivena stnigotina od rogova. Nego ova gnojiva djelnju veoma polagano, jer moraju prije u zemlji sagnjiti, da se iz njih razvije dušik.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Prošlu nedelju došlo je nekoliko japanskeh brodi pred rusku forticu Vladivostok i počeli da bombardaju mesto. Puno su se mučili, potrošili jedno tri sto tisuć fijorini praha i olova i sve zaludo — Vladivostoku nisu ni najmanje naškodili. Vladivostok je tvrda fortica, krepak i siguran porat — znaju to Japonezi, za to su se i držali dugo. Rusi su pustili neka Japonci prosipaju prah i olovo. Oni nisu ni jedanput puknuli, jedno ča je japonska škvadra bila dugo a drugo, nisu oteli neprijateljom odat svoje pozicije.

Kako su Japonci prošli pred Port Arturom? Sada i Nemci i Inglezi pišu o velikeh gubitkeh Japonac pred Port-Arturom. Stalno je, da Japonci imaju šest jako po-

kvarenih inkrociadovi. Pred Port Arturom je potopljeno pet japonskeh brodi od gveri, a va japanskem more jedan. Osim tega ima jako pokvarenih i potopljenih pet torpedinieri i dva prevozna broda za mine. K temu još jedna kanuniera potopljena pred Port Arturom. Sve to do 2. ovega meseca. A bit će tega još i više. zač Japonci skrivaju svoje gubitke koligod moru. A oni ki čitaju „Piccolo" misleli su do sada, da Rusi krcaju svoje kanune s mekinami ale pak šmokvami. Brizni!

Japon nije správan na vojsku. I-to pišu Inglezi, ako i preko srca. Do sada se je na Koreju skrcalo samo 48 tisuć ljudi i ti stoje s mirom i čekaju dokle im jedna vojska krene put Vladivostoka a druga put Port-Artura. Onda će i treća krenut put sjeverne strane Koreje, na rieku Jalu, na koju su se već utvrdili Rusi. Tako, da će na kraje teško doć do vojske prije konca Aprila.

Izbori va Mošćenicah.

Izbori va Mošćenicah obavili su se utorak i sredu. Utorak biralo je III. telo, gdje je kako i va II. tele očitim prevarstvom pobjedila stranka od bakalara i tovarskega mesa. Sredu posle podne biralo je I. telo. Tu je pobjedilo poštenje, pobjedila je naša stranka. Va drugem tele glasovalo je naših 66, odbijeno je pak bilo naših glasi toliko, da su Talijanaši dobili većinu i Berseč se je ponesal kako pravi narodni junak. Svi su došli, svi — i svi su dali našoj stranki glas, svi osim onega Jadreta Valčića, žalosna mu majka. Nego o temu drugi put više — a za danas kličemo: Živili naši dični Bersečani, naši vrli i sviestni Bersečani, a neka žive i oni naši va Mošćeništine, ki nisu hitili svoju materinu čast pod noge, kako Jadre Valčić i Kapula!

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Posujilnica u Voloskom,

registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

obdržavati će dne 26 marča t. g. u 3 sata poslije podne u velikoj dvorani „Narodnog Doma" u Voloskom svoju

VII. glavnu redovitu godišnju skupštinu

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne škupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. » nadzornog odbora;
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda;
5. Zaključak glede uporabe čistoga dobitka;
6. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni.

Volosko, dne 25. febrara 1904.

Ravnateljstvo.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina		**Dalmatinska vina**	
na malo:		na malo:	
Teran	po 24, 28, 36 novč.	Opol	po 24 novč.
Bjelo	po 28 „	Bjelo	„ 28 „
Muškatel	„ 36 „		
Na veliko:		Na veliko:	
Teran	po 15, 17, 22 novč.	Opol	po 15 novč.
Bjelo	po 18 „	Bjelo	„ 18 „
Muškatel	„ 24 „		

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Br. 91/1904.

Oglas natječaja.

Podpisana uprava kotarske bolestničke blagajne u Voloskom razpisuje ovim natječaj za mjesto jednoga nadglednika bolestnih družtvenih članova.

Mjesečna plaća iznaša K. 70 platnih naknadno svaki mjesec.

Zahtjeva se poznavanje hrvatskoga a po mogućnosti takodjer njemačkoga i talijanskoga jezika.

Molitelji moraju takodjer dokazati, da znaju čitati i pisati.

Molbenice imaju se predložiti podpisanoj najkasnije do 15. marča 1904.

Za upravu kotarske bolestničke blagajne u Voloskom.

Predsjednik: Dr. Pošćić.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Koji od naših trgovaca želi prouzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrčić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.

U životu nikad više!

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancom, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8%, double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, posjećuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorne i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priloži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne, a to je Ljekarna „al Redentore" (iz Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Peter Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk om.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 11. Volosko-Opatija, u četvrtak 17. marča 1904. God. IV.

Občinski izbori va Mošćenicah.

Kako smo već va zadnjem broje „Narodnoga lista“ javili, obavili su se utorak 8. o. mj. i sredu 9. o. mjeseca občinski izbori va Mošćenicah. Uspeh teh izbori je već poznat. Va drugem i tretem tele predobile su talijanske podrepnice a va prvem tele naša stranka te je tako stvar ostala kako je bila i prvo. Naši va Mošćenicah nadali su se pobjedi va drugem tele, ali mi, ki poznamo nepoštenje, pokvarenost i bezobraznost naših protivniki znali smo, da će se oni i kod oveh izbori držat Bartolijeveg načela „osar tutto“ samo da prevladaju. Prvo sleparstvo talijanaške stranke bilo je to, da je navlaš izborne liste sastavila tako pogrešeno, da se je samo za I. i II. telo moralo učinit preko 60 reklami. Ako se pomisli, da je samo tri dni vremena za reklame, da se je moralo za izbornike I. i II. tela, keh je sveh skupa 305 kontrolirat ako njim je unešeno pravo plaćilo, ime i kuće broj, da je kod većine izbornika sve to bilo pogrešeno, tada će se lahko razumeti, da je našoj stranke bilo ne moguće putem reklama i utoka posvema urediti izborne liste. Protivna stranka je baš nadala se pobjedi od teh pogrešenih listah. Zatim su talijanski „breki“ dobro plaćeni od talijanske stranke va Poreču tajno obilazili sela po Mošćeničkoj občini, varajuć, slepeć i zavadjajuć neuki puk. Ni naši nisu spavali. Držali su se sastanki, dogovori, ali ča ćeš kad se naš narod da jako lahko prestrašit. Kalabrezi zastrašili našim, da će njim zapalit kuću, štalu, posjeć trsje i načinit drugu škodu ako gredu s našimi glasovat, pak se prestrašili i ostali doma. Kukavice! Osegurajte imanje, pak neka onda pale, al će seguro doć pravici v ruke. Dražki „Afrikan“ zaslužil je kod oveh izbori talijansku medalju. Kako stekli pas tekal je mesece i mesece po Mošćenišćini muteć i varajuć puk. Nego on je već primil i primit će još dobru plaću. Žalostno je va istinu, kako more puk verovat svakoj bedastoće, koju mu taj nesretnik pripoveda. On njim se je sam jur čudil kako mu moru ljudi verovat. Utorak 8. o. mj. obavil se je izbor tretega tela. Va tem tele je sveh izborniki 442. Glasovalo ih je za našu stranku 67 a za talijanašku 157. Va tem tele su najveći siromahi pak se — žalostna njim majka — puno njih dalo podkupit, da su za malu plaću dali svoj glas talijanskem hlapcom. Prodanim pomogla je i izborna komisija, koja je pustila za svoju listu glasovat otca za sina sina za otca. (Rubinić-Matić, Lazarić-Kavaler, Barković i dr.) živa za mrtva, a nekoje (n. pr. Sandalj Mata) po dva puta. Koje čudo ako je protivna stranka na ta način dobila takovu većinu va III. tele? Sredu 9. t. mj. prvo poldna biralo je II. telo. Va istem je sveh izborniki 237 a glasovalo ih je za našu stranku 66 a za talijanske podrepnice 86. Va tem tele su bolji kmeti i gospodari, ki se nedaju tako lahko podkupit pak ča su storili mošćenički Kalabrezi? Odlučili su va tem tele uništit upravo toliko glasi, koliko njim je trebalo za predobit. I doista izborna komisija uništila je protuzakonito do 20 naših pošteneh glasi a pripustila je svojih protuzakonito okole deset. Kumisar od kapitanata je sve to čul i videl pak ni ni beknul, kako da to ni njigov posal. Neznamo upravo za ča su ga tamo poslali. Sredu za podne biralo je prvo telo va kojem smo predobili samo za jedan glas.

Ni ov put nije se našoj narodnoj stranke posrećilo iztrgnut mošćeničku občinu iz talijanaških ruk, ali ni daleko vreme, kad će puk u Mošćeničkoj občini progledat i onda će biti pobjeda naša. Za izbore pripravljala se je naša stranka savjestno i ozbiljno, te su i kod pripravah i kod samoga izbora sudjelovali naš velevredni zastupnik prof. Spinčić i nekoji rodoljubi iz Voloskoga. Osobita hvala ide našim vrlim mladim sokolom iz Mošćenica gosp. Ivanu Ivančić filozofu i Petru Velčić pravniku, koji su se jako trudili i zauzeli za ove izbore. Svaku hvalu zasluže vrli Bersečani, koji su se listom svi digli, da dodju na izbor. Žalostit ih mora samo to, da se je med njimi našal izdajica, Andre Hrelja, ki je s Kafulom za Talijane lovil ljude i va izbornoj komisije onako lopovski odbijal naše glase. Izdajico! prokljeto ti sjeme i koljeno! Crna zemlja nedala ti mira ni pokoja nego izbacila ti nevredne kosti!

A vi poštenjaci va Mošćenicah i Berseču, koji niste za Judin novac hitili poštenje pod noge i zatajili majčino mleko, nemojte se prestrašit ovega neuspeha. Drugi put bit će seguro bolje jerbo će puno njih još do onputa progledat i uvidet kamo ih pelju Kafula i Krstić. Ova dva govore, da va Mošćenicah ni nijednega Talijana a vendar čitamo va „Piccolo“ od 5. marča 1899. br. 6265 pod naslovom „Liburnia“ ove besede: „Bilo je dosta razdelit občinu Lovran, da se od jednega hrvatskega komuna učine dva talijanska: „Lovran i Mošćenice“. Ki ni slep i gluh neka vidi i čuje.

Dopisi.

„Sv. Ciril-Metodski zidari.“

Zagreb u ožujku 1904.

A što je to opet? Kakovi su to zidari? Što rade, gdje su itd. pitaju se mnogi, koji u dnevnim novinama čitaju gornji naslov. Da ne budu toli znatiželjni, napisati ću evo njima, a osobito vama mila braćo Istrani koji redak o tima zidarima.

Svi se dobro sjećate velikih zabava, koje je odbor gradjana i svenčilištne mladeži u ove zadnje dvie godine priredio. Odbacile su te zabave lijepu svotica družbi sv. Cirila i Metoda; odbor mučio se je i borio od srca rado samo da bude čisti prihod što veći, pa je to oba puta i postigao.

Al to članovom odbora nije dosta i oni podjoše dalje; poslie koncerta odbor bi se obično raspao, pa bi se tek opet druge ga-

Podlistak.

Gnjila jabuka.

— Evo, Dragane, pogledajte samo ovu polieu, govorila mi moja stara znanka, gospodja Tužić, kad sam s njome jednog popodneva išao u podrum po jabuke, koje se ondje poredale u jedno četiri do pet polica.

— Gledajte samo, nastavi gospodja, ovdje su bile najljepše, najzdravije, divne crvene jabuke, a sada? — nema ni traga onoj ljepoti njinoj; ni traga onom izabranom izgledu njimom, sve su gotovo posagnjile od jedne jedine, koju nisam za vremena opazila, da je uklonim.

Dakle od jedne jedine jabuke, stanem razmišljati, dok je gospodja dalje pregledavala i izabirala najljepše od jedne gnjile, bolesne, njih preko dvadeset . . . to dakle prelazi . . . bolest je, kojoj ni najzdravija, najljepša, najsramežljivija po izgledu svog crvenila, a možda i po svom mesnatom sastavu najčvršća od jabuka, najzdravija, ne može se, nije se mogla ukloniti . . . gle, jedna jedina, pa toliko štete, toliko li kvara može da prouzroči! . . .

I razmišljajuć ovako nehotice se sjetih Andje, one lijepe, male Andje u Novoj kavani. To vam je bilo ljepušno, punano, zdravo i sramežljivo biće, još posve naivno, onda, dok sam je upoznao, prvog dana što je došla u kavanu a pred njekoliko mjeseci. A sada?

Upravo kad sam išao gospodji Tužić sreo sam je nakon tih par mjeseci prvi put. Jedva da je prepoznah. Sva se promjenila.

Ono njeno negda punano i rumeno, zdravo lice, sada je upalo, bliedo, nekako zeleno-sivo; usne, negda sočne, koraljne, sada su osušene, mrtve i modrikaste; ono njeno negda milovidno, sjajno, modro a veliko oko, sada je sumorno, upalo, nekako manje i ukočeno — to oko je sada bolnog, bezćutnog izraza, izraza, koji se još bolnije pokazuje u onim crno-modrim dubokim podočnicama. Ono njeno negda puno, svježe i živo tielo s lijepim Junonskim formama, sada je deformirano, skršeno, slabo i suho.

Negda onako punano, životom sretne mladosti razkošno curče, sada je ovako palo, ovako se osušilo — ovako izmoždilo! . . .

O živote! . . . O mladosti! . . .

— — — — — — — — — — —

— Dragane, šapne Andja tiho prolazeć mimo mene.

— Andjo! kliknuv veseo i zagledav se u njeno lice dublje, prenerazih se.

— Gdje ste vi, Andjo?

— U X-ovoj kavani.

— Promienili dakle?

— Ho! ho! ho! nasmije se ona nekako preslobodnim, razkalašenim hohotom, ne jedno već i šest mjesta!

— Dragane, dodjite danas, prieki sud je, pa ćemo ranije zatvoriti.

— Dobro, dobro, doći ću, prekinem je sav izvan sebe od biesa i sažaljenja, od ogavnosti i gorčine.

Ona zahihoće onim besramnim, bljutavim hihotom propalog čeljadeta, otkrivši zube, negda tako lijepe, biele i zdrave, a sada crne, požutjele, bolesne, sa bliedim gotovo bezkrvnim usnima.

Odurila mi se. „S bogom!“ rekoh hladno i odjurim u bližnju ulicu. . .

— — — — — — — — — — —

Od jedne dakle bolesne, gnjile jabuke, poslužim svoje mozganje, sagnjilo je gospodji Tužić preko dvadeset najzdravijih i najljepših a kako ne bi jedna jedina onda sagnjila izmedju dvadeset i više njih bolesnih, gnjilih? . . . I gorko se nasmješih.

— Ove ću baciti, reče gospodja, da sačuvam ove poluzdrave bar na neko vreme.

Bar na neko vrieme? lanem nekako mekanički — i bolni posmieh zatitra mi u tom času oko usana, sjetiv se Damas-Filsove Orphelie . . . Sjetiv se Andje . . .

A Andja? šapnem tiho, motreć gospodju kako nemilosrdno baca gnjile jabuke a malo nagnjile reda razdaleko na drugu policu . . . tko će oko Andje očistiti mjesto (sačuvat je bar na neko vrieme — mune mi glavom ta grozna miso) . . . ? a onaj neugodni vonj gnjilih jabuka, koji mi nesnosno razdraživao nosne žilice, pa onaj Andjin hihot, i onaj šapat, i onaj strastveni žar u očima, pun ogavna, neograničena besramlja, kao da mi odgovaraju bolno — gnjila jabuka! . . .

Dragutin Likotinović.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

240

dine sakupio, da priredi novu zabavu, ovaj put je drugačije, odbor se je doduše razišao, ali najrevniji njegovi članovi ostadoše zajedno, da i dalje rade za patnicu Istru.

Stvoriše na predlog većine članova klub i dadoše mu časno ime „sv. Ciril-Metodski zidari".

Pitat će mnogi, pa zašto baš „zidari"? E, pa prema onoj narodnoj: „Zrno do zrna pogača" „Kamen do kamena palača", tako i ti zidari rade, filir po fliru kruna, kruna do krune, pa eto onda stotina, dvie, tri tisuća itd., sve te kamečke sakupljaju, pa pomažu gradnji željno očekivane i velebne sgrade: „Slobode istarskih Hrvata"!

Temelj toj sgradi postavila je naša vriedna družba, radi uz pomoć mnogih prijatelja u narodu našem i dalje na toj sgradi, a sad eto joj u pomoć male, ali oduševljene, marne i ustrajne četice „zidara".

Malen je broj toga kluba, 15 tek; ali kakovih 15? Onakovih, koji su najviše radili u odboru, koji su žrtvovali i dane i noći uspjehu zabave. A što sada rade i koje dužnosti imadu?

Evo ih: 1. Svaki „zidar" mora svuda i svakom prigodom sabirati za družbu, gdje god je samo moguće.

2. Mora svuda kud dodje govoriti o družbi, tumačiti njenu svrhu, risati njen težak položaj, iznašati podatke o dosadanjem radu, uspjesima itd.

3. Mora češće u novinama štogod o družbi pisati, pobudjivati zanimanja za družbu i širiti ga sve više i više u narod.

Evo to su dužnosti „sv. Ciril-Metodskih zidari", a dali ih izvršuju o tom će dati svjedočbu javnost, koja bude pratila rad te malene četice.

Prošli mjesec ustrojio se je taj klub, a već sada evo imade u štedioni 500 kruna za družbu. Osim toga sprema se sada izdati o svom trošku vrlo sgodnu šalu od J. V. Marinova, koja se je prvi put igrala na koncertu družbe, dne 9. siečnja, sa vrlo dobrim uspjehom. I od te će knjižice pasti koja krunica za družbu.

Pisac ovih redaka primio je od prošlog mjeseca od tajnika družbe gospodina Cara-Emina, oveći broj izvješća o radu družbe, koja su radini „zidari" porazdjelili po Zagrebu medju rodoljube, koji će opet ova izvješća davati svojim znancem, pa tako upoznati sve više i više težak ali i važan rad družbe, koji na žalost nije ni svakom stotome poznat.

Da toga od sada više ne bude, pobrinut će se „zidari". Kako se iz gornjeg razabire već je početak učinjen, a tako će se raditi i u buduće, tako dugo, dok svako djete ne bude znalo što je družba sv. Cirila i Metoda.

Svršio sam o „zidarima"; a sad vama mila braćo Istrani izpod i preko ponosne naše Učke gore, dovikujem u ime „zidara" tih novih boraca i radnika za spas i slobodu našu: „Na borbu! Ustrajte! Ne zaboravite, da niste sami; naš mali broj znati će usplamtiti tisuće srdaca za vas, znati će priskrbeti vam sredstava, da budete mogli ako i polagano ali sigurno potiskivati grdnu neman, koja je iztegnula svoje pandže i razvalila nezasitnu svoju čeljust na vas. Onim malodušnicima (a tih je u nas na žalost mnogo) koji vele: A ča će nam oni pomoć va Hrvatskoj, recite što ste ovdje čitali, recite im, da i mi čitamo pozorno „Narodni list" od početka pa do kraja, pa da prema tome još upornije, još odlučnije radimo za nje.

Toliko za sada, prigodom javit ću se opet, ta i onako držimo mi „zidari" „Nar. List" pa ćemo se većkrat oglasit u njem.

Živila Istra! Bog i Hrvati!

Marinov.

Iz Cresa. Dična „Naša Sloga" u predzadnjem broju donosi viest o darežljivosti naše vlastele t. j. občine. Ta vjest nuka me, da se osvrnem na djelatnost ove občine i da prikažem poštenim i čeličnim čitaocima „Narodnoga lista" nastojanje naših šiora oko narodnoga spasa.

Velike i teške občinske kase prepune su, pucaju. Da bi bilo moguće spregnuti trojskoga konja, nebi ih povukao. Prepali su se raprežentanti, da puknu, da se prospu cekini, da propane toliko blago. A s druge strane ako i ne puknu, kako su prepune, mogli bi cekini zahrdjati, uplisnite se i tako izgubiti vriednost. To nije dobro! Novac koji je krvavo stečen, da na taj način propane. Najbolje bi bilo, da se dobro upotrebi. Nu kamo? kako? Creskomu kopaču ne treba, ta ima i mlieka tičijega, ta Cres je drugi Misir — obećana zemlja! Grad i okružje nalik su Parizu. Kamo s novcem? Kad nami ne treba? Kako bi bilo, da se podpomogne talijansko političko družtvo „Legu Nazionale", prkos gimnazija itd. . . . ? Ben pensata! Zaostati za drugom našom braćom nije dobro, moramo pokazati, da i u nami teče sangue puro. Svakomu po 200 kruna. Mali darak! To bi se isto moralo dati kovaču, da okuje kase ili blagajniku, da ih prozrači . . .

Klanjam ti se slavna občino, majko naša premila i prenježna, s kapom sam ti u desnici, rad tolike brige! Take premile i prenježne nema ni u Kini ni u Kaplandiji.

Naša slavna občina ne samo dariva novac, već ga troši i u stvari uzaludne. Već je desetak dana, da kod Galovića na Plašici kopa nekoliko ljudi. Traže znamenite stvari. To odkriće bit će velika pobjeda.

Ovih dana izaći će okrutna zvier, ljuti mletački lav, koji je dosad tvrdi sanak snio zavaljen kod Plašice. Jama je već dosta duboka i široka (grehota da je u moru), pomolit će se — ridiculus mus — Mletački Lav. Taj lav bit će oznaka talijanstva ovoga grada i tako će svi Hrvati propast u jedan čas, a snjima s poštenim Hrvatima propast će i Gornjaj i Pauk i sva lepa šarenjačka kumpanija. Eto što će reći roditi se od hrvatskih roditelja. Sad se obraćam k tebi o brizni Creski kopaču. Slušaj ove riječi, promozgaj ih dobro pa sudi.

Tko je prinio ono malo novca što se nalazi u občinskoj kasi? Prinili su tvoji trudi, tvoji žulji. Prinili su trudi onih, koji po kiši i žegi i drugim nepogodam znoje se u krvavom znoju, da uzmognu prehraniti svoju obitelj na pošteni način. Koliko i koliko ne tare vas misao, kako ćete platiti i ove godine takse, adicionе itd.? Možda da koji put od velike misli ne morete stisnuti ni oka! E dobro! Vi se toliko brinite a slavna občina taj krvavi novac dariva i prosipljе. Podpomaže talijansko političko družtvo, „Legu Nazionale", „Prkos-Gimnaziju" itd... Od kojih vi neimate koristi već golemu štetu.

Koliko li će se potrošiti novca dok se izkopa — Lava sv. Marka. Neki se sbilja spominju, da je na tomu mjestu bio kameni stup a na njemu lav, koga su zvali Pes. Dočim drugi tvrde, da je bio kod sv. Nikole. Daklen stvar nije stalna. Zašto dakle bacati novac? Možda će nas „Lav" hraniti? Nije li to Bogu plakati!

Iz svega ovoga sliedi, da naša vlastela, naši šiori jedino gledaju, da potalijanče Creske kopače. Gospodo nećete uspjeti, na krivom ste putu!

Niste li možda mogli upotrebiti taj novac za potrebe Creske, koje danomice rastu poput gljiva? Zašto ne izkopate „Sterne". Zar ne znate koliko se trpi rad oskudice vode? Zašto nepopravite puteve po gradu i ne pročistite ih? Zašto barem ne prominite glasoviti „Reloj", koji čim puhne malo vjetra, već ide napried itd. . . .

Ne, njim je deveta do vašega blagostanja. Oni se moraju pokazati kao i druge talijanske občine, da su di sangue puro.

Za vrieme izbora naša su Vlastela Istriani. Kada dobiju občinu onda su Italianissimi, onda su di sangue puro.

Je si li razumio Pauče, Pancikule i družina. Altrochè: mi smo Istriani. Pod lepim imenom Istranin krije se irredentizam talijanski. Nu, na žalost, mora vam se doviknuti: Oči imate i ne vidite, uši imate i nečujete. Prokletstvo je na vas palo, a narodna je poslovica: proklet bio izdajica!

Cresani! Vi spavate tvrdi sanak, prenite se, otvorite oči, gledajte i sudite . . .

Rodoljub.

Domaće vjesti.

K občinskom izboru va Mošćenicah. Kako na drugem meste javljamo, obavili su se 8. i 9. o. mj. občinski izbori va Mošćenicah. Kod teh izbori ostalo je kako je bilo do sada. Da nije naša stranka predobila va drugem tele, zasluga je od Afrikana „Kafule", kemu će valjada sada Talijani dat medalju od „Kapule". On je mesece i mesece pred izbori mutil i varal bedaste ljude, koji su ga hteli poslušat. Noć pred izbori tekal i vozil se je po Mošćenicah i Berseču kako nori brek. E, zna on zač! Rekal je sam, da je od Talijani primil 400 krun plaće. A zač su mu Talijani dali tih 400 krun? Zato zač Kafula pripravlja Mošćenice za gladnu Italiju. Prosim Vas zač bi mu drugačije Talijani davali beči? A da mu ih davaju je sam rekal. Kafula je „Učkare" strašil, da će plaćati od kokoši i od jaja ako predobiju Hrvati, a nekoji od njih, ki su još zapućeni su mu poverovali pak su šli glasovat za talijanske podrepnice, za svem tem, da su dan prvo bili dali tvrdu vjeru, da će glasovat s našimi ili s nikim. I po Berseču lovil je Kafula Kanje ali ni ulovil nego Andra Lučića, kamena mu sreća. Ovaj je bil va izbornoj komisije pak je vlastitu braću izdaval. Kad su sredu po podne svršili izbori, pozdravili su naši vredni i čestiti Bersečani toga svoga jedinoga najnovijega izdajicu na placi sa najvećimi pogrdami. I pravo je, jerbo jedan izdajica ne zasluži ni rešpekta ni pomilovanja.

Komičan je bil prizor sa Učkari, koji su sredu popodne glasovali s našimi narodnimi protivniki. Do sada su najme Učkari imali va zastupstvu jednoga svoga zastupnika. Kod ovih izbori su njim njihovi lepi prijatelji postavili jednoga njihovoga kandidata va I. telo, kade su naprvo znali, da će izgubit. Kad su izbori svršili i kad su Učkari doznali, da neće va svojoj raprezentance imet nijednega svoga, šli su c. kr. komisaru prosit ga neka njim da jednega sudca. Komisar njim je rekal, da to ni njegov posal. Za tim su šli k Karle, kade ih Kafula umiril z makaruni i smrdljivem gulašom. Kad su se najili i napili klipsali su po malo doma. Pred selom su se med sobom razgovarali: „Vero smo danas zurnadu za niš storili". Neki stari Jože Steista rekal je na to: Vero nismo zač smo hvala Bogu i Kafule dobro najili i napili. Žalostna Vam majka nesretni ljudi, kad sami sebi postavljate konopac na vrat.

Nevrieme u Berseču. Dne 12. o. mj. bijaše u Berseču strašna noć, koja je ostavila zle posljedice. Silni bljiesak i grmljavina nadvila se nad mjestom i okolicom. Grom za gromom udario na više mjesta, te u istom mjestu ubio Ivanu Frankoviću kravu, dvije ovce i dva janjca. Drugoj kući udario u dimnjak, koji je oštetio i u staji ubio jednu ovcu i to Mariji udovi Kučić; Ivanu Galoviću ubio svinju. U crkvenoj tiskaonici ulja (tošu) omamilo jednog mladića, koji je spavao, te sreća, da su ostali radnici bili na nogama i tako spasili njemu i sebi život. U okolici udario grom u kuću seljaka Uhača Lovra, koju je veoma oštetio. Imali su imenovani mnogo štete, pa bi milosrdno bilo, da im se priskoči s milodarima u pomoć, jer u nevolji se pozna milosrdne duše. Neka nas Bog očuva od groma, a onim, koji se kunu sa strijelom neka bude opomena. Sreća u nesreći, da nije nitko te ružne noći nastradao životom.

Lovranski Romagnoli puli presvetlega biskupa. Još je bil pok. lovranski plovan Dragovina tepal a već su lovranski Talijani „puro sangue" šli va deputacije k biskupu va Trst, da njim za Boga pošalje va Lovran za plovana na mesto pok. Dragovine jednega talijanskega popa. Ponedeljak, najme na 7. o. mj. u jutro peljali su se va Trst k biskupu magna-fico podešta od Lovrana, Francele i još jedan treći campione dell' italianità lovranese", i to usled zaključka občinske deputacije va Lovranu, da prose biskupa, da njim pošalje za plovana jednega pravega i čistoga Talijana, ki neće znat ni besedi govorit hrvatski kako lovranski puk govori. Dajte, dajte presvetli, pošaljite njim kakovega trdega Talijana, pak ćete barem doživet, da će i ono malo vanjskeh ljudi, ki još hode va crekvu izostat iz iste. Naši crkveni poglavari počeli su, hvala budi dobremu Bogu, poslušat čifute okolo „Piccola" i Framasune samo zato zač su Talijani. Naš pravoverni, krotki i pobožni puk je i za svetu stolicu i za biskupiju deseto kolo, jerbo je slavenskoga roda. Ja, dapače već i talijanski popi počeli su se nam Slavenom rugat „ščavi". Kume, kamo jadrimo?

Nasukal se parobrod. Na 12. o. mj. nasukal se je parobrod od ugarskog-hrvatskog parobrodarskog družtva: „Dalmatia" na školjih delfini kod otoka Raba u gornjoj Dalmaciji. Do sada ni još pošlo za rukom parobrod oslobodit ter će po svoj prilike biti zgubljen.

Veprinčani — veselo! Na občinskoj sednici od 12. o. mj. zaključila je većina občinskega zastupstva občine Veprinac med drugemi stvari, da se ima za občinu posudit 110.000 (sto i deset tisuća) kruna i to najviše za gradnju ceste Poljane—Sv. Petar. Po sudu većine Veprinčana ta cesta nije ni potrebna ni koristna a ipak će se radi nje zakopat cela občina va dug — od kega se neće nikada izkopat. Siromašni veprinački puk neka plaća! A znate zač se ta dug dela? Da se zadovolji talijanske podrepnice, ki će Talijanom za volju izdat i otca i majku i šundrat celi komun, a i zato, da moru Anžulo i Grego do sita mešat va tujeh bečeh. Intanto, kade se tovar valja dlaka ostaje. Veprinčani neka se vesele: „bit će beči kako blata", čigovi su da su.

Veprinac va Kalabrije. Odkada je Marchi va Veprincu za tajnika i blagajnika občine kako da smo u sred Kalabrije. Veprinac ni već Veprinac nego Apriano. Zna, zna bećar, Marki ča će to reć apri-ano) Tako čitamo va „Piccolo della Sera" od 14. o. mj. dopis iz Apriano (Marchi je najme med drugem i „corrispondente e reporter del Piccolo") va kem se javlja celemu svetu, da je veprinačka podeštarija proteštirala proti odluke ministarstva, da se talijanska universa učini va Roveretu va Tirole a ne va Trstu, kako to svi Talijani zahtevaju. Marchi će s tem dopisom dat popit svetu, da je Veprinac čisto talijanska občina, kako nijedan kalabrezki grad. Prosim Vas, ča je briga Veprinčane kade će bit talijanska universa, ter va Veprincu po zadnjoj popisije ni niti jednega Talijana? Al morda Marchi misli, da kad je on Talijan, da je celi komun talijanski? Vara se! U ostalom ni sam Marchi nije Talijan, on je Grk e bašta. Zač dakle ta komodija? Zato zač Marchi zna, da će s tem Talijanom ugodit a Veprinčane drži za najveće trubile na svetu, kem će lahko dat intendit, da je on to učinil, za „starinu i domaćinu". Trubili će verovat! Nesreća je bit slepo i šepasto al je još veća nesreća bit tako bedasto i zapućeno, da te svako ništćeto za norca ima. Veprinčani i Poljančani odprite već jedanput te vaše zakalane oči!

Creske pantomine. Sada kada su naši vredni creski kopaci digli glavi i zagrmeli vlastele: i mi smo tu i mi ćemo imet svoje pravice, i mi ćemo, da nam se rešpeta naš lepi, materinski, hrvatski jezik, sada su se i ta vlastela probudila, pak hote na silu, da pokažu svetu, da kopaci nimaju pravo, va Crese da se govori samo talijanski. Cres da je talijanski, furlanski, venecijanski, sve ča ćete samo ne domaći, hrvatski. Nego to ni šlo tako lahko, zapovedet Cresanom, da ne govore hrvatski — to se ne more, začepit njim usta se jednako ne more, dunke ča storit? S tem je vidite imperiale rejo podestà de Cherso razbijal glavu i razbijal ju dokle ni najzada prišal na lepu misal. Nabavil vam je on negdere nekakovega Liona de San Marko, pak ga je skriši po noće dal nekemu barkajolu neka ga cmrkne va more. Barkajol je to učinil i kada ti temu nebeše, Imperiale rejo podestà de Cherso je raztrubil po Crese i druguder, da je našal pismo, kako se negdere va more nahodi creski Lion de San Marco, ki da je očiti dokaz, da je Cres bil od vavek talijanski — venecijanski. Tega lava da bi dobro postavit na portal od podestarije. Na to vam

je podestarija armala nekoliko ribari, ki vam hodaju okolo po more — neki z ostami, neki s pikoni, kako već ki. Hitili su i mreži nadajuć se, da će tako ulovit onega kamenega lava. Tako je šlo sve do neki dan. Taj dan bilo je velo veselje va Crese. Podestà je naime razglasil, da je neki od ribara avistal na dne neku formu od blaga. To da mora bit sigurno Lion de San Marco. Brže bolje su prnesli špagi, imbragali su tu formu od blaga, armali boceli i stali, da će malo po malo potezat to blago van — na suho. Sva vlastela su se smestila po barkah i gledala ča će to vanka prit. I maškuli su paričali da će pucat. I banderi su paričali. Caspitte! festa nazionale! I vira, vira! . . Još malo, pak je vane! Vlastela se nadimlju, stoje glavi sve jedna preko druge, vrati se na težu — svaki bi otel, da prvi vidi. A srca va prseh tuču, tuču brate, kako po nakovale. Vira! Vira! Još malo, još malo! Sad na: — Evviva! Evviva! Evviva! vapiju ljudi i vlastela.

— Pum! pum! pum! udre maškuli na rive!

Podestà, i. r. podestà vas vesel, vas crjen kako rožica — Che gioia! che felicità!

Vira! vira! Glava je vane — i hrbat i prednje i zadnje nogi i rep — ljudi moji i rep — — —

I vrati se natežu, natežu, natežu — svaki će da vidi.

Onputa je najedanput sve zamuknulo. Ča je, ča ni. Usta otvorena zbale, oči se prevrću — nosi se prolonguju a obrazi bledeju, bledeju . . .

I gledaju ljudi i neće ni ne moru da veruju . . . Uši velike, trubac bislungo, sve od zeca. I nogi i rep — sve kako od zeca. Zè possibile! zalomi i. r. podestà, zè possibile!

I tu ni druge: zec je — zec — in persona! Povero Lion de San Marco! Ale kako je ta zec pak dospil va more.

A evo ovako:

Kako je poznato zeci delaju strašnu škodu vrednim našim kopačem va Crese. Ta škoda biva tako velika zbog tega, ča ih se nakoti sva sila. A ubijat se ih ne sme. Naš zastupnik i drugi narodni prijatelji zauzeli su se za to, da se tu velu škodu odvrati od naših ljudi. Učinili istanze, rikorsi i najzada je ministarstvo poljodjelstva naredilo, da se ima va Crese poubit koliko više zeci. Taj ordin je prišal na kapitana Scarpu va Lošinj i on se je lane va mesece maje dignul na nogi, obul je škornji do kolena, vas se je fudral s kožom i železom, hitil na se pušku od najnovejega sistema, zel sobom trejset drugeh lovci i s tom vojskom šal je on va Cres proti zecom. Tamo su mu se pridružili još i drugi ovci, vlastela i onda svi zajedno u boj!

To se zna va maje mesece, va vreme izvan stajona — ni ih se moglo ubit puno, tako da je neko pedeset lovci pomorilo svega skupa dva — slovom — dva zeca. Onputa su se Hrvatom rugali. — No, govorili su cacciatori dell' acqua dolce, tolike kumedije delate za dva zeca.

Ali nisu bila samo dva, bilo ih je više. Bila je još jedna žrtva — još jedna vittima. Tu vittimu ima na duše kapitan Scarpa. Jedan zec — to je ta vittima — prišal je po nesreće na tir kapitana Scarpe. Bilo je to blizu mora. Zec pogleda Scarpu, Scarpa njega. Vidi zec pred sobom onu bateriju, s kojom je bil nakican kapitan Scarpa i pomisli: Zadnja mi je ura prišla!

Skoči na jednu bližnju grotu. Scarpa za njim. Skine pušku i umeri: Pum! Balini su se, to se zna, zisuli svi pedeset koraki dalje od zeca va more i ubili jednega mrkača, ali zec od straha da ni kapitan Scarpa i njega ranil, hitil se je sam va more, samo da ne pride živ va Scarpine ruki.

Hitil se je va more i poginul. Sada su ga onako posoljenega zneli z mora — i ne znam ča su s njega storili.

Mej tem još vavek išću Lione de San Marco!

Da bi malo pamet — pamet iskali, morda bi ju kadegod našli.

Anzulo bi otel još jednu medalju. Kako je poznato, Anzulo je, čim je doznal, da će mu prit Marki za sekretarija, šal na Kantridu va fabriku od torpedini, da mu tamo naprave jednu medalju. Sada se sve liže i liže, kako bi dobil drugu medalju spreda. Za onu prvu ne govorimo niš, ma za onu drugu: kade su mu meriti, à?

Parlava in italiano. „Piccolo“ piše, da je Anzulo bil na audience puli švedskoga kralja i da je kralj s njim govoril samo talijanski. Još je „Piccolo“ pridodal, da kralj Oskar govori jako dobro talijanski.

Mi pak odgovaramo, da ne znamo, koliko zna kralj Oskar talijanski, zač ga nismo čuli, ali ako švedski kralj govori onako dobro talijanski, kako to „Piccolo“ prikazuje, onda je brizan Anzulo, a i s njim i sva „italianita“ od Apriana morala delat jako žalostnu figuru. Poznato je naime, da Anzulo ne zna pravo ni hrvatski, ki mu je materinski jezik, a kamo pak talijanski, ki njemu pristoji kako i tovaru zvonac.

Grossmann prodava barku. Neki dan je bil va „Piccole“ ovaj oglas: „Si vende una barca a Laurana. Rivolgersi al proprietaris G. Grossmann“. To vam je ona barka, s ke se je Grossmann onomad prekopičil va more i zijal: Ablju! ablju! ablju! On je govoril, da će va toj barke prenest lovranski Hrvati preko mosta. Sad ju prodava. Sic transit gloria mundi — tandi!

Blejamin se žere od jada. Jadan je na vanjščaki! I neki dan je na Stubice vapil, da ni na svete videl čoveka nezahvalnejega nego je lovranski vanjščak. Koliko su samo peteša puli mane zilokali, kada sam imel petešariju, zijal je neki dan — pak nà — kako da sam ono sve va more hitil. Imam lepi vrt, povedal je Blejamin dalje, rad bim sagradit tamo „vilu“. Ma ča ću s onem cimiterom pred nosom? Koliko sam ih prosil: Ljudi pustite, da ga premestimo kamo vanka na vanjščinu — a oni nè i nè — i tako ja ne morem sagradit vilu. Nezahvalnici!

Mjestne vjesti.

Prva kazališna predstava glasbeno-dramatičnog družtva u Voloskom biti će na Jošipovu, dne 19. o. mj. na 8½ sati na večer u „Narodnom domu“ u Voloskom. Družtveni članovi predstavljati će Molierovu komediju u 3 čina: „Umišljeni bolestnik“. Obzirom na to što je ovo prvi put, da družtveni članovi stupaju pred publiku na daske što no sviet znače, očekujemo sjegurno, da će se družtvenomu pozivu odazvati svi. Komedija što će se igrati jest komad koji se obično nalazi na repertoiru i većih kazališta. Osvedočili smo se, da je komad dobro izvježban, pak će predstava istog pružiti svim slušaocem ugodan užitak. Na Josipovu dakle svi u „Narodni dom“ da osokolimo naše diletante.

Čistoća je prva stvar. Sada kada pride do 20 tisuć tudjinci va našu občinu, morali bi svi gledat, da bude i v Opatije i na Voloskem sve čisto i čedno. Občina sa svoje strane učini za čistoću koliko more ali ne more stavit pred svaku kuću po jednoga policaja. Dužnost je za to svakoga, ki ljubi ovo naše lepo lječilište, da pazi na čistoću mesta kako na zenicu oka, jerbo va blatno mesto nijedan rado ne zahadja. Osobito bimo preporučili nekojim ljudem na Voloskem, da ne spražnjuju nečistoću po cestnih kanalih, da ne hitaju smeće na mesta kade ga prolaznici vide. Od blata svaki beži ki ljubi čistoću a za jedno lječilište ni lepo ni častno, da bude blatno. Zato treba svi ljudi i oblasti lječilišta baš da skrupolozno paze na čistoću mesta.

Svega po malo.

Grof Khuen-Hedervàry magjarski ministar na kraljevskom dvoru. Cesar i kralj imenoval je grofa Khuena-Hedervàry bivšega hrvatskoga bana i magjarskoga ministra-predsjednika od šest tjedana svojim ministrom na kraljevskom dvoru. Taj grof Khuen vam je on čovek, ki je va Hrvatskoj činil poubijat stotine nedužneh ljudi, čovek kega je neki Ertl javno nazval sleparom, ter mu sleparију na sudu dokazal; čovek ki je htel jednega madjarskega zastupnika podkupit s 10 tisuć krun. Prosit!

Smrt maršala grofa Waldersee. Taj njemački maršal umrl je na 5. o. mj. u Hannoveru u dobi od 72 leta. Ime Waldersee postalo je poznato jedva leta 1980. kad je bil od nemškega cesara poslan u Kinu, da osveti na Kinezih ubojstvo nemačkoga konzula Ketteler. Waldersee je va Kine bil zapovednik združenih vojnih sila svih u Kini interesiranih vlasti. Njemu je uspjelo, da potuče kinezke boksere i da učini red i mir u Kini, te je prisilio Kinu, da je dala ostalim državam podpunu zadovoljščinu za sve okrutnosti, koje su Kinezi na Europejcima počinili.

Lek proti pucanju kože na rukah. Operi dobro ruke pak ih namaži s „creme celeste“ a onda ih operi va sapunači, va koju se mora stavit malo vinskega spirita.

Koliko soldati ima Japan? Japanska vojska, koju su izmuštrali po nemačku ima 12 tisuć oficira, 350 tisuć soldati, 1116 kanuni i 82.500 konji. Konji su malo ili niš vredni.

Strašno veliki top ili kanun. Pred malo vremena dogotovljen je va Burgasu va Franceskoj veliki top ili kanun, koji teži 17 tisuć kilograma.

Koliko se ljudi seli iz Austro-Ugarske. U Ameriku se je izselilo iz Austro-Ugarske monarkije od 1. julija 1902. do 30. junija 1903.: Poljaka 37 tisuća, Slovaka 34.500, Hrvata i Slovenaca 33 tisuća, Madjara 27 tisuća, Niemaca 23 tisuća, Židova 19 tisuća, Rusina 10 tisuća, Čeha 7 tisuća, Rumunja okolo 4 tisuća a Talijana 2 tisuće. Preko polovice toga naselilo se je u sjevernoj Americi.

Skupštine od životinja. Poznato je, da se u stanovito dobu godine životinje sakupljaju po više puta, da drže nekakovu vrst skupštine. Sjegurno je svatko od vas vidio, da se vrabci sastaju obično prije zapada sunca na jednom stablu, pak da tamo čevrlju kako da si imaju Bog zna što pripoviedat. Tri puta na godinu sastaju se vrabci cieloga jednoga grada ili predjela na veliku skupštinu, dva puta u proljeću a jednu u jeseni. Tom prilikom sastaju se vrabci na opredieljenom stablu oko večeri pak tamo po ure i ure čevrlju svi na jednom, kako u parlamentu. — I opice običavaju držati takove skupštine. Na iste da dolaze opice iz dalekih krajeva, a da se pri tomu ponašaju kako razboriti ljudi. (Možda i lepše op. ured.) Tako barem piše profesor Pecheul-Zoesche, koji ne vjeruje neka se osvjedoči sam.

Moć ženske ljepote. U Firenci živi djevojka od 22 godine imenom Beatrice Ancilotti. Ta djevojka je tako liepa i krasna, da njezina ljepota slovi po cieloj Italiji. Ovih zadnjih šest mjeseca je radi nje poludio mladi slikar Costetti, drugi mladi slikar Mussini je radi nje išao u samostan. Ta novodobna Venera je vitkog stasa, visokog uzrasta i biele ko snieg puti.

Ugarska — židovima! Pod ovim naslovom donosi organ pučke stranke izvadak iz brošure G. Petrasevicha, koja nosi naslov: „Židovski posjednici i zakupnici u Ugarskoj“. Ova brošura — veli list — učinila je ilu-zornim lozinku Magjara: „Ugarska Magjarima“ te je dala mjesta lozinki: „Ugarska židovima“. To dokazuje pisac brošure ovim podatcima: Magjarski veleposjednici silno su zaduženi, dok se židovske nekretnine sve više množe, prelazeći iz ruku zaduženih veleposjednika u ruke židovske. God. 1901. provele se je u gruntovnicama prenosa 549.931 slučajeva (god. 1875. bilo je samo 193.568 slučajeva), a u vriednosti od 825.645.000 K. Od ovih prenosa imade se odbrojiti na slučajeve smrti i baštine samo četvrtina, u svim ostalim slučajevima prešli su posjedi u ruke židova ili stranaca. Tako židovi u Ugarskoj posjeduju 2788 velikih ugarskih dobara (ovamo se ubrajaju samo dobra iznad 100 rali), što čini 2,619 300 katastralnih jutara. Ubroje li se k ovome mali posjedi i posjedi seljaka, od kojih je došlo u židovske ruke do 1,200.000 jutara, tada posjeduju židovi u Ugarskoj gotovo 4 milijuna katastralnih jutara kao vlastiti posjed ili 6·18% ugarske zemlje. Prema tome posjeduju židovi više zemlje nego erar (2·7 milijuna), više nego kat. crkva (2·4 milijuna) itd. No to još nije sve. Ugarska imade 4861 zakupnika dobara, od ovih je 3170 židova, t. j. 65 postotaka. Dakle židovi imadu u zakupu više nego 3 milijuna jutara, (i ovdje su uračunana samo dobra iznad 100 jutara). Ako se ovamo pribroje i zakupnici maloposjeda, sačinjava teritorij, koji je u zakupu židova 5 milijuna jutara, a to znači, da su židovi u Ugarskoj gospodari ili zakupnici na 8 miiijuna jutara zemlje ili na 37 5% ciele zemlje. Značajno je, da zemlja prelazi u ruke židova najviše u krajevima čiste magjarske rase. Ako tako dalje podje, veli pisac brošure, tada će za 100 godina 34 28 postotaka ugarske zemlje posjedovati židovi kao svoj vlastiti posjed — to jest Ugarska će postati novi — Jeruzalem.

„Obzor“.

Savjeti za svakog čovjeka dobre volje. Šeći svaki dan dva sata, spavaj svaki dan sedam sati, ustani, čim si se probudio, radi čim si ustao. Ne jedi, dok nisi gladan, ne pij, dok nisi žedan, i to svaki put samo malko, ne govori, dok ne ustreba, kaži samo polovicu toga, što misliš, ne piši, nego što možeš podpisati, ne čini, nego što možeš reći. Ne zaboravi, da će drugi u tebe se pouzdavati, a ti da u njih ne možeš. Nemoj držati do novca ni više ni manje, nego što vrijedi: novac je dobar sluga a rdjav gospodar. Davaj novac na dar, ali ne uzajmljuj: darom steći ćeš samo nezahvalnike, zajmom neprijatelje. Pamti na smrt svako jutro, kad opet vidiš svjetlo, i svaku večer kada stupaš u sjenu. Nastoj, da budeš jednostavan, da budeš koristan, da ostaneš neovisan, i nemoj njekati Boga, dok ti ne bude posve sigurno dokazano, da ga nema.

Izpravak.

Iz Podgradske občine.

Z ozirom na dopis v Vašem cenjenem listu z dne 3. marca 1904. št. 9, pod naslovom „Dopisi I. Iz Podgradske občine“, Vas prosim, sklicuje se na § 19. tisk. zak., da blagovolite sprejeti sledeči

Popravek:

Ni res, da bi trebalo le nekaj pobotnic in računov upisati v denarno knjigo, marveč res je, da znaša glasom zapisnika z dne 15. decembra 1903. število teh upisov med stroški iz leta 1902. 341, med dohodki iz leta 1902. 54, med stroški iz leta 1903. 510, med dohodki iz istega leta 55, skupaj 960 kron, katero število pa se že skoraj podvoji z ozirom na to, da je treba dotične račune v mnogih slučajih razdeljevati na 23 sosesk.

Ni res, da je prišel neki Klemenčič nakrat iz Trsta 19. t. m. (menda na vabilo g. Marottija) delat račune, res je marveč, da me je gosp. prof. Matko Mandić, deželni poslanec, predsednik političnega društva „Edinost“. urednik „Naše Sloge“ itd., bil že prej vabil v Podgrad v sled pisem in brzojavov gosp. Marottija, a da se dogovorjeni sestanek ni mogel vršiti vsled moje bolezni.

Ni res, da se je „v odsotnosti načelnika sestavil zapisnik, katerega je napisal oni Klemenčič ali Klemenchich (mi ga ne poznamo)“ — in da sta se pri tej priliki gg. Zadkovič in Marotti pobotala z mano za 500 K. —, da vpišem neke pobotnice in dovršim račune, kar še „manjka“ in da je to masten zaslužek; marveč res je, da je bil v dotični seji dne 20. 2. 1904. navzoč tudi predsednik upravnega odbora g. Ukovič ter, da je že takrat izjavil, da treba vzeti domačina, da je ta nagrada prevelika itd., a da je isti g. Ukovič pozneje priznal podpisanemu, da je ta plača še prenizka.

Res je, da niti računi za prvo polovico leta 1902. niso bili dovršeni, nego da prejšnji računovodja g. Nadilo pri soseskah: Pregarje, Prelože, Račiče, Ritomeče, Sobonje, Starad, Studena gora, Zajelšje in Žejane niti za dobo od 1. 1. 1902. do 30. 6, 1902. ni prenesel niti ene postavke iz blagajničnih dnevnikov v glavne knjige, da

je glasom računskih izkazov za to dobo, kakor tudi za leto 1903., ko sploh ni upisane niti črke, prejel pogojeno plačo s pregledovalcem računov g. Wajšelnom vredi.

Res je, da bi se bilo dalo urediti račune v določenem času, seveda ob napornem delu po noči in po dnevu, ako bi bili prejšnji računi v redu in ako bi se z zopetnim prerešetavanjem računskih izkazov v prisotnosti odposlanca deželnega odbora in z raznimi zapisniki ne bilo zgubilo toliko časa.

Res je pa tudi, da je bilo ponovno pregledavanje računskih izkazov potrebno, ker se je na ta način našlo precejšnjih razlik (K. 2884·21) v korist občine.

Res je, da se jaz še nikdar nisem podpisal Klemenchich, kakor je tudi res, da urednik „Naše Sloge“, ki me je poslal v Podgrad, ni na glasu, da dela za italijansko stranko. Res je, da se je o tem g. prof. Mandić skliceval na narodno dolžnost, kakor je tudi res, da je to prvikrat v življenju, da se dvomi o narodno-političnem stališču mojem, ki sem kot sourednik „Edinosti“ žrtvoval marsikatero uro svojega časa brez nagrade za narodno stvar.

Podgrad, 8. marca 1904.

Udani: Franjo Klemenčič,
Cand. iur.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Dosad su ruski brodovi stajali zatvoreni va Port Arture i od tuda se branili. Odkad je pako zapoved ruske flote preuzel Admiral Makarov, počelo je to brodovlje izlazit van i samo napadat na Japonce. Tako kad su se dne 10. o. mj. pokazali japonski brodovi pred Port Arturom, izašlo je nekoliko ruskeh brodi s nekoliko torpediniera van na otvoreno i počeli pucat na neprijatelja. Već na početku hitili su Rusi na dno jednu japonsku torpedinieru i silno pokvarili japanski veliki brod „Takasago“. Taj brod drži se, da je takodjer šal na dno. Rusi su kod toga zgubili jednu staru torpedinieru, dočim je japonska sagradjena godine 1902. Japonska je flota za tim bombardirala Port-Artur ali bez uspjeha. Rusi su se opet lepo i junački obranili a Japonci već po deseti put otišli opareni, ča nisu mogli niš opravit.

Mejtem Rusija skuplja na kraju veliku vojsku. Govori se, da neće započet boja, dokle ne bude imela na bojištu do 600 tisuć soldati. Čemo videt ča i kako će onputa pisat bedasti „Piccolo“.

Ki nam je ča poslal.

Za cielu godinu platili su nadalje: Hrvatska čitaonica u Mihotići, Andre Gržetić Rukavac, Ante Medvedić Klana, Juraj Tomičić c. i k. podmaršal u Zagrebu, Milan Gremer Rieka, po 10 kruna. (Živili!); Bralno društvo u Podgradu, Dr. Dragutin Lukež Trst, Ivan Turčić stariji Lovran, Mate Janković Dane-Vodice, Liberat Sloković, župnik, Sv. Petar u Šumi, Marija udova Sučić Volosko, Andre Peršić Poljane, Ivan Vranić, župnik Vrh, pop M. Maračić Martinšćina, Čedomil Korbar župeupravitelj, Sv. Ivan od Šterne po 8 kruna; za cielu godinu smo još primili od gg. Viktora Tomičić u Voloskom K. 20, Ivana Tomašić u Opatiji K. 10. (Živili!); Ivana Kraljić Kozljak, Antona Uković Jelšane, Ivana Flego Hum, Ivana Kurelić Pićan, Pavla Sirola Pebljin, Josipa Tominić Lovran, Dra. K. Dabovića Kastav, Ljudevita Sučić Krk, Niko Turato kanonika u Cresu po 8 kruna; gosp. Ante Puža u Mošćenicah za 2 iztiska 12 kruna. Živili!

Br. 855/1904.

Oglas natječaja.

Kod podpisane občine imade se popuniti mjesto občinskoga podvornika.

Plaća mjesečnih K. 80 posticipando plativih i paušal za uniformu K. 140 na godinu, odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 31. marča 1904. sa dokazom, da su austrijski podanici i da su navršili 24. godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački po mogućnosti i talijanski.

Občinsko glavarstvo Volosko,
dne 16. marča 1904.

Br. 33.

Poziv.

Glavna godišnja skupština gospodarske zadruge u Kastvu obdržavati će se u nedelju, dne 20. marča 1904. u 9 sati u jutro u Kastav-gradu u prostorijah „Narodnog Doma“ sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izvještaj tajnika;
3. Izvještaj blagajnika;
4. Izvještaj revisionalnog odbora;
5. Izbor jednog člana zadružnog odbora;
6. Izždriebanje gospodarskog orudja;
7. Razni predlozi.

Gospodarska zadruga
Kastav, dne 12. marča 1904.

Podpredsjednik: K. Jelušić.

Oglas.

Podpisani časti se ovim javiti poštovanom občinstvu, da je u Voloskom kbr. 19 otvorio **vlastitu postolarsku radionicu.**

Preporuča se stoga svim za naručbe, koje će izvršiti uz vrlo umjerene ciene i na obće zadovoljstvo. Izradjuju se postoli po svim najmodernijim krojevima. Popravci izvršuju se točno brzo i jeftino.

Diko Jeftić.

Oglas.

Daje se ovim do obćeg znanja, da se u dućanu **Josipe Perac u Voloskom** (puli Pepe) dobrovoljno razprodaje sva manufakturna roba uz veliki popust prvobitnih ciena.

Preprodavaocem, koji bi uzeli veće partije robe daje se veći popust.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalce, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavnju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom,

registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

obdržavati će dne **26 marča** t. g. u 3 sata poslije podne u velikoj dvorani **„Narodnog Doma“ u Voloskom** svoju

VII. glavnu redovitu godišnju skupštinu

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne škupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. » nadzornog odbora;
4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda;
5. Zaključak glede uporabe čistoga dobitka;
6. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni.

Volosko, dne 25. febrara 1904.

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, na seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 12. Volosko-Opatija, u četvrtak 24. marča 1904. God. IV.

Razpust austrijskog parlamenta?

Na 8. o. mj. sastal se je na novo austrijski parlamenat va Beču. Isti bi imel puno znameniteh stvari odlučit ali delo va parlamente ne gre nikako naprvo radi obstrukcije, koju čine česki zastupnici. Česki narod najme već puno let zahteva, da se va Moravskoj učini jedna češka universa. Nemci za svem tem, da su i va Českoj i va Moravskoj va manjine neće nikako da dopuste, da se Čehom da jedna češka universa va Moravskoj. Austrijska vlada se zna, posluša Nemce i neće nikako, da zadovolji zakonitem i opravdanem željam českega naroda. Zato češki zastupniki va bečkem parlamente nastoje, da obstrukcijom prisile vladu, da poštuje zakonom zajamčenu jednakopravnost sveh narodi va Austrije. Ča je to obstrukcija? U kratko povedano obstrukcija je to, da se ili larmanjem ili prešnemi predlogi, interpelacijami na vladu, dugemi govori brani, da se va parlamentu razpravlja i zaključuje o zakonih, koje vlada parlamentu predlaže. Češki zastupnici služe se sada va bečkem parlamente obstrukcijom, da na takav način prisile vladu, da njim da ono ča njim po zakonu gre i ča Nemci već davno imaju. Radi te obstrukcije českeh zastupniki je ministar-predsednik Körber va velikoj neprilike. Ako zadovolji Čehe ozlovoljit će Nemce pak će ovi delat obstrukciju, ako ne zadovolji Čehe će ovi obstrukcijom branit svako delovanje parlamenta. Ča dakle učinit? Govori se, da je ministar-predsednik Dr. Körber čvrsto odlučil razpustit odmah iza Vazma parlamenat i provest nove izbore. Körber se najme nada, da bi po novemi izbori prišli va parlamenat ljudi, ki nebi bili već tako oštri jedan proti drugemu kako su današnji zastupniki navlastito Čehi i Nemci. Kako se iz ovega vidi, sva je prilika, da ćemo brzo imat nove izbore za bečki parlament. Kako je poznato šilje Istra va Beč pet zastupniki. Za svem tem, da je v Istre dva treta dela ljudi našega roda i jezika a samo jedan treti del Talijani, vendar imaju istarski Talijani va Beču četiri deputata a mi samo jednega. To je donekle krivnja nepravednega izbornega zakona a donekle i našega naroda samega, ki radi nepoznatega uzroka voli birat va bečki parlamenat tujega nepoznatega Talijana, nego poznatega domaćega vrednega čoveka, ki ima samo ta greh, da ni zatajil majčino mleko nego se priznava onim ča je najme: istarskim Hrvatom. Ako nas znaki ne varaju imat ćemo doskora nove izbore za Beč. Dobro bi bilo da se naša stranka već sada počme ozbiljno pripravljat za te izbore, da nas nezateču nepripravne. Sramotno je upravo za svakega Slovenca Istre, da je za zastupnika pete kurije v Istre bil leta 1901. zibran Talijan Dr. Bennati, za svem tem, da je većina istarskega puka hrvatsko-slovenskoga roda. To moremo zahvalit izdajicam iz Rukavca, Veprinca, Lovrana i Mošćenic. Pfui! Sram ih bilo! Kad bi barem ta Bennati bil u to vreme ča je zastupnik pete kurije učinil za Istru i njezin puk najmanju stvar. Njemu je jedina briga talijanska universa va Trstu, talijanske tabele na železnicah, talijanski jezik va školah, crkvah i uredih u obće pak samo talijanstvo Istre kako da smo v Istre sve sami Kalabrezi. Dokle se Dr. Bennati va bečkem parlamente brine samo per l' italianità dell' Istria“ naš zastupnik Spinčić i javno va parlamentu i tajno iza kulisa nenmorno dela i nastoji za dobrobit i korist istarskega puka. Nego o tem drugi put.

Pomirenje med Slaveni i Talijani.

Kako smo već jedanput pisali va „Narodnem liste“ počeli su nekoji pošteni i pametni Talijani iz kraljevine Italije, a na čelu njim general Riccioti Garibaldi, mislet na to, da bi najbolje bilo, da se slože svi Talijani svemi južnemi Slaveni a proti oholemu Nemcu, ki bi htel već celemu svetu zapovedat. Za reć istinu, nemšku oholiju i prepotenciju nemore se već ni trpet. Pride ti k nam Bog zna s kuda gol i bos kako „armerajzner“ pak se puli naš okoži a onputa počme zapovedat kako da je on gospodar a svi drugi da su mu hlapci. Ako ne verujete povedet ću vam ovu: Dokle je još bil va Mošćenicah za plovana pokojni don Marino-Šumberac Šote prišal je jedan dan va Mošćenice jedan Nemac iz Opatije. Pita jednega Mošćeničana neč nemški, pita drugega nijedan ga ne razume. Nameri se na plovana pak se počme na njega grdo jadit: „Čujete vi gospodine plovane, kakovi su to ovde ljudi, ki ne razumeju nemački?“ A pok. Šote pogleda ga onako oštro, pak mu odgovori: Čudim se Vašoj bezobraznosti. Ča bi te vi meni rekal, da pridem va Berlin pak da zahtevam, da svaki čovek va Berline razume i govori hrvatski?“ Se zna, da je Nemac na te besedi stavil rep med noge pak šal odkuda je i prišal.

Austrijski Talijani već dugo vremena pitaju, da njim Austrijska vlada da jednu talijansku universu va Trstu. Ovi dni je Austrijska vlada odlučila, da će Talijanom dat universu ale ne va Trstu nego va Roveretu va Tirolu. Čim se je to doznalo, počeli su Nemci proti temu larmat a Talijani su protestirali, da se neće njihova universa otvorit va Trstu, kade misle oni, da bi najbolje bilo. Nemški študenti po sveh universah a i va Beču su držali skupščine proti talijanskoj universe. Isto tako su i talijanski študenti va Beču i druguda držali skupščine proti temu, da njim se ne da universa va Trstu nego va Roveretu. Prilikom tih skupščina prišlo je na bečkoj universe do tučnjave med nemškemi i talijanskemi študenti. Neki od oveh po koridoreh bečke universe govorili su talijanski a neki su ih nemški študenti čuli i počeli zajedno tać (Lepa nemška kultura!) Radi tega su se digli svi talijanski študenti, da se prinuže kod rektora universe va Beču. Nego rektor profesor Erchenich dal je Nemcem pravo. Usled tega složili su se talijanski študenti s hrvatskemi, českemi, slovenskemi, rumunjskemi i svi složno šli na universu, da zahtevaju od rektora poštovanje zakona i svoje osobne slobode. Na universi dočekali su ih Nemci, nastala je tučnjava, kod koje je bilo puno ranjenih. To je prisililo sve nenjemačke

Podlistak.

Na policiji.*

Šaloigra u jednom činu.

Po njemačkom izkalupio ju V. R.

Uredovna soba. U prikrajku pisaći stol.

Osobe:

Komesar, Podvornik, Jure Frkatica.

Prizor prvi.

Komesar i podvornik.

Komesar: (Šeće, pak sjedne za pisaći stol; prebira spise.)

Podvornik: (Udje) Her komisar, melde horzamst, das ajne parti im sala fir zi ist.

Komisar: Lasens ajntreten.

Podvornik: (Okrene se k vratima): Kume, da hote unutar! (Izadje.)

Prizor drugi.

Komesar i Jure.

Jure: (Ulazi bojazljivo) Her,.. her,.. her.. ich bin gekumen.

Kom.: (Uredjuje spise, kao da nije čuo.)

Jure: (Stupi bliže) Već sam meldal, da sam evdè.

Kom.: Topro, topro, kako vas svala? (Uredjuje).

Jure: Kako me zvalà? . . . Ja, ja! . . . Kadà sam se odputil semo, mi je žena s skoda zakričala: mrcina stara, da te nebi vrag otental poć v oštariju.

Kom.: Ja pitala, kako vi svala. (Kaže u njega).

Jure: Ča morda, kako se ja zovem?

Kom.: Ja, ja!

Jure: A tako ši tako. Ja se zovem Jure, Zvane.

Kom.: (Piše) Presime?

Jure: Jure Frkatica.

Kom.: Vergatisa?

Jure: Ne Vergatisa, ne, lego Frkatica.

Kom.: Topro, topro! (Piše.)

Jure: Ja pobognji. Lego moj otac je imel vraga i dva teb Frkatic, ma da njim pravu istinu rečem, manè j' najvolel, aš mi je vavek govoril, da se pasem za sohi. A na slavu božju! I sohi su za nekega storene.

Kom.: Vi se svala Jure?

Jure: Ši i ne! kako se pravo za pravo stvar zame. Da njim pravu istinu rečem, ja ni sam pravo neznam, ako se zovem Jure al Zvane.

Kom.: Kako nebi znala?

Jure: Ki? Ča moja mat?

Kom.: Ne! — Ona!

Jure: A, moja ženićina? Ona hudobina, stran svetega krstà, kega na sebè nosi. (Križa se).

Kom.: Ne! — Ona! (Kaže u njega.)

Jure: A ča jas?

Kom.: Ja, ja!

Jure: Ma prosim ferlabnost njihega svetlega obraza za par besed, pak ću njim sve dopovedet. S oprošćenjem govoreć, ja sam se rodil kako dvojak. Mi Frkatice smo sve po dva na svet prihajali, kako kada gre prašišijon s crekvi. Kada su mane i brata krstili, dali su jenemu od nas ime Jure, a drugemu Zvane. Lego da znaju, ta dan je bila zimà, kako da se si vrazi žene. Bogme je bila sakrabojska zimà, da se je i danas spamećujem. Gospodin plovan, Bog njim daj lahko dušè, su rekli, kada su nas krstili, da je pala zima na sedmi stupanj, ale bimo mi rekli skalin . . . .

Kom.: Vajter, vajter . . .

Jure: Onput su nas, da mi je prostite, doma nesli, pak ne budi Bogu po nose, jedan se je od nas dveh po pute smrznul. Sada, da te mi valje stavit glavu na cok, ne bim njim mogal reć, ako sam se smrznul ja, al pak moj brat.

Kom.: To ne spadalo ovamo.

Jure: Onput neka pišu kako znaju!

Kom.: Ne brbljala — držala trubac!

Jure: Vraga sam ja bratu držal trubac, kad su mi bile ručice pofašane.

Kom.: Ruik! . . . Rodjena?

Jure: Ki, ča moja mat?

Kom.: Dumkopf! Ona, ona! (Kaže u njega).

Jure: A ča jas?

Kom.: Ja, ja.

Jure: (Šuti.)

Kom.: No, goforila?

Jure: Ter su mi rekli, da neka ne brbljem, pak zato mučim.

Kom.: Petàk!

Jure: Ča petàk? Ja sam se pobognji rodil sobotu, a ne petak.

Kom.: Ona morala goforiti, kaj ja pitala, ili išla van.

Jure: Prosim proščenja njihega svetlega obraza, neka se ne jade, pak neka me još jedanput pitaju.

Kom.: Rodjena?

Jure: Param da ja, aš po svetega Kirina nisam z neba pal.

*) Ova igrica predstavljala se više puta u Kastavskoj čitaonici uz silni smijeh slušateljstva. (Jure valja da bude star čovjek, prilično zafrknute pameti.)

študente na bečkoj universe, da su se složili proti Nemcem. Držale su se skupščine, na kojeh su Talijani, Hrvati, Slovenci, Čehi, Poljaci, Rusi i Rumunjci odlučili složno branit se proti bahatemu i oholemu Nemcu. Slaveni su obećali Talijanom a ovi Slavenom pomoć u svem i svačem proti Nemcem. Kod pogovaranja za složni rad med Talijani i Slaveni govorili su i talijanski študenti iz Istre. Dočim su svi drugi talijanski študenti bili baš oduševljeni za slogu med Talijani i Slaveni, istarski Talijani su bili proti temu. A zač? Zato jerbo istarski Talijani dobro znaju, da se njihovo gospodstvo v Istre temelji na nepravice, na gazenju zakona, na brutalnoj sile i da bi to njihovo gospodstvo v Istre prestalo onaj čas kad bi se odlučilo, da ima vredit v Istre jednako pravo za sve za Talijane i za Hrvate. Toga istarski Talijani neće, oni će, da budu oni gazde a mi ki nismo Talijani, da budemo hlapci. Ne bu nič. To će poć tako naprvo dok se naš narod posvema probudi a onputa će se najednput sve promenit. Neće bit ni hlapca ni gospodara nego ćemo bit svi jednaki Talijani i Hrvati.

Nadamo se i temu, da će naše istarske Talijane pameti navadit njihova braća iz Italije, koji su prama nam Hrvatom malo pravedneji. Tem toga znamo, da smo mi Hrvati i Slovenci v Istre i Primorju pripravni na pravedan mir s našemi Talijani, al da ovi neće da znaju za takov pravedan mir. Naši Talijani hoće samo, da budemo mi njihovi „ščavi". Mi ćemo pak radje svi umret nego bit ičiji „ščavi" a najmanje talijanski.

Domaće vjesti.

Hrvatska pučka škola u Voloskom. Poznato je čitateljem „Narodnoga lista", da se mi borimo već od leta 1897. da dobijemo na Voloskom jednu javnu pučku školu sa hrvatskim naukovnim jezikom. Osamdeset dece hrvatskeh roditelji na Voloskom nima ni škole ni učitelja, trideset doklačene talijanske djece ima u Voloskom svoju talijansku školu i dve učiteljske sile! To je tako zvana talijanska pravica v Istre. Leta 1901. je ipak cesarska vlada odlučila, da se i za te Hrvate učini jedna škola na Voloskem. Nego proti temu su Talijani rekurili va Beč. Ovi dni došla je iz Beča odluka, da se na Voloskom mora valje odpret hrvatska pučka škola. Radi tega će jedna učiteljska sila na talijanskoj pučkoj školi odpast. Govori se, da će učitelj Pegan bit premješćen u Lovran a učiteljica Tomašić, da će preuzet sama talijansku školu. Jednu godinu borbe htjelo se dok smo došli do jedne škole!

Novačenje ili leva bit će ovo leto na Voloskom 8., 9., 11. i 12. aprila; u Labinju 5. i 6. aprila; u Kopru 22., 23., 25., 26. i 27. aprila; u Piranu 29. i 30. aprila; u Rovinju 28. marča; u Puli 21., 22., 23., 24. i 26. marča. U drugim mjestima Istre se je novačenje već obavilo.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu, obdržavati će u nedelju, dne 27. t. mj. svoju redovitu godišnju skupštinu. Umoljava se ovime cienjene članice, da u čim većem broju pohrle rečenog dana u 4 sata poslije podne u „Narodni dom".

Brsečki kukolj. Brsečani pokazali su se i ov put, kako i vavek baš po junački. Ali kako va svakoj pšenice ima i kukolja, tako se je i mej njimi našal nekakav propalica — izdajica Andre Hrelja-Lučić. Tega je talijanska stranka zela va komisjon i s njegovun pomočun odbila preko 20 berseček glasi. Kad je svršil izbor hteli su tega junaka naši izbornici, a na čelu im Brsečani, malo pozdravit. Poredali su se pred „Stražnicu" a dva od njih stavili su se na vrata. Slavni Lučić opazil je ča ga čeka pak ni otel poć ća, dokle nisu šli komisar, potešta i drugi od komisjona. Kad su oni šli ča ni mogal ni on od manje storit. Klobuk je navukal na oče, kako oni Briganti z Kalabrije i otputil se. Oni dva, ki su na vratih stali pozdravili su ga sa „Zdravo izdajica!" a drugi, ki su va rede stali svi kako jedan dignuli su klobuke i počeli vikat: „Živio brsečki Kafula!", „Živio izdajica!" i s takovim i sličnim povicima odpratili su ga do Karline oštarije.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Poljanama. U nedelju, dne 27. marča 1904. točno na 4¼ sati zapôdne biti će redovita glavna skupština na Veprincu, u staroj kući plovanskoj, ovim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednice; 2. Izvješće tajnice; 3. Izvješće blagajnice; 4. Izbor novog odbora; 5. Slučajnosti.

Učka prez suca. Talijanska stranka stavila je za suca va prvem tele Jureta Brubnjak i Franeta Sandalj. Prvega za selo Učku a drugega za Obrš. Buduć je va prvem tele dobila naša stranka, ostala su sela Učka i Obrš prez suca. Kad su svršili izbori za prvo telo bilo je va grade nekoliko Učkari, ki su se prodali za pol litri i porcion bakalara, pak su ih neki naši pitali, kade njin je sudac. Oni su brižni odgovorili, da gredu pitat poteštu. I bogme šli su tamo pred komisjon pitat, da oni te imet Jureta suca va Učke. Svi su se nasmeli a potešta njin reče, da sada je već prekasno, aš da je Pilat rekal: „Ča j' pisano, pisano je!" Svi ki su okole stali smeli su se i rugali Učkarom a govorili su, da Učkari sada suca mese od snega.

Veprinačko družtvo za štednju i zajmove obdržavati će dne 27. marča u 5 sati poslje podne u družtvenim prostorijama svoju prvu glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom. Pozivlju se na tu skupštinu svi za drugari i prijatelji družtva.

Marko Neutral. Na dan izbora za drugo telo va Mošćenicah bil je celo vreme od prilike jedno četire ure va „Stražnice" blizu komisjona Marko z Dragi, ki je vavek govoril, da je „neutral". Kad se je već bil štufal tamo stat, počel je neč talijanski brbljat, ča ni stalo ni leglo, tako da su se svi okolo morali smet njegovoj nemotarije. Verujte mi, da se ni nijedan tako osramotil kako on, nego ni ni čudo, aš njemu jako „nervozo" škodi. Kad je taj gospodin videl, da neki od naših stoje onde bliza komisjona i da imaju listu v ruke va ku notevaju sve nepravice, ke se delaju, mislel je, da bi mogal i on čagodar notevat pak je stegnul žepa jedan bokunić karti i lapiš pak je počel neč notevat jušto onako, kako jedanput na „Base" va Novajorke.

Tast Afrikana Kafule. Kafula ima va Drage tasta, ki je drugačije dobar i pametan čovek, ma ima ta fal, da mu zet zapoveda. To se je najbolje videlo na dan izbori. On je pred nekoliko let zgubil sina, mladića, pak se je zavečal, da neće nikad poć va grad, dokle ga mrtvega ne nesu. I za istinu držal se je tega zaveta do izbori. Buduć je imel glas va prvem tele — ne znam ni sam kako — Kafula je imel takovu moć nad njim, da ga je zivukal va grad, te ja tako prekršil zavet i pozabil na sina, ki mu tamo pul sv. Bartula počiva. Dobro je storil on čovek, ki ga je pošiljal neka gre malo na cimiter pogjedat litrat od svojega sina!

Tovarsko meso va Mošćenicah. Kad je i ta Marko na večer doma prišal, počel je kričat neč po talijanski, kako da mu je, Bog nas očuvaj, z van pameti prišlo, tako da su se svi čudili, ki su ga čuli. Svi su pitali, ča mu je to prišlo? Neki su govorili, da je pijan, neki da ga je „nervozo" čapalo, neki, da je od takove raci i tako napred a jedan je pak rekal: „Bože moj ča se čudite, ča ne znate, da su va grade puli Karli jili gulaš od tovarskega mesa, a tovarsko meso jako naškodi pak je i njega to smutilo! Svi su se počeli smet i svakemu je bilo razumljivo zač je Marko onako vapil.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovao je dne 19. o. mj. gosp. Dinko Spinčić u Mihotićih 40 filira u ime globe, što se je u njegovoj krčmi našla jedna kutijica ne družbinih žigica. Da nadoknade družbi gubitak, nastao njoj radi toga, darovaše gg. Mate Kundić, Perman Rudolf, Dr. Poščić po 40 fllira, a gosp. Radović Ivan iz Sušaka 1 krunu, ukupno sakupljeno tom prigodom K. 2·60.

Neka znadu naši narodnjaci po Istri. Donašamo ovde imena oneh Učkari, občinari Mošćeničkeh, ki su kod zadnjeh občinskeh izbori dali našim tvrdu veru, da će poć glasovat z našemi a kad tamo glasovali su s Kalabrezi. To su sledeći junaci: Jure Brubnjak od Martina br. 124, Saler Baštian Mulac br. 129, Stenta Josip br. 125, Brubnjak Anton p. Jureta-Ivanac br. 119, Brubnjak Josip od Martina br. 118, Anton Brubnjak p. Matela Pacić br. 114, Brubnjak Ivan od Franeta Vučić br. 128, Mate Brubnjak Pačić Šćace br. 117, Petar Brubnjak od Andrije br. 115 svi iz Male Učke (Draga).

Mjestne vjesti.

Sv. potvrda ili berma dieliti će se u Voloskom druge nedelje iza Vazma t. j. 17. aprila 1904.

Iz sjednice občinskega zastupstva u Voloskom. Občinsko zastupstvo u Voloskom obdržavalo je dne 17. o. mj. pod predsjedanjem načelnika gosp. Dr. Stangera sjednicu, na kojoj se je medju ostalim stvarima zaključilo kupiti od tvrdke baron Schwarz u Beču nacrte ili plane i troškovnike za novu kanalizaciju u lječilištu Opatija će razpisati natječaj za izvršenje te kanalizacije. Tim je učinjen odlučni korak za riešenje toga vrlo važnoga pitanja. Nadalje zaključilo se je na istoj sjednici predložiti ministarstvu bogoštovja i nastave, pravila i učevnu osnovu za jednu občinsku trgovačku nastavnu školu u Opatiji. U toj školi učila bi djeca obojega spola, koja su već svršila pučku školu, predmete koji su za trgovačku izobrazbu potrebiti. Sve takove škole u Austriji uživaju podporu od države pak bi sjegurno i ovoj vlada dala znatnu podporu. Na istoj sjednici zaključilo se je takodjer razširiti put, koji od barakule vodi do crkve sv. Roka u Voloskom.

Prva kazališna predstava glazbeno-dramatičkog družtva u Voloskom. Kako smo u zadnjem broju „Narodnog lista" najavili, priredilo je Volosko glazbeno-dramatično družtvo u subotu, dne 19. o. mj. u „Narodnom domu" svoju prvu kazališnu predstavu. Predstavljala se Molierova komedija: „Umišljeni bolestnik". Na predstavu došlo je mnogo i otmenih gostova, tako da je bila prostrana dvorana „Narodnog doma" dubkom puna. Osobito nas je razveselilo što smo te večeri imali u svojoj sredini mnogo čeških gostova iz Opatije. Što se predstavljanja komedije same tiče moramo reći, da je bilo izvršeno jako točno i baš umjetnički. Izim malih nedostataka, koji se kod predstava diletanta svuda i svagda opažaju, bilo je izvršenje igre baš savršeno, što su priznali nekoji, koji se u te stvari dobro razumiju. Glavnu ulogu umišljenoga bolestnika Argana odigrao je gosp. Ante Ryšlavi baš majstorski. Gospodjica Antica Tomičić igrala je ulogu sobarice Toinette te je tu svoju ulogu odigrala na udivljenje publike. Gospodjica Anka Stanger kao Angelika bijaše prava umjetnica. Svaku hvalu zasluže takodjer gospodjice Slava Večerina kao Bellina Arganova žena) i Marija Stanger (kao Angelkina sestra), te gospoda Ernest Baša, A. Krulčić (kao Kleant), Petar Rubinić i Vjekoslav Rajčić. Čuli smo od nekojih prisutnih stranih gostova, da njim se je pričinjalo kao da su u kakovom velikom kazalištu. Mi nemožemo nego biti zahvalni našim vrednim diletantima, što su nam priredili tako ugodnu večer, te ih želimo doskora vidjet opet na pozornici. Samo složno i uztrajno pak ćemo sjegurno napredovati! I materijalni uspjeh ove zabave bijaše jako povoljan. Iza predstave sakupili se skoro svi, koji su istoj prisustvovali u restauraciji „Narodnog doma" gdje su se uz pjevanje i razgovor pozabavili sve do 2 sata po ponoći.

Razpisana učiteljska mesta u Voloskom kotaru. U ovom kotaru razpisana su sliedeća mesta: III. reda na hrvatskom odielu u Lovranu, te podučiteljice u sv. Mateju i Rukavcu. Zatim ona učitelja voditelja u Tatrah, Slivju, Brezovici i Pasjaku.

Za ove natječaje doznali smo preko prijatelja, pak nebi mi imali izmedju častnog učiteljstva toliko čitatelje, mi ne bi ih sjegurno za volju carske oblasti objelodanili. Ovom zgodom spomenut ćemo samo dvie tri k najnovijoj metodi, po kojoj se razpisuje učiteljska mesta u Istri.

Prije, dok su morale za interesovane občine plaćati uvršćenje natječaja na pojedina učiteljska mjesta, uvršćivale su ih carske oblasti u javne novine, što je bilo sasma u redu. Od kada pako moraju snašati ove troškove carske školske oblasti, osvojile su iste drugu metodu razpisa natječaja, t. j. sada razpisuju natječaje litografiranimi cirkulari, koje onda šilju širom Istre na razna kotarska i mjestna školska vieća, koja onda svojim putem obznane o tom podredjeno si učiteljstvo.

Ovakov postupak je manjkav. Manjkav je stoga, jer u velikih praznicih, kad se učiteljstvo razbeži svojim kućam, često ne saznade za ove cirkulare. Drugo je opet, obzirom na slavenske škole, da za razpise natječaja veoma težko ili nikaka ne doznaju slovenski učitelji, koji bi možda kompetirali, iz Kranjske i Goričke. Baš radi toga mnogo mjesto uz ponovni natječaj ostaje nepopunjeno ili se ga za silu bud kako popuni. A to sve za ciglih nekoliko kruna.

Kotarska Gospodarska zadruga Volosko Opatija pozivlje članove, neka do 25. t. mj. prijave potrebu sumpora i modre galice. Sumpor će se davati po K 16·50, 14·90 i 14·20 po 100 kg polag finoće, koju tko želi. Obakreni sumpor iliti sumpor pomiešan sa 3% modre galice stoji K 1·80 više po kvintalu. Preporuča se uporaba obakrenoga sumpora za prvu ruku, jer se tim obrani i grozd od peronospore. Mnogi, koji ga lani nisu rabili imali su liepe zelene loze, a grozde osušene od peronospore.

Modra galica najfinija prodavati će se po K 54 po 100 kg. Povrh toga platiti će se samo vožnja.

Kom.: A gdje rodila?

Jure: Kade me je mat rodila?

Kom.: Ne, ne, gdje ona rodila? (Kaže u njega.)

Jure: Ča jas?

Kom.: Ja, ja?

Jure: (Tiho) Vraga sam ja rodil! (Glasno) Morda me misle pitat, kade sam se rodil?

Kom.: Ja, ja!

Jure: A take ši tako. Rodil sam se va Briškuljićevem skadnje.

Kom.: A kade to skadnje?

Jure: Tamo zdola cesarske cesti, kade je bila pul onega kocà ona murva, ku je lane strel razfrakašala.

Kom.: Na koja sela?

Jure: A va našem sele, pul Kablari.

Kom.: Imala roditelja?

Jure: Moral sam jih imet, drugačije nebi me ni bilo na svete. Imel sam jenu mater i jenega oca, Bog jih pomiluj! Mat je bila ženska, pak je umrla prez pištamenta, a otac je živel do svoje smrti i ontrat je i on nebog umrl.

Kom.: A stari?

Jure: Ča ja, al moj pokojni otac?

Kom.: Ona, ona! (Kaže u njega.)

Jure: Pred tri leta sam imel četrdeset let, a sada o Lucijine ću imet četrdeset i jenò.

Kom.: Kako bilo to pravo?

Jure: Ma je. Dva leta sam bil va Merikah, dunke va tujem pajiže; pak kako ne valjaju pul nas amerikanski soldi, to će reć, od tujega pajiža, tako ne valjalu param ni moja amerikanska leta.

(Nastavak sliedi.)

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Misli.

I.

Što misli mlada djevojka:

1. Da je ona najljepša djevojka;

2. Da bi svi muškarci za njom ludovali, kad bi to samo htjela;

3. Da su sve njezine prijateljice nenavidne na njezinu ljepotu;

4. Da je Petar ljutit, što ona Pavla rado gleda;

5. Da je Marko u nju kao mačak zaljubljen;

6. Da je ona medju svojim prijateljicama najmladja;

7. Da imadu druge djevojke više „falsega“ na sebi nego ona,

8. Da nijednoj nepristaje klobuk tako lijepo kao njoj;

9. Da će se najsretnije udati;

10. Da bi se radje udala danas nego sutra.

II.

Što misli stara djevojka:

1. Da se je mogla više puta udati, ali da nije htjela;

2. Da su se radi nje barem sto puta mladići potukli;

3. Da su sada mlade djevojke razuzdanije nego je ona jednom bila;

4. Da nema pametnije djevojke od nje;

5. Da njoj ljepše pristaje odijelo najnovije mode, nego li curici od šestnajst godina;

6. Da se je već zaboravilo na „tombulu“, što ju je možda u mladosti počinila;

7. Da muškarci još za njom luduju;

8. Da jošte nije ružna;

9. Da ima još djevojka starijih od nje;

10. Da bi se odmah udala, samo da tko dodje.

III.

Što misli udata žena:

1. Da je bila u osamnajstoj godini veoma lijepa djevojka;

2. Da je imala mnogo prosaca, ili barem da ih je mogla mnogo imati, kad bi bila htjela;

3. Da su sve njezine prijateljice starije, nego tvrde;

4. Da ima veoma dobro srce;

5. Da ljudi o ljepoti Lukrecije ili Euselije pretjeruju;

6. Da je njezina tašća najgora žena na svijetu;

7. Da bi njezin suprug najpametnije uradio kad bi slušao njezine savjete;

8. Da su njezina djeca najljepša;

9. Da li njezin suprug zbilja tamo ide kako reče da ide;

10. Da se mora sve stare djevojke sažaljivat.

IV.

Što misli mladić:

(Postepeno prema njegovim godinama.)

1. Da je on najljepši dečko;

2. Da su sve malice u njega zaljubljene;

3. Da nadje djevojku, koju će za nos voditi;

4. Da si dobi djevojku, koja će davati „za tabak“;

5. Da dozna gdje su lijepe „kelnerice“ i dobro pivo;

6. Da uzmogne živiti na tudji račun;

7. Da je već ostario;

8. Da nadje koju, koja ima novaca;

9. Da oženi čim više novaca;

10. Da učini najveću ludoriju na svijetu (t. j. da se oženi.)

Ovo smo dobili od jednoga prijatelja, čije ime ne mislimo objelodaniti, jer se bojimo, da bi mu možda koja — oči izkopala. Varamente je malo papreno, nego na slavu božju! Prej smrti čoveka sve toka.

Svega po malo.

Lepa zaslužba, ku čovek ima jedući. Va Londone je ljudi, ki živu samo od tega, da su za dobru plaću pozvani va gospodske fine kuće na objede, a imaju zadaću, da pozvane goste zabavljaju. Se zna, takovi ljudi moraju bit fino izobraženi i duhoviti tako, da u družtvu drže živu konversaciju. Se zna, da drugi pozvani gosti nesmeju niti znat, da su takovi ljudi za to plaćeni. Za plaću dobivaju ti javni zabavljači po 100, 1000 do 2000 kruna već prema temu kakov položaj ima gospodar kuće. Za jedne sezone more takov jedan plaćeni gost zaslužit od 20 do 40 tisuć krun.

Celo selo poludilo. U portugizkom selu „Montouró“ je ovih dni jedan starac pal u nesvest tako, da su susedi mislili, da je umrl. Kad ga je seoski brijač počel prat probudil se je ta „mrtvac“ i počel je kričat tako, da su svi ki su okol njega bili pobegli na placu. To probudjenje mrtvaca dalo je svim va selu toliko straha, da su svi do zadnjega poludili. Svi su se sukli do noga pak su kako va procesije šli va crkvu. Onde njim je brijač počel predikat, da je on arkandjel, da moraju svi hodit za njim po rukah i nogah, da navale na djavla paklenskoga, ča su svi i storili. Veći del teh nesretneh ljudi je tako poludilo, da će težko kada već ozdravit.

„Piccolo“ preštampuje iz „Narodnoga lista“. Va predzadnjem našem „Narodnem liste“, u podlistku, donesli smo telegram-floću iz Londona, da je sva ruska flota potopljena. Va „Piccole“ od 11. o. mj. (jutrnje izdanje) čitamo telegram iz Londona 10. t. mj.: Nella baia di Possiet la squadra russa sarebbe stata distrutta.

Drugi floću-telegram iz Tokio donesli smo, da Port-Artur već osam dani gori. „Piccolo“ (večernje izdanje) od 10. t. mj. ima takodjer dopis iz Tokio, u kojem čitamo: Il forte di Porto-Arturo sarebbe stato distrutto dalle granate giapponesi.

Treću floću-telegram iz Kronstadta donesli smo, da je japanezka flota bombardirala Petrograd; „Piccolo“ (večernje izdanje) od 10. t. mj. pak ima telegram iz Berlina, da će Englez bombardirat Petrograd.

Da se va istinu slažu naši floća-telegrami sa „Piccolovi“ to se može svaki osvedočit; zato smo i povedeli va ken „Piccole“ nahajaju se ti telegrami.

Da nam se pak ne reče, da smo mi one „floćade“ storili po „Piccolovih“ telegramih spominjemo, da tega nismo mogli storit, aš je prvo izašal „Narodni list“ nego „Piccolo“. Po ten taken je „Piccolo“ oni telegrami preštampal od nas, samo ča je neč malo preobrnul. Ale s drugemi besedami govoreć, ča smo mi pisali kako „floćade“, to dava „Piccolo“ svojim čitateljem kako živu istinu. — Ah, povero mondo tondo!

Carski manevri. Ovogodišnji veliki carski vojnički manevri bit će va južnoj Českoj. Kod isteh će sudelovat 8. kor (Praga), 9. kor (Josefstadt), 14 kor (Inomost) i 2. kor (Beč) i jedan del austrijskega domobranstva.

Jednakopravnost ženskih i mužkih vlada u državi Coloradu u sjev. Americi. Tamo imaju ženske izborno pravo kako i mužki dapače tamo mogu i ženske ići u „soldate“. Guverner Peabody imenovao je pred nekoliko mjeseca svoju kćer Jessie oberstarom national-garde.

Trošak za japansku vojsku. Rusko-japanski rat traje samo mesec i pol, a Japanci su već va „bulete“ to će reć nimaju beči za vojsku. Sada je vlada predložila parlamentu zakon, da se proširi monopol tabaka na izdelani duhan, da se uvede porez na sol i svilu, da se povisi porez na zemlju. Od svega toga dobivala bi država 68 milijuni jeni na leto. Trošak vojske od početka rata pak do konca ovega leta proračunan je na 536 milijuni jeni. Jedan jen nosi od prilike 5 kruna.

Njemačka surovost. Na 15. o. mj. imao je poznati českí violinista Kubelik prirediti u Inomostu (Innsbruck) jedan koncert. Nemci su prije nego je imal početi koncert priredili proti Kubeliku veliku uličnu demonstraciju. Razbijali su prozore, bacali kamenje, urlikali i vikali kao kakovi Hotentoti. Kubelik je pobrao svoje gusle pak odputovao u Beč. U istinu Nemci su postali već tako arogantni, da ne puste već nijednoga živit, koji nije Nemac.

Lek proti kašlju. Zame se 5 heleri rožic od kamilice, stavi se to va bocu, nalije se nutra pol funta čiste glicerine i stavi na teplo mesto da ostane vavek malo teplo. Nakon osam dana procedi se va drugu bocu. Ov lek je dobar, koristan takodjer za stare ljude, ki težko dišu.

Kad te komarac ubode namaži dotično mesto suhim sapunom pak će ti bol odmah prestat.

Najcenija mišolovka. Napuni se lonac vodom, pokrije se ga mokrim pergamenom od papira, koju trebe dokle je još suha razrezat oštrim nožem na križ a na rube toga križa pospe se cukara ili muke. Miš pride do križa, pergamena se pod njim odpre a on pade po glavi va lonac kade se utopi

Koliko se puti poljubi ili bušne svoju ženu? Neki Englez je va Londonu kroz 20 let zapisal svaki put kad je poljubil svoju ženu. (Ala ma je bil bedast!) Prvo leto svojega zakona poljubil se je svojom ženom 36 tisuć puti, to je od prilike 100 puti na dan. (Aj štroka! seguro ni imel drugega dela!) Drugo leto je teh bušac bilo već polovicu manje, treto leto ih je bilo popreko 10 na dan. Nakon 5 let samo dva na dan to jest jedan jutro i jedan na večer, a nakon 5 let su se samo kadagod „cmoknuli“.

Najveću bradu na svetu ima neki Jean Coolon va Monthurnu va Franceskoj. Duga mu je 3 i pol metra, a kad Jean Coolon stoji ravno onda se 2 metra i ¹/₄ vuče po tlu. Brki padaju mu do pasa.

Mast za bačve ke puštaju. Zami 25 grama loja, 20 grama voska, 40 grama svinjske masti, to sve stali dobro i zmešaj. Kad se ohladi, primešaj k temu još 25 grama prosetega pepela. Kad češ začepit kakovu puč na bačve, stepli tu mast na sveće i stavi na puknjeno mesto, koje pak moraš prije dobro očistiti.

Književnost i umjetnost.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Doznajemo, da je „Matica Hrvatska“ pozvala našeg g. Rikarda Katalinića Jeretova da joj spremi svoje pjesme. Poznato nam je, da ih je g. Jeretov poslao već u Zagreb, pa se zaufano nadamo, da će „Matica Hrvatska“ uzradovati sve istarske Hrvate i štovatelje pjesnikove još ove godine zbirkom pjesama naseg odličnog prijatelja.

Milo nam je što možemo podjedno prikazati našim čitateljima, što piše o njem u ljetopisu „Matice Srbske“ jedan od najuvaženijih hrvatskih kritičara: Jovan Hranilović.

Evo u cjelosti njegova suda o našem vrlom pjesniku i prijatelju:

Poslije Tresića-Pavačića najplodniji je savremeni hrvatski pjesnik iz Dalmacije: Rikard Katalinić-Jeretov. I on je lirik. Do sada je izdao nekoliko zbiraka pjesama, u kojima se opaža, kako mu se pjesnički vidokrug sve više proširuje, estetski osjećaj prekaljuje, a forma usavršava. Godine 1901. izdao je u Zagrebu zbirku pjesama pod naslovom „Zadnje pjesme“, u kojoj je pribrao svoje pjesme, štampane u razdoblje od 1895. do 1901. u raznim časopisima.

Kod nijednoga od hrvatskih pjesnika amo od druge polovine osamdesetih godina ne opaža se tako očevidno i stalno napredovanje i usavršavanje kao kod Katalinića. Ubrzo se je kanio retorike i tipske Frazeologije. Svojim pjesmama od poslednjih šest godina, što ih je u ovu zbirku uvrstio, dokazao je pročišćeni ukus i prošireno obzerje. Diksija mu je čisto poetična, većinom upotrebljava pjesničke slike, osobito mu je uspjela duhovita i originalna metaforika.

Može se reći, da je upravo sjajna i uvjek zgodna metaforika Katalinićeva ono, po čemu je on sebi osigurao odlično mjesto medju hrvatskim liricima.

Osobito su mu uspjele pjesme, izpjevane za boravka u Parizu i Londonu, pod neposrednim utiskom tih velikih stjecišta svijeta. Odlikuju se divnom preciznošću i dotjeranom plastikom i kontrastikom.

I poslije te zbirke pjesama saopćuje Katalinić mnogo masom lirskih pjesama u raznim hrvatskim beletrističnim časopisima, kojima je on jedan od najvjernijih i nejvrijednijih suradnika, prava pjesnička priroda, jednako mio i drag u svim krugovima mladih i starijih. Godine 1902. izdao je Katalinić u Zadru sitne pjesničke crtice u prozi pod naslovom „Inje“. To su pjesme u prozi sa svim osobinama Katalinićeva pjesničkog individualiteta. Ponikle su u pjesničkoj duši u isto vrijeme, kada je u njoj procvalo i ono nježno cvieće, što ga je skitio u zvonke stihove u „Zadnjim pjesmama“, isti im je dojam, isto ih je obasjalo sunce, ista ih je progrijala duša. Što pjesnik nije mogao, da izrazi u stihu, izpjevao je u prozi. I to je nježna lirika, s nešto više primjese epskoga elementa, s više plastike, s više refleksije i misaonosti. To je u neku ruku najljepši pjesnički tumač cijele skale pjesnikovih misli i osjećaja, odjek raznih veselih i žalostnih doživljaja u svijetu, a u pjesničkoj duši. Iz tih pjesama u prozi čuje se jeka onog istog junačkog i dobrog srca, kao i u stihovanim Katalinićevim pjesmama. Dirljive su to tugovanke radi bijede i nevolje, što mori slabe i nejake, protest protiv progona nevinosti, nepravde i tiranije, niskosti i bezdušnosti. To je plač nad razdorom i neslogom jednokrvne braće. Gorčina mu zalijeva dušu, kada gleda lava u kavezu, jer ga taj lav podsjeća na tužnu sudbinu njegova naroda. Istina, tendencija je u nekim tim slikama suviše očevidna, ali je uvjek plemenita i uzvišena a ni u jednoj nema banalnosti, ako se i kreću u svakidanjem životu.

Jovan Hranilović.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Vapnena gnojiva. Med timi je najprvo vapno samo i to uprav živo vapno. S njim možemo u više pogleda poboljšati tlo, jer djeluje na razne načine, i to:

1. Vapno porabljuje težku zemlju, koja tim postaje toplija;

2. Vapno pospješuje raztvaranje hraniva u tlu; to valja osobito za dušičnu kiselinu, za fosforovu kiselinu i za pepeliku, koje, kako smo rekli sačinjavaju najpotrebitija i najvažnija hraniva rastlina;

3. Vapno uništuje kiselinu u mokrih livadah.

U ova tri slučaja vapno nedjeluje izravno kako hranivo, nego tek neizravno pomažuć, da rastline uzmognu usisati drugo hranivo, vabeć toplinu i odstranjujuć od tla kiselinu, koja vrlo štetno djeluje na rast bilja. Nego ima i slučaj

4. gdje vapno djeluje kako pravo hranivo, a to biva u zemljah gdje vapna nema i gdje hoćemo gojiti rastline, koje za svoju hranu trebaju mnogo vapna, a to su n. pr. sočivice i djeteline.

To su sve koristi, koje imamo od vapna. U nekojih krajevih ga već od davna rabe, a kod nas se nije ni počelo. Tomu će biti uzrokom i to, što kod nas u velike prevladjuju vapnena tla, pa se ne čuti toliko potreba takova gnojenja. Treba ipak biti uvjek oprezan kod njegove uporabe, jer bi se njim mogla umanjiti plodnost tla.

Vapno se preporučuje najprije za žilava glinena tla, koja dovažanjem vapna postaju prhlija i djelatnija, zatim pak poglavito za žestoko humorne vrsti tla. Preporučuje se dovažanje vapna na polja, gdje je ostalo mnogo korienja, koje sadržava mnogo dušika, tako n. pr. korienje djeteline.

Za siromašna i pusta tla takovo gnojenje nije. U onih gdje nema vapna nije moguće gojiti sočivice i djetelinu, ako se njega ne dodade.

Ono se upotrebljuje ponajviše u pogašenom stanju, a to ili polievajuć ga vodom dok se pretvori u prah, ili porazdieliviši ga na polju na male kupe, koje se nekoliko zemljom pokriju i ostaviši ga, da se tu razpoda po sebi. U tri ili četiri tjedna se vapno samo pogasi usljed zračne vlage i se razpade u prah. Sa gnojnicom ga se ne smije polievati, jer se tim izgubi vas dušik iz gnojnice.

Čim se je vapno razpalo u prah treba ga jednako raztresti lopatom i sa branom, pa ga odmah podorati.

Posiplje ga se 350 do 700 kg. na hektar. Bolje je posipati ga na malo, al na više puta, nego na riedko ali jako. Dosta je žnjim gnojiti svakih šest godina. Upotrebljuje ga se ponajbolje jeseni na korienje prije podoravanja. Kad se hoće da gnoji u proljeću, treba da se vapno pospe dosta prije sijanja. Nego valja zapamtiti dobro, da nam vapno koristi samo na dobro obradjenih i pognojenih njivah. Slabo obradjeno tlo bi žnjim postalo jalovo, jer bi po njem izgubilo mnogo hranivâ. Vapno nam može dakle koristiti samo skupa sa dobrim gnojenjem sa drugimi gnojivi.

Drugo vapneno gnojivo jest **sodra** ili gips (geppo). Ima ga gdjegod po ciele bregove. Tako u Dovju, u Kranjskoj i blizu Samobora. Ondje ga kopaju, smrve i melju ili stuku na fino kako muku. Čista sodra je biela, a siva je pomiešana sa zemljom. Na tlo djeluje kako i vapno. Koristi osobito djetelini i sočivicam, dočim ne prija žitovicam. Najbolje djeluje kad se izravno pospe na lišće djeteline u proljeću pri vlažnu vremenu, kad je već narav probudjena od zimskoga sna; takodjer se uspjehom upotrebljuje na taj isti način na livadah, gdje obiluje djetelina; al se ipak ništa ne protivi ni posipanju jesenskomu. Obično se rabi 130 do 200 kg. na hektar. Stoji K. 1·50 do 3.— po 100 kilograma.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanski rat.

Ovaj rat počel je na 8. febrara o. l. noćnom navalom japonske flote na Port-Arthur. Kod te navale bila su poškodovana dva ruska broda „Carević“ i Pallada“. I Japonski brodi su bili jako poškodovani. Nego engl., amerik., talijanski i nemški foji pisali su tom prilikom, da je ruska flota propala, da je Port-Arthur pal va Japanske ruke i druge takove laži. Od 8. febrala prošlo je mesec i pol. U to vrijeme su Japanci još tri put navalili na Port-Arthur, a dva puta na Vladivostok pak ne samo da nisu osvojili ni jednega ni drugega, ni učinili njim nikakove škode, nego su dapače dobili od Rusa pošteno po glavi. Sada su se već i Englezi i Amerikanci i Nemci i Talijani malo streznili pak se jade na Japance, da nisu još podavili sve Ruse. Rusi med tem skupljaju na korejskoj granici, na reki Jalu, silnu vojsku da onputa snjom poteraju iz Koreje Japance kojih se je već tamo izkrcalo okolo 100 tisuća. Japanci su već zaposjeli glavni grad Koreje Sául; i prenzeli celu vlast va korejskem carstve na se. To su mogli učinit zač su Rusi još jako dugo, najme na reke Jalu, kade su napravili celu vrstu fortica. Tamo čekaju Rusi na svojga vrhovnega zapovednika Kuropatkina, ki je na 9. marča odputoval put Mukdena, kade je sada generalni štab. Komać kada pride tamo počet će ruska vojska promicat se va Koreju proti Japoncem, ter se očekuje za prve dane aprila odlučna bitka med Rusi i Japonci. Iz Čifu prišal je telegram, da su se Rusi na 19. ov. mj. na reki Jalu pobili z Japanci iste potukli i zasužnjili ih 1800. Iz Port-Arthura dolazi brzojav, se je ruska flota iz Port-Arthura složila s onom od Vladivostoka. Sada će se obe flote skupa moć puno laglje i uspešnije borit proti Japoncem. Ovi vide, da su sami preslabi pak puntaju Kineze proti Rusom. Već je 20 tisuć Kinezi na granice Mančurije pripravno da navali na Ruse. I Kinezka flota je odplovila proti Rusom. Sudi se, da i lakomi Englez ima va tem svoje prste. Čudno je da kršćanski narodi pomažu pogane proti kršćenim Rusom. Ja, Rusi su Slaveni pak zato je celi svet izvan Francuza proti njim. Nego Rusi su i va krimskom ratu imeli celu Europu proti sebe pak su se obranili, tako će i ov put. Samo „po čas“. Bog svemogući dal našoj braći Rusom sreću svladat sve svoje i istodobno i naše neprijatelje.

Austrija. Sraba desno, sraba levo, sraba na sve strani, to je austrijska politika. Koliko su samo va oveh zadnjeh 14 meseci dali posla Ungarezi sa svojemi pretezami! I evo, prošli tjedan uzmaknula je nenadano opozicija nazad, položila oružje i sada je va Ungarije donekle mir. Ovi dni će se obavit leva, ke već ni bilo dve leta.

Komać se je tamo malo svet pomiril eto ti puli nas bure i oluje. Čehi delaju obstrukciju, i pravo imaju. Oni pitaju pravicu za svoj narod, Goveran ki je va nemškeh rukah, neće da tu pravicu da, i ala! gvera va parlamente. Ima već nekoliko dan, da je taj parlamenat oprt i još se ni moglo niš učinit. A uvrede padaju padaju, padaju kletvi, svinjarije, va čem su Nomci pravi majstori. Da bude kraju zavrha pobunili su se va Beču študenti. Tu su se složili češki, hrvatski i drugi slavenski mladići s Talijani proti Nemcem, ki postupaju na Universe grubo i ne puščaju nikakoveh pravic nenemškim študentom. Ti nemiri traju već nekoliko dan, bilo je i batic i krvaveh glav.

Kako smo već javili, vlada je odlučila dat Talijanom jedan del universi i to va grade Roverede va Tirole. Talijani pak nete ako ne celu Universu, i to va Trste. I od tega se je ovi dni zmešala kaša, ku će težko progutat g. Koerber. Talijani se jade, strašno se jade. Njim je u obće sve čudno. kad njim vlada ča ne pusti. A če ćemo mi reć? Nego za pravo reć, tu ima vlada pravo. Talijanska universa va Trste bila bi vela pogreška. ka bi za sobom dovukla Bog zna kakove posliedice.

Beč, 20. o. mj. Parlamenat je odgodjen. I tako su Slaveni predobili vladu, ka ni za celo vreme, ča je parlamenat otprt mogla niš opravit. Kako lane va Ungarije, tako se sada ni kod nas ni mogal glasovat zakon za ovogodišnju levu. Videt ćemo, ako Bog da — lepih.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Br. 855/1904.

Oglas natječaja.

Kod podpisane občine imade se popuniti mjesto občinskoga podvornika.

Plaća mjesečnih K. 80 posticipando platitvih i paušal za uniformu K. 140 na godinu, odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 31. marča 1904. sa dokazom, da su austrijski podanici i da su navršili 24. godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački po mogućnosti i talijanski.

Občinsko glavarstvo Volosko,
dne 16. marča 1904.

Oglas.

Podpisani časti se ovim javiti poštovanom občinstvu, da je u Voloskom kbr. 19 otvorio **vlastitu postolarsku radionicu.**

Preporuča se stoga svim za naručbe, koje će izvršiti uz vrlo umjerene ciene i na obće zadovoljstvo. Izradjuju se postoli po svim najmodernijim krojevima. Popravci izvršuju se točno brzo i jeftino.

Dike Jeftić.

Oglas.

Daje se ovim do obćeg znanja, da se u dućanu **Josipe Perac** u **Voloskom** (puli Pepe) dobrovoljno razprodaje sva manufakturna roba uz veliki popust prvobitnih ciena.

Preprodavaocem, koji bi uzeli veće partije robe daje se veći popust.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od niklà, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (**i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju) na Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cieua mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 kruna, pojedini broj 6 halera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest t[illegible] bez kosti!"

Br. 13. Volosko-Opatija, u četvrtak 31. marča 1904. God. IV.

Uskrsnul je kako j' rekal . . .

S tom će pjesmom do mala pozdravit kršćanski svet uskrsnuće Spasitelja Isusakrsta. A za tom će pjesmom sliedit veseli poklik: Aleluja! Aleluja!

I taj će nas veseli čas spominjat na onaj dragi, veliki i slavni čas, kada je u božanskoj svojoj sili i slavi iz svoga groba ustal On, kega je Otac Bog za to poslal na sviet, da ga spasi, odkupi, da povredjenom Veličanstvu Boga dade zadovoljšćinu za prvu veliku uvredu — za greh prvega čoveka.

I prišal je Isus na svet i zašal med narod, da ga pouči, da ga očisti, osvjetli, digne, oslobodi, spasi. I došal je Isus na svet, došal je sa zastavom, na kojoj su bile gorućemi slovi napisane besedi: Vera, Ufanje i Ljubav.

I z besedom i z delom, i naukom i izgledom svojim pokazival je on svetu put k istini — slavi vječnoj.

Rodil se je od materi židovke, va zemlje židovskoj, pak je prve svoje besedi upravil na svoje ljude, na ljude medju kojimi se je rodil i medju kojimi je i uzrasal.

A oni — ti njegovi ljudi?

Još ga nisu pravo ni čuli i već su se na njega digli. Digli su se na njega kako mrki vuci, pripravni, da ga razdru. Bili su to u prvom redu smutljivci, bili su to nenavidnici, bili su to Farizeji, bili su to poglavice puka, ki su se bali, da im nebi narod zel vlast iz ruk njihovih.

Bili su to Kalfe, Irudi i drugi.

Njim ni bilo pravo, da se puk prosvetli, za to su se digli proti Božjega Sina.

A pomagal njim je i izdajica: Juda Iškariot!

Izdajica — žalosna mu majka. On nigdere ne fali! Izdajica, od Boga prokleto stvorenje, ki za beči prodava i dušu, i srce, i savjest i čast svoju. Izdajica — prokleto mu seme! I dopal je naš Spasitelj v ruki neprijatelja svojeh. I tu počinju njegove muki, njegove strašne muki i trpljenja. Zaslepljeni puk ga je popljuval, razderal na njemu haljine svete, bičeval ga je, klel i proklinjal — trnovom ga je krunom okrunil i trstikom tukal po njoj, tako, da su se glozi zabadali va svetu njegovu glavu, dali su mu nosit težak križ — razpeli ga na njega, dali mu pit octa i zuči, rugali mu se na zadnjoj ure, va zadnji hip . . .

Ali on je uskrsnul . . Uskrsnul je kako j' rekal . . . A s njim je uskrsnula i njegova sveta rieč — njegov sveti nauk, ki je celemu svetu donesal sveto spasenje . . . Aleluja!

Ima i va našoj Istre nekoliko dobreh duš, ke puno trpe od nepravde zlobnih ljudi. Ti se ljudi već leta i leta bore za dobro našega naroda u Istri. I oni su zašli meda nj, da ga pouče, da ga prosvjetle, dignu, oslobode, spase. Zašli su meda nj sa zastavom, na kojoj stoje z ognjenemi slovi napisane besede: Svjetlo i sloboda! . . .

I z besedom i z delom, i s naukom i izgledom svojim pokazivali su a pokazuju i danas našemu svetu put k istini, svjetlu i slobodi.

Ti su se ljudi, naši vodje i prvaci, zastupnici i pobornici narodni rodili od materi Istarke, va zemlje istarskoj, pak su prve svoje besedi upravili na svoje ljude, na ljude medju kojemi su se rodili i medju kojemi su i uzrasli.

A oni — ti njihovi ljudi?

Neki su se odazvali njihovemu glasu i pridružili su njim se i postali njihovi suborioci. Kad su to videli do tadašnji gospodari našega naroda v Istre, digli su se na naše vodje, jer njim nije bilo pravo, da se puk prosvietli.

A pomagali su tem neprijateljem puka narodne izdajice: kleti Jude . . .

Izdajice — žalostna njim majka! Izdajice — od Boga prokleto sjeme, ki za beči prodavaju i dušu, i srce i časti svoje. I zaslepljen ih narod kadagod posluša, sledi ih i hita blato na svoje dobročinitelje.

Ali duh naroda živi — on će živjet na vieke. Sada samo tinja, kako iskra pod pepelom, ali će doć dan, kad će, bilo od kuda, dahnut u iskru — i razvit će se plamen — sinut će svjetlo.

Sinut će svjetlo uskrsnuća. I naš će se narod tada dignut iz mraka, iz tmice. Uskrsnut će na novi život, na novu slavu, ka ga čeka i ku je siromah patnik obilno zaslužil.

Bog svemogući neka učini, da taj dan ča prej pride. S tom željem srca i duše naše želimo našim velevrednim prijateljem i čitateljem: Sretan Uskrs!

Kako umiraju ruski ljudi za domovinu.

U času, kada su Japonci onako izdajnički i na prevaru napali na Port-Artur, nahodila su se na rade mesta Čemulpo (na Koreje) dva ruska broda: jedan „Korejec" — mala kanoniera sa samo 3 kanona i veliki, prelepi krstaš (incrociador) „Varjag", ki je delal 23 milje na uru. Ta dva ratna broda ostala su odeljena od svojih u pogibelji, da od hipa do hipa padu v ruki puno jačega neprijatelja. I va istinu u noći mej 8. i 9. febrara doletila je na radu od Čemulpa japoneska škvadra i poslala komandantom obeh ruskeh brodi vest, da neka do polne ostave porat, drugačije, da će ih napast onako usidrene. Zapovedniki stranskeh ratneh brodi: „Pascale" (franczeski), „Elbe" (talijanski) i „Talbota" (engleski) skupili su se u vieće i zaključili, da ruski brodi ne smeju izać, zač da oni se nahode va neutralnoj države (Koreje) i da još nije bila službeno navješćena vojska. Ale to ni pomoglo. Japonci divljaci ne poznaju razloga. Sastali se va vieće i zapovedniki ruskeh brodi. lepi i mladi komandant „Varjaga" i komandant „Korejca". Tu su oni va nekoliko besed razpravili nalog japonskega zapovednika. Po tom je njima preostalo, da odluče: Ili će se predat v ruki Japoncem i spasit sebi život ili te poć na neprijatelja deset puti jačega od sebe. Ako se predaju, Japonci te imet dva broda od gveri više i s tem će njihova sila ponarast, ako pak gredu proti neprijatelju, to znači isto, kako da gredu va očitu smrt.

Podlistak.

Na policiji.

Kom.: A što bila vaša otac?

Jure: Prej lego je umrl, bil je sad ovo, sad ono. Jutro je bil mlekarica, o polnem postolar, ob južine krojač, a večer pak je najvolel sedet pul litrice.

Kom.: Ona mlekarica! To baš! Dobra krava zvala mlekarica, ka dala mleka. Otac ne dala mleka.

Jure: Borme je, kako ja govorim. Kada je pokojna mat umrla, onput je on nosil mleko prodavat. To će reć, da j' bil mlekarica.

Kom.: Ezel!

Jure: Je sel je već puti va oštarije, da je doma užal prit pijan kako čep.

Kom.: Magarac.

Jure: Aj borme nismo imeli magarca, aš naš otac ni toliko premogal. Eh da j' imel s manum još jenega magarca, bimo bili lepo pasevali. Moj čaća je imel finu glavu.

Kom.: Što ona bila?

Jure: Ča moj čaća? A, pijanac prvega ranjga.

Kom.: Ne, ja pitala, što ona je! (Kaže u njega.)

Jure: A ča ja jim? Borme sve čagod pod zubi pride. Kada kompir i fažol, a kada pak fažol i kompir.

Kom.: Himel, doner, veter! Ja mislila, što ona učila? Kakova posla radi?

Jure: A tako! — Pul soldati sam se vučil nemški, pak sam se navadil palicam ko i tovar. Kada sam pak prišal doma, našal sam brata, ki je znal jako dobro pit, da je svu našu starinu zapil. Pokle sam se šal vadit za šintara, pak za picamortota, pak za loncepadela; nego ti vražji lonci i padeli nisu mi šli va škvadru, pak sam sve to vrgal va kut. Sada sam pak balotar, ki cesti metè. Za pravo reč, ni ni to najfineji art, ma čovek vendar nekako živè. Pak se kadà ter kadà najde va smetah ki krajcar al mokul od cigara. Bože moj! Saki vritnjak naprvo, deju ljudi. Pak ter i je tako.

Kom.: (Smijuć se) Bila neošenjena?

Jure: Šjor ši!

Kom.: (Čitajuć) Ošenjena?

Jure: Šjor ši!

Kom.: Ne brbljaj! Ako ošenjena, ošenjena, ako neošenjena, neošenjena. Jedna i druga ne može biti.

Jure: Zač ne? Najprvo sam bil neoženjen, pak potle sam se za svoju veln nesreću oženil. Tega će bit pet, šest let. Ala da nisàm samo prvo magari na crekveneh vrateh vrat zlomil!

Kom.: Zvala žena?

Jure: Za Boga, neka mi tega ne delaju!

Kom.: Sašto?

Jure: Aš ni trebe vraga zvat, on će i sam prit.

Kom.: Kako svala vaša žena. To pitala.

Jure: Kako se zovè? — Jele, Jele kako i njija mat. Ala to vam je jenò i drugo hudić pakleni, potari ga sveti križ. Znaju, ja se bojim njije ime samo spomenut. Pak punica! No, no, ter znaju i oni, ča j' zetu punica.

Kom.: To ne trebala znati.

Jure: Dobro, dobro, ma te benj znat.

Kom.: A što ona šeli?

Jure: Oná želi, da joj vavek beči nosim, samo da se more po celi dnevi s kafom nalevat.

Kom.: Ne, ne! Ona, ona!

Jure: A punica! Ona želi, da me ča prvo vrag zame.

Kom.: Ne, ona! (Kaže u njega).

Jure: A ča ja želim? Ala, kada bim njim ja gospodine počel povedat, sve ča želim, ne bim njim dopovedel do druge telovi. Lego ću njim na kratko reć, da želim dobit jenò 100 tisuć na lot i da vrag ča prvo odnese moju punicu i ženu.

Kom.: Ja pitala, što ona želi od sud.

Jure: A tako neka oni manè reču. Prišal sam storit jenu tužbu. Neki dan, kada sam mel cestu na Škravajte, položil sam na jedan zidac moj kružat i kosmatu baretu. Kada ti ja nebore nazad pridem, ne najdem ti već tamo ni kružatà ni bareti. Ja neznam, al je jih progutalo more al jama, al je jih ⸗k horina pojal. Zato sam jih prišal poprosit, da naju tata, pak da mu sporuče, neka mi dà nazad moje stvari. Te dve stvari su još od mojga pokojnega nonića, ki jih je za svojum smrtum pustil mojmu ocu, a moj otac pak manè. Kako vide, to je za me vela mermorija.

Kom.: Kakva bila krušat?

Jure: Jedanput je bil nov.

Kom.: Opisala bolje.

Jure: Pak ter i ću. Spreda je razrezan, da se more obuć, na stranah pak ima škulje za ruki provuć. Jih prosim neka samo pišu, pak neka napišu, da je bil nov. Spreda ima ažulice i ričelice za zaputit. Lego pol ažulic fali, a od ričelic je ostala još samo jena. Jedan žep je vas raskinjen, a ni drugi ni cel, ma vendar su obadva kot novi.

264

Oni su odabrali ove zadnje. Težak je bil pogled s kem su se oba komandanta pogledali na kraju svojega razgovora — ali ruke njihove, kad su ih jedan drugemu pružili i stisli, nisu zadrhtale. Ruski soldat no drhće! . . . I nekoliko ura za tem, kad se sunce visoko diglo, digli su ruski brodi „Varjag“ i „Korejac“ sidra i spravili se na put va smrt. . . .

Prej su se pozdravili sa zapovedniki stranskeh brodi. Komandant „Varjaga“ kad se je oprašćal od zapovednika franceskega broda „Pascala“ izvadil je iz njedar jedno zapečaćeno pismo i rekal sa posmehom, ki se nikada ne zaboravlja:

— Ovo za moju mater! . . .

Puli teh besed mu je morda malo glas zaigral, ali te ni trajalo. Sad je on trebal velikega mira i hladnokrvnosti. A taj veli mir i ta vela hladnokrvnost videla se na njegovem lepem i junačkem obraze, kad se je malo zatim sa svojim lepim brodom uputil proti neprijatelju. Kuverta, mosti i sva mesta od stranskeh, neutralneh brodi napunila se soldati od sveh nacioni. Duša je pucala onem, ki su ostajali gledajuć one, ki su hodili va očitu smrt. Mnogi, mnogi vojnici su plakali i plačuć pozdravljali ruske junake — a kad su pak videli lepega zapovednika „Varjaga“ na mestu od zapovedi onako hladnega i mirnega, tisuće je grla zavapilo u jedan glas: Hurra! I onputa su se svi glasi stopili u jednu veliku pjesmu — u duboku, silnu i teplu molitvu:

„Bože carja hrani!“

Svi su pjevali, a pjevali su i ruski junaci na prelepem brode. Zrak je bil čist i bistar — more mirno. I nebo i zemlja spravili se, da va svojoj lepote primu žrtvu domovinske ljubavi.

Još jedan pozdrav i „Varjag“ a pred njim mali „Korejec“, ta dva broda smrti, predju va kanal medju japoneske brode. Na brodeh neutralneh vlasti ni se više pjevalo. Vladala je velika tišina, strašna, mučna tišina. Svi su gledali ona dva broda, ka su sve ča dalje sve to manja postajala i slušali veselo pjevanje ruskih mladih junaka. Na „radi“ su si misleli, da će se stvar sretno svršiti, da Japonci neće na takov barbarski i protuzakoniti način napast na ruske brode, ale uzalud. Va isti čas je admiralski japonski brod učinil senjale neka se Rusi predadu. Sve je čekalo, ča će se dogodit. Kad tamo iznenada se „Varjag“ i „Korejec“ okitili zastavami. Vesele, svjetle i ponosne viju se zastave na suncu, kako odgovor Japoncem, da se Rusi ne predaju. To je znak boja. I grmnul kanun — započel je boj. Strašan boj. Sedam veleh karocadi japoneškeh počelo se vrtet okolo „Varjaga“ i njegovega malega druga. Četrdeset minuti pucali su Japonci na lepi, ruski brod, ki je sa svoje strane strahovito odvraćal ognjenemi udarci.

Liepi ruski brod bi se svaki čas zgubil va oblakeh dima. A onputa bi se opet pokazal zapaljen na više mesteh. Oko njega je more upravo vrelo od olovnoga zrnja, ča su ga rigali japonski kanuni. Nego dugo se ni mogal održat. Na jedanput je „Varjag“ obrnul provu put porta, da nutre mirno pogine — potone. Vas stučen, skrivljen, sa s krivljenemi jarboli vračal se je „Varjag“ u Čemulpo. Još se na njem videla krpa ruske zastave — visoko i ponosno vijala se ta slavna krpa.

A na njem? Sve prekinuto, sve porušeno — a posvem i kroza sve na potoki tekla krv, krv i krv. Zamukli su njegovi kanuni, zamuklo je na njemu sve — a prelepa ladja vračala se va porat, kako da bi ploveći grob . . . Vračala se ovaj put prez svojega lepega i junačkega komandanta. Izgubljen je bil ponosni brod i po malo se je blizal prema tihome kutiću, gdje će do mala potonut. Na njemu se nije videla ni živega stvora. Cela koverta bila je nakrcana s mrtvaci. A voda je ulazila va brod sa svih strana i brod se je sve više naginjal i naginjal.

Kad je zamuklo klopotanje makine, čul se je vapaj ranjenih, ki su molili za pomoć. Tu su pomogli, koliko su mogli liečnici i vojnici stranskeh brodi. Pobrali su do 100 ranjeneh, od keh jedno deset umirajućih. Mnogi ranjeni oteli su, da sa sobom ponesu kus lepega i junačkega broda, a onda su se od njega odkidali plačuć, kako dete kada se odeljuje od mrtve majke. A makinisti i fogiati od „Varjaga“, jedini, ki nisu bili ranjeni, plakali su na vas glas gledajuć, kako njim umire njihov dragi brod. I potonul je „Varjag“ još isto za polne. Zginul je i on, kako da bi od tuge za svojim lepim zapovednikom.

Do zadnjega hipa stal je puli njega komandant malega „Korejca“, ki se je još dobro držal, zač su Japanci napadali najviše na „Varjag“. A kad je pred njegovemi oči izginul ponosni krstaš, stupil je komandant na svoj mali brod. Njega je on onputa povel va jedan samotni kutić porta. Tu je on zapalil sv. Barbaru i dignul svoj brod va zrak, samo da ne pride Japoncem v ruki. Vječna slava slavenskim junakom!

Vječna spomen „Varjagu“ i „Korejcu“!

A onem tužnem, ruskem materam, ke su puli te priliki zgubile onakovu djecu — jedna naša topla suza. A takovu suzu s niemim pozdravom pošaljimo u duhu i staroj materi lepega komandanta, ki je sa svojim „Varjagom“ pokazal svetu, ča je sve vredan učinit Slaven za svoju dragu domovinu!

Domaće vjesti.

Nove razprodaje „Narodnog lista“. Razprodaju „Narodnog lista“ preuzeli su još gg. Vladimir Fiamin, Križišče-Opatija; Franjo Brajan, Srdoči-Sv. Križ; Ante Bertoša, trgovac u Pazinu.

Djelo našeg književnika. Čitamo u riečkom „Novom listu“: Doznajemo, da je „Matica Hrvatska“ primila najnoviju radnju Viktora Cara Emina „Usahlo Vrelo“. Ovu viest nadopunjujemo time, da je „Matica Hrvatska“ spomenutu pripoviest kao natječajno djelo još i posebno nagradila i to iz zaklade Dušana Kotura za god. 1902./1903.

Gospodarska zadruga u Kastvu. Dne 20. marča t. g. obdržavala je ista svoju godišnju glavnu skupštinu. Članova pristupilo je preko 400, a osim ovih jošte i nečlanova. Uvidiv, da nebi toliki broj ljudi mogao stajati u dvorani čitaonice, držalo se je skupštinu u vrtu iste.

U 9 i pol sati prije podne podpredsjednik zadruge gosp. K. Jelušić otvori skupštinu, te izpričav odsutnost zadružnog predsjednika, pozdravi skupštinare u ime predsjednika i svoje, kao i gosta veleuč. gosp. Dra. M. Trinajstića, odvjetnika i tajnika posestrime zadruge u Voleskom-Opatiji.

Za tim pročita zadružni tajnik g. M. Žic izvještaj o radu odbora iza prošlogodišnje glavne skupštine. Iz istog razabire se, da se je odbor svojski zauzeo, da bude zadrugarom u raznih granah gospodarstva pripomoženo. Pčelarom bila je dana prilika, da budu praktično podučeni u pčelarenju. Da bi se i u Kastavščini započelo uzgajanjem krmadi, ustanovljene jesu dvie postaje sa krmci, a za buduću godinu molilo se je za jošte tri takve postaje. Za nabavu krmaka potroši se u Kastavščini kroz godinu dana do 150 hiljada kruna.

Priobćeno je, da je vlada odobrila občini Kastavskoj pravilnik, po kojem će se obdržavati svakog 23. dana u mjesecu sajmove za goveda i ostalo blago na sajmištu u Kastvu, čim budu u to ime prostorije pripravljene.

Minule godine nabavila je zadruga 5000 kg. modre galice, a od god. 1902. preostalo joj bilo 1530 kg., što je sve bilo medju zadrugare razprodano. Za tekuću godinu naručilo se je 8000 kg. modre galice, koja će se članovom prodavati uz cienu od 60 helera po kilogram.

Zadruga se je učlanila u „Gospodarsku svezu“ u Puli.

Dne 12. junija pr. god. podučavao je gospodare u vinogradarstvu i navrćanju amer. loze na zeleno, gosp. Ivo Sancin putujući učitelj poljodjelstva.

Nabavilo se je i predalo u nastojanje raznim postajam dva bičića i tri bika. Kod ove zadruge osigurali su članovi prošle godine 357 goveda, od kojih crknulo je devet glava, pa je svaki od unesrećenih gospodara primio u ime odštete K. 39·73.

Odobren bio je zaključni račun za godinu 1903. i proračun za god. 1904.

Koncem godine 1903. bilo je upisanih članova 652, a dosad pristupilo je 8 novih. Ova zadruga imade više plaćajućih članova nego desetak sličnih talijanskih u Istri zajedno, od kojih mnogi samo na papiru, a ipak uživaju ove sve moguće podpore dočim se kastavsku samo s obećanji podupire.

U septembru prošle godine umro je zadružni odbornik i blagajnik pok. Vjek. Jelušić. Slava mu! Na njegovo mjesto izabrala je skupština sina mu gosp. K. Jelušić.

Gospodin Dr. Trinajstić odzdravlja i pozdravlja, te govori o gospodarstva i mliekarskoj zadruzi. Pri odlasku pozdravljen je od skupštinara sa burnim „Živio!“

Gleda viuske klauzule s Italijom izrazila se želja, da se ne obnovi, ako pak bude, nek se taksa povisi na K. 40 po hektolitru.

Prihvaćeno je više koristnih predloga o kojima biti će spomena u posebnom izvještaju. Konačno se ždriebom dvojicu članova upisuje u družtvo sv. Jeronima; podieleno je 16 škara i 43 noža.

O podnu bila je skupština zaključena.

Važna promjena u službi poštanskih naputnica za inozemstvo. Od 1. aprila t. g. poštanske naputnice za inozemstvo treba da budu popunjene sa strane pošiljača u vrijednosti opredjeljenog mjesta. Za neke zemlje kao za Egipat, Brasil i Portugalsku, propisana je iznimno vrijednost u frankima. Za medjunarodne naputnice i za poštanske popratnice bez i sa pouzećem za inozemstvo, izdali su se novi obrazci. Od 1. aprila t. g. moraju se upotrebljavati izključivo ti novi obrazci. Nepopunjeni obrazci stare vrsti mogu se promjeniti novimi obrazci kod c. k. poštanskih ureda do uključivo 31. decembra tekuće godine.

Mobilizacija austrijske vojske. Doznajemo s pouzdanega vrela, da je odredjena mobilizacija nekojih kora vojske i da su niže oblasti već dobile nalog, da priprave sve za mobilizaciju. Naravski, da će — ako dodje do rata — najprvi biti poslani u boj Hrvati, pak će se i opet obistiniti ona stara: „Kada bukne rat, tada kliče: Hoch Kroat!“ Tko? Austrija! A kad nastane mir, hrvatske krvi vir, nit za nas zna. Tko? Austrija!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sakupilo se je dne 10. marča 1904. na skupnoj večeri članova družtva Bratimstva u „Narodnom domu“ K. 51, koje bijahu odmah predane družtvenomu blagajniku. Na predlog g. Frana Skalamere iz Berseča darovaše sliedeća gg. članovi starog obć. zastupstva u Mošćenicah svoje zadnje dnevnice primljene dne 27. febrara 1904. i to: Franjo Skalamera, Juraj Barković, Anton Ubač, Josip Rabinić i Vinko Mavričić svaki po 1 krunu, ukupno K. 5. — Gosp. Ljubica Tostovršnik poslala nam je za družbu K. 9 sakupljenih u veselom družtvu prigodom svetkovanja imendana g. Josipa Prebilića na Pasjaku. — Živili!

Poziv. Četvrtak, dne 7. aprila 1904. u 4 sata poslje podne obdržavati će se u prostorijah hrvatske čitaonice u Pazinu redovita glavna skupština, na koju se sva gospoda članovi pozivlju. Dnevni red je sliedeći: 1. Nagovor predsjednika; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor novog odbora; 5. Možebitni predlozi.

Velika narodna skupština pod vedrim nebom u Boljunu bit će u nedelju, dne 10. travnja t. g. u 2 sata popodne. Dnevni red:

Kom.: Same napred!

Jure: Sve ću njim povedet, samo jih prosim, neka oni pišu, kako ja govorim.

Kom.: To je moj briga.

Jure: Verujem, ma ako ne pišu, kako ja govorim, neće tat znat, ki kružat je moj. Na hrte ima jenu škulju, ku se vidi zvani i znutri.

Kom.: A kakova imala futer?

Jure: Jake finu, još i danas se pozná, kadè j' bila. Ma fina kako svila!

Kom.: A farba od krušat?

Jure: I to ću njim povedet. Kada ga je nosil nonić, je bil crn, kada ga je nosil otac, je bil žućkast, a sada je sur kako i tovar. Da ni dlaku zgubil, bi bil lepji, nego oni od Matezini Brgijskega. Prosim ponizno, da napišu i to, da je zarubljen s krpami od pamuka od moje ženi.

Kom.: (Mahne rukom) A što vi to brbljа sve!

Jure: Još jih prosim, da napišu, da onemu, ki najde te moje stvari i manè jih prnesè neću niš platit.

Kom.: Topro, topro! Znala sve, samo sad podpisala.

Jure: Gospodine, a moja kosmata bareta!? A, buzarona!

Kom.: Ja već napisala!

Jure: Ma ne znaju, kakova je!

Kom.: Nu rekla.

Jure: Bila je jako kosmata, od crnega janjčića, dokle ju je nosil moj pokojni nonić, a sada je uneštalno zgubila dlaku, nego za to je kako nova, aš fanjski tepli. Fudra pak je sva raskinjena, ma svejeno je kako nova, samo se nezna, kakovega je kolora. Ma to najzada niš ne dè.

Kom.: Topro, topro, samo sad podpisala. (Daje mu pero.)

Jure: Kako jih volja (ogledava pero), samo jih prosim, da mi najdu moje stvari, aš manè nijedan niš za niš ne dà.

Kom.: Samo podpisala, ako zna pisati; ako nezna pisati, onda pravila križ.

Jure: (Podpiše i metne križ) Nà, to sam se podpisal i stavil križ.

Kom.: Bila jedna dost.

Jure: No, niš zato. Tako te barem laglje tata nać.

Kom.: Topro, topro! Išla kuća.

Jure: Lepa njim hvala, aš su se baš s manum namučili. Bog šnjimi! (Hoće da ode, al se vrati.) Neka ne zamere, ako njim bude treba drva cepat, neka ne pozovu drugega, ću njim jih ja razcepat kako na makinu. Znaju, kad sam bil va pržane, su me gospa sučevica jako hvalili. Pak ni njiha gospa, to se zna, da me nete pozabit. Oni imaju finega vinca, znam ja benj.

Kom.: Topro, topro, išla samo kuća.

Jure: (Hoće da ode, pak se vrati) Tako gospodine, ako tat pošalje k njim moje stvari, neka jih ne daju drugemu, aš oni krušat i bareta su moji.

Kom.: Išla samo kuća! (Ode lijevo.)

Prizor treći.

Jure i podvornik.

Jure: (Pobira svoje stvari) Gospodin je dobar človek, samo škoda, da se s njim pravo ne tendimo i da ima zločestu punicu. Ča ćeš mu odgovorit, človeče božji kada te pita, kako neki dan Franulu Kuščericu: Kaj kupila mužko ili žensko krava? . . . Bi ti se čovek pregrešil! . . . Ja ne znam, ča ni oni negde misle, ki nam ovakovu gospodu semo pošilju.

Vidiš vraga i mater njegovu! — Komać sam se sada spametil. Ča nisam mogal s gospodinom štronjcat? — Au?

Podvornik: (Ulazi) No Jure, stel gotòvi?

Jure: Sam, hvala Bogu, sam.

Podv.: Sada morete poć doma.

Jure: Paràm da ja, lego svejeno ću se još malo zateć na jedan polić. Reste s manum na jenu mericu.

Podv.: Ne morem. Hvala!

Jure: Onput, Bog s vami. (Ode.)

(Konac.)

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

1. Općinski ustav; 2. Naš odnošaj prema Talijanima; 3. Naš položaj u Austro-Ugarskoj monarkiji; 4. Opće pravo glasa; 5. Naše nevolje; 6. Pučka prosvjeta. Skupština će se obdržavati na Boljunskom Polju na državnu cestu, gdje se kolni put odvaja prema selu Kirčija. U slučaju nepovoljna vremena obdržavat će se skupština kod gosp. Jakova Buretića kbr. 161.

Odbor ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Moščenicah obdržavati će na Uskrsni ponedeljak, dne 4. travnja t. g. poslije podne, točno u 4 sata svoju redovitu glavnu skupštinu. Mole se p. n. članice, da se odazovu čim u većem broju.

Dnevni red: 1. Pozdrav ravnateljice; 2. Izvješće tajnice; 3. Izvješće blagajnice; 4. Izbor novog odbora. Poslije skupštine biti će domaća zabava sa predstavom i deklamacijom. Članice imaju pristup k zabavi bezplatan. Nečlanice plaćaju 20 filira, gospoda 40 filira, djeca 10 filira.

Čuvajte se čifutskih „agenata“ i „trgovaca. Već nekoliko godina klatare se po naših krajevih osobito po Kastavšćini pravi čifutski „agenti“, koji obilaze seljačke kuće te nudjaju na prodaju slike „Majke Božje“ sa muzikom, „Raspela“ i druge takove predmete i svetinje. Ti agenti usiljivi su kao ose ili prave „konjske muhe“, obećaju ti kao namećak molitvenik i što ti ja znam što sve, samo da te premame, da štogod naručiš i da podpišeš ili podkrižeš odnosnu naručnicu (Bestellschein); a u istinu moraš platiti sve skupo, dapače i isti kao namećak obećani molitvenik, poštarinu, pakiranje, njegovo pisarenje itd. itd. i kad dodje naručena roba si veoma razočaran, jerbo se osvjedočiš (ali prekasno), da te je lukavi „čifut“ prevario, jerbo ono što si dobio, ne vrijedi ni treći dio od onoga, što moraš da platiš i ako ne platiš sve, kako on od tebe traži, progoni te bez milosrdja tužbom i ovrhom (pinjoramentom), te se dogodi više puta, da ti zapljeni sudski sluga za malo kruna kravu, pokućstvo, vino itd. Takovi čifutski agenti, koji su obično jako usiljivi, bezobrazni i lukavi, obilaze seljačke i siromaške kuće, te izrabljuju neznanost i dobrućudnost neukih ljudi osobito žena, dobro znajuć, da tu učine najbolji „gešeft“, te se takovim žrtvam, kad jih ljudski nasamare, kese i smiju za hrbtom. Mi savjetujemo svim našim dobrim ljudem, da kad jim dodje na vrata takova „konjska muha“ — pardon! — reć smo htjeli „agent“, nek mu pokaže istim pravcem put i ako je još usiljiv, pokaži mu kućnu metlu bez svakog obzira. Preporučamo osobito gospodi svećenikom i učiteljem, da poduče narod o prilici i tom smislu.

„Svevidioc“.

Mjestne vjesti.

Dolazak Njegova Veličanstva našega cesara i kralja u Opatiju. Općenito se govori, da će naš cesar i kralj doći dne 5. aprila t. g. u Opatiju, da posjeti švedski kraljevski par. Zaostavit će se samo nekoliko sati.

Visoki gostovi u Opatiji. Kako na drugom mjestu javljamo, dolazi 5. aprila o. god. u Opatiju, Nj. Veličanstvo naš cesar i kralj. — U ponedeljak, dne 28. o. mj. prispjela je u Opatiju nadvojvodkinja Marija Josefa, koja je odsjela u „Vila Angiolina“.

Gostova u Opatiji ima danas nešto preko 2900. Čujemo, da ih više ne bi moglo ni biti pošto je i onako sve prenakrcato. Ima nade, da će ova za Opatiju prava „kukanja“ potrajati još koji tjedan.

Red službe božje u velikom čednu na Voloskom. Na veliki četvrtak popodne u 4½ sata žalobne molitve.

Petak. Prije podne na 9 ura: Molitve, Muka G. N. J., Čašćenje sv. Križa i misne molitve; zatim večernja i odkrivanje oltara.

Poslije podne žalobne molitve na 4½ ure; zatim propovjed na 6 ura.

Subota. Prije podne na 8 ura blagoslov ognja, vazmene svieće, krstilne vode; zatim sv. misa na 10 ura.

Poslije podne na 7 ura uskrsnuće N. G. J. sa svečanim obhodom po mjestu, na koncu blagoslov u crkvi.

Vazam. Blagoslov kruha i jaja itd. na 7 ura u jutro. Prva sv. misa na 7½ ura a svečana na 10 ura prije podne. Blagoslov na 3 ure poslije podne.

Blagdan Vazmeni: Svete mise i blagoslov kako na Vazam.

Ovom prilikom preporučili bi mjestnim oblastim, da strogo paze na uzdržanje reda kod procesije na veliku subotu. Obično nahrupi u redove procesije toliko naroda, da se poremeti celi red te procesije, te ingleda više kako kakva gungula a ne svečani crkveni obhod. Osobito bi se moralo paziti nato, da se zaprieči prodiranje naroda u redove procesije na crarakoj cesti pred crkvom i prelaz ljudi iz jedne strane na drugu obhoda na takozvanom mostu pred Internationalom. Osim toga moralo bi se zabraniti za vrijeme procesije šetnje naroda po pločnicih gori i doli. Tko će gledati neka stoji na mjestu ili neka ide u redove obhoda.

Glavna godišnja skupština Posujilnice u Voloskom obdržavala se je dne 23. o. mj. u 3 sata popodne u „Narodnom Domu“. Iz izvješća ravnateljstva doznali smo, da je novčani promet u godini 1903. iznašao 2 milijuna 777 tisuća 870 kruna i 20 filira dočim je u godini 1902. bilo prometa 1 milijun 613 tisuća 105 kruna i 98 filira, dakle godine 1903. bilo je 1 milijun 164 tisuća 764 kruna i 22 filira više prometa nego godine 1902. U godini 1903. primila je Posujilnica na štednju 862 tisuća 607 kruna i 29 filira dočim je u godini 1902. primila 515 tisuća 368 kruna i 61 filir; zajmova izdala je u godini 1903. K. 340.932·18 a godine 1902. K. 253·490·18. Upravni troškovi u godini 1903. iznašali su K. 1757·60 a godinn 1902. K. 1641·52. Čisti dobitak Posujilnice u Voloskom iznašao je god. 1903. K. 9969·72 dočim ga je u godini 1902. bilo K. 10.488·38. Od čistoga dobitka razdelilo se je u dobrotvorne svrhe K. 1700, u reservni fond uložilo se je K. 6000 tako da rezervni fond sada iznaša K. 27.500. Kod izbora novog ravnateljstva i nadzornog odbora bijahu na novo izabrani članovi dosadanjeg ravnateljstva i nadzornog odbora.

Kako se iz ovog kratkog izvješća razabire, Posujilnica u Voloskom baš liepo napreduje a mi njoj želimo još veći uspjeh i napredak.

Svega po malo.

Ljubav. Pod ovim naslovom čitamo u netom izašloj zbirci novelâ „Zadnja kitica“ od Irme Goeringer (Naklada: Egon Fleischl & Co., Berlin) sliedeću krasnu novelicu:

Ona mu je pisala:

„Zakuni mi se, da nieni nikad ljubio nijedne žene kako mene; da Tvoja duša žudi za menom kako uznik za slobodom; da sve Tvoje želje teže neizrecivom silom za menom; da zdvajajuć gineš i venuš ako ne dodjem k Tebi, da se sve u Tebi, i dobro i zlo, združuje u čeznuću za menom; da hoćeš biti moj sada i na vijeke, živ i mrtav. Ako mi se možeš tako zakleti onda me pozovi: Dodji! Ja ću slieditи Tvome pozivu, jer Te ljubim.“

Prodje nekoliko tjedana a ona ne dobije od njega nikakva odgovora.

Onda mu piše po drugi put:

„Prisegni mi, da nemožeš ljubiti nijedne žene kao mene, da Ti ja jedina mogu pružiti najveću sreću; da hoćeš biti moj, posvema moj; da već danas meni pripadaš i da si moj već davno. Ako mi možeš to prisesti, onda me pozovi: Dodji! Ja ću slieditи Tvome pozivu, jer Te ljubim žarko!“

Prodje nekoliko tjedana a ona ne dobije od njega nikakva odgovora.

Po treći put piše mu ovako:

„Zakuni mi se, da si mi sklon, da radi mene trpiš, da Tvoja duša žudi više za menom nego li za svim blagom ovoga svieta; da u meni nalaziš svoju žalost i svoje veselje, da Ti mogu pružiti najkrasniji užitak. Ako mi se možeš tako zakleti, onda me pozovi: Dodji! Slieditи ću Tvome pozivu jer Te toliko ljubim, da trpim radi Tebe silne muke“.

Prodje tjedni, odgovora nema.

Onda mu piše:

„Reci mi, da si mi sklon; da Te ja mogu malko razveseliti; da smijem makar samo jedan dan Tvoga žića ispuniti čarom i da me nećeš posvema zaboraviti. Ako mi to možeš kazati, onda me pozovi: Dodji! Slieditи ću Tvome pozivu jer Te ljubim više nego svoj život.“

Sliedećeg dana pozva ju on: „Dodji!“

Kad je ona uzbudjena od ljubavi ponizno pristupila k njemu, baci se on pred njom na koljena, poljubi njoj rub odjela i reče:

„Ja Te ljubim, košto ne ljubih još nikad nijedne žene, moja duša žudi za Tobom košto uznik za slobodom, sve moje želje teže neizrecivom silom za Tobom; zdvojno čeznuo sam za Tobom kad nisi došla; sve u meni i dobro i zlo združuje se u čeznuću za Tobom; Tvoj hoću biti sada i na vjeke, živ i mrtav, Tvoj samo Tvoj . . . To prisižem danas Tebi, moja Božice, jer me ljubiš košto i ja Tebe ljubim. Dodji!“

Bojni konj Kuropatkina. Čitamo u raznih novinah, da je konj, što će ga vrhovni zapovjednik ruske vojske u Mančjuriji, Kuropatkin, jašiti, krasan šestgodišnji ždrebac, koji je jako vješt u skakanju te nosi francuzko ime „Le Maréchal“.

Prokljetstvo mrtve majke jednoga izdajice. Prošao sam neku noć mimo . . . . . -koga pokopališća. Najednom čujem žalostni glas i vidim jednu staru žensku gdje nariče: „Andre, sine! Zar me tako plaćaš za onih devet mjeseca, što sam te trudno nosila i za ono što sam te dojila? Ovdje ležim već dvadeset godina a za mene se nisi nikada Bogu pomolio. Mjesto molitve eto su mene 8. i 9. marča prokljeli svi tvoji suobćinari. A tko je tomu kriv? Ti, izdajice! Ti si ih prodao kako Juda Isusa. Ali Juda se je brzo pokajao i objesio, te dao vragu dušu svoju. Vjeruj meni, sine moj, do danas sam se okrenula do devet puta u svom hladnom grobu, što me ljudi radi tvoga izdajstva proklinjaju. Moliti ću otca previšnjega, da iztriebi iz te zemlje seme tvoje. Prokljet bio od svih strana svjeta: od iztoka do zapada i od sjevera do juga. Kad bude tvoje grdo tielo mrtvo, pak ako bude pokopano u ovoj posvećenoj zemlji, da bi ti izbacila kosti a ni more nehtjelo te u sebi držati, ne imao ni u gorskih pećinah mjesta . . .

„Ja sam u miru počivala, a danas sam na silu morala progovorit, pak idem opet u grob leći“.

Na te grozne rieči vlasi mi se naježili, krv mi sustala, a tielo zadrhtalo kao šiba na vodi. Zaista grozno je prokljetstvo izdajice!

Pravedna pedepsa jednoga oficira. Pariški ratni sud odsudil je na 23. o. mj. kapetana Blanchard, na 20 dana tamnice, jerbo je jednoga vojnika ćušnul i izpsoval. Nebi škodilo kad bi se i kod nas tako strogo postupalo z oficiri, koji zlostavljaju vojnike.

Koreanci proti Japancem. Pisali smo va predzadnjem broju „Narodnoga lista“, da su Japanci zaposjeli glavni grad Koreje Söul, i zeli na sebe svu vlast korejskega carstva. To je Korejance tako razjadilo, da su se svi digli proti Japancem, starem svojem neprijateljem. Zato su Japanci va Koreje odlučili, da se ima svem Korejcem uzet oružje.

Kinezi ubijaju katoličke misijonare. Iz provincije Kiangsi va Kine dolaze vesti, da su tamo Kinezi poubijali više katoličkeh misijonari. Lahko, da bude to razlog, da evropske vlasti opet interveniraju va Kine.

Kuga u Johannesburgu i Pretoriji. U tim dvim gradovima, nekadanje slobodne republike Transvaal, buknula je kuga. Do sada je u Johannesburgu umrlo od te kužne bolesti do 40 ljudi. U Pretoriji pak umrla su do sada samo 4. Ustanovljeno je, da se radi o nekakvoj plućnoj kugi. Za pobijanje te kuge odlučio je magistrat u Johannesburgu 500 funti šterlinga.

Tri sestre ubile oca. U gradu Torre Pelosa u južnoj Italiji zgodio se onomadne dogodjaj, koji je pobudio veliko zanimanje po cielој Italiji, a vele, da mu se ne zna para ni u svjetskoj kriminalističkoj povjesti: tri mlade sestre ubile su svoga rodjenoga oca. Sestre se zovu: Ester, Berenice i Katarina. Umorstvo je izvršila nastarija sestra Katarina, a mladje su joj sestre pomagale. One su navalile na oca, dok je on spavao na postelji, te mu je najstarija izpalila samokres u glavu, koji ga je na mjestu ranstavio na životom. Zatim su sestre oprale krvavu posteljinu, a očevu lješinu sakrile u kući. Zločinstvo su izvršile, kad u kući nikoga nije bilo osim njih. Nu ipak odmah se saznalo za taj grozni čin i sve su tri sestre po oblastnim organima uhvaćene i zatvorene. One su otvoreno priznale svoje zlodjelo, a navele su, da ih je na isto navela očeva okrutnost, koju više nikako niesu mogle podnositi. Sada se proti njima vodi parnica pred sudom u gradu Luceri. Izpostavlja se, da otac nije bio tako okrutna zvier, kakovom su ga kćeri htjele prikazati. Nadalje se izpostavilo, da je starija kćer Katarina bila vjerena i da se otac toj vjeri odlučno protivio. Uslied toga se porodila sumnja, nije li umorstvo počinila Katarina za to, da makne s puta zapreku svojoj vjeridbi, a mladje sestre, od kojih je jednoj 12, a drugoj 16 godina, lahko zavela na sudjelovanje. Ta sumnja postaje tim vjerojatnijom, što se dokazalo, da je Katarina vrlo zločesto čeljade. Državni je odvjetnik povukao obtužbu proti mladjim sestrama, te zahtieva, da se osudi samo Katarina, koju nazivlje prokletom i vražijom, pravom nakazom po naravi. Njezin branitelj zahtieva riešenje od obtužbe. Parnica traje.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Lapor je takodjer vapneno gnojivo. Tako nazivljemo gustu smjesu na tanko upršena ugljično kisela vapna i gline, koja obično sadrži još pieska, a često i humusa. Po sastavini, koja prevladjuje, razlikuje se vapneni lapor, glineni lapor, pješčani lapor i humorni lapor.

Djeluje na tlo kako i vapno, nego, jer sadržaje u sebi takodjer fosforne kiseline i pepelike prinaša tlu istodobno i ta rastlinska hraniva. Najbolje je prenašati lapor na polje ljeti i jeseni, razdieliti ga na kupe i ostaviti ga tako samu sebi preko zime. On se malo po malo razpadne u sitan prah, i može se, kad se je to dogodilo, posipati i zaorati.

Na hektar treba ga više ili manje, prema tomu koliko ima u sebi vapna. Sadržinu vapna može se u njem približno prosuditi poliviši ga kakovom kiselinom n. pr. solnom ili octenom kiselinom i što jače pri tomu uzpjeni, to više sadrži ugljično kisela vapna. Gnojenje laporom opetuje se u razdoblje od 10—20 godina, jer ga obično treba mnogo na hektar, moguće je šnjim poboljšati tlo samo gdje ga se ima mnogo pri ruci.

Poljodjelci, koji su u blizini koje tvornice plina mogu od nje često puta badava dobiti plinskoga vapna. Ondje najme da pročiste razsvjetni plin tjeraju ga kroz živo vapno, koje se nalazi u željeznih škriojah. To vapno one pak bace. Gdje ga se može dobiti treba ga prije puntiti, da se na zraku kroz više vremena okisi, jer bi inače rastlinam škodno bilo. Ovakovo su vapno svjetovali i za to, jer svojim jakim duhom od Katrama tjera razne kukce. Upotrebljuje ga se toliko da na hektar dodje 350—700 kilograma vapna.

Uporaba komijskih gnojiva. U prošlih smo brojevih upoznali najglavnija kemijska gnojiva i hranu, koju pojedina rastlinam podaju. Jer se nijedna od ovih ne zadovoljuje jednom samo hranom, to njim moramo dati razmjernu množinu svih onih četiri vrsti hraniva ili samo od nekojih, polag toga koliko i kojih trebaju i kojih u zemlji ne nalaze.

U trgovini se prodavaju već gotove smjese gnojiva pod raznimi imeni i za razne rastline, ali mi bi svjetovali, da jih se ne kupuje. Najprije je nemoguće, da je jedna smjesa dobra za sve zemlje, a pak najviše

puta ta universalna obća gnojiva su prosta prevara, koju se još skupo plaća. Najbolje je, da si svatko ili više njih skupa nabave jednostavna gnojiva kako smo je mi nabrojili, pak da si sami prije uporabe naprave potrebitu smjesu ili da je onako pojedince raztresu. Tako će barem znati što su kupili, što su uporabili i u kakovom razmjeru.

Za ravnanje naših čitatelja nabrojiti ćemo ovdje nekoliko tih smjesa za razne rastline. Po njima neka se ravnaju.

Rekli smo na početku, da najbolja smjesa je štajski gnoj, jer u njem ima svih hraniva potrebitih bilinam, nego žalibože nema jih dosta. Zato gnojeć zemlje samo i izključivo štajskim gnojem postati će one napokon neplodne.

To valja, ako se rabi pravi štajski gnoj, a još više, ako se rabi gnoj — slama, kako je žalibože kod nas u najviše slučajeva. Štajskom gnoju treba po nekim dodati 3—5 kilograma superfosfata po metričnom kubu, a po nekim $^1/_2$ kg. po kvintalu i onda će biti bolji. Ako ga se dodade malo više neće škoditi.

(Nastavak sliedi.)

Zadnje vjesti.

Rusko-japanski rat.

Reć bi, da se je sreća dobro obrnula na stranu Rusa. Prošlu subotu ob noć prišla je pred Port-Artur japonska flota sa četiri nova vapora nakrcana dinamitom i drugim eksplozivnim materijama. Japonci su i ovaj put, kako i onomad pred mesec dan oteli s temi vapori zapret ruski porat i va njem rusku mornaricu. Ali kako i prvi put, tako su njim i sada opet dali Rusi po nose. Komać su se ta četiri japonska parobroda praćena sa 6 torpediniera približili, digli su na njih vatru ruska dva broda i baterije od fortica. Bojeć se, da nebi se ti parobrodi previše približili otvoru porta, šla je protiv njih ruska torpediniera „Silnij“ te je s torpedom razbil prvu prvomu vaporu. Odmah zatim potonula su i dva druga parobroda a za njim se je četvrti razbil na jednemu od njih. Na to je torpediniera „Silnij“ sama udrila na 6 japonskih torpediniera i nagnala ih, da su morale pobeć. Malo zatim je pobegla i ostala japonska flota.

Potopljeni parobrodi su sasvim novi — svaki od 2 do 3 tisuće tonelati. Na njimi se je našlo nekoliko manjeh kanuni i puno dinamita.

To će sve Rusom trebat. Japonci su izpalili do 208 hitac, a Rusom nisu naneseli ni najmanje škodi, dočim su oni s tolikim pucanjem pukvarili lepi broj kanuna.

Ovoj novoj ruskoj pobjedi čudi se celi svet, a i sami Inglezi pišu, da japonska flota ni izpunila nade, ke da su se stavljale na nju. Živili Rusi!

Oglas.

Podpisani časti se ovim javiti poštovanom občinstvu, da je u Voloskom kbr. 19 otvorio **vlastitu postolarsku radionicu**.

Preporuča se stoga svim za naručbe, koje će izvršiti uz vrlo umjerene ciene i na obće zadovoljstvo. Izradjuju se postoli po svim najmodernijim krojevima. Popravci izvršuju se točno brzo i jeftino.

Biko Jeftić.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Prigodom sv. Berme dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, iglâ itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke ciene.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine. 1 par **muških cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi poćplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **muških**, 1 par **ženskih modernih cipela** veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

Broj 1333.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskoga zastupstva u sjednici 7. marča 1904. točka 2/2 raspisuje se ovim natječaj za popuniti mjesto občinskoga lugara u občinskoj šumi Lisini.

Godišnja plaća obć. lugara odlučena je godišnjih K. 600 (šest stotina) ili mjesečno K. 50 (pedeset) posticipatno.

Molitelji neka najdalje do 24. aprila 1904. (4 tjedna) podnesu podpisatomu svoje molbe uz dokaz svoje dobe, zanata, stališa, (oženjen ili neoženjen), da su dobroga političko-moralnog ponašanja, da znaju čitati i pisati i da li su bili u vojničkoj službi.

Neće se uzeti u obzir one, koji su prekoračili 35 godina.

Novo imenovani nastupiti će službu čim bude to imenovanje potvrdjeno i od c. kr. kotarskog poglavarstva.

Služba je za sad privremena, nu ako se dotičnik bude izkazao sposobnim u svojoj službi biti će naknadno definitivno imenovan.

Občinsko glavarstvo
Kastav, 22. marča 1904.

Načelnik: Jelušić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priškić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razašiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95**. Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište
P. LUST, KRAKOV br. 116.
NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprave čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — **a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.**

Naručbe odpremaju se i za poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne, a to je ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju) na Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 $^1/_2$% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cieni mu je na godinu 8 kruna, na osiljke 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 14. Volosko-Opatija, u četvrtak 7. aprila 1904. God. IV.

Naš narodni jezik u crkvi.

U velikom tjednu svaki pravi kršćanin rado zalazi u crkvu, da se u tim dnevima, kad se spomen čini muke i smrti našega Spasitelja, skrušeno i ponizno Bogu pomoli. U velikom tjednu a navlastito zadnja četiri dana istoga vrše se po naših crkvah razne molitve i pobožnosti, koje imaju kršćane sjećati na neizmjernu dobrotu Božjega sina, koji je za spas svih naroda pretrpio tako grozne muke i samu smrt. U velikoj većine katoličkih crkvah obavljaju se te molitve i pobožnosti u latinskom jeziku; samo u malenom broju vrše se te molitve u našem narodnom jeziku. Svatko od nas, koji je koji put prisustvovao tim pobožnostim obavljenim u latinskom a koji put onim obavljenim u našem materinskom jeziku morat će s nami priznati, da mu je srdce poslušajuć nerazumljivi latinski jezik ostalo hladno i pusto, da mu se nije ganulo ni na milosrdje ni na pravu pobožnost, dočim da je posve drugačije čutio u sebi pobožnost i odanost Višnjemu Stvorcu kad je poslušao te molitve u svom materinskom jeziku.

Srdce mu se pri tom raztapa od prave ljubavi prama Bogu, razumije i čuti u srdcu molitve, koje se k nebu uzdižu, čuti se nekako bližim stvorcu svomu, pak i ako je inače i hladan u verskim stvarima ipak ga ta milina tako obuzme, da se čestokrat obrati, i na novo svom dušom i svim srdcem prigrli svetu veru i njezine nauke. Što nemože učinit ni najsavršenije pobožno pjevanje u nerazumljivom jeziku to će učiniti najjednostavnija molitva izrečena u jeziku onoga, koji ju posluša. Pak to je i posve naravski, jer molitve izrečene u nerazumljivom jeziku nemogu ni doći iz srca ni u nj prodreti. To zna svatko a ponajbolje znaju to naši duhovni pastiri od najvišega do najnižega. Budući se s njihove strane uvek preporuča, da pravi kršćanin mora moliti Boga iz dna duše svoje, ako će da mu molitva bude Bogu ugodna, morali bi oni sami nastojati, da se po celomu svetu obavljaju molitve i pobožnosti u jeziku, koji pojedini narod razumije.

Mesto toga što vidimo? Vidimo na žalost, da bi nekoji naši duhovni poglavari po sile hteli, da se sve molitve i pobožnosti u svim crkvam katoličke vere obavljaju samo u latinskom jeziku, koji svet ne razumije, a to radi toga, da vlada po celom svetu u katoličkih crkvah jedan jedini — latinski — jezik. Radi toga opažamo, kako se po raznim našim krajevima, navlastito po Istri i ostalom Primorju i Dalmaciji tera naš narodni jezik iz crkvah u kojih se je od prastarih vremena još do danas očuvao. Za svem tem, da je još sveti otac papa Hadrijan II. dozvolil, da se po hrvatskih i slovenskih crkvah obavljaju službe božje i molitve u slavenskom jeziku; za svem tim, da je sveti otac Ivan VIII. zapoviedio, da se ima u slavenskom jeziku slaviti Boga, služiti sv. mise i druge sv. službe spjevati; za svim tim, da je sveti otac papa Benedikt XIV. svojim apoštolskim pismom od 25. augusta 1754. posvetio slavensko bogoslužje; za svim tim, da je slavni papa Lav XIII. u svojoj encikliki: „Grande munus" to sve potvrdio; za svim tim, da se je slavenski jezik po naših crkvah rabio kroz stotine i stotine godina ipak se ga sada hoće iz svih katoličkih crkvah izagnati, da se za komoditet nekojih svećenika uvede latinski, našemu puku nerazumljivi jezik. A zašto to? Zato jerbo tako hoće nekoji talijanski i nemački čifuti i framasuni, koji isto tako mrže nas Slavene kako i katoličku crkvu pak bi hteli tako bacit med nas Slavene i sv. stolicu seme razdora. Sv. stolica nije u pitanju našega jezika još rekla zadnje besede i mi ne možemo predvideti kakova će biti u tom pitanju konačna odluka svete Stolice ali jedno možemo već sada reći:

Ako se bude iz naših crkvah protjerao naš narodni jezik, protjerat će se iz crkvah i nas, koji taj jezik ljubimo jer je on svetinja, ostavljena nam od naših pradedova, jer je on duša naše duše, jer je on naša domovina, naše najveće i najdraže blago na svetu. Ovo smo napisali najboljom namjerom, ne da se grozimo, nego da odvratimo pogibelj koja crkvi i našoj veri preti.

Hrvoje Istranić.

Dopisi.

Iz Baške. Nedjelju, dne 20. t. mj. imali smo sastanak u prostorijah Hrv. Čitaonice. Naš načelnik, kao predsjednik tog sastanka, videći priličan broj pozvanika, izjavi, da pošto ističe mandat starog občinskog zastupstva, želi, da prisutni sami izjave, koje osobe žele, da se bira u novo zastupstvo, te predloži, da se imenuje odbor, koji neka sastavi listinu imena onih, koje misli, da bi bili za novo zastupstvo. Tako i bude, odbor bio je sastavljen od sliedećih osoba: 1. Matejčić Nikola, načelnik, 2. Dinko Pajalić, obć. savjet, 3. Frančić Marko, veletržac, 4. M. P. Dorčić, obć. zastup, 5. Barbalić Juraj. Ovi se posavjetovaše, i sastaviše imena onih, koje bi se imalo birati u novo zastupstvo; prisutni na sastanku ne prigovoriše niti proti jednoj osobi ni rieči već jednoglasno prihvatiše predloženike.

Došao dan 22. t. mj., dan izbora za III. tielo. Točno u 9 sati otvori naš načelnik izbor. Izbornici dolazili jedan za drugim da dadu svoj glas za naše osobe predložene na sastanku. Izbor tekao tiho i mirno; te tako u miru i redu bili izabrani jednoglasno u III., u II. i u I. tielu naši predloženici. Ipak nekoji nezadovoljnici digli su se proti jednoj osobi, koja da nesmije biti birana u novo zastupstvo, te da se nedade povoda da rogobore proti upravi, zadovoljilo se jih time, da se istu osobu zamienilo drugom. Eto tako učinilo se sve moguće, samo da se zadovolji svakoga mira i reda radi.

Sa ovima izborima sve veselo, sve zadovoljno, jedino vidimo razcviljenog i pognute glave našeg glasovitog „Neporočnjaka" Jadniče! Plači grihe i čini pokoru.

Domaće vjesti.

Švedski kralj u Kastvu. Na Vazam popodne oko 4 sata posjetilo je njegovo Veličanstvo švedski kralj Oskar, koji sada boravi u Opatiji, drevni Kastav-grad. Pred župnom crkvom Sv. Jelene susretne slučajno kastavskog načelnika g. Kazimira Jelušića, koji bude kralju od njegove pratnje predstavljen. Odmah se njegovo Veličanstvo švedski kralj upusti u povjerljivi razgovor sa kastavskim grado-načelnikom, te ga zamoli, da mu pokaže put kud bi se prispjelo na starinski toranj „Žndiku". Načelnik Jelušić ponudi se odmah, da će on pokazati put na toranj te odvede kralja i njegovu pratnju na vrh tornja, s kojega se kralj naužívao prekrasnog pogleda. Zatim mu načelnik pokaza ostanke starinskih gradskih zidina takozvanu „Crekvinu" i druge nekoje znamenitosti grada. I u župnoj crkvi zadržao se kralj podulje vremena. Dok je kralj razgledavao grad sakupilo se po ulicama mnogo naroda, koji je kralja vraćajućeg se u Opatiju burno pozdravljao. Medju drugim stvarima pitao je kralj načelnika Jelušića o broju, zanimanju i narodnosti pučanstva što mu je gospodin načelnik sve točno raztumačio. Kralj Oskar izrazio je svoje zadovoljstvo da je posjetio Kastav-grad.

Marko z Dragi se je vavek hvalil, da on je neutral. Njemu je to jako godilo, kada bi mu ki rekal, da je neutral. Kašparina! Neutral je vela i debela beseda! I ljudi, ki nisu razumeli ča je to, čudili su se i križali: — Majko moja mila! ki veli čovek je naš Marko z Dragi! On je nejutral!

Bilo ih je, ki nisu znali pronunciat dobro tu besedu. Neki bi rekli na mesto neutral „maistral", „neopral", „neurtal" a kada su neki Učkari počeli promenjevat ono t sa s onputa se je Marko razjadil i rekal: Ovi tovari ne znaju ča sam ja — a varamente ne znam ni ja. Bit ću Talijan — pak almeno će me svaki znat pravo specifikat.

I Marko je zel klobuk i šal je va Mošćenice votat za Kalabreze.

Tako je, vidite, Marko z Dragi postal Talijan.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primilo smo iz Graca K. 18, sakupljenih od istarskih svenčilištnih gradjana u Gracu mjesto ulaznine za prvu zabavu glasbenog i dramatičkog družtva u Voloskom.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Mihotićih, obdržavati će u nedelju, dne 10. t. mj., u 4 sata popodne u „Čitaonici" svoju redovitu godišnju skupštinu, te preporučamo svim članicama, da u što većem broju i na dobu tamo pohrle.

Dobro njim stoji. Čujemo da se trgovci Rosovići va Berseče tuže, da njim gredu slabo posli od kada su onu lepu figuru učinili puli zadnjeh izbori. I trgovina, butiga i apalt pak i oštarija — sve vam je to utihnulo. Niš se ne prodava, niš se ne kupuje, ljudi beže od njih kako da bi od kugi. E, tako je, a tako mora i bit. Nisu miga Bersečani babe! Ljudi su ono, vredni i valjani. Oni govore: Jedan muž, jedna beseda. Ki drugačije misli i dela, taj ne spada mej ljude, kakovi su od vavek bili naši vredni, naši dični i čestiti Bersečani!

Čozoti va Drage mošćeničkoj. Ovi dni bili su va Drage Čozoti z bragoci i s talijanskom banderom. Prišli su tamo da pozdrave Kafulu i famožega Marka. Marko se je obukal va frak, klak i lak, pak je šal na brod, kade su ga Čozoti tratali z buzarum od striaci. Marko se je jako vesel vratil od čozotskeh fregadi i celi dan je kantal: „Nella patria dei Čozoti non si parla che talian".

Brizni Obršani! Nimaju nanke jednega suca. Draga ih ima pet — a oni ni jednega. Va Dragi je svaki drugi čovek sudac, a puli njih nijedan. Neki dan sam bil gore na Obrše i čul sam kako se oni brizni ljudi narekuju:

A sirote mi nemili
Rano moja!
Va grade su nas prevarili
Rano moja!
Već od dvajset sudac su storili
Rano moja!
A nas su pozabili
Sestro moja!
A mi smo njim voti dali
Rano moja!
Malo bakalara pojali!
Sestro moja!
Drugo su oni pofrajali
Rano moja!
A mi smo prez suca ostali
Sestro moja!
A ča si nam to Krapulino opravil
Vrag te zami!
Va zlo si nas siromahe spravil
Kapja ti pala!
Svi si voti od nas zimamil
Puknul da biš!
Na vere si nas prevaril
Rano moja!

Ja sam ih neki dan poslušal i stumih mi se je paral od žalosti slušajuć ih kako se narekuju. Nego oni da te poć na kapitanat i tamo da te zahtevat, da njim se valje da dva suca, kada ih Draga ima pet.

I dobro te storit, nego dokle njim kapitanat reši tu „sustancu", najbolje te učinit, ako oni svojega suca omese od jila, pak neka ga pošalju Kafule va Dragu. Morda će ga on navadit govorit talijanski!

246

Obršani, sada vidite, da smo vam mi istinu govorili!

Largo, largo od Krapuli, largo!

Ne dajte izdajicam ni žmuja vodi. Jako ste dobro storili, da ste va predzadnjem broje „Narodnega lista“ spomenuli one Učkare, ki su glasovali s Kalabrezi. Nego ja mislim da bi dobro bilo javit našemu svetu po Istre još nekeh, neka ih dobro poznaju a to su Anton Lencović-Malinar i njegov sin Benjamin iz Mošćenic. Anton Ivančić-Matešić i njegov sin Ivan iz Obrša i Paškval Bradečić-Haldejan. Ovi tri zadnji jako gusto hojevaju va Medulin i Premanturu svojemi bracerami. Ako se ne varam imaju tamo i nekoliko imanja i „štanciju“, pak ih osobito preporučujemo, onem našem ljudem va teh mesteh. Neka njim od sada nevjeruju, kad njim budu kazali naši fulminanti i stem ih varali tobože, da su narodni ljudi. Još neč za ravnanje našim ljudem. Čast kemu čast ale izdajicam svagde pokažimo vrata, neka znaju ča su storili i kemu su se prodali. Najveći narodni zlodej je on, ki za žmulj vina prodaje svoj narod Talijanu. Radi toga valja da se stakovemi niščeti grubo postupa, pak magari ako krepuju, da im se ne priskoči u pomoć. Ovu nevalja pozabit.

Mošćenički prodanci. Neki prodanci iz Sv. Antona, Učke i Obrša pivaju ovako, kada gredu va Dragu:

„Ala braćo, homo v Dragu
Homo k onom crnom vragu,
Neka nam da bakalara
Zač nam glad olitá para.
Hoj nina ni nena! . . .

Brizni ljudi gredu va Dragu, gredu „crnemu vragu“ i pitaju ga, da njim ča da za požerat i polokat. (Prodanci naime ne jidu ni ne piju kako drugi ljudi, nego žeru i loču, kako blago!) Dakle brizni ti prodanci gredu „crnemu vragu“ i gledaju va njegà i pitaju ga da njim da žerilà. Nego „crnemu vragu“ je sada pokle izbori neki djavol prišal v uše i on vam niš ne čuje — ma baš niš ne čuje.

A prodanci gladni i žežni vraćaju se pod večer doma pak pevaju:

Eh, kako nam maže, laže,
Onaj grdi, crni vraže!
Pred izbori sve nas muti,
Dok najzada nas ne smuti.
On nam dava bakalara,
Vina, beči i cigara.
Kada nas pak sveh prevari,
Za nas više niš ne mari,
Več ne daje bakalara,
Neda vina ni cigara,
Nek se zuje kega žuli —
A nam lepo trbuh kruli!
Hoj nina ni nena! . . .

Mjestne vjesti.

Dočck Njegova Veličanstva cesara i kralja Franja Josipa I. Njegovo Veličanstvo prispjelo je utorak u 8 sati u jutro dvorskim vlakom na kolodvor Matulje - Opatija. Blizu kolodvora Matulji, baš gdje se cesta u Brgud križa sa željezničkom prugom, podigla je občina Kastav krasan slavoluk, koji bijaše sav okićen našimi narodnimi trobojnimi zastavami. Pod tim slavolukom pozdravilo je presvjetloga vladara kastavsko občinsko zastupstvo sa svojim načelnikom na čelu. Od kolodvora pak do Pavlovca činila su školska djeca kastavske občine špalir. Na hiljade sakupljeni narod pozdravljao je presvetloga vladara „živio“-klici, a vladar je ljubezno odzdravljao. Selo Matulji bijaše u svečanom ruhu kako još nikad do sada. Na Voloskom bijaše na takozvanom mostu podignut slavoluk sa napisom „Dobro došao“. Tu je kralja pozdravilo volosko občinsko zastupstvo i sila naroda. Volosko je u moru boja raznih zastavah, med kojima se izticahu mnoge naše narodne trobojnice. I u Opatiji bijaše blizu Kozulićeve Ville podignut liepi slavoluk. Od toga slavoluka dalje smestila se školska djeca Opatije, Veprinca, Lovrana, Poljana. Voloska školska djeca bijahu poredana pred „Narodnim domom“. Naroda je bilo sakupljeno po cesti na hiljade, koji je kralja pozdravljao izključivo sa „živio“. Tu i tamo čno se kakov osamljeni „evviva“ ili „hoch“. Komično je bilo čuti školsku djecu iz okolice Voloskoga, što polaze školu koludrica u Voloskom, kako pozdravljaju vladara kličuć „he“! Koludrice njim bijahu najme zabranile klicat u svom materinskom jeziku i naložile, da kliču njemački „hoch“, što pak djeca nisu razumila, te su klicala „he“. — Pred Hotel Stefaniom dočekali su vladara c. k. činovnici, veterani i vatrogasci. Vladar je pristupio k zapovjedniku veterana g. Podmeniku, košto i zapovjedniku vatrogasaca g. Fencelu te se s njima ljubezno razgovarao i popitao o raznim stvarima tičućim se njihovih društava. — Prispjev u Opatiju naš je vladar odsjeo u Hotelu Stefaniji, gdje je odmah po dolazku primao avdijencije. Prvoga primio je u avdijenciju našega načelnika veleuč. g. Dra. Stangera. U 1 sat popoldne bijaše kralj kod nadvojvodkinje Marije Jozefe u Villa Angiolina na ručku. U 2 sata i po odpeljao se kocijom na Rieku u posjet bolestnemu nadvojvodi Josipu. U 4 sata i po vratio se opet u Opatiju gdje je do 6 ure ostao u svojem stanu. U 6 sati išao je kralj na „diner“ k švedskomu kraljevskomu paru. U 8 sati i 20 odvezao se kralj sa svojom pratnjom kroz bajno razsvetljena mjesta Opatija i Volosko na kolodvor Matulje. — Pred Opatijom bijaše usidreno sest velikih parobroda, koji su čim je pao mrak zapalili bezbroj lampiona, tako, da je pogled na te parobrode bio uprav veličastven. — Na cesti od Pavlovca do kolodvora Matulji bijahu u razmacih od 20 koraka porazmješteni bakljanoši sa upaljenimi bakljami. — Doček Njegova Veličanstva bijaše sjajan, a tom sjaju je mnogo doprinielo i prekrasno vrieme. Ipak po našem i občenitom sudu bijaše oduševljenje naroda pri dočeku vladara godine 1894 daleko i daleko veće nego ovom prilikom, krivo je tomu s jedne strane žalostno stanje našega naroda u monarkiji a s druge strane ničim opravdano, bezobzirno i netaktično ponašanje c. kr. političke oblasti prigodom ovoga dočeka, usljed kojega ponašanja bijaše naš narod u ovom kotaru duboko uvriedjen u svojim najsvetijim čuvstvima. Ovo ponašanje neda se dovoljno žigosati, nego o istom pisati i govoriti ćemo drugda i na drugom mjestu. Svečanost dočeka Njegova Veličanstva prošla je bez ikakove nezgode izim male neprilike, koja se dogodila c. kr. kotarskomu kapetanu Manussi. Kod dolazka careva vozio se pred njegovom kočijom kapetan Manussi. Pred hotelom Stefanija povozila je kočija gosp. kapetana jedno pseto, koje je prije nego je crknulo stenjalo i cvililo, da pobjegneš. Nekoje su gospodje pale usljed toga u nesvjest. Presvjetli vladar bijaše ovim „intermezzom“ vidljivo neugodno dirnut. Nikada se u ovim krajevima nije vidio takav sjegurnostni aparat kako prilikom ovoga dočeka. Tu je sve vrvilo od tajnih policista i žandara. Ovih je došlo u Volosko i Opatiju do 40. Kućevlastnikom u občini bijaše pod vlastitu odgovornost zabranjeno primiti u kuću ikojeg nepoznatog stranca.

Ministar Goluchowski u Opatiji. Na Vazmeni blagdan prispio je u Opatiju na nekoliko dana ministar izvanjskih poslova grof Goluchowski sa svojom suprugom.

† **Knez Maksimilijan Schaumburg Lippe.** Dne 1. aprila o. g. umro je u Opatiji, gdje se od febrara nalazio na liečenju, knez Makso Schaumburg-Lippe. Umrli knez bio je 34 godine star a vjenčao se godine 1898. sa vojvodkinjom Olga Würtemberžka te je bio ritmajstor u würtemberžkom ulanskom regimentu br. 20. Ostavio je dva sina. Na odar pokojnika poslaše švedski kraljevski par, veliki vojvoda luksemburški i njegova supruga, te nadvojvodkinja Marija Josefa krasne vjence. Mrtvo tielo pokojnika bijaše u ponedeljak odpremljeno u Nahod.

Vojno-Veteranska svečanost u Opatiji. Ta se je svečanost obavila na drugi blagdan vazmeni. Recimo odmah: Svetčanost je podpuno uspjela. Kako je poznato toga se je dana imala blagosloviti zastava, što ju je družtvu darovala barunica Haas, koja je ujedno bila i kumica kod blagoslovljevja zastave. Za tu zgodu došle su u Opatiju i deputacije raznih veteranskih društava. Spomenut ćemo samo one iz Sarajeva, iz Pula, Rieke i Zadra itd. Program svečanosti bio je bogat i liep. U jutro je prošla vojnička glazba kroz Opatiju i Volosko igrajuć budnicu, posle podne pako bila je pučka svetčanost na Slatini Lawn-Tenis-u. Tu je bilo sve živo i veselo kako obično kod sličnih zgoda, za to nama i ne treba da se time više pozabavimo. Drugačije bijaše u parku pred Štefanijom, gdje se obavio blagoslov zastave. Tu je na mjestu gdje se dižu kipovi poganskih bogova Sunca i Mjeseca bio podignut oltar, s jedne i druge strane bila su smještena sjedala za gostove, tribine, podij za pjevače itd., a na okolo sve stieg do stiega sa zastavama hrvatskim, luksemburškim, crno-žutim i švedskim i. t. d. Toliko o pripravama. Oko deset sati počele su dolazit iz Rieke deputacije vojništva. Vidjeli smo jednog generala i podadmirala i bezbroj drugih častnika, sve u velikoj paradi. Na opredieljeno mjesto došla je nadvojvodkinja Marija Josipa, došao je Švedski kralj Oskar i grof Metternich kao zastupnik Velikoga Vojvode Luksemburškoga. Tribine su zaposjele naše opatijske liepotice, a mjesto pred oltarom naše male u bjelini. Svečanu sv. misu obavio je Monsignor Zamlić, uz asistenciju gg. svećenika dra Čikovića, Dubrovića i Žiganta. Monsignor Zamlić držao je prekrasno prigodno slovo, koje, da je izrečeno u drugim prilikama, bilo bi moglo doseći do srca.

Za vrieme sv. mise pjevao je naš velevriedni „Lovor“ vrlo liepu glagoljsku misu. Pjevao je, kako to on umije. I pucalo se za vrieme mise, pucalo se sve u šestnaest. Po tom se obavio blagoslov zastave i svečani čin bio je svršen.

Za tu svečanost imadu najvećih zasluga gospoda Zambeli i Jamar, koji se je mnogo trudio, da je u obće i došlo do te zastave.

Nego sve to nebi bilo koristilo, da nije bilo gosp. Podmenika, koji se je svojim marcialnim držanjem, svojim jakim i odlučnim glasom onako liepo iztaknuo, izvodeć sa svojim veteranima onako liepe manevre, defilovanje itd. Svieta je pak bilo toliko, da nije bilo moguće ganuti se. Pazdićeva i Mujotova ulica, pa i druga neka opatijska središta, koja su u to doba dana najživlja, bila su u taj trenutak pusta i prazna.

Toliko o samoj svečanosti, kojom smo se mi malko obširnije pozabavili za to, što su kod nje sudjelovali i mnogi naši ljudi.

Što se pako tiče podizavanja i oživljavanja Austrijanštine te pitanja, za koliko će nas to godina napried baciti, to prepuštamo čitateljima, da sami prosudjuju prema izkustvu do sada zadobivenu.

Krvava uvreda našemu narodu bila je nanešena od strane c. k. oblasti prigodom dolazka Njegova Veličanstva cesara i kralja Franje Josipa I. u Opatiju. Ces. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom odredilo je najme, da kod te svečane prilike sva školska djeca u području svojih občina pozdrave Njegovo Veličanstvo. Istodobno odredilo je c. kr. poglavarstvo, da se školska djeca imadu postaviti na putu, kuda će proći presvjetli vladar u red i da svako diete imade držati u ruci zastavicu ili zelenu grančicu.

Pri tome bijaše preporučeno da budu zastavice što će školska djeca nositi ili crno-žute ili bielo-crvene. Pošto su se te zastavice imale prirediti na trošak občina, su nekoje občine odlučile prirediti i med djecu porazdieliti jednaki broj crno-žutih, bielo-crvenih i narodnih zastavica. Za tu nakanu doznalo je c. kr. kotarsko glavarstvo u Voloskom, — pak je nevjerojatno ali ipak — istinito na vazmeni blagdan popodne po jednom tajnom policista dalo uručiti svim ravnajućim učiteljem občina Veprinac, Volosko-Opatija i Kastav nalog, da nesmiju pod vlastitu odgovornost dozvoliti, da školska djeca što će dočekati Njegovo Veličanstvo drže u rukama drugih zastavica izim crno-žutih ili bielo-crvenih. C. kr. kotarsko poglavarstvo motiviralo je taj svoj nalog time, da su iz škola po obstojećim zakonima izključene sve političke manifestacije i da su u raznim školama djeca raznih narodnosti: hrvatske, slavenske, njemačke i talijanske pak da radi toga nesmiju školska djeca nositi narodnih zastavica, da tobože ne uvriede njemačna nacijonalna čuvstva djece drage narodnosti. Divnog li birokratskog umovanja! Ponajprije pitamo mi zar je to politička manifestacija ako školska djeca pozdrave svojega vladara sa bojama svoje narodnosti? Nipošto, nego to bi bio samo dokaz lojalnosti i odanosti hrvatske školske djece prama vladaru a taj se dokaz evo na taj način htjelo osujetiti. Istina je nadalje, da u ovom kotaru imade i hrvatske i talijanske i njemačke školske djece, ali zar je ikada komu od nas palo na um da dade ili usili u ruke jednog djeteta talijanske ili njemačke narodnosti jednu hrvatsku trobojnicu? Neka talijanska i njemačka djeca i učitelji nose zastavice kakove hoće mi njim jamačno toga branili nebi ali najsvečanije prosvjedujemo proti tomu, da se je našoj djeci posve protuzakonito zabranilo nositi kod dočeka Njegova Veličanstva narodne zastavice. Kako je bila ciela ta zabrana udešena i provedena razabire se očito namjera, da se zapostavi omalovaži, ja direktno uvriedi naša hrvatska narodnost. I mi Hrvati ovoga kotara hoćemo mirne duše trpjeti ovakovu uvriedu? Zar je svakomu gospodičiću slobodno, da vrieđja i gazi najsvetija naša čuvstva? Nijednoj ekscelenciji nebi palo na um, da na primjer u Trstu, Poreču ili Pulu naloži školskoj djeci, da kod jedne slične svetčanosti nosi ovakove ili onakove zastave, a pod nikoju cienu nebi se nijedan c. kr. činovnik usudio, da na tako očiti način uvriedi narodnostna čuvstva Talijana. Da se to dogodi, Talijani bi učinili cielu revoluciju. A mi? Mi smo krotki janjci, koji ljubimo bič, koji nas bije. To je za to jerbo naš narod nije još probudjen, nije još svjestan nezna da po zakonu moraju imati svi narodi u Austriji jednaka prava kaošto imaju i jednake dužnosti. Naš narod trpi sva tlačenja jerbo nepoznaje svoja prava, nepoznaje svoju moć. To neznanje našega naroda zlorabe naši narodni neprijatelji, da nas posvuda zatiru i zapostavljaju. Mi smo dobri kad je sila branit Austriju od vanjskih i nutarnjih neprijatelja, al kad pitamo i branimo svoje, onda nas ne poznaju. Tako se sjegurno ne učvršćuje čuvstvo lojalnosti u našem narodu. Ovu najnoviju uvredu ćemo dobro zapamtiti.

Damenpolka. Ja mislim, da nima jednega, ki ne bi znal, ča je to „damenpolka“. Damenpolka to vam je on tanac, ona polka, kada divojki same biraju one, s kemi će tancat. Mladići znaju ča će to reć, a i vi stareji se spamećujete s kakovim trepetom na srcu ste čekali, kad će prit odabranica vašega srca sva crjena na obraze kako rožica, da vas s onemi lepemi svojemi očijami pozove na tanac.

Pul finejeh tanci, kako va opatiskoj „Zore“ i drugude je to još lepše. Kada vam tu zatrumbeta na Damenpolku, dama zname s koverti jednu zvezdu, ale kakov križić, pak vam ga z pucenkom prisošta na persa. Vi ste tako dobil lepu dekoracion — i vi mislite, da ste v raje.

Tako nekako vam je ovi dni i va oveh naših blaženeh krajeh bilo. Jedna za drugom prihajaju v Opatiju okrunjene glavi. Prihajaju principi, vojvodi, kralji itd. Svaki od teh posvećeneh vladari nosi sobom kakovu škatulicu, va koj će se nać volj ki križić ale ka medaljica . . . I naši balarini a ima ih puno — i to više nego se misli — sve se nadimlje i sve izbočuje prsa vanka, neka se vidi kako bi njim lepo pristala kakova medaljica ale pak kakov križić. I drhću i svi se tresu od velike želji i hlepljenja za bilo kakovim dekoracionom.

Damenpolka!

I Anzulo je jedan od teh balarini!

Nego ja tem briznem ljudem ne zameram. Kada već nimaju va glave niš, dobro je da imaju ča to na prseh . . .

O, povero piccolo mondo antico! . . .

C. kr. kapetanat i naše narodne zastave. U predvečer dolaska Nj. Veličanstva obletao je jedan teklić c. kr. poglavarstvu u Voloskom sve škole občine kastavske raznašajuć jedan ferman c. kr. poglavarstva (dotična okružnica bila je bez pos. broja) kojim se nalaže dotičnim škol. oblastima, da imaju strogo paziti na to, da bude imala školska

mladež, koja ima činiti špalir kod dolazka Nj. Veličanstva **samo** crno-žuto i crveno-bielo-crvene zastave. U slučaju prekršaja i neposluha toga naloga, da će se proti dotičnom učitelju najstrožije postupati.

Velemožni gosp. kotarski poglavar našao je nekakov zakon usljed kojega je zabranjeno upotrebljavati učione u „političke i stranačko narodne svrhe" i na temelju toga izdao je gornji nalog, t. j. zabranio je škola. djeci imati naše narodne hrv. zastave. Osim toga navadja se u spomenutom fermanu, da će kod dolazka sudjelovati hrvatske, slovenske, talijanske i njemačke škole „te da se poradi toga ukloni svako narodno pokazanje i odstrani svako političko izkazivanje, što bi moglo smetati potrebiti sklad medju pojedinim učionicama". Ne možemo od manje a da na gornje ne učinimo naše opazke.

Gospodin kapetan naložio je pojedinim ravnateljstvima, da dovedu školsku djecu na Matulje. Dali ima on to pravo, vrlo dvojimo. Zahtjevati, da djeca iz sv. Mateja, Zameta i od drugud budu već na 8 sati i prije u jutro na licu mjesta, malo je previše, dapače nečovječno. Ta djeca moraju se ustati već na 4, 5 sati u jutro, pak hoditi dva sata i više, a mnogi i bez ručka. Tko će jamčiti zato, da neće koje dijete usljed toga oboliti? A tko će jamčiti, de se neće kod tolikoga broja djece i kakova nesreća dogoditi?

Držimo, da nisu bila dužna dotična školska ravnateljstva ni odazvati se tomu pozivu, jer inače preuzimaju na sebe odgovornost za svaku eventualnu nesreću. Što se zastava tiče, uvjereni smo, da će se svaki naš narodni učitelj uvredjenim naći, kad se zabranjuje da pozdrave njegova školska djeca svoga vladara narodnom zastavom, koja nam je — nota bene — prva od svih, najsvetija od svih drugih zastava. Bliža je košulja nego li suknja.

Svaki učitelj prepustio bi svoju dužnost ako nebi djeci razložio, što znači u obće zastava, a poimence naša narodna trobojnica. Ako će tolike škole prisustvovati kod dolazka Njegovog Veličanstva, neka imadu svaka svoju narodnu zastavu (ako ju imaju) pak mirna Bosna.

Uvjek i svagdje smo zapostavljeni, tako i kod te prilike. Da je na našu providili bi bili **s v i** učitelji složno svoju djecu sa narodnim zastavama, ili bi bili svi izostali od dočeka, pak bimo bili !vidili što bi im gosp. kapetan mogao učiniti.

Uvjereni smo, da bi naši čestiti učitelji to i učinili, da im je dana mogućnost dogovoriti se medjusobno.

Jedan učitelj.

Mi dodajemo još tomu, da se je sa strane c. kr. kapetanata htjelo uplivati da se kod dočeka Njegova Veličanstva u obće ne izvjesi nijedna narodna zastava. Take se c. kr. kapetanat usudjuje kratiti nam prava koja su nam zakonom zajamčena. Dat će se do znanja najvišoj oblasti.

Sohi. Za doček Njegova Veličanstva austrijskog cesara dala je občina Volosko-Opatija napravit dva slavoluka, da ih je bilo lepo i videt. Comune di Veprinac dignul je opet na Slatine vajer, one tri četire gnjile gredi — ali ovaj put još grje i nepristojnije od prvega puta. Nemci, Majari i druga gospoda, ka su onuda prolazila, govorila su na vas glas: Aber das sind ja echte Galgen! A ma to su prave sohi! I ve istinu — ona nespodoba i ne zasluži drugo ime ako ne sohi.

Nego neka je. Delo čoveka resi — i svaki ki ono vidi, pita: „Ki taneki je ono storil? . . . To, dakako, pada na Anzula, ali Anzulo ima tvrdu kožu — on za to niš ne mari. Ali je neč drugo po sreče. Mi smo naime videli, kako su se konji od jedne karoce poplašili, kad su prišli pred one sohi. I mi pitamo: Ča bi bilo, kad bi se, recimo, bili, česa neka Bog ne da, pod onom nespodobom poplašili konji, ki su vozili karocu Njegova Veličanstva? To strašno pitanje stavljamo mi na dušu onih, ki bi bili morali za vremena odstranit one grde sohi.

Svega po malo.

Američki Hrvati za braću Ruse. Dne 13. o. mj. obdržavao se u Wilmerdingu Pa dogovor američkih Hrvata radi izkaza simpatija bratskom ruskom narodu. Sastanak je sazvao vrli rodoljub P. Fadljević. Odlučeno je da će se sabirati i prinose, te je već na samom dogovoru sabrana liepa svota. Javljajući o ovom sastanku donosa allegheny ski list „Hrvatska" sliedeći proglas:

„Pokažimo, braćo, cielom svietu djelom, da u nama slavenska krvca teče, da smo sinci jedne majke, preslavne Slavije; da u nama bratsko srce bije, koje braći Rusima svaku sreću želi u njihovoj borbi pram žutom Mongolu. Bog Svevišnji nek štiti u ovom ratu i blagoslovi ruski narod! Blagoslovljena bila ona junačka krv, koju ruski vojnici proliju na dalekom iztoku: za krst častni i napredak zlatni! Lovor vienicima bile okićene glave ruskih boraca! Svladavši žutoga Mongola: Bog dao i Rusi kao nepredobivi slavenski bedem izašli iz ove borbe na svoju čast i diku, a na korist cjelokupnoga Slavenstva. Iz dna srca kličemo: Bože budi u pomoći ruskom oružju, vodi ruski narod sjajnoj pobjedi! Nek se širi ruska vlast na istoku na korist kršćanstva i naprednog čovječanstva! Neka živu junački ruski borci! Sreća ih u svem i svačem pratila! A nek živi i njihov plemeniti predstavnik, dobri otac ruskoga naroda, viteški car Nikola II.! Živio Nikola II.! Živili Rusi! Živila Rusija!"

Zanimivi ruski roman. U Petrogradskom „Svetu" izlazi roman pod naslovom „Grjanul boj", što ga piše pisac Apraksin. On pozorno prati sve ratne dogodjaje, pa ih onda u savezu sa jednim ljubavnim odnošajem u obliku romana iznosi pred čitatelje. Veći dio osoba u romanu imade kriva imena, ali glavne osobe, kao general Kuropatkin, admiral Togo itd. dolaze pod pravim imenom. Občinstvo rusko s velikim interesom prati roman. Čini se, da se još nikada nije s tolikom napetošću očekivao konac jednoga romana, kao ovoga.

Kad je Krist umro? „Znanstveno družtvo" u Göttingenu izdaje svoj list „Nachrichten". U tom listu pokušao je profesor u Königsberga Achelis na temelju točnog izpitivanja i računanja, koje je ustanovljeno u kr. berlinskom astronomsko-računarskom institutu ustanoviti godinu Kristove smrti. Krist je umro u petak (Mat. 27, 62, 28, 1: Mark. 15, 42; Luk. 23, 54; Iv. 19, 31). Po Ivanu razapet je Krist 14 Nisana (izraelski proljetni mjesec); ostala trojica evangelista vele, da je razapet 15 Nisana. Godine ne navode. Pilat je bio namjestnikom od g. 26.—36. od poroda Kristova. O vazmu g. 36. bio je već svrgnut. U toj dobi od god. 26.—36. nije pao 15 Nisan u petak, a 14 Nisan pao je u petak samo u g. 30. i 33. (po našem 3. ili 6. travnja). Prema tomu je umro ili 6. travnja g. 30., ili 3. travnja g. 33. Kristovo javno djelovanje započelo je po Luki u isto skoro doba, kad se pojavio Ivan Krstitelj, a ovaj poče krstiti u 15. godini carevanja Tiberijeva; u doba kad je u Judeji namjestnikovao Pilat, u Galileji kraljevao tetrarh Herodes, u Itureji brat mu Filip, a u Abileni Lisanija. Veliki svečenici su bili Ana i Kajfa (Luk. 3. 1.). To doba pada izmedju 19. kolovoza g. 28. ili 18. kolovoza g. 29. iza Kristova poroda.

Po Ivanu govorili su Kristu prvi put Židije: Za 46 godina sagradjen je ovaj hram itd. A to se dogodilo u g. 27. ili 28. poslie poroda Kristova. Pošto Krist po Luki naučavaše samo godinu dana, a po Ivanu dvie, to su obojica godinu smrti označili kao 30. poslije poroda Kristova. Ta se godina potvrdjuje i tim, što baš u toj godini jest petak kao dan smrti u mjesecu Nizan. Prema tomu zaključuje profesor Achelis, da je 6. travanj godine 30. poslije Kristova poroda pravi dan njegove smrti.

Najvruće mjesto na zemlji jest jedan avalski otok na perzijskom zaljevu. Zove se Bahrann, te sve otoke vrućinom nadkriljuje. Srednja godišnja temperatura iznosi 29 stupnjeva. U srpnju i kolovozu je vrućina upravo zastrašna. Oko ponoći pokazuje termometar 30 stupnjeva, u 7 sati s jutra 33—34 stupnja, a u 3 sata poslije podne 48 stupnjeva. Prema tome bi oni mogli purana — kad bi ga imali — speći na suncu.

Ime Port Artur. Malo je komu poznato, po kom je dobila ime luka, koja se danas valjda najviše spominje po čitavom svietu: Port Artur. Nedavno je izašlo djelo, u kojem se opisuje put englezkoga broda „Actaeon" od god. 1856—1862. u iztočnu Aziju. ‚Actaeon' sudjelovao je 8. prosinca 1857. u bombardiranju Kantona, s kojim zapravo započeo rat Englezke i Francezke protiv Kine, koji je potrajao do g. 1860. Za toga meteža u iztočnoj Aziji dogodilo se je, da je Englezka topnjača „Algerine" došla kao prvi inostrani brod u izvrstni zaliv na rtu otoka Liaotunga. Zapovjednik broda zvao se je kapetan W. Arthur i po njemu je mjesto dobilo svoje sadašnje ime.

Kako u Budimpešti prave klobasice. U jednoj pritužbi na budimpeštanski magistrat iznieli su dva tvorničara klobasica toliko potankosti, kako se obično prave kobasice u Budimpešti, da će mnogoga ljubitelja kobasica proći volja, da ih i nadalje jede. Po toj se tužbi većina kobasica, koje se prodaju pod raznim zvučnim imenima, prosta patvorina. Većina budimpeštanskih tvornica upotrebljuje kod pravljenja kobasica brašno od krumpira, kojega često puta ima u kobasicama više nego mesa. U Budimpešti se za jedan tjedan potroši čitav vagon brašna od krumpira za kobasice. Jedan je tvorničar kobasica potrošio za 6 tjedna 1400 kg brašna od krumpira. Kilogram brašna od krumpira stoji 25 fil.; jedan kilogram toga brašna upije se u litru vode, a kilogram se kobasica prodaje 1 K 56 fil. Koliku golemu korist imaju takovi tvorničari, svakomu je jasno. Sada se radi o tom, da se prinuka kobasičare, da provide svoje dućane s napisom: „kobasice jedino od mesa", da se onda patvarače može tužiti radi prevare. Zlu će se medjutim ozbiljno doskočiti, kad se stvori zakon o patvorenju živeža.

Ubio maćehu. Na 30. marča ubil je u Rustu blizu Pešte sa revolverom neki Salomon Hartstein svoju maćehu. Nakon ubojstva prijavil se je Hartstein sam policiji rekuć, da je ubil maćehu jerbo da ni mogal više trpit kako je ta maćeha mučila njegovu mladju braću.

Velegradska bieda. Nedavno je zdravstvena komisija u Londonu učinila nekakovu vrst racije po noći. Našlo se u jednoj noći 25 tisuća ljudi bez stalnega stana i spavališća. Od tih je 1509 mužkih i 120 ženskih prenočivalo na cesti, 100 mužkih i 63 ženskih pod mostovih ili u portunih. 23 tisuća 442 imali su spavalište za 1 penny na noć.

Prekasna sreća. Po noći od 30. do 31. marča o. g. ustrelio se je u kavani Orientale u Trstu nekoji mladić imenom Miroslav Erber iz Štajerske. Taj mladić, komu bijaše jedva 24 godina, došao je dne 21. marča u Trst, da traži kakovu službu pisara. Pošto nije mogao naći službe a novca nije imao niti toliko, da plati račun u hotelu, došao je na zdvojnu misao, da se ubije. U 2 ure popodne došao je u spomenutu kavanu i ostao tamo neprekidno 10 ura, sve dok se nije skončao. Kod njega našli su pismo u kojem veli, da se ubija od glada i nevolje. Pri sebi imao je takodjer mali svežanj ženskih pisama, na kojim bijaše napisano: Želim, da se ta pisma sa menom zakopaju! Bijahu valjda to pisma prve njegove ljubavi. Nadošla policija ustanovi, da je taj samoubojica stanovao u hotel Central te obavjesti gospodara istoga. Ovaj nadodje odmah te priobći policiji, da je baš dne 30. marča 1904. primio od jedne tetke Miroslava Erber pismo u kojem mu javlja, da može dati tomu mladiću kredita koliko hoće, jerbo da je baš ovih dana baštinio veliki imetak od jedne svoje tetke. I u ovom slučaju je sreća prekasno došla.

Upravo je čudnovato, kako se je sretno provukao ruski parobrod „Veronež" kroz mrežu japanskih stupica i japanskih krstaša, koji su lovili u iztočnim vodama ruske parobrode sa ratnom zairom i živežem i osobito budno vrebali na svaki ruski parobrod, misleći da vozi prah, bombe i rusku vojsku. Parobrod „Veronež", koji je krenuo iz Vladivostoka, pazio je glavno na to, da umakne Japancima. Stoga je zapovjednik parobroda Šišmarev naložio, da ga mornari po noći kad je brod iz luke zaplovio na debelo more, crnom bojom prebojadišu napose dimnjak, biele dielove na bokovima kao i sam napis „Veronež", tako, da je parobrod bio posve nalik na norveški ugljevarski brod, koji je takodjer istoga dana izašao iz Vladivostoka, što su dobro znali Japanci. Parobrod ‚Veronež' nije išao običnim morskim-putem, nego se držao daleko od obale, ali su se sa strašnog broda često vidjele zrake svjetla japanskih električnih projektora. „Veronež" je pomno izbjegavao tim svietlim pojasima, držeći se vazda tamnih krajeva. Na taj način oplovio oko otoka Cusima u Japanskom moru i ušao u Korejski zaljev, umaknuvši budnim japanskim stražama.

Kod Quelporta zateče ga strašno nevreme. Tu se „Veronež" s nova približi japanskom krstašu, koji je na nj bacao svjetlo iz projektora, ali oluja bila je tako žestoka, da se krstaš nije usudio zaploviti na debelo i poći na lov za ruskim porobrodom. Po oluji stigao je „Veronež" u Port-Artur. Odanle krenuo je bez zaštite u Šangaj, da nakrca čaja i ondje ostane 3 dana. Kadgod je zaplovio iz luke u more, zapovjednik parobroda dao je pogasiti sva svjetla na „Veronežu", zaklopiti sve otvore i po najvećoj tmini u gluho doba noći zaplovio bi u more. Zapovjednik je takodjer poduzeo sve mjere za slučaj, ako bi parobrod nabasao na japanski krstaš. Bile su priredjene duge lunte, koje bi se zapalile da se parobrod digne u zrak, kad bi ga Japanci pokušali zarobiti. U Singaporu bio je „Veronež" izvršen velikoj kušnji, jer su u blizini krstarila dva japanska krstaša u Malakskom zaljevu, a rat je već bio započeo. Zapovjednik se je poslužio ovim manevrom: „Veronež" izišao je iz luke sa podpunom električnom razsvjetom na palubi, tako, da ga je cieli Singapor mogao vidjeti.

Englezki ratni brod, usidren u Singaporu, dao je gradu znak, da će sada na Japanci zahvatiti ruski parobrod. „Veronež" je plovio u uzkom kanalu medju otocima, a kada je izčezuuo sa vidika Singaporu, smanji brzinu i sva su svjetla pogašena, tako, da se u tmini nije mogao zamietiti. Na to se poče po nalogu zapovjednikovu brod polagano okretati i brod oplovi posve protivnim pravcem Singapor, pa mjesto u malakski zaljev, zaplovi u južno Kinezko more, a zatim kroz riedko posjećivani zaljev Gasparski krene u Javajsko more i dalje u južno-indijski ocean. Tako se „Veronež" uguno svim zamkama i stupicama Japanaca. A treba primjetiti, da zapovjednik „Veroneža" nije imao morskih karta o ovim mjestima, u koja parobrod ne bi inače nikada zašao.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i komijska ili umjetna gnojiva.

Za livade i sjenokoše preporučuju za prvu godinu 4—600 kvintala štajskoga gnoja po hektaru te 5—6 kvintala superfosfata i 1·50—2·50 kvintala pepeličina sulfata, a sliedećih godina samo 2·50—4 kvintala superfosfata i 1·50—2 kvintala pepeličina sulfata. To treba razsipati sve u zimi. U proljeću se može još posuti 1 kvintal čilske salitrovine.

Za djetelinu i ljekovice (lucerna — erba spagna) ne treba štajskoga gnoja. Dosta je dati prve godine prije sjetve 5 kvintala superfosfata i 1 kvintal pepeličina sulfata ili solične pepelike po hektaru. To se sve podore ili zakopa. Sliedećih se godina razsipe 3—4 kvintala superfosfata i 3 kvintala sadre (gesso — ne „sodre ili geppo" kako je bilo pogrešno pisano u poslijednem broju.)

Za pšenicu ili zob treba štajskoga gnoja ili 2—4 kvintala superfosfata, 1·50—2 kvintala pepeličina sulfata prije sjetve a u proljeća 1—3 kvintala čilske salitrovine razstrešene u dva puta po površini.

Za kukuruz treba štajskoga gnoja 200 do 400 kvintala, superfosfata 2—3 kvintala i pepeličina sulfata 0·50—1 kvintala po hektaru.

Za krumpire: 205—300 kvintala štaj-

skoga gnoja, 2—4 kvintala superfosfata, 0·50—1·50 kvintala pepelična sulfata. To sve prije sjetve. U proljeću se pospe po površini 1·50—3 kvintala čilske salitrovine.

Za tažol, bob i ostala sočiva: superfosfata 2—3 kvintala, pepelična sulfata 1—2 kvintala i sadre 1—3 kvintala.

Loze će se dobro pognojiti, ako se dade u jeseni svakoj 2 kg. štajskoga gnoja, 2—3 deka superfosfata i 7—10 deka neizlužena pepela, a u proljeću 8—11 grama čilske salitvorine.

Voćke trebaju na godinu $^1/_2$ kg. superfosfata i $^1/_4$ kg. čilske salitrovine. Taj gnoj se podaje tako, da se naokolo stabla već pod najskrajnije grane izkopa jarak dubok od 1—2 noge, a kod krušaka još dublji, ili da se izkopa red škulja toliko dubokih i u ove uspe ona gnojiva.

Ovako savjetuju jedni učenjaci, koji su proučili kemijska gnojiva. Drugi opet daju druge savjete i druge recepte. Jedan od prvih je prof. Wagner iz Darmstadta. Njegova je rieč najuvaženija.

Evo kako on savjetuje:

Za razno zelje: na 100 četv. metara prije nego se posadi 5 kg. superfosfata, 3 kg. solične pepelike i 4 kg. sumporno kiselog čipavca iliti sumporno kisele amonijake. Prva dva se skupa raztresu i onda zakopaju, a treće se samo ozgor razspe. Kad se pak zelje okopava se raztrese 6 kg. čilske salitrovine i 2 kg. solične pepelike.

Za repu, merlicu, rotkvu i rotkvicu daje se na 100 četv. metara 3 kg. superfosfata, 2 kg. solične pepelike i 2 kg. čilske salitrovine sve skupa koji tjedan prije sjetve.

Za grah, fažol, leće i u obće za sve sočivice treba na 100 četv. metara 3 kg. superfosfata i 2$^1/_2$ kg. solične pepelike. Rekli smo sprieda, da sočivicam ne treba dušična gnojiva, jer ga same iz zraka sišu; profesor Wagner ipak preporuča, da se u vrtovih, gdje se dakle u malom želi više ploda dodade i 1$^1/_2$ kg. čilske salitrovine. Tim se sočivice brže i bujnije razviju.

Za salate treba prije nego se presade raztresti skupa pa zakopati 3 kg. superfosfata i 1 kg. solične pepelike na 100 četvornih metara a na to još posipati 1$^1/_2$ kg. sumporno kisele amonijake. Nekoliko tjedana za tim se raztrese 1 kg. čilske salitrovine, a dva tri tjedna za tim opet toliko.

Jagodama prija na 100 četvornih metara 3 kg. superfosfata i 1 kg. solične pepelike skupa raztresenih i zakopanih u jeseni, a u aprilu ili maju ozgora 2 kg. čilske salitrovine.

Sve to će se mnogim činiti preveć sitno i neprilično, al zaludu je, danas tko hoće, da više ima mora više se truditi i više trošiti. Za to neka se nitko toga ne plaši. Napokon se sve svadja na tri četiri gnojiva, koja se u razno doba i u raznom razmjeru upotrebljuju. Komu je težko nabaviti je rana i tko nezna gdje da jih nabavi neka se obrati na svoju gospodarsku zadrugu i ona će mu je priskrbiti.

U narednom broju ćemo još govoriti o gnojenju voćaka, vinograda i cvieća po profesoru Wagneru.

Oglas.

Podpisani časti se ovim javiti poštovanom občinstvu, da je u Voloskom kbr. 19 otvorio **vlastitu postolarsku radionicu.**

Preporuča se stoga svim za naručbe, koje će izvršiti uz vrlo umjerene cienе i na obće zadovoljstvo. Izradjuju se postoli po svim najmodernijim krojevima. Popravci izvršuju se točno brzo i jeftino.

Blko Jeftić.

Prigodom sv. Berme dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, iglâ itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke cienе.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslied nabave velike množine. 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **mužkih**, 1 par **ženskih modernih cipela** veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

Broj 1333.

Natječaj.

Na temelju zaključka občinskoga zastupstva u sjednici 7. marča 1904. točka 2/2 razpisuje se ovim natječaj za popuniti mjesto občinskoga lugara u občinskoj šumi Lisini.

Godišnja plaća obć. lugara odlučena je godišnjih K. 600 (šest stotina) ili mjesečno K. 50 (pedeset) posticipatno.

Molitelji neka najdalje do 24. aprila 1904. (4 tjedna) podnesu podpisatomu svoje molbe uz dokaz svoje dobe, zanata, stališa, (oženjen ili neoženjen), da su dobroga političko-moralnog ponašanja, da znaju čitati i pisati i da li su bili u vojničkoj službi.

Neće se uzeti u obzir one, koji su prekoračili 35 godina.

Novo imenovani nastupiti će službu čim bude to imenovanje potvrdjeno i od c. kr. kotarskog poglavarstva.

Služba je za sad privremena, nu ako se dotičnik bude izkazao sposobnim u svojoj službi biti će naknadno definitivno imenovan.

Občinsko glavarstvo

Kastav, 22. marča 1904.

Načelnik: Jelušić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrčić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej; Vladimr Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

☛ **Pojedini broj stoji 6 filira.** ☚

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bočko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

☛ Pijte! ☚

Kapi Spasitelja, koje se mogu ubog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — **a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.)** šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najboljeg i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 $^1/_2$% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

☛ **Cieno vrlo umjerene.** ☚

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cieni mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 15. Volosko-Opatija, u četvrtak 14. aprila 1904. God. IV.

Jedno naše sveto zlamenje . . .

To naše sveto zlamenje — to je naša mila i draga narodna zastava iliti bandera. To su oni lepi kolori: modri, bieli i crjeni — oni prelepi kolori, ki se tako lepo slevaju i prelevaju na svetlu božjega sunca. To je naše sveto zlamenje — to naša slavna trobojnica. I dokle se ona visoko pod vedrim nebom uvija sva ponosna i sjajna, dotle neka nas nije strah. Znak je to, da smo živi, i to ne samo kako pojedinci, već — a to je glavno — kako narod . . .

Naša trobojnica!

Kad nju gledamo naša se srca dižu a na dušu padaju tolika i tolika spominjanja od davnoga vremena. I mi pomišljamo na one davne i preslavne kralje naše krvi, pomišljamo na one jake i moguće Tomislave, Krešimire i Zvonimire, pomišljamo na njihovu veličinu i slavu, kojoj su bili svjedokom ovi naši mili kolori — boje: modro, bielo i crveno. I dohodi nam, kako da bimo radi zagrlit, poljubit taj slavni naš barjak, da s njim zagrlimo i poljubimo i zlato vreme velike narodne slave naše. A bilo je i dnevi tuge i narodne žalosti. Vidimo va velikoj davnine zadnjega hrvatskega kralja od narodne krvi, gdje pogiba va gore ubijen od neprijateljskog oružja. S njim pada i naša mila trobojnica i ona crjena boja na njoj kako da je sada postala još i rumenija od krvi nesrećnega kralja Petra Svačića.

Ale se brzo pridigla. I pod tudjemi kralji ta je zastava bila čašćena i štovana. Nju je pridiglo junačtvo našega naroda, pridigli su ju veli i slavni vitezi hrvatski: Zrinski, Frankopani, Jurišići i toliki, toliki drugi. Pred njom, pred tom našom svjetlom zastavom strepili su Tatari, padali su Turci, ona ta naša trobojnica spasila je Europu, kršćanski svet, spasila je svjetsku kulturu i civilizaciju od propasti, ka njim je pretila od turske navale.

Prošle su stotine i stotine leta a naša zastava, naša trobojnica ostala živa, netaknuta — prodičena va svete i posvećena svetom krvlju tolikeh i tolikeh poginuleh hrvatskeh junaki. Nju je Europa videla i četrdeset i osme. Videla ju je u času, kada je Austrijski cesar moral bežat iz Beča, kada se Česi digli, kada se Talijani pobunili a Magjari skočili, da se z oružjem v ruke oslobode od Austrije. Va taj hip vijala se je naša trobojnica na reki Dravi a za njom se poredale hrabre čete hrvatskeh junaki, ki su se digli, da pod svojom hrvatskom banderom i pod svojim slavnim Jelačićem banom udre na Magjare, da austrijskemu Cesaru vrate prestol, s kojega su ga bili zbacili Košut i drugi revolucionarci.

I hrvatska je zastava vratila Habsburgu prestol i učvrstila ga na njem.

Pak ča je dobila za to?

Pak ča je dobila za to? pitamo mi.

Dobila je to, da ju je ovi dni carsko kraljevski čovek pri dolazku vladara, va svečanem za nas momente — nemilo povredil — a time uvredil i celi narod našega roda i jezika.

Jer kapetan Manussi ne samo, da je zabranil školskoj djeci, da ne smeju pri dočeku Franje Josipa I. nosit v ruke hrvatsku zastavu, on je, kako smo doznali i drugačeje delal i nastojal, da naših zastava nigde ne bude. I moramo reći: on je donekle i uspjel. Ali lahko je uspijeti onde, kade nima prave svjesti ni narodnoga ponosa!

A mi?

Kako da se mi držimo napram temu očitemu gaženju naše časti i našega narodnega ponosa? Hoćemo mi i u buduće pušćat, da nam tudjinci, ljudi keh plaćamo mi od svojeh žulji, da nam i nadalje ti ljudi gaze ono, ča je nam najsvetije i najdraže: dušu našu?

Zač u toj našoj zastave svetli se i duša naroda našega, zlamenje našega života, našega obstanka. Sramota i večna poruga na sve one, ki svoju narodnu zastavu zatajuju — prokletstvo na one, ki ju izdaju!

Narode naš! Dnevi su kušnje za nas veliki. Mi smo na pute ne samo Talijanu već i Nemcu. I Nemac kako i Talijan bi otel preko nas poć dalje, posvojit bi nas otel, da nas onputa more laglje podavit i pognjavit. Narode naš! I mrav se brani, branimo se i mi, do zadnjega daha branimo se i nedajmo, da se paklenske osnove naših neprijatelji izpune. Branimo se svi složno, budimo jedni, svi se najdimo okupljeni pod našim svetim narodnim zlamenjem, pod slavnom našom trobojnicom. Narode naš! Ta slavna trobojnica, ka se tako milo uvija na božjem i našem suncu, pod božjem i našem nebe, neka nas drži, neka čuva, neka nas vodi. Nedajmo je iz ruk, ako trebe — i silom ju branimo od neprijatelja naših.

Živila naša hrvatska trobojnica! Živjelo to sveto zlamenje naše duše i narodne naše slave i veličine!

Diplomatski sastanak u Opatiji.

Još u velikom tjednu prispio je u Opatiju austro-ugarski ministar izvanjskih poslova grof Goluchowski. Već prilikom njegovog dolazka govorilo se, da njegovo prisuće u Opatiji imade političko značenje. Zatim se doznalo, da će se sa Goluchowskim sastati u Opatiji talijanski ministar izvanjskih poslova Tittoni. Subotu u jutro prispio je ministar Tittoni na talijanskom ratnom brodu „Dogali" u Opatiju. U petak 8. aprila došao je u Opatiju talijanski poslanik u Beču duca D' Avarna, koji je u subotu u jutro oko 8 sati išao talijanskomu ministru Tittoni na brod „Dogali", gdje je ostao do 9 sati i 30 časa. Na 9·30 talijanski ministar i poslanik podjoše austrijskomu ministru Goluchowskomu u Vila Flora. Tu se držao u subotu 9. o. mj. sastanak tih dvih ministra. Što su ministri na tom sastanku uglavili i dogovorili to se nezna. Stalno je, da ima taj dogovor svrhu učvrstiti prijateljske (?!?) odnošaje izmedju Austrije i Italije te urediti konačno pitanje glede takozvanih sfera interesa jedne i druge države na Balkanu i konačno uglaviti trgovački ugovor izmedju naše države i Italije. Sada kad je Rusija zaokupljena na dalekom iztoku misle Austrija, Italija i Njemačka, da će mimo nje i preko nje razdieliti medju sobom pô Balkana. Austrija će dobit Novi Bazar, Italija protektorat nad samostalnom Albanijom. To su sve računi bez krčmara.

Nakon sastanka ovih dvih ministra dao je grof Goluchowski na čast svome kolegi ministru Tittoni u hotelu Stefanije jedan banket, na koji bijahu pozvani izim talijanskoga ministra Tittoni i talijanski poslanik u Beču duca D' Avarna, tršćanski namjestnik grof Göess i još nekoje ličnosti. Popodne na 2½ posjetio je grof Goluchowski talijanskoga ministra na brodu „Dogali". U 3 sata popodne išao je naš načelnik Dr. A. Stanger na brod „Dogali", gdje je u ime občine pozdravio njegovu ekscelenciju ministra Tittoni. Na večer je club Adria u Opatiji priredio na čast talijanskoga ministra i talijanskih oficira jednu svečanost u clubskih prostorijah.

Ministar Tittoni odputovao je iz Opatije na ratnom brodu „Dogali" u nedelju u jutro.

Izim spomenutih diplomata boravili su ovih dana u Opatiji i druge znamenite političke ličnosti, kaošto i izvjestitelji najuvaženijih europskih listova.

Opatija je ovim sastankom postala još glasovitijom jer se je tom prigodom u svim svjetskim novinama pisalo o njoj.

Na noge braćo!

Svi si želimo drugih, boljih vremena, jer svi čitamo, da tako nemože ići naprvo. Pošteno poslovanje cieni se — čim dalje sve manje, prevara čim dalje to više. Tko se trudi i muči za kruh, tomu ga nedostaje, dok drugi gomilaju milijune na milijune. Novac sada vriedi više nego čovjek. Pravica užasno je skupociena. Laz i kleveta povlače se svietom po bielom danu i sve trči za njima. Blatna, okužena usta rigaju psosti i klevete na sve, što je nama sveto. Na metre može se mjeriti otaj gnjus danomice u nama protivnom novinstvu. Naše pučanstvo gladno stenje; skimava još nekako nesviestno glavama, jer mu podlost siže u dušu, da mu iztrga iz nje vjeru i ljubav; jer mu zajedno siže i u žžep, te mu klieštima lihvarsta i sebičnosti vuče drobne groše iz suhih kesica. Tkogod jesi, pomozi tomu narodu, da se sasvim osviesti, da se podigne. Treba najprije da se osviesti. Žuljave si podajmo ruke! Živa srca pod obnošenim konopljenim rubačama udaraju doduše gorko, nu još ima sile, još života u njima. Kad udare u svoj čas jednim kucajem u liepoj složnoj uzajamnosti, razpršit će se neprijateljska sila. Na posao mili narode, da se to čim prije sbude. Čuj!

1. Narode! Za tebe vriedi danas: radi, plati, šuti! — Tvojim neprijateljima pako: lienari, lihvari, gospodari! Osviesti se pak reci: Tko plaća krvlju i novcem, mora imati i slobodnu rieč! Gdje moram zajedno plaćati, moram smjeti zajedno govoriti. Briguj se za politiku. Uputiti se moraš, što se dogadja u svietu, da uvidiš, zašto toliko puta tako žalostno uzdahneš; zašto unatoč tvoga znoja i tvojih žuljeva ne dodješ do ničesa! Digni glavu! Gledaj i pazi gdje su u svietu one kovačnice, u kojima se kuju verige za te i za tvoju djecu; uspni se, da se osvjedočiš, gdje treba razoriti ognjište, probušiti mieh, protjerati kovače od zlobnoga posla. Prosjačenjem nečeš si pomoći u ničemu. Rad nesmije prosjačiti.

2. Čitaj radô poštene, narodu sklone novine. „Narodni list" i „Naša Sloga" neka ti budu vodje. Ako možeš sam ili zajedno sa drugima, prečplati se i na veće novine. Ako imaš u župi pučku knjižnicu, čitaj marljivo. Umjesto, da se svaki čas po selima postavljaš u hrpe, kô da si na prodaju, te brbljaš štokakve blezgarije, — ti uzmi u ruke poštenu novinu ili knjigu. Česa ne shvaćaš, to pitaj one, koji stvar razumiju. Brzo ćeš naučiti sve i uvidjeti, da je politika životna žila tvoga obstanka. Ako te dače i štibre taru — kriva je tomu porezna politika, koja namiče najveće breme na radničku i seljačka ledja. Ako tvoji plodovi zemlje nemaju ciene, — kriva je tomu carinska politika, koja se briguje za tvornicare i veleposjednike, a grize maloobrtnike, male posjednike i seljake. Bojiš li se za svoju djecu, budu li ostala svojoj domovini vjerna — kriva je tomu strahu protuhrvatska politika, koja ne samo da uzimlje potrebitu slobodu tebi, nego i tvojim vodjama. Ta protuhrvatska politika danas već hoće, da budu svi neodvisni ljudi pomagači nasilnika i grobara slobode hrvatske.

3. Briguj se za sebe i za svoju djecu, da nezaboravite, ako ste što naučili u školi. Škola je skupa, ali nije preskupa ako je dobra. Kada tvoj sin ostavi školu, nesmije ostaviti nauku. On mora uvjek opetovati što je jednom naučio a treba da uči i uvjek nešto nova. U tom ga rukovode dobre knjige i novine. Čitaj osobito ono, što se proteže na tvoj stalež. Sve danas hoće da napreduje! U blatu i nevolji ostaje samo onaj,

tko bježi od naobrazbe, od prosvjete! Današnji mlohavac, lienčina je sličan pužu, koji se natječe sa brzovlakom. Treba imati smisla, shvaćanja i razumievanja za poljodjelstvo, obrt itd. Zato je potrebito znanje zemljopisa, poviesti i prirodopisa. Imamo knjiga o svemu. Društvo sv. Jeronima i Matica Hrvatska su u tom pogledu naše dobre majke. Naprvo s knjigama o poljodjelstvu, stočarstvu i voćarstvu, živinarstvu itd. Na stol s njima, pa je ti i tvoj sin čitajte i po mogućnosti po njima radite.

4. Govore ti: „Svaki za sebe!" — Ne, to nije pravo! Pogledaj ga, tko ti to govori. Oni, koji špekuliraju na tvoj džep. Ako bo je svaki sam za se, laglje ga oderu. Nasuprot reci svakom: „Braćo svi u jedno kolo! Udružimo se!" U slozi je moć! Ne straši se, ako u društvu prvi mah neide sve dobro. Priučiti češ se brzo, stvar će doći u svoju kolotečinu i obilatu korist nositi. Ne budi rob tvojih neprijatelja. Žrtvuj se za slogu iskrenih Hrvata.

5. Budi darežljiv, pomozi gdje možeš, ali jedne stvari nedaj nikomu — svoga poštenja! Svoga značaja nedaj, pa makar ti tko nudjao cieli sviet. Žalostno je ali istinito, da je danas sve skupo, samo je poštenje jeftino. Prodaje se čak za konjski gulaš, čašu špire, cigar itd. Poštuj poštenje i pravednost! Ne klanjaj se mlohavosti, još manje prevari. Budi cieli čovjek hrvatskoga poštenja. Ne boj se nikoga. Ima ljudi, koji štuju jednoga tim više, čim jih on jače vara i svlači. Ovakovi su za robove preslabi.

Narode! Ti kucaš na vrata bolje budućnosti; sebi i svojoj djeci želiš vedrijih dana. Je li, da je tako? Nuder, dakle načini si k tomu ključ i otvori si put k tomu. Ključ za ota vrata je poštenje, značaj i naobrazba. Drži se toga. I kako se uhvati diete u pogibli majčinog vrata te na njezinim grudima nadje zaklonište, tako se uhvati, mili narode i ti srca tvojih požrtvovnih, radinih i iskrenih domoljubnih vodja svojom ljubavlju, privrženošću i vjernošću. U koliko češ raditi i slušati nje, u toliko češ napredovati. Jedan za sve, svi za jednoga!

Mila braćo! Nakon što sam vrućim suzama nakvasio na odlazku svetu vama i meni zemlju Hrvatsku, eto prvog mog glasa, prve želje, prvog pozdrava narode tebi i tvojim vodjam. Bog vas blagoslovio!

Domoljub — Bradek.

Opazka: Ovaj smo krasni i rodoljubni članak preštampali iz „Naših pravica", lista, što ga izdaje u Varaždinu velezaslužni gosp. Dr. Pero Magdić.

Dopisi.

Iz Puževe županije (Kastav). Od ovih se strana malo koji javlja g. uredniče, ali bolje ikada nego nikada.

Dočekali smo veliki blagdan Uskrsnuća, pa da nam bude još te veseliji udostojao se je doći k nama misiti veleučeni gospodin profesor Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda. Vidjelo se na licima kako su ga ovdješnji občinari (iz Puževe) dragovoljno primili, te srdačno pozdravljali milog i vrlog nam zastupnika, tako da su mnogim i suze radostnice padale.

Oni dobro znaju, koliko se on brine za naš narod u obće kano zastupnik, pa akoprem uvijek zaposlen, mjesto da u rodbinskom krugu bar ovih blagdana odpočine, došao je na molbu i obću želju ovdješnjih občinara amo misiti i to na Uskrs i Uskrsni ponedeljak. Crkva je bila dubkom puna. Propovijedajući raztumačio je sv. evangjelje, ponukao vjernike na štovanje i uspomenu milih nam pokojnika, a krasno li je ocrtao stališ i uzvišenu službu dušobrižnika u obće, kojega trebujemo od poroda čak do smrti za okrijepu duševnu, dapače i njegove mrtve ostanke prati do hladna groba. Propovijed uzdrmala je do dna duše prisutne slušaoce, a kako i nebi onaj skladni razpored misli okićen govorničkim zanosom, kako to gosp. profesor znade i umije.

Ovdje je običaj, da dolazi amo misiti i providiti kapelan iz Zvoneće, nego odkad je otišao bivši naš kapelan veleč. gospodin Franjo Jurinčić za župnika u Paz, (Bog mu dao svako dobro, jer je pravi dobričina) ostali smo bez svećenika i čini se, da će tako biti do blizu polovice svibnja. Medjuto će izmjenice dohadjati amo u Brežca i Zvoneću častiti svećenik velečastni gosp. Miho Barbić iz Brguda, da nam misi u nedelju i blagdane. To će biti zanj vrlo tegotno, ali kako je on uslužan, on će to dragovoljno osobito u Brežcima obavljati.

Ovdješni su občinari bili uvjereni, da će veleuč. gosp. Spinčić udovoljiti njihovoj želji, samo ako ne bude Bog zna kakve zaprijeke, pa tako je i bilo, jer nas je posjetio oba spomenuta dana i misio u našoj crkvi sv. Josipa u Brežcih. Na taj način osobitom njegovom dobrotom bili smo obskrbljeni ove blagdane mi i Zvonećani, kojima je dolazio velečastni gosp. Mihovio Barbić. Iz toga se vidi, da zastupnik Spinčić ne propusti nijedne zgode, samo da može narodu koristiti bilo materijalno bilo moralno. Vidi se u njemu prava naša korenika, te se vijekom drži one: „iz naroda za narod!" To znaju dobro naši narodni neprijatelji, pa ga nastoje kojekakvimi lažima omraziti, ali on je tvrda klisurina u koju će se razbiti pa bili i još veći neprijateljski valovi. Svemogući nek nam ga poživi do skrajne granice ljudskoga života, na korist naroda našega!

Domaće vjesti.

Bečki parlamenat otvara se utorak, dne 19. toga mjeseca. Nesrečan dan!

† **Josip Kurelić**, posjednik i predsjednik občin. upravnog vieća u Pićnu, nenadno je nezgodom umro dne 2. o. mj. Vozeć se naime iz Pića u Pazin, putem preplaši se konj, te ga survao zajedno s kočijom niz strminu u jamu. Ustavši se, povrati se kući, te pripovjedajuć ukućanom nezgodu, najednom mu pozlilo i izdahnuo svoju plemenitu dušu. Vanjske ozlede nije bilo poznati, te se predpostavlja, da mu je u nutarnjem organizmu moralo nešto puknuti usljed jakog udarca.

Bila ovim i s naše strane izrečena iskrena sućut rodbini pokojnika, a plemenitom Josipu lahka bila ova hrvatska gruda, koju je žarko ljubio. Počivao u miru.

N. S.

Glavna skupština političkoga družtva za Hrvate i Slovence u Istri obdržavala se je u četvrtak, dne 7. o. mj. u 4 sata popodne u Pazinu. Na tu skupštinu došlo je prilično družtvenih članova sa raznih krajeva Istre. Skupštini predsjedao je predsjednik iste prof. Vjekoslav Spinčić, koji je u svom pozdravnom govoru spomenuo u kratko sve što se je sa naše strane od početka narodnog preporoda pak do danas u Istri učinilo za osvješćenje i probudjenje našega naroda. Spomenuo sve one zaslužne muževe, koji su za taj preporod našega naroda u Istri dušom i tielom radili. Družtveni tajnik gosp. Dr. Črvar pročita zatim izvješće o družtvenom djelovanju poslije prve redovite skupštine. Iz toga izvješća razabrali smo, da je družtveni odbor nastojao svagdje i svagda unapredjivati narodnu stvar u Istri na političkom, školskom i narodno-gospodarskom polju. Ako odbor nije posvuda uspjeo krive su u mnogom i žalostne prilike u Istri. Izvješće tajnika primilo se bez prigovora do znanja. Mjesto odsutnoga družtvenog blagajnika izvjestio je tajnik o stanju blagajne. To stanje nije baš povoljno a uzrokom je tomu skrajni nemar družtvenih članova u plaćanju članarine. Bilo bi skrajno vrieme, da svi rodoljubi u Istri uvide važnost i korist političkoga družtva, te da se za isto malo više zanimaju nego je to do sada bilo. Il moramo pregnuti svimi silami, da dodjemo do slobode ili nemojmo u obće ništa započeti nego ostanimo na vjeke robovima . . . Iza blagajničkog izvješća bijaše izabran na novo skoro sav dojakošnji odbor sa predsjednikom prof. Vjekoslavom Spinčićem na čelu. Kod zadnje točke dnevnoga reda bijahu predloženе i prihvaćene razne resolucije med kojimi jedna u pogledu slovenskog sveučilišta u Ljubljani, a druga kojom se izriče simpatija hrvatskog naroda u Istri do brat skog ruskog naroda uz želju, da rusko oružje pobjedi u borbi proti poganskim Japancem. Nakon skupštine obdržavana bje odborska sjednica, na kojoj se je odbor konstituirao. Podpredsjednikom bijaše izabran Dr. Dinko Trinajstić, tajnikom g. Niko Turato, blagajnikom g. Mandić obć. blagajnik u Pazinu.

Novomu odboru želimo najbolji uspjeh.

Kako podešta Anžulo postupa sa siromahom. Občinska raprezentanca veprinačka je na svojoj sednice od 2. maja 1900. odlučila Josipini udovi Gašparić iz Ičići br. 26 za nezakonitoga otroka njezine gluhonieme kćeri Mariji (tomu otroku je otac jedan hlapac pok. Andrejčića) podporu od mesečneh 4 kruna, koja njoj se je redovito izplaćivala svaki mesec sve do aprila ovega leta. Josipa udova Gašparić ima s podeštom Anžulom skupno jednu senokošu od ke su dobivali novac za travu jedno leto Anžulo a drugo leto Josipina udova Gašparić. Sada je pak Anžulo dva leta zajedno prijel beći za travu od te senokoši pak je udova Gašparić Anžula pitala neka njoj da njiji del. Šior Anžulo ne samo da njoj ni dal niš i rekal, da je cela senokoša njegova nego njoj je još uzkratil onu revnu podporu od 4 krune na mesec, ku je dobivala od občine sve do ovega meseca za svojega nesrećnega unuka.

Tako Anžulo postupa sa siromaki samo zato zač brane svoje — Vi Veprinčani, ki ste Anžula učinili svojim načelnikom morete se baš dičit. Bolje niste mogli zibrat. Nego pravo vam stoji, kega ste zibrali tega imate.

Cresko Gulijade. U gradu Cresu, na starom, iztrošenom zidu — obraslom krhkim zeleuim bršljanom, počiva Markov lav. Njegov pogled na kom se jednoč zrcalila moć slavne mletačke republike, taj pogled, koliko jednoć izrazivao moć i strahopočitanje, toliko više danas podaje sliku iznemogla i pala junaka. Junaka, koji nekim turobnim okom gleda na svoju prošlu slavu, na iznemogle i sa smrću se boreće ostanke, slavnih conta i providura.

Raztuženu lavu, još jedina desna ruka slavni Gule, dok drugo sve ga ostavilo. Pa i ista zidina kao da ga je već trudna na sebi držat, hoće da ga sa sebe odbaci. Bršljanovo granje krhko i slabo, lomi se i puca i još malo tužan će se lav skotrljat u morsku dubinu, gdje večni će sanak snivat.

Junak Gule, spasi pogibelj, koja prijeti jadnom lavu, podupre mišice svoje hrabre, pa zidine trule, krhko bršljanovo granje, zaklinje sjenom slavnog Imbriana, slavom močnih duždeva; u pomoć zove creske bravariće, keka piacitura, propale ostanke slavnih conta i providura, nu sve uzalud. Snaga mu mišice ostavlja i još malo, morat će popustit. Dok junak Gule podržava iznemoglog i smrću se borećeg lava, creski kopači naokolo samrtne voščanice pale.

Narod se diže, a sjeme Markova lava i izrod stvoren po njemu trza se zadnjim očajnim trzajem, na samrtnom logu.

Iz „Branika" treći hajduk.

Ubojstvo u tršćanskoj ludnici. Utorak na 5. o. mj. je neka luda Lucija Koljerić, 32 godine stara seljakinja iz Tara kraj Poreča, koja se nalazila u ludnici na liečenju, zadavila neku drugu ludu žensku Ires Menzel, staricu od 63 godina. Susrela ju je na hodniku, primila ju za vrat i tako silno stisnula, da je odmah poginula. Lucija Koljerić došla je u ludnicu godine 1899. Dvaput je bila izpuštena kako izliečena ali po dva puta su ju morali na novo poslat u ludnicu. Godine 1903. zaklala je nožem svoju punicu.

Staroslavenski, crkveni jezik. Talijanskem popom, osobito biskupu Flappu, ne gre nikako va glavu, da gospodin Bog razume sve jezike i da je Njemu milije, ako rodjen Hrvat, ki ne pozna drugi jezik, ako ne hrvatski, moli svoj „Oče naš" hrvatski nego da ga moli va kem drugem jezike, kega ne razume. Zač dokle naš čovek moli svoj „Oče naš" va svojem domaćem jezike, more se barem misliet, da će ga molit sa svim srcem, dočim ako bi ga moral molit latinski, on bi ga samo zbrbljal kako papagalo, a to ni molitva ni Bogu mila ni Bogu draga.

Nego tega talijanski popi i njihov kaporion Flapp ne to da razumeju. A zač ne te oni da to razumeju? Zato zač njim ne meće račun, zač ne bi mogli uživat mastne biskupije i plovanije a sve na veliku duševnu i telesnu škodu kršćana hrvatskega roda i jezika.

Nego još je neč. Talijanski popi va naših stranah drže, kako je poznato, sa židovi. To vam se čini nevjerojatno, ali ipak je tako. A zač drže talijanski popi sa židovi? Zato zač židovi i framasoni imaju va Trste velu moć, osobito kod takozvanih „viših krugova". Ki ni dobar s tršćanskim Abreji, taj ne dobije tako lahko ni dobru kapelaniju a kamo pak jednu dobru plovaniju. Ni biskupu neće bit najbolje, ako ne drži s Abreji. Najbolji dokaz temu neka nam je pokojni Dobrila i Sterk. I jedan i drugi biii su progonjeni od tršćanskeh Abreji, za to, ča nisu oteti s njimi držat.

Biskupu Nagelu je lepo. On se je lepo složil s Abreji i uživa svoj sveti mir. To se zna, da ni po sem sega slobodan. Ki čovek je po sem sega slobodan? On mora, istina, delat sve kako mu to nalaže „Piccolo" i teško ti ga njemu ako ne bi tako delal — ale za svem tem njemu je lepo. Uživa pol sveta, a to je za filozofa kakov je naš biskup — dosta.

Mej tem se naš jezik goni iz crkve, onaj lepi i starinski naš jezik. Na mesto njega dolazi mrtvo i nerazumljivo latinsko klepetanje i naš čovek, kršćanski katolik mora da je va crekve kako Turčin na predike.

Blaže našoj braće Unijatskoga i pravoslavnoga zakona. Oni su dobri kršćani, kako i mi, samo ča njim ne zapovedaju Kalabrezi iz Italije ni Abreji s Trsta. Oni na mesto „Gloria in excelsis" pjevaju ovako va crekve slavu dobremu Bogu: „Slava v višnih Bogu i na zemlji mir človekom blagovoljenija. Hvalim' te. Blagoslovljajem' te. Klanjajem' ti se. Slavoslovim' te. Hvali vzdajem' tebi velikije radi slavi tvojeje. Gospodi Bože, Cesarju nebeski, Bože Otče vsemogi. Gospodi Sine, jedinorodni Isuse Hrste. Gospodi Bože, Agnče božji, Sine Otč. Vzemljej griehi mira, pomiluj nas. Vzemljej griehi mira, primi molenja naša. Sjedej o desnuju Otca, pomiluj nas. Jako ti jedin svet. Ti jedin Gospod. Ti jedin višni, Isuse Hrste. S svetim Duhom v slavi Boga Otca. Amen.

Kad će prit ono lepo i zlato vreme, kad ćemo i mi svi sjedinjeni sa svom svojom braćom moć zapjevat svojemu Bogu va našem milem i sladkem jezike: „Slava v višnjih?"

Kako uzgajaju decu legine škole u Istri. Na 27. marča o. g. prolazile su cestom izpod Kaštelira (kotar Poreč) tri djevojčice, koje su pred malo izašle iz legine škole u Labinčih blizu Kaštelira. Te djevojčice pjevale su razne izazivne talijanske pjesme, kričale su kako pijane „viva lega", „viva Istria italiana!" i dr. Jedna je pitala drugu: koliko si ti popila? a ona njoj odgovorila: jednu litru vina, a prva njoj: a vero sam i ja popila četiri bićerine rakije. Treća je na to rekla, da je i ona popila pol litre vina bieloga. Sve te tri djevojčice bile su po tome pijane te čine baš čast leginoj školi u Labinčih u kojoj su bile uzgojene. Istarski Talijani doista ne gledaju ni na poštenje ni na moral nego samo da odnarodjaju naš puk i da ga potalijanče makar pod cienu, da ga poživinče.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Ta će se skupščina ovo leto obdržavat prvi put izvan Opatije — i to preko Učke — va lepeh Livadah blizu Motovuna. I pravo je, da se je naše ravnateljstvo odlučilo na taj korak. Za one kraje bit će ta skupština neč novega, pak će se od sveh stran skupit naroda, da čuje čagod o svojoj miloj i vrednoj družbi. Va Livadah je i štacija željeznice, ka gre s Trsta va Poreč, pak se nadamo, da će nas ovom prilikom pohodit i više naših prijatelji iz Trsta.

Skupština će bit, ako ne nastupi kakova zapreka, dne 5. maja o. l. dakle do jedno dvajsetak dan.

Pozivljemo već sada naše prijatelje, da se priprave na taj domoljubni put. Osobito se pak družbinim podružnicam preporuča,

da ča prej drže svoja skupčina, na keh neka izabera dotične odaslanike za glavnu skupštinu va Livadah.

Do vidjenja dakle va oneh lepeh krajeh naše Istre!

Mjestne vjesti.

Kazalištnu večer u „Narodnom domu" u Voloskom priredjuju u subotu, dne 16. t. mjeseca u 8½ sati na večer nekoji članovi slovenske opere i drame u Ljubljani pod vodstvom gosp. Danila i uz sudjelovanje opernog tenorista Oržełskog. Gospodin Danilo sa svojimi drugovi priredjuje po raznim krajevima Slovenije takove kazalištne večeri a svagdje na obće zadovoljstvo publike. Supruzi Danilo i gospodin Nučić jesu tako savršeno izučeni predstavljači, da njim treba tražiti premca. Vrline Oržełskoga, kao opernog pjevača poznajemo. Preporučamo svim prijateljima narodne umjetnosti, da u subotu na večer dodju u „Narodni dom". da tako izkažemo takodjer svoje simpatije brači Slovencima. Program zabave jest sliedeći:

1. Nedved: Pred durmi, slov. pjesma; 2. Smetana: Arija Janka iz opere Prodana nevjesta pjeva g. Stanislav Oržełski; 3. Nedved: „Pogled v nedolžno oko"; 4. Parma: „Rokovnjači", pjesma Polonice, pjeva gosp. Kočevarjeva; 5. „Tko se posliednji smije" gluma u jednom činu. Napisala M. Knanfova, režiseur g. Danilo. Osobe: Gdja. pl. Podgorska mlada udova, gdja. Danilova; Hermetta njezina sobarica, gdjica Kočevarjeva; Karol pl. Trnovski vlastelin, g. Danilo; Konobar g. Nučič. Čin se zbiva u Opatiji. 6. Gounod: Arija iz opere Faust; 6. Mandić: Petar Svačić, mrtvačka pjesma, pjeva gosp. Oržełski.

Koncertne točke prati na glasoviru g. Benišek, prvi kapelnik slovenske opere u Ljubljani. Ulazne ciene: Siedala na balkonu K. 3; I. tri prva reda siedala K. 3; II. tri daljna reda siedala K. 2; III. ostali redovi siedala K. 1·20; stajaća mjesta 60 dinarja. Ulaznine dobivati će se kroz dan u hotelu Liburnija a na večer od 7 sati dalje na blagajni.

Volosko-Opatijski načelnik kod talijanskoga ministra Tittoni. Kako na drugom mestu javljamo, došao je u subotu, dne 9. o. mj. talijanski ministar izvanjskih poslova Tittoni na talijanskom ratnom brodu „Dogali" u Opatiju, da se tamo sastane sa austrijskim ministrom izvanjskih poslova grofom Goluchowskim. Odmah subotu u jutro poslao je ministar Tittoni našemu načelniku veleučenomu gospodinu Dr. A. Stangeru svoju posjetnicu a Dr. Stanger mu je popodne u 3 sata osobno odvratio posjet na brodu „Dogali". Baš u taj čas bijaše ministar Tittoni u razgovoru sa grofom Goluchowskim. Kad mu bijaše najavljen naš načelnik, ostavi ministar Tittoni za čas grofa Goluchowskoga na samu i primi našega načelnika vrlo ljubezno, te se podulje vremena s njime razgovarao o raznim stvarima tičućih se lječilišta Opatije, koje se ministru Tittoni veoma svidja. Nakon posjeta kod ministra predstavi se naš načelnik zapovjedniku broda. Od ministra Tittoni mogli bi učiti pristojnosti mnogi austrijski preuzviseni, velemožni i poglaviti.

Japanska junačtva naščh oblasti. Najprvo su deci z ruk znele hrvatske trobojnice, a sada, kako čitamo va novinah, razglasile su kroz „Corr. Bureau", da su se s hrvatske strane prigodom sastanka talijanskega ministra Tittonia i našega ministra Goluchovskoga spremale proti Talijanom velike demonštracije. Za to, da je c. k. kapetanat na Voloskom činil doć od sveh stran, čak i iz Italije svu silu jandarmi, pulicioti i detektivi.

Tu vjest je doniela „Pressa" i istodobno sve druge novine. Prekrasno! A upravo Hrvati su bili, ki su s Talijani najviše drugovali i s njimi se lepo, malo ne bratski razgovarali. Najbolji dokaz temu je pohod našega gospodina načelnika Dr. Stangera, o kom pohodu govorimo na drugem meste. Kako se vidi, megalomanija nekeh ter nekeh kopira moderne Japance a donekle i staroga Španjolca Don Quihota!

Serenada. Kako smo javili va zadnjem broje i v Opatije i vane vlada silno hlapljenje za križiči i medajicama. Takovu dekoracion prohtelo se je imet i nekemu visokemu dostojanstveniku va Trste. Taj veli gospodin naručil je va Trste nekakav „Männergesangs-Verein" i dopeljal ga zajedno s ondešnjom vojničkom glazbom v Opatiju, tobože za koncerat, ki da se je imel prošlu nedelju držat u svrhu nekakovega „N o t s t a n d a". Glavna svrha pak tega „pelegrinaja" iz Trsta bila je za dobit par ordeni i to sa serenadom, ka se je imela priredit u čast švedskoga kralja Oskara II. ‼

Nego tu su gospoda ostala s malim nosom. Kad su se naime spravljali poć pred „Vilu Jeanette", da tamo pjevaju, došal njim je nalog, da neka tamo ne gredu. Njihova Veličanstva a osobito kraljica Sofija naime ne trpe takovih komedija i za to su nemački pjevači morali „colle pive in sacco".

Blamaža! A sada? Muzika i pjevači prišli iz Trsta, potrošili za put Bog zna koliko — pak sve za niš. Onda su započela dogovaranja, pregovaranja i ugovaranja. Najzada, na tolike molbe i natezanja, odlučilo se, da će nemški pjevači pjevat pred „Vilom Amalijom", kade se nahodi veliki vojvoda luksemburški. Va opredeljeno vreme da će prit kralj švedski tamo i tako da će bit donekle ublažena blamaža onega dostojanstvenika iz Trsta.

Tako je i bilo. Oko osam ura i četvrt poredali se pjevači od „Männergesangsvereina" pred „Vilom Amalijom" i počeli su pjevati. Ali kakovo je to bilo pjevanje! Mi se još dobro spamećujemo, kada je ono pred par let naše velevredno družtvo „Lovor" pjevalo na onem istem meste. Ali kakovo je bilo to pjevanje. kakovi glasovi! A pomislet, da se je va ono vreme naš „Lovor" komać bil pridigal, pak kako je lepo i častno izvršil svoju zadaću! Tamo su i basi i tenori bili puni, jaki, muški. A ovde, puli teh „Männergesangsvereineri" sve potufljeno prez glasa i prez ničesa.

I tako se je svršila ta serenada. Da li je pak onaj dostojanstvenik dobil dekoracion — to mi neznamo, nas zanima sada samo jedno pitanje: Svi znamo, da su i švedski kraljevski par i dični starina veliki vojvoda luksemburški došli va našu Opatiju, da se nanžiju malo mira i pravega počinka. Je li pak lepo, je li pristojno, da se te naše uzvišene goste toliko muči i uznemiruje? Do kada će to trajat? Do kada će trajat ta neobuzdana pohlepa za nezasluženimi dekoracioni?

Dajte mira, gospodo, mira dajte starim i siedim vladarom. Mira im dajte! Znajte, da su oni siti tih vaših pajacada, ča ih vi delate ne iz ljubavi i počitanja spram njih već za svoje svrhe. A onda još jedno: Naši čitatelji te bez sumnje mislet: Ča je taj N o t s t a n d? To vam je nekakov fond, od kega bi se imelo dat ljudem dela, kad ga nigdere ne moru nać, a potreba je va obitelji velika.

Ustanova je to va sebe lepa i plemenita. Mi bismo bili o tem fonde javili prvo, ale komać ovi dni je prišlo vanka va „Curliste", da kapitan Manussi već nekoliko vremena sabire prinose va tu svrhu.

„Notstand" vam je, ako se spamećujete, bil onaj fond, ča ga je pred malo vremena proneveril zet nekadašnjega austrijskega ministra-predsjednika barona Gautscha.

Jedno pitanje. Kako je poznato, v Opatije cvatu ordeni kako gljive. Dosta je poć čekat kega od „većeh" na Matulje i već imaš križić ale medalju. Po tem, jedan čovek, ki gre puno puti na Matulje mora da dobije i puno dekoracioni. Ti dekoracioni, kako je poznato, stavljaju se spreda na prsa. Mi pitamo: Kada se teh dekoracioni spreda nakupi toliko, da ih već ni moguće kamo složit, kamo će se s onemi ke vancaju? . . .

Bauplatz der k. u. k. Bezirkshauptmannschaft. Tako piše na tabli koja je pribijena na takozvanom Erkolanovom zemljištu (izmedju Vila Nizza i Vila Baronin Schwegel) u Voloskom, kade se ima zidat novi kapetanat. Do sada smo znali, da su samo skupni uredi Austrije i Ugarske cesarski i kraljevski uredi a sada evo doživeli smo, da je već i austrijski kapetanat na Voloskom k. u. k. Bezirkshauptmannschaft. Ili da nije voloski kapetanat najednom postao c. i k. ministarstvo rata ili izvanjskih poslova?

Kažnjiva neopreznost. Prigodom dolazka Njegova Veličanstva našega cesara i kralja u Opatiju bijahu nekoji predstavnici oblasti pripušteni k audienci. Medju one, koji su imali ići k Njegovu Veličanstvu na audienciju umešao se je jedan svim u Voloskom i Opatiji nepoznati čovjek, za kojega se je kasnije doznalo, da je gosp. Ivan Jugo, posjednik i „consigliere municipale di Fiume". Taj gospodin došao je pred Njegovo Veličanstvo bez da je pitao za audienciju, bez da mu je ista bila dana, bez da ga je itko pitao što hoće kod cara, bez da ga je u obće koji poznao i bez da je u obće imao ni najmanjeg povoda i uzroka, da pred cara stupi. On je došao pred cara „in barba" velikom policajskom aparatu, koji je bio tom prigodom razvijen. Pitamo mi, zar nije mjesto gosp. Juga, koji je inače poštenjak od glave do pete, mogao doć pred našega cara kakov talijanski anarhist i počinit kakav atentat? Koji bi bio tada kriv? Onaj, koji je morao pazit na osobnu sjegurnost vladara.

Ungaro-croata. Kad je bil Nj. Veličanstvo cesar v Opatije, parobrodi „Ungarocroate" bili su svi okrunjeni većimi i manjimi banderami. Mi smo zeli jedan par očali, pak dva, pak tri — najzada smo zeli i kanočal i iskali, ako bimo kade videli kakovu našu trobojnicu. I našli smo ovo: „Ungaro" koliko ćete, ma „croata" ni jedna. Pita se: Zač se onputa ono blaženo družtvo zove „Ungarocroata?"

Odkuda ime „Dogali". „Dogali" se zove ratni brod, ki je ovi dni bil pred Opatijom. Puno njih nezna odkuda to ime „Dogali". Ni isti Talijani va Lovrane, Voloskem i Drage mošćeničkoj neznaju odkuda to ime. Anzulo je to ovako tumačil:

Jedan peteh se talijanski kaže — u n g a l l o, a dva peteha d o g a l i. Od tuda i ime „Dogali".

Nego to ni istina. Dogali zove se mesto va Abisinije. Tu su leta 1887. Talijani bili potučeni od Abisinaca i na spomen tega dogodjaja nazvali su Talijani jedan svoj ratni brod imenom „Dogali".

Talijanski soldati. Imeli smo prilike govorit s nekoliko od njih. Mladi ljudi, živi i veseli, posve drugačeji od oneh nemačkeh kompiri, ki misle, da je celi svet njihov. Dali smo njim par cigari — i već smo bili kako stari prijatelji. Razgovarali smo s njimi o svem i svačem, govorili smo i o Garibaldu i o njegovom nastojanju, da nas pomiri s Talijani. Oni da su to čitali, ali da su čuli, da Abreji va Trste neće sloge.

— Eh! c' è l' ebreume! Managgia l' anima sua!

Kad smo se s njimi oprostili, premišljali smo va sebe:

— Da su ovi naši na silu Talijani ovakovi ljudi, sloga bi bila već danas gotova stvar. Nego ča će, puli nas i ni Talijani. To su najveć dišperani muzgavci, ki bate danas talijansku politiku zač njim to meće račun. Kad bi njim račun mećal, jutra bi batili tursku i kenezku politiku.

Managgia l' anima loro!

Nevjerojatno ali ipak istinito. Prigodom dolazka Njegova Veličanstva u Opatiju, dne 5. o. mj. vršio je službu pred hotelom Stefanije u Opatiji, gdje je odsjeo naš presvjetli vladar, medju drugimi takodjer gospodin oružnički stražmeštar gosp. Schaffer. Narod je pozdravljao vladara kako je koji već znao, netko sa „živio", netko sa „hoch" itd. a pošto bijaše pred Stefanijom većina našega naroda čalo se najviše „Živio". To nije valjda zvučilo dobro gospodinu c. k. oružničkom stražmeštru Schafferu pak je pristupio jednom gospodinu za koga je mislio, da je klicao „živio" pak mu reče: šutite, nemojte kričat „živio", zar ne znate, da se tako nesmije klicati! Dotični gospodin mu je odgovorio: Ja doduše nisam klicao ni ovako ni onako, ali da sam klicao „živio" sigurno mi to nebi nitko mogao zabraniti. Hoćete li veće smjelosti od jednog oružničkog stražmeštra nego li je ta, da se on usudjuje zabraniti, da se cesara pozdravi u svom jeziku. Gje smo? Gdje živimo? Ili zar smo već spali pod prajzkoga cesara, da se nesmije hrvatski niti pozdraviti? Nevjerujemo da bi se gosp. Schaffer sam odvažio na takovu pustolovinu. Mora, da je imao kakav nalog. Da, dà riba od glave smrdi! A zar ta glava nezna za članak devetnaesti temeljnog državnog zakona? Zar ta glava nije pri nastupu službe prisegla, da će poštovati državne temeljne zakone? Zar se tako prisega krši? Nadamo se, da će ovaj postupak gosp. Schaffera doći do znanja i najvišoj oblasti pa nek se onda pere kako bude znao. Mi pako nesmijemo takove uvrede, takova gazenja zakona mirno podnašati jer ćemo inače doživiti, da će nam se svaka luda na glavu posmraditi.

Svega po malo.

Ne ustajajte naglo s postelji. Jedan od najznamenitijeh englezkeh liečniki za živce razložil je pred malo vremena va jednem englezkem liste, kako je pogibeljno za telo i za život kada čovek ustane s postelji odmah čim se probudi. On preporuča, da čovek, pokle se je probudil, ostane još neko vreme va postelje, da se malo protegne i izdiše. Drugi neki specialista za bolesti živac Dr. Helden Talcotts iz Newyorka dodaje još k temu, da ustajanje naglo s postelji kod najviše slučaji najviše doprinaša poremećenju uma. On veli, da čovek — divljak je strašno len, da puno spava i kada se probudi ne puši s ustajanjem, pak se nije nikada čulo, da bi takov divljak bil s pameti prestupil. Taj učeni liečnik veli još, da je stroga zapovied za naglo ustajanje odmah čim se oči otvore zapoved ka krv uzbunjuje, čini slezenu da natekuje, dušu muči, sve dobre namjere razoruje i koja djelovanje duše dovodi za celi dan u neurednost.

Atentat na španjolskoga kralja Alfonsa XIII. U sredu, dne 6. o. mj. posjetio je španjolski kralj, 16-godišnji Alfonso XIII. izložbu rada u Barceloni. Kad je oko 10½ na večer izlazio iz te izložbe eksplodirala je blizu njega jedna petarda, koja je težko ozledila dva seljaka, dočim je kralj ostao neozledjen. Jedan nepoznati čovjek bio je aretiran. Španjolska cenzura ne pušta u sviet nikakve potanje vjesti o tom atentatu. Čudit se je, kako je kralj Alfonso u obće mogao ići u Barcelonu, gdje je pravo gnjezdo anarhista i republikanaca. Nakon atentata priredili su osobito radnici Barcelone kralju Alfonsu srdačnih ovacija.

Proročanstvo otca Ivana iz Kronštata. U Kronštatu u Ruskoj živi jedan kaludjer, pustinjak, imenom Ivan, kojega svi Rusi radi njegove pobožnosti i svatoga življenja ljube i poštuju kako jednoga svetca. Ivan od Kronštata zna i prorokovat. Tako je carevim vojnikom, koji su pošli u vojsku proti poganinu Japancem prorekal, da će ta vojska trajat 25 let, da će se prolit na potoke krvi, da će Rusija morati poslat u boj i starce za svladat Mongole, jerbo da će se svi Kinezi dignut proti Rusiji i složit s Japanci. Ipak da će Rusija pobiedit i podvrć svojoj vlasti cielu Kinu. — Chi vivrà vedrà!

Od orla napadnut bil je neki dan jedan občinar francuzke občine Morez na francuzko-švicarskoj granici. Isti peljao se je vozom iz Moreza va Bonlien. Putem doletil je na njega orao, te se čovjek morao baš zdvojno pol ure borit orlom dok ga nije štapom od biča moćno udaril po glavi i tako omamil.

Pošteni tat. Na 5. o. mj. bila je nekemu berlinskemu trgovcu u državnoj banke va Berlinu ukradena mošnja sa nekoliko hiljada maraka. Drugi dan zatim dobil je po pošti mošnju sa svemi beči. Tako pošteni tati su jako riedki.

Austro-ugarski proračun za ratnu mornaricu za godinu 1905. iznašat će 52 milijuna kruna. Od toga novca potrošit će se jedan dio za gradnju novih torpiljarka, jer se u sadanjem rusko-japanskem ratu vidi koliko služe u pomorskom ratu dobre torpiljarke. — Ala siromasi pripravite mošnje!

Pijana grofica. U sredu, dne 6. o. mj. na večer, došla je u redakciju bečkoga lista

„Neues Wiener Journal“ grofica Paula Festetics u pratnji svoga sina iz prvoga braka ulanskog poručnika Ernesta Fischer. U redakciji spomenutog lista je grofica Festetics upravo bjesnila. Izpsovala je sve činovnike redakcije i čuđnula je odgovornog urednika. Pri tomu pomagao njoj je liepi njezin sin, koji je neprestano držao ruku na sablji, da navali na svakoga, koji bi se suprotivio njegovoj majci. Napokon došla je policija, koja je groficu izvukla iz redakcije i povela na policijski komisarijat. Povod tomu napadaju bijaše jedna notica, koju je dan prije „Neues Wiener Journal“ o grofici donio. U noći od nedelje na ponedeljak je ta „lipa grofica“ u družtvu svoga još „lipšega sina“ celu noć lumpala po bečkim kavanama dok se nije konjakom kako čep napila. Na putu iz kavane kući pozlilo njoj je pak je pošla do dunavskog kanala da izbaci. Odanle se nije nikako htela odalečit, te je njezin sin morao zvat policiju na pomoć, da ju odstrani od vode. Na temelju toga je „Neues Wiener Journal“ od utorka donio jednu noticu u kojoj bijaše rečeno, da se je grofica htjela baciti u vodu. To je činilo groficu Festetics pobiesniti. Proti njoj i njezinom sinu bila je podnešena kaznena prijava na sud.

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Pridržali smo si za ovaj broj kazati čitateljem kako prof. Wagner savjetuje, da se gnoji sa umjetnimi gnojivi vinograde, voćke i cviećе i evo nas, da tim završimo ovaj članak.

Ovaj učenjak preporuča neka se vinogradi obilno gnoje, jer loza ljubi zemlju bogatu hranom. U takvoj zemlji ona daje i više i sladjeg ploda i razvija jači lies.

Njoj se hoće dušična, fosforna i pepelična gnojiva.

Obilno dušično gnojenje ne samo pogodjuje razvitak liesa i lišća nego i pomnožava i prirod groždja. Gdje toga gnoja nema opaža se prije svega manje groždja, pak onda slabiji lies i manje lišća.

Gdje nema dušična hraniva nemože, kako druge rastline, tako ni loza, uživati ni pepeličnih ni fosfatnih gnojiva. Ova su vezana na prisutnost onoga prvoga.

Ako i je istina, da štajski gnoj ima dosta dušične hrane ipak se s njim podaje zemlji malo iste ili barem ne toliko, koliko treba, jer je mnogo izhlapi ležanjem gnoja po dvorištih i po putevih te dovažanjem i prenašanjem i raztresenjem po polju.

Treba dakle svakako dopuniti sa umjetnim gnojem ono što štajski nemože dati.

Ne manje važno za lozu je i fosfatno gnojivo. Čim je ona više njim zasićena, tim laglje može uporabiti dušično gnojivo, što njoj ga se dalo. Oba skupa pospješe njezin rast, ju ojačaju i čine ju sposobnijom, da odoli raznim bolestim. Ono upliva mnogo na kakvoću i na dobrotu mošta. Nego kad bi ovo gnojivo samo deli, moglo bi nam ono više škoditi nego koristiti i požutilo bi lišće i bilo bi manje sladora u groždju. Zato bi slabo činili naši vinogradari kada bi svoje loze samo sa superfosfatom gnojili. Uz njega imaju dati lozi svakako i koje dušično gnojivo.

I pepelična se gnojiva hoće lozi, ako se želi povećati slador u groždju, a tim dakako i jakost vina. Ova neće škoditi, ako budu i malko obilatije dana. Za pepelično gnojenje loze je najbolja solična pepelika ili kalij.

Ne može se opredieliti razmjer ovih triju gnojiva za sve vinograde. To je nemoguće. Potreba više jednog nego drugog gnojiva ovisi o vrsti i starosti loze, o kakvoći tla i o podneblju. Osrednja mjera za 100 četvornih metar bila bi ova:

a) svake tri godine 600 kg. štajskoga gnoja, a svake godine još 3 kg. superfosfata i 2 kg. solične pepelike. Osim toga treba dati prve godine prije 1½ kg. sumporno kisele amonijake a mjesec dva za tim 2 kg. čilske salitrovine; druge godine prije 2½ kg. sumporno kisele amonijake, pa kasnije 3 kg. čilske salitrovine; treće godine prije 3 kg. sumporno kisele amonijake, a kasnije 4 kg. čilske salitrovine.

b) ako se ne dade ništa štajskoga gnoja onda se ima godimice dati 5 kg. superfosfata, 4½ kg. solične pepelike pa prije 3 kg. sumporno kisele amonijake, a poslije 6 kg. čilske salitrovine.

Superfosfat i soličnu pepeliku može se dati u jeseni ili u zimi skupa. Jih se raztrese pa zakopa. Sumporno kiselu amonijaku se može dati takodjer u jeseni pa ju z lahka zakopati, dočim čilsku salitrovinu treba posipati u proljeću i ne zakopati ju.

Voćke. Ako hoćemo, da nam ne trpe voćke od suše, od promjene topline, da odole raznim kukcem, da nam ne samo više rode, nego da bude i plod bolji, moramo njim podavati dvojino hrane.

(Nastavak sliedi.)

Oglas.

Podpisanomu je čast javiti poštovanom občinstvu, da je u gradu **Kastvu, kuće broj 82** otvorio vlastitu

brijačnicu

Preporuča se stoga najtoplije poštovanom občinstvu za što vedi posjet, a on će sa svoje strane nastojati, da bezprikornom poslužbom svakoga udovolji.

Gjuro Hereget,
brijač.

Prigodom sv. Berme dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, igla itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke ciene.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu usliied nabave velike množine. 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela iz žnte ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: Exportna trgovina cipela

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimr Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, zgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne**, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 16. Volosko-Opatija, u četvrtak 21. aprila 1904. God. IV.

Poziv

na XI. redovitu glavnu godišnju skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će se obdržavati u četvrtak, dne 5. svibnja 1904. u prostorijama družbine škole u Livadama kod Motovuna.

Razpored:

I. Sveta misa u 9 sati u crkvici u Livadama;

II. Glavna skupština družbe u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izvješće nadzornoga vieća;
6. Možebitni predlozi.

Volosko-Opatija, dne 18. travnja 1904.

Ravnateljstvo
družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

NB. U Počekaju, nedaleko Buzeta nahodi se Livadama najbliži kolodvor željeznice Divača—Pula, dočim je u samim Livadama stanica željeznice Trst—Poreč.

Onoj p. n. gospodi, koja žele objedovati u Livadama preporuča, da se blagoizvole prijaviti barem 8 dana prije skupštine u tamošnjega družbinoga učitelja gosp. Ivana Nežića. (Posljedna pošta Motovun-Montona.)

Uzdaj se u se . . .

Stara je jedna hrvatska poslovica, koja kaže: „Uzdaj se u se i u svoje kljuse“, to će reći z drugimi besedami, ako si sam ne pomoreš neće ti nijedan pomoć. To vredi ne samo za pojedinoga čoveka nego i za cele narode. Svaki narod, koji hoće, da se održi na površini, koji neće da bude progutan od drugeh jačeh i veleh narodi mora u sebi samomu imat moć, da se obrani proti nastojanju neprijateljskeh mu narodi, da ga odnarode, da ga pod svoju oblast sprave.

Od postanka svieta pak do dana današnjega bilo je na zemlji razneh narodi, kojih je tekom vremena posve nestalo tako, da njim se danas samo ime spominje. Med starije narode spadaju i Slaveni od kojih smo mi Hrvati samo jedna malena grana. Za Hrvate se u povesti zna već preko tisuću i tristo let. Kroz to vreme je hrvatski narod — premda malobrojan — izkusil toliko, koliko morda nijedan drugi narod u Evropi pak ipak nije do danas propal. Da spomenemo samo silne borbe, koje su Hrvati imali u svojoj domovini sa divljimi Avari, pak sa Franki, pak sa krvoločnemi Mongoli, pak sa Madjari a napokon kroz stotine i stotine let s Turci. Svakega drugega naroda na svetu bilo bi va teh težkeh borbah nestalo ali Hrvati su se vendar obranili i održali. Ča nam to dokazuje? Da hrvatski narod ima va sebi moć da živi, da obstoji i da se uzdrži uz bok drugim i jačim i većim narodom sveta.

Narod, ki je toliko izkusil, toliko trpil i toliko krvi prolil za svetu našu veru i za celo čovečanstvo, bi zaslužil, da sada, u mirno doba, kad nema više ni Avara, ni Franka, ni Mongola, kad su Turci ukroćeni, uživa božji mir, da more delat za kulturno i gospodarstveno svoje poboljšanje. Nego ni zahvalnosti za Hrvata. On je braneć svoju zemlju od lakomoga Turčina obranil i Madjarsku. Ali ipak Madjari sada svom silom delaju na tom, da Hrvate potlače. Hrvati su braneć svoju granicu proti Turčinu obranili i Austriju i cielu Evropu od turske poplave. Vrhu tega ni bilo jedne vojske, jednoga rata, kojega bi bila vodila Austrija a da nisu Hrvati va istom sudelovali, da obrane Austriju i carsku kuću.

Svako bojno polje na kojem se je austrijska vojska tukla sa svojemi neprijatelji nakvaseno je hrvatskom krvlju, pak bi Austrija morala biti Hrvatom do kraja zahvalna. Na mesto toga ča vidimo? Vidimo da su Hrvati va Austrije svim drugim narodom zapostavljeni. Zato je krivo mišljenje pul Hrvati, koji misle, da će Austrija učinit s nami Hrvati pravicu, da će nam dati ista prava koja uživaju i drugi narodi. Mi se nimamo nadati ni pomoći ni pravici ni od Austrije ni od Madjarije, nego moramo se „uzdat u se i u svoje kljuse“. Moramo najme probudjivat i osvešćivat narod, dokazivat mu, da sva njegova moć leži u njemu samomu i u bratskoj slogi s ostalom braćom Slavenima. Kad bude naš narod spoznal tu istinu, kad se budu svi Slaveni složili i uhvatili u bratsko kolo tad će se zemlja stresti, da će se preplašiti i Švaba i Madjar, pak će nas počet poštivat i častit, kako nas nisu nikada do sada častili ni poštivali.

Na adresu gospodina Stjepana Radića.

Tko je taj gospodin? pitat će mnogi od naših čitatelja. Gospodin Stjepan Radić jest mlad, naobražen čovjek iz Banovine, koji je svršio visoke škole, proputovao mnogo svieta, te se već od nekoliko godina bavi politikom i novinarstvom. Kao političar spada med realiste — mlade ljude — koji bi u Hrvatskoj htjeli započeti novim uspješnijim radom za oslobodjenje i ujedinjenje Hrvata. Gospodin Stjepan Radić jest jedan od najmarljivijih, najradinijih, najpožrtvovnijih, najneustrašivijih mladjih borioca za prava hrvatskog naroda. Radić je već nekoliko mjeseca odsjeo u zatvoru radi toga jer je žilavo branio hrvatska prava pred madjarskom pohotom. Bez dvojbe, Stjepan Radić je zaslužan čovjek. Ali, ali . . . ima tu manu, da bi htio biti cielomu svjetu kadijom i učiteljem a to baš nije za mlada čovjeka. Ali gospodin Stjepan Radić je za svim tim čeličan rodoljub, šteta samo što često krat zabada se i u stvari, koje ne poznaje. Tako se je u riečkom „Novom Listu“ od 9. o. mj. oborio na hrvatsku inteligenciju u Istri koreć ju, „da sa narodom postupa gore nego talijanska gospoda, da narod guli dok ga talijanska gospoda samo šišu, da hrvatska gospoda dolaze u sela samo pred izborima i to u kočijama, dok da se talijanska i pješice navračaju itd. Tako piše Stjepan Radić o istarskim prilikama premda u istom članku priznaje, „da o Istri za pravo ništa nezna“. O Istri ništa nezna a ipak odsudjuje istarsku inteligenciju. Bez dvojbe gospodin je Stjepan

Podlistak.

Kako je narodnjak prevario šarenjaka.

U nekom istranskom mjestancu birali se izbornici. Došli na biralište narodnjaci i došli šarenjaci. U imeniku birača stoji uvršćeno mnogo pokojnika, mjesto njihovih živućih baštinika iliti nasljednika. Baštinici šarenjaci glasuju bez ičijega prigovora za svoje šarenjačke izbornike; a baštinici narodnjaci odbijaju se od glasovanja, veleć: Hodte doma, vašega imena neima u imeniku! Narod se ljuti i škripje zubmi, gledajuć tu nepravdu, ali sve za badava, oholi šarenjaci za to haju i nehaju.

Nemogavši pregoreti te nespodobe neki vrući narodnjak i odbijeni baštinik, umakne se iz občinske dvorane iliti sale i odtrča ravnim putem k občinskomu podnačelniku, Šarenjaku od pete do glave. Pokuca na vrata, stupi u sobu, nakloni se i hoće da govori . . .

— Što češ? zagrmi na njega slinavi šarenjak.

— Ako je vaša dobra volja, poglaviti gospodine, jednu milost, reče smierno mladi narodnjak.

— Milosti diele tamo u crkvi vaši popovi, a ovdje što kog ide po pravu i pravici, izdere se ljutito šarenjak.

— Dobri gospodine, vi znate, da jedna ruka drugu pere . . . a ja vas nemolim drugo, nego da me slušate; a onda, kako vas već bude volja, prodalji narodnjak.

Na te rieči, dosta jasne i moćne u mnogih i mnogih okolnostih, šarenjakovo se srce kao omekša, pa će nešto pristojnije:

— No govori, al da si brzo gotov, jer sam ja ovdje za občinske poslove, a ne za tvoje — dakle što češ?

— Da mi izvolite reći, poglaviti gospodine, za koje bi ljude imao glasovati!

Naš je narodnjak bio od onih mladih ljudi, koji si znaju svojim razumom i svojim poštenjem steći svačije povjerenje u kojem se god stališu nahodili, pa za kojimi rado idu i pristaju ne samo njihovi vrstnjaci, nego i stariji ljudi. Odkad je taj mladić uvidio svojim čistim i zdravim razumom, da mora naš narod u Istri imati s Talijani i jednake pravice, kad ima s njimi jednake dužnosti: odtad nije mirovao, nego je neprestance učio i nagovarao svoje susjedstvo, neka ište i čuvaju svoje pravice, neka se drže svojeg jezika i neka nedadu gaziti svojega plemena. Trseć se i trudeć na taj je način u kratko vrieme otvorio oči svoj občini. Zato su ga šarenjaci gledali jako šareno, a narodnjaci držali svojim umnim i neustrašivim vodjom. Pa što bi on rekao, to bi i bilo u svakoj prigodi, a osobito prigodom zadnjih izbora, kad je trebalo šarenjakom za prvi put pokazati, da se već puk neda od nikoga za nos voditi.

Svaki si dakle može lahko i sam misliti, kako je moralo ugodno zateći g. podnačelnika ono nenadano pitanje, pa kako se je imao naveseliti tobože povratku te izgubljene ovčice u njegovo šarenjačko stado. Što čovjek najjače želi, to najlaglje vjeruje, pa tako i taj šarenjak. Rado bi ga pitao, kako se je okanio svojega tobože sljepila i da li će za njim potegnuti i ostali puk, što ga je on tobože zaveo i odučio staromu šarenjačkomu strahu i posluhu; ali s jedne mu je strane srce prepuno svakojake slasti i miline, a s druge što je njega mar za vojsku, kad je tu vodja, a vojska nemože i onako ništa bez vodje. Zato mu reče bez ikakve druge primetbe:

— Dakle i ti češ da glasuješ s nami i za nas? Pravo imaš, jer smo mi jedini, koji možemo Istru usrećiti, al moramo prije svega iztriebiti te proklete ščavune. Ah kad bi samo njih nestalo, il kad nebi barem imali, tko jih vodi, to bi išlo kao namazano; al kad se preobraću i povraću u naše jato takovi ljudi, kakav si ti, možemo se doista nadati najboljemu uspjehu!

I tu mu pruži napisan listić, milo ga gledeć i medenim mu glasom veleć:

— Za ove evo glasuj, drago diete moje, pak budi uvjeren, da ti toga nećemo nikad zaboraviti.

Mladi se narodnjak, čitajuć pružen mu listić, nešto kao zabrine; na što ga šarenjak zapita sladje od svake slasti:

— Što ti je, te si se zabrinuo, moj liepi i dični sokole?

— Strah me, da mi predsjednik povjerenstva neće dati glasovati, reče narodnjak.

— Zašto?

— Zato, što u imeniku mjesto mojega stoji ime mojega pokojnoga otca, dao mu Bog lahko duši.

— Vidi se, da si mlad te da još neznaš, kako idu stvari na ovom svetu. — Ajd samo u izbornu dvoranu, a ja ću odmah za tobom, pak te nebudi ništa strah.

— Liepa vam hvala, reče nakloniv se mladi narodnjak, stupi veselo iz podnačel-

Radić mudra glava. On se obara na istarsku inteligenciju na temelju informacije što mu ju je dao „inteligentni i razboriti istarski Hrvat“, koji je učio u Trstu, u slovenskoj Gorici, zatim za nekoliko godina proživio u slavonskoj Hrvatskoj. A tko je taj inteligentni i razboriti Hrvat što gospodinu Radiću daje tako zanesljive i temeljite informacije o narodnoj istarskoj inteligenciji? To je čovjek, koji je srednjoškolske nauke svršio na teret siromaha popa rodjaka, koji se nadao vidjet ga svećenikom. Taj Radićev informator došao u sjemenište u Goricu, koje do mala zapusti i upiše se na universu. Istarska narodna inteligencija uzdržavala toga Radićevog informatora na universi plaćajuć mu koji po 5 koji po 10 forinti mjesečno ali čovjek nije htio polagati ispita. Napokon dodija mu učenje dođje u Istru, stupi u jednu odvjetničku pisarnu, gdje stade krasti Bogu dane a šeću plaću a da nije kroz cieli svoj boravak učinio ni zere koristi za narodnu stvar. Dapače nije mogao sklonuti rodjenog svog otca, da kod jednih občinskih izbora ne glasuje za talijansku stranku. I takovomu informatoru g. Stjepan Radić, koji „o Istri pravo ništa nezna“ sliepo povjerava i nepravedno napada na istarsku inteligenciju, koja se i preko svojih sila žrtvuje za dobrobit naroda. Neka gosp. Radić pogleda na našega dičnoga Dr. Laginju, koji je žrtvovao svoju obitelj, svoje blagostanje, svoju budućnost, svoje zdravlje u radu za narod. Neka pogleda na našega junačkoga Dr. Dinka Trinajstića, koji dan i noć radi za dobro svoga puka. Kad bi se ova dvojica i ostali njihovi drugovi brinuli više za svoju korist nego za dobrobit naroda nebi bili siromasi košto jesu nego bi bili nakon toliko godina rada pravi bogataši. Sa svim tim da je Stjepan Radić mudra glava ipak se ovaj put posjekao povjerovav sliepo jednomu „niškoristi“, koji je sve probao a nigdje uspjeo nit šta koristna učinio. Ne treba gospodine Radiću sve i svakomu vjerovati niti pisati o stvarima i prilikama o kojim se niti pojma nema. Ovo neka bude rečeno bez zamjere, jer držimo ipak, da je gospodin Stjepan Radić mudra glava. Htjeli smo samo poručit mu: „A male in formati Stephano ad melius in formandum“.

Rusko-Japanski rat.

Prošli tjedan bil je za našu braću Ruse nesrečan tjedan. Velika i jaka njihova karocada „Petropavlovsk“ bila je od podmorske, po svoj prilici ruske mine, hićena u zrak. S njom je izgubilo život 500 ljudi i nekoliko mornari, a da bude nesreća podpuna — mej mrtvemi nabodi se i sam Admiral Makarov. Spasilo se je samo pet častnika, veliki knez Ćiril, sin carevoga strica velikega kneza Vladimira i jedno 50 mornari. Svi se drugi potopili.

To se dogodilo predprošle srede, na 13. o. mjeseca. Dogodilo se pak to ovako:

Admiral Makarov pošal je u jutro tega dneva sa svojom velikom karocadom „Petropavlovskom“ van iz Port-Artura, da vidi, kako su se poredali neprijateljski brodi. Nakon jedne ure videl je, kako se neki brodi odalečuju i on je šal dalje istim putem. Kad tamo, malo za tim, a to ti on pred sobom vidi celu neprijateljsku flotu, kakoveh 30 brodi. Videć to, Makarov naredi, da se obrne nazad put Port-Artura. Nego vraćajuć se u luku dve milje dugo od otvora dogodila se na brodu strašna eksplozija. Vas brod, onako strašno velik, poletel je u zrak i zvrnul se i propal na dno.

Kako je ta veli, admiralski brod naletel na to veliko zlo? O tem još nisu na čistu. Japanci govore, da su oni položili pred otvor luke minu, ale najverojatnije je to, da je karocada „Petropavlovsk“ naletela na svoju, rusku minu, ku je kurenat nanesal na drugo mesto.

Kako bilo da bilo, velika je to nesreća za Ruse. Va Petrograde pobudila je veliku žalost. Cesar Nikolaj dojavil je odmah tužnu viest admiralovoj udovici, a sam cesar primil je odasvud srdačneh telegrami, tako od predsjednika franceske republike Loubeta i od nemačkoga cesara, ki je brzojavil, da je „žalost Rusije u tom slučaju i žalost Njemačke“.

Karocada „Petropavlovsk“ sagradjena je leta 1894. Nosila je preko 11 tisuć tonoladi. Imala je 54 kanuna od kojeh 4 jako teška.

Velika je to nesreća za ruski narod, ali već danas u Rusiji malo tko na sve to misli. Vojska je, a u vojsci se dogadja svega. Tamo mora da je čovek na sve pripravan. Rusije pak reč bi da je sudjeno, da na početku svake vojske mora pretrpet svakakoveh gubitak.

Tako je bilo i leta 1612. kad je nesrećna Rusija bila sva izrovana i oslabljena nutarnjemi borbami. U taj teški čas posvojili su bili Poljaci i Moskvu. Tu su Rusi ustali na noge i protjerali neprijatelja i umirili zemlju. Tako je bilo i za Petra Velikoga, za vreme vojske proti Švedom. Va početke sve samo zlo i neuspjeh za neuspjehom, dok se ni kod Poltave sreća obrnula na stranu Rusa. Tako je bilo i leta 1812. kad je Napoleon udril na Rusiju. Tako je bilo i kod Plevne prigodom ruske vojske proti Turčinu. S početka veliki gubitci, neprijatelji Rusije uživali i grdili — pak se je sreća obrnula i Rusija je smrvila neprijatelja i postidila nenavisne Ingleze i Abreje.

Tako će biti i sada. Zna se, da Rusija nima u Port-Arturu nego samo malo brodi, pak se ne more ni pomislet, da bi ona s onako malo brodi mogla nadjačat Japonce, ki su upravo na moru najjači. Drugačije će bit na kraju. Ali tu treba čekat i imet, kako je rekal vrhovni zapovednik Kuropatkin — strpljivosti i strpljivosti.

Mej tem valja zabilježit i to, da su i Japanci ovi dni izgubili jedan veliki ratni brod, a dva da su njim bila jako oštećena. I sada, komać da se Japanci približe Port-Arturu Rusi ih poteraju. A tako je i na kraju. Do 1200 Japanac su Rusi ponbili kod rieke Jalu. Za vrhovnega zapovednika ruske flote va Port-Arturu imenovan je dosadašnji zapovednik ruske flote u Crnom moru. Uman je to čovek. Ruske novine pišu, da je još bolji od Makarova, ki da je bil preveć vratolomne ćudi, pak je već puti i bez glave strtal u pogibelj.

Domaće vjesti.

Skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Livadama. Već se od više godina izražavala želja, da se glavna skupština naše zaslužne družbe drži jednom izvan Opatije, da joj mogu prisustvovati i oni rodoljubi, kojima je ili radi odaljenosti ili pak radi troška teško doći u Opatiju. Toj davnoj i opravdanoj želji naših istarskih rodoljuba naše je ravnateljstvo udovoljilo ove godine. Ono je, kako javljamo na čelu današnjega našega lista, sazvalo ovogodišnju svoju glavnu skupštinu u Livadama kraj Motovuna. Skupština će se, kako je razvidno iz odnosnog poziva, obdržavat u četvrtak, dne 5. svibnja u 10 sati u jutro. Skupštinari iz voloskog i puljskog kotara a takodjer i oni iz kvarnerskih otoka morat će, naravno, dan prije do Buzeta i prenoćiti tu, pa onda u jutro narednoga dana krenuti put Livada. Gostovi iz Pule mogli bi osim toga i jutarnjim vlakom do Buzeta a tako i prijatelji iz Trsta, odkuda dohodi vlak u Livade u 10'/4 sati prije podne, dočim onaj iz Poreča dolazi u Livade već u 7'/4 sati u jutro. Kako se vidi, ima sveza sa svih strana, pa se nadamo, da će taj dan naše liepe Livade vrviti rodoljubima iz svih naših krajeva.

U Livadama su četiri gostione, ali ipak bi dobro uradili oni, koji žele objedovati u Livadama, da to za dobe prijave tamošnjemu učitelju gosp. Ivanu Nežiću. A i ona p. n. gospoda, koja žele zaustavit se ili prenoćiti u Buzetu, neka to prije priobće gosp. Franu Flegu, veleposjedniku u Buzetu.

Do vidjenja daklem u Livadama, gdje će se u liepom kolu naroda našega povesti razgovor o duševnim potrebama naše tužne Istre.

Biskupu Nagelu na razmišljanje. „I napuniše se svi Duha Svetoga i stadoše govoriti drugim jezicima, kao što im Duh davaše te govorahu“. (Djela apoštolska: Glava II., čl. 4.) „A kad postade ovaj glas, skupi se narod i smete se; jer svaki od njih slušaše, gdje oni govore njegovim jezikom“. (Ibid. glava II., čl. 6).

To je bilo veliko čudo, a danas su čudesa redka. To zna i sam Nagel. Danas ako pop va crekve ale va škole govori talijanski, a ako deca ka su va škole tega jezika ne razumeju, oni ne te razumet ni ono ča pop predika ni ča nauča. To zna biskup Nagel, pak ga pitamo mi, ča je on do sada učinil, da se takov nesmisao ne dogadja? Zač ako je vera — vera, i ako bez nje nima života večnega, kako će se moć spasit ona naša brizna deca va lovranskoj škole, ka su primorana, da slušaju nauk vjere va jezike, kega oni ne razumeju? Kada moliš, mora da znaš ča moliš, a osim tega ima i drugeh bolječh istini, keh valja da svaki zna. A ako će ih znat, valja da ih razume, a ako će ih razumet, valja da su mu iskazane va jezike, kega on najbolje pozna. To najlepše naglasuje naša vera, gdje nas uči, kako su na Duhove svi ljudi, od svakega jezika, razumeli Apoštole. Da ih nisu razumeli, nijedan ne bi se bil krstil — i Isusovo trpljenje, muka i smrt bili bi zaludni. Caputa je pomogal Duh Sveti. Danas tega ne treba, zač ima svaki narod dosta svećeniki, ki govore njegovim jezikom. I mi imamo takove svećenike. Zač pak biskup, crekvena oblast, ka mora, da se skrbi za duhovno dobro svojega stada, ne zapovede oštro svojim svećenikom, da moraju va škole naučat u jeziku, ki je deci prirodjen? Naučajuć decu vjeronauk va tudjem jezike dohodi se do neizrečeno smešnih prizori. Evo vam na priliku jednega, ki se je dogodil va Lovrane pred nekoliko let:

Pok. Dragovina tumačil je dece svetu mašu — to se zna, talijanski. Deca po najveć vanjščaki, nisu razumeli ni slova, ča njim to govori plovan: Ma pitajte sve Lovrance, i grajane i ne grajane, ča je to „sagrifizio incruento“ pak će te videt, da vam od stotini neće znat jedan povedet ča je to. Ale kako je pok. plovan već puti i palicu rabil, trebalo je i to naučit onako, to se zna, kako papagali. Va katekizme stoji to dakle ovako pisano: La santa messa è un sagnifizio incruento“ itd.

— Ive! pozval je plovan jednega vanjščaka: dimmi che cosa è la santa messa?

Mali Ive od straha pred plovanovom palicom rekal je plačuć:

— Šanta maša že un . . . že un — ungvento . . .

Dalje ni moglo nebogo dete. Mi pitamo: Je li takovo postupanje morda na korist našoj svetoj veri? Biskupe Nagele! Pitat će Isus: Kako si pasao janjče moje? A ča ćete vi na to?

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Primili smo od gosp. Artura Gervais iz Jaske K. 6 sakupljenih u rodoljubnom družtvancu.

Tabor u Boljunu. Nedelju, dne 10 o. mj. popodne bijaše na Boljunskom polju javna narodna skupština, koju je sazvao sveučilištni djak Novljan. Na tu skupštinu došlo je do 500 ljudi. Pozivu sazivača odazvao se poznati hrvatski buditelj naroda Stjepan Radić, koji je iz Zagreb-grada došao, da na skupštini govori. Dodjoše i mnogi rodoljubi iz Pazina, Buzeta i Trsta. Govorili su gosp. Novljan, gosp. prof. Mandić, gosp. Stjepan Radić, gosp. Franjo Flego, gosp. Dr. Crvar. Skupština i govori na istoj izrečeni duboko se dojmiše sakupljenog naroda. Hvala i čast sazivatelju i svim koji mu bijahu pri ruci. Vivant sequentes.

Rodoljubi Drenja, Ravne, Cerovice i ostali za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Ove dneve došlo je na družbino ravnateljstvo u Volosko 561 kran, što su ih medju občinari Drenja, Ravne, Cerovice i Škvaranske sakupili narodnjaci gg. Vinko Blažina iz Drenja i Ivan Dobrić-Snašić iz Ravnah. Zahvaljujuć vrlim onim domorodcem, preporučujemo njim da i nadalje ustraju u tom svojem lepom nastojanju i neka njim bude pred očima, da će oni od njih sakupljeni novci njihovemu narodu donest puno, puno blagoslova. I to, ako Bog da, koliko prije!

Berma. Biskup Nagel nezna hrvatski, kako je pak poznato, ono ča je neki dan na Voloskem govoril ne računa niš, zač se je videlo, da je ono zbiflal na pamet. Biskupi prije berme izpituju decu, da vide, koliko znaju od vjeronauka. Pošto se pak naš biskup ne more osvedočit o tem, koliko znaju naša deca vjeronauka, mnogi se ljudi pitaju, da ako će valjat ovakova berma.

Evo, kakove se sumnje rajaju u puku. A ki je temu kriv? Oni, ki nam davaju za duhovnoga poglavara Nemca. Mi reč bi, da živemo va vremene, kade se po sile davaju najlepše i najtanteje službe Nemcem i Talijanom. Svakemu, svakomu, i Abreju je bolje, nego našemu domaćemu čoveku.

---

nikove pisarnice i eno ga već pred predsjednikom, da kuša svoju sreću.

— Što ti je ime? zapita ga predsjednik.

— To i to.

Tu predsjednik zaviri u imenik na ovoj i onoj strani, pa stisnuv ustnama i zavrtiv glavom, reče:

— Žao mi je, al ti moram i po drugi put reći, da si ti već odavna mrtav i pokopan; a mrtvi, kako valjda znaš, neimaju nikakvih pravica na ovom svietu, pa po zakonu nemogu ni glasovati; zato ajd do puti uskrsnuća!

— Nešalite se, gospodine, nego mi recite, da li nestoji to i to ime u imeniku?

— Dakako da stoji, al ako nisi ti tvoj otac, ovo je ime tvojega pokojnoga otca, a ne tvoje; a sad ti velim, odlazi dokle te nisam dao zatvoriti, okine se nanj predsjednik.

— Molim, gospodine predsjedniče, nemojte tako, ono je pravo pravcato njegovo ime, samo pogledajte bolje u imenik — prihvati tu sa vratijuh od dvorane občinski podnačelnik i pritura se k stolu, da dokaže ono što tvrdi.

Podnačelnik obraće stran po stran imenik i sve nešto mrmlje, pa kad najde, što je tobože iskao, pokaže predsjedniku prstom i vikne:

— Evo, gospodine!

— Jest, jest, imate pravo, nezamjerite, čovjek se lahko pomuti — reče tada na vas glas gospodin predsjednik i kimne našemu mladomu baštiniku, neka mu poda glasovaći listić.

Mnogi od okolo stojećih narodnjaka, misleć, da se njihov volja dao podkupiti, raztužen̄im srcem gledaju to šaranje i to kimanje. Ali mnogi drugi, poznajuć njegovu vjeru i njegovo poštenje, ne mogu na to ni pomisliti, nego ga samo zabljeno gledaju.

— Velim ti, listić amo, vikne mu zatim predsjednik, kako mu ga nije odmah pružio, nego ga opet očima preletao, da se neprevari.

— Evo ga!

— Dakle za ove ćeš da glasuješ?

— Jest, gospodine!

Predsjednik razvije listić, stane čitati, al ima što i viditi: u listiću sve sami narodnjaci! Predsjednik gleda podnačelnika, podnačelnik predsjednika, a pisari jednoga i drugoga: al nemogu ni kud ni kamo, nego moraju da uvrste u zapisnik onoliko dičnih narodnjaka, koliko su mislili svojih šarenjaka. Ruke se miču, pera škrću, imena pišu; puk se u dvorani osviesti i kao iz jednog grla grohotom nasmije i gromovito zavapi: Živio! Podnačelnik se ukrade nekamo u drugu sobu, predsjednik se i sam smije, a narod grne iz dvorane na ulicu. I tu nastane urnebesno klikovanje našemu narodnjaku, kad je i ostalo pučanstvo doznalo, kako je narodnjak nasamario iliti prevario šarenjaka!

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Zapisnik

XVI. redovite glavne skupštine

Kotarske Gospodarske Zadruge

Volosko-Opatija,

držane u Mošćenicah, dne 6. marča 1904 u 9 ura pr. p.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Pročitanje zapisnika redovite glavne skupštine 28. prosinca 1902;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za god. 1904.;
5. Ponovna razprava o pravilih družtva za osiguranje živina;
6. Praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica;
7. Ini predlozi.

Predsjeda:
Predsjednik g. *Viktor Tomičić.*

Prisutni:
Podpredsjednik g. *Fran Škalamera,*
Tajnik g. Dr. *M. Trinajstić,*
Blagajnik g. *V. Mavričić,*
Odbornici: gg. *Barković Juraj-Galović, Perišić Ivan, Mavrović Josip, Barković Ivan, Škalamera Anton i Franković Petar.*

K točki 1. Pozdrav predsjednika.

Predsjednik konštatuje, da je bila skupština redovito sazvana i da je prisutan više nego dovoljan broj članova. Otvara skupštinu i pozdravlja sve prisutne, a osobito gosp. zastupnika prof. Spinčića, koji već evo drugi put posjećuje glavne skupštine naše zadruge u Mošćenicah, da i tim dokaže kako mu stoji na srcu napredak našega gospodarstva i procvat gospodarskih zadruga. Pozdravi takodjer družbinog učitelja na Voloskom, gosp. Ryšlavija koji se je rado odazvao odborovoj molbi, da kako vrstan pčelar drži danas praktično predavanje o pčelarstvu. Spomene preminule članove Tome Kumičića, koji je našoj zadrugi pristupio odmah kod njezina ustanovljenja i bio njoj vjeran do zadnjega daha, nadalje članove: Bučića Ignacija-Galovića, Ivana Župančića oba članovi već od godine 1891. Barkovića Andriju-Popića, Filipaša Ivana-Gržetića, Frankovića Josipa-Carića i Galovića Felica, svi članovi od god. 1892. Posljednji se izgubio na barobrodu „Petôfi“. Još spomene Lazarića Petra-Tomaža, članove od god 1898. i pozove prisutne, da se njima na počast uzdignu sa svojih sjedala. Ako se je smrću ovih vjernih članova donekle umanjio ukupni broj članova, on je ipak veseo, što se može pohvaliti, da smo napredovali, jer je pristupilo 31 novih. Preporuči prisutnim, neka nastoje, da se do godine uzmognemo pohvaliti, još većim brojem novih članova.

Po običaju imala se je već lanjska glavna skupština držati u Mošćenicah, ali jer se lani imao promieniti družtveni odbor i jer je najviše članova iz Berseča, držala se skupština ondje, da se tim dade većini prilika, da odabere odbor od svojeg uvjerenja. Za to se je pak ove godine sazvala skupština u Mošćenicah i to u običajno doba godine.

Što se je u minuloj godini uradilo i postiglo čuti će se iz tajnikova izvješća. Ako se nije učinilo više, neka se to ne odbije na pomanjkanje volje, nego na slabe sile.

K točki 2. Pročitanje zapisnika glavne skupštine 28. prosinca 1902.

Na predlog Barkovića Jurja smatra se taj zapisnik kako pročitan, jer je bio tiskan i članovom podieljen.

K točki 3. Izvješće tajnikovo.

Tajnik Dr. M. Trinajstić pročita sliedeće izvješće:

Na zadnjoj glavnoj skupštini, koja se držala u Berseču dne 28. decembra 1902. bio je izabran novi odbor, kojemu je red ravnati zadrugom u godinah 1903, 1904 i 1905. U odbor bila su izabrana gospoda: *Viktor Tomičić, Fran Škalamera, Vinko Mavričić, Juraj Barković, Ivan Galović-Perišić, Josip Mavrović, Ivan Barković. Anton Škalamera, Petar Franković i Dr. Matko Trinajstić.*

Ovaj je odbor porazdielio medju sobom odborske časti tako da je bio odabran opet predsjednikom gosp. *Viktor Tomičić*, podpredsjednikom g. *Fran Škalamera*, blagajnikom g. *Vinko Mavričić* a tajnikom gosg. Dr. *M. Trinajstić.*

Jer valjanost izbora po zakonu o gospodarskih zadrugah ovisi o potvrdi c. kr. namjestnika, zamolilo se tu potvrdu i postiglo ju se sa odpisom 24. junija 1903 Broj 15381.

Odbor je započeo svoj rad izdanjem poziva na sve posjednike i gospodare občina Volosko, Lovran, Mošćenice i porezne občine Poljane, neka u korist svoju i za napredak zadruge pristupe u što većem broju kako članovi. Reklo njim se ondje, da ako zadruga nije mogla do sada razviti željene djelatnosti, ima se to pripisati samo slabom odzivu onih, za koje je ustanovljena i da u zajedničkom radu svih leži napredak i zadruge i pojedinca, jer samo tako ćemo se i na gospodarskom polju uzpeti na onu visinu, na kojoj se napredniji narodi nalaze. Da se nebi odboru kazalo, da je težio za nečim, što se u današnjih prilikah postići ne dade, nije se pustio u obećanje ovoga ili onoga, nego samo izrazio svoju dobru volju i tvrdu nakanu, da unradi za razvitak gospodarstva u svojem području kolikogod mu budu sile dopuštale i da bude u svih gospodarskih potrebah članovom savjetnik, pomoćnik, posredovatelj i poticatelj.

Osim podpredsjednika i blagajnika g. Fr. Škalamere i Vinka Mavričića, primili su drage volje na sebe skrb i brigu za primanje prijava članova i nabavu gg. Higin pl. Peršić za Lovran i g. Andrija Peršić za Poljane. Na tomu neka njim bude ovdje izrečena hvala, a ujedno i molba, da i u naprijed tako krepko podupiru zadružni odbor.

Njihovom zauzimanju i onom ostalih odbornika i mnogih zadrugara imadn se zahvaliti, da je pristupilo u minuloj godini 31 novi član.

Koncem godine 1902. bilo je upisano 144 člana od tih je umrlo 6 a odstupio nije nijedan. Odbivši ove od broja 31 pristupilih članova, to se je družtvo pomnožilo za 26 te broji koncem godine 1903. svega skupa 169 članova.

To nije još ni izdaleka ono, što smo mi u skupštini 28. decembra 1902. želili, da u minuloj godini bude, ali svakako možemo se zadovoljiti i time, pošto je pristupilo skoro tri puta više novih članova nego predprošle godine, i pošto vidimo, da ako i po malo, ali ipak uvjek rastemo u broju. To nam podaje nade, da ćemo se moć i do godine tako pohvaliti, a poslije možda težko da nam to bude više trebalo, jer će se po svoj prilici uvesti novi zakon o gospodarskih zadrugah i tada će biti svim posjednikom i gospodarom red da budu pod moraš članovi preustrojenih zadruga.

Kako su se minule godine imali promieniti odbori pojedinih zadruga, tako se je morao promieniti i stalni odbor zemaljskoga gpspodarskoga vieća. Gospodarske zadruge kotara voloskoga i pazinskoga imaju pravo izabrati po svojih predsjednicih jednoga člana toga obora. To pravo su one i vršile, te većinom glasova odabrale gosp. Dr. *Matka Laginju*, koji je predsjednikom posestrime nam zadruge kastavske.

U zadnjem tajnikovom izvješću izrekla se bojazan, da se filoksera iliti trsni ušenac već u našoj najbližoj blizini taji. To se je žalibože i obistinilo, jer nisu od onda ni tri mjeseca protekla i pronašlo ju se u mošćeničkoj Dragi. Čim je to odbor saznao, prijavio je to odmah c. kr. kotarskom poglavarstvu, te molio, da se odašalje onamo čim prije novoimenovanoga putujućega učitelja gospodarstva, neka na licu mjesta sam bolje stvar razvidi te, ako se zaraza zbilja potvrdi, uputi gospodare kako se imaju proti novom neprijatelju loze boriti. Jer se za dva mjeseca nije na tu molbu imalo odgovora, odbor je požurio riešenje i tad je početkom mjeseca junija poslan spomenuti gosp. učitelj. Praćen zadružnim tajnikom obašao je vinograde u mošćeničkoj Dragi i našao filokseru razširenu po velikom dielu njezinih vinograda, te pokazao ju i onim, koji toga do onoga dana nisu vjerovali. Davši njim potrebite upute i pouke, pošao je s tajnikom u Berseč, gdje je pregledao zadružni vrtao i razne vinograde i poučio mnogobrojne slušatelje o raznih vinogradarskih pitanjih. To isto je učinio i u okolici lovranskoj, dočim u Poljanah mu je to zapriečila velika kiša Osim u mošćeničkoj Dragi, nije drugdje nigdje našao filoksere.

Po njegovom savjetu je naša zadruga još u junju mjesecu molila vladu, da bi dala podoru za uredjenje uzorna vinograda u Dragi mošćeničkoj baš u vinogradu najprije i najviše zaraženom, da bude vinogradarom za uzor, za pouku i za poticalo k racijonalnijem gojenju loza. Žalibože nemamo do danas, uzprkos požurnici od 23. novemdra nikakova riešenja niti na tu molbu, ni na drugu u isti čas podnešenu, kojom se molilo, da se u Berseču drži nekoliko dana pouční tečaj o vinogradarstvu i da se u tu svrhu opredieli malenu podporu onim, koji budu taj tečaj polazili, kako to vlada već čini za kvarnerske otoke u Krku, a za druge krajeve drugdje. Nadamo se ipak, da nam molba ne će biti odbijena i da će se učiniti u ovoj godini što se nije moglo učiniti u lanjskoj. Lani smo izposlovali od vlade podporu od K 400 za dalnje radnje u zadružnom vrtlu. Ova podpora nije još sva potrošena, jer nam je bilo obećano, da će doći opet u jeseni na lice mjesta g. putujući učitelj poljodjelstva i da će nam on kazati i opredieliti što se ima učiniti. U jeseni nije došao jer nije mogao doći, al priobćeno nam je, da će doći u proljeću. Onda će se nastaviti potrebite radnje.

Kako lani tako ima i ove godine u zadružnom vrtlu preko 10.000 rozga riparije portalis i rupestris montikole na razpoloženje gg. članova. Pozivljemo opet neka se javi brzo komu trebaju, jer zaliha nije baš velika. Preporučujemo, da si svatko uzme radje rozge, nego li šilavice, pa da si šilavice sam doma priredi. Za one, koji vole šilavice smo molili vladu, da nam dade 1500 rupestris montikole i 1500 riparije portalis. Lani smo jih isto toliko primili i porazdielili medju članove. Molili smo takopjer vladu, da bi nam dala za zadružni vrtao do 400 loza navrnutih ili cieplanih za vrsti rana stolna groždja, jer takova, osim malvazije, ovuda je malo i jer se takovo, obzirom na blizinu Rieke i Opatije, u ovim stranama osobito preporučuje. Nema dvojbe, da će nam biti toj malenoj želji zadovoljeno, pa će moć gg. članovi sliedećih godina dobiti svježih cjepova za navrćanje tih vrsti u svojem vinogradu. Toliko je bila zadruga na ruku članovom u borbi proti filokseri.

Kako obično, išlo se je na ruku i u borbi proti peronospori i proti pepelu.

U tu svrhu nabavilo se 6 novih škropilnica od domaćega obrtnika Josipa Spinčića, tako da jih zadruga ima sada svega skupa 85. Osim toga popravilo se više starih škropilnica.

Nabavilo se skupno za naše članove 3700 kg. žvepla i 750 kg. modre galice. To se nabavilo samo za članove u Voloskom, Opatiji, Poljanah, Ilki, Lovranu i Mošćenicah, dočim oni iz Berseča su volili nabaviti netko kod jeduoga netko kod drugoga trgovca. Kako su bili posluženi ne znamo, al to znamo, da je bilo u kotaru trgovaca, koji su prodavali žveplo ili sumpor od 52 % finoće za istu cienu, za koju je zadruga davala svoje mnogo finije. Dotična svjedočba „Kmetijskog kemijskog preskušališča za Kranjsku u Ljubljani“, nalazi se u spisih zadruge. Koliko su koristi imali oni kmeti od žvepla kupljenoga kod drugoga, trgovca, neka se sudi po tome, da najmanji stupanj finoće žvepla za posipanje loze treba da je barem 65 %. A oni su radili sa onim od 52 %!

Bilo bi doba, da se svi već jednom uvjere, da zadruga ima kod skupne nabave uviek gubitka i da radi sve nakanom, da članovi dobiju što bolju robu za što manju cienu. Za to bi svi članovi morali skupa kupovati, pa makar plaćali nešto skuplje, nego u nepouzdana — velimo nepouzdana trgovca. Ako je u zadruge kadkad skuplje, al je mnogo bolje.

I žveplo i modru galicu je zadruga nabavila kroz „sveobću svezu gospodarskih zadruga u Austriji“.

Da uzmogne odmah plaćati nabavljenu robu, otvorila joj je potrebit za to kredit Posujilnica u Voloskom uz podpis predsjednikov i tajnikov. Neka joj bude ovim ovdje izrečena hvala.

Skupnu nabavu je zadruga provela takodjer za nabavu kemijskih gnojiva, te je kupila 3500 kg. superfosfata.

Osvjedočen o koristi kemijskih gnojiva i u želji, da se ta uporaba čim više proširi, odbor je išao korak dalje, te je na račun zadruge nabavio i drugih gnojiva, kao solične pepelike (kalija) i čilske salitrovine; priredio posebne smjese u ukupnoj težini od 850 kg. za razno povrće i za cviće i to dao razdieliti medju članove poučiv je o uporabi istih. Mnogi su se osvjedočili o koristi kemijskoga gnojenja, te su se za to i naručbe za godinu 1904 povećale.

Odbor nemože nego toplo preporučiti svim članovom, da se u što većoj mjeri posluže kemijskimi gnojivi, jer će tim znatno koraknuti u svojem gospodarstvu.

Osim spomenutih nabava, odbor je po naručbi nekojih članova nabavio 10 kg ljekarice i 12 kg duhanskoga ekstrakta. Za nekoje je posredovao oko izpitanja bolesti voćaka, maslina i trsja, šiljuć vještaku na pregledanje grančice, lišće i žile, te priopćujuć onda vrst bolesti i liek proti istoj. Dao je takodjer pretražiti masline u kotaru, da se vidi je li se i kod nas pokazao štetonosni kukac hylesinus oleiperda, koji drugdje nanaša velikih šteta. Na sreću nije ga se kod nas još vidilo.

U nasem političkom kotaru je hranjenje svinja veoma razširenо. Dok jih je koncem godine 1902 bilo u cieloj Istri 36.534, bilo ih je u našem političkom kotaru 7089, dakle skoro petina svih. Po redu broja bio je treći. Od onih 7089 odpada jih na sudbeni kotar podgradski 1320, a na naš kotar voloski 4497, od tih pak odpada na područje naše zadruge 1657 a na ono kastavske 2840.

Kad je zadružno predsjedničtvo bilo upitano, koliko bi se svinjskih naskočnih postaja imalo ustanoviti u području ove zadruge, odgovorilo je, da kad bi se htjelo domaćimi svinjami doskočiti i pokriti potrebu ovoga područja, htjelo bi jih se barem deset. Na 18 julija mjeseca primila je zadruga četiri glave, dva samca i dvie samice pasmine yorkširske. Dvie se je odmah smjestilo kod g. Antona Frankovića-Štranbića u Berseču br. 99, a druge dvie nije uza sve razpitivanje moglo smjestiti nigdje u našem području, pak jih je povjerila Josipu Bačiću-Matičcu u selu Jankovići ozgor Voloskoga. Čudno je što se svi suztežu primiti je, kad po pogodbi tko primi blago nije obvezan na drugo, nego da ga hrani dvie godine i da prve ili druge godine dade badava zadrugi jednog samca i jednu samicu od 4 do 5 mjeseci. Sve ostalo, pa i one dvie glave, što ih prima, ostaje njegovo.

Obzirom na silan novac, oko 150 tisuća kruna, što idje iz našega kotara za prašce i obzirom, da se veoma često dogodi, da kupac izgubi i novce i prase, jer mu ono crkne malo iza dobave, preporučili bi, da je naši kmeti stanu sami uzgajati. Kada bi tko htio i ove godine preuzeti dvie glave, zadruga će ga rado poslužiti uz iste uvjete, kojimi je to lani učinila, nadom, da će nam semaljsko gospodarsko vieće poslati bolje glave od onih lani poslanih, jer one mu nisu baš na diku.

Liep je korak učinila lani zadruga sa promicanje živinogojstva tim, što je pokrenula misao o ustrojenju družtva za osiguranje živina u mjestnoj občini mošćeničkoj.

U tu svrhu priredila je pravila i sazvala za dan 23. aprila 1903 izvanrednu glavnu skupštinu u Berseču, na kojoj su bila pravila prihvaćena, te onda podnešena vladi na potvrdu. Ova nam jih je na 15. decembra povratila pitajuć, da se nešto promieni i da će je onda potvrditi. Za to ih je odbor danas opet donio na pretres.

Bila je zadruga upitana za mnienje, da li bi uputno i potrebno bilo, da se u njezinom području ustroji jedna magareća naskočna postaja, a ona je odgovorila, da se te potrebe ovdje ne ćuti obzirom na to, da ovdje nema nego 85 što magaraca što magarica, a kobila jedva 18. Amo se nisu ubrojile one, koje su u Opatiji i Voloskom i koje se rabe za podvoz, a ne za razplod.

Uvjerena, da u Istri neće biti medju našim pukom pravoga napredka u gospodarstvu, dok ne kude školama i živom rieči poučen, naša se je zadruga pridružila skupnoj molbi drugih zadruga na c. kr. ministarstvo, da se u Istri ustroji jedna gospodarska škola sa hrvatskim naukovnim jezikom, da se namjesti putujući učitelj poljodjelstva u svakom političkom kotaru po jedan i dase odstrane neke nepravednosti na zemaljskom gospodarskom vieću. Na tu molbu nije se dobilo odgovora, al dobro je, da onamo gore često čuju naše želje i naše jade.

Jer u Istri nema gospodarske škole, zadružni odbor je radio, da se barem koji mladić natječe za bezplatno mjesto u gospodarskoj školi u Grmu, Žalibože nije uspio: nekoji nisu htjeli, a koji bi htjeli nisu mogli zbog inih zaprieka i obveza.

U lanjskoj glavnoj skupštini pala je rieč, kako bi dobro i koristno bilo, da se po naših plovanijah ustanove male posujilnice. Odbor je nastojao, da do toga dodje i zbilja postiglo se, da je zauzećem ravnateljstva Posujilnice na Voloskom ustanovljena jedna takova posujilnica u Berseču pod predsjedničtvom našega zadružnoga podpredsjednika; za Bersečem se poveo Lovran. Nadamo se, da će se pak za njimi povesti i Mošćenice.

Sa našimi posestrimami gospodarskimi zadrugami smo bili uvjek u prijateljskih odnošajih, pače sa krčkom zadrugom smo zajedno i nabavili sve gospodarske potrebštine. Te ćemo mi odnošaje i napred brižno njegovati.

Ako još dodademo, da smo prošle godine primili i riešili 170 spisa, dakle skoro četiri puta više negoli predprošle godine, smo izcrpili u glavnom sve, o čem smo morali skupštini izvjestiti.

Po tom mogu gospoda članovi uviditi, da odbor nije stao prikrštenih rukuh, nego, da je sa svojimi, ako i slabimi silami, radio za dobro zadruge i zadrugara onako kako je najbolje znao.

Na tom putu neće sustati, pa se nada da će ugledna skupština njegovo nastojanje primiti na znanje i odobriti a gg. članovi truditi se, da čim više novih članova pribave.

Predsjednik upita ima li tko što prigovoriti ili pritužiti se.

Gosp. *Frane Škalamera* moli da se izpravi izvješće u toliko u koliko ima u zadružnom vrtlu ne 10.000, nego oko 20,000 rozga na razpoloženje,

Gosp. *Barković Juraj* se prituži, da su nerasti i svinje, što jih je zemaljsko gospodarsko vieće poslalo u ovaj kotar jako slabi i neodgovaraju svojoj svrsi. Bolje da nam ne šalje nikakove nego ovakove.

Gosp. *Antun Franković* opazi, da nije nikakovo čudo, jer kad se je išlo po nje u Pazin, onaj, koji je tim razpolagao, je zapoviedio neka se nama dadu »i più piccoli«!

Predsjednik uzimlje to do znanja za dalnje korake.

Iza toga bude tajnikovo izvješće jednoglasno odobreno i primljeno.

K točki 4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1904.

Blagajnik V. Mavričić pročita obračun za minulu godinu 1903., koji glasi:

Obračun za godinu 1903.

Prihod

	K
1. Pristupnine	29.—
2. Članarine	411·20
3. Lovske karte	357.10
4. Globe	—·—
5. Podpora od Vlade za vrt	400·—
6. » od Posujilnice u Voloskom	50·—
7. Posude primljene	2132·10
8. Prodaja gnojiva	160·35
9. » modre galice i žvepla	1747·37
10. » orudja, sjemenja i duhanskog ekstr.	25·—
11. Trava od vrtla	20·—
Ukupno K	5332·12

Razhod

	K
1. Upravne knjige i tiskanice	97·50
2. Upravni troškovi	74·09
3. Posude povraćene	2293·53
4. Gnojiva	342·91
5. Modra galica i žveplo	1876·46
Prenos K	4684·49
6) Nabava 6 novih škropilnica, popravak starih, nabava inog orudja, sjemenja, duhanskog ekstrakta i vožnje	436·70
7. Radnje u vrtlu	74·40
8. Razno	66·05
9. Saldo za godinu 1903	70·48
Ukupno K	5332·12

Pojedine stavke prihoda i razhoda razjasni Dr. M. Trinajstić. Stavka 3. razhoda pokazuje veći iznos povraćenih posuda nego li odgovarajuća stavka primljenih, jer se izplatio manjak od K 176·43 godine 1902. Na koncu godine je bilo još K 50 nepovraćenih.

Za gnojivo se je primilo manje nego se je izdalo, jer svi nisu još bili platili naručenu robu i jer se više gnojiva razdielilo badava medju članovi, kako je to navedeno u tajnikovom izvješću.

To isto valja i za nabavu žvepla i modre galice, pošto je ostalo još oko 900 kg žvepla neprodana.

Ove godine izkazuje veći potrošak stavka prva, jer, buduć se uredilo knjigovodstvo, imalo se nabaviti više knjiga i tiskanica.

Nakon toga pita predsjednik, imali tko što prigovoriti ili pitati kakovo dalnje razjašnjenje.

Nitko se ne javi i predsjednik pozivlje neka se glasuje je li se odobruju računi i je li se odboru podieljuje absolutorij. — Odobreno jednoglasno.

Blagajnik pročita proračun za godinu 1904, kako ga je odbor priredio i koji glasi:

Proračun za godinu 1904.

Prihod

	K
1. Ostatak od godine 1903	70·48
2. Članarine	400·—
3. Lovske karte	350·—
4. Prodaja gnojiva	360·—
5. Prodaja modre galice i žvepla	1640·—
6. Podpore	50.—
Ukupno K	2870.48

Razhod

	K
1. Upravni troškovi	80·—
2. Tiskanje izvješća	40·—
3. Izplata posude	55·—
4. Nabava gnjojiva	300·—
5. Nabava modre galice i žvepla	1500·—
6. Nabava gospod. orudja i popravak staroga	360·—
7. Najamnina vrtla	70·—
8. Radnje u vrtlu	400·—
9. Nagrada pisaru	30·—
10. Razni troškovi	35·48
Ukupno K	2870·48

Opravdava veći prihod od prodaje modre galice, žvepla i gnojiva, nego li potrošak za nabavu istih tim što će se ove godine svakako utjerati ono što neki duguju za gnoj i tim što još imamo neprodana sumpora.

Barković Jure tuži se, da ima više škropilnica starijeg sustava, koje su skoro neuporabive. Treba malo po malo ove odstraniti i nadomjestiti je novimi. Predlaže, da se već ove godine kupi dvanajst novih

Mnogi drugi članovi se isto tako tuže, te V. Mavričić predloži, da se zaključi nabava 12 novih škropilnica, jer to dopušta i svota proračunana u to ime od odbora, a ujedno neka se ovlasti odbor, da može u to ime potrošiti i veću svotu, ako bude prihod sa pristupom novih članova ili sa izplatom zaostale članarine veći.

Higin pl. Peršić preporučuje, da se od škropilnica što se budu nabavile, doznače dvie u Lovran, gdje je broj članova narasao, i takodjer jednu prašilnicu za sumpor.

Primljen je predlog g. V. Mavričića i obećano, da će se uvažiti preporuka Higina pl. Peršića.

Mnogi su izjavili želju, da bi došao do njih putujući učitelj gospodarstva.

Dr. M. Trinajstić priobćuje, da je primio privatnu viest, da će po svoj prilici biti uslišana molba zadruge, upravljena na vladu, kojom se pitalo, da bi se držao poučni tečaj o vinogradarstvu. Po onoj viesti bi se imalo držati jedan tečaj u Berseču, jedan u Mošćenicah i jedan u Lovranu Ako se to obistini biti će zadovoljeno i želji i potrebi velikog broja gospodara.

Iza toga bude potvrdjen proračun za godinu 1904 kako ga je odbor predložio.

K točki 5. Ponovna razprava o pravilih za osiguranje živina.

U ime odbora izvješćuje Dr. M. Trinajstić, da pravila prihvaćena na izvanrednoj glavnoj skupštini od 28. aprila 1903. nisu bila od ministarstva odobrena. Ono zahtjeva, da se izključi posvema osiguranje stoke za slučaj neuporabivosti i da, ako se hoće ostati kod osiguranja goveda, svinja i konja, neka se ustanovi za svaku vrst posebnu osiguravačku zakladu. Preporuča, da se izpusti posve osiguranje svinja i daje razumiti da je više sklono društvom po sustavu stalnog prinosa, nego li onim po sustavu razdiobe odškodnine.

Kako o koristi društva za osiguranje stoke, tako i o raznih sustavih bilo je dosta govora na spomenutoj glavnoj skupštini. Onda su se i pretresla obširno pravila. Jer nam je vrieme prekratko, jer imamo čuti još navišteno predavanje i jer mnogi žele u crkvu na sv misu, koja ima da mala početi, on predlaže da današnja glavna skupština povjeri i naloži predsjedničtvu neka preradi pravila prema zahtjevom, što ih stavlja c. k. ministarstvo izključiv od osiguranja svinje i sve cjelokopitne živine, te se ograniči na sama goveda uvedši sustav po stalnom prinosu.

Nakov kratke zazprave bude ovaj predlog prihvaćen.

Tada predsjednik, na obći zahtjev prekine skupštinu u 10½ ura najaviv, da će se nastaviti odmah iza svete mise.

U 11½ ura predsjednik otvori opet skupštinu i

K točki 6. Praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica

podieli rieč gosp. učitelju Ryšlavomu

Pozdraviv zadrugare on započe svoje predavanje opisujuć pčele radilice, trutove i kraljicu i nabroji njihove vrsti. Nastavi pak učeć kada jih treba kupiti, što su košnice i koliko jih je vrsti, što su okviri, satovi (saće), stanice, umjetno saće. Pokaza dvie košnice sa pomičnim saćem te jih opiše, razstavi i dokaza njihovu prednost. Pouči gqje i kako treba da bude uredjen pčelinjak kakova sve orudja treba pčelaru. Opiše život i rad pčela, kako rade med te kako i kada se med pobira, kako se pčele prezimljuje, kako i kada se pčele roje, kako se plode kraljice, kako se zaprieči, da se trutovi legu, kako se pčele hrane, kako kradu, koji su njim neprijatelji (u ove metne u prvi red slabe pčelare), kako jih se od njih brani, kako njim se skrbi za pašu i koja je najbolja, a završi dokazujuć korist pčelarenja i preporučujuć list „Hrvatska pčela".

Skupštinari su pomno pratili liepo i jasno predavanje i često prekidali pitajuć razna razjašnjenja. Na koncu se predavatelju zahvali g. predsjednik, a on obeća, da će u ljetu doći još jednom te dati opet pouke onim, koji je budu želili, što su svi rado primili do znanja.

K točki 7. Ini predlozi.

Gosp. zastupnik *prof. Spinčić* zamoli rieč, da se zahvali na predsjednikovom pozdravu. Bio je ovdje drugda, a došao je i danas, jer rado zalazi med narod, da čuje njegove želje i njegove tužbe, te je iznese ili na zemaljskom saboru ili na carevinskom vieću. Predje na to da izkaže kako su gospodarske zadruge važne za napredak gospodarski. One ne mogu napredovati, ako nemaju tko se za njih žrtvuje. Pokazujuć kako se uspješno žrtvuje predsjednik sa cielim odborom za zadrugu, pozivlje članove, neka svatko nastoji sa svoje strane, da ona još ljepše procvate. Tim će raditi dobro za se i za ovaj divan kraj, gdje smo ugledali božje svjetlo.

Ovo je tek okostnica liepog govora gosp. zastupnika, kojim se je zahvalio na pozdravu i kojem su se prisutni odazvali sa gromkim živio!

Gosp. *Škalamera Frane* prituži se, da još nije u ovom kotaru popunjena govedja naskočna postaja i preporuči predsjedničtvu, da kod zemaljskoga gospodarskoga vieća požuri uredjenje te postaje.

Zatim predloži, da bi se imalo držati više izvanrednih glavnih skupština, kako se je jedna lani držala i da bi se držalo onda kakovo poučno predavanje.

Predlog je primljen.

Dr. M. Trinasstić pročita brzojav poslan od glavne skupštine 28. decembra 1902 na ministra predsjednika, kojim ga se molilo, da u interesu domaćeg vinogradarstva bude odkazan trgovački ugovor sa Italijom. Pripovieda za tim kako je taj ugovor bio doista odkazan, kako su tekli pregovori za sklopljenje novog ugovora, kako je bio utanačen neki provisorij, kako je po njemu došlo iz Italije k nam toliko vina, da se ona može cielu godinu proći bez klauzole, kako se u svih vinorodnih krajih drže sastanci u svrhu, da se prosvjeduje proti nizkoj carini ta lijanskog vina i kako se takov jedan sastanak baš danas u Mariboru drži. U tom obćem zauzimanju ne smijemo ni mi šutiti. Predloži da glavna skupština, kako se je lani pridružila svim onim, koji su pitali odkaz trgovačkog ugovora sa Italijom, ove godine skupa šnjima pita, da bude u novom trgovačkom ugovoru sa Italijom odmjerena uvozna carina od 24 forinta na vino i neka predsjedničtvo ovaj zaključak glavne skupštine sa predstavkom podastre ministru predsjedniku, ministru trgovine i ministru poljodjelstva.

Ovaj predlog bude primljen sa oduševljenjem.

Jer se više nitko ne javi prešlo se je na sretkanje 10 gospodarskih koledara, 4 knjiga o pčelarstvu, dvih novih košnica i 20 noževa Kund za ciepanje loza.

Za tim predsjednik još jedan put pozdravi članove i zatvori skupštinu u 2 ure poslje podne.

Viktor Tomičić, predsjednik.

Dr. M. Trinajstić, tajnik.

A do kada će to durat? Doklegod ne budu sami naši ljudi oči otvorili i doklegod ne budu počeli od svojega praga tirat tudje nametnike.

† **Albert Rieger**, pravnik, pastorak veleuč. gosp. Dr. Laginje, umro je nedelju, dne 17. t. mj. u Puli nakon dugotrajnog i nesnosnog bolovanja u cvietu mladosti. Razcviljenoj majci, predobrom mu hranitelju i ostaloj rodbini naše iskreno saučešće!

Čemu se dat! Jedan šperlenta z očali je neki dan govoril, da on je vavek študijal, da naš Lovran, se ne zove Lovran. nego L a - u - r a n a, pak da će vavek tako pisat. Ime tega šperlente ćemo drugi put javit — a za sada mu sporučamo samo će ti se dat mužo de r a n a!

Sumporaste žigice u korist istarske družbe. S upućene strane nam se javlja, da u promet uvedene najfetinije sumporaste žigice u korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri, koje narod najradje upotrebljuje ne nalaze onu prodju kako se očekivalo. Bit će valjda zato, jer trgovci i drugi prodavaoci nisu još dovoljno ubavješteni, da je i ta vrst žigicah nedavno stavljena u promet. Zato se na tu okolnost upozoruju i umoljavaju, da se u interesu istarske družbe pobrinu, da se tih žigicah, što više razpača.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razaslalo je ovih dana na sve ugledne odbore družbinih podružnica sliedeći poziv: Podpisano časti se pozvati taj ugledni odbor na glavnu redovitu skupštinu družbe, koja će se obdržavati dne 5. svibnja 1904. u Livadama. Pozivlje se ujedno taj slavni odbor, da udesi potrebito, da bude i ta podružnica na skupštini zastupana. Dnevni red skupštine biti će objavljen u „Našoj Slogi“ i u „Narodnom listu“.

Ženska i mužka podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom obdržavati će u subotu, dne 23. o. mj. u 5 sati popodne u čitaonici „Bratimstvo“ svoju godišnju glavnu skupštinu. Pozivlju se sve članice i članovi, da na tu skupštinu dodju.

Čuvajte se izseljivanja u Brasiliju. Ministarstvo unutarnjih poslova doznaje, da se je u Rio Janeiro ustrojilo jedno poduzeće „Empreza de Colonisation brazileira“, koje bi imalo naći u Europi kapitala za kolonizirat puste krajeve republike Brazilija. Utemeljitelji toga poduzeća jesu neki Fran Travinski, Andrija Traum i Aleksander Pronst, koji se trude, da od brazilijanske vlade dobiju u svrhu kolonizacije zemljišta. Ovo zemljište bi oni razdelili na komade od 15 rali i naselili sa Slavenima iz Austro-Ugarske. Ovi bi dobili put, malu pomoć za prve mjesece a morali bi obvezat se kroz 20 godina davati družtvu polovicu prihoda svoje zemlje. Ministarstvo upozoruje sve državljane, da neidu ovomu pustolovnomu poduzeću, koje u ostalom neima još ni novca ni zemlje, na liepak. Koji se bude pustio prevariti, doći će u koju brazilijansku pustinju, golimi rukami prez poznavanja jezika ni zemlje, tako da će od glada poginuti. Zato čuvajte se toga sleparskoga poduzeća.

Zaludo je tovara gonit na most kad neće nego pod most. Mi već toliko let pišemo, govorimo i dokazujemo, da je Krstič plaćen, da naš puk v Istre vara i da sve ono ča on učini, reče i napiše, je učinjeno zato, da se naš neuki puk zavede, zaslepi i da se ga tako privede pod talijansku oblast. Tako čitamo va zadnjem broje Krstičeve „Nesloge“ jedan razgovor med Matinom i Jožinom, ki je pun takovih bedastoć, keli nebi ni pas na masle polokal. Tako piše, da je kapitan Manussi prilikom dolazka Njegova Veličanstva zabranil, da se ne sme vijat nijedna hrvatska zastava a videli smo ih svi na stotine; i sam Arbanas dobro zna, da kapitan Manussi nemore zabranit hrvatskeh banderi zač ga je premalo va bragešah. Nadalje piše laž, da je naš Cesar htel zaostavit se pod Kastavskim slavolukom, al da je kad je pod slavoluk došal rekal kočijašu neka goni naprvo. Vidi ga malo Arbanasa. On je sedel z našem Cesarom va karoce pak je čul ča ne!? A svi znamo, da je bilo već prvo odlučeno sve, kade će se naš cesar zaostavit i s kem će govorit. Isto tako laže, kad piše, da je na audiencije v Opatije naš Cesar pital veprinačkoga župana Anžula Štiglić, va kem jezike hoće da govori. Cesar ni ni besede spregovoril sa gosp. Anžulom, ki se je onde držal kako jedna pulena tako da ga je moral Cesaru predstaviti naš načelnik Dr. Stanger. Nadalje piše, da se je tom prilikom vijala na „Kratićevem palace“ uz crno-žuto i austrijanska bandera. Kade je ta Kratičev palac? Morda hotel Virant? Al pa mačja kula? Hotel Virant je od gosp. Minaka a „mačja kula“ je od stare Ambrozinke. Dakle kade je ta Kratičev palac? Ako misli mačju kulu onda ćemo ga spametit, da se je na istoj leta 1894. kad je cesar prvi put došal v Opatiju vijala samo jedna strašno velika hrvatska trobojnica. U ovo deset let je Krstić postal od Hrvata Talijan, pak socijalist, pak opet Talijan, pak Arbanas, pak Istran itd. itd. Ki tako menja politička osvedočenja i mišljenja more menjat i bandere. I takovemi laži pita Arbanas svoje prijatelje! Al ih mora držat za velike bedake, kad njim takove bedastoće piše. Nego njim je i najveća bedastoća pametna i najkrupnija laž istina kad njim ju jedan Krstić napiše. Na čast njim bilo. Zaludo je tovara gonit na most kad neće nego pod most.

Ovde Austrijak onde anarhist. Krstić va zadnjoj „Nesloge“ piše hrvatski o našem presvetlom Cesaru kako najbolji i najverneji Austrijanac, a va talijanskem članke „La Spia dell' Istria“ ruga se jednomu Talijanu, ki da je bil na blagoslove banderi od veterani, ki da su verni kako nijedan cesaru; ruga se Talijanom z Istre, ki gredu na plesi i svečanosti c. k. oblasti, šilju svoju decu va nemačke škole, pozdravljaju austrijske ministre itd. Dakle va istem broje se Krstić prikazuje svojem prijateljem hrvatskega jezika kako Austrijak a Talijanom kako Antiaustrijak. To je maškara ča ne?

Mir mir. Tako piše talijanski plaćenik va istem broje svoje „Nesloge“ pozivljuć Istrane obeh narodnosti na slogu i mir, koji da je za dobro naše Istre potrebit. Ponajprije hteli bimo mu reć, neka se on brine za ča drugo a ne za Istru. On ni Istran nego Arbanas pak je njemu stalo do Istre kot ni do lanjskega snega. Onda ćemo mu povedat (al on to dobro zna, nego čini fintu da nezna, samo za trubile varat) ki je za mir i slogu v Istre i ki ni. Znano je, da je kod zadnjega zasedanja istarskega sabora naš zastupnik Dr. Laginja doviknul Talijanom: Gospodo bilo bi dobro, da se već jedanput pomirimo zač ako se budemo i dalje med sobom klali pozobat će nas Nemci sve i Hrvate i Talijane. Na to mu je Dr. Cleva odgovoril: „Mi smo pripravni pomiriti se, samo priznajte da je Istra talijanska zemlja.“ Neka reče Krstić, da ni Cleva ovako rekal ako ima obraza. Dakle Talijani neće da bude Istra istarska nego oni će da bude talijanska i po tem, da mi, ki nismo, ki ne moremo bit Talijani zatajimo svoj jezik, svoju narodnost i postanemo Talijani. Moremo mi na takav mir pristat, reci, Arbanase, ako imaš još zere poštenja va sebi? Kad su meseca marča bile na bečkoj universe one barufi mej slavenskimi i talijanskemi študenti z jedne i nemškemi z druge strane, su se slavenski deputati va Beču dogovarali s talijanskemi, kako bi se oni va parlamentu i za buduće složili proti Nemcem, a puli tega se je govorilo, da bi se morali i doma pomirit Talijani s Hrvati i Slovenci. Da se to dostigne bili su odlučeni tri naši deputati i tri talijanski, mej kemi i istarski zemaljski kapetan Dr. Rizzi. Na 11. o. mj. imali su se sastat teh šest deputati va Trstu, da se dogovore o načinu pomirenja. Nego još pred Vazmom je Dr. Rizzi pisal našim deputatom, da Talijani neće na 11. aprila prit va Trst na dogovor za pomirenje, zač da sada ni još vreme za to. — Arbanase reci, ki je za mir i slogu? Hrvati ili Talijani?

Naše predplatnike, koji nam nisu još poslali predplate molimo da to učine čim prije.

Mjestne vjesti.

Samoubojstvo. Utorak zapolne prišal je va nesrećni talijanski kazin (k Tirmanu ale Klainu kako ćete?) neki nepoznati, mladi čovjek. Posel se je za stol, popil tri biri i va hipe, kada ni nijedan bil blizu, hitil je vase z rivolvera i ostal na meste mrtav. Ne zna se ki je to bil, ni odkuda, zač mu se ni va žepeh našlo nikakoveh papiri. Neki da su ga videli pekljat okole po Opatiji.

Fuks je umrl. Poznati Fuks, ki je već tolike leta vozil s omnibusom mej Opatijom i Lovranom, umrl je u nedelju u jutro. Bile su mu 52 leta. Bil je dobričina — poznavalo ga je staro i mlado. Bog ga pomiluj!

Gostova ima v Opatije neč manje od 2000 tisuće. Svakako lepi broj za ovu dobu!

Tabla na c. k. carinarskom uredu. U Voloskom imademo c. k. carinarski ured, al ta je jedino za Talijane i Njemce, pošto ima samo njemačko-talijanski napis. Hrvatskom jeziku dakako ni traga.

Slavnom c. k. financ. ravnateljstvu u Trstu preporučamo, da naloži, da taj ured ima i hrvatski napis.

Sveta berma na Voloskom. Subotu, dne 16. o. mj. o podne došao je tršćansko-koparski biskup Dr. Nagel u Volosko. Dočeka nije bilo nikakovog izim što su ga pred crkvom pozdravili voloski župnik Monsignor Zamlić, načelnik Dr. Stanger i školska djeca. U nedelju 17. o. mj. dielio je biskup u župnoj crkvi u Voloskom sv. potvrdu preko dvim stotinam djece. Prije berme odslužio je presvetli biskup tihu misu zatim je obavio vizitaciju crkve pak je započeo bermati. Iza berme a prije blagoslova držao je biskup kratak hrvatski govor u kojem se zahvalio na lepom dočeku (!) Vidili smo, da biskup Nagel ima dobru volju pod stare dane n a u č i t i s e h r v a t s k i. (Ili da nije to prah u oči?) U ponedeljak dielio je sv. potvrdu u Kastvu.

Kazališna večer u „Narodnom Domu“ u Voloskom. U subotu, dne 16. o. mj. na večer priredili su članovi ljubljanskog kazališta i to gospoda Danilo, Orželski, Nučič te gospodja Danilo i gdjica Kočevarjeva kazališnu večer sa koncertom, koja je vrlo dobro ispala. Skoro sva mjesta bijahu razprodana. Gospodin Orželski odpjevao je svojim liepim i simpatičnim tenorom Nedvedovu pjesmu „Pred durmi“, ariju Janka iz Prodane nevjeste, jednu ariju iz Fausta i mrtvačku pjesmu iz Petra Svačića od gosp. Mandića. Pratio ga je na glasoviru kapelnik ljubljanskoga kazališta gospodin Benišek. Šaljiva igra: „Tko će se zadnji smijati“ izazvala je buru smjeha. Iztakli su se osobito gospodin Danilo i gospodjica Kočevarjeva, koji su imali glavne uloge. — Šteta što su nam gospoda prikratila užitak izpustiv dvie točke programa.

Nesreća u Matuljih. Ponedeljak popodne oko 3 ure dogodila se u Matuljih blizu kolodvora grozna nesreća. Kočijaš gosp. Frana Ferrande imenom Anton Kal, vozio je mimo zida, koji dieli cestu na štaciju od prostora željeznice. Na jednom odmakne mu se noga i pade od voza. Padajuć uhvati se za zid i povuče za sobom veliki jedan kamen iz zida, koji mu pade na glavu tako, da je nesrećni Kal smjesta poginuo.

Današnjem broju „Nar. lista“ dodan je prilog.

Narodne poslovice.

Blago onom komu je Bog na pomoći.

*

Što jedan lud kupi, stotinu pametnih prodati nemože.

*

Ako hoćeš, da si štovan štuj i ti drugoga.

*

Bog vidi dobra i zla djela al ne preši.

*

Bolja je i prazna kuća nego vrag u njoj.

Dobar savjet cisne neima.

*

Gost i riba treći dan smrde.

*

Gospodarevo oko konja goji.

*

I za carem svijet govori.

*

Koga sunce grije, za mjesec ne haje.

*

Ne mjeri se čovjek laktom nego umom.

*

Ljubav i gospodstvo družtva ne trpe.

*

Svoj svoga do jame vodi, al ga u jamu ne baca.

*

Svoja kućica svoja slobodica.

*

Tko nije kuću gradio i kćer udavao, nezna što je trošak.

*

Učinjenoj stvari lieka neima.

*

Udala se moma (djevojka), da je nije doma.

*

Više valja šaka dobrote, nego vreća mudrosti.

*

Zaludu je imati kad se nezna uživati.

*

Koji nezna šta je ljubav,
Neće znati ni za raj,
Jere mudri ljudi kažu,
Gdje je ljubav tu je raj.

Iz Narodnog blaga.

Svega po malo.

Družtvo razstavljenih katoličkih supruga. U Beču živi oko 30 tisuća razstavljenih katoličkih supruga, kojim je po propisih katoličke vjere onemogućeno, da se na novo vjenčaju, dok njim živi bračni drug. Sada se je u Beču ustrojilo jedno družtvo tih razstavljenih supruga, koje ima zadaću postignuti od vlade, da se uvede civilni brak, to je ženitba bez crkve (kako u Madjarskoj), i da se stvore takovi zakoni, koji dopuštaju, da se razstavljeni supruzi mogu sa drugimi na novo vjenčati. Siromasi, vidi se, da su se već nasitili biti sami.

Admiral Stjepan Osipović Makarov, koji je preminuo pri potonuću oklopnjače „Petropavlovsk“, bijaše jedan od najpopularnijih admirala ruske mornarice. Rodio se je godine 1848. u Nikolajevu a ušao je u pomorsku službu god. 1864. Službovao je u baltičkoj i crnomorskoj floti, i svuda pokazao je veliku odvažnost i silni organizatorni talenat. Za rusko-turskog rata Makarov je zapovjedao ladju „Veliki knez Konstantin“, kojom je on izveo više hrabrih juriša i napadaja na turske luke i jedne noći pokušao da digne pod lagum sve tursko ratno brodovlje. Pokušaj nije uspjeo, ali raznio je glas o njegovoj odvažnosti i neustrašivosti. Iza rata posvetio se je poboljšanju brodskog graditeljstva u Rusiji, pa je i na tom polju stekao velikih zasluga. Godine 1881. sudjelovao je u ekspediciji Skobelova pri zauzeću Geok-Tepe. Godine 1885. do 1889. obašao je korvetom „Vitjaz“ sviet. Važna su njegova teoretska djela, koja je izdao, sa podatcima sakupljenim na tom putovanju. God. 1894. nalazio se je, za japansko-kineskog rata, na vodama, gdje je sada našao smrt, kao zapovjednik onamošnjeg odjela ruskog brodovlja. Od časti do časti uspinjao se je sve na više. Godine 1899. postao je zapovjednikom luke Kronstadt, i tu je čast obnašao do veljače ove godine, kada ga slava njegova imenovala i pozvala na daleki Istok.

Smrt od pušenja. Bečki liečnik Dr. Sigmund Bars nadjen je prekjučer u postelji onesviešten sa znakovima teškoga otrovanja. Okolina liečnikova priobćila je, da je liečnik nakon pušenja vrlo jakih cigara obolio uslied otrovanja nikotimom. Liečnik Bars je kasnije umro od otrovanja.

Samoubojstva u Beču. Po zvaničnom izvještaju prekratilo je sebi život u Beču

mjeseca marča o. g. njih 27 muških i 9 ženskih. Od tih 36 se ubilo 15 muških i tri ženske 10; muških objesilo, 1 muški i 3 ženske udavilo, 1 muški i dvije ženske otrovale i jedna ženska skočila s visine. Lanjske godine je u marču bilo 46 samoubojstva. — Prva tri mjeseca o. g. bilo je — kao i lane — 106 slučajeva samoubojstva. Medjutim je ove godine broj muških samoubojica spao sa 8 (sa 87 na 79), a broj ženskih narastao sa 8 (sa 19 na 27).

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Izključiva uporaba štajskoga gnoja može doista znatno poboljšati narav tla, ali nije dostatna, da poveća i poboljša plod voćaka. Hoće se svakako umjetnog gnoja. Profesor Wagner preporuča, da se u mjesecu februaru na 100 četvornih metara raztrese i zakopa u zemlju 4 kg. superfosfata, 2 kg. solične pepelike i 2 kg. sumporno kisele amonijake. Na početku mjeseca maja razspe se još 3 kg. čilske salitrovine, koju se može grabljami zagrebsti. U drugoj polovici junija se dade opet toliko čilske salitrovine.

Čim više voćka rodi, tim ju valja bolje pognojiti, da se uzmogne ovogodišnji plod i plodna oka za drugu godinu bolje nahraniti. Tako nećemo iza jako rodne godine imati jednu nerodnu.

Cvieće gojimo u vrtlu i u loncih ili posudah.

Rahlo, toplo i humorno tlo i zalievanje je prvi uvjet za uspievanje cvieća u vrtu, a drugi uvjet je zdrava i krepka hrana.

Pripravimo smjesu od 30 djelova superfosfata, 15 djelova solične pepelike, 15 djelova sumporno kisele amonijake i 40 djelova čilske salitrovine (to bi bilo n. pr. 3 kg. superfosfata, 1·50 kg. solične pepelike, 1·50 kg. sumporno kisele amonijake i 4 kg. čilske salitrovine) i dajmo od te smjese na 100 četvornih metara po 2½—3½ kg. u mjesecih aprilu, maju, junju i juliju. Ako je moguće zagrebimo to s lahka u zemlju.

Više nego cvieće u vrtlu trebuje mnogo hrane cvieće u loncih. Ono je kako ptica u gajbi. Ova nema slobode, nema zelenog gaja ni šumskog hlada, a ono nema čista zraka, slobodna svjetla, izravnog sunčanog svjetla, blage rose, kiše, široke i duboke zemlje i prijatne i pojednake vlage. Nešto zemlje što je ima u posudi je odviše malo za njegovu hranu. Nepomaže mnogo ni presadjivanje u drugi lonac, ni miejanje zemlje. I najbolja zemlja se u posudi brzo izcrpi pa tužan cviet stane trpiti od gladi, blieditì i žutjeti.

Za povećanje hrane cvieću profesor Wagner je priredio smjesu, koja je poznata pod imenom „Wagnerova sol“. Ova sastoji od 15 djelova fosforno kisele amonijake, 40 djelova sumporno kisele amonijake, 10 djelova dušično kiselog kalija, 10 djelova solične pepelike i 25 djelova čilske salitrovine. Komu je previše 100 djelova svega, može jih prirediti 50, 25, 10 i prema tomu umanjiti navedenu količinu.

Od te smjese uzme se na svaki litar vode po prilici 1 gram. To bi bilo nekako jedna zličica od kave. Pomieša se nekoliko minuta i sol se brzo raztopi, a ostane na dnu samo malo sadre i kakove tare. Sa takovom vodom se polije dobro cviet, to jest sve dok voda stane ozdola izticati. Cvieće, koje bujno i brzo raste polijeva se često, a drugo jedan put na tjedan. Ovim se polijeva od mjeseca maja do konca augusta, dočim od augusta do aprila se nepolijeva, jer onda cvieće većinom spava.

Kotarska gospodarska zadruga u Voloskom je nekim članovom dala lani te smjese na pokus i svi su ju pohvalili kako uspješnu.

Njom se može dakako polijevati i cvieće u vrtlu.

* * *

Mi smo sa našim člankom o umjetnih gnojevih na kraju i biti će nam veoma drago budemo li polučili, da se naši posjednici počmu malo življe zanimati sa timi gnojivi. Korist što će ju od tuda imati biti će neizmjerna.

Ako ne znadu gdje bi je nabavljali, neka se obrate na svoje gospodareke zadruge i one će jih uputiti.

Na koncu ćemo njim kazati kako se sva imenovana gnojiva zovu u talijanskom i njemačkom jeziku.

Superfosfat = perfosfato, (Superfosfat);

Sumporno kiseli čipavac ili sumporno kisela amonijaka = solfato di ammoniaca, (schwefelsaures Amoniaka);

Fosforno kiseli čipavac ili amonijaka = fosfato di ammoniaca, (phosphorsaures Amoniak);

Dušično kiseli kalij = nitrato di potassa (salpetersaures Kali);

Pepelićin sulfat = solfato di potassa, (schwefelsaures Kali).

Čilska salitrovina = nitrato di soda, (Chilisalpeter);

Solična pepelika = cloruro di potassa, (Kalisalz);

Thomasova troska = scorie Thomas, (Thomasschlake);

Sadra = gesso, (Gips).

Oglas.

Podpisanomu je čast javiti poštovanom občinstvu, da je u gradu **Kastvu, kuće broj 82** otvorio vlastitu

brijačnicu

Preporuča se stoga najtoplije poštovanom občinstvu za što veći posjet, a on će sa svoje strane nastojati, da bezprikornom poslužbom svakoga udovolji.

Gjuro Hereget,
brijač.

Prigodom sv. Berme dobivat će se kod gosp. **Antona Castellicha** u **Lovranu** svakovrstnih

darova za bermu

i to: lanaca, ogrlica, prstenja, broša, kolajna, narukvica, iglâ itd. budi zlatnih ili srebrnih, a tako i satova srebrnih i od nikela.

Sve najbolje vrsti i uz nizke ciene.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine. 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih **modernih cipela** veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimr Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 žaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne**, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, na poljaka 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseb ice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk om.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Br. 17. Volosko-Opatija, u četvrtak 28. aprila 1904. God. IV.

Naše občinske uprave.

Talijansko političko družtvo za Istru postavilo si zadaćom, da organizuje sve občine u Istri, koje se nalaze u talijanskih rukah, da uvede nekakav nadzor nad upravami tih svojih občina.

Mnogo imademo mi Hrvati u Istri da naučimo od naših suzemljaka Talijana u Istri, ponajpače njihov zapt ili disciplinu u narodnoj organizaciji, onda njihovu veliku žilavost u narodnoj borbi. Morali bimo ih slieditи takodjer u sadašnjem nastojanju, da se u občinskih upravah uvede red i rad, koji je neobhodno potrebit, da te uprave dobro funkcioniraju. U našim rukama nalazi se veliki broj občina u Istri. Skoro sve te občine osvojila je naša stranka nakon dugotrajnih i žestokih borbah sa Talijanima te ih je nakon pobjede od njih primila većinom u kaotičnom neredu. Tu se nije znalo ni računa ni kračuna. Občinske blagajne bile su prazne, jer su Talijani sav novac što je preostajao nakon pokrića troškova upotrebljavali za izborne agitacije, za podkupljivanje, za razne fraje itd. Mnogo je truda stalo dok su se te občine uredile. Nego čini se, da nisu sve naše občine ostale čiste od talijanskoga nereda i gnjileža. Nećemo spominjati nikakvih imena jer su imena zazorna; spomenuti ćemo samo to, da se je u zadnje vreme konstatiralo, da u par naših občina u Istri nije sve u redu. Žalostno je, kad mi sami moramo iznašati to na javnost, ali: „težkoj boli gorki liek“. Tužbe naroda postaju sve glasnije, da se u par naših občina ne upravlja onako kako bi se u interesu naroda moralo, da občinski činovnici ne vrše svoju dužnost onako kako bi morali, da sa narodom postupaju grubo kako da je narod tu za njih a ne oni za narod. Svi, koji ljubimo našu Istru, našu hrvatsku narodnost u Istri, naše narodno poštenje i dobrobit našega naroda moramo se dušom i tielom zauzet, da se takove nepodobštine odstrane i da naše občinske uprave u Istri postanu pravi uzor svim ostalim občinskim upravam. Naša hrvatsko-narodna stranka temelji se baš na čisto demokratskom načelu a občinske su uprave baš najbliže narodu te one mogu za narod učinit najviše dobra.

Ovi redci napisani su općenito i unapred znamo, da će nam se prigovarat, da tako zagonetno pišemo ali mudromu je i malo rieči dosta a znajući mi, da su oni na koje je ovo upravljeno dosta mudri, stalni smo, da će nas razumjeti pak će tako svrha ovih redaka biti polučena.

Ča je novega po svete?

Austrija. Kako smo već javili u „Narodnom listu“ otvorio se je bečki parlament na 19. o. mj. Već od prvoga početka pokazalo se je, da će Česi nastaviti obstrukcijom, što su oni takodjer i učinili. U toj obstrukciji nalaze Česi podporu i kod ostalih Slavenskih zastupnika izim Poljaka, koji bi htjeli sa Niemcima uzpostaviti u parlamentu normalne odnošaje makar na štetu braće Čeha. Žalostno! Česi su ipak iz taktičnih obzira dozvolili, da se na sjednici od subote, dne 23. t. mj. obave izbori delegacija. Kod istih bijaše za Istru izabran delegatom zastupnik Dr. Bartoli a zamjenikom Dr. Rizzi. U isti dan obdržavala se je pod predsjedanjem cesara i kralja skupna ministarska konferencija o skupnom proračunu za godinu 1905. Utorak 26. o. mj. bijaše u parlamentu izabrana takozvana kvotna deputacija. Ova dva izbora t. j. delegacija i kvotna deputacija, to je sve, što se je od 19. t. mj. do danas u parlamentu učinilo. Uzrok je tomu to što u Austriji obstoji jednakopravnost svih austrijskih naroda i jezika samo na papiru, u istinu pak imaju Niemci sva prava, ostali narodi sve dužnosti a samo jedan maleni dio prava.

Štrajk željezničara u Madjarskoj.

Još u ponedeljak, dne 18. o. mj. počeli su skoro svi željeznički činovnici i namještenici magjarsko-hrvatskih željeznica od najvišega do najnižega općeniti štrajk i to radi toga što njim je uprava željeznica htjela sniziti i onako već nizke plaće. 60 tisuća ljudi je na jednom zapustilo željezničku službu, tako da je kroz četiri dana bio obustavljen promet na svim madjarsko-hrvatskim željeznicama. I na bližnjoj Rieci pustili su svi službenici željeznice u ponedeljak službu, te su se odpeljali jednim vlakom u Budimpeštu, gdje bijaše na okupu odbor štrajkujućih. Ovaj se je odbor neprestano dogovarao sa vladom radi uredjenja pitanja, koja su štrajk prouzročila ali ta dogovaranja nisu dovela do nikakovog uspjeha. Medjutim je kralj sazvao u službu sve reserviste te su tako štrajkujući željezničari, koji su još reservisti morali nastupiti svoju službu pod vojničku „muss“.

Vrhu toga bijaše opredieljeno za službu na željeznicah nekoliko bataljuna vojnika željezničkih regimenta. Tako bijaše djelomično uzpostavljen željeznički promet sa osobnimi vlakovi. Medjutim je odbor štrajkujućih posredovanjem zastupnika Vaszonyi i nekojih drugih vodio pregovore sa vladom — nego pošto su štrajkujući zahtjevali, da se njihovim zahtjevom (reguliranje plaća) odmah udovolji a to nije bilo moguće, to je vlada prekinula pregovore i poslužila se brutalnom silom. Dala je zatvoriti vodju štrajkujućih, predstojnika postaje Sarlay, raztjerala je logor štrajkujućih u Budimpešti a to je sve uplivalo na štrajkujuće tako, da je većina njih još u nedelju 24. o. mj. stupila opet u službu. Madjarska država imala je usled obustavljenog prometa svaki dan štrajka preko dva milijuna kruna škode, a s tim bi se bilo liepo uredile plaće.

Reč bi da je ministra predsjedniku Tiszi uspjelo, da brutalnom silom svlada štrajk željezničara. Dao je bez razloga pozatvoriti sve njihove vodje ja dapače i dva opozicijonalna zastupnika Vaszonya i Lengvela. Postignuo je, da su svi reservisti izmedju štrajkujućih bili pozvani na vježbe i dobili zapovjed, da pod vojničkom disciplinom vrše službu. Vidiv se štrajkujući željezničari tako pritisnuti, odlučili su odustat od štrajka te se još u nedelju većina njih prijavila za nastup službe. Nekoji slave radi toga Tiszu kao pobjednika ali zaslužio bi prije ime tirana. Nego pritisnuto sve to jače skače. Pogovara se, da će 8. maja buknuti općeniti štrajk. Tisza bojeći se, da će ga radi njegovog nasilja proti željezničarom pozvati u parlamentu na odgovornost izhodio je kod kralja zaključenje sabora, te je u sjednici od ponedeljka, dne 25. t. mj. pročitao odnosni kraljevski dekret, koji je pobudio u cieloj

---

Podlistak.

Majka udovica.

Vjetar urla, more stenje
Val se penje sve za valom,
Pustim žalom
Tužna žena,
Kosa joj je raspuštena,
Ruke lomi i šapuće
Biesnom moru i milo i vuće:
— Bilo mi je zadnje čedo
Tako sitno, tako bliedo,
Tà bila sam udovica
Svelà lica
U kolievci kad je malo
Sirotanče zaplakalo
Iza smrti vojna moga,
Moga sunca ugasloga
Zapaloga u nemilu
Tvojem krilu . . . . . .
. . . . More kleto, divlja srdo,
Vrati majci zadnje čedo!

* * *

. . . . Zar ne pamtiš kraj tvog žala
Kada nam ga sitna, mala
Tetošila na kriocu
I ljubila po čeocu,
Sklapala mu ruke mile,
Oj kako su nježne bile . . . .
Grlio me sitnom rukom
Bielom, mèkom kô pamukom,
Šaptao mi: reci, male,
Tko to šalje divlje vale!?

* * *

Cjelivah mu modre oči
Poljubcem mu riječ guših,
Da ne gledam crne noći,
Divlje more, što se rudi
I oluju što ga čeka,
Kad poleti slabim krilom,
Da se bori tvojom silom . . . .
More, more biesna halo,
Povrati mi čedo malo,
Povrati mi moje cvjeće,
Zadnji spomen davne sreće . . . .

* * *

Pupoljak je bio jedva,
Povjerih ga polju tvome,
Tvojem polju velebnome,
Mišljah tužna takog cvieta
Nećeš strti pûči kleta,
A ti majci ti ukrade
Sveti posmjeh zadnje nade!
I ako je tvoja žrtva
Vrat' mi sina,
Pa i mrtva!
Vrat' mi sina
Iz dubina,
Da ga ljubim, da mu gučem
U ledne mu ruke hučem,
Da cjelujem zgasle oči,
Da ga gledam cielih noći
Do sunčeva, da se plama
Nad njim stopim u suzama . . . .
Povrati mi zviezdu milu,
Tà ja znadem mojim dahom
Oživit će na mom krilu . . . . .

* * *

. . . . Vjetar urla, more stenje
Val se penje sve za valom
Pustim žalom
Jeca, rida, majka bôna,
A u njenom strašnom plaču
Vjetar začu:
Još strašnije, još će jače,
Gdje nad morem žrtve plače
Satrvena vasiona.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Iz „Glasnika Matice Dalmatinske“.

Opazka uredničtva. Još su nam svjema žive u pameti nesreće, što su zatekle tolike naše kuće u ovim stranama. U razmaku od nekoliko dana nastradala su tri parobroda („Klek“, „Petôfi“ itd.) i jedan brod a s njime toliko našega svieta, sve samih junačkih mornara.

Koliko je tom zgodom proplakalo majka, koliko udovica procvililo? . . .

Tolika nevolja kosnula se i plemenitog našeg pjesnika i prijatelja gosp. Rikarda Katalinića-Jeretova, i nadahnula ga liepim mislima i osjećajima, što ih je evo iznio u gornjoj svojoj pjesmi.

Neka svako pročita liepu tu pjesmu, neka ju pročita, pa neka se sjeti onih sirota, za koje se i danas još kupe prinosi i darovi.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Madjarskoj golemu senzaciju. Nedelju 24. t. mj. obdržavala se je u Eledešu jedna skupština neodvisne stranke, kod koje je došlo do tučnjave izmedju pristaša neodvisne stranke i socijalista. Kod te tučnjave bilo je 24 ljudi ubijeno a 33 teško ranjenih. Čini se kao da je tlo u Madjarskoj podminirano, te da će ovaj čas sve buknuti u zrak. Kako odlučujući krugovi siju tako će i žeti.

Francuzka. Dne 24. t. mj., u nedelju, došao je u Rim u posjete talijanskomu kralju president francuzke republike Loubet u pratnji franceskog ministra izvanjskih poslova Delcassea. Talijani pripravili su Loubetu izvanredno sjajan doček. Tomu posjetu pripisuje se velika politička važnost. Neprijatelji trojnoga saveza nazrievaju u demonstrativno-sjajnom dočeku predsjednika Loubeta nekakvi oštrac naperen proti tomu nenaravskomu savezu, koji Italiju baca u naručaj ujezinim najstarijim i najkrvnijim neprijateljima: Niemcima.

Rusko-japanska vojska.

O razvoju rata na kopnu piše „Russkija Vjedomosti": Ako maršalu Nodzu dapače podje za rukom da održi niz djelomičnih uspjeha u južnoj Mandžurskoj u početku rata, to nipošto neće djelovati na obći strategijski položaj. U ljetu će general Kuropatkin razpolagati tako golemom vojskom, da će biti u stanju suzbiti japanske vojske natrag u Koreju. No ako Japanci uspiju u početku rata zaposjesti južnu Mandžursku i Kvantung, neće biti lahko iztisnuti ih iz utvrdjenih pozicija u gorama. Ipak u rukama generala Kuropatkina stoji način, kojim se razmjerno brzo i lahko može učiniti kraj kopnenomu ratu. Kuropatkin naime može, da pošalje znatan dio vojske iz Vladivostoka na Genzan i Sönl i tako dodje u zaledje vojsci generala Nodzu, koja će djelovati u Mandžurskoj. Ta operacija neće naići na neodoljive potežkoće, kako nam se u prvi mah čini, jer će biti provedena koncem ljeta. Ne upuštajući se u vratolomna proročanstva, može se ipak smjelo kazati, da obći strategički položaj ratišta daje mnogo razloga o shodnosti pohoda iz Vladivostoka u centralnu Koreju.

Znatnom zaprekom za razvitak operacija u širokim razmjerima u južnoj Mandžurskoj za veliku vojsku od više nego 300.000 ljudi, bit će loše stanje, a djelomice podpuno pomanjkanje kolnih puteva u velikom dielu Mandžurske. Maršal Nodzu uzaludno dieli svoju vojsku na tri armade, odričući se tako pogodnosti istovremene ofenzive sa svom masom svojih sila po jednoj operacionoj liniji. Taj nedostatak zgodnih puteva očitovat će se osobito na koncu rata u južnoj Mandžurskoj, kad Kuropatkinu uspije suzbiti maršala Nodzu natrag u Koreju iza rieke Jalu. Ako maršal Nodzu sa svim svojim silama (ne više od 150—180 tisuća u svakom slučaju) zasjedne na jakim pozicijama gornjega plato-a medju riekom Jalu i Andžu, to će Rusi trebati ne manje nego 250—300 tisuća vojske, da mogu uspješno iztiskivati Japance iz tih pozicija. Medjutim od mandžurske željeznice k Jalu vodi samo pet puteva, od kojih je tek jedan dobro izradjena kolna cesta od Ljaojana i jedan od Mukdena, koji je na jednoj polovici prilična kolna cesta. Tri pak južna puta (od Hajčena, Dašicjao i Hadžu) proste su putanje, te bi stajalo vrlo mnogo truda, da ih se pretvori u zgodne ceste, na kojima bi mogio ići topničtvo i tereti. Zatim od Finhuančena, gdje se sastaju svi ti putevi, u duljini od 65 vrsta do Jala, postoji tek jedan kolni put. Kraj takova pomanjkanja cesta bit će kretanje vojske generala Kurokija kao Ljaojanu vrlo polagano i teško, kretanje pak ruske vojske u jesen, koja će biti dva puta tako velika, bit će i dva puta teže.

Kod svega toga prosudjivanja treba uzeti na um, da će se ljetni i jesenski pohod generala Kuropatkina vršiti u kraju, iznemućenu i razorenu prebivanjem ruske i japanske vojske, a toga si je lahko predstaviti potežkoće, s kojima će biti spojena obskrba ruske vojske živežom. Nema sumnje, da će Japanci izmičući pokvariti ceste i sve uništiti, štogod nadju na svom putu pa će Rusi morati proći kroz kraj, koji će naličiti pravoj pustinji.

Domaće vjesti.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavati će se, kako smo već za zadnjem broju „Narodnog lista" javili, na 6. maja u Livadah blizu Oprtlja. Preporučamo svim rodoljubom, kojim je to moguće, da idu na tu skupštinu.

Pčelarsko družtvo za Istru imati će dne 5. maja u 5 sati po podne u Kastvu u „Narodnom Domu" svoju ustanovnu skupštinu.

Župnikom u Kastvu bijaše imenovan velečastni gospodin Ante Ellner, dosadanji veprinački župnik. Preuzvjetli biskup ga u nedelju prigodom berme u Rukavcu ujedno i ustoličio. Koliko nas to imenovanje radi važnosti službe i sposobnosti osobe za istu veseli, toliko nas boli što će velečastni gospodin Ellner morati zapustiti veprinačku župu, gdje ga je narod veoma volio i gdje je za duševnu i materijalnu dobrobit naroda uspješno radio.

Pisanje za truhlo. Slučajno prišla nam je v ruke Krstičeva „Nesloga" od 16. o. m. Govorimo slučajno, jerbo je jako težko priti do tega lista. Dobivaju ga samo pravi Talijani i verni Krstičevi pajdaši. Samo po kontrabandu more ga ki od naših dobit a to sve zato, da nemoremo mi pobijat krupne laži i glupe bedastoće, koje se po zapovedi Talijana Dr. Benatti va tom listu pišu, samo da se lahkoverni puk za norca ima. Tako se va broje od 16. o. m. pod naslovom „Hrvatske bandere va Istroj" talijanski plaćenik veseli, da je kapetan Manussi zabranil školskoj deci, da nose naše trobojnice prigodom dočeka Njegova Veličanstva našega cara i ruga se „Naroduemu listu", koji je pisal, da je s tem kapetan Manussi uvredil hrvatsku narodnost v Istre. Talijanski plaćenik a hrvatski renegat piše, da se hrvatska zastava nije nikada vijala v Istre do pred 30 let. To je laž, kako je laž sve ča on napiše, jerbo je njemu dužnost lagat budući je za to plaćen. Svaki Istran, koji se spamećuje na burno leto 1848. kad se je treslo prestolje Habsburgovaca, zna, da se je tega leta kupilo vojnike pod hrvatsku trobojnicu. Svaki malo stariji Kastavac zna, da je kotarski kapetan Simzig kad je pred od prilike 34 leta kao kandidat vlade kandidiral za bečkega deputata, za kotar Volosko na mesto našega Dr. Vitezića, dal porazdelit po Kastavščine na stotine hrvatskeh trobojnic. Onda te trobojnice nisu bile tuje bandere. Svaki i neučen čovek — a kamo ne urednik „Nesloge", ki je doktor, zna da je zastava ili bandera znamenje narodnosti. Zato imaju skoro svi narodi ovoga sveta svoju narodnu zastavu. Talijani imaju crveno-bielu-zelenu, a ljudi hrvatske narodnosti, hrvatskoga roda i jezika imaju crveno-bieluplavu. Po austrijskem državnem temeljnem zakone imaju sve narodnosti va Austrije jednake pravice, dakle takodjer pravicu, da svoju narodnost javno svojom narodnom zastavom pokazuju. Svaki c. k. činovnik ili impjegat kad stupi va cesarsku službu priseže, da će poštovat državne temeljne zakone dakle i svaku narodnost i njezinu pravicu da svoju zastavu vije. Svaki činovnik, koji to pravo krati, krši, vredja, gazi državne temeljne zakone. Ako dakle Istrani hrvatske narodnosti bate svoju banderu oni se tim služe svojega prava a ne vredjaju nikoga, kako to krivo urednik „Nesloge" piše. Kad je leta 1894. došal naš cesar v Opatiju onda se je po Matuljah, Voloskom i Opatiji vijalo na stotine hrvatskih trobojnica. Ja dapače na „Mačjoj kuli" na Matuljih vijala se tom prilikom jedino jedna velika hrvatska trobojnica. Ča je bila onputa ta trobojnica? „Strumenat, ki vredja čuvstvo svakeg dobreg i poštenog Istrana, kako piše Kratić? Nego ona je bila onda ono isto ča je i sada samo Kratić je bil onda Hrvat z dušom i s telom, onda ga nisu još Talijani plaćali. Sada je od velega Hrvata postal Talijan pak mu naša trobojnica u oči bode. Neka da neka!

Slička iz labinske podeštarije — ili: kako gospoda na istoj upravljaju občinskim imanjem! Šior Pierin, labinska občina, 3090 kruna — slovom tri hiljade i devedeset kruna — sve su to stvari poznate!

Zadnji moji dopisi, čini se, imali su barem nekoliko upliva na čud gospode labinske. Voda do sada tiha, mirna, zadnjim dopisom se je uznemirila. Gospoda republikanci, barem oni „dobre volje" su se počeli gibati. Nu, hvala Bogu! Bilo makar kasno, ipak dobro je, da i svieť poznade, da u Labinskoj republici nije sve zlato ali da ima tamo puno blata, gnjiloga itd. kako je užal reć šior Beppi barrone Lazzarini. Premda je bila občinska sjednica sazvana na 12. febrara, ipak nije došlo do nje taj put već tekar 12. marča 1904. Nu to su stvari gospode neka ona za to odgovara. Osvanul je toliko željno očekivani 12. marč. Šiori šetaju po črte (placi) zamišljeni, razgovarajuć se dosti živahno, lomatajuć rukama amo tamo, vidi se nekakva uzburkanost. Mislim se, ča će to reć, gospoda drugače uvijek složna (osobito kad hoće da zataru nas Slavince), danas se dijele, pripravljaju se u boj na život i na smrt. Lijepa stvar pomislim si, nu — nu dobro bi bilo da saznadem i ja čagod od te šedute. Šior caporepublikanac, podeštat Škampić (dottor — ali samo na pečatu — kada se podpiše vlastitom rukom pusti „dottor" vanka, jere ni austrijanski dottor već nekakav talijanski) spusti veliku govoranciju u kojoj tumači svoje nacrte, plane za korist grada — pardon republike Labina!

Ali ta njegova govorancija nije imala toga efekta kako je on očekival (bila užanca naime, da ča on stori drugi kako mala djeca za njim, šioriši šior i Škampić slavil svoje pobjede bez lovorvienca.) Ali taj put diže se vjetar, oluja nije daleko. Jedan od njih šior Lodovico Vellam, drugače veliki branitelj slave mljetačkoga lava, stavi se odgovarati i pitati:

„Ma šioriši — šior podeštat to je sve lijepo ali ja imam danas na srcu jedan veliki kamik, koji mi sve džepe hoće odkinuti". Toliko već se je govorilo i toliki su bili komisijuni glede kave za ciment va Cerovici, recite mi, kako stoji stvar s njom!? Za siguro bi bil volel šior podeštat videt ili čut koju šajetu nego to ali ipak dal si je kuraja i pogledav pobjedonosno na zastupnike i šiora Lodovica, kratko odgovori: „Non so!" i čigova je ta kava rispettivamente zemljište?! Slavodobitno „Non so" zaori, ali samo tiho po sali i šior Škampić opet sjedne na svoju predsjedničku stolicu. I po tom neka reče tko, da naš šior „tiskani dottor" ne zna se braniti. I tko će platiti sve troškove za te komisijune? Tužna Cerovica, nevoljni Škitačani, kojimi vlada šior Dottor.

Kako mi je privatno poznato, vratila je občina labinska svotu za koju je prodala kavu od cimenta kupcu, dotepuhu talijanu Rettiju iz Rovinja i tko će platiti troškove znati će šior dottor.... Tužna Labinjščina!

Pobuna u koparskoj tamnici. Miloš Milković, seljak iz Dalmacije, osudjen je radi ubojstva na 20 godina tamnice, te se nalazi u koparskoj tamnici. Pošto on ne može da podnese tamničarske hrane, to ju dieli sa nekojim svojim drugovima u zatvoru.

Na 7. prošlog ožujka došao je osudjenik Vasilj Buršac da uzme tanjur juhe, što mu ju tobože poklonio Milković, a istodobno je došao i osudjenik Izak Bjedov iz Knina. tvrdeći, da je Milković taj tanjur juhe njemu poklonio. Milković vidio je, da ga varaju, te ih oba oštro ukori, našto se Bjedov i Buršac zamrze, pak se počnu psovati. Od psovaka dodje do šaka. Bjedov — orijaš od čovjeka, silno jak — uhvati Buršaca i izprebija ga na mrtvo ime, te ga dapače teško rani.

Dne 25. o. mj. bio je Bjedov pozvan pred tršćanski tribunal. Bjedov je sve sam pripovriedio kako se dogodilo, te nije služilo drugih svjedoka. Osudjen je na daljnjih 6 mjeseca zatvora.

Još jedna iz Labinšćine. Piše nam od onud: Pošto je šior Lodovico počel već mješati vodu (gnjilu) poslijedice su se počele kazati. Oh ti nesretni računi — oh ti beči! Svršile su se tri godine od kada je u labinskoj občini imal u rukah dacju šior Pierin-Brunetti drugače bezposlica, extrgovac, imprenditor dei funerali di prima classe, rappresentante comunale u II tijelu i Bog ti ave znao kakove je ave impirge imal ta naš šior Pierin. Sve je hodilo liepo, Pierin uvijek in luše, u kavarni (caffee dei siori) itd. To nije dalo spavati nekoličini od labinske gospode i to gospode u pravom smislu rieči kao n. pr. našemu šioru Lodovico i za to on stavlja opet šior podeštata u škripac. Čujmo dakle šiora Lodovica zašto uznemiruje živce šioru dottoru.

„Šior podestà — è vero che sior Brunetti non ha pagato ancora il dazio dell' anno scorso? Che importo è ancora da pagarsi! . . ."

Bože moj, mislim si, je li to nezahvalnost od šiora Lodovica, da vlastitu braću, svojega čačku, kapeta od njegove republike tako stavlja u škripac. Ali što ćete, rečeno neda se već opovreći, dakle vanka sa blatnom, gnjilom robom!

Pokorno kao veliki grješnik diže se šior podeštat i žalostuim glasom odgovara: „Purtroppo, non è ancora tutto pagato! Totale l' importo da pagarsi è . . . . čujte „3090" tre milla novanta Corone. Svi občinski zastupnici, galerija dubkom puna, zabliede kao da je iz vedra neba striela u nje hitila. Svima se vidi na licu pitanje: „e diavola e chi pagherà adesso tale l' importo?" (Dodati moram, da je šior Pierin pobral šila i kopita — kako to Talijani znadu — onako ala u Abysiniji pred Menelikom i pošal je u Pulu, gdje se liepo šeta makar s praznim trbuhom).

Ča će sada brižan podeštat. Izgovara se tako onako ali nema prave sreće. Odkuda ili čim će pokriti takovu škuljicu? To nisu 3090 filera to je 3090 kruna. Znamenita je pako ta: šior podeštat kaže u istinu, da ne zna, kako će se platiti dug (3090) ali kaže odvažno: Sior Brunetti lasciò qui al comune come garanzia per quell' importo una assicurazione sulla vita di lui — dunque si potrà pagare con questo! Dobro, šior „dottor" odgovori mu jedan, odkada je osiguran Brunetti? Odgovor: od l a n i! dunque Brunetti è ancora giovime, imati će po prilici 40 godina, dunque će sada još koman platiti njegovu assikuraciju, pa će čekati dokle . . . . .? Občina će dunque imati dvostruki gubitak, izgubit će 3090 kruna i uz to morat će platiti još na assikuraciju. Pak da ni šegava glava taj naš šior popeštat. Dunque, paghero io forse? . . . pravi šior podeštat. A tko drugi nego Vi (samo ako bi bilo čim) jer ste na glavi upravnoga vijeća reče šior Lodovico. Jedan opet pravi: E ben, quando Pierin guadagnerà un lotto, pagherà tutto! Na to digne se još pristaša podeštatov šior debeli — Zustovich — vulgo: „Menighetto" i kaže: E cosa faremo qui barufa? lasemo stare tutto! Tim, razumije se, nanešena je občini labinskoj ogromna šteta, koju je zakrivil naš podeštat pošto nije tjeral od Pierina kako bi moral i pošto je mučeć dozvoljaval, da drugi se godi na štetu cijeloga pučanstva.

Za danas oslobodjam se staviti pitanje: Tko će platiti gubitak 3090 kruna, koji je već nevoljan narod morao da plati.

2. Što veli na to slavna vlada, slavna junta?

3. Kada će priti šior Bradicich, revisore contabil iz Poreča?

4. Je li pak istina, da se i sam c. kr. poglaviti gospodin u Pazinu plaši labinske republike, i zašto u ime vlade već jedanput ne stane na petu gospodi labinskoj na podeštariji?

5. Ili želi možda i visoka vlada, da se stanovničtvo labinskoga kotara posve upropasti? Labin sam već nije tomu daleko.

Visoka vlado! Vrijeme nereda i bezzakonja je pri kraju, učinite jedan put već svoju dužnost, da ne bude kasno. Pravo je za svih kao i Bog na nebu!

Labinski načelnik. Čuje se, da se labinski podešt.at, šior Vittorio Scampicchio (Dottor) misli odreći načelničke časti i to s razloga, da već svi za protiva njemu. On je — ovo je molim javna tajna — bio ovih dana u Poreču i na junti preporučati se za koju drugu službu (ali mora biti debela jer beći rabe). U ostalom ja želim svima i šioru podeštatu dotioru Skampiću svaku sreću i sve dobro, makar još bolje nego je imao u Labinu ali želim, da se u prvom redu vrši zakon, pravica i da budu računi u redu. Bog daj, da bi pridal „lot" za Pierina. Dobili bimo 3900 kruna i „la piazza di S. Marco" o kojoj drugi put.

Pokušaj samoubojstva u Puli. U petak, dne 22. o. mj. pokušno se ubiti u jednom puljskom hotelu neki kadet ratne mornarice Eugen pl. R. Pucao je u srdce iz revolvera ali se samo teško ranio. Za uzrok navadja se nekakva častna afaira.

Nagrade za umjetno pošumljenje razpisalo je „Kranjsko - primorsko šumarsko družtvo u Ljubljani". Nagrada je 10 po 20 do 40 kruna. Zemljišta umjetno pošumljena treba da bude najmanje 1 jutar ili 0·56 ha. Vrst drveća i razmak sadika prosto je posjedniku označiti po svojoj volji, samo mora biti drveće prikladno položaju okolice a razmak prenadjenim nipošto veći od 1·50 m.

Posjednici, koji se žele natjecati, moraju podnesti molbu onom družtvu u Ljubljani najdalje do konca junija tek. godine naznačivši kotar, občinu, broj čestice i približnu površinu zemljišta.

Pošumljenje ima biti provedeno u godini 1903. ili 1904. a nagrade će se dieliti u godini 1905.

Eto našim kmetovom po Istri i po otocima liepe prilike, da za dobro, koje sebi store, još nagradu ili premij dobiju.

Mjestne vjesti.

Odlazak švedske kraljice. Utorak, dne 26. t. mj. popodne odputovala je iz Opatije švedska kraljica Sofija.

Vjenčanje. Danas u jutro vjenčali se u župnoj crkvi u Voloskom gospodjica Mimi Poščić sa gospodinom Albertom Raičić, učiteljem u Veprincu. Mladomu paru naše najsrdačnije čestitke!

Posveta protestanske crkve u Veprincu. Kako je poznato, sagradili su protestanti u Veprinačkoj občini blizu električne centrale jednu crkvu. U subotu, dne 23. o. mj. bila je posveta te crkve, kod te posvete sudjelovali su švedski kraljevski par, veliki vojvoda i vojvodkinja od Luksemburga i predstavnici oblasti. Za reći istinu, nezoamo radi česa ni radi koga su tamo išli predstavnici voloskih oblasti i nekoji činovnici.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji obdržavat će u nedelju, dne 1. svibnja o. g. svoju glavnu godišnju skupštinu u prostorijama čitaonice „Zore" u Opatiji. Cienjene članice umoljava se, da se ovom pozivu odazovu u što većem broju.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji obdržavati će svoju redovitu godišnju skupštinu u čitaonici „Zori", dne 29. t. mj. u 6 sati na večer sa običnim dnevnim redom, te na istu pozivlje podpisani p. n. g. članove najljepše.

Odbor.

Posujilnica u Voloskom imala je u prvim trim mesecima tekuće godine 1 milijun 130 tisuća kruna prometa.

Liepa učiteljica mora da bude suor Rosalia Deschman u zavodu školskih sestara ili koledrica u Voloskom. Ta sestra je kroz tri dana t. j. ponedeljak, utorak i sredu, dne 18., 19. i 20. o. mj. držala u školi školskoj djeci III. razreda politička predavanja pajuć Hrvate na najgrdji način. Govorila je djeci, da su Hrvati divljaci, bedaci, da nezuaju da su živi, da nisu svečano dočekali presvjetloga biskupa Nagla, da nisu pustili u Opatiji zidat jednomu stranca kuću pak da mu je ministarstvo ipak gradnju dozvolilo i druge takove bedastoće. Mi pitamo častnu sestru predstojnicu zar je njezin zavod tu, da odgaja djecu u strahu Božjem i ljubavi do iskrnjega ili da u mlada srdca usadjuje mržnju prama pojedinim narodnostiju države? Taj postupak sestre Rosalije kosi se direktno sa ustanovam kamenoga mukoua te bi i sudbene oblasti — ako neće školske — morale proti njoj postupati. A vi roditelji hrvatskoga roda i jezika, koji šiljete svoju djecu u tu školu veselite se, da vam se ista u toj školi tako ljepo uzgajaju i pitaju mržnjom proti vašemu vlastitomu narodu. Poglaviti gosp. kotaraki poglavar znao je nedavno naglasiti, gdje ne bijaše tomu mjesta, da se škole ne smiju zloraibljati za političke manifestacije i demonštracije. Idemo da vidimo hoće li i proti toj krasnoj i milosrdnoj sestri poduzeti kakove korake, da ju pameti nauči.

Čifutska bezobraznost. Neki magjarski čifut ruga se u podlistku čifutsko - magjarskog lista „Neues Budapester Journal" od 16. o. mj. novouvedenom imenovanju ulica u Opatiji. U tom podlistku obara se bezobrazni čifut na domaće pučanstvo, koje u svojoj „deutsche Gründlichkeit" nazivlje slovenisch; obara se na občinska zastupstva u Veprincu, Voloskom i Kastvu, da su občinski zastupnici seoski paše, koji nedaju stranca nikakva prava. Kaže nadalje čifut, da bi svi domaći u Voloskom, Opatiji i Veprincu bili prosjaci, da nisu ovamo došli stranci. Polagano čifute! Volosko, Opatija i Veprinac obstojala su stotine i stotine godina prije nego su ovamo počeli dolazit stranci, pa nije nikada nijedan domaći čovjek od glada poginuo i ako nisu živili onako dobro kako žive sada od kada stranci ovamo zalaze. Ali stranci nisu počeli ovamo zalazit da bude nam domaćim bolje, nego za svoju korist. Koliko je stranaca i kelnera i londienera i liečnika došlo u Opatiju i golo i nago pak su se ovde okožili i obogatili, a sada na mesto da budu nam domaćim zahvalni evo nam se još rugaju. Znamo mi što bi oni najvolili. Oni bi najme hteli, da i u Voloskom-Opatiji i u Veprincu zapovedaju oni sami a domaći ljudi da budu kuš. Nego nadamo se, da do toga neće doć tako brzo, jer nisu valjda našim domaćim ljudem još vrane mozag pozobale. Svi domaći ljudi će uviđet za čim stranci idu pak će se složit, da budu u svojoj kući gospodari. Neka si zapamte jedanput naši ljudi za uvijek. Čim bi ovde zavladali stranci nam domaćim bi odzvonila zadnja ura. Ne bimo smeli niti jedne besede više probelit s našimi žuljevi bi upravljali tako, da bimo da malo godina bili pravi prosjaci. Čuvajmo se dakle dok je vreme.

Svega po malo.

Rakoczy II. Kralj je svojim ručnim pismom od 20. o. mj., upravljenim na ministra predsjednika Tiszu odredio, da se mrtvi ostanci madjarskog junaka-buntovnika Rakoczya, koji počivaju u Carigradu, prenesu u domovinu. Rakoczy II. bijaše u XVI. vijeku vodja madjarskih buntovnika proti austrijskomu caru i austrijskoj vojsci te bijaše od ove svladan i odsuljen na smrt, ali mu je uspjelo pobjeći u Tursku gdje je i umro.

Igra prirode sa čovjekom. U Cormonsu se prikazal na levu neki mladić imenom Ivan Šerbenja, ki ima srce na desnoj strani, a jetra na lievoj. Tako su isto i neki djelovi utrobe izpremješani. Mladić je podpuno zdrav, ipak ga liečnici proglasiše nesposobnim.

Lepo su ga prevarili. Pred nekoliko tjedana dogodio se u jednom parižkom restaurantu ovaj komični prizor. U restaurant došlo je za odsutnosti gostioničara pet elegantno obučenih gospodičića, te su naručili konobaru, koji bijaše tek došao u Pariz, da njim donese hrane i pića te da ih dobro posluži a da će za to dobiti dobar bakšiš ili trinkgeld. Kelner donio njim je svega i svašta, najfinija jela i najskuplja vina. Kad su se gospoda nasitila i napojila htio je svaki od njih platiti cieli račun. Tako su se dugo medju sobom pravdali kad jedan od njih reče: Gospodo, dosta smo pravdali sad je vreme da učinimo tomu pravdanju kraj. Neka odluči sreća, koji će od nas petorice platiti. Vezat ćemo kelneru oči, postaviti se okolo njega, koga prvoga ulovi taj će platiti. Konobar pristao na tu pravidno nedužnu šalu, pustio si vezat oči a onih pet gospodičića odmagilo polagano kroz vrata. Kelner išće, lovi, ne nadje nijednoga. Na jednom stupi u sobu gospodar restauranta vidi kelnera zavezanimi oči a kelner ga uhvati i zaviče: „Vi ćete platiti". Gospodar mislio, da je kelner poludio kad se sam u sobi igra slepoga miša ali mu kelner hitro raztumačio stvar te su obojica brže bolje tekla na policiju, da prijave one prefrigance, koji su se na tako lukav način najeli i napili.

Carska palača u Söulu izgorjela. Na 14. o. mj. na večer buknula je u carskoj palači u Söulu (Koreja) vatra, koja je tra jala celu noć, te je uništila celu palaču. Francuzki mornari trudili su se mnogo, da vatru izoliraju i da spase iz carske palače razne dragocienosti.

Romantična ženitba. Ovih dana oženila se u Riomu u Franczkoj jedna prava i pravcata markezica imenom Eleonora Coreatin de Kergoel, rodjena 1864. u Campos (Brasil) za nekoga Mojziju Goudchaux, okorjeloga zločinca, koji je nedavno bio odsudjen na 13 meseci zatvora, koje ima odsjedeti u franczkoj Guyani. Njegova srećna žena — markezica sliedit će ga u Guyanu i čekat dok odsjedi kaznu.

Nemilosrdni Rusi!... Odkad je počela vojska mej Rusijom i Japanom „Piccolo" je pisal barem petdeset puti, da je Port-Artur pal va ruke Japonezom. Pisal je to i petak i subotu i nedelju — ma se zaludo. Oni nemilosrdni Rusi još se vavek drže va onoj svojoj fortice, a kako čujemo, oni te se držat još nekoliko meseci a morda i ko leto. To je velo nemilosrdje od strane Rusa. Zač ako i su „Piccolovi" čitatelji većinom trubasti ljudi, ki sve veruju ča on piše, ipak nam se čini, da će prit vreme, kada te i oni progledat i reč: A k vragu i takova novina, ka nas ovako nepristojno vuče za nos. I ti ljudi te zapustit „Piccolo" na velu škodu Abreja Teodora Majera, gospodara njegovega. A svemu tému te bit krivi Rusi, oni nemilosrdni Rusi, ki još vavek nete da puste Japonce va Port-Artur.

Kinezi su čudni ljudi. Oni na primjer na mesto da stisnu ruku prijatelju kada se s njim sastanu, stišću ju sami sebe. Kada hode s kim uzporedo ne drže nikada korak. Kada te kega pozdravit onputa nataknu klobuk na glavu. Postole mažu bielom na mesto crnom patinom. Njihova je busola okrenuta prema jugu, a ne kako puli nas — na sjever. Već puti se vidi njihove žene kako gredu va bragešah a muški va berbanah. (Tega ima i puli nas. Op. slag.) Kada dobiju kakovu tužnu vijest onputa se smeju, a to čine, da zavaraju zlobne duše. Puli njih je sasvim pristojno pitat kega koliko beči i koliko let ima. Oni kažu zapadosjever — na mesto sjevero-zapad, itd.

Kako vidite sve naopak. I još se Rusi čude, ako Kinezi proglašuju mir — a pripravljaju se na vojsku.

Brigant Varsalona. Varsalona, čuveni sicilijanski razbojnik bio je strah i trepet cielom otoku. On je otišao u hajduke radi osvete i koliko god se oblasti mučile, da ga ulove, nije im išlo za rukom, jer je znao uzgojiti čitavu vojsku svojih tajnih protektora, koje je uz odplatu štitio od njihovih neprijatelja. Nazad dva mjeseca čulo se zadnji put o njemu i više ništa. Ovih dana nadjoše nedaleko Palerma na kolcu jednu glavu, u kojoj prepoznaše glavu Varsalone. Drži se, da je razbojnik ubijen iz osvete.

Moderna amerikanska tamnica. U Massachusset ima tamnica, u kojoj se ne bi zlo nalazio niti jedan gospodin. Dva puta na sedmica odlaze onamo profesori od sveučilišta u Bostonu, da drže konferencije o političkoj ekonomiji, privatnom i javnom pravu, dočim drugi profesori podučavaju liepe umjetnosti i glasbu. Poslije lekcija mladi uznici mogu preći u dvoranu za mačevanje. Zveliji ljudi rade u vrtovima ili u tipografiji, gdje se tiska jedan tjednik, koji ima tisuću predplatnika medju starim muštcrijama kaznene kuće. Novina je, naravno, politička, te se kadkada i vrlo ostro kritiziraju vladine odredbe.

Gospodarske viesti.

Oidium ilitti popel.

I vinova lozica se stala buditi od zimskoga sna, a skrban gospodar ima već pune ruke posla oko nje. Pa i pravo je, jer mu ona ne samo daje sok, koji ga okrepljuje i žari, koji ga veseli i tjera mu u zaborav teške misli, nego mu i liepu dobit nosi. A i potrebna je ona njegove brige, jer kako sve što je plemenitije ima puno neprijatelja tako jih i lozi ne fali. Ima jih vrlo starih a ima jih i novijih. Ovi su možda ljući i pogibeljniji od prvih. Kad bi čovjek pustio lozu bez obrane, oni bi ju brzo uništili, jer se svake godine, nekad jače nekad slabije, povraćaju. Zato ona iziskuje neprestanu pažnju i neprestanu brigu gospodarevu.

U te novije lozine neprijatelje brojimo prije svega oidium.

Oidium ili kako ga mi zovemo plisan, lug, pepel, pojavio se prvi put u Engleskoj oko godine 1845—1847. gdje ga je na lozah u postavi prvi opazio vrtlar Tucker, odakle mu ime oidium Tuckeri. Iz Engleske u godini 1848. prenešen je u Franczku, odnle god. 1851. u Italiju pa onda u sve vinorodne krajeve. Najviše je harao u g. 1859.

Pepel ili lug se pojavljuje na mladicah, na lišću i na grozdu poput mrlje, s prva bielo-sivkaste a poslije tamno-sure; grozdi zapalnjuju kao po smrdećoj ribi. Jagode, koje bivaju najviše zaražene, namreškaju se, osuše se i odpadnu pokrite sivkastim prahom. Kad napadne zelene djelove trsa ovi zaostanu u rastu i u razvitku. Ako se to opetuje propane loza.

Kada bi sa staklom povećalom pogledali one mrlje, vidili bi ondje neizmjeran broj sitnih končića ili niti, koje su zabodene u prvu kožu napadenoga diela trsa i ondje živu kako nametnici sisuć sok. Na vrhu onih končića je kako malena torbica, a u toj torbici su trusovi ili sjeme. Uslied vlage i topline razviju se sitna vlakanca, koja vjetar brzo i lahko raznese, pak se bolest veoma hitro po svem vinogradu razširi.

Od godine 1862. su se počeli vinogradari boriti proti pepelu sa žveplom ili sumporom i to je jedino uspješno sredstvo, koje se i danas još pozna i občenito rabi. Kažu ipak, da ni sumporanje ne uništi posvema pepel, nego mu samo umanjuje žestinu. Ako se hoće imati od sumpora koristi treba sumporati u dane liepe, tihe i tople, kada nema rose, ali ne o podne od 12—4, nego radje u jutro. Sumporanje iza rose ili kiše ne koristi ništa, jer onda sa kapljami pade i sumpor na tlo.

Nekoji hvale i preporučaju sumpor iz Romanje, neki onoga iz Pesova, neki onoga iz Rimini, neki onoga iz Sicilije itd. Po mnienju vrstnih vinogradara sumpor je svaki dobar samo ako je čist i ako je fino samliven. Da je čist može se lakho razpoznati ako ga se nekoliko saspe u čašu ili žmulj napunjen do polovice vodom. Bude li iza 24 ure sumpor još uviek plivao na vodi i ništa pustio na dno, znak da je čist. Inače ima primješane sadre ili drugoga šta. Finoću se ne dade tako lahko razpoznati. Zato se obično rabi ciev nazvanu Chancel, koja stoji 4 krune. Ako ova kaže, da je žveplo fino najmanje 65 stupnjeva onda ga može rabiti, nego pravi sumpor treba da ima 75—95 stupnjeva finoće. Što je izpod 65 stupnjeva nije za nikakovu porabu.

Mi smo u ovom kotaru doživili, da su mnogi trgovci za skupe novce prodavali sumpor od 52 stupnja finoće. To je bila prosta prevara, jer od takova sumpora nije koristi. Zato preporučujemo našim gospodarom neka kupe sumpor samo u poštena trgovca ili putem svoje gospodarske zadruge. Platit će ga sigurno jeftinije i dobiti će dobru robu, ali ako plate i koji heler draže biti će sigurni, da njim neće biti ni trud, ni trošak uzaludan.

Za sumporanje se rabe kod nas latice ili pak kojekakove mješiće. Mi bi svjetovali našim vinogradarom, da se toga okane i da si nabave nove sprave, kojimi prištede mnogo truda, mnogo žvepla i radnju svoju bolje obave. Te nove sprave su Velmorelova „Torpille“ i Nechvilova „Vindobona“ i druge njima slične. Stoje 20—26 kruna. Za nabavu neka se obrate na svoju gospodarsku zadrugu.

Sumporati treba prvi put kad su trsove mladice duge 6—8 cm. Kako ćemo u drugom broju kazati za ovu prvu ruku je dobro rabiti obakreni sumpor, t. j. sumpor komu je primješano 3% modre galice. Ovaj sumpor stoji oko 2 krune više od prostoga. Drugi put se sumpora 20 dana za tim sa čistim sumporom, a treći put kada trs cvate ili odmah iza cvatnje. Nekoji se boje sumporanja za vrieme cvatnje, jer misle, da to škodi, al to nije pravo i dokazano je pače, da sumporanje za vrieme cvatnje pomaže i pospješuje oplodjenje cvieta. Četvrti se put sumpora ako treba u drugoj polovici mjeseca julija, kada jagode počmu mnijenjati boju. Kada god trebati će sumporati i kašnje, naime kada su već jagode skoro zrele, i to ako se na njima opazi nekoliko onog sivog praha, koji odaje pepel ili oidium.

Treba imati uviek na pameti, da sumporanjem se idje više za tim, da se prepriečí širenje pepela nego li da ga se ubije ili uništi. Gdje se je već pojavio može ga se obustaviti ali težko uništiti.

Ki nam je ča poslal.

Za cielu godinu 1904. platili su nadalje gg. Ivan Tiringer, kapelan Jelšane; Dr. Ante Rutar, liečnik u Vrgovcu; Stjepan pl. Benedetti, Rieka; Stipanić Mate, Opatija; Niko Perčić, Rieka; Dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu; Dr. Ljudevit Čiković, c. kr. prof. Trst; Mirko Galaci, Škrbići; gdja. Ljubica Deškoviće, Volosko; prof. Dr. Arnold Gjuro, Zagreb; Ivan Tul, Trst; Pop Josip Pavačić, Belej po K. 8; Egon Mohović, Rieka K. 20; Anton Bregovec i Samuel Vladiković, Volosko po K. 10. (Živili!). — Andre Medvedić, Rieka; Petar Trecić, Sv. Matej-Pogled; Frane Diraka, Srdoči; Josip Kužmanić, Tinjan; Anton Marelja, Poljane; Ivan Luran, Beram; Ivan Gržetić, Rieka; Gašpar Jedretić, Berseč; Martin Banovac, Sv. Petar u šumi; Jakov Doričić, Rieka; Anton Martinčić, Beram; Filomena Jurdana, Pregora; Frane Brajan, Srdoči; Mikičić Gjuro, Cres-Belej; Barušić Mate, Jurandvor; Ivan Lenac, Zamet; Hlanuda Anton, Veprinac; Ivan Uković, Podgrad; Petar Albanežе, Omišalj; Stjepan Zadković, Mune; Benedikt Godina, Skedenj; Franjo Bačić, Kantrida; Rusac Anton, Beram-Tinjan; Andre Rubeša, Rieka; Anton Gambar, Marčelji; Josip Srdoč, Rieka; Širola Ivan Zvanče, Sv. Matej; Hrvatska čitaonica, Rovinjsko selo; Josip Paulinić, Jurčići; Mate Kukanić, Brnčići; Hrvatska čitaonica, Unije; Anton Kalčić-Barela, Lipa; Petar Vlašić, Novavas; Ante Belanić, Arbanasi; Ivan Hlanuda, Veprinac, po 4 krune. (Živili!)

(Sliedi.)

4 para cipela

za for. 2·50.

Radi podpune razprodaje dućana prodaje se samo još nekoliko dana za gori navedenu nizku cienu: 1 par mužkih, 1 par ženskih cipela na vez (Schnürschuhe) sa jakim podplatom, nadalje 1 par mužkih 1 par ženskih modernih cipela. Sva četiri para izdelana su u najnovijem obliku, elegantno i trajno. Kod naručbe dosti je navesti duljinu noge u cm.

Razašilje se pouzećem po eksportnoj trgovini cipela:

H. Wachtel, Krakov 46

Dozvoljuje se promjena eventualno vraća se novac.

Poziv.

Podpisani cijeni se pozvati Vas na XI. redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 5. maja u Kastvu uz sliedeći

dnevni red:

1. Izvješće predsjednika;
2. Ovjerovljenje zapisnika;
3. Izvješće blagajne i pregledanje računa;
4. Izvješće delegata o glavnoj skupštini „Zavere“;
5. Izjednačenje plaća učiteljica sa učiteljima;
6. Hrvatske čitanke za pučke učione;
7. Promjena društvenih pravila;
8. Učiteljski rezervni fond;
9. O ustrojenju pokrajinskoga učiteljskoga društva;
10. Biranje delegata za glavnu skupštinu „Zavere“;
11. Eventualni predlozi, koje se ima tri dana prije najaviti odboru:
12. Biranje novoga upravnega odbora.

Početak u 9 sati prije podne, ako nebi bio dostatan broj članova onda u 9½ sati prije podne.

Odbor „učiteljskog društva kot. Volosko“.

Jelšane, dne 19. aprila 1904.

Predsjednik: I. Makarović, Tajnik: Puharić.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Oglas.

Podpisanomu je čast javiti poštovanom občinstvu, da je u gradu Kastvu, kuće broj 82 otvorio vlastitu

brijačnicu

Preporuča se stoga najtoplije poštovanom občinstvu za što veći posjet, a on će sa svoje strane nastojati, da bezprikornom poslužbom svakoga udovolji.

Gjuro Hereget,
brijač.

4 para cipela

samo zalik 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine. 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: Exportna trgovina cipela

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Tražim

dečka naučnika za svoj dućan na Slatini.

Ivan Letiš,
trgovac.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrčić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišče (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan pršten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vrieli, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne, a to je ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju) na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakog četvrtka poslje podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za soljake 4 krune, pojedini broj 6 halera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 18. Volosko-Opatija, u četvrtak 5. maja 1904. God. IV.

Dojdući broj „Narodnog lista" izaći će radi blagdana Uzasašća mjesto u četvrtak u sriedu, dne 11. t. meseca.

Dva smrtna greha va našem narodnem životu.

Velika je moć organizacije. Ona je potrebna obitelji, družtvu, potrebna je selu, mestu, gradu, zemlje, državе, potrebna je vojske i na kraju i na moru. Pomislimo vojsku, ka ne bi nad sobom imela ni jednega, nego bi išla kuda bi ju noge nosile i radila onako kako bi svakemu pojedinemu vojniku ale oficijalu va glavu skočilo. Ča bi bilo s takove vojske? Uzmimo vojsku na moru. Tu je admiral, ki dava zapovedi celoj flote. Pomislimo, da bi svaki zapovednik od svakega pojedinega broda, od karocadi, korveti ale torpedinieri otel delat svojom glavom, mimo zapovedi vrhovnega zapovednika. Ale pak da bi svaki sotoficial ale pak svaki soldat onako vladal, kako bi sve to on otel. Do česa bi prišlo s takovom armadom? Sama bi se uništila. Gdje je družtvo, tu je potrebna disciplina, organizacija, tako da gdje ima puno glava, da je jedna sama duša. Samo tako more se poć jednim pravim putem — samo tako će se doć do pravega kraja, do željenega cilja. Drugačeje pak, kada svaki hoće da gre svojim putem, do cilja se teško dohodi, zač taj drugi put je kriv — a krivi su puti većputi i pogibeljni, a svakako vavek najdalji, tako da se po njimi pride kraju ili nikada ili pak jako kasno.

Takove se žalostne posljedice opažaju i va našem političkem življenju. Hodite, va ko mesto ćete, svuda ćete nać ljudi, keh je Bog nadaril boljim umom i razumom. Takovi ljudi misle često razborito i pametno, njim dolaze drugi, slabiji, na savjet, na poduku — i va najviše slučaji njihova i valja.

Va prvi mah će svaki prosudit: Aha! to su fanjski ljudi, to su steni, na keh će se moć gradit zgrada narodne buduće sreće. Oni, ti ljudi, jer pametni, bit će izgledom drugim, slabijim, oni, ti pametni izabranici bit će kako i oni zapovedniki torpediniera vavek pripravni na navalu, ale vavek pod zapoved višili, boljih, učenijih. Nego na našu žalost i na veliku nesreću celega našega naroda temu nije tako. Puli nas vam to gre od prilike ovako: Čovek običan, bez posebnih, većih študija, ali sa zdravom glavom i bistrim okom stupi va narodnu borbu. Tu se on ili sa svojom živom besedom, ili šegavinom ili čim drugim odlikuje nad mnoge druge svoje sumješćane. Svi gledaju va njega kako va čoveka, na kega se moreš pouzdat va potrebe i zanest se. Takovega se čoveka obično pohvali javno va kakovem razgovore, a kadgod dojde njegovo ime i va novine. Tako vam on dojde do štovanja i do glasa mej svojemi ljudi, ki va njega gledaju s ljubavi i s puno ufanja.

Nego sada dojde crv, ki će počet grizt lepo stablo uspjeha. Grizt će ga, dok ga posvema ne izgrize. To vam je zavist — prokleta nenavidnost. I drugi bi otel bit kako on, a ako pak ne more bit kako on, zač nima za to sposobnosti, onputa vam je on jadan na sebe i na celi svet a najviše na onega, čigova slava mu ne da mira ni pokoja. Tu je razlog velikim svadjam, tu je seme divljemu i zlorademu neprijateljstvu — srčbi, mržnji i. t. d. A ki od tega trpi? Narodna stvar, narodni napredak, naše blagostanje u više slučajeva i narodni obstanak. Naravno, jer se medjusobnemi svadjami troše narodne sile, slabe se i razdvajaju. Na to pride neprijatelj i sveta stvar, za ku su se borila tolika i tolika pokolenja, na jedan put zgine i propade.

Ali ima i drugi jedan smrtni greh, a taj je — oholija. Čovek, o kem smo prije govorili, da ima neč više va glave nego drugi, njegovi najbliži, kada vidi, da je prišal do nekakovega glasa, (kada god i nezasluženega) onputa vam se on malo po malo vas promeni. Va glavu mu pride nekakov crv od proklete oholije, ka ga zjida i ne da mu mira. Mesto, da ostane svojem ljudem dobar prijatelj, svjetovatelj i drug, on se na jedan put zoholi i počne sveh i svakega gledat z visokega — i već se ne more s njim živet. Pohvale i priznanja su ga smutile, zaslepile, znemile i on ne zna već ča dela i Bože sačuvaj, da mu jednu prigovoriš, da mu jednu prebiješ. Skočit će kako mačka i kako zmija će zasut va te svoj otrov. On već ni vredan zmerit, koliko zna, on misli, da je sve znanje pozobal — on se prti i onamo, kade ne bi smel, hoće da bude veći nego je, slavniji i uvaženiji nego mu to more bit — z jednom besedom, kako da se je sam nečisti va njega zatukal.

Takoveh ljudi ćete nać va svakem većem ili manjem meste. Oni su pravi otrov, prava kuga za družtveni život i od sto slučaja devedeset i devet puti su krivi, da narod ne samo ne napreduje, već da i nazaduje.

Leka ima i za jedan i drugi greh: naime za nenavidnost i za oholiju.

Za nenavidnost: Kad vidite kako se nesposoban ali pun mržnje čovek diže na poštenjaka, ki se va istinu trudi i muči — i to nesebično — oko obćega dobra, stanite valje na put onemu, ki iz jala bi otel stupit na mesto onega dostojnega. To se more postignut na sto načina. Najbolji je onaj, da se s takovem smutljivcem nijedan ne druži i da mu nijedan ne pomaže oko njegovega nepoštenega dela.

Za oholiju: I tu ima leka. Smušenjaku, ki se sam svojom slavom opija, stanite na rep. Pokažite mu zubi, izvrgnite ga ruglu, ostavite ga samega i videt ćete kako će brzo k pameti prit. A ako pak on i ne pride k pameti, bit će to nauk drugim, da se nikad ne zaborave va nenavidnosti ni da se ne ponose va bedastoj svojoj oholije.

Tudje poštuj a svojim se dići...

Malo koji narod na svetu ima takovu slabost, da se tako lahko poprimi tudjih navada i tudjega jezika, kako ju ima naš hrvatski narod. Tomu je puno kriva zanemarena pučka naobrazba i prosvjeta med Hrvati a takodjer i okolnost, da se oni vrlo lahko nauče svaki i najteži tudji jezik. Viečni ratovi i borbe, koje su Hrvati vodili proti raznim svojim neprijateljima navlastito proti Turčinom nisu njim do nedavna dopuštali, da se oni brinu za naobrazbu i prosvjetu puka kako su to mogli učiniti drugi narodi Europe. Ta dokle su drugi narodi mogli ustrajati i polaziti razne škole, Hrvat — čim je mogao sablju pasati — morao je na granici braniti svoju domovinu a po tome i celu Europu od turske poplave. Zato smo mi Hrvati donekle zaostali u prosvjeti pred drugimi narodi, zato nije narodno osvedočenje kod našega puka onako čvrsto kako je kod drugih više prosvjetljenih naroda, koji svoju narodnost poznaju, javno očituju i s njom se ponose. Kod nas je — koliko je to gorko priznati, al se mora — još mnogo prostoga puka hrvatskoga roda i jezika, koji usled pomanjkanja škole nema nikakove naobrazbe, koji radi toga niti nezna kojoj narodnosti pripada. Jeli čudo, da takav puk čim se pomeša s ljudi druge narodnosti, poprimi tudji jezik i tako sebe i svoju djecu odnarodi? I naša politička potištenost i razciepkanost mnogo doprinaša odnarodjenju dobroga diela našega naroda. Nekoji naši ljudi krivo misle, da je lepše, da je finije govoriti tudjim jezikom, da je sramotno priznati se Hrvatom. Kako se varaju! Pošten čovjek neće se nikada sramiti svojih poštenih roditelja, makar oni bili najsiromašniji, najslabiji. Tako se nesmijemo ni mi sramiti našega hrvatskoga jezika i naše hrvatske narodnosti. Naš je jezik prekrasan, kako to priznaju najveći učenjaci svieta i nemamo razloga da se ga sramimo i da ga zapostavljamo tudjemu možda i ružnijemu jeziku. Naša je hrvatska narodnost častna i slavna jerbo Hrvati zauzimlju u svetskoj povjesti radi svoje hrabrosti, vjernosti i ljubavi napram domovini, častno mjesto. Do nedavna sudilo se je krivo o Hrvatih ali u najnovije vreme počeli su svi kulturni narodi sveta upoznavat Hrvate i spoznali su ih vrednimi svojih simpatija. Pred malo vrémena je profesor na milanskoj universi gosp. Luigi Pavia držao u Milanu jednu konferenciju o Hrvatih, u kojoj je prisutnim Talijanom raztumačio kako su Hrvati hrabri, napredni, kako se junački bore proti svojim tlačiteljem Madjarom, pak je njegovo predavanje pobudilo u Talijanima velike simpatije za Hrvate. Dokle nas drugi narodi ciene i štuju zašto ćemo mi sami sebe mrziti i zatajivati svoj rod i jezik? To bi bila upravo sramota. Svoj hrvatski jezik, svoju hrvatsku narodnost moramo svom dušom svojom ljubiti, sujimi se dičiti a pod nikoju cienu nesmijemo svoj hrvatski jezik zapostavljati tudjemu. Ove naše rieči morale bi osobito zapamtiti naše žene, koje iz nekakove bedaste oholije vole govoriti tudjim jezikom nego svojim, te neoprostivom lahkoumošću uzgajaju svoju djecu u tudjem jeziku, odgajajuć tako same narodne izdajice. — Dao Bog, da ove naše iskrene rieči padu na plodno tlo!

Rusko-Japanski rat.

Prišlo je do prve bitke na kraju. Na sjeveru Koreje ima rieka Jalu, ku moraju Japanci pregazit, ako hoće da prodru va Mandžuriju. Kuropatkin ih ni nikada mislel sprečit va tem — on je samo na neka mesta postavil po nekoliko vojniki, ki su imeli branit svoje pozicije dok bi se dalo — a onda povuć se natrag. Svrha dakle tega bila je, da se neprijatelja zabavi i smeta kod iskrcavanja, da se tako Rusi, ki imaju svoju najveću silu va srce Mandžurije, mogu bolje pripravit. Da pak Kuropatkin nije mislel udrit na Japance kod reke Jalu, najbolji su tému dokaz mali odieli vojnika, keh je on razvrstal duž iste rieke.

Na jednom takov odiel namjerila se na kraju prošlega tjedna puno jača japanska vojska. Rusi, ako i mali brojem, su se junački branili i nanesli Japancem puno gubitak. Više dan su Rusi držali svoje pozicije, dobro se branili a za tim — prema zadobivenoj zapovedi — uzmakli nazad. Kod toga su naravno i oni zgubili i vojske i častnika, ali to sve neće imati nikakova upliva za daljnju vojsku. Veće dogodisaje valja čekat onput, kada se sraze obe velike vojske i japanska i Kuropatkinova. Svakako to stoji, da imaju Rusi pred sobom i jakega i dobro uvježbanega neprijatelja, ki se neće dat nadvladat tako lahko. K tomu ne valja zaboravit, da su Japanci doma, a Rusi silno odaljeni od svojih središća. Nego poznavajuć rusko junačtvo, silu i moć, mi smo više nego li sigurni, da će konačna pobjeda bit na strani Ruskoj.

215

Na moru su Rusi va ovo zadnje vreme puno bolje sreće. Vladivostočka flota potopila je ovih dana tri japanska manja parobroda, ki su nosili Japancem hranu. Zatim su potopili veliki japanski parobrod „Čingčia Maru“ od 6000 tonelati. Bil je krcat ugljena i živeža za japansku vojsku. Taj parobrod je va prvi mah zel ruske za japanske brode i dal njim je senjal: Nosim za vas ugljevlja!

Na to mu je ruski brod naložil da stane. Videć to, japanski se je parobrod okrenul, kako da će pobeć Rusom, ali ga Rusi sustaviše. Kad su ruski oficiri pošli nanj, da ga pretraže, našli su na njem nekoliko japonskeh oficiri, keh su odmah Rusi zasužnjili. Zatim su iskali još i dalje — i va jednem zatvorenem meste našli su do 130 vojnika. Pošto se ti vojnici nisu oteli predat, dan je nalog, da se ima parobrod potopit. I doista, Rusi su na parobrod odapeli jedan torpedo i par balot i parobrod je šal na dno.

Isto tako dobre viesti dolaze i od Port-Artura.

Ponedeljak u noć došlo je pred Port-Artur pet torpediniera. Rusi su na njih sasuli vatru, dve potopili a druge prisilili na uzmak. Malo zatim opažene su druge japanske ladje a njima na čelu veliki parobrod, kega su Rusi potopili izvan ulaza u luku. Malo zatim su došla opet dva parobroda, keh su Japanci hteli potopit na ulazu u luku, da ju tako zatvore, ali su ih Rusi prije potopili. Pô ure zatim došla su opet četiri takova parobroda od keh su se dva razletela na ruske mine. Dva su se odmah potopila a dva nekoliko za tem.

Do mala doplovila su opet tri parobroda. Jedan od njih je nabasal na rusku minu, drugi se je razbil o pečinu, a trećega su ruski kanoni hitili na dno.

Tako su Japanci tu izgubili deset velikih parobroda i dve torpediniere.

Bitka još traje.

Najnoviji škandal u Budimpešti.

Neprodje mesec, ja niti jedan dan, da se ne čuje o kakovom velikom škandalu, koji se dogodio budi kadegod va Madjarskoj. Još je va friškoj pameti onaj madjarski učitelj, koji je obezčastil tolike i tolike svoje učenice, još se svi spamećujemo na veliki škandal, kojega je u peštanskom parlamentu počinil grof Szapary sa čifutom Dienes i grofom Khuen-Hedervary. htijuć podkupiti zastupnika Zoltan Pappa. Zadnji tjedan meseca aprila dogodilo se je u Budimpešti ovo: Aleksander Fenyö, glavni urednik i suvlastnik Košutovskoga organa „Egyetertes“ nalazil se je u stubištu palače Clotilde. Tamo je zapazil drobnu kćerčicu jednoga uglednoga gradjana, koja je tamo čekala otca. Prvo nego se je malica niti snašla, skočil je Fenyö na nju i htio ju je silovati. U zadnji hip donesal je sam Bog njezinoga otca, koji je primil Fenyö-a za vrat, dobro ga namlatil i z vritnjaki dopratil do ulice. Ovde ga je dočekala svetina, koja ga je, doznavši za njegov sramotni čin, htela na mestu ubiti. Teškom mukom mogla je policija spasiti Fenyöa od zlostavljanja sa strane svetine, odpeljavši ga kočijom na policiju od kuda bijaše nakon preslušanja pušten na slobodu (!) Još iste večeri imal je Fenyö obraza (e, čifut!) onako ogreben i ranjen doć u reštauraciju Hotela Hungaria od kuda su se udaljili svi gosti čim su njega opazili. Isto mu se dogodilo drugo jutro u Caffe Pannonia. Otac one djevojčice prijavil ga je sudu, te je ovaj odredil uapšenje Aleksandra Fenyö-a. Ovaj je pako pobjegao iz Madjarske prije nego su ga mogli uloviti te su ga jedva 28. aprila u Sargaus u Švicarskoj zakvačili. Sada da čujete, ki je ta Fenyö. On je bio prije urednik jednog vladinog lista. Čim se pak doznalo za njegovu prošlost (sada ima 38 let) bil je odpuščen i povukal se je u zabit. Kroz leta i leta zavadjal je drobne djevojčice izpod 14 let ili silom ili darovi, tako da je policija neprestano imala s njim posla. Za svim tim, da su te svinjarije Fenyöa bile poznate ipak je on užival slobodu. Pred nekoliko godina pobegal je sa ženom nekoga bankira Gustava Mahler, oženil ju je radi njezinoga novca, s istim je kupil organ madjarske neodvisne stranke „Egyetertes“, uzel je za suradnike zastupnike Frana Kossuth (sa mesečnom plaćom od 1000 kruna) i Karla Eötvös. Od sada je Fenyö postal svemogući. Svi su mu se klanjali, ministri, zastupniki, literati, sve se je okolo njega vrtilo, kako okolo jednoga vladara. Ali on je ipak nastavil svoj sramotni život. Nasuprot svake djevojačke škole imao je po jednu sobu, kamo je mamil i izmamil mnoge žrtve. Policija je za sve to znala ali močni njegovi prijatelji su sve zabašurili i svejedno se s njim vodili izpod ruke po Pešti i druguda. To more služit baš na diku i čast madjarskomu narodu. I još imaju madjari obraza reć, da zvan Madjarske ni življenja i ako je da ni takovo. Mi bimo radje rekli: Izvan Madjarske ni prasac, ako ih i je, nisu ni izdaleka takovi kakovi su madjarski. Fenyöva žena i kći nalaze se sada u Sanatoriumu Dr. Szegö u Skrbićih. I istarska talijanska stranka ima svojega Fenyö-a.

Naše predplatnike, koji nam još nisu platili lista, molimo da to učine čim prije, da možemo i mi plaćati svoje račune.

Domaće vjesti.

Naše prijatelje i suradnike molimo, da nas u našem težkom podhvatu malo izdašnije podpomažu. Kad se kritizuje, svi govore, svi kritizuju, kad se mora raditi i pomoći svatko se susteže. Zar ćemo tako napried?

Udruga sv. Mihovila u Rubeših priredjuje u nedelju, dne 8. maja o. g. u prostorijama „Narodnogá doma“ u Kastvu, prvu svoju zabavu uz sudjelovanje „Istarske vile“. Početak u 8½ sati na veče. Ulaznina po osobi 1 kruna. Razpored zabave je sliedeći: 1. A. Förster: „Planinska“, mužki zbor; 2. M. Grossman: Sa zidina Kastav-grada, vienac Kastavskih narodnih pjesama, udara tamburaški zbor; 3. I. Muhvić: Jorgovan i slavulj, mješoviti zbor; 4. M. pl. Farkaš: Ples patuljaka, tamburaški zbor; 5. Na policiji, šaloigra u 1 činu. 6. Ples.

Austrijska cenzura. Austrijska cenzura — stara puritanka — rado je sebi prisvajala pravo i visoke čuvarice morala. U to ime ona je kidala, rezala, kljaštrila, plienila sve, što bi moglo štetonosno djelovat na moral u narodu. Njezinu tvrdu šaku osjećali bi osobito pisci knjiga, pa bili oni domaći ili inostrani. Više puta su njezine oštre mjere bile doista na mjestu. Biata ima dosta na svietu, čemu da ga još i knjige rasiplju.

Nego više puta bi ta cenzura i zažmirila jedno oko, a najveć krat bi širom raskolačila obje oči i vidjala zlo, gdje ga nije bilo. A zašto to? Jer se u dotičnoj knjizi ili novini govorilo o nečem, što nije bilo po čudi ni njoj — ni njezinoj vladi. I plienila, plienila samo da slobodna misao ne dopre u sviet.

Kad se pak radilo o tom, da se medju sviet prospe nešto, od čega bi sveta naša vlada imala svoju korist, u tom bi slučaju cenzura zatvorila jedno a ako bi trebalo i obje oči.

Naša austrijska vlada misli, na priliku, da je njoj u prilog, da Krstić sije razdor medju našim narodom u Istri. Ona, ta slavna vlada računa ovako: Budu li istarski Hrvati složni — mi ćemo imati s njima uviek neprilika. Dok su ti ljudi složni dotle su i jaki — i mi ćemo s njima vladati teško. Razdvojeni te oslabet i mi ćemo s njimi vladati lahko. Dajmo dakle Krstiću pomoćnicu ruku, neka on i dalje širi mržnju mej jednokrvnom braćom.

Samo tako je moguće tumačit onu zaslieplienost naše cenzure, koja pušta, da se Kratićeve gnjusarije i smradarije šire medju narod. Poznamo nekoliko jezika, u rukama smo imali na tisuće i tisuće raznih novina, ali na svoju dušu možemo prisetći, da još nigdje nismo našli onakova blata, kakovega riga u posljednjem svojem libelu ona plaćena talijanska fukara. A sve na veću slavu i diku slavne austrijske cenzure i prečiste, neporočne vlade . . .

Biskup va Lovrane. Lovranski stravederi bi oteli imet za plovana va Lovrane nekega Piranesa, ki da bi predikal i mašil samo talijanski i latinski. Da to dobiju, gledali su, kako bi se prigodom berme polastili biskupu Nagelu. I zaista, nakrcali su vam školu svu zbanderami a na vrateh su digli nekakovu brajdu, za ku je Ferdinando povedal ljudem, da se zove: „arco de trionfo“.

Kako je to bilo prvi put, da su naši stravederi va Lovrane čuli to ime, to nisu ga valje ni zapametili već su ga mešali s drugemi besedami. Ja sam na priliku čul ovaj razgovor mej dvemi Lovrankami:

— Vraze, dove ti va kozi zvelto?

— Nemo, non ti sa, kosa i ge fà al vescovo.

— A jumane, kosa?

— Un grando lozunić — — .

— A in dove questo?

— A sulle „Porte“ — passar el potok..

— Scumeto, quello non zè lozunić, quello zè —

— Quello se come arcobaleno...

Mesto arco de trionfo!.. A mà — stravederi!...

Kada smo već na tem „arcobalene“ moram vam zajedno povedet još i to, da je na njem stalo napisano: Salve! Sada su si i opet naši Lovranci razbijali glavu, ki vranić je pak to Salve? I bili su na čudu, zač njim tega ni znal nijedan povedet. Kukuma leži, Valčić ne zna, Blejamin da je dal dicionarij vezat v Reku — i tako nijedan njim ni bil vredan to protumačit. Ja sam njim to stumačil i rekal sam njim, da Salve znamenuje: zdravo! Oteli su me kamenovat, da to ni istina, zdravo da će reč — san.

Ale najlepše je bilo, kada je Cole stavljal ta slova na on arcobaleno. Pomešala su mu se, pak na mesto Salve prišlo je najedanput vanka — Slave! A biskup je već bil v Ike. Ferdinando se je z rukami i z nogami čapal za glavu. Jumane, jumane, vrišćal je, da ga se je čulo valje va Komušćak. Nego na to je brzo skočil Minjinjanji pak je brzo promenil slova. Bilo je jušto na dobu, zač se je onaj isti hip pokazala biskupova karoca. Čete reč, da su ovo floći! Onputa vi ne znate ča su lovranski stravederi!

Kako c. k. oblasti poštuju hrvatski jezik. Primamo i priobćujemo:

Voloska, am 7/1 904

Mjestno školsko Vijece

Kastav.

C. K. zemaljsko školsko Vijeće nakacalo je odpisom 29/12 1903 br 2613 suplentici na pučkoj učioni u Rukavcu Anki Češčut placu od 700 K godišnjah kod ovdješnog glav. paroznog ureda u zaplatnih mjesecinih obrocih pščamsi od 16/10 tg napred uz pravilno namiru.

Iznos od 100 Kruna godisnjih imo izplačati Mjestno školsko Vijece rešenoj učiteljici takodjer u mjeseć nih zaplatnih obrockah. Previjeni dokumenti (3 komada) noka se iztoj uruči pavratrostarnice.

C. K. Kot. Poglavar:

Tako nam, eto, ruže c. k. oblasti naš liepi jezik. Našim ljudima pako, osobito javnim uredima postavljamo na srce, da takove i slične c. k. nakaze svaki put vrate onamo, odkud bi i došle. Neka gospoda na kot. Poglavarstvu uče naš jezik i imadu ona za to dosta vremena. Ako pak neće, da ga uče, neka šibaju od mjesta, kojih su nedostojni. Naći će se već drugih, koji će za onakove tuste plaće znati občiti s narodom i pismeno i ustmeno na pristojan i doličan način.

Našim materam na srce. Vi, dobre matere, vi najbolje znate, koliko vredi devojačka nedužnost i nevinost. Vi znate, da je ta devojačka nevinost najlepši i najdraži cvet, ča ga je Bog zasadil va ovaj naš tužni i žalostni sviet. Taj prelepi cvet Bog je povjerił Vam, dobre matere, da ga vi čuvate od svakega zla, od svake napasti. Zač taj cvet devojački, koli bil lep, toliko je i slab: njemu škodi svaki i najmanje nečisti dašak i vjetrić.

Zato vi, dobre matere, vi valja da gledate, da nikakav nečisti dašak ne pride do tega vašega cveta, s vašom skrbnom rukom morate vi sve odstranit, ča bi taj slabašni cvetak moglo pokvariti.

Matere! Ima va Rukavačine, Leprinašćine, Lovrane, Moščenicah i na žalost i druguda divojak, kem va kuću prihaja onaj blatni list „Prava naša Sloga“, ča ga na veliku sablazam sveh poštenih ljudi štampnje onaj već toliko puti za laži odsuđeni Krstić.

Te divojke čitaju taj blatni list. Čitaju va njem stvari, ke ne bi smela znati nijedna poštena žena, a kamo pak divojka. I one, te divojke pitaju se s tom grešnom, djavolskom hranom, pitaju se s onemi smradarijami, ke njim blate i telo i dušu.

Divojke, ke ovakeve stvari čitaju, već su izgubile svoje poštenje, već su va sebe gnjile i mrske. Njihovo mesto ni va nijednoj poštenoj kuće — njihovo je mesto va gnjojišće. Matere! Vi, ke ste dobre, i ke ne puštate, da vam va kuću hodi ono mrsko blato, onega poganskega lista, gledajte, da i drugačije očavate vaše kćeri od onega gnjileža. Ne puščajte vaše kćeri z divojkami, kem va kuću prihaja „Prava Sloga“, zabranite njim svaki saobraćaj s njimi, ne dajte da kužni dah oneh pokvarenih stvori okuži vaše poštene i vredne kćeri, ne dajte, da njim duša prije vremena zgnjileje, slušajuć ljudem i Bogu mrske stvari, ča ih okolesije Krstić i njegov blatni list.

Mjestne vjesti.

Njegovo Veličanstvo švedski kralj Oskar II. odputovat će danas s carskim yachtom „Pelikanom“ u Trst. Odavle ide u Milan a odande u svoje sjeverno kraljevstvo.

Veliki vojvoda luksemburški taj vredni i simpatični starac, odputovat će, kako čujemo, dne 16. ovega meseca va Luksemburg. Bog daj, pak nam se taj dobri i stari prijatelj, do godine opet vratio.

Imenovanje. Gospodin Makso Černe, dosadašnji c. k. sudbeni pristav u Voloskom, imenovan je c. k. kot. sudcem u gradu Krku. Čestitamo!

Gostova u Opatiji ima danas oko 1200. Druga ljeta ih u ovo doba nije bivalo ni 500. Liep je ovo znak, da Opatija napredjuje sve više i više.

Na prvi maj u jutro oko 6 ura išlo je nekoliko radniki kroz Opatiju pjevajuć „Marsiljezu“. Malo za njimi prošla je i mjestna, ljećilištna glazba trumbetajuć nekakove nemške stare i otrcane marši. Druga vremena!

Biskup Nagel v Opatije. Prišal je i otišal, kako sena, ka ne pusti za sobom niš. Najzada biskup, ako ćemo pravo reć, i ni baš zločest čovek. On se tako milo i sladko smeje — i mi smo sigurni, da on nam ne bi bil tako protivan, da ni oneh prasneteh židovi va Trste. Ma ča ćete no, kad su mu oni Irudi vezali ruki — i on mora delat ča će oni. A mi pak opet ne moremo srcu zapovedat i tako vidite, mej nami i biskupom pukla je strašna jama, i težko da će mej nami i njim bit ikada pravega mira i ljubavi. Škoda!

Jezuiti v Opatije? Ovi dni se je prosul glas, da će v Opatiju prit jedna kumpanija jezuiti, ki da misle tu sagradit crekav i nastanit se puli nas za vavek. Kako je poznato, jezuite tiraju od sveh stran, pak bi reč, da su sada ovamo obrnuli provu. Ako se ova viest potvrdi, mi ćemo se povratit na ovaj predmet, da našemu narodu pokažemo ča su i kakovi su ti jezuiti i kako su se oni pul više prigodi — osobito ča se tiče našega crkvenega jezika, ponesli premanašemu narodu.

Jurina i Franina va zadnjoj „Našoj Sloge“ rugaju se onem „balarinom“, ki hlepe za medajami i križići. Jurina govori, da bi on već tem tanekem prisoštal medalju kako trebe . . .

Slabo škropljenje cesta po Volosko-Opatiji. Budući ni već nekoliko dana dašdilo, nastala je silna prašina osobito po ćarakoj cesti. Ova se cesta jako slabo polieva premda ima poduzetnik za škropljenje cesta dužnost, da ju barem dva puta na dan dade poškropiti. Prodje više dana u kojim se ta cesta niti jedan put ne poškropi. Komu je dužnost pripaziti na to neka pripazi!

Grda nepodobščina. Ako ideš u okolicu Volosko-Opatijsku šetat, naletavaju te drobna domaća djeca besjedami: „pit a krajcar“. Ja dapače dogodilo se to i na volosk0j pantice blizu mula. To je tako gnjusno i grdo, da se sami sramimo za one roditelje, koji puščaju svoju djecu da se tako ponašaju. Reć će koji roditelji, da nisu krivi, jerbo da ne moru uvijek na djecu pazit. To je donekle istina ali nam se čini, da nekoji roditelji svoju djecu baš na to napeljuju. Mestnim oblastim bimo preporučili, da malo bolje pripaze na tu zapuštenu djecu.

Narodne poslovice.

Gladno oko sna neima.

*

Dar i ljubav zajedno su.

*

Izgubljeno vrieme težko se naknadi.

*

Lahko je voda zamutiti, ali ju je teško izbistriti.

*

Najgori su oni ljudi, koji te u oči hvale a za tobom kude.

*

Ko vino pije, rgja ga ne bije,
A ko mnogo pije, po glavi se bije.

*

Nije siromah tko malo ima, već tko mnogo želi.

*

Od šutnje glava ne boli.

*

Teško onom, tko starijeg ne sluša.

*

Nije drago što je liepo, već je drago što je srcu milo.

*

Moli se Bogu kako da ćeš sutra umrieti, a radi kako da ćeš uviek živjeti.

*

Lijenost troši dušu kao rdja željezo.

*

Od noža rana zaraste, a od jezika nikada.

*

Pijana glava puna je veselja, al se brzo kaje i domišlja.

*

Dok djevojka, baš kô srna,
Kad nevjesta baš ni s mjesta.

*

Gdje je ljubav, grieha nejma
Jer gdje je ljubav, tamo je i Bog!

Narodno blago.

Svega po malo.

Ovogodišnji carski manevri biti će med Skrakonicem i Voduavom u Českoj.

Hrvatsko društvo za namještanje naučnika u obrt i trgovinu u Zagrebu daje ovime na znanje, da je otvorilo današnjim danom svoju poslovnicu i za namještenje trgovačkih i obrtničkih pomoćnika (kalfa), te pozivlje najučtivije sve trgovce i obrtnike, kao poslodavce, da se glede pomoćnika za slučaj potrebe obrate izravno središnjemu odboru gorujega društva, koje od sada naslov nosi: „Hrvatsko društvo za namještanje naučnika i pomoćnika u Zagrebu, Jurišićeva ulica broj 24“. Isto tako upućuju se svi trgovački i obrtnički pomoćnici, da se glede namještanja bud u trgovini, bud u obrt, izravno prijave gore označenomu društvu. Pobliže obaviesti ili informacije za obje stranke daje naš odbor, na zahtjev dotičnika dragovoljno i bezplatno.

U Zagrebu, 15. travnja 1904. Odbor.

Društvo za promicanje brodarstva u Austriji ustrojilo se nedavno u Beču. Začetnici toga društva izdali su proglas, u kome su istakli svoje stanovište, kao i sredstva, kojima kane unapredjivati društvenu svoju svrhu. Oni se ne pouzdavaju u pomoć i podporu države, dapače vele u svom proglasu, da treba sredstva za postizavanje namjeravane svrhe namaći dobrovoljnim učestvovanjem, jer inače da se neće moći udovoljiti uvećanim zahtjevima glede unapriedinjenja pomorskih interesa, za koje da se može naći sredstava u državnom budgetu.

I u modrim valovima mora, veli se u programu poetičkim polotom, leži dobar dio budućnosti naše monarkije. Ta se je istina žalibože vrlo kasno na mjerodavnim mjestima počela uvidjati, a vrlo kasno počelo se je i raditi prema toj istini. Zanemareno je od vijekova toliko, da se to sada u vrijeme najžešće utakmice naroda u pomorskom prometu neda tako brzo popraviti. Da postigne svoju svrhu, zasnovano će društvo buditi što razgranjeniji interes i razumievanje za pomorski naš promet. Ono će upriličivati sastanke, predavanja, pučne zabave, putovanja po jadranskom moru, izdavati će stručni periodični organ, davati stručna mnienja, sastavljati spomenice, sabirati statističke podatke, te će pokušati da stvori živ saobraćaj s mjerodavnim faktorima zakonodavstva i uprave, a tako isto i s udruženjima, koja rade u istom pravcu, bez razlike, da li su tuzemna ili inozemna.

Dar ruskoga cara. Ruski car darovao je ovih dana od svoga privatnoga imanja 200 milijuna (200,000.000) kruna za ratni fond. To je najveći dar što ga je do sada ikoji čovjek na svjetu učinio budi za koju svrhu. Ruski car mogao je toliko darovati jerbo je on najbogatiji čovjek na svjetu. Jedan ruski visoki dostojanstvenik najme pripovieda, da ruski car ima na godinu 200 milijuna kruna dohodka. Ali i potrošak ruskoga cara je strašno velik. Tako je na primjer sjajni ples, koji je bio malo dana prije nego je započeo rusko-japanski rat, stajao 4 milijuna kruna. Ruskim crkvam daruje car na godinu do 10 milijuna kruna. Prigodom zadnje biede i glada u Besarabiji darovao je ruski car za gladujuće ruske seljake 5 milijuna kruna. Isto toliko dao je za gladujuće Indijance.

Socijalističko ministarstvo sastavio je ovih dana na poziv engliezkog kralja, vodja socijalista u Australiji Watson. U tom ministarstvu su svi članovi izim generala Attorney socijalisti.

Na noge žensko staroga sveta. Pišu iz Arizone u sevrnoj Amerike, da tamo trebaju cele vagone ženskih, jerbo da na svaku žensku glavu dolazi po dvadeset mužkaraca. Ča prije dodje u Arizonu puno ženskih toliko bolje. Ne pita se ni za lepotu, ni za starost, ni za dobu. Naravski, da imaju mlade krasotice kako posvuda tako i u Arizoni prednost.

Štrajk svih advokata buknuo je ovih dana u španjolskom gradu Segovia, i to radi toga, jer se nije udovoljilo njihovoj želji, da se premjesti jednoga grubijanskoga sudca iztražitelja, koji je advokate vredjao.

Amerikanski miljardar Carnegie daroval je 5 milijuni dolari (25 milijuni kruna) za naslednike onih, koji kod spasavanja drugih ljudi u sedinjenih državah i Canadi poginu.

Čifutska sleparija. Neki dan je jedan berlinski list „Extrablatt“ donesal vjest, da su Japanci u Koreji ubili 12 tisuća Rusa. To je bilo napisano samo da se ljudi pomame i da svi kupaju taj čifutski list. Državno odvjetništvo je proti toj sleparije poduzelo korake.

Telefon, nevjerna ljubav i hatine. Pitat ćete kako to vraga skupa spada? Evo ovako: John Bouley, jedan mladić va New-Jersey v Amerike bil je zaručen za gospodjicu Alice Harry. Na jedan put shotela mu se je druga. Ni znal kako bi to sporučil miss Harry pak je šal na telefon i povedel je po telefonu, otca od svoje zaručnice, da je našal drugu. Otac mu je odgovoril da neka malo počeka na telefone. Zatim su otac i brat od zaručnice Alice Harry tekli k nevernemu zaručnika pak su ga s korbači svega isprebijali. John Bouley je od tega dneva tako zamrzil telefon, da ga neće već ni čut ni videt.

Bieg sudbenoga činovnika. Talijanske oblasti proganjaju 58-letnega činovnika tribunala u Spoletu, imenom Francesco Miglieta, koji je pronevjerio 60 tisuća lira.

Gorka istina. Na jednoj kući u Osterkappelu u Prajzkoj nalazi se ovaj čudni nadpis: „Pošteuje traje najdulje! A zašto? Zato jer se malo rabi. Razumite? Čudan nadpis ali gorka istina.

Kako da se čuvamo od sušice (jetike). U naših krajevih umira razmjerno mnogo ljudi od sušice. Ova je bolest priliepčiva pak se vrlo lahko prenaša od jednoga na drugoga. Sada se po svih civiliziranih državah poduzimlju obsežne mjere za pobijanje sušice. Grade se sanatorij samo za sušičave, ustrajaju se društva za pomoć sušičavim, stvaraju se zakoni i propisi za zapriečiti širenje te grde bolesti. Sušica je izliečiva a proti njoj možemo se obraniti. Sušica se najlaglje širi pljuvačkom. Za obranit se od sušice vrede ovi propisi:

„Nevalja nikada pljuvati na pod. Nikoma u lice kašljati. Po ulicah valja pljuvati u žepni rubac. Kod kuće pljuvati u pljuvačnicu od porcelana ispunjenu vodom. Pljuvačnicu valja svaki dan izprazniti, s kipućom vodom očistiti te sa svježom vodom opet napuniti.

2. Upotrebljivani rubac ima se sačuvati u vodi te po mogućnosti što prije ispariti s kipućom vodom. Obrabljena rubenina i posteljina bolestuika ima se zamotati u vlažnu krpu, te dobro zatvorena posebice spremati te posebice od druge rubenine prati i ispirati.

3. Ne metimo nikada sobe suho. U prahu se mogu nalaziti zarazne klice tuberkuloze (jetike) i time se može sušica poroditi. Pod valja poškropiti vodom. Metlu valja omotati mokrom krpom. Krpa se mora poslije metenja isprati u kipućoj vodi. Stan valja uvijek držati u čistoći.

4. Stan treba uvijek zračiti. U zimi valja ostaviti po mogućnosti mali otvor u prozoru, da kroz njeg dopire u sobu svježi zrak. Bolestnika treba dobro pokriti.

5. Hrana neka bude krepka i menjana (Meso, sočivo, povrće, tjestenine, kruh, maslac, sir, mlieko.) Ne valja previše jesti na jedanput.

6. Čuvati se je alkohola. Zloporaba alkoholom (vinom, pivom, rakijom, cognacom, rumom itd.) veoma je pogibeljna. Oni koji mnogo piju uvijek se najlaglje razbole.

Djeca ne smiju u obće nikada dobivati alkohola.

7. Mlieko se smije samo kuhano piti sirovo je mlieko pogibeljno.

8. Svakoga jutra treba čitavo tielo otrti vunjavom vlažnom krpom ili ručnikom. Zatim suhom krpom oribati do posušenja. Svakoga jutra isprati usta i grlo. Zube kefićom oprati. Nokte čistiti. Po mogućnosti često se kupati. Prije jela prati ruke.

9. Djecu ne valja nikada cielivati u usta.

10. Sušičavi moraju sami u postelji spavati. Onaj koji bi sa sušičavim ležao u krevetu mogao bi se zaraziti.

11. U slučaju smrti od sušice treba sobu mrtvaca dobro razkužiti. Stiene odtući i na novo požbuhati i bojadisati. Pod valja vrelom vodom dobro isprati, pokućtvo ili dobro razkužiti ili uništiti; rubenina i posteljina treba dobro u kipućoj vodi isprati.

Gostioničarsko-konobarski vjestnik. Primili smo na ogled jedan broj ovoga strukovnoga lista što ga u Zagrebu izdaju pod uredničtvom gosp. Vit. Bosaka, „Zemaljski savez gostioničara i kavanara i društvo hrvatskih konobara“ u Zagrebu. List izlazi 15. svakog mjeseca a stoji 4 krune na godinu. Sadržaj mu je veoma raznolik i zanimiv te ga najtoplije preporučamo.

Zapovednikom crnomorske ruske ratne mornarice bijaše imenovan na mjesto admirala Skridlova, koji je postao zapovednikom mornarice u Tihom oceanu, kontraadmiral Rimski-Korsakov, dosadanji guverner u Arhandjelskom.

Odlikovana junakinja. Luni u mesecu novembru spasila je u jednoj strašno burnoj noći neka Roza Héré na obali Quessant u Bretonji (Francuska), jednu barku sa 14 mornara, koji su bili zapustili jedan ntapljajući se brod. Na 8. o. m. dobiti će Roza Héré nagradu za svoj junački čin. Viceadmiral Duperré podielit će njoj u ime centralnoga društva za spasavanje utopljenika veliku kolajnu „Foacher de Saint Faron“ i nagradu „Jean Dufour“. President francuske republike izjavil je želju, da bude kod te svečanosti zastupan.

Podmorske mine. Rusi i Japonci se poslužuju va sadašnjoj vojske z minami, ke polažu pod vodu, da bi se neprijateljski brodi va nje zadeli i va zrak se razleteli. To je jedno od najgrjih i najstrašnejih oružji va pomorskeh vojskah. Tu je zaludna svaka opreznost, ako kapitan na tanko ne zna kade je mina položena. Zač na površine mora ne more se nigdere spoznat, kade se skriva pogibelj. Japonci su z minami osigurali radu pred gradom Nagasaki i druge svoje luke iliti porti. Zato se ruska vladivostočka flota boji približit tem portom, zač Rusi ne znaju kade vreba na njih taj strašni neprijatelj. I Port-Artur je od strane mora vas opasan s takovemi minami. Nekoliko mina su položili Rusi, da bi japonski brodi na njih naletili, a nekoliko su ih stavili i sami Japonci, da bi se Rusi na njih pogubili.

Tako je pogibelj za jedne i druge jako velika, zač Rusi ne znaju za japonske a Japonci za ruske mine.

Te mine napravljene su od železa — a ima ih svakovrstnih. Nakrcane su ponajviše sa puščanim bumbakom. Polažu ih pred luke, neke na više, druge na niže, tako da mora brod ako hoće da se približi zadet va njih budi va jednu ili va drugu.

Razpuknu se te mine na dva načina. Ili se razpuknu same, kada brod zadene va njih, ale ih pak važgu s kraja, kada vide, da je neprijateljski brod nad njimi.

Stražar na kraje gleda kroz dalekozor na neprijateljske brodi. Pred sobom ima kartu, na koj su zabilježena sva mesta, na kemi se nahodu mine. Kada nastupi pravi čas, najme, kada neprijateljski brod stupi na minu, stražar pritisne električni putac i mina se razpukne a u njom poleti va zrak i neprijateljski brod.

Tako se postupa dakako samo va prilikah, kada se more iz daljine točno pazit na kretnje od brodi. Ali kad je tama i magla, naravno, stražar ne more razlikovat iz podaljega ladje. Zato se takodjer polažu i takove mine, ke se same od sebe važgu i razpuknu kada brod va nje zadene. I te se mine važgu z elektrikom. Kad brod zadene va takovu minu počne se va njoj gibat živo srebro. Na to puščano živo srebro spusti se usled gibanja električna struja, ka prihaja od električne baterije. Ima i drugačejeh min, ke se takodjer same važgu, ale ne po elektriki. Staklena ciev napunjena je sumporovom kiselinom. Kad brod razbije staklo, razlije se sumporova kiselina na neke druge sastojine. S tim se važge i puščano živo srebro a zajedno se i sve drugo strelivo razleti u zrak. Takove su mine upravo strahovite. Velika je njihova sila i joh! ti ga brodu, ki po nesreće na njih nabasa.

Gospodarske viesti.

Peronospora ili medljika.

Drugi pogibeljan neprijatelj naših loza jest peronospora ili medljika. Ona je glivica tako malena, da ju na prosto oko ne možemo viditi. Živi kako nametnica na lozinom lišću i na grozdu.

Na lišću se odaje žutimi mrljami na gornjem licu. Te su mrlje kako uljene. Na dolnjem licu lista se odaje bjelkastimi mrljami.

Te mrlje postanu sve veće, preliju se u boju svjetlo suru, pa u crljeno-tamnu i onda se list osuši.

Grozdove može napasti i prije i poslije cvatnje, pa i u kasnom ljetu. Ako napadne grozdiće dok su još maleni, onda se na držku cvjetića pokažu tamne mrlje kako opeklине; skoro uviek iz tih mrlja proviruju one sitne biele niti ili bieli prah, kako i na donjem licu napadnuta lista. Ako napadne grozd kad ima već veće jagode onda se na ovih opazi sura, lahko utisnuta mrlja, koja malo po malo obuhvati svu jagodu. Tad se ona osuši i na najmanji dodir padne. Na prvi pogled bi ju se lahko pomutilo sa opeklinami sunca. Nego od ovih ju se lahko razpozna ako noktima odlupimo malo kožice; vidimo li pod njom sredinu zelenu i zdravu, to je onda opeklina, a vidimo li ju više suru onda je to peronospora.

Bilo da peronospora napadne lišće ili grožđe, šteta što ju prouzroči je velika. Al što zato — veli netko — ako je uništeno lišće, samo da grozdi ostanu! Tko tako govori ne zna kakovu zadaću ima lišće. Ono je na rastlinah što u čovjeku pluća. Po lišću rastline dišu i preradjuju sokove, koje su žile usisale; radnji lišća imamo zahvaliti ako kod berbe nadjemo u grožđu sladora, kiseline i boje i sve ono što treba dobru vinu.

Odkinite lišće kad su grozdići još maleni, pa ćete viditi kako će oni okržlja viti osušiti se i odpasti.

Da je velika šteta, ako peronospora napadne grozdiće o tom nema tko da dvoji, premda mnogi ne znaju što je to peronospora na grožđu. To smo doživili baš lani, kad su mnogi u redu poškropili iliti galičili loze a ipak su njim se grozdići sušili te odpadali. Pitali se u čudu, kakova je to nova bolest? Njim se činilo nemoguće, da bi to mogla biti peronospora na grožđu, kad su oni u redu poškropili. Ipak je bila ona!

Pokušala su se razna sredstva, da se loze obrane od te bolesti, ali do danas nije se našlo boljega od modre galice. Upotrebljava ju se ili kako prah ili kako tekućinu. Kako prah ju se rabi pomiešanu skupa sa sumporom i to obično tako, da na 100 kilograma sumpora bude 3 kilograma modre galice. U ovom obliku se osobito preporuča, kad se dade lozam prva ruka sumpora, i u obće uviek kad se hoće obraniti grozd od peronospore, a to stog razloga što tekućina ne obuhvata, ne obavije grozd onako liepo sa svih strana kako prah.

Inače i obćenito se daje modra galica — kako tekućina. Nekada su miešali 2, 3 i 4 kg. modre galice na 100 litara vode. Danas se dokazalo, da sve ono što je preko 1 kg. na 100 litra vode je previše. Kod prve i druge ruke je dobro dati lozima 1 kg. a poslije je dosta i manje. Razlog je tomu taj što prvo škropljenje ima braniti list za 5—6 mjeseci, a ono kasnije za manje.

Uz 1 kg. modre galice treba primiešati i 1 kg. vapna. Ovoga se dodaje samo zato, da modra galica bolje prilegne, da ju kiša ne opere i da ublaži sumpornu kiselinu, koju modra galica sadržaje.

Obično se ta raztopina priredjuje tako, da se u bakreni kotlić ulije 5 litara vode i saspe 1 kg. modre galice, pak se metne na oganj, da se brže raztopi. S druge strane se pripravi posudu za 95 litara vode u kojoj se raztopi 1 kg. vapna. Onda se dobro pomieša onih 5 litara vapnene vode sa modrom galicom.

Bolje je ako se uzme posudu od 90 do 95 litara vode i ako se u nju objesi košaru sa 1 kg. modre galice tako, da se košara moći sve do ruba. Čim se bude modra galica raztopila, neka se ulije ostalih 5—10 litara vode, u kojoj je bilo raztopljeno vapna za 1 kilogram.

Za škropljenje se rabi mnogovrstnih strojeva. Danas su najobičniji oni, sastavljeni po sistemu Velmorel. Takova jedna je ona, koju izradjuje kovač Josip Spinčić iz Spinčići i stoji K. 22. U ovom je kotaru veoma obljubljena i razširena.

Prvi put se obično škropi kada su mladice 9—10 m. duge, drugi put malo prije cvatnje, treći put iza cvatnje a prije nego se pšenica žanje. Ako treba, valja škropiti i četvrti put u augustu.

Moramo držati dobro na pameti, da se škropljenjem brani da peronospora padne na lozu, a ne da se ju od bolesti izliječi. Ako je loza već napadena onda ne pomaže škropljenje. Zato branimo lozu dok je zdrava, dok nije na njoj bolesti!

Počne li kiša odmah iza škropljenja, onda ona opere najveći dio modre galice i treba početi iz nova. Ali ako padne najmanje 12 ura iza škropljenja onda ne škodi ništa, jer je modra galica već dosta prilegla.

Škropiti treba uviek gornje lice lista, jer na ovo pada trusje iliti sjeme peronospore, pa se onda umriježi u list. Ondje dakle treba otrovati list, da sjeme ne uzmogne niknuti.

Sbijajuć ujedno ono što smo u prvom članku rekli o pepelu i ono što smo ovdje rekli o peronospori, evo red kojim treba da vinogradar radi:

1. Prašiti obakrenim sumporom iliti sumporom sa 3% modre galice kad su mladice 6—8 centimetara duge.

(Nastavak sliedi.)

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslied nabave velike množine. 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Oglas.

Podpisanomu je čast javiti poštovanom občinstvu, da je u gradu **Kastvu, kuće broj 82** otvorio vlastitu

brijačnicu

Preporuča se stoga najtoplije poštovanom občinstvu za što veći posjet, a on će sa svoje strane nastojati, da bezprikornom poslužbom svakoga udovolji.

Gjuro Hereget,
brijač.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najlepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od simil-brilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu shog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — **a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.)** šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,
ljekarna k Spasitelju (al Redentore).
Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na bipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Staugera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uviek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rabinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cieua mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieli ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti je tielo bez kosti!"

Br. 19. **Volosko-Opatija, u sriedu 11. maja 1904.** **God. IV.**

Gospodari ili sluge?

Do leta 1883. ni se u svetu skoro niti znalo, da obstoji Opatija. Opatijci i Vološčaci bavili su se do to doba najviše pomorstvom. Kako pomorski kapetani i mornari putovali su po širokom svetu, mlatili ocean i zasluživali toliko, da su pošteno uzdržavali sebe i svoje družine. Marljivi kako pčele, trezni do kraja bili su naši mornari i pomorski kapetani iz Opatije i Voloskoga, na jako dobrom glasu. I ako nije u Opatiji i Voloskom cvalo veliko bogatstvo ipak ni se nikada očutilo ni veliko siromaštvo, a za glad se va našoj obćine ni nikada ni čulo. Spomenutoga leta došli su neki stranci v Opatiju, vidili su veliku naravsku lepotu, kojom ju je Bog obdaril i valje su pomislili, da bi v Opatije bilo pravo mesto za učinit jedno svetsko lječilište i pravo vrelo dobitka. Počeli su kupovat zemlju, zidat hotele i vile, počelo se naseljivat sve više tudjih ljudi, koji su v Opatije otvorili razne trgovine a gosti su sve na tisuće i tisuće dolazili v Opatiju, nekoji da nadju zdravlje, drugi da nadju mir, treći da se naužívaju naravske lepote našeh kraji. Od leta 1883. do danas je Opatija tako napredovala, da dolazi sada u nju do 22 tisuće gosti na leto i da je zadobila kako lječilište svetski glas. Svi ti mnogobrojni gosti donašaju velikoga dobitka va Opatiju i domaćim ljudem al još više onim strancem, koji su v Opatiju došli za dobitkom. Naši domaći ljudi su razprodali svoje zemlje, nekoji i svoje kuće strancem, pak sada uživaju samo interes od novca, a svu trgovinu i obrt prepustili su tudjim rukam. Ima tudjih ljudi, ki su prišli v Opatiju goli i bosi, a v Opatije su se tako pomogli, da su sada prava gospoda. I neka njim Bog blagoslovi, jerbo je i pravo, da ki se trudi i muči, vidi plod svojega truda. Nego jedno nam se od teh tudjeh ljudi ne dopada. Nisu zadovoljni, da su se u ovih naših stranah obogatili, ni njim dosti, da ih mi domaći držimo za svoje prijatelje, da njim pustimo iste pravice kakove imamo i mi stari gospodari ove naše drage zemlje, oni bi hteli da tu va našoj kuće budu naši gospodari a mi domaći, koji smo tu rodjeni i uzgojeni, koji imamo ovde zakopane svoje starije, budemo va svojoj kuće njihovi sluge. Koji malo budno pazi sve što se u ovoj našoj obćini va zadnje vreme dogadja, vidit će, da se sa strane doseljenih ljudi proračunano dela na tom, da se nas domaće potisne va kut, da budemo, kako se pasu reče, „kućo". Ki ima oči neka vidi. Zabadava se ne kupuje sve čagod se kupit more, zabadava se ne davaju tudjim ljudem koncesije za sve moguće stvari, zabadava ne podupiraju tudja družtva svakoga kojigod hoće da v Opatije odpre kakovu trgovinu. To je sve proračunano na to, da nas tudji ljudi prevladaju i da ne budemo smeli mi va svojoj kući ni besedice zinut. Dužnost je zato svih domaćih ljudi, kojim je draga ova naša uža domovina, koji nisu tako robske ćudi, da njim je sve jedno, zapovedaju sami va svojoj kući ili njim zapoveda tudji čovek, da se slože va jedno kolo, pak da se rame o rame postave proti onim, koji bi iz same želje za gospodstvom nad nami hteli da nas svladaju i potisnu va kut. Budemo svi domaći složni, sigurno ćemo se još dugo obranit. Ne budemo složni, tad vam dajem poštenu besedu, da ćemo se ljuto kajat al će bit prekasno. Od gospodari postat ćemo sluge i sluge ćemo ostat na sve vieke.

Glavna godišnja skupština

družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Livadama.

Prva skupština izvan zakonita družbina siela! Pa u Livadama, u tom skromnom, mnogima nepoznatom mjestu naše zapadne Istre. Da pravo kažemo, mi smo s nekakovom zebnjom u srcu očekivali dan te skupštine. Mi smo se pitali: Hoće li družbin poziv na taj sastanak u narodu naći dolična odziva? Tu bojazan povećala je u nama strašna, upravo razorna oluja, što je ciele noći u oči teško očekivanoga dana bez prestanka bjesnila. Ali jedan pogled na Livade, na milo i ubavo naše istarsko selo, što je dana 5. o. mj. upravo vrvilo množtvom okupljena naroda — i naša se bojazan razplinula u jedan mah. Narod je čuo glas ravnateljstva družbe, narod je taj glas i sliedio. Došlo ga je iz svih strana naše Istre, iz Voloskog, Opatije, Kastavšćine, Pule, Pazinšćine, Buzešćine i Krasa itd. Za Livade se ne govori, a tako ni za okolišna mjesta: Sovinjak, Zrenj, Kaštelir, Zamask, Sv. Ivan itd. itd. Prava je slast bila gledati one kršne naše ljude iz porečkog kotara, iz krajeva, gde se u nedavno još doba izniele tolike znamenite i liepe pobjede. Krasan je onaj sviet tamo i nema sumnje, da će kad nadodje za to vrieme, stupiti opet u boj s prvašnjom snagom i prvašnjim oduševljenjem i zanosom.

Prije skupštine bila je u maloj seoskoj crkvici misa. Odslužio ju družbin predsjednik Vj. Spinčić. Misi su prisustvovala djeca družbine škole u Livadama i mnogo pobožna puka.

Poslije mise počeo se narod na hrpe skupljati u veleliepoj i prostranoj dvorani družbine škole. Negdje oko $10^1/_2$ sati stapio je u dvoranu družbin predsjednik s velikom većinom članova ravnateljstva. Kad se sviet u dvorani smjestio i primirio, otvori predsjednik nakon obavljenih formalnosti skupštinu. Njegov liep govor izrečen velikim žarom vanredno se dojmio okupljenih skupštinara. Tim je govorom gosp. predsjednik prikazao skupštini cilj i svrhu naše družbe. Iztaknuo je tri glavna momenta, koja su dala povoda njezinu osnutku, naime: potreba nauke i prosvjete, zapreke što ih toj prosvjeti postavljaju same oblasti i treće, pokušaji narodnih neprijatelja, da sa svojim protunarodnim školama unesu u naš narod, medju našu mladež tudjinski duh. Te je momente naš gosp. predsjednik ocrtao potanko. Njegov je govor bio često prekidan odobravanjem. Dotakav se još letimice družbina rada i nastojanja zaključi svoj liepi govor pozdravljen zanosnim klicima od svih prisutnih.

Zatim je gosp. predsjednik pročitao više brzojavnih i pismenih pozdrava, što su stigli na ravnateljstvo. Spominjemo medju inima pozdrave Dr. Laginje i Dr. Wilfana, Cirilo-Metodijskih zidara iz Zagreba, ženske podružnice slov. družbe sv. Cirila i Metoda u

---

Podlistak.

Gospodinu Marku Bradičiću

va Drage Moščeničkoj.

Bili smo prijatelji — danaska već nismo. Temu si sam kriv. Tvoje ponašanje va ovo zadnje vreme, odkada si doma prišal otudjilo me je od tebe za vavek. A ne samo mene već i tolike druge, s kemi si ti va svoje vreme prijateleval va dalekoj Amerike.

Mi smo te tamo v Amerike rado imeli — to i sam znaš. Bil si nam drag, zač si nas znal razveselit s tvojom armonikom, osobito kada si na njoj sopal one naše domaće, mile pjesme. Nam je srce skakalo va prseh, kada smo čuli lepi glasi, ki su nas spamećevali na ovaj dragi naš dom. I zato si nam bil drag, i zato ti, kako i sam znaš, ni bilo slabo s nami drugemi.

Pak nač je to na jedanput prišlo. Ti si se vrnul va Dragu, sa svim si se dal v ruki onemu crnemu Afrikanu, ki je od trubaste superbiarije zatajil svoj narod i pljunul na materinu besedu. S njim si se ti složil, s onem tangarom si se složil ti, ki se tako rado ponosiš svojim starim imenom, svojom nekadašnjom nobiltadi! Pak ti da si čovek starega imena i pokolenja!

Nego ti češ reć, da čovek more sto puti znat, kako su mu se zvali dedi i pradedi pred 500 i više let, a da puli tega more bit jednako trubast i bedast. I ja to znam, ali jedno ne razumem: Ti, Marko, ti ki si toliko i toliko let sprovel tamo va Amerike, va onoj velikoj Amerike, kade se čovek nauči ljubit sebe i slobodu, kade naši ljudi razštrkani va Bog zna kolikoj daljini, nastoje da se udružuju i da s družtvi i novinami drže vavek friško spomen na staru i dragu domovinu, ti čovek Amerike, da se pustiš peljat za nos od onega Krapuli, od onega postolara z gornjega Kraja! To ne bim bil nikada veroval ni ja ni tvoji prijatelji iz Amerike.

Ti Talijan? I ti moreš to reć? Marko, Marko! Tvoji stareji, oni nekadanji Bradičići bili su puno pametneji od tebe. Oni su bili ljudi od sveta, poznavali su nekoliko jezika, ale svojega nisu hitali pod nogi, kako ti, ki hodiš va školu onemu prostemu fortunatu, ki ne bi bil dostojan, ni da tvojem starejem polustra postoli. Oni su svoj jezik poštovali i to još va davno vreme, kada nisu imeli prilike, da ga nauče va školah. Oni su taj svoj jezik s poštovali i s njim se služili va govore i va pisme.

Evo ti jedan mali primjer:

Va Ime Bosgie i Device Marie. amen. letto 1436. na 4. Giugnia, na Portu poli Svete Marine ù Territoriu Moschienisken.

Ovde behu sakupglieni posztovani Supan Gergur Rubinich, Sudaz Ivan Modercich namestnik Ivana Dughichia Lazaricha, i ostalli poszt. Starci na instanziu Patron Andregia Bradicichia, ki se tuzi da Svetnik Mathei Bradicich na pregiudizij gnegovega Magazina, Cuchi (kući) komunske i pristogiaugia (pristojanja) Crequi Svete Marine, gie (je) ucinil po Sred receneh Magazina Cuchi i Crequi giedan (jedan) Sad od Tersa i Šira (žira) Zatvorom od gragi (graji).

Ti posztovani Supan, Sudaz i Starci vidivsi mesto od differentie i čuguchi (čujući) gednu stran i drughu va pregovarangiu osudihu i sententiahu da receni Svetnik Mathei Bradicich ima do termena ossam dan pod penu ossam libar odgradit receni Zatvor na ugliednost opchinsku (općinsku) z' oblastum samo za moch (moć) odgogit (odgojit) Tersi stari pervo posagieni za xivota post-a Marka Bradicicha; mà da gih (jih) nima vospeglievat ni proti Crequi, ni proti Magazinu Patron Andregia Bradicichia, ni proti Cuchie (kuće) Communskoij za ne dat prilika od svadbe, ka bi mogla prorast megiu (meju) Suseschinum i rodbinum na pogergienje (pogerjenje) i malega obzira Svete Crique posvechiene na čast i spomenutie Svete Marine i ke prilika nachodechia se ù recenoj Crique bi gnim (njim) imalla sluzit za probudit gih berze na mir, gliubav i poboznost à ne na kor, smetgniu (smetnju) smutgniu (smutnju) s quorist od gnjihoveh duss. I tako be ucigneno i proglasseno na priču od Svedok Patron And-a Mohovichia i And-a Chigula. Potrossak pak ki gie ucignen va nastogiuchoj (nastojućoj) Sudie ima bit podnessen od recenoga Svetnika Mategia Bradicichia komuse za sada milostivo puschia (pušća) pena, da gie-Zatvor na opchinskem ucinil, alle ako pak do ossam dana, nebi se ukazal pravice puslusgliv (poslušljiv) razumese da upada va penu od ossam libar.

B. Bradicich.

Brate Marko, pogledaj malo mej svoje starinske karti, pak mi reci, je ovo pismo istinito ale ne. Ne pitaj kako je prišlo va moje ruki. Ono je tu — i ti ne moreš zatajit, da ga nisu tvoji pisali. A bilo je to

Trstu, Rikarda Katalinića-Jeretova iz Zadra. Don Hlače i pravnika Antončića iz Velikog Lošinja, Šime Defara i Slokovića iz Tinjana itd. U to su stigli iz Trsta mili nam gostovi, medju kojimo naš dični Matko Mandić, urednik „Naše Sloge“ i dika tršćanskih Slovenaca Dr. Ribaž. Pošto ih je gosp. predsjednik predstavio skupštini, pozvao je družbinog tajnika gosp. Viktora Cara Emina, da pročita svoj izvještaj.

U tom izvješću iznesen je rad našega ravnateljstva u prošloj godini 1903. Iztaknute su u njemu velike zasluge hrvatskoga novinstva oko unapredjenja naše družbe, što je skupština primila s izrazom najdublje zahvalnosti. Velikim je odobravanjem primljena — već u predsjednikovom govoru izražena zahvala, velevriednom odboru za priredjenje velikog koncerta u Zagrebu. Živio Zagreb! orilo se iz tisuću grla našega svieta u Livadam čim se spomenulo ime našega slavnoga glavnoga grada. Tako su bili pozdravljeni i naši vriedni zagrebački „zidari“, mili naši Bribirci i gosp. Knavs iz Topolovca, koji je družbi poklonio jednu svoju kuću i liepi komad zemljišta. Pozdravljeni su i sabirači družtveni Dr. Vinković iz Karlovca, Katalinić-Jeretov iz Zadra i dr. Osobitom pomnjom slušalo je občinstvo historiat naše škole u Malom Lošinju, kao i cielo nastojanje družbina ravnateljstva, ocrtano u tom izvješću, koje ovako svršava:

„Pred očima neka nam uviek bude velebni cilj naše dugoljetne borbe i očuvati mladež našu — zlatu uzdanicu našu. Iza velike jedne bitke zatušio je veliki grčki državnik: „Naša je mladež poginula, godina je izgubila svoje proljeće“. Nama pako neka to proljeće svjetli, nek nas do vijeka grije svojom blagom toplotom. Neka nam živi mladež naša, do koje će biti, da kraju privede veličajno djelo započeto Dobrilom i Vitezićem a prosljedjeno junačkim i neutrudivim vodjama i prvacima našim. To je izvješće bilo primljeno s odobravanjem.

Velikim se oduševljenjem primilo i izvješće družbina blagajnika, gosp. Dr. Konrada Janežića. Iz toga izvješća razvidilo se, kako je naša družba u prošastoj godini napredovala kao još u nijednoj godini doslie. Prihoda je imala u toj godini **74.558** kruna i **70** filira. Odbiv od toga troškove, koji uslied podignuća novih škola i primanjem novih učiteljskih sila bivaju od godine do godine sve veći i veći, proizlazi da je družbina imovina u prošastoj godini ponarasla za **38.004** krune i **64** filira. Nego, opazio je gosp. blagajnik, taj sjajni uspjeh ne smije nas zanieti toliko, da bismo mogli i — koliko jenjati u našem nastojanju oko družbina napredka. Naprotiv, družba treba danas više nego igda što veće pomoći hrvatske svoje braće. Ona uzdržaje danas 11 svojih škola i jedno zabavište sa 15 učiteljskih sila. Sve je to skopčano s golemim izdatcima, koji će u nedalekoj budućnosti postati još veći, pošto družba namjerava na neko 10 mjesta graditi svoje škole. Sva su ta mjesta vrlo izpostavljene točke, gdje je naša krv u pogibelji, da se posvema izgubi. Naatojmo dakle, da još i jače upremo oko učvršćenja naše družbe.

Kad se je sległo odobravanje, kojim je skupština primila to krasno izvješće, ustao je gosp. Kazimir Jelušić, načelnik grada Kastva i član nadzornoga vieća, da predloži skupštini, neka ravnateljstvu podieli absolutorij i neka glasuje cielomu ravnateljstvu u obće a gosp. blagajniku i tajniku napose zahvalu, koju da se ima uvrstiti u zapisnik. Primljeno i to. Zatim je sliedila posljednja točka dnevnoga reda: Možebitni predlozi. Kod te točke sudjelovali su u razpravama osobito gg. Dr. Zuccon iz Pule i veleč. g. Berkan, župeupravitelj u Rakotolama. Gosp. Dr. Zuccon preporučio je ravnateljstvu, da uznastoji oko osnutka stalne mirovinske zaklade za družbine učitelje i da se pobrine, kako bi se provelo sustavno sistemiziranje hrvatskih škola u svim mjestima u Istri, gdje takovih školah još nema. Gosp. Berkan je kao dobar poznavalac prilika u porečkom kotaru, iznio toliko zanimvih i upravo drastičnih crtica o postupanju Talijana c. k. oblasti spram našega pučanstva u onim krajevima, da je njegov govor bio za cielo vrieme prekidan poklici najvećeg ogorčenja. Na koncu je postavio ravnateljstvu na srce osnovanje škole za sela Foškulin, Dračevac i Mongeb. Ustupa se ravnateljstvu kao preporuka.

Pošto je još družbin tajnik preporučio narodu, da svoju djecu šalje redovito u školu, označiv dobar polazak škole kao prvi i glavni uvjet napredku učenika, ustane gosp. predsjednik, da u nekoliko liepih rieči pozdravi skupštinare, da im zahvali na lepu i uzornu vladanju, da im preporuči, neka se danas za dobe podadu svojim kućama, čime će najbolje predusresti svakoj mogućoj napasti sa strane narodnih dušmana te da zaključi skupštinu.

Bilo je već $1^1/_2$ poslie podne, kad su se skupštinari razišli uz burno klicanje družbi i Hrvatskoj.

Veliki je to bio dan za one naše ljude tamo. Svojoj velikoj sreći davali su oni oduška i kasnije za vrieme skupna objeda i prigodom odlazka članova ravnateljstva i drugih narodnih prvaka. Livade su na vrlo izloženoj točki. Iza ledja im stoji zagriženi i divlji Oprtalj, a sučelice Motovun, drugo grdo dušmansko gniezdo. Ali narod je ondje uza sve to ostao naš i dušom i srcem naš. Ova je skupština predobila za nas i Oprtalj i Motovun, govorili nam oni vriedni seljaci, stiščuć nam na polazku ruke.

Mi odosmo pod ugodnim dojmom izpunjene dužnosti i s odlukom u duši, da se do godine mora s družtvom opet kamo preko Učke, medju narod — jer to koristi, vanredno koristi.

Hrvati! Hrvatice! kupite za našu družbu, kupite neprestano! Nastojte, kako bismo do godine mogli i opet doći medju narod s utješljivom činjenicom ponovnog velikog koraka napried na prosvjetnom polju naše Istre. Kupite za družbu! Vaši plemeniti i dragi darovi svjedoče ujedno i o veličini i snagi Hrvata, svjedoče o dobrom srcu i velikoj ljubavi braće, pod okriljem koje omogućeno je i našemu Istranu, da diše i — živi . . .

Napried! Napried za našu družbu!

---

negda pred skoro 500 let. To je davno doba! Pitaj Kafulu, ako on more pokazat ča takovega. A odkuda? Kada mu otac ni djed nisu znali ni čitat ni pisat. Pak takovemu čoveku ti hodiš školu — pod stari dni. Marko! Marko! žalostna ti majka! Pogledaj malo ono staro pismo od tvojeh starinskeh i velevredneh ljudi. Pogledaj ga, pak se zamisli, zamisli se i pitaj se: zač su oni mudri ljudi najraje rabili svoj jezik? Odgovorit će ti srce tvoje i će ti reč: Oni su zato pisali va svojem jezike, zač je to bil njihov jezik, a nisu se va velem i lepem svojem znanje ponesli kako Kafula, ki čim je po svete naučil talijanski kruha pitat, već je pljunul na svoje.

Marko pogledaj malo one stare tvoje karti pak mi reci: Ki čuva, ki drži, ki ljubi starinu, mi ki se borimo za našu milu materinu besedu, kakova se čita va pismeh tvojeh starejeh, ale pak ti, ki s Kapulom vapiješ: „Evviva l' Istria italiana?“

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Dopisi.

Votacijoni va Draguća. Kaj pak ta brižan Žamarić va „Narodnem liste“ išće, će morda ki zabrndat, kada bude to čital. „Već tri — četiri leta se ni nič od njih čulo, a sada vam pride neki Žamarić vanka“.

Arštel, samo po malo. Ne mojte name ispod karune gledat. I mi Dragućani smo ljudi, samo imamo ta žbaljo, da već boti zaškapucamo kako i star konj.

I za votacijone od Ministracije smo na jednu nogu zaškapucali, ma ča ćete, pacienca. Više puti su i ljudi kako i tovari. Mesto da gredu na mest, gredu pod mest. Ma će im ben đo grla prit, pak će pametneji bit. Al vam neću sten zanovetat, nego ću vam povedat, kako se je pul nas votalo za novu reprezentancu od Ministracijona.

Ta votacijon se je zvršil dne 23. aprila. Pripravljal se lepo naš partid a i on kako mu se reče — on istrijanski, ki sope va talijanske razbite trumbete pod slovinskom banderom. Talijani su bili zgubili celi kuraj, ter su im se bile počele brageše trest od straha. Kako neće. Zvanić je rekal, da ne pride, Tonin da će poć na našu stran, Perić da ne gre ni simo ni tamo i tako napred. Oho, su si mislili Taljani, za nas se sakraboljska friga. Ma čekajte, čekajte, ćemo vas benj mi primamit, su kričali talijani. Išli su okoli. Jednemu su rekli: ti si dužan šioru iz Pazina, moraš prić, aš slabo za te, a drugemu, da će bit pit i jist da se vrag kuri, a najbrže i koronic. Ljudi goloži ča će se stega zleć, prišli su skoro svi on dan va Draguć. Samo ih je iz Grimalde puno naših manjkalo, jer su imeli blagdan, to je patrona crekve.

Mej onemi, ki su prišli va Draguć, bilo ih je puno, ki su trdo obećali, da će poć z našim partidom votat. Al ča ćete, ljudi reču danas jedno jutre drugo. Tako je već od njih i puli nas storilo. Kad su zapoštali ona dva šijora iz Pazina, počele su im se trest brageše od straha, aš im ih je puno dužno; kad su vidili bokunić kruha su im se cedile sline, a kad su videli karatelić, mislili su, da nisu dva leta pili. Škalonja, kaj ćete! Svet gre naopak, govori stari Pero, i tri bote pasja vira, ako ni to istina.

Dunke počelo se votat. Šijori iz Pazina su šećali po placi, i kada ter kada su hitili enemu al drugemu par očad, ke su govorile: ćo, ti si naš, čuvaj se, đa ti laburo ne podležemo. A on brižan rep mej noge i je šal šnjimi votat. Povero mondo, kamo greš, sam si sam sobom mislil!

Nego neću vam zanovetat s povedanjem, kako se je votalo, samo to ću vam reč, da su dva na pol mrtva skarocun šli iskat, da moru votat za njih. Brižni ljudi!

Kada je se finilo, su počeli Dragućani kričat: viva, vemo vinto, vemo vinto, evvivaaa! a oni zvanjski, ki znaju talijanski kako i moj pokojni nono, su im odgovarali: vija, femo finta, femo finta, evijaaa! Mene je na to stari Tonin dal jednu očadu, ter sam se moral smet za puknut.

Potle su ih sve klicali na plac i poseli ih na zidić. Ja sam mislil, da će dat sakemu križić od merita, al da će im kozice cepit, kad najedanput ti se najde na skrili od placa karatelić vina i dva brentići. Kaj z brentići ćemo pit, su počeli ljudi kričat. Al se je našlo nekih pametnejih, ki su tekli po kućah, te va jedan minut iznesli stare litrine, lonce, padele i teće, škudelice, burjce, a neki mi je pošaptal, da je jedan va litrini zgrabil i ono, ča se po noći rabi. Bon apetido! Sada su naskočili nad brentiće pune vina da će zagrabit. Špete, špete su im počeli kričat. Brižni ljudi su zvili z nosom i teško čekali. A neki su bili počeli mrmljat i ja sam mislil, da će im sve one stare lonce i teće na glavah razbit. I sreća, da je neki prinesal kruh, da su im mogli svakemu svoj „hlepčić“ dat, aš ko ne, ja neznam, ča bi se bilo pripetilo. Tri kamarijeri, ke su od fate pošte storili od Oslići i Baštini prić su počeli partit vino. Da bite bili vidili, ljudi Božji, kako vam je to jedan pred drugim žrlo i pilo. Dva skoro da se nisu potukli, aš su skupa va padeli imeli vino. Jedan je jeduć žbalil, da li će im još vina dat, a drugi ki si je prvi dan va Borute zub znel, je po malo kruh va vine močil i žvakal. Kad se je on drugi obrnul, vina je bilo malo v padeli, te ga je tel popit. Ćo, špeta, mi nanke no ga bevů njente, zakriči prvi. Ga ti bevů, ši, odbrusi on drugi i zgrabi padelu. Al kad nebore, vino se je cedilo po zide, aš je bila padela razbita. Ča će storit?! Vina va karateli ni a oni žejni. Hitro su stali, ter se pogledali kako breki, kada im zajac vujde, ter ši žejni doma. Ja sam ih klical, da ću im platit pol litre, al ih je bilo sram i me nisu nanka pogledali. A i drugi, kad su vidili, da je postala va karateli suša su se po malo zmaknili doma.

To sam napisal gosp. urednik, da i vi znate, kakova je puli nas užanca za votacijone.

Žamarić.

Domaće vjesti.

Pozdrav presv. gosp. Dr. Dinka Vitezića skupštini družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Slavna skupštino! Mili skupštinari! Žalim, da moja visoka starost i veoma slab vid zapriečivaju meni prisustvovati današnjoj redovitoj glavnoj skupštini. Radi toga, kao bivši mnogogodišnji predsjednik i sadašnji pokrovitelj družbe, poručujem Vam častna gospodo evo pismenim putem, moj najsrdačniji prijateljski pozdrav sa vrućom željom, koju ćete za stalno i Vi s menom dieliti, da Svevišnji blagoslovi, kako do sada, tako i unapried plemeniti rad naše mile družbe.

Cvala i napredovala družba sv. Cirila i Metoda za Istru! Živili skupštinari!

Dr. Vitezić.

Prva zabava udruge sv. Mihovila u Rubeših. Ovo družtvo obdržavalo je u nedelju, dne 8. o. mj. u „Narodnom Domu“ u Kastvu svoju prvu zabavu, koja je u svakom pogledu liepo izpala. Pojedine točke programa bile su izvedene točno i na obće zadovoljstvo. Gostova bilo je sa ciele Kastavšćine i Voleskoga. Na blagajnu došlo je preko 300 K. Očekujemo pobliže izvješće o toj zabavi.

Pop ki predika o groždju. To vam je Talijan don Marko de Grassi va Kaštelire. Jednu nedelju (bilo je to lane) je predikal o dohodku groždja. Veli, da je groždje lepa stvar, zač da se od njega dela vino, ko da je jako dobro, ako se ga previše ne pije. Škoda, veli, da ga je tuča potukla, da nije tega, on bi bil sagradil konobu, a ovako je ne more gradit. To je zlo!

Bila je to prva njegova predika. Drugu nedelju predikal je opet o groždju i o dohodku, ča ga groždje čoveku daje. Tu je on navestil puku, da neka mu slobodno nose groždja, zač da će gradit konobu. I rekal je: Draga moja kršćanska braćo! Ča će mane groždje prez konobi? A da imam konobu, ča će mi konoba prez groždja? Čedan je taj pop, ča ne? Drugi na njegovem meste bi bil rekal još i ovo: A ča će mi i konoba i groždje, ako nimam bačvi, kamo ću groždje spravit.

Treće nedelje i to 11. oktobra 1903. držal je prediku, s kojom se je zahvalil svem onem, ki su mu donesli obilatan dar va groždje. Sram neka bude oneh, ki nisu niš donesli. Kućnih broja va Kaštelire ima 230, i on će zabilježit imena svih, ki nisu mu pernesli groždja i tužit đa će ih . . . a platit će oni već to masno — neka čekaju. Najviše pak selo Babići. Oh! ti nesrećni Babići! On mora poć bolniku va Babići na 11 ura u noći a vratit se doma na 12. A Vi? zakričal je na to. Vi na tu uru lepo svi spavate!

Četvrtu nedelju rekal je istu prediku za groždje. Veli, konoba je već gotova, svršena je. Oni, ki još nisu dali groždja, neka ga valje pernesu — on neće služit za niš. I po drugi put je hrabreno rekal: Ča ću ja služit za niš? . . . I rekal je: Ja ću činit, kako zapoveda ritoval rimski. S menom neće nijedan smetat; vi me vidite, mršav sam, ali sam žilav itd. Tu je Marko de Grassi pokazal puku, kako je on žilav. Nego o tom popu, o tom, kako bi rekal biskup Flapp, „ezemplarnemu sacerdotu“ pozabavit ćemo se mi još, neka ga svet spozna, kakav je. Našim pak vrednim Kaštelircem stavljamo na srce ovo: Niš se nebojte pretnja takovega popa, gdje treba pokažite mu zubi i ne dajte se pod njegove noge.

Biskupe Flappe! Kaštelir je još pred malo vremena imal za svoga župeupravitelja andjelsku dušicu, popa Frana Štavelika. Dok je on tamo bil, bilo je va crekve i izvan nje, ljubavi i mira i straha božjega. Kada su to videli oni, ki služe Luciferu,

napuhnuli su vam glava, i vi ste maknuli s Kaštelira onega dobrega popa, a na njegovo mesto postavili razfratra Degrassa, ki je svojim ponašanjem u crkvi, u školi i vani upravo ogorčil onaj naš dobri puk. I vi ćete imet obraza lementat se va svojeh biskupskeh poslanicah na današnje vreme, na smutnje itd. A ki je tem smutnjam najviše kriv? Farizeji i licumjerci, a takoveh Farizeji i licumjerci ima, biskupe Flappe, dan današnji i va mitre . . .

Ča su odlučili neki naši mladići. Va zadnjoj Krstićevoj blatnoj „Sloge“ ima toliko smrada i toliko mrskeh gnjusarij, da se svi oni, kim je taj list slučajno dopal v ruki gnjušaju. Onakove se stvari ne slušaju ni va najgrjeh betulah gradskeh, kamo zahajaju najpokvareniji ljudi i najblatneje ženske. Onako govore samo oni, ki su zgubili vas svoj sram i stid božji.

S pravom su neki naši mladići govorili neki dan: Pomislet, rekli su oni, da ima puli nas liepi broj divojak a morda i dece, ka one gnjusobi čitaju otcu i matere u večer puli ognjišča. I naši se mladići pitaju: Kakove pak moraju bit takove divojki? Njihova duša i srce mora bit kako gnojnica, njima ne sme bit mesta va pošteneh kućah. Pljunut treba va onega brata, ki bi svoju sestru pustil s onakovemi stvori, dugo se valja držat od divojak, ke se s onakovemi nišćetami druže. Tako da te unapred i postupat naši mladići. I pravo je, zač divojki, ke primaju va kuću Krstićevu „Slogu“ nisu d i v o j k i nego one t a n e k e Ki tega ne veruje, neka se potrudi do nas, pak ćemo mu pokazat zadnji broj te nespodobi.

Nova moda. Famozni don Marko iz Kaštelira izumil je jedan nov način, kako se imaju deca križat. Na mesto: U ime otca i sina i duha svetega Amen, kako je to do sada bivalo, on vadi decu križat se ovako: Jedan, dva, tri, četiri, pet. Talijanska moda!

Suor Rozalija.

Ja sam svršil soldatiju,
Pustil sam svoj rejiment,
Čim sam prišal na Volosko,
Sam šal ravno va kunvent.
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

Oštro me je pogledala,
Pak me pita: Ki ste vi?! . . .
Glavu nagnem — tiho dahnem:
„— Ja sam Hrvat — Rozali!“
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

Sva zadrhće — pak me pita:
„Poč ste prišal va kunvent?!
— Ne bojte se, rekal sam njoj,
Pošten je moj rejiment!
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

„— Ja sam prišal, da vam kažem,
Da sam Hrvat dušom svom,
Zač vi, dakle, napadate,
Moj hrvatski mili dom?“
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

Kako angjel vi ste lepa,
Vaš mi j' obraz jako drag.
Pustite vi politiku,
Politika j' crni vrag.
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

Vadite va raje decu,
Čitat, pisat, plest i šit,
Ne zabite, da Hrvati
Znaju i prez britvi brit.
Tarará! tarari!
Cara suora Rozali!

Mjestne vjesti.

Izlet u Crkvenicu priredjuje naše vrlo pjevačko društvo „L o v o r“ u nedelju, dne 15. t. mj. Odlazak iz Voloskoga u 1½ sati a iz Opatije u 2 sata poslie podne. Kako su već izleti našega „Lovora“ uviek zabavni, tako da bi uviek liepo uspjeli, stalni smo, da će tako biti i ovog puta. Zato, tko želi liepo zabaviti se, neka ne prepusti te liepe prilike. Izlet će biti, ako bude liepo vrieme.

Svi u Crkvenicu!

Varietè kazalište u „Narodnom domu“ u Voloskom. Slavenski umjetnik Vaclav Kantsky dati će sa svojom družinom u četvrtak, dne 12. o. mj. u 8 sati na večer, u „Narodnom domu“ u Voloskom, jednu predstavu svoga varietè kazališta. Glavne točke njegovog programa jesu: magnetične i fizične produkcije. Igre velike umjetnice male „Štefanije“ i meksikanske igre, produkcije sa dresiranimi golubovi i pasem Charyem. Na svršetku predstave pokazuje gosp. Kautsky veliki „Kosmograf“ put kroz Švicaraku, Jerusolim, slike iz opere „Fra Diavolo“ itd. Kantsky producirao se u najotmenijim društvima po Dalmaciji i na Rieci te je posvud žeo veliku pohvalu i odobravanje. Pristup je slobodan svakomu uz vrlo nizku ulaznino, od 1 K., 80 i 40 helera.

Kanalizacija u Opatiji. Dojdući mjesec bit će razpisan natječaj za izvršenje toga za Opatiju vrlo znamenitoga dela.

Poć za izgaranje smeća. Kako je poznato peljale su se do sada smeti iz Opatije i Voloskoga na jedno zemljište blizu Pavlovca. Tu se nakupilo toga smeća cieli breg. Od tuda su ljudi i živine raznašali smrad po kućah u občini kastavskoj, te je pravo čudo, da se u toliko let ni pojavila nikakova kužna bolest. Občina Kastav je sada zabranila odnašanje smeća na njezino područje. Medjutim poć za izgaranje smeća blizu občinske klaonice u Preluku je već gotova samo treba još uvest električnu struju za tjeranje ventilatora. U toj peći će se sprotu sve smeti izgoriti a ostanke (pepel) moć će se porabit za posipanje puteva.

Oganj v Opatije. U noći mej nedeljom i ponedeljkom oko 2 ½ ure za polnoću zbudilo me je tulenje roga i strašan vapaj: Oganj! oganj! Skočim s postelji, odprem prozor, pogledam van, a to velike a nizke gromade oblaki, s kemi je bilo pokrito nebo — sve krvave, da je čoveka srce zazeblo. Skočim van — a to konji, ljudi, vatrogasci, sve se to riva, gura i smućuje. Svi se pitaju: Kade gori? kade gori? Tamo od strani Rupe dizal se je u vis strašan dim, letele iskri — praskalo i pucalo. Gorela je baraka kade gosp. Čuk ima svoju tišlariju. Baraka je izgorila do temelja. Vatrogasci su se trudili, da izoliraju oganj. Ovo je već druga tišlarija, ku je gosp. Čuku oganj uništil. Baraka bila je vlastničtvo gosp. Stipanića.

Dekoracioni. Švedski kralj je otišal i pustil puno križić i medalj. Dekorirano je bilo pol Opatije i sve za — zasluge. Za zasluge bil je dekoriran brijač Bauer, i to zato ča je imal čast brijat Nj. Veličanstvo, za zasluge bil je dekoriran kumedijant Carmellini, ki je Nj. Veličanstvo zabavljal sa svojemi kumedijami. Za zasluge bil je dekoriran i kapetan Manussi, ki je bil na Matuljih dočekat kralja itd. Za zasluge su bili dekorirani jandarmi, financieri, pulicaji a tako i Anzulo, ki je dobil i križ i medalju. A proposito, ovi dni se je Anzulo neč posvadil s Markijem, pak je rekal, da će za dešpet njemu stavit medalju pod križ. Ne razumem, kako bi ga mogal s tem jadit. Kako vidite, od sada će v Opatije svaki drugi čovek nosit volj kakovu medaljicu ale križić.

Nego kada smo već na medaljah, moramo opazit, da nam se ljudi tuže, kako ima v Opatije priličan broj kučak, ki su prez medaji. Neka providi šintar!

Svega po malo.

Na postelji zagušena deca. Grda je navada nekojih roditelja, da uzimlju svoju drobnu dečicu k sebi na postelju spavat. Često krat se dogodi, da ta drobna deca budu od svojih roditelja nehoteć zagušena. Nigdere na svetu se pak to ne događja tako često kako va Englezkoj. Va zadnjih 10 let poginulo je na ta način va Englezkoj 10 tisuć dece. Va Liverpolu je svaka sedma nenaravska smrt dece od zagušenja na postelji. Va Londonu bilo je leta 1902. od majka u postelji zagušeno 588 dece. Zato treba da majke ne zimlju drobnu dečicu od mleka k sebi na postelju.

† **Mavro Jokai**, najveći madjarski pjesnik, umro je 5. maja o. god. u Budimpešti. Rodio se 19. febrara 1825. u Komornu. Jokai napisao je veliki broj romana i novela, od kojih su mnogi prevedeni na sve moderne jezike. Najznamenitiji njegovi romani jesu: „Zlatno doba u Sedmogradskoj“; „Turci u Madjarskoj“ i „Madjarski Nabob“. U ponedeljak, dne 9. o. mj. bijaše Jokai svečano pokopan na državne troškove.

Sada nekoje misli od Mavra Jokaia:

Ljubav žene nesmije se izprositi, nego izvojštiti.

*

Ljubomornost je liek što ubija bolestnika ako ga uzima na žlice. Ispije li pak cielu staklenku toga lieka na jednom tad može očekivati izliečenje.

*

Domovina ne dieli darova; ona traži žrtava. Vi ste bogati, domovina je siromašna.

Ne budi lahkoveran. Pred nekoliko čedan upoznal se je jedan belgijski oficir imenom Louis pl. D., mladić od 29 let, s jednom krasnom divojkom, koja ga je tako začarala, da je odlučil oženit ju. Budući pak da su mu se roditelji protivili, prodal je sve ča je imel, desertiral je va Nemačku a odavle odputoval je va Pariz i tamo je poduzel sve korake, da se more oženit za svoju krasoticu. Ova pak bila je napram toj ženitbi posvema hladna. Subotu, na 30. aprila nestalo ju je iz hotela u kojem je sa svojim zaručnikom bivala i od onputa ju zaljubljeni Louis ni više videl. Vas žalostan iskal ju je po suhem i po mokrem ali zaman. Slučajno šal je brojit svoje novce i videl je da mu fali 8500 franak, keh mu je bila ukrala njegova frajarica. On je žrtvoval svoje zvanje, svoju karieru, za volju jedne slepice. Nehoteć nam kod ove storije pridu na pamet besede našega pokojnega Šenoe:

Čitao sam u starih knjigah,
da je žena prava napast . . .

Ratoborni Matuzalem. Nedavno došal je na policiju u Rostovu (Ruska) neki bivši podčastnik imenom Schmidt, koji je rodjen leta 1782. va Kovnu, od seljačkih roditelja. Koncem 18. veka postal je soldat, sudjeloval je u raznih vojskah sve do 1860. Va krimskom ratu se je osobito odlikoval, ter je spasil život admiralu Nachimov. Schmidt odlikovan je svimi medaljami, koje u obće može imat jedan ruski podčastnik. Dobiva 120 rubalja penzije. Sada je htil u vojsku proti Japoncem ali se je bojal, da bi izgubil penziju, jerbo kako aktivni vojnik nemože dobivati penzije. Policija odpravila ga je na lepi način doma.

Liešina u sanduku. Javljaju iz Firenze: U ovdješnjem azilu za nemoćne nalazila se već dugo vremena neka 70-godišnja starica, Julija Buti, bivša operna pjevačica, koja se je neprestano opijala. Koncem aprila dali su ju radi „delirium tremens“ prenieti u bolnicu neizlječivih. Tamo imale su se prenieti i njezine stvari. Pritom opaziła je jedna služkinja, da se u jednom sanduku Julije Buti nalazi jedna ženska liešina. Liečnici su ustanovili, da je ta liešina već nekoliko desetak godina u tom koferu. Misli se, da je ta liešina od jedne ubijene operne pjevačice, koja je jednom Juliji Buti činila pogibeljnu konkurenciju.

Preko Reke u Ameriku. Ova zadnja leta seli se iz Austrije u Ameriku preko 300 tisuć ljudi na leto. Najviše ih ide iz Madjarske, Hrvatske i Slavonije, Dalmacije, Istre i Kranjske. Svi ti ljudi putovali su do sada u Ameriku po razuih putih: preko Genove, preko Havre, preko Hamburga itd. Madjarska vlada uvidila je, da bi madjarsko društvo „Adria“ moglo imati od toga selenja u Ameriku veliku korist. Budući pako „Adria“ ima tako velikih parobroda za prevažanje većega broja putnika, pogodila se je madjarska vlada sa englezkim društvom Cunard-Linie, koja je preuzela odvažanje putnika iz Madjarske i Hrvatske preko Reke ravno u Newyork, uz garanciju vlade, da će se na leto ukrcati najmanje 30 tisuć putnika. Cunard-Linia imala bi pak dati jedan del svojega dobitka „Adriji“. Na ta način otvorila je madjarska vlada na korist Cunard-Linie nekakovu vrst monopola za odvažanje putnika u Ameriku. Kad su Amerikanci to doznali, učinili su zakon, da svaki putnik, koji se iz Reke na parobrodih Cunard-Linie dopelja u Ameriku, mora plaćati amerikanskoj državne taksu od 30 dolara. Povrh toga snižila su njemačka parobrodarska društva svoje vozne karte u Ameriku za celih 36 dolara, tako da je sada svakomu cenije voziti se u Ameriku preko Hamburga nego preko Reke. Onim, koji se sele u Ameriku, preporučamo, da to ne čine iz Reke na parobrodih Cunard-Linie.

Samoubojstvo jednoga talijanskoga poručnika. Na 5. o. meseca dogodilo se je u Pragu u hotelu „k plavoj zviezdi“ senzacijonalno samoubojstvo. Na 9. maja imala se je vjenčati gospodjica Irene contessa Alecateno kći podmaršala i zapovednika 9. pješačke divizije u Pragu grofa Corti Alecateno, sa poručnikom kraljevske talijanske ratne mornarice, Eureion Dolcini. Poručnik Dolcini prispio je 5. maja u Prag, probavio je večer u družtvu svoje zaručnice i njezinih roditelja i vratio se zatim u hotel. Najednom čuli su hotelski sluge u njegovoj sobi hitac. Kad su dotrčali u njegovu sobu našli su ga na podu mrtvoga. Bio si je prostrelio glavu. Uzrok samoubojstvu nije do danas poznat.

Ako te zubi bole uzmi 1¾ grama Koliodija i 3½ grama karbolne kiseline. Od toga se učini solna masa od koje se metne malo na šuplji zub. Bol valje prestane.

Ulje očuvat ćete čisto i zdravo najbolje tako, da u nj metnete svako malo nekoliko zrna soli. Sol upija vodu, pak ulje ostane uvjek čisto i ne postane rancivo.

Čudan sajam drže svake godine na Petrovo u Rumunjskoj zapadnih Karpatih. Na tom sajmu nadju se sve djevojke za udaju iz okolice. Djevojke pripravljaju se na taj sajam kroz više godina, jerbo sobom donesu na sajam cieli svoj miraz ili dotu. Svaka obitelj, koja dodje sa djevojkom na taj sajam postavi na vrhu jednega brega (5000 — 6000 noga nad morem) svoj šator u kojem izloži miraz svoje djevojke (blago, platno, zlato, srebro i dr.). Mladići dolaze takodjer sa svojimi roditelji i donesu sobom najljepše darove što ih imaju: srbrene ili zlatne pojase, mimdjuše i slično. Kada je mladić izabrao djevojku, tada se sa svojom odabranicom ondje na sajmu zaruči te ju zajedno prstenuje i dariva.

Junak i mučenik. Ruske novine javljaju o prevelikom junaštvu i mučeničkoj smrti pomorskog uficiala Hruščeva, koji se je kod rasprsnuća ruskog broda „Jeniseja“ smrznuo plivajući sa razorenog broda prema obali. Jedan od riedkih mornara, što su ostali na životu iza strašne eksplozije, kad je „Jenisej“, zanesen burom, udario o svoju podmorsku minu, pao je Hruščev žrtvom duboke i svete dužnosti. Kao legendarni junak i pravi kršćanin nije htio da udje u barku, što je imala spasiti preostale mornare sa „Jeniseja“. Bilo je u njoj malo mjesta, a drugovi Hruščeva bili su svi oženjeni i oci obitelji. U njegovoj svietloj i požrtvovnoj duši javi se misao, da je život oženjenih drugova nužniji, da bi se njihova propast teže dojmila njihovih obitelji; s toga on „zaostane“ i pusti, da odplove bez njega, rekavši im, da će se on kasnije spasti, kad se barka natrag vrati, pošto iskrca na obalu njegove drugove. I barka se otisnu prema obali, a Hruščev ostade sam na tonućem „Jeniseju“, sa podčastnikom S., koji je odlučio s njim podijeliti sudbinu. Odpravivši spasene drugove, dao se Hruščev na svoj službeni posao i dok je „Jenisej“ sve dublje tonuo, on je na brzu ruku stao uništavati tajne spise, što su mu bili kao častniku kormiralu povjereni na čuvanje. Da sebe spasi to mu je bila zadnja misao. Prvo mu je bilo, da spasi ono, što mu je po službi povjereno bilo. Dužnost službe i prisega bila mu je prva na umu i već mu je smrt stajala za vratom, kad je prebirao i uništavao tajne spise i planove o podvodnim minama, samo da ne dospiju u ruke neprijatelju! Žurio se sa svojim poslom,

misleći, da će se brod još neko vrijeme držati nad vodom, dok se vrati od obale barka. No ta se nada izjalovi. „Jenisej" držao se na vodi samo 14 časova, što je svakako premalo, da se barka vrati od obale, udaljene dvie i pol vrste od tonućeg broda. Hruščev i njegov drug razabraše, da im nema druge pomoći, nego da pokušaju, da se spasu vlastitom snagom. I oni, skinuvši obuću i gornje odielo, odvažno zaplove prema obali, boreći se sa valovima i hvatajući se putem za plivajuće komadiće greda ili dasaka. Bili bi doplovili i do obale, ali struje ih zanese daleko i tako su se dokučili obali jednu vrstu dalje od onoga mjesta, gdje je pristala barka sa spašenim drugovima. Vjerni ih drugovi ipak nadjoše. I časnika Hruščeva i podčasnika S. izvadiše iz vode i na rukama ponesoše u obližnju bolnicu. No već je bilo prekasno. Od studeni i iznemoglosti prestalo im je srce tući i časnik Hruščev mogao je tihim jedva čujnim glasom progovoriti: Mrzlo, ah, kako mrzlo! Izrekavši ove zadnje riječi junak mučenik umre.

Kopriva hrana za blago. Iztraživanjem se ustanovilo, da ima kopriva više hranivosti nego sve vrsti siena. Zato se preporuča, davati koprivu blagu za hranu. I svinje se vrlo dobro hrane sa koprivom. U nekojih zemljah počeli su sijati koprivu, kako kod nas djetelinu.

Kada se ljudi najviše ženu? Reći ćete, kad ih je najviše volja. Nije tomu tako. Nekoji Englez je izračunao, da se najviše parova oženi u mesecu junju. Koji ne vjeruje, neka ide računati.

Prevarstva i sleparije u Italiji. Puno se sada piše u novinah o bivšem talijanskom ministru nutarnjih poslova Nasi-u. On je izdavao podpore na krive namire a novac je spravljao sebi u džep. Pobrao je na taj način na milijune lira. Državno odvjetničtvo je proti njemu započelo kaznenu iztragu, ali on je sretno odfrknuo u Švicarsku. Sad je došao novi talijanski škandal na vidjelo. Kako je poznato, dobile su sve države, koje su za vreme bokserskog ustanka u Kini sudjelovale odštetu. Takovu odštetu dobila je i Italija. Sa novcem, koji je u to ime došao u Italiju iz Kine razpolagao je ministar Salvago Raggi. On je od toga novca uzeo za sebe 740 tisuća lira a svojim tajnikom dao je po 30 do 40 tisuća lira. I proti njemu povedena je kaznena iztraga.

Bomba u Jezuitskom kolegiju u Barceloni. Dne 6. o. mj. na večer eksplodirala je u zgradi jezuitskog kolegija u Barceloni jedna dinamitna bomba, uslied koje bje zgrada jako oštećena. Krov se pornšio. Izim portira, koji je lahko ranjen nije nitko drugi ponesrećio. Jezuite ne trpe više niti u Španiji, u toj naj katoličnijoj državi na svetu.

Veliki oganj u Galiciji. U selu Zalešije (kotar Czortkow) je veliki požar dne 6. ov. mj. uništio 32 kuće.

Junačtvo ruskoga inžiuira. Kad su prigodom zadnje navale na Port-Artur, neprijateljska zrna zahvatila mašinu jednega ruskega broda i pokvarili cilindar, držal je inžinir Linov svoju ruku na otvoru cilindra, tako dugo, dok nije cilindar popravljen. Inžiniru je ruka sasvem zgorela, ali je svojim junačkim činom zapriečio strašnu nesreću.

Gospodarske viesti.

Peronospora ili medljika.

(Nastavak).

2. Galičiti iliti škropiti sa modrom galicom kad su mladice 9—10 cm. duge.

3. Prašiti prostim sumporom 20 dana iza prvoga puta.

4. Galičiti malo prije cvatnje.

5. Prašiti prostim sumporom dok traje cvatnja ili odmah iza cvatnje.

6. Galičiti iza cvatnje i prije nego se pšenica žanje.

7. Prašiti prostim sumporom u polovici mjeseca junija ili kad počnu jagode boju kazati.

Obzirom na to, da posebna radnja za sumporanje i za škropljenje zadaje mnogo troška, mnogo truda i uzimlje mnogo vremena idje se za tim, da se pronadje način, kojim bi se to moglo skupa izvesti.

Jedan od tih načina bio bi ovaj:

Pripravi se u jednoj posudi raztopinu modre galice kako obično t. j. 1% modre galice i 1% vapna na 100 litara vode. Po sebi u jedan kabal uzme se toliko puta 2 kg. najfinijega prostega sumpora, koliko 100 litara raztopine modre galice se je pripravilo. U taj kabal sa sumporom se malo po malo ulije one raztopine modre galice i se sve dobro sa rukama smieša dok se ne dobije riedku kašu. Treba nastojati, da se namoči svaka čestica sumpora. Iza toga se stavi na posudu u kojoj je raztopina modre galice fino sito, a u to sito se prelije ona kašica od sumpora, pak ili miešajuć rukom ili spuštajuć i dižuć sito iz raztopine, gleda se, da sva kašica predje kroz sito u nju. Uzmese se tada jedan štap i njim se još jedan put sve skupa promiesa, pak se napune škropilnice, kojimi se onda škropi lišće i grožđje.

Šrapom treba opet sve pomiešati kadgod se hoće napuniti škropilnice.

Škropiti ovako treba 2 ili 3 puta: jedan put prije cvatnje, jedan put iza cvatnje a treći put, ako je sila, na koncu mjeseca julija. Ako nije straha od peronospore, ali prieti pepel, onda se može izpustiti ovo treće škropljenje, pak mjesto toga oprašiti grožđje sa obakrenim sumporom.

Ovim se načinom bez sumnje prištedi mnogo na svemu, pak bi dobro bilo, da ga i naši gospodari pokušaju.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Ovi zadnji dni se je puno pisalo o toj vojski. Po „Piccolu" Japonci bi morali već bit najmaje blizu Odese a Port-Artur već od dva meseca v rukah od Japonci. Ovi dni je „Piccolo" s veseljem pisal, da je Port-Artur odsečen od svojeh i da je sa svih stran obkoljen od neprijatelja. Medjutim čitamo, da Aleksejev brzojavlja caru Nikoli, da je željeznica mej Mukdenom i Port-Arturom na novo uzpostavljena, a domala, da će bit uzpostavljena i brzojavna sveza. Admiral Togo — japonski kovač laži — raztrubil je ovi dni, da je on s onemi brodi, keh su Rusi potopili, začepil ulaz (luku) va Port-Artur. Nemački vojnički list „Reichswehr", ki jedini piše o tom ratu valjano i strukovnjački, odgovara na to, da ča je Admiral Togo šal skandojat dubinu mora va Port-Artnre? Reč bi, da ga je i „Piccolo" skandajal, zač i on vavek trumbeta, da je Port-Artur zatvoren.

Medjutim moremo javit, da će brzo doć do većeh dogodjaji va oneh stranah. Kako god ti dogodjaji izpali jedno je stalno, naime to, da Rusiju čeka pobjeda. I neka Bog da!

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine. 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **mužkih**, 1 par **ženskih modernih cipela** veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva **4 para** samo za **K. 5·50**. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Feliče Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Oglas.

Iznajmljuju se prostorije za dućan i skladište u **Voloskom**, gdje se sada još nalazi dućan gospodje Josipe Perac (kod Pepe). — Pobliže informacije daju se u spomenutom dućanu.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parička pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibrilijanta, vrlo trojni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 raznličitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ova novce vrieli, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne**, a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cieha mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 20. **Volosko-Opatija, u četvrtak 19. maja 1904.** **God. IV.**

✤ Eugenij Kumičić.

Zapanjeni, potreseni, poraženi stojimo mi pod dojmom krute i zlokobne viesti: Kumičić umro! . . .

Sledilo se srce, ono veliko i blago srce, što je tako milo govorilo duši cieloga našega naroda . . . Ode nam i On — ode nam pjesnik hrvatske duše i slave. Poraženi stoje danas Hrvati pred Njegovim preranim grobom — svi Hrvati!

U kolu je i Istra naša. Morala bi biti prva, ali ona ne može još da se snadje od tolika gubitka, jer ona ga je dala, ona, naša Istra rodila je Eugena Kumičića — Istra je odnjihala, odnjegovala svega Jenija. Koljevku mu prostrla kraj mora, do samoga žala i prvom se njegovu pogledu ukazala sva liepa, sva sjajna. Tad je On nju tako liepu i tako sjajnu pretočio u svoju dušu — i ona mu ostala, uboga majčica, ostala mu za naviek utišnuta u srcu, u misli, u pameti.

U ono je vrieme za nju, za našu Istru, malo tko pitao. Odtrgnuta, smrvljena, ponižena i uboga, prikazivala se ona oku jadna i nevoljna. Čuo se po koji osamljeni glas, što je vapio za oslobodjenjem, ali taj je glas u riedkim srcima nahodio odziva. U to su još vrieme srca bila zatvorena ljubavi spram pogažene i nesretne ove zemljice naše.

Na to je došao On — Sisolski genij. Grud je svoju prislonio na izdrte, rodjene hridi i prisluškivao kucaju drage patnice naše. Razumio je on svu onu neizkazanu tugu njezinu, i nad tolikom biedom proplakalo je ono dobro i veliko srce Njegovo. Na oko mu kanula suza, što ravno protječe iz srca. Podjedno s njom se poput valova svjetla preljeli prvim pogledom u dušu pretočeni čari . . . Bile su to slike „Jasnova" i „Lučice" drage — ali se za njima nizale i druge okolne krasote: odrazivala se rajska ljepota našega, istarskoga neba, veličajnost rodjenoga mora, velebni mir naših brežuljaka i humova . . .

Sve, sve što je naše, obuhvatalo je Njegovo toplo srce, Njegov duboki pogled, Njegova zanosna, poletna misao . . . I našim je očima razodkrio novi sviet . . . A mi, sirote, ponižени, utučeni, zarazeni tudjinskim duhom stali smo u čudu i udivljenim okom gledali u to, što se pred nama razodkrivalo. I gledali smo, što do tada nismo nikada vidjeli, a čuli smo, što do tada nismo nikad slušali.

Razumjeli smo pjesmu našeg mora, shvatili smo osmieh našeg neba, u čarlijanju večernjeg povjetarca slušali smo uzdahe našega života, u klisurama gledali smo žive svjedoke naše mladosti. Svemu, svemu dalo je života Njegovo čarobno pero i pred nama je rodna naša gruda sinula u svem svojem velelieplju. Tolika je pako ljepota taknula naša srca na neizmjernu ljubav spram Istre i Hrvatstva, ta liepota prikazana onolikom milinom i nježnošću taknual je i vascielo Hrvatstvo, koje je jednim mahom zamilovalo naš rodni kraj, usvojilo naše ideale i za njihovo ostvarenje, pružilo nam pomočnicu ruku. To je djelo — to je zasluga Eugena Kumičića.

A mi? — Jenio! U času, kad se tvoja divna duša djelila od ovog svieta, naše su duše pohitale u prošle dane i tamo su Tebe našle, umni i veliki Zemljače naš! U jednom smo mahu proživjeli živote onih stotina Tvojih lica, što si ih Ti za bezsmrtne tvoje radove crpao iz naših sredina. I vidjeli smo nesretnu Jelu, Antonija, sirotu Julku — i tolike druge patnike. I plačuć s njihovih boli, koje su i naše, grlili smo Tvoju rajsku dušu. Taj posljednji cjelov neka Ti bude znak vječne blagodarnosti i harnosti naše za sve, što si za nas uradio, Ti presjajna istarska slavo naša!

Jer Ti si nas više nego itko, privezao ovoj grudi i sladkoj rieči majke — Ti si u nas, veliki naš pjesniče, razbio neprirodni zanos spram zamamnih tekovina znanja i umjeća naših susjeda, Ti si izčupao iz naših srdaca pogibeljne klice prekomjernog udivljenja spram onoga, što je tudje, Ti si nas očuvao domu i doveo na put ljubavi k velikim idealima hrvatstva. I dok ovo pišemo, suza nam se kida od srca — ta suza neka Ti je zalogom naše velike ljubavi. Bog će Tebe primiti u svoju slavu, jer si bio dobar čovjek, dobar muž, dobar otac i rodoljub — naša će pako srca čuvat u sebi do vieka Tvoju milu uspomenu!

Jenijo! Raztužena duša naše nevoljne zemlje, zavičaja Tvoga, nema ništa čim bi se odužila Tebi, svome velikome Sinu. Ona nema ništa do stručka bosiljka, ništa do sitne, mirisne kitice, kakovu je u Tvojem rodištu gojila nezaboravna Jela. Takav stručak polaže danas naša zemlja na Tvoj grob, dok večernji povjetarac iz razboljenih naših srdaca raznosi liepom majskom večeri tihi uzdah:

Slava plemenitoj duši Eugena Kumičića! — Mir i pokoj pepelu Tvomu!

Podlistak.

U spomen

Evgeniju Kumičiću (Jeniju Sisolskome.)

† 13. svibnja 1904.

Tvoja knjiga najprva je bila,
Što mi prave pokazala pute,
Iz nje mi je ispričala vila
Tugu Istre, njene boli ljute.

Dà ona je puna žara pjesmu
U mom srcu počela da budi,
Tu sam našo prvu svetu česmu
Rodnog pića, melem mojoj grûdi.

Ti si pao, sustao i klono
Ugašene tvoje mile zjene . .
Bolno zrakom breca smrtno zvono
Prati sjenu tvoje uspomene . .

. . . S bogom, Jenio, počivaj u miru
A vrh tvoje crne grobne uze
Stven padam — — spustio sam liru
S bogom Jenio! . . . evo moje suze!

Zadar. Rikard Katalinić-Jeretov.

Život i djela Eugena Kumičića.

Eugen Kumičić rodio se je 11. siečnja god. 1850. u čisto hrvatskom gradiću Berseču u Istri na iztočnoj obali u kotaru Voloskom.

Kumičićev otac zvao se je Tomo, majka Marija, rodjena Filipaš. Kumičićeva majka, rodjena u bersečkoj župi, u selu kod sv. Mikule, nije znala nego hrvatski. Otac Tomo sin posjednika istoga imena, bio je u svojoj mladosti pomorac, gospodar na tudjoj ladji, trabakulu, a kasnije dao se na trgovinu.

Eugen Kumičić učio je normalku u svojem rodnom mjestu, a u gradu Kastvu položio je izpit, da uzmogne doći na riečku gimnaziju. Tu je takodjer u 12. godini počeo učiti talijanski jezik. Na ovoj je gimnaziji svršio pet razreda, prvi semestar šestoga razreda učio je na talijanskoj gimnaziji u Kopru, drugi semestar na talijanskoj gimnaziji u Zadru, a sedmi i osmi razred na Rieci, gdje je položio izpit zrelosti. Koncem g. 1870. došao je na sveučilište u Prag, gdje je bio jednu godinu, a zatim dvie godine na bečkom sveučilištu. Učio je povjest, zemljopis i filozofiju. Eugen Kumičić već kao gimnazijalčić govorio je, da će učiti liečničtvo. To bijaše njegov ideal, njegova vruća želja, ali se je morao odreći svog ideala. Njegovi su najprije želili, da bude svećenik, a kad su se uvjerili, da on to nikako neće, kazao mu je njegov dobri i plemeniti brat, koji se je za sve brinuo u obitelji kao najbolji otac, neka uči, da bude profesor, a Eugen, da ugodi otcu i bratu, upisao se je u filozofski fakultet.

Kad je Eugen Kumičić svršio taj fakultet, pošao je u Poreč k nadzorniku srednjih škola, te ga je zamolio, da ga namjesti na kojoj gimnaziji. — Taj nadzornik, svećenik iz Dalmacije, sa prezimenom na „ić", bio je strašan talijanaš. Upita Kumičića, gdje je svršio gimnaziju, a kad mu je ovaj odgovorio: Na Rieci!, on, nadzornik, osorno grakne: „Ne trebamo Hrvata!" Zatim okrene ledja Kumičiću . . .

Malo dana zatim pozvao je čestiti Bakotić, gimnaz. ravnatelj, Kumičića u Spljet. Pokojni Bakotić, spisatelj prekrasne pripoviesti „Raja", bio je prije profesorom na riečkoj gimnaziji. On je veoma ljubio svojega bivšega učenika Kumičića. Nastavni jezik bio je tada na spljetskoj gimnaziji talijanski, te je Kumičić morao podučavati tim jezikom logiku i psihologiju i hrvatski jezik u višim razredih. — Iz Spljeta, gdje je službovao jednu godinu, pošao je Kumičić u Zagreb, gdje je odslužio kao jednogodišnji dobrovoljac jednu godinu kod pješačke pukovnije br. 53. Zatim je bio dulje vremena u Parizu, pak u Italiji, a onda opet došao na bečko sveučilište, gdje je učio francuzki i talijanski jezik, i romanske književnosti kod prof. Mussafije. U to pozvalo ga pod pušku — u Bosnu. Najprije bi imenovan tumačem kod brigadnog suda u Banjaluci, a zatim bio je u nekih kreševih, kao i u bitci kod Ključa, pa opet više mjeseci tumačem kod rečenoga suda. Što je doživio u Bosni, opisao je u svojem djelu „Pod puškom". Povratio se iz Bosne nakon strašnih tjelesnih i duševnih patnja i stradanja, ojadjen i tužan, što je za toliko vremena opet morao prekinuti svoje nauke. Najprije jednu čitavu godinu kao jednogodišnji dobrovoljac, pak onda u Bosnu, a napokon u Toplice, da se liječi od reumatizma! . . .

Dne 15. rujna 1879. izdan je Kumičiću dekret, da je dobio mjesto u višoj realci u

Osvrt na govor predsjednika

družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na skupštini u Livadama.

Va zadnjem broje našega „Nar. lista“ spomenuli smo samo malo od lepega govora ča ga je gosp. prof. Spinčić držal na družbinoj skupštini va Livadah. Danas ćemo se malo osvrnut na celi taj govor.

Već na početku svoga govora iztaknul je gosp. predsjednik razlog, radi kega se je ovogodišnja skupština sazvala va Livade. Do sada su se, veli, družbine skupštine držale samo v Opatije. Tu bi prihajalo sveta najviše samo iz okolice. Malo bi ih dohajalo s preko Učke, tako da su se gotovo vavek kod takoveh prigodah vidjala večinom sve jedna te ista lica, jedni te isti ljudi. A ipak potrebno je da i drugi naš sviet, po drugeh mestch va Istre upozna našu družbu, i da se opet kod toga daje drugim prilika, da upoznaju krajeve i ljude širom naše Istre.

Zato pak što je ravnateljstvo sazvalo prvu takovu skupštinu baš u Livadah, zaslužilo je hvalu i priznanje svih, koji su imali prilike naužit se lepa pogleda na onaj mili naš kraj. Već sama ta okolnost, da su se onoga dana našli okupljeni va Livadah oni naši krepki i diični ljudi iz porečkog kotara, opravdava saziv skupštine va onem meste. Milina je bila pogledat na one ljude, ki su se va svoje vreme toliko skazali u boju proti Talijanu, milina je bila slušat profesora Spinčića, kako on, s onim svojim žarkim, jakim i plamenim glasom pozdravlja one ljude tamo okupljene.

Kao predsjednik „Družbe“, u ime njezino, u ime ravnateljstva, u ime svoje, pozdravljam najprije Tebe zapušteni al čestiti i dobri narode! Pozdravljam Vas domaćine, koji ste nas ovako vesela srca primili. Pozdravljam Vas starije i mladje. Pozdravljam i one, koji nisu mogli doći. Vi prisutni donesite njim naše srdačne pozdrave, i recite njim, da jih pozdravljaju prijatelji, braća, želeći Vam svim svako dobro. Pozdravljam pak Vas, koji ste se iz daljega ovamo potrudili, Vas mnoge, vjerne posjetnike i posjetnice „Družbinih“ skupština. Pozdravljam Vas, uvjeren, da nećete žaliti ni truda ni troška, da ćete odnieti najugodnije utiske od ovih krajeva, i od ovih ljudi, naše braće po krvi i jeziku, čuvstvih i težnjah.

Iza tega lepega i domoljubnega pozdrava, gospodin je predsjednik spomenul okolnosti, ke su dale povoda, da se osnovala naša Družba. Prva je okolnost, potreba škole. Ima ih, veli gosp. predsjednik, koji kažu, da su ljudi bili bolji, dok nisu imali škola. Medjutim, bilo to kako mu drago, nastavlja gosp. predsjednik, mi moramo računati s današnjemi prilikami i dok i drugi imaju škole, treba da ih imamo i mi, drugačije bi nas drugi odnarodili, prevladali, z jednom besedom: zagospodarili bi nad nami i mi bimo bili va tmine, dokle bi ti drugi bili va svetle, mi bimo bili njihovi sužnji a oni naši gospodari itd.

A onda, svaki uvidja dan danas iva svakidašnjem svojem življenje potrebu škole. Čovjek, ki ne zna čitat je sliep kraj zdravih oči, gluh kraj zdraveh uši.

Tu potrebu škole uvidjele su i oblasti, i zakonom odredile, da se svagde, gdje je u okrugu od jedne ure 40 djece od 6—12 odnosno do 14 leta, ima ustanoviti škola. Nego taj se zakon slabo vrši. Tu je uzdignutim glasom rekao gosp. predsjednik:

Pogledajte širom ciele Istre, pogledajte po ovom Porečkom kotaru. Po zadnjem školskom izvještaju, ima u ovom kotaru mnogo škola; ima jih redovitih 25 sa 54 učitelja i učiteljica; ima jih u Poreču, Motovunu, Bujah, u Vrsaru, Višnjanu, Vižinadi, Cittanovi, Umagu, Brtonigli, Oprtlju; ima jih što da dalje navadjam, u svakom i najmanjem mjestancu, gdje ima koliko Talijana; u zadnje doba ustrojilo se je jednu, gdje ima samo dvie ili tri talijanske obitelji, naime u Šterni — sve te škole su talijanske.

Postupak c. kr. oblasti u ovom kotaru glede škola, je upravo u nebo vapijuća krivica. U cielom kotaru ni jedne redovite hrvatske javne pučke škole. Na papiru, usljed izkaza brojenja pučanstva, su Vas doista mnogo izbrisali. Al vas i po papiru dosta ima, a ima Vas ne deset nego i dvadeset i više tisuća, i poznaju Vas kod novačenja i kod poreznoga ureda, al Vas ne poznaju kad Vam je dati škole za koje takodjer plaćate.

Ali osim c. k. i drugih oblasti, ima i drugih, koji bi htjeli iztriebiti naš narod. Tu su Talijani, tu je „Lega“, tu je družtvo „Dante Alighieri“, družtvo ustanovljeno va Italije, za potalijančenje ove i drugeh naših kraji.

Proti svem stoji ta naša družba, ona se neutrudivo i neumorno bori protiva tudjinstvu i nastoji oko toga, da nam očuva ovaj naš narod.

Sada sliedi kratak osvrt na družbina vrela, od keh ona dobiva svoje dohodke. Tu su novine, novčani zavodi itd. itd.

Kade živu, koji jezik govore, kako se zovu oni koji doprinašaju za „Družbu“? Osim po Istri, živu po Hrvatskoj i Slavoniji, u Dalmaciji, u Bosni i Hercegovini, a i raztrešeni po svietu, naročito u Americi. Govore hrvatski kako i mi. Naša su braća; Hrvati su kako i mi.

Kad smo se počeli buditi i osvješćivati pod svojim pravim, hrvatskim imenom, onda su nastojali, kako nastoje i danas, naši protivnici, naši neprijatelji i oni stvorovi, koje plaćaju, zasramiti i omraziti hrvatsko ime, i pokazati da neimamo braće, da smo osamljeni, da smo grana odsječena, odsudjena da pogine.

Ali danas se već naši ljudi ne srame svojega hrvatskega imena, nego se s njim ponose svi pošteni i svi naši dobrega srca. Danas znaju i tudjinci, da su Hrvati slavni i da su oružjem v rukah osvojili zemlje, koje danas svojemi nazivlju. A i drugačije su se proslavili Hrvati. Mnogo su učinili za svoju prosvjetu, za znanje i umjeće. Mnogo čine oni i za nas i za našu družbu. A ako je to razlog, da naši protivnici i njihovi plaćenici hrvatsko ime mraze, to je za nas razlog, da to ime, naše vlastito ime, k srcu pritisnemo i da budemo zahvalni svim ostalim Hrvatom.

Ova liepa, muška, poletna i oduševljena beseda našega velevrednega predsjednika, uznesla je sve prisutne tako, da gromovitim odobravanjem nisu dugo htjeli da prestanu. S tim je, može se reć, svršil taj govor, ki nam va svojeh topleh besedah kaže, kuda moramo poć, ča moramo delat, i kega se moramo držat. Taj govor donesla je zadnja „Naša Sloga“ u cielosti, taj će govor bit preštampan va družbinem izvješću. Mi ga našemu narodu preporučamo, da o njemu puno, puno razmišlja.

Dopisi.

Iz Kaštelira. Dne 1. svibnja o. godine obdržavala je podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Kaštelira svoju glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovao lijep broj članova, što je očiti dokaz, kako se naši ljudi i u ovim reč bi zapuštenim krajevima zanimaju za našu prezaslužnu družbu, a time pokazuju, koliko im na srcu leži mila nam hrvatska Istra i nedužna djeca, koja nemaju nikakovih škola (sramota je to za Austriju). Samo složno Kaštelirci moji, i neće nam nauditi oni, koji ovuda pašuju. Naši dušmani htjeli bi uništiti i našu školu (a to su Vam rodjena braća, koja govore istim jezikom kao i vi, samo su okuženi, a vi pako Kaštelirci bježite od njih). ali dok svjesnim kaštelircima hrvatska krv teče po junačkim žilama neće im ići to za rukom, ne!

U vašem radu bit će vam na pomoć i vaše gospodarice. Da i njima leže na srcu ona mnogobrojna djećica bez svake nauke, pokazale su i tim, posjetivši i one dosta u lijepom broju spomenutu skupštinu. Posjetom svojim izkazale su se kao prave Hrvatice; izkazale su se i lijepim darom, što je hvalevrijedno. Veseliti se moramo s takovim Hrvaticama, jer je to prvi put u Kašteliru, da su se sakupile i podarile našu podružnicu.

Da znadu čitatelji našega „Nar. lista“, koje su to Hrvatice, eto ćemo navesti i imena:

Mendica Maima žena Ivanova 1·20 K; Marija udova Ružić, Dinka Valentić žena Ivanova, Dubac Ivana žena Lukova i gdjica Ana Ružić po 1 K.; Ružić Ana žena Ivanova 80 hel.; gospodjice: Ružica Ružić, Ivana Ventui Matetova, Ana Ružić Maraškova, Rojac Eufenija, učenica družbine škole, gospodja Katarina Ružić Maraškova, gospodja Antica Legović-Žorč i Marija Kocijančić detto Gaubin svaka po 40 hel.; Katarina Bejaković 60 hel.; Marija Ružić Ivaševa 30 hel.; Zorica Ružić, učenica družbine škole 10 hel. Ukupno darovale su 9 kruna 80 helera.

Živile nam takove dobročiniteljice! Dao Bog, da bi se u njih ugledale i druge Kašteliike a i druge naše Hrvatice širom te naše hrvatske Istre.

Gori spomenute su same kmetice, koje rade u polju; a gledajte ih, kako sakupljaju i kako lijep dar su sada sakupile. U njih neka nam se ugledaju ne samo druge kmetice, već i druge gospojice.

Domaće vjesti.

Obiteljske žalosti. Osim našega miloga Dr. Laginje, kemu je ovi dni smrt ugrabila ljubljenega pastorka Alberta Riegera, vriega mladića od 26 godina, pohodila je nesreća i našega velezaslužnoga gosp. Spinčića. U cvietu mladosti, u 19. godini otela mu smrt nježnu nećakinju, Tonicu Karlavariševu. Pokojnica bila je zaručena sa gospodinom Oskarom Tepešom. I tako mjesto u krilo liepe i mlade sreće, morala je sirotica u rani grob. Oba dva mlada, tako rano povenula cvieta, neka andjeli prime k sebi a raztužene obitelji osobito naše dične prvake Dr. Laginju i Spinčića neka Bog blaži i tješi!

Berseč za Kumičića. Kad je va Berseč, kade se je pokojni Kumičić rodil, prišla viest o njegovoj smrti, tuga i žalost zavladala je celim mestom. Ljudi su plakali, a starci su jecajuć govorili: Ma zač ni Bog nas zel na mesto njega. Nikada već neće Berseč dat narodu takovega čoveka!

I sve one tužne dneve se je na zvonike tužno vijala na polasti obešena hrvatska trobojnica. Takova se je zastava vijala i na župnoj kući i na Čitaonici, koje je pokojnik bil počastni član. Nedelju pak zapolne, za vrieme pogreba u Zagrebu, zvonila su i va Berseče sva zvona, i svojim tužnim, mrtvačkim glasom pozdravljala dobru dušu svojega Jenija!

Da počasti uspomenu pok. Eugena Kumičića darovala je uprava „Narodnog lista“ družbi sv. Cirila i Metoda za Istru K. 30, i to mjesto vjenca na odar nezaboravnoga istarskoga pjesnika. U istu svrhu darovao je veleč. gosp. Rajmund Jelušić, župnik u Berseču K. 20., a Čitaonica isto u Berseču 20 kruna.

Položila izpit. Gospodjica Katica Franki, kći nadučitelja gosp. Frankia. u Rukavcu, položila je ovih dana na učiteljištu u Gorici izpit učiteljice ručnih radnja, i to sa veoma dobrim uspjehom. Čestitamo!

Zagrebu, gdje je podučavao hrvatski i francuzki jezik i poviest. Dne 10. studena 1879. imenovan bi „izpitnim povjerenikom za francuzki jezik kod izpitivanja kandidata, koji žele da se osposobe za učitelje francuzkoga jezika“. Godine 1883., koncem prvoga poljeća, napustio je svojevoljno svoje mjesto. Htio je da bude posve slobodan kao spisatelj i kao izbornik. On je već prije pisao sa svojim podpisom u novinah stranke prava, on je to neprestano činio, i uviek je otvoreno i bezobzirno izpoviedao svoja politička načela. Da je svojevoljno napustio svoju službu, o tome mu je ravnateljstvo izdalo svjedočbu, u kojoj stoji, da je on obavljao svoju službu „točno, savjestno i na zadovoljstvo ravnateljstva“. Podpisan: Josip Torbar, ravnatelj.

Eugen Kumičić oženio se je 20. rujna 1882. u Varaždinu s Marijom Maršićevom, kćerkom posjednika i gradjanina Juraja Maršića. Ona se je također iztaknula kao vješta spisateljica te je napisala liep broj pjesama i sastavaka, što je otisnuto u raznih novina pod imenom: Enjuškina.

Čim se je E. Kumičić spoznao s nekimi uglednimi varaždinskimi gradjani, ovi ga stadoše nagovarati, neka bude on njihov kandidat kod prvih budućih sabor. izbora. Bilo je to 1883., a godinu kasnije izabran bi Kumičić u Varaždinu kao kandidat stranke prava saborskim zastupnikom. Time je on stupio i na aktivno političko polje. Neko je vrieme bio u saboru, no ovaj ga nakon burne verifikacijonalne razprave, u kojoj je on živo branio svoj izbor, ne ovjeri, jer Kumičić nije bio ugarsko-hrvatski državljanin nego još austrijski. Traženo državljanstvo stekao je 5. ožujka 1885., a 13 ožujka 1885. gradsko mu zastupstvo zagrebačko podieli pravo gradjanstva. U naknadnom izboru u Varaždinu Kumičić bi po drugi put izabran. U sliedećih dvih saborskih periodah nije Kumičić bio biran. Tek dne 9. prosinca 1903. bio je opet biran u Brodu na Savi, te je bio od tada član sabora do konca travnja 1897.

Osim toga bio je Kumičić gradski zastupnik u gradu Zagrebu od g. 1892—1895.

God. 1882. i 1883. bio je urednikom „Hrvatske Vile“. God. 1887. i 1888. bio je urednikom „Hrvatske“. Stanujući u Zagrebu od god. 1879., bavio se Kumičić samo književnošću i publicistikom. Bio je predsjednik čiste stranke prava, odbornik Matice Hrvatske i član više družtava.

Eugen Kumičić napisao je prvo svoje djelo g. 1874. u Spljetu. Više ga je godina izpravljao, a izišlo je tek u kolovozu god. 1879. u političkom listu „Sloboda“ pod naslovom „Slučaj“. Kumičić je izdao to djelo najprije kao E. K. Bersečanin, a kasnije pod pseudonimom Jenio Sisolski. Pod ovim je pseudonimom napisao prva svoja djela. On se je rodio pod brdom Sisol, a u rodnom mjestu zovu ga Jenio, što dolazi od talijanskoga Eugenio.

Eugen Kumičić napisao je tečajem svoga više no 20-godišnjega rada sliedeće pripoviesti, romane i drame: „Slučaj“ u kolovozu 1879. (Sloboda); „Olga i Lina“ u siečnju 1881. (Sloboda); „Jelkin Bosiljak“ u rujnu 1881. (Posebno izdanje); „Neobični ljudi“ u ožujku 1882. (Vienac); „Primorci“ u rujnu 1882. (Hrvatska Vila); „Začudjeni svatovi“ u veljači 1883. (Vienac); „Gospodja Sabina“ u ožujku 1884. (Matica Hrvatska); „Ubilo ga vino“ u travnju 1884. (Naša Sloga); „Sirota“ g. 1885. (Matica Hrvatska); „Pod puškom“ u svibnju 1888. (Balkan); „Preko mora“ u siečnju 1889. (Dom i Sviet); „Teodora“ u svibnju 1889. (Matica Hrvatska); „Saveznice“ u kolovozu 1889. (Dom i Sviet); „Otrovana srca“ u veljači 1890. (Dom i Sviet); „Sestre“ („Poslovi“) drama, u ožujku 1890. (Posebno izdanje); „Mladost — ludost“ u siečnju 1891. (Dom i Sviet); „Obiteljska tajna“, drama, u siečnju 1891. (Matica Hrvatska); „Urota Zrinsko-Frankopanska“ u kolovozu (Dom i Sviet); „Pobieljeni grobovi“ u lipnju 1896. (Dom i Sviet). Posljednje je njegovo djelo roman „Kraljica Lepa“.

Osim ovih djela napisao je i nekoliko crtica, kao što su: „Cru Božić“, u „Božićnici“ dnevnika „Hrvatske“ od god. 1890. i „Br. 84 i 85“ u „Božićnici“ dnevnika „Hrvatske“ od god. 1891.

Sva su Kumičićeva djela pretiskana u posebne knjige. Neka su izašla već u trećem izdanju. „Urota Zrinsko-Frankopanska“ izašla je najprije u „Domu i Svietu“, pak iz njega pretiskana u tri svezka, a onda popravljena u jednom svezku. Pod naslovom „Tri mučenice“ izdao je u jednoj knjizi svoje tri pripoviesti: „Saveznice“, „Neobični ljudi“ i „Ubilo ga vino“. Dramu „Sestre“ posve je preradio, te je izašla pod naslovom „Poslovi“. Ona se je u obim oblicima prikazala u hrv. narod. kazalištu u Zagrebu.

U svojim radnjama Kumičić išao je za trojim: najprije nam je prikazao s najvećom ljubavi život i patnje svoga zavičaja, borbe hrvatskoga puka u Istri; zatim nam je pri-

„Narodni dom" u Mihotićih počel se je već gradit. Živili Kremenjaci, ki su kumovali temu lepemu i domoljubnom delu!

Čitaonica u sv. Mateju. Nedelju, dne 15. o. mj. posalje podne, sastali su se kod gosp. Šaršona-Ivančić nekoji rodoljubi, da odluče o ustrojenju jedne čitaonice va Sv. Mateju. Pročitala i odobrila su se pravila, koja će se sada poslati namestničtvu na odobrenje. Nova čitaonica nositi će ime: „Halubaljska Zora". Već ovom prigodom prijavilo se je do 30 članova, što domaćih, što izvanjskih.

Pjesme Rikarda Katalinića-Jeretova. Kako smo mi prvi javili, te liepe pjesme izdat će već ovo leto „Matica Hrvatska". Čestitamo najserdačnije!

Kastavski i klanjski lov ide na dražbu. Prvi na 27. t. mj. a drugi na 28. u Voloskom Već kod zadnje dražbe digla se ciena lovu, koji je bio još onda zajednički, na 3000 K., ali kako se čuje, bit će ove godine ta ciena viša. Domaći u obće a njim na čelu neka gospoda iz Opatije odlučili su, da će se proti riečkim Madjarom i Talijanom, koji neka, mimogred budi spomenuto, idu raje lovit u Madjarsku ili u Italiju, braniti do skrajnosti, t. j. nabijat do najveće svote. Naše oblasti drže i simpatiziraju očito sa Rečani a čujemo o tome i liepih stvari, nego bit će o tom govora naknadno. Ufamo se pako, da će se naći i tomu lieka.

Tinjanski načelnik pred sudom. Dne 4. o. mj. vršila se je pred Pazinskim sudom kaznena razprava proti tinjanskom načelniku, Vence Krizmanića, radi uvrede poštenja, počinjene od njega proti gospodji Botegaro. Nesrećni Vence njoj je spočitnuo, da je krivo prisegla. Na sudu je pak tajio i zavijao, da on njoj toga nije rekao ali mu to zavijanje nije pomoglo, jerbo su svjedoci (dapače i jedan njegov) potvrdili, da je baš onako rekao, kako je gospodja Botegaro tužila, te ga je na temelju toga sudac odsudio na 50 kruna globe ili 5 dana zatvora i platež advokatskih i drugih troškova.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Ivana Krivošića iz Trsta K. 20, što ih je za družbu ostavio gospodin Pavao Šulentić iz Zrmanje. Slava mu! — Prigodom kanoničke vizitacije u Klanu, sabralo se kod stola za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, K. 21. U istu svrhu dobilo se za jednu izlicitiranu cigaru kod istog stola K. 20. Ukupno 41 kruna.

---

kazao suvremeni društveni život u Zagrebu i Hrvatskoj sa svim njegovim manama, a napokon je pokušao, da u velikom historičkom okviru prikaže jedan dio tužne hrvatske prošlosti, odabravši za to propast dviju najsjajnijih velmožnih obitelji hrvatskih. Nije na nama, da mu ovdje danas izričemo sud, ali je sigurno, da je ondje najbolje uspio, gdje nam crta svoj zavičaj i svoj puk. Tu njegova dikcija postaje ne samo patriotska i topla, već dobiva i poetičke snage.

Kumičić je našao priznanja ne samo u Hrvatskoj nego i izvan nje. Na češki jezik prevedena su ova njegova djela: „Gospodja Sabina" („Zlata Praha" i posebno izdanje), „Preko mora", u krasnoj Ottovoj biblioteci, pak „Sestre" i „Obiteljska tajna" u kazališnoj biblioteci, onda „Urota Zrinsko-Frankopanska", te „Neobični ljudi", svako djelo u posebnoj knjizi. Nekoja su mu djela izdana slovenskim jezikom. Na njemački prevedene su pripoviesti „Jelkin Bosiljak" i „Sirota". I druga neka djela prevedena su na češki, poljski i njemački jezik.

Osim ovih književnih radova napisao je Kumičić mnogo članaka političkih, a preveo za dnevnike svoje stranke i za „Hrv, Vilu" nekoliko manjih crtica iz francezkoga. talijanskoga i španjolskoga jezika. Više njegovih saborskih govora izdano je u posebnim knjižicama.

Već za njegovog posljednjeg izbora za nar. zastupnika u zlatarskom kotaru bio je Kumičić bolestan, pa se je odputio na otok Vis, gdje je malo ozdravio, no sad se je vratio u Zagreb, gdje ga je dočekala smrt.

Oluja i tuča u zapadnoj Istri. Dne 4. o. mj. na večer oborila se na okolicu porečku, osobito na sela Tar i Vabrigu, silna oluja sa tučom, koja je oštetila polja i vinograde za ovu i dojduću godinu. Narod u Vabrigi spremao se, da će 5. o. mj. ići na skupštinu družbe u Livade, ali crno mu osvanulo jutro taj dan, jer mu po noći bijaše bura i tuča uništila polja i vinograde, počiniv štetu od 40 tisuća kruna. Preporučamo onaj siromašni narod oblastim i zastupnikom za kakovu pripomoć i polakšicu.

Na družbinoj skupštini u Livadama sakupljeno je za družbu i predano gosp. blagajniku K. 150. Istodobno pristupila su našoj družbi dva nova utemeljitelja i to gg. Matko Kundić, trgovac u Opatiji i Fran Dukić, trgovac u Kastvu. Živili velevriedni narodni prijatelji!

Kakva velika razlika. Ovih dana došla mi slučajno jedna novina pod ruke u kojoj sam čitao sliedeće:

„Zašto Niemci protestiraju proti imenovanju Dr. Bauera, nadbiskupom olomuškim?"

Uzrok je čisto jednostavan. Pred 12 godina im je najme kazao istinu u obraz. Došao je najme tada na vizitaciju u Ivančice, izpitivao je u šulveranjskoj školi djecu iz vjeronauka, i djeca su znala jako malo ili čisto ništa. Biskup je odmah upoznao pravi uzrok, zato je pozvao djecu, da bi molila „Oče naš", da vidi, kako ga znaju. I glej! djeca su tu molitvu izvrstno izmolili u češkom jeziku. Po tom, za prisutne njemačke matadore, mučnom prizoru, je biskup Bauer prisutno občinstvo ovako nagovorio:

„Velecienjena gospoda i gospodje! Već 10 godina sam biskup; tekom tih 10 godina sam pohodio već više škola ali takve školе, kakva je ta nisam našao. Mislio sam, da Schulverein uzdržaje škole samo za njemačku djecu, sada pak vidim, da tomu nije tako. Češka djeca su prisiljeni pohadjati tu školu. Vi, nesretna djeco, niste tomu krivi. Kako teško se učite u tudjem jeziku, najbolje znadem sam. Sin sam njemačkog otca i češke majke, i bio sam tako nesretan, da sam morao pohadjati njemačku školu. Imao sam dobru glavu, ali ipak kako grozno sam se morao truditi, da bi učinio izpit za njemačku gimnaziju! Znadem, da će me napasti radi tih riječi svi njemački listovi, ali moram to pretrpjeti, jer kad bi u tom pogledu šutio, bio bi kao mutast pas!"

Ovako piše dotični list.

Tomu mislim, ne treba komentara, ali ipak poznavajuć predobro žalostne odnošaje u našoj Istri, nek mi bude dozvoljeno konstatirati istinu, da je ista stvar i u školama, respective fabrikama zloesretne „Lege" a dapače i u državnim školama (Lovran, Oprtalj itd.) U tim fabrikama se naša djeca moraju mučiti sa tudjim talijanskim jezikom. Kako je moguće ucijepiti u srce takvom djetetu prve klice naše svete vjere, kako ga podučiti u glavnim istinama sv. vjere, kad djete ni jedne vjeroučiteljeve riječi nerazumije. Nije li to bob ob stjenu bacati? Time reč bi, da im nije do vjere stalo ma ništa, već samo to, da se djeca i pomoću vjeronauka odnarodjuju.

I naši su biskupi proputovali svoju biskupiju, i oni su došli u gorje nego li u šulveranjske škole, ali nisu imali srčanosti uzdignuti svoj glas, kako je to učinio biskup Bauer. Nije li tako, o vi „Ne-Baueri" u Trstu i Poreču? Vi u tom pogledu šutite, a pravi biskup Bauer govori, da mu je bila sveta dužnost uzdignuti svoj glas. Kad ćete jednom i Vi stupiti u stope tog biskupa? Gotovo tada, kad ne budu židovi vodili glavnu riječ na nekom Ordinarijatu.

Domorodci va mestah: Sveta Marina, Černi, Kondolofu, Juncu (Divindini) itd. za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Mej temi velevrednimi narodnjaki sakupil je vrli kremenjak Dinko Glušić, sin od pok. Dinka iz Sv. Marine, liepu svotu od 270 kruna i 28 helera. K ovoj svoti valja uračunati K. 50, keh je daroval gosp. Mate Višković, trgovac u Labinu. Darovali su još: Gg. Bastiančić Andrej, trgovac u Labinu i sin mu veleč. šior pop Stipe po K. 10, zatim veleč. gosp. Ivan Vinodolac, kapelan u Labinu, 20 kruna. Liep dar je učinil našoj družbi i gosp. Zamarija Blažina-Batelan iz Cerovice. Za sada samo jedna reč: Liepa hvala i Bog neka poživi plemenite darovatelje!

Mjestne vjesti.

Veliki vojvoda luksemburški odputoval je sa svojom prejasnom gospodjom u ponedeljak, na 16 o. mj. Nedelju na večer priredili su mu naši veterani i vatrogasci liepu serenadu. Volosko i Opatija okitili su se na dan odlazka zastavami, da tako pozdrave svoga visokoga i miloga gosta, komu svi želimo, da se što prije i opet povrati va svoju milu Opatiju.

Suor Rozalija srdi se na nas, da smo ju malo ščipnuli, pak se grozi, da će njoj prit brat na Volosko, ki da će nas hitit sveh va jamu. To je prava kršćanska ljubav, ka zapoveda: „ki tebe s kamikom ti njega s hlebom", ča ne suor Rozalija? Ste mogla mučat, pak bimo Vas bili pustili na miru.

Izlet u Cirkvenicu što ga je prošle nedelje priredio „Lovor", ispao je vrlo liepo. Izletnika se je odazvao veliki broj, akoprem nije okolica bila zastupana niti po jednoj osobi. Dočeka u mjestu nije bilo, jer nije izlet bio niti službeno prijavljen — ali je pak zato odlazak, pošto su Crkveničani vidjeli tko se vozi — bio upravo krasan. Cielo se je mjesto sakupilo na gatu. „Lovor" je zapjevao „Liepa naša domovina", narod je slušao odkrite glave, a bengali i raketi uzveličale su taj liepi prizor. Srdačnom pozdravljanju te mahanju rubcima nije bilo ni kraja ni konca. Tako smo i opet sproveli jedno liepo poslie podne u ugodnoj zabavi i lepom narodnom veselju. Pošto je sada istom započelo ljeto — preporučamo, da nam „Lovor" priredi još više takovih liepih zabava.

Škandalozno stanje sudbenih zatvora u Voloskem. Ljudi, koje sudbina ili crna pamet dovede u sudbene zatvore u Voloskom. tuže se občenito, na do kraja slabo stanje tih zatvora. Ciela zgrada ne odgovara svrsi. jer je nesrećno i baš bezumno gradjena. Pojedine sobice u zatvorima su vlažne, bez svjetla i zraka, tako da ako čovjek, koji nesrećom dodje unutra, nema baš bikova ćud i zdravlje, mora poginuti. U sadanje moderno doba nastoje civilizirane države udesiti svoje zatvore tako, da u sanitarnom pogledu odgovaraju svim zahtjevom. Moderni zatvori imadu električno svjetlo, centralno grijanje, kupališta itd. Mjesto svega toga imade u voloskim zatvorima: gamadi, štakora i vlage u izobilju, tako da i najzdraviji čovjek mora u istinu oboljeti. To je u ostalom već raznimi komisijami ustanovljeno, ali gospoda u Trstu čini se, da se vrlo malo brinu za zdravlje voloskih arestanta. Skrajno bi bilo doba, da se tomu škandaloznomu stanju učini jedared ili ovako ili onako kraj. Ne bude li brzo pomoći, izniet ćemo još nekoje stvari o tim znamenitim zatvorima ili da bolje rečemo o tim katakombama u Voloskom.

—ić.

Grozna nesreća na biciklu. U nedelju, dne 15. o. mj. popodne, došal je parobrodom iz Reke na Volosko 16-godišnji mladić, Karlo Degiuli, ararski pomoćnik na Rieki. Na Voloskom sastal se je sa svojimi vršnjaci i prijatelji, te mu je jedan od istih posudil bicikel, na kojem se je Karlo Degiuli vozil malo neoprezno. U Crnikovici, kade vodi cesta na porat, spodletelo je Degiulu z bicikla, udril je glavom o parapet ceste i pal na tla. Još jedanput se je dignul a zatim se je zrušil mrtav na tla. Bilo je 3 ure i pol za podne. Njegovi prijatelji počeli su zvat na pomoć; priskočili ljudi, počeli nesrećnoga mladića polievati vodom i trt octom ali sve zaludo. Pozvali liečnika gosp. Dr. Graeffe, koji ni mogal drugo, nego konstatirat smrt. Na to su odnesli Karla Degiuli va mrtvačnicu k sv. Roku i javili mu roditeljem na Kantridu, da njim se je sin ponesrečil. Majka njegova se je odmah dopeljala na Volosko, ali na svoju preveliku žalost našla svoga jedinca mrtvoga. Utorak za podne na 4 ure bil mu je baš liepi sprovod, na koji je došlo mnogo njegovih poznatih iz Rieke. Ova grozna nesreća, koja je ugrabila jednoj obitelji jedinca sina, morala bi bit opomenom nekojim roditeljem, koji puščaju, da nedorasla djeca voze na biciklu. Još nemore nogom do pedala dosegnut pak već vozi po Voloskom kako automobil. Da se nesrećom sumretne kakovim vozom, lagije sveta gre pod voz ili konje. I policija morala bi malo više pazit na ove dječje biciklističke utrke. Nije treba čekat, da se ih ubije 5 ili 6. Treba na dobu zlo zaprečit.

Kradja. Zadnji hip doznajemo, da su nepoznati lupeži provalili noćas u plovanju na Voloskem, pokrali oko 90 kruna i izginuli, da ni od svega nijedan va kuće niš čul ni videl. Na stole se je našal jedan dugi nož, s kem su odprli vratnice, ke gledaju na vrt z dolnje strane. Nadamo se, da će žandarmerije i redarstvu poć za rukom uhvatit počinitelje tega grdega i sramotnoga dela.

Svega po malo.

Odprti grobovi. Ovaj je mjesec baš nesretan za hrvatski narod. Smrtna kosa pokosila je tri znamenita hrvatska rodoljuba. Na prvom mjestu javljamo smrt velikoga hrvatskoga književnika, Istranina Eugena Kumičića. Dne 10. o. mj. umro je u Šibeniku Ante vitez Šupuk, tridesetgodišnji šibenski načelnik, zastupnik na carevinskom vieću i dalmatinskom saboru. U nedelju bijaše svečano pokopan na občinske troškove. Dne 9. o. mj. umro je u Zagrebu Šandor pl. Bresztyenskv, bivši profesor zagrebačkog sveučilišta. Rodio se god. 1844. u Prečcu, u kotaru Dugoselo. Godine 1868. postade doktorom prava. Kad je god. 1878. bilo otvoreno sveučilište u Zagrebu, postade tu profesorom gradjanskog parbenog postupnika. Godine 1892. bje izabran gradskim zastupnikom, a nešto kasnije zastupnikom velikogoričkog kotara u Zagrebu. Do prošle godine bio je predsjednikom stranke prava. Nastojao je svimi silami, da složi sve opozicionalne stranke u Hrvatskoj, ali na žalost njegovo plemenito nastojanje nije urodilo dobrim plodom. Bio je nesebičan, značajan i poštovan. Sav svoj imetak ostavio je za djačke štipendije na zagrebačkom sveučilištu. Pokoj plemenitim dušam tih naših milih pokojnika!

Strašna smrt. Subotu, dne 7. o. mj. igralo se je jedno dijete od godine i pô pred kolibom svoga otca, u blizini kolodvora Inversbin u Škotskoj. Najednom doleti jedan veliki orao, zagrabi dijete i odleti s njime. Majka djeteta bila je baš zaposlena pečenjem kruha, kad je dijete pozvala k sebi ne dobi odgovora. Počela je dijete tražiti po cieloj kući ali badava. Cielo selo počelo je zatim tražit dijete. Oko noći našao je jedan šumar mrtvo i izmrcvareno dijete na jednom briegu. Oči mu bijahu izkopane, lica pojedena, ruke i vrat posve raztrgane. U ručici držalo je dijete nekoliko perja grabežljive ptice, od koje se je zahman htjelo obraniti. Pomislite si bol siromašne majke kod pogleda tako izmrcvarenog svoga djeteta.

Svetska izložba u St. Louisu u sjevernoj Americi otvorila se je u subotu, dne 7. o. mj. Predsjednik Roosevelt pritisnuo je u Washingtonu jedno električno puce i u izložbi u St. Louis, koji je od Washingtona udaljen na stotine i stotine milja, počeli su raditi svi strojevi (mašine), vodoskoki počeli su bacati vodu a na milijune brojeća svjetina zapjevala je amerikansku himnu. Tim je bila izložba otvorena.

Odkriveni krivotvoritelji novca. Prošli tjedan ušla je bečka policija u trag jednomu društvu, koje je fabriciralo krive banke po 100 kruna. Tri bečka zubara, braća Hermann, Ernest i Leopold Liebl nagovorila su i podučili jednoga zagrebačkoga litografa, nekoga Zlamal, da je po njihovom nacrtu litografirao krive banknote po 100 kruna. Braća Liebel su te krive banke razpačavali po Beču i Budimpešti, te se je do sada našlo do 100 takovih krivih banka. Zločinci su već svi pod ključem, te će imati vremena, da razmišljaju svoje grieha.

Redku obiteljsku svečanost obavili su nedavno u crkvi Saint Jéan Saint Francois u Parizu supruzi Fran. Pred oltarom vjenčao še njihov petnajsti sin. Kad je ta ženitba bila obavljena, stupili su pred svećenika stari supruzi Fran, koji su na taj dan slavili svoj željezni pir. I sina i roditelje blagoslovio je šestnajsti sin supruga Fran, koji je svećenik. Toj svečanosti prisustvovali su izim 16 sinova supruga Fran još 60 njihovih unuka i praunuka.

II. sastanak slovenskog Sokola u Ljubljani. Dne 16., 17. i 18. srpnja o. g. biti će u bieloj Ljubljani II. sastanak slovenskog Sokolstva. Na taj sastanak spremaju se sva hrvatska sokolska družtva, veliki broj Poljaka, Čeha. Čeških sokola doći će na taj sastanak preko jedne hiljade. Ovaj će sastanak biti prava sveslavenska sokolska svečanost.

Nove desetače. Sadanje note po 10 kruna bit će doskora povučene iz prometa. Već su gotove nove desetače, te će doći u promet netom budu od austro-ugarske banke odobrene.

Velika defraudacija u poštanskoj štedioni u Milanu. Ovih dana odkrilo se je kod centralne poštne štedione u Milanu pomanjkanje od 5 milijuna lira. Ministar odredio je reviziju svih poštnih štedionа. U Italiji krade se lievo i desno.

Priprava djevojke za udaju. Često se dogodi, da se uda djevojka, koja o kućnom gospodarstvu i poslovanju baš niti pojma nema. To mužkarce najviše odvraća od ženitbe. Sada su počele žene to uvidjati pak se u nekojih krajevih i uzgoj djevojaka udešava, tako, da imaju prilike naučiti sve što će njim u buduće u kućanstvu rabiti. Nedavno je jedna zaručnica iz vrlo ugledne obitelji kazivala svojim prijateljicam, da mora ići na dugo putovanje. U istinu pak išla je služit i obavljala je kroz godinu dana najniže službe, samo da nauči sve što će njoj kako ženi služiti. Tako je služila kako kuharica, pak kao sluškinja, pak kao sobarica, napokon kao djevojka za djecu. Tako bi morale učiniti sve one djevojke, koje neimaju kod kuće prilike da nauče kućno gospodarstvo. Nema veće nesreće za mužkarca nego ako dobije ženu, koja nezna ništa u kući raditi. Jedna stara poslovica kaže, da kod mužkarca vodi put k ljubavi kroz želudac. Ta je poslovica doduše odviše neestetična i prozaična ali ima nekoliko istine u njoj. Mužkarac može ljubiti svoju ženu neizmjerno, ali ako mu nezna ništa raditi, ako mu nezna ništa pošteno skuhati, ako mu svaki dan pripravi pokvarenu ili slabo pripravnu hranu, kojom si pokvari želudac, tada će mu prestat i ljubav.

1832/1904.

Oglas.

Kod podpisane občine imade se popuniti jedno mjesto redara za poreznu občinu Volosko.

Plaća mjesečnih K. 80 posticipando plativih i paušal za uniformu K. 140 na godinu. Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručne pisane na podpisano do **31. maja 1904.** sa dokazom, da su navršili 24 godina života, da znadu hrvatski govoriti i pisati, da razumiju njemački po mogućnosti i talijanski.

Glavarstvo občine]

Volosko, 18. maja 1904.

Oglas.

Šest hektolitara dobroga bieloga domaćega vina imade na prodaju kod gospodina **Josipa Poščić-Cirabić** u **Zadki** (Veprinac) **br. 54.**

Br. 1999.

OGLAS

radi obdržavanja mjesečnih sajmova u gradu Kastvu.

Temeljem zaključka ovoga občinskoga zastupstva u sjednici od dne 21. aprila 1903 toč. 7 imaju se u gradu Kastvu obdržavati mjesečni sajmovi za kupoprodaju blaga.

Visoko c. kr. Namjestničtvo u Trstu, dnevom 2. marča 1904, broj 5848/III ex 1904. odobrilo je u tu svrhu podneseni sajmovni red.

Polag članka II. sajmovnog reda, **mjesečni sajmovi blaga, imaju se obdržavati svakoga 23. (dvadeset i trećeg) od mjeseca svake godine na takozvanim „Občinsko Sajmište“ i „pod Vidikom“** u blizini grada Kastva.

Iznimku za obdržavanje tih sajmova, činiti će jedino, ako bi dan 23. mjeseca spao, u dan „Velikog petka“, „dan Vazma“ (Uskrs), „Duhove“, „Uzasašća Gospodinovog“ ili u dan „Telove“. U takovih slučajevih obdržavao bi se dotični sajam u mjesecu sledećega dana naime 24oga. Starodavno držani sajam na dan sv. Jelene, t. j. **22. maja** spada ove godine 1904, na blagdan sv. Duha.

Iz ovog razloga, neće se obdržavati starinskog sajma dne 22. maja o. g. nego pošto je sajmište priređeno, a zaprieka u ostalom nikakovih više neima, to se uriče i naviešćuje javno, da će se

Prvi mjesečni sajam blaga

a istodobno i običajni sajam sv. Jelene obdržavati ove godine

na Duhovski ponedeljak, dne 23. maja t. g.

Akoprem su pod člankom XIV. sajmovnog reda propisane pristojbe sajmovne, koje ima svaki vlastnik na sajmište uvedenog blaga, po § 69 obrtnog reda, platiti u občinsku blagajnu radi pokrića troškova za gradnju, uzdržavanje i nadzor sajmišta, to se ipak neće kod ovog prvog sajma utjerivati, niti je tko dužan platiti bud koje pristojbe za uvedeno blago na sajmište, osim običajne pristojbe samo za krmke.

Pošto je ovimi mjesečnimi sajmovi blaga, pružena prigoda, toli domaćim koli stranim vlastnikom blaga, radi kupovine i prodaje takovoga, i jer u blizini neima sličnog sajma i položaja, djelovanje ovih sajmova biti će od koristi ne malene svim tržište kastavsko polazećim, te se podpisato nada i stalnošću očekuje, da će se narod znati i hćeti okoristiti ovom blagodati i pogodnostima, predvidjenimi u zakonu na gospodarskom i ekonomičnom polju.

Glavarstvo občine Kastav,

dne 10. maja 1904.

Načelnik: **JELUŠIĆ.**

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Volosku; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrič u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Špiačić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišče (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

4 para cipela

samo za 5 kruna

prodaje se radi nabave velike množine cipela iz jednoga konkursa, samo kratko vrieme za tu nizku cienu i to: 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela za zavezati (Schnürrschuhe) iz tamno-žute kože, sa jakimi okovanimi podplati, nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela, sva 4 para veoma elegantno po najnovijem kroju, samo za K. 5. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se ponzećem: **Exportna trgovina cipela**

P. Lust, Krakov 8.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti, proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smiele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, koje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i na poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na **Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uloženo iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svaku četvrtku poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za pol godine 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 21. Volosko-Opatija, u četvrtak 26. maja 1904. God. IV.

Radi Tjelovskog blagdana izaći će dojdući broj „Nar. lista" mjesto u četvrtak u sriedu, dne 1. junija.

Proti vinskoj klauzoli.

Naše političko družtvo za Hrvate i Slovence v Istre pozivlje sve naše obćine i sva naša gospodarska družtva v Istre, da pošalju proteste na c. k. vladu va Beč proti obnovljenju nesrećne vinske klauzole u trgovačkoj pogodbi s Italijom. Ča je to vinska klauzola? To je onaj za naše vinogradare toliko škodan dodatak spomenutoj pogodbi, polag kega moru se talijanska vina dopeljat va Austro-Ugarsku, samo ako se od njega plati malu daciju — po prilike 6 kruna od hektolitra.

Buduć se v Italije pridela strašno puno vina, to su Talijani prisiljeni prodavat ga van iz Italije. Njihova su vina jako cena pak i ako plate daciju od 6 kruna po hektolitru moru ga svejedno cenije prodavat u Austriji nego naši vinogradari svoja domaća vina. Radi tega čini talijansko vino raznim vinorodnim provincijam našega cesarstva neizmjernu škodu. Naši vinogradari nemoru nikako prodat svoje vino po onoj cene kako prodavaju Talijani svoja vina, jerbo bi ga onda morali prodavat za manje nego su oni za pridelat vino potrošili, pak bi njim tako propal grunat i imanje. Konsumenti neće da plaćaju domaća vina po onih cenah, koje za isto naši vinogradari zahtjevaju, jerbo imaju talijanskoga vina koliko hoće i po najnižoj ceni. Tako se dogodi, da naš kmet v Istre i Dalmacije nemore prodat svoga vina, nego ga mora držat va konobe dokle mu se pokvari. Na milijone i milijone iznaša škoda, koju su naši kmeti pretrpili, od kada postoji ta vinska klauzola t. j. od leta 1893. To je jako dobro poznato c. k. vlade va Beču ali svejedno nima prave volje, da tu prokljetu vinsku klauzulu odpravi. Već se puna tri leta pogadja naša vlada sa talijanskom radi obnovljenja trgovačke pogodbe sa Italijom ali još ni imala kuraže da Italiji reče čisto i bistro, da vinske klauzole u novoj pogodbi neće. I sve se čini, da će naša vlada popustit Italiji, samo da se uzdrži trojni savez a žrtva bit će opet naš narod v Istre i Dalmacije. Zato je posve pravo, da taj naš narod digne odlučno svoj glas proti toj vinskoj klauzoli, sada kad se dela na tom, da se ponovi trgovačka pogodba s Italijom. Nijedna obćina, nijedno gospodarsko družtvo v Istre i Dalmacije neka ne propusti poslat svoj protest proti obnovljenju nesrećne vinske klauzole, da nam ne budu opet va Beču rekli: zač se niste oglasili?

Rusko-Japanski rat.

Prošli ponedeljak je zadesio japansku mornaricu teški udarac. Jedan od najvećih i najnovijih japanskih ratnih brodova „Hatsuse" naletio je na rusku eksplozivnu minu, te za kratko vrieme potonuo. Na brodu je bilo 760 momaka, a od tih se spasilo 300, poginulo je dakle 460 momaka. Karocada „Hatsuse" nosila je 15.240 tona; brod je imao dva oklopljena turma s četiri težka topa s kalibrom 30.5 cm., nadalje 14 topova s 15 cm. kalibra i 16 topova s kalibrom od 7·5 cm. „Hatsuse" bio je brod najnovijega tipa, a stajao je 1,250.000 funti šterlina (oko 15 milijuna forinti). Japanska mornarica ima samo još tri ratna broda, koji su od prilike jednako veliki kao „Hatsuse". Propali japanski ratni brod bio je u obće jedan od najvećih ratnih brodova na svietu, te nijedan od najvećih ruskih brodova nije mu bio po veličini blizu, jer n. pr. veliki ruski brodovi „Retvizan" i „Cezarević" imadu tek 12.900 tona.

No na jednoj nesreći nije ostalo. Još isti dan nastradao je i drugi japanski brod, križar „Jošima". „Jošima" imala je 4225 tona, 14 velikih topova te osam brzometnih topova. Kod propasti „Jošime" poginulo je 270 momaka.

U jedan dan poginulo je dakle 730 japanskih mornara. (Po novim viestima 900.)

U kratko vrieme nastradali su od ruskih mina četiri japanska broda: torpiljarka br. 48., avizni parobrod „Mijako", „Hatsuse" i „Jošima". S time je japanska mornarica znatno oslabljena, a bit će još i više, jer se može pouzdano računati, da će uz obale Port-Artura i Dalnjega još koji japanski brod nastradati. Traženje i uništavanje mina, koje su Rusi pometali, je jedan od najtežih i najpogibeljnijih posala, koji treba provoditi oprezno, strpljivo, točno i polagano. Medjutim opreznost nije jaka strana Japanaca. Nadalje donašamo viesti, kako su ih druge novine donesle o tom događaju:

Iz Čifu-a javljaju 19. o. mj.: Neki iz Dalnjega nadošli Rusi pripoviedaju, da su jedna japanska oklopnjača i jedan križar kod Port-Artura u ponedeljak naletili na jednu minu i potonuli.

Reuterovu uredu javljaju iz Tokija 19. o. mj.: Admiral Togo izvješćuje: za guste magle, koja je bila 15. o. mj. kod Port-Artura, udario je križar „Kassuga" o križar „Joshimu", koji je u nekoliko minuta potonuo. Spašeno je samo 90 momaka. Isti dan je naletio ratni brod „Hatsuse" na jednu rusku minu i potonuo. 300 momaka je spašeno.

Iz Londona javljaju 19. o. mj.: Japanska je mornarica pretrpjela težak udarac. Ratni brod „Hatsuse" naletio je na jednu podmorsku minu i pri tom je potonuo. Ratni je brod bio jedan od najvećih i najmodernijih brodova japanske mornarice. Njegov deplacement iznosio je 15.240 tona, njegovo armiranje sastojalo se je od 50 topova i četiri torpeda; bio je tek 5 godina star. Buduć je momčadi na brodu bilo 760, a 300 je spašeno, to je 460 ljudi poginulo. Japanski križar „Joshima", koji je istoga dana potonuo, bio je mnogo manji brod, te je imao deplacement od 4200 tona, 36 topova i pet torpeda. Od 360 momaka na njem spasilo se je 90, gubitak iznosi dakle 270 momaka.

Reuterovu uredu javljaju 19. o. mj. iz Tokija: O propasti oklopnjače „Hatsuse" izvješćuje admiral Togo, da je ista naletila na minu deset kilometara južno od ulaza u portarturska luku, kad je križarila na pučini pred Port-Arturom, da zaštiti izkrcavanja Japanaca. Oklopnjača je signalizirala u pomoć, ali odma zatim udarila je na drugu minu i potonula je u pol sata.

„Daily Express" doznaje iz Tokija iz dobra vrela, da je kontraadmiral Našiva poginuo kod propasti oklopnjače „Hatsuse". „Daily Telegraph" i „Standardt" javljaju naprotiv iz Tokija, da se je Našiva s 300 momaka spasio.

Iz Londona javljaju 20. o. mj.: „Hatsuse" je udario o jednu eksplozivnu minu oko deset milja jugoistočno od poluotoka Liaotunga. Gusta magla, koja u ovo doba godine vlada u Žutom moru, čini podpuno razumljivom katastrofu. Samo je čudno, na koji se je način mogla eksplozivna mina naći tako daleko od obale. Većina misli, da se radi o plivajućoj eksplozivnoj mini, koje su Rusi, pošto sami ne kane po svoj prilici više izaći iz luke, postavili u velikom broju. Drugi drže, da su dvie ruske torpiljarke upotrebile istu ratnu varku, koju su u svoje vrieme upotriebili Japanci protiv „Petropavlovska". Torpiljarke su po toj tvrdnji izašle u noći iz portarturske luke i postavile eksplozivne mine naokolo na onim mjestima, s kojih kane Japanci pucati na portarturska tvrdjavu. Po drugoj sličnoj verziji upotrebljuju Rusi u tu svrhu male kinezke brodiće, kojih su nekoliko Japanci prema američkim viestima in flagranti uhvatili i odma ih potopili. „Hatsuse" je stajao 1,250.000 funti šterlina.

Velika skupština „Zaveze jugoslavenskih učiteljskih društava".

U Postojni, dne 21. i 22. svibnja 1904.

Za dan 21. svibnja bila je odlučena sjednica delegata, a za dan 22. svibnja glavno zborovanje. U subotu, dne 21. svibnja došlo je delegata od učiteljskih družtava iz svih krajeva, gdje se govori naš milli hrvatski i slovenski jezik, i to iz Štajerske, Koruške, Kranjske, Goričke i Istre. Najviše ih je došlo, poslije podne sa vlakom, koji dolazi iz Trsta, a još više sa onim koji dolazi iz Beča. Ove potonje je došla čekati na kolodvor gradska glazba, i dočekali su ih mjestni občinski glavar i pripravljajući učiteljski postojinski odbor kao i mnoštvo puka. Tako isto i one iz Trsta.

U 7 sati u večer bila je sjednica delegata, na kojoj se je živahno razpravljalo čak do 11 sati u noći. Predsjednik „Zaveze", gosp. Luka Jelenc, veoma prijatna osoba, preporučio je u svom pozdravnom govoru delegatima, da sa zanimanjem prate razprave delegacije, jer o tom najviše ovisi napredak „Zaveze", kako se za nju učiteljstvo zanima i nju u njenom djelovanju potpomaže. Njegovu preporuku su delegati uvažili, tako da je bila rasprava koji put vrlo živahna, te da je morao više puta rabiti zvonce.

Tu se je pročitalo različnih računa, kao: 1.) Račun „Zaveze", iz kojeg proizlazi, da je unišlo u blagajnu kroz godinu 1903. 1048·94 K; 2,) Račun lista za mladež „Zvonček", što ga izdaje „Zaveza", po kojem je unišlo u blagajna toga lista 5592·03 K; 3.) Račun učiteljskoga list „Učit. Tovariš" za god. 1903., iz koje je razvidno, da je unišlo u blagajnu toga lista 4455·14 K. Osim toga ustrojilo je slovensko učiteljstvo pred 5 god. družtvo „Jubilejska samopomoč" koje ima tu svrhu, da si učitelji uzajamno pomažu sami sebi, u slučaju smrti kojega druga. Naime, umre li jedan učitelj ili učiteljica, njihova djeca dobiju toliko puta po 2 K, koliko je bilo u ono vrijeme članova. Tako je dobila udova učitelja u Brasločah 362 K. To družtvo imalo je prihoda od 1. svibnja 1903. do 1. svibnja 1904. 1442·33 K.

(Nastavak sliedi.)

Našim kritičarima na razmišljanje.

Preštampajemo od velevriedne „Naše Sloge": Kad se kritizuje, svi govore, svi kritizuju, kad se mora raditi i pomoći, svatko se suzteže. Tako se tuši — i punim pravom uredničtvo velezaslužnog „Narodnog Lista" u posljednjem broju, pozivajuć prijatelje i suradnike, da ga u teškom podhvatu izdašnije podpomažu. Tako se potužismo i mi u posljednjem broju, a tužimo se i danas, jer je žalostno, da ne kažemo štogod oštrije, što neimamo po više brojeva nikakve viesti il dopisa iz čitavih kotara naše pokrajine, već moramo pabirčiti po tudjih novinah i krpati viesti iz druge ruke, dočim bismo ih morali imati i na pretek iz pune ruke, od naših prijatelja i istomišljenika, kad bi u njih bilo malo mara i malo ljubavi do ovog narodnog glasila.

Dà lahko je kritizirati, ali tko hoće da kritizira, valja da se i sam djelom izkaže. To vriedi osobito za našu mladju inteligenciju, koja je, ili mora da bude puna poleta i zanosa i narodnih ideala.

Danas imamo već hvala Bogu i svećenika i učitelja, sveučilištnih djaka itd., koji znadu rabiti pero i koji bi mogli uz jako malo dobre volje ukrasiti svaki broj našega lista.

Naših svenčilištara imade skoro na svih austrijskih sveučilištih, a više njih u našoj priestolnici — u bielom Zagrebu, pa kad bi nas izviešćivali kad i kad o važnijih događajih u odnosnih gradovih, kao što čine djaci iz Banovine i Dalmacije više puta u svojih novinah, bilo bi to od velikog interesa za one naše čitatelje, koji nečitaju svjetskih novina.

I nekadanji naši sveučilištni djaci, prije 25 godina, premda ih se je moglo sve pebrojiti na prste jedne ruke, izviešćivali su

naš list iz Graca, Beča, Praga itd. Danas bi to bilo kud i kamo lagije, kad bi bilo samo malo dobre volje.

Ali i naša domaća inteligencija, naše svećenstvo, učiteljstvo, činovnici, trgovci itd. morali bi češće umočiti pero za naš list, te nam dojaviti bilo i dopisnicom svaki iole važniji događaj u kotaru, u občini, u selu itd. U tom pogledu imali bi se ugledati u nekoje talijanske listove Primorja, koji imadu iz svih krajeva Istre vrlo često više ili manje važnih i zanimivih vieati.

Dajmo se dakle na posao svi složno, svaki iz svog mjesta, svaki u svojoj struci i svi skupa okitimo list, da nam bude svim skupa na diku i ponos. I onaj, koji bude pomegao po svojih silah — neka pak kritizira kako i koliko hoće strogo i nepristrano.

Naše predplatnike, koji nam još nisu platili lista, molimo da to učine čim prije, da možemo i mi plaćati svoje račune.

Domaće vjesti.

Smrt Eugena Kumičića slavnega našega spisatelja bolno je iznenadila sveh, ki su ga poznavali. Znali smo, da je već dugo vremena bolan, ale nijednemu od nas ni bilo nj na kraj pameti, da pomisli na tako brzu i naglu nesreću. Svojoj boli srca i prsi iskal je veliki pokojnik leka va našem Primorje i va Dalmacije. Kad se je vratil va Zagreb pred njekoliko tjedni veselili su se njegovi prijatelji, nadajuć se, da je ozdravel. To njihovo veselje bilo je kratkotrajno. Petak, dne 13. o. mj. na 5 ura u jutro izpustil je slavni taj Istran svoju veliku dušu.

Bilo mu je samo 55 let. Koliko bi još bil lepega napisal, da ga je providnost božja još ko vreme zadržala medju nas!

Ali naše misli idu u ovom žalostnom času najprvo k njegovoj plemenitoj gospodji, tužnoj udovici Mariji i onem dvem sokolićem Tomici i Jurici, ki su sada najednom ostali bez otca. Bog neka ih krepi i tješi.

Naše je uredničtvo va oveh našeh stran prvo saznalo za veliku i tešku nesreću. Ono je odmah zamolilo gosp. prof. Milana Ogrizovića, hrv. književnika u Zagrebu, da nas na sprovodu zastupa. Pogreb je bil u nedelju, na 15. o. mj. za polne. Sjajan je bil sprovod, kakovega je Zagreb malo kada videl. U ime Istrana govoril je na grobu naš mladi prijatelj pravnik gosp. Kinkela. Na sprovodu bili su gotovo svi Istrani, ki žive va Zagrebe. S tugom su se oni pod večer vračali z cimitera doma, uvjereni, da je s Kumičićem našoj Istre zapala najlepša zvezda. Ali jedno neka nas tješi: Kad nas bude, naime, tudjinac pital, ča da je Istra učinila na polju uma i duha — mi ćemo mu pokazat na neumrla Kumičićeva djela — i ta će djela biti najbolji i najrječitiji odgovor. Bog neka primi va svoje krilo liepu dušu Eugenija Kumičića!

Kada treba onput nas poznaju. Naša draga, stara Austrija stupa i opet pred svoje „vjerne" podanike i skrušeno ih moli, da njoj daju preko običnoga još „samo" 300 milijuni kruna. Ti milijunići da njoj trebaju za vojsku: 88 milijuni za nove kanone a 75 milijuni za torpedine i za ratne brodove. A ki će to platit? A ki drugi, ako ne siromah. I naš nevoljni Hrvat v Istre morat će dat za te kanone, naš Hrvat, kega oblasti ne poznaju, ako ne kada treba plaćat porez, ale pak kada treba se poć topit ale ubijat za ovu nesrećnu Austriju, ka ne pozna za puk druge potrebi, ako ne, da troši milijune za nepotrebnu vojsku i za penzioni od tisuće i tisuće nepotrebne velike gospode. Do kada će to tako naprvo hodit? . . .

Inštalacija novoga župnika u Kastvu. U srieđu dne 18. o. mj. preselio se je novoimenovani kastavski župnik veleč. gosp. Ante Ellner iz svoje dotadanje župe Veprinac u Kastav. Prije podne oprostio se u župnoj crkvi veprinačkoj sa svojimi župljani. Krasni njegov oprostni govor izmamio je mnogu suzu iz očiju njegovih slušaoca. Sve je u crkvi plakalo i staro i mlado i muško i žensko. I pravom, jer takova župnika koštо bijaše veleč. Ellner neće već tako lahko dobiti. Veprinčani odpratiše popodne svoga župnika dobar dio puta a veleč. Ellner krene praćen od monsignora Zamlića i nekojih prijatelja u svoju novu župu u Kastav, kamo stignu oko četiri sata popodne i gdje bje od Kastavaca svečano dočekan. U ime vlade pozdravi ga poglaviti gosp. kapetan Dr. A. Manussi pl. Montesole, a u ime biskupa monsignor Zamlić, koji novomu župniku u pozdravnom govoru priobći netom stigla mu viest, da je presvjetli biskup imenovao novoga kastavskog župnika dekanom. Dočim izrazujemo novom župniku-dekanu naše najiskrenije čestitke na imenovanju, radujemo se sa Kastavci, da su u njemu dobili uzorna svećenika i značajna rodoljuba. Neka mu Bog podieli krepko zdravlje, da bude mogao tim laglje vršiti težke dužnosti svoga zvanja.

Hrvatskomu narodu u Dalmaciji i Istri. Hrvatski djaci iz Dalmacije i Istre, tvoj podmladak, na ovom hrvatskom sveučilištu ponavljamo ti staru a žalostnu istinu: u ovome hramu znanosti, podignutom pregorom i žrtvama Hrvata, po nepravednim namjerama tvojih drevnih dinđušmana — gostovi smo; a po njihovim protuhrvatskim težnjama spriečeni smo, da na materinskom jeziku dovršimo svoje nauke.

Tvoj podmladak, upravljamo ti i gorku žaobu; nametnuto nam gospodstvo ne samo, da je territorijalno odtrgnulo Dalmaciju i Istru od sirotice nam majke Hrvatske, već dosliedno svojoj nečovječnoj pohoti, hoće, da nas Hrvate iz Dalmacije i Istre, odnarodi i kulturno, i duševno i socijalno; hoće da brat bratu bude tudjin, neće da brat brata pronikne u dušu, ne dopušta nam da, upoznavši se dobro, budemo svi Hrvati, jedni ne samo imenom, već i u težnjama, u željama, u duševnomu radu, u narodnim idejalima, — u svim onim porivima, osjećajima i mahovima, koji stvaraju narodna jedinstva i slobodne narode. Tvoj podmladak — a Bog nam je svjedok, kako nas to najviše peče — koreći sebe kori i tebe: što smo do sada uradili, da se bar u pogledu hrvatskog sveučilišta opremo nepravdama, kojima nas složno šibaju naši neprijatelji? Jest, bilo je efimernih izjava, molba, govora; ali nije bilo sustavne, žilave naprege, kojà bi bila uzrujala živce bečkoj gospodi, koja bi ih bila podsjetila što hoće narod odlučan u svojim zahtjevima i sviestan načina kojima da ih ostvari; da je toga bilo, bila bi uvidila ta bečka gospoda, da s narodnom voljom nema titranja i da je ona barutana, koja bi mogla planuti užasnim požarom.

Tvoj podmladak živom te napokon zaklinjemo molbom: hrvatski narode u Dalmaciji i Istri okani se molba, jer nas žalostno izkustvo uči, da ti ni su uharne, već su nedostojne tebe; zahtievaj izmedju ostaloga: da svi izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, budu priznati i u zemljama zastupanim na carevinskom vieću. Vitalno je ovo pitanje, jer je najuspješnije sredstvo za naše duševno jedinstvo; naši krvni dušmani to jako dobro znadu, pak mu se jedino s toga toliko i protive. U našim narodnim pitanjima budi nam glavnom busolom: što u Beču neće, baš to mi moramo htjeti.

Tvoj podmladak živim te kunimo Bogom, ne propusti načina, dana, ni prilike, već uviek i svagdje zahtjevaj, da hrvatsko sveučilište u Zagrebu bude priznato ravnim drugim sveučilištima. Ovome svome zahtjevu podaj živa zamaha javnim skupštinama, občinskim viećima, a po gotovo saborskim sjednicama. Živo, sustavno, odlučno, ponosito to zahtievaj i postići ćeš, što hoćeš: što sviestan i ponosan narod hoće, to i može.

Krv tvoje krvi, tvoj podmladak, tebi jedinome upravljamo ovu svoju vruću molbu, nesebična je i prožeta je gordim patriotizmom, ti joj se nećeš i ne možeš oglušiti.

Za akademičare Hrvate iz Dalmacije i Istre.

Zagreb, 6. svibnja 1904.

Jozo Spasoje Fattori, Ivo Grgurina,
Zvonimir Kundić, Renè barun Lettis,
Vinko Pera Ivan Žuvić

Skupština u Cresu. Na 24. aprila bila je sazvana skupština „Gospodarskog i konsumnog društva za štednju i zajmove". Pristupovao je liep broj članova. Nu na žalost, nije se moglo opaziti nekoliko otmenijih. Ne zna se zašto! Možda s bog obzira?! . . . Ustanovljen dostatan broj članova, otvorio je sjednicu gosp. predsjednik Miko Bolmarčić s običnim cerimonijam. Nato je uzeo rieč Cresan — šarki rodoljub — gosp. Stipe Ivančić, koji je, u kratko ali jezgrovito opisao nuždu i korist društva. Bodrio je creskog kopača, da ne zdvaja, da se ne plaši, da traži svoje pravice i da se bori do zadnje kapi krvi, da brani i da se dići svojim materinskim jezikom hrvatskim, a geslo da mu bude Bog i Hrvati. Ovaj vatreni govor našeg vrlog Stipe više je puti bio prekinut i popraćen urnebesnim Živio!

Zatim se je digao tajnik Don Frano Sablić i zahvalio se u ime skupštinara dičnomu govorniku, a za dva dobra sata tumačio pravilnik a napokon čitao račune. Izkaz o djelovanju za četvrtu upravnu godinu 1903. jest sliedeći: Zadrugara ima 288, zadružnih dielova 4834, štedioničkih uložaka K. 40.923·26, zajmova K. 26.907·50, dobitak K. 1878·47, fond 3523·58. Na sveobće odobravanje pročitali se računi i zaključila sjednica. Iz ovoga izkaza proizhodi, da naše društvo uprav krasno napreduje. A kako i nebi, kod ovake Prešidence, kod radinoga odbornika gosp. Fornarića, kod dičnoga Don Frana Sablića, koji radi dan i noć poput radine pčele i marljivoga mrava. U ovoga mladoga rodoljuba imali bi se mnogi ugledati od razvikanih Hrvata, koji su na rieči lavovi a na djelu šuge, kukavice.

Prvi maja u Cresu. Krasni dan 1. maja proslavljen je i ovdje. Mjestna glazba ranim jutrom obilazila je grad, ne da se veseli ubavomu maju, posvećenu Blaženoj Djevici Mariji, već da svira provokatorne himne, da uznemiruje mjestno pučanstvo. Ne samo, da se je rulja drečila „Nella patria dei por... itd., nego je ista glazba i više puti opetovala socialističku himnu. Ne znam, kojim se pravom može vriedjati mirnog gradjanina?! Gospodo, do koga je neka se ostavi čorava posla. Nemojte vriedjati i izazivati. Ako ćete biti Irredenti, budite, ako socialisti, budite, samo nevriedjajte creskog kopača.

I ovo nam se hoće! Cres, dosle mirni gradić, počelo se uznemirivati belzebubovim ideami. Naši „Šiori" videći, da nemogu prevariti narod svojim ipokritizmom, mašili su se drugog orudja i demoralizacije. . . .

Ako ovo nije istina, zašto se onda pripušta pivanje i zvonjenje provokatornih himna? Zašto drži za pučkoga učitelja gosp. R . . ., o kojem isti Talijani kažu, da je atej, a djeca kojoj čini školu, da neviruju ni u mecku. Taj gospodin prikazao se ovih dana kao socialist. O tom gospodinu i školskom stanju ćemo javit prvom prigodom.

Na 8. maja, ranim jutrom odputovao je skršeni „Cherso" va Trst, s' velim, kako kažu, muštačim. Grehota da ih nema pauk — bio bi sličan Guli. Tamo će ga obrijati i predati novomu gospodaru gosp. Piju Negri i družini. Naša „Vlastela" bodre narod, da će „Cherso" putovati, a ja tvrdim: koja je korist nama da putuje — to zna i ćuk na batini — kad nami nema koristi, kad smo izgubili aciune.

Još bi Vam imao javiti jednu stvar, a to je, da ovdje imamo Ospicij Deseppi. U ovome Ospiciju bile su milosrdne sestre (Suore), koje su gledale i nastojale oko bolestnika i tjelesno i duševno. Našim „Šiorima" nije bilo po ćudi, mećali su poteškoće s jedne i druge strane tako, da su bile prisiljovane seliti se. Otišavši one — Ospicij koji je imao svetu svrhu — postao je malo po malo pravi P . . . . . Pita se, tko je tomu kriv? Tko je kriv, da danas jedan starac čami u tamnicam? Kriva je občina, ako nije neka izjavi, pa ćemo suditi.

Rodoljub.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sabrao je na Duhovo u veselom društvu kod Zahoja u Iki, gosp. Radolf Strucelj 11·60 K. Živili vriedni darovatelji!

Razglednice sa slikom pok. Eugena Kumičića izdao je u vlastitoj nakladi gosp. Stjepan Jakovljević u Zagrebu. Slika je vrlo dobro uspjela, te preporačamo te razglednice svim prijateljem, znancem i štovateljem pok. Jenija.

Počast. Starina župnik-dekan Anton Rogač u Hrušici bje imenovan od sv. Otca komornikom svete Stolice. Monsignoru Rogač naše iskrene čestitke na zasluženoj časti.

Potres u Klani. Piše nam od tamo, da su na dan Duhova očutili u Klani dosti jak potres smjerom od sjevero-istoka prama jugo-zapadu.

Sramota. Ni na starem našem „Poklone", gore pod samu Učku-goru naš materinji jezik ne more doć do zasluženega poštovanja. Tuši nam se naime prijatelj, da gostionićar ondješnjeg „Schutzhausa", ne samo što nije htio, da mu odgovara hrvatski, već se je na njega još i iskinul i razsrdil što on, naš prijatelj, ne će da s njim govori njemački. Ma divno! Pitamo mi, do kada ćemo još podnašat ovakove uvrede na našem domaćem tlu?

Iz Podgradske občine pitaju nas nekoji, zašto se ne bavimo malko sa komedijami, koje tamo zbiva Franjo Marotti. Mi smo bili počeli proti njemu oštro pisati pak smo bili zamoljeni iz Trsta i Pazina, da u interesu narodne stvari obustavimo pisanje proti Marotti-u. Držeć se one: posluh je sveta stvar, poslušasmo i mi. Gospoda u Trstu i Pazinu vide sada, kako ih je Marotti nasamario. On je pomoću svoje vjerne prijateljice, slavne junte, iztisnuo iz podgradskog občinskog glavarstva i predsjednika upraviteljstva gosp. Ukovića i občinskog tajnika Omahen. Sada imaju Marotti i Zadković kod predstojećih občinskih izbora slobodne ruke. Tršćanski čifutić „Piccolo" to veseljem konstatira i izražuje nadu, da će kod tih izbora biti izabrana nekakova talijanaška stranka. Tko je kašu skuhal nek ju sreblje.

Kastavski i klanjski lov. U zadnjem Vašem cienjenom broju čitao sam u pogledu skorašnjeg zakupa kastavskog i klanjskog lova viest, koja bi mogla, da poremeti ovu liepu slogu, koja traje već preko desetak godina izmedju pučenstva občine Klanjske i dosadašnjih riečkih zakupnika gorespomenutog lova. Klanjci su uvjek radu dočekivali i primali riečke dosadašnje zakupnike lova, i to iz razloga, što ova gospoda nisu Madjari niti Talijani, kako ih se predočuje u Vašem listu, već naprotiv najbolji naši domaći rodoljubi, koji su uviek bili u prvom redu kad se radilo o narodnoj stvari. Da potvrdim moju izjavu, evo im imena: Gg. Gorup, Bilc, Fremrov, kapetan Janko, veleposjednici i poznati slovenski rodoljubi; Dr. Givović, Bačić, Zagrebčan inžinir Mattiasi, Šindler, Riečani ali ne magjaroni niti Talijani već pravi Hrvati, kakovih imade žalibože malo na Rieci; po tom veletržac i posjednik Minak, nastanjen takodjer na Rieci a rodom iz Voloskog, grof Olšbauz iz hrvatske naše sestre, ponosne Kraljevice, i jošte druga nekoja gospoda, čija se imena ne sjedam ali za koje znadem, da su sve sami naši domaći ljudi, kojih se ne može tjerati, da idu na lov u Madjarsku niti u Italiju, jer se oni u Istri ne smiju smatrati za tudjince, pošto i u njih teče ista slavenska naša krv.

Opazka uredničtva: Ovoliko nam piše ugledni prijatelj našega lista. Mi sa naše strane uvjeravamo našega prijatelja, da naša posliednja viest nije bila naperena protiv odlične gori napomenute gospode, već protiva onih, koji krox njih dobivaju lov u Klani, te kojih držanje nije doista u skladu sa našom narodnom misli.

Povredjena neutralnost? Čim je nastala rusko-japanska vojska sve su se evropejske vlasti, a mej njimi i ova naša Austrija, izjavile, da će bit neutralne, to će reć, da nete bit ni za jednu ni za drugu stran. Medjutim, kako je poznato, Inglezi se ne drže puno te neutralnosti, a reć bi, da ni puli nas ni sve čisto.

Ovi dni pisal je naime jedan japonski list, da se je neki Maroki iz Apriana va Austrije ponudil Japoncem, da će njim on

pomoć Rusa potuć. Va tem listu se nahaja i odnosna korespondencija. Najprvo je naš Maroki brzojavil vrhovnomu japoneškomu komandantu, generalu Kuroki ovo:

Generale Kuroki!

Fenčvanšven.

Mi offro al suo servizio. So manovrare nel modo sorprendente cannoni a retrocarica. Sistema vecchio.

Marochi.

Na to je dobil ovaj odgovor:

Artigliere Marochi!

Apriano.

Grazie mille. Il suo posto è occupato da valenti artiglieri da Patrasso.

Generale Kuroki.

Naš Maroki se je na to obrnul na armiraja Toga s ovim brzojavom:

Armirajo Togo!

Točio.

Mi offro a imbottigliare Porto Arturo.

Marochi.

Togo mu je na to odgovoril:

Imbottigliatore Marochi!

Apriano.

Porto Arturo grande calibro.

Togo.

I tako je Marochi doma ostal. Nego već je i s tem povredjena neutralnost Austrije. Ča će na to Goluchowski? Zna on za svu tu diplomatičku korešpondencu? Ako zna, je li pripravan, da poprimi shodne korake, da se takove nepodobštine ne bi više ponovile?

Sjeni neumrloga E. Kumičića.

Srdce mi krvari u tužnome trenu,
Prekrio je crni veo moju radost,
Ubila me tuga, porazila žalost!
Ta Hrvatu kom' da ne orosi sjenu?

Crni došli glasi iz Zagreba biela,
Da se opet kopa jedna raka nova,
Gdje će leći jedan od hrabrih sinova,
Što je branio narod za života ciela.

Branio je narod i njegova prava,
Borio se hrabro za zlatnu slobodu,
Domovini, što je ote sila, zloba.

Dok bude Hrvata klicat će mu: Slava!
Na vieke će živjet hrvatskome rodu,
Vienac vječne slave vrh njegovog groba.

U Trstu, 14. svibnja 1904.

Ivo Grohovac (Dovičić).

Mjestne vjesti.

† **Ivan Miran.** Jučer u jutro umrl je nakon kratke bolesti gosp. Ivan Miran, posjednik v Opatije. Bilo mu je 67 let. Bil je dobar domorodac i vredan čovek. Razcviljenoj obitelji naše saučešće a pokojniku neka bude lahka ova njegova hrvatska zemljica. Bog ga pomiluj!

Za naše zidare. V Opatije i na Voloskem se sada gradi kako još nikada do sada. Dela ima za zidare i druge pomagače kod zidanja koliko će se. Ovo dajemo na znanje našim zidarom i drugim našim ljudem, ki su prez dela, zač držimo, da bi ga sada lagije mogli dobit. Ki želi, more se obratit na gg. ovamošnje graditelje, kao na gosp. Cezara Širolu v Opatije, na gosp. Frankovića u Voloskom itd.

Krvavo nedjelo. Na drugi blagdan duhovski u večer, okolo jedno osam ur i pol začul se je na Križišćeh silan vapaj. Najprvo se čula vriska i pomaganja žene, ka je vapila: Sinko moj! ubili su mi ga! Za njom se čul plač djece — a sve to onako u noći dosegnulo je upravo do srca. Svi se ljudi strkali van iz kuć, pitajuć ča se je to dogodilo. Brzo se je doznala cela nesreća. Poznatega, inače dosta mirnega čovjeka, postolara Antona Wolfa iz Kočevja, ki je sada nastanjen v Opatije, gdje je pošteno i vredno zasluževal svoj kruh, zanesla je nesreća va neku oštariju na Križišćeh, i tamo je došlo do beseđ mej njim i nekim drugim, keh je vino već dobrahno bilo zelo. Kad je pak Wolf izašal iz oštarije i uputil se pram svojega stana napali su na njega s nožem i zadali mu težku ranu pod levi bok. Čovek je učinil par koraki, pak se je stropoštal na zemlju. Tu je nastala ona strašna pomaganja tužne i prestrašene njegove ženi i decc. Na to se je skupil svet, priškocili neki i pomogli su ranjenega doma prenest. Došal je i liečnik i pružil unesrećenomu človeku prvu pomoć. Zatim je došla sudbena komisija s liečnici dr. Fabianićem i dr. Kurz, ki su odmah izrekli, da je rana težka, a pošto je u blizini srca, da bi mogla biti i smrtonosna. Na to je komisija prešla na izpitivanje nekega Ivana Čeha-Istrijana i nekega Udovičića, (oba kako čujemo veli talijanaši) našto je sudac dal nalog, da ih se zatvori. Ranjenemu je, kako čujemo, malo bolje. Obzirom na jadnu ženu i onoliku decu mi želimo, da čim prije ozdravi.

Još ni sve zgubljeno. Va našoj monarhije imeli smo do sada četiri velike oblasti, te su: Carsko i kraljevsko ministarstvo rata, c. i k. ministarstvo financija, c. i k. ministarstvo od grofa Goluchowskoga i c. i k. kapitanat na Voloskem blizu Lipovice. Ale nesreća je otela, da je ona šijunada pred nekoliko dana porušila i porompotala tabelu c. i k. kapetanata na Voloskem, i tako je jedna velevlast va Austrije šla rakom zvižgat. Tješimo se, da su ostale one druge tri!...

Iz občinske sjednice u Voloskom. U četvrtak, dne 19. o. m. bila je sednica občinskega zastupstva na Voloskom. Na istoj se je odlučilo učinit tarac od Jurižanke do Slocarice i pred crkvenimi škalami. Da ni treba gazit po blatu za ići u crkvu, učinit će se preko ceste od Mandićeve kuće do crkvenih stuba jedan prelaz od pločnika. Nadalje odlučilo se je poslati na c. k. vladu u Beč jednu molbu, da se u novu pogodbu s Italijom ne uzme više za istarska i dalmatinska vina tako škodnu viusku klauzulu. Neko poduzeće Stummer dobilo je od vlade koncesiju za gradnju električne željeznice iz Rieke i Matulja preko Voloskoga i Opatije do Lovrana. Občinsko zastupstvo bilo je upitano, da li bi ta željeznica mogla proći kroz Volosko po erarskoj cesti, a zastupstvo se izjavilo za to samo ako se cesta na nekojih mestih razširi. Sa svih strana čuju se tužbe, da nekoji blatuni ljudi hitaju svake vrsti smrada na prostor na Puntici u Voloskom, izmedju morske obale i školjere. Da se to zaprieči, zaključilo je občinsko zastupstvo, da se ima ta prostor zatvoriti mrežom od žice i postaviti tamo jednoga stražara, koji će pazit, da se tamo ne hita blato. Koga se bude ulovilo hitajuć tamo blato, ta će bit oštro pedepsan. Vrhu tega bilo je na dnevnom redu mnogo utoka u gradjevnim poslovima i molba za odstup občinskog zemljišta u Voloskom.

Svega po malo.

Žena pop. Prvi ženski pop je u Englezkoj, a zove se Gertrud Petzold, rodom iz Nemačke. Učila je va Berlinu, zatim va Škotakoj na edinburškoj universi teologiju i filozofiju, te je na toj universi dobila diplomu jednoga „magister of arts“. Držala je za probu tri predike va unitarskoj crkve va Leicester, i nakon toga bila je imenovana za predikačicu. Ženske su već doktori, advokati, činovnici, sada evo i popi, te neće mužkarcem preostat drugo, nego da počmu oni sami kuhat, šivat, peglat i obavljat druga kućna dela.

Zaslužbe sudbenih vještaka ili perita visu valjda nigdere na svetu tako mastne kako va Englezkoj. Tako je na primer upravno vieće kotara Marylebone va Londonu, platilo jednom vještaku 52 tisuće kruna zato, što je on sudjeloval kod kolaudacije i preuzeća jedne električne željeznice. Vještakom za vodovod, koji će biti predan gradu Londonu u mjesecu junju o. g. platilo se je za njihove pristojbe 260 tisuća kruna, advokatom pak 400 tisuća kruna.

Skupi zaprstnjaki. Siamski kralj Čulalangkor darivao je svojoj ženi jedan naprstnjak, koji je stojao 300 tisuća kruna. Isti je od zlata, imade oblik jednog na pola otvorenog lotosovog cvieta, te je izvana posut diamanti, rubini i drugimi dragulji raznih boja, koji su poredani tako, da čine ime od kraljice. Nedavno je jedan američanski miljarder naručio u Parizu jedan naprstnjak, koji je stojao 100 tisuća kruna. Perzijski šah Nasradin darovao je suprugi jednoga diplomata, od kojega bijaše pozvan na objed, jedan naprstnjak, koji je stojao 30 tisuća kruna. Diamanti i drago kamenje na istom bijaše poredano tako, da je naprstnjak izgledao kako jedan grozdić.

Spomenik osvojitelju Sibirije. U Novomčerhasku, glavnom gradu donskih kozaka, bijaše dne 19. o. mj. svečano odkriven spomenik Jermaka Timofejevića, osvojitelja Sibirije. Kozak Jermak je pod carem Ivanom Groznim godine 1581. sa malenom četom kozaka osvojio za ruskoga cara Sibiriju, tu veliku i bogatu zemlju.

Pomanjkanje dela u Severnoj Americi. Usled pomanjkanja dela, zaključilo je železničko družtvo Pennsylvania odpustiti 11 tisuća ljudi, kod istoga namještenih na sekciji iztočno od Pittsburga. I na sekciji zapadno od Pittsburga bit će razmjerno snižen broj namještenika.

Jednogodišnji dobrovoljac tat. Na 20. o. mjeseca bio je u artilerijskoj kasarni u Aradu (Magjarska) ulovljen jednogodišnji dobrovoljac 9. topničkog div. regimenta Bela L. baš u čas kad je iz kofera jednoga kolege krao jedne kožne gaće. Bio je odmah zatvoren i izručen garnizijskom sudu. Bela L. je sin jednog visokog županijskog činovnika.

Strašna oluja u južnoj Štajerskoj. Na 18. o. m. bijesnila je oko Maribora strašna oluja, koja je uništila šume, polja, livade i vinograde tako, da neće vlastnici istih kroz više godina imati nikakvog ploda. Bieda u pučanstvu je velika.

Kanonada z jajima. Ovih dana vozile su dve seljakinje iz Burgerfelda blizu Oldenburga u Njemačkoj jaja na placu. Radi male stvari posvadile su se po pute tako oštro, da je jedna od njih va drugu hitila jedno jaje. Druga njoj — se zna, ni ostala dužna, nego njoj je valje zasvirila jedno jaje u glavu. Ona prva je opet odgovorila z jajom i to je tako naprvo išlo dokle nisu pobacale jedna u drugu sva jaja, koja su na prodaju vodila. Obe su izgledale kako dve živuće „fritalje“.

Kako dugo će nam još sunce sijati? Englezki zvjezdoznanac Robert Hall proračunao je, da se opseg sunca danomice umanjuje za kakova 20 cm, što na godinu čini 8 kilometara. Od vremena Virgilova morao se je dakle polumjer sunca smanjiti za 80 kilometara, a poslije 8600 godina morao bi po tom računu opseg sunca postati za polovicu manji, nego što je danas, a to znači da bi nam onda sunce za polovicu manje svjetla i topline dalo. Kakovih bi to posljedica imalo za sav život na zemlji, to si ne možemo pravo ni pomisliti. Da bi čovjek mogao tako vidjeti kao danas, morao bi imati znatno veće oči. Europa bi se sva ledom pokrila, a čovjek mogao bi stanovati samo oko ekvatora tako, da bi se broj ljudi veoma umanjio.

Tako po Hallovu računu! Nu drugi nas zvjezdoznanci tješe, da se ne treba bojati, da će se sunce ohladiti, jer se i njegova toplina neprestance nadoknadjuje. Po hipotezi Siemensovoj nadoknadjuje se sunčeva toplina time, da u sunce neprestance padaju velike množine ozvjezdina, meteorita koji užasnim svojim udarom stvaraju veliku množinu topline i svjetla. Dodje li vrijeme, da će i obližnja zvijezda Venera u sunce pasti, pak će opet biti dosta svjetla i topline. Po toj hipotezi došao bi jednoć i na zemlju red, da padne u sunce. Pa kad će se ona suncu približavati, bit će na njoj sve toplije, pak će sve živo na njoj izgorjeti.

Kako se vidi, ostavili su zvjezdoznanci ne riešeno pitanje, da li ćemo se smrznuti, da li speći. Svakako si ne ćemo radi toga mnogo briga praviti.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Ni sve zlato ča se lašći, ni sve srebro ča zvoni.

*

Ča mrko[1]) laje Bog ne nališa.

*

Šimovo jaje spod oriha laje
Dajte ga dalje da toti ne laje.[2])

*

Grbavo kolo vavik škripije.[3])

*

Zlatna muha brnči, pak z nosom u blato pade.

*

Stara ponjava slabo kaže.

*

Lipo je lipomu bit,
Ma je još lipše rič obidit.[4])

*

Stobu ganan, doli padan.

*

Sve ča više bab sve to kilavije dite.

*

Neće muha nego na miednoga[5]) konja.

*

Ni mi drago cuce,[6]) da si me hitil doli,
Ma mi je drago, da ti šegu[7]) znan.

*

Za zlo ni tribi Boga molit.

*

Ki te ne bi znal, bi te drago prodal.

*

Nek'a, neka prit će uzal na češalj.

[1]) I'an. [2]) Kažu dječaku, koji se mješa u razgovore odraslih ljudi. [3]) Kažu lajavoj ježičini. [4]) Poslušati; od talijanskoga obbedire, ubbidire. [5]) Mledan, slab, mlohav. [6]) Konj. [7]) Mana.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

U zadnjih smo brojevih govorili o nekih bolestih loze i vidili, da njim je uzrokom neka mala, sitna gljivica (lukić), koja se nameće na mladice, na lišće i na jagode, pa njim više sokove i zove se zato nametnica. Takove gljivice znadu napasti i naše voćke, te se nasjednu na mlade grančice, na lišće i na voće. Ovo onda požuti, ili zadobije mrlje (maće), ili pocrni, ili gnjije pa odpadne.

Kako se našlo lieka za bolesti trsa, tako ga se našlo i za ove voćke. Dakako, jer su uzroci bolesti skoro isti, isti je i liek.

Da naši čitatelji, koji se gospodarstvom bave, uzmognu te bolesti upoznati, navesti ćemo jih nekoliko i kazati njim uzroke i način, kojim se pojave i kojim se liče.

1. Tu nam se nameće kao prva ona ista bolest, koja se kod loze zove: pepel ili lug. Uzrokom joj je gljivica slična gljivici, koja zuamo da se kod loze zove Oidium Tuckeri.

Ona se veoma brzo širi i može u malo dana rovariti čitav voćnjak. Najviše se pojavljuje na voćkah, koje su sadjene uz zid, tako da imaju malo propuha, a mnogo topline. Napada jabuke, kruške, trešnje, šljive i breskve. List ili mladica, gdje se ona nasjedne, čini se kao da je na gornjoj strani posipana pepelom, koji se i praši, ako se granu otrese. Znade se pojaviti takodjer na cvietu i na plodu. Usljed toga sve zaostane u svojem razvitku, a plod ostane malen, zelen i nerazvijen.

Proti toj bolesti imamo se boriti sumporanjem, kako i proti pepelu na lozi. Ako vidimo, da su mladice u zimi kao bielim prahom posipane, odrežimo je i spalimo, te ćemo tim mnogo gljivica uništiti. Čim se počme voćka listati, sumporimo je prvi put, a drugi put odma iza cvatnje. Ako treba, opetajmo to i treći put.

2. Kvrčenje lišća. Ova se bolest najviše opaža na breskvah, al napada takodjer i trešnje i kruške. Na listu, koji je napadnut, vide se na gornjoj strani kao mjehurići ili bradavice i to nekada po cielom listu, nekada samo na polovici a nekada samo medju njegovimi rebarci. Izpod mjehurčića načini se šupljina kako zdjelica, koja je više puta

posipana bielim praškom kako muka. Na takovom listu gubi se zelenilo, te zaostaje u razvitku i odpadne. Kako smo u jednom od prvih brojeva rekli, lišće je na stablu što u čovjeku pluća. Kako ne može čovjek bez pluća, tako ne može ni voćka bez lišća biti. Zato ona težko očuti njegovo odpadanje usljed skvrčenja.

Ovu bolest prouzročaje takodjer vrst gljivica. One prezimljuju na mladicah, a kad postane malo toplije razšire se na lišće. Vlaga pomaže mnogo njihovom širenju.

Pojavljuje se na kruškah i na trešnjah, al najviše na breskvah, i to na kasnijih više nego na ranijih.

Da je očuvamo od te boleti, moramo prije svega odstraniti i spaliti bolestne mladice i napadnuto lišće, pak onda ujedno poškropiti voćke sa raztopinom od 2 kg. modre galice i 3 kg. ne gašenoga vapna na 100 litara vode. Tu ćemo raztopinu prirediti baš onako, kako priredjujemo onu proti peronospori na lozi. Škropilnice možemo rabiti iste kao i kod loze, samo da, ako su stabla visoka, trebati će da nastavimo dugu cievi.

Prvi ćemo put škropiti u mjesecu marču prije cvatnje, drugi put poslije cvatnje, a treći put, kad je list već posve razvijen.

Mjesto škropljenja sa raztopinom modre galice može se i sumporati, al je škropljenje uspješnije.

Neki preporučaju, da se, čim počmu voćke listati, škropi raztopinom od 2% modre galice svaka tri dana kroz 15 dana.

Svakako koristi, da se u jeseni pobere i spali sve opalo lišće i vrške grana napadnute voćke.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Vladivostok. Ovamo je stigao admiral Skridlov. Njegova će zadaća biti, da organizira vladivostočku flotu, pak da s novom flotiljom torpediniera, ke će mu biti dodeljene, navaljuje na japonsku obalu. Tim će oslabit japonsku flotu u Žutom moru.

Port-Artur. Ta je luka, kako je poznato, odeljena od Rusa i prepuštena samoj sebi. Japonci su ju obkolili s kraja i s mora, no zauzet ju ipak nemogu. Japanci bi u blizini Port-Artura izkrcali još i više vojske, ali ih je strah približit se kraju, zač su Rusi postavili okolo svu silu podmorskih mina. Osim toga generali Stössel i Tock provaljuju neprestano iz Port-Artura i navaljuju na Japance. Već je prigodom takovih manjih bojeva palo nekoliko stotina Japonaca.

Sada pak, dok ovo pišemo, čitamo brzojav iz Čifu, gdje se veli, da je japanska flota bombardirala Port-Artur.

Mukden. General Kuropatkin skuplja svoje čete. Već je skupio toliko vojske, da čeka samo na priliku, da navali na Japance.

Pariz. Kako smo već javili, sv. otac papa Pio X. izdal je notu, s kojom je protestiral proti pohodu predsjednika francezke republike Loubet-a u Rimu. Taj pohod, da je uvreda za papu. Rim da su njemu oteli kraljevi talijanski iz kuće Savojske, a sada dolazi vladar katoličke Francezke u posjete tim „otimačem". Na tu notu skočili su Francezi kako biesni, izjavivši, da se papa ne smije pačati u njihove poslove.

Od toga se je porodio konflikat izmedju pape i francezke vlade, tako da je francezki poslanik kod Vatikana g. Nizart opozvan, čime su odnošaji medju Vatikanom i francezkom vladom pretrgnuti.

1832/1904.

Oglas.

Kod podpisane občine imade se popuniti jedno mjesto redara za poreznu občinu Volosko.

Plaća mjesečnih K. 80 posticipando plativih i paušal za uniformu K. 140 na godinu. Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručne pisane na podpisano do **31. maja 1904.** sa dokazom, da su navršili 24 godina života, da znadu hrvatski govoriti i pisati, da razumiju njemački po mogućnosti i talijanski.

Glavarstvo občine

Volosko, 18. maja 1904.

Oglas.

Šest hektolitara dobroga bieloga domaćega vina imade na prodaju kod gospodina **Josipa Poščić-Cirubić u Zadki** (Veprinac) **br. 54.**

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrič u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu: Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišče (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

---

4 para cipela

samo za 5 kruna

prodaje se radi nabave velike množine cipela iz jednoga konkursa, samo kratko vrieme za tu nizku cienu i to: 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela za zavezati (Schnürschuhe) iz tamno-žnte kože, sa jakimi okovanimi podplati, nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela, sva 4 para veoma elegantno po najnovijem kroju, samo za K. 5. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: Exportna trgovina cipela

P. Lust, Krakov 8.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se obrati našem uredničtvu.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Svoj k svomu!

Gosp. Franjo Korić-Jurović,

Veprinčan.

otvorio je na **Rieci u Via Remai br. 6** (blizu velike dogane)

krčmu

„International".

Toči izvrstna naravska, dalmatinska, istarska i domaća vina. — Vrlo dobra kuhinja i točna poslužba.

Umjerene ciene.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti, proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i za poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **Ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" laksi svakoga četvrtka poslje podne.

Cienu mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebica poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk.

Rukopisi se ne vraćaju. — Frankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 22. Volosko-Opatija, u srieda 1. junija 1904. God. IV.

Svaki je svoje sreće kovač.

Narod govori još i drugačeje, naime: Kako si prostreš, tako ćeš i spavati. A to ne vredi samo za svakega pojedinega čoveka, već i za svaki narod, za svaki puk. Jer kako pojedinac tako more i puk odlučevat o svojoj budućnosti, dapače još i više, zač puk ima veće moći, jače sile. Njegov se vapaj dugo čuje. Njegove se desnice boje njegove bezdušne poglavice. To stoji, da kad bi narod otel, sreće mu ne bi uzfalilo, ni sreće ni dobrega stanja.

Ima već više od trejset let, da naša hrvatska stranka v Istre upućuje naš puk, da dela i nastoji oko svoje sreće. Jer je pak svaki temelj pravoj narodnoj sreći — narodna sloboda, to je naša stranka od početka upućevala a i danas upućuje naše ljude, da nastoje oko toga, kako bi postali slobodni, to će reč: da na svojem i sa svojem sami upravljaju. To je svakako jako potrebito za sreću naroda. A do rečene slobode može puk doći — samo ako hoće. Hteti trebe, drugo će sve doć.

Uzmimo jedan primjer: Na občini vladaju Talijani. Zna se kako ti ljudi vode i upravljaju imanjem našega naroda. Upravljaju tako, da narod, ako se stvari koliko brže ne promene, mora propast. Sreće dakle ni slobode nima, kade Talijan vlada. Zato: ča s Talijanom! Najljepše i najlaglje ćeš ga spodrinut puli izbori. Neka svaki naš glasuje za svoje ljude — i Talijanašu je odzvonilo.

Tako bi se isto dogodilo i kod izbora za pokrajinski sabor i za bečki parlamenat. Ča s tudjinci, a na njihovo mesto neka dodju naši ljudi, i sreća narodna neće se pustit dugo čekat. Od tega se vidi, da je istinita ona stara pučka poslovica, da je naime svaki svoje sreće kovač.

Nego ima ih, koji i tu narodnu sreću krivo razumijevaju. Oni misle: Dobro, zvali su nas na izbore, mi smo prišli. Glasovali smo za naše ljude — naši ljudi su dobili — na občine, evo, zapovedaju naši ljudi, pak ča nam je sada bolje? Plaćila kako i prvo, nevolja i teškoća kako i prvo itd.

Tako će vam sudit naš obični čovek. A to je krivo mišljenje. Varaju se oni, ki misle, da ako naši ljudi zavladaju na občine, da će im zato s neba padat sve sama mana. Nije to tako. Naši stari krvopije Šarenjaki učinili su kroz leta i leta našemu narodu toliko zla, da ga je posve nemoguće odstranit tako na jedan put. Šarenjaki, dokle su na korite, oni gloju, gule i poždiraju sve ča najdu, tako da je od njih za više let unesrećena občina, s kojom su vladali. Tu nima cesti, tu nima šterni, tu nima puta, nima crekvi, nima školi — a ma niš. Ako je Talijan ča učinil, učinil je za sebe. I tako je naš čovek bil potisnut va kut, prikovan za grudicu zemlji, ka mu je malo nosila, ostal je naš puk v rukah talijanskeh pijavic, zapuščen i zaboravljen od svih. Teško je i mučno bilo našemu narodu. On je dugo vremena uzdisal za boljom srećom. Zato je on u početku željno poslušal glas naše stranke, ka ga je zvala, da se digne, da se postavi na svoje noge, da postane sam svoj gospodar. Naš čovek se je pri temu nadal Bog zna kakovemu naglemu dobru, pak kad je došal do vlasti, videl je, da se na oko ni promenilo puno. Narod je moral i naprvo plaćat franjki, moral je i naprvo gazit po slabeh puteh i stazah. A to bi potrajalo i ko leto, i tako je narod malo po malo počel gubit volju i govorit: A, najzada, ovako ili onako za kmeta je vavek zlo!

Mi smo već napomenuli, da je takovo mišljenje posve krivo. Neizkusan čovek, ki nima dubljega pogleda, more doć do misli, da se ni niš na bolje promenilo. Ale to se, kako smo već rekli, čini onako na oko. Promenilo se je — i kako. Hitilo se je seme — ploda se još dakako ne vidi — i zato puk misli: niš se ni promenilo. Strpljenja treba, pak će sve na dobro okrenut, — strpljenja — velega strpljenja. I još neč: čovek ne treba da baš vavek na sebe misli. Ako ni njemu najbolje neka trpi, krivnja je na starejeh, ki nisu imeli dosta jakosti, da se otrgnu od talijanskeh kliješći. Trebe misliet na one ki te prit — na decu našu. Njim treba pripravit temelj, fundament, na kem te ona gradit zgradu svoje buduće sreće. Njih, tu našu decu, valja oskrbit za budućnost, njim valja pokazat i dokazat, da je zaludu uzdat se na Petra ni na Pavla, da ki će ča imet, da mora sam na to mislet i da ako on na to ne misli, ni drugi neće, jer svaki je čovek sam za sebe kovač svoje sreće.

Iz lovačkih krugova.

Mnogo i prečesto puta čuje se rieči iz lovačkih ustiju skoro sažalnim glasom: „Žalibože, nema ti kod nas divljači, i čovjek mora da gubi svako veselje i oduševljenje za taj najplemenitiji šport!"

I kod sličnih jadikovka nitko se ni ne pita, što je uzrokom i povodom toj pojavi i toj oskudici divljih životinja.

Tko nezna, kako se ide sa strane c. k. kotarskog poglavarstva u Voloskom riječkim lovcem u susret kod licitacije Kastavskog i Klanjskog lova, kod izdavanja potrebitih oružnih listova (čak i za sva u smislu zakona dozvoljena oružja) premda inozemci, a ako ustreba jednom poštenom austrijskom državljanu (još usto bivšem vojniku) nositi revolvera, to mora obilaziti Iruda i Pilata, klanjati se desno i levo, da dobije obzirom na njegovo svanje i službu potrebiti oružni list.

Nije tomu dugo, što je na šetnji od Vrutaka iznad Opatije, po gornjim šumskim putevima hodeć sa piscem ovih redaka, pitao istog u lovu ostarijeli vlastelin i veleposjednik negdje u Češkoj, kad se je zaveo razgovor među inim takodjer o lovskim odnošajevima: „A ima li mnogo srna ovdje u okolici?! — Upitanog primio se je neprisiljeni smijeh i odvratio je vrlomu Čehu: „Što, što, gospodine, vi velite — srne?!?" Pomisliti valja, da je žalibože već zec riedka prikaza u ovim stranama, o drugoj divljači osim lija i kunica nema ni govora!

„Čudnovato", nadovezao je isti —, da je ovaj teren, koji je kao stvoren za divljač, lišen skoro sasvim iste.

Podlistak.

Pjesma o Mari i Janku.

Spjev. Josip Jakov Marčelja.

Na prozoru visoke palače
Liepa Mara zdihujući plače.
Zdihujući bašelak zaliva,
Svoga lica suzami umiva.
Dvie su zviezde u vedrenoj noći
Žarke njene sjevajuće oči,
Snieg je obraz škrlaton pomešan,
Usne reč bi koral je istesan,
Crna kosa visec obilata
Množi liepost bielokostnog vrata,
Svega pak te njekako
.... ka[1]) navrezen biser zubi kaše.
— Knjigu brat joj iz Trogira piše:
„Janka tvoga Turci zarobiše.
„Turaki paša s hiljadon momaka,
„Navališe na tvoga junaka.
„Konja i čordu viteški, sinovi
„Uzeše mu vojnici carovi!"
— — „Ajme meni, ljute nemilosti
„Srce moje gine od žalosti.
„Kudgod idjem, svud me tuga mori,
„Svud me Janka mila slika dvori.
„U planini, zelenoj dubravi
„Mnijem da me njegva jeka zdravi!"
— Kada vas sviet mrka noć obuje,
Trudno ljudstvo blagim snom plaćuje
Svud tišina, sve u snu miruje
Samo Mare svaku dobu čuje.
Jadne misli stalno Janka traže,
I postelju liepe oči vlaže.
O djevojke, srca ne darujte,
Bolje u dragoj slobodi mirujte!

* * *

O koledvi.

Bog se rodi, sunce naše
U Betlemu prosijaše.
U Betlemu, malem gradu,
On pastiri hip doznadu.
Angjeo s neba iznenada
Pade med pastirska stada,
I navieti njim veselje
Prečestito dogodjenje.
Prečestito dogodjenje:
To jest gotove spasenje.
Zviezda u istoku znana
Do tri kralji na put ganja,
Koji podbovši konje hitre
Pritekoše kano vitre.
Zviezda kâ jim put kazala
Kad nad štalu došla, stala
Tad u štalu ulezoše,
Što iskahu i najdoše:
„Slavnu majku i djetica
„Majku svetu i Božića,
„Pliene majke nepovilke,
„Jasla su joj mjesto zibke.
„A u zimi koj' bijaše
„Blago sapom ga grijaše."
Prvi se pokloni Gašpar,
Za njim Melkior, pak Baltasar,
Svi pobožno kano svoje
Mu prikažu dare troje:
„Zlato, tamjan i miru
„Čim otkriše pravu viru",
— Ovo svega svieta radost,
Vam da znate radna mladost.
Mi smo došli vam popjevat
Vaše dare k vam prijimat.
Ti djevojko znaš što želi
Srce mlado što veseli:
„Liepih jabuka prijetje
„Kano lica tvoga cvietje.
„Svaka mlada kad da voće
„K letu žena biti hoće,
„Kano druge kê su bile
(Blago vama naše vile)
„Ke su voće nam davale
„Drugin majkan sporučale:
„Dajte, dajte svi bez muke,
„Koledjanom dobre ruke,
„Biele hljebe i kolače
„Mrs i jaja niš ne pače.
„Istrijanske loze vino
„To je naše dobro pilo".
— Novo leto se otvara
Staro vrata jur zatvara,
Novo leto puno vreće,
Nosimo na plećih sreće.
Neće, neće ovo leto
Biti kako drugo leto,
Bit će čuda vune, sira,
Formentuna i krumpira.
Stara baba, od pšenice
Mjesit će nam posjetice,
Mjesit će nam posjetice
U lonca kuhat kobasice.
Blago vama gospodaru,
Vama zahval'mo na daru.
Blago vašim gospodinjam,
I svim mladim težakinjam,
Da bi mnogo već imali
Mnogo leta uživali.
Svako dobro ovoj hiši
Mi želimo Bog uslišî!

[1]) Kaš, kuć.

Iznašajuć ove dvie pjesmice pok. župnika Josipa Jakova Marčelja, hoću da o njem u kratko kažem njekoliko rieči.

Da, da, — a nam, koji poznamo razmjere, nije niti najmanje čudnovato.

Dosadašnji poduzetnici Riječani, koji su si bili pridržali Klanjski lov, (koji je jedan od najboljih u cijeloj državi), a cijeli Kastavski izručili bi svojim „podpoduzetnikom“ na milost i nemilost.

Prvi i drugi učinili su, kao što je općenito poznato, pravu trgovinu iz lova.

Prvi plaćkaju po Klanjskih šuma, da se pravi lovac upravo zgraža. Ubijaju sve, što jim dodje pred ciev (dakako ako pogode, op. slag.), ne žacaju se pucati niti u „kice“ (jednogodišnje srne), što je po zakonu zabranjeno. Ta okolnost je političkoj oblasti dakako dobro poznata.

Ti „Sonntagsjägeri“ pucaju iz svake daljine na žival, uslied česa se dogodi, da ista par dana kašnje žalostno i u velikih mukah pogibe, te se njezinim mesom tove i uslied primame množe vukovi i nezasitne lije, koja zvjerad je najpogibeljnija drugoj divljači.

Očeviđno je, da se na taj način lov polagano ali sistematički uništuje.

A oblasti — šute!

E, dakako, razumljiva je njihova šutnja, ako se pomisli, da se najkompetentniji faktori u takovim društvima nasladjuju.

Da je Klanjski lov danas jedan od najboljih u državi, sva zasluga našem dičnom starini gospodinu Luzniku.

On nadošav prije kakvih 35 godina u Klanu kao učitelj, počeo se uz svoje težko (osobito onda) zvanje odmah zanimati lovskim prilikama i učiniv „diagnosu“, stupio je u družtvo čestitih lovaca, te pomoću istih polagano uništio je polaganjem strihnina lije, vukove i kunice i par godina se je obuzdalo lovačku strast. To racijonalno postupanje doprinjelo je, da si do 3—4 godina mogao ubiti i zeca, i srnu, i jarebicu itd. kod samih kuća u Klani.

Lov je zadobio uslied toga od neznatne vrijednosti upravo ogromnu vrijednost, i zato se Riječani — egoiste — uprav danas tako jagme za taj lov, oni, inozemci, po narodnosti zagriženi Talijani i Madjari, koji nisu pod nikakvim uvjetom htjeli primiti njekoje naše iz Opatije i Voloskoga u svoje družtvo; oni ti se tu vladaju i nabacivaju, kao da su tu doma. Zasmjehuju našu narodnost kod svojih lovačkih izleta, kod takvih prilika rado rabe riječi „ščavo“ i „ščavi“, te sa „gonjačićo“ (našim ljudima) i tako postupaju.

Jasno je svakomu vrlomu narodnjaku, da je i sa narodnog gledišta velike važnosti, da li imaju naš lov naši domaći ljudi (vrli rodoljubi) ili riječanski talijanski „autonomaši“ i „iredentisti“, koji sve preziru što je naše. (Tu se naravno izuzimlju naši vriedni riečki Hrvati. Op. ured.)

Domaće vjesti.

„Mladost“. Pjevački i tamburaški klub hrv. sveučilištnih gradjana u Zagrebu priredjuje u subotu, dne 4. lipnja 1904. u prostorijama „Jadranske Vile“ na Sušaku koncerat sa plesom. Program te zabave je sliedeći: 1) J. Canić: „Kod slavenskog ognjišta“, I. dio udara tamburaški zbor; 2) V. Novak: „U ljetni suton“, muški zbor s tenorsolom (stud. iuris. gosp. Zvonimir Jeretin) baritonsolom (stud. pharm. gosp. Lav. Vodvarka); 3) Lisinski — Prohászka: Izvadak iz opere „Porin“ udara tamburaški zbor; 4) a. Dj. Eisenhuth: „Ti“, b. N. Rosenberg-Ružić: „San“, obe točke pjeva uži zbor; 5) Muhvić-Horvat; „Slovenec i Hrvat“. Niz narodnih pjesama i zborova slovenskih i hrvatskih. Udara tamburaški zbor; 6) F. Gofbayer: „Vniz po matuške po volge“, pjeva zbor; 7) Ples.

Pjevačkim zborom ravna stud. iuris. g. Stanko Stražnicky, tamburaškim stud. iur. g. Marijan Horvat.

Čisti prihod te liepe zabave bit će namienjen našoj družbi sv. Cirila i Metoda. Družtvo „Mladost“, to su Vam naši sveučilištni mladići ujih 40, koji idu od mjesta do mjesta po svih hrvatskih zemljah i tu daju prelepe koncerte u korist naše družbe. Mi preporučamo svim našim, da ne propuste tu liepu priliku, već da u subotu podju na Sušak, da liepo pozdrave one naše dične i vriedne mladiće.

Ulaznina: I. mjesto K 2·—; II. mjesto K 1·60; stajanje K 1·—; Djaci 50 fil. Predplate primaju se sa zahvalnošću.

Početak točno u 8 ½ na veče.

Lov za Kastav i Klanu preuzeli su na dražbi, koja se je obavila u subotu 29. maja i to za Klanu Riečani, a za ostalu Kastavšćinu jedno opatijsko lovačko družtvo.

Čuvajte se čifutskih agenata. Nekoji madjarski čifutski agenti idu okolo po Istri i nudjaju na prodaju nekakove slike svetaca (Čifut i svetci? !) Pri tome pokazuju ljudem lepe slike, koje su po prilici vredne onoliko koliko za njih pita. Naši lahkoverni ljudi daju se od židova nagovorit, naruče sliku a „čifo“ njim ju onda pošalje poštanskim pouzećem (Nachnahme), to jest tako, da se na pošti plati koliko slika stoji kad ista dodje. Naš čovjek na vjeru plati, uzme sliku, a kad ju kod kuće razpakuje ostaje od „štuka“, videć, kako ga je čifut nasamario. Na mesto slike, kakovu mu je čifut kod naručbe pokazao, poslao mu je ni za polovicu vriednu sliku sa okvirom od sadre (žesa), koji mu do mala dana odpadne. Jedini liek proti toj židovskoj sleparije jest taj, da se kod židovskih agenta, koji idu od kuće do kuće ništa ne naruči. Ako ti se neda iz kuće a ti uzmi metlu pa ga potjeraj. Hoš čifute!

Za jednu poštansku sabiraonicu u Matuljih. Poštanski ured u Matuljih nalazi se na kolodvoru, koji je preko četvrt sata udaljen od sela. Kod toga poštanskog ureda nalazi se takodjer jedina sabiraonica (kaseta) u Matuljih, tako da koji hoće iz sela Matulji poslat jednu dopisnicu mora ići na kolodvor. Budući sada, osobito o blagdanih, dolazi mnogo ljudi u Matulje, te se pošalje odatle poštom mnogo listova, dopisnica i dr. bilo bi od velike potrebe, da se namesti jedna poštanska sabiraonica (kaseta) u samom selu Matuljih. (Na primjer kod Ferrande ili kod Šepića ili pak kod Vjek. Sinčića.) Kad bi jedan od Matuljana učinio jednu molbu na poštansku direkciju u Trst, osvedočeni smo, da bi direkcija odmah namestila tu kasetu. Kucajte i otvorit će vam se!

† **Guglielmo Grossman.** Najprvo Jure Cupar, pak Dragovina a sada Guglielmo Grossman. I sve va vreme od sameh pet meseci. Jure je šal Bogu na račun već kako pravi starac. Dragovina se je pobral, a da još ni ni stupil va starost, a sada Grossman va muževnoj dobe od 52 leta. Za lovranske renegate su te tri smrti — veliki gubitki. Lovranski Kalabrezi su va ovo kratko vreme zgubili tri koloni, na keh je najviše počivala baraka njihovega Poperdilstva.

Ali ako su lovranski renegati s Juretom Cuparom i s plovanom Dragovinom zgubili dve velike i jake koloni, sa smrću Grossmana razkopal njim se čak i fundament. Nijedan, ni prej ni posle Grossmana ni za Poperdilstvo va Lovrane učinil toliko, koliko on — Grossman.

Ima već više od 30 let odkad je prišal va Lovran. Rojen va Sežane od vredneh roditelji, ki su narodu našemu i slovenskemu dali dva poštena domorodca: učitelja Miroslava Grossmana va Kastve i drugega brata popa, ki se nahaja negde blizu rodjenega kraja. Va Lovrane je tadašnji mladi Vilim našal ove prilike: Sjedne strane tri, četiri principali, medju kèmi su se osobito isticali braća Cupari, a s druge strane puk, gradjane, dobrodušne i mirne ljude. Ti naši pravi, nekadanji Lovranci govorili su svi hrvatski. Tako i deca a i divojke, ke su po tanceh i na šetnjah pjevale vavek samo hrvatske pjesme: „Na levoj strani kraj srca“, „Ti plaviš zoro krasna“, „Za jedan časak radosti“, „Plovila je po moru galija“, „Djevojka je ruže brala“ i sto drugeh naših pjesmi. S druge strane bili su Cupari i još tri četiri principali, ki su govorili talijanski, ne zato, zač bi oni bili Talijani, već zato, da pokažu svetu, da su oni neč drugo nego lovranski semplici mornari, ki su mej sobom govorili najraje hrvatski.

Mej tem po celem svete su se počeli budit ljudi od teška i sramotna sna, i počeli su zahtjevat svaki za sebe i za svoju narodnost — slobodu. To budjenje naroda nastalo je po našoj Istri, a pokazalo se je i va Lovrane. Talijani, ki su bili i va to vreme na korite, s početka su se svemu temu smeli, ma nve ča dalje, videli su, da se temu ni ča smet, videli su, da domaća slavenska ideja zahvaća sve to dubiji koren, i oni su se pobojali, da bi njim ki drugi mogal z ruki stegnut korito a njih sameh potisnut va kut. Da se to ne dogodi, oni su po sveh istarskeh mestch spleii mreže, va ke su namislili lovit „ribice lude“, naše neuke i proste ljude. I va Lovrane su spustili takove mreže, a jer kade je mreža mora bit i ribar, to vidimo već u ranije vreme na tem dele braću Cupare i još kega ter kega.

Na to je prišal va Lovran Grossman. Prišal je mlad, mizeran, s malo izkustva i još manje znanja. Cupari ga pozvali u kuću, da njim kćer uči pianoforte. Prišal je k njim va kuću i videl je, kako je to lepo puli njih i pomislel: zač ne bi i mane tako bilo? Ta mu misao ni dala mira, sve dok ju ni spunil, naime dok ga nisu Cupari prijeli za zeta.

Ali to ni šlo tako lahko. On je moral puno tega pogutnut i pozabit. Prvo svega moral je pozabit, da ga je rodila majka Slovenka. To je on brzo i storil, i kol ko bi okom krenul, Grossman je postal renegat.

Ali ne očiti. Nije se on valje hitil z dušom i telom va talijansku politiku — ne. On je bil učitelj. Inšpektor škole bil je pak Hrvat, a župnik va Lovrane, ki je imel dosti moći, bil je pok. Šterk — Hrvat. Trebalo je dakle bit na oprezu i držat se tako, da se ne pobudi sumnja, s drugemi besedami: trebalo je sedet na dveh stolicah.

Grossmanu je to lahko bilo. Njegova je narav bila takova, da bi bil mogal sedet i na deset kantridi a ne samo na dveh. Mej tem su često puta prihajali Cuparom talijanski kaporioni iz Istre i Cupari nisu propustili priliku, da im ne predstave Grossmana i da njim ga ne preporuče. Talijani bi milostivo polaskali mladomu mestriću i njemu bi to godilo. Godilo mu je, da se onakovi ljudi za njega interesuju. A k tomu je prihajala i druga misal: Talijani imaju vlast, oni imaju i beči — a Grossman je pogibal za bogatstvom.

Tako je on, kako kasnije Krstić i Marki, stupil va njihovu službu. Dok je bil pok. Sterk va Lovrane, dotle se je tajil, kad je Sterk otišal, onputa se je i Grossman pokazal va svem svojem svetle. Sad su njemu bile ruke slobodne — i od tada se je on dal javno na delo. A to njegovo delo bilo je, da se va Lovrane učvrsti i razširi Poperdilizam. Poperdilizam, to vam je neka mešavina od talijanskeh prazneh besed s bedastim i kretenskim mišljenjem. Pogledajte srednju generaciju va Lovrane, pak mi recite, ne govorim li istinu? Čujte ih, kako govore talijanski? A kako govore — tako i misle. Morda imaju kadagod i kakovu lepšu misal, ali zaludo im je, kada ju ne moru izreć, zač njim fali za to stari njihov jezik, kega su zapustili, a tega drugega, talijanskega nisu naučili toliko, da bi mogli izreć svaku svoju misal. Tako se dogodilo, da oni ne moru već pravo ni mislet, i tako ki ih sluša, misli: to ne govore ljudi s čovječjemi možjani, već guske s možjani od piščenac. To je, vidite, Poperdilizam, kega je Grossman va Lovrane zasadil, to je ona nesrećna kretinerija, ka je sama po sebi plod Grossmanova renegatskoga delovanja.

To svoje delo vršil je Grossman va škole, va crekve i drugačije. On je dapače već leta 1880. hodil od kuće do kuće i nagovaral ljude, da se kod popisije zapišu da doma govore samo talijanski. Puno ih je to i učinilo i tako je broj takovih novopečenih Talijani sve više i više rasal, a to sve usled agitacije Grossmana.

I zaista, va sameh deset do petnajst let, Lovran je skoro posvema promenil svoje vanjsko lice. Domaći jezik se je iztisnul, a na mesto njegovo prišal je drugi bastardo-talijanski. To je sve hodilo kako po loju. Naš prevrtljivi svet promenil je svoju narodnost, kako se promenjuje stomanja, i nima pogrde, ku ni nabacil na staro hrvatsko ime. Ne samo to, nego već neće, da Lovran zove starim imenom Lovran — već nekim skovanim — Laurana.

Josip Jakov Marčelja rodio se je u selu Marčelji, župe sv. Jelene (Kastav), na 8. julija god. 1812. od otca Franja Xav. i majke Marije Terezije rodj. Jačić. Pučku školu izučio je u Kastvu, dočim je gimnaziju polazio na Rieci i u Zadru. Navršiv filosofiju (sadašnju sedmu i osmu gimnaziju) i sjemenište u Gorici, zapopi se. Kapelanovao je u Voloskom, Laništu i Buzetu dok ne bje godine 1845. izabran župnikom laniškim, gdje je župnikovao sve do svoje smrti.

Puku laniškomu bio je on prvi duševni i tjelesni učitelj, te mu je savjetovao i pomagao gdjegod bi samo mogao. Da mu je u istinu bila na srcu dobrobit povjerenog mu puka, te da nije mogao trpiti nepravdu, svjedoči već i to, što se je u ime laniščana, bez ikakve osobne koristi i nagrade, pravdao za „Šumu“ sa svojimi vlastitimi domorodci Kastavci, koju je pravdu, budući vještak parbenih stvari i dobio.

Bio je učen čovjek, te je govorio više jezika. Dobro se je razumio u rezbariji, a bio je također poznavatelj i veliki prijatelj muzike i poetike. Spjevao je i uglazbio više nabožnih i inih pjesama, izmed kojih i gornje dvie, koje su prodrle u puk i postale prave narodne pjesme. Nu, akoprem se znade, da je on za svaku prigodu znao u brzo ispjevati liepo prikladnu pjesmicu, ipak nije izključena mogućnost, da je prvu od ovih dviju donio iz Dalmacije, te ju u puku samo udomaćio, što se dade slutiti iz njezinog sadržaja. Moglo bi pako biti, da ju je ispjevao još kao mlado gimnazijalče u Zadru.

Župnik Marčelja bio je odan svome narodu, te se je odlučno borio proti talijanaškoj stranci u Istri, radi česa bje odlikovan od Nj. Veličanstva zlatnim kratom za zasluge. Znamenite su rieči popratnog pisma, kojim mu bje krst dostavljen.

Evo kako počimlje:

„Durch ein besonders folgenreiches Wirken in Ihrem geistlichen Berufe durch eine patriotische Gesinnung und günstige Einwirkung auf die Gemeinde gegenüber auf wieglirischen Bestrebungen der italienisch gesinnten Parthei und zahlreichen Verführungsversuchen vorzüglich während der Ereignisse der letztabgelaufenen Beitepoche und das allgemeine Wahl erworben etc.“

Ovako je nekada mislila austrijska vlada o Talijanima u Istri; dočim je danas na žalost udarila u sasma druge diple. Na čast joj!

Pokojnom župniku ide jošte posebna hvala što je dao u Laništu zgraditi onako liepi župni stan uz kojega je kašnje dogradio i kapelanski, nazvan „Podružnik“ te pučku školu. Kod dozidavanja škole, župnom i kapelanskom stanu naišao je on, uz tadašnjeg velikog župana Antuna Grbac-Bartuljića, na mnoga nepriliku, jer se je puk a ponajpače Praporčani, tomu odlučno protivio ne htijući znati za školu. Nu on nije i opet mirovao, te mu je godine 1849. konačno pošlo za rukom, da po vlastitom nacrtu zgradu, — u kojoj je jošte danas smještena škola — dogotovi.

Josip Jakov Marčelja umrije 15. siečnja godine 1874.

Josip A. Kraljić.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

To je bilo moguće samo va jednom Lovrane, kado su, na žalost ljudi od testa a ne od železa, kakovi bi morali biti. Lovranca moreš mesit kako te volja, danas ovako, jutra onako. Povrh tega imaju puli nas va Lovrane ljudi ćud, ka se jako približuje šimijam. Činit će sve kako drugi, a da se ne pita jeli to pravo ili ne, to je lovranska karateristika. Ljudi lahki, va sebe ako ćete i dobri ale prevrtljivi kako vetar, slama, ka se valje važge, jednom besedom: čudni ljudi. Da nije tako, ne bi se oni bili mogli dat pod pantofole jednega mizernega Grossmana, jednega slovenskega renegata, ki ih je trejset let za nos vukal na veliku njegovu korist, a na preveliku njihovu škodu i — sramotu.

Sa pogreba lovranskega Grossmana. Subotu 29. maja na 5 ura popodne bio je sprovod Guglielma Grossman, poznatoga Talijanskoga agenta u Lovranu. Na sprovod došlo je nekoliko Talijana iz Rieke. Nije manjkao ni Talijan „puro sangue“ Dr. Krstić. Iz Voloskoga bio je medju drugimi Dr. Costantini. Svi su očekivali, da će Dr. Costantini držat Grossmanu nadgrobni govor. To bi se bilo i pristojalo, budući da je Dr. Costantini nekakov talijanski „capo partito“. Ali Dr. Costantini smatrao je valjda izpod svoje časti, da govori na grobu jednoga renegata, pak je prepustio da to obavi drugi renegat Dr. Krstić. Mi smo proti živomu Grossmanu dosta pisali, mi smo ga nemilosrdno šibali, jer je zasluživao, ali sa svim tim nismo ga živoga nikada toliko osramotili koliko su ga mrtvoga Talijani pustiv, da mu drži nadgrobni govor jedan Krstić. Vilim Grossman je stvoril talijansku stranku u Lovranu, on ju je uzdržaval, on je širil njezine ideje pak je od talijanske stranke zaslužil, da mu drži nadgrobni govor sam Dr. Bennati ili Dr. Rizzi, a kad tamo nedostoji se niti Dr. Costantini već prepušća to jednomu Krstiću. Takova je plaća svim izdajicam.

Iz Draguća. Dne 21. t. mj. širila se rieč po Draguću: danas pred podne utopio se Antun Korelić, djak IV. razreda c. kr. gimnazije u Pazinu. Sa suzom u očima odjekivala je grozna ova rieč u svačijim ustima. Svi smo bili duboko ganuti čuvši za tragičnu smrt biednog šestnaestgodišnjeg mladića. U cvietu zdravlja i mladosti prekinuta mu je nit života. Kupajući se sa još par mladjih djaka, išao je valjda na dublje mjesto i nevješt plivanju potonuo. Drugovi bi mu rado pomogli, ali što će, ta ni oni neznaju plivati, i oni išli bi u susret smrti, da se bace njemu na pomoć. Pozvali su ljude, ali prekasno. Ledeno njegovo tielo čvrsto zagrlila dubina vode, i tekar nakon jednog sata našli ga i izvadili iz vode.

Veliki je ovo udarac za biedne njegove roditelje, koji su polagali sve nade u svog ljubljenog sina. Mi im iz svega srca želimo, da ih dobri Bog tješi u njihovoj velikoj žalosti, a Ti, mili Antune, gori nad zviezdami moli se za njih i za Tvoj biedni zapušteni narod, kojega si toli ljubio!

Creski bravarić i vojski tikvar. Čujte ljudi Božji ovu pa se čudite!

Pred nekoliko dan bil je va gradu Cresu jedan kopač iz okolice creske, pa se nameril na creskega bravarića. Neč su počeli govorit od traja, cepanja i tako naprvo. Ov kopač reče bravariću, Trampuž, mestar od vinogradarstva da je silu kapac va ten poslu. Bravarić mu na to reče: Če si sklavral! ono ti je tikvar. Pozzo to je kapacitad.

Pomislite ljudi moji, ako se je jedan creski bravarić, ki se drži tako, kako da je sve znanje ovega svita pozobal, usudil reć, da je gosp. Trampuž tikvar-a, Pozzo da je kapacitad, to se vidi, da oni su kapac ne samo sve reč nego i udelat.

Mi smo siguri, da Trampuž ni s tem niš zgubil a Pozzo s njegovom pohvalom ni niš dobil, zač mi i svi va našem kapetanatu dobro poznamo i jednoga i drugoga.

Mi znamo, da je Trampuž ne samo va našem kotaru nego morda i va celoj Istri prvi učitelj u poljodjelstvu. Mi znamo, da njega dobro poznaju i va Beču i va Trstu. Mi znamo, da i njegovi poglavari i na Namjestničtvu i na Ministarstvu do njega jako puno drže. Pa ako mi i svega tega ne bimo znali, dosta je, da vidimo, če je on za vrime koje je mej nami udelal.

Ako se je kod nas počelo vinograde obnavljat amerikanskim trajem, to imamo zahvalit njemu a ne Pozzu. A pogledajmo malo uzorne vrtove, one ke je uredil Trampuž i one ke je uredil Pozzo. Pred dva godišća ako se ne varam, pisala je jedna gospodarska novina ovo: „Vidili smo uzorni vrt u B., koga je uredio gosp. Pozzo, nu premda nismo stručnjaci, mi bismo došli po noći i izčupali i ono malo što je unutri posadjeno, samo da ne trpimo sramote“.

Ma pustimo to na stran, ta celi svet zna ča je Trampuž a ča je Pozzo, a to jako dobro zna i creski bravarić. Nego znate ča je! Trampuž je Hrvat a Pozzo je Talijan.

Ali neka bude ki ča će, a svakomu priznajmo njegovu kapacitad. A ocrnjivat ljude učene i vridne, i oduzimat im dobar glas, koga uživaju pred pukom to je nepošteno, to je podlo. A ti bravarića okani se takovoga posla, s tim nećeš niš dobit ni veli čovik postat, zač svi ljudi znaju, da Trampuž ni tikvar nego učena glava, koga pozna i najzadnji kopač na našoj ižule. Pa zato bi se moglo dogodit, da tebe prozovu tikvar, kad nisi mogal va petnajst let poznat Trampuža.

Vama pako gosp. Trampužu nek ne bude ništa žao, da Vas je takvim nedostojuim nazivom okrstio jedan creski bravar. Kad ne bi bio prodana mješina, koji je zatajio poriekio, krv i mlieko materinje ne bi toga učinio. Ali koji zataji i pod noge baci isti materinji jezik, taj može znati, da nije pošten već da je hulja, pripravna na svako nedjelo.

Iz creskog branika.

Plaćamo ga, a nimamo ga. Riječi ove više puta se čuju medju seljacima otoka Cresa.

Naime otok taj, uz razne druge nesreće koje ga biju i tuku, progoni ga i ta nesreća, da neima lječnika.

Nu reči će tkogod, ali kako vi to možete pisati, da neima otok Cres liječnika kad su u gradu Cresu dva. Jest u gradu Cresu su dva — ali žalibože, premda ga i izvanjske podobćine plaćaju, to ipak njima od njega mala ili nikakva korist, dapače više puta uprav šteta.

Zar je zbilja tako? Evo vam primjera pa sudite sami.

Nedavno se je pojavila u Sv. Martinu na dijeci angina bolest u grlu. Bolest, koja je ne samo priljepčiva nego i vrlo opasna. Bio pozvan brzojavno občinski liječnik, ali on od onih: „nesrića zela i preču“ u mjesto da odmah krene čim je dobio brzojav, maknuo se tekar drugi dan, kad je čovjek došao po njega za drugu dijecu, dočim dijete za koje je bio brzojavno pozvan, usnulo je u Gospodu.

Temeljeć se samo na ovom primjeru, nu imademo ih još, mora svatko zaključiti, da bi nam bolje bilo, da niti neimamo liječnika. A zašto? Jer kad ga ne bismo imali, ne bismo se na njega oslanjali, pa bismo ga potražili u bližnjem kojem gradiću, i tako mnogom i mnogom moguće produljili život. Ovako nam je puno gore. Brzojavimo po liječnika, pošto smo brzojavili, sa stalnošću ga očekujemo, a kad on dobio brzojav, pročitao ga i mirno šeće — on je zdrav. Medjutim bolest biva sve to jača, a koga boli neka boli.

Držimo, da takvim neredom bi morale više oblasti već jednom učiniti kraj. Kad narod doprinaša za liječnika, zašto mu ovaj ne bi došao barem onda kad ga zove?

Ali tu ćemo se osvrnuti još na nešto.

Mi znademo, da na otoku Krku jesu tri liječnika, od kojih dvojica su za izvanjske občine a jedan je za grad Krk. Od izvanjskih liječnika Dr. Lanž, koji ima sjedište u Omišlju poslužuje občinu Dobrinj i Omišalj, Dr. Ožbolt obskrbljuje občinu Vrbnik, Punat, Baška a bi reči i Dubašnicu. Koli prvi toli drugi primaju od pojedine občine godišnju plaću po prilici kakvih K. 800. Nu moraju dva puta krez nedilju pohoditi pojedinu občinu pa bilo bolestnika ili ne bilo.

Mi neznamo točno koliko izvanjske občine na otoku Cresu pojedina doprinaša za liječnika, ali recimo neka svaka K. 200 na godinu, držimo da bi dostojno i pravedno bilo, da ih taj liječnik barem jedan put na mjesec pohodi. Tim više bi se to moralo zahtjevati, što Creski liječnik može putem od Cresa do Sv. Martina pohoditi uz put Orlec, Vranu, Belej, Stivan i Martinšćicu — prama jugu — a prema sjeveru Predoščicu, Dragoretići i Beli.

Pošto sam prije rekao, da će svaka podobćina plaćati po prilici K. 200 creskom liječniku na godinu, to bi 5 podobćina plaćalo K. 1000. Mislimo, da za K. 100 može se svaki denjat, pa i creski likar udelat jedan put na mesec put iz Cresa do Martinšćice, put od kakvih po prilici 20 kilometara.

Toliko samo za sada

Iz creskog branika

Svega po malo.

Tuđa plaća je sigurno ona, koju je ovih dana dobio William Cromwell, advokat francuzkih akcionera panamskog kanala. Kako je poznato, su Amerikanci ovih dana kupili sve akcije panamskog kanala, koje su bile u rukah Neamerikanaca. William Cromwell dobio je od svojih stranaka 5 po sto od vrednosti njihovih akcija, a tih 5 % iznašalo je 800 tisuća kruna. Cromwell je za tih 800 tisuća kruna puno godina radio i puno gotovoga novca potrošio.

Komedija u crkvi. U jednoj protestanskoj crkvi u Londonu, dogodila se je ovih dana sledeća komedija: Na jednom priteče k pastoru (plovanu) mežnjar i prestrašen govori mu: Gospodine župniče! Gospodin kapelan Vas lepo moli, da dodjite odmah u crkvu. On je vjenčal dva para i kod toga pomešao ljude, tako, da je vezao vezom ženidbe ljude, koji skupa ne spadaju, a sada nezna kako si pomoć. Župnik zapita nato: a jesu li vjenčani već podpisali knjigu vjenčanih? Mežnjar mu odgovori, da nisu. „Nu ako nisu, onda se da još pomoći, kaže župnik jer ćemo ih na novo vjenčat“. Za tim ode župnik sam u crkvu, gdje nadje nove vjenčane dva para. Prije nego njim je mogao rieč progovorit pristupi knjemu jedan mladoženja, nekakvi policajni činovnik, te mu reče: Gospodine mi smo se medju sobom pogovorili i pogodili, neka ostane svetko od nas vjenčan s onom s kojom ga je gospodin kapelan vezao pak nikomu ništa. Reče i odoše oba u ženidbeni štališ niti ne brineć se za to, da su se oženili s drugom osobom, a ne s onom kojom su za to u crkvu išli. English fashion!

Proročanstvo o rusko-japanskom ratu. Ruse sada zanima puno pitanje, dali će ruski car ići na bojište. Pri tome spominju se Rusi na proročanstvo ruskoga kaludjera otca Serafina, koji je živio u pustinji Sarov i čiji smrtni ostanci bijahu lanjske godine velikim sjajem prenešeni iz pustinje u jednu zato novo sagradjenu crkvu. Otac Serafin je prorekovao: „U godini koja će slieditи prenešenju moga pepela u crkvu, buknut će proti Rusiji grozan rat, koji će prouzročit mnogo tuge i nesreća. Car će ići sam u boj a ja ću ići s njim, te ćemo mi razderati „englezko polje šaha“. Pod engleskim poljem šaha razumijeva se Japan, koji po mišljenju Rusa radi samo po nagovoru Engleza. Svakako se je jedan dio toga proročanstvo već obistinio.

Na admirala Togo u Port-Arturu. Nedavno došlo je iz Brna u Moravskoj u Port-Artur jedno pismo, adresirano na admirala Togo u Port-Arthuru. To pismo bijaše predano generalu Stössel, zapovjedniku Port-Artura, koji je pošiljatelju lista po zaslugi odgovorio. Obiestni Švabo htio se narugat Rusom pa se nehotice narugao svojim prijateljem Japancem, koji nisu do danas još zauzeli Port-Artur.

Madjarska kultura. Madjarski ministar-predsjednik Tisza pripovieda je ovih dana u parlamentu sliedeću anekdotu: Nedavno došla je k meni jedna deputacija iz provincije. Jedan član te deputacije bio je bez postola a vrhu toga imao je i razderane čarape. Kad vidjeh to, nisam mogao uzdržati se od smieha. Izprva mislih, da je u kraju odkuda dolazi deputacija takova moda, ali videć, da svi ostali članovi deputacije imaju postole, zapitah voditelja deputacije za uzrok takove toilete, ali on nije znao uzroka. Doznah kasnije da taj član deputacije u „kalcetah“, imenom Drago Becskay je na sliedeći način došao bez postola pred mene: Onaj dan je kišilo, gospoda od deputacije izim Becskaya imala su galoše pak su ih u predsoblju ministra izvadili. Becskay nije imao galoša pak niti je znao što je to, pak je mislio da se mora izvaditi postole u znak poštovanja, te je izvadio postole, pustio ih ondje gdje su drugi pustili galoše i stupio pred ministra u čarapah.

Najveći gradovi na svietu. Najveći grad je svakako London, koji broji 4 milijuna 536 tisuća 541 stanovnika. Za Londonom je najveći grad New-York, imade 4 milijuna 437 tisuća 202 duše, za njim dolazi glavni grad Francuzke, Paris, koji imade 2 milijuna 714 tisuća i 68 stanovnika. Berlin je po množini pučanstva četvrti grad na svietu, on imade 1 milijun 884 tisuća 151 stanovnika. Glavni grad Austrije, Beč, broji po popisu pučanstva od god. 1900. 1 milijun 607 tisuća 504 duša. Petrograd, glavni grad Ruske, broji 1 milijun 487 tisuća 720 duša. Chicago broji 1 milijun 698 tisuća 575 stanovnika. Kineska priestolnica Peking broji okolo 1 milijun duša.

Strašna tuča padala je na 25. maja o. god. u Orense u Španjolskoj. Zrnje bilo je debelo kako kokošja jaja, te je ranilo do 50 ljudi.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

(Nastavak).

3. Čadja ili „saja“ je bolest, koja napada jabuke i kruške. Znanstveno ju zovu Fusicladium. Prouzročena je i ona od malih gljivica. Ove gljivice prezimljuju na mladicah, na odpalom lišću i na plodu. Čim se počme narav buditi, a stabla lišćem kititi, stanu se i te gljivice širiti pak množiti. Prija njim vlažno, tmurno, hladno i magleno vrieme, dočim svjetlo, zračno, toplo, suho, prieči njim razvitak. Najprije okuže mlado lišće i mladice, pak predju i na plod. Vjetar ih ponese od bolestna stabla na zdravo. Tako se u kratko može okužiti cio voćnjak.

Od neko doba se ta bolest sve više širi, tako da su u mnogih zemljah, gdje je voćarstvo razširenо, gospodari postali veoma zabrinuti. Austrijsko voćarsko društvo u Gradcu, koje je veoma razprostranjeno i djelatno, razaslalo je pred godinu dvie oglase na sve strane, da mu se javi, koje vrsti krušaka i jabuka toj bolesti najviše odole. Po tom se vidi koliko joj važnosti daju.

Na mladicah dok su još mehke pojavi se tako, da se na njima načine male nabrekline, kako mjehurčići. Ti kasnije popucaju, a pod njima se sprva pokažu crne piknje, mrlje, koje kasnije postanu kako krasta. Ovakove mladice mogu i ozdraviti, osobito ako su prve godine dobro prezimile. U drugoj i trećoj godini se te kraste nekako dignu, pa odpadnu i tim mladica ozdravi. Al gdje kraste ne odpadnu, ondje mogu mladice i posve poginuti i posušiti se.

Na lišću se pokaže bolest tako, da se u ljetu na njem pojave najprije malene kako vunene crne piknje, koje postaju sve veće i veće, tvrdje i krastave. Rub imaju poput zviezde. List pocrni kao da je čadjami iliti sadjami posipan, zaostane u razvitku i rano odpadne. Popadanjem lišća zaostaju i mladice i plod.

Na plodu se pokaže bolest tim, što se na jabukah i na kruškah opažaju okrugle, crne i poput pluta smedje mrlje. I one imaju rub izrezuckan kako zviezde. Ove su mrlje negdje veće negdje manje i raztrešene su po cielom plodu. Nekoje su u sredini smedje boje kako čep, sa cruim rubom, a druge su pak u sredini crne boje sa svjetlim, raztrganim ili zviezdastim obrubom. Takovo voće, ako imade mnogo takovih mrlja, imade u kožici žuhki tek, izgleda ružno i nema vriednosti za trgovinu. Po zimi rado i brzo gnjije.

Iskustvo uči, da jako, zdravo stablo, sa riedkom krošnjom, nije toliko izvrgnuto toj bolesti, dočim su joj podložna slaba, kržljava i slabo čišćena, koja rastu u slabo držanom, travom zaraščenom i nepognojenom voćnjaku. To neka nas ponuka da držimo voćke u redu!

Kako lieк proti toj bolesti propisuju neki sumporanje onako kako kod loze. To se počme polovicom mjeseca maja, pak onda svaki četvrti tjedan. Dakako, za to se ne mogu rabiti ni latice, ni mješići; nego treba uzeti jedan od onih novih strojeva, koji se zovu „Torpille“ od Vermorela ili „Vindobona“ od Fr. Nechvile. Ovi se strojevi veoma preporučaju i za sumporanje loza. Njima se prištedi truda i sumpora.

Drugi preporučuju pak, da se stablo škropi raztopinom od 2% modre galice i 3% negašena vapna na 100 litara vode, ili po drugim 4% modre galice i 2% negašena vapna na 100 litara vode. Ta se raztopina pripravi kako i ona za loze. Posebice se raztopi u nekoliko vode modre galice i posebice vapno, pak se onda raztopina vapna ulije u raztopinu modre galice, obratno nikada. Napuni se onda obične škropilnice za loze, samo da kod škropljenja većih stabala boće trebati dodati dužu cievi. Škropi se prvi put prije nego se lišće pokaže, drugi put odmah prije cvatnje, a onda još jedan ili dva puta kad je plod razvijen kako leśnjak.

Moramo držati na pameti, da kako kod loze, tako i kod voćaka, sa škropljenjem se ne lieči bolest, nego se zaprieči, da se pojavi. Zato treba škropiti za rana, jer prvo škropljenje najviše pomaže.

Da se bolest u početku uguši i zaprieči dobro je odrezati bolestne mladice i spaliti je. Isto tako se mora u ljetu, kad bi odpalo bolestno lišće, skupiti sve to lišće i spaliti ga.

Svakako najbolje ostaje uviek škropiti za rana, makar već onda kada ga se po zimi klaštri, cielo stablo.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Deset tisuća Rusa bilo se utvrdilo va fortece Kinču, jedno 60 km. dugo od Port-Artura. Na tu forticu navalilo je 40 tisuća Japonci. Pet dan su Rusi branili svoju forticu i junački tukli po Japancih, keh je palo više od deset tisuć. Nakon tega sjajnega uspjeha Rusi su se vrnuli put Port-Artura. Smiešno je, kako je „Piccolo“ i drugi neki njegovi pajdaši pisal o tem dogodjaje. Bilo njim je teško pogutnut onu žuhku pirulu, pak su klepetali okole, da su Japonci predobili.

Mej tem ruski se general Kuropatkin spravlja, da udri s ledja na Japonce. Port-Artur se lepo drži, dok Kozaci zadavaju Japoncem trista muka i jada.

Naše predplatnike, koji nam još nisu platili lista, molimo da to učine čim prije, da možemo i mi plaćati svoje račune.

Javna zahvala.

Smatramo dužnošću, da se srdačno zahvalimo svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom nemile smrti obljubljenoga supruga, dotično otca i djeda

Ivana Miran

mnogobrojno izkazali svoje saučešće ili na bud koji način nastojali ublažiti našu težku bol i tugu. Liepa hvala i onim, koji su prigodom pogreba pohrlili, da poprate njegove smrtne ostanke do hladnoga groba. Dalje budi naša velika hvala onoj gg., koja su položila vience na odar milog nam pokojnika.

Svim opetovana hvala, a od Boga plaća!

Opatija, 29. maja 1904.

Obitelj Miran.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan pruten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac nátrag.

Oglas.

Šest hektolitara dobroga bieloga domaćega vina imade na prodaju kod gospodina **Josipa Poščić-Cimbić** u **Zagrad** (Veprinac) **br. 54.**

Koji od naših trgovaca želi prouzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

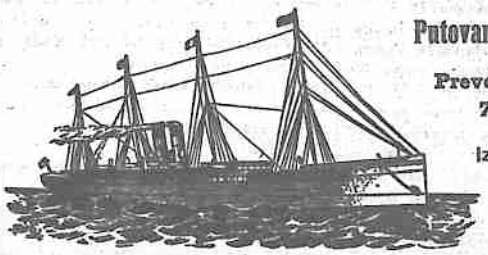

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 80** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba svake **subote i ponedeljka.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Svoj k svomu!

Gosp. Franjo Korić-Jurović,

Veprinčan.

otvorio je na **Ricci** u **Via Remai br. 6** (blizu velike dogane)

krčmu

„International“.

Toči izvrstna naravska, dalmatinska, istarska i domaća vina. — Vrlo dobra kuhinja i točna poslužba.

Umjerene ciene.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprav čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neka **smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.**

1 bočica samo 60 fl. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na **Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom ranavjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Cieua mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 23. Volosko-Opatija, u četvrtak 9. junija 1904. God. IV.

Naša mladež.

Stara je poslovica, da na mladjima sviet ostaje ili ona: „mlada leta nada svieta“. I doista, kolike nade ne polažu roditelji na svoju djecu! Muče se i trude dan i noć, samo da svoju djecu uzgoje, nastoje makar bili i najsiromašniji, da svoju djecu pošalju na više škole, ne bi li tako pripomogli svomu porodu do bolje budućnosti, nadajuć se, da će i njim biti bolje, bude li jedan put njihovoj djeci dobro. Kako roditelji polažu nade u svoju djecu, tako se nada i narod pomoći od svoje mladeži osobito od one, koja se sada nalazi na visokim školama. Bilo je vrieme — a tomu nije dugo — kad nije bilo niti jednoga študenta hrvatske narodnosti iz Istre na universah. Sada se je hvala Bogu stvar promenila na bolje, jerbo imamo na raznih universah do dvadeset mladića, koji se pripravljaju za razna zvanja. Ti mladići stupit će danas sutra med narod, da vršeći dužnosti svoga zvanja podpomažu takodjer one narodne muževe, one naše voditelje, koji već toliko i toliko godina rade oko probudjenja i oslobodjenja našega naroda u Istri. I za taj budući svoj rad na narodnom polju, morali bi se naši mladići, koji se sada nalaze na višim školama pripravljati. Morali bi zalaziti med narod, proučavat njegov život, njegovo stanje, njegove potrebe i tako spoznat se svemi onemi prilikami i neprilikami, s kojimi će morat računat u svojem budućem radu na narodnom polju. Ne samo to, nego naša mladež morala bi već sada aktivno sudjelovat u političkoj borbi našega naroda u Istri, i to bez da zanemare svoje nauke, bez ikakove škode za svoju budućnost. Ne zahtjeva se od nje, da se upušta u Bog zna kakovu političku agitaciju, ali mogla bi podučavat, osviešćivat i probudjivat narod, priredjujuć za vrieme praznika pučka predavanja. Predmeta za takova pučka predavanja našlo bi se dosta. Mogla bi bez ikakove škode sudjelovat i podpomagat narodno novinstvo. Mesto toga što vidimo? Vidimo na žalost, da se naša mladež, naša uzdanica iz Istre, malom i častnom iznimkom, drži posve po strani, suzdržeć se od svakoga aktivnoga političkoga rada. Čini se, kako da se ta mladež ne zanima, ni ne zauzima za ništa što se u javnom životu našega naroda dogadja. Inače ne možemo pojmiti kako bi mogla kod ovako zalostnih prilika, koje sada vladaju u našoj užoj domovini, ostati hladna. Kod svih naroda, koji su se borili i koji se još danas bore za slobodu, igrala je mladež, navlastito ona sa sveučilišta glavnu ulogu.

I naš se hrvatski narod u Istri bori za svoju slobodu, pak bi sigurno zaslužio, da ga njegova mladež u toj borbi podpomaže. Sad će skoro nastupiti praznici. Djaci će se sa sveučilišta vratiti svojim kućam. Neka vrieme praznika upotrebe na korist naroda. Krivo je mišljenje nekojih mladjih, da se oni ne smiju pačat u javni rad za osviešćenje i oslobodjenje našega naroda u Istri, nego da taj rad moraju prepustiti narodnim vodjam. Ovi naši narodni vodje su u borbi za narodna prava već ostarili, izmučili se, pak upravo nuždno trebaju pomoći mladjih sila. U Istri nemamo sa svom mladeži puno narodne inteligencije, pak je dužnost svih, koji se u istu ubrajaju, bili stari ili mladi, da sve svoje sile ulože u to, da izvojšte našemu narodu slobodu. Samo ako budemo svi složno radili moći ćemo doći do žudjenoga cilja. Ako se budu nekoji suzdržavali, ako budu rad prepuštali drugimi, ako budu govorili, mi za to nismo, mi možemo već unapried reći, da toga cilja nikada ne postignemo. Bez zamjere!

Iz lovačkih krugova.

(Nastavak.)

Kolike vrijednosti ima zakup lova i lovački izleti u političke i narodne svrhe, zna najbolje talijanski konzuo Dr. Costantini, koji je jedino iz tog razloga uzeo mošćenički lov u zakup, i da je naša tvrdnja utemeljena, pokazali su doneklé takodjer već obavljeni občinski izbori u Mošćenicah.

Da ide u tom pogledu na ruku naša kotarska oblast riječkim Talijanom i Madjarom, evo dokaza:

Lanjske godine je upravno vieće občine Klana tražilo od oblasti priznanja, da može kao samostalna občina, koja ima 4950 rali zemljišta, po volji upravljati svojim lovom.

Odbilo joj se tu molbu, a što se je moglo i unapried predvidjet, došlo je do utoka na c. k. namjestničtvo i na ministarstvo za poljodjelstvo.

Medjutim nastupila je lovska sezona.

Da ne prodje ova sezona t. j. 1903./4. bez da se dade lov Kastavsko-Klanjski u zakup, čekajuć na riešenje utoka klanjske občine, dalo se isto sasvim mučke dosadašnjim „zakupnikom“ za 100 K. (slovima: Sto kruna!) za vrijeme od 1. listopada 1903. do 1. veljače 1904. celi kastavsko-klanjski lov. Ovi si pridržaše lijepo klanjski lov, gdje su ubili — a koliko se zna — 65 srna (!) a u istinu mnogo više, a medju tima bilo je i mnogo „kicera“. Da, bilo je uprav groznog plaćkanja. Po nedeljah ti se pucalo kao da se vodi rat po klanjskih šumah.

Dakako gospodu na kotarskom glavarstvu ne boli za to glava.

„Podzakupnikom“ izručili su kastavski lov za malu svotu, a isti davali su opet pojedincima za ovo par mjeseca za istu cienu kao i u prijašnjim godinama. Dobitak bijaše krasan.

Kod izpostavljenja „lovečih dozvola“ se dakako ne pita, komu se dava lov; da li se može dotičnik prema lovskom zakonu prehraniti i uzdržavati poštenim načinom, da li ima isti dostatan broj godina itd. To sve se ne uzimlje u obzir iz jedinog razloga, da budé „trgovina lovom“ čim bolja i mastnija.

Poznamo dječaka u Voloskom i u Opatiji, koji nisu navršili niti 18 godina, a imaju oružni list i lovnu dozvolu već po 2 do 3 godine (!) Opet ima postolara i zidara (koji su se doselili ovamo iz blažene Italije) u Voloskom, koji su se već pred istim sudom izjavili, da nemaju čim, da prehrane svoje obitelji, a naši „podzakupnici“ izdali su njim, sa svim tim lovnu dozvolu, a c. k. kotarsko poglavarstvo u Voloskom oružni list, koji postupak dakako je u prvom i drugom slučaju protuzakonit.

Prošlog novembra, decembra, jenara i febrara čula se pucanjava po Opatijskih i Voloskih šumicah i po javorikah izpod Varljeni kao da se vodi mala bitka. Pitajuć domaćine, tko to puca, dobio si odgovor: „slavna mularija“. Volosko-Opatijska i njeki „nadri-lovci“ puni glada i mizerije, kojim su dale slavne oblasti sve potrebite pravice, pucaju u kosiće, sjenice, kraljiće i zebe.

Pa onda neka se još tko čudi, ako je sve manje ptica.

Čuli smo iz ustiju Opatijskih gostova tužiti se, da se boje šetati promenadama, jer da onuda je pogibeljno proći, budući tu svako toliko svire taneta oko ušiju.

Tako jednom n. pr. pred dvojicom domaće gospode pao na promenadi ranjen, krvav kosić, a njim je malo prije zviždalo olovo oko glave.

Podlistak.

Istarske narodne pjesme.

Prevarena.

(Narodne pjesme iz Dubašnice na otoku Krku.)

Hvalila se lipa Jele mlada,
Da ona neće starca, ni udovca,
Nego da će jedinca trgovca.
To je začul jedan stari starac,
Ide obrit svoju sivu bradu,
Ide prosit lipu Jelu mladu:
„Vazmi mene, lipa Jele mlada!
„Ja ti jiman palać na palaše,
„I ja jiman zlatnu baretica,
„I ja jiman zlatne kalcetice“.
Pomami se lipa Jela mlada,
Uzme starca za svojega draga.
— Upita ga lipa Jele mlada:
„Kadi ti je palać na palaše?“
„„Evo Jele puši po gromače!““
„Kadi ti je zlatna baretica?“
„„Evo Jele hrastava glavica!““
„Kadi su ti zlatne kalcetice?“
„„Evo Jele hrastave nožice!““

* * *

Plač za dragim.

Lipa Paulina na puneštri stala,
Va desnoj je ruki garoful držala.
Da će ga poslati Antunu mladiću,
Antunu mladiću, poštarú od Rike.
Al joj danas jadnoj tužne glase nose:
„Jedan mali listak s crnim zapečatom,
„S crnim zapečatom slovom žalovitim,
„Da joj Antun mladić Bogu dušu dade“.
Ajme ona teče brzo u kamaru,
Te zavije tužna crni vel na glavu,
Žalni listak štije i suze proliva:
„Tužna ja neboga vavik sam nesrićna,
„Ja bašelak sijen, a pelin mi niče.
„Al sad ću ukinut kiticu pelina
„S čim će mi se kititi tužna Paulina!“
— „Plačite ga plačte sve ričke divice,
„Ke nte mu delile iz njedar rožice.
„Plači mi ga plači i ti nebo sivo,
„Nebrojene zvezde, sunce žalostivo!“
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
Kad su ga nosili od crikve do lože
Svi su govorili: „pomiluj ga Bože!“
Od svih strana njemu sipalo je cveće,
Palili dupliri i voščane sveće.
Njega su plakali otac i majčica,
Lipa Paulina tužna sirotica.

* * *

Želja djevojačka.

Uzmi Bože dobro mužu ženu:
Da ja budem na gotovu sela,
Da ja najden sito i rešeto!

* * *

Dota.

Majka kćerčicu ženila,
Lipu dotu pripravila:
„Dvi košulje, rastrešulje,
„Par lancuni sve na škulje,
„Jenu suknju poluljivu,*)
„Kad je sunce ter je suče
„Pak u vanju šenci tuče“.

* * *

Kavga djevojačka.

Dvi su se divojke na vodi karale,
Jena drugoj veli: „nevernice moja,
„Ti si draga moga z vere zneverila,
„Z vere zneverila, sebi prisvojila,
„Za tebe u raju, mesta neimaju
„Nego u dno pakla uvik te čekaju!“

Jos. A. Kraljić.

*) punu pepela.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Vidjeti je bilo dječaka od 14—18 godina sa „Flobertom“ u ruci.

Poznajemo pak talijanaških obitelji u Voloskom, kojih nećemo, da za sada imenujemo, koje su priredjivale sjajne večere s tako sitnim, ubijenim pticama, kojih su na stotine poubili.

Pitamo, gdje je tu oblast, gdje žandarmerija?

Opet je veliko lovsko zlo, na što skoro nijedan lovac ne pomišlja, lovski pas takozvani „brek“, koji, ako nije privezan neprestano u ljetu obilazi daleko naokolo šumice, te ušav u trag divljači uništi mladi zarod, a u zimi ti raztjera životinje. Ima u ovim našim stranama lovaca, koji su sve drugo prije nego lovci, te koji drže po 2 do 4 takova „breka“ a da nemaju skoro čime niti sebe da prehrane, te takovi psi se najviše hrane loveć divljač i brakajuć i raznašajuć daleko naokolo okužno smeće u Brgudih.

Pred godinu dana ulovili su četiri „breki“ poznatog „nazovi-lovca“ iz Jurčičeve obsine, pred očima našeg prijatelja, velikog i zdravog zeca, što dokazuje, kako su ti psi pogibeljni divljači, ako su neobuzdani i neprivezani, te prepušteni sami sebi.

Njeki stari zakupnik lova u gorskim stranama tvrdi, da je u njegovom reviru mnogo manje divljači, odkad su njekoji lovci zanesli onamo kastavske „breke“.

Osim toga se zakotilo u ovim stranama silni broj lija, kunica čak i divljih mačaka, koje nadju ovdje veliku množinu hrane oko vila i penziona.

Prigovoriti će možda koji od lovaca, da je toj oskudici divljači kriva i velika prenapučenost, što dakako valja isključiti, jerbo poznajemo krajeva u Hrvatskoj, Češkoj, Štajerskoj i Kranjskoj, gdje srne, zecevi a čak i jeleni u velikim šumama medju kuće dolaze.

(Nastavak sliedi.)

Mornarica.

Razvoj kr. hrvatske nautičke škole u Bakru i najnoviji pokret za nabavu školskog broda.

I.

Zadnji boravak učenika kr. hrvatske nautičke škole bakarske u Trstu, kamo su prispjeli sa školskom ladjom „Margitom“, da prouče uredbe brodogradilišta i sve ono, što spada u pomorsku tehniku, te prisustvuju porinuću ratnoga broda „Nadvojvoda Fridrik“ zainteresovao je ovdašnje pomorske krugove za taj zavod, koji je do sada jedini u Austro-Ugarskoj imao svoj školski brod za praktičnu naobrazbu učenika. Odavna se već svestrano priznaje, da iz bakarske nautičke škole izlaze najvrstniji pomorci, koji se samo radi svoje sposobnosti primaju i u ona parobrodarska družtva, gdje im inače ne bi bilo mjesta. Da baš iz nautičke škole bakarske izalaze tako vrstni pomorci, pripisuje se to jedino inštituciji školskoga broda. Nedavno sam čuo, da je jedan vrlo uvaženi pomorac u anketi, koja se sastala u Tratu radi nabave školskoga broda za austrijske nautičke škole, nazvao bakarsku nautičku školu „eine Musterschule“. Ovakova priznanja našemu zavodu od pomorskih faktora izvan domovine jesu za nas od velike važnosti. Samo požaliti se mora, da je isti zavod još uvjek poznatiji izvan domovine, nego li u njoj samoj. Nautički zavod u Bakru jedina je uspomena hrvatskoga gospodstva na moru, a mogao bi biti i osnov naše budućnosti, ako ga svojski prigrlimo. Jedini je izlaz Hrvatima na more: nautička škola u Bakru. Zapustimo li taj zavod, prekinuli smo zadnju nit, koja nas još s morem spaja, a tim smo izgubili jednu od najširijih i najunosnijih privrednih polja. Narodi i države, koje si žele osnovati sigurno budućnost, otimlju se za morem. Mi imamo more, ali ga moramo održati. Održati ćemo ga samo tako, ako uznastojimo svim silama, da naš nautički zavod u Bakru bude i u buduće „eine Musterschule“, koja će naše sinove oboružavati znanjem i sposobnostima, da mogu suzbiti navale tudjega i nama neskloonoga elementa, koji nas svim silama, zakonitim i nezakonitim, hoće potisnuti s mora.

U novije doba pisalo se po našem novinstvu mnogo o tome zavodu, a i u saboru palo je od strane najuplivnijih saborskih zastupnika liepih rieči u prilog istoga, pa držimo nuždnim, da čitatelje „Narodnoga lista“ upoznamo pobliže sa tim zavodom, njegovim uredjenjem, potrebama i najnovijim pokretom u hrvatskom Primorju radi nabave modernoga školskoga broda, koji bi zamjenio današnji školski brod „Margita“.

II.

Oko polovice prošloga stoljeća, kada je pomorstvo u obće, a specijalno u hrvatskom Primorju, bilo u svome cvatu, porodila se medju bakarskim gradjanima, koji su bili većinom brodovlastnici, ideja, da se u Bakru, kao centrumu tadanjega hrvatskoga pomorstva, osnuje nautička škola za strukovnu i obću naobrazbu pomorskoga častništva. Njihovo nastojanje urodilo i plodom, te god. 1849. bude, poput ostalih nautičkih zavoda u Austriji, otvorena u Bakru državna dvorazredna nautička škola. Vriednost takova zavoda u ono doba i uz ondašnje prilike nije se svestrano uvažila, pa je zato polazak bio tako neznatan, da je država bila prisiljena god. 1853./4. zavod napustiti. Grad Bakar, misleći, da će se odnošaji poboljšati, primio je izdržavanje zavoda na sebe, ali radi velikoga troška za uzdržavanje morade ga već nakon godine dana sasma zatvoriti, da čeka na bolja vremena. Nije čudo, da je polazak zavoda bio tako malen. Jer, kao što je to doskora bilo, tako i onda, nije zakon propisivao, da onaj, koji želi biti pomorskim častnikom, mora svršiti nautički zavod. Naobrazba pomorskog častnika bila je privatna. Bilo je svakom od volje, hoće li polaziti nautiku ili ne. Čak ni osnovne škole nije morao svršiti. Kò je htjeo biti pomorskim častnikom, morao je znati čitati i pisati, obaviti potrebitu navigaciju i položiti neznatan izpit većinom s praktičnoga gledišta. Uz ovakove zahtjeve dakako da se nije nitko otimao za škola, niti je htjeo u školi gubiti vrieme; pa nam može biti i razumno, zašto je polazak bio premalen. Osim toga skoro je svaki kapetan zapovjedao svoj brod, pa nije morao nikome polagati računa o svojoj sposobnosti. Ali to zlatno doba nije potrajalo dugo. Razvojem pomorstva i pomorske znanosti, te usljed sve većih trgovačkih komplikacija, osjećala se potreba veće naobrazbe pomorskih častnika strukovno i obće. Pa zato i vidimo, da broj polaznika nautičkih škola posvuda raste. Ove okolnosti sklonuše državu, da je godine 1871. ponovno otvorila u Bakru nautičku školu sa dva razreda, koja je od onda pa do danas dala liepi broj vrstnih pomoraca. U 34 godine svoga obstanka bila je nautička škola u Bakru poput ostalih u Austro-Ugarskoj tri puta reorganizirana i dotjerivana prema nazorima pomorskih stručnjaka. Godine 1876./7. priključen je dvama strukovnim razredima još jedan pripravni, koji je imao zadaću, da mladićima, koji bi iza višegodišnje plovitbe po moru došli na zavod, dade potrebitu pripravu za stručne razrede.

Druga reorganizacija provedena je godine 1882./3. po štatutu za nautičke škole od god. 1879., po kojem je svaka nautička škola sastojala od triju stručnih razreda. Hrvatska vlada, preustrajajući zavod po ovomé štatutu, zadržala je već postojeći pripravni razred, koji je za ondašnje prilike bio vrlo potreban, a kojega nije imala ni jedna nautička škola u Austro-Ugarskoj. Od to doba može se reći, da nautička škola bakarska prednjači svojom uredbom svim ostalim ličnim zavodima. Još veću prednost postigla je zadnjom reorganizacijom godine 1894./5. Austrijska vlada proširila je svoje nautičke zavode na 5 razreda, od kojih su prva dva pripravna, a ostala tri stručna. U prvi pripravni razred mogu stupiti oni učenici, koji su svršili prva dva razreda kojega god srednjega zavoda, ili gradjanske škole. Hrvatska vlada nije se povela za austrijskom, nego je proširila nautičku školu u Bakru na sedam razreda, od kojih su prva dva pripravna, a ostalih pet stručni. U prvi pripravni razred primaju se učenici, koji su svršili osnovna škola. Dva pripravna razreda bakarske nautike nadomještaju dva razreda srednjih zavoda, ali imaju tu prednost, što se obučavanje svih predmeta već u ovim razredima provadja u duhu zavoda i prema svrsi, kojoj služe. Može se dakle reći, da se bakarski nautičari spremaju za svoju struku kroz sedam godina, dok se spremaju u Austriji tek pet godina. Osim toga razdioba učevnega gradiva dade se mnogo zgodnije ravnvatati u sedam, nego li u pet godina. Nastavni je jezik hrvatski. Samo stručni predmeti predaju se talijanskim jezikom. Na zavodu službuje sa ravnateljem skupa četrnaest profesorskih sila stručno, odnosno akademske naobrazbe, te tri izvanredna učitelja za vjeronauk, pomorsko, trgovačko i mjenbeno pravo, te brodsku higijenu. Djelovanje nautičkog zavoda u Bakru, njegova važnost za pomorstvo, te odnošaji prema drugim sličnim zavodima u Austro-Ugarskoj vidjeti će se najbolje iz statističkih podataka, koji pokazuju, koliko je od god. 1882. do 1900. absolviralo učenika na pojedinim zavodima.

Godina	Trst	Lošinj	Dubrov.	Kotor	Rieka	Bakar
1882	5	7	6	3	14	6
1883	12	12	4	8	4	5
1884	9	8	4	5	4	5
1885	7	9	10	13	6	3
1886	7	5	4	7	4	6
1887	8	6	9	9	5	8
1888	7	4	6	6	4	6
1889	7	10	7	7	6	8
1890	6	6	8	8	7	6
1891	8	7	6	6	6	4
1892	5	3	7	7	5	7
1893	5	3	5	4	6	8
1894	9	8	7	6	12	11
1895	7	5	9	4	18	17
1896	8	4	9	3	8	4
1897	6	10	8	5	7	2
1898	17	19	14	12	12	19
1899	7	—	—	—	7	7
1900	4	—	—	—	7	4
Ukupno	134	127	123	103	142	136

Uzmemo li, da nautika na Rieci služi samo za paradu, jer se njezini pitomci ne posvećuju pomorstvu*), to iz bakarske nautike izlazi najviše pomoraca.

Iz „Trš. Ll“.

*) Na „Adriji“, čisto magjarskom parobrodarskom družtvu, jesu kapetani ogromnom većinom Hrvati, onda je nešto Biečana i samo nekoliko pravih Magjara.

Dopisi.

Iz Zrenja. Dne 12. prosinca (decembra) bijahu izloženе listine za občinsko zastupstvo u Oprtlju. Odmah drugi dan sastalo se nas nekolica, te počeli razmišljati o naših vlastodržcih, poprdilih, šarenjakih, dotepuhih i prodancih; najme — da nije častno a niti udobno, da oni imadu 30 zastupnika, te nama, koji smo u ogromnoj većini, gospodare i nama po njihovoj volji kroje pravicu.

Dne 14. istog mjeseca pošao je jedan naš čestiti ovdješnji rodoljub sa dva svoja druga na občinu prepisivat izborne listine, koje je našao tako izkrivljene i pokvarene, da je bilo Bogu plakati. Mi nismo žalili truda i dangube, pa se odmah dadosmo na posao, podupiralo nas osobito „Političko družtvo za Hrvate i Slovence u Pazinu“. Puno vremena se zatezalo sa istim izborima, sve do 25. prošlog mjeseca (svibnja) tek. g. III tielo biralo je 25. i 26. prošlog mjeseca. U svemu sudjelovalo je izbornika 380, od ovih dalo je glas za talijanske predloženike 226, za naše 154, ostalo ih je kod kuće preko 250. Zašto toliko? Zato jer nisu još naučeni na borbu, ali nek Talijani ne računaju na onih 250 da su njihovi, jer ona dva dana oni su pobrali ž i v o i m r t v o na izbor. Zato nek misle, da su oni ljudi pravi Hrvati, koji će doći kod budućih izbora glasovati bistrim umom i otvorenim čelom za svoje ljude, prave Hrvate.

Dne 27. pr. mj. biralo je II tielo, svih izbornika sudjelovalo je 169. Za hrvatske predloženike predalo je svoj glas 87, a za talijanske 82, tako da je ostalo naših najčvršćih kremenjaka, zastupnika 10 na broju.

Kod ovog tiela je izborna komisija ne profunkcionirala zapriečila glasovati više njim od naše stranke, ali svejedno nije ništa pomoglo. Jedan čovjek i to: Vižinti Antun pok. Antona iz Ždvenja, liepo je zabrusio izbornoj komisiji, najme kad su kazali, da ga ne poznadu. Rekao im je: „Kada sam s vami glasovao, dobro ste me poznali, a sada me ne poznate!“

U ovom tielu bilo je svih izbornika 282, dakle kod kuće ostalo ih 113. Od ovih nije nijedan Italijan, to su samo naši ljudi, koji još dobro ne vide, ali nadamo se čvrstom nadom, da u buduće će i oni prisustvovat izboru i svoj glas predati za ljude poštene, naše krvi i jezika.

Dne 28. biralo je I tielo, prisustvovali su 68 izbornika, 40 za Talijane, 28 za Hrvate. U ovom tielu digli su se Talijani na noge, te letili na okolo kao vrazi, dokle su ulovili nekolike naših, te nas prekoračili sa 12 glasa.

Nek si zapamte Talijanaši ovu našu prvu bozbu u ovoj občini i nek se čekaju za drugi put, onda neće ni tako proći, jer slieпi će progledat, njemi progovorit a bedasti doći će k svjesti.

Dogodilo se i ovo: Jednomu, koji je s njima do sada bio, poslali su mu dva puta poziv, zato, jerbo je rekao jednomu prodancu, da on ne ide votat, jer da ne ima poziva, (imao ga je) ali ni ga bilo volja poć z glavom u zid. Drugi dan su mu gospoda na občini poslali drugi poziv, samo da dodje s njima. Tako znaju naše fukare s nama postupat.

Ali doći će vrieme, da će zec preskočit put, onda ćemo im mi pokazat zube, te im reći: Mi smo u većini, mi moramo zapovjedat a vi služit, jer ste mali!

Domaće vjesti.

† **Pop Niko Butković.** Ponedeljak, na 6. o. mj. umrl je va Kastve velečastni gospodin pop Niko Butković, ravnatelj kastavskih pučkih škola. Pokojnik je imel 63 leta a bil je rodom iz Vrbnika na otoku Krku. Bio je svećenik, ali je uz to imel i svi izpiti, ki su potrebni učitelju. Tako je on nakon smrti nezaboravnoga „direktura“ Ernesta Jelušića zadobil mesto ravnatelja muške pučke škole va Kastve. Jučer su smrtni ostanci pokojnikovi bili preneseni na Volosko, a odovud parobrodom va Vrbnik. Bila mu lahka domaća, rodjena zemljica! Bog ga pomiluj!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Primili smo K. 5 darovanih od članova upravnog odbora bersečkog družtva za štednju i zajmove, i to: Fr. Skalamera, G. Jedretić, Ivan Galović, Ivan Dujmović i Niko Pajalić, svaki po 1 K. na počast uspomeni blagopokojnog E. Kumičića. — Od gosp. Augusta Jelovec primili smo za družbu K. 10 u znak pomirbe sa kolegom, kojega bijaše uvriedio. Živili darovatelji!

Va Lovrane se ne zna ni ki plje ni ki plaća. I va istinu, va onem našem nesrečnem meste vlada takov konfusion, da čovek se ne zna kamo jet ni prijet. Tega čete pak najveć nać va podestarije. Oh! ona podestarija lovranska! Pravo kaže naša stara poslovica aliti proverbij: Gore ti kuće prez gospodara! Tako se dogadja i podestarije lovranskoj, ali ne zato ča ona ne bi imala gospodara, već uprav zato ča ih ima previše.

Lovranski podestà je, kako je već celemu svetu poznato, lustrišimo Ferdinando. Nego taj nebogi čovek mora da se više skrbi za svoje nevaljato zdravlje nego li za občinu aliti komun. Zato ćete njega nać najveć va banjeh i drugeh mesteh od kuri.

To se zna, da ako se Ferdinando nahodi va banje, da ne more va isto vreme bit va Lovrane. Ale ni brizna podestarija ne more, za sve to vreme, ča je Ferdinando va banje, ustat udovica. Nju trebe oženit i to valje. A za oženit ju, trebe je, da njoj se najde muža. I najdu njoj ga — a taj vam je naš Francele.

Čete reć: lepšega, šesnejega i fanjskejega muža od Francela jar se ne more nać za lovransku podestarija. To je istina,

ale samo donekle. Francele je dobrijaković, ale ča ćete kada je slab — debul je Francele, vidite. A za lovransku podestarilju nisu debuli ljudi. Slabić je Francele i on vam se svega boji. Ako, na jedno rečene, pride pred njega čovek malo veći od njega, on se boji, da bi se mogal na njega zvrnut. Tako se on boji i ako vidi čoveka z velom rukom ale pak z dugom bradom — z jednom besědom, svega se on boji, a takov čovek, to se zna, ne more čuvat onakovu vetrenjastu žensku glavu, kakova je to lovranska podestarija.

I, difatti, Francele ale ne vidi, ale pak neće da vidi, kako okole te civeti, njegove provizorne ženi, obahaja ona ginja od Blejamina. Blejamin! — Blejamin! — Zna on, kako se mora delat, ki će ča imet. Zna Blejamin, da je njega, kako se ono reče po domaću, puno više va bragešah nego Francela, zato ti on lepo, čim gre Ferdinando va banji, počne delat korte lovranskoj podestarije. A to ni lepo. Zakon je zakon, njega trebe da svaki drži i čuva. Bog govori: Ne poželi tudje ženi! — a i svaki pametan Lovranac mora reč Blejaminu: „Ne poželi tudje, Francelove podestarije!

Ale mislite, da Blejamin za to haje? Ma haje!

Francele bi bil va pravem raje,
Da mu Blejamin podestariju ne fraje,
Zalud Francele na njega laje,
Zač Blejamin za to niš ne haje.

To se je pokazalo i ovi dni. Kako je stvar već celemu svetu poznata, va Medveje se je i prva leta tancalo na drugi vazmeni blagdan. Tako je bilo i ovo leto. Talijanskemu oštaru va Medveje je taj tanac puno hitil, pak je otel, da tako bude i na Duhovski drugi blagdan. Pasal je on, u to ime besedu s nekim Barbarićem s Kali i rekal mu je, da neka gre va Lovran na podestariju i neka pita permes za tanac na Duhovski ponedeljak. Dobit ćemo lepu žurnadu, rekal je oštar, pak ćemo delit. Ale najprvo trebe da greste z Beljaminom govorit, zač ča on stori, sve je dobro učinjeno. A onputa, da vam pravo rečem, ja i Beljamin smo veli prijatelji. On je bil i na vazmeni blagan tu — i znate, jil je tu i pil. A ja znate, Bože moj, ruka ruku pere . . . ter znate. Na to je Barbarić rekal: E, onputa sam ja siguran, da ću dobit permes. Beljamin ni za siguro pozabil, kako je ono bilo na vazmeni blagdan.

Na to je Barbarić šal va Lovran. Išće levo, išće desno a Blejamina ne more nigdere nać. Najzada ga je našal na Jame. Lepo ga pozdravi i reče mu: Šior Blejamin, sam prišal ono . . . ako bi mi ono . . . dali tanac za Duhovski blagdan va Medvejoj.

Beljamin se malo ferma, kako da neč debelega promišlja. Onputa je rekal: Dobro je, učinjeno je. Imet ćete tanac. Brizan Barbarić rekal je na to malo plaho: Ču skočit malo do gospodina Francela? — Ča će vam Francele, zavapil je nato Beljamin. Ča ja storim, dobro je storeno, Francele mora mane poslušat. Vi imate tanac i — Bog!

Bil je na nekoj crešnje na Jame čovek, ki je to sve čul, pak je to povedal okole. Neki pametneji su na to skočili i tu vam je nastala prava barabanja proti Beljaminu.

Ma njemu ni puno stalo do praveh Lovranac. On je i sada još omni potente. On vam i sada popravlja na komunjski stroški placu puli njegovega vrta i sve na svoju ruku. To će vam bit sve salizano kako va crekve. A brizan vanjski puk neka skače po gromačah i po kozjeh puteh! Pak to da je pravica!

Tunel kod Bohinjsko-Bistrice. Kako je poznato, gradi se sada druga željeznička pruga u Trst preko Bohinjske-Bistrice. Baš kod ovoga mjesta morao se učiniti veliki tunel, koji se je već na 31. maja u prisutnosti nadvojvode Leopolda Salvatora, ministra željeznica vitesa Wittek i drugih gostova svečano probao.

Kaštelirski pop — I mir. Kako je poznato, sada je župnikom u Kašteliru razfratar i fanatični Talijan, Marco Degrassi, o kojem smo u „Narodnom listu“ već nekoliko puta. Čini se, da sam bies ušao u toga popa. Dok nije on došao u Kašteliv obavljalo se je u kašteliraskoj crkvi sve molitve u hrvatskom jeziku. Degrassi počeo je po malo proganjat naš jezik iz crkve i uvadjat latinski. U tome našao je podporu porečkoga biskupa Flappa. Na dan Telova čitao je Degrassi u crkvi u talijanskom jeziku dekret biskupa Flappa, kojim se odredjuje, da će se od sada čitati u kašterliraskoj crkvi epištola i evangjelje u latinskom jeziku, što se je od pamtivjeka činilo u hrvatskom. Radi toga nastalo je med kašteliraskim pukom silno ogorčenje i smutnja. Kad se na telovskoj procesiji počelo čitati evangjelje latinski, počeli su svi proklinjat toga nesrećnoga popa, mužkarci postaviše klobuke na glavu i odoše sa ženami i djecom svojim kućam. To je razfratar Degrassi unapred znao i prorekao, jer je valjda sam kod biskupije silio, da se progna hrvatski jezik iz crkve kašteliraske. Dne 29. maja je najme kod mise rekao: Kaštelirci su pravi ljudi i svega ima u Kašteliru, samo mira i sloge nema, ali ufam se, da će i toga brzo biti. Eto do toga mira i sloge, kakovoga je Degrassi želio je sada došlo. Većina kaštelirskog puka mjesto blagoslijvljati, proklinje svoga popa, mjesto pobožno obavljati molitve i druge crkvene pobožnosti, bježi iz crkve. Iz svega toga se vidi očito: da ni biskupu Flappu, ni popu Degrassi nije a ma baš niš stalo ni do vjere ni do vjernika, nego samo do toga, da se hrvatski jezik potjera iz crkve. Oni šire krivu nauku: Tko hoće spašen biti mora moliti latinski. Neka ju šire, ali neka se ne čude ako budu crkve prazne. Nije narod bezumna živina. Ako vidi, da se u crkvi tera takova politika onda će on o tom razmišljati, pak će doći do osviedočenja, da takova nauka, takov postupak nije u skladu sa naukom našega Spasitelja, koji je rekao, svojim apoštolom: „Idite po cielom svietu, učite sve narode“, a nije rekao učite ih latinski. Neka si presvetli biskup Flapp zapamti: Tko sije vjetar žanje oluju. U ostalom držimo, da neće za naš narod u Istri biti bolje dok budemo krotki kako janjci. Ugledajmo se u Ricmanjce! Oni su se uprli latinizatorskim težnjam talijanskih „reverendissima“ pak su ovi sada postali prama Ricmanjcem mehki kako i palenta. Da se jedan hrvatski svećenik usudi postupati proti Talijanom u Piranu ili u kojem drugom talijanskom gnjezdu, Talijani bi ga zajedno odvukli u more. A mi? Mi smo čudni ljudi!

Mjestne vjesti.

Telovska procesija u Voloskom. Tmurno i oblačno nebo na dan Telova u jutro kano da je htielo zapriečiti svečanu tielovsku procesiju u Voloskom. U 7 sati u jutro bila je svečana sv. misa, koju je odslužio naš župnik-dekan monsignor Zamlić uz asistenciju dvih častnih otaca kapucina. Nekoji članovi voloskog glazbeno-dramatič. družtva odpjevali su jednu misu od gospodina Matka Brajše-Rašana, pod ravnanjem skladatelja samoga. Iza procesije odpjevalo se jedno novo „Tebe Boga hvalimo“ od istoga skladatelja. Po občenitom sudu bilo je pjevanje koli mise toli „Tedeuma“ lepo i točno, tako da služi na čast crkvi i mjestu. U 8 sati išla je procesija iz crkve, premda je bilo počelo po malo škropiti. Pred crkvom bijahu se postavila u red školska djeca, veterani sa glazbom i opatijski vatrogasci. Pred baldahinom išao je naš načelnik Dr. Stanger sa nekojimi občinskimi savjetnici i zastupnici a za baldahinom išao je poglaviti gospodin kapetan Manussi sa činovnici. Sve je išlo u liepom redu kroz bogato okićeno Volosko, samo svi su se ljudi škandalizirali radi opatijske glazbe. Ista je svirala samo stare već skoro zaboravljene marševe, dapače nekoje i po dva puta, i to tako slabo, da si morao uši začepit. Povrh toga bili su pak dva muzikanta tako indecentno obučena, da je bio pravi škandal. Poznato, da su muzikanti dužni vršiti službu u crnoj robi sa bielimi kapama. Tako je bilo pod prijašnjim kapelnikom uvjek. Sada je svaki muzikant obučen kako koji hoće, a slavna liječilištna komisija za to haje i ne haje. Bolje bi bilo, da takova glazba niti ne dodje na procesiju.

Ljubav! ljubav! Va Skrbićeh bivala je od nekoliko vremena neka magjarka E. K., divojka od jedno 40 let. Dogodilo se je, da je i na njijo srce zakucala ljubav, ka, na žalost, ni bila uzvraćena. Na to si je nesrećnica zabila va glavu, da su njoj ljubovnika razputili — i od dešperije zela je u ponedeljak nož, pak se je na nekoliko mesti na rukah i na prseh piknula s njim. Proteklo je malo krvi, ali većega zla hvala Bogu ni bilo.

Fanjska mala. Ovi dni našli su žandari va Mošćenicah jednu malicu od jedno 11 let i doveli su ju na Volosko. Ta mala je izjavila jučer, da je rodom iz Karlovca i da ju je mat dopeljala v Opatiju i ostavila kod neke teti, ka da ju je na to protirala. Nego danas smo doznali, da se ta mala zove Tonka Kuzmić, ku su roditelji namestili va kuću broj 5, na trgu Adamić v Reke, odkuda je ta nesreća pobegla, tako da brizni roditelji nisu za nju znali već više dan. Danas je ta mala nevrednica vraćena svojim.

„Mladost“. Vredni svenčilištni mladići od kluba „Mladosti“, njih 40, svratili su se sa svojih koncerta na Sušaku i va Crikvenice v Opatiju i na Volosko. Va „Narodnem Dome“ su obedovali a nakon toga odpjevali nekoliko pjesam, da ih je bila milina posušat. Živila naša mladost!

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Bog sriću dili, a kuhari juhu.

*

Kada pade snig na staru šumu,
mora ga mlada stirat ća.

*

Čovik se veže za jezik a voli za rogi.

*

Ako je gora i gusta, al ni pusta

*

Pusti me kadi ću sam, pak ću te uć kadi te bude sram.

*

Ki Boga zapusti i Bog će njega.

*

Bog nijenemu dužan ne ostaje.

*

Kakova bačva, takov duh.

*

Bačva da ča jima.

*

Dobro bi te po smrt poslat[1]).

*

Drži se mene kako parlipak[2]) morske hruste.

*

Hodi za manu kako kajić[3]) za braceru.

*

Ki gljeda robu i roba će njega.

*

Ako je i kačka ma je moja.[4])

[1]) Kažu lienivcu. [2]) Priljepak. [3]) Čamac. [4]) Kaže majka braneć nesretno dijete.

Svega po malo.

Nova kava diamanta u južnoj Africi. Ministar financija u Caplandu, Walton, javio je englezkoj vladi, da se je između Griquatown i Postmasburg odkrila jedna nova kava diamanta.

Englezki kralj — austrijski maršal. Cesar i kralj Franjo Josip podielio je englezkomu kralju Eduardu čast austro-ugarskog feldmaršala. Na 8. junija o. god. putuje nadvojvoda Fridrich u London, da preda kralju Eduardu maršalske znakove.

Je li zdravo dugo spavati? Jedan od najznamenitijih englezkih liječnika Dr. Hermann Weber, kaše o tom pitanju sliedeće: Predugi san za odrasle preko osam sati škodi više od prekratkog sna, osobito za krvate ljude. Predugi san slabi mozak tako, da čovjek, koji predugo spava postaje bedast i mljohav. Spavat se ima samo po noći; zdravi ljudi srednje dobe ne smiju nikada spavati po danu a stari ljudi samo malo. Koji radi glavom ili tielom neka ustane rano i onda kada je kasnije legao ili kad nije dobro spavao. Najzdravije je rano leći i rano ustati te nikada ne spavati više od 8 ura.

Podignuće Re d' Italia. Nekoje uvažene ličnosti iz Dalmacije obratile su se na ministarstvo rata molbom, da njim se dozvoli podignuti talijanski ratni brod Re d' Italia, koji se je u viskom boju godine 1866. pred Visom potopio.

Abdikacija? Češki velikaš knez Schwarzenberg pripoviedao je ovih dana u prijateljskim krugovima, da je austrijskoj vladi mnogo stalo do toga, da tekom ove godine uredi parlamentarne odnošaje, jer da će novom godinom nastati velike promjene. Naš cesar i kralj najme da namjerava odreći se novom godinom prestolja, na korist najstarijega sina nadvojvode Otona.

Lov za dotom. Jedna stara djevojka u Newyorku, imenom Jane Davis, baštinila je nedavno od jednoga brata u Sv. Franciska od Californije, 25 milijuna dolara. Jane Davis ima sada 83 godine i već je od starosti pobenavila tako, da njoj je sud morao imenovat kuratora. Ni starost, ni bolest te stare djevojke ne smeta bezbroj lovaca na njezinu dotu, da prose za njezinu ruku. Na stotinu i stotinu ženitbenih ponuda dolazi na dan toj Jani Davis. Špekulanti računaju, da će starica od 83 godine brzo umrieti a oni da će onda mirno uživat 25 njezinih milijuna.

Iz starih vremena. „Frankf. Z.“ objelodanjuje dnevnik kurfirsta Fridrika VI, koji se čuva u heidelburžkom zamku. Dnevnik bilježi zgode, koje su se činile kurfirstu vriedne da se zabilježe u dobi od 9. siečnja 1596. do 26. siečuja 1599. Evo toga dnevnika: Anno 1596. 16. velj.: Bio sam po podne na propoviedi. — 8. ožujka: Gonili smo lisicu. — 9. ožujka: Opet smo gonili, ali smo pokisnuli. — 11. travnja: Bio je uzkrs i pozvao sam sve svoje savjetnike skupa sa suprugama na gostbu. — 29. svibnja: Pripravljao sam se za veliku večeru. — 16. kolovoza: Moja je najmilija supruga rodila i to izmedju osam i devet sati. — 29. rujna: Proveli smo pješački turnej. — 15. listopada: Uzeo sam prašak za čišćenje. Anno 1597. 1. siečnja bila je nova godina. — 2. siečnja bio je Velden, moj komornik pijan kao klada. — 29. ožujka bila je u pohodama moja najstarija kći. — 3. travnja opio se kod mene braniborski markgrof; plesali smo. — 4. travnja opet smo plesali i pili. — 5. travnja spavao sam cio dan. — 22. srpnja opet sam spavao cio dan. — 17. kolovoza išao sam u vieće i mnogo sam se znojio. Anno 1598. 7. travnja otišli smo od Mosbacha i vratili smo se u Heidelberg. — 12. travnja: Moram na četvrt godine prestat piti vino. — 1. svibnja došao je k meni vojvoda falcgrafski Hans. — 2. svibnja vrlo smo se zabavljali s vojvodom. — 3. svibnja: Prenapio sam se, boli me glava. — 19. svibnja imali smo veliku gostbu u Wolfsbronnenu. — 7. srpnja prikazivala se je tragedija. — 10. srpnja moj je konj zgazio zeca. — 26. srpnja prespavao sam podne. — 22. rujna zabranio mi je Leiningen piti i to cielu godinu. — 10. listopada: Ljudski smo pili. — 2. prosinca: Vrlo ružno vrieme. — Anno 1599. 9. siečnja bio sam na utrci. — 17. siečnja imali smo hajku na medjeda. — 18. siečnja plesali smo do jutra. — 21. siečnja imali smo pješački turnaj. — 26. siečnja: Cio sam dan prosjedio u vieću. — Kako bi danas izgledao vojvodin dnevnik?

Pomor na zemlji. Drži se, da poprieko umre svake minute 67 stanovnika na čitavom svietu, dočim se u isto doba rodi 70 djece.

Kako se dobiju jake i pitome kokoši? Najprije treba paziti, da su kokoši od dobre i zdrave pasmine (race), onda valja piliće hraniti. U hrani za piliće mora biti što više belanjaka, masti, ugljičnog hidrata i fosforne kiseline.

Najstariji gradovi na svietu. Rim ima 2684 godina, Marsilja 2500 godina a grad Kassel u Njemačkoj slavit će godine 1913. svoju tisućgodišnjicu.

Papa Pio X. Poljak? Čitamo u „Gazeti Opolski“, koja izlazi u Opolu u Njemačkoj (Šleskoj), da u Budimpešti živi jedna koludrica rodom iz Bogušica, kotar Opol. Ova je koludrica sada zatražila od svojih rodjaka, da njoj pošalju nekoje obiteljske dokumente, da dokaže, da je sa sadanjim svetim otcem papom u rodu. Ta koludrica se sada piše „Krowiec“, što znači krojač ili talijanski „sarto“ Djed ili pradjed sadanjega pape da bijaše rodom iz Bogušica, i da se je pisao „Krowiec“, te da se je pred mnogo godina preselio u Italiju i tamo potalijančio svoje prezime u „Sarto“, što je obiteljsko ime sadanjega sv. otca. Po tome nekoji sude, da je sadanji papa rodom Poljak.

Vino u Portugalskoj. Računa se, da ima u Portugalskoj neprodanoga vina 6 milijuna 400 tisuća hektolitara. Prošlogodišnja berba bila je najme tako bogata, da nisu imali kamo vino spravljati.

Sedam korejanskih čudesa. Korejansko carstvo, koje su Japanci u sadanjem rusko-japanskom ratu zaposjeli, ima u svojim granicama 7 čudovišta. Prvo čudo je znojeći se Buddho u jednom hramu. (Buddha je jedno Božanstvo Japanaca i Kineza). U okrugu toga hrama, u širini od 30 koraka, ne raste nikakovo stablo ni druga rastlina, ja niti životinje ne dolaze u blizinu hrama. Drugo čudo jest jedan izvor vode blizu Kimshantoa, koji izlječi svaku bolest, ako se čovjek u toj vodi okupa. Treće čudovište je „ledena špilja“, iz koje puše tako jak i hladan vjetar, da mu ni najjači čovjek ne može odoliti. Četvrto čudovište je „topli kamen“, koji leži na jednom brijegu, te je uvjek jednako vrući. Peto čudo je „neizkorenjiva šuma“. U toj šumi se može sjeći koliko se hoće, koliko se posjeće toliko na novo izraste. Šesto čudo jesu dva vrela, koja su međjusobno spojena podzemnim prorovom. Od tih vrela jedno je bistro i slatko, drugo je mutno i žuhko. Nikada ne teču oba vrela na jednom. Ako teče jedno drugo usahne. Sedmo čudovište je „viseći kamen“. To je velika stiena, koja pred palačom sanidanom njemu u čast, čini se, leži na tlu. U istinu pak ne tiče tla, jer se između te stiene i tla može lahko potegnuti debeli konop.

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Brzojavi s daleka Istoka donašaju ugodne vjesti za našu braću Ruse. Na 6. o. mj. navalili su Japanci s kraja i s mora na Port-Artur, ali su bili strašno potučeni. Govori se, da je cela druga Japanska armada uništena. Pcložaj Japanaca okole Port-Artura je strašan.

Ali ne samo na kraju već i na moru su pretrpili Japanci grdeh gubitak. Velika japanska karocada „Shikishima“ udarila je na rusku minu i poletila u zrak. K tomu su obe port-arturske eskadre izašle van iz luke i u težkom boju bacili na dnu 4 velika japanska broda.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrčić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonijo Peiakić u Mi.; Vjekoslava Kučela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišče (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Anto Bertoša u Pazinu.

☛ **Pojedini broj stoji 6 filira.** ☚

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna posrebrena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3/4 double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od imailibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 raznličitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Oglas.

Šest hektolitara dobroga bielogа domaćega vina imade na prodaju kod gospodina **Josipa Poščić-Cimbić** u **Zagrad** (Veprinac) **br. 54.**

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se obrati našem uredničtvu.

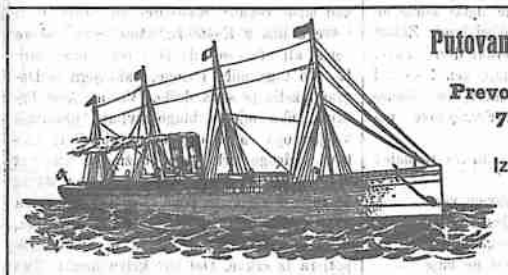

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 80** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba svake **subote i ponedeljka.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Svoj k svomu!

Gosp. Franjo Korić-Jurović,

Veprinčan.

otvorio je na **Rieci u Via Remai br. 6** (blizu velike dogane)

krčmu

„International“.

Toči izvrstna naravska, dalmatinska, istarska i domaća vina. — Vrlo dobra kuhinja i točna poslužba.

☛ **Umjerene ciene.** ☚

☛ Pijte! ☚

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, posjećuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, otoku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fl. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu svih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremam se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika najboljе i najveće ljekarne, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća za štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—5 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija-kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

☛ **Ciene vrlo umjerene.** ☚

Odgovorni urednik: Petar Bubnić.

Tiskara V. Tomšić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za soljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 24. Volosko-Opatija, u četvrtak 16. junija 1904. God. IV.

Pogibeljne teorije o izmirenju.

Kad su ono do nas doprli prvi glasi o nekom zbliženju Hrvata i Talijana u Dalmaciji, bilo nam je, kao da nas je neko polio mrzlom vodom. Sudili smo mi pri tom ovako: Naši su ljudi bili od vajkada dobri ljudi. Njihovo blago srce toplo je i mekó, a tolika toplota i mekoća radjaju obično krajnjom lakovjernosti. I u istini, naši su ljudi vanredno lakovjerni, prelakovjerni. Nama je dostatna jedna lijepa rieč, jedan umilniji pogled, i mi se već svi raztapamo, mi već i srcem i dušom pripadamo onom, koji nas je onako blago nagovorio i pogledao onako umiljno. Tako je bilo i prigodom onog časovitog zbliženja medju Hrvatima i Talijanima u Dalmaciji. Dosta bijaše da Talijani — lukavci i licumjerci — izlanu jednu malo pravedno po Hrvate, a to je cijela Dalmacija udarila u talambase, u slavu i lasku nekošnjim bahatim, sada naravno nemoćnim nametnicima. To već nije izgledalo kao kakav sporazum ili zbliženje, već pravo pravcato stopljenje dviju narodnosti.

Ta ideja bila je kadšto pomućena jednim sitnim trnom: pitanjem Istre. No i takovu, nekuda nepriličnu misao, ubrzo bi raztjerala vjera i veliko pouzdanje, što ga naša dobra i meka srca postavljala u pravednost „della magnanima nazione".

Palo je tom prigodom za nas Istrane svakojakih rieči, a razpravljalo se i o nekoj teritorialnoj razdiobi, već se opredieljivale odnosne granice itd. itd. Mi smo samo od vremena do vremena plaho upozorivali naše ljude, neka se ne prepuštaju prevelikim nadama. Talijani su u srcu isti kao što su i prije bili, oni — politički skorojevići — gledaju u duši i gledat će do vieka na nas kao na nešto daleko niže, i da ako su se oni sada časovito primirili, to dolazi od tuda, što su im se njihova dojakošnja, dobra i vjerna braća Niemci ponekle zamjerili, ali to da će proći — jedna sitna univerza i mir će biti utanačen — a Hrvati će ostati s dugim nosom itd. itd.

Plahe su bile te primjedbe, a obzirom na njihov izvor, recimo pravo i prečedne, pa im se zato nije podavala nikakva važnost. I tako nama nije preostalo drugo van da i nadalje strepimo nad sudbinom naše zemlje, dok nas se je s druge strane hvatao sve to veći strah i bojazan, da bismo od časa do časa mogli ostat u našoj borbi osamljeni, zapušteni i zaboravljeni.

Nego tu nam je i nehote došao u pomoć talijanski zastupnik Cleva sa svojom izjavom, da će najme u Istri zavladati mir, ali samo pod uvjetom, ako mi svi priznamo talijanstvo ovih krajeva.

Ta nas je bezočna izjava obveselila radi svoje iskrenosti. Mi smo napokon zadobili u ruke oružje, s kojim smo se mogli braniti proti lakovjernosti i neograničenom pouzdanju mnoge naše braće. Nego to pouzdanje u častan mir s Talijanima je sve većma slabilo. Za Clevinom sliedile su izjave drugih Talijana, od kojih su neki, kao profesor Mussafia, nazvali zbliženje Talijana i Hrvata „un connubio". Lopovluk Talijana tjerao i dalje svoje; gazenje i tlačenje našega biednoga naroda ostalo je i nadalje na dnevnom redu i tako je pomalo stalo pucati pred očima i našoj braći u Dalmaciji, i ona uzela, da se polako trga iz maloga letarga, u koji ju uljuljala griešna idila — hrvatsko-talijanski trenučani konubij.

Sada je pako i dalmatinskim Talijanima dodijalo ono licumjerno pretvaranje, pa su u ovo zadnje vrieme na novo dali maha svojoj zvjerskoj mržnji protiv svega, što je hrvatsko i slavensko. Rusko-japanski rat dao im za to povoda, te oni u raznim problematičnim neuspjesima ruskim na dalekom Istoku vide već propast svih Slavena u obće, Hrvata napose.

Sad se valjda otvorile oči i posliednjem našem lakovjerniku. Mi s Talijanima ne možemo nikud, oni su naši zakleti neprijatelji, i njihova je pogibelj za nas mnogo veća i neposrednija nego li je ona njemačkoga „Dranga", koji, mimogred budi rečeno, imati će prije nego li će doprieti do nas, da satre šest milijuna Čeha i par milijuna Slovenaca.

Nama valja najprije obračunati s ovom našom autonomaško-renegatako-talijanskom najezdom, pak će već doći vrieme, da se ogledamo i s Niemcem. Prije nego li naš narod provede tu za njega sudbonosnu zadaću, ne može i ne smije biti govora o miru. Platonske izjave o nekom izmirenju s našim Talijanima mogu samo uspavati naše ljude i oteti ih onom budnom razpoloženju, do kojega ih se je privelo tolikim trudom. I onako je već u krvi našega naroda, da se lako i sam od sebe uspava. Pružati mu za to novih uspavajućih sredstava, kao što su neumjestna preklapanja o izmirenju, to bi u ovim trenucima bio naprosto politički grieh. Drmajmo mi mjesto toga sviešču naroda našega, uspaljujmo ga vatrom oduševljenja, pripravljajmo ga, da može svaki čas skočiti istim žarom u borbu za svoja prava. Neka nam u tome ne budu izgledom današnji stari, već im dielom nemoćni narodi zapada, već oni mladji, koji svoje domovinske osjećaje znadu ojačati do najviše strasti — čak do fanatizma.

Iz lovačkih krugova.

(Nastavak.)

Prije njekoliko mjeseca došao je na Klanjsku molbu i utoke njekakov odgovor, da može putem molbe upravno vieće Klana dati samo lov u zakup, što su Klanjci i htjeli, ali kod slavnog c. kr. kotarskog poglavarstva reklo jim se, da mogu to učiniti samo onda, kad bi dali lov dosadašnjim riečkim „zakupnikom" a inače ne.

Nije li to velika nepravednost i protuzakonitost?

Ovaj „znameniti" pismeni odgovor priznašamo ovdje u prepisu:

C. kr. kotarsko Poglavarstvo
Volosko

Broj 58/10. LKLT.

Upravno Vijeće Občine
Klana.

C. kr. Namjestničtvo odlukom od 15. srpnja 1903. br. 14.541 u potvrdu odluke c. kr. kotarskog Poglavarstva od 10. ožujka 1903. br. 4280 nije uslišalo molbu upravnog vieća občine Klana glede odijeljenog davanja u zakup lova u poreznoj (?) občini Klana.

C. kr. Ministarstvo za poljodjelstvo odlukom od 29. siečnja 1904. br. 22.765/1422 ex 1903. nije dalo posluh (?) utoku tamošnjeg upravnog vieća iz razloga napadnutog riešenja.

Obzirom na sadržaj tamošnjih molba od 4. siečnja 1903. br. 8 i 22./III./03. — br. 253, kojimi razloženo (?) je (?), da poreznoj občini Klana pristoji na temelju velikog posjeda tamošnje občine od 4950 jugera t. j. 1183 ha, u smislu §§. 5 i 6 Cesarskog Patenta od 7. ožujka 1849. D. Z. L. br. 154 pravo samostalnog lova, naznja se tam, (?) da upravno vieće ima pravo pitati priznanje ovog prava samostalnog lova u propisanom oblastnom putu.

O tomu naznanje se (?) to upravni (?) vieće usljed odluke C. kr. Namjestničtva od 11. veljače 1904. br. 5735.

Volosko, dne 24. veljače 1904.

C. kr. kotarski Poglavar:
Manussi v. r.

Prema toj odluci molilo je Upravno vieće Klana, te se je usljed toga razpisala licitacija lova za Kastavsku občinu sa Studenakom, Liscem i Škalnicom, kao i privatnim posjedom Klanjskim (prije bilo uz Klanu) za dne 27. svibnja 1904. (na dražbi je ostao Kastavski lov našim), a dne 28. svibnja 1904. za klanjsku občinu, koji je ostao žalibože usljed njekakva tajna kompromisa i neodlučivosti njekih naših opet Riečanom za K. 1500, dakako isti kupili su na javnoj dražbi izključivo občinski klanjski lov, a ono lova, što spada na privatni posjed klanjski, ostalo je dakako uz lov kastavski, te će moći naši takodjer po privatnom posjedu klanjskom loviti, a Riečani će opet haračiti kao i prije.

Kad bi se ustanovilo društvo pravih lovaca, koje bi racijonalno postupalo i upravljalo lovom, te primalo stanoviti broj članova u svoje društvo, bi se namnožilo toliko divljači, da bi do malo godina lahko nad samimi opatijskimi Vrutki našao bez osobita truda, srnjaka i srnu itd.

No prije svega valjalo bi, košto već rečeno, ustanoviti točan broj lovaca. Trebalo bi zatim moliti nadležnu oblast za dozvolu polaganja strihnine, otrovnog mesa i kosti po mjestim, gdje prolaze lije, kunice i divlje mačke, što bi dakako valjalo tjerati njekoliko godina, konsekventno i u velikoj množini. Moralo bi se im u svakom većem selu pouzdanu osobu, koja bi svakog lovskog tata odkrila i prijavila, te tu osobu za svaki takav slučaj nagraditi.

U Lišini i Lužini se u obće ne bi smjelo njekoliko godina loviti.

Srnu samicu i „spisere" (mladoga srnjaka) ne bi se smjelo podnipošto ubiti.

U občinam Volosko-Opatija do veprinačke granice, Rukavca, Bregi, Frančići, Mihotići, Kućeli, Zvoneće, Jurdani, Kastav i Jurčići ne bi se smjelo pucati na zeca do obće odluke članova.

Više od jednog „breka" ne smije držati nijedan lovac, pa i toga privezanog kad nije na lovu.

Svakog nelovskog psa, koji tjera divljač na lovskom reviru, daleko od ljudskih stanova, i svaku mačku, koja stiče igdje po reviru, treba ubiti bez milosrdja i bez obzira.

Svakomu lovcu dati primjerenu nagradu, koji dokaže, da je ubio 6 komada lisica, kunica ili divljih mačaka u jednoj sezoni.

Ako se koji lovski pas potuca po reviru, te se pozna njegova gospodara, a isti je član društva, moralo bi se gospodara prvi put ukoriti, drugi put globiti sa K. 5, treći put sa K. 10 itd. itd. i to na korist družtvenog fonda.

Ako je pak taj lovski pas od kojeg susjednog zakupnika lova, tad bi se pas moralo po mogućnosti uhvatiti, te ga istomu vratiti uz opomenu, da će se istog drugi put bezobzirno smaknuti.

Ako je u jatu orebica i kotorna manje od 6 komada ne smije se pucati.

Ako se budemo držali strogo tih naputaka, imati ćemo u malo godina sijaset divljači u neposrednoj blizini svojih prebivališta, te zalaziti veselo na lov, a još veseliji iz lova.

Kako je lov vrlo različit, tako su i lovci vrlo različiti, ima ti tuj takozvanih „Sonntagsjägera", koji su ti po odjelu prava slika i prilika lovca, a u istini pogibeljno „pucalo" životu svog iskrnjeg.

Nema ti krasnijega športa nad lovom, za koga se može slobodno tvrditi, da je najstariji a i najpriljubljeniji. Već stari Grci i Rimljani su častili njihove Bogove i Božice lova, kao n. pr. Apolona i Dianu.

Na lovu nadješ ugodne zabave, jačaš si tjelo i vedriš si duh poslije mučnog svaki-

danjeg zvaničnog posla i osvježuje ti se u čistom zraku i gori na visokih brdinah i usred bukovih i hrastovih šumica i duša, i srce i razum!

Nekoliko lovaca.

Mornarica.

Razvoj kr. hrvatske nautičke škole u Bakru i najnoviji pokret za nabavu školskog broda.

III.

Zadnja reorganizacija nautičkih škola u Austro-Ugarskoj izazvala je u pomorstvu jedno novo i vrlo važno pitanje. Novom reorganizacijom pobrinulo se za dostojnu obću naobrazbu i strukovnu u teoriji, ali pitanje praktične naobrazbe pomoraca ostalo je netaknuto. Na ovo pitanje nisu pomorski strukovnjaci odmah mislili, jer se o tome prije nije vodila briga, pošto su u nautičke škole dolazili mladići, koji su imali već podpunu propisano navigaciju. Ponositi se moramo, da ono, što nije uvidila vlada u Austriji, kao i ona u Ugarskoj, te na što se nisu ni mnogi priznati pomorski stručnjaci sjetili, da je hrvatska vlada uvidila, te, preustrajajući svoj zavod, odmah riešila to važno pitanje praktične naobrazbe. Ondašnji ženijalni i za školstvo u obće poduzetni predstojnik bogoštovja i nastave, Dr. Kršnjavi, shvatio je dobro, da novo preustrojena nautička škola bez uredjenja praktične strane neće koristiti pomorstvu, nego biti mu na štetu. Jer, pomorska znanost ne može se čisto teoretički proučavati. A more je takov elemenat, kojemu se čovjek samo iz mladosti može priviknuti tako, da ne strepi pred onim strahotama, kojima more otežčava obstanak pomoraca. Zamislio Kršnjavijeva, da se za nautičku školu u Bakru nabavi moderan i svim zahtjevima odgovarajući brod, nije se mogla radi slabih financija podpuno provesti, nego samo djelomično. Za maleni novac kupila je hrvatska vlada yacht „Fornase", koga je popravila i pridjelila nautičkoj školi za praktičnu naobrazbu njezinih pitomaca. Taj maleni brodić, koji se ne može niti nazvati školskom ladjom u pravome smislu, poslužio je vrlo liepo praktičnoj naobrazbi mladih pomoraca i digao bakarsku nautiku na takovu visinu, da služi danas kao „Musterschule". Praktična naobrazba provadja se tako, da učenici dvaju najviših razreda plove u mjesecima travnju, svibnju, lipnju, rujnu i listopadu svakoga tjedna jedan put. Putovanje traje od subote u podne do ponedeljka u jutro, a proteže se u granicama Trst-Zadar. Na tim putovanjima obavljaju učenici praktično sve ono, što su u školi naučili teoretično. Na brodu obavljaju učenici sve mornarske dužnosti, a takodjer vode i brod, dakako sve pod nadzorom brodskoga zapovjednika i strukovnih učitelja. Na tim putovanjima imaju učenici prilike, da se upoznaju sa najtanjim tančinama pomorske prakse. Osim ovih putovanja sa školskim brodom plove bakarski nautičari već nekoliko godina kroz velike praznike sa parobrodima „Adrije" i „Ugarsko-Hrvatskoga parobrodarskog družtva". Ta ferijalna putovanja jesu djelo ravnatelja bakarske nautike, koji je svojim zauzimanjem kod direkcija spomenutih družtava izposlovao tu blagodat, a koja služe, da se učenici priuče manipulaciji sa trgovačkom robom, kao i pomorskom životu na trgovačkim parobrodima. Na tim putovanjima zadivljuju bakarski nautičari svojom pomorskom spremom zapovjednike brodova, a svjedočbe, koje im ovi izdaju iza svakoga putovanja, jesu najbolje priznanje uspješnoga djelovanja školskoga broda. Čim su se Madjari uvjerili o dobrobiti ferijalnih putovanja, uveli su ih za svoje nautičare, ali dakako brigu o njih vom ukrcavanju nisu prepustili ravnatelju riečke nautike, nego su to pitanje uredili zakonom, dakako i opet na štetu bakarske nautike, § 10. ugovora ugarske vlade sa „Adrijom" glasi: „brodovlastnici, koji će biti subvencionirani, dužni su primiti na svoje brodove na poziv kr. ugarske pomorke vlade gratis jednoga pitomca kr. ugarske nautičke akademije, da započme pomorsku karijeru, dati u namještenju kadetâ i častnikâ na brod prednost pod jednakim uvjetima onim pitomcima, koje će na brod odrediti kr. ugar. pomorska vlada, i koji su dovršili kr. ugar. nautičku akademiju". Usljed ove mačuhinske naredbe otežčana su ferijalna ukrcavanja bakarskim nautičarima, jer, ovi se mogu tek onda ukrcati, kad su već svi Magjari ukrcani; pak, ako ostane još koje mjesto, onda se Hrvatima kao iz milosti dozvoli, premda se za njih i panatika plaća. Vriedno je spomenuti, da je hrvatska vlada u zadnje doba preuzela trošak panatike za siromašne učenike na ferijalnim putovanjima na se, a tim je dokazala, da priznaje potrebu istih. Tako se eto kroz ovih 10 godina, t. j. od reorganizacije, provadjala praktična naobrazba na kr. nautičkoj školi u Bakru i, praksa je pokazala, da takov način naobrazbe uz sadanje uredjenje nautičkih škola, te prema sredstvima, kojima razpolaže, dobro odgovara. Dok se je u Bakru praksom kušalo, kako bi se praktična naobrazba najbolje prema svrsi udesila, dotle su u Austriji i Ugarskoj razmišljali o tom pitanju, koje je od god. 1902. postalo vrlo akutno, jer, te godine dokinuta je sasvim privatna naobrazba pomorskih častnika, koje će od sada samo nautičke škole pomorstvu odgajati.

U glavnom su dva djela prevladjivala. Jedni su držali, da bi se najzgodnije praktična naobrazba provadjala tako, da se za nautičke zavode nabave školski brodovi, koji bi bili udešeni samo za školske svrhe, a kojima bi se poput „Margite", plovilo sa učenicima kroz godinu i preko velikih praznika.

Drugo mnienje, koje je, kako u Austriji tako i u Ugarskoj, pobjedilo, jest, da se za nautičke zavode nabave trgovački brodovi (jedrenjaci), koji će služiti u trgovačke svrhe i na kojim će svršeni nautičari obaviti navigaciju na jedro, a pitomci, koji još polaze zavod, plovili bi preko velikih praznika. Svako udešava svoju stvar po vlastitom mnienju i po prilikama, ali po mojim nazorima i prema zadaći, kao i organizaciji današnjih nautičkih zavoda, takovi brodovi neće zadovoljiti svim potrebama, a najmanje će poslužiti školskoj praktičnoj naobrazbi. Lako se je priučiti u uredu sjediti, ali borbi sa morskim elementom, nije. Zato je nuždno, da se učenici već iz najranije dobe priučavaju moru i pomorskom životu, a to bi škola mogla postići samo onda, kada bi imala školski brod prvoga tipa. Ovakovim brodom osjegurana je svršenim nautičarima navigacija na jedro, koja kod nas radi pomanjkanja jedrenjaka zadaje mladim pomorcima velikih neprilika. Drugo se neće postići. Nu, to je liepi krov na zgradi slaba temelja. Mladić, koji je do 18. godine sjedio u školi, živio gradskim životom i slušao vihar vjetrova i šum morskih valova u toploj sobi, teško će zagristi u gorku jabuku pomorskoga života i stupiti u opasnu borbu s morem. On će, naprotiv, nastojati, da nadje lakši i sigurniji kruh. To vidimo najbolje kod nautičara riečke akademije, od kojih većina iza svršenih nauka učini po jedan put, te ako ih slučajno uhvati nevrieme, ili jugovina, izkrcaju se već u Marsilji i bježe u ravnice magjarske, da potraže, daleko od mora, svoj kruh. Ferijalna putovanja neće se moći uspješno provadjati, jer takov brod morati će u prvom redu zadovoljavati trgovačkim interesima, a onda tek školi.

Iz „Tršć. Ll."

Dopisi.

Vodice-Čićarija. Od tamo nam pišu: Smjerno Vas molimo gospodine uredniče, da otisnete sliedeće u Vaš cienjeni list: Dne 14. febrara 1904. izgubili smo našega nezaboravnoga i velezaslužnoga čast. gospodina Jurja Dolžana, župnika u Vodicah. Od tog vrimena pa do 2. junija nije bilo ovdje redovite službe božje, tako, da smo svi župljani bili kao bez glave i to sve do danas. Ali danas — hvala previdnosti Božjoj — dobili smo veličastnoga, vriednog i vrlo rodoljuba gosp. Frana Persića, za župe-upravitelja u Vodicah. Kada se je glas raznesao, da će doći u Vodice velečastni gosp. Persić, srdca su nam od veselja pucala. U Danah i Vodicah zastave se vijale po okolnim i drugud, sva školska mladež iz Dana i Vodice išla mu u susret sa velikim hrvatskim trobojnicami, pod vodstvom našeg mladog i vrlog učitelja gosp. Antuna Mladenića. Na čelu te povorke bili su još i gg. Mate Sanković, župan i obć. savjetnik u Danama, Anton Ribarić, c. kr. poštar i crkveni starešina u Vodicama. Kada se sastadoše pozdravili se lipom riečju: „Hvaljen Isus i Marija". Nato je gosp. Mate Sanković, župan iz Dana, u kratko pozdravio u ime ciele župe, veleč. gosp. Frana Persića, nazvao mu: „dobro došao miši naš pastiru", pa ocrtao u kratko žalostno stanje ove župe od 14. febrara pa do danas, iztaknuo je, kako je žalila sv. Mati crkva od velikog četvrtka radi svoga zaručnika Isusa Krsta, da nije mogla svečano obaviti uspomenu sv. Otajstva do četvrtka po sv. Trojstvu, t. j. dan sv. Tijela Isusova. Velečastni, Vi ste došao baš u ovaj liepi dan, kada možemo slaviti svečano ovi lipi blagdan, te zajedno možemo slaviti i Vaš toli željni dolazak, kojega smo željno svi župljani ove župe čekali. Opet Vam kličem: „dobro nam došao mili pastiru". Mi smo ovdje siromahi, ali budite uvjereni, da ste došli medju dobre kršćane, koji će znati cieniti i poštovati svog vriednog, duševnog pastira.

Na to sprogovori veleč. gosp. Persić, župe upravitelj. U kratko se zahvali na lipom dočeku, te reče lipe rieči školskoj mladeži, gosp. Mladeniću učitelju i ostalim, obećajući, da će mu uvjek biti na srcu spas svojih podredjenih ovčica.

Zatim krene povorka natrag u Vodice, školsku mladež bilo je lipo gledati kako koracaju dva i dva, kao vojnici pod svojimi zastavami, da je srce poštenomu čovjeku od veselja pucalo. Našto smo išli u crkvu zahvaliti se Svevišnjemu, da nam je poslao toli vriednoga i dobroga župenpravitelja, veleč. gosp. Persića, a poslije toga se razidosmo svaki svojoj kući.

Domaće vjesti.

Iz Lovrana doznajemo, da neće biti sada imenovan župnik za ovu župu, nego dolazi kao upravitelj župe, velečastni gosp. Franjo Frankola, dosadanji upravitelj župe u Tinjanu. Mi ga očekujemo željno, jer jedan svećenik ne može nikako obavljatati sve poslove u ovoj župi.

Naknadni izbori u Dalmaciji. Kod naknadnih izbora za dalmatinski sabor, koji se je obavio 6. o. mj., bijaše u izbornom kotaru Hvar i Starigrad izabran zastupnikom Dr. A. Tresić-Pavičić, vlastnik i urednik „Jadrana". U izvanjskim občinama, kotara Šibenskoga, bijaše izabran zastupnikom Skradinjski načelnik Vinko Matas.

„Jadran" u Trstu. Uredničtvo toga krasnoga lista javlja, da je s raznih razloga prinuždeno obustaviti privremeno izdavanje lista. Jedan od razloga jest i taj, da predplatnici netočno plaćaju predplatu na list. Predplatnici, predplatnici, stari vi griešnici, platite predplatu, jer ćete inače sa dugom u drugi svieť.

Udruga sv. Mihovila u Rubeših zahvaljuje se ovim onoj p. n. gospodi, koja su se je prigodom obdržavane njezine prve zabave, dne 8. maja o. god. sjetila darom ili priposlanjem ulaznine, kako sliedi: Grgurina Kundić i Maretić 8 K., J. Franković 5 K., Dr. G. Dabović i prof. V. Spinčić po 4 K., K. Jelušić i J. Vrabec po 3 K., P. Jarstić, F. Karlavaris, J. Milih, J. Paulinić i M. Vahtar po 2 K., te J. Blečić, F. Dukić, M. Grosman, A. Jurčić, F. Jurdana, J. Jurinčić, F. Carlavaris, V. Kinkela, M. Laginja, J. Lenac, A. Lučić, V. Marjanović, J. Marot, J. Marotti, A. Munić, J. Rubeša, J. Rubeša-Plovanić, V. Rubeša, A. Sarson, F. Sever, Lj. Spinčić, N. Srdoč-Morić, F. Šepić-Temotov, E. Vlah i N. Vlah-Vicić po 1 K.

Posebna hvala slavnom pjev. i tamb. družtvu „Istarska Vila", za sudjelovanje u izvedenju programa, a slavnoj hrvatskoj Čitaonici za badava ustupljene družtvene prostorije. Svima onda, koji su bud u čemu doprinesli, da nam ovaj prvi pokušaj što ljepše izpade, naša najljepša zahvalnost.

Zabava udruge sv. Mihovila u Rubeših ispala je, kako nam iz Kastva javlja prijatelj, vanredno liepo. Velika zasluga za tu zabavu ide u prvom redu velevriednom družtvu „Istarska Vila", koja je kod iste blagohotno sudjelovala. Program je bio izveden, da ne može bolje ni ljepše, i to koli pjevanje, toli tamburanje i predstava.

Osobito nam se je dopala izvedba Grosmanova: „Vijenca kastavskih narodnih pjesama". Nakon te točke burno se je klicalo gosp. Grosmanu, sastavljaču, a tako i izvadjačem, koji su to majstorski odigrali.

Krasan je bio mješoviti pjevački zbor „Jorgovan i slavulj".

Na svršetku programa davala se igra „Na policiji". Kad je občinstvo vidjelo pred sobom onoga balotara — pobognji — ne možeš više; sve je pucalo od smijeha.

Zatim se je plesalo do negdje u zoru. Prvi je pokušaj ispao jako liepo i dobro. Uz članove udruge pohodilo je zabavu i mnogo gostova iz grada i ciele Kastavčine, Rukavčine i Halubajščine, a bilo ih je iz Voloskoga, te nekoliko iz Rijeke. A sve je to bilo kako brat uz brata, onako baš po domaću. Drago nam je bilo i milo vidjeti, kako se to sve skupa veseli. Da bi se to skoro opet ponovilo, to svi od srdca želimo!

Žamarićeve noticije. Brižni Dragućani! Koliko se oni trude i muče, da najdu Žamarića, ali sve pres koristi. Hitali su tok, gledali najprvo na jedno oko pak na drugo, ali njega ni ter ga ni. Fintomaj jedan je telefrakal nekamo prek Učke, da mu pošalju jedne očale, s kemi će ga iskat. Očali su prišli i šiben da su aprovani od mediga, nisu ga ni s njimi mogli nać. Nego imbatila mu se mula dižgracija. Mesto spreda, obesil ih je va furiji odzada, i ćeš veće nesrede, pala su stakla i sada nisu ti očalini za drugo nego za tiče plašit.

Neki drugi, ke je Žamarić va „Nar. liste" malo pogladil, jade se sami na se, da su gran fiaško storili, kad su šli iz onakih posud na publiki placi pit. Ste čuli ljudi božji! Sada znaju, da je grdo bilo, a on dan bi bili va Ričmanje za karatelićem ali. Ma pustimo to ća. Žamarića je svejedno, ako se ki jadi ali ne. Bit će bolje, da vam povem za neke konkorše, ki su sada kako san čul otprti. Viš vam ih:

Na leginoj školi va Humu otprt je konkorš za maještru ženskih ručnih del. Prednost će imet one Slovenke ali Hrvatice, ke znaju kulikaj kombatit per talijan. Alogat će se lahko va hotele: „Andemo della Flika", koji govore, da će se sada otpret. Plačica fanjska.

Va Draguću je otprt konkorš za maještra talijanskega jezika, da malo obrihta novu reprezentancu per talijan, zač da je gran vrgonja, da je polovica reprezentanti pod stare dneve talijanski pozabila.

Treći konkorš je za one, ki imaju stare lonce, padele i teće, škudelice i škadeline i tako napred. Da me ki pita, zakaj nam to va Draguću rabi, ja bi mu zabrusil: „To je naš posal. Znamo benj mi, kada ti stari štrumenti v Dragaću va operu pridu". Ako bude mej temi stvari jedan veli vrč, i taj će dobro doć. Dunke konkurenti, kurajo i antento gavè kopito!

Žamarić.

Mjestne vjesti.

Iz sjednice občinskoga zastupstva u Voloskom. Subotu, dne 11. o. mj. bila je sjednica občinskoga zastupstva. Medju drugimi stvari zakljućilo se je na istoj, da se ima odmah razpisati licitaciju za gradnju kanalizacije u Opatiji i Skrbićih, i da se posudi novca koliko treba za to delo. Ovih dana bit će razpisana jeftimba za kanalizaciju, pak će poduzetnici, koji kane preuzeti to delo, morat poslati na občinsko glavarstvo u Voloskom svoje ponude do 15. augusta ove godine.

Kanalizacija u Opatiji. Kako smo već gore naveli, približujemo se dnevu kad će se u Opatiji početi gradit kanalizaciju. Bilo

je zaista skrajno vrieme. Na nekojih mestih Opatije tako smrdi, da se ne more mimo niti proć. Ta smrdež dolazi od toga, što se mnogi zahodi u Opatiji izpraznjuju u vetrenice, pak se smrad zakopija ispod zemlje, koja se napokon napuni blata i onda zadara. To je stanje tla opatijskoga jako pogibeljno za napredak, ja, dapače za obstanak lječilišta Opatije. Gdje je tlo tako smradom napunjeno, inficirano, kako u Opatiji sada, tu nastanu jako lahko kužne bolesti, kao tif, kolera i drugo. Da dodje — nedaj Bog — do toga, Opatija bi propala. jer bi se svatko bojao doć ovamo na liečenje ili boravak. Prošli mjesec bilo je u Opatiji samo par slučajeva tifa, pak se je već u Beču razgovaralo i pisalo, da je u Opatiji epidemija tifa. Uslied toga išli su mnogi gostovi, koji su kanili preko leta doći u Opatiju, drugamo. Zato je bila sveta dužnost občine Volosko-Opatija, da kanalizaciju izvrši i tako odstrani vječno prieteću pogibelj jedne epidemije u Opatiji, inače bi sva odgovornost pala na nju. Občina je dakle u interesu svih Opatijaca, i domaćih i stranih, učinila u tom pogledu svoju dužnost. Sada je na pučanstvu, da učini svoju i da nastojanje občine podupre. Občina će se najme sada obratit na sve gospodare kuća u Opatiji i Škrbićih, da se obveža spojit svoje kuće sa mrežom kanalizacije i plaćat propisane za to pristojbe i namete, te da će dopustiti polagati cevi (tubi) kanalizacije po svojem zemljištu, a ne zahtjevat za to ikakova odštetu. Buduć će pristojba za kanalizaciju biti na leto puno manja nego se sada troši za izpražnjenje bučeva, i pošto će kanalizacijom biti odstranjena vječna pogibelj propasti Opatije, nadamo se stalno, da će svi domaći gospodari kuća u Opatiji i Skrbićih dragovoljno podpisat tu obvezu, kako su to već učinili skoro svi kućegospodari, koji nisu ni Vološćaci ni Opatijci. Dodajemo još, da će Opatijci neizmjerno puno dobit kad se bude znalo i čitalo, da se u njoj učinila kanalizacija, jerbo će onda svatko radje dolaziti ovamo.

Proširenje občinskoga puta. Na zadnjoj občinskoj sjednici u Voloskom zaključilo se je proširit put, koji vodi iz Barakule do sv. Roka u Voloskom, na 3 metra.

Ugrizljivi pas. U ponedeljak zapodne klataril se je jedan pas čozotske race po Lipovice i ugrizal je pred vilom „Zdenkom" jednu gospoju u ruku. Počeli su ga tirat, pak je pobegal na Strandweg. Tamo se upravo nalazila gospoja Steidl sa svojom malicom, devicom i još jednom drugom malicom od 5 let. Na jedanput doteče tamo onaj pas i ugrizne ovu malicu za nogu tako jako, da je biedna pala od boli i straha na tla. Prolaznici su psa potirali, ali biesno blago se za njekoliko minuta povratilo i ujelo je gospoju Steidl, koja je baš nosila onu ugrizenu malu, za ruku. Morali su pozvati liječnika, da poveže ugriženim rane. Med tem došal je pas opet pred vilu „Zdenku", a gospodin Frisek, doznav za sve ča se je dogodilo, ustrelil ga je iz revolvera. Sada se vidjeva po Voloskom i Opatiji toliko pasa prez gospodara i prez medalja kako da smo va Carigradu. A šintar? Već ga nismo vidjeli mesece i mesece, da lovi pase. Čeka se morda, da koji pas kega za grlo primi?

Ča je sa paralelnom cestom Matulji-Volosko-Opatija? Čini se, da je sudjeno, da se v Astrije svako delo obće koristi učini nakon dvajset let odkada je odlučeno. Već je nekoliko let odlučeno, da se učini ta nova cesta, plani i poventivi su se učinili, al na početak dela se još ni ne misli. Med tem raste promet na dolnjoj erarskoj ceste od dana do dana. Svaki dan i svaku uru prolazi po erarskoj cesti Matulje-Opatija toliko vozi i karoca, da je već skoro pogibaljno prolazit po ceste, osobito na Voloskem, kade je cesta jako uzka. Čini se, da će se počet gradit novu cestu kad bude na staroj povoženo i ubijeno barem jedno dvajset ljudi.

Zahvala.

Kod užasnog požara, koji je dne 14. kolovoza 1903. uništio trgovište Vače u Kranjskoj, bijaše učestvovana banka Slavija u Pragu sa 18 svojimi članovi. Sve požarne štete dala je ova, po pravici dična banka procieniti na podpunu našu zadovoljnost. Odštetnine izplatila je pošteno i točno. Podpisani oštećenici smatramo za dužnost, izjaviti banki „Slaviji" za njezinu točnost, svoju vruću zahvalnost, te ju preporučiti slavnomu občinstvu.

Vače, dne 2. listopada 1903.

Josip Bevc, Marijana Sajovic, Rozalija Slabanja, Jernej Mal, Alojzij Žerjav, Josip Kerhlikar, Helena Ravnikar, Gašper Indof, August Zarnik, Anton Juvan, Ivan Korač, Anton Barlič, Ivan Kristan, Alois Majdič, Franja Grilc.

U selu Predgrad kod Poljana u Kranjskoj, uništio je užasni požar dne 18. srpnja 1903. nad 30 kod banke „Slavije" osjeguranih posjednika, sve sgrade i pokretnine. Generalno zastupstvo u Ljubljani, ove, po pravici dične banke, dalo je odmah sve štete procieniti, te je veliki dio odštetnine odmah na licu mjesta izplatilo, ostali dio pak u najkraće vrieme poslalo. Podpisani smo sa primljenom odštetninom podpuno zadovoljni, te izjavljamo vruću zahvalnost banki „Slaviji", koju slavnom občinstvu najtoplije preporučamo.

Predgrad, dne 26. studena 1903.

Marija Pešelj, Jure Majerle, Petar Majerle, Petar Šterk, Petar Bižal, Jurij Jerman, Lucija Merzlikar, Marko Jonko, Joh. Bižal, Josip Krašovic, Miha i Kata Šnelar, M. Prebilič, P. Majerle, župan, Karl Pužel, Petar Verderber, Ivan Žagar, Joh Majerle, M. Šmalcel, Marieta i Marko Majerle, M. Bižal, J. Maurin, Kata Jonko, Peter Šterk, Peter Prebulič, Peter Standoher, Peter Šterk, Joh. Marija Žagar, Anton Prebulič.

Potvrdjuje: Obć. predstojničtvo u Predgradu.

J. Majerle, župan.

Kod užasnog požara, koji je dne 8. kolovoza 1903. uništio veliki dio trgovišta Bolec u Primorskoj, učestvovana je bila banka Slavija u Pragu sa mnogimi svojimi članovi. Sve požarne štete dala je ova, po pravici dična banka, procieniti na podpunu našu zadovoljstvo. Odštetnine izplatila je pošteno i točno. Podpisani oštećenici smatramo za svoju dužnost, izjaviti banki „Slaviji" za njezinu točnost, svoju vruću zahvalnost, te ju preporučiti slavnom občinstvu.

Bolec, dne 5. studena 1903.

Anton Straussgittl, Anton Sovdat, Martin Abya, Ivan Klavora, Jos. Komac, Fani Golob, Miha Ivančič, Fr. Pečenko, Helena Pečenko, Jos. Zornik, Leop. Jonke, Ana Černuta, Ivan Kavs, Alois Lorč, Andrej Kravanja, K. Bratina, A. Govšnar, Eliza Lorč, Lovro Fleiss, občina Bolec.

Svega po malo.

Kako Niemci tlače Poljake. Neki Poljak Gludzierowski iz Sabnierzyca u Poznanskoj (Njemačka), htio je svoju kćerku krstiti Wislawa Marija. Polišička oblast mu je to zabranila. On je proti tomu rekurirao na višu oblast u Odolanowu, te je dobio ovaj odgovor:

Odolanow, dne 27./4. 1904.

Vi se pritužajete, jerbo Vam oblast nije dopustila krstit Vaše kćerke na ime Wislawa Marija. Bez obzira na to, što je to ime „Wislawa" ovom uredu nepoznato, isto je takodjer buntovničko i smutljivo, jer Wislawa dolazi svakako od Wisle, a to je ime rieke, koje u poljsko-narodnom pogledu ima ista važnost kako za Niemce Rajna, te ju (Wislu) zato Poljaci obožavaju. Radi toga Vam je oblast prve inštalacije punim pravom i u smislu naredbe ministra za unutarnje poslove od 15. decembra 1885. zabranila krstit diete na to smutljivo i buntovničko ime.

Weber v. r.
kraljevski ured kao sud.

Da ne misli kojigod, da smo se mi ovo izmislili, kazat ćemo, da smo ovo čitali u njemačkoj novini „Neues Wiener Journal" od 5. o. mj. Tako vidite postupaju Niemci sa našom braćom Poljaci. Tako bi postupali s nami, da nam zapovedaju. I još imaju obraza rugat se Rusom, a sto puti su veći tirani od Rusa.

Starica od 89 let ubila nevestu. Neka Barbara Kaarich, starica od 89 let, va Velem Becskereku va Madjarskoj, ubila je na 1. ovega meseca, sekirom svoju bolnu nevestu, s kojom je živela va neprijateljstvu. Staricu su valje zaprli.

Buri opet pod puškom. Kako je poznato, Buri su se u zadnjem englezko-burskom ratu, nakon trogodišnje krvave borbe i nakon što ih bijaše poubijeno više od polovice, predali Englezom, koji su njim obećali, dati samoupravu (autonomiju), obću amnestiju (oprost) i odštetu za popraviti uništene farme. Sada Englezi od svega toga nedaju ništa, a siromasi Buri pogibaju od biede i jada. Ovako će ih prisiliti, da opet ugrabe oružje i da se ogledaju sa starim krvopijom John Bullom.

Delo u Novoj Zelandiji prestaje sve više i više. Sa svim tim dolazi tamo mnogo našega naroda, osobito iz Dalmacije, od kojih malo koji nadje dela, a većina se mora na trošak konsulata povratiti izmučen i istrošen kuć.

Crnci na izložbi u St. Louisu. Na prostoru, koga zaprema svjetska izložba u St. Louisu, u sjevernoj Americi, ne smije nijedan crnac dobiti ništa za jesti ili piti, premda ih na tisuće i tisuće na dan posjeti izložbu. To je takozvana amerikanska sloboda!

Potres. Na 10. o. m. oko podna oćutio se je u Firenci, Bologni i Pratu lahki potres.

Nova zlatna zemlja. Jaku zlatnu žilu našli su pred nekoliko dana u području Mont Stuart, u državi Washington u sjevernoj Americi.

Burski junak Cronje, koji se je u burskom ratu kod Pardeberga sa 3000 Bura branio proti 30 tisuća Engleza, dok se napokon nije morao predati, producirat će se sada u jednom cirkusu u St. Louisu. Na to ga nagnalo veliko siromaštvo. U ratu je najme izgubio sve svoje premoženje.

Kolera u Carigradu. Javljaju iz Carigrada, da je tamo buknula kolera. Dosada ih oboli 25 na dan.

Olomučkim nadbiskupom bio je na mjesto odstupivšeg Dr. Kohna imenovan Dr. Bauer, dosadanji biskup u Brnu, a grof Huyn bijaše imenovan biskupom u Brnu.

Kobasice od slonova mesa. U Gentu u Belgiji, morali su ovih dana ubiti jednog slona (elefanta), koji je već dugo godina živio u zoološkom vrtu. Njegovo meso kupio je jedan tamošnji mesar, koji je iz istoga učinio ništa manje nego 3800 funti frankfurtskih kobasica, koje je tako rekuć „na grabanju" prodao. Svi koji su te kobasice pokušali, kazali su, da su bile uprav delikatne. Srce, koje je težilo 40 funta, prodao je trgovac na „feto" kako nekakovu relikviju.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

(Nastavak).

5. Rogoč. Ovu bolest nalazimo na šljivah ili čečpah, a prouzročuje ju gljivica jednaka onoj, koja prouzročuje kvrčenje lišća na breskvah, kruškah i trešnjah, i koju smo opisali u broju 21. našega lista.

Na šljivah ćemo više puta viditi medju zdravimi šljivami i takovih, koje su stisnute, protegnute i zavite, te vise kako male vrećice. U početku su bielkaste boje a kasnije svjetlo žute poput slame. Unutra su prazne. Narod je zove „kilavci ili rogoči".

Ove se godine vidja dosta takove bolesti. Vidjaje se i drugih godina, al obično ne zadaje mnogo škode kod nas, gdje se šljive ili češpe goje osamljene, a ne u šljivicih kako to biva u Bosni, u Hrvatskoj i u Slavoniji.

Gljivice, uzrok toj bolesti, pojave se i prezimljuju na mladicah. Od mladica se razšire dalje i dodju do cvieta, pa tu prouzrokuju, da se plod počme razvijati onako nenaravno, kako smo gore rekli, da požuti, okilavi i odpadne.

Proti toj bolesti nema drugog sredstva, nego da se odstrane sve kilave šljive ili češpe čim se je opazi, da jih se strese sve u izkopanu jamu i ta pomieša sa negašenim vapnom. Ovo će sve gljive uništiti.

Mladice napadnute od rogača izgledaju nekako kržljave. Čim se na njima bolest pojavi, treba je odrezati do staroga drva i izgoriti. Ovo obrezavanja ima se provesti u ljetu čim prije, da mladice, koje poslije potjeraju mogu prije zime dozrieti.

Kako dobro sredstvo pokazalo se je i škropljenje sa raztopinom od 2% modre galice i 3% negašenoga vapna prije i poslije cvatnje.

(Nastavak sliedi.)

Ča je novega po svete?

Austro-Ugarska. Austrijski parlamenat je na dopustu. Delegacije su svršile svoj posao nakon što su dozvolile ratnom ministarstvu kredit od 400 miljuna kruna za skupnu vojsku. Radi tih preogromnih zahtjeva ratnog ministarstva, nastala je u obim stranam monarkije prava strava. Uslied tih troškova za vojsku, država će se još dublje zakopati u dugove, javni će se tereti još povećati, pučanstvo će još više osiromašiti, pak će do malo vremena doći do „kraha". Kod „cercla", što ga je cesar i kralj držao nakon delegacija, govorio je takodjer sa talijanskim zastupnikom iz Trsta, Mazzorana. Ovaj reče kralju, da Talijani Austrije jedva očekuju, da dobiju u Trstu talijansku univerzu, kralj da je nato odgovorio, da te universe neće u Trstu nikada biti.

Izmedju hrvatskog i magjarskog kraljevinskog odbora vode se još uvjek pregovori radi financijalne nagode izmedju Hrvatske i Ugarske, premda bi se bili morali već 31. svibnja prekinti. Magjari bi htjeli i u buduće požerati sve hrvatske milijune. Premda tvrde, da oni uzdržavaju Hrvatsku, neće da Hrvatska sama upravlja svojimi financijama i to zato ne, jerbo na godinu ukradu Hrvatom milijune i milijune njihovoga novca. Sada se u Hrvatskoj povela silna agitacija za financijalnu samostalnost. Tako je u nedelju 12. o. mj. bila u Zagrebu velika skupština za financijalnu samostalnost. A naš parlament? On miruje sada, jer su gospoda u Beču zaposlena oko toga, kako bi slomili česku obstrukciju i oživili parlamenat.

Srbija. Na 11. o. mj. prošla je jedna godina, da su bili ubijeni u Biogradu srbski kralj Alexander Obrenović i njegova žena kraljica Draga. U Markovoj crkvi obdržavale su se zadušnice za pok. kraljevski par. Pripravljalo se za taj dan veliko slavlje, ali su zastupnici tudjih država u Biogradu proti tome protestovali i zagrozili se, da će ostaviti Biograd. Radi toga se svečanost odgodila na letnicu izbora Petra Karagjorgjevića srbskim kraljem.

Francuzka. Ministar Combes ima velikih neprilika radi zakona o kongregacijama. Odkrilo se sada, da bijaše ministru-predsjedniku Combes od Kartuzijanaca ponudjena nagrada od 2 miljuna franaka ako njihov red izključi od broja onih kongregacija, koje se moraju seliti iz Francuzke. Ministar Combes nije taj pokus podmićenja prijavio sudu, pak ga zato sada njegovi prijatelji u francezkom senatu napadaju.

Rusko-japanska vojska.

Va oveh zadnjeh osam dan čitale se po novinah sva sila viesti iz skrajne Azije, no moramo reć, da su skoro sve te glasine bile izmišljene. Jedno je stalno, najme to, da se Port-Artur još vavek drži, da ruski brodi izlaze na more i davaju Japoncem tri sto muká, dočim se Kuropatkin va Mandžurije igra Kurokiem, glavnim japanskim zapovednikom, kako mačak s mišom. Svakako još malo i mi ćemo čut velike stvari.

Oglas.

Kotarska bolestnička blagajna u Voloskom obdržavati će u nedelju, dne 26. junija 1904. u 10 sati prije podne, u dvorani „Narodnog Doma“ u Voloskom, svoju redovitu

godišnju glavnu skupštinu

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika posliedne glavne skupštine;
2. Izvješće uprave o družtvenom poslovanju u god. 1903;
3. Izvješće nadzornoga odbora;
4. Zaključak o godišnjem izvješću uprave i absolutoriji upravi za godinu 1903;
5. Izbor upravnog odbora;
6. Izbor nadzornog odbora;
7. Izbor obraničkog suda;
8. Slučajni predlozi.

Pravo glasovanja na glavnoj skupštini imadu odaslanici blagajničkih članova i zastupnici poslodavaca, koji bijahu izabrani dne 29. maja 1904.

Svi odaslanici i zastupnici, koji dodju na glavnu skupštinu, moraju donesti sobom izkaznicu.

U slučaju, da ne bude na odredjeni sat pristupio dovoljan broj odaslanika, obdržavat će se istoga dana u 10½ sati prije podne ovogodišnja glavna skupština sa istim dnevnim redom bez obzira na broj prisutnih odaslanika.

Kotarska bolestnička blagajna, Volosko.
dne 1. junija 1904.

Predsjednik:
Dr. Ivan Pošćić.

Oglas.

Šest hektolitara dobroga bieloga domaćega vina imade na prodaju kod gospodina **Josipa Pošćić-Cimbić** u **Zagrad** (Veprinac) **br. 54.**

Oglas.

Mjesečni sajam blaga u Kastvu.

Dne 23. o. mj. obdržavati će se u Kastvu na općinskom sajmištu drugi mjesečni sajam sa blagom. Isto će se tako i unapried obdržavati taj sajam svakog mjeseca na dan 23.

Već prvi takav sajam prošlog mjeseca bio je liepo posjećen, a sve dopeljano blago bilo je razprodano.

Nadati se imamo, da će na drugi mjesečni sajam biti dopeljano još više blaga, osobito iz prostrane Kastavšćine, obzirom na liepi uspjeh i prikladnost sajmišta.

Hodočašće

iz Trsata u Loret.

Ove godine bit će kao i prošlih godina hodočašće iz **Trsata u Loret**, i to dne **5. srpnja.** Polazak iz Rijeke utorak u 7 sati na večer, povratak na Rijeku u četvrtak dne 7., u 6 sati u jutro. Ciena ovom hodočašću iz Trsata u Loret i natrag za parobrod i željeznicu:

za II. razred **14 kruna,**
za III. „ **10 kruna.**

Predplata, koju prima Samostan O. O. Kapucina na Rijeci **traje do 20. lipnja.**

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lieh proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulozi,** pokvarenoj krvi, **zapekline, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocenjivo blagotvorneg djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekolike slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz blizu i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način prepriči **ranjavost** nogu i oduzimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lieh proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**
Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (ljeènički prepisi) točno i savjestno pripravljaju.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrumu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprave čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju) na Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

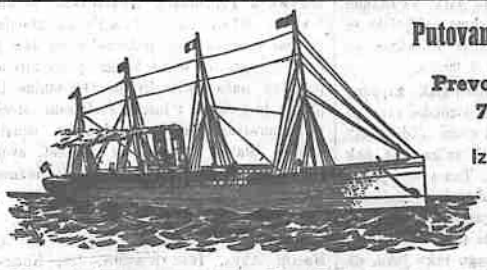

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 80** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba svake **subote i ponedeljka.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupališem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

Izvještaj

glavne godišnje skupštine

„Gospodarske Zadruge“ u Kastvu.

Na poziv g. podpredsjednika od 9. marča t. g. br. 33, uvršten u listovima „Naša Sloga“ i „Narodni list“ i posebno otisnut te razaslan svim članovima, obdržavala se je u Kastav-gradu u vrtu „Hrv. Čitaonice“ **dne 24. marča 1904.** redovita glavna skupština ove zadruge, sa sliedećim

Dnevnim redom:

1) Pozdrav predsjednika;
2) Izvještaj tajnika;
3) Izvještaj blagajnika;
4) Izvještaj revisionalnog odbora;
5) Izbor jednog člana zadružnog odbora;
6) Izdriebanje gospodarskog orudja;
7) Razni predlozi.

I. Pozdrav predsjednika.

Podpredsjednik g. Kažimir Jelušić otvara skupštinu u 9 ½ sati u jutro i pročita pismo velečg. g. Dra. Laginje, predsjednika ove zadruge, kojim pozdravlja sve prisutne članove i nečlanove, žaleć što ne može osobno doći, jer zapriečen bolešću u obitelji, obećaje ujedno, da će u bolje doba godine sazvati izvanrednu skupštinu zadruge. Predsjedatelj pozdravlja skupštinare zahvaljujuć im što su se u tolikom broju odazvali. Spomenuv preminulog zadrugara i blagajnika Vjekoslava Jelušića, kliknuše zadrugari: slava mu! Veseljem pozdravi na to g. Dra M. Trinajstića, kao tajnika posestrime zadruge Volosko-Opatijske, koji je i danas pohrlio na skupštinu, da obodri zadrugare. Skupština ga pozdravi sa „Živio!“ Spominje, kako je u početku i ova zadruga imala maleni broj članova, dočim danas prednjači svima u Istri, tako da ima više članova, nego desetak talijanskih ujedno. Očit je to znak, da se gospodari zanimaju za gospodarstvo i zadrugu, pohrliv na današnju skupštinu do 400 članova i više nečlanova.

Poziva za tim zadružnog tajnika, da izvjesti o radu zadružnog odbora u minuloj godini.

II. Izvještaj tajnika.

Gosp. Niko Žic pročita sliedeće:

Slavna skupštino!

Dne 1. febrara 1903. obdržavala se je posljednja glavna skupština ove zadruge, koja je izabrala novi zadružni odbor, ovaj se je zatim kostituirao izabrav sebi za predsjednika velečg. gosp. Dra Matka Laginju i podpredsjednika gosp. Kažimira Jelušića. Izbor ovaj bio je priobćen putem c. k. kot. poglavarstva visokom c. k. Namjestništvu, koje je taj izbor odlukom od 24. junija 1903. broj 15381 i potvrdilo.

Kostituirav se novi zadružni odbor, započeo je svoj rad, o kojem hoću evo ovime, da vas u kratko obavjestim.

Već minule godine napomenuo sam vam, da se je zadruga obratila molbom na Vis. Vladu, da bi joj bilo badava podjeljeno 10 hiljada amerikanskih loza, koje su zaista kasnije i stigle, te bile podieljene medju zadrugare, koji se za loze prijaviše.

Posebnom molbom obratilo se je na pokr. gosp. vijeće, da bi pčelarom u području ove zadruge pripomoglo moralno i materijalno t. j. da bi se isto vijeće zauzelo i poslalo u ove strane jednog učitelja pčelarenja, koji bi imao praktično pčelare podučiti, a materijalno time, da bi pojedinom pčelaru podielilo po koji komad pčelarskih sprava, ili doznačilo ovoj zadrugi iznos od kakvih 250 K, da ova naruči potrebite sprave i podieli ih medju pčelare. Odnosno na tu molbu bilo je ovoj zadruzi sa strane pokr. gosp. vijeća obećano, da će joj se po mogućnosti udovoljiti već u god. 1903, ili da će se istu uzeti u obzir u god. 1904. Minule godine nije se primilo ništa, a dali će se tekom ove što god, to je još ne poznato.

U savezu sa gornjim izvjestiti mi je, da je pokr. posp. vijeće ipak uvidilo potrebu, da bi pčelare širom Istre valjalo praktično podučiti i potaknuti na racionalno gojenje pčela i osobito kneta podučiti, kako ima postupati sa primitivnim ulom, a kako sa onim sa pokretnim sačem, te je u tu svrhu poslalo praktičnog pčelara Jakova Macillis u područja pojedinih zadruga. Isti bio je u ovih krajevih od 13. do 16. junija 1903. i pohodio sve pčelare, koji mu bijahu naznačeni i u koliko mu bijaše moguće. Kroz ta četiri dana bio je u županijah: Jurdani, Puži, Vel. Brgud, Matulji, Rukavac Veprinac, Blažići, Zamet, Srdoči, Jurčići te Rubeši i Kastav. Pčelar taj bavi se baš u veliko pčelarenjem te mu je isto glavnim zanimanjem.

Imao sam priliku biti s njime i čuti njegovu poduku, o kojoj mogu se povoljno izraziti.

Godine 1902. sagradila je občina Kastav liepo sajmište, za sad jedino za prodaju krmaka prilikom običajnih sajmova, nu uvidjajuć koli občina toli ova zadruga, da je občinarom potrebno mnogo blaga, poduzele su svaka sa svoje strane shodne korake, da bi se na istom sajmištu obdržavali mjesečni sajmovi.

I naša se je zadruga zato zauzela i posebnom molbom obratila na c. kr. kot. poglavarstvo, da bi ti mjesečni sajmovi bili oživotvoreni, osvjedočenjem, da bi isti kmetu vrlo koristili. Poznato je, da naš kmet ako želi kupiti ili prodati komad marve, morao ju dosad voditi ili ići tražiti na tudja sajmišta i to većinom izvan ove pokrajine.

Ustanovljenjem mjesečnih sajmova neće narod trebati, da ide na tudja sajmišta, da dangubi i troši, već će svoju marvu moći kod kuće i lakše prodati, zamjeniti ili kupiti. I zaista ova se je želja občinara i obistinila jer je občini jurve dozvoljeno da može obdržavati 12 godišnjih sajmova i to svakog 23. dana u mjesecu.

U savezu time priobćiti mi je, da se je ova zadruga pobrinula, da bi joj pokraj. gospodarsko vieće podielilo koji par krmaka za razplod, i bila su joj zaista podieljena dva para krmaka „Jorkshyre“, od kojih je predan u nastojanje Sušanj Matu u Brajani 1 par, a drugi Marčelja Antonu-Tomažev u Marčelji.

Krmadarstvo jest zaista važna grana gospodarstva u Kastavščini, jer tu skoro neima gospodara, koji nebi kroz godinu ugojio bar jednog ili više krmaka. Ovi pako bivaju svi dovažani iz vana, budući se u občini nebavi nitko uzgojem mladjh. Mnogi će reći što bih ja išao gojiti, kad mogu u svako doba kupiti već odgojenog krmka. Ali nek' mu sliedeća činjenica služi za poduku.

Od sajma Lucijine, 13./12. 1902. pak do uključivo dana 17./6. 1903. bilo je na občinsko ajmište u Kastvu dopeljano i razprodano 2576 krmaka, dakle jedva u pol godine. Računajuć srednju cienu pojedinog krmka na kruna 30·— proizlazi, da su kmetovi ovog kraja za nabavu tih krmaka izdali ogromnu svotu od K 77·280, ili oblo računajuć izdade Kastavščina kroz godinu 150·000 kruna. A kamo ide taj ogromni novac? U džepove stranih trgovaca i odgojitelja krmadi. Kad bi se dakle pojedini gospodar komu je to moguće, svojski zauzeo oko uzgajanja krmaka, taj bi zaista u toj grani gospodarstva našao svoju liepu korist.

Preporučam stoga svakom valjanom gospodaru, koji imade prostora i može da namakne dovoljno krme nek ne propusti, a da se ne bavi krmadarstvom.

I minule godine pri glavnoj skupštini bilo je govora o nabavi umjetnog gnojiva, nu zadružni odbor, obzirom na prostranost područja ove zadruge, i da nebi zadrugarom bilo od koristi dovažati taj materijal u Kastav a od ovud u pojedine krajeve, zaključio je, da bi pojedini gospodari iz jednog sela ili županije skupno kupili direktno kod Fabrike kemikalija na Rieci odnosnu količinu tih gnojiva, jer im je tako mnogo lakši dovoz, što se i unapred preporuča zadrugarom i kmetovom.

U godini 1903. nabavila je zadruga 50 kvintala modre galice (vitriola), koja uz preostatak od 1530 kilograma iz godine 1902. bila sva razprodana medju zadrugare uz povoljnu cienu od 64 helera po kilogr., to jest izpod one ciene što je zadruga koštala. [Za tekuću godinu naručila je zadruga 80 kvintala modre galice za svoje članove i to iste vrsti kao i prošlih godina a prodavati će se kilogram po 60 helera.

Glede bikova obratilo se je molbom od 25. marča 1903. na pokraj. gosp. vijeće, da bi joj podielilo barem dva bika mliečne pasmine, te joj je bilo odgovoreno, da su jednog bika predbilježili, ali samo u slučaju, ako štogod novca preostane od nabave bikova za druge zadruge. Nije se dakle dobilo ništa. Drugom molbom obratilo se je na Visoku Vladu odnosno na c. kr. Ministarstvo poljodjelstva, da bi se ovoj zadruzi podielilo 5 bikova ili dotičnu svotu za nabavu istih, budući opaža se občenito oskudica bikova u cieloj Kastavščini, naprama velikom broju krava. Ova je molba bila ustupljena pokrajinskom gospodarskom vijeću, te je isto u sjednici Permanentnog odbora od 17. decembra 1903. odlučilo da se ovoj zadruzi podieli u god. 1904. dva a po mogućnosti i treće bika mliečne pasmine.

Od lovnih taksa i globa iz godine 1902. primilo se je kruna 357·09.

Minule godine ustrojila se je u Puli „Gospodarska Sveza“ to jest družtvo, koje ima zadatak, da skrbi i savjetuje sva ostala Gospodarska Družtva i Zadruge, da im priskrbljuje potrebiti materijal te da jih kontrolira. U svakoj pokrajini imade takvo jedno družtvo, dočim je Istra u tom pogledu bila zaostala, pa je ustrojenjem istoga poboljšano djelovanje svih naših Gospod. Družtva i Zadruga. Kao članovi „Sveze“ pristupile je su i druge pa i naša zadruga uplativ istoj zadružni dio od kruna 100.

Da bi se kmetovi podučili u ciepljenju amerikanskih loza obratila se je uprava ove zadruge, na Visoko c. kr. Namjestništvo, da bi joj podielilo koju podporu, da mogu mladići iz ovog kraja ići u Krk i tu u vladinom vrtu podučiti se u ciepljenju.

Nu Namjestništvo nije prihvatilo ove molbe, jer da su odnosne podpore opredieljene jedino za Lošinjski kotar, a da se vinogradar i u ovom kraju uvježba u navrćanju amerikanske loze, odaslalo je isto Namjestništvo amo putnjućeg učitelja poljodjelstva gos. Ivana Sancin, koji je zaista u prostorijah ove Čitaonice dne 12. junija 1903. podučavao nadošle gospodare občenito u vinogradarstvu i specijalno u navrćanju naše na amerikansku lozu. Pozivu ove zadruge odazvalo se je 30 slušatelja, a želiti bi, da se unapred kod takvih predavanja broj slušatelja poveća.

Kako sam već gore spomenuo u okružju ove zadruge imade premalo bikova.

Pojedinom se gospodaru čini mučno, da sam na svoju ruku odgoji bika.

Zadružni odbor, da i tu priteče u pomoć zadrugarom i občinarom kupio je jednog mladog bičića od Širola Antona-Brnas i predao ga u nastojanje Jugo Ivanu-Hović (K 76). Isto je tako početkom ove godine Zadružni odbor zaključio da se kupi jednog bičića od Dukić Antona-Antičin i predao ga u nastojanje Radetić Franu u Trinajstići (K 90). Ali time nije odbor ove Zadruge doskočio silnoj potrebi bikova, već je u sjednici od 21./9. 1903. zaključio, da se nabavi dva ili tri bika, koji bi odmah bili sposobni za uporabu.

I doista mjeseca novembra, u smislu zaključka zadružnog odbora, uputio se je g. V. Kinkela u Sežanu i na račun ove zadruge kupio tri bika, sa potroškom od preko 800 kruna, koji bijahu predani u nastojanje Bačić Ivanu-Barunić u Srdoči, Radetić Franu-Pletič u Trinajstići i Poščić Josipu-Cimbić u Veprinac.

Nabavom ovih bikova zadruga je mnogo koristila gospodarima krava, ali s' druge strane izpraznila je posve svoju kesu.

Za pokriće tih troškova molilo se je pripomoć od pokraj. gosp. vijeća, nu ovo je molbu odbilo, jer da zadruga radi na svoju ruku i bez njihovog savjeta. Pitali smo isto vijeće u više navrata nek nam doskoči toj potrebi, nu isto ili škrtari ili za nas ne mari.

Nasuprot gornjem obratila se je uprava ove zadruge a isto za pripomoć glede tog izvanrednog potroška nabave trijuh bihova, na slavno obć. zastupstvo u Kastvu, koje joj je blagohotno podielilo znatnu podporu od kruna 400. A tako obratilo se je na slavno obć. zastupstvo u Veprincu, ali neima se još riešenja na ovu molbu.

Ovom je prilikom zadružni odbor zaključio, da zadrugari vodeć kravu pod naskok zadružnih bikova, plaćaju samo 1 krunu a nečlanovi po krune 2.

Time htjelo se je opomenuti gospodare, nek se u ovu zadrugu učlane ne samo radi tog, već i radi drugih razloga, jer je danas socijalno pitanje na dnevnom redu pa nek svaki uznastoji, da se u družtvo učlani. Što je pojedincu nemoguće, to je družtvu lakše izvesti.

U godini 1903. bilo je kod ove zadruge osigurano 357 komada goveda.

Od svakog se je plaćalo po 1 krunu, te se je dobilo kruna 357, pribrojiv k tomu dospjeli interes od hel. 65. iznaša ukupna osjegurnina K 357·65.

Tekom godine poginulo je 9 komada od osiguranih goveda, pa je ukupni iznos na jednake djelove bio podieljen medju unesrećene gospodare sa kruna 39·73 za svakoga, a ti jesu: Bačić Andre, Trinajstići 48, Zavidić Vjekoslav, Jurčići 65, Mohorić Mate, Hosti 60, Srdoč Ivan, Rubeši 92, Host Anton, Hosti 31, Perman Ivan Spinčići 15, Sušanj Ivan, Sroki 80, Bačić Franjo, Trinajstići 12, Vlah Ivan, Trinajstići 52.

Iza kostituiranja novog zadružnog odbora preuzeo je isti i zadružnu imovinu, te se je pronašlo, da zadruga posjeduje: 3 željezna torkula, 2 drvena torkula, 3 rezalnice, 1 plug, 134 škropilnice, 49 mješića za sumporanje, 1 škare za cieplienje loza, 1 mastomjer, 1 vaga sa utezi, 1000 brojeva za ždriebanje sa vrećicom i 2 sprave potrebite za rogato blago.

Tekom godine 1903, imao je zadružni odbor sjednicu koštituiranja, sedam odborskih sjednica i jedan dogovor.

Koncem minule godine brojila je zadruga 652 člana, a do sad prirasło je novih osam članova.

U minuloj godini iznosio je družtveni

prihod . . . . . kruna 2.184·91
razhod . . . . . „ 2.131·72

Proizlazi dakle višak od kruna 53·19

Nu nije se svakoj dužnosti moglo udovoljiti u minuloj godini, već se je to učinilo u tekućoj.

Pri koncu dužnost me veže, ako i žalobno, da Vam moram priobćiti da je dne 15. septembra 1903. umro odbornik i blagajnik ove gosp. zadruge blagopok. gosp. Vjek. Jelušić. On je bio od osnutka ove zadruge kao član i blagajnik iste. Slava mu!

Iza njegove smrti bila je pevjerena i nadalje uprava blagajne njegovom sinu gosp. Rudolfu Jelušić, koji istu do danas vodi u smislu zaključka zadružnog odbora u sjednici od 21./9. 1903. a danas je na Vama gospodo, da birate jednog novog odbornika, eventualno zadružnog blagajnika.

Napokon imao bih Vam priobćiti, da u zadružnom vrtu ono od loza, što je zasadjeno, liepo napreduje. Minule jeseni porezalo se je 2700 loza, a u prošlom proljeću zavabčilo se 2900 komada loza, od kojih se ulovilo 1600 komada. Koli loze, toli vabci jesu na prodaju, prve uz jednu krunu po stotini, druge uz tri krune po stotini.

Od istih prodalo se je već dosad njekoliko, a ostale stoje na razprodaju zadrugarom i občinarom, te koji želi kupiti nek se prijavi kod nadstojnika zadruž. vrta u selu Široli-Brnasi.

Izcrpiv ovime u kratko rad zadružnog odbora molim, da to Slavna skupština izvoli primiti do znanja.

Skupština prima izvještaj tajnika do znanja i kliče mu „Živio“!

III. Izvještaj blagajnika.

Gosp. Rudolf Jelušić, privremeni zadružni blagajnik pročita pojedine stavke obračuna za god. 1903., a iza toga bio je pročitan i predložen proračun za god. 1904 kako sliedi:

Obračun za godinu 1903.

Rubrika	Prihod	Svota K	h
	Ostatak koncem god. 1902	374	45
I.	Članarina: *a)* od članova po K 2 .	1174	—
II.	Darovi	50	—
III.	Prihodi družtvenih poduzeća itd. . .	—	—
IV.	Interesi uloženog novca	8	20
V.	Lovne karte (takse i globe)	357	09
VI.	Od zem. gosp. vieća u Poreču pripomoć za orudje i blago	—	—
VII.	Razni prihodi	221	17
	Ukupni prihod K	2184	91

Rubrika	Razhod	Svota K	h
I.	Pisarnički paušal	180	—
II.	Izložba blaga	—	—
III.	Prinos unapredjenju gospodarstva .	118	80
IV.	*a)* Dobava sjemenja, orudja i blaga .	1277	29
	b) nabava amerikanskih loza . . .	3	35
V.	Novci uzeti na posudu	—	—
VI.	Prinos družtvenom listu	—	—
VII.	Novac uložen na kamate	—	—
VIII.	Razni potrošci	552	28
	Ukupni razhod K	2131	72

Prispodobiv prihod od K 2184·91
sa razhodom od K 2131·72
proizlazi višak od K 53·19

Nakon pročitanog obračuna razjasnio je i protumačio pojedinu stavku prihoda i razhoda g. predsjedatelj. Tom je prilikom ujedno iztaknuo aktivne i pasivne zaostatke družtvene imovine, te naveo sumaričan broj članova, koji jesu članarinu za minulu godinu uplatili i koji do danas nisu. Ovih posliednjih imade 127, pa ih pozivlje, da svatko ovrši svoju dužnost, ako žele da zadruga još uspješnije radi.

Proračun za godinu 1904.

Razhod	Svota K	h
I. Uprava:		
a) pisarnički paušal i nagrada tajn.	100	—
b) blagajnička nagrada	40	—
c) za brigu i pohranu zadruž. orudja .	30	—
d) obć. podvornikom za urvč. poziva	30	—
II. Izložbe	400	—
III. 1. zadružni vrt	500	—
2. pripomoć za unapredjivanje gospod.		
a) za pčelarstvo	300	—
b) upisnina dvojice članova u družtvo sv. Jeronima	20	—
c) predbrojba na gospod. listove . .	24	40
IV. Dobava orudja, sjemenja i blaga:		
a) pripomoć za uzgoj bikova . . .	800	—
b) za škropilnice	300	—
c) mješići za sumporanje	150	—
d) orudje za izždriebanje na glavnoj skupštini	250	—
V. Nabava amerikanskih loza	—	—
VI. Novac uložen na interese (2 utemelj. glavnice po K 40)	80	—
VII. Razni i nepredvidjeni troškovi . . .	216	—
Ukupno K	3240	40

Prihod	Svota K	h
I. Članarina	1000	—
II. Darovi	—	—
III. Prihod družtvenih poduzeća	30	—
IV. Interesi uloženog novca	2	40
V. Prihodi lovnih taksa i globa . . .	300	—
VI. Prinos zem. kulturnog vieća:		
a) za škropilnice	300	—
b) za nabavu bikova	800	—
c) za pčelarenje	300	—
d) za zadružni vrt	500	—
VII. Razni prihodi	8	—
Ukupno K	3240	40

Gosp. Predsjedatelj pročita

IV. Izvještaj revisionalnog odbora

vrhu pregleda zadružnig računa u godini 1903 kako sliedi:

Pregledano, usporedjeno sa pojedinimi stavkami i namirami, te pronadjeno u podpunom redu sa prihodom od 2184 K 91 p. i razhodom od 2131 K 72 p., dakle sa viškom 53 K 19 p., slovom pedeset i tri krune i 19 para.

Kastav, 18. marča 1904.

Pregledači računa:

F. Dukić, v. r., **Vinko Blečić**, v. r., **Ivan Vlah**, v. r.

Poziva iza toga skupštinu, da se izjavi, ako imade koji štogod opaziti ili prigovoriti na zadružni obračun i po odboru predloženi proračun za god. 1904. Ne prijaviv se nitko, daje na glasovanje odobrenje obračuna i proračuna.

Prihvaća se jednoglasno.

V. Izbor jednog člana zadružnog odbora.

Kako je već prije spomenuto preminuo je polovicom minulog septembra zadružni odbornik i blagajnik Vjek. Jelušić. Odbor povjerio je za tim privremeno vodjenje zadružne blagajne pokojnikovom sinu g. Rudolfu Jelušić, koji je taj posao obavljao jurve za živa otca. Pri izboru novog obornika preporuča se, da bi se izabralo osobu, koja bi mogla ujedno preuzeti i zadružnu blagajnu.

Predlaže se, da bude novim odbornikom izabran gosp. Rudolf Jelušić.

Predsjedatelj daje taj predlog na glasovanje, koji je bio jednoglasno i prihvaćen.

VI. Izždrebanje gospodarskog orudja.

Medju doživotne članove družtva sv. Jeronima u Zagrebu učlanilo se je „na sreću“ zadrugare: broj 236 Širola Mate-Ulijanić, Sroki i 137 Stanić Frane, Kastav.

Srećkanjem dobiše po jedan nož zadrugari:

broj
125 Nadarbina Fanello, Kastav
23 Spinčić Ljudevit, Spinčići 53
347 Francetić Anton, Saršoni 102
221 Lučić ud. Marija, Sroki 81
325 Mandić Andre, Perenići 68
268 Sinčić Vjekoslav, Matulja 34
92 Srdoč Ivan-Matičev, Rubeši
119 Drnjević Mate, Spinčići 6
371 Lenac Anton, Hosti 61
93 Jardas Jakov, Brnčići 59
24 Lučić Andre, Marčelji 69
104 Rubeša Andre, Spinčići 19
100 Bačić Ivan, Jurčići 63
102 Širola Mate, Sroki 66
254 Kinkela Mate, D. Rukavac 38
138 Munić Ivan, Kastav 34
72 Rubeša Josip-Osojnak, Kučeli 72
318 Jelovica Mate, Brnčići 53,
239 Grgurina Ivan, G. Rukavac 20
176 Drnjević Leonardo, Kastav
65 Mavrićić Frane, G. Rukavac 13
265 Dukić Dionizij, Kastav 98
169 Srdoč Ivan, Srdoči 13
15 Kundić Mate, Pobri 16
293 Turak Ivan-Viskotić, Spinčići
312 Dukić Vjekoslav, Kastav 40
233 Kučić Josip, Pobri 7
398 Tibljaš Mate, Hosti 56
85 Mihelić Frane, Kučeli 21
237 Puž Ivan, Pobri 36
377 Slavić Ivan, Pobri 52
148 Jurdana Andre, Rubeši 56
313 Lučić Josip, Sroki 63
89 Zamlić Božo, Jurčići 51
133 Srdoč Josip-Morić, Jurčići
388 Aničić Ivan, Trinajstići 44
316 Milić Josip, Sroki 12
247 Srdoč Ivan, Srdoči 7
153 Dukić Anton, Kastav 103
36 Lučić Jakov, Marčelji 73
259 Rade Ivan, Perenići 57
255 Cetina Ivan, Brnčići 58
124 Nadarbina Drnjević, Kastav.

Po jedne škare:

broj
127 Peščica Anton, Brnasi 10
82 Jelušić Franjo, Kastav 35
832 Mavar Andre, Rubeši 3
22 Vlah Ivan, Trinajstići 54
273 Grgurina Ivan, G. Rukavac 14
258 Sušanj Frane, Zvoneća 16
257 Jelovica Andre, Brnčići 26
260 Sušanj Mate, Jurdani 61
362 Turak Ivan, Brnčići 16
392 Dukić Anton, Trinajstići 30
394 Blečić Vjekoslav, Zamet 69
396 Dukić Frane, Kastav 104
249 Kinkela Frane, Zvoneće 40
37 Francetić Frane, Saršoni 101
164 Srok Josip-Perac, Sroki
95 Jlrinčić Ivan, Kastav 59.

VII. Razni predlozi.

Prijaviv se za rieč g. Dr. M. Trinajstić, zahvali se na pozdravu podpredsjednika i poruči pozdrav sa strane posestrime zadruge u Voloskom. Veseli ga veliko zauzimanje članova za ovu zadrugu, jer iz toga uvidja, da nisu to samo članovi na papiru, kako se to negdje drži, već se je mogao i osvjedočiti, da ti članovi i vrše svoje dužnosti uplaćujuć redovito članarinu i baveć se uspješno gospodarstvom. Opominje članove i u obće kmetove nek uznastoje poboljšati svoje posjede i baviti se racijonalnije gospodarstvom, a ne uvjek ostati pri starom držeć se zastarjele poslovice: „pleti kotac

kô i otac". Nije bo uputno nit koristno, kako se to čini u Kastavščini, da kmet na jednom te istom komadu obradjenog zemljišta hoće da imade svega po malo. Tu mu je naime vinograd, vrt, žitarice, krumpir, repa, kupuz i dr. Valjani gospodar morao bi uvidjeti, da to naide tako, jer mu jedne rastline uništaju plod drugih. Kako će loza valjano uspjevat medju žitaricami? Ove naglo potjeraju, a loza ostane zakopana, ugušena bez zraka bez sunca.

Poznato je da loza imade danomice novih neprijatelja i da imade oko nje mnogo truda i troška, a vino je u ovim stranama ipak glavni proizvod. Uz vinogradarstvo nuždno je, da kmetovi prionu uz živinogojstvo. U Kastavščini imade doduše veliki broj krava muzara. Pa i paše imade dovoljno. Bliza i dobra je prodaja mlieka na Rieku, Volosko i Opatiju. Ali žalostno je i štetno, što svaki gospodar šilje sam za sebe svako jutro po jednu žensku sa 6—10 litara mlieka, da ga razproda u jednom od navedenih mjesta. Sam jedan čovjek uz malena kola i jedno konjče, mogao bi obavljati taj posao za cielo jedno selo, za stotinu nosilica mlieka. Koliko radnih sila bi se pri tom prištedilo? Kolikom trudu bi se pri tom izbjeglo? Preporuča se s toga najtoplije nek bi se ustrojila jedna, a makar i dvie, tri mliekarske zadruge, osvjedočen, da bi ove uspješno radile obzirom na veliki proizvod mlieka u Kastavščini.

Hvale je vriedno, što je ova zadruga ipak prva u Istri ustrojila osiguranje blaga. Nu to osiguravanje jest primitivno, trebalo bi isto preustrojiti. Crkne li kojem gospodaru govedo, taj mora, ako je isto osigurao čekati predugo na odštetu, a i tada dobije neznatnu svotu. Kad bi mu pako ta osigurnina bila odmah izplaćena, vriedila bi mu za dvostruko. „Tko odmah daje, dvostruko daje". Glede osiguranja blaga pobrinula se je i zadruga u Voloskom, te je ponovno vladi poslala na potvrdu pravila. Kad budu nama ta pravila odobrena, mogla bi i ova zadruga u korist svojih članova ustrojiti redovito družtvo za osiguravanje blaga. Kako ste čuli podpora nam se ne daje, s toga radimo sami za sebe i uzdajmo se u svoje sile.

Skupština pozdravi govornika sa „Živio".

Pop Niko Butković pozivom na rieči predgovornika, veli, da su ovdje posjedi uzorno obradjivani. Nije moguće imati posebnih kultura, jer je Kastavščina prenapučena a zemljišta obradjenoga ima premalo, sualjedno oskudieva i na plodovih. Obradjivanje zemlje jest tegotno, jer neimajuć tegleće marve tu se rigola, kopa i prekapa sve na ruke. Dakako, da treba posjede umno obradjivati i dobro gnojiti, pa kad bi još pojedini gospodar u povećem posjedu sagradio malenu šternu ili zdenac, da bi tu uspješno mogao se baviti uz ostale usjeve i vrtlarstvom, jer se povrće brzo i lahko prodaje na Rieci i u Opatiji. Preporuča i on, da bi se ustrojila mliekarska zadruga, jer bi se time prištedilo radnih sila. Napominje priču o Svatopluku, kako je isti sinove opomenuo, da imaju živiti u slozi, jer kako pojedini od njih nije mogao prelomiti, škrčiti onih sedam štapova vezanih u svešanj, tako da neće niti njima moći neprijatelj naškoditi, budu li složni. Slogom dakle napried i u našem gospodarstvu!

Gosp. podpredsjednik odvrati na to, da će zadružni odbor nastojati, da se u području ove zadruge ustroji mliekarska zadruga, te da budu shodna poduzeta glede redovitog osiguravanja blaga.

Odbornik gosp. Jurinčić Ivan pritužuje se kako nam crvići na grožđju čine znatnu štetu. Sam da je pokušao kuhati duhan i tom vodom za tim škropiti i namazati trs osobito petljike grozdova. Drži da mu je taj pokus uspio.

Gosp. Dr. M. Trinajstić uzvraća mu na to, da nije od potrebe da se duhan kuha, već nek se putem zadruge obrati za nabavu estrakta tabaka, uporaba kojeg će imati povoljnijeg uspjeha, a kmet manje brige. Danas se taj estrakt na upit može dobavljati u prodavaonicah duhana.

Pop N. Butković opaža, da je u vinogradu pokušao braniti se proti crnom palu, uzev u tu svrhu na 100 litara vode 30% željeznog vitriola, 25% sumpora i 3% vapna. Ovom da je smjesom trsove namazao, i to prije, nego što počeše pupiti.

Gosp. podpredsjednik Kažimir Jelušić, govori podulje o „vinskoj klauzuli", te o šteti, koja se nanaša trgovini domaćeg vina uslied ugovora izmedju Austrije i Italije, glede uvažanja talijanskog vina. Da se nebi taj ugovor obnovio, sva gospodarska družtva poduzimlju shodne korake. Primorski trgovački gradovi obilno su obskrbljeni talijanskim vinom, a domaće se zapostavlja, tako da ga naš nevoljni kmet ne može prodati, ako ne uz gubitak. Dosadanja uvozuina na talijanska vina bila je prenizka, kad bi ista bila i dvostruka jednako bi se ta vina uvažala u našu državu, što bi uviek bilo na uštrb domaćem prometu. Predlaže s toga, da bi glavna skupština ove zadruge izvolila i zaključiti i prihvatiti: da se na vis. vladu podnese prosvjed, da se ne obnovi ugovor s Italijom uz poznatu štetnu po nas klauzulu glede uvoza talij. vina, a u slučaju, da se taj ugovor obnovi, nek se uvozna pristojba na talij. vina povisi na K 40, po svakom hektolitru.

Skupština uz odobravanje prihvati ovaj predlog jednoglasno.

Kako minule tako i ove godine preporuča zadrugarom i kmetovom, da se predplate na gospodarski list „Pučki Prijatelj", što izlazi u Krku, a stoji na godinu samo K 2.

Predlaže za tim, da bi se obratilo sa strane ove zadruge na vis. vladu i pokr. gospodarsko vieće, da bi se i u ovom kotaru dobilo njekoliko podpora-nagrada za gradnju valjanih štala, kotaca i gnojišta. Čistoća, zdravlje i red, potrebno je koli čovjeku toli živini. Uredimo li stanove ovih, to je i nama koristnije i zdravije. Naši stariji zadovoljavali jesu se i s manjim, ali danas moramo se pokazati napredniji u svemu.

Napomene napokon, da imade gosp. Fr. Carlavaris jednog telčića oberintalske pasmine, kojeg trebalo bi u smislu pogodbe pridržati za daljnji razplod. Pita s toga skupštinu da li se hoće tog telčića sa strane zadruge kupiti i predati u nastojanje za daljnu uporabu.

Prihvaća se nabavu tog bičića.

Zadrugari iz Blažići, Sroki i Srdoči (Grbci) mole, da bi im se dalo na uporabu još te po jednu škropilnicu, budući im nedostaju one što ih već imaju, a da bi svi mogli na vrieme poškropiti traje.

Sa strane zadružne uprave obećaje se udovoljiti njihovoj molbi.

Predsjedatelj poziva skupštinare, da li imade još te koji štogod predložiti. Neprijaviv se nitko za rieč, zahvaljuje skupštinarom na mnogobrojnom odazivu i diže skupštinu u 12 ½ sata poslije podne.

Gospodarska Zadruga

Podpredsjednik: **Kažimir Jelušić.** Tajnik: **Niko Žic.**

Dodatak.

Račun o modroj galici. Kako je već tajnik u svojem izvještaju spomenuo, preostalo je koncem godine 1902. modre galice 1530 kg., koja se posvema razprodala.

Primitak:

za 1530 kg po 64 pare iznosi . . . . . K 979·20

Izdatak:

podmirenje duga tvornici u Aussigu	K	157·—
6% kamati od 1. studenoga 1902 do 15. lipnja 1903	„	5·95
Povratak predujma zadr. blagajni	„	266·94
Povratak zajma Lučić Antonu	„	400·—
6% kamati od 1. siečnja 1902. do 3. kolovoza 1903	„	13·—
za magazin i razpezanje	„	76·50
Uknpno	K	919·39
Preostaje viška	K	59·81

Primitak:

za 5000 kg. po 64 pare . . . . . K 3200·—

Izdatak:

ciena modre galice po 62 pare tvornici u Aussigu	K	3100·—
Vožnja Jurdani-Kastav	„	17·—
za magazin i razpezanje	„	250·—
Ukupno	K	3367·—
Proizlazi manjak	K	167·—

Kako je razvidno iz posliednjeg računa bila je modra galica razprodana članovom izpod ciene, tako da je manjak od 167 K bio pokriven iz sredstava zadružne blagajne.

Založila „Gospodarska Zadruga" u Kastvu. Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija. 1066-4

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cijena mu je na godinu 6 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseb ice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk om.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 25. Volosko-Opatija, u četvrtak 23. junija 1904. God. IV.

400 milijuna.

Već smo javili u „Narodnom listu", da su austro-ugarske delegacije dozvolile u svojem zadnjem zasjedanju skupnomu ministarstvu rata trošak od 400 milijuna kruna za „kanune i bajunete", te za druge vojničke svrhe. Kad je ministar rata u zadnjih delegacijah zahtjevao tu ogromnu svotu, zahvatila je prava strava, strah i trepet sve delegate. Mnogi, a na vlastito Česi, digli su junački svoj glas proti tomu atentatu na gospodarstveni obstanak austro-ugarskih naroda. Od kada obstoji austro-ugarska monarhija, nije se zahtevalo tako ogromnoga potroška za vojničke svrhe. Ipak je gospodarstveno stanje naroda u monarhiji bilo kud i kamo bolje i povoljnije nego je baš sada. Uslied mnogogodišnjih nerodica, uslied parlamentarne, trgovačke i industrijalne krize s ove i s one strane Lajte. nastala i ovde i onde velika bieda, veliko siromaštvo, koje najbolji dio pučanstva monarhije tjera iz domovine, da u tudjem svietu zasluži koliko mu treba, da preživi sebe i svoje družine. Trgovina i obrt pada, zaslužbe nema skoro nikakove, porezi i državni dugovi rastu od godine do godine, a ministri financija jedne i druge polovice države tako rekuć i ne misle na drugo, nego kako bi upeljali kakov novi porez. Ta već smo hvala Bogu došli do toga, da kmet, koji na svojem imanju, u znoju svoga čela pridela jedva toliko, da on i družina mu ne umru od glada, mora plaćati takozvani porez od lične dohodarine (personalni porez). Nu sva ta bieda, sve to siromaštvo, ne smeta austro-ugarskoga ministra rata, da u vojničke svrhe potroši 400 milijuna kruna. A zašto to? Zato, jer Austro-Ugarska mora biti velevlast, zato, jerbo Austro-Ugarska mora ostati u trojnom savezu, zato, jerbo naš dragi saveznik Njemac zahteva od nas sve više pušaka i kanuna, da ga u slučaju potrebe možemo obraniti od njegovih neprijatelja a od naših dosadanjih najboljih prijatelja.

Ministar rata veli: moramo pomnožiti i poboljšati artileriju, moramo graditi nove ratne brodove, jer i ako smo u prijateljstvu sa svimi drugimi državami, ipak se moramo pripravljati za rat. Istina je doduše, da koji hoće mir, mora biti spreman na rat, ali da se toliko potroši na jedanput za ratne priprave, to nije ni pametno, ni razborito, jerbo se tako može gospodarstveno upropastit cielu državu. Godine 1870., kad se je vodio prajzko-francuzki rat, bila je za našu državu velika pogibelj da se i ona umeša u ratne pustolovine. Te godine je ministar rata zahtjevao od delegacija 83 milijuna forinti za vojničke svrhe. I premda bijaše tada pogibelj rata za našu državu jako velika, ipak nisu delegacije dozvolile u tu svrhu više nego samo 40 milijuna forinti. Sada pak, kad nema nikakove pogibelji rata, ministar zahtjeva za vojsku 400 milijuna kruna, a delegati čine doduše malo kiseli obraz, ali ipak glasuje većina njih za taj kredit, a narodi monarhije neka se muče, neka se ubijaju, da tu ogromnu svotu sakupe. Najžalostniju ulogu kod glasovanja delegacije za taj kredit igrali su talijanski delegati a med njimi i istarski delegat Dr. Bartoli. Oni su se od svojih izbornika bojali glasovati za taj kredit, a od vlade su se bojali glasovat proti istomu, pak su liepo ostali doma. Se zna, ne meće njim račun zamjerit se sa vladom, kad ih ona u svemu podupira, a navlastito u tlačenju Hrvata i Slovenaca u Istri i Primorju.

Dr. Bartoli suzdržeć se glasovanja u tom pitanju, nije niti pomislio na korist istarskoga puka, nego samo na korist svoje talijanske stranke. Oni naši zavedeni Slavunci, Istrijanci, koji kažu, da nisu ni Talijani, ni Hrvati, nego Istrani, ali ipak uvjek glasuju za Talijane, neka razmišljaju o postupanju istarskoga delegata Dr. Bartolija u ovom vrlo važnom pitanju, pak neka pitaju malo svoju savest, ako su pametno i pošteno radili kad su glasovali za talijanskoga zastupnika a proti čovjeku svojega roda i jezika.

Rusko-Japanski rat.

Mnogo se već pisalo, nagadjalo i prorokovalo u različitim listovima o tome, u novijoj historiji najznamenitijem ratu.

Poznato je, da je pretežna većina svih svjetskih novina u rukama čifuta, koji silno mrze sve, što je slavensko, a osobito našu braću Ruse, koji su te krvopije čovječanstva već često pedepsali po zasluzi.

Čifuti izlijevaju svoju gadnu žuč po stupcima prodane štampe tako, da si istina pravog položaja prokrči tekar njekoliko dana kašnje put u javnost.

Svi kuju u zviezde žute Japance, te proslavljaju silnim udivljenjem „sjajne pobjede" istih.

Po njihovu je Port-Arthur već njekoliko puta pao; Rusi pate tobože silni glad, oni su bacili u svojoj zdvojnosti svoje ratne brodove u Port-Arthuru u zrak, Aleksej i Kuropatkin su u vječitoj svadji, Kuropatkin bježi proti Mukdenu itd., a u samom Petrogradu se tobože dogadjaju različiti atentati.

Mi pak znamo iz sasvim pouzdanih i vjerodostojnih izvješća vojnih strukovnjaka, u najobjektivnijim novima, da je sve, što je slavni i umni vojskovodja Kuropatkin poduzeo, učinio baš velikom strategičkom umjetnošću, te se pokazao vrlim strategom i, da je njegovo uzmicanje proračunano, i za svakog nevojnika očevidno, jer njemu dolazi dancmice na ratište po sibirskoj željeznici od 3—5000 momaka sa svim potrebitim vojnim materijalom.

Do tjedan dva nastupit će u Mandžuriji kišovito doba, koje svaku veću ratnu operaciju isključuje i, koje traje od 8—10 tjedana. Za to razdoblje njegova će armada narasti za novih 200.000 do 250.000 momaka, dočim spremaju Japanci već sada zadnju pričuvu na bojište.

Njekim našim malodušnikom samo kažemo, budite mirni, neuznemirujte se i ne zdvajajte usljed svake senzacijonalne vijesti iz čifutskih i englezkih vrela, jer znajte, da čim više Rusi uzmiču i za sobom pustoše, tim sjajniji jih čeka uspjeh, i čim Japonci više zabrazde u unutarnjost Mandžurije, tim će biti strašnija njihova katastrofa.

General Linjević već se počeo javljati iza ledja glavne armade Kurokijeve, a paralelno s njime operira u Koreji slavni general ratobornih kozaka Rennenkampf.

Podlistak.

Prosvjetom k slobodi.

Mnogo puti čuje se i čita ove rieči, a razume li svaki, što one znamenuju i što se njimi misli reć? Ja mislim, da ima još mnogo našega naroda, ki to nezna, pak sam namislel dve tri o tom napisat.

Prosvjeta znamenuje ono isto, što i rieč znanje ili nauk, a dohaja od rieči prosvetit, nekemu pamet prosvetit. Pa kako se to more nekemu pamet prosvetit? To se more učinit znanjem, naukom. Ako neki malo zna, ako ima va glave malo ale niš znanja, njemu je pamet neprosvećena, on nima svetlosti, on je zaostal za drugemi, on je još zapućen, kako se ono običaje reć. Dan današnji svaki hlepi za znanjem, svaki bi otel, da no zaostane, svaki bi otel, da mu se no reče, da je zapućen, jer zna, da ki više zna, toliko više i valja. Što će danas čoveku novci i bogatija, ako niš nezna, ako nima va glave niš? Više valja znanje nego imanje — govori naša narodna rieč, a to je istina, jer ki ima znanja, on će po malo lahko prit i do imanja. Bogme svaki vidi, da se svagdje i va sveh stvarih danas prvo svega pita, koliko ki zna, a ne koliko ki ima. Više puti se vidi, kade jedan siromah, ki ima va glave malo više znanja, ki je prosvetlen, prevari i osramoti i najvećega bogataša, ki je zapućen. Po znanju i umenju se danas ljudi sude, a ne samo pojedini ljudi nego i celi narodi. Ako je va jednem naroda više učeneh ljudi, ako taj narod ima malo nepismeneh, taj je narod visoko držan, taj je narod va celem svete štovan. A s druge strane do naroda, ki niš nezna i kod kega ima čuda nepismeneh, malo se ale niš ne drži.

Znanje se prvo svega zadobije va školah. Tu je početak svemu, tu se djete počne učit pisat i čitat, a bez tega ne more kašnje čovek doć do većega znanja. Zato je potreba, da imamo dosta škol, da sva naša djeca budu imela prilike naučit se ono, što je danas najpotrebitije svakemu čoveku.

Znanje se zatim zadobije čitanjem dobreh knjig i novin. Kad se djete nauči čitat i pisat, pa kad svrši školu, neka ne zapušća knjigu, neka ne pozabi i ono, što se je naučilo, već neka i napred više puti zame dobru i korisnu knjigu i novinu v roki. Neka mladić pita svojga bivšega učitelja, župnika i druge školane ljude, da mu pošude ku dobru knjigu ili novinu, pa neka to čita, a po mogućnosti na glas pred drugemi ljudi. Tako će on sam naučiti mnogo stvari, ke te mu kašnje va življenju koristit, neće pozabit ono, što je va škole naučil, a moć će, ako na glas pred drugemi čita i njih mnogo naučit.

Najzada nauči se mnogo i iz razgovora sa školanimi ljudi, i iz propoviedi va crekvi i iz pučkih predavanja.

Što znamenuje rieč sloboda, to more svaki razumet, ako malo promisli. Slobodan je onaj, ki je sam svoj gospodar, ki ne odvisi od nikoga, kemu drugi ne zapovedaju. Dan današnji želi bit svaki slobodan. Osobito onaj, ki je bil jedanput slobodan pa je tu slobodu zgubil, želi da i opet bude slobodan, da i opet bude sam svoj gospodar. Ptica, ka je bila slobodna, kad ju ulovimo i zapremo va gajbu. tuče kljunom va žice, htjela bi opet van, htela bi, da opet bude slobodna.

I narod, ki je pod tudjom zapovedi, kemu drugi zapovedaju, kemu drugi davaju zakoni i kroje pravicu, želi i uzdiše za slatkom i zlatnom slobodom. Jedanput, dokle su bila drugačija vremena, drugačije se je živelo, nego dan današnji. U staro vrieme zapovedal je on, ki je bil jači, ki je imel više vojske, više oružja, a dan današnji nije tako. Danas se je vojska s oružjem promenila va vojsku sa znanjem. Danas je jači i moćneji onaj, ki više zna, ki je prosvetleniji. Narod, ki ima više učenih ljudi, va kom svi ljudi znaju pisat i čitat, narod, ki je prosvećen, je danas moćan i jak, taj narod mora da bude sam svoj, mora da bude slobodan. Sloboda se danas dobije znanjem, prosvjetom, a ne oružjem.

Ako je jedan narod danas pod tudjom zapovedi, ako nije slobodan a želi se oslobodit te tudje zapovedi, neće to s ničim lakše postignut nego znanjem. Kad svi člani toga naroda budu znali čitat i pisat, kad svi od najmanjega djeteta pa do starca, i žensko i muško, budu znali svoje pravice i svoje dužnosti, kad svaki bude znao najpotrebiteje stvari, ke mora svaki znat, kad svaki bude prosvetlen, onda će taj narod prvo ili kašnje morat doć do podpune slobode.

I naš narod u Istri, i mi istarski Hrvati i Slovenci nismo slobodni, nismo sami svoji, jer nam drugi zapovedaju, jer nam drugi davaju zakone i kroje pravicu, kako je njih volja i kako je za njih bolje. S našim

Proti jagu odposlati general Stackelberg, sa svojih 40 hiljada momaka, ima zadaću, smetati u uspješnom operiranju Kurokijevo lijevo krilo i čete Okujeve, a ne možda (kako pisahu neke novine), da hrli pružiti pomoć Port-Arturu, koji je niti ne treba, jer valja znati, da je Port-Artur jedna od najsilnijih pomorskih tvrdjava na svijetu, sagradjena u modernom stilu, koja sastoji iz 3 silnih tvrdja, 20 srednjih tvrdja i 12 predtvrdja, bez onih u zadnje vrieme nabacanih silnih obkopa i vanjskih baterija. Na svih ovih tvrdjah je namješteno do 350 velikih topova, ne ubrojiv k tomu one, koje se smatralo na ratnim brodovima suvišnim, te namjestilo na obkope.

„Zlatna gora“ ima uprav ogromne topove, t. j. 30·8 cm., te se može iz nje pucati uspješno na more i na kopno. A posada broji preko 30 hiljada momaka.

Tvrdjava ima veliku množinu provijanta za više mjeseca, te izvrstnu pitku vodu, a municije za više godina.

Samo u svrhu, da se obkoli Port-Artur, valja zauzeti ponajprije tri reda dobro utvrdjenih gora i obronaka u visini od 800 do 1000 stopa nad morem.

A kolike poteškoće čekaju Japance, — kad bi i zauzeli te gore — tekar kod namještenja svojih težkih obsadnih topova, koji se nalaze još pred Talijenvanom na usidrenim 25 prevoznim parobrodima sa ostalom vojskom, koja čeka na izkrcanje, dok se polove sve ruske morske mine, oko 1600 na broju.

Ti topovi pak nemaju niti izdaleka one preciznosti i jakosti kaošto topovi ruskih tvrdjava.

Tvrditi se može, da su Japanci zagrizli u veoma tvrdu kost, na kojoj bi se mogle zdrobiti i čeljusti i zubi.

Ako su Japanci kod kinezke tvrdjave Kinčua, zaposjednute po Rusima, morali sa pet puta većom armadom i uz sudjelovanje ratnih brodova, bez kojih nebi bili ništa opravili, više dana navaljivati, te žrtvovati 15 hiljada momaka, kakvih će tekar groznih gubitaka biti pred portarturskim utvrdama i zidinama. Dogoditi bi se moglo generalu Oku, da mu na poluotoku Kvantungu cijela vojska pogine bez uspjeha.

Isti japonofilski „Standard“ čudi se Japoncem, što u ludo žrtvuju svoj najbolji materijal oko Port-Artura, budući pad jedne tvrdjave nema nikakva osobita upliva na uspjeh i svršetak rata.

Zadnje vijesti javljaju, da Kuropatkin proračunano uzmiče na svoj crti proti Mukdenu, a general Kuroki dobiv 20.000 momaka pojačanja prodire.

Ulaz u luku Port-Artur je sasvim slobodan. Ratne oklopnjače „Retvisan“ „Pallada“, „Pobjeda“ i „Cesarević“ su opet sposobne za boj.

Japansko brodovlje se je silno skrčilo, jerbo je izgubilo osim oklopnica „Hatsuse“ i križara „Ašima“, još ratne brodove „Fuji“ i „Jašima“, koji su žestoko od mina havarirani. Vladivostočka eskadra prikazala se na 30 milja pred Port-Arturom dne 7. t. m., ali se morala radi silne magle vratiti u Vladivostok. (Vidi zadnje vijesti.)

Mornarica.

Razvoj kr. hrvatske nautičke škole u Bakru i najnoviji pokret za nabavu školskog broda.

(Nastavak.)

Za putovanja, koja bi se mogla obaviti za vrieme ferija, težko će se uvjek tovar naći, pa će morati farijalna plovitba spasti na trabakulsku navigaciju, a pošto svakom trgovačkom brodu mora biti svrha, da što prije stigne u odredjenu luku, neće se moći broda upotrebljavati u naučne svrhe, koje ne smiju mjeriti vrieme i držati se jednoga smjera. Njemci nam mogu biti najboljim primjerom u tom pogledu. Oni imaju obe vrsti školskih brodova, te im prvi služe, kao ploveća nautika, a drugi za propisanu navigaciju. Prvi bez drugoga može biti i uspješno djelovati, ali drugi bez prvoga težko. Za navigaciju iza svršenih nauka, neka se brinu parobrodarska družtva i brodovlastnici, koji do sada nisu u tu svrhu baš nikakovih žrtava doprinjeli.

Medjutim stvar nije više u pitanju, nego se je prešlo oživotvorenju. Puema parilikama provadjaju se i planovi različito. Magjari, koji u obće visoko dižu nos, projektirali su takav brod od K. 1,000.000, a trošak bi pokrili dobrovoljnim prilozima.

Prije godinu dana započelo je skupljanje priloga, ali pošto čitava stvar počiva na slabom temelju, neće se kanda tim putem doći do školskoga broda, nego drugim načinom.

U Austriji su pošli drugim putem. Ondje misle, da će najlakše doći do broda pomoću dionica. Odbor je za to već sastavljen i stvar je u toku. Bilo ovako, bilo onako, ali doskora će Austrija i Ugarska imati svoje moderne školske brodove, o čijoj važnosti i absolutnoj potrebi nitko više ne dvoji.

IV.

A što je u Hrvatskoj? Da li se tamo uvidja potreba školskoga broda? Sa zadovoljstvom moram naglasiti, da je tamo sviest narodna u novije doba visoko poskočila, te se živo nastoji u svakome pogledu oko materijalnoga i moralnoga podizanja naroda. Osobito se uvidila velika opasnost, koja Hrvatima na moru prieti, pa je zato obće uvjerenje, da treba jedini onaj zavod, koji im osjegurava budućnost na moru, usavršiti tako, da može svoje pitomce spremiti za uspješnu borbu sa naravi i sa ljudskom silom. Kapitala imamo dosta, koji se doduše sada radi naše neorganizacije nalazi u tudjim rukama. Po naravi dobri smo pomorci. Pak, ako budemo imali i savremenu spremu, niko nam neće moći nahuditi.

Kad je prošle godine položen prvi temeljni kamen zgrade, koju je hrvatska vlada sagradila za nautički zavod u Bakru, počelo se govoriti, da bi se doskora morao nabaviti i školski brod. Nije dugo potrajalo i eto, sastao se odbor uglednih pomoraca i interesanata u pomorstvu, da stvar pretrese i učini shodne korake. Dva su se pitanja imala riešiti. Jedno je bilo, da se odluči, kakav bi brod najbolje odgovarao svrsi; a drugo, kako bi se trošak podmirio. Prvo pitanje bilo je lahko riešiti. Jer, izkustva stečena sa „Margitom“, mogla su poslužiti kao najbolji osnov za rješavanje. Uvaživši, kako je prije spomenuto, zadaću, koju ima jedan nautički zavod i, kako se mora odgojiti jedan pomorac, bude riešeno, da se nabavi moderan školski brod na jedra i na paru, koji bi popunt „Margite“ služio za praktičnu naobrazbu pitomaca. Ovaj brod, koji bi bio omotan kao bark, imao bi stroj, koji bi ga mogao tjerati sa 8—9 milja brzine i, imao bi razvodnju (déplacement) 600—700 tona. Nadalje bi služio kao internat za 60 učenika strukovnih pet razreda. Drugo je pitanje bilo teže rješiti, jer, teško je bilo naći načina, kako bi se dobavila potrebita svota. Konačno je odlučeno, da se obrati na sav narod u Hrvatskoj i Slavoniji, ali na takov način, da nikome ne bude teško, dati svoji prilog. Sastavljen je radi toga memorandum, koga je podpisalo preko 100 najuglednijih ličnosti u Primorju. Tim se memorandumom, moli visoka hrvatska vlada, da ovaj podhvat preporuči svim občinama u Hrvatskoj i Slavoniji, da iz svojih občinskih kasa doprinesu svoj dio u tu svrhu. Računajući, da bi upravo svaka porezna občina jednom na svagda mogla dati i mnogo dala u takovu svrhu 15—20 for., skupila bi se na taj način svota od 100.000 forinti.

Iz „Tršć. Ll.“

Domaće vjesti.

† **Vinka Marjanović.** Prošlega petka u jutro umrl je va Kastve Vinko Marjanović, večevredni ravnatelj občinskega ureda va Kastve. Veliki je to gubitak za pokojnikovu vnu obitelj, za dobru njegovu gospodju, za zaslužnega i svem našem narodu dobro poznatega sina mu Milana, hrvatskega književnika i urednika „Crvene Hrvatske“. Veliki je to gubitak za kastavsku občinu, kojoj je nezaboravni pokojnik služio svom dušom svojom, veliki je to gubitak za naš narod, kome je pokojnik izgojio dva vrla mlada sokola. Bilo mu je istom 56 godina. Va svoje je vrisme bio obć. tajnikom va Veprince, a kasnije va Pazine. I va jednem i va drugem mestu ostavil je za sobom lepu uspomenu. Preseliv se va svoje rodno mesto va Kastavgrad, on je izpunil sve nade, ke su se va njega postavljale. Pošten, savjestan, plemenit, bio je upravo na diku svojem rodnem mestu, a upravo zlata vredna desna ruka onoj poštenoj duši, dičnemu glavaru Kastav-grada, gosp. Kazimiru Jelušiću, i sa svojim savjestnim radom mnogo doprineo, da je občina Kastav došla na glas kao prva občina va celoj Istre.

Pokojnik je inače bio vedre i vesele ćudi. Tih, a dobar, on je osvajao svačija srca, pak nije čudo, ako danas uz njegovu tužnu obitelj žali i tuguje za njim sve ča ga je poznavalo. Ucviljenoj obitelji, napose prijatelju našemu Milanu, naše najiskrenije saučešće, a dobrom pokojniku mir i pokoj! Bog ga pomiluj!

Sprovod ovoga vrednoga i revnoga činovnika občine Kastav obavio se je na dostojanstveni način, subota u 5 sati popodne. Na sprovod došla je većina župana Kastavske občine, mnogo občinskih zastupnika i savjetnika sa gradonačelnikom gosp. Kazimirom Jelušić na čelu. Nije manjkao ni zaslužni naš zastupnik prof. Spinčić. Sa strane c. k. kotarskog glavarstva u Voloskom došao je na sprovod u zastupanju odsutnoga gosp. kapetana, tajnik gosp. Hübner. Zastupana bijaše takodjer občina Volosko i Pazin. Ova potonja položila je na odar svoga bivšega zaslužnoga tajnika krasan vienac. Isto tako položili su preliepe vience občinsko glavarstvo Kastav i načelnik Jelušić. Premda bijaše pokojnik dugi niz godina marljivi tajnik občine Veprinac, ipak nije tamošnje občinsko glavarstvo smatralo vrednim, da pošalje na sprovod bar jednoga svoga zastupnika. Šta ćete! Pok. Marjanović bijaše vjeran sin svoga roda, a u Veprincu vedre i obiače sada oni, koji su za Judin novac zatajili svoj rod i jezik, pak nisu valjda htjeli prisućem jednoga od svojih mameluka kod sprovoda okužiti čisti kastavski zrak. I pravo su učinili, jer čovjeku kad ih vidi zlo dodje.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Antuna Bregovca K. 3, sakupljenih na predlog gosp. Vinka Kinkele, kod krsta kćerke gosp. Serafin Samt.

Krstićev pajdaš odsudjen. Subotu, na 18. o. mj., vršila se pred tršćanskim porotnim sudom, glavna kaznena razprava proti Krstićevom pajdašu, Ivanu Jardas Garić iz Mučićeve ravne, radi zločina razpačavanja krivoga novca. Mjeseca febrara o. god. je najme Ivan Jardas Garić promenio kod trgovca Dehleve u Jurdanih i kod oštara Slavić u Puših po jednu kartu od 20 K. Dehleva i Slavić su te karte htjeli dalje dati, ali se je pri tom opazilo, da su krivotvorene, te su ih odmah nosili Jardasu natrag, koji njim je novac vratio a krivo banke zapalio, veleći, će ih je primio na Rieki od nepoznatega Talijana. Molio je još Dehleva i Slavića, da nijednomu o tom ništa ne povedaju. Ipak je žendarmerija doznala i odpeljala Jardasa na Velosko, u hotel Virant. Na razpravi branio se je Jardas, da je krive banke primio na Rieki za dobre, od jednoga nepoznatega Talijana. Dokazalo mu se pak, da je već prije jedanput putovao u Rmia, u gornjoj Italiji, po krivi novac. Porotnici su se osvjedočili o krivnji Jardasa, te ga je sud odsudio na tri godine težke tamnice i na postavljenje pod policajnu pazku nakon kazne. Tako prodje svakomu, koji bi se htio na nepošteni načina obogatiti. Poštenje traje najdulje.

Talijansko tiranstvo u Malom Lošinju. Danas je pod bubnjem na gradskom trgu i oglasima na uglovima, zabranila ovdješnja občina pjevanje kroz dan i u noći, i to po svim gradskim ulicama i na svakom rajestu, kud se je do sele orio naše pjesme jek. Policija, — u koliko se nas tiče — marljivo vrši svoju službu, te se zalstava čak u dvorova privatnika, braneć pjevanje i plašeć globom do 20 K. Ljuto ih boli, što je u poslednje vriema naša pjesma poplavila Lošinj, pa hoće, da ju na taj, do sele nečuveni način uguše. Nego narod se neda, te se sa prozora i stanova i nadalje ori hrvatska pjesma, a mladež naša, naši sokolovi i mile lošinjske vile, trobojnicom na prsima šeću gradskim ulicama. Da najdostojnije odzvanimo toj skrajnoj samovolji i strahovladi naše slavne občine, pozivljemo rodoljube, ma kud živili, da se pod lozinkom: „Napried za spas Lošinja!“ sjete naše velemaskinu „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

U to ime polažem, eto prvi, a blagajnu ovdješnje Podružnice, svoj maleš obol od 2 krune, čvrstom nadom, da neće ostati osamljen. Napried za spas Lošinja!

Ča s cimiteri! Kako su se naši čitatelji mogli osviedočit, mi se nikada ni ne osvrćemo na pisanje onega nesrećnega matuljskega rinegata. Ne osvrćujemo se na one ča blezga, zač mi nikada to ni ne čitamo. Zač, ča ćete najzada nać va onoj njegovoj krpe? Niš drugo, nego proti popom, fratrom, proti kapucinom. I to kako da na svete nima drugeh stvari i drugeh ljudi, nego samo popi i popi. A zač pa toliko laje na popi? Za to, ča su ga ono jedanpat, kad je bil mlad, stirali ča od seminarija. Kako je poznato, Krstić bi bil rad postal pop, ale kako je bil od vavek naprasit i kako je rado gledal za ženskemi, a popu je to strogo zabranjeno, njega su stirali ča iz seminarija. I pravo su učinili. Ale sada njim se on osvećuje. Govore, da va svakem broje svoje krpetini, laje na popi i da proti njim izmišlja svega i svačesa. Ča ti on svega ne izmišlja! A izriga ih svakakoveh: i grdeh i smradneh ali najveć bedasteh. Čujte ovu, pak mi recite, da ni škoda za oni beči, ča mu ih Talijani davaju za njegovo drljanje!

Ima va zadnjem njegovem liste članak „Pop“. Tu se čitaju ove besedi:

Finalmente umrete i misleći, da ste se njega (popa) rešil, pustite, da Vas zakopaju va vašem jardinu, kade vam je tako lepo bilo, kada ste živel. Šior no, ou (pop) pride s njegovemi, zame vaše telo, nosi ga va crekvu .... itd.

Tako piše Krstić. Ki ne veruje, neka zame v ruki zadnji broj „Prave Nesloge“, pak će se osvedočit.

On bi dakle otel, da se svaki čovek da zakopat va svojem vrte — onako kako se zakopava blago, mački, pasi, glisti itd. Lepo bi to bilo. Recimo Slocarić umre. Njegov sin Alfonso ga na zapoved Krstićevu zakopa va vrte pred kućom. Ma prit će vreme, da zikopaš kompir ale repu. I Alfonso zame i vaspeta motiku i gre kopat. I onako ne misleć na niš, mej jednim kompirom i drugim, on ti na jedanpat zikopa vanka ovde jedno uho, onde jedno ruku, tamo jedan postol . . . Na jedanpat ti mu se pod motikom prikaže neč tvrdo, a veliko.

---

se novci barata, kako drugi žele, naš se hrvatski jezik proganja i zapostavlja, naša se narodnost prezire, neda nam se dosta škol, mi smo s jednom rieči robovi, mi smo sužnji. Talijani u prvom redu nas gnjave i potišću, oni nam zapovedaju, akoprem je našega naroda v Istre skoro dvaput više nego njih. Svemu je tomu krivo neznanje našega naroda. Znanja, prosvjete prije svega nam treba, ona je jedina moguća, da nas oslobodi izpod tudjega gospodstva. Zato moramo mi, koji nešto više znamo, kem je bilo dano poć va škole, prosvetlit naš narod, treba ga va svakoj prilike podučit tako, da svaki naš čovek bude znal ono, što mu je najpotrebitije. Narod pak sam mora se skrbet, da svoju djecu pošilja va školu, da mu se ta djeca nauče čitat i pisat, a kad odrastu da čitaju korisne knjige i novine i, da svaki i svagdje gleda, da se što više nauči, da bude što više prosvjetlen, onda ćemo vidjet, da su prave i istinite one rieči: „Prosvjetom k slobodi“.

—ić

— Ja mana, ki kompirina! — zavapije Alfonso i poteče doma s onim čadom. Susedi se strču, svi gledaju i gledaju kakov je to kompir, a to ti je Slocarićeva glava.

Evo to bi otel Krstić. On bi otel, da se ljudi zakapaju kako blago. Ma ćete reć, od kega se je on to navadil? Trebeda, od one Ambrozinkine device, s kom je ono imel posla, i ka je brizno dete razrezala na kusi i pohitala va gnojišće.

Mjestne vjesti.

Patentašem do znanja. Izkaz osobne tecevine za godinu 1904. procienbenog kotara Volosko, izložen je od 25. junija do 9. julia 1904. kod c. k. poreznog odiela u Voloskom na javni uvid.

Stari sudbeni polozi. C. kr. kotarski sud u Voloskom daje do znanja, da se kod njega nalaze već preko 30 godina u sudbenih polozih sliedeći predmeti:

a) u gotovom:

Derencin Anton (ostavinska masa)	K.	58·45
Tomičić Ernest, Volosko (ostav. m.)	„	28·35
Raičić Julijo, Volosko	„	1·05
Tominić Vinko	„	21·—
Marotti pop Klement	„	87·71
Marotti pop Klement	„	108·63
Nepoznata masa	„	6·73
Slavić Frane p. Ivana, Perenići	„	14·68
Ovršna parnica Milić Mata proti Blašić Ivanu	„	74·40
Neumann Teodor, c. k. financ. resp.	„	56·14
Dorčić Ivan proti Maurović Matu	„	31·68
Dukić Anton sa Vlah Jele	„	58·46
Vjekoslav d' Emili, c. kr. inžinir (ostavinska masa)	„	42·40
Blažinić ud. Marije baštinici, Lovran	„	39·67
Blagar Mate Veprinac, proti Mavričić Mare	„	—·80
Lazarić Frane, Skalamera Mate, Peršić Anton proti Skalameru Andru i Muscardin Petru	„	20·—
Minak udova Marija Opric	„	28·24
Francioni Anton proti Negovetić Fr.	„	6·—
Blečić Mate, mornar, koji se izgubio po moru	„	104·21
Lovrić Anton, mornar, koji se izgubio po moru	„	174·81
Dukić Mate Antičin Kastav ostav.	„	137·20
Društvo južne željeznice proti Perčić Jurju, Puži 41	„	51·04
Društvo južne željeznice proti Perčić Ivanu, Puži 38	„	10·—
Društvo južne željeznice proti Slavić Antonu, Pužić 47	„	43·20
Društvo južne željeznice proti Brižan Ivan, Brgud 52	„	3·40
Društvo južne željez. proti Hrvatin Marija, Brgud 64	„	29·20

b) u dragocienostih:

Marić Ivanica (ostavina)	„	27·33
Farožić Marija, Bersеč (ostavina)	„	8·75
Bačić Niko	„	16·80
Minak udova Marija iz Oprica	„	14·—

c) u vriednostnih papirih:

Stiglić Ivan (zadužnica)	„	3423·—
Trinajstić Jure (zadužnica)	„	135·33
Bradičić Jakov (zadužnica)	„	376·11
Sirola Anton (zadužnica)	„	120·10
Sušanj Ivan i Andre, Perenići	„	76·80
Tomašić Jerolim, Perenići (jamčevna izjava)	„	600·—
Marotti don Klement (obligacija i kontrakt)	„	1704·70
Lazarić Franjo, Kraj (jamčevna izjava)	„	514·70
Mld. Mihalić Josip od Ivana, Opatija (nagoda)	„	483·02
Mld. Franović Josipina i Kristina p. Josipa iz Berseča (obvezn.)	„	3000·—
Barković Josip (obveznica)	„	400·—
Jurdana Josip Kovačić, Jurčići obl.	„	300.—

Svatko, koji misli, da imade kakovo pravo na te predmete, mora to pravo prikazati i dokazati kod spomenutog suda u vrieme od 1 godine 6 tjedana i 3 dana, od 23. decembra 1903. računajuć, jer će se inače svi ti predmeti ustupiti c. k. financijalnoj blagajni na korist erara.

Neprijatelji rodnoga mjesta. I naše Volosko spada u područje lječilišta Volosko-Opatija. Nego od lječilišta nema Volosko nikakove koristi. Na leto dodje u Volosko najviše pedeset stranaca, dočim ih u Opatiju i Vasansku dodje na leto do 25 tisuća. Ipak je i Volosko jako prikladno za zračno lječilište i morsko kupalište, te bi i ono moralo početi već jednom napredovat. I bi sigurno, da tomu napredku Voloskoga ne postavljaju zapreke nekoji domaći ljudi. Pitalo se je nekoje Vološćake, da ustupe nekoliko od svoje zemlje za novu gornju cestu. Oni su za to zahtevali toliko, da se tu cenu nebi moglo nikako platit. Nekoji drugi htjeli su kupit u Voloskom nešto zemlje za gradit kuću, zahtjevalo se od njih za zemlju toliko, da njim je prošla volja zidat kuću. I tako sami Vološćaci zapriečuju napredak Voloskoga.

Kopru gradu u Istri.

Kada se pomolih na kapiji tvojoj,
Prvi put ugledah „mletačkoga lava",
Gdje poražen leži, klonula mu glava,
Sudbini gdje jadan pokori se svojoj.

Okom na okolo gledah na sve strane,
Svud nadpise vidjeh mletačkog gospodsva,
Popucali lanci hrvatskoga robstva,
Hrvatska je svoje preboljela rane!

Hrvatska već majka, domovina mila,
Robske lance kida, robske lance stresa,
Tako eto braćo stvara Bog čudesa,
Ni jedna nas više neće svladat sila.

Spominjajuć Tebe, domovino mila,
Srce mi se ganu, duša tuži moja,
Širom Europe vjerna djeca Tvoja
Za dušmana kletog i krvcu su lila.

Za dušmana velim vjerna djeca Tvoja
Širom Europe sijala su kosti;
Bježi, tugo bježi, suzâ već je dosti,
Spašena je Istra, danas već je svoja!

Ivo Grahovac.

Svega po malo.

† Zmaj Jovan Jovanović. Ovaj slavni srpski pjesnik, prijatelj i gorljivi zagovaratelj hrvatsko-srpske sloge, umro je 14. o. mj. u Kamenici u Banatu. Dr. Jovan Jovanović-Zmaj rodio se je 24. studenoga 1833. u Novom Sadu, gdje mu otac bijaše načelnikom. Svršivši gimnaziju u Novom Sadu i Požunu, učio je pravo u Pešti, Beču i Pragu. Godine 1861. vrati se kući, gdje postade gradskim bilježnikom. Nego ta suhoparna služba ne bijaše za njegovu pjesničku dušu, te ju ostavi i posveti se književnosti i pjesničtvu. Godine 1863. bje imenovan ravnateljem zavoda „Tökölianum" u Budimpešti, gdje je takodjer svršio medicinske nauke. Kao liečnik stekao si je glas u Banatu, Beogradu, Beču i Zagrebu. Zmaj Jovan bijaše najveći srpski lirski pjesnik. Izdao je zbirke pjesma „Gjuliće", „Gjuliće uveoce", nadalje spjevao je razne pjesme u „Srpskom letopisu", u hrvatskom listu „Nevenu". Godine 1871. izdao je šaljivu igru „Šarana". Preveo je „Taldiju" i „Toldijinu starost" od Oronyja, „Viteza Jovana" od Pötöfija, „Demona" od Lermontovljeva. Zaslužio je poštovanje i ljubav svih Srba i Hrvata, te Slavena u obće. Slava Zmaj Jovan-Jovanoviću!

Grozna nesreća u New-Yorku. Nedelju, 15. o. mj. imala su školska djeca njemačko-luteranske crkve sv. Marka, u Newyorku izlet, sa parobrodom „General Slocum". Kod East-River kod Hellgate, nastala je na tom parobrodu vatra, koja se je tako brzo razširila, da ni bilo moguće spustit niti barke u more. Buduć je obala od jedne i druge strane jako strma, nije se moglo niti nasukat parobroda. Tako se je moralo prepustit parobrod svojoj sudbini. Na istom je poginulo do 1300 ljudi, najviše djece. Celi grad Newyork je radi ove nesreće u žalosti. Grozno je vidjet roditelje, kojim su djeca na tom parobrodu poginula. Nekoji neće da vjeruju, da su njim djeca mrtva, zovu ju, popituju druge ako su njim ju vidjela, kidaju si vlasi od žalosti. Takove nesreće nije se još u Newyorku doživilo.

Talijanski advokat iz Gorice pobjegao. Poznati talijanski „capo partito" u Gorici, advokat Dr. Graziadio Luzzato, pobjegao je prošli tjedan iz Gorice, ponesav sobom 240 tisuća kruna, ukradenih svojim klientom. Kažu, da je išao u Krf, činit društvo tršćanskomu advokatu Dr. Angeli, koji je pobjegao u Krf radi nekojih svinjarija, počinjenih u Trstu.

Atentat na finskog guvernera Bobrikova. Dne 16. o. mj. o podne, bio je guverner finski, Bobrikov, na stubištu senata u Helsingfors, sa trimi hitcima iz revolvera teško ranjen. Atentator je neki Eugen Schamuan, sin jednoga senatora. Za razlog toga atentata navadja se politički fanatizam. Finska je ruska provincija, koja je sve do godine 1898. imala svoju autonomiju (samoupravu), svoje zakone, svoj jezik. Godine 1898. postao je Bobrikov guverner Finske, te počeo energično rusificirat Finsku. To je izazvalo kod finskoga pučanstva silno nezadovoljstvo.

Bobrikov je 17. o. mj. uslied dobivenih rana umro.

Žena varalica. Prošloga proljeća došla je u Mürzzuschlag, u gornjoj Štajerskoj, jedna elegantna dama, koja je odsjela u hotelu Lambach. Prijavila se kao barunica plemenita Lützov, 26 godina stara. Odmah po svom dolazku upoznala se je sa kotarskim poglavarom Hervojem pl. Kirchberg, koji se u nju tako zaljubio, da ju je u augustu godine 1903. vjenčao. Odmah po vjenčanju počeli su nekoji sumnjat o identičnosti te gospodje, tim više, što je ona govorila sada, da je ruska plemkinja, sada opet da pripada njemačkomu plemstvu. Prošli tjedan bila je svečanost, 50-godišnjica gradnje željeznice na Semeringu. Kod te svečanosti bio je i kapetan Kirchberg sa svojom ženom. Na jednom pristupi k gospodji kapetana jedan gospodin, te njoj reče glasno: „Ta vi ste još moja zakonita žena!" Gospodji je na to tako pozlilo, da su ju morali odpeljati u Beč u bolnicu. Doznalo se je kasnije, da je sa krivimi dokumenti prevarila kapetana Kirchberga. Ona se najme ne zove Lützow nego Singer.

Vrhunac tatovske bezobraznosti. Neki dan nalazio se je brigadir parižke policije na vrlo živahnom trgu „de la Madalaine", da nadzire promet kočija i da se ne dogodi kakova nesreća. Na jednom opazi, da mu manjka jedna medalja, kojih je imao mnogo pričvršćenih na jednom zlatnom lancu na prsima. Misleć, da mu je pala, tražio ju po tlu, a ne našav je, nije se dalje brinuo, nego je dalje vršio svoju službu. Ali za četvrt sata opazi, da mu fali još jedna medalja, a kad mu se malo zatim izgubi i treća postade oprezan i počme paziti na prolaznike, koji su se u gnjet oko njega gurali. Nakon kratkog opazanja vidje kako se nečija ruka meša oko njegovih medalja, koje mu bijahu još ostale, zahvati čvrsto ruku i ulovi tata, koga dade odvesti na policiju. Ovdje je tat priznao, da se je u društvo još trojice svojih pajdaša okladio, da će policajnom brigadiru, dok bude isti vršio službu na „Place de la Madalaine", ukrasti na prsima sve medalje. Fini tati su to zar ne?

Tragedija zaručnika. Čitamo u Bukareštnih novinah. Grozna žaloigra dogodila se je ovih dana u Šabcu na Dunavu, u Rumunjskoj. Tamo imao se je vjenčati jedan austrijski konjanički častnik sa jednom tamošnjom uglednom, prekrasnom i izobraženom djevojkom. Mladi ljudi upoznaše se pred godinu dana u Opatiji, te se strastveno zaljubiše. Sve bijaše pripravno za vjenčanje. Dan prije vjenčanja prošetaše se zaručnici uz dunavsku obalu, te se raztaviše u najboljem razpoloženju, očekujuć nestrpljivo vrhunac svoje sreće. Zaručnik vratio se u svoj hotel. Nakon pô sata izadje opet, kako reče, da posjeti jednog svog prijatelja, za kratko vrieme se povrati u hotel, zatvori se u svoju sobu i prostrieli si glavu. Nije moguće doznati, koji ga je razlog naveo na taj očajni korak. Baš na dan, kad se imalo slaviti njegovo vjenčanje sa ljubljenom djevojkom, bijaše pokopan. Pred njegovim otvorenim grobom i u prisuća mnogobrojnih učestnika sprovoda, nesrećna je zaručnica poludjela. Sliedećeg dana odpremili su ju u jednu ludnicu u Beč, ali liečnici dvoje, da će ju moći spasiti. Zar nije to užasna nesreća? Ipak se iz iste možemo osvjedočiti, da imade na svjetu još tračak prave božanstvene ljubavi.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

(Nastavak).

Od šljiva, koje su ovom bolesti napadnute, ne smije se uzimati mladica za ciepanje, jer se tim bolest još više razširi.

6. R d j a je takodjer bolest, koja napada šljive, a kadkad i trešnje, mandalice, mandule i breskve. I nju prouzrokuje malena, sitna gljivica, koja se nasjedne na list. Na dolnjem licu lista se pojavi poput praška smedje ili kestenjaste boje. Pričinja se kao da je list rdjom posipan. To su trusovi, one male gljivice. Ovakov list kasnije požuti i za rana odpadne. Posljedica toga jest, da se mladice ne mogu razvijati i dozrievati, te lahko u zimi prozebu a plod ostane nerazvijen.

I proti toj bolesti se rabi isti liek kako i proti drugim, što jih sitne gljivice prouzroče, to jest: škropljenje sa raztopinom od 2°/₀ modre galice i 3°/₀ negašena vapna. To se čini u mjesecih aprilu i maju.

7. P j e g a v o s t je bolest, od koje trpe samo šljive. Javlja se na listu u obliku vrlo crvenih, okruglih, mesnatih i nabreklih pjega ili mrlja. Na dolnjoj strani lista su te pjege svjetlaste. List se usljed toga malo skvrči pa odpadne. Tim zaostaje u razvitku i drvo i plod.

I tu bolest prouzrokuje malena gljivica, koja prezimi zimu na opalom lišću, a u proljeću oživi i širi se od stabla na stablo.

Da se od te bolesti obranimo, treba da u jeseni poberemo i spalimo sve opalo lišće, u ranom proljeću okopamo zemlju oko stabla, a kad ono prolista, da ga poškropimo raztopinom modre galice i negašena vapna, kako smo to gore kazali za druge bolesti.

P j e g e. Druge vrsti gljivica prouzročuju pjege ili mrlje na lišću krušaka, šljiva, trešanja i oraha.

Na kruškah ćemo viditi više puta list kao da je nekom crvenkastom ili smedjom bojom poškropljen; nekoji list je pun malih luknjica kao da je prostrieljan.

Takovih mrlja i luknjica vidi se takodjer na lišću šljiva ili češpa.

Na lišću trešanja i breskava prikazuju se te pjege više crvene i krvave, a kadkada i smedje boje. Bivaju više okrugle. Ove se pjege u sredini osuše i probuše, pa list izgleda, kako prostrieljan.

I kod oraha, osobito starijih oraha, pojave se na lišću obično na jedanput svjetlo smedje pjege, koje su ili okrugle ili okruglo uglaste. U sredini su suhe, a na kraju su obično tamne. Takove se pjege često pojave i na nezrelom plodu.

Na kojoj god voćki se takove pjege pojave, one mogu nanesti mnogo škode, ako se veoma razšire. Napadnuto lišće se osuši i padne, te tada ne mogu dozoriti ni mladice ni plod.

Kako proti svim ostalim bolestim, prouzročenim od raznih gljivica, tako ćemo se i proti ovoj obraniti škropljenjem sa raztopinom od 2°/₀ modre galice i 3°/₀ negašenoga vapna. Škropiti se ima prije i poslije cvatnje, a i kasnije, ako je potrebno.

G n j i l o ć a. Više puta opazimo, da nam jabuke i kruške na stablu gnjiju. I toj su bolesti uzrok neke sitne gljivice. Kadkada napadne gnjiloća zrele i nezrele šljive, breskve, mandalice i trešnje.

Ovdje nema lieka, nego valja sve gnjilo opalo voće pobrati, odstraniti i uništiti. Ne smije ga se baciti u gnojište, jer bi se do godine sa gnojem doniela u polje i gljivica.

(Nastavak sliedi.)

Zadnje vjesti.

Iz Tinjana. O ustoličenju novoimenovanoga župnika, veleč. gosp. Košira, poslao nam je prijatelj obširniji dopis, u kome se liepim riečima pozdravlja novoga pastira. Ali ima u tom dopisu i viest, koja nas nije iznenadila, ali nam se je zato upravo zagadila. Dokle famozni Vence Krizmanić, za nevolju podestat u Tinjanu, čovjek, ki se je tako licumjerno skrival pod plaštem nekakovega „narodnjaka“, stupil je na jedanput s farbom van i pokazal se svetu u pravom svjetlu. Za doček gosp. župnika dao je najme napraviti nekakav slavoluk, na kome je dao napisati: „Benvenuto novello nostro pastore, viverenti Ti accogliamo!“

Mi za takove ljude, koji tako grubo gaze svoju besedu, svoju mužku i svoju materinu besedu, mi za takove ljude imademo samo prezir. Drugo ne velimo, uvjereni da će se naš tinjanski puk već u prvoj prigodi osloboditi toga čovjeka, koji je, osramotiv svoje narodno ime, osramotio cieli Tinjan.

Rusko-Japanski rat.

Vladivostok. Ovi dni se je malo vladivostočka flota ovjenčala slavom. Tri krstaša pod zapovjedničtvom kapetana Jessena, zaplovili su neki dan put Koreje i doprli do morskoga tesna, kuda prolaze japanski brodovi, ki voze vojsku i municiju i drugi ratni materijal, potrebit za obsedanje Port-Artura. Tu, u tom tesnu, potopili su Rusi do sedam japanskih brodova sa 5000 vojnika i s puno municije. Na to su ruski brodovi pobegli pred nosom japanske flote nazad va Vladivostok.

U Port-Arturu je sve mirno.

Listnica uredničtva.

Prijatelju u Kastvu. Vaše liepo pismo doniet ćemo u budućem broju. Preporučamo se i pozdravljamo.

Javna zahvala.

Svima, koji su za vrieme teške bolesti i prigodom smrti i pogreba našega miloga i nezaboravnoga

Vin. Marjanovića

ravnatelja občinskoga ureda u Kastvu

izkazali prema dragom pokojniku i nama svoje prijateljstvo, te nastojali, da nam u najcrnjim časovima života bud kako pomognu i ublaže veliku tugu, izričemo ovim duboko ganuti našu vruću i srdačnu hvalu.

Posebnu hvalu izričemo velecč. gosp. Dr. Dubroviću, občinskomu liečniku, častnom mjestnom svećenstvu, i onima, koji položiše vience na odar pokojnikov, naime: glavarstvu občine Kastav i Pazin, velecienjenom gosp. načelniku Jelušiću, štovanoj gospodi obć. činovnicima, a tako i onima, koji se iz bliza i daleka podaše na žalobni sprovod, naročito gg. savjetnicima, zastupnicima i županima, te deputacijama raznih občina i c. k. kotarske obasti, i bez razlike svakomu, koji nam je u ovoj prigodi kakvim god načinom izkazao svoju ljubav i sućut.

Bog svima dobrim odvratio!

Kastav-Dubrovnik, 18. juna 1904.

Tugujuće obitelji.

4 para cipela

samo za for. 2·60

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine: 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **mužkih**, 1 par **ženskih modernih cipela**, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za **for. 2·60**. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Rozašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

H. Wachtel, Krakov br. 73.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na posoban način iz najbolje vrsti korieua od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam**, pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slaboći, blisdosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djelnje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svcobće slabosti, osobito za **mlade žene** i **djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željezuih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno prirediuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — **a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.**

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — **a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, koze, volove, svinje itd.)** šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najbolje i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju) na Rijeci** — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

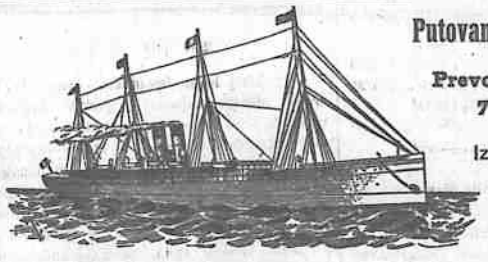

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20 — Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakog četvrtka poslje podne.

Cijena mu je za godinu 8 kruna, za sedjake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseban poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 15 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 26. Volosko-Opatija, u četvrtak 30. junija 1904. God. IV.

Današnjim brojem „Narodnog lista" iztiče predbrojba za prvu polovicu godine. Pozivljemo sve naše predplatnike, da obnove predplatu, a onim, koji nam nisu još ništa platili, postavljamo na srce, da nam čim prije pošalju predplatu. Nije ni pravo, ni pošteno, primati list a ne platit ga.

Panslavizam.

Više puti čuje se od naših narodnih protivniki, navlastito od nekeh Nemac i Talijani, da su austro-ugarski Slaveni „panslavisti" i „rusofili". Tim bi hteli reć, da smo mi Slaveni ove monarhije neprijatelji iste, da bimo hteli istu upropastit i učinit jednu sveslavensku državu; da smo preveliki prijatelji Rusije. Dosti puti se je s naše strane reklo i dokazalo, da je austrijskem Slavenom puno stalo na tem, da Austrija ne propadne, jer, da se to dogodi, segurno bi nas Nemci pozobali. Naprotiv na dlanu je, da većina Nemac Austrije niš ne čeka tako željno, kako propast Austrije, jerbo se nadaju, da bi onda veći del Austrije spal pod nemškega cesara. I austrijski Talijani jedva čekaju, da Austrija propade, jerbo računaju, da će onda Tirol, Primorje i Dalmacija spast pod Italiju. Po tem se vidi, da se ti naši neprijatelji ravnaju po onoj stari: „reci mu da ti ne reče." Mi austrijski Slaveni smo za njih Panslavisti, neprijatelji Austrije. A zašto? Zato, jerbo se med sobom trpimo i ljubimo, jer se ljubit moramo, budući da smo braća po krvi i rodu. Česi, Poljaci, Rusi, Slovenci, Hrvati i Srbi svi su potekli od jedne skupne majke, svi smo grane velikoga i močnoga Slavenskoga stabla. Jeli dakle grch ako se braća med sobom ljube, ako su med sobom složna? Ta ljubav i ta sloga sve slavenske braće na svetu neda našimi neprijateljem mira, i zato proti nam pišu i viču, zato nas crne, zato gledaju na svaki mogući način da nas med sobom posvade. Boje se oni složnih Slavena, jer ih je puno kako i pjeska va moru, kako i zviezda na nebu.

Najviše se naši narodni neprijatelji srde na nas, da držimo i Ruse za svoju braću, da ih poštujemo i ljubimo. Ah! Ruse bi pozobali da moru žive, a najviše radi toga, jerbo su Rusi tako moćni, da se i Nemcu i Talijanu pred njimi gaće tresu. Pomislite: rusko carstvo ima 140 milijuna duša, dakle više nego Austrija, Nemačka i Italija skupa. Jade se na Rusiju i radi toga, jerbo je leta 1848. spasila Austriju i tim prekrižila i Nemcem i Talijanom račune. Mrze Rusiju, jerbo vide va njoj močnu prijateljicu i zaštitnicu ostalih Slavena. Zato nas ti naši narodni protivniki crne, da smo panslavisti i rusofili. Nego neka nas! Mi Slaveni moramo nastojat, da se još više približimo i složimo, da budemo mogli tim laglje obranit se od naših neprijatelji kad dodje odlučna ura. Neprijatelji Rusa i svih Slavena ponukali su pogane Japance, da navale na dalekom iztoku na Ruse. Rusi se toj navali nisu nadali, pak se na istu nisu ni pripravili i zato su već nekoliko puti bili od Japanaca potučeni. Ali kako je stalno, da je jedan svemogući Bog na nebu, tako je stalno, da će Rusi na koncu predobiti pogane Japance. I nedaj Bog da nebi, jerbo bi se onda i nam drugim Slavenom slaba pisala. Zato moramo mi ostali Slaveni prositi Boga, da blagoslovi rusko oružje na dalekom iztoku i da mu dade slavno pobjediti. To mi molimo, to mi želimo, makar nam još sto puti naši i ruski neprijatelji rekli, da smo panslavisti i rusofili.

Ako ni dopušćeno ljubiti ostale Slavene a s njimi i Ruse, onda ni dopušćeno ljubiti ni svoga rodjenoga brata.

Mornarica.

Razvoj kr. hrvatske nautičke škole u Bakru i najnoviji pokret za nabavu školskog broda.

(Nastavak.)

Za današnji školski brod „Margitu" moglo bi se prodajom dobiti oko 95.000 for. Prinosi poznatih dobrotvora, interesanata u pomorstvu, novčanih zavoda, pojedinih ličnosti, te čisti prihodi zabava, koje bi se u tu svrhu priredjivale, mogli bi iznieti oko 40.000 for., a nadamo se, da bi i naša braća preko Okeana liepu svotu dopriniela. Ostatak do 220.000 forinti, t. j. što svote što bi koštao po izvješću strukovnjaka, projektirani brod, spao bi na visoku hrvatsku vladu. Ne ima sumnje, da će visoka hrvatska vlada rado doprinieti preostali dio, jer to bi bio prvi slučaj, gdje narod pruža ruku vladi, da zajedničkim silama poradi na interesima čitave zemlje i da i narod i vlada osiguraju obstanak velikoga djela svoje braće, koja su upućena na more. Tim radje učinit će to vlada, pošto bi tako bilo riešeno pitanje internata, koji je absolutno nuždan uz zavod i koji bi vlada morala u najkraćem vremenu stvoriti, što bi ju koštalo oko svojih 50.000 for. A također odpada pitanje školskoga broda, koji bi zamjenio današnju „Margitu", jer ova može donekle zadovoljavati potrebama i samo dotle, dok drugi zavodi ne imaju nikakova broda. Čim drugi zavodi dobiju svoje brodove, izgubiti će „Margita" svoju vriednost, a bakareka nautika, danas prva, postala bi najednom zadnja.

Dobije li i ona školski brod, ostati će i nadalje uzorom svih nautičkih zavoda u Austro-Ugarskoj, a to će biti samo na korist naših pomoraca i našega pomorstva. Da se vidi, kakovu bi važnost za pomorski odgoj imao ovakov brod, navesti ću u kratko, kako bi se taj odgoj i praktična naobrazba na brodu provadjala.

Brod bi plovio sa učenicima svih pet strukovnih razreda kroz godinu i preko školskih praznika. Putovanja kroz godinu bila bi u onim mjesecima i danima, u kojima i „Margita" plovi. Ferijalna putovanja protezala bi se po Sredozemnom Moru. Svaki učenik, koji ima štipendiju, ili je izvan Bakra, stupio bi u internat, čim predje u I. nautički razred. Na brodu bi imao svoje odredjeno mjesto, brandu za spavanje i mali ormar za robu. Hrana bi bila jednostavna, ali zdrava i hraniva. Jedan do dva puta na tjedan dobivali bi slano meso i ona jela, koja se jedu na dugim putovanjima, da se tako priuče i toj hrani. Disciplina bi bila strogo brodska.

Sve mornarske poslove na brodu, u luci kao i na moru, obavljali bi učenici. Učenici I. i II. nautičkog razreda, koji još nisu zavirili u strogo nautičke znanosti, obavljali bi na brodu manje poslove. Vježbanje i mornarski rad bila bi glavna njihova zadaća. Učenici triju najviših razreda bi

Podlistak.

Rad vladara.

I vladari rade. Dabogme da rade. Ovo treba naglasiti, jer je u širokom pakn utvrdjena presuda, da vladari samo zapoviedaju, zabavljaju se itd. A ipak, prosječno uzeto, vladari rade puno više, nego li radnik najmarljivije tvornice.

Zanimivo je pogledati malo njihove radionice — pisarne. Bilo je ljudi, koji su to učinili i opisali.

Engleski kralj obavlja svaki dan užasno brojnu korespondenciju, što ga ipak ne zamsta, da svoje proste časove upotrebljuje športu, modi i aventurama. Pod ovim zadnjim svojstvima, on je jedino i poznat u Evropi. A uzpkos tome, on je neumoran radnik. Njegova pisarna vrlo je skusno namještena, ali nije skupocjena. Pisaći stoj gladak je, stolice drvene. Piše samo za gušćim perom. Škatulja sa cigaretima i velika sa cigarima ne smije falit: puši sad jedno sada drugo i piše. Diktira sa cigarom u ustima. On mora kadgod po hiljadu puta na dan da se podpiše, pak ga to vrlo dosadjuje, te je njegov podpis tek zabrčkan.

Radi tog izgubio je liep rukopis. Kralj Edward počne raditi u 9 sati u jutro i radi do engleskog ručka. Kad je svršio, onda lord Knollys pregleda njegov koš, da nije kralj u hitnji bacio štogod vriedna, a onda se isti izprazni i sadržaj sažge.

Franjo Josip ustaje u jutro veoma rano. U 5—5½ sati on je već u njegovoj radionici, koja je tako uredjena, da ni malo ne sliči pisarni, nego više kakvom privatnom stanu. Radi do predpodne, kada počne drugi posao: audijencije.

Vilim II., originalan u svemu, mora da je i u svojoj pisarni. On se diže rano, vrlo rano, često u 4 sata. Njemački car piše ili diktira po 30—40 listova na dan i to je sve u velikoj žurbi. Piše on sam, diktira, piše na stroju ili daje pisati na stroju. Kod tog mu pomažu tri tajnika. U sobi imade više pisaćih stolova i svaki je opredieljen za posebni predmet. Kad car diktira, onda brzo šeta gore dolje po sobi. Govori brzo i jasno, a srdi se, ako ga se prekida ili pita.

Belgijski kralj je poslovni čovjek. Zapleten je u najraznovrstnije bankirske, trgovačke i poduzetne špekulacije, koje mu odnese sve ono raspoloživo vrieme, što mu ga čitave državne brige i Čeo de Merode. Njegova pisarna više je trgovačka. Ustaje u 6 sati, ide odmah na posao, a treba samo jednoga tajnika.

Danski kralj Kristijan ne ima velikih državnih poslova, ali ima brojnu i važnu svojtu, s kojom je u neprekidnom dopisivanju. Njegova je radionica biblioteka. U sredini je pisaći stol, za kojim stari vladar obavlja svu svoju korespondenciju.

Grčki kralj ima vrlo umjetnički udešenu radionicu. Ali on radi vrlo malo. Milije mu je, da mu dopisivanje obave njegovi tajnici.

Italijanski kralj radi u biblioteci. Okolo uzokolo sve same knjige; osim toga po koja sbirka starih novaca, jerbo je kralj Viktor Ememanuel III. veliki numizmatičar. On sam nerado piše, ali diktira puno. Prekine rado radnju, da se malo poigra s kćerkama, i opet se vrati na posao.

Kralj Oskar II. piše, naravno, mnogo; ipak radije literarna djela nego li državničke akte.

Portugalski kralj više puši, nego li piše. Takog pušača nema medju vladarima izuzev — Sultana, koji puši neprestano cio dan.

Predsjednik Roosevelt mora da ima za stolom i u sobi friška krasna cvieća. — Predsjednik Loubet pako piše sa svojim toli karakterističnim smieškom na natnicama, koji ga nikad ne ostavlja.

A ruski car?

Nikola II. ima pisaću sobu uredjenu posve jednostavno, po englezku: izgleda ko kakav malo bolji trgovački komptoar u Londonu. On ostaje u radionici dulje nego li ikoji drugi vladar. Spise pročitava marljivo. Po nekad razmišlja nad jednim samim više sati. Dobar dio tog vremena prodje s njime carica. Ona do prozora sjedi pa veze ili šije, a car piše ili pročitava i tako im prodje više sati, a da ne progovore ni riečl. Samo ako mu dodje pod ruku nešto, što bi i nju interesirati moglo, onda joj pripoviedi. Dva minuta i razgovor je gotov, pa se dalje radi. Car Nikola hoće svaku stvar da temeljito izpita i ne odlučuje se tako lahko. Ali kad se jednom odluči, onda u svojim odlukama i uztraje. Treba jakih i baš uvjerljivih razloga, da ga od vlastite odluke odvrate. I Nikola vrlo često ide k djeci, da vidi kako se igraju i da ih malo podraga.

Iz „N. L".

dakako sve ono, što u školi nauče teoretički, praktično provadjali, a osim mornarskih dužnosti obavljali bi i dužnosti brodskoga zapovjednika. Oni bi pod nadzorom vodili brod, činili razne manovre sa jedrima itd. Gimnastiku zamjenivala bi vježba u veslanju, te vježba u otvaranju i sklapanju jedara.

Ako dokle učenici prožive od svoje 12. do 18. godine na brodu, koji im, kako u luci, tako i na putovanjima, bude služio samo za njihovu praktičnu naobrazbu, onda će svako dozvoliti, da će takovi učenici biti sigurno vrstni pomorci. Već iza svršenih nauka, moći će se ovakov mladić upotrebit za svaku službu na brodu, a to će biti najbolja preporuka za naše pomorce, jer u pomorstvu se cieni samo sposobnost.

Samo na taj način zadržati ćemo i nadalje naš ugled u pomorstvu. Jezgru austrijskoga pomorstva sačinjavamo mi, ali još nismo pokušali, da stanemo na svoje noge, te odjeljeni od drugih, izrabimo more u naše vlastite interese. Da se otmemo tudjemu gospodstvu, ne imamo druge moći, do li osobite spreme, kojom se moramo na vrieme oboružati, ako želimo izaći kao pobjednici.

Što se pomorstva tiče, narod je učinio svoje, a sad ovisi o riešenju visoke vlade u Zagrebu, hoćemo li ostati i nadalje prvi, ili ćemo naskoro biti zadnji. A, da se dogodi ovo posliednje, bili bi primorani, da napustimo more kao gospodari, pa da ostanemo dobre sluge tudjinaca i tudjih interesa.

Iz „Tršć. Ll."

Dopisi.

Občinska sjednica u Moščenicah. Dne 18. junija t. g. naše je občinsko zastupstvo imalo sjednicu. Druga točka dnevnog reda bila je nekakov „komunikacjon." Nekoji zastupnici, koji pojme što su to občinske sjednice, napeto su čekali, što će im se to komunicirat. Napokon čulo se, da to nije ništa novoga, nego stara muzika. Junta najme javlja, da je odlučila staviti 40 po sto adicijonala na sve izravne poreze, za nesretne školske takse, kojimi nas je usrećila talijanska saborska većina u Poreču. Ste videli kako nas Talijani — ili kako bi rekli, naši zapućenci — Istrijani — lepo muzu, a? Iza pročitanja ovog „komunikacjona" jedan je naš zastupnik doviknuo: to je filoksera! I pravo je imao, jer dok oblast nastoji, da nam se filoksera ne širi, koja se je žalibože ovdje ukorienila, talijanska nas gospoda u Poreču ubijaju sa plaćli, pod kojimi već ne možemo ni dihat. I još ima ovdje ljudi — kojih je „Kafar" pomoću zloglasnog izdajice i talijanskog plaćenika zaputio spreda i zada — koji ih se drže kao prilepak stene. Ah! ljudi, ljudi, kad ćete već upoznat svoje upropastitelje?

Treća točka dnevnog reda bila je: „Odlučiti, u kojem jeziku ima se učiti djecu u novoj školi, koja hoće se učiniti u Kraj". Občina još nema školske zgrade, dapače niti jedne krune za istu sagraditi, i već slavno c. k. kotarsko školsko vieće zastupstvu nalaže, da se izjavi u kojem će se jeziku podučavati djecu, što nam se čini veoma čudnovato. Većina zastupstva odlučuje učevni jezik talijanski, a kao obligatan predmet „slavinski i nemački" I tako u komunu Kraj, gdje djeca ne znadu ni rieči nego hrvatski, ovoj će djeci učevni jezik biti talijanski. Pomislite malo, kakav će tu biti napredak, gdje djeca ne budu razumila učitelja? Nikakov! Djeca će polaziti školu, gubiti vrieme, a na svršetku znati će koliko i na početku, osim možda, ako budu što naučila kako i papagalo.

Kod ove točke dnevnog reda, vidili smo, kako je postao objestan pisar na ovdešnjoj občini R. Monti. Znate, da se je ovaj delija na sjednici usudio imati prvu rieč, te uticao u razpravu kao da je občinski zastupnik, dapače postao tako drzovit, te je predložio: „Ja propongo, da se uči na školi talijanski, nemački i „slavo", ki je za ova proposta, neka se digne. Većina ustaje i naši golobradići poče pisati, kao da je „propošta" valjana. Nekoji su se zastupnici ovoj bedariji samo smijali, i čekali, da glavar na red pozove ovoga golobradčića, jer su mislili, da glavar kao predsjednik će valjda bolko znati, da njegov pisarčić po zakonu nema prava uticati u razpravu, a još manje činiti „propošte". Ali predsjednik niti pisnu, niti zubi škrinu, već kraj njega sjedi i šuti, i ako svi znaci se varaju, pisarčić već i njega drži za „bulina". Nato se ustane zastupnik Josip Rubinić i energično pozove na red našega škrivanićinu, te mu reče, da on nema tu nikakvog prava govoriti, nego zapisnik pisati i šutiti. I onda dakako, pisarčićev predlog sam se je već po sebi uništio. Nato je naš šrajberićina izjavio, da ga je na to glavar opunovlastio. Bez komenta. Napokon se glavar ustane i reče, da on prešlaže „caj vlih skrivan proponil". Većina ustaje i predlog je primljen.

Kod pete točke dnevnog reda, ljudi koji žalibože danas na našoj občine vladaju, pokazali su ono što jesu, najme koliko znadu turziti osobe, koje neće da pljunu na svoj mili materinski jezik hrvatski. Gospodin Josip Rubinić, trgovac u Moščenicah, nakanio je sagraditi jednu šternu, pa je zamolio občinsko zastupstvo, da mu dozvoli, da može učiniti most iz svoje kuće preko občinskoga puta, za hoditi na šternu kao i iz šterne izlaz na plaću. Kako se može svatko na prvi pogled osvjedočiti, ova bi šterna bila na ures samom gradu, te dok se je na onom mjestu do sada bacalo smeće i druga nečistoća, bilo bi to sa ovom gradnjom odstranjeno, kao i u slučaju kakvog požara bila bi šterna od velike koristi, pošto bi se veda nalazila u neposrednoj blizini grada. Ali od svega ovoga občina nije ništa u obzir uzela, već jednostavno zabranila, a da nije za to navela nikakvog konkretnog razloga.

Mi ne bi imali ništa proti tomu, kad bi Rubinić pitao što nemogućega, kad bi dotični most prečio prolaz ljudem, ili kad bi ulaz iz šterne na plaću komu smetao, ali od svega toga nema ništa. Za izlaz iz šterne na plaću nije treba nego dva kamena izvaditi (80 cm. daljine, 30 cm. visine i 30 cm. širine) i za ovo je Rubinić zastupstvu nudio 400 kruna, ali o tomu većina občinskog zastupstva nije htjela ni čuti, i tako su oškodili komun za 400 kruna. Čujte ljudi! većina Vaše raprežentance nije o tomu htjela ni čuti, na mjesto ponudu primiti i još Rubiniću biti vrlo zahvalna, što komunu daje za jednu stvar 400 kruna, koja ne vriedi ni 2 krune. Eto braćo, sada možete viditi, kako lepo korist gledaju komunu Vaši raprežentanti: Maras, Marić, potešta i on skrivanićina, ki uživa mastnu plaću od vaših žulji. Sada vidite ljudi, kako morate plaćat debele adicijonale, i to mnogi od vas, koji nemate ni za funt soli, a Vaša raprežentanca za dvie krune vriednosti nije htjela primiti 400 kruna, sa kojimi se je moglo platiti dug za toš, ki je zgorel, a da ni bil osjeguran po nemarščine od potešti i njegovih kunšiljeri. Ah! jadna občino, u kakve ruke si pala.

Istinović.

Domaće vjesti.

Hodočašće u Loret. Javljamo naknadno, da hodočašće iz Trsata u Loret nepolazi, kako je bilo prije javljeno, u 7 sati na večer, nego u 4 sata popodne istoga dana, dne 5. srpnja, i to toga radi, što parobrod mora uzput taknuti neka mjesta; zato mu valja prije krenuti, da dodje na vrijeme i spoji se sa željeznicom.

Ujedno obznanujemo, da se svatko tko hoće, može još prijaviti do konca ovog mjeseca (lipnja), ali tako, da odmah pošalje predplatu, inače se neprima — pošto se hodočasnika javilo za jedan parobrod previše, a za dva još premalo.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru zakupila je gdjica. Antonija N., podvorkinja u gostioni „Zur Stadt Wien", u Opatiji, kod svetkovanja svoga imendana, dne 13. junija t. g., K. 5., te je taj iznos družbi uručio gosp. Fran Jurićić, kućevlastnik u Opatiji, pridodav kao vlastiti dar još drugih 5 kruna. — Nadalje poslao nam je gospodin Alberto Zottinis, konobar na parobrodu „Liburnia", 5 kruna, kao dar za dobivenu okladu. Živili!

Priznanje ispita. Ovih je dana austrijski ministar nastave Hartel, službeno javio akademskom senatu hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu, da su ispiti položeni na onom sveučilištu valjani i za Austriju, ali samo, da će se morati položiti još jedan naknadni ispit u hrvatskom jeziku pred jednom komisijom u Beču. Tim je omogućeno našim mladićem iz Istre i Dalmacije, da svoje pravničke nauke svrše u Zagrebu.

O klanjskom lovu. Pišu nam iz Klane: Čitali smo članke „Narodnog lista" iz lovačkih krugova. Žalimo samo, što pisca istih nisu još točnije poznate naše lovačke prilike ili bolje neprilike, stvorene po riečkim lovcima. Jedna od tih neprilika jest i ta, što riečki lovci dolaze obično loviti u nedelje i blagdane, te uzimlju sobom kao goniće, dečke od 10—15 godina, koji su još dužni polaziti školu i crkvu. Ta dječurlija se već u subotu pripravlja na lov, te tako zanemaruju i školu i crkvu. O drugim neprilikam toga nesretnoga lova pisat ćemo drugi put.

Iz Kastva pišu nam: Ovdješnje društvo „Istarska Vila", primilo je ovih dana iz Thurbera u Americi, sliedeće pismo, za koje molimo, imajte dobrotu uvrstiti ga u svoj cienjeni list. Pismo glasi:

Častnom pjevačkom i tamburaškom društvu „Istarskoj Vili" u Kastvu.

Pošto nas ima ovdje više Kastavaca, sabrasmo za to častno društvo malu svoticu od 12 dolara. Ovo smo sabrali kao malu pripomoć društvu, ponajviše radi toga, jer vidimo ovdje u tudjem svietu, kako drugi narodi u svačem napreduju, u čemu ih osobito podupiru različita društva, zato želimo i mi priskočiti na pomoć po naših slabih silah, našemu narodu, da se i on jednom od sna probudi. Ovdje u dalekoj Americi mi najbolje vidimo, koliko mogu valjana društva u narodu.

Odmah smo se sjetili naše mlade „Vile", koje smo bili i mi nekoji članovi, pak smo eto baš njoj složili dobru ruku uz želju, da hrvatskom pjesmom i tamburicom budi našu liepu Kastavčicu, da se i ona jednom probudi, te stupi medju naprednje narode.

Zato dao je svako po svojoj mogućnosti kako sliedi:

Dukić Ivan-Antičin K. 10, Dukić Josip Antičin K. 10, Dukić Anton-Antičin K. 7·50, Šepić Ernest, Puži selo Permani, K. 5, Dukić Petar-Ucetin K. 2·50, Potepan Rodolf, Jušići K. 2·50, Dukić Ivan-Bauičin K. 2·50, Monjac Anton, Sv. Matej K. 2·50, Trinajstić Franjo., Sv. Matej K. 2·50, Lučić David, Kastav K. 5, Perčić Anton, Puži selo Poljane K. 5, Škrila Santo, Kastav K. 5. Ukupno 60 kruna.

Baš u ovaj čas, kad je ova svota bila već sabrana, priskočila je naša gazdarica, gospoja Ivanka Dukić, supruga od Frana-Antičinoga, te i ona pružila malu pomoć od K. 5., dakle ukupno K. 65.

Sad na koncu ne ostaje nam drugo, nego izreći srdačni pozdrav Vam gospodine predsjedniče, te cielom društvu, kličuć: Živili!

Na Jeleninu, Thurber Tett, 22. maja god. 1904. Rodoljubi.

Mila braćo i prijatelji!

Koliko nas je ovo Vaše liepo pismo i još ljepša „dobra ruka" iznenadila, toliko nas je opet s druge strane razveselila, a to ponajviše radi toga, što se Vi eto u tudjem i dalekom svietu tako rado sjećate svoje mile majke domovine, te želite, da joj svojim krvavo zaslužcnim novcem pritečete u pomoć. To je od Vas jako liepo i svakomu pravomu rodoljubu bit će milo pri srcu, kada doznade za Vaše toli rodoljubno djelo. Krv nije voda! Pošten čovjek, u kome kuca nepokvareno srce, pa gdje se nalazio, pa djelilo ga od mile domovine i devet mora i isto toliko gora, on će uviek na nju misliti, kao malo djetešce na svoju dragu majku. Da, čim se dalje nalazi od svoje rodne grude, tim će češće na nju misliti i za njom uzdisati.

U ime naše „Vile" mi Vam se najljepše zahvaljujemo, pak Vam od srca želimo, da se jednom sretni i zadovoljni povratite u svoju staru domovinu, da u njoj blagoslovom božjim uživate plod Vašega krvavoga znoja.

Novce za sv. mise (16 K.) izručili smo po Vašoj nakani.

Pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila" u Kastvu, na Vidov dan 1904.

Vinko Rubeša, predsjednik. Ernest Grosman, blagajnik.

Lovranske stvari. Jedna ugodna novitad dohaja nam z Lovrana. Čujemo najme, da se je dobar del našega puka po Lovranšćine počel budit i nekako kako da bi rad etrest se gospode va Lovrane. Naš puk po Lovranšćine da je već svakojako proval s gospodom va Lovrane, taj naš nebogi vanjščak je na sve načine zobal črešnje s gospodom lovranskom i vavek su mu ostajali repi i pašćice. Najzada je i taj puk progledal. Uvidel je i on, da se tako naprvo ne more, uvidel je on, da je svak sebe najbliži, i da svaki na se steže bej, samo da mu bude tepleje. I taj naš puk počel je ovako mislet: Zač ne bimo i mi uznastojali, da i nam bude meče i tepleje, zač ne bimo i mi provali malo zapovedat. Najzada ća bi ni oni dole va grade, da njim mi ne punimo žepi i trbuhi. S čem je na priliku Beljamin spasal trbušinu ako ne s nami? Bilo je i drugeh postmajstori, ma su bili i ostali suhi kako trta. A pogledajte njega. Na briškulu bi se moglo igrat na njegovem trbuhe. Zaludo je, vanjščak je trubast čovek, on svakega hrani i napaja, a sam nima več puti ča ni v usta stavit. Ni on ni njegovi. A je to pravo?

Pogledajte Cuparevega sina Janja. Prej je moral mlatit more i ubijat se po svete, ako je otel zaslužit ki krajcar. Težko mu je bilo, zač svi znamo, da mornarski kruh ima devet kora. Nego ča će, jist se mora, a odkuda? Na to su šegava gospoda smutili lakovernega kmeta, i posesali se va podeštarije i Janja stavili za sekretarija, za svem tem, da je on storen za ono mesto, kako i Kobula za fratra. Nego, to je sve niš — glavno je, da Cupar ima svoj kruh.

Kako svi znamo i našemu Ferdinandu fali vavek devetdeset i devet za moć storit sto. Trebalo je i njega pomoć. Lepa plaćica, kumišioni i ča ti ja znam ča još, toliko, da se je i njemu, Ferdinandu trbušić lepo napuhnul. I tako napred i tako napred.

Evo, kako naš puk na vanjščine sam nej sobom stroliga. I čule su se već i ovakove besedi: Ma ča ćemo se mi vavek mučit i prekidat za Cupare, Beljamine i Ferdinande? Ča nimamo mi svi dece, za ku se moramo skrbet? Tako su vidite, počeli misliet naši ljudi po Lovranšćine. I neka, već je vreme. Neka se stave na nogi i neka ne daju mira, doklegod ne prisile gospodu, da se za njih brine i skrbi.

Mi pak z naše strani govorimo odprto našem prijateljem va Lovrane: Sad je doba, da se i oni stave na stranu našega puka po Lovranšćine i samo na njegovu stran. Sva naša nada i ufanje je naš nepokvareni narod po vanjščine. On, taj puk, je dosta jak i bistar, da može sam sobom vladat i upravljat. Dužnost je naših prijatelji dole va grade, da našem puku pri tom pomažu. Perušit treba talijanske podrepuice, a na njihovo mesto dignut naše ljude. Za tim valja, da gredu naši prijatelji va Lovrane i to zuku uz ruku s našim kmetom i tim će svetoj stvari puno više koristiti, nego li da polože jedan vejnak javorki na grob narodnoh izdajic.

Mjestne vjesti.

Glavna godišnja skupština kotarske bolestničke blagajne u Voloskom obdržavala se je u nedelju, dne 26. o. mj., u velikoj dvorani „Narodnoga doma" u Volosk**om**. Iz izvješća društvenoga predsjednika Dr. Poščić doznali smo, da je novčani promet kot. bolestničke blagajne u Volosk**om**, u god. 1903. iznašao K. 179,116·41. Članova imala je blagajna u istoj godini 29.549. U ime podpora

bolestnim članovom izplatilo se je u godini 1903. K. 15.158·16. Koncem god. 1903. bilo je u blagajni gotovoga novca K. 2120·42. Reservni fond povisio se je te godine za K. 4499·65, te iznaša sada K. 26.766·43.

U novu upravu bila su izabrana sliedeća gospoda od strane radnika: Franjo Tavčar, Bruno Rotter, Ivan Fenzl, Andre Mandić, Josip Vuković, Ernest Baša, od strane gospodara: Viktor Tomičić, Dr. Ivan Poščić i Ivan Večerina. Kod konštituiranja nove uprave bio je izabran predsjednikom Dr. Ivan Poščić a podpredsjednikom gosp. Ivan Fenzl. Od strane c. k. kot. glavarstva u Voloskom, kao nadzorne oblasti, prisustvovao je skupštini poglaviti gospodin namjestnički tajnik, baron Schmidt-Zabierow, koji nakon izvješća uprave i nadzornog odbora, izrazio predsjedničtvu priznanje i zahvalu za njegovo marljivo i savjestno djelovanje na korist blagajne.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Ki je gospodar da ni sluga.

Kad je čovik zgubil zdravlje, zgubil je najveće blago i bogatstvo.

Nemiran je kako val morski.

Govorenje je svitlost.

Teže je započet jeno delo, nego ono ko se je započelo finit.

Svaka nova metla dobro mete.

Božić gizdavac, vazan stiskavac.

Reci mi skin greš, ća ti reć kakov si.

Kakova vuna, takova preja.

Nesrića brzo pride, a pomalo gre ća.

Posajeno se veseli povratku.

Ki se ne muči, ta se ne nauči.

Lipota je za dva dni, a dobrota za svi dni.

Lipo je govorit ma je lipše kadagod mučat.

Svega po malo.

Pjevačko družtvo „Hrvoje" u Mostaru. To junačko, prvo hrvatsko pjevačko družtvo u cieloj Bosni i Hercegovini, razvit će dne 13., 14. i 15. augusta svoj barjak. Razpored svetčanosti bit će sliedeći:

Prvi dan, dne 13. kolovoza god. 1904.: 1. Po podne dolazak i doček gostiju. Doček na kolodvoru. Povorka u družtvene prostorije. Namještanje gostiju u stanove; 2. 5 sati po podne: Sastanak svih pjevača u hrvatskom kazalištu doma „Bratovštine" na zajednički pokus pjesama: „Himna Svačiću" i „Hrvatskoj zastavi"; 3. 7 ½ sati na večer: Serenada kumi visokorodnoj gospodji Andji ud. Fišić, pokroviteljn družtva presvietlom gospodinu biskupu Fra Paškalu Baconjiću i oblasti. Nakon serenade sastanak gostiju i zabava po volji u hrvatskom kazalištu doma „Bratovštine". Drugi dan, dne 14. kolovoza god. 1904.: 1. 8 sati u jutro: Svetčana misa za Hrvate katoličke vjere u župnoj crkvi. Za vrieme sv. mise pjevat će družtvo „Hrvoje"; 2. 9 ½ sati u jutro: Svetčano razvijanje zastave na okrugu „Stefanijinog šetališta". Na svetčanost polaze sva družtva alfabetskim redom izpred družtvenog doma Crkvenom ulicom i Pieskom do na okrug. Nakon svetčanog čina povorka svih družtava prati „Hrvojevu" zastavu preko novog mosta Glavnom ulicom, te preko starog mosta u družtveni dom; 3. 1 sat popodne: Svetčani banket u restauraciji svratišta „Neretva"; 4. 6 sati po podne: Zajednički pokus pjesme „Himna Svačiću" svih pjevača u hrvatskom kazalištu doma „Bratovštine"; 5. 8 ½ sati na večer: Kazalištna predstava, koju prikazuje diletantski kazalištni zbor „Hrvoje". Nakon predstave komers sa plesom. Treći dan, dne 15. kolovoza god. 1904.: 1. 8 sati u jutro: Glavna skupština „Saveza hrvatskih pjevačkih družtava" u družtvenom domu; 2. 11 sati prije podne: Matinè svih prisutnih pjevačkih družtava u družtvenom domu; 3. 4 sata po podne: Narodna svetčanost na „Balinovcu"; 4. 8 ½ sati na večer: Sjajan vatromet na „Balinovcu". Dne 16. kolovoza odlazak i izpratnja gostiju.

Posveta barjaka. Upravni odbor radničkog pjevačkog družtva „Hrvat" u Gospiću javlja, da će dne 21. kolovoza t. god. biti posvećen družtveni barjak. Pripreme u tu svrhu čine se već dulje vremena. Posebni proglasi i pozivi biti će naskoro svim hrvat. pjevačkim družtvim razaslani.

Žrtva praznovjerja. U francuzkom selu Empury (departement Jome) živi nekoji seljak imenom Jean Marie Dariot, kojega su držali najbedastijim u selu. Njegovo je blago često pogibalo od raznih bolesti. Mjesto živinara utekao je Dariot vračari nekoj, koja mu naravski reče, da je neko začarao (zacoprao) njegovo blago. Neka zakolje jednu svinju i neka njoj ju donese. Prvi, koji za tim dodje u njegovu kuću taj je njegov neprijatelj, koji mu je zacopral blago. Dariot učini kako mu vračara reče, i odluči u svojoj ludoj glavi, da će toga svoga neprijatelja ubiti. Kad se vrati kući dodje prvi k njemu njegov bratučed Frane Dariot, a Jean Marie Dariot uhvati revolver te izprazni dva hitca u bratučeda, koji odmah pade mrtav, ni kriv ni dužan. Ne verujte u babarije i strigarije, jer ćete se pokajat.

Dr. Karl pl. Stremeyr bivši predsjednik c. k. vrhovnog sudišta u Beču, umro je dne 22. o. mj. u 80 godini. Stremeyr bio je u raznim ministarstvima, ministar nastave.

Odvjetnici u talaru. Ministarstvo pravosudja odredilo je, da mogu od sada napried odvjetnici nositi talar i bonet kako ga nose sudci kad drže razprave, i to svaki put kada sudci nastupaju na sudu u talaru i bonetu.

Samoubojstvo c. k. kot. kapetana pl. Hervay-Kirchberg u Mürzzuschlagu. U zadnjem broju „Narodnog lista" javili smo, kako je jedna ženska krivimi dokumenti prevarila kapetana Hervay-Kirchberg u Mürzzuschlagu, te se na temelju tih krivih dokumenata s njim vjenčala. Njezino sleparstvo došlo je na dan, te su ju dne 22. o. mj. zatvorili. Kod suda se doznalo, da je već po četvrti put udata, da je prijašnje tri muže ostavila i z drugimi pobegla. Ta odkrića su kapetana Hervay-Kirchberg tako ražalostila i smutila, da si je u petak, dne 24. o. mj. na večer, okolo 9 ½ sati u svojem stanovanju prostrelio glavu.

I tecnici italiani. Od vremena do vremena čita se va „Piccolo", kako su se „tecnici italiani" izjavili, da je Kuropatkin učinil tu i tu falopu, da je po njihovom sudu Port-Artur slabo branjen, da je ruska flota morala manovrat ovako a ne onako itd. itd. Tako da sude „i tecnici italiani". Mi pitamo pak: kade su bili ti „tecnici italiani" pred deset let, kada je Italija imela vojsku z Menelikom? Ća bi reć, da nisu onputa „i tecnici italiani" vadili svojega Baratiera ća ima storit, a ća ne? Kade su bili ti „tecnici italiani", kada je „rejina Taitu" generala Albertona sukla i po njegovem debelem mese pestala, kako po vreće? Kade su bili ti „tecnici italiani", kada su talijanski soldati puli Abbe Garime zgubili glavu, pak bežali još i prvo nego su za to dobili zapoved? Kade su bili „tecnici italiani", kada su zasužnjeni talijanski generali nimali va dvore od Menelika zlatne tabakeri i druge takove stvari? A Rusi? Oni su do sada, dokle još nisu pripravni bili, znali umirat za svoju domovinu, do mala će pak znat i pobjedit za slavu svoju i svete Rusije.

I tecnici inglezi. Kako „i tecnici italiano" tako bi i „tecnici inglezi" oteli soliti Rusom pamet. I oni neka muče — bit će bolje da muče. Ale misle ti „tecnici inglezi", da je svet pozabil, kako su se tri inglezki rejimenti valje na početke gvere s Buri sramotno predali Burom? Ale misle ti inglezki gadi, da je svet pozabil njihove sramote kod Spionskopa i pul drugeh mesteh va Transvale? A kamo te veće sramoti nego je bila ona, kada su junački Buri sukli njihove oficiale i soldate, pa ih na pol nageh, va stomanjah, poslali va glavni inglezki Lagor. To je još sve friško. Rusom se još to ni dogodilo, zato neka „tecnici inglezi" lepo muče i neka raje metu pred svojemi blatnemi pragi.

Mornarska zaklada sv. Nikole. Poznato je, da siromašne mornarske udovice imaju pravo na mjesečnu pripomoć iz mornarske zaklade sv. Nikole, koju upravlja pomorska oblast u Trstu. Poznato je takodjer, da se kod dielenja te pripomoći postupa nepravedno i pristrano. Tako n. pr. poznamo neke udovice, ke uživaju tu pripomoć, za svem tem da imaju palac, butigu pekujicu i beči na pretek, a z druge strane poznamo nekoliko udovic, ke već leta i leta prose jednu malu pripomoć i premda nimaju svaki dan ni za palentu ipak njim se zamoljena pripomoć ne dava. Se zna: one gospe s kapelini i z lumbrelini imaju „šantuli", a poznato je, da „ki ga šantuli ga buculai." Nego skifozno je, da se tako postupa s siromahi.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

(Nastavak).

Druga jedna gljivica napada trešnje i čini, da sagajiluć se osuše. Napada takodjer cviete i mladice. Prvo se osuši i ostane kako uvenuta kitica na stablu dok odpadne. Druge zaostanu u rastu i protjeraju samo nekoliko slabih listića oko osušenih pupova.

Proti toj gljivici boriti ćemo se jednakom raztopinom modre galice i vapna, kako je gore rečeno.

Filoksera.

Opisali smo nekoje bolesti loza i voćaka, kojim su uzrok razne gljivice. Kad bi samo te bolesti bile, dalo bi se kakogod od njih obraniti naše rastline, ali žalibože, one imaju neprijatelja takodjer u živinskom svietu, koji su pogibeljniji i strašniji od onih bilinskoga cvieta, komu pripadaju gljivice. Ti neprijatelji su razni kukci. Nekoje vidimo dobro na prosto oko, a nekoje možemo razpoznati tek pod povećajućim staklom.

Najstrašniji i najpogibeljniji od ovih kukaca jest filoksera ili trsni ušenac, ili žiložder. Zovu ju žiložderа, jer, ako i ne ždere, a ono ubija žile, te usljed toga loza pogiba.

Izčupamo li u ljetu korien bolestne loze, vidjiti ćemo na tankih njezinih žilicah nekakovu kvrgu, čvor, oteklinu. Gdje je ta kvrga, obično je žilica zavinuta. Pogledamo li dobro u ugao, što ga taj zavoj pravi, opaziti ćemo ondje nešto kako malo zrnce pieska. Stanemo li to zrnce promatrati pod povećajućim staklom. viditi ćemo, da je to živi stvor, pravi ušenac. Tielo mu je u obliku jaja. Na glavi sa svake strane ima po jedno ticalo, a ozdola proviruje rilo, iz kojega izlaze tri bodeža. Ima šest noga. Sjedi na žilici, kako da je mrtav. Bodež mu je zabođen u mesnatu žilica, te mirno iz nje hranu siše. Ovako mirno i nepomično provodi dane i tjedne, te neprestano siše sladke sokove i u ranu pušta svoju slinu. Pomičući polagano zadku nese i poreda oko sebe 20 do 30 a i do 100 jaja. Ne prodje ni osam dana, a iz tih se jaja izvale mladi ušenci. U 15 do 20 dana oni se tri puta presvuku i postanu kako i majke. To su sve ženke, samice. Vode život kako i majka t. j. zabodu bodež u žilu i sišu sok, pa počmu opet i one jaja nesti bez ikakova parenja sa kojim samcem. Iz onih se jaja za osam dan izvale mladi ušenci, koji nastave život svojih majka, sisuć i nesuć jaja. Ako njim na jednoj lozi nema više mjesta, idju na drugu, a to njim nije teško, jer se korienje pod zemljom gusto prepliće. To se nesenje i leženje opetuje u ljetu osam puta. Akoprem staro pokolenje pogine, čim se novo rodi, ipak se ušenci na koncu broje na milijune. Pomislimo, da svaki ušenac snese samo 30 jaja, to ćemo od koljena do koljena imati ovo pomnoženje:

1 koljeno	1 puta	30 =	30
2 „	30 „	30 =	900
3 „	900 „	30 =	2700
4 „	2700 „	30 =	81.000
5 „	81.000 „	30 =	2,430.000
6 „	2,430.000 „	30 =	72,900.000
7 „	72,900.000 „	30 =	2.187,000.000
8 „	2.187,000.000 „	30 =	65,610.000.000

Lahko će shvatiti svatko, da ako se u jednom ljetu na jednoj samoj lozi od jednoga samoga ušenca naseli 65.610 milijuna ušenca, ta loza neće moći mnogo godina živiti, već će morati, da podlegne tolikim ubodom i tolikim sisavcem.

Kad u jeseni malko bolje zahladi, stariji ušenci pogibaju, a mladji, koji se nisu podpuno još ni razvili, spuštaju se niže u zemlju, gdje njim je toplije, okupe se na zgodnom korienu i tu prezime. U proljeću, kad nastanu nešto topliji dani, oni presvuku kožu i bez parenja počmu nesti jaja i stvarati nova pokolenja, kako oni lanjske godine. Ovakovi ušenci nisu za daleki put, idu samo od koriena do koriena. Kad bi kod toga ostalo, moglo bi se dogoditi, da njim nestane hrane, i da cieli rod pogine. Al narav se je na drugi način pobrinula, da se to ne dogodi.

Od jaja snešenih usried ljeta, po prilici u augustu, izvale se medju ostalimi i nekoji ušenci, koji se po vitkosti tiela i dužini nogu razlikuju od drugih. Kad se ovi po treći put presvuku, ne stanu nesti jaja kako i drugi, nego se i po četvrti put presvuku, te pokaže na tielu trag krila. Tad se privuku na gornje žile i čekaju zgodan topao dan, da izadju na božje svjetlo.

(Nastavak sliedi.)

Rusko-Japanski rat.

Skridlov uništio 5 japanskih brodova.

Toliko imenovani admiral Skridlov, na koga su se obratile oči čitavog svjeta, kad bje imenovan zamjenikom slavnog Makarova, koji je zaglavio kod katastrofe „Petropavlovska", zadivio je svojim radom iz Vladivostoka cieli svjet. Otišav na daljni iztok morade iz Karbina krenuti mjesto u Port-Artur u Vladivostok. Ondje pričinjalo se kao, da je odsudjen na bezposlicu, a predprošle sedmice niknuo je na jednom kao iz mora sa krstašima „Rosijom", „Rurikom" i „Gromobojem" te sa njekoliko torpiljarka u Korejanskom tjesnu, gdje je u nekoliko satova potopio 5 japanskih ogromnih provoznih ladja, te uništio njekoliko pukovnija japanske vojske sa konjima, kanunima i ratnim materijalom za gradnju železnica.

Zaglavilo je tu kao iznosi isti japonofilski list „Times" najmanje 5000 ljadi.

Tu je zaglavilo mnogo više japanske vojske, nego svih Rusa, odkad je započeo rat i više nego u najvećoj bitci, a da kod te velevažne zgode nije poginuo nijedan ruski vojnik. Samo na ladji „Hitachimaru" nalazila se je jedna cijela kumpanija i generalni štab pripadajući 10. japanskoj diviziji. S ove ladje se nije nitko spasio.

Na ladji „Sadomaru" se je nalazilo 1850 vojnika za gradnju željeznice, 1200 tona ugljena, 1000 tona riža i masla, 2 milijuna jena u englezkom zlatu, te važni ratni dokumenti i nacrti.

Za Skridlovom dalo se u potjeru 5 odjela japanske eskadre, ali bezuspješno, jer isti je kao niknuo tako i izčeznuo.

Kuroki medju 2 ognja.

General Kuroki došao je košto smo predvidjeli medju 2 ognja.

Sprijeda stoji mu svojom mnogobrojnom vojskom Kuropatkin, straga general Stackelberg, koji se je ogledao kod Vafankou-a u 5 dnevnom žestokom boju sa mnogo pretežnijom japanskom vojskom, te zatim, zadav japanskoj vojsci mnogo gubitaka povukao se u redu natrag.

Bitkom kod Vafankou-a privukao je isti veliki dio Okujeve vojske magnetičnom silom od Port-Arthura.

Čifutski listovi slave opet veliku „pobjedu" Japanaca, te siplju u svjet grdnu laž, da je palo 14000 Rusa, što je dakako svemožni „Piccolo" debelo ponatisnuo, a slušbeno se zna, da su Rusi izgubili medju mrtvima, ranjenima i zarobljenima 1850 ljudi, dočim su Japanci izgubili oko 6000 ljudi.

Bezsramni čifuti i Englezi pišu o velikim „porazima" kod Jalu, Kuljančengu, Kinčou-a i Vafankou-a, a ne znadu, da su to epizode u svezi sa velikim dogadjajima, koji će u skoroj budućnosti biti po Japance upravo kobni.

274

Togovo brodovlje:

List „Petit Bleu“ piše iz Čifuja, da se jedna trećina Togovog brodovlja usljed 5 mjesečne aktivnosti nalazi u dockovima u Jaseku itd., te da su ostali ratni brodovi znatno izgubili na svojoj brzini, od 20 milja na sat došli su njekoji na 14—12 milja.

Kozaci:

Nema ti ratobornijeg vojnika i konjanika od Kozaka, Oni su za male japanske kavaleriste pravi „strah božji.“

Ovih dana je par satnija Kozaka lukavnim načinom otelo 3 japanskim eskadronom konje, te veliku većinu sobom odvukle, a ostale poubijale, te tim načinom pretvorila japansku kavaleriju u infanteriju.

Kuropatkin u svezi sa Port-Arturom.

Ta sveza uzdržaje se većinom golubovima, bezičnim brzojavom i vojnim teklićima koje general Stössel svake sedmice odpošlje, te koji odvažno prodru japanske vrste. Za tu službu prijave se neustrašivi častnici i prosti vojnici.

Oglas.

P. n. gosp.

Podpisani časti se ovime naznaniti, da će u **ponedeljak, dne 4. julija 1904. u Opatiji** (Skrbići) kuća Daimich, otvoriti **Tvornicu Sodavode**

„Kvarnero“

Ručena je tvornica providjena najnovijimi i najpraktičnijimi strojevi, a voda tvorena iz higijeničkih zastavina.

Obećuje podpisani najtočniju i najsolidniju poslužbu, pa se pouzdano nada, da će ga p. n. občinstvo podupreti u njegovom podhvatu.

U nadi, da će biti počašćen brojnimi narudžbami častim se izraziti već unapried svoju najdublju hvalu, biljeżeć se

sa odličnim štovanjem

Quintilij Frizzi.

Sokolaši

i prijatelji sokolstva u Voloskom-Opatiji.

U **nedelju u 11 sati prije podne** sastat će se odbor „Sokola Voloskog-Opatije“ na dogovor, u dvorani „Narodnog doma“ u Voloskom. Pozivlju se svi mladići i prijatelji Sokola u mjestu i iz okolice, da u rečenu dobu dodju u „Narodni dom“, da svaki po svojim silama pripomogne, da se to veoma korisno družtvo po narodni život naš Slavena već jednom u život privede. Družtvo bo imamo, ali ne vježbano. Dodjimo dakle u nedelju svi. Onaj dan bit će upisivanje članova, te može pristupiti svaki mladić od 18 godina naprijed. Braćo dodjite svi, svi, svi. Nastojmo, da privedemo u život družtvo, koje će pruditi i koristiti tjelesnomu našemu a bez dvojbe i duševnomu životu. Pruža nam se lijepa prilika za vježbanje, jerbo imamo u Opatiji brata Čeha, koji je bio učitelj Sokola u Pragu, i koji je voljan u našem Sokolu preuzeti poučavanje. Dodjimo svi, da budemo mógli još ove godine na kojem našem izletu pokazati se u javnosti i tako i ovom granom ljudskog napredka naš narod k narodnoj svijesti buditi. Gledajmo, da budemo do mala mogli uzkliknuti:

Živio Sokol! Na zdar!

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Vila Rudolfina

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lick proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam**, pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slaboći, bliedosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučaju se kod svekobe slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri tom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i zavjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni** miris. Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lick proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratke vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti lickovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, vin Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima**, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrumu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne**, a to je **ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

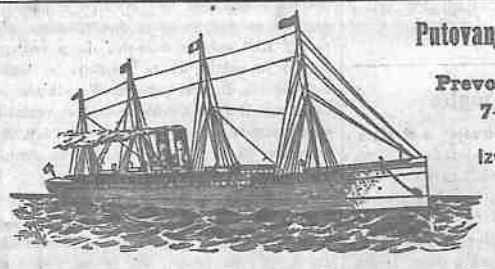

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uloženo iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, na seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 27. Volosko-Opatija, u četvrtak 7. julija 1904. God. IV.

Vera je jedno — a pape i biskupi su drugo.

Vreme je da se jedanput i to reče, onako bistro, jasno i otvoreno: Vera je jedno — a pape i biskupi su drugo. Ovo neka je rečeno našim Nagelom i Flappom, a oni neka to, ako već hoće, sporuče i samemu pape Sartu.

Vera je velika i neobhodna potreba čovječjega srca, ona ima tu va tem srce svoj najljepši i najsvetiji oltar. To se pobit neda — zato štujmo i čuvajmo vjeru u Boga i u bolji i ljepši život preko groba. Na sreću našu, naš je narod dobro učvršćen va svojoj svetoj vere, zato ju ne bi trebalo pred njim ni branit više. Osim toga naš je narod imel kroz dugo i dugo vreme puno vrlo vredneh i častneh redovniki, ki su nevoljnemu puku bili pravi duhovni oci. I danas se naša Istra more ponosit s takovemi velevrednemi pastiri va našem narode, i sve bi lepo bilo i sve bi dobro hodilo na slavu Boga i na spas ljudi, da nima kakoveh takoveh Nageli i Flappi.

Taj Flapp! Ste čitali va našoj velevrednoj „Sloge“ iz Pule one njegove grube odgovore onem našem nebogem Kaštelircem? Su ono besedi jednega nadpastira? Govori onako jedan biskup? Moru oni ljudi nosit štovanja jednemu onakovemu biskupu? Ne moru, a mi smo se od razgovora s onemi ljudi osvedočili, da njim do onakovega biskupa ni stalo, dapače njim ni stalo ni do istoga pape, ki ni vredan takovega biskupa poslat va penzion, kako je ono poslal neki dan olomučkega nadbiskupa Dr. Kohna.

Jer, naš je narod v Istre već sit — do grla je sit sveh teh rimskeh kumediji. Narod nije bedast, on vidi, on razume, ča se od njega dela i ča se želi s njim napravit. Naš narod vidi va sveh nepravicah, ke mu se dogadjaju va crekve, onu istu ruku, ka mu pripravlja i druge nepravde va svakoj grani njegovega života.

Bečka je to politika, ona crna politika, ka služi i Nemcu i Talijanu i samemu vragu, a sve protiva nam Slavenom. Hoćete buljega dokaza od ovega? Kad je papa Lav XIII. bil pokopan, sastali su se kardinali, da biraju novega papu. Kako je svim poznato, Duh sveti, ali pak većina kardinali, kako ćete, skupila se je nad glavom kardinala Rampole, ki je, barem pod Lavom XIII. bil donekle pravedan naprama nam Slavenom. I sve je već držalo, da će Rampola bit izabran. Ali ne. Već je prije stari zaspanac Goluchowski, ministar izvanjskeh posli, dal nalog jednemu austrijskemu Kardinalu, da se u slučaju, ako bi bil izabran Rampola, — on suprotivi, neka uloži neki stari, otrcani „veto“, ki da je našoj vlade ostal još od vremena sredovečnih crkvenih smutnja. I Rampola ni bil izabran, ali je zato bil zibran venecianski metropolit Sarto, veli neprijatelj našega starega slavenskega bogoslužja. Sada je taj Sarto počel proganjat našu glagoljicu. Flapp mu puli tega pomaže — i zato je on onako oštro i grubo odgovaral našim vrednim Kaštelircem, kad su se ono šli potužit na razfratra Degrassia, ki njim je ukinul starinsko pjevanje va crekve.

A naš narod va Poreščine? Ako taj narod dobije vrednega popa (Stavelik itd. itd.) biskup mu ga brzo progna. Ako taj narod slavi svojega Boga va svojem materinjem jezike, evo ti biskupa, da mu s matafunom začepi usta. Pak da se naš puk tuži? A kemu? Ča biskupu? Ča pape? Ni jednemu, ni drugemu — već neka lepo doma moli, Bog će ga i tamo čut. Svakako će više koristit duši, nego da po cele ure bloboće mrtve, nerazumljive latinske besedi.

Najzada, ipak je prevelika sramota za naš narod slavenskege roda, da se damo vodit od talijanskeh intriganti va Rime. Od teh intriganti se je već skoro celi svet oslobodil, samo mi smo njim još za nekakovu „pulenu“. Do kada će to trajat?

A pomislet, da je preko 100 milijuni naše slavenske braće ostalo va svojoj svetoj i narodnoj vere, kade se moru svojemu Bogu molit onako kako njim to srce i duša želi. Bilo bi vreme, da počnemo i mi malo razmišljat o tem.

Obćinski izbori u Podgradu.

Dne 27. i 28. prošloga mjeseca svršili su se obćinski izbori za novo obćinsko zastupstvo u Podgradu. Isti dokazali su, da u podgradskoj obćini nema više mjesta za kojekakve spletke porečke gospode, koja je u vrieme prije izbora pomoću svojih upravitelja kušala smesti javno mnienje, te postignuti, ako ne pobjedu svojih pristaša, to barem žestoku borbu i uznemirenje obćine. Ni jedno, ni drugo njoj nije pošlo za rukom. Izbori svršili su se u največom miru, sa podpunom pobjedom liste, sastavljene od pouzdanika narodne stranke, a prave izborne borbe niti nije bilo. Upravitelji Marotti i Zadković su doduše sastavili i razpodali izbornicima u sva tri tiela listu kandidata, medju koje su dapače, da mogu laglje uspjeti, uzeli i nekoje najodličnije pristaše narodne stranke. Nu sve to nije njim pomoglo. Puk se na njihovu listu nije niti obazreo, jer Marottija predobro pozna još od prijašnjih izbora, te se nemože pouzdati u osobe, koje su u svezi sa talijanskom gospodom. Na dan izbora se malobrojna četica njihovih pristaša nije ufala niti prikazati na izbore, već su bili u I i II tielu jednoglasno izabrani predloženici narodne stranke.

Pristupilo je — akoprem ni bilo niti borbe niti žestoke agitacije — dosta birača, u III tielu preko 140 a u II preko 110 i više od trećine svih upisanih birača, nego sve se je svršilo u največom miru, bez najmanjeg nereda. Jedino zaslugom c. k. sudbenog savjetnika gosp. Paulina, došlo je u izboru I tiela do malo veće živahnosti i prizora u kojim gospodin savjetnik nije igrao najljepšu ulogu. Gospodin savjetnik htio je proti narodnoj stranki upotriebiti okolnost, da medju kandidatima kao ni do sada nije bilo činovnika, i izkoristiti osobno slavohleplje nekojih krčmara, birača u I tielu, koji su bili nezadovoljni tim, da nisu bili postavljeni kao kandidati, te se je dogovarao s ovimi i sa činovnicima, da se sastavi posebna lista, nadajuć se, da bi ista pomoćju tih nezadovoljnika i činovnika mogla možda prodrieti. Nego činovnici su brzo uvidjeli, da bi, ako

---

Podlistak.

Škola.

Kad sam zadnji put govoril o prosvjeti i slobodi spomenul sam, da se do prosvjete, do nauka pride najprvo školom, a danas sam namislel progovorit malo više o toj školi.

Obično se danas pod besedom škola razumeva samo ono mesto, ona kuća, kamo hode deca, da se nauče čitat i pisat. Za pravo pak mora se pod školom razumevat svako mesto, kade se čovek nečemu uči.

Jedanput nisu ljudi imeli škol, kako ih danas imamo. Iz početka imeli su škola samo najbogateji ljudi i to svaki za se va svojoj kuće i svaki svojga učitelja. Ti učitelji bili su navadno stranci, a najviše robovi. Tako je osobito bilo va Rime va staro vreme.

Kašnje su škole postale malo šire, pak je jednemu učitelju dolazilo više djece. To se je dogajalo obično kad je on učitelj postal slobodan, kad ni bil više tudji rob. On bi otprl školu za svu decu, ali još ni sada nisu te škole mogle bit za svakoga, osobito ne za siromaha, jer su bili preveliki potroški. I dugo je vremena tako ostalo, dugo vremena su hodila va školu samo bogateja deca, a siromašna su ostala neuka i neprosvećena.

I va srednjem vieke je tako bilo, jer su škole držali samo razni samostani, a tu je trebalo i više plaćat, a i knjige su bile predrage za siromaha. Nisu još škole bile javne, nisu bile urejene kako danas, nisu va nje mogla dohajat sva deca, nego samo bogateja.

I tako je ostalo sve do onog vremena, kad je država uzela va svoje ruke škole i dok ni storila zakon polag kega mora svako dete hodit va školu — ako ju ima. Rekal sam, ako ju ima, jer na žalost nimaju svi kraji dosta škol, ni dan današnji. Kad je država storila zakon, da svako dete mora hodit va školu, morala se je skrbet, da ju svaki kraj i ima. Neke države su se zato i poskrbele, pak zato i vidimo kod njih toliko napredka i dobrostanja. Ali naša Austrija — da se ne izneveri svojoj navade — i va tem je ostala zadnja.

Ima va Austrije nekih krajeva, kade ni nijedne škole, pak zato i vidimo, kako su ti kraji zaostali, kakovo je tužno stanje naroda va teh krajeh.

I mi va Istre nimamo dosta škol, pa zato je i kod nas 17 tisuća dece, koja ne polaze škole, jer je nimaju. Nego kod nas škole spadaju na pokrajinu, a tu nam zapovedaju Talijani. A znate, da se ti naši Talijani boje največ prosvjete, napredka našega, jer znaju dobro, da, kad bi naš narod celi znal čitat i pisat, kad bi znal svoje pravice i dužnosti, onda bi talijanskom gospodstvu odzvonilo. Vidite, baš zato nete, da nam daju potrebitih škol, samo da i dalje ostanemo slepi, da ne vidimo ča s nami delaju, da ostanemo zapućeni, pak da i dalje s nami zapovedaju, kako ih je volja.

Pred nekoliko let su Talijani na silu storili va sabore zakon, da roditelji moraju za svako dete, ko hodi va školu, plaćat 5 kruna na leto. Proti temu su se bili digli naši zastupniki, te su oštro govorili proti temu, ali to ni niš pomoglo, jer je talijanskeh zastupniki više, pa su oni premogli. Talijani su tobože branili ta zakon, jer da će tako provincjalna kasa prijimat lepeh soldi od keh će se moć svako leto nekoliko noveh škol podignut. No to su bile samo prazne reči, slatka obećanja. Na mesto da svako leto podignu nekoliko noveh škol, oni troše, na posve nepotrebnu talijansku gimnaziju va Pazine, največi del od teh soldi, ča ih siromašni kmet plaća za škole. Tako se bez potrebi troše toliki milijuni, a ne mari se zato ča je va Istre 17 tisuć dece, ka nimaju ni pučke škole. Nego i kad ne bi bilo te talijanske gimnazije va Pazine, Talijani bi već bili našli ki drugi uzrok, da nam ne moraju dat ku novu školu. Oni se vavek drže one stare: Ne dajmo njim škol, ne pustimo ih napred, držimo ih va neznanju, jer ako progledaju, mi smo finjeni!

Nego naši ljudi, ki se za naš narod vavek skrbe, te bi mu oteli na svaki način pomoć, opazili su brzo tu talijansku komediju, pak su pred nekoliko let storili jedno družtvo, ko će se skrbet, da naš narod dobije potrebiteh škol.

To družtvo zove se „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru“. Novčić za novčić sakupila je Družba već dosad lepu svotu, po moću dobrovoljnih prinosa, dari, dobitki od žigica, papirića itd., te je već dosad podigla 11 škol po Istre, a ako će Bog i još će ih podići i tako ćemo mi sami učinit ono, ča nam vlada i Talijani ne daju, a morali bi po zakonu dat.

Kad budemo po svuda imeli dosta škol i kad bude svako dete va Istre hodilo va školu, bit će bolje i za nas. A dokle to

se združe s Paulinom, nastupili proti narodnoj stranci, te mu nisu išli na liepak, tako da mu je ostalo doma par njegovih talijanskih kancelista i par nezadovoljnika.

S ovimi sastavio je u najzadnje vrieme posebnu listu, te sav uzrujan došao na biralište. Tamo imala je izborna komisija talijanaškoj stranci pomoći do pobjede. Najvažniji birači prvog tiela su zadruge, koje plaćaju najviše poreza i koje su kod svih prijašnjih izbora glasovale po svojim županima. I ovaj put bilo je u prvom tielu upisano medju biračima devet zadruga, kojih zastupnici bi bili svi glasovali sa narodnom strankom. Nu komisija imenovana od zemaljskog odbora, počela je redom odbijati glasove pristupajućih župana. Naravski, da je to uzrujalo puk, te su počeli proti tom prosvjedovati i župani, a osobito Anton Butinar iz Pregarij, jedini pristaša narodne stranke u komisiji, koji je jasnimi razlozi zagovarao pravo glasovanja pristupajućih župana. U taj hip umješao se je u razpravu sudbeni savjetnik Paulin. Osvjedočeni smo, da drugi put što takova neće učiniti. Psovke kakovih je on morao čuti od Batinara i od svega puka, ne bi lahko podnesao ni obični čovjek, a kamo li sudbeni savjetnik, prva uredovna osoba u cieloj občini. U sveobćem smiehu pobegnuo je gospodin savjetnik pokunjen iz izborne dvorane prama svomu stanu, a još daleko za njim čulo se je pleskanje i zviždanje izbornika, sakupljenih pred občinskom zgradom, tako, da su se počeli sakupljati i nebirači, te se i oni grohotom smijali, kad su doznali, da je jedini nemir kod svega izbora provocirao c. k. sudbeni savjetnik Paulin. Medjutim je komisija uništavala glasove župana, glasovali su sudčeri, kancelisti i njegovi nezadovoljni kandidati, te sam Marotti je pritrčao na biciklu, nu sve nije ništa pomoglo, svi skupa nisu došli na više nego 10 glasova, te se pokunjeni pobirali doma, kad su vidjeli, da nema nade i da njim uz sve uništenje glasova zadruga fali još isto toliko glasova do večine.

I u prvom tielu je sjajno pobjedila narodna stranka. Njezini kandidati dobili su po 18 glasova, a dobili bi jih bili preko 24, da nisu bili nepravedno uništeni glasovi zadruga.

Izabrani su bili u III tielu zastupnici: Ukovič Ivan, Grofić Podgrad 21; Bubnić Ivan, Mornar Obrov 11; Dekleva Ivan, Baze Podgrad 56; Bubnić Jure, Poljane 42; Hrvatin Anton, Kresević Starad 26; Juračić Jakob, Ivala Vele Mune 31; Križman Josip, Obranček Hrušice 33; Požar Anton, Požarski Hrušica 72, Stambulić Luka, Dedić Zejane 86. Zamjenici: Bubnić Anton, Udovičin Poljane 26; Malme - Frane, Ošter Erjavče 11; Juračić Martin, Tore Male Mune 40; Kresević Martin, Matko Račiće 1; Fabijančić Stefan, Kršovan Hrušice 29.

Izabrani su bili u II tielu zastupnici: Mežnar Anton ml., Farman Sohonje 39; Volk Josip, Volkov Gradišče 47; Grlj Andrej, Juriša Studena gora 10; Možina Ivan, Lakotar Počbeče 3; Kirn Franjo, Zajeljše 4; Zadnik Anton, Klančar Pregarje 7; Fabijančić Anton, Jakle Hrušica 77; Frank Josip, Skočaj Erjavče št. 13; Valenčić Ivan, Bucin Javorje 15; Stanić Anton, Toča Podgrad 24. Zamjenici: Hrvatin Ivan, Lukić Sobonje 18; Dodić Josip, Kovač Starad 13; Juračić Miho, Jožin Vele Mune 19; Mikulić Ivan, Mišaj Javorje 23; Dodić Valentin, Gradišče 46.

Izabrani su bili u I tielu zastupnici: Rogač Anton, župnik-dekan, Hrušica 69; Peloza Anton, Filan Vele Mune 32; Volk Franjo, Stefanov Podbeže 13; Kanestabo Anton, Grgur Pregarje 67; Stambulić Anton, Dedić Zejane 55; Grubiša Mate, Tomić Male Mune 59; Demojses Anton, Guj Podgrad 10; Kuret Stefan, Palin Loče Male 1; Mahne Martin, Markov Prelože 6; Šajina Josip, Videnja Podgrad 26. Zamjenici: Ljubić Josip, Hsanac Hrušica 8; Bubnić Tomaž, Pregarje 68; Stanić Ivan, Jonida Podgrad 83; Torin Luka, Belon Oborov 23; Hrvatin Anton, Abram Pavlic 5.

Osvjedočeni smo, da će novo izabrano zastupstvo izabrati iz svoje sredine pravoga načelnika, te da će uspjehom nastojati za dobrobit občine.

Domaće vjesti.

Natječaj. Otvoren je natječaj za mjesto nadučitelja (voditelja) I. reda na petororazrednoj muškoj pučkoj učioni u Kastvu.

Nastavni jezik jest hrvatski, a njemački kao neobvezatan predmet. Molitelji za ovo mjesto imadu dokazati također usposobljenje za naknadno podučavanje vjeronauka. Dohodci ovog mjesta ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 9. oktobra god. 1901. broj 35.

Natjecatelji podnieti će pravilno obložene molbe c. k. kot. školskom vieću u Voloskom, propisanim putem u roku od četiri tjedana nakon trećeg ovršenja ovog natječaja u službenom listu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Boža Dubrović K. 68, sakupljenih na piru gosp. Antona Širola, Bunas Antunova iz Bunasi, sa gospodjicom Dragicom Sarson. — Gospodja Francika Udova Lenac, sabrala na piru u svojoj kući u Lovranu, dne 4. junija 1904., 8 kruna. Živili!

Imenovanje. Piše nam: Nj. sv. papa Pio X. imenovao je preč. gosp. Dr. Volarića, generalnog vikara i dekana krčkog Kaptola, apoštolskim Protonotarom.

Ovo nas imenovanje s dvostrukog gledišta razveseljuje; jedno, što je on doista već odavna i prije mnogih zaslužio ovakovu počast od sv. Stolice, a s druge strane, što u ovom imenovanju mi ne nazrijevamo jednostavnu počast, nego opažamo također, da su se odnošaji sv. Stolice prema nama promjenili, drugim riečima, da sv. Stolica odobrava ono, što se kod nas na polju crkvene liturgije učinilo. (? ? Op. ured.)

Ne bismo tako sudili, kad bi to imenovanje bilo usljedilo na osobi, koja predpostavlja jednu mitru svakom dobru, nego što se zbilo na osobi, kojoj malo do časti a mnogo do rada, napredka i do oživljenja naših svetih ciljeva je stalo.

Presvjetli i prečastni gospodine, nemožemo drugo, van uz srdačne čestitke, moliti, Svevišnjega, da Vas uzdrži čila i zdrava još na mnogo godina, na korist vjere i domovine. Živio! Iz cr. br.

Zločin ili samoubojstvo? Ponedeljak u jutro, dne 4. o. m., našli su va Kraju na tako zvanoj „Lučice“ u moru mrtvo tielo nekoga Antona Priskića, župana iz Sv. Antona zgora Kraja. Noge su mu bile svezane konopom, a vrat prerezan. Na jednoj stene našlo se je njegov kaput i nešto krvi. Valjda se je sa toga mesta hitio ili bio bačen u more. Budući je Anton Priskić bil jako dobro stojeći čovjek, dvoji se, da bi bio sam sebe usmrtio, te se sumnja, da je počinjen na njem zločin. Sudbena komisija bila je u Kraju, da razvidi sve na licu mjesta.

Gosp. Trampuž na otok“ Cresu i Lošinju. U prvim danima mjeseca lipnja došao nas na rastanku pohoditi i pozdraviti V. g. Franjo Trampuž, putujući učitelj poljodjelstva. Koliko nam s jedne strane bio ugodan njegov pohod, toliko nas s druge razžalostio.

Veseli nas na ime kao iskrene njegove prijatelje, što mu se već napokon barem dijelomično ako i ne potpuno želje ispunile.

Odlazak Trampužev iz naših straua, za nas je veliki udarac. S njime gubimo strukovnjaka, kakvim se teško koji kotar može ponositi. S njegovim imenom skopčan je kod nas svaki najveći auktoritet u gospodarstvu. „On je kazao i to je dosta“; tako je naš narod zaključivao prijeporna poljodjelska pitanja. Nije on učitelj samo pun teorije, nego i prakse. Nije se on zadovoljavao samo teorijom, nego svaku nauku htio je i u praksi proizvesti, a na tom se baš temelji vrlina pravog poljodjelskog učitelja. Jer što koristi, da jedan učitelj govori po 2—3 sata slušaocem, kako se ciepa i navrće amerikanska loza, a kad tamo sam nije sposoban ciepati. Ili tumači amerikansku lozu, a kad je došao u kakav uzorni vrt, pa veli: Ah! koliko ovdje grožđa, a ne vidi sirota, da je ono divlja amer. loza, koja kaže plod, al ne plodi.

Nu Trampuževa naobrazba nije ograničena samo na jednu poljodjelsku struku, nego on je dobro upućen u cjelokupnom gospodarstvu. Jer, hoćeš li u vinogradarstvu, livadarstvu, govedarstvu, mljekarstvu, stočarstvu, maslinarstvu, polikolturi, konobarstvu itd. u njem ćeš naći strukovnjaka.

Da je gosp. Trampuž stekao ovakovu universalnu gospodarsku naobrazbu, zahvalit se ima tomu, što on nije samo učitelj po imenu ili za plaću, nego učitelj po zvanju. On se je uprav rodio za učitelja poljodjelstva. Pokle je svršio više poljodjelske nauke u Bečkom novom mjestu, kao da nije bio zadovoljan sa onom naukom, koju je stekao na višim školama, on se je danomice čitanjem i proučavanjem djela učenih auktoriteta usavršivao u svojoj struci. Danomice po više sata mogao si ga vidjevati uz knjige, uz pokusne aparate u vinogradu, u voćnjaku itd. E, posve je onda naravski, uzev u obzir tu njegovu nenadkriljivu ljubav do svoje struke, pa njegove izvanredne duševne sposobnosti, da je uprav prožet u svojoj struci.

Uzev u obzir ove sjedne vrline i popularnost gosp. Trampuža, tad nije čudo, da se je i najzadnjeg našeg seljaka, najnegodnije dojmilo njegovo promaknuće. Šteta da odlazi, bio je čovjek u svakom pogledu, tako da je iskrenom žalošću primao svaki seljak do znanja njegov odlazak.

Da, gosp. Trampuž bio je čovjek u svakom pogledu. Jer, ne samo da je on zdušno vršio svoju dužnost kao učitelj, nego on je ljubio i ponosio se sa svojom narodnošću, pa zato i sve sile ulagao u korist toga naroda. Takovih nam učitelja treba.

Na koncu želimo gosp. Trampužu sretan put u novo mesto!

Iz creskog branika.

Nakon občinskih izbora u Podgradu. Neki podgradski dopisnik, koji doduše krije svoje ime, ali koga mi dobro poznamo, obara se u broju od 3. julija o. g. tršćanske „Edinosti“ na naš list, jer da smo navodno prije podgradskih obć. izbora u nepoznavanju odnošaja donašali neopravdane napadaje na bivšega načelnika Jenka i na razne rodoljube u Trstu i Pazinu, kojim zadnjim da smo dobacili riečí: „Tko je kašu skuhal nek ju srebljе“. To je na prosto perfidna laž, jer mi nismo napadali na bivšega župana, premda bi bilo za to dovoljno razloga, a nismo to činili „pro bono pacis“. Nismo napadali niti na gospodu u Trstu, niti u Pazinu, nego smo jednostavno konštatirali, da su se gospoda u Pazinu i Trstu dala nasamariti od Marottia. Ovaj njim je najme u Pazinu i Trstu pripovjedao čudesa o svojem patriotizmu tako, da su se gospoda tako rekuć u njega zaljubila i proglasila ga „sacrosanctnim“. a Marotti je kod kuće šurovao i mješao proti narodnoj stranci, da je bila milota, kako to gospodin dopisnik „Edinosti“ najbolje znade. Ta i u zadnjem broju „Naše Sloge“ izrazuju nekoji „nadu“, da se Marotti neće mješati u obć. izbore u Podgradu, „jer da je to obećao“. Kod netom provedenih izbora u Podgradu vidjelo se pak, koliko se je Marotti mešao. Nas dopisnik „Edinosti“ nazivlje „nezrelimi politiki“. Možda bi taj naslov pristajao bolje komu drugomu.

Mjestne vjesti.

Izlet u Bašku. Glasbeno-dramatičko družtvo u Voloskom priredjuje u nedelju, dne 10. o. mj., sa parobrodom Liburnija, izlet u Bašku, na otoku Krku. Odlazak iz Voloskoga u 1 sat po podne, iz Opatije u 1½ sata po podne. Povratak u Volosko u 11 sati, a u Opatija u 11½ sati na večer. Vozna ciena za odrasle K. 2, za djecu K. 1. Družtvo će u Baški prirediti koncert. Pošto je ovo prvi izlet, što ga ovo naše družtvo priredjuje, nade se, da će na isti doći što više izletnika. Izlet biti će samo u slučaju povoljnog vremena.

Za produljenje Voloskoga mula. Občina Volosko kupila je podporom kurkomisije jednu barku (maonu), koja je imala rabiti za odvažanje smeća na more. Sada, kada je već počela goriti peć za smeće, rabit će se tu barku za voziti kamenje i drugi materijal na glava Voloskoga mula. Na taj način će se nasipat toliko materijala, da će biti nasip za produljenje mula pripravan. Škoda, da se nije to počelo nekoliko godina prije.

Fontana kod Skrbićih. Već nekoliko let trudi se občinsko glavarstvo u Voloskom, da se za Skrbiće priskrbi jedan javni bunar ili fontana. Svako nastojanje občine pak za tu fontanu bilo je do sada zaludno, budući, da družtvo vodovoda neće nikako da dade vodu za tu fontanu, bojeći se, da bi manje privatnih kuća uzelo vodovod u kuće. Na zadnjoj občinskoj sjednice od 2. o. m. zaključilo se je, da se ima ta fontana učiniti i prisiliti družtvo Quarnero putem administrativnih oblasti, da dade za tu fontanu potrebitu vodu.

Novi gradjevni red za lječilište Opatiju. Na zadnjoj občinskoj sjednici od 2. o. m. počelo se razpravljati o novom gradjevnom redu za lječilište Opatije, koji se ima predložiti zemaljskomu saboru kao nacrt novog

---

dobijemo, okoristimo se s onemi školami, ke danas imamo. A kako ćemo se s temi školami okoristit? Da deca budu imela koristi od škole, potrebno je prvo svega, da ih roditelji redovito, svaki dan pošilju va školu. Škola, učitelj ne čeka nijednega, nego gre svaki dan napred, svaki dan neč novega podučaje, a ono dete, ko ne hodi redovito va školu, neće moć sve to čut ni naučit. Učitelj ispituje decu, koliko more, pak im pomogne, kade vidi, da je potreba, a onega deteta, kega ni va škole, ne more ni pitat, ni pomoć mu. A najzada ni učitelj puno ne mari za ono dete, ko izostaje gusto iz škole, ni on ne mari za nj, kad se roditelji više ne skrbe.

Zato, ako ćemo, da nam deca budu imela koristi od škole, ako ćemo, da se nauče čitat, pisat i sve ono, ča im je potrebito, valja da gledamo, da dečа svaki dan pošiljamo va školu. Ne gledajmo, da nam dete doma rabi, nego ga prvo svega pošaljimo va školu i dajmo mu prilike neka se ča nauči.

Prit će već vreme, kad će nam dete moć više rabit, kad će nam pomagat i doma i izvan doma, ali ga, dokle je mlado, ne zadržujemo od škole. Kad roditelji decu ne pošiljaju redovito va školu, nego ju zadržavaju doma, sad zarad ovega, sad zarad onega, onda će i dete po malo zgubit svaku volju za školu. Ali kad to dete ponaraste, kad dodje va svet, pa kad bude vidilo, koliko mu je naškodilo ono, ča ni hodilo va školu redovito, onda će proklinjat i oca i mater i sve one, ki su krivi, da ga nisu va školu pošiljali.

Za tem treba, da dete svaki dan pitamo, ča je učitelj va škole govoril, ča se je novega naučilo, da li ga je učitelj čagod pital i kako je znalo. Na taj će način dete s većom ljubavlju poslušat učitelja va škole i gledat će da zapameti ono, ča je učitelj govoril, jer će to moć doma povedat. Dete će tako radje hodit va školu, radje će učit, a roditelji valja da k tomu pripaze neka dete obavi doma ono, ča mu je učitelj zadal. Tako će i stareji, ki nisu hodili va školu ili ako su hodili već su više tega pozabili, naučit više stvari od deteta, jer će im dete povedat ono, ča je učitelj va škole govoril. Jako je pak potrebito, da roditelji više puti skoče do učitelja, da ga pitaju, kako se njihovo dete ponaša, kako napreduje.

Tako će roditelji i učitelj moć zajedno delat, tako će učitelj više marit za ono dete, a to će sve urodit lepim plodom.

Dete, kad ponaraste i kad već bude znalo dobro čitat i pisat, moć će mnogo pomoć va naukah i starijim, jer će im čitat koju lepu knjigu ili novinu, a to te starveji pomnjivo slušat i mnogo lepih stvari naučit.

Samo tako moć će stareji i deca imet koristi od škole, samo tako moć će se narod prosvetlit, samo tako doć ćemo do prosvjete, a kako sam zadnji put rekal i „s prosvjetom k slobodi!“

—ić.

zakona. Svatko, koji poznaje kaos, koji vlada u našoj občini s pogledu gradjevnih propisa, uvidjet će, da je od velike potrebe, da se ti gradjevni propisi jednom već fiksiraju zakonom.

Iz kurkomisije u Opatiji. Doznajemo, da je lječilištno povjerenstvo u Opatiji, na svojoj zadnjoj sjednici od 1. o. m. zaključilo, odkazati dosadanjemu kapelniku lječilištne glazbe u Opatiji pogodbu, koja ističe 1. oktobra 1904., te preuzeti lječilištnu glazbu u vlastitu samoupravu, namještajuć stalno plaćenoga kapelnika. Ujedno se zaključilo, da se ima do 31. o. m. razpisati natječaj za novoga kapelnika, koji će imati 400 kruna mjesečne plaće i dužnost, da sastavi novu glazbu, da istu danomice podučava, da osobno ravna javnimi produkcijami iste. Mi se iskreno veselimo tomu zaključku, jer je to jedini način, da se dodje u Opatiji do glazbe, koja bi odgovarala glasu svjetskoga lječilišta Opatije. Svatko nepristran morat će priznati, da je lječilištna glazba u Opatiji, sada pod ovim kapelnikom, spala na vrlo nizke grane. Ipak se kod imenovanja toga kapelnika sa stanovite strane obećavala čudesa. Dogadja se često, da se u jutro i po podne igra jedan te isti program. Mnogo puti je na programu kakova ouvertura, a igra se u istinu kakav potpourri starih uličnih pjesama. Lanjske se godine povisio trošak za lječilištnu glazbu od 42 tisuća na 46 tisuća kruna, samo zato, da se glazba upodpuni i poveća broj muzikanata od 21 na 28. Novi kapelnik preuzeo je takodjer pogodbom to povišenje broja kao obvezu, pod uvjetom, da će mu se za svakog čovjeka, što ga bude imao manje, odbiti primjerenu svotu uz dužnost, da nepodpuni broj u 14 dana upodpuni. Dočim se je pod kapelnikom Friscekom vodila sa strane kurkomisije stroga kontrola glazbe, sadanji kapelnik nije pod nikakovom kontrolom. Riečko kada imade podpuni broj glazbenika. Nu kurkomisija za to haje i ne haje. Niti mu štogod odbija, niti ga sili, da broj upodpuni. Neznamo zaista, zašto to stranačko postupanje. Mi držimo, da kurkomisija nije tu, da puni džepove ni ovomu ni onomu kapelniku, nego da gleda, da novac što se ga za glazbu plaća ne bude ča bačen. Lječilištni gostovi, koji plaćaju pristojbu za glazbu, imadu prava čuti dobru glazbu i u onom broju u kojem ju je kapelnik po pogodbi dužan dati. Ne bude li sa strane kurkomisije u tom pogledu uvedena stroga kontrola, tada će lječilištni gostovi biti prisiljeni pritužiti se na namjestničtvo i zamoliti, da digne povlastica pobiranja pristojbe za glazbu. — Ovoliko bez zamjere!

Svega po malo.

Hrvatsko družtvo za namještanje naučnika i pomoćnika u obrt i trgovinu u Zagrebu obavješćuje sve podružnice, povjerenike kao i prijatelje ovoga humanitarnoga poduzeća, da prigodom svršetka školske godine prijave družtva što više dječaka sposobnih za obrt i trgovinu. Isti dječaci moraju imati navršenu 13. a ne prekoračenu 17. godinu. Družtvo razpolaže sa više mjesta pekara, mesara, kobasičara, klobučara, soboslikara, tapetara, limara, kovača, postolara, lončara, konobara, te u manjem broju trgovaca sa mješovitom i manifakturnom robom.

Dječaci od Zagreba dalje, putuju na družtveni trošak, ako su pak sasvim siromašni, to daje družtvo odnosno podružnica putni trošak i odijelo do samog mjesta, kamo su namješteni. Nadalje se umoljavaju podružnice kao i povjerenici i prijatelji ovoga družtva, da samo valjana djecu prijave, jer se često dogadja, da su prijavljena djeca, koja su družtvu samo na nepotrebnom trošku.

Trgovci i obrtnici se takodjer upozoruju, koji su voljni naučnika ili pomoćnika primiti, da svoju ponudu dopisnicom družtvu jave prigodom svršetka školske godine, jer se dovoljan broj istih očekuje, te će im družtvo bezplatno iste priskrbiti. Ako potrebuju i kaltu takodjer da družtvu jave, koje će istoga priskrbiti.

Božji blagoslov. U Baranovu (kotar Kemzen u Poznanju, Prajzka) porodila je jedna mlada žena za prvi put šest muške djece na jednom. Svako djete teži 1½—2 funta. Majka i djeca su zdravi.

Dobri savjeti za djevojke. Jedan londonski tjednik donaša nekoje savjete, koji imadu olakotiti djevojkam izbor zaručnika. Djevojka mora odbiti čovjeka, koji njoj ljubav očituje na plesu. Muškarci su obično sliedećega dana drugoga mnienja, pa bi voljeli, da niesu dan prije očitovali ljubavi. Kod jednoga izleta na ladanje, može djevojka lahko prosuditi, da li se njezin sudjenik štogod razumije u pranje posudja i tanjura. Kod takvih prilika su najbolje bračne ponude učinjene prije ručka. Nijedna djevojka neka ne oženi pijanca ili starca, ako misli da će pijanca izlječiti ili starca pomladiti. Velika je pogrieška izabrati za supruga čovjeka, koji svoju ljubav očituje pismeno. Taj je kukavica. Evo, sada znadu djevojke što njim je činiti, da budu srećne.

Junački lovac. U blizini iztočno sibirske željezničke stacije Bikin, pošao je neki Ilija Goroško, vojnik 2. usurskoga željezničkoga bataljona, na lov, te pri tom nabasao na jednoga tigra, koga jednim hitcem iz puške lahko rani. Na to se ranjena zvier baci na Iliju Goroško, koji pako skoči u vodu, misleći, da zvier neće za njim. No-go prevari se, jer tigar skoči za vojnikom u vodu. Tu se započela borba na život i smrt. Iliji uspjelo uhvatiti nož, što ga je za pojasom imao i njim probode tigra tako zgodno, da je odmah poginuo. Vojnik sav ranjen, jedva ispliva na kraj i dovuče se do željezničke postaje, gdje mu uvezaše rane i odpraviše u bolnicu.

Dvanajst zapovedi onom ki puše. Tabak ima va sebe nekakov otrov, ki se zove nikotin. Radi tega je tabak škodljiv zdravlju osobito, ako ga se uživa preko mjeri. Da tabak ne bude toliko škodan, dobro će svaki učinit, da se drži oveh pravil, ča ih je sastavil Dr. Kneibel:

1. Ne puši nikada cigar, ki ne poteže, ale ki neće da gori, zač se va takovoj prilike va dim nabere puno nikotina, ki gre onputa va telo onega, ki puši.

2. Va pipe, s ke pušiš, stavljaj samo lagak tabak. Iz teškega se tabaka razvija puno nikotina, osobito va pipah, va ke ne prihaja dosta zraka.

3. Čuvaj se tamneh cigari; va njih ima puno amonijaka.

4. Jer su cigari „havana" najškodljiviji, puši samo jednu ale dve na dan, i to vavek samo posle obeda.

5. Cigar ne izpuši nikada do kraja. Ne gutaj dim, zač nikotin razdražuje želudac.

6. Ako ti se cigar ugasil, ale ako si ga pustil ležat dulje vremena, ne užiži ga opet.

7. Ako je moguće priskrbi si za pipu čim dužu kanulu, ku češ moć već puti dobro očistit, drugačeje se va njoj nabere puno nikotina.

8. Ne puši ni cigare ni cigarete prez bokina. S tem ča grizeš cigar, dohaja ti va slinu nikotin, od kega se lahko porodi i jetika.

9. Neka nijedan ne počne pušit prvo nego se je posvema razvil, to će reć, do približno dvajset let.

10. Ne puši ni cigari ni cigarete, ako te za to želja ne vuče.

11. Ako su ti usnice razpučene ne puši, zač bi ti i najmanja količina nikotina mogla otrovat krv.

12. Ne puši nikada ni na tašče ni na postelje. S ovem je združena pogibelj za te i za druge.

Sami lepi ljudi. Ima va Rusije neki veleposjednik Rosatnikov, ki je žrtvoval puno i puno beči, da uzgoji sve same lepe ljude. Njegovi delavci moraju bit najsavršeniji i najzdraviji uzorci muškega i ženskega spola, ljudi od najveće lepote. Mej temi ljudi on sam zbira pojedini pari i na ta način skrbi za krasan pomladak. Tako je on sebi nabavil celu koloniju izabranih lepot. On bi na taj način otel poboljšat čovensko družtvo. Tako je on već do sada združil kakovih 40 pari, ki imaju preko 100 najlepših otrok. Dečki su lepi kako andjelići, zdravi kako ribe, divojčice pak pravi tipi ljubkosti i dražesti. Ovi dni se je združili jedan mladi par, djeca te po Rastnikovu uzgojene generacije i ki obećaje ustanovit treću generaciju idealno lepih ljudi. Novovjenčanim je Rastnikov dal lepu kućicu i puno polja.

Iz St. Louiske izložbe. Najveća privlačivost na zabavnom dielu te izložbe, na tako zvanom „Pike"; jest jedan dresirani konj, imenom „Jim Key". Ovaj konj znade u obće sve moguće stvari. Najveće začudjenje prouzročuje taj konj time, što znade bezprikorno ravnati sa jednom automatičkom kasom (Registrircassa). Kad se konju pokaže novac, što će se u kasu platiti, tada konj išće sa kopitom tipak, koji odgovara pokazanom mu novcu, pretisne ga, okrene zubima vijak, položi novac u ladica, te predaje automatički napisanu namiru svome gospodaru.

Veterani va Japone. Kako javlja „Daily Mail" iz Tokia, izdal je Mikado naredbu, kojom se zovu svi japonski veterani pod oružje. Ti će veterani bit naoružani s malemi, lahkemi puškami „floberi". Kako pak japonska provianta — hrana — trpi jako puno va magazineh od nebrojenih pantigani, keh je puna Koreja i Mandžurija, to će japonski veterani imet nalog, da pucaju va pantigani. On veteran, ki poubije najviše pantigani, dobit će dekoracion.

Kanimura. Talijani, Inglezi, Nemci i Abreji — svi se jade, da japonski admiral Kanimura ni vredan ulovit onu nesrećnu vladivostočku flotu, ka je pod onim bezobraznim ruskim admiralom Bezobrazovom zadala toliko jada i čemera „junačkim" Japoncem.

Neki dan su se neki Abreji žalostili va Janežovem omnibuse, da je to tako, i čudili su se, da ni Kanimura već do sada potopil sve ruske brode va Vladivostoke.

— Zač ih ne potopi? Ča čeka? — vapili su Abreji.

A naš Janez, s onim njegovim posmehom i onako po njegovu:

— E, Ka — ni — mura . . .

Ča bi malo čišće imelo značit:

— E, kad ne more! . . .

Ruske žene junakinje. Kad su se Rusi i Japonci pograbili kod reke Jalu, va hipe najvećega komešanja, bilo je videt tri vojnika na konjeh, kako lete sad na jedan sad na drugi kraj. Ti soldati imeli su puli sebe najpotrebneje stvari za povezanje ran. Malo kasneje se je razvidelo, da su ti tri soldati — ženske — i to žene oficiri, ki su takodjer bili tamo i tukli se s neprijateljem. Jedna je bila žena zapovednika Gromova, druga od oficira Šćegovljeva, a treća od nadzornika lazareta Makarova. Plašt gospoje Gromove bil je vas probušen s kuglami. Kada su pak Japonci došli k lazaretu i ne gledajuć na znamenje „crvenoga križa", pucali na njega i ubili nekoliko konji, ni se maknula, ni ganula od svojega mesta nijedna od oneh ruskeh junakinj.

Krvavi sud. Prošli tjedan se je va Bukarešte, glavnem grade Rumunjske, odigral strašan prizor. Na sudu su se pravdali dva čoveka: vojnički kapitan Duro i neki trgovac, ki je kapitanu Duru bil posudil beči. Negde na sred razprave rekal je trgovac dve tri oštre proti oficirom, kako su naprasiti i kako rado delaju dugi. Nato je skočil kapitan, zel je revolver i puknul va trgovca, ki je na mestu pal mrtav. Onda je nastala va sude prava smutnja. Prisutni oficiri i civilisti uhvatili se u koštac i počeli su se mej sobom tuć. Najzada su priskočili sudci, da će oni branit, ali u zao čas po sebe, jer su razjareni ljudi i na njih napali i ranili ih.

„Piccolo" i rusko-japonski rat. Ki čita „Piccolo" on zna to, da su Rusi zgubili 120 karocadi I. klasi, 239 inkrociadori, 600 torpedo razbijači i 3897 torpedinieri. Niš zato, ako ni Rusija, ni Engleska, ni Francezka nimaju ni ne te imet sve skupa toliko brodi; za bedaste „Piccolove" čitatelje je dosta to, da svaki dan čitaju, da je nekoliko ruskeh brodi šlo na dno. Buon apetito!

Po „Piccolu" je Port-Artur pal već najmanje 12 puti v ruki Japonezom. Niš za to, ako je Port-Artur još va ruskeh rukah — čitatelji „Piccola", bedasti kako su, za to niš ne mare.

Poznato je, da „Piccolo" svaki japoneški korak napred, zabilježe sa slovi velikemi 2 centimetara: „Un nuovo successo Giapponese... Una grave disfatta russa... itd. To sve upada već z daljega va oči. Neki dan je s takovemi slovi pisal: „La marcia vittoriosa dei Giapponesi in Manciuria". Ljudi čitaju i čitaju, jednu kolonu pak drugu . . . ma o toj „marcie" vittoriose ni spomena. Zamu v ruki drugu ku novinu, a to doznaju, da Japonezi gredu kako raki nazad. Tako je i bilo i danas je tako.

. Ova je zadnja. Neki dan se je čitalo iz daljega va „Piccole": Una nuova vittoria navale dei Giapponesi . . . Slova su bila tri centimetra velika. Abreji i drugi tovari, ki s njimi drže, su valje potancali od veselja. I nadajuć se, da će čitat, kako je Togo porompotal najmanje polovicu ruskeh brodi, svi su se kako nemi zaleteli do tega „Piccola", da vide ča je.

Nego ostali su z nosom, zač je valje pod onemi velemi besedami: Una nuova vittoria navale dei Giapponesi stalo z malemi slovi napisano: „messa in dubbio".

Tu je „Piccolo" otel bit malo pošten, ma Abrej gleda vavek na svoju korist, zato je ono od „vittorie" napisal z velemi slovi, da se ljudi namame, pak da kupuju „Piccolo". I trubili su kupovali i kupovali. A kupuju i danas.

Lovransko groblje.

Groblja eno u Lovranu
A na žalu sinjeg mora,
Kao svagdje grob do groba
Ko u lugu bor do bora.

Al u travu, u drač gusti
Sve zaraslo, nit se igdje —
Da je cvao, il da cvast će,
Cviet na grobu kome vidje.

Ni na kome križa nema
Niti vienca uvehloga
Ni na travi traga suzi,
Traga maru za kog svoga.

Ni na kojoj mramor ploči
Zlatne s'one ne ljeskaju:
„Zemljica ti laka bila,
Duša mjesto našla u raju!"

Samo u sutон, noćju samo
Kriesnice se tuda kriese,
Trava, drač na grobovima
Čudnim sjajem zakite se.

To su duše Lovrankinja,
Koje nekad umiljato
Zibljuć djecu pjevale su:
„Paji, buji, moje zlato!"

Sada malo koj Lovranac
Majčine se pjesme sjeća,
Jer odanost štokog, jao,
Tudjinstvu je sve to veća . . .

Ni za groblje, ni za kosti —
Svoga roda, svojih starih,
Čeljad takva otudjena,
Bog joj prosti, išto mari.

Velika je to sramota
Biti rodu odmetnikom,
Roditeljsku krv zatajit,
Mjesto da si braći dikom!

Niemi kries nam pokojnica
Groblju u mraku ljubav ište,
Ljubav, vjernost, rodu žudi
Mar za pusto im pokojište.

I. T.

Gospodarske viesti.

Bolesti voćaka.

(Nastavak).

Kad se ti ušenci izvuku van, presvuku se još jednom, a na hrbtu njim se ukaže prema tielu vrlo velika, prozirna i sa nekoliko žilica izpletena krila. Oko podneva polete — ili bolje — daju se od povjetarca.

nositi, al ne daleko, već blizu na koji list, gdje na doljnjem licu polože ono par jaja što ih nose. Dalje od 100 metara ne polete. Boje se i vjetra i kiše, jer, kako su maleni ne bi njim mogli odoliti. Jaja, što ih ti krilati ušenci polože, nisu sva jednaka. Nekoja su manja, nekoja veća. Od prvih se izlegu samci, a od drugih samice. I jedni i drugi su bez krila i bez bodeža i bez rila. Samica ima na broju uviek više nego samaca. Kako smo gore rekli, oni prvi ušenci pod zemljom su same samice i nose jaja bez parenja. Ove pak samice, što su se gore na listu izvalile, ne mogu učiniti ništa bez pareuja. Kad se spare, samac odmah pogine, a samica živi samo dokle snese jedno jedino jaje, što ga nosi. To jaje ona položi medju koru dvo ili trogodišnje rozge, pak onda pogine i ona. To su jaje nazvali zimsko jaje. Neki hoće, da to jaje ostane ondje preko ciele zime — zato su ga i nazvali zimsko jaje — i da se u proljeću iz njega izvali ušenac, koji pak onda putuje u zemlju na korienje. Drugi pak tvrde, da se iz toga jaja izleže bezkrili ušenac još prije zime, da se on povuče u zemlju, da već u mjesecu oktobru iznese jaja, iz kojih se izvale mladi ušenci, koji prezime i u proljeću nastave ubitačni rad svojih predja.

Bilo ovako ili onako, svakako stoji i po jednimi i po drugimi, da se od onoga jaja izleže ušenac samica, koja počme nositi jaja, kako smo već rekli, i tako množiti do neizmjernosti onih ljutih upropastitelja loze. Malen stvor, da ga se niti ne vidi, a baca u siromaštvo i u tugu čitave občine i pokrajine. A čovjek, taj stvor pun uma, znanja i moći, nije još našao ni sredstva, ni načina, da uniši onog sitnog kukca! Pa da nije i on malen?

Ima filoksera, koje živu samo na lišću. U marču, ili u aprilu, kada loza prolista, one sjednu na gornje liče lista, zabodu svoj bodež i stanu sisati. Uslied uboda napravi se na listu kako jamica, udubina, kojoj na protivnoj strani odgovara oteklina ili babuška. U toj se jamici filoksera tri puta presvuče, pa počme nesti jaja. U tri tjedna snese jih 500—600, od kojih se u 8 dana izlegu mlade, koje nastave majčin život i rad. I to su same ženke.

(Nastavak sliedi.)

Zadnje vjesti.

Rusko-japanska vojska.

Rusko-japanska vojska poprimila je sada posve drugo lice. Japanci se potežu nazad a Rusi napred. Slavni Kuropatkin je Japance va stupicu zazval. Sada neznaju ča bi ni kako bi. A silni dažji su već poplavili svu Mandžuriju tako, da će Rusi dobit još kakova dva meseca, da moru skupit potrebitu vojsku, pak onda udrit na Japance.

Vladivostočka ruska flota čini prava čudesa.

Port-Artur se junački drži.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne **zlatne i srebrne** predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistećе sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korienа od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lieк proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam**, pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slaboći, bliedosti**, pomanjkanja **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oparavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svečbe slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i oduzimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i ejegarni lieк proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek rieliti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti lieкovi dobivaju se jedino u lječarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (ljećnički prepisi) točno i savjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati **čudotvornima,** kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju uprave čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

I bočica samo 60 fil. (30 novč.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica prileži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i za poštom **(i to najmanje 6 bočica Kapi Spasitelja)** a ostalo prema želji, **te treba jedino naručiti kod vlastnika najboljе i najveće ljekarne,** a to je **ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

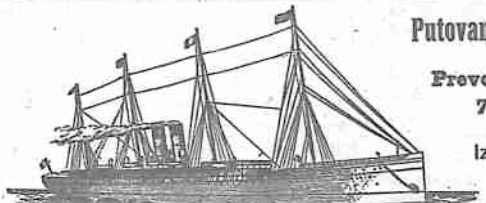

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 6 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 29. Volosko-Opatija, u četvrtak 21. julija 1904. God. IV.

POZOR!

Svim, koji primaju „Narodni list“, a nisu još poslali predplate, neka to učine najkasnije do konca ovega mjeseca, jer ćemo inače biti prisiljeni tužiti. Polag pogodbe moramo plaćati trošak za tisak „Narodnog lista“ svaki mjesec. Za prošli mjesec dobili smo nesaldirani račun na 30. junija 1904. Čekali smo do 13. o. mj., da će kogod doći inkasirat taj račun. Kad tamo, dne 13. o. mj. dobijemo od „Narodne tiskare“ u Opatiji pismo, da ako 14. o. mj. ne platimo računa za mjesec junij, da nam neće tiskati lista, koji je imao izaći isti dan. Liepi postupak zar ne? Po tome neka sude naši dužnici u kakovu nas nepriliku mogu spraviti, ako nam ne isplate čim prije, što nam duguju.

Tinjanske prilike i neprilike.

Stvari, ke se zbivaju va Tinjane su žalibože slika oneh, ke se dogadjaju i druguda po Istri. Tužna i žalostna je ova naša zemlja. Kako da ona ni majka sveh nas, hraniteljica naša, naš ponos, naša ljubav i ufanje! Ne, za to malo ki pita. Svakemu je glavno svoj vlastiti interes — onaj smradni, osobni interes. Nema tu ljubavi do bližnjega, nema onega uzvišenoga čućenja, ko čoveka diže nad ove svakidašnje mizerije i okuplja ga oko lepe i svete misli domovine! Malo je tega puli nas — jako malo.

U tom osobito greši naš mladji naraštaj. Ima danas v Istre mladih ljudi, ki se čude, kad im se pripovieda, kako se je pok. biskup Dobrila odrekal tihega i mirnega gospodskega života a sebe izvrgal najvećem progonom, i to sve od ljubavi za svoj narod! Ima ih, ki se čude, kako je mogal jedan Dr. Vitezić, velik u znanju i časti, va vreme, kad je bilo smešno govorit o Hrvatih v Istre, kako je mogal taj čovek ustat, da brani svoj narod, znajuć, da se tim kako činovnik izvrgava progonom oblasti. Ima ih, koji naprosto ne moru razumet, kako je mogal Dr. Laginja zapustit sebe i svojeh drageh a sve iz ljubavi za domovinu. I premda ima takoveh sjajneh primjeri na pretek, ipak je to nekem ljudem čudno, da more bit u svetu toliko ljubavi, toliko dobrote i požrtvovnosti. Mnogi misle: E, da je Dobrila miroval, možda bi još i danas živel — a bil bi postal Bog zna kakov dostojanstvenik. Da je Dr. Vitezić miroval, mogal bi bil usled njegoveh prelepeh sposobnosti Bog zna koliko avancat. Tako za Dr. Laginju, Mandića i druge.

A zač ti ljudi sude tako o teh našeh narodneh zvezdah? Zato, zač, kako se obično kaže, oni drugeh po svojem lakte mere. Oni poznaju sebe, znaju da oni ne bi žrtvovali za drugeh ni jedne pare, ni jednega koraka — pak se čude.

Čude se ti ljudi i ovako sude. Kad jedan pas sastane drugega, ki drži v usteh kus mesa, on prvi pas će naskočit na drugega, i neće mirovat, dokle mu onaj kus neiztrgne z usti i dok ga sam ne požderе. Takovega ča smo videli na svete, reč te oni ljudi, ma to, da bi ki pas hodil iskat kosti za drugega kega pasa, to se još ni videlo.

Tako umuju ti ljudi i prema tom se i ravnaju. Šime Defor je va svoje vreme iztrgal obćinu tinjansku iz ruku talijanskeh pijavic. Narod ga je zato odabral svojim glavarom. Petnaest let je Defar bil glavar u Tinjanu. Upravljal je pošteno — a to je glavno. Ugodit nije mogal svem i svakem, zač znamo, da se ni još rodil, ki bi svakemu ugodil. Ali na to se ne gleda — glavno je, da je čovek pošten. A to je Defar kao glavar obćine bil va punoj mere.

To se razume, da je i povjerenje naroda bilo u njega veliko, i narod je redom od tri do tri leta biral njega za svoga načelnika.

Mlademu Vencetu ni to bilo pravo. On ni imel strpljenja, on ni mogal čekat, on je otel postat glavar. Za tega čoveka bila je tinjanska podeštarija kus mesa, kega je trebalo pograbit. Sam ni mogal, ali on si je znal pomoć. Ča je njemu bilo pljunut na ono, ča je do pred nekoliko vremena držal za sveto? Ča je njemu bilo združit se s izdajicami: Krstićem i Markijem? Ča je njemu bilo obrnut kabanicom? Niš — isto kao prstom maknut. Žalostno! Ali još je žalostneje, kad pomislimo, da je takovu nepodobšćinu vredan učinit samo naš čovek. Jer Vence Križmanić je naš čovek, sin je on našega roda i plemena. Kod Talijani i Nemac ne bi bilo moguće nać čoveka, ki bi, da ugodi svojemu častohleplju mogal prekršit vjeru, kako ju je prekršil Vence Križmanić.

I od tega valja, da se mi nečemu naučimo. Vence Križmanić će brzo obračunat, njemu će sudit onaj narod, kega je on onako ljuto uvredil — to je istina. Ali, mi mislimo, da je velika dužnost našeh prosvjetljeneh ljudi, osobito mladjeh, da gledaju, kako bi svladavali sebe, da obuzdavaju va sebe onu želju, ka ih vuče, da se drugima nametnu. Sve ima svoje vreme, sve će doći, ali za sve treba ustrpljenja, a ne naglit. A onda treba još neč. Naša borba je vrlo teška. Svi ne možemo u toj borbi bit oficiri i generali. Treba i vojnika. A vojnik, prosti vojnik more takodjer puno koristit. Neka se svaki zadovolji s ulogom, ča ju ima u narodu i bit će dobro. S tim će va našeh redeh cvast disciplina a s njom i naša moć i jakost. Da je Vence Križmanić mislel na to, on ne bi morda još danas bil podestat, kega — kako on sam govori — „nijedan neće da poštuje“, ale bi bil čovek, kega bi svaki cenil i štoval. A kad bi i za njega došlo pravo vreme, narod bi znal, ča mu je udelat. Ovakovi nagli „skoki“ se kasneje osvećuju.

Neka Vence Križmanić zapameti ove naše besedi.

U austrijskom Primorju ni iredente!

Tako glasi obično svako izvješće, koje c. k. tršćanska vlada prigodom kakove protuaustrijske demonštracije u Trstu ili u kojem drugom gradu Primorja, pošalje u Beč. Ne bi čovjek vjerovao, kako se može tako očito krivo izvješćivat centralnu vladu u Beču, dok svatko, koji nije sliep ni gluh vidi i čuje, kako se talijanski iredentizam u Primorju a navlastito u Trstu širi i jača. Svaku i najmanju priliku upotrebe austrijski Talijani, da izkale svoju zuč proti Austriji. Tršćanska vlada to jako dobro zna, a ipak piše u Beč, da u Primorju nema iredentista. Kako da se to tumači? Mi znamo kako se ima to tumačit, ali nesmemo pisat, jerbo bi nas ta ista vlada, kojoj je mnogo stalo do toga, da se istina ne dozna, zakvačila. Navesti ćemo samo dva dokaza, iz kojih će se svaki izim austrijske vlade za Primorje, osviedočit, da je talijanski iredentizam u Trientu i austrijskom Primorju ne samo živ nego da svimi sredstvi i silami radi na tom, da oživotvori svoje ideale, naime oslobodjenje Trienta, Primorja i Dalmacije od austrijskoga gospodstva. Jedan prijatelj iz Padove poslao nam je broj lista: „La provincia di Padova“ od 20. junija 1904. U tom listu čitamo, da je na 19. junija o. god. bio u Padovi sastanak svih talijanskih biciklista. Na taj sastanak došli su takodjer biciklisti iz Trenta, Gorice, Trsta i Pirana. Gore navedeni broj lista „La provincia di Padova“ donaša sliedeći proglas, objavljen od družtva „Italia“:

W Trento e Trieste!

„Innazi agli ospiti desiderati, che varcando un mal tracciato confine, qui vengono ad affermare vincolo indissolubile di fratellanza, l' associazione „Italia“ al grido fatidico: W Trento e Trieste! proclama con serenità di adempimento il voto che é nel cuore di tutti gli italiani, la promessa che é nella coscienza dei baldi giovani anelanti.

Padova, 19. giugno 1904.

L'associazione „Italia“.

Hrvatski glasi taj proglas ovako:

Živio Trient i Trst!

Pred željno očekivanimi gostovi, koji prekoračujuć krivo potegnutu granicu dolaze ovamo, da ojačaju nerazriešivi vez bratstva; družtvo „Italia“ uz proročanski poklik: „Živio Trient i Trst proglašuje čistom namjerom, da ju izpuni, želju, koja je usadjena u srdca svih Talijana, obećanje, koje je u sviesti svih junačkih, uzbudjenih mladića.

Padova, 19. junija 1904.

Družtvo „Italia“.

List „La Provincia di Padova“ ovako popraćuje taj proglas družtva „Italia“:

Živile da živile i proslavile se vremenom ove dvie zemlje Italije, koje još manjkaju domovini, s njima neka živu i nek se proslave i drugi dielovi našega narodnoga ustrojstva, Dalmacija, Istra i Gorica, koji isto kao i Trient i Trst trpe pod tudjinskim jarmom i željno gledaju u bieli savojski križ.

Živili i nek se doskora združe s nami i politički, kako bijahu, kako jesu i kako će biti s nami združeni na vijeke duhom i srcem!

Sada je pak naša sveta dužnost držati živu vatru iredentizma; a mi ju držimo živu uz svaku žrtvu! Držimo pak istodobno na umu, da platonski izkazi sami mogu zakasniti, nipošto pako pospješiti ispunjenje našeg velebnog sna. Mičimo se sami, dižimo svjetinu proti izdajicam, koji žestoko spriečavaju usavršenje i postepeno ojačanje onih materijalnih sredstava, bez kojih Italija neće biti nikad ujedinjena, ni dostojna svoje stare slave!

„Krivo potegnuta granica“ o kojoj gornji proglas, jest granica izmedju Italije i Austrije. Talijanom je ta granica krivo protegnuta, jer bi ju htjeli protegnuti do južne granice Dalmacije. Želja, koja je usadjena u srdca svih Talijana to je želja, da se Trient, Primorje i Dalmacija oslobode Austrije i dodju pod Italiju. Tu je barem čisto i bistro rečeno, za čim Talijani idu. To su njihovi ideali, i mi ne bi imali proti istim sasvim ništa, kad ne bi tu po sredi bila naša koža. Ali Primorje, Istra i Dalmacija nisu nikada bile talijanske zemlje niti će biti, dok bude u istim većina slavenska, makar austrijske vlade još izdašnije podupirale Talijane na očitu štetu Slavena i Austrije.

U Trstu obstoji gombalačko družtvo: „Società Ginnastica“, koje je prava iredentistička kuhinja. U petak, 15. o. m. na večer poduzela je tršćanska policija na direktnu prijavu u prostorijah „Società Ginnastica“ u Trstu premetačinu, te je našla pod podom jedne sobe izkopan mali prostor a u njemu dve bombe Orsini, nekoliko kilograma dinamita i nekoliko stotina kapsula. Izim toga našla je policija kod te premetačine razne iredentističke proglase i pisma. Usled toga nasašća bilo je zatvoreno u svemu 8 osoba a med njimi takodjer predsjednik družtva „Società Ginnastica“ advokat Dr. Mrach. Kada su se imale te bombe bacit i komu su bile namjenjene to se još nezna, nego sigurno se zna, da nisu bile namjenjene talijanskomu kralju. Sada će se policija i vlada u Trstu malo uzvrpoljit, iz Beča će pitat, što je na stvari, a iz Trsta će njim javiti: da su se u „Società Ginnastica“ nekoji

dječarci igrali na bombe i da su slučajno dve zaboravili u društvenim prostorijam; u Trstu da nema iredentista. I tako će sve ostati pri starom, a austrijska vlada će Talijanom dati za plaću u Trstu talijansku universu.

„Kastavska Fortica".

Lijepo, krasno, divno, vele tudjinci, a domaćim i bližnjim susjedom je to stara stvar, kako se sa mnogo mjesta u gradu Kastvu, a tako i sa Fortice uživa krasan pogled na more, Liburniju i kvarnerske otoke. A na večer, za večerom, da ti se je sad u letnje doba nauživati hlada, friškoga zraka i povjetarca šta nam s mora piri. Stariji posjedali na okolo po zidu Fortice, a mladost šeće pod ruku, sve se razgovara, čavrlja, šapće, smije se a ponešto i pjeva dobre volje, dokle dodje doba za počinak.

I to svaki dan letnji, zimski se zamjenjuje noć sa danom, komu je lazno, po obedu malo na prisunac. Tako, za to služi to sastajalište i šetalište Kastavcem već ravno 100 godina.

„A. D. 1804", t. j. anno domini — godina gospodnja 1804. nalazi se uklesano u jednom kamenu zidca i koliko naši starci pamete, kako su čuli od svojih starijih, da je Fortica te godine bila uzidana. A čemu, zač? Valja da za to, za što i sada služi.

Uzidana, kako to? Nije li to bila stara Fortica, turan, kako ih je i drugih okolo Kastva, pa se je samo uredilo i nasadilo? Ne. Kako starci povedaju, bila je na tom mjestu vela griža, gromača, koja se je izpred crkvice Sv. Sebastijana spuščala dole na Stražnicu, skala, koja iz Kastva vode na cestu.

One godine 1804. zamislila je valjda koja glavica kastavska, da se „ča takovega stori" i podigli ju, a nasadili nešto već onda šta imade debla starijih i mladjih iz kasnijega vremena.

Dakle 100 godina — jubilej! Treba, da se štogod učini, da se to nekako proslavi.

Ki? ča? kako? Namišljeno, učinjeno!

Naše pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila" naumilo je prirediti tom prigodom na Fortici veliki sjajni koncerat i to sada na 31. julija ili 7. augusta o. g.

Priprave se čine sve u šešnajst, a kako čujemo, sudjelovati će pri tome glazba regimente grofa Jelačića iz Rijeke.

Kamo lepše zgode, tko želi, da se par ura medju nama pozabavi. Ovdje u hladu divljega kestena, lipe i drugih stabla, krasnim pogledom na more, našu obalu i kvarnerske otoke, osobito noću razsvjetljenu Opatiju i loveće ribarice, moći će se svatko uvjeriti, kako su mudro smislili naši stari pred 100 godina, da su nam ovu blaženu Forticu podigli.

Zanimanje za tu proslavu medju našim pukom je veliko po cieloj Kastavščini, biti će nas dakle, a nadamo se i od naših bližnjih susjeda, da će nas svojim pohodom počastiti. Pa nekoji nam i obećali! Vološćaci, Opatijci, Trsačani a i svi drugi biti će nam i kličemo im unapred: Na Fortici nam dobro došli!

Dopisi.

Iz Labinšćine. Labinske stvari! — „Un qualunque del Popolo stiriano" e njegovo „Osar tutto"! . . .

Neki dan slučajno čitah sam u zakutnom listiću puljskom „Popolo stirianotaliano" članak, koji nosi naslov: „Un prete allegro". Podpisan je taj članak sa „Un qualunque". Dakle sve — un e un — a ja rečem — fa: due —! Nu to ne bi bilo ništa na sebi, da se u tom članku ne skriva druga svrha. Ono talijansko: „Osar tutto" ili: tako hoću, tako mora biti — magari krepat! . . .

Ciela stvar naperena je proti našim požrtvovnim i rodoljubnim svećenicima, osobito pako proti dvojici od njih i to proti našemu popu Stavincu veleč. gosp. Vinodolcu i njegovomu drugu, neustrašivomu braniteju svega, što je pravo, gosp. župeupravitelju u Sv. Loreču . . . U tom članku nesretno piskaralo „Un qualunque", ne može da vidi slavinskoga popa nanke va štampe, ako neće služiti njegovim djavolskim spletkarijam, naime odnarodjivanju naše krvi, naše djece i podivljačenju iste! . . .

Piskaralo „Un qualunque" — tako u sebi veliki liberalac liberalom — hotel bi i to po sile, da sloboda bude samo za njega i za njegove pajdaše, ali nikako za slavinskoga popa u Labinu i za naše popove u opće. Hotel bi taj nesretnik, da slavinski pop u Labinu liepo sedi doma „kućo" i da on može rovariti medju pukom proti našemu narodu, koliko u Labinu, toliko na kampanji, i pripravljati sve za gladna mater — Kalabriju! . . Niš mu to ne smeta, da i drug njegov, drugi kapelan, Talijan dušom i srcem, hodi va društva njihova (talijanska), va kafee dei siori, da se vedi šnjim (sa piskaralom) pod pazuk po črte ili po piazzi grande itd., samo — Bog očuvaj — slavinski pop da se vame pokaže, taj mora stat doma, da ne čuje piskaralove gromoborne govorancije proti nam Slavincem sa onim njegovim finim glasićem, da ne vidi, kao u svojoj oholiji, sa baretom (koja je već tri prsti debela od špeka) na glavi, koraca po črte, gledajuć kao nekakav turski paša, i pokazujuć svoj debeli trbušić, kojega su i naši beći potustili (tu nek se domisli taj piskaralo, u kakvom stanju je prišal va naš Labin iz Maloga Lošinja, koji će mu za sigurno ostat va žalostnoj uspomene, ča ne sior Qualunque?!?) jednom besadom, on hoće, da slavinski popi budu kao pržaneri, njegovi robovi!

Ali, sior „Un qualunque", ča mislite, da nije slavinski pop naš slobodan, da nema sve pravice, kao svaki naobraženi čovjek? Jeste, liberalon, sior mio, ali sam za sebe, ča ne!? Dajte, dajte sior mio, caro „un qualunque", dajte neka budu i drugi slobodni, jer su i oni ljudi! . .

Znam, zač nečete da ide pop medju Vas, znate to i Vi sam — sior mio caro! Znam i to, da Vi to tako slabo ne pensate za slobodom za popa slavinskoga, ali, ali Vi sior caro d' oro imate drugu svrhu, drugi intencijon pred očima, i ja ću Vam ga reć odmah. Vaš intencijon je: „Osar tutto", napišite si to na Vaše krasno čelo, koje skriva Vaša stara baretta (škoda, ča ne!) i svijet će Vas bolje kapit. Recite mi po duši, ne pensate li Vi sada ovako: Quel prete croatazzo è qui già presto 4 anni e tutte mie govoranzie non hanno potuto far niente di lui! Adesso — in settembre si cambiano i preti, dunque adesso è l' occasione di avere un prete dei nostri (svaki talijanski ili talijanaški pop), dunque, battemo la porta in Parenzo e l' ordinariato ascoltando la una voce (sotile), ci manderà un prete nostro e la storia sarà finita! . . .

Ča, da nisam ja štrigon, sior „Un qualunque", ča da ne znadem čitati i Vaši „nobili" pensieri! U ostalom malo bacilam ja za to, ali budućnost će dokazat, kakav upliv ima naš sior „Un qualunque" i va Parenze na Ordinarijate. Čekajmo dunque! U opće piskaralo — pardon — illustrissimo sior „Un qualunque" ne mari toliko ni za biškupi, ni za popi, ni za veru, ali mater Talija hoće tako i bašta!

Ki ga je videl kada va crikve, na sv. sakramentih ili na kojih drugih funcionih va crikve (osim kada je bila maša za kralja Umberta, onput kao regnicolo de „benevreke" presso Motovun je bil u cieloj parade. Ja bih škometil, da nije primil nijedan sv. sakramenat od kada se je zakonil sa svojom debelom tedeškom! . . I takav piskaralo ima kuraja zapovedat sa biskupi, popi i iratri i va crikve? Buon appetito — Bog daj sreću ali anke pamet!

Neka bude, ča bude, ali nas Slavinci je va Labine i va labinskoj plovanije više nego Talijani, ipak neka gleda P. n. gospodin biškup će dela, ako bude hotel slušat vriskanje siora „Un qualunque".

Vera je još u našem narodu, Vi sior i Vaši kumpanji znadete koliko nje imate, to dokazujete svaku nedelju, svaki blagdan. „Koncerti sa bandom civicom", za koju ste sada opet špendali i iz naših beći 2000 kruna, muzike, vedute da Piazza di S. Marco, naime gledate kako pada dole bakou sa bakonom i šnjom preko 20.000 (dvajset milijari kron), to nisu ćakule, to su fatti — fatti — fatti . . . itd.

Sior „Un qualunque" dela se prosvjetitelj naroda, ali našemu narodu neće da priuši niti jedine škole. Tužna Labinščina toga je svjedok. Zato toliki jadi, zato tolika naricanja radi škole va Sv. Lovreče, i one, koja će se zidati va Dreselju (u Cerovici.)

Škoda i miljarput škoda, ča se namlatilo prazne slame svojim vriskanjem i blejanjem na lunu. Kasno je! Ča ni Vam i Vašim patuljotima to grozan udarac, ča su ti štupidi, barbari i sve kako nas zovete, ščaveni, kmeti iz naše Labinščine postavili malin na benzinu pred samim Vašim lijepim nosom!? Oh, moj greh, recite si sam, moj greh, ćakule su Vaše i fatti su naši, na našoj strani slavinskoj-hrvatskoj. Kapite me!

Plačete, krivite, nesretni piskaralo u istom dopisu, da jedna obitelj slavinska va Labine govori samo slavinski doma i da djeci stavlja imena strepitosamente slavi, e, ča i to Vam nije pravo, i tamo morate zabosti svoj delikatni nos? Ki Vam je ča rekal, da ste svojega debeloga sina krstil sa imenom strepitosamente italiano „Umberto". Ali, ča ste već tako smješan, da biste hotel zapovidat, kako se ima ki od naših krstit? Ne budite smješniji nego jeste, već se s Vami svaki labinski otrok raga. Kapite po naški? Vi zovete onu fameju forestiera, perche nije iz Labina ili barem iz Romagne, ali odkuda ste Vi? Vaši stariji? iz Benevrikari blizu Motovuna, gdje Vaša pokojna majka — Bog nju pomiluj — takoreć nanke beside talijanske ni kapila. Ili mislite, da va Labine svaki tako rado stoji kao Vi, jer — morate, jer Vas drugdere nete niti za Vas badaju. Kako dobro se stoji va Labine, svjedoči Vam već to, da i sami Labinjani cortesi (Baldo Scampicchio, Calioni. Vittorio Skampić, nebrojeć nanke sior Pierina Brunettia sa 3090 kruna) bježe iz Labina. Fatti sior, fatti e non ćakule. Žal je Vam illustr. sior „Un qualunque", da jedna druga obitelj va Labine prišla iz Kampanje naše, dava svoju kćer va istituto slavo (croato!) Ali ča Vas to briga, ča ćete Vi čagod pomoć, platit za nju ili ćete i tu stavit svoju suru glavicu? Imate toga dosti sam sa svojim debelim sinom, gledajte na njega da se uči i da ne propada na esaminih. Ča mislite, da s tim spasite patriju Kalabriju, da vriščete i blatite naše slavinske pope va Vaših listićih va Pule, pod groznim svojim imenom „Un qualunque".

Zabadate svoj nos i va župeupravitelja va Sv. Lovreče? che adesso lavora, oh, almeno per due nomini! Da, lavora, radi, više nego su sile njegove, ali sve za Boga, vjeru i naš tužni, od Vas toli nenavidjeni, od Vas zapušteni narod slavinski.

Najdite mi samo jednoga dei preti vostri, koji bi u kratko vrieme toliko učinil za crkvu, školu, plovaniju i cieli narod tamošnji? i ki bi bil od svih i samih Talijani ljubljen, poštovan kao on, pak ću mučati, ali dokle mi to ne pokažete, rečem Vam za danas samo toliko: Vi niste vriedan niti da mu postoli inštrate, ste kapil!

Blatite dakle sior mio d' oro, sior „Un qualunque", iskidavajte se samo dalje na naše slavinske popove, oni za Vas badaju kao za lanjski snieg, i mi pak Slavinci i Hrvati na Labinščine ćemo stati kriepko uz nje, jer rade pošteno, jer rade požrtvovno na čast i slavu Božju, za vjeru i domovinu našu milu i za naš zapušteni narod! . . .

A rivederci un altra volta!

Domaće vjesti.

Mjesečni sajam rogatoga blaga obdržavati će se u subotu, dne 26. julija ov. god. u Kastav-gradu.

Koncerat u Kastvu. Iz Kastva nam pišu: U nedelju, 31. julija ili 7. augusta prirediti će „Istarska Vila" veliki i sjajni koncert s plesom uz sudjelovanje vojničke glazbe, pukovnije grofa Jellačić, u gradu Kastvu, na šetalištu „Crekvini". Koliko se čine pripreme, ima nade, da će ovaj koncerat biti u svakom pogledu sjajan, kakvih bar Kastav do sada nije vidio. Budući je ovo prvi koncerat naše „Vile" u većem štilu, nadamo se, da će nas okolna gospoda u čim većem broju počastiti svojim posjetom. Ponajpače pak sa stalnošću računamo, da uz Kastavščinu, sa pripravnošću će nam se odazvati gospodsko Volosko i čarna Opatija. Do sada gdjegod je „Vila" stupila na javnost, svagdje je žela priznanje, jer valja priznati, da liepo napreduje. Zato nadamo se, da neće ni ovoga puta zaostati, već da će se i sada pokazati vriednom očekivanju, koje u nju polažemo. Zaista možemo biti sigurni već unapriéd, da će ona zdušno izvršiti svoju zadaću. Na publici je dakle, da ju podupre moralno u njezinom nastojanju.

Uz pjesme i tamburanje, pa uz vojničku glazbu bit će takodjer i druge zabave, ponajviše namijenjene za mladi svjet. Hoćeš li, da zlatu svomu odkriješ srce, eto ti šaljive pošte; hoćeš li, da kupiš dragušici svojoj kakvu „marmoriju", gle tamo šaljivog bazara; želiš li, da milo uz drago sveže, eno ti serpentina; kaniš li, da dragušicu svoju obaspeš izkazima svoje gerljive ljubavi, imat ćeš i čime, ta gle jeftinih korijandola. Mniješ li, da sa koncerta odašalješ u svjet po koji pozdrav, eno gle prave pošte. Hoćeš li, da slaviš trijumf svoje ljubavi, nabavi si žabica, koje će oko tebe od veselja kao pomamne skakati. No da! Bit će svega po malo, kao i na Božić oraha. A bit će takodjer raketa pa i drugoga ognja, da će svjetliti, da će pucati, sve rodu na čast a — žepu na propast. Što je pak najglavnije izmedju svega jest — ples na otvorenom.

Koncerat započeti će negdje oko 4 sata po podne, pak dokle Bog dade.

Dakle u koga su lahke pete, a težka mošnja, neka nas posjeti, ne će se pokajati.

Strašna suša koja već sve dane ovoga mjeseca vlada, uništila je skoro svu letinu osobito u našem kotaru. Vrućina je takova, da stariji ljudi takove ne pamete. I druguda viada silna suša. Bližnja Rieka je ostala skoro bez vode, tako da mora magistrat nekoliko ura na dan zatvorit vodovod. U Beču preporuča magistrat pučanstvu, da sa vodom štedi, jer bi je moglo uzmanjkati.

Od prodaje cigaretnog papira dobila je naša družba u prvoj polovici god. 1904. K. 450·55. Preporučamo to liepo i koristno družbino pouzeće.

Zagreb za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Ne samo naši junački cirilo-metodijski zidari, već i klub naših dičnih sveučilištaraca „Mladost" radi liepo za družbu. Tako je i ovih dana to društvo dalo koncert u Novoj Gradiški, od koga su družbi poslali K. 106·57. Živili!

Izvješće družbine škole u Puli i Vinkuranu. Primili smo štampano izvješće te naše krasne škole, koju je u lanjskoj godini polazilo u svem 273 djece, od kojih 67 u Vinkuranu. Podučavali su va tih družbinih školah gg. Ernest Jelušić i Srečko Jurdana, gdjice Roza Benigar i Marijana Majer. U vjeroauku podučavala su djecu veleč. gg. Polutnik Anton i Ivan Barbalić. Napredak je bio prekrasan. Odlikovano bilo 35, što dječaka što djevojčica. Samo napried tako! A našemu narodu neka bude i unapried preporučena ova naša družba, koja eto donaša tako liepe plodove. Napried za družbu!

Glasovi iz Kaštelira. Mnogo puti bilo je već pisano u „Narodnom listu" o popu kaštelirskom Marku Degrassi. Toma popu više puti skoči u glavu, te po noći hodi po 2 ure daleko od Kaštelira (pošte?). Čini se,

da te svoje noćne izlete uporabi za svrhu agitacije. Tako je jedne noći prošlega meseca oko 10 ura došao u selo Diklići, tu je išao u jednu kuću, gdje je malko pio rujnog vinca. Na to je počeo agitirat za talijanski partit, za leginu školu proti družbinoj školi u Kašteliru. U ovu školu idu tri dječaka iz sela Markovac blizu Višnjana. Taj pop vredan je rugat se toj deci u školi: ča mislite, da ćete bit učitelji, da grete pol ure daleko u hrvatsku školu. — Na 15. o. m. bili su ispiti na družbinoj školi u Kašteliru, ali popa Marka nije bilo blizu. Bojao se valjda, da učini preliepu figuru sa decom.

Istarski visokoškolci izdadoše dopisnice sa slikom blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile. Čisti dobitak namijenjen je širenju prosvjete u Istri.

Narod naš muči se i trpi, svakakva bije ga nevolja, a tudjinac ga progoni. Trpi i trpi, ali je već počeo razmišljati, od kuda na njega svako zlo, pa već počimlje uvidjati, da to sve dolazi većinom radi neznanja. Već se čuju sve jači i jači glasovi: znanja, prosvjete nam dajte! Širi se glas taj i dira mnogo rodoljubno srce. Slušaju ga dični narodni sokolovi, koje već pokriše časne sjedine, kojima žarko rodoljubno srce pritišću godine mnoge. Slušaju glas taj naroda svoga, svaka im žilica življe zakuca, um zaroni u slatke uspomene mladenačkih dana, kada je srce gorjelo rodoljubljem, dnša plamtila oduševljenjem, a um vapio za pravdom. Redaju se slike pred očima dušcvnim, slike krasne, pune čara i milote. Iz njih sijeva milo lice velikoga preporoditelja, učitelja i oca naroda hrvatskoga i slovenskoga u Istri, — lice biskupa Jurja Dobrile, koga već preko dvadeset godina krije zemljica crna. Ali dobri naš biskup živi jošte medju nama, živi u srcima i duši našoj. Njegovi nasljednici, tudjinci, sada nam otimlju vjeru otaca, iz crkve nas tjeraju svete, branedi nam, srcu da odolimo svome, dragom da se molimo Bogu u jeziku, koji nas naučiše mile majčice naše. Sada baš, sliko neumrlog seljačkog sina, zadji u narod. Pričaj mladjima, kako rodoljub živi i radi. Uči ih trpjeti, raditi i djelotvorno ljubiti narod.

Umoljavamo braću istarske visokoškolce i abiturijente, koji se jošte ne prijaviše, a žele razpačavati ove slike te time koristiti narodnoj prosvjeti u Istri, neka se izvole prijaviti na naslov: Franjo Novljan, cand. phil. Beč, VIII. Bennogasse Nr. 13/23.

Dopisnice sa slikom prodajemo po 10 para komad, pa ih svaki može dobiti kod kojega člana istarske akad. omladine ili kod gore navedenoga, ako novac unaprijed pošalje.

Istarska akad. omladina
u Beču.

Hrvatska velika državna gimnazija u Pazinu. Primili smo prvi program te gimnazije za školsku godinu 1903—1904. Iz toga programa razabiremo, da se je u obstojeća pet razreda toga zavoda početkom školske godine 1903—1904 upisalo u svemu 177, nadošla su 2, izostalo ih je preko godine 15, tako da ih je na koncu godine bilo 164. Od ovih svršili su 18 u odlikom, 102 sa I. redom, 29 sa popravkom, 10 sa II. redom, a 5 sa III. redom. Početkom školske godine 1904—1905. otvorit će se VI. razred. Početak školske godine 1904—1905. biti će na 18. septembra 1904. Popravni i naknadni ispiti obdržavati će se 16., 17. i 18. septembra, prijamni za I razred 17. rujna a za više razrede 17. i 18. rujna. Upisivanje novih učenika za I. razred biti će 16. i 17. rujna a za više razrede 16. i 17. rujna, od 8—12 sati prije podne u zavnateljstvu gimnazije.

Mjestne vjesti.

Veliki hotel u Voloskom. Baštinici pok. Andra viteza Poščić prodali su ovih dana svoje zemljište na Lipovici jednom riečkom konsorciju, koji će na tom zemljištu graditi veliki hotel.

Pasje stvari. Zadnjih dana dogodilo se je, da su pasi u Lovranu, Opatiji i Matuljih ujeli razne osobe. Radi toga je i na Rijeci bilo konštatirano nekoliko slučajeva pasje bjesnoće, odredilo je občinsko glavarstvo u Voloskom, da imadu svi psi u ovoj občini nositi brnjicu.

Sokol. Sokolske vježbe u Voloskom već su započele. Do sada bile su dvie, koje su bile brojno posjećene, a na kojima se je svatko mogao osvjedočiti, kako liepa, kako zdrava i korisna su sakolika vježbanja. S toga u kolo braćo, da nas što više bude. Neka ne manjkaju ni mladići iz okolice. Korist najveća će biti otuda narodu, jer zdravi i jaki ljudi, zdrav i jak narod.

Vrijedno je, da se spomene, da je gospodin Jaroušek iz Opatije, akoprem siromah, odlučio svake godine dati za „Sokol“ K. 10, te je u tu svrhu već darovao 4 krune. Ugledajte se u njega Vi mogućniji rodoljubi u Voloskom i Opatiji.

Sokolske vježbe jesu svaku srieclu u 8 sati na večer u „Narodnom domu“ u Voloskom. Na zdar!

Nova mirodijana (drogarija) na Voloskom. Na 17. ovoga meseca otvorila se je na Voloskom, va kuće gosp. Tomičića br. 28, nova drogarija gosp. Gržetića, ljekarnika na Voloskom. Ta nova drogarija je jako lepo i ukusno uredjena, tako da bi bila na ures svakomu gratiu. U istoj more se dobit sve moguće vrsti mirodija, boje (kolori), kiste (pinsele), ulja, medicinalne i kirurgičke sprave, parfume, mineralne vode i dr., tako da neće ljudi morat za svaku malu stvar na Rieku.

I na družbinim školama u Voloskom i u Opatiji zaključila se školska godina u sriedu, dne 13. o. m. I na tim školama uspjeh je bio upravo preliep, što je na čast družbi i dotičnoj gg. učitelja.

Svršetak školske godine na družbinoj školi u Voloskom. Primilo smo od tamo školsko izvješće, iz koga je razvidno, da je onu školu u prošastoj godini polazilo 102 djece. Sa odlikom ih je svršilo 43, sa prvim redom 45, nerazredjeno 14. Po ovom se najbolje vidi, kolika je potreba bila jedne hrvatske škole na Voloskom. Pa ipak su se oblasti zubi i nokti branile, da nam tu školu dadu. Nisu nam ju dale, nego je morala naša družba ustrojiti u Voloskom ovu razrednu školu. Broj djece svake godine je veći. Prve godine bijaše 75, lani 92, ove godine 102 djece. Sada ima pokrajina preuzeti u svoje ruke jedan razred družbine škole, pošto je na talijanskoj školi ukinut jedan razred, a mjesto njega ima stupiti u javnost jedan razred hrvatske škole. Proti tomu je uložila slavna junta rekurs, koji će valjda malo uspjeha polučiti. Ta imamo u našem grbu kozu sa kratkim repom.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Pinjata se ognja ne straši.

Ki gre z grada u selo, dela delo maneno.

Ljubav ni juha od fažola.

Vino od loze ni za u glavu od koze, nego za glavu ka ga nosit može.

Kad imaš vrime ne čekaj vrime.

Ne zna se za prijatelja dokle se ga ne zgubi.

Ki gre po mraku, dobi po vratu.

Ča je previše ni ni z maslom dobro.

Ribarija pekljarija.

Ki tendi ribicu jima pustu njivicu.

Slabo za onoga človika, ki se s kruhom spjani.

Ki zlo dela, zlo ga čeka.

Od zločestoga platnika tribi je zet i kozu prez calika.

Bolji je mršavi juštamenat nego i debela gravda.

Svega po malo.

Smrt u valovima. U petak po podne oko 5 sati vozio se mladi par Mary i Karl Dunyski iz Krakova, barkom „Budapest“, po riečkoj luci. U barci bio je iznim njih ladjar i njegov sin. Refal vjetra udri u tendu i prevrne ladjicu, a ljudi iz iste pali su u more. Suprugi Dunyski uhvatili se za ladjara, te su ga tako čvrsto držali, da se ni mogao osloboditi, nego je s njimi potonuo. Sin njegov primio se je za kolumbu od barke, te su ga nadošli ljudi spasili. Suprugi Dunyski nalazili su se na ženitbenom putovanju u Italiju.

Bombe u Trstu. Petak na večer poduzela je tršćanska policija premetačinu u prostorijah tršćanskoga družtva „Società Ginnastica“. Tu je bilo policaja kako mrava. Obkolili cielu kuću, zatvorili sve ulaze i nekoji stali pretraživati u kući sve prostorije. U jednoj sobi digli su nekoliko dasaka poda, te izpod poda našli jedan otvor. Poznati tajni agent Tiz spustio se kroz taj otvor i našao se na jednom u podzemnoj jednoj sobici. U istoj nadje dvie bombe po sistemu Orsini, nekoliko kilograma dinamita i nekoliko stotina kapsula. U drugih sobah našla je policija razne iredentističke proglase, razna kompromitujuća pisma, te je sve zaplienila i odniela na sud. Zatim zatvorila predsjednika družtva Dr. Mrach, družtvenoga tajnika, slugu i pet članova. Kaznena iztraga bila je povjerena sudcu iztražitelju Barzal i askultantu Luzzatto. Već drugi dan bio je Dr. Mrach nakon preslušanja pušten na slobodu. Iz ovoga se vidi, da će opet biti nikomu ništa, kako u svim sličnim slučajevim, koji se u Trstu dogode.

Tršćanske bombe i „Piccolo.“ Radi gore opisanoga odkrića dvih bomba u „Società Ginnastica“ u Trstu, napao je tršćanski list „Triester Zeitung“ cielu gospodujuću talijansku stranku u Trstu, predbacujuć njoj anarhističke svrhe. „Piccolo“ od nedelje srdi se radi toga na „Triester Zeitung“. Upravo smešno je čitati, kako „Piccolo“ nastoji, da svoje prijatelje od „Società Ginnastica“ opere. „Piccolo“ kaže, da je uprav nepošteno pisat, kako piše o toj stvari „Triester Zeitung“. Napokon, da se u „Società Ginnastica“ nije našlo ništa nego dvie bombe, koje nisu bile niti pune, jer dinamit i kapsule za iste, da su bili samo blizu njih; da se još nezna, koji je te bombe tamo postavio i za koju svrhu; da družtvo nemože paziti, što se svaki m i n u t u družtvenoj kući čini. Biedan Piccolo! Bombe su bile prazne, dinamit je bio samo blizu njih, tako, da ni trebalo nego metnuti ga unutra, ah! za to nije bilo vredno dignut toliku viku, zatvoriti toliki ljudi. Ona podzemna sobica, gdje su se našle bombe, bila je očinjena u jednoj minuti, zar ne „Piccolo“, pak predsjednik družtva Dr. Mrach nije mogao ni viditi kad se je radilo, ni doznati o tom ništa. Oh, kako su nedužni, kako su čisti naši iredentiste u Trstu!

Samoubojstvo jednog milionara. Bečki milioner Vincenz pl. Moravitz pokušao se je dne 14. o. m. u svojem stanu ubiti iz revolvera. Ranio se težko u prsa, ali lahko da će preboliti. Morawitz je neoženjen, 50 godina star, te se nezna za razlog njegovog zdvojnog koraka. Vidi se, da ni bogatstvo ne donaša uvjek pravoga zadovoljstva.

Smrt transwaalskog presidenta Pavla Krügera. Bivši president Transwaala, Pavao Krüger, umro je u noći od 14. o. mj. u Clarensu u Švicarskoj. Krüger rodio se je u Kaplandu, dne 10. oktobra 1825. Već u svojoj mladosti preselio se je iz Kaplanda u Transwaal, gdje je sudjelovao u borbi Bura proti urodjenicima. Godine 1881. borio se uz bok Joubertu proti Englezom, koje su Buri kod Majubabill hametom potukli. Te godine postao je Krüger članom vlade transwaalske. Usljed pobjede kod Majubabill priznali su Englezi podpunu samostalnost Transwaala. Godine 1883. bio je Krüger izabran predsjednikom republike Transwaal, te je takvim ostao sve dok nije Englezka usljed nesrečnog englezko-burskog rata, dne 1. septembra 1900. anektirala Transwaal, Oranje i Kapland. Mrtvi ostanci znamenitoga muža bit će prenešeni u Transwaal. Čovjeku koji je tako žarko ljubio svoju domovinu bila lahka rodjena gruda!

Ukinuće redovničkih škola u Francuskoj. Kako je poznato, imadu u raznim katoličkim državam razni redovnici više nižih i srednjih škola. Francuski senat je prošli tjedan stvorio zakon, po kojem će biti u Francuskoj redovnikom zabranjeno držati škole.

President republike Columbia u južnoj Americi. Presidentom te republike bio je izabran general Reyes.

Pobjegla poštarica. Iz Mogilnice u Galiciji pobjegla je postmajstorica sa svojim mužem i jednim djetetom, nakon što je proneverila i sobom ponesla 10 tisuća kruna.

Grozna nesreća. Na 26. junija o. god. nasukao se je norveški parobrod „Norge“ na ostrvu Rockhall blizu hebridskih otoka. Na tom parobrodu bilo je 800 norveških, danskih i finskih izseljenika, koji su iz Kopenhagena putovali u New-York. Od svih tih ljudi spasilo se je samo 27.

Koliko je slepih u Austriji? Nedavno izašlo izvješće Klarovoga zavoda za slepe u Pragu, te sadržaje statistiku svih slepih u pojedinih zemljah države. Po tom izvješću imade u Austriji ukupno 14 tisuća 872 slepih, od kojih je samo 1688 obskrbljeno u raznim zavodima.

Živa zakopana. U Einsiedelu u Švicarskoj pokopali su neku gospodju, koja je bila naglo umrla. Kad su grobari spustili lies u grob, te ga počeli zasipavat, začuli su na jednom iz groba vapaje i zapomaganja. Brzo su odgrnuli zemlju, otvorili lies te u njem našli još živu gospodju, koju su htjeli zakopati.

Novi generalni guverner Finske. Na mjesto ubijenoga Bobrikova imenovao je ruski car generalnim guvernerom Finske kneza Obelenskoga, koji je do sada bio dodieljen ministarstvu unutarnjih poslova.

Gospodarske viesti.

Filoksera.

(Nastavak).

Prošlih dana se pisalo po novinah, da je jedan profesor u Beču, neki Eduard Tušek, pronašao, da propadanju loza nije kriv ni zabod filoksere, ni gnjiloća korienja, koja za tim sliedi, nego neki crvić, koji se valjda kroz ubodeno mjesto, uvuče u korien i mu srce izjede.

Kada bi se to obistinilo, onda bi iztraživanje učenjaka moralo udariti na svim drugim putem u potragu sredstva, kojim bi se mogli ti sitni, na prosto oko nevidljivi crvići ubiti. To bi sasvim preokrenulo dosadašnju nauku o obrani proti filokseri i ukinulo velike troške, koje se ima za obnovu vinograda na temelju amerikanske loze.

U prvoj godini, kad je loza napadnuta, ona se s početka, kao da bi podražena bila, pokazuje nekako življom, bujnijom i plodnijom više nego obično, ali brzo klone i stane propadati. Rozge bivaju sve manje, lišće postaje bliedje, nekako žućkasto, suši se prije od drugoga, grozdje rodi sve manje, a ono što rodi ostaje maleno, težko i nepravilno zrije. Godinu za godinom postaje loza sve slabija, dok i posvema pogine.

Lijekova se proti filokseri predlošilo već na tisuće. Pred više godina je u Hrvatskoj, župnik Rogetić, mislio, da je našao uspješan liek u obsipanju žila sa pilotinami drva, ali i to i sve ostalo pokazalo se bezkoristnim i uzaludnim.

Jedan od lijekova jest uštrcanje u zemlju nekoliko sumpornog ugljika (Schwefelkohlenstoff — solfuro di carbonio). Navlašnom štrcaljkom uštrcne se na dubljinu od 20 do 25 centimetara oko 25—28 grama sumpornog ugljika na svaki četvorni metar, tim se pobija veći dio sišnaca. Uštrcne li se 300 grama sumpornog ugljika, onda se ubije i loza. Ovaj se liek uporabljuje uspješnom u prhkoj, malo vlažnoj a plodnoj zemlji, i to osobito kada se filoksera istom pojavi i je ograničena na kakovo osamljeno mjesto.

Poplavom vinograda u zimi za 50 dana uniđi se ona posvema, al u naših krajevih je to neizvedivo.

Gojenjem loza u pjeskovitom tlu se loza obrani od filoksere, jer se u pjesku ne može kretati.

Najuspješnije i od svih rabljeno sredstvo proti filokseri jest cieplanje domaće loze na amerikansku. Ove su krepče od naših, imaju jače i brojnije korienje, zaciele brzo ubode od ušenaca i imaju u sebi više srieča (tannino), koji jih brani od gnjilenja, te odole svim napadajem filoksere. Al takove nisu sve amerikanske loze. I od njih mnoge podlegnu ubodom onog sitnog ušenca. Obćenito se u tu svrhu rabe vrsti riparia portalis i rupestris monticola: prvu za duboke, crne ili crljene zemlje, a drugu više za plitke, biele, vapnenaste zemlje.

Važno je za obranu od filoksere, da se njezino širenje čim više zaprieči.

Tko ju najviše širi, je vinogradar sam. Znamo, da ona ne leti daleko. Zato bi njoj bilo nemoguće okužiti vinograde, koji leže mnogo kilometara dalje. Onamo je prenese čovjek ili lozom ili sa kolci, ili čim drugim, što raste u okuženom vinogradu (krumpir, repa, luk, zelje itd.) ili sa orudjem, kojim radi ili na nogavici ili na postolu. Treba biti u tom mnogo oprezni, te ne prenašati niti dopustiti, da se što iz okužena vinograda prenaša, a orudje sa kojim se je radilo namazati gašenim vapnom ili modrom galicom ili sumpornim ugljikom ili petroljem. Tako treba razkužiti i nogavice i postole.

Država je poduzela shodne mjere, da zaprieči širenje filoksere. Zakonom 2. aprila god. 1875. broj 61 je naložila, da svaki vinogradar, čim u svojem vinogradu opazi štogod po čem bi se moglo sumnjati, da se je ondje pojavila filoksera, ima to prijaviti občinskom načelniku. Ovaj pak čim to doznade usljed prijave vinogradara ili inače, ima to odmah javiti kotarskom poglavarstvu i zabraniti iz svoje občine izvoz loza, kolaca, lišća lozina i svih rastlina i rastlinskih djelova, kojimi bi se mogla iz njegova kraja filoksera u druge krajeve prenesti.

(Sliedi.)

Zadnje vjesti.

Ruska-japanska vojska.

Viesti ima, kako obično, puno, ali istinitih jako malo. Jedno je istina: naime, da Japonci neprestano napadaju na Port-Artur, ali uzalud. Dokazano je, da su već kod tih navala izgubili veliku silu vojske. A Port-Artur se drži — junački se drži. Osim toga su Rusi Japoncem opet oteli važni Fučilin klanac, dok Motien klanac je i sada još u japanskih ruku. Kod ovega zadnjega klanca bila je ovi dni bitka, gdje su Rusi pretrpili neke gubitke.

Zahvala.

Natrag godinu dana neumoljiva smrt pograbila mi je nezaboravnu kćer Mariju, od 16 godina.

Dne 8. julija t. g. umrla mi je druga kćer Angjelika, kojoj bijaše sprovod dne 10. t. mj., kojem prisustvovaše mnogi iz Vrha (gdje bijaše pogreb), Sv. Ivana i surodnici iz Svinjaka uz neutrudivog, bolestnog župnika, veleč. gosp. Ivana Vranić.

Prisustvovateljima izričem srdačnu zahvalu što su se potrudili do Vrha, da prisustvuju sprovodu.

Sv. Ivan, dne 19. julija 1904.

Antun Fiego pok. Lovra.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similbriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistece sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na posebau način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lick proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam,** pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilističkim** i venerićkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; ouda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocenjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličitijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blijedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekse slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula **zasvjedočavaju** mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način prepriči **ranjavost** nogu i oduzimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano primat kao jedini i sjegurni lick proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riesiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički propisi) točno i navjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

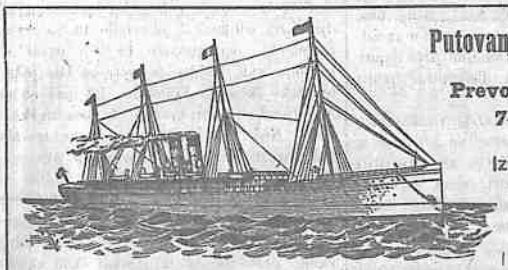

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 6 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 29. Volosko-Opatija, u četvrtak 21. julija 1904. God. IV.

POZOR!

Svim, koji primaju „Narodni list“, a nisu još poslali predplate, neka to učine najkasnije do konca ovega mjeseca, jer ćemo inače biti prisiljeni tužiti. Polag pogodbe moramo plaćati trošak za tisak „Narodnog lista“ svaki mjesec. Za prošli mjesec dobili smo nesaldirani račun na 30. junija 1904. Čekali smo do 13. o. mj., da će kogod doći inkasirat taj račun. Kad tamo, dne 13. o. mj. dobijemo od „Narodne tiskare“ u Opatiji pismo, da ako 14. o. mj. ne platimo računa za mjesec junij, da nam neće tiskati lista, koji je imao izaći isti dan. Liepi postupak zar ne? Po tome neka sude naši dužnici u kakovu nas nepriliku mogu spraviti, ako nam ne isplate čim prije, što nam duguju.

Tinjanske prilike i neprilike.

Stvari, ke se zbivaju va Tinjane su žalibože slika oneh, ke se dogadjaju i druguda po Istri. Tužna i žalostna je ova naša zemlja. Kako da ona ni majka sveh nas, hraniteljica naša, naš ponos, naša ljubav i ufanje! Ne, za to malo ki pita. Svakemu je glavno svoj vlastiti interes — onaj smradni, osobni interes. Nema tu ljubavi do bližnjega, nema onega uzvišenoga ćućenja, ko čoveka diže nad ove svakidašnje mizerije i okuplja ga oko lepe i svete misli domovine! Malo je tega puli nas — jako malo.

U tom osobito greši naš mladji naraštaj. Ima danas v Istre mladih ljudi, ki se čude, kad im se pripovieda, kako se je pok. biskup Dobrila odrekal tihega i mirnega gospodskega života a sebe izvrgal najvećem progonom, i to sve od ljubavi za svoj narod! Ima ih, ki se čude, kako je mogal jedan Dr. Vitezić, velik u znanju i časti, va vreme, kad je bilo smešno govorit o Hrvatih v Istre, kako je mogal taj čovek ustat, da brani svoj narod, znajuć, da se tim kako činovnik izvrgava progonom oblasti. Ima ih, koji naprosto ne moru razumet, kako je mogal Dr. Laginja zapustit sebe i svojeh drageh a sve iz ljubavi za domovinu. I premda ima takoveh sjajneh primjeri na pretek, ipak je to nekem ljudem čudno, da more bit u svetu toliko ljubavi, toliko dobrote i požrtvovnosti. Mnogi misle: E, da je Dobrila miroval, možda bi još i danas živel — a bil bi postal Bog zna kakov dostojanstvenik. Da je Dr. Vitezić miroval, mogal bi bil usled njegoveh prelepeh sposobnosti Bog zna koliko avancat. Tako za Dr. Laginju, Mandića i druge.

A zač ti ljudi sude tako o teh našeh narodneh zvezdah? Zato, zač, kako se obično kaže, oni drugeh po svojem lakte mere. Oni poznaju sebe, znaju da oni ne bi žrtvovali za drugeh ni jedne pare, ni jednega koraka — pak se čude.

Čude se ti ljudi i ovako sude. Kad jedan pas sastane drugega, ki drži v usteh kus mesa, on prvi pas će naskočit na drugega, i neće mirovat, dokle mu onaj kus neiztrgne z usti i dok ga sam ne požđere. Takovega ča smo videli na svete, reč te oni ljudi, ma to, da bi ki pas hodil iskat kosti za drugega kega pasa, to se još ni videlo.

Tako umuju ti ljudi i prema tom se i ravnaju. Šime Defor je va svoje vreme iztrgal obćinu tinjansku iz ruku talijanskeh pijavic. Narod ga je zato odabral svojim glavarom. Petnaest let je Defar bil glavar u Tinjanu. Upravljal je pošteno — a to je glavno. Ugodit nije mogal svem i svakem, zač znamo, da se ni još rodil, ki bi svakemu ugodil. Ali na to se ne gleda — glavno je, da je čovek pošten. A to je Defar kao glavar obćine bil va punoj mere.

To se razume, da je i povjerenje naroda bilo u njega veliko, i narod je redom od tri do tri leta biral njega za svoga načelnika.

Mladému Vencetu ni to bilo pravo. On ni imel strpljenja, on ni mogal čekat, on je otel postat glavar. Za tega čoveka bila je tinjanska podeštarija kus mesa, kega je trebalo pograbit. Sam ni mogal, ali on si je znal pomoć. Ča je njemu bilo pljunut na ono, ča je do pred nekoliko vremena držal za sveto? Ča je njemu bilo združit se s izdajicami: Krstićem i Markijem? Ča je njemu bilo obrnut kabanicom? Niš — isto kao prstom maknut. Žalostno! Ali još je žalostneje, kad pomislimo, da je takovu nepodobšćinu vredan učinit samo naš čovek. Jer Vence Križmanić je naš čovek, sin je on našega roda i plemena. Kod Talijani i Nemac ne bi bilo moguće nać čoveka, ki bi, da ugodi svojemu častohleplju mogal prekršit vjeru, kako ju je prekršil Vence Križmanić.

I od tega valja, da se mi nečemu naučimo. Vence Križmanić će brzo obračunat, njemu će sudit onaj narod, kega je on onako ljuto uvredil — to je istina. Ali, mi mislimo, da je velika dažnost našeh prosvjetljeneh ljudi, osobito mladjeh, da gledaju, kako bi svladavali sebe, da obuzdavaju va sebe onu želju, ka ih vuče, da se drugima nametnu. Sve ima svoje vreme, sve će doći, ali za sve treba ustrpljenja, a ne naglit. A onda treba još neč. Naša borba je vrlo teška. Svi ne možemo u toj borbi bit oficiri i generali. Treba i vojnika. A vojnik, prosti vojnik more takodjer puno koristit. Neka se svaki zadovolji s ulogom, ča ju ima u narodu i bit će dobro. S tim će va našeh redeh cvast disciplina a s njom i naša moć i jakost. Da je Vence Križmanić mislel na to, on ne bi morda još danas bil podestat, kega — kako on sam govori — „nijedan neće da poštuje“, ale bi bil čovek, kega bi svaki cenil i štoval. A kad bi i za njega došlo pravo vreme, narod bi znal, ča mu je udelat. Ovakovi nagli „skoki“ se kasneje osvećuju.

Neka Vence Križmanić zapameti ove naše besedi.

U austrijskom Primorju ni iredente!

Tako glasi obično svako izvješće, koje c. k. tršćanska vlada prigodom kakove protuaustrijske demonštracije u Trstu ili u kojem drugom gradu Primorja, pošalje u Beč. Ne bi čovjek vjerovao, kako se može tako očito krivo izvješćivat centralnu vladu u Beču, dok svatko, koji nije sliep ni gluh vidi i čuje, kako se talijanski iredentizam u Primorju a navlastito u Trstu širi i jača. Svaku i najmanju priliku upotrebe austrijski Talijani, da izkale svoju zuč proti Austriji. Tršćanska vlada to jako dobro zna, a ipak piše u Beč, da u Primorju nema iredentista. Kako da se to tumači? Mi znamo kako se ima to tumačit, ali nesmemo pisat, jerbo bi nas ta ista vlada, kojoj je mnogo stalo do toga, da se istina ne dozna, zakvačila. Navesti ćemo samo dva dokaza, iz kojih će se svaki izim austrijske vlade za Primorje, osviedočit, da je talijanski iredentizam u Trientu i austrijskom Primorju ne samo živ nego da svimi sredstvi i silami radi na tom, da oživotvori svoje ideale, naime oslobodjenje Trienta, Primorja i Dalmacije od austrijskoga gospodstva. Jedan prijatelj iz Padove poslao nam je broj lista: „La provincia di Padova“ od 20. junija 1904. U tom listu čitamo, da je na 19. junija o. god. bio u Padovi sastanak svih talijanskih biciklista. Na taj sastanak došli su takodjer biciklisti iz Trenta, Gorice, Trsta i Pirana. Gore navedeni broj lista „La provincia di Padova“ donaša sliedeći proglas, objavljen od družtva „Italia“:

W Trento e Trieste!

„Innazi agli ospiti desiderati, che varcando un mal tracciato confine, qui vengono ad affermare vincolo indissolubile di fratellanza, l' associazione „Italia“ al grido fatidico: W Trento e Trieste! proclama con serenità di adempimento il voto che é nel cuore di tutti gli italiani, la promessa che é nella coscienza dei baldi giovani anelanti.

Padova, 19. giugno 1904.

L'associazione „Italia“.

Hrvatski glasi taj proglas ovako:

Živio Trient i Trst!

Pred željno očekivanimi gostovi, koji prekoračujuć krivo potegnutu granicu dolaze ovamo, da ojačaju nerazriešivi vez bratstva; družtvo „Italia“ uz proročanski poklik: „Živio Trient i Trst proglašuje čistom namjerom, da ju izpuni, želju, koja je usadjena u srdca svih Talijana, obećanje, koje je u sviesti svih junačkih, uzbudjenih mladića.

Padova, 19. junija 1904.

Družtvo „Italia“.

List „La Provincia di Padova“ ovako popraćuje taj proglas družtva „Italia“:

Živile da živile i proslavile se vremenom ove dvie zemlje Italije, koje još manjkaju domovini, s njima neka živu i nek se proslave i drugi dielovi našega narodnoga ustrojstva, Dalmacija, Istra i Gorica, koji isto kao i Trient i Trst trpe pod tudjinskim jarmom i željno gledaju u bieli savojski križ.

Živili i nek se doskora združe s nami i politički, kako bijahu, kako jesu i kako će biti s nami združeni na vijeke duhom i srcem!

Sada je pak naša sveta dužnost držati živu vatru iredentizma; a mi ju držimo živu uz svaku žrtvu! Držimo pak istodobno na umu, da platonski izkazi sami mogu zakasniti, nipošto pako pospješiti ispunjenje našeg velebnog sna. Mičimo se sami, dižimo svjetinu proti izdajicam, koji žestoko spriečavaju usavršenje i postepeno ojačanje onih materijalnih sredstava, bez kojih Italija neće biti nikad ujedinjena, ni dostojna svoje stare slave!

„Krivo potegnuta granica“ o kojoj gornji proglas, jest granica izmedju Italije i Austrije. Talijanom je ta granica krivo protegnuta, jer bi ju htjeli protegnuti do južne granice Dalmacije. Želja, koja je usadjena u srdca svih Talijana to je želja, da se Trient, Primorje i Dalmacija oslobode Austrije i dodju pod Italiju. Tu je barem čisto i bistro rečeno, za čim Talijani idu. To su njihovi ideali, i mi ne bi imali proti istim sasvim ništa, kad ne bi tu po sredi bila naša koža. Ali Primorje, Istra i Dalmacija nisu nikada bile talijanske zemlje niti će biti, dok bude u istim većina slavenska, makar austrijske vlade još izdašnije podupirale Talijane na očitu štetu Slavena i Austrije.

U Trstu obstoji gombalačko družtvo: „Società Ginnastica“, koje je prava iredentistička kuhinja. U petak, 15. o. m. na večer poduzela je tršćanska policija na direktnu prijavu u prostorijah „Società Ginnastica“ u Trstu premetačinu, te je našla pod podom jedne sobe izkopan mali prostor a u njemu dve bombe Orsini, nekoliko kilograma dinamita i nekoliko stotina kapsula. Izim toga našla je policija kod te premetačine razne iredentističke proglase i pisma. Usled toga nasašća bilo je zatvoreno u svemu 8 osoba a med njimi takodjer predsjednik družtva „Società Ginnastica“ advokat Dr. Mrach. Kada su se imale te bombe bacit i komu su bile namjenjene to se još nezna, nego sigurno se zna, da nisu bile namjenjene talijanskomu kralju. Sada će se policija i vlada u Trstu malo uzvrpoljit, iz Beča će pitat, što je na stvari, a iz Trsta će njim javiti: da su se u „Società Ginnastica“ nekoji

dječarci igrali na bombe i da su slučajno dve zaboravili u društvenim prostorijam; u Trstu da nema iredentista. I tako će sve ostati pri starom, a austrijska vlada će Talijanom dati za plaću u Trstu talijansku universu.

„Kastavska Fortica".

Lijepo, krasno, divno, vele tudjinci, a domaćim i bližnjim susjedom je to stara stvar, kako se sa mnogo mjesta u gradu Kastvu, a tako i sa Fortice uživa krasan pogled na more, Liburniju i kvarnerske otoke. A na večer, za večerom, da ti se je sad u letnje doba nauživati hlada, friškoga zraka i povjetarca šta nam s mora piri. Stariji posjedali na okolo po zidu Fortice, a mladost šeće pod ruku, sve se razgovara, čavrlja, šapće, smije se a ponešto i pjeva dobre volje, dokle dodje doba za počinak.

I to svaki dan letnji, zimski se zamjenjuje noć sa danom, komu je lazno, po obedu malo na prisunac. Tako, za to služi to sastajalište i šetalište Kastavcem već ravno 100 godina.

„A. D. 1804", t. j. anno domini — godina gospodnja 1804. nalazi se uklesano u jednom kamenu zidca i koliko naši starci pamete, kako su čuli od svojih starijih, da je Fortica te godine bila uzidana. A čemu, zač? Valja da za to, za što i sada služi.

Uzidana, kako to? Nije li to bila stara Fortica, turan, kako ih je i drugih okolo Kastva, pa se je samo uredilo i nasadilo? Ne. Kako starci povedaju, bila je na tom mjestu vela griža, gromača, koja se je izpred crkvice Sv. Sebastijana spuščala dole na Stražnicu, skala, koja iz Kastva vode na cestu.

One godine 1804. zamislila je valjda koja glavica kastavska, da se „ča takovega stori" i podigli ju, a nasadili nešto već onda šta imade debla starijih i mladjih iz kasnijega vremena.

Dakle 100 godina — jubilej! Treba, da se štogod učini, da se to nekako proslavi.

Ki? ča? kako? Namišljeno, učinjeno!

Naše pjevačko i tamburaško društvo „Istarska Vila" naumilo je prirediti tom prigodom na Fortici veliki sjajni koncerat i to sada na 31. julija ili 7. augusta o. g.

Priprave se čine sve u šešnajst, a kako čujemo, sudjelovati će pri tome glazba regimente grofa Jelačića iz Rijeke.

Kamo lepše zgode, tko želi, da se par ura medju nama pozabavi. Ovdje u hladu divljega kestena, lipe i drugih stabla, krasnim pogledom na more, našu obalu i kvarnerske otoke, osobito noću razsvjetljenu Opatiju i loveće ribarice, moći će se svatko uvjeriti, kako su mudro smislili naši stari pred 100 godina, da su nam ovu blaženu Forticu podigli.

Zanimanje za tu proslavu medju našim pukom je veliko po cieloj Kastavščini, biti će nas dakle, a nadamo se i od naših bližnjih susjeda, da će nas svojim pohodom počastiti. Pa nekoji nam i obećali! Vološćaci, Opatijci, Trsačani a i svi drugi biti će nam i kličemo im unapred: Na Fortici nam dobro došli!

Dopisi.

Iz Labinšćine. Labinske stvari! — „Un qualunque del Popolo stiriano" e njegovo „Osar tutto"! . . .

Neki dan slučajno čitah sam u zakutnom listiću puljskom „Popolo stirianotaliano" članak, koji nosi naslov: „Un prete allegro". Podpisan je taj članak sa „Un qualunque". Dakle sve — un e un — a ja rečem — fa: due —! Nu to ne bi bilo ništa na sebi, da se u tom članku ne skriva druga svrha. Ono talijansko: „Osar tutto" ili: tako hoću, tako mora biti — magari krepat! . . .

Ciela stvar naperena je proti našim požrtvovnim i rodoljubnim svećenicima, osobito pako proti dvojici od njih i to proti našemu popu Stavincu veleč. gosp. Vinodolcu i njegovomu drugu, neustrašivomu braniteju svega, što je pravo, gosp. župeupravitelju u Sv. Loreču . . . U tom članku nesretno piskaralo „Un qualunque", ne može da vidi slavinskoga popa nanke va štampe, ako neće služiti njegovim djavolskim spletkarijam, naime odnarodjivanju naše krvi, naše djece i podivljačenju iste! . . .

Piskaralo „Un qualunque" — tako u sebi veliki liberalac liberalom — hotel bi i to po sile, da sloboda bude samo za njega i za njegove pajdaše, ali nikako za slavinskoga popa u Labinu i za naše popove u opće. Hotel bi taj nesretnik, da slavinski pop u Labinu liepo sedi doma „kućo" i da on može rovariti medju pukom proti našemu narodu, koliko u Labinu, toliko na kampanji, i pripravljati sve za gladna mater — Kalabriju! . . Niš mu to ne smeta, da i drug njegov, drugi kapelan, Talijan dušom i srcem, hodi va društva njihova (talijanska), va kafee dei siori, da se vedi šnjim (sa piskaralom) pod pazuk po črte ili po piazzi grande itd., samo — Bog očuvaj — slavinski pop da se vame pokaže, taj mora stat doma, da ne čuje piskaralove gromoborne govorancije proti nam Slavincem sa onim njegovim finim glasićem, da ne vidi, kao u svojoj oholiji, sa baretom (koja je već tri prsti debela od špeka) na glavi, koraca po črte, gledajuć kao nekakav turski paša, i pokazujuć svoj debeli trbušić, kojega su i naši beći potustili (tu nek se domisli taj piskaralo, u kakvom stanju je prišal va naš Labin iz Maloga Lošinja, koji će mu za sigurno ostat va žalostnoj uspomene, ča ne sior Qualunque?!?) jednom besadom, on hoće, da slavinski popi budu kao pržaneri, njegovi robovi!

Ali, sior „Un qualunque", ča mislite, da nije slavinski pop naš slobodan, da nema sve pravice, kao svaki naobraženi čovjek? Jeste, liberalon, sior mio, ali sam za sebe, ča ne!? Dajte, dajte sior mio, caro „un qualunque", dajte neka budu i drugi slobodni, jer su i oni ljudi! . .

Znam, zač nečete da ide pop medju Vas, znate to i Vi sam — sior mio caro! Znam i to, da Vi to tako slabo ne pensate za slobodom za popa slavinskoga, ali, ali Vi sior caro d' oro imate drugu svrhu, drugi intencijon pred očima, i ja ću Vam ga reć odmah. Vaš intencijon je: „Osar tutto", napišite si to na Vaše krasno čelo, koje skriva Vaša stara baretta (škoda, ča ne!) i svijet će Vas bolje kapit. Recite mi po duši, ne pensate li Vi sada ovako: Quel prete croatazzo è qui già presto 4 anni e tutte mie govoranzie non hanno potuto far niente di lui! Adesso — in settembre si cambiano i preti, dunque adesso è l' occasione di avere un prete dei nostri (svaki talijanski ili talijanaški pop), dunque, battemo la porta in Parenzo e l' ordinariato ascoltando la una voce (sotile), ci manderà un prete nostro e la storia sarà finita! . . .

Ča, da nisam ja štrigon, sior „Un qualunque", ča da ne znadem čitati i Vaši „nobili" pensieri! U ostalom malo bacilam ja za to, ali budućnost će dokazat, kakav upliv ima naš sior „Un qualunque" i va Parenze na Ordinarijate. Čekajmo dunque! U opće piskaralo — pardon — illustrissimo sior „Un qualunque" ne mari toliko ni za biškupi, ni za popi, ni za veru, ali mater Talija hoće tako i bašta!

Ki ga je videl kada va crikve, na sv. sakramentih ili na kojih drugih funcionih va crikve (osim kada je bila maša za kralja Umberta, onput kao regnicolo de „benevreke" presso Motovun je bil u cieloj parade. Ja bih škometil, da nije primil nijedan sv. sakramenat od kada se je zakonil sa svojom debelom tedeškom! . . I takav piskaralo ima kuraja zapovedat sa biskupi, popi i iratri i va crikve? Buon appetito — Bog daj sreću ali anke pamet!

Neka bude, ča bude, ali nas Slavinci je va Labine i va labinskoj plovanije više nego Talijani, ipak neka gleda P. n. gospodin biškup će dela, ako bude hotel slušat vriskanje siora „Un qualunque".

Vera je još u našem narodu, Vi sior i Vaši kumpanji znadete koliko nje imate, to dokazujete svaku nedelju, svaki blagdan. „Koncerti sa bandom civicom", za koju ste sada opet špendali i iz naših beći 2000 kruna, muzike, vedute da Piazza di S. Marco, naime gledate kako pada dole bakou sa bakonom i šnjom preko 20.000 (dvajset milijari kron), to nisu ćakule, to su fatti — fatti — fatti . . . itd.

Sior „Un qualunque" dela se prosvjetitelj naroda, ali našemu narodu neće da priuši niti jedine škole. Tužna Labinščina toga je svjedok. Zato toliki jadi, zato tolika naricanja radi škole va Sv. Lovreče, i one, koja će se zidati va Dreselju (u Cerovici.)

Škoda i miljarput škoda, ča se namlatilo prazne slame svojim vriskanjem i blejanjem na lunu. Kasno je! Ča ni Vam i Vašim patuljotima to grozan udarac, ča su ti štupidi, barbari i sve kako nas zovete, ščaveni, kmeti iz naše Labinščine postavili malin na benzinu pred samim Vašim lijepim nosom!? Oh, moj greh, recite si sam, moj greh, ćakule su Vaše i fatti su naši, na našoj strani slavinskoj-hrvatskoj. Kapite me!

Plačete, krivite, nesretni piskaralo u istom dopisu, da jedna obitelj slavinska va Labine govori samo slavinski doma i da djeci stavlja imena strepitosamente slavi, e, ča i to Vam nije pravo, i tamo morate zabosti svoj delikatni nos? Ki Vam je ča rekal, da ste svojega debeloga sina krstil sa imenom strepitosamente italiano „Umberto". Ali, ča ste već tako smješan, da biste hotel zapovidat, kako se ima ki od naših krstit? Ne budite smješniji nego jeste, već se s Vami svaki labinski otrok raga. Kapite po naški? Vi zovete onu fameju forestiera, perche nije iz Labina ili barem iz Romagne, ali odkuda ste Vi? Vaši stariji? iz Benevrikari blizu Motovuna, gdje Vaša pokojna majka — Bog nju pomiluj — takoreć nanke beside talijanske ni kapila. Ili mislite, da va Labine svaki tako rado stoji kao Vi, jer — morate, jer Vas drugdere nete niti za Vas badaju. Kako dobro se stoji va Labine, svjedoči Vam već to, da i sami Labinjani cortesi (Baldo Scampicchio, Calioni. Vittorio Skampić, nebrojeć nanke sior Pierina Brunettia sa 3090 kruna) bježe iz Labina. Fatti sior, fatti e non ćakule. Žal je Vam illustr. sior „Un qualunque", da jedna druga obitelj va Labine prišla iz Kampanje naše, dava svoju kćer va istituto slavo (croato!) Ali ča Vas to briga, ča ćete Vi čagod pomoć, platit za nju ili ćete i tu stavit svoju suru glavicu? Imate toga dosti sam sa svojim debelim sinom, gledajte na njega da se uči i da ne propada na esaminih. Ča mislite, da s tim spasite patriju Kalabriju, da vriščete i blatite naše slavinske pope va Vaših listićih va Pule, pod groznim svojim imenom „Un qualunque".

Zabadate svoj nos i va župeupravitelja va Sv. Lovreče? che adesso lavora, oh, almeno per due nomini! Da, lavora, radi, više nego su sile njegove, ali sve za Boga, vjeru i naš tužni, od Vas toli nenavidjeni, od Vas zapušteni narod slavinski.

Najdite mi samo jednoga dei preti vostri, koji bi u kratko vrieme toliko učinil za crkvu, školu, plovaniju i cieli narod tamošnji? i ki bi bil od svih i samih Talijani ljubljen, poštovan kao on, pak ću mučati, ali dokle mi to ne pokažete, rečem Vam za danas samo toliko: Vi niste vriedan niti da mu postoli inštrate, ste kapil!

Blatite dakle sior mio d' oro, sior „Un qualunque", iskidavajte se samo dalje na naše slavinske popove, oni za Vas badaju kao za lanjski snieg, i mi pak Slavinci i Hrvati na Labinščine ćemo stati kriepko uz nje, jer rade pošteno, jer rade požrtvovno na čast i slavu Božju, za vjeru i domovinu našu milu i za naš zapušteni narod! . . .

A rivederci un altra volta!

Domaće vjesti.

Mjesečni sajam rogatoga blaga obdržavati će se u subotu, dne 26. julija ov. god. u Kastav-gradu.

Koncerat u Kastvu. Iz Kastva nam pišu: U nedelju, 31. julija ili 7. augusta prirediti će „Istarska Vila" veliki i sjajni koncert s plesom uz sudjelovanje vojničke glazbe, pukovnije grofa Jellačić, u gradu Kastvu, na šetalištu „Crekvini". Koliko se čine pripreme, ima nade, da će ovaj koncerat biti u svakom pogledu sjajan, kakvih bar Kastav do sada nije vidio. Budući je ovo prvi koncerat naše „Vile" u većem štilu, nadamo se, da će nas okolna gospoda u čim većem broju počastiti svojim posjetom. Ponajpače pak sa stalnošću računamo, da uz Kastavščinu, sa pripravnošću će nam se odazvati gospodsko Volosko i čarna Opatija. Do sada gdjegod je „Vila" stupila na javnost, svagdje je žela priznanje, jer valja priznati, da liepo napreduje. Zato nadamo se, da neće ni ovoga puta zaostati, već da će se i sada pokazati vriednom očekivanju, koje u nju polažemo. Zaista možemo biti sigurni već unapriéd, da će ona zdušno izvršiti svoju zadaću. Na publici je dakle, da ju podupre moralno u njezinom nastojanju.

Uz pjesme i tamburanje, pa uz vojničku glazbu bit će takodjer i druge zabave, ponajviše namijenjene za mladi svjet. Hoćeš li, da zlatu svomu odkriješ srce, eto ti šaljive pošte; hoćeš li, da kupiš dragušici svojoj kakvu „marmoriju", gle tamo šaljivog bazara; želiš li, da milo uz drago sveže, eno ti serpentina; kaniš li, da dragušicu svoju obaspeš izkazima svoje gerljive ljubavi, imat ćeš i čime, ta gle jeftinih korijandola. Mniješ li, da sa koncerta odašalješ u svjet po koji pozdrav, eno gle prave pošte. Hoćeš li, da slaviš trijumf svoje ljubavi, nabavi si žabica, koje će oko tebe od veselja kao pomamne skakati. No da! Bit će svega po malo, kao i na Božić oraha. A bit će takodjer raketa pa i drugoga ognja, da će svjetliti, da će pucati, sve rodu na čast a — žepu na propast. Što je pak najglavnije izmedju svega jest — ples na otvorenom.

Koncerat započeti će negdje oko 4 sata po podne, pak dokle Bog dade.

Dakle u koga su lahke pete, a težka mošnja, neka nas posjeti, ne će se pokajati.

Strašna suša koja već sve dane ovoga mjeseca vlada, uništila je skoro svu letinu osobito u našem kotaru. Vrućina je takova, da stariji ljudi takove ne pamete. I druguda viada silna suša. Bližnja Rieka je ostala skoro bez vode, tako da mora magistrat nekoliko ura na dan zatvorit vodovod. U Beču preporuča magistrat pučanstvu, da sa vodom štedi, jer bi je moglo uzmanjkati.

Od prodaje cigaretnog papira dobila je naša družba u prvoj polovici god. 1904. K. 450·55. Preporučamo to liepo i koristno družbino pouzeće.

Zagreb za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Ne samo naši junački cirilo-metodijski zidari, već i klub naših dičnih sveučilištaraca „Mladost" radi liepo za družbu. Tako je i ovih dana to društvo dalo koncert u Novoj Gradiški, od koga su družbi poslali K. 106·57. Živili!

Izvješće družbine škole u Puli i Vinkuranu. Primili smo štampano izvješće te naše krasne škole, koju je u lanjskoj godini polazilo u svem 273 djece, od kojih 67 u Vinkuranu. Podučavali su va tih družbinih školah gg. Ernest Jelušić i Srečko Jurdana, gdjice Roza Benigar i Marijana Majer. U vjeroauku podučavala su djecu veleč. gg. Polutnik Anton i Ivan Barbalić. Napredak je bio prekrasan. Odlikovano bilo 35, što dječaka što djevojčica. Samo napried tako! A našemu narodu neka bude i unapried preporučena ova naša družba, koja eto donaša tako liepe plodove. Napried za družbu!

Glasovi iz Kaštelira. Mnogo puti bilo je već pisano u „Narodnom listu" o popu kaštelirskom Marku Degrassi. Toma popu više puti skoči u glavu, te po noći hodi po 2 ure daleko od Kaštelira (pošte?). Čini se,

da te svoje noćne izlete uporabi za svrhu agitacije. Tako je jedne noći prošlega meseca oko 10 ura došao u selo Diklići, tu je išao u jednu kuću, gdje je malko pio rujnog vinca. Na to je počeo agitirat za talijanski partit, za leginu školu proti družbinoj školi u Kašteliru. U ovu školu idu tri dječaka iz sela Markovac blizu Višnjana. Taj pop vredan je rugat se toj deci u školi: ča mislite, da ćete bit učitelji, da grete pol ure daleko u hrvatsku školu. — Na 15. o. m. bili su ispiti na družbinoj školi u Kašteliru, ali popa Marka nije bilo blizu. Bojao se valjda, da učini preliepu figuru sa decom.

Istarski visokoškolci izdadoše dopisnice sa slikom blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile. Čisti dobitak namijenjen je širenju prosvjete u Istri.

Narod naš muči se i trpi, svakakva bije ga nevolja, a tudjinac ga progoni. Trpi i trpi, ali je već počeo razmišljati, od kuda na njega svako zlo, pa već počimlje uvidjati, da to sve dolazi većinom radi neznanja. Već se čuju sve jači i jači glasovi: znanja, prosvjete nam dajte! Širi se glas taj i dira mnogo rodoljubno srce. Slušaju ga dični narodni sokolovi, koje već pokriše časne sjedine, kojima žarko rodoljubno srce pritišću godine mnoge. Slušaju glas taj naroda svoga, svaka im žilica življe zakuca, um zaroni u slatke uspomene mladenačkih dana, kada je srce gorjelo rodoljubljem, dnša plamtila oduševljenjem, a um vapio za pravdom. Redaju se slike pred očima dušcvnim, slike krasne, pune čara i milote. Iz njih sijeva milo lice velikoga preporoditelja, učitelja i oca naroda hrvatskoga i slovenskoga u Istri, — lice biskupa Jurja Dobrile, koga već preko dvadeset godina krije zemljica crna. Ali dobri naš biskup živi jošte medju nama, živi u srcima i duši našoj. Njegovi nasljednici, tudjinci, sada nam otimlju vjeru otaca, iz crkve nas tjeraju svete, branedi nam, srcu da odolimo svome, dragom da se molimo Bogu u jeziku, koji nas naučiše mile majčice naše. Sada baš, sliko neumrlog seljačkog sina, zadji u narod. Pričaj mladjima, kako rodoljub živi i radi. Uči ih trpjeti, raditi i djelotvorno ljubiti narod.

Umoljavamo braću istarske visokoškolce i abiturijente, koji se jošte ne prijaviše, a žele razpačavati ove slike te time koristiti narodnoj prosvjeti u Istri, neka se izvole prijaviti na naslov: Franjo Novljan, cand. phil. Beč, VIII. Bennogasse Nr. 13/23.

Dopisnice sa slikom prodajemo po 10 para komad, pa ih svaki može dobiti kod kojega člana istarske akad. omladine ili kod gore navedenoga, ako novac unaprijed pošalje.

Istarska akad. omladina
u Beču.

Hrvatska velika državna gimnazija u Pazinu. Primili smo prvi program te gimnazije za školsku godinu 1903—1904. Iz toga programa razabiremo, da se je u obstojeća pet razreda toga zavoda početkom školske godine 1903—1904 upisalo u svemu 177, nadošla su 2, izostalo ih je preko godine 15, tako da ih je na koncu godine bilo 164. Od ovih svršili su 18 u odlikom, 102 sa I. redom, 29 sa popravkom, 10 sa II. redom, a 5 sa III. redom. Početkom školske godine 1904—1905. otvorit će se VI. razred. Početak školske godine 1904—1905. biti će na 18. septembra 1904. Popravni i naknadni ispiti obdržavati će se 16., 17. i 18. septembra, prijamni za I razred 17. rujna a za više razrede 17. i 18. rujna. Upisivanje novih učenika za I. razred biti će 16. i 17. rujna a za više razrede 16. i 17. rujna, od 8—12 sati prije podne u zavnateljstvu gimnazije.

Mjestne vjesti.

Veliki hotel u Voloskom. Baštinici pok. Andra viteza Poščić prodali su ovih dana svoje zemljište na Lipovici jednom riečkom konsorciju, koji će na tom zemljištu graditi veliki hotel.

Pasje stvari. Zadnjih dana dogodilo se je, da su pasi u Lovranu, Opatiji i Matuljih ujeli razne osobe. Radi toga je i na Rijeci bilo konštatirano nekoliko slučajeva pasje bjesnoće, odredilo je občinsko glavarstvo u Voloskom, da imadu svi psi u ovoj občini nositi brnjicu.

Sokol. Sokolske vježbe u Voloskom već su započele. Do sada bile su dvie, koje su bile brojno posjećene, a na kojima se je svatko mogao osvjedočiti, kako liepa, kako zdrava i korisna su sakolika vježbanja. S toga u kolo braćo, da nas što više bude. Neka ne manjkaju ni mladići iz okolice. Korist najveća će biti otuda narodu, jer zdravi i jaki ljudi, zdrav i jak narod.

Vrijedno je, da se spomene, da je gospodin Jaroušek iz Opatije, akoprem siromah, odlučio svake godine dati za „Sokol“ K. 10, te je u tu svrhu već darovao 4 krune. Ugledajte se u njega Vi mogućniji rodoljubi u Voloskom i Opatiji.

Sokolske vježbe jesu svaku srieclu u 8 sati na večer u „Narodnom domu“ u Voloskom. Na zdar!

Nova mirodijana (drogarija) na Voloskom. Na 17. ovoga meseca otvorila se je na Voloskom, va kuće gosp. Tomičića br. 28, nova drogarija gosp. Gržetića, ljekarnika na Voloskom. Ta nova drogarija je jako lepo i ukusno uredjena, tako da bi bila na ures svakomu gratiu. U istoj more se dobit sve moguće vrsti mirodija, boje (kolori), kiste (pinsele), ulja, medicinalne i kirurgičke sprave, parfume, mineralne vode i dr., tako da neće ljudi morat za svaku malu stvar na Rieku.

I na družbinim školama u Voloskom i u Opatiji zaključila se školska godina u sriedu, dne 13. o. m. I na tim školama uspjeh je bio upravo preliep, što je na čast družbi i dotičnoj gg. učitelja.

Svršetak školske godine na družbinoj školi u Voloskom. Primilo smo od tamo školsko izvješće, iz koga je razvidno, da je onu školu u prošastoj godini polazilo 102 djece. Sa odlikom ih je svršilo 43, sa prvim redom 45, nerazredjeno 14. Po ovom se najbolje vidi, kolika je potreba bila jedne hrvatske škole na Voloskom. Pa ipak su se oblasti zubi i nokti branile, da nam tu školu dadu. Nisu nam ju dale, nego je morala naša družba ustrojiti u Voloskom ovu razrednu školu. Broj djece svake godine je veći. Prve godine bijaše 75, lani 92, ove godine 102 djece. Sada ima pokrajina preuzeti u svoje ruke jedan razred družbine škole, pošto je na talijanskoj školi ukinut jedan razred, a mjesto njega ima stupiti u javnost jedan razred hrvatske škole. Proti tomu je uložila slavna junta rekurs, koji će valjda malo uspjeha polučiti. Ta imamo u našem grbu kozu sa kratkim repom.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Pinjata se ognja ne straši.

Ki gre z grada u selo, dela delo maneno.

Ljubav ni juha od fažola.

Vino od loze ni za u glavu od koze, nego za glavu ka ga nosit može.

Kad imaš vrime ne čekaj vrime.

Ne zna se za prijatelja dokle se ga ne zgubi.

Ki gre po mraku, dobi po vratu.

Ča je previše ni ni z maslom dobro.

Ribarija pekljarija.

Ki tendi ribicu jima pustu njivicu.

Slabo za onoga človika, ki se s kruhom spjani.

Ki zlo dela, zlo ga čeka.

Od zločestoga platnika tribi je zet i kozu prez calika.

Bolji je mršavi juštamenat nego i debela gravda.

Svega po malo.

Smrt u valovima. U petak po podne oko 5 sati vozio se mladi par Mary i Karl Dunyski iz Krakova, barkom „Budapest“, po riečkoj luci. U barci bio je iznim njih ladjar i njegov sin. Refal vjetra udri u tendu i prevrne ladjicu, a ljudi iz iste pali su u more. Suprugi Dunyski uhvatili se za ladjara, te su ga tako čvrsto držali, da se ni mogao osloboditi, nego je s njimi potonuo. Sin njegov primio se je za kolumbu od barke, te su ga nadošli ljudi spasili. Suprugi Dunyski nalazili su se na ženitbenom putovanju u Italiju.

Bombe u Trstu. Petak na večer poduzela je tršćanska policija premetačinu u prostorijah tršćanskoga družtva „Società Ginnastica“. Tu je bilo policaja kako mrava. Obkolili cielu kuću, zatvorili sve ulaze i nekoji stali pretraživati u kući sve prostorije. U jednoj sobi digli su nekoliko dasaka poda, te izpod poda našli jedan otvor. Poznati tajni agent Tiz spustio se kroz taj otvor i našao se na jednom u podzemnoj jednoj sobici. U istoj nadje dvie bombe po sistemu Orsini, nekoliko kilograma dinamita i nekoliko stotina kapsula. U drugih sobah našla je policija razne iredentističke proglase, razna kompromitujuća pisma, te je sve zaplienila i odniela na sud. Zatim zatvorila predsjednika družtva Dr. Mrach, družtvenoga tajnika, slugu i pet članova. Kaznena iztraga bila je povjerena sudcu iztražitelju Barzal i askultantu Luzzatto. Već drugi dan bio je Dr. Mrach nakon preslušanja pušten na slobodu. Iz ovoga se vidi, da će opet biti nikomu ništa, kako u svim sličnim slučajevim, koji se u Trstu dogode.

Tršćanske bombe i „Piccolo.“ Radi gore opisanoga odkrića dvih bomba u „Società Ginnastica“ u Trstu, napao je tršćanski list „Triester Zeitung“ cielu gospodujuću talijansku stranku u Trstu, predbacujuć njoj anarhističke svrhe. „Piccolo“ od nedelje srdi se radi toga na „Triester Zeitung“. Upravo smešno je čitati, kako „Piccolo“ nastoji, da svoje prijatelje od „Società Ginnastica“ opere. „Piccolo“ kaže, da je uprav nepošteno pisat, kako piše o toj stvari „Triester Zeitung“. Napokon, da se u „Società Ginnastica“ nije našlo ništa nego dvie bombe, koje nisu bile niti pune, jer dinamit i kapsule za iste, da su bili samo blizu njih; da se još nezna, koji je te bombe tamo postavio i za koju svrhu; da družtvo nemože paziti, što se svaki m i n u t u družtvenoj kući čini. Biedan Piccolo! Bombe su bile prazne, dinamit je bio samo blizu njih, tako, da ni trebalo nego metnuti ga unutra, ah! za to nije bilo vredno dignut toliku viku, zatvoriti toliki ljudi. Ona podzemna sobica, gdje su se našle bombe, bila je očinjena u jednoj minuti, zar ne „Piccolo“, pak predsjednik družtva Dr. Mrach nije mogao ni viditi kad se je radilo, ni doznati o tom ništa. Oh, kako su nedužni, kako su čisti naši iredentiste u Trstu!

Samoubojstvo jednog milionara. Bečki milioner Vincenz pl. Moravitz pokušao se je dne 14. o. m. u svojem stanu ubiti iz revolvera. Ranio se težko u prsa, ali lahko da će preboliti. Morawitz je neoženjen, 50 godina star, te se nezna za razlog njegovog zdvojnog koraka. Vidi se, da ni bogatstvo ne donaša uvjek pravoga zadovoljstva.

Smrt transwaalskog presidenta Pavla Krügera. Bivši president Transwaala, Pavao Krüger, umro je u noći od 14. o. mj. u Clarensu u Švicarskoj. Krüger rodio se je u Kaplandu, dne 10. oktobra 1825. Već u svojoj mladosti preselio se je iz Kaplanda u Transwaal, gdje je sudjelovao u borbi Bura proti urodjenicima. Godine 1881. borio se uz bok Joubertu proti Englezom, koje su Buri kod Majubabill hametom potukli. Te godine postao je Krüger članom vlade transwaalske. Usljed pobjede kod Majubabill priznali su Englezi podpunu samostalnost Transwaala. Godine 1883. bio je Krüger izabran predsjednikom republike Transwaal, te je takvim ostao sve dok nije Englezka usljed nesrečnog englezko-burskog rata, dne 1. septembra 1900. anektirala Transwaal, Oranje i Kapland. Mrtvi ostanci znamenitoga muža bit će prenešeni u Transwaal. Čovjeku koji je tako žarko ljubio svoju domovinu bila lahka rodjena gruda!

Ukinuće redovničkih škola u Francuskoj. Kako je poznato, imadu u raznim katoličkim državam razni redovnici više nižih i srednjih škola. Francuski senat je prošli tjedan stvorio zakon, po kojem će biti u Francuskoj redovnikom zabranjeno držati škole.

President republike Columbia u južnoj Americi. Presidentom te republike bio je izabran general Reyes.

Pobjegla poštarica. Iz Mogilnice u Galiciji pobjegla je postmajstorica sa svojim mužem i jednim djetetom, nakon što je proneverila i sobom ponesla 10 tisuća kruna.

Grozna nesreća. Na 26. junija o. god. nasukao se je norveški parobrod „Norge“ na ostrvu Rockhall blizu hebridskih otoka. Na tom parobrodu bilo je 800 norveških, danskih i finskih izseljenika, koji su iz Kopenhagena putovali u New-York. Od svih tih ljudi spasilo se je samo 27.

Koliko je slepih u Austriji? Nedavno izašlo izvješće Klarovoga zavoda za slepe u Pragu, te sadržaje statistiku svih slepih u pojedinih zemljah države. Po tom izvješću imade u Austriji ukupno 14 tisuća 872 slepih, od kojih je samo 1688 obskrbljeno u raznim zavodima.

Živa zakopana. U Einsiedelu u Švicarskoj pokopali su neku gospodju, koja je bila naglo umrla. Kad su grobari spustili lies u grob, te ga počeli zasipavat, začuli su na jednom iz groba vapaje i zapomaganja. Brzo su odgrnuli zemlju, otvorili lies te u njem našli još živu gospodju, koju su htjeli zakopati.

Novi generalni guverner Finske. Na mjesto ubijenoga Bobrikova imenovao je ruski car generalnim guvernerom Finske kneza Obelenskoga, koji je do sada bio dodieljen ministarstvu unutarnjih poslova.

Gospodarske viesti.

Filoksera.

(Nastavak).

Prošlih dana se pisalo po novinah, da je jedan profesor u Beču, neki Eduard Tušek, pronašao, da propadanju loza nije kriv ni zabod filoksere, ni gnjiloća korienja, koja za tim sliedi, nego neki crvić, koji se valjda kroz ubodeno mjesto, uvuče u korien i mu srce izjede.

Kada bi se to obistinilo, onda bi iztraživanje učenjaka moralo udariti na svim drugim putem u potragu sredstva, kojim bi se mogli ti sitni, na prosto oko nevidljivi crvići ubiti. To bi sasvim preokrenulo dosadašnju nauku o obrani proti filokseri i ukinulo velike troške, koje se ima za obnovu vinograda na temelju amerikanske loze.

U prvoj godini, kad je loza napadnuta, ona se s početka, kao da bi podražena bila, pokazuje nekako življom, bujnijom i plodnijom više nego obično, ali brzo klone i stane propadati. Rozge bivaju sve manje, lišće postaje bliedje, nekako žućkasto, suši se prije od drugoga, grozdje rodi sve manje, a ono što rodi ostaje maleno, težko i nepravilno zrije. Godinu za godinom postaje loza sve slabija, dok i posvema pogine.

Lijekova se proti filokseri predlošilo već na tisuće. Pred više godina je u Hrvatskoj, župnik Rogetić, mislio, da je našao uspješan liek u obsipanju žila sa pilotinami drva, ali i to i sve ostalo pokazalo se bezkoristnim i uzaludnim.

Jedan od lijekova jest uštrcanje u zemlju nekoliko sumpornog ugljika (Schwefelkohlenstoff — solfuro di carbonio). Navlašnom štrcaljkom uštrcne se na dubljinu od 20 do 25 centimetara oko 25—28 grama sumpornog ugljika na svaki četvorni metar, tim se pobija veći dio sišnaca. Uštrcne li se 300 grama sumpornog ugljika, onda se ubije i loza. Ovaj se liek uporabljuje uspješnom u prhkoj, malo vlažnoj a plodnoj zemlji, i to osobito kada se filoksera istom pojavi i je ograničena na kakovo osamljeno mjesto.

Poplavom vinograda u zimi za 50 dana uniđi se ona posvema, al u naših krajevih je to neizvedivo.

Gojenjem loza u pjeskovitom tlu se loza obrani od filoksere, jer se u pjesku ne može kretati.

Najuspješnije i od svih rabljeno sredstvo proti filokseri jest cieplanje domaće loze na amerikansku. Ove su krepče od naših, imaju jače i brojnije korienje, zaciele brzo ubode od ušenaca i imaju u sebi više srieča (tannino), koji jih brani od gnjilenja, te odole svim napadajem filoksere. Al takove nisu sve amerikanske loze. I od njih mnoge podlegnu ubodom onog sitnog ušenca. Obćenito se u tu svrhu rabe vrsti riparia portalis i rupestris monticola: prvu za duboke, crne ili crljene zemlje, a drugu više za plitke, biele, vapnenaste zemlje.

Važno je za obranu od filoksere, da se njezino širenje čim više zaprieči.

Tko ju najviše širi, je vinogradar sam. Znamo, da ona ne leti daleko. Zato bi njoj bilo nemoguće okužiti vinograde, koji leže mnogo kilometara dalje. Onamo je prenese čovjek ili lozom ili sa kolci, ili čim drugim, što raste u okuženom vinogradu (krumpir, repa, luk, zelje itd.) ili sa orudjem, kojim radi ili na nogavici ili na postolu. Treba biti u tom mnogo oprezni, te ne prenašati niti dopustiti, da se što iz okužena vinograda prenaša, a orudje sa kojim se je radilo namazati gašenim vapnom ili modrom galicom ili sumpornim ugljikom ili petroljem. Tako treba razkužiti i nogavice i postole.

Država je poduzela shodne mjere, da zaprieči širenje filoksere. Zakonom 2. aprila god. 1875. broj 61 je naložila, da svaki vinogradar, čim u svojem vinogradu opazi štogod po čem bi se moglo sumnjati, da se je ondje pojavila filoksera, ima to prijaviti občinskom načelniku. Ovaj pak čim to doznade usljed prijave vinogradara ili inače, ima to odmah javiti kotarskom poglavarstvu i zabraniti iz svoje občine izvoz loza, kolaca, lišća lozina i svih rastlina i rastlinskih djelova, kojimi bi se mogla iz njegova kraja filoksera u druge krajeve prenesti.

(Sliedi.)

Zadnje vjesti.

Ruska-japanska vojska.

Viesti ima, kako obično, puno, ali istinitih jako malo. Jedno je istina: naime, da Japonci neprestano napadaju na Port-Artur, ali uzalud. Dokazano je, da su već kod tih navala izgubili veliku silu vojske. A Port-Artur se drži — junački se drži. Osim toga su Rusi Japoncem opet oteli važni Fučilin klanac, dok Motien klanac je i sada još u japanskih ruku. Kod ovega zadnjega klanca bila je ovi dni bitka, gdje su Rusi pretrpili neke gubitke.

Zahvala.

Natrag godinu dana neumoljiva smrt pograbila mi je nezaboravnu kćer Mariju, od 16 godina.

Dne 8. julija t. g. umrla mi je druga kćer Angjelika, kojoj bijaše sprovod dne 10. t. mj., kojem prisustvovaše mnogi iz Vrha (gdje bijaše pogreb), Sv. Ivana i surodnici iz Svinjaka uz neutrudivog, bolestnog župnika, veleč. gosp. Ivana Vranić.

Prisustvovateljima izričem srdačnu zahvalu što su se potrudili do Vrha, da prisustvuju sprovodu.

Sv. Ivan, dne 19. julija 1904.

Antun Fiego pok. Lovra.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od similbriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistece sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na posebau način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lick proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam,** pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilističkim** i venerićkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; ouda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocenjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličitijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blijedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekse slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula **zasvjedočavaju** mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način prepriči **ranjavost** nogu i oduzimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano primat kao jedini i sjegurni lick proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riesiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički propisi) točno i navjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

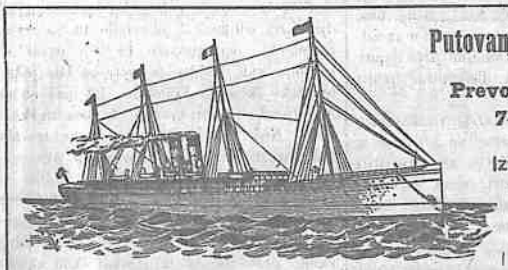

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

„Narodni list“ izlazi svakog četvrtka poslje podne.

Cijena mu je na godinu 6 kruna, za seljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseb ice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 30. Volosko-Opatija, u četvrtak 28. julija 1904. God. IV.

Narodna ili pučka prosvjeta.

(Sredstva za širenje pučke prosvjete.)

O narodnoj ili pučkoj prosvjeti mnogo se piše i govori, pa će mnogi kod toga biti pomislio: a što je to narodna prosvjeta, kakova je to prosvjeta? Lahko je na to mogao svaki sam odgovoriti, jer mu iste rieči to kažu. Pod tim riečima misli se naime, da treba prosvetu, (znanje, nauk) širit u narod, da ona nesmije bit samo za školane ljude, ki su imeli priliku hoditi va škole, osobito va velike škole i tu se mnogo lepeh i koristneh stvari naučit. Znanje valja učinit općenitim dobrom, ono valja „populizarovat“, kako se to učeno kaže.

Pita se samo, je li korisno, je li dobro, da narod, da puk znade sve ono, što učeni, školani ljudi znadu. Na to odmah odgovaram, da jest i da će to narodu samo koristit. To nam najbolje pokazuju primjeri kod drugih naroda.

Već su davno nekoji učenjaci i pametni ljudi opazili, da treba znanje proširit medju narod, da će samo tako moć narod napredovat, da će samo tako bit celemu narodu bolje i ljepše.

To su osobito rano opazili u Danskoj (na sjeveru blizu Englezke). Već preko 100 let se u toj zemlji radi na tom polju, već preko 100 let širi se znanje, to najveće blago i bogatstvo medju narod, medju puk. Danas u toj zemlji postoji na tisuću zavoda, škola, družtava za širenje pučke prosvjete a na milijune se kroz godinu drži pučkih predavanja Zato i vidimo, da je u ovo doba Danska silno napredovala, da je ona danas skoro prva država što se prosvjete i gospodarstva tiče.

Iz Danske se je po malo ovaj pokret, ova nauka proširila na druge zemlje, medju druge narode. Osobito se mnogo na tom polju radi u Englezkoj, Švedskoj i Norveškoj, Finskoj, Americi. Njemačkoj i Francuskoj. U zadnje pa vrieme počelo se mnogo radit i u Ruskoj, Italiji, Austriji i druguda. I mi Hrvati počeli smo nešto na tom polju, pa vidimo, da se po Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini do sada podiglo do 180 pučkih knjižnica i izdalo nekoliko tisuća knjiga za puk. Nadam se, da nećemo ni mi u Istri ostat zadnji, te da ćemo doskora i mi stupati u redu s drugim narodima.

Pita se sada, kako, kojim putem, kakvim sredstvima valja širiti prosvjetu medju narod. Tu se je lahko pomoći. Treba pogledati samo, kako to drugi narodi rade i odabrati nekoje načine, koji su kod nas najprikladniji. Za naš narod i za naše prilike najprikladniji su ovi putevi: Osnivanje pučkih knjižnica i čitaonica, držanje pučkih predavanja i skupština, širenje i čitanje korisnih knjiga i novina, priredjivanje pučkih zabava s poukom, te napokon razgovor s narodom.

U narednom broju raspresti ćemo točku po točku, da vidimo, kako i na koji se način može širiti prosvjeta u narod.

Primoć

Dobrodošlica onomu, tko želi, da postane Sokolom.

Dragi brate!

Zdravo da si u našoj sokolskoj sredini. Zovemo te k radnji zajedničkoj, čiloj ali ozbiljnoj, k radnji posvećenoj vlastitom jačanju i oplemenjivanju, posvećenoj domovini i narodu.

Što je bilo uzrokom, da je češki narod kao hrid u uzburkanom moru neodoljivo ustrajao, kad se je negda cijeli zapadni svijet proti njemu spojio, dok su drugi slavenski narodi više ili manje stradali? Kako to, da neprijatelj nije mogao čete tabovita pobjediti, niti životnu snagu i sposobnosti češkoga naroda umanjiti?

Jakost i hrabrost ga je spasila, djelatnost i ustrajnost, čudoredност i stega, ljubav k domovini, ljubav k slobodi.

Brate! To su naša gesla sokolska, koja su toliko puta iz naših usta zaorila, toliko puta u naoduševljena srca se ucijepila, do čavala naših zastava se zatukla, a zastavom našom nad nama se vijala.

Ona vremena straha i užasa su već prošla, te ne stojimo danas na bojnom polju. Ali zato uvijek traje ravnovjerje medju pojedincima, medju pojedinim družtvenim razredima, a medju cijelim narodima, onaj opće poznati i neumoljivi „Boj za život“ još vlada, u kojem će poginuti svatko, tko svojom hrabrošću i nutarnjom vrednoćom svoje mjesto ne može braniti.

Zagovarajmo sokolsku stvar, branimo stvar narodnu s njom skopčanu, idući uvijek za geslima naših predja, koja smo i mi sebi odabrali.

Budimo jaki, budimo snažni, kao oni junaci iz prošastih doba. Da smo jaki, to je prva naša zadaća, jakost čuva i brani, hrabrost resi mladića i muža.

Budimo djelatni, jer budućnost je onoga, koji je radin i smion; voda stajalica prelazi u gnjilež, tko ne napreduje, ostaje otraga u svijetu, koji tako neustrašivo napred ide. Budimo radini svaki napose, da postanemo jaki i hrabri, budimo radini, za družtvo, u kojem nam je djelovati, da uspijeva, cvate i jača, budimo djelatni i širimo svoju stvar sokolsku i u one krugove, gdje još ona nije našla odziva. „Učimo mišice svoje“, ali gledajmo i na to, „da nam mlada braća dorastu u muževe prejakih ruku i sokolovih očiju“.

Uztrajni budimo prije svega, uztrajni tim više, čim više se je medju narodom uvriježila nehajnost za ono, što bi nam moralo biti sveto. Tim da stupiš u družtvo, nećeš odmah bjti jednak onim gibkim, snažnim i plećastim junacima, koji bude u tebi začudjenje i respekt prama njima, kada stupe u prostorije sokolske. Zato vježbaj, jačaj se, uztraj i postat ćeš momak, postat ćeš muž, koji se mora sramiti za svoje tijelo. Uztraj, pak ćeš i ti ponosno na se pogledati. Tvoje mišice tvrde kao pećina, a gibke kao ocao, bit će tvoje djelo i tvoja zasluga, bit će dokazom tvoje čvrste volje i dosljednosti tvoje.

Šta si postignuo vježbom, to neka ti čudoredje i umjerenost sačuva. Tko nikad na vježbalištu ne manjka, naučiti će paziti i na to, da okretnost i jakost, kojom se tamo izkazuje, neumanjenu za uvijek sačuva. A kad sebe sačuvaš, pripomažeš mnogo k tomu, da i narod, kojega si članom pred pogubljenjem sahraniš. U tom „boju za život“, koji inače povjestnicom zovemo, nije nitko propao vau svojom vlastitom krivnjom. Egipat i Babilon podlegoše Perziji, Perzijanci Macedoncima, Grci Rimljanima, sam slavni Rim podleže navalama barbara, ali nijedan od tih naroda nije poginuo, dokle je sačuvanu držao čast gradjansku i mlada

Podlistak.

Sa izleta u Bašku.

Istresao: Aj Bižan Šapulić.

Auf! — jedva što odahnuh, evo me perom u drhtavoj ruci. Boga mi, baš mi drške, je li od slabine, je li kao preteča „delirium tremensa“. Brr! ko da motrim ono platno, što ga okrstilo „camicia di forza“. — Bor me, ako tako uslijedi kolotečinom mogao bi biti svega pa i „Kamiže“ i Stenjevca. Ta to se ide sve s reda „iz magle u maglu!“)

Eh, valja se ženiti, inače otići će koža na pazar i prije reda — tako sam jutros uzkliknuo, kad mi je sunce ravno u brk sinulo.

Al kud je ovo zadjeo! Ma, dašto. Tko o čem, a baba o mišicima. Dakle: ad rem!

Ko desilje tako i ove godine udesili izlet niz siniji Kvarner, tamo njekud u „šesti dijel svijeta“, biva u poštovanu Bodulija. Ele pas joj uca ogreba — i toj Bodulija! Netom pukao glas, da ćemo u Bašku, a ja već pomišljao na bodulske smokve, bodulski sir i — bodulske Bodulčice. Eh, šta ćemo? Bodulske smokve su slatke, bodulski sir tečan, a bodulske Bodulčice i slatke i tečne. No da. Tko mi ne vjeruje, neka se osvjedoči.

No bijesa! Ja opet zabrazdio ko pijanac niz jarugu. Al neću više, držat ću se — plota.

Dne 10. o. mj. udesilo naše mlado volosko „Dramatičko-pjevačko družtvo“ prvi svoj izlet u Bašku. Koliko putem, toliko u Baški bio je družtvu uz bok tamburaški sbor „Istarske Vile“ iz Kastva, pa se sve redala pjesma i tamburica, tamburica i pjesma, a bila jedna druge vrijedna i dostojna. No, pa na čast im!

Kad moja poštovana malenkost izpala u voloskoj luci na parobrod, a što parobrod — gotova proljetna livada. Ah mili Bogo, krasnih li cvijetova ušetalo se elegatnom „Liburnijom“! Bilo tute ubavih bambinčića, srdačnih bambulinčića, nježnih bombončića, slatkih pomidorčića, dražestnih putrica; Boga mi, da je u mene, ne kao u pauka osam očiju, već bora mi, da ih i stotinu imadem, ne bi se one krasote sit mogao nagledati. Eh, ako ti nije šaraf u glavi ljudski pritegnut, mogao bi lagljе svijeta u toj napasti — kreauti pameću.

Da, da. Pravo je zasfirio ovjenčani Dante:

„Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell' eterno dolore,
Per me si va tra la perduta gente“.

Zatulio parobrod, razglomalalo mu se u utrobi, zapijenio vijak — i eto nas na otvorenom Kvarneru.

No da. Ta znadete, što je to more — nevjerno polje. Sada ko ulje, a do časka uspjeni se, kao da su svi paklenski duši u njemu zaigrali — „monfrinu“. A znati ćete takodjer, da pri ovoj vražkoj „monfrini“ znade se češće ići i „gambe levade“.

Brr! Već sam stao promišljati, kako da bude čovjeku nekud pri srcu, kad mu se uze voda točiti niz grlo, pa kad mu lokarde stanu štipati — nos.

U ovakvim mislima svrnem pogled na meni s učelice sjedeći jedan „slatki pomidorčić“. Pogledajte ju, no.

„Šešir mali na oči navali,
Ispod njega huncutski poglida“.

Zavirim ti joj ja nebore onako „ovicirski“ u obrazić i — već unaprijed zavidjao sam lokardama, koje bi mogle onaj alabasterni nosić da štiplju. Eh, bijesa! Ta i ja bi znao, da onako mrvu zagriznem Njeki bo vele, da je osobita slast griskati nosić svoje drugušice. Hm! Tko znade? —

Dok se ja gubio u sličnom konglomerate svojih misli, zadrhta sitna žica „Istarske Vile“. Slušajuć skladne trzaje, meni se gotovo širilo srce s njekakve voljkosti, dok mi se čas prije čisto sledilo s strave i užasa. Ponješto tambura a ponješto opet pjesma i druge vragolije mlade gospode razbadrile me, pa se i ja podah u razbibani vrtlog radosti i veselja.

A bilo je veselja i zabave sve u šestnajst, pak dodjosmo ko i neznajuć do Glavotoka, gdje udarila svoj stan redovnička braća. Čim spetiše trobojnicu na našem parobrodu, mahom trknuše, da nas pozdrave, kako to je već njihova navada, kad mimo njih prolaze hrvatski izleti. Eh, šta ćemo? Krv nije voda.

U njeke njekavice eto nas na vidiku Baške. Bože moj kakve li žurbe i trke na parobrodu! Ponajpače užurbale se naše krasotice, da si urede frizuru, jer vjetrić što je putem puhao, poremetio im je i počešljao ih nekako u secesionu — „na burn“.

Dok „Liburnija“ lagašno punila u luku, u jatila se gotovo cijela Baška kod mora. Stariji smjestili se uz obalu, a mladjarija trknula na mul, da oduševljeno pozdravi nas izletnike. Eh, bilo tute vike i povika kao u svatovima. Ma, dašto. Tko će, ako neće brat brata!

snagu, svaki od tih naroda poginuo je pred pobjediteljem sačuvalim, pao je odbačen i razkalašen.

Ljubimo jednakost, ljubimo slobodu! Sužanjstvo se nikako ne može da složi sa snagom i dostojnošću mužkom. Sloboda Grčke je počela padati onda, kada je grčka tjelovježba počela u svojoj klici malaksati. Tad prestadoše olimpijske, nemejske i pitijske igre, a narod videć, da je neudružen, propade.

Tko hoće, da bude u družtvu slobodan, mora ne samo zakone toga družtva poznavati, nego im se i dragovoljno podvrgavati. Gdje nema reda, tu nije slobode, slobode trajne i osjegurane. Nepresiljeno, bratinski ja jednako općimo medju sobom, ali učimo se za procvat družtva sebe vladati, osobnosti stvari i cjelini podrediti. Disciplina, koju si ovako svatko sam uredi oplemenjuje srce, uzgaja čvrste karaktere, učini, da smo sposobni k samozataji a i k žrtvama, kada to probitak sveopći zahtjeva. Probitak svak nek nam bude zvijezdom sjevernicom. Učimo se, da služimo narodu, jer to je najplemenitije, najviše posvećenje naših sila. Ljubav domovine je zemlja sveta, na kojoj su tjelesne vježbe u svijetu starom i modernom uzrasle i uspijevale; ali sve su te vježbe izvrgle u puste igre, kada je onaj opći temelj izčeznuo iz propalih srca. Sasma je naravski, da tjelovježba zdravoga mladića i muža k sebi mami i veže, da ga veseli duh vježbališta uznosi, da općenito ravnovjesje junačko častohleplje u njemu budi, ali uzmite k tomu temelj otačbinski, onu gordu samosvijest narodnu, koja osobito u vrijeme naše čim dalje tim više os javnoga života sačinjava.

Tako treba da razumijemo svojstva sokolska, mužkim geslima, onim svojstvima, sa kojima su naši pradjedovi u utakmici svjetskoj tako pobjedonosno izdržali. Tako ponovimo slavnu uspomenu njihovu, u nastojanju, da se ujedinimo, stisnimo jedan drugomu bratsku ruku.

Velika, krasna, plemenita je idealna zadaća sokolstva u narodnom životu. Čuvajmo ju u srcu ushitnom, jačajmo se a radimo svakim dnevom, kako ona nam kaže, a pokažimo, da smo si je svijesni Na zdar!

Dopisi.

Prilike u Mošćeničkoj občini. Već više puta htio sam, da opišem stanje naših prilika u ovoj občini, ali odustao sam od toga, nadajuć se, da će i ovdje već jednom pravedna stvar krenuti na bolje. Mrtvilo, trulež, koje vlada u ovoj občini sili me, da iznesem neke stvari na javu, ne bi li se tako naši ljudi prenuli iz duboka sna.

Da se dobro shvate prilike naše, stanje naše, moram da segnem i u ono doba, kad smo se odijelili od Lovrana. Tko bi onda bio rekao, da će od jedne naše občine nastati dvije talijanske? Naši ljudi — prvaci na Mošćeniščini i u Berseču — nisu se tomu nadali. Jedan jedini samo, i to blagopokojni župnik Marin Lumberac-Šote, rekao je tom prilikom nekojim našim ljudima: pazite što radite, jer još nijesmo zreli. Ove rieči tako su duboko usadjene u mojem srcu, da mi svakom prilikom, svakom zgodom na pamet dolaze. Marin Šota je odviše dobro poznavo naše ljude, bio je uvijek medju narodom, poznavao ga je u dušu, te je dobro znao njegove dobre i zle strane, i prema tomu i nije se mogao ni pravariti.

Prelazim prve godine naše — samouprave — neću da spominjem svojevoljni rad magnifica Zvanića, pa hoću da se malo pozabavim zadnjim občinskim zastupstvom t. j. onim, koji i sada vlada u našoj občini. Novo najme zastupstvo nije potvrdjeno, naš utok leži zabačen na namjestničtvu, a naši ljudi mirno šute, kao što sam prije rekao — spavaju . . . U starom zastupstvu imali smo osam zastupnika*). Ovi su nam koješta obećavali, ali mi smo ostali sasvim razočarani njihovim neradom. Mogu reći mirne duše, nemarom, jer uz nekoliko dobre volje, radinosti i kuraže tekle bi bile občinske sjednice drugačije. Ovaj nemar ne mogu naši zastupnici ničim opravdati, ne vriedi izprika, da je načelnik star, da im se starac smili. Smilovanja imati sa šarenjacima! A kako postupaju Talijani širom Istre sa našim ljudima? Imaju li oni smilovanja s nama? I u novom zastupstvu sjedi njekoliko pametnih ljudi. vidjet ćemo, hoće li pokazati malo više rada, više nastojanja oko boljka naših prilika. Hoće li pokazati više kuraže, pa znati na občinskim sjednicama ako uztreba i zagrmiti.

Ovoliko našim — raprežentantima — a ovi nek mi nezamjere, ako sam ih udario onamo gdje ih boli. Ruku na srce, pa recite da nije tako!

Ovo što sam rekao ticalo se samo nekolicine, a sad da vidimo, da li rade drugi naši ljudi, da li nastoje, da narodu pokažu pravog prijatelja i neprijatelja? Počam od prvog — ili da bolje rečem — od onog, koji bi morao da bude na čelu svakoj akciji pa do zadnjeg seljaka, rad naših ljudi jednak je ništici. Istinabog, ono što imamo to je svijestno! Ni Kapula, Krapula, ni svi Zvanići i Bregovići neće svesti sa pravog puta. Ali to nije dosta, mi moramo, da i drugim — našoj zaslijepljenoj braći — otvorimo oči i da ih svedemo na pravi put. Ali mi smo odveć velika gospoda, nama je najprije žep pak onda narodnost. Kod nas, odakle bi imalo da sije sunce, bije nas teško mraz. Mogu reći, da za sada nemamo nijednog čovjeka, koji bi se ozbiljno zanzeo za napredak naše stvari u ovoj občini. To ne mogu drugačije protumačiti ako ne — nemarom — jer imademo — hvala Bogu — ljudi na pretek, koji razumiju stvar, ali se za nju malo ili ništa zanimlju; a koji imaju sredstava da se svojski lato posla.

U istinu talijanska se stranka ne može ničim pohvaliti. Nju i sav politički život vodi Škopiprasica vulgo Bregović. Ovaj vodi dapače glavnu rieč na občinskim sjednicama, što služi na čast našim zastupnicima! Mi nemamo nijednog čovjeka zrelijeg, koji bi otvoreno narodu rekao nekoliko riječi. Mi svi znademo medjusobno vikat ali kad dodje doba da radimo, onda . . . svaki se izpričava nečim. Jednomu poslovi, drugomu obitelj itd. Čini mi se, da su naši ljudi, zadojeni turskim fatalizmom: ako je sudjeno dobro, ako ne još bolje." Ali za Boga, ljudi probudimo se, počnimo radit, ne tudjimo se od naroda, pomozimo mu svakom prilikom, upućujmo ga u svem i svačem, i narod će sam otvorit oči, upoznat će sam prijatelja i krvnika svoga.

Napokon da kažem o našim družtvima? Stanje „Podružnice"*) nije mi dobro poznato, ali čini mi se, da se i ona jedva vuče kao i „Čitaonica". Bojim se, da bi ova potonja uz nemar svojih članova mogla i propasti.

Neću, da svaljujem na nikog krivnju, već molim sve, da rade oko boljka i napredka družtva, a s druge strane zaklinjem sve, da se ne pačaju onamo, kamo po pravu ne bi smjeli, i time će nestati nehaja, nestati će razdora, koji čini mi se, da se po malo uvlači u ovo naše mlado družtvo. Ozdravimo naš družtveni život, okupimo se, radimo složno, pokažimo odvažnosti i volje i ne gledajmo uvijek za dobitkom, koga žalibože uvijek predpostavljamo narodnosti. Osvjestimo se, pokažimo činom, djelima, da ljubimo ovaj naš narod, a na stran sa pustim frazama. Za zadnjih izbora nešto smo bili počeli raditi, a sad opet spavamo. Zar tako naprijed, zar tako prosvjeti i slobodi?

R—n.

*) Četiri za Mošćenice, četiri za Berseč, za ove posledaje ne govorim ništa. Oni što se tiče njihovih stvari, radili su složno i odvažno.

*) Podružnica liepo napreduje. (Op. ured.)

Iz bratskog zagrljaja i prijateljskog rukovanja, raztrkasmo se kud koji, da razgledamo mjesto.

Da vam opišem grad Bašku? Hm. Ne mogu, jer iskreno govoreć, ja sam više promatrao bodulske Bodulčice, nego li razne znamenitosti grada. A nijesam zaboravio ni bodulsko vino, pa ni bodulski sir. Tek mogu da prišaptnem, da je mjesto bilo okićeno i kako nas je puk primio i susretao najvećim počitanjem, za što svakako ide prva hvala tamošnjoj našoj inteligenciji.

Kad si razgledasmo mjesto, skupimo se ispred občinskog ureda, da „Dramatičko-pjevačko družtvo" i „Istarka Vila" izmjenjuju pjesmu sa tamburom. Narod okružio družtva, pa se sit ne mogao da naužije skladne pjesme i vješte tamburice. Ali za kratko mogao da se nasladjuje, jer vrijeme podmaklo, pak valjalo nam na „Liburniju", da nas mimo Senja, Novoga, Crikvenice, Kraljevice i Rijeke odvede u našu liepu Liburniju, u dragi diamant njezin u ponosno Volosko.

Netom se parobrod stao micati, zaori uz svit bengalja i bacanja raketa srnebesni „Živio" sa broda i kraja, da se je daleko u hridi iznad Baške odzivala jeka. I ta oduševljena jeka nije prestala, dok se nije parobrod izgubio u crnoj noći.

Sada se zapodjela na parobrodu opet šala i zabava, da ti je vrijeme ko na lahkim krilima odmicalo. A mogao si takodjer gdje u prikrajku spetiti, kako nježno golub golubici guče. Eh, voda ih odnijela! Ta tko će, ako ne mladost?

Danas, kad mi je u jutro sunce brk pozlatilo, oćutio sam i ja njekakvu bol u njedrima. Ma bol, kao da mi se srce „zgobilo".

Eh, bijes odnio i to srce! Ko da mu se neće čista mira i junačkoga zdravlja, pa sve njekud stranputicom. A moglo bi već, da se jednom i smiri. Ta nije više mekano ko putrić, već baš tvrdo kao volujska pršolica, pa ipak, eto na. Nego, tko znade? — Veli se: stara kokoš dobro juhu daje.

I tako eto povratismo se u svoje dvorce, a da ćemo se dugo sjećati ovoga izleta, Tko sretan, tko blažen, a tko opet sa „zgobljenim" srcem. Dušu u se, pa kako komu Bog dade!

Domaće vjesti.

Istarski sabor sazvan je za 15. augusta o. god. u Kopar, te će zasjedati po prilici mjesec dana.

Godišnjica viškog boja. Dne 20. julija t. god. bila je 38. godišnjica, da je naša mornarica pod Visom potukla Talijane. Taj dan proslavila je c. i k. ratna mornarica na svečani način.

Pjevačko i tamburaško družtvo „Istarska Vila" u Kastvu priredjuje u nedelju, dne 7. augusta t. g. u Kastvu uz sudjelovanje glazbe c. i kr. pukovnije grofa Jellačića br. 79. iz Rijeke, sjajni koncerat s plesom, na proslavu stogodišnjice šetališta „Fortice", na koji se p. n. vaše blagorodje sa cijenjenom obitelju najuljudnije pozivlje.

Forticom sjajno rasvjetljenom biti će za vrijeme koncerta i plesa veselo nabacivanje korijandolima i serpentinama, šaljiva i ozbiljna pošta, šaljivi bazar, paljenje umjetničkih ognjeva i vatrometa, te razne druge zabave i šale. Početak točno u 6 sati po podne. Ulaznina 1 kruna po osobi. Čisti prihod namijenjen je u družtvenu korist, te se stoga darovi primaju sa zahvalnošću.

Moli se radi kontrole zadržati znakove, što se ih dobije na blagajni. Odbor imati će pravo od onoga, koji nema znaka, zahtjevati ponovnu uplatu ulaznine.

Raspored je sliedeći:

1. Glazba: Novosadova „Jugoslovanska poputnica", 2. Pjevači: Eisenhuthov „Spas brodara", muški zbor, 3. Glazba: Vilharovi „Hrvatski plesovi", 4. Tamburanje: Grossmanov: „Sa zidina Kastav-grada", vijenac kastavskih pjesama, 5. Glazba: Ipavčev duet „Domovina", 6. Pjevači: Vilharova „S Dinare krine", mješoviti zbor, 7. Glazba: Zajčevo „Hrvatsko prelo", 8. Tamburanje: Farkaševa „Naša krvca", 9. Glazba: Kussov „Slavenski karišik", 10. Pjevači: Eisenhuthova „Mazurka", muški zbor, 11. Glazba: Hausmannov „Pod Radhoštem", češki karišik, 12. Tamburanje: Machačevi „Narodni plesovi", 13. Glazba: Novosadov „Dalmatinski šajkaš", 14. Pjevači: Försterova „Domovina", mješoviti zbor, 15. Glazba: Pajpalova „Živila Hrvatska", 16. Ples.

Grozna nesreća u Sinju u Dalmaciji. Na 13. o. mj. dogodila se je u Sinju velika nesreća. Neki Anton Ornig, pyrotehnik, priredjivao je u jednoj osamljenoj kući blizu Sinja, za blagdan Velike Gospe, od 15. augusta, rakete, bombe, bongale i razne vatromete. Na jednom explodiralo, užgalo kuću, a u vatri poginuo Ornig, jedan njegov pomagač i dva seljaka, koji su slučajno bili tamo blizu.

Studenti u Zagreb ili u Prag! I ove godine će mnogo naših mladića nastupiti sveučilištne nauke. Mnogo naših djaka iz navade ili komoditeta ide u Graz ili u Beč na universu. Koji je bio na jednoj od tih universa znade najbolje kako nas Hrvate i Slavene u opće njemački djaci liepo gledaju. Dapače dogodilo se je prošle godine i to, da su njemački študenti na bečkoj universi htjeli nekojim našim zabraniti govorit svojim jezikom. Zato će biti najbolje, da nijedan od naših mladića ne ide na te dvie universe, nego da ide ili u Zagreb ili u Prag. U Zagrebu bit će kao doma, a u Pragu bit će med braćom Česima.

Blagdan sv. Cirila i Metoda u Klani. Bilo je oko 8 sati na večer, kad zagrmivnuše mužari sa stare „Gradine", a razdragani „Živio" vesele djece razlegnu se preko dola i divnih gora romantičnoga zagorskoga mjesta Klane.

Svi se Klanjci zgledaše, pitajući se od čuda, kakva li je to slava, kakav li pir? Svi poletješe pred svoje kuće, da se nasladjuju divnim prizorom u bajnoj ljetnoj noći, rasvjetljenoj veličastvenim kresom, koji se je pobjedonosno dizao nebu pod oblake, pokazujući tako u nebo, gdje prebivaju sv. braća Ciril i Metod.

Narod se pita, šta sva ta svečanost znači? E, razumljivo je to pitanje. Ta ovdje smo naučni čuti mužare samo na Tijelovo!

Na tu zagonetku brzo im riješi naš „mali Ive", veleć, da je to tobože u čast nekoga Cirila i Metoda.

„Aha!" rekoše ljudi, svedjer upirajuć oči u Gradinu, to je dakle u slavu onih naših slavjanskih svetaca, koji su pred nekoliko stotina godina donesli vjeru Isusa Krista našemu narodu i to u našem jeziku.

To su ona sv. braća, koja su puno trpjela radi toga što su naučala vjeru Isusovu u našem jeziku. Tužili ih njihovi biskupi Petru i Pavlu, i to radi mržnje na naš jezik. Imamo žalibože i dandanas takovih biskupa, koji ne ljube našega jezika već nam ga progonjaju iz same crkve.

Zato veselimo se brado noćašnjoj slavi, ta to je na uspomenu braće sv. Cirila i Metoda, koji su čitavom svijetu pokazali, da i naš jezik spada medju one, što su sadržani u svetoj Isusovoj rečenici: „Svi jezici zapjevajte".

Na to se ljudi podadoše uživanju sve do kasno u noć. Trajalo je to, dok je plameni stup bacao svoje jako svjetlo na našu lijepu Klanu, dok su mužari drmali mnogim pospanima srcima, te dok se je čulo, milu nam hrvatsku, tamburom praćenu pjesmu oduševljene naše djece. Milota je bilo slušati one oduševljene poklike nevine mladeži: Suzu su ti izvabila ta djeca, kad si opazio na kakav li način izkazuju ljubav srca svoga naprama otcu roda svoga, dičnom sokolu, štono je poletio iz našega gnjezda — Dr. Matku Laginji.

„Dr. Matko Laginja sjajna je zvijezda na našem nebu", „Živio Dr. M. Laginja", „Živila Klana", „Živila naša domovina", „Slava sv. Cirilu i Metodu" itd. itd. To su bili srdačni povici, dolazeći iz mladjanih grudiju mladeži, uzdanice naše bolje budućnosti.

Pitat će tkogod, gdje su se u to doba nalazili odrasliji, da se je čulo povika same mladeži — djece. Odgovaramo takovima, da smo žalibože i ovdje još vrlo daleko do narodne svijesti. Ruku neka položi na srce onaj, tko bi ju bio mogao probuditi, tako da se ne bi bila mogla nikad više izgubiti, a nije toga učinio.

Među odraslima samo dakle prave narodne svijesti, koju se treba prikloniti k mladeži i to svim žarom srca svoga i gdje je samo moguće usiljavati joj ljubav do miloga nam hrvatskoga roda i jezika. To bismo htjeli prikrižati svim i svakomu, komu je na tomu ležeće, da se čim prije podigne narodna svijest, koja je temelj svakomu nadaljnjemu radu. Trebalo bi to prikrižati i nekojim učiteljima, koji imadu srca puštati djecu iz svoje škole nakon svršene 14. godine, a da nisu ni rekli toj djeci kojoj narodnosti pripadaju, kako govore, što im je uža, što šira domovina, što su bili Hrvati u davnini, kako ljube drugi narodi svoju domovinu, u opće nisu budili ljubavi do domovine. U tom slučaju je sav rad učiteljev hrana — bez „smoka". Prigodom pako predvečerja sv. Cirila i Metoda, dana nam je svima zgoda, da počastimo uspomenu onih, koji su donijeli Isusovu vjeru našem narodu i to u našem jeziku. Kod toga nesmijemo zaboraviti naglasiti i to, da imade i danas takovih duhovnih pastira, koji ne gledaju, kako je nedelju gospodin župnik izvolio natukuuti (dao mu je povoda članak u „Nar. listu": „Vjera je jedno — a pape i biskupi su drugo") samo na duševno i tjelesno dobro svoga stada, već da ima i takovih, koji rade upravo onako kako su radili njemački biskupi za vrijeme sv. Cirila i Metoda. Budimo narodnu svijest osobito kod mladeži i — spašena je domovina naša!

—ić.

Moščenička filošera i moščenički ladruni. Od godinu dana ovamo je konštatirano, da se je i u moščeničkoj občini pojavila filošera. Toga nije konštatovala filošerna komisija, koju je občina odabrala, akoprem je svake godine obilazila vinograde. Ta kako će ju ona poznati, kad je nikada vidila nije? Konštatirali su ju drugi ljudi, koji se u to malo bolje razume.

Občina nije vršila svoje dužnosti, da čim je za filošeru doznala, prijavi to kapetanatu i zabrani izvažanje iz Moščenica svega čim bi se mogla ona i u druge krajeve prenesti. Mjesto nje prijavila je pojavu filošere kapetanatu gospodarska zadruga. Ova je pošla još i dalje, pa, da pomogne vinogradarom, dala njim je iz svog matičnjaka amerikanskih loza badava, koliko god su htjeli, prosila je, da bude čim prije poslan amo poljodjelski učitelj, neka pouči ljude u uzgoju amerikanske loze i isprosila je od vlade pripomoć od 300 kruna za nasad malenog uzornog vinograda u moščeničkoj Dragi, gdje je filošera najjača.

To sve nije bilo nekojim ljudem, koji u mutnom love, pravo i kad su počeli nekoji mrmljati, što ne mogu izvažati svoj češanj i svoj luk, stali su govoriti proti gospodarskoj zadrugi i proti njezinom vrlom blagajniku gosp. Vinku Mavričiću, veleć, da je to sve „butiga" i da nije u Dragi filošera, nego da su to „ladruni". Evo to su prijatelji puka, koji mjesto, da ga pouče i da ga nagovaraju, neka počne čim prije i čim više saditi amerikanske loze, ako neće brzo ostati bez jagode grožđja, oni ga još žuntaju proti onim, koji, bez svoje koristi, rade za njegovo dobro.

Gospodarska zadruga daje sve loze i voćke badava, a drugo daje za onoliko, koliko nje stoji. Liepa je to „butiga", koja daje sve očitim gubitkom!

Kad su one mutikaše vidile, da se to ne prima, počele su širiti glas, da je gosp. zastupnik Spinčić kriv, što luk i češanj ne može iz Moščenica. Što nije već taj dični zastupnik po poganih ustih onih ljudi skrivio!

Dakako, imaju pravo: rigaj, bljuvaj, psuj, kleveći, nešto blata će se ipak primiti! Medjutim će ljudi držati ruke za pasom, neće se za vinograde brinuti, propadati će vinogradari i gospodari, siromaštvo će se širiti, a to će biti za njih čas, kad će za male novce moći kupovati tudje siromaštvo.

Eto oni su za Moščenice ta prava „filošera" i ti pravi „ladruni".

Pred nekoliko dana je gospodarska zadruga poslala za blagajnika gosp. Mavričića molbu, kojom se pita od kapetanata iskrca pozva od vinograda zaraženih filošerom. Vlastnici vinograda su ju podpisali, i kad je on pošao na občinu, da ona potvrdi, da su vinogradi filokserirani, rekao mu je nekoi tajnik, da u zakonu nestoji, da mora občina potvrditi, i nije htio ništa potvrditi! Treba znati, da je bila na molbi već i potvrda občine napisana, tako da ju nije trebalo nego podpisati i pečat udariti.

Nezamo je li to učinio s neznanja ili sa zlobe.

Bilo kako mu drago, mi velimo: jao si ga občini, koja takovi zajašu!

To su ti prijatelji, ureditelji puka, koji mu neće pomoći, da mu budu umanjeni teški porezi. A puk jih zato još drži i plaća!

Medjutim občina moščenička sa svojom filošernom komisijom i ove godine traži po občini filošeru i ti članovi komisije, proti izričnom zakonskom propisu, kako čujemo, daju si plaćati nadnice.

Ma pravo imaju svi skupa. Ta u Moščenicah nema filošere! To su samo „ladruni"!

Neka se gospoda igraju, al doć će vrieme, kad će puk upoznati prave „ladruve" i pravu filošeru moščeničku!

Mjestne vjesti.

Sokol u Voloskom-Opatiji obdržavati će u sriedu, dne 10. augusta t. god. u 8 sati na večer u „Narodnom domu" u Voloskom glavnu skupštinu. Očekujemo, da će na ovu skupštinu doći svi članovi „Sokola" a i drugi koji se do sad nisu upisali. Sokolska ideja širi se sve to više u našoj hrvatskoj domovini i kod ostalih Slavena, pak bi bilo sramotno za nas, koji imamo sve uslove za uspješan razvitak Sokolstva, kad ne bi istomu posvetili malo više pažnje. Ili zar je tudjinstvo u ovim našim krajevima ubilo u nama svaki smisao za ono što je liepo i dobro i plemenito? Nekoji naši mladi ljudi vole vucetariti se dan i noć po kavanama i mehanama nego li žrtvovati cigli jedan sat u tjednu za plemenito i koristno sokolsko gombanje. Zar nije to žalostno? Probudimo se jedared; oslobodimo se dok je još doba pogubnog upliva, tudjinstva, prigrlimo svi sokolsku ideju, budimo svi, koji samo možemo ustrajni i vjerni Sokoli, pa ćemo tako dobiti snage, da se junački opremo nastojanju tudjinaca, da ove naše liepe krajeve skuče pod svoju vlast. Tko Hrvat taj Sokol!

Skupoća. Obćenita je tužba, da je u ovim našim krajevima nastala silna skupoća živeža. Povrće, jaja, smok, meso sve je to tako poskupilo, da siromašna obitelj već toga ne može ni kupiti. Jedan razlog toj skupoći je i silna suša, koja je ovo ljeto uništila sve plodove.

Štrajk kljesara. Ponedeljak, dne 25. o. mj. u jutro došli su kljesari gospodina Ivana Rubeše-Plovanića na delo, ali dela se nisu latili nego su čekali dok je gospodar došal. Kad je došao, pristupili su svi k njemu, s njim rukovali i rekli mu, da neće doći na delo dok njim ne povisi nadnice, liepo su ga pozdravili i otišli.

Svega po malo.

Sarajevski „Pokret" donaša u 4. i 5. broju: Rodoljublje! slavenska uzajamnost; Zašto slavi narod češki dan mučeničke smrti Husove? od L. S.; Mudrost života; Borba proti pijanstvu ili antialkoholizam; Povjest ženskoga pokreta u Finskoj; Slavenstvo: Čitula i kronika; Svjetlo i tmina naše štampe; Što valja čitati; Svaštice; Podlistak: O našem narodnom gospodarstvu.

„Pokret" izlazi dvapat mjesečno. Godišnja je predplata samo 2 krune i šalje se upravi „Pokreta" u Sarajevu, Terezija 92.

Štrajk urara. U Cleseu u Francuskoj, gdje je više tvornica ura, nastao je štrajk svih urarskih radnika, koji zahtjevaju poboljšanje svoje plaće. Silazni tvorničara Crettiez pucali su bez ikakovog razloga na mirno prolazeće radnike, te su četiri radnika ubili a 15 ranili. Radi toga zvjerskoga čina su štrajkujući radnici uprav pobjesnili, napali su tvornicu Crettiezova kamenjem, te ju onda zapalili. Policija je dala zatvoriti Crettiezove sinove, koji su na radnike pucali.

Tršćanske bombe. U zadnjem broju opisali smo kako je policija u Trstu našla u društvu „Società Ginnastica" bombe i dinamit. Radi toga je namjestničtvo u Trstu razpustilo društvo „Società Ginnastica" i „Vita dei Giovani". Sutra ili preko sutra ustrojit će se drugo društvo sa istimi ciljevi ali samo pod drugimi imeni.

Praktični Englezi. Englezki kmeti tuže se, da nimaju dosti težaki za pokosit travu i spravit letinu. Na stotine trgovačkeh pomoćnika iz Londona ponudilo se je raznim kmetom okolo Londona, da će njim pomoći spraviti ljetinu, ako za vreme pomaganja daju hranu i stanovanje za badava. Tako hoće ti londonski trgovački pomoćniki proći letne ferije.

Kozice u Beču. U Beču je mnogo ljudi obolilo na kozama. Kuće u kojim se nalaze bolestnici stoje pod strogom liječničkom kontrolom.

„Narodni dom" u Trstu već je dovršen, te je imalo biti dojdućeg mjeseca svečano otvorenje istoga. Policija je pak od straha pred tršćanskimi iredentisti zabranila svako svečano otvorenje toga doma. To je čisto po austrijski. Mjesto zatvoriti razbojnike i dinamitarde, koji navaljuju na tudju kuću i mirne ljude, zabranjuje se kućegospodaru, da se u svojoj kući veseli. Austrian sistemy.

Bombe u Trstu. Pripovieda se, da su one bombe, koje su neki dan našli u „Società Ginnastica" u Trstu, bile namjenjene jedna za „Narodni dom" a druga za novu namjestničku palaču, koja se ima svečano blagosloviti na 18. augusta. Piccolovi šidovi će svi redom priseć, da to nije istina i njegova preuzvišenost gospodin grof Goess će vjerovat pak nikomu ništa.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Kadi je tribi šoldi ne koristi svet.

Šoldi pridu cotajuć a ća gredu kantajuć.

Kadi je šoldi, toti je vrag, kadi jih ni ondi jih je devetdeset i devet.

Lipo je mučat, ma je dobro kadagod i govorit.

Ni crikvice prez oltarića, ni oltarića prez krišića.

Ni moguće čapat sve muhe ke lete.

Ki je bliže mora je bliže Boga.

Ki jima sutla jima i lunica.

Ki prosi ta nosi.

Ako znamo kadi smo se rodili, ne znamo kadi ćemo umrit.

Zdravlje je najveće bogastvo.

Ki u nebo pljuca na obraz mu pada.

Ki Boga ljubi i Bog će njega.

Kasno je popolne na mašu.

Ki se čuva i Bog ga čuva.

Ki neće, da mu vos škripije triba da mu kola maže.

Gospodarske viesti.

Filoksera.

(Nastavak).

Kotarsko poglavarstvo dade po vještacih razviditi, je li se ondje sbilja filoksera pojavila, i ako se to obistini, potvrdi zapovied načelnikovu, a ako je načelnik još nije izdao, izdade ju samo.

Prekršaji proti tim i sličnim naredbam c. k. kotarskoga glavarstva, izdanim na temelju zakona od 3. aprila 1875., kazne se zatvorom ili globom do 200 kruna.

U Italiji obstoji još naredba, da čim se gdje pojavi filoksera, unište se na licu mjesta sve okužene loze i još mnogo na okolo. I kod nas obstoji ta naredba, ali ju izvedu samo u slučaju, da se filoksera pojavi samo u kojem kraju gdje je na daleko svuda zdravo i čisto od nje. I tu zapovied uništenja vinograda može izdati, ne c. k. kotarsko poglavarstvo, nego c. k. namjestničtvo iza kako je saslušalo mnienje vještaka i dobilo privolu zemaljskog odbora. Ako se ovoj uzprotivi, može izdati zapovied samo poljodjelsko ministarstvo. Sbog tolikih poteškoća se kod nas riedko kada dogodi, da se vinogradi unište. Dodje li ipak do toga, onda se posjedniku dade odštetu u iznosu od 1—5 puta većem od katastralnoga čistoga dohodka one parcele.

Posjednici, kojim su vinogradi zaraženi filokserom imaju po zakonu 3. oktobra 1891. br. 150 pravo pitati popust poreza. Taj popust je od 25%, ako je prihod vinograda pao od jedne četvrtine do jedne polovice običnoga prihoda, 50% ako je pao od polovice do tri četvrtine, 75% ako je pao više od tri četvrtine, a ne bude li nikakova prihoda odpušten je vas porez.

Prošnju treba podnesti u mjesecu augustu, a napraviti ju ili posjednik sam ili svi posjednici skupa ili občinsko glavarstvo za svih.

Prije trgodbe dodje komisija od kot. glavarstva, te ona ustanovi škodu i odmjeri popust. Taj popust vriedi i za sliedeće godine, dok posjednik ne javi, da mu je škoda veća od $^1/_4$ ili od $^1/_2$ ili od $^3/_4$ prihoda, te moli za još veći popust.

Ako tko uslied zaraze filokserom promieni teg, te mjesto kao vinograd teži, obradjuje svoju parcelu kao njivu, oranicu itd. neka to prijavi c. k. geometru i biti će mu parcela uvrštena u niži porezni razred, te će manje poreza plaćati. Kad iza toga tu parcelu opet zasadi lozami, ima to opet javiti c. k. geometru.

Posjednik, koji je svoj vinograd zaražen filokserom izkopao, te ga novimi lozami nasadio, je po zakonu 15. junija 1890. broj 143 za 10 godina prost od poreza. Tu pogodnost uživa i onaj vinogradar, koji izkopa svoj vinograd, ako i nije okužen filokserom i ga novimi lozami nasadi, samo ako taj vinograd ne leži više od 25 kilometara dalje od jedne već okužene parcele.

Dotične prijave imaju se upraviti ili poreznomu uredu ili c. k. geometru.

Oprost od poreza dobije po zakonu od 25. junija 1894. broj 134 i onaj, koji zasadi lozami parcelu, koja do sada nije bila težana kako vinograd, samo ako ta parcela leži u okružju mjestne občine, za koju je već bila izdana zabrana izvoza stvari, kojimi bi se mogla širiti filoksera, dakle u okružju občine, gdje je od oblasti potvrdjeno, da u njoj ima parcela okuženih filokserom. Ako ta parcela zasadjena s lozami je manja od četvrtine hektara, dakle manja od 2500 četvornih metara, onda ima biti sva okrenuta u vinograd, a ako mjeri više od toliko metara, onda ima biti barem 2500 četvornih metara lozom zasadjeno. Oproštenje od zemljarine, ili od poreza na zemlju, traje šest godina ako se zasade samo domaće loze, a deset godina, ako se barem polovica zasadi amerikanskom lozom.

Tako neprevidna čovjeka, koji će poć sada saditi domaće loze, teško da više bude.

Prijave za oprost od zemljarine valja učiniti ili poreznom uredu ili carskom geometru, i to u onoj godini u kojoj se je sadjenje dovršili, drugače se izgubi oprost za godine koje su već prošle.

(Sliedi.)

Zadnje vjesti.

Osobna viest. Čitamo u novinama, da je gosp. J. Mavar, dosadanji c. k. sudbeni pristav u Podgradu, premješten u istom svojstvu u Pazin.

Krstičeve pantomime. Pripovjedaju nam, da je taj albanski „saltimbanco" opet počel pisat nemški va svojem trubastom ufoje. Razumije se, da je tu svakakovih uvredi protiva nas, domaćeh. Tu da on gleda, kako bi „braću" Nemce uzel pod svoje „očinsko" okrilje. Ali zajemednje je to, da va istem broje „Neologe", va članke, ki je pisan ta-

lijanski, on napada na Niemce i svakojako ih vrađa. Nego ča je njemu stalo. On zna, da mora pisat, ako će dobit oni talijanski srebrnjaki, a malo je njega mar kako i ča piše. Najzada i on sam je već uvjeren, da samo tovari čitaju i vjeruju ono što on piše. Va istem broje, da je ava sila napadaja i proti našemu listu. Mari mesec da pas na njega laje!

Rusko-japanska vojska.

Vladivostočka skvadra dela čudesa. Ona je kako se ono reklo: svagdere i nigde. I sada je potopila nekoliko japanskih prevoznih brodova. Japanci je se straše kako djavla. Ni va samem glavnem grade Toki o nisu pred njom sigurni. Tako se je ovi dni pokazala pred gradom Jokohamom i bombardirala neke utvrde.

Na kraju su Rusi manje sretni. Tako su i ovi dni, nakon junačke bitke morali zapustit Dačičao i povući se natrag. Ali su za to generali Keller i Heršelman potukli Japonce. Iz svega se pak vidi, da Kuropatkin nima još dovoljno vojske. On će sve uzmicat i uzmicat dokle ne skupi toliko vojske, da će s njom moć smrvit sve Japance.

Izgubila se

lovačka psica (zečarica), bele boje, leva joj je prednja noga u doljnu sklapu nešto deblja. Glasi se na ime „Viola". Tko ju je našao ili zna de za nju, neka to prijavi podpisanomu, koji će ga pošteno nagraditi.

Josip Brnčić-Tominić,
Bregi (p. Frančići).

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnega lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Oglas.

Čast mi je P. n. občinstvu naznaniti, da u mojem skladištu u **Matuljih** imadem na prodaju: **cement, daske, žlebce, opuke, vapno** i **čavle** i to uz najnižje ciene.

Pošto ću biti uvjek opskrbljen sa dobrom robom od najboljih tvornica, mogu za vrstnoću svih mojih predmeta jamčiti, i ufam usljed toga, da će me to P. n. občinstvo svojom naklonošću i povjerenjem počastiti.

Franjo Feranda, trgovac,
Matulje, kbr. 39.

U životu nikad više

ovako rjedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih šeprih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similbriljanta, vrlo trajni, 5 žaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 raznoličnih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište
P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Moščenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Prenzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najboljim pravi sirup od salsaparilje kao osvjedočujuće i krv čistede sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najboljih vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lijek proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulozi**, pokvarenoj krvi, **zapekline, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i kasmela

Ove su pilule od neprocjenjivo blagotvorneg djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blijedosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekoše slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih šaljenih pilula razvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale oslravljenika iz blizu i daleka. Svaka **škatuljica** sadrži **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **zasjavenost** nogu i odnaimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sigurni lijek proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može su čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**
Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmény.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički propisi) točno i savjestno prirediuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

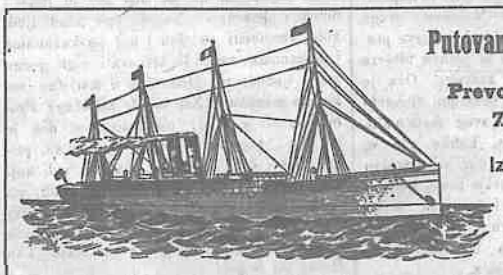

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.860·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svjetim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakog četvrtka poslije podne.

Cijena mu je za godinu 8 kruna, za sedjako 4 krune, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Vološkom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 31. Volosko-Opatija, u četvrtak 4. augusta 1904. God. IV.

Pozor! Kaše dužnike po posliednji put opominjemo, da nam plate što nam na predplati duguju.

Istarski sabor.

Već smo javili u „Narodnom listu", da je istarski sabor sazvan za 15. o. mj. u Kopar. Lanjske godine zasjedao je istarski sabor u Pulju. Nema na svjetu sabora, koji bi tako ciganski putovao od mesta do mesta, od grada do grada, kako putuje istarski sabor. Nu, to nije baš veliko čudo za onoga, koji pozna abnormalne odnošaje u austrijskom Primorju, a navlastito u Istri. Kako je već sto puta dokazano, ima u Istri dvie trećine Hrvata i Slovenaca, a samo jedna trećina Talijana. Nepravednim izbornim redom pak učinilo se je, da upravu zemlje imadu u rukama Talijani, na očitu škodu i nepravdu zemlje i puka. Premda ih je manje, ipak po cesarskoj milosti zapovedaju nam Hrvatom i Slovencem, kojih ima više. I tako nam zapovedaju. Kad bi nam zapovedali kako zapoveda stariji ili pametniji brat mladjemu, ni pol muke, ali oni nas ne drže za braću nego za svoje „šćave". Mi Hrvati smo za njih izvan zakona, za nas oni ne poznaju pravice. Dobri su njim samo naši novci, naši krvavi žuljevi, koje dajemo u zemaljsku blagajnu i koje oni u ludo trate za svoje političke svrhe. Oni ne poštuju niti naše zastupnike, koje je naš narod poslao u istarski sabor, da zastupaju, da brane njegove interese i da izvojšte njegove pravice. Ta svim nam je još u pameti kako su Talijani u Poreču zlostavljali naše zastupnike, tako, da su morali iz Poreča bježat. Svi još znamo, kako su Talijani na naše zastupnike kulturnotalijanski pljuvali. Naši su zastupnici bili radi toga prisiljeni izostati iz sabora, dok se bude isti sazivao u Poreču. Vlada je na to bila odlučila prenest i sabor i zemaljsku upravu u Pulj, ali Talijani digli na to groznu viku, bojeć se za budućnost Poreča. Vlada se prestrašila od šake Talijana i odustala od svoje namisli, da prenese sabor iz Poreča u Pulj, pak sada na sramotu cielega svieta, sazivlje sabor jedanput u Pulj drugi put u Kopar, samo da se ne zamjeri ni Petru ni Pavlu. Tako vidite vuče naša vlada svoje rogove pred Talijani. Mi se čudimo, da su Talijani tako obiestni i bezobrazni. Moraju da su, kad ih se austrijska vlada uz milijun bajuneta toliko boji.

Vičimo, larmajmo, tucimo i mi, pak će vlada imati i od nas većega rešpekta. Ako budemo krotki i ponizni izjest će nas vuci.

Pučke knjižnice i čitaonice.

Jako prikladna su sredstva za širenje pučke prosvjete, pučke knjižnice i čitaonice. Sakupi se nekoliko stotina valjanih i narodu razumljivih knjiga, pa ih se namjesti u jednu sobu i dade cijelomu narodu na razpolaganje t. j. na čitanje. Dakako, da se te knjige mora prije uvezati i urediti nekim stalnim redom i popisom. Pozove se narod na sastanak i tu mu se javi, što se je učinilo, protumači što je to knjižnica, zašto se je osnovala, koliko je koristno čitanje knjiga itd. Kad narod bude razumio sve to, siguran sam, da će upravo razgrabiti knjige. S takovim se knjižnicama imade po mogućnosti spojiti i čitaona. Ali ta čitaonica mora biti posve drugačija nego li su danas naše čitaonice. U tim čitaonicama skupljao bi se narod po mogućnosti svaki večer ili barem na blagdan, a jedan školani čovjek imao bi čitati nešto iz koje knjige ili novine, to protumačiti i tako narod priučavati na razumjevanje onoga, što čita. Ovo bi se osobito dobro moglo provadjati s mladjimi. U opće bi mladež imala biti podloga knjižnicama i čitaonicama, jer ona imade više vremena, friška je od škole, lakše shvaća, pozornije sluša i s ljubavlju radi ono, za što zna, da je dobro i koristno.

Pučka predavanja i skupštine. Koliko ovakova predavanja i skupštine koriste, to najbolje znade onaj, koji je imao prilike viditi to kod drugih naroda i koji je sam ovim sredstvima širio pučku prosvjetu.

Predavanje morali bi držati školani ljudi i to na javnom mjestu, da može svatko doći slušati i time se okoristiti. Ako je u mjestu pučka knjižnica sa čitaonom, pa imade dosta velik prostor, najbolje je tu držati predavanja. Gdje toga nema, odabere se koja privatna kuća ili još najbolje hladovina na otvorenom mjestu. Po mojem mišljenju, najzgodniji su za to blagdanjski dnevi, a u većim mjestima možda bolje svagdanjski i to večer. Predmet predavanja težko je unapried i za svakoga odsjeći, jer to zavisi o onom koji predaje, o njegovim sposobnostima i o mjestnim prilikama. Samo valja dobro paziti, da predavač sam dobro razumije predmet o kom predaje, da se drži po mogućnosti što više svoje struke. Vrlo je koristno, ako se drži niz predavanja, koja se sva, jedno na drugo nadovezuju ili jedno iz drugog izlazi.

Kad se u jednom mjestu već više takovih predavanja držalo, kad je na to već narod naučan, onda je vrlo dobro sazvati jednu veliku skupštinu i tu narodu općenito protumačiti nekoja najvažnija pitanja, koja svakoga zanimaju.

Skupština vrlo dobro djeluje i mnogo koristi donese, ako je narod na nju pripravan. Na skupštini se govori općenito o nekim stvarima i to više govornika, a ove općenitosti mogu se vrlo zgodno kasnije na privatnim manjim sastancima pretresati i tako će narod imati prave i trajne koristi od svega toga, jer će mnogo potrebnih stvari naučiti.

Širenje i čitanje koristnih knjiga i novina. Knjige i novine vrlo lahko mogu se širiti i čitati u ovim knjižnicama i čitaonicama, a gdje takovih nema, tu se može na kom drugom mjestu okupiti narod, pa mu čitati i tumačiti, učit iz knjige ili novine. Tako će se narod zainteresovat za štivo, uvidit će, da nije ludost i laž sve ono, što se piše u knjige i novine, pa će onda i on sam posegnuti za štivom i time se okoristiti.

Priredjivanje pučkih zabava. Mnogi misle, da zabave nisu za narod, da mu one više škode nego li koriste, no ja mislim, da je ovo posve krivo shvaćanje. Čovjek, koji radi, koji se muči, te ga kojekakve brige taru, želi, da se odmori, da okriepi svoje tielo i svoj duh. A najlješe sredstvo, najljepši način za to jest liepa, prístojna zabava. Čovječja je narav takova, da želi kadšto malo zabave, malo veselja. Naravski, da ovakove zabave moraju ići i za tim, da koriste, da na narod djeluju, da ne budu samo zabave u prvotnom smislu rieči, nego da budu i poučne, da budu koristne. Kod ovakovih pučkih zabava imade se gojiti u

Podlistak.

Razgovor med Zamarićem i Zvanetom

na velikih vrati u Roču.

Zamarić: Dobro jutro Zvane, ala slabo je Zvane, božja suša zatrla nas je ta bot.

Zvane: Bog daj Bog, Zamarić, kaj diste suša zatrla nas je, mi drugi graščaki bimo još pretrpeli suša, ma Hrvate ne moremo pretrpet, znaš Zamarić božji, potle kaj vi drugi kmeti ste dobili podeštariju u ruke za nas je jako slabo, mi smo zstareni, noben nas neće poslušat, verovat ništ, naše prve glave u Roču držiju ku i za škovaca.

Zamarić: Kaj mi ne poviste Zvane božji, ma tra ni toko, ne Zvane, kuji Vi diste.

Zvane: Aj corpo dela . . . . ti ne znaš, kaj vaši iz nas delaju, kaj nisi čuv kako je ono podeštat zagnav Škale van iz podeštarije, a njega je zagnav, a da ja gren notar, per dio, mene bi z britcami.

Zamarić: Vero, nisam tega znav, ma ja se štupilo, jak Škale onakova glova velika, da ni pjuknav u oči di kimu on bot kako je biv pjuknav ono nede u oštarije Turkoviću u oči, ma dijte kaj ćete Zvane božji, infati Škale ne bi jas dav voto za Podeštata, nedaj Bog, da je on Podeštat, pa onoko dopljukne di kimu u oči, ku je Turković, ke sramote za vaš komun.

Zvane: Zamarić moj, ma kaj češ, da stavimo Nuta za prva glava, kaj nima niš svojega, znaš da u Roče je užauca od vavik, da je ta najbogateji za Podeštata, Flika je bogata, ma ona ne more bit za Podeštata, dunke kiga češ nego Škale, ter vero se on lipo anke nosi, samo po zime ta vranić bi otel ku i Rusi ncsit se, a tu ni za Talijana ni prispodobno.

Zamarić: A toko, toko Zvane, Vi samo da je bogat, neka bo Podeštat, pak povejtemi ti vaši bogataši, kaj so sturili dobrega za komun, pokažite di kaj.

Zvane: Kaj diš, da niso storili, poglej ona onoko velika škula, kaj ni ono kaj pokazat, pokaži tu bliz jena onakova, pak da bi naši bili dobili ta bot, anke voda smo pensali storit prit, kaj misliš, da sada Vi kmeti ćete nam storit je prit? A ja da bi ste mogli tošiga nam poslat.

Zamarić: A škulo ste nam storili, rovinali šnjom vas komun, samo za dat gušta meštru i voda ste još pensali, ma kaj Vi drugi mislite, zato da ste dišenj za voda skrili, da ćete oš di kada dobit.

Zvane: Ma kaj diš, da nećemo, znaš da sada imamo i kamariera u Roče, ki je dikaj svita provav, nisi ga onu videv kad je biv škof tu, kako se je ono lipo obukav, ku i Podeštat iz Trsta kada pride kakova velika glava u Trst, i u frake je biv, a jožu a jožu, da bi biv on Podeštat, ke preženca! da bi se ono obukav kad su votacijoni, i Hrvati stavili bi ga za Podeštata, samo ako ne za prešentanciun kad pride cesar ali di ka druga velika glava u Roč.

Zamarić: Jušto kad smo na deškorje od tega, povejte mi Zvane, koko je pasav onu Škala, kaj ga je biv Maljavac tuživ, da mu je rekav da je neke karte zgorev.

Zvane: Kaj češ, nič ni dobiv me par, samo 50 krun multe i platit sve špeše ali 5 dan notar, ma kaj češ tu, da je Škale? ku i nam 5 šoldi platit.

Zamarić: Ma sam čuv, da je rikoriv u Rovinj.

Zvane: Kaj češ, on ne bi biv rikoriv, zakaj je znav, da neće manje prijet u Rovinje, ma znaš je imev poć u Rovinj na špas, ma da gre na špas forši bi ga bila žena krigala, a tako je forši našav skuža, da mora poć na sud i tako je storil, ta gita di piacere.

Zamarić: Kad će bit dibatiment u Rovinje, sada tra kaj su jurati dole za ono, kaj je biv Škala tuživ Podeštata zato, da ga je zagnav iz podeštarije.

Zvane: A kaj češ, vrag z vragom drži od vavik i tako ti je rono za tu, da je Škala Podeštat i da Perčola pride onoko notar i da ga hiti van, bi dobiv Škala 5 ali 6 let, a kaj češ, vi drugi Hrvati ne more vam noben nič i toko ti je šlo i tabot Škalom i Podeštatom.

Zamarić: A sada kaj će prit van, sam čuv reć, da je Škala prišav lovit Nugljane iz komunskega, kade su minali objoći za kapela na cimitare, ma ta Škala je im prerezav špag. Ma kaj je on Podeštat?

Zvane: A ni Škala ne Podeštat, ma znaš, da bi jako rado bit, bogat je, drugega dela nima i pak sada se vadi zapovedat, ako bude oš en bot on Podeštat, da bude valje znav kaj se prijet, a druga ću ti reć znaš da mi smo bili navadni Vam drugim kmetom zapovedat, znaš da je sada na en bot toko težko se odvadit i pod zapoved vam drugim kmetom stat, još da bi zapo-

prvom redu narodno pjevanje i tamburanje, a onda predstava i deklamacija. Komadi, koji se izvadjaju moraju imati poučnu i odgojnu tendenciju. Obazirati se valja u prvom redu na moralnu a onda istom na materijalnu korist ovakovih zabava.

Nu nijedna se ovakova zabava ne bi smjela prirediti a da kod toga ne bude jedno predavanje i to prikladno i zanimivo predavanje. To bi imala biti prva točka programa.

Razgovor s narodom. Koliko koristi razgovor s narodom za širenje pučke prosvjete, mislim, da ne treba govoriti, jer o tom se može svatko osvjedočiti, ako dolazi više puta u dodir s narodom. Toga nam najviše treba i na to se mora postaviti velika važnost.

Eto na ovakove načine se može širiti pučka prosvjeta, a svi se ovi, mogu vrlo lahko kod nas provadjati, samo treba ljudi i — dobre volje.

Koliko se iz ovoga može vidjeti, svi se ovi načini mogu liepo medju sobom popunjevati, mogu se svi u jedno spojiti.

U jednom se mjestu može podići družtvo za narodnu prosvjetu, koje će se u tu svrhu moći služiti svim ovim pomagalima, svim ovim sredstvima. To bi družtvo imalo knjižnicu i čitaonicu, u njem bi se držala predavanja, skupštine i zabave, u njem bi se čitalo i tumačilo narodu koristno štivo, a tu i drugdje moglo bi se voditi razgovor s narodom.

Tako rade drugi narodi, pa tako radimo i mi. Kod drugih naprednih, velikih i jakih naroda vode ovaj posao sveučilištni profesori, a kod nas mogu djelovati na tom polju gg. učitelji, djaci, svećenici, odvjetnici, liečnici i drugi školani i naobraženi ljudi. Bude li se doskora na ovom uzradilo, uvjeren sam, da će za naš narod biti bolje i da će se naše prilike brzo posve promjeniti. Daj Bože, da to bude što prije!

—ić.

Značenje i upliv tjelovježbe.

Tjelovježba u širem smislu znači jačanje tjelesnih sila u opće, u užem modernom značenju je to pravilno napinjanje tjelesnih sila u svrhu, da se poveća zdravlje i jakost tijela. Vježbanje tijela je staro kao i čovječanstvo samo, neobhodno mu je potrebito, samo što se ono na različnom stupnju naobrazbe u različnom obliku pokazuje.

Čim bolje i pomnivije značenje tjelovježbe motrimo, tim složitija i važnija nam se ista pričinjava. Iz principijelnoga nagona za uzdržanje, razvija se zadaća ta uzporedo sa naobrazbom, te postaje sposobna, da sačuva i poviša obranbenu moć, podaje ugodnu i ujedno ozbiljnu zabavu, uzdržaje hrabrost i zdravlje ljudsko, uravnava okolnosti socijalne, narodne i gospodarstvene, žrtvuje svoje službe u korist naroda, ćudorednosti, etike i estetike a na svrsi pak mjera, da postigne potpunu harmoniju duha, u kojem vrhuncu jest plemenitost i savršenstvo ljudi. (Scheiner, Povijest tjelovježbe II str. 2).

Prva neposredna posljedica tjelovježbe sastoji se u tom, što djeluje na tijelo i zdravlje ljudsko. Opisat ćemo to djelovanje riečima liječnika strukovnjaka.

Posljedica tjelovježbe opaža se rakopipateljno najprije na mišicama. Zadaća mišica pak jest micanje cieloga bića i pojedinih uda medjusobno. Na vratima talijanskih gombališta je pisano: „Nel moto è vita". Da micati nam se je, ako ne ćemo, da nam sile malakšu, ako ne ćemo, da budemo kao voda stajačica, koja se usmrdi. Cijela narav radi, miče se i giblje, radimo zato, mičimo se, gibljimo se i mi. Štogod je čovjek u naravi postigao, postigao je samo uslijed svoje radinosti. Kretanjem i radnjom se uzdržaje, raste i usavršava svaki organizam. Tako i mišica kretanjem ostaje elastična i jaka, raste u opsegu i okretnosti. One snovi, koje u mišice dolaze, da ih pomladjuju i potrošene da nadoknade, mogu u nje ulaziti samo uslijed micanja, dakle samo one mišice rastu, koje rade.

Rad mišice, koji postane time, da se ista skupi i nategne, taj rad pospješava tok krvi i protoplazme, triebi iz nje uporavljene snovi i pripravlja mjesto svježoj, novoj hrani. Stanice radeće mišice se šire i množe. Mišičava ruka je opsežna i puna krvi; bogata mreža cijevi, osobito vidljivih žila, obuhvaća čvrste mišica.

Plosnato tijelo i tanka uda onoga, koji ne radi, postižu tjelovježbom bujni oblik, mišice postaju vidljive, skupine njihove dobivaju izrazite crteže, pri svakom kretu vidimo, kako čvrste i lavlje mišice igraju čilu igru pod gladkom kožom. Cijelo tijelo postaje skladno razčlanjeno, oblici njegovi postaju obliji, te pružaju krasnu i ugodnu sliku kipeće snage i bujnoga života.

Izdašnom i svestranom tjelovježbom poveća se potrošak snovi u svekolikom mišičju. Čim veći potrošak, tim veća je i naknada novih sila — nove hrane. Polag radnje ravna se i veličina plaće. Lijena mišica postaje debela, zakržljavi i oslabi; djelatna pak raste, jača, pribiva u opsegu i istodobno i u snagi. Vježbom postaje mišica okretnijom. Ustrajnom radnjom cijelo tijelo postane elastično i okretno, izdašno, jako i čvrsto. Šupljine našega tijela, koje u sebi čuvaju veoma važne organe za naš život, pokrija se čvrstim oklopom gipkih i čvrstih mišica. To je jamačno sigurniji štit nego najtoplije odijelo, a čvršći nego tvrdi čelik. Svatko će sada uvidjeti i priznati, da svaki rad tjelesni ćemo izvršiti potpunije i hitrije sa mišicama izvježbanim i jakim, nego li sa mišicama slabim i nerazvijenim.

Tjelovježbom rastu mišice ali nestaje masti. Mast je zalihom hranivih tvarina u tijela našega. Uzimamo li hrane više, nego naše tijelo za svoj rad trebuje, slaže i spravlja tijelo višak ove hrane u obliku masti pod kožom na cijeloj površini tijela, pak i u šupljinama i njihovim organima. Tim se svakako djelatnost tih organa ograničuje a radi tjelesni u opće umanji. Ograničenje rada pak može tako daleko doći, da je života pogibeljna. Srce, koje se je udebljalo, ne može da izvršava u tijelu radnju, za koju je postavljeno i čovjek gine.

(Nastavak sliedi.)

Domaće vjesti.

Mladi glazbenik. Gospodin Hugo Tomičić, sin umirovljenog savjetnika pokrajinskog sudišta u Trstu, gosp. Ljudevita Tomičić, a nećak našega zaslužnoga starine gospodina Viktora Tomičića, dovršio je ovih dana glazbene nauke na konservatoriju u Sondershausen u Njemačkoj. Kod konačnega izpita ravnao je raznimi javnimi koncerti, kod kojih je žeo obilnu pohvalu prisutne publike. Razne njemačke novine izrazile su se jako pohvalno o mladom tom glazbeniku, naglasujuć sve, da će se gospodin Tomičić proslaviti u glazbenoj umjetnosti. Čestitamo mladomu znancu i njegovim roditeljem!

Amerikanska eskadra, sastojeća od sedam ratnih brodova, koja je došla na Reka u nedelju 25. julija, odputovala je iz Reke u subotu, 30. julija u Villafrancu.

Proslava „Fortica" u Kastvu. Neki naši ljudi po Kastavščine tuže se, a neki opet jade, da se jih ni pozvalo za nedelju na slavje va Kastav. Nimaju se pravo ča tužit ni jadit. Zač ne? Za ovo: Po celoj Kastavščine poslalo se na vidjeniji ljudi posebne pozive, koji pak moru sobom dopeljat rodbinu i svoje prijatelje. Onda se je poslalo na oštari oglasi, s kemi se pozivlju svi čestiti i pametni naši ljudi na to slavlje. Stvar naravska, da se ne more svakemu posebe poslat pozivnica, s jednum besedum: Svaki čestiti, pošten i pametan Kastavac i naš prijatelj more slobodno prit i bez poziva na veselje va Kastav. Svaki more prit ako se misli tamo mirno vladat.

Telefon u Kastvu. Od 25. julija o. g. postoji u Kastvu telefonska sveza sa Voloskom. Ravnateljstvo pošte i brzojava u Trstu pripravno je spojiti takodjer Sv. Matej i Klanu sa telefonom, ali Klanjci vole, da njim se dade brzojav.

Amerikanci. Amerikanski soldati, ki su se ovi dni nahajali v Reke, pustili su va grade i va okolice svu silu beči. Po celi dan su se vozili, čas va karocah, čas na bicikleh. Osobito su ih pune bile butigi. Nač su sve ti ljudi hitali beči, to se ne da opisat. Svet se je čudil i pital: odkuda tem soldatom toliko krajcari. No, valja znat, da su američki soldati jako dobro plaćeni. Oni imaju i penziju, pak njim je jako dobro. Čujemo, da je i Krstić odlučil poć za soldata v Ameriku. Neki da su obećali, da te ga valje učinit za kapetana od — fregadi.

Magjari i Talijani. V Reke se vavek Magjari i Talijani mej sobom grde tako, da bi jedni drugim oči zikopali kada bi samo mogli. Samo ovi dni su se nekako složili, ali dakako samo za kratko vrieme. Evo, o čem se radi. Riečki guvernator dal je ovi dni večeru na čast amerikanskim oficirom. Za tu zgodu dal je izvjesit na svoju palaču četiri zastave, i to: magjarsku, amerikansku, riečku i — hrvatsku. To je Talijane i Magjare tako upeklo, da su se va jedan mah složili pak udri složno na Hrvate i hrvatsku zastavu. Brižni!

Pitanje liečnika u Cresu. Piše nam prijatelj: Ovaj čas čuh, gdje ljudi govore, a što ljudi govore veli se, ol da je bilo, ol da je, ol da će biti, samo da ne bude i opet ovo posljednje, da je napokon iza tolikog zatezanja, došla naredba od c. kr. Namjestničtva, da se ima otvoriti natječaj na dva mlada, okretna i sposobna liečnika, koja bi imala vršit liečničku službu u gradu i okolici. Ako je to istina, tad će već jednom odzvoniti paševanju naših slavnih liečnika, tasta i zeta, jer su oni, koji najviše oblače u ovoj nesretnoj občini, a i jedan i drugi nikako ne dostaju za vršenje te toli uzvišene ali i preteške službe. Biti će time izliečena jedna od onih sedam sramotnih creskih rana i providjeno tolikim nesretnim bolestnikom u i izvan grada, jer što se u tom poslu ovdje dogadjalo nije moguće čovjeku ni pomisliti, a pozivljemo se u tom na naše mladje i starije liečnike, na liečnike bolnice riečke i puljske!

Velim ponovno, ako je istina, jer uz onolike više i niže protekcije osobito kod c. kr. namjestničtva u Trstu i uz ovu občinu, ta nam se vijest pričinja i čudna i nevjerojatna! Del resto chi vivrà vedrà.

Neistinita glasina. U ponedeljak prosula se je kod nas vjest, da Senj gori. Već da je zgorelo jedno trejset kuć. Oganj da se je pomdil va fabrike tabaka, pa onda, da se je munjevnom brzinom proširil dalje. Iz Reke da je šal put Senja veliki parobrod sa tri kumpanije soldata i s vatrogasci. Z jednom besedom, ta se ni govorilo o drugom ako ne o toj strahovitoj nesreće. I sve je žalilo i pomilovalo uboge Senjane. Medjutim doznajemo, da je na sreću puno tega izmišljeno. Oganj se je u istinu porodil u nedelju ob noć, ali nad Senjom, va šume, jedno dvie ure hoda odaljenoj. Razume se, da je radi vele vrućine i suše oganj jače uhvatil, tako da se je harajuć proširil u velu daljinu. Vojnika je šla jedna kumpanija na mesto gde gori.

Školske takse u občini Kastav. Porečka junta poziva svojim dekretom od 16. novembra 1903. br. 8760 občinu Kastav, da plaća redovito školske takse za školska leta 1903/4, 1904/5 i 1905/6 u dva semestralna obroka na godinu 12 tisuća 798 kruna, dakle za gornja tri leta 38 tisuća 394 kruna. Ako občina ne bude plaćala, da će junta postavit adicijonale, da stera te školske takse. Budući je svota od 12 tisuća 394 kruna na leto nepravedno zračunana, to je občina Kastav proti gornjemu dekretu junte rekurila. Zadajeh šest let, brez ovega leta, platila je Kastavščina s prisilenimi adicijonali u ime školske takse ravno 78 tisuća 219 kruna. Od Talijani plaćeni smutljivci šuntaju i puntaju kastavski puk proti občinskoj uprave, jerbo da su veliki adicijonali, ali ti lopovi ne povedaju narodu, da Talijani adicijonale stavljaju i da se za školske takse toliko plaća. Koliko bi se bilo moglo dobra učiniti va občine z onemi tisućami, ke su se za školske takse platile. A kamo gredu te tisuće? Talijanom va žepi. I još je par magarac va Kastavščine, ki drže s Talijani.

Krstićevi študenti. Lanjsko leto je Krstić peljal va Pazin na talijansku gimnaziju tri dečka: sina Ljudevita Sušanj iz Jušići, Rudolfa Ružić iz Puževa i sina nekoga Marota-Stucija iz Spinčići. Premda su bila sva trojica u kastavskoj školi odlikaši, ipak su u talijanskoj pazinskoj gimnaziji učinili velu tombolu, kako je mogal svaki čovek naprvo znat. Kako ćete, da Vam otrok napreduje va jednoj škole va kojoj ne razume jezika, u kojem profesori govore i tumače? Sušanj je šal po more; Ružić gre za mozza a Marot študija doma. Tužna djeca neka to zahvale Krstića, koji je sigurno dobil od Talijani dobru plaću, da njim je pripeljal ovu nevinu dečicu. Rado bi bili učili, rado bi bili postali ljudi, imali su za to dar i volju, ali moral njim se je postavit na put jedan niščet, koji se je u svojem djavolskom srdcu već naprvo veselil kako će od te trojice postat narodni izdajice. Zaista od čovjeka, ki je zatajil svoj rod, ki je izdal svoju domovinu, moreš očekivat svako i najveće zlo na svetu.

---

vedav en gospud oš oš, ma en kmet, ma ti biš mogav seno Perčole reć, da on ne more prit svaki dan u Roč, da u delavni dan će Škala bit za Podeštata a u fešta on, ah manko u Roču da pusti Škale zapovedat, znaš ako ne on od pasiona bi mogav kake malatija dobit i potle, kad zgubimo njega zgubimo sve, a čuješ za ono kaj si mi rekav malo prvo radi minanja na komunskeg, sam čuv reć, da je Škala i Turković tekav valje po komisijon on dan, ma da su rekli u Buzetu, da ni toko teplo da bi bili prišli, ma s takovem teplom vero da ne moru, i da kad bude mrzlјeje, da ako ni komunsko da te prit.

Zamarić: Ma sada vidiste Zvane kako su bili šturlasti smjerom Vaši, ste dijali, da je okoli Roča vaše, vaše, pak sada na en bot da je komunsko.

Zvane: Vero i vero imaš pravo, i jas znaš znam, da naši neznaju nič, ma kaj ćeš, u Roče stojim i moram držat s njime, ne vidiš kaj delaju Baraboće tastu Turkovićevem zato da je kćere dav novemu sekretarju, samo ako rašuna š njim i Hrvat i Hrvat da je. Ja znam, da Turković ni se razumiv u Podeštariju [rano nič, zakaj već tri leta ni bil kapac storit enega računa konšutiva, znaš da je Junta naložila, da moraju ti novi od trih let sve račune predelat i kako sam čuv reć, da je vražje šbalje u komunu Roćkem 20.000 krun. Da su špendali u tri leta samo kapitala komunskega 4433 kruna, a Nugljanom 473 krune su ku da bi im bili ih pojeli, su zeli Nugljanom i su dali Roćkem komune.

Zamarić: Pak oš diste Zvane z vami držat, a da tako gre napred oš eno dvi leta kaj bi bilo s našega komuna, sam čuv reć, da gorenjevaški komun već 14 let da parti komunela, a kriva da je podeštarija, zakaj da znala storit karte koko je bilo potreba, vidite sada, kaj su prijeli naši u ruke, Senička se je već razpartila a i Gorenjevaška ćete videt prije pol leta.

Zvane: Znaš kaj imamo oš ena šperanca mi drugi, da će Meštar naš u pensijun poć i ćemo ga stavit za Podeštata, ma ne oš ne, zakaj sada kmeti ga ne moru videt, ma će prokurat kaka bravura storit, pak ćeš videt da će i on bit Podeštat roćki. kaj ćeš kmet pozabi, ali moja ideja je ta, da za nas graščake ne bi više sreće nego da Meštar je Podeštat, zakaj on ima ona manira, da bi morala raprežentanca voda akordat, a kaj ćeš više sreće za nas, nego da voda pride u Roč, ma te prosim Zamarić tu, kaj sam ti ja povedav, da stoji med nami, zakaj da naši graščaki znaju, da sam ti ja tu povedav, bi delali z menom ku i z Baraboćem.

Zamarić: E znam, znam Zvane, bit ćete seguran, da neću nobenemu povedat (sam sobom: viš oni nas je videv i sve morda čuv, i ćeš videt, da će nas u foje stavit, ma neka je, Bog mu daj sreću).

Kaštelirci smijati? Na bezobzirno, nečuveno postupanje onoga furlanskoga biskupa Flappa, moj našemi se Kaštelirci počelo smijat. Ljudi su počeli vidjeti, da su latinski biskupi njihova najveća nesreća, pak su počeli premišljat, kako bi se oslobodili te nesreći. Tužit njim se ni koristi. Bili su i kod nadbiskupa va Gorice — pak za ku korist? Furlan ječe Furlanu skopat oči, a tako ni biskup Jordan biskupu Flappu. Od pape nimaju isto čemu da se nadaju, zač kako je poznato i sam papa Sarto je Furlan. To su tri Furlana. Četvrti Furlan je Degrassi, ki stavlja jadne Kaštelirce od muke na muku. Najzada je, reć bi, dobrem Kaštelircem dodijalo to furlansko gospodstvo i oni, da se ga otresu, pripravni su, kako čujemo postat unijati.

Evala im! Živilo Ricmanje!

„Riviera Zeitung". Tako se zove nemška novina, ka se štampa va Pule. Uredništvo je obećalo bilo, da će bit pravedno napram nas Hrvata, ali kako bi bilo, da bi Nemac mogal bit pravedan. Tako smo mi ove dane čitali va tem liste nepristojan članak proti našemu staremu pjevanju va našeh crekvah. Mi, na pogano blezganje tega lista, odgovaramo: Ako se je ta kuga kamo ugnjezdila — ča s njom. Neka se Švaba uči poštovat zemlju, kamo je prišal trbuhom za kruhom.

U Rovinju u Istri osudjen je 32-godišnji župnik u Grisignani, Viktor Vaselli na pet mjeseci tamnice radi toga, što je jednoj svojoj župljanki pronevjerio 2440 K. — Talijanski listovi u Istri i Trstu (osobito „Piccolo") pisali su više puta, da je župnik Vaselli uzor-svećenik. Neka bude tat, neka bude lopov, neka bude najveći bludnik na svietu, samo neka služi talijanskoj stranci, tada je on za njih uzor svećenik. Naš čovjek, koji više drži do poštenja nego svi Taljani skupa, njim je samo zato trn u oku, jer nije zatajio svoga roda i jezika.

Mjestne vjesti.

Gosp. Artur Čerep Spiridović proslavljeni predsjednik „Slavenskoga društva va Moskve" nahodil se je ovi dni v Opatije. Svojim pohodom počastil je i naše uredništvo, pruživ nam priliku, da se nauživamo njegove velike, slavenske rieči. Odlični gost pošal je od ovde v Reku, da izruči gosp. Erasmu Barčiću diplomu počastnoga člana spomenutoga društva, a odavde podal se je u društvu našega odličnoga književnika i narodnoga zastupnika, gosp. Dr. Tresića, u Dalmaciju. Kako čitamo va novinah, u Spljetu su slavnemu bratu Rusu priredili velike ovacije.

Što je sa gornjom cestom? Kako da je u Austriji sudjeno, da se na svaku stvar ča pak koristnu mora čekat leta i leta. Već je deset let, da se je odlučilo gradit paralelnu cestu Matulje-Opatija; već je nekoliko let cela stvar na ministarstvu u Beču, a da isto u toj stvari niš ne učini. Med tem moramo se mi v Opatije i na Voloskom i svi gosti, ki ovamo dolaze, davit va prahu, va prahu erarske ceste, po kojoj prolazi na dan stotine i stotine vozi i kočija. Od četvrte ure a jutro naprvo pak sve do pol noći neprestano prolaze po erarskoj cesti teški vozi, koji čine takav štropot, da ljudi, koji bivaju blizu te ceste ne moru ni spavati ni delati. Vrhu tega pak su ljudi i u pogibelji života. Erarska cesta je osobito na Voloskom tako uzka, da dva teška i široka voza ne moru skoro ni mimo. Ako se nesrećom čovek nadje na ceste kad se tako srétau dva voza, riskira da bude med njimi ili med vozom i zidom stisnut. Svim mestnim oblastima preporučamo, da pospješe gradnju paralelne ceste, da tako prestane već jedanput sve ova neprilike.

Svega po malo.

Atentat na glumicu. Neki dan počinjen je pred jednim pariškim lokalom atentat na slavljenu ljepoticu i poznatu glumicu, gdjicu Vernierovu. Atentator ju je polio vitriolom, te je glumica pretrpjela više rana. Bježeć izgubio je atentator šešir, pomoću kojega je bio prepoznat. On se zove Rondaud i bio je podprefekt u Fontainebleau-u, petdesetgodišnji je šešanja, potrošio je sav svoj imetak, živeći s Vernierovom, a ona ga je konačno ružno prevarila, te si je uzela bogatijega štovatelja.

Spomenik Krügeru. Čudnu je sudbinu doživio spomenik, koji se je imao podignuti nedavno umrlom bivšem predsjedniku transvalske republike Pavlu Krügeru. Prije južnoafričkoga rata imao se je spomenik Krügeru podići na jednom trgu u Pretoriji. Bila su sakupljena sredstva, te je već spomenik naručen kod holandijskoga kipara Van Boona. Ali umjetnik nije mogao još prije rata dovršiti spomenik; kad ga je umjetnik u svom atelieru u Rimu dovršio, već je Krüger otišao iz svoje poražene domovine. Spomenik je ostao u atelieru Van Boona, čekajući na bolje dane. — No tko će se na nj sjetiti, kad je Krüger mrtav, a Transval je postao englezkom kolonijom.

Biskupu Strossmajeru bilo je, kako je poznato, pozlilo va Rogatačkoj Slatine. Danas mu je već dobro. Neka nam Bog očuva slavnoga i velikoga biskupa dobrotvora!

Zmija va jaje. Neki poštanski poslužnik va Beaune, Franceska, našal je va jednom jaje malu kačkicu, dugu 6 cm. Učeni ljudi govore, da to nije prvi slučaj, da se je našlo kačku va jaje. Zato pozor domaćice, da se ne bi jedan dan ale drugi, našlo va fritaje kakova mala belouška.

Samoubojstvo jedne grofice. Na 25. prošlog meseca išla je grofica Fosca Manir, razstavljena supruga grofa Hinka Colloredo, koji živi na svom dvorcu Colloredo blizu Montablano (Vidin), na seosko pokopalište, koje je baš blizu grofovoga dvorca. Došav tamo, dala je mežnaru jedan list za muža, a onda se je revolverom ustrelila prama srcu. Teško ranjenu odnesli su u dvorac. Liečnik se nada, da će ju spasit.

Progonstvo kršćana u Kini. Iz Ischanga u Kini javljaju, da je tamo započelo pravo proganjanje kršćana. Kinezi su zasužnjili francuzkoga biskupa u Ischangu, jednoga fratra i tri druga kršćana. Kod Sinanfua važgali su tri crkvice.

Kolera u Persiji. Ta kužna bolest hara sada u Persiji upravo strašno. Na stotine i stotine ljudi umira na dan. Nekoje novine su radi te bolesti morale prestati izlaziti. Muhamer-Arabi krate se plaćati poreza, pak je radi toga došlo do bune.

Nestalnost sreće. U francuzkom kupališta, La Barnerie kod Nantes, živio je srećno već jednu godinu dana mladi par Champoiseau sa malenim jednim sinčićem, koga su obojica neizmjerno ljubili. Nego kako da je nesreća bila zavidna na sreću tih mladih ljudi. Zadnjih dana morao je gosp. Champoiseau po poslu u Pariz. Žena njegova jedva ga očekivala, kad najednom dodje njoj glas, da njoj je muž naglo umro. Mlada žena poludi od žalosti i u ludosti ubije revolverom najprije svoje dijete onda sebe. Biedno dijete nije bilo pravo pogodjeno, pa se 24 sata borilo sa smrću.

Šintar ulovio jednu gospodju. Dne 28. julija o. god. prolazio je jedan sluga budimpeštanskog gradskog šintara po I. kotaru grada, da ulovi pse, koji nisu imali marke ili brnjice. Pred jednom kućom opazi dva psića bez brnjice i bez marke. Šintar približio se tim psićem sa zamkom za hrbtom. U taj čas dodje gospodarica od pasa i prigunla se, da ih digne i odnese kući, ali u isto vreme baci šintar zamku, koja je pala upravo na vrat gospodji, koja je počela vikat na pomoć koliko ju grlo nosilo, dok ju nije jedan stražar oslobodio. Medjutim bijaše se sakupilo okolo šintara mnogo ljudi, koji su ga htjeli na komade razmesti radi njegove neopreznosti. Teškom mukom uspjelo je policiji spasiti šintara pred bjesnom svjetinom.

Žena i brageši. U Kostanci u Švicarskoj bila je ovih dana pred sudom jedna mlekarica. Jedan svedok pripovedal je sudu, kako je ta mlekarica žena odlučna, kako sve ravna i zapoveda i svršil je svoje pripovedanje s besedami: „kratko rečeno, ona (najme ta mlekarica) nosi brageše". Sudac upita na to tu mlekaricu: Je to istina? a ona odgovori: Ne, s onom vrućinom ne nosim brageš!

Čifu. Čifu vam je mesto va Kine, tamo negde blizu Port-Artura. To je najveća kovačnica japanskih i englezkih laži, keh i „Piccolo" donosi. Od tuda je va ovo šest meseci rasturono u svet najmanje 360 puti, da je Port-Artur pal. Neki dan je iz Čifu prišal telegram, da su Japanci preskujali Port-Artur, pak da su va njega zašli. Naravski, da je trubasti svet, ki čita „Piccolo" poveroval i tu bedastoću.

Krvav dvoboj. U Budimpešti su se ovi dni pobili na sablje iz nepoznatog uzroka budimpeštanski poštarski činovnik i pričuvni častnički zamjenik Zoltan Gugi, te občinski bilježnik u Szöplaku Ljudevit Tarbai. Gugi je zadobio pet teških ozleda, tako, da je u beznadnom stanju prenešen u bolnicu.

Nečovječan otac. U Beču su neki dan uhvaćeni neki Bergmann i njegova ljubovca, koji su obtuženi, da su zlostavljali troje djece, koje je Bergmann imao od prve žene. U bolnicu je odpremljena 2-godišnja Bergmannova kćerka, čije je tielo upravo cielo pokriveno ranami i ozledami, a izgledalo je kao kostur. Ruke i noge male mučenice izgubile su svoj predjašnji oblik tako su osakaćene. Još dvoje Bergmannove djece umrlo je nedavno uslied zlostavljanja zvjerskog otca.

Moderna kradja. Neki dan je u Parizu električni tramway pregazio i usmrtio neku 70-godišnju staricu po imenu Gout. Dvie gospodje, koje su se u tom času blizu unesrećene nalazile, pale su odmah na koljena, te su stale gorko plakati i naricati za milom svojom sestrom. Redarima je teškom mukom uspjelo odstraniti obadvie gospodje od mrtvog tjela njihove sestre. Prizor je bio ganutljiv, tako da je mnogim prisutnima bila suza u oku. Iztragom se je poslije ustanovilo, da pregažena Gout nije nikada imala ni sestara ni u opće nikakove rodjakinje. Gore spomenute dvie tobožnje njezine sestre bile su tatice, koje su na taj način mrtvu orobile i ukrale zlatan sat i lanac i novčarku, u kojoj je bila znatna svota novaca. Tatice su uapšene, te su priznale svoj zločin.

Ognji. U Janoshazi je postalo žrtvom plamena 60 kuća i mnogo gospodarskih zgrada. Više obitelji je ostalo bez svega svoga. Bieda je vrlo velika. — U Janosföldu je požar uništio mnoge gospodarske zgrade i hambare, u kojima je bila velika množina žita. Šteta iznosi oko 100.000 kruna. — U Subotištu je izgorjelo oko 200 jutara šume, koja pripada prvostolnom kaptolu. Vatra je zahvatila i šume grofa Esterhazya, te je uništila oko 250 jutara. Šteta je dosta velika. — Izmedju stanica Krekling i Skollenborg kod Kristjanije bjesni požar u tamošnjim šumama, koji je do sada uništio šumu dugu šest a široku tri kilometra. Požar sve to više preotimlje mah. — Prekjučer je izgorjela u predgradju Ohti kod Petrograda velika tvornica kabela. Šteta iznosi dva milijuna i pol kruna. — Dne 29. pr. mj. uništio je požar čitavu občinu Madar u komoranskoj županiji. Pučanstvo stanuje u otvorenom polju pod šatorima. Izgorjelo je u svem oko 200 kuća i više gospodarskih zgrada. Šteta je ogromna. — Szilicze-u u gömörskoj županiji postalo je 36 kuća žrtvom plamena. Šteta iznosi oko 100.000 kruna. — Občina Tölsö-Revicse takodjer je sasvim izgorjela. Vatra nije se mogla ugasiti uslied nestašice vode. — U Hankoczu je požar uništio 14 kuća i mnoge gospodarske zgrade. Izgorjelo je mnogo goveda.

Nesreća. Pri radnjama oko popravljanja orfeumske zgrade u Wasagasse u Beču srušile su se jedne viseće zidarske skele, koje su se nalazile u vrlo lošem stanju. Jedan kočijaš, koji se je pod skelami nalazio ostao je na mjestu mrtav. Dva radnika na skelama zadobila su teških ozleda, tako da će teško ostati na životu.

U jednoj tvornici u Plattenovu kod Posnanja izgorjelo je u jednom parnom kotlu šest naučnika, koji su kotao iz nutra čistili. Nesreća se je dogodila uslied toga, što je grijač zaboravio zatvoriti parnu cjev obližnjeg parnog kotla, koji je funkcionirao.

Kuropatkinove novine o Japanu. „Vjestnik Mandžurskoj Armii" donosi ovaj članak o Japanu, koji kao glas ruskoga glavnoga zapovednika zaslužuje osobitu pažnju. U članku se medju ostalim veli: Na vidiku cielomu svietu obavlja Japan već od pet mjeseci nepokolebljivom tvrdoglavošću javno, častno samoubojstvo — po starom tvrdom običaju svoj „harakiri". Pri podpunoj svjesti šalje Japan i nadalje svoje divizije i brodove na klanicu, voli radije iskrvariti u ratu i kod kuće umrieti od gladi, nego se promisliti, zaustaviti se i zapitati se, što će dalje biti. Što je Japan postigao u tih pet mjeseci? Što je osvojio i zadobio? . . . Absolutno ništa! Ni za korak nije došao bliže pobjedi, nego je izgubio polovicu svoje flote, te je od povoljnoga svršetka rata sada dalje, nego ikada. Za sada nastoji Japan, da točno izvede osnovu, koju smo od njega očekivali i za koju smo se pobrinuli, da osujetimo. Japan nastavlja s prodiranjem u Mandžuriju i srlja u propast, koja mu je pripravljena u klancima i prodolima Mandžurske. Japanski vojskovodje ponavljaju kobnu pogrješku Karla XII. i Napoleona, te puštaju da vojska zadje sve više u kopno, da se udaljuje sve više od mora, koje je do sada bilo jedina baza, i na kojem sada ne gospoduje bezkažnjeno kao prije.

Tielo Krügerovo. Tielo Krügerovo stiglo je prekjučer u Haag. Holandijsku su vladu zastupala kod dočeka na kolodvoru dva ministra. Kraljevski komornik predao je obitelji vienac, koji na vrpci nosi inicijale kraljice Vilhelmine i njenoga supruga.

Gospodarske viesti.

Filoksera.

(Nastavak).

U našem kotaru biti će dosta posjednika, koji su nasadili vinograde amerikanskom lozom a nisu pitali oprosta od zemljarine, jer nisu znali, da to mogu. Sada, gdje to znaju neka prijave i hoće koji novčić prištediti.

U drugih sretnijih zemljah, nego li je Istra, imaju vinogradari još i drugu veliku pogodnost za nasadjenje zemljišta sa amerikanskimi lozami.

Troškovi za obnovu vinograda su znatni i ne može je uvijek svesti mali posjednik. Tu je priskočila u pomoć vlada i rekla je: „ja ću posuditi svakomu vinogradaru u občini okuženoj filokserom bez ikakova interesa primjeren iznos za obnovu vinograda amerikanskom lozom, ako i pokrajina isto toliko ili više bez interesa posudi". U zadnje doba je vlada odredila, davati te bezkamatne posude i ondje, gdje je pokrajina pripravna dati posude i u manjem iznosu, nego li je daje ona.

Naši hrvatski zastupnici su opetovano puta predlagali u saboru istarskom, neka se zaključi, da će i naša pokrajina davati takovih posuda. Njihovi predlozi su bili odbijeni ili prekrojeni od talijanske većine na način, da se vlada na njih nije ni obazriela. U zadnjem su zasjedanju takodjer predložili neka se zaključi, da ima pokrajina opredieliti za takove bezkamatne zajmove iznos od K. 100.000, ako vlada dade u istu svrhu iznos K. 200.000. Taj je predlog bio prihvaćen, ali obzirom na veliku razliku med jednom i drugom svotom i obzirom na veliku škrtost, koju vlada pokazuje za Istru, sumnjamo, da će ona na to pristati. Svakako je dobro, da je talijanska većina jedanput izrično priznala potrebu bezkamatnih zajmova.

Medjutim naš siromašni pak uz toliko druge nevolje, nositi će i tu nevolju, da se mora i sam i golorak boriti proti filokseri, te bez ičije pomoći uzdržati Istri glas vinorodne zemlje. Neka ga to ne plaši, već neka se sjeti, da štogod Hrvat ima, to si je pripravio, načinio i uzdržao sam bez ičije pomoći, pače uz protimbu svojih neprijatelja. Tako će, ako Bog da, i svoju vinovu lozicu!

†

Žalostnim srdcem javljamo svoj rodbini, prijateljem i znancem, da je dne 15. julija preminuo u Carigradu nakon kratke i teške bolesti naš sin, odnosno brat i stric

Serafin Tominić

pomorski kapetan.

Mrtvi ostanci mileg nam pokojnika biti će preneseni iz Rieke, dne 6. augusta p. p. u župnu crkvu lovranske, a odande sahranjeni na lovranskom groblju.

Tugujuća obitelj.

Oglas.

Čast mi je P. n. občinstvu naznaniti, da u mojem skladištu u **Matuljih** imadem na prodaju: **cement, daske, žlebce, opuke, vapno** i **čavle** i to uz najnižje cene.

Pošto ću biti uvjek opskrbljen sa dobrom robom od najboljih tvornica, mogu za vrstnoću svih mojih predmeta jamčiti, i ufam uzljed toga, da će me to P. n. občinstvo svojom naklonošću i povjerenjem počastiti.

Franjo Feranda, trgovac,
Matulje, kbr. 39.

Traži se

jedan **sluga** za tiskaru, koji bi bio ujedno **pazikuća**. — Oženjeni bez djece imade prednost. Plaća po pogodbi. Upitati se u **„Tiskari u Opatiji“.**

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslijed nabave velike množine: 1 par **muških cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **muških**, 1 par **ženskih modernih cipela**, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za **K. 5·50.** Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Rezašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan preten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 košna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 6 dugmeta za prsa, sve 8/4 doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za uram, koja sama ovo novce vrieđi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište
P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najboljije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino **strupom od salsaparilje** (Salsoppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lijek proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulozi,** pokvarenoj krvi, **zapećima, hemoroidima,** osobito jako proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i tinemela

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, hlađenosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što se blagotvorne i kod operavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekoše slabosti, osobito za mlade **žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom razvarenju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpuno povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zajeta blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pokrale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje 100 (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljini je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odnaimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sigurni lijek proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske narudžbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Curmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički propisi) točno i savjestno priređuju.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

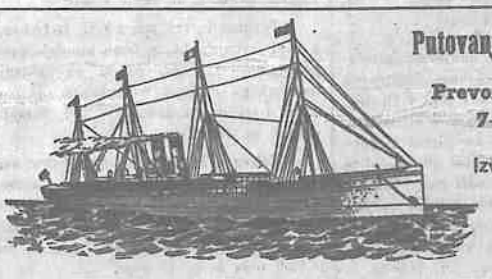

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonija Prisklć u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Anto Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne **zlatne** i **srebrne** predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zanjecajuće raduje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posmđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—5 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Drs. A. Stangera i Drs. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom rasvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Cieno vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Cena mu je na godina 8 kruna, za soljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo ploća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieđi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šalju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 32. Volosko-Opatija, u četvrtak 11. augusta 1904. God. IV.

Lega Nazionale i družba sv. Cirila i Metoda.

Malo je koja država sastavljena od toliko raznih narodnosti kako Austrija. Tu žive: Rusi, Poljaci, Rusini, Rumunji, Česi, Nemci. Slovenci, Hrvati, Srbi i Talijani. Skoro va svakoj provincije naše države živi po više narodnosti skupa, koje se med sobom prepiru i bore, koja od njih će nad drugimi vladati. Mesto složnega i bratskega dela oko napredka i dobrobit zemlje, opažamo posvuda medjusobno trvenje i borbu. U svih takovih provincijah s mešanim pučanstvom osim Dalmacije vladaju naši narodni protivniki ili Nemci ili Talijani. Imajući oni oblast v rukah, proganjaju i tlače naš narod kakogod i kadegod moru. Za nas oni ne poznaju ni zakona ni pravice. To najbolje vidimo va našoj nesretnoj Istre, kojom, na škodu svim nam po krivice vladaju Talijani, za svem tem, da je našega naroda v Istre puno više od njih. Istarski Talijani neće da pripoznaju našega jezika ni naše narodnosti i neće, da priznaju našemu jeziku ono mesto, koje mu po zakonu ide; tjeraju ga iz škola, ureda i crkva. Oni bi najradje hteli, da svi Hrvati i Slovenci Istre postanemo Talijani. Talijani jako dobro znaju, da ča je narod više neuk to se ga laglje vara i mota, to se ga laglje dovede do toga, da zataji svoj rod i jezik. Zato je od vajkada bilo načelo istarskeh Talijani, ne dati kmetu prilike da se čagod nauči, da otvori oči. Oni su vavek govorili i govore još i danas, da je za kmeta motika a ne škola. Ako su pak ovde ili onde bili prisiljeni od vlade učinit kakovu školu za kmeta, to su najviše puti znali prevarstvom postignuti to, da su za Hrvate otvorili talijansku školu. Činili su to opet, samo da nas Hrvate-Slovence v Istre laglje potaljanče. Dogodilo se je tako, da je v Istre još i danas 17 tisuć dece dužne polaziti školu, a koja ju ne polazi, jerbo ju nema ili jer ima talijansku, u kojoj ne more niš naučit. Da se ta va nebo vapijući greh talijanske gospode popravi, učinili su naši vrli rodoljubi leta 1892. družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, koja ima svrhu, da krvavimi žulji našega naroda otvara za njegovu decu škole svagdere onde, kade bi provincija po zakonu morala učinit hrvatsku školu a neće da toga učini. Va malo let odkad družba obstoji, učinila je — hvala darežljivoj ruki celoga hrvatskega naroda — puno za narodne škole u Istre.

Otvorila je do sada 12 škola, sazidala je 10 kuća za škole, zida ih sada novih 6, podpomaže razne hrvatske pomoćne škole, pripravnike na raznih preparandijah, a sve to čini izključivo za hrvatsko-slovensku decu Istre, samo s prinosi, koji se sakupljaju med Hrvati.

Va nijednoj družbinoj škole nećete naći niti jedno talijansko diete. Kolika razlika med našom družbom i talijanskim družtvom „Lega Nazionale". Morate najme znati, da i Talijani imaju slično družtvo kako je naša družba, a to njihovo družtvo zove se „Lega Nazionale". Ta „Lega" nima pak svrhu, da otvara škole za talijansku decu, kojoj vlada ili provincija neće da dade škole. I vlada i provincija skrbe još i previše za talijansku decu i talijanske škole, (pogledajte samo na Volosko-Opatiju), ter „Legi" ni treba za to skrbit. „Lega" ima naprotiv zadaću, da va čisto hrvatskih ili slovenskih krajih otvara talijanske škole za hrvatsku ili slovensku decu, da ju tako pomoću škole potalijanči, da fabricira Talijane. Zato vidimo, da „Lega" otvara svoje škole samo onde kade bivaju većinom Hrvati ili Slovenci. To je bogumrsko i gadno delo „Lege", koje se mora gadit svakomu poštenemu, čoveku bil on Turčin ili Talijan. Talijani se drže one: Ne damo „šćavu" škole, jer je „šćavo"; ako će se potalijančit evala dat ćemo mu školu. To je uprav lopovski. U zadnje vreme postalo je delovanje „Lege" osobito u Istri još hudobnije. Već stotine let vladaju Talijani v Istre; nikada se nisu spametili, da bi trebalo puku na Labinšćine jednu školu. Sada, kada je družba sv. Cirila i Metoda za Istru tamo učinila jednu a zida drugu školu, sada će na istom mestu i „Lega" otvoriti školu. Isto tako je družba u Vabrigi blizu Poreča sazidala i otvorila svoju školu. Još ni bila gotova već su Talijani odlučili otvorit isto tamo i „Leginu" školu. Tako je u Livadah, tako u Kašteliru, tako u Sv. Ivanu od Šterne. Stotine i stotine let nisu Talijani znali, da ti ljudi trebaju škole. Sada, kad njim ju je družba priskrbila sada njim ju i Talijani daju. Nego narod neće biti valjda nema živina pak će Talijanom reć: Niste nas poznali do sada, ne marimo ni mi sada za Vas ni za vaše fabrike od Talijani. Na drugom mestu donašamo, kako lepu korist ima naša prezaslužna družba od družbinih žigica. Svi pošteni ljudi, ne samo Hrvati i Slovenci, ki razumeju i uvidjaju poštenu i plemenitu svrhu naše družbe, moraju istu pomagat barem tim, da troše samo družbine žigice.

Domaće vjesti.

Istarski sabor neće biti sazvan polovicom ovoga meseca kako je vlada htjela, jer se tomu protivi zemaljski odbor. Sabor će se sastati jedva polovicom drugoga mjeseca za kada su sazvani i drugi zemaljski sabori u Austriji.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Od prodaje tih žigica dobila je naša družba za vreme od 1. jenara do 30. junija 1904. čistih kruna pet tisuća osamsto šestdeset i jednu i 34 filira. Ovo je u istinu lepi dohodak za našu družbu, te je samo željeti, da taj prihod godimice raste. Možebit su družbine žigice za trgovce malo skuplje, ali se mora priznati, da su jako dobre, te da nema njim ni najmanjeg prigovora. Nepobitna je istina, da jedini, koji trgovinom družbinih žigica imaju nekakvih žrtava jesu trgovci. Oni bo moraju te žigice skuplje kupovati a prodavati ih uz istu cienu kao i jeftinije žigice. Nu, neka njim ne bude žao te malene žrtve. Neka znadu, da će njim za tu njihovu malenu žrtvu biti zahvalno na tisuće i tisuće školske djece u Istri, za koju družba gradi i otvara pučke škole. Naši narodni trgovci, kao samostalni ljudi, bijahu uvjek pripravni na žrtve kad se radilo za boljak i napredak hrvatskoga naroda, pak smo uvjereni, da će se i u buduće truditi razpačavati što više družbinih žigica. Hrvatskomu narodu pak preporučamo, da svagda i svagdje zahtjeva samo družbine žigice. Sa stanovite se strane proti tim žigicama baš strastveno agitira, ali nepravom. Družba je još za nekoliko godina vezana pogodbom sa fabrikom družbinih žigica, te nema nikakvoga valjanoga i zakonitoga razloga, da taj ugovor prekine.

Zabava u Mošćenicah. Hrvatska čitaonica u Mošćenicah priredjuje u nedelju, dne 14. augusta t. g. zabavu sa predstavom, pjevanjem te plesom. Početak u 7 sati na večer. Ulaznina za gospodu 1 K. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Pošto se neće nikomu posebnih poziva pošiljati, toga radi pozivlju se ovim putem svi rodoljubi širom naše liepe Liburnije, da blagoizvole na ovu zabavu doći. Najbolje je da gospoda putuju sa parobrodom, koji dolazi u Mošćenice na 5 sata poslje podne, a odlazi sliedećeg dana na 6 sata u jutro.

Odbor.

Suša. Neki dan je mrvo podašjilo, ali pomoglo ni puno. Svet se strašno tuži. Bojimo se, da će bit ovo leto glada i svakega zla. Neć radi nerodice, neć radi gveri, toliko da se već sada čuti vela draginja. Ki su za to pozvani, neka gledaju, kako bi se za vremena pomoglo siromašnemu puku.

Protiaustrijska demonštracija u Trstu. U noći od utorka na srieda (2. i 3. augusta) oblatili su Talijani u Trstu novu namjestničku palaću jajima, koja su bila preparirana sa talijanskimi bojami, tako, da je na jednom façada te palaće bila okićena talijanskom trobojnicom. Policija je već uhvatila krivce i to neke trgovačke pomoćnike: Romea Camarini, Ljudevita del Fabbro i Manlia Leone košto i dva fotografa: Fridrika Pacor i Ferruccia Visnovski. Camarini i del Fabbro jesu talijanski podanici. Tršćanska vlada će pisat u Beč, da je to učinila mularija.

Opet o kaštelirskom popu. Čini se, kako da je sam nečisti sišao u toga popa. Sada već čita i evangjelje i epištolu latinski a ne hrvatski, kako je uviek do sada bilo. Radi toga su u Kašteliru silni nemiri i sve je ogorčeno proti popu. Svake nedelje straže pred crkvom 2 do 3 žandara, da se ne dogodi kakova nesreća. Lipi pop doista, koji mora mašit u hladu bajoneta. Ako se sjetimo što je pop Degrassi rekao kad je došao u Kaštelir, osvedočit ćemo se, da je onda debelo lagao. Tom prilikom rekao je najme sa oltara i pred svetim sakramentom, da će biti pravedan svimi i s Hrvati i Talijani; da neće držat s nijednom strankom, da neće držat za Talijane a mećat Hrvate pod noge, ni obratno. Sada neka reču svi Kaštelirci makar bili oni najveći prijatelji popa, je li pop Degrassi održao svoju reč? Nije, jer on je uprav silni agitator talijanski: po danu i po noći, u crkvi i izvan nje, kadgod hoće i gdjegod može. On sada silno agitira za občinske izbore u Vižinadi. Nikada se ni od njega čulo nikakovu lipu prediku, nego vavik predika ili proti Hrvatom ili za svoj dohodak: za grožđje i pšenicu što mu župljani moraju nosit. Nego Degrassi se vara ako misli, da će nas Kaštelirce potalijančit. Odkada obstoji ovde družbina škola narod je otvorio oči, postao je bistriji, neće se više prodavat za jednu srdelu ili za zdjelu bakalara, kako je to prije bivalo. Sada smo svi pravi Buri. Sramotno bi bilo, kad bimo se mi kaštelirski Buri pustili tako tlačit od jednoga razfratra Najbolje će biti ako ga preziremo i ako ga ranimo onde, gdje će najviše ocutit, najme ne dajmo mu ništa: ni grožđja, ni vina, ni žita; neka mu daju Talijani, koji su mu toliko srdcu prirasli.

Vinska klauzola i naša braća u Novoj Zelandiji. „Tršćanski Lloyd" primil je iz Aucklanda — Nova Zelandija, viest, da su tamošnji Hrvati poslali na našega Cesara ovaj telegram:

To His Majesty Francis Joseph I.
emperor of Austria

Vienna.

Ukini klauzulu! Usliši molbu otaca naših, tako Ti krvi, što ju oni proliše za Te.

Od tuda se vidi, kako naša daleka braća čute s nama i kako njim na srcu leži dobrobit svoga naroda, koga je nesrećna klauzola već na pol utukla.

Žamarićeve noticije. Pred nekoliko vremena smo imeli v Draguće bermu. Sve se je lepo pripravljalo za ta dan, a najlepše neki Dragućani, ki su pripravljali nekake „arke de trijomfo", kuda je imel biškup pasat. Na početku sela bil je jedan a blizu place drugi. Pak da pokažu neki ter neki nomini inteligenti, kako treba biškupa dočekat i da je — novanta per cento popola di partido italijano-istrijano" (hopla?), obe-

nili su nekak inškricijon. Kad sam zagledal oni kartunina, činilo mi se, da tamo piše: „Vendita di kolačići, cukerini e bomboni di sakasorta“. Priden bliže i ostanem kako da mi ki kabal vode na glavu izlije. Mesto tega stalo je gore nafarbano: „Viva nostro vescovo“. No, lepa te je tokala moj brižan Žamarić. Si mogal očale „Maliga“ na posudu pitat, pak ti se ne bi bil ta fijaško imbatil, sam si mislil i sam klempal po malo na plac. Kad priden drugemu arku, pogledan gori, ali tamo nisu bili obesili inškricijon.

Nego kad je berma imela finit, čul sam nekak šršur pod dolenjim arkom. Skočim bliže i gledam. Tamo je bil za kapa žijor Mali i ordineval nekim: „Ala, ala, fe a — pijano, fe prešto!“ a jedan drugi: „Čo, gvarda ke non ti lo fačeši kaškat, perchè dopo našeši lo djavolo! Zapital sam enega, zač to delaju, a on mi odbrusi: „Kvel mostić šarija jelože šu kvešto, še fačeši sempre qua visit lo cartun, per quel lo športaremo sul quel altro — vidiš no na onega tamo“, mi zaškrebeća poli uho i pobegne ća. Pobegao je on ća, ma vero sam moral i ja, zak bi se bil moral sam sobom na glas smijat. Kad sam pasal poli jednu klapu, ka se je razgovarala, čul sam da je jedan rekal: „Nekima Bog deli šakom a drugima kapom, a nama i šakom i kapom“.

Ta ima pravo, promrmljen i ponesen svoje telo va oštariju, da ga malo okrepim.

Žamarić.

† **Miko Orlić.** Na 7. augusta t. god. u 7 sati u jutro preminuo je u Cresu odličan naš domorodac gosp. Miko Orlić. Ovaj bio je otac dobrog domorodca Frana Orlića, posjednika u Americi, a sada na Puntu nastanjenog.

Bio je takodjer odbornik ovog gospodarskog i konsumnog družtva, i jedan od najglavnijih suradnika, te nastojnik konobe istog družtva, koji se zato žrtvovao badava za dobri napredak družtva.

Mi mu najvećom ljubavlju i harnošću želimo, da mu Bog podieli vječni mir a obitelji njegovoj saobćujemo naše sažaljenje.

Odbor gospod. i kons.
družtva u Cresu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Josipa Poščić, čuvara opatijskog groblja, K. 6·30, sakupljenih na krstu u kući gosp. Josipa Kusturin u Opatiji a darovaše: Poščić Josip, Kusturin Josip, Tuhtan Francika, Tuhtan Ivan, Antonija Lade po 1 krunu, Adolf Turina 80 filira, Lučetić Andre 50 filira. Bog ih živi!

Svetogrdno delo va Lovrane. Ima već nekoliko vrmena, da se je va Lovrane dogodilo delo, kô je hitilo velu senu sramoti va ovo naše mesto. Neki nepoznati nesrećnici pošli su neku noć va cimiter, pograbili nosila, strpali nutar nekega pijanega čoveka, istrgnuli z nečijega groba jedan veli križ i otišli s nosili i s onim čovekom na ramene po grade, pjevajuć i halabučeć. Slavna podestarija-lovranska, ka ima proti ljudem na šega partida vavek na razpolaganje i pulicioti i jandarmi — one noći ni imela niš od tega, za to se do sada nisu saznala imena oneh, ki su počinili ono pogano delo. Svakako taj je dogodjaj proizvel va Lovrane strašnu senzaciju. Komentirali su ga svi — a i mi smo već imali pripravan dopis o tom svetogrdnom delu, nego obzirom na naše mesto — mučali smo sve do sada. Sada se je viest o tem jako proširila naokole, za to nima smisla da i mi dalje mučimo.

A reći ćemo ovo:

Bilo je vreme kad je va Lovrane cvetala sloga i mir božji. To je trajalo dotle, dok su se va Lovrane čuvale stare, nekadanje užanci. Va to su lepo vreme naši ljudi misleli i ćutili kako se je nekada mislilo i ćutilo. A te misli i ćućenja naših starih ljudi bila su dobre i poštene. Poštovalo se je va to vreme brata i prijatelja, poštovalo se je popa i vjeru. Onputa se to najedanput sve promenilo. Vrag je va Lovran pernesal pogane Talijane i njihove podrepnice, ki su skupa zasijali mej naš narod sjeme zla. Počeli su lagat proti našem redovnikom, počeli su decu huškat proti svojeh duhovneh pastiri, dapače videli smo i neke postarеje materi, kako bi popu obrnule škinu i tukle se od zada, rugajuć se popom. To su deca videla — i tako je malo po malo počelo va Lovrane ponestajat straha božjega. Pomislite kakovi su sadašnji lovranski mladići ale kakovi su bili oni pred dvajsetak, trejsetak let! A ki je temu kriv? Neč škola, ka je bila va nesrećneh, da ne rečemo druge, rukah, neč družtvo a najviše roditelji sami.

Najveća pak krivnja današnjemu zlu va Lovrane je to, ča se je decu najedanput odkinulo od domaćega jezika, pak ju se počelo mučit talijanski. Jezik je del duši, jer se va tem jezike misli i sudi. Promenite jezik, promenili ste dušu, a to ne nosi za sobom nikada dobrega ploda.

Osim toga ima i drugo. Naši ljudi va Lovrane, čini se, kako da su ponoreli za framasonsko-abrejskim „Piccolom“. Va tem se židovskem lažljivce svaki dan čitaju grozne stvari, ke se počinjaju osobito po Italije. Tu čitamo svako toliko, da su ti i ti šli na cimiter, da su zikopali mrtvace, zneli njim prsteni i druge stvari a mrtva tela ostavili onako vane. Sve se to čita va „Piccole“. A te strahoti zapale mladem ljudem glavi, pak kada se malo napiju, počinjaju grozote, kako su se dogodile i neki dan va Lovrane. Da ne govorimo pak o smradnoj Kratićevoj „Sloge“, ka je i neki dan pisala, da je svejedno kamo se god čoveka posle smrti zakopa.

Jedno ne pozabimo. Lovran je počel napredovat. Budu li se pak puli nas dogadjale onakove sramote, ne čudimo se, ako nam svet mesto zapusti. A da se ovakova zla ne ponavljaju, od potrebe je, da se zlo do korena izleči. Do tega ćemo prit samo onda, ako se povratimo našim starim navadbam i našemu sladkemu domaćemu — hrvatskemu jeziku.

Mjestne vjesti.

Braća Senjani v Opatije. U nedelju posle podne oko 4½ ure došli su naši Senjani u pohode našoj Opatije. Dopeljali su se s parobrodom „Hrvatska“, ki je visoko na jarbolu imel našu lepu trobojnicu. Mile goste dočekalo je na mule puno sveta i pozdravilo ih burno i oduševljeno, kako se braću pozdravlja. Zatim su se izletnici postavili va red i zajedno s domaćemi i sa senjskom glazbom pošli su va hrvatsku čitaonicu „Zoru“. Tu je goste čekalo puno sveta, [dočim su se pred našom „Zorom“ vijale zastave. Posle ponovnih srdačnih pozdrava sa strane obeh odbori, senjskog i opatijskog, posjedalo se za stole. Liep, ugodan razgovor zasladjivala je krasnim svojim izvadjanjem senjska glazba. Naravno, da nije uzmanjkalo ni lepih nazdravica i to s jedne i s druge strane. Te su zdravice bile popraćene velikim odobravanjem i sa hrvatskom pjesmom „Liepa naša domovina“, koju je senjska glazba vrlo liepo izvadjala a sve prisutno občinstvo uz glazbu zajedno pievalo. U toj prelepoj zabavi vreme je prolazilo jako brzo, tako, da nismo ni znali kako je prišlo 7½ ura — čas odlazka naše senjske braće.

Još nekoliko zanosnih, pozdravnih rieči i mi se svi digli sa stola i pošli smo zajedno sa izletnici i sa glazbom put „Zrta“. Tamo je već čekalo mnoštvo naroda, da pozdravi dragu braću Senjane. Kad se svi smjestili va parobrod i kad je glazba zaigrala „Liepa naša“, zaorilo je takovo klicanje, kakovo se još nije nikada čulo v Opatije. To klicanje, mahanje s facoli i s klobuki trajalo je sve dotle, dok se nije ponosna „Hrvatska“ dobrano odaljila.

Ča se babi snilo . . . Va babjem „Piccole“ čitate svaki čas: Kuropatkin prigioniero, Kuropatkin ucciso, Stössel suicida, Aleksejev fuggito itd. Varamente „Piccolo“ more tako pisat. Njega nijedan ne kontrola. Kako bi ga kontrolali oni tovari njegovi čitatelji ale pak njegove assidne letrici — le babe della Rena?

Medjutim takove viesti dolaze od časa do časa i v Opatiju. Naravno, samo viesti ke su naperene proti Rusom. Viesti, kako potonuće „Hatsuse“, potonuće japanskih prevozneh brodi po vladivostočkoj eskadri kao i najzaduju sjajnu rusku pobjedu oko Port-Artura, takove viesti ne dohode v Opatiju prije nego ih pernesu novine. Iz svega se vidi, da su oni telegrami koliko lažni toliko i tendencioani — njima je svrha širiti viesti, ke bi imale diskreditirati Rusiju. To je sigurno poznato i častnoj upravi „Štefanije“ i „Kvarnera“, pak se čudimo, kako može va svojeh lokalih, va ke zalaze i Rusi i njihovi prijatelji Slaveni, oglašivati te gadne, perfidne, čifutske telegrame?

Rusko-japanska vojska v Opatije. Kako svagdere, tako ima i v Opatije ljudi, od keh neki drže za Ruse a neki za Japance. Mi domaći ljudi slavenskoga roda i plemena držimo z Rusi, zač su i oni s nami istega roda i plemena. Z Japanci drže babe, ke čitaju „Piccolo“, neki Nemci i cela Sinagoga, svi Abreji osim Gelesa, ki da je neutral. On ima vavek na misle on nesrećni pagat ultimo. On čeka i ima pravo. I mi čekamo, zač znamo, da miš ne more lavu niš učinit, a tako ni Japanac Rusu.

Drugačiji su naši Japonezi v Opatije. Oni su strašno nestrpljivi. Ako njim „Piccolo“ ne prnese svaki dan jedno tisuće ubijeneh Rusi za maneštru, oni taj dan ne jedu i ne spe. „Piccolo“ ih je već tako navadil na ona vela i debela slova, da ako ih ne vide, nisu već zadovoljni.

Ta debela „Piccolova“ slova! „Port-Arturo caduta“, „Colpo decisivo“, „I giapponezi avanzano“, „Kuropatkin ferito“, „Battaglia imminente“, „Una grave sconfitta russa“ itd.

Ja „Piccolo“ nikada ne čitam, ali svaki put znam, kada je ča z debelimi slovi va njemu. Ima vam naime jedan biondasti trgovčić, ki već puti zahaja na dan v oštariju, i svakega kega vidi mu zavapije ča je on dan z debelimi slovi va „Piccole“. Tako ga čujete, kako ponavlja: „Port-Arturo caduto“, „Colpo decisivo“ itd.

Ozbiljno pak govori se o toj vojske jedino va „Peškarije“. Pasajte onuda, pak da vidite, kako vam je onde sve tlo izgrebeno. To su vam „mape in natura“. Jer va „Peškarije“ se o vojski nikada ne govori na vetar. Tu se sve razpravlja po disenjeh. Jedan zame palicu pak zigrebe ovde — Liaojang, tamo Finčuančven, tamo Dačičao, a na kraje dole — Port-Artur. Onputa se s palicom pokazuje: „Kuropatkin zè quà, Kuroki zè là. Se Kuropatkin resta là, Oku Nodzu i ge vinjerà de là — e poi el sarà fritto“. A kako se govori, tako se smirom i grebe s palicami po peske, a kako se po malo s palicami grebe po peske, tako vam sve po malo prihajaju vanka: ovde smrjiva glava kakovega kanja, onde kost kakove plavice, tamo trak kakove hobotnice ale pak rep kakove šmiti. Sve pak to poškropljeno s krvum od tunini dava od sebe una specie de odor de campo di battaglia. Kad se z vrhu tega čuje još i onaj tanki glas Meniga z Lovrana, onputa se i neotejuć spametite japonskega govora i — ilunion je posve gotova i Vi mislite, da ste kade va srce od Mandžurije.

Svega po malo.

Nadvojvoda Otto obolio. Nadvojvoda Otto je radi bolesti bio odpušćen iz vojničke službe, te je išao u Hall na liečenje, gdje će ostati četiri tjedna.

Umorstvo ruskoga ministra Plehve u Petrogradu. Na 28. p. m. u 10 sati u jutro vozio se je ruski ministar nutarnjih poslova Plehve na varšavski kolodvor u Petrogradu, da odputuje u Carskoje selo k caru. Pred kolodvorom skoči na jedanput iz kolodvorske restauracije jedan mladić, probije kordon policije i baci pod kočiju ministra jednu bombu, koja se uz strašnu detonaciju razprsnula. Kočija, konji, kočijaš, ministar Plehve, njegov sekreter, sve je išlo na male komadiće. I atentator, jedan nihilist, bio je teško ranjen. Nihilisti pripravljali su atentat na ministra Plehve već od godine 1902., a potrošili su za te priprave i za atentat 75 tisuća rubalja. Uslied atentata bilo je u Petrogradu zatvoreno 320 sumnjivih osoba.

Izgorjelo mrtvo tjelo. Neku noć je u Trstu pala kap nekom 39-godišnjem kavanaru Antunu Ortisu u času kad je iz svoje kavane bacio van nekog pijanog gosta. Ortis je ostao na mjestu mrtav, te je njegovo mrtvo tielo prenešeno u njegov stan na Trgu „Piazza delle scuole israelitiche“ i tu postavljeno na odar. Jučer u jutro buknuo je u sobi, u kojoj je bio odar, oganj koji je na brzo zahvatio mah. Vatrogascima je nakon napornog dvosatnog rada pošlo za rukom vatru ugasiti. Mrtvo tjelo kavanara Ortisa sasvim je izgorjelo. Pred pokojnikovom kućom bilo se je sakupilo veliko mnoštvo znatiželjnog občinstva, tako da je moralo posredovati redarstvo. Misli se, da je oganj nastao uslied toga, što je pala jedna goruća voštanica.

Razbojnički napadaj. Javljaju iz New-Yorka: Na ekspres železnici, koja svaku noć odlazi iz Chicaga na medjunarodnu izložbu u St. Louis, odigrao se je neku noć potresan prizor. Za vrieme vožnje provalilo je u vagone pet u crno omaškaranih osoba, koje su bile oružane puškama i revolverima, te je otelo putnicima 3000 dolara i razne dragocjene predmete. Više putnika je dalo znak, da se vlak zaustavi a mnogi su pak skočili s vlaka na nasip. Razbojnici su medjutim pobjegli, te im do sad nema ni traga ni glasa. Nekoliko putnika je zadobilo znatnih ozleda.

Parizki razbojnici. U zloglasnoj ulici d' Allemagne u Parizu buknuo je neki dan u jednoj kući velik oganj. Svi skoro susjedi su izišli iz svojih kuća, da pomognu pri gašenju. U taj čas je oko 20 oružanih razbojnika provalilo u razne kuće i ukralo sve, što se je moglo odnieti a zlostavili one, koji su se pokušali braniti. Oni su prodrli i u one kuće, u kojima su se stanari nalazili, te su silom oteli dragocjenosti i novac. Razbojnička četa se je medjutim povećala, tako da je bilo u svem oko 60 razbojnika, koji su zaustavili gradsku željeznicu i orobili sve putnike. Misli se, da su razbojnici podmetnuli vatru u gore spomenutoj kući. I sve se to dogadja u sred Pariza!

Ruska dobrovoljačka flota, o kojoj je bilo u zadnje doba toliko govora, jer su njezini parobrodi „Smolensk“ i „Petersbourg“ prošli, kao što je poznato, pod trgovačkom zastavom Dardanele, a zatim izvjesili u Sredozemnom moru ratnu zastavu i stali djelovati kao pomoćne krstarice, osnovano je dobrovoljnim prilozima odmah nakon rusko-turskog rata. Osnovalo se je najme posebno družtvo pod pokroviteljstvom tadašnjeg prestolonasljednika, koje je sakupljalo te prinose i s njima upravljalo. Družtvu je bila svrha, da sagradi što više parobroda, koji bi u mirno doba obavljali trgovačku službu, a u ratno doba služili kao pomoćne krstarice. Družtvo je od ruske vlade primalo godišnju subvenciju uz uvjet, da družtveni parobrodi održe prometnu svezu s Vladivostokom, a godine 1886.—1892. slalo mu je ratno ministarstvo podporu od tri milijuna i pol rubalja. God. 1902. uredjena je dobrovoljačka flota carskim ukazom, u kojem se medju ostalim veli, da parobrodi tog družtva imaju bar 18 put na godinu odploviti iz Odese ili Petrograda u Vladivostok i Port Artur i održavati redovit promet izmedju Odese i luka u Tihom oceanu. Družtvo mora staviti svoje brodove na raspolaganje ratnom ministru. Zapovjednici parobroda, častnici, inžiniri i liečnici uzimaju se iz osoblja aktivnog ruskog ratnog brodovlja. Svi troškovi podmiruju se iz fonda za rusku ratnu mornaricu. Ovo zadnjih dana je družtvo kupilo preko 15 novih parobroda.

Čudnovato samoubojstvo. „Hrv. Br.“ javlja: U Rumi je živio inžinir Handler. Bolovao je silno od reumatizma, te je sve poduzimao, da se reši ove teške i neznosne bolesti, ali mu bijaše sve nastojanje uzalud. U svojoj teškoj boli znao je moliti one, koji su ga posluživali, da mu dadu otrova ili da ga ubiju, samo da se reši muka. Dakako, da to od služkinja i dvorkinja nije ni jedna htjela učiniti, jer se znale, da bi to bio

mučin, pak su ga svakojako tješile. On opet nije bio toliko odvažan, da si sam oduzme život. Tako je prolazilo vrieme i on podjedno snovao, kako da si oduzme život — i napokon smisli. Predprošle subote u večer dozove Handler k sebi svoga dvanaestgodišnjeg nećaka i stade mu koješta pripovjedati. Odjedared izvadi on revolver i pokaže ga malomu, tumačeć, kako se iz njega puca. Pokazujuć tako, nategne čekić i opali u zid i pokaže malomu, kako to puca, ali da ne načini nikakova kvara. Bio to slijepi naboj. Sad dade revolver malomu u ruke i nagovori ga, da on jedared odapne — i mališ, poučen kako će prstom potegnuti, opali drugi hitac. Kad mu pokaza, kako i ovaj hitac nije oziledio ništa, nagovori ga, da i treći hitac opali, a mališ veseo opali i treći put. — „Eto vidiš, kako to liepo ide! Sad opali još jedared" — i tu uperi Handlerciev revolvera na srce — mališ potegne i Handler se sruši mrtav. Zrno iz revolvera od 9 mm. kalibra probilo mu srce i on izdahnu. Prva tri naboja bila su slijepa, koje je Handler tako namjestio, da mališa navede na pucanje, a da se ne preplaši. Kad je došao red na četvrti hitac — za koji je znao Handler, da je smrtan — uperio je u svoje srce, a mališ — ne sluteći ništa zla, opali i sa zemljom rastavi nesretnoga Handlera. On je sve mogao učiniti, ali da sam svojom rukom učini svojoj patnji kraj — to nije mogao, već je eto odabrao nevino dieto. U Rumi i okolici pobudio je ovaj neobičan slučaj samoubojstva veliko iznenađenje.

Marconijev brzojav bez žica u Crnoj gori. Ovih dana bila je u Crnoj gori uvedena brzojavna sveza po sistemu Marconi izmedju Bara u Crnoj gori i Bari u Italiji. Tako u Crnoj gori, a u Austriji? U Austriji će uvest Marconijev brzojav kad budu u drugih državah na njega već zaboravili.

Velika riba malu jede. Nije davno tomu, da se je zemlja oko započetog kanala Panama u srednjoj Americi proglasila republikom. Sada su izmedju sjedinjenih država sjeverne Amerike i te nove republike nastale razmirice radi pitanja, gdje će biti glavna luka, carinarski uredi i pošte. Sjedinjene države su radi tih pitanja tako srdite na mladu republiku, da su odlučile pripojit Panamu Uniji.

Atentat na papu? Rimskim listovom javljaju iz Buenos Ayresa, da su od onuda odputovala u Rim tri španjolska anarhista, neki Suaret, Ponto i Gonzales. Ta tri anarhista da imaju dosta novaca, koje su sakupili medju anarhistima u Rosariju u Braziliji, te da u ručnom kovčegu nose eksplozivnih cigara. Misli se, da su se ti anarhisti uputili u Genovu, a odanle pošli preko Francezke u Španjolsku, kako bi izbjegli redarstvenoj potjeri, ali da oni namjeravaju doći u Rim, te izvesti atentat na sv. Otca.

Pobjegli ljubovnici. Liepa 19-godišnja kćerka nekog bogatog posjednika L. u Postojni upoznala se je u Italiji s jednim bivšim austro-ugarskim nadporučnikom, koji ju je malo poslije zaprosio, ali je odbijen. Ljubovnici su ipak bili u pišmenoj svezi, a kad je neki dan otac odputovao, pobjegli su oni iz Postojne u Budimpeštu. Otac je za to odmah došao i pošao za njima u potjeru, te ih stigao baš na istočnom kolodvoru, kad su htjeli odputovati iz Budimpešte dalje. Otac je prišio oficiru jaku ćasku i uzeo kćerku sobom. Bivši nadporučnik će svog nesndjenog tasta pozvati na dvoboj.

Veliko pronevjerenje. U Londonu je predmetom obćeg razgovora veliko pronevjerenje, što ga je počinio činovnik londonske Rotschildove kuće, Blumenthal, a koje iznosi preko sedam milijuna kruna. Blumenthal je bivši predstojnik ureda odjela za plemenite kovine, te je bio upleten u velike špekulacije, koje nijesu uspjele. On je živio uprav kneževski, te absolutno nije mogao svojom premda znatnom plaćom, podmiriti ogromne troškove svog kućanstva. Blumenthal je držao po 8 do 10 sluga, a njegovi konji su spadali medju najljepše u Londonu. On je uživao neograničeno povjerenja tvrtke.

Kolera. Iz Odese se javlja: U Perziji bjesni sada kolera, koja danomice preotimlje mah unatoč svim zdravstvenim mjerama perzijske vlade. U Baku je već jedna osoba oboljela od ove grozne zaraze. Ruska vlada poduzela je najstrože mjere sigurnosti, kako bi se spriečilo, da zaraza predje granicu. Bojat se je, da kolera ne unese ribari u Astrahan, kao što se je to dogodilo g. 1892. Imućnije pučanstvo stalo je već ostavljati priedjele oko Kaspijskoga mora i donje Volge, te ide u sjevernu Rusiju. Zaraza se brzo širi uslied izvanredne žege.

Ogalj. U Budimpešti je pred nekoliko dana oganj uništio veći dio skladišta duhana u Meksikanskoj ulici. Izgorjelo je oko 92.000 bala duhana i oko 4000 kutija cigara i cigareta. Što nije vatra uništila, to je pokvarila voda pri gašenju. Šteta iznosi oko 300.000 kruna. — U obćini Pástó postala je žrtvom plamena 31 kuća i više gospodarskih zgrada. Uništeno je preko 1000 stabala s voćem. Izgorjela je takodjer bolnica, viećnica i protestantska crkva. — Neki dan je u Szatmar-Zsadanyu pri mlaćenju žita buknuo oganj, koji je uništio svu žetvu. Medju pučanstvom vlada velika bieda.

Japansko novčano nepriliku. Rusko-japanski rat traje jedva 7 mjeseca a već Japan nema novca. Kako londonski list „Daily Mail" javlja, izdala je japanska vlada u srieda, dne 3. o. m. 20 milijuna bona, koje je metnula odmah u promet. Ti papiriči nemaju absolutno nikakve vrednosti. Jedino se istimi vlada obvezuje izplatiti donositelju dne 15. decembra o. god. naznačenu svotu ako bude moguće.

Automobilom u more. Četvrtak, dne 4. o. m. vozio je riečki zubar Gjivović, koji se sada nalazi u Dubrovniku, automobilom po cesti, koja vodi uz more. Na jednom zavoju vozio je tako neopreznо, da je sa automobilom odletio u more. Pri padu zadobio je Gjivović 17 što težkih što lahkih ozleda.

Papa Sarto i franceska republika. Vatikanski „sužanj" papa Sarto posvadil se je ovi dni s Francijom. I grdo se je posvadil, tako se je posvadil, da su se mej njim i lepom „Marianom", kako se drugačije zove Francija, prekinule diplomatske sveze. Tako je već franceski poslanik kod Vatikana pustil svoje mesto a to isto je učinil i papinski nuncij va Pariza. Kako vidite, prišlo je do gustega. Ki je temu kriv? Kriva je donekle franceska vlada, ali su ne manje krivi i neki franceski razkalašeni biskupi a morda još i najviše prepotentni talijanski kardinali va Rime.

Težku i nemilu ruku teh talijanskeh, prepotentneh kardinali ćute i Hrvati u obće, a osobito mi va Istre. Ti kardinali hoće, da nas na svaku silu provociraju, puštajuć, da biskupi à la Nagel i Flapp pašuju medju stadom vjernih Slavjana baš po miloj svojoj volji. Nego stara je rieč, da svemu pride kraj, a tako bi mogal prit i kraj našemu strpljenju, pak bi moglo prit vreme, da se ća to prekine i mej nami i rimskom sv. Stolicom.

Samoubojstvo. Iz Pariza se javlja, da se je jučer ondje ustrelila grofica Des Garets rodjena baranica de Guiros, jedna od najpoznatijih dama u pariskim aristokratskim krugovima. Grofica je oduzela sama sebi život iz žalosti radi toga, što je razstavljena od supruga i djece, i što je zapala u financijalne neprilike.

Špartanski rat. Javljaju iz Atene, da je u Šparti buknuo rat u malom. Tamošnji gradski načelnik Syberolo živio je odavna u svadji sa svojimi šurjacima, braćom Syberopulo, jer ovi nijesu htjeli da mu isplate dio ostavštine njegovog tasta, koji pripada njegovoj ženi. Gradski načelnik je oko sebe sakupio 200 oružanih osoba, a braća Syberopulo pribavili su za svoju obranu 300 oružanih momaka. Špartanskoj posadi pošlo je do sad za rukom spriečiti sukob izmedju ratobornih stranaka, ali pošto je ovih dana imalo doći do otvorene bitke, odposlala je grčka vjada jedan bataljun pješačtva u Šparta, da razorusa stranke i da uzpostavi mir. U gradu vlada velika uzrujanost.

Pučanstvo zemlje. Po najnovijih računi iznaša pučanstvo čitave zemlje 1.503,300.000 duša, koje borave na 144,116.600 četvornih kilometara, tako da na jedan četvorni kilometar odpada ravno 10 ljudi. Gustoća je pučanstva, naravno, u razmim djelima zemlje različita. U Evropi odpada na svaki četvorni kilometar 40 stanovnika, u Aziji 18, a u Africi i sjevernoj Americi 5. U južnoj Americi odpadaju na svaki četvorni kilometar 2 stanovnika, u Australiji i Polineziji samo 0·7. Na 12,873.000 četvornih kilometara u polarnim priedjelima ima samo 91.000 stanovnika. U Evropi ima dakle 9,723.600 četvornih kilometara sa 392,264.000 stanovnika; u Aziji 44,179.400 četvornih kilometara sa 819,556.000 stanovnika; u Africi ima 140 milijuna i 700.000 stanovnika sa 29,820.200 četvornih kilometara, a u sjevernoj Americi sa 20,817.700 četvornih kilometara ima 105,714.000 stanovnika. Južna Amerika ima na 17,744.000 četvornih kilometara samo 38,482.000 stanov. i napokon na 8,951.800 četvornih kilometara u Australiji i Polineziji odpada samo 6,483.000 ljudi.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Ki nima glave, jima noge.

Ki se je jedanput sparil puše i na hladno.

Ki je sluga, ni gospodar.

Ki staru užancu zatare i Bog će njega.

Kad srce razboli mora i oko zaplakat.

Prva ljubav je pošaljena od Boga.

Jedan prijatelj je puno, a sto prijatelji ni dosti.

Kad je srce veselo, sve je na mesto.

On ki sve za zlo primi, ni za mej ljudi.

Dobro delo se samo hvali.

Svaka škuža jima (najde) muža.

Kakova múka, onakov i kruh.

Grih ne ore ni ne kopa.

Ki ne vidi crikve, se peći klanja.

Gospodarske viesti.

Crvići.

Tako zove naš puk druge dvie vrsti kukaca, koji su harali vinograde mnogo prije, nego li se je znalo za filokseru, za peronosporu i oidium, a i danas zadavaju sto jada vinogradarom. Spominje jih se već od 300 godine ovamo.

Jedan od tih crvića je s prva crvenkasto-smedj, a kasnije putenast. Glava, zatiljak i prva tri para nogu su mu crne boje. Najveća je njegova dužina obično 12 milimetra.

Drugi je crvić zelenkasto-žute boje, a kasnije posve pozeleni. Po hrbtu i sa svake strane povlači mu se nejasna tamnija pruga. Trbuh mu je svjetliji. Kad posve izraste, je dug 25 milimetara.

Prvi crvić zovese: moljac groždja ili grozdov savijač (Conchylis ili tortrix ambiguella — tignuola della vite — Traubenwickler). Slovenci ga zovu grozdni sukač.

Drugi se crvić zove: vinovi savijač (Tortrix pilleriana — la pirale — Springwurmwickler).

1. Moljac groždja je veoma štetan. Vidja ga se više u sjevernih, nego li u južnih krajevih. Po prilici od pol mjeseca maja do pol mjeseca junija nadju se cvjetnati grozdovi kako svilom svezani. Kad bi malo bolje pogledali, našli bi tu malena crvića, gusjenicu, kako grozdove izjeda. Čim je hladnije i vlažnije vrieme, tim više štete napravi, jer grozdovi onda polaganije rastu i cvatu, dočim ako je toplo vrieme grozdovi bolje porisu i moljac jih ne može svladati. Ako je pak suša, onda se on zarije i u držak, te izjede srčiku sve do razgranka.

U drugoj polovici junija dostigne svoj najveći razvitak. Tada se primiri gdjegod na listu ili na izjedenom cvieću, sprede oko sebe gust zapredak, utke u zapredak oglodane česti cvieta i se pretvori u kukuljicu. Iza 14 dana po prilici izvali se leptir.

Razvija se dakle od gusjenice leptir uprav onako, kako kod svilene bube. I ona prije brsti lišće što njoj se podaje, pa se onda povuče u bus ili u snopić suhoga granja, gdje zaprede ćahuru iz koje se pak izvali leptir.

Moljčev leptir živi samo tri četiri dana, to jest samo toliko da se spari, oplodi i snese jaja. Svoja jaja položi medju jagode ili zrna grozda ili na samu jagodu, koja je u ono doba već prilično odebljala. U deset dana po prilici, dakle od druge polovice augusta napred, izleže se iz jaja mala gusjenica, koja se brže bolje zarije u jagodu i stane joj lakomo izjedati meso. Ako na jagodi blizu drška vidimo modrušastu pjegu ili maću, to je slab znak, jer, gdjegod je takova pjega, tu je gusjenica u jagodu unišla. Usred pjege je malena škuljica, kroz koju se protiskuje pogan ili nečist, koja često visi kao na koncu. Gusjenici nije dosta jedna jagoda, nego obadje redom cieli grozd. Često jih je više na jednom grozdu, a onda ga uniše posve. Načeta jagoda izkise i stane gnjiti. Tim okuži i bližnju jagodu, ako i nije bilo u njoj gusjenice, pa redom jedna za drugom gnjije.

Kad je berba ili trgadba blizu, onda je već gusjenica izrasla, pa izadje iz jagode i zavuče se med koru na lozi ili u pukotinu na kolcu, gdje po drugi put zaprede ćahuru kao od svile, u koju zaprede i oglodane kore, te se unutra zatvori i pretvori u kukuljicu. Ovako prespava cielu zimu. Kada u proljeću stane vinova loza tjerati, izvale se leptiri i to iz većih i tamnijih kukuljica ženke, a iz tanjih i svjetlijih mužaci. Po danu sjede ti leptiri mirno na vinovih mladicah. Ako potresemo lozu, skočiti će i odletiti kao striela.

U večer, iza zapada sunca, i u jutro, prije nego li sunce svane, oblieću vrlo živo i pri tom se mužaci i ženke pare. Oplodjena ženka snese oko 30 jaja, koja svako za se položi u još malene grozdiće. Iz tih se jaja u drugoj polovici maja i u prvoj polovici junija izlegu oni crvići o kojih smo već kazali, kako izjedaju mlade grozdiće, dok se podpuno ne razviju, kako se onda zapredu u ćahure, iz kojih izlete leptiri, koji polože jajašca na jagode i kako se iz tih jajašca izvale crvići, koji izjedaju meso od jagoda i čine je gnjiti i sušiti. Tako to ide od godine do godine.

Rusko-Japanski rat.

Port-Artur. General Stössel javio je ruskomu caru, da su dne 26., 27. i 28. julija bili Japanci strašno potučeni oko Port-Artura. Izgubili su preko 10 tisuć ljudi. Ruska eskadra se junački drži, ona je od velike pomoći vojske od kraja.

Danas dolazi viest, da su na 4. o. m. Japanci bili na novo odbiveni i to još sa strašnijim gubitki. (Altroche Port-Arturo in agonia, kako je ono „Piccolo" čera pisal. Op. ured.) U bitki kod Hudsidži palo je oko 10 tisuća Japanac. Javlja se, da će Kuropatkin imet koncem ovoga meseca na bojištu oko 500 tisuć ljudi. Mej tem ruska vojska sve po malo uzmiče, samo da do stanovitega vremena ne dojde do odlučnega boja.

Oglas.

U nedelju na 14. augusta t. g. otvaram u svojoj novoj kući na Fortici (Aurora-Höhe) kod Varljeni

Restauraciju

Ista će biti obskrbljena izvrstnim domaćim i dalmatinskim vinom, nadalje friškom pivom i dobrim svakovrstnim jelom.

Slavnomu občinstvu preporuča se za što veći i brojniji posjet.

Ivan Uljanić.

Javna zahvala.

Podpisana smatra svojom dužnošću, da se ovim puto srdačno zahvali svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su njoj prigodom nemile smrti obljubljenoga sina odnosno brata i strica

Serafina Tominić

pomorskog kapetana i zapovjednika na Lloydovim parobrodima

mnogobrojno izrazili svoje sučešće ili na bud koji način nastojali ublažiti našu težku bol i tugu. Liepa hvala čast. gg. svećenicima, gospodjicama, koje su kod pokopa nosile duplire, i svim onim, koji su prigodom pogreba pohrlili, da poprate njegove smrtne ostanke do hladnoga groba.

Svim opetovana hvala, a od Boga plaća!

Lovran, dne 7. kolovoza 1904.

Tugujuća obitelj.

Posl. br. A 483/99
48

Dražbeni izrok.

Po zaključku 2. augusta 1904., poslovni broj $\frac{A\ 483/99}{48}$ stavljače se dne 20. augusta god. 1904. u 9 sati prije podne u Voloskom na sudu, soba broj 1., na javnu dražbu: Dragocienosti pripadajuće ostavini pok. Josipa Marot, procjenjene na K. 1854·60.

Stvari mogu se pregledati istog dana.

C. k. kotarski sud u Voloskom, odio I.,
dne 2. augusta 1904.

---

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu usliied nabave velike množine: 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod narudžbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Expertna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro idnća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 košna novčarka, 1 kramo žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3/4 double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najboljeg vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam**, pokvarenoj krvi, **zapekline, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Kaemela

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blidosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svsobće slabosti, osobito za **mlade žene** i **djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom razstvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. **Šrava škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 kruna.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način prepriči **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno prirodjuju.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

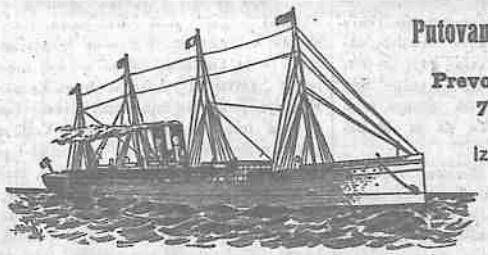

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2 % kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.866·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia"

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Poslužba bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić. Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 33. Volosko-Opatija, u četvrtak 18. augusta 1904. God. IV.

Kruhoborci i puzavci.

U svakom narodu ima stanovitih ljudi, koji će za vlastitu dobrobit, za svoju trbušinu zatajiti svoje osvedočenje, žrtvovati svoje poštenje. Nu, nijedan civilizirani narod nema toliko takovih stvorenja koliko ih ima baš hrvatski narod. Nećemo sada iztraživati, koji je tomu uzrok, jer bi nas to predaleko dovelo, hoćemo samo upozoriti na tu mrzku vrst ljudi, koja je uzrok i izvor nesreći našega naroda. Dužnost je svakoga Hrvata, da ljubi svoju domovinu i da radje pogine nego da učini nešto što je njegovoj domovini na sramotu ili na štetu. Ipak što vidimo? U svim staležima našega naroda ima premnogo bezznačajnika, koji će svojoj domovini, svome narodu za vlastitu korist učiniti najveću sramotu i nanjeti najveću štetu. Koliko se naših ljudi širom hrvatske domovine nalazi u javnim službama? Ipak je vrlo malo izmedju njih, koji se svagdje i pred svakim otvoreno priznavaju Hrvatima i koji kao takovi ni najmanje pripomažu u borbi što ju naš narod vodi za svoju slobodu, za svoja prava. Izgovaraju se, mi ne smijemo, mi ne možemo, jer smo u javnoj službi.

Prazan izgovor. I Talijana i Niemca imade mnogo u javnim službama, oni se svi i preživo mješaju u politiku, pak što njim se dogodi? Ništa, jer su odvažniji od naših ljudi. Našim fali odvažnosti i značaja. Naš činovnik, učitelj, svećenik neće da se pusti u političku borbu, jer se boji premještenja, zapostavljanja u promaknuću ili drugih kakovih materijalnih šteta. Eto radi toga će on mirno gledati, kako se proganja naš narod, kako se nogom gaze njegova sveta prava, te neće radi bojazni ništa poduzeti u obranu svoga progonjenoga naroda. Ima takav čovjek srdca i značaja? Ima i takovih, koji će se klanjati i puzati pred najvećim neprijateljem našega naroda i naše domovine, samo da postigne kakav materijalni dobitak. Poznavali smo mnogo hrvatskih vrlo nadarenih mladića, koji su za vreme svojih sveučilištnih nauka bili najradikalniji Hrvati, koji bi bili nožem proboli svakoga protivnika hrvatskoga naroda i njegove slobode. Kad su ti mladići svršili universu i pošli u domovinu, najprvi put njim bijaše krvopiji Khuen-Hederváryu, da od njega izprose kakovu službicu. Zar su to značaji? E, reći ćete, živjet se mora. Da priznajemo, živjet se mora, ali učen, pošten i radin čovjek naći će svagda takove zaslužbe, da će moći pristojno živjeti a da mu ne treba žrtvovati svoga poštenja i obraza.

Pučki učitelji, profesori i svi uzgajatelji mladeži pozvani su u prvom redu, da mladež uzgajaju tako, da učine od iste kremenite značajnike, koji neće onda u javnom životu žrtvovati svoga osvedočenja za koru hleba. Kad bi se sa strane roditelja i učitelja uciepilo u mlada srca živu ljubav do rodjene grudi i do vlastitoga naroda, nebi sjegurno med Hrvatima bilo toliko puzavaca i kruhoboraca. Još je na vreme; uzgajajmo mladež u pravom rodoljubnom duhu, postavljajmo u mladež temelje čvrstog značaja, pa ćemo jamačno doživjeti slobodu i ujedinjenje našega naroda.

Narodna vjera.

Reć bi, da ima izmedj naših prijatelja i takovih, kojima nije nekako pravo, ako mi velimo: bobu bob a popu — pop. To što smo mi nekoliko puta odčitali i Flappu i Nagelu ono što tu dvojicu ide, reć bi, da je ponekle ubolo neke mlade „puzavce u vinogradu Gospodnjem“.

Mi se tomu ne čudimo. Zaraza štreberstva zahvatila je danas i u one djelove naše inteligencije, koji su se doslije znali očuvati od nje. Kleto Loyolovo sjeme nije zatrto, ono je opet tu, da zadade zadnji smrtonosni udarac onomu jadnomu i velikomu našemu mučeniku — narodu hrvatskom. Nisu to fraze — već gola činjenica, fakat, koji se ne da oboriti.

A ne da se ni omalovažiti, jer nam od njega prijeti golema opasnost. Rimska kurija, onaj nesretni Vatikan, izvor svekolike ove naše velike biede pružio je na nas svoje pandže i hoće da nas baci pod svoju posvećenu papuču. Vatikan, izgubiv pravom ili nepravom, o tom ne marimo da izpitujemo, svoj sredovječni prestiž, napušten od cieloga kulturnoga svieta, hoće da se naplati na nama — hoće da s nama trguje, kako su već prije njega trgovali drugi naši tlačitelji i moritelji. U tu je svrhu odabrao sebi hrvatoždérske janjičare izvjesne biskupe, koji na bezdušni način hoće da utuku i uduše našu narodnu sviest i život naš.

Da to biskupi postignu, trebala im je četa drugih janjičara, a tu su ispunili redovi naših Nicolich-a i drugih takovih ić—a, žalostna im majka. Ti popovi odmetnici, izrodi, renegati ustali su da u isto doba služe i biskupima i talijanskim židovima, to jest, da istodobno služe i Bogu i vragu.

Nego to sve ne bi dostajalo, da se lupeški naum izvede kraju. Trebalo je i drugih „manje izloženih pomoćnika“, trebalo je nekoliko „narodnih jezuita“, koji će svojim presvjetlim Poglavarima biti na ruku i odbijati od „crkve“ pogibelj, koja joj prieti, koji će radit na tom, da se utuče zlokobna glagoljica — riečju — trebalo je individua, koji će za presvjetle vaditi iz ognja kestene.

A takove se je čeljadi i našlo. Streberčića ima svudi ima ih i u nas, a upravo su takovi štreberi aspiranti za mastnije službe i unosnija mjesta. Ovim jadnicima je nametnuto, da „pobijaju“ pisanje „nezavisnih“, „bezvjerskih“ ljudi, da „triebe kukolj“, da „brane vjeru“ -- riečju, da budu sliepo orudje u rukama bezdušnih biskupa.

Čoravo delo. Mi smo već nekoliko puta iztaknuli, da vjeru ne treba branit, ona se sama brani — ona je najuzvišenija božja misao, a takovoj misli ne treba tek kakovo jezuitsko piskaralo, da ju obrani i uščuva. To je jedno. U drugu ruku mi a s nami i naši prijatelji ne napadamo ni vjeru ni kršćanstvo, dapače, gdjegod možemo, mi to oboje ističemo, jer znamo koliko im duguje naš kulturni svijet.

Nego što hoćemo mi?

Vjera je stvar duše, uvjeri se upravo i očituje naša duša, a možemo reći i to, da se i obratno u duši našoj očituje vjera naša. Ako i su duševne sile u svim ljudima u glavnome sebi slične, ipak ima golemih razlika izmedj duše i duša. Ako je ta razlika razvidna izmedju pojedinaca, razvidna je ona — i to ništa manje — i izmedju naroda i naroda. A što da rečemo o osjećaju, dok znamo da je vjera s druge strane

---

Podlistak.

Spod nesrećne zvezdi.

Piše: Bižan Šapulić.

Uru i hip kada sam se rodil, ne morem vam povedet, aš za nesreću nisam onda pul sebe imel — uri. Toliko sam samo čul povedajuć, da sam prišal na svet rano jutro malo pred zorum, ravno na ono vreme, kada počmu — tovari tulit. Ako ćemo verovat tovarskoj ure, to je moglo bit negde okolo četrte u jutro. Prva stvar, ka mi je na pamet prišla kada sam zehnul zraka božjega, bila je ta, da san se počel drago moje dret, kako, da mi je prostite, prasac kada ga s koca vuku. Zato su sva moja „braća, prijatelji i znanci“ nahrupili va kamaru, da vide tega novega „lajavca“.

Kako sa preveć storili šaraj, poplašila se naša mačka Rošica pak bežeć prevalila je panu adelu jaj, ke je bila mat pripravila supice.

Kada se je teta, ka je mater nastala, vratila va kuhinju, pak opazila na tleh onu fritalju, prva su njoj bile besedi:

— Ala vratji lajavac, ča si nam ovo stucil!

Aj brižan! Komać sam ugledal svetlo božje, pak već da njim — jaja razbijam.

Drugi, treti dan za mojem porodom opazili su, da imam „vražji piski“, aš da morem po celi dnji prez odahnut — navijat. I znate, ti moji „piski“ su bili više puti krivi, da me je otac po noće za svum zibelicom vrgal — pred vrata, a jedanput, pomozi me, zanesal me je ravno — va konobu pod žerva. Tako sam zarad mojeh zdraveh pluć mnogu noć prespal s našum Rošicum.

Kada sam imel nekako okolo tri meseci, obnašle su naše susede, da imam trbušić napuhnjen kako spižnjak, pak su svetovale mojoj matere neka mi dava manje — čučat. Tako sam od sada naprvo, da mi laglje vreme pasuje, mogal do mile volje poslušat kako mi prčušić kruli.

Negde do četrtega leta mi se je bil tako skrčil, da sam jil, kako je mat govorila, koliko penić. Nego za čudo va to vreme mi je krešila glava, da mi je bareta od starejega brata bila za dobra dva prsta premala. Ma, kako da sam vas šal va glavu! Čudno pak je bilo i to, da mi s glavum ni krešila i pamet, pače moram reć, da mi se je nekako kot vodnila.

Ta moja nesrećna glavina ni bila nikad cela, aš moje maljahno telo ni njoj moglo držat — kontrapez. Ja mislim, da ne biš ziglum piknul, kade ni bila svojni razbijena. Not! Na slavu Božju. Barem ne te jedanput moju kožu porabit za — bubanj.

Kada sam prevagnul treto leto, počela je okol mane fikat šiba, a kadagod za promenu i ona od pet repi. A više puti me je poškakljala i metla, pak drvo, pahalnica, palentenjak i druge stvari, s kemi se more zamahnut. Deju, da sam bil jako žvergast, pak da ni prošal dan, da me nisu morali mrvu namazat.

I tako su me malo po malo znenavideli radi moje nepačnosti, da bi me bili najzada voleli zgubit, nego nać. A joh ti i katalok otroku, kega znenavide! Tako je bilo i mane, kamenoj sirote. Ah, nesrećna zvezda, da nisi samo prej pomrknula, nego si mi zasvetila! Mane ni bilo više puti ako ne s koži skočit. I da mi se ni onako trdo telini prilepila, ja bim bil to svojni storil.

Ma čujte, lepo vas prosim, pak sudite. Ako je mačka mleko polokala, namazali su mane mesto nje, ako je prasac, da mi je prostite, pobegal na vrt, dobil sam i ja svoj del; ako su nam deca pokrala smokve bile su i mane žuhke, ako je kada ki od moje braće nos razbil, nisu nikad ni na moj hrbat pozabili i tako dalje brez konca i kraja.

Prišla je najzada doba, da grem va školu, kade ono s leskovum mašću mažu, a za promenu i s drenovum. Da vam pravu istinu rečem, ja sam šal va školu kako na galiju. Kako i ne bim? Vavek kada su me doma blagoslivljali, finili su svoj blagoslov s besedami: Čekaj, čekaj, tě te benj va škole zbuhtat.

I tako je bilo! Ja sam vam, za pravu istinu reć, prišal ovde s dažja pod kap.

Učitelji su me brzo zeli na zub, pak za najmanju stvar po mane peštali, kako po vreće posej. A ni sada ni mi sreća vrag bih bolja bila nego prvo.

Čujte samo nekoliko „prežempalji“:

Jedanput pride vam, drago moje, k nam neki Dalmatin prodavat pijavice. Kako se je sirotina zmaltral po onoj topline prvo nego je šal okole po sele, povalil se je koliko je dug i širok va travu pod murvu. Neka deca su mu mejtentoga odčepila bocu, a pijavice lepo odmarširaju kako rakova deca na sva četiri vetra. Kad se je Dalmatinac probudil, ni bilo pijavic ni beči.

Dan za tem sam ja va škole prvi na red prišal, akoprem nisam videl Dalmatinca

285

eminentna stvar osjećaja? Da Englez drugačije ljubi i osjeća, Niemac opet drugačije, Rus opet drugačije — to je stvar svakomu dobro poznata. Da se u tome razlikuju Hrvati od Talijana i to ne treba tek da se dokazuje. Jasno je, da će i vjera u pojedinim narodnim skupinama zadobiti neka svoja posebna obilježja, koja će stvoriti u njoj razne nianse. I tako će se veliko stablo kršćanske vjere po malo razgraniti u stotine grančica, kojima će zajednički biti jedan koren i jedno deblo.

I doista. Pogledajte Talijana kako se on Bogu moli i klanja i Niemcu, kako to on čini. Razlika je kao dan i noć. A uzmite Engleza i Rusa. Razlika je još veća. Uzmite katolika Talijana i katolika Franceza. Razlika je ne manja.

Tako je isto i u nas. Kad su naši stari primili vjeru kršćansku imali su oni već u svojoj duši neke pojmove o Bogu i o vjeri. Ti su se pojmovi kasnije razširili ali korjen im je ostao duboko u prošlosti. To je ono, što je naše ljude razlikovalo i razlikuje od Talijana, koji imadu također sa svoje strane temelj svome vjerovanju u dalekoj, tamnoj prošlosti.

Pošto je pako vjera kako rekosmo stvar duše naše, mora ona da se toj duši koliko više prilagodi. I tako vjera — u suštini jedna i obća — postane pravom narodnom vjerom, najvećom i najmilijom svetinjom naroda, odraz svega njegova unutarnjega života.

A kako moremo mi dozvoliti, da tim našim unutarnjim narodnim životom upravljaju tudji nama toliko ranožni, u duši neprijateljski individui kao što su to Flappi i Nageli i drugi takovi narodni neprijatelji? Razumiju oni nas ili mi njih? Mogu oni na nas uplivati, nas taknuti? Ne mogu!

Zato što hoćemo mi? Mi hoćemo, da se tudjinski biskupi maknu, da na njihovo mjesto stupe pravi narodni ljudi, koji će puku davati prave narodne duhovne učitelje i dušobrižnike, ljude proniknute narodnim osjećanjem i narodnim duhom. To tražimo mi — i mi ne ćemo odložiti oružja dok to ne postignemo. Vremena Metudova vraćaju se — budimo na oprezu. Ne gledajmo ni desno ni levo, oprimo se i biskupu i papi, i ne mirujmo, dok ne prestane ono svetogrdno vriedjanje naše narodne vjere, i dok se ne maknu oni nedostojnici u mitrama, koji to svetogrdno vriedjanje nastavljaju s najvećom bezobzirnošću i bezdušnošću.

Dopisi.

Iz Kastva. Evo me, da koju rečem, kako je prošla zadnja naša zabava ili koncerat priredjen u spomen stogodišnjice šetališta „Fortica". Mnogima je u oči upalo, što se nije taj koncerat držao na samoj „Fortici", već na „Crekvini". Evo zašto. Kako su dolazili glasovi, računalo se, da će se odazvati pozivu barem hiljada duša, pak zato liku skupinu ljudi bila bi Fortica premalena. Osim toga bojati se bilo, da bi mogla ponoći „trmuntana" navaliti, koja je već u naspričično jaka a i dosta hladna, pak takonam uništiti sve naše nade. Misli nas nisu prevarile, pak se je baš pokazala sretnom namisao, da se priredi koncert na Crekvini. Sada su se osvjedočili i nezadovoljnici, da je „Crekvina" bila sgodnije mjesto.

Što da rečemo o samom koncertu? Svieta sakupila se tolika množina, da je prostrana „Crekvina" bila premalena. Bilo je ljudi sa svija strana Kastavšćine, pak osobito iz Voloskoga i Opatije, manje iz Rieke. Osobito nas je pak svih veoma razveselilo, da je „Uduga sv. Mihovila" korporativno došla na koncerat. Tako valja! Program zabave izvadjala je koli „Vila" toli vojnička glazba Jelačićevaca iz Rieke na podpuno zadovoljstvo, pak koli jedna toli druga žele su obilno pohvala. I jedna i druga mnogo su pripomogle, da je na koncertu vladalo ono ugodno i veljko razpoloženje.

Nego dočim je sve teklo u najljepšem redu, moramo i sami sa žalošću priznati, da je poslužba bila dosti loša. Ali neka se ovo ne uzme „Vili" za grieh. Evo zašto: „Vila" bila je u svoje vrieme pozvala sve mjestne krčmare, da se izjave, jeli bi bili voljni dati od svoga dobitka „dobru ruku" družtvu, kad bi preuzeli krčmarenje na koncertu. Naši poštovani i „vrlo rodoljubni" krčmari našli su se ovim uvriedjeni, pak od svih jedva su dvojica udostojala se odgovoriti negativno. Zato nije preostalo „Vili", nego da sama uzme krčmarenje, pak se to sve skrpalo, kako se najbolje moglo i znalo. Kad se pomisli u kakvi težki položaj postavili su mjestni krčmari „Vilu" svojim „rodoljubnim" ponašanjem, ufamo se, da će nam slavna publika oprostiti, što nismo mogli da joj boljom poslužbom pružimo lagodnije udobnosti. Molimo dakle, da ne bude zamjere, jer zaista „Vilina" krivnja nije, a pomoći se bolje nismo mogli.

Ovaj krasni koncerat, kakva još Kastav sjegurno nije vidio, ostati će mnogima u trajnoj uspomeni. Tek da si stupio na „Crekvinu", bio si vele iznenadjen. Ta bila je sva okićena bujnim zelenilom, a po onih mrkih zidinah, veselo lepršale naše krasne trobojnice, dočim se je ona ogromna na vrhu kapele baš impozantno ističala. Ne malo čara dala je mjestu ukusno uredjena pozornica, pak množtvo „balancina" u narodnih bojah. Dodav k svemu ovomu liepo číslo elegantnih gospodja i dražestnih gospojica, pak jako kolo otmene i vesele gospode, mora se priznati, da se je moralo svačije oko ugodno zabavljati u onom šaru i šarenilu.

Kad je sve tako krasno bilo, kako da te ne uznesu do nebesa ovi skladni zvukovi pjesme, umilni drhtaj tamburice, pak ugodna glazba junačkih Jelačićevaca? I okorljelo srce mora da se gane u sličnim zgodama. Ta tko će, ne će li pjesma i glazba?

A u ovakoj sladkoj razbibanosti bilo i drugih zabava. Eno „šaljiva pošta" križala uzduš i poprieko, da siromašni listonošejdwice mogaše odahnuti i mrvu jezik zmočiti hladnim pivom. A koriandoli! U, mila ti ga majko! To se sipalo na šake i pregrišti, ma kao da su to bili zadnji koriandoli u ovoj suznoj dolini. Pa serpentine, pa vatrometi. A plesat Eh, taj je trebalo vidjeti. Ma da. Ta naša zlatna mladež pleše i pleše i nikad se neizpleše. Bilo tute guranja i turanja a prostora za više dobrih pedesetak parova. A plesalo se tamo do njekud, gdje se sunce radja. A onda na počinak.

Ovo zgodom vriedno je podsjetiti naše vriedne „Vilaše" i „Vilašice", da se drugi pat malo više zauzmu oko priprava kod sličnih zabava, pak i na zabavah samih, da se mrvu okrenu, a ne puštati sav taj ogromni posao na dvojica trojicu njih. U sličaih prigodah nitko neka se ne boji, da će mu — „prsten past", nego svaki neka pomaže, koliko može. Nije dosta samo pjevat i tamburat, već i drugačije valja pomoći. Bilo evo bez zamjere rečeno.

Domaće vjesti.

Stogodišnjica austrijskog carstva. Na 11. ovoga meseca prošlo je 100 godina, da je cesar Franjo proglasio Austriju nasliednim carstvom.

Rvalko i universe. List ministerijalnih naredaba od 5. augusta o. g. donio je naredbu ministarstva za bogoštovlje i nastavu polag koje mogu realci, koji su na jednoj realci dobrim uspjehom položili maturalni ispit, pak žele nastaviti svoje nauke na universi kao redoviti djaci, ako pred jednom posebnom komisijom, koja će se na svakoj universi ustanoviti, polože jedan naknadni ispit iz klasičkih jezika.

Nepoznanje hrvatskoga jezika na željezničkoj postaji Matulje. Piše nam prijatelj: Nedelju u večer kod odlazka brzovlaka bio sam prisutan kad je njeki siromašni seljak tražio vozni list za Goricu, dotični činovnik (jedan Furian puro sangue) htio mu reći, da će mu dati list samo za Sv. Petar pošto da će morati tamo čekati do 2 sata po ponoći, al šta češ vraga, Furian mu nješto brbljo pol švabski pol furlanski, a moj ti ga seljak samo gleda i bulji u njega jer ga ništa ne razumi. Napokon jedan prisutni gospodin dodje na pomoć, te raztumači seljaku što mu veli taj gospodin činovnik, koji namješten u čistoj hrvatskoj postaji a ne pozna jezika puka. Ja i njekoji prisutni Slovenci smo se zgražali, da li je to moguće, te sam odlučio da dajem to javnosti uz poziv slavnoj upravi južne željeznice, da čim prije odstrani toga činovnika, koji ne pozna hrvatskoga jezika.

Patvoreno vino. Pred nekoliko mjeseca otvorila je na Rieci jedna bečka firma skladište dolnjoaustrijskog viua, koje je iz Rieke izvažala na Balkan. Vino moralo se je prije nego se je odpremilo, poslati u Budimpeštu na kemičnu analyzu. Kod analyze ustanovilo se je, da vino, koje prodaje ta bečka firma nije naravsko nego fabricirano. Medjutim bijaše pak više tisuća hektolitara odposlano. Spomenutoj bečkoj firmi bila je naložena globa od K 500 tisuća.

Proslava stogodišnjice „Fortice" u Kastvu. Očekivali smo, da će nam koji iz Kastva priobćiti štogod o toj proslavi, obavljenoj u nedelju, dne 7. o. m. Nego naše očekivanje je na žalost mije obistinilo.*) Čini se, da su gospoda u Kastvu na nas zaboravila. Nastojat ćemo, da napišemo nešto o toj proslavi po onome što smo od prisutnika čuli.

Na prostranom i krasnom mjestu, nazvanom „Crekvina" priredilo je družtvo „Istarska Vila" tu svečanost. Prostor taj bijaše za tu priliku krasno okićen zastavami i lampioni. U sredini istoga bijaše krasno uređeni podium za pjevače. Početak zabave bijaše određen na 5 sati, ali gostovi sakupljali se sve do 6-ure, ta je jedva tada počeo izvadjati se program. Nećemo pretjerivati ako ustvrdimo, da bijaše prisutno do 500 gostova. Bijaše tu gostova sa svih krajeva: iz Trsata, Sušaka, Rieke, ciele Kastavšćine, iz Voloskoga-Opatije, iz srednje Istre u obće sve što je moglo, pohrlilo je na tu zabavu.

Stolovi bijahu poredani jedan do drugoga, a svi bijahu zapremljeni. U kapeli porušene crkve vrtili se janjci na ražnju, malo dalje nekoje dražestne gospojice prodavale su koriandole, bombone i druge sitnarije, tamo opet bliza ulaza smještena bijaše turska kavana. U obće bijaše sve liepo aranžirano, zabavno i veselo. „Istarska Vila" pjevala je i tamburala tako liepo, da je silna množina prisutnih mukom umuknula svaki put kad je družtvo stupilo na pozornicu.

Oko 9 sati na večer započelo se plesati uz izvrstnu Jelačićevu glazbu, te se plesalo živo do zore kao u sried poklada. Mora se priznati, da je zabava bila krasno priredjena i da je ispala na obće zadovoljstvo. Svaka čast odboru „Istarske Vile".

*) Kad je gornja viest bila već složena primili smo obširniji dopis iz Kastva o istoj zabavi, ali znajuć, da ćemo ugoditi našim vrlim prijateljem iz Kastva i okolice, priobćujemo i jednu i druga viest.

Kako su se prevarili. Očito je, da su koliko Flapp toliko i Nagel zasjeli na svoje biskupske stolice samo s pomoću i po milosti talijanskeh židovi i framasuni. Talijanskim židovom i framasunom trebalo je par biskupi, ki će onako pomalo, s politikom i taktikom i s onim svojim slatkim jezuitskim pesmehom uništit i zadnji trag hrvatstva va ušeh crekvah. Nagel je komać počel, ali već se očito vidi plod njegovega svetogrdnega dela. Flapp je već dobrahno koraknul. Zlo i nepravde, ke je on učinil našemu narodu i svećenstvu va ovoj nesrećnoj biskupije prevelika su i svim dobro poznate. Naši svećenici su bacani od kamena do kamena kao vječni kapelani i župeupravitelji. A zač to? Zato, zač su va to vreme bili va seminarije sini kakovega biskupovega prijatelja ale pak prijateljice kakovega porečkega kanonika, pak se je moralo čekat dokle bi mladi gospodin stupil van iz seminara, da mu se onputa valje podeli dobra služba, unosno mesto, s kojega je va isto vreme, to se zna, protjeran naš čovek i premešćen Bog zna kamo. Ako se pak kakov takov talijanski fratar nahodi va kakovem konvente, pak ako mu nutre postane neugodno, ako se zaželi slobode, evo ti biskupa, da ga valje namesti na čisto hrvatsko mesto s nalogom, da mora proganjat naš jezik iz crkve. Tako je bilo va Novoj Vasi, va Kaštelire i drugde. Ali narod ni već ni slep ni bedast. Progledal je, pak mu ni stalo ni do Flappa ni do pape — on je počel grmet proti nepravice, on je počel iskat svoje pravice. Tako čujemo, da Kaštelirci javno va crekve zahtjevaju, da se poštuju njihove stare nšance. Sve je to dokazom, da va pake vre i da će se skuhat kaša, kakove ni bilo mej našim narodom, dok je mirno i strpljivo podnašal sve zlo, ča mu ga je tudjin nanašal. Danas je drugačije. Danas i naši ljudi znaju, ki njim je prijatelj a ki neprijatelj, danas i naši ljudi znaju, da jedan Flapp i jedan Nagel ne moru se skrbet za dobro njihove dnše. Njim je i jednemu i drugomu glavno to, da ugode talijanskim čifutom i framasunom . . . A našemu je narodu opet glavno, da se skrbi za sebe i za svoju glavu. To je najbolja i najvaljaneja

---

ni pijavic, pak sam doma donesal na jednem mesnatem dele svojga tela jednu dobru dužinu oneh debeleh pijavic, ke bi bile vredne ja mislim i medvedu utišat bol od zuba.

Drugi put opet pekla su neka deca na gradom kački. Par dan za tem, plazile su već i mane po hrbte, ma one od kusa, kakoveh ni još morda videl ni — sv. Gaudencij.

Jedan dan složi nas se više mularije, pak se dogovorimo, da gremo va Probodi krušvé krast. I šli smo. Ja, ki sam znal dobro plazit, sam se zipezdoljil na krušvu. Kada ti temu ne beše, prisnapa od nekuda stari Matina. Deca se razbeže, kako da je vrag mej njih pukal, a ja ti lepo i srdačno ostanem na krušve. Kada me je Matina zapazil, popade mljavicu, pak počne peštat da se je sve palilo. Namor ni svaka trefila, ma vendar sam doma prišal kako prebijen mačak. A druga deca? Svi do vragu tega su — lišo pasali.

Vidite, mi deca smo imeli po lete velo veselje šćurki badat. Tako smo šli jedan četrtak va Mandićevice. Kada sam našal škuljicu, povalim se drago moje na trbuh, pak badam ti ja i badam slamicum, da mi je sva duša bila va onoj škuljice, aš se je bil pokazal pravo fanjski samac. Na jedanput blizu mane neč zalumbarda, kako da je najmanje jedan rijamenat strel hitilo, da mi se je valje pred očijami zamračilo. Kada ti ja na se pridem, bil sam vas zaleven, a na glave našlatam ti ja nekakov kompir barem kako matafun velik. Čaj bilo i ča ni bilo? Dokle sam ja badal, druga deca su šla črešnje krast, pak jih je stari Zec pošatil s kamenen, od teh je jedan trefil moju ubogu glavu.

Nego, ča da vam naprvo povedam. Ter znate kako je čoveku, kega nesrećna zvezda progoni. Da sam više puti i nedužan prišal vragu v ruki to vam ni treba govorit, a da sam dobil svojni palic, više nego ima tovar dlak i to ćete znat, ako vam rečem, da najzada ni mi mogla već ni šiba do živega prit. Ja mislim, da su mi se tamo negde storili žulji barem dva prsta debeli. Na slavu božju! Pak homo naprvo.

Kada sam školu finil, pak tamo negde do soldatije mogal sam komać malo odahnut, aš bi reč, kot da me ni v ono vreme moja nesrećna zvezda onako kruto proganjala.

Nego kada ti ja pridem va soldatiju, kako da sam prišal vragu va perćuh. Znate, tamo oni nazad s kartami slabo pasuju. A ja, ki sam bil vavek bedast, kako sam varamente i dan danas, sam jih pogutnul svojni i žuhkeh i čemerneh. Zato ovde obrnimo karticu, da kakov srdačni pomidorčić ne zmoči dva tri facolići. Dosta vam je ako rečem, da sam pul soldati nosil skoro vavek „bracioleti" kako kakov sladki putrić, samo u tum razlikom, da nisu ti „bracioleti" bili ni zlatni ni srebrni, nego od željeza, i da sam ih ne samo na rukah nosil nego i na nogah. Pak još neka dodam, da sam gledal sunce najviše puti kroz škulju — onda sam vam dosta rekal.

(Sliedi.)

politika. Neka se naš narod drži te politike i dalje, neka odlučno odbija bezdušne navale na njegove svetinje od strane biskupa, pak će biti sretan i spašavan. Već se danas more reć, da su i Flapp i Nagel ostali s dugim nosom, da su se grdno prevarili misleć, da će moć na nam jahat, kako bi to oni radi činili. Aj jok!

Mjestne vjesti.

Sokol Volosko-Opatijski. Dne 10. o. m. bila je glavna skupština društva „Sokol" u Voloskom-Opatiji, kod koje prisustvovaše do 38 izvršujućih članova. Na toj skupštini izabralo se novo upravno vieće, sastojeće od sliedeće gospode: Dr. Ivan Poščić, Anton Linardić, Petar Rubinić. Ante Ryšlavi, Adolf Munić, Benjamin Letiš, Franjo Perčić, Petar Mandić, Josip Krulčić i Anton Vahtar; zamjenici: J. Viskočil, Petar Blečić i A. Kusturin. Tako izabrano upravno vieće, konstituiralo se je dne 11. o. m. ovako: Dr. Ivan Poščić starosta, Ante Linardić podstarosta, Petar Rubinić tajnik, Ante Ryšlavi blagajnik, Adolf Munić upravitelj, ostali odbornici. Društvo „Sokol" započelo je ozbiljno svoje djelovanje, te je nade, da će u tome ustrajati. Od nove uprave očekujemo, da će znati dovesti društvo do napredka i procvata.

Dužnost je svih rodoljuba u Istri, da ovo potrebito društvo što izdašnije podupira.

Svega po malo.

Pogibelj od štahora preti gradu Roneu u Francuskoj. Tamo se ih je toliko zakotilo, da uništavaju sve što njim pod zube dodje. Uslied toga trpi trgovina silnu škodu. Občina Roneu je radi toga navjestila štahorom rat, te plaća za svakoga ulovljenoga ili ubijenoga štahora nagradu od 10 centesima. Svako dan u jutro ide po gradu voz, koji sakuplja štahore i izplaćuje nagrade. Osim toga upriličuje grad svake noći pravi lov na štahore po gradskim kanalima. I u našoj občini bi trebalo poduzet štogod proti štahorom, jer će nas inače, potjerat iz naših kuća. Već smo tako dugo došli, da za vreme koncerta šeću pred kavanom „Quarnero" u Opatiji kao kakvi „Curgšte".

Ljubavna drama. Neki 26-godišnji trgovački pomoćnik Josip Zay u Budimpešti imel se je predprošle srieđe vjenčat sa kćerkom gradjevnog poduzetnika Borosa. Neki dan je medjutim Boros iznenada preminul. Njegova kći je ostala sve do pogreba blizu mrtvega tiela svoga otca, pak ga je neprestano cjelivala. Djevojčina se je krv pri tom otrovala od mrtvačkog otrova, pa je nesretna djevojka prije nekoliko dana u velikim mukama preminula. Zay nije nikako mogao da preboli smrt svoje zaručnice, pak se je jučer u njezinom stanu ustrelil u času, kad ga je nesudjena njegova punica sama u sobi ostavila.

Trostruko umorstvo. U Lodzu je neki dan počinjen strašan zločin u stanu tamošnjeg liečnika Dr. Benjamina Marguliesa. Neki dan je došal liečniku njegov dobar prijatelj varšavski trgovac Grünberg, koji je običavao imati uza se veće svote novaca. Grünberg je prenoćil u liečnikovom salonu na jednom divanu. Dr. Margulies je spaval u spavaćoj sobi. U predsoblju i u kuhinji spavala je kuharica, njezin brat i dvoje djece. Oko 5 sati u jutro pokucal je neki na vrata. Čim je kuharica vrata otvorila, udarila ju je nepoznata osoba sjekirom po glavi tako žestoko, da se je s razkolješenom lubanjom srušila mrtva na pod. Na štropot probudil se je njiji brat, pak je skočil na noge, ali i njega je neki udaril sjekirom po glavi i na mjestu ga usmrtil. Probudil se je bil takodjer trgovac Grünberg, koji je stupil u predsoblje, da vidi ča se je dogodilo. Grünberg nije učinil ni pét koraka, kad ga je iznenada odtraga ubojica sjekirom zatukal. Ubojica je po tom provalil u salon, odnisel Grünbergovu listnicu, zlatnu uru i prsenje i pobjegal je. Dr. Margulies je medjutim tvrdo spaval i nije ništa čul. Zločin je odkriven tek sutradan kad je liečniku došal u posjete neki njegov kolega. Djeca, koja su spavala u kuhinji, opisala su dogodjaj, ali nijesu znala opisati ubojicu. Redarstvu nije još pošlo za rukom ubojica pronać.

Bratska ljubav. Javljaju iz Fehértemploma: Neki 65-godišnji Vasa Radoslavljev bio je strastveno zavolil 17-godišnju sestru seljaka Svetozara Jovanovića, pak joj je neprestano dosadjival ljubavnimi izjavama. Prekjučer je zaustavil izvan sela djevojku, koja je bratu ručak nosila, pak ju je stao ponovno napastovat. Na djevojčinu viku dohrlil je njezin brat, koji je, opazivši starog grješnika, zgrabil sjekiru i udaril ga žestoko po glavi, da je na mjestu mrtav ostal. Jovanović se je sam redarstvu prijavil.

Krvav sukob U Toulousi u Francezkoj štrajkuju, kao što je poznato, kavanarski i svratištni konobari. Ovih dana došlo je više put do burnih demonstracija, jer su se štrajkašima priključili i neki drugi radnici, koji su prosvjedovali proti nepopustljivosti oneh ki davaju delo. Preknoćas su se demonstranti sukobili s vojničtvom i oružničtvom. Tom prigodom je ranjeno devet oružnika i šest redara, te više demonstranta. Uapšeno je 20 osoba.

Japanska vojska. Po viestima iz raznih izvora primorani su Japanci već sada popunjivati redove svoje vojske s pričuvama zadnjeg poziva. Japanska pričuva broji u svemu 80.000 momaka, koji su sada dodieljeni redovitoj vojsci, pošto je ova već mnogo izgubila u raznim okršajima i nalied bolesti. Redovita vojska oružana je puškom Meidji od 6.5 mm. a pričuva sa starom puškom Murata od 7.5 i čak 11 mm. Sudeći po razuim indicijama pozvano je u Japanu na oružje domobranstvo i milicija. Naravno, da ovi vojnici nijesu tako dobro uvježbani kao redoviti niti imaju častnike s modernom vojničkom naobrazbom.

Užasan zločin. U Corteza u Španjolskoj odigrala se je užasna drama. Neki mladi oženjeni činovnik po imenu Ortega ljubakal je sa svojom punicom. Ljubavnici su zaključili umoriti mladu Orteginu ženu, pak su ju bacili u goruću peć, u kojoj je sasvim izgorjela. Kad je zločin odkriven, pokušalo je razjareno množtvo kamenovat ubojice, te je redarstvu jedva pošlo za rukom spasti ih i odpremiti u zatvor.

Kako dugo žive ptice. Ptice u obće mnogo dulje žive nego sisavci. Obično slobodne ptice ne poginu nikada od naravne smrti, nego podlegnu svjek nasilju svojih neprijatelja ili nepogodna vremena. Ako su ptice zasužnjene onda naravski ne žive tako dugo kako u slobodi. Nekoji učenjaci izračunali su, da male ptice pjevačice žive u slobodi do 20 godina. Kanarinac živi 12—15 godina; slavulj 8—9; kos 12 godina; svraka živi 20 godina; gavran i papige žive do 100 godina. Ptice grabilice žive jako dugo. Tako je u Beču živio jedan orao 104 godine u sužanjstvu, a nije se znalo koliko je bio star kad su ga ulovili. Sokol živi 160 godina; labudi doživu i 300 godina.

Kako došlo, tako prošlo. Poznati englezko-amerikanski sportsman Markis Anglesey proćukao je u 6 godina cielo svoje imanje od 15 milijuna, 600 tisuća kruna a povrh toga učinio je 12 milijuna kruna duga. Pitat ćete kako je to moguće. Ipak je istinito. Markis Aglesey običavao je promieniti deset puta na dan i svaki put promieniti i sat i lanac i kravatnu iglu, što je bilo sve vrlo skupo. U svojim štalama imao je vrlo skupe konje. Gradio si je prekrasne jahte koje je nakon kratke porabe prodavao za male novce. Na svojim imanjima sidao je vrlo skupocjene kazališne zgrade u kojim su se držale predstave za njegove radnike i vršlare. Kupio si je jedan automobil koji je stojao ništa manje nego 72 tisuća 500 K. Nosio je bande (pelice), koje su koštale 50 tisuće kruna. Njegov stan bio je uredjen liepše nego od nijednoga vladara. Sada živi u Parizu. Nekoji svojim prijateljima izjavio je, da mu nije žao što je svoje imanje zapuco samo da je uživao. Sada mu je 29 godina.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Kadi je spat ni šporkat.

Potriba nima zakona (leh kol duše tenta).

Ki pòji tuju kokošicu, veće svoju za nožicu.

Svoja barka svoj timun.

Reče jistinu kad u govorenje fali.*)

Ki se nesrićan rodi, nesrićan i umre.

U kosmato ni vere.

Ljubav čeka ljubav.

Ne laje pas poradi kuće, nego poradi sebe.

Svaki se svojega hlada boji.

Mej sto ovac najde se vavik jena klaverna (vrtoglava).

Ki će brzo, će po malo.

Dar dara čeka ako je čoviku (ako ni tovaru) dan.

Srabljivom telu će ben bit nolti tribi.

*) Kaša lažljivcu.

Gospodarske viesti.

Crvići.

(Nastavak).

Rekli smo, da se taj crvić najviše pojavljuje u sjevernih stranah, ali ga se vidja i kod nas od nekoliko godina amo.

Način borbe proti moljcu grozdja je različit, prema dobi ljeta i prema obliku njegovom.

Po zimi, kad on u obliku kukuljice u čahuri počiva med korom na lozi ili u pukotini na kolcu, treba tamaniti ga strugajuć čokot loze, tako da sve pada na jednu plahtu ili komad platna. Te strugotine moramo na ognju spaliti. Tim se utamani i drugih štetnih kukaca.

Za struganje rabi se rukavica spletena od žice, jer radeć prostom rukom bismo si brzo dlanove ogulili.

Od kukuljice postane leptir, a leptira ne možemo uništiti drugače nego loveć ga. Lov na leptire je drugači, ako ga se čini po noći, a drugači, ako ga se čini po danu.

Za noćni lov nam služe svjetiljke ili ognji. Svjetiljka ima raznih vrsti. Preporučaju mnogo svjetiljku na acetilen, nazvanu „Medusa". Ona gori cielu noć, a da ju vjetar ne ugasi. Pod njom je pladanj sa nešto vode, u koju se leptiri primamljeni svjetlom utope.

Rabe se mnogo i druge svjetiljke na ulje, u kojem ima i nešto petrolja. Ove su obložene prozračnim, čvrstim, bielim papirom, koji je kakovom ljepivom stvari namazan. Leptiri privlačeni svjetlom priliepe se na onaj papir i ondje poginu.

Ovakovih svjetiljaka bi trebalo na svaki 1000 četvornih metara vinograda po jednu, a morali bi ju imati svi, jer ako bi ju imao samo jedan, ili vrlo malen broj, svjetlo bi privabilo u vinograd i leptire od susjedova vinograda gdje svjetla nema, pa tim bi marljivomu vinogradaru više škodilo nego koristilo, jer nije vjerojatno, da bi se svi leptiri pohvatali.

Mogu se leptiri loviti i paleć u vinogradu oganj sa glavicami kukuruza namazanimi petroljem.

Po danu se leptiri love mrežicama, kakove rabimo i za lov drugih leptira, ili mrežicami bizgom namazanimi. U vinorodnih krajevih bi to mogla činiti djeca već za zabavu.

Da uništimo gusjenicu, koja se pojavljuje za vrieme cvatnje, moramo ju pomoću igle vaditi iz grozdića, ali vrlo oprezno, da ne bi za prsti grozdov cvist otrgnuli. Za ovaj su posao dobra djeca, žene i ljudi, koji dobro vide, jer je crvić malen i još zapreden u mrežicu poput pančine.

Najuspješnijim sredstvom za uništenje tih prvih crvića pokazalo se do sada ištrcavanje ili škropljenje grozdića raztopinom od 3 kilogr. morovoga iliti mehkoga crnoga sapuna i $1^1/_2$ kg. praha od bubača na 100 litara vode. Raztopije se prije sapun i bubač u 10 litara vode, a onda se dolije ostalih 90 litara i dobro sve pomiešs.

Za škropljenje rabe se obične škropilnice, koje upotrebljujemo proti peronospori, samo da moraju vrlo sitno sipati.

Bolje su druge posebne za to napravljene škropilnice ili sipala, koja su malena, tako da jih se jednom rukom nosi, drugom se odgrće grožđje, pa se na mahove, pritišćuć jedan putac, fino uštrcne u grozd toliko tekućina, koliko je potreba. Tim se lagije i brže radi i prištedi tekućine.

Svaki onaj crvić, na kojeg padne i najsitnija kapljica počme se odmah previjati i nakon nekoliko sati pogine.

Druga tekućina, koja se takodjer uspješno rabi jest raztopina od 3 kg. morovoga iliti mehkoga crnoga sapuna, kojeg se kupi u svakoj drogerije, i 3—5 litara izvorka iliti ekstrakta od duhana.

Ovaj ekstrakt možemo danas vrlo lahko nabaviti putem svake prodaje duhana. Posuda od 5 kg. stoji 8 kruna.

Proti drugim gusjenicam iii crvićem, koji se pojavljuju u drugoj polovici augusta i jagode izjedaju, ne preporuča se nipošto uporaba ni bubača, ni duhanskoga izvorka, jer bi duh ušao u vino, pa bi nam ono po duhanu ili po bubaču zaudaralo, a taj se duh ne dade ničim odstraniti.

Rusko-Japanski rat.

Port-Artur. Oči celega sveta su okrenute na tu fortficu, ku već toliko i toliko vremena neumorno i neustrašivo brane junačka naša braća, slavni sinci silne Rusije. Koliko su već puta neprijatelji Slavenstva i Rusije brzojavili u svet viest, da je Port-Artur pal, ali na svoju veliku sramotu morali su sami sebe zatuć grdne svoje laži va grlo i priznat, da su dični branitelji Port-Artura doista vredni velike slave.

Japanci su se doistine približili nekoliko glavnoj fortice, tako da će Rusi imat da podnesu velike i strašne navale pet puta brojnijega neprijatelja. Ovi je dni Mikado izdal nalog, da Port-Artur mora past najdalje do utorka. Videt ćemo ča će biti. Nego jedno moramo spomenut: Port-Artur je va ovo šest (blizu sedam) meseci učinil velikih zasluga ruskoj vojske, Port-Artur je za celo vreme držal okolo sebe veliku silu japanske vojske, tako da je u Mandžuriji bilo usled toga puno olahkočeno stanje glavnoga zapovednika Kuropatkina. Sada je Kuropatkin već spremil veliku vojsku, pa će moć bez straha napast na neprijatelja i porazit ga. Port-Artur može sada i past, on je učinil svoju — ter i onako će do mala i opet past Rusom u krilo.

Na 10. o. m. izašla je ruska flota na more, gdje ju je progonila japanska mornarica, ali bez većeg uspjeha, jer je jednomu delu ruske flote pošlo za rukom pobeć.

Oglas.

U **nedelju na 14. augusta t. g.** otvorio sam u svojoj novoj kući na **Fortici (Aurora-Hütte)** kod **Varljeni**

Restauraciju

Ista će biti obskrbljena izvrstnim **domaćim i dalmatinskim vinom**, nadalje friškom **pivom** i dobrim svakovrstnim jelom.

Slavnomu občinstvu preporuča se za što veći i brojniji posjet.

Ivan Uljanić.

Br. 3667.

Oglas

odnoseći se na izbor obć. zastupstva u Kastvu.

Temeljem § 17. obć. izbornoga reda (pravilnika) za Istru, daje se do općeg znanja, da počamši dnevom **17. augusta 1904. pak do uključivo dana 14. septembra 1904.**, to jest kroz vrieme od četiri tjedna, biti će u ovom općinskom uredu kroz uredovno doba, javno izložene svakomu na uvid izborne listine odnoseći se na provedenje izbora za novo obć. zastupstvo u Kastvu.

Prigovori proti ovim listinam, t. j. za slučaj, da bi tko bio izpušten, koji imade pravo glasa, ili da je tkogod uvršten u listu a nema zato zakonitoga prava, ili ako bi u listinah bila očita kakva manjkavost, imaju se podnieti ovom obć. glavarstvu najdalje u zadnjih **osam dana** izloženja listina, to jest od dne **7. do uključivo 14. septembra 1904.**

Podnešene prigovore riešiti će već za to imenovana općinska komisija, proti čijoj riešitbi prosto je uložiti utok ili rekurs na c. kr. kot. Poglavarstvo u Voloskom putem podpisanog i to u roku **od tri dana**, računajući od dana dostave dotične odluke.

Točno doba kad se imaju provesti izbori za novo obć. zastupstvo, oglasiti će se posebnim oglasom.

Kastav, dne 13. agusta 1904.

Općinsko glavarstvo

načelnik:
Jelušić.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslied nabave velike množine: 1 par **mužkih cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **mužkih**, 1 par **ženskih modernih cipela**, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva **4 para** samo za **K. 5·50**. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

: Oglasa :

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja razuih velikih tvornica bijaše mi povjereno razprodati veliku partiju cipela uz cienе daleko niže od ciena tvornice. Prodajem usljed toga svakomu **1 par mužkih, 1 par ženskih cipela za zavezati** I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože; nadalje **1 par mužkih i 1 par ženskih** modernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih. Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8/$_{0}$, double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibrilianta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija – Vila Rudowitz

prodaje svakovrstne **zlatne i srebrne** predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najsavršenije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najboljе vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulozi**, pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocjenjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blidosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svake slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanje krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko mimoju, a pri svem tom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravije se podpunoma povraća odmah iza kratko i savjestno uporabe. Izvrstno i zašta blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Stara **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 kruna.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odnaimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercatì, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (ljječnički prepisi) točno i savjestno priređuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

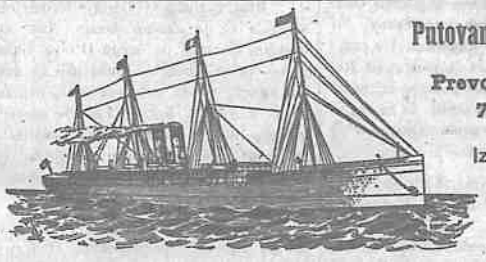

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/$_{2}$% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.389·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Hotel „Liburnia“

VOLOSKO.

Sastoji od 24 elegantno uredjenih soba sa električnom razsvjetom, kupalištem u kući. Slobodan izgled na more.

Restauracija - kavana

providjena je uvjek svježim jelom i pićem. Toči se originalno pilzensko pivo, domaća, hrvatska, istarska i dalmatinska vina.

Posluga bezprikorna

Ciene vrlo umjerene.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomšić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 št. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk0m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 34. Volosko-Opatija, u četvrtak 25. augusta 1904. God. IV.

Lahkovernost našega puka.

Jedan od smrtnih grehi našega hrvatskega puka navlastito v Istre je njegova prevelika, ja upravo prebedasta lahkovernost. On najme vrlo lahko veruje svemu, ma bilo još lažnije, ča mu njegovi neprijatelji svećuju i napućuju. Naš je narod dobroćudan i va duše svojoj pošten, pak misli, da su svi pošteni i zato veruje i lažim. Narodni naši neprijatelji poznavaju tu dobroćudnost i lahkovernost našega puka pak ju zlorabljaju za svoju politiku. Istarski Talijani imaju na primer va svakem kraje naše Istre po jednega ili više plaćeneh ljudi, ki imaju dužnost, da naš puk varaju i pitaju svakakovimi laži proti našoj hrvatskoj narodnosti, proti našemu jeziku, proti našem prvakom i poglavarom, da tako puk smute s rodjenom braćom, posvade i od naše narodne stranke odcepe. Tako delaju istarski Talijani od kada se je naš puk v Istre počel budit. Tako delaju najviše kad se približuju kakovi izbori. Onda talijanska laž slavi pir. A naš puk slepo veruje i najvećem talijanskem bedastoćam i najpriprostijim lažim; da se zavarat, da se zavest, i na veliko veselje Talijana složi se s njimi proti svojoj krvi, proti svojoj braći — i tako pomaže Talijanom, da kod razneh izbori našu stranku predobiju na našu sramotu a i na našu propast. Kad izbori prodju, oni koji su puk varali dobiju od Talijani mastnu plaću, a puk dobije od Talijani rug i špot, da se je tako bedasto dal varat. Koliko put nisu već istarski Talijani i njihove podrepnice kod razneh izbori varali naš puk, nagovarajuć ga, neka ne drži s Hrvati, zač da će ga Hrvati prodat pod Hrvatsku.

Koliko puti se je samo s naše strane dokazevalo, kako je ta prodaja nemoguća stvar i prebedasta laž. Ki će tu prodat, ki će kupit? Ni austrijski cesar istovreme i hrvatski kralj? Odkuda Hrvatskoj novca za kupit Istru? Na sve to ne pomisli naš puk kad ga koji talijanski bandit s tom prodajom straši, nego slepo veruje i složi se sa svojimi najvećimi neprijatelji proti rodjenoj braći. Puk zna, koliko ima puta, koliko ima posla za prodat samo jednu malu particelu, a koliko bi tu trebalo posla za prodat jednu provinciju, ali neće da svojom glavom razmišlja nego slepo veruje, pak makar propal. I delitba šuma i občina je jedna od oneh laži, s kemi Talijani naš puk v Istre varaju. Koliko su već puti obećali delitbu občine Kastav i kastavske šume? Ako danas to još obećaju, nać će se tovari ki će verovat i poć na vojsku za Talijane. Celi svet, a najviše Talijani sami rugaju se toj bedastoj lahkovernosti našega naroda v Istre, radi koje oni na našem puku jašu kako na magarcu. Sada se približavaju občinski izbori za občinu Kastav. Talijanski plaćenici Krstić i Marotti i drugi počeli su već obletat Kastavšćinu kako lovski breki i varat puk, buneć ga proti glavaru občine i zastupstvu i proti našoj stranke. Stare njihove laži i obećanja su već zardjali, pak sada išću z drugimi bunit svet. Kako na drugem meste donašamo, zmisleli su se novu i još bedasteju laž, najme, da je občina Kastav iz občinske blagajne platila trošak zabave koju je kastavsko družtvo „Istarska Vila" na 7. o. m. priredilo na Crekvine u Kastvu. Svaki, ki je bil na toj zabave videl je, da je na istoj bilo do 500 ljudi, i da je svaki, ki je došal na istu moral platit najmanje 1 krunu. Neki su drage volje platili i po 2 krune i više, tako, da se je inkasiralo preko 500 krun. Celi trošak za tu zabavu mogal je znašat najviše 300 krun. Dakle je još ostalo čisteh najmanje 200 kruna. Je od potrebi da občina Kastav čagod plaća? Vendar se je našlo tovari, ki su Krstiću verovali. Kako da se toj lahkovernosti našega puka učini kraj? Treba narod podučavat, učit ga mislit svojom glavom, uputit ga na politiku i javne stvari, pak kad mu bude koji talijanski plaćenik došal lagat, reć će mu: Ajde budalo! hodi i povedaj to tvojemu ćaći a ne meni. Dok nije puk probudjen i osvešćen, pristupan je svakomu slabomu uplivu.

Rusko-Japanski rat.

Port-Artur. Kako je poznato, izdal je Mikado, japanski car, nalog svojoj vojski, da zauzme Port-Artur do 23. o. m., to će reć do prekčera. Mi smo s velikom napetošću čekali taj dan a s nami akupa čekala ga je i cieła Europa, prijatelji i neprijatelji (osobito ovi zadnji) velike Rusije. Englezi su javili, da će Port-Artur past već zadnju subotu. U tu svrhu, premda je va Budimpešte bil taj dan blagdan, ostal je istu noć jedan činovnik Wolfore agencije na nogah, čekajuć tu znamenitu viest. Medjutim o padu Port-Artura ni glasa.

Ali ima zato od onud drugeh glasi. Slavni su ti glasi, dostojni imena ruskega i junačtva ruskeh soldati.

U jakoj port-arturskoj fortici zatvoreno je nekoliko tisuć hrabre ruske vojske, ka mora da se brani od navale šest puti brojnijeh neprijatelja. Taj himbeni i fanatični neprijatelj, ki gleda u smrt kako va kakovu običnu stvar, neprestano bombarduje tvrdjavu po danu i po noći, nedajuć ni momenta mira izmučenoj port-arturskoj vojski. Taj strašan život traje već neki mesec, pa ne more bit sumnje, da ta jadna vojska mora već bit dobro utrudjena. Japanci to znaju i zato neprestano navaljuju, samo da Ruse oslabe i koliko više izmore.

Ne samo to, već su se Japanci od nekoliko vremena toliko približili gradu, da ga moru već i bombardirat. Tako već njihove granate padaju u samo mjesto, na krovi od kuća, na brode itd. Strašan je to život. Talijani bi već bili sto puti pali ali se predali, no Rus ne zna za muku ni za bol. Tako je i pred nekoliko dan zapovednik japanske vojske poslal pred Port-Artur jednega svojega majora, ki je zapovedniku Port-Artura generalu Stösselu nesal ponudu neka se preda, pak će njemu i njegovim vojnikom bit dozvoljen izlaz iz Port-Artura, dapače, oni će se moć pridružiti velikoj ruskoj vojski. Nego za to bi oni morali predati Japancem forticu i grad kako stoji, svi docki i brodi kako stoje, svu municiju itd.

Kada je to Stössel čul, skočil je kako da ga je neki va srce ubol. To je uvreda

---

Podlistak.

Spod nesrećne zvezdi.

Piše: Bižan Šapulić.

(Nastavak.)

Kada sam vrgal pušku va kut, a patrontaš na klin, odahnul sam za sve mile moći, kako i lisica kada pobegne s želez.

Pridem ti ja, hvala Bogu, doma. Namor me nisu dočekali s „oriži na mleke", ma vendar sam bil zadovoljan; samo da sam doma. Čast i poštenje, od sada naprvo nisu me već proganjali i porivali se s manum kako prvo, a to param zato, aš sam hodil po dobitkeh, pak su njim tra moji krajcari — smrdeli.

Najzada sam se već počel veselit, da je valjda ona moja nesrećna zvezdina za vavek pomrknula.

Sada sam se komać akoršil, da sam i ja mladić, pak sam valje pomislel, da ne bi jušto škodilo, ako bim i ja mrvu počel šalacat okol malic, kako to drugi mladići delaju. I brate moj dragi, počel sam ti ja sada kitat oče levo i desno kako na kordiju, dokle mi se je najzada — srce zgobilo. Kako i ne bi! Sada sam vlih opazil, da je susedova Jelica bila crljena kako jedan dragi pomidorčić, a tusta kako srdašni ocvirčić, pak je još imela i — oče. I kakove oče! Kada me je užala s njimi ošfrknut, valje me je negde dole va pete — zasrbelo. Va kratko vreme zgubil sam još i ono malo pameti, ča sam je imel, pak sam postal čisto kako muha prez glavi.

Ča ćete, na? Kada počme čoveku neč va nedrih skakat, ponemeje kako i nemo blago. Onda ni čovek vrag sleda bolji od — marčenega mačka.

Tako sam i ja kako mačak najvoleł prosedet po cele noći pod murvum i va njiju ponoštru žbalit kako žaba v jaja. Jedan put sam se pak zipezdoljil na murvu da ću ča videt — — nego poj vraše k vragu, pod manum se pokreči kita i ja ti lepo pljusnem na travu kot jedan snopina. Tako mi je pasala volja plazit se po murvah, pak sam bil najzada zadovoljan, ako sam mogal i pod murvum sedet.

Kada mi je bilo tega posedanja dosti, odlučil sam se lepo i deštro — oženit. Namor to su velike stvari, ma na slavu božju. Ako se drugi žene, zač se ne bim smel i ja oženit. Valjada neće baš zato prit — more do kraja. Pak malice raje imaju mladiće, ki su bili soldati, a ja sam bil soldat četiri leta prez da sam ni doma prihajal. Zato glavu na rame, pak ča Bog dà.

Jednu nedelju zapolnen odlučil sam se poć pitat susedovu Jelicu — Hm! Bil sam pul njih mnogo puti, ale sada me je tako prezel strah, da sam po celem tele drhtal kako topolov list. Ma, kako da je neč čaro va me trupilo. Da malo koraja dobim, skočim ti ja nebore va konobu, pak ti dva tri puti onako muški potegnem bukaletu, da sam lepo čutil, kako mi se oganj toči po žilah.

Kada sam držal, da sam dosta koražan, odputil sam se k mojoj Jelice. Našal sam samu doma. Baš je strgala kompir za večeru. Posedem se kraj nje na škamljicu, pak da njoj se prikupim, tel sam njoj pomoć strgat. Nego kada sam znimal za pâsa koserićac, prevrne se škamljica, a ja koliko sam dug i širok najdem se na tlah. Za nesrećo još sam njoj s nožinami prevrnul padelu s mlekom.

— Aj, štroka te pojala! Tovare pijani, spat hodi, spat. To su mi lepi mladići! Baš bi te bila željna, ka bi te zela! — tako nekako počela je okol mane sakomandat, da mi je srce valje va brageše palo, pak prez ni zehnut opalil sam prasicu, pak skočil va našu lesu, da se va sene na gorke suzi naplačem. I plakal sam kako streha, dokle nisam najzada zaspal.

Kakogod mi je do sada bilo Jelice puno srce, tako mi je od sada bila krvava v očijuh, pak ne samo ona, nego sve ženske tako, da sam najzada i njih i ženitbu poslal za — tri sto jezero vrazi. Kako i nebim? Za Jelicum počele su mi i druge šmrcat košarice, da je bil jedan pijačer. Zato sam se ja vrgal na delo i — rano hodil spavat, barem sam bil drugi dan zdraveji.

Nego najzada počela mi mat okol mane dušu šekat, da neka se oženim, aš da je već ona stara, da već ni za po grunte koparit. S početka nisam ju otel ni čut, nego švergaj danas, pili jutra, najzada sam njoj rekal:

— Kada ćete, da se oženim, najdite mi vi frajaricu.

I našla ju je.

(Kako je i ova trajna pasala, to ćemo čut drugi put.)

za nas, zavapil je on. Pak kada se je malo umiril, na lepi je način zahvalil Japancem, ali je odmah izjavil, da o predaji ne može biti govora. Onda je Japanac prosil, da bi se tri dana mirovalo, da se mora zakopat mrtvi, Stössel je i to odbil. I tako je bombardiranje započelo na novo. Vojska se divno drži. General Stössel leti na konje od jedne fortice do druge. On nima mira ni počinka a s njim ni drugi njegovi uficiali.

Japanaca je oko Port-Artura palo već okolo 30 tisuć ča mrtveh a ča ranjeneh. Najveći pokolj mej njimi čine mine, ke eksplodiraju pod nogami Japanaca. Da se od tega oslobode, već su nekoliko puti poslali puno voli pred sebe, misleć, da te mini prvo eksplodirat. Nego najlepše je puli tega to, da su Rusi na vreme uhvatili vole i pognali ih va grad. To je bil za njih lep i dobar zalogaj!

Osim, kako je već bilo javljeno, na 26., 27. i 28. julija, bile su velike bitke pred Port-Arturom i na 5. o. m., na 10., na 14., 15. i 16. a reć bi i pred tri dni. Kod svih tih bitka nanesli su Rusi Japancem strahovite gubitke.

Bog neka krepi onu našu daleku, junačku braću!

Kako su Japanci grdo zabavljeni oko Port-Artura, to ostavljaju Kuropatkina više na mire. A da i ni tega, okolo Liaojanga ne bi se mogli sada tuć i to zato zač tamo. levaju neprestano strašne kiše. Kuropatkinu mej tem dohajaju svaki dan brojne čete i pojačanja.

Na 28. o. m. otvorit će se pruga ruske železnice okolo bajkalskega jezera i od tega vremena moć će Rusom prihajat svaki dan strašno puno vojske.

Od ruskeh brodi, ki su izašli iz Port-Artura spasili su se skoro svi va neutralne luke.

Krompir.

Sveto evangjelje govori: „Čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj rieči, koja izlazi iz ustiju Božjih". Ma, dakako. Hoće li čovjek da živi, valja da jede. On mora različitu hranu u se primati, jer nekoju hranu treba za rašćenje kostih, drugu živaca, treću mozga, pak krvi i tako dalje. Pak najzada svi znademo, da ne bi mogli samo o jednoj hrani živiti, pa makar ta hrana bili i „oriži na mlieku" kuhani.

Izmedju svijuh ljudskih hrana najznamenitiji je svakako krompir. Bora mi, slabo bi mi prolazili kad ne bi imali krompira, a uz nas ne bi bolje prolaziła ni naša domaća životinja. Krompir je za čovječanstvo (al ne svuda) baš pravi blagoslov božji. A ta dobričina dade se svakako pripravljati, samo da nam može u želudcu bolje stojati. Eto: dobar je olupljen sa mrvicom sira, pečen uz bukaletu domaćega, na padeli sa komadićem teletovine, na salatu sa dobrom ribom, u gulašu, zaroštan, sa fažolom, u ječmiku, repi, kapusu a i drugačije. A tko ne zna za „krompirove makarune!" Eh, na samu njihovu pomisao, već mi zubi vodne.

A vidite, taj naš dobričina nije domaće diete, već pravi pravcati Amerikanac. Da, on je k nam donesen ravno iz Amerike iz pokrajine Eru. A ima ga takodjer u pokrajini Colorado, gdje i danas jošte raste kao drač i pljevel.

Kako svaki znameniti čovjek ima svoju istoriju, tako ima i ovaj naš junak. Bora mi, baš je junak, kad gotovo pol svieta drži na nogah.

Čujmo njegovu istoriju, kako je k nam došao. Neće škodit, da i to znademo.

On je k nam donesen iz Amerike pred dobrih 400 godina. Donesao ga je engleski kapetan Franjo Drake svojoj kraljici Elizabeti na dar. On joj ga je opisivao i hvalio kao vrlo korisnu rastlinu, koja bi i kod nas u Europi, kako i u Americi mogla bit od velike koristi, kako bi se milijuni i milijuni osobito siromašnijega naroda mogli s njim prehraniti.

Kraljica zapoviedi da se tu novu rastlinu posadi u kraljevski vrt, te naloži vrtlaru, da ima osobito na nju pazit. Vrtlar je točno vršio kraljičinu zapoviedi, a krompir rasao je, da ga je bila milota gledati, pak je napokon cvietao i ocvao.

Kad je ozrenuo, zapoviedila je kraljica svomu najboljemu kuharu, da taj krompir čim bolje pripravi, pak pozove ona na gostbu svoje prijatelje i veliku gospodu, da im se pohvali sa tom novom hranom.

Kuhar se je dosti znojio i potio, al krompira nije mogao nikako pripraviti. Ma, akoprem je upotriebio svu svoju kuharsku znanost, krompir nije bio za jesti. Eh, već su mu se počele „bragešiˮ tresti, da će pasti u nemilost kod svoje kraljice.

Došao je dan gostbe. Oko kraljičina stola sakupila se sva sila gospode i vlastele.

Kad bilo u sried objeda, dade kraljica donesti tu novu hranu, pak ju stane hvaliti i prehvaljivati kako dobru i veoma korisnu rastlinu. Na to gospoda uzmu, pa stanu jesti. Al krompir nza sve kuharsko umieće i slatko vino ne da se u grlo. Koliko se gospoda s njim više gušila, toliko im se on jače povraćao. Tako vam je kod velike gospode! Valja da jedeš, da ne uvriediš domaćice, pa makar bile to i nezrele — oskoruše. Kod njih je prvo moda, onda istom želudac. Da ste ih vidjeli no kako su se kiselo držali. Ma, kao da su se napili — tinte.

Napokon okusi i kraljica, pa kad se i njoj stalo povraćati, izjavi na preveliko zadovoljstvo svih prisutnih, da ta hrana nije za jesti. Ako možda Amerikance dopada, dobar im tek, al da kod nas ne bi ju ni živina jela. Zato zapoviedi vrtlaru, da sav taj nesretni krompir u vrtu poskube i izgori.

Vrtlar je tako i učinio. Drugi, treći dan zatim opazi u pepelu nekakve gomolje. Digne jednu, borme liepo diši, okusi ju, dobra je za jesti. Svakako bolja od onih, što ih je kuhar za gospodu priredio. Ma, dašto. Ta kuhar bio je priredio one bobe sa liśća, mjesto, žalostna mu majka, gomolje (krompir) iz zemlje. Al ni on siromah nije bio baš kriv, nego kapetan Drake, koji je zaboravio reći, što se od te nove rastline jede.

S prvine hranili su gomoljami domaću životinju, jer su držali, da su čovječjem zdravlju škodljive. Jedva 200 godina kašnje, to je za vrieme velikoga glada god. 1772. počeli su ga na veliko saditi, te se s njim i ljudi hraniti. Eh, pravo se reče, da je glad najbolji kuhar.

Vinko.

Našim predplatnikom preporučamo, da nam, ako do sada nisu, čim prije pošalju predplatu, da možemo i mi svoje račune urediti.

Domaće vjesti.

Škole družbe sv. Cirila i Metoda na Voloskom i v Opatiji otvaraju se do malo dan. Na 30. i 31. ovega meseca bit će upisivanje djece. Mi preporučamo roditeljem, da svoju djecu upišu na vreme va naše domaće škole, gdje će se ta deca vadit dobremu i korisnemu va svojem materinskem jezike.

Učiteljska konferenca za kotar Volosko obdržavat će se dne 1. i 2. septembra o. g. va škole v Opatije.

Sokol u Volosko-Opatiji liepo napreduje. Svaki tjedan prijavlja se nekoliko novih članova. Doznajemo, da je uprava zaključila nabaviti odmah potrebite sprave za gombanje.

Naknadni izbori za carevinsko vieće u Dalmaciji. Na mjesto pok. viteza A. Supuka bio je kod izbora obavljenog dne 8. o. m. za gradove Starigrad, Zadar, Šibenik, Hvar, Korčula izabran kandidat stranke prava Dr. Anton Dulibić, sudbeni tajnik.

„Primorski Sokol" u Sušaku. „Primorski Sokol" u Sušaku priredjuje u zajednici sa „Hrvatskim Sokolom" iz Senja i „Prvim istarskim Sokolom" iz Pule na 28. o. m. u 5 sati poslje podne I. javnu vježbu na trgu kod kr. hrv. velike gimnazije. Dio čistoga dobitka je namjenjen „Sokolskom domu" u Puli. Nakon vježbe biti će pučka svečanost i to: dobrovoljna produkcija u pjevanju i tamburanju domaćih pjevačkih društava, javna tombola, ples, vatromet, venecijanska razsvjeta, papirnati boj itd.

Korporacije, društva i gradjanstvo, koje kani doći u skupinama ili korporativno k toj zabavi, neka ovo bezodvlačno dojavi upravi „Primorskog Sokola" uz naznaku količine sadjelujućih članova. Isto tako pjevačka i tamburaška društva.

Predplate i darovi za tombolu kao i svaka druga pomoć za proizvedbu ove plemenite svrhe primaju se sa zahvalnošću.

Daž. Nakon grozne suše, koja je uništila svu letinu do ono malo grožđja, koje je još ostalo, spustio se je u nedelju na večer i ponedeljak, dne 21. i 22. o. m. blagi daž, koji je nakvasio izsušenu i izmučenu zemlju. Usled dažja popustila je nesnosna vrućina, koja je do nedelje vladala.

Tuča. Utorak, 23. o. m. zapolne oko treće ure, nadvil se je nad našom Liburnijom crn oblak. Uz oblak i tresak počelo je dažjiti a uz daž padala je tuča. Za čas pak počela je padat suha grašica, debela kako orehi. Ono ča ni suša uništila dokončala je tuča.

Skupoća. Uslied silne suše, koja je ovo leto vladala i kakove se ne pameti od više godina, poskupilo je sve. Šećer (cukor), brašno, kruh, krompir, seno, meso, u obće sve, tako, da će siromah ove zime slabo prolazit. Zelenine u obće ni nikakove, tako da se kuharice tuže, da nimaju ča kuhat. Smiluj se Bože siromahu!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je ravnateljstvo od gospodina Ivana Dobrić iz Skitače 500 kruna, sakupljenih od njega u Skitači i okolici, za gradnju družbine škole u Skitači.

Crkvica pul Mihotići. Čujemo, da neki naši prijatelji namjeravaju sagradit pul Mihotić crkvicu i to blizu „Narodnoga doma". Rečena crkvica bila bi posvećena slavenskim apostolom sv. Cirilu i Metodu. Dobro je to, da se va vreme, gde i sama crkva progoni veliko delo svetih apostola, dobro je, velimo, da se tim svecem dižu crkve i oltari, da im se tako za vavek sačuva u narodu uspomena.

Novi parobrod Ungaro-Croate. Doznajemo, da je ovo društvo naručilo u Stabilimento tecnico Triestino jedan novi parobrod tipa „Liburnie", koji će služiti isključivo za izlete. Bit će nešto veći od „Liburnie", vrlo elegantno uredjen i providjen svimi mogućimi udobnosti. Čini se, da će i ungaro-croata početi već jedanput skrbiti za to da zadovolji publiku.

Rikard Katalinić-Jeretov. Hrvatska knjižarnica u Zadru izdala je u svojoj nakladi razglednice sa vrlo liepo pogodjenom slikom našega zemljaka, poznatoga pjesnika gosp. Rikarda Katalinića-Jeretova. Preporučamo našim trgovcem, da napomenute razglednice dobave i postave u promet. Dobivaju se u I. hrvatskoj knjižarnici u Zadru. Ciena jednoj stotini 6 kruna.

Filoksera u Poljanah bila je ovih dana pronadjena po tajniku gospodarske zadruge i po njezinom ondješnjem povjereniku gosp. Franu Peršiću u vinogradu Ivana Andretića. Ima je i u drugih vinogradih okolo.

Već više vremena su oni gospodari opazili nazadak svojih loza i su to prijavili svojem općinskom glavarstvu u Ičićih, a ondje su njim rekli, da su to „ladruni".

Dakle „ladruni" u Mošćenicah, „ladruni" u Veprincu!

Zaludu je gospodo, oomanjivati sebe i ljude! Filoksera je tu, ona se sve više i više širi od općine na općinu, od jednog kraja na drugi, a mi je ne ćemo uništiti zovuć ju „ladrun" i zatvarajuć ljudem oči, da je ne vide. Recimo radje ljudem, neka se toga toliko se prepanu, jer ako i je filoksera bič za vinograde, ima ipak načina, kojim se vinograde spasiti dade; neka goje i dobro gnoje vinograde, dok se stare loze drže, a kad ove propanu, neka je zamjene sa amerikanskimi lozami, na koje neka cieplju domaće. Tako ćemo ljude spraviti na pravi put i tako njim pomoći, a ne sa „ladruni"!

Mi bi preporučili vinogradarom u Poljanah i u Veprincu, neka jih se čim više učlani u gospodarsku zadrugu, od koje će moć dobiti amerikanskih loza i drugih gospodarskih potreboća i potrebnih uputa. Ako hoćemo napredovati, moramo u jedno kolo svi, koji smo gospodari!

Talijanske laži. Kažu nam, da je va zadnjoj ili predzadnjoj Krstićevoj „Nesloge" jedan članak o zabavi, koju je „Istarska Vila" u Kastvu priredila u nedelju 7. augusta. U tom članku puno je laži, samo da se vara i buni kastavski puk. Tako piše patentirani lažljivac, da je trošak te zabave platila općina Kastav iz općinske blagajne. Ova je laž koliko bezobrazna toliko i bedasta. Svatko, koji je bio na toj zabavi vidio je, da je na istoj bilo preko 500 ljudi od kojih je svatko platio ulaznicu po 1 a nekoji i po 2 krune i više. Dakle od ulaznine dobilo se je najmanje 500 kruna. Od prodaje dopisnica i drugih stvari dobilo se opet nekoliko kruna. Da je troška bilo najviše 250 kruna ostalo bi čistih preko 250 kruna. Pitamo sada, je li od potrebe, da tu općina štogod plati!? Samo treba malo mislit, treba malo računat, za osvedočiti se o gluposti Krstićevih laži. Ipak je žalostno čuti, da u takove laži veruje nekoliko Kastavaca osobito na Halublju. Koji u tako bedaste očite laži veruje nije čovek nego tovar. Mora se najme promislit, da se sada približavaju občinski izbori u Kastvu, pak da će zato Krstić izmišljat svake vrsti laži proti občinskomu glavarstvu, proti načelniku, proti zastupstvu, proti občinskim činovnikom, samo da puk smuti, pobuni i zavede, ne bi li tako posijao sjeme nesloge i nemira. To je njegova stara navada. Zato mora svatko, koji ima tu nesreću čitat njegove laži, dobro promislit kako u istinu stoji stvar o kojoj Krstić lažno piše, pak se osvedočit prije nego slepo veruje.

Krstić-Marotti & kastavsko potrošarinsko družtvo. Čitateljem „Narodnoga lista" je poznato, da Marotti sve do konca godine 1903. je bio tajnik potrošarinskoga družtva za Kastav i da je sve posle družtva obavljao dogovorno s Krstićem, koji je bio pravi zloduh družtva. Občina Kastav i porečka junta zahtevale su od družtva, da u smislu paragrafa 12. pogodbe s erarom pobira i za občinu i za provinciju adicijonale. Krstić i Marotti odlučili su proti jasnemu slovu pogodbe, da družtvo nima dužnosti pobirat občinske i provincijalne adicijonale, pak neka se družtvo s občinom i provincijom pravda. Počeli su kurit rekursi, molbe, pritužbe. Krstić je imal pisanja a Marotti špasa i divertimenta, jer je na račun družtva svaki čas putoval va Pul, va Trst, va Poreč. Jedanput je Krstić napisal nekakov rekurs za družtvo. Ta rekurs je moral bit podpisan od jednoga advokata. Mesto poslat ga poštom va Trst ili kamo drugamo na podpis jednemu advokatu, putoval je Marotti s rekursom va žepu va Trst i donesal je doma račun od advokata Volpi va Trstu, da mu je platil za podpis tega rekursa 60 kruna. Posebe je Marotti računal svoj trošak. Samo za dijeti i putovanja u jednom letu je Marotti računal družtvu preko tisuću kruna a Krstiću je družtvo platilo za par rekursi 600 kruna. Svi ti rekursi i sve te molbe nisu družtvu — kako je Krstić to naprvo znal — niš koristili, jerbo je sada c. k. upravno sudište va Beču odsudilo, da družtvo mora pobirat provincijalne i občinske adicijonale. Tako će družtvo imat preko 2000 kruna troška a prez nikakove potrebe i koristi. Zahvalite krčmaru Krstiću ako budete morali i to platiti. I takovi ljudi hoće, da celemu svetu pamet sole; takovi ljudi drže sve druge za lopove. Va istinu trebalo bi njim dvim izručiti kastavsku občinu i blagajnu, pak bi se občina brzo — razdelila, kako oni trabilom obećuju.

Vjera. U liepo uredjivanom „Domu" čitamo: Svagda je bilo pojedinih ljudi, koji nisu ništa vjerovali, t. j. nisu vjerovali ni

u Boga, ni u dušu. Ne znam, koliko ih je bilo i kakvi su bili njekada, i jesu li se na njih onda tužili tako, kako se danas tuže na „bezvjerce" i „bezbožce". Da danas se mora priznati, da se sbilja mnogo ljudi diže na Vjeru i na njezine službenike (svećenike ili popove.) S više razloga držim, da je potrebno, da vam o tom kažem dvie rieči.

Prvo, što vam moram kazati, to je ovo: Strašan je čovjek, koji ne vjeruje. Strašan! Ja sam poznao jednoga jedinoga medju seljacima, pa vam mogu po duši reći: Ne dao vam Bog onakovoga života ni onakove smrti! Da imam kada, ja bih vam možda izpripovjedao, kako je živio i kako je umro; ali nemam, pa ću vam kazati samo to, da je na smrtnoj postelji sām za sebe kazao: „Kad ja parnem . . ." Znate li svi, što je to, kad se kaže: „parnuti, parnem?" Niema životinja „parne" (ili krepa ili crkne). Ova su rieči nesrednoga ovoga čovjeka veliko svjedočanstvo, i to, ako za ništa drugo, a to za ovo: Čovjek, koji ne vjeruje, to nije više čovjek. To je u cieloj svojoj duši osjećao i onaj nesrećnik, pa se nije usudio kazati: „Kad ja umrem", — jer samo ljudi umiru, a on se je sam odlučio i isključio od ljudi i od svega, po čem su ljudi — ljudi.

Po ovom nesrećniku, a i drugačije razmišljajući sudim ja, da to moraju biti strašni ljudi, koji ne vjeruju u Boga i u dušu. To su kao njekakve nakaze u ljudskom tielu, pa bih se ja odmah složio s onima, koji kažu, da takovi ljudi nisu pri sebi i da nješta kod njih nije u redu, da su pomiešani, ludi. A ako su pri sebi, ja vrlo sumnjam, da oni zbilja ništa ne vjeruju. A da me upitate, zašto tako mislim, ne bih vam znao pravo dokazati, nego bih samo rekao: Čovjek je tako stvoren i takva mu je narav, da mu je mnogo toga nepoznato, da mnogo toga ne razumije, a osobito: da mnogo više želi i pomišlja, čega sam i na ovom svietu ne može ni doznati, ni razumjeti, ni doseći, — nego sve to može samo duša pomisliti i Bog dati.

Zato krivo misle, koji kažu, da su „popovi Vjeru izmislili". To je budalaština tako što govoriti. Neka sutra ne bude nijednoga „popa", i neka nijednoga ne bude još sto godina, i neka sutra nestane svih ljudi, koji što znadu o vjeri, — za kratko vrieme ljudi bi, mislim, bilo što vjerovali i opet bi nastali popovi, kakvi-takvi.

Razgovor mej dvemi Kaštelirci.

Zamarija: Dobro jutro, Zaneto.

Zaneto: Bog daj, Zamarija.

Zamarija: Odkuda ti?

Zaneto: Od kampanje.

Zamarija: Slabo leto.

Zaneto: Ča ćemo no. Suša — sve zlo na človika.

Zamarija: Almeno, da bi se bilo grožje ocuvalo. Tako ga neće bit za nas ni za don Marka.

Zaneto: Briga mene za don Marka. Prvo je Bog za se bradu storil. Don Marko ako će pit neka plati.

Zamarija: Dunke vi mu ne date grožja?

Zaneto: Ni jagode — ni jedne jagode. Neka se uči poštivat ljude mej kemi živi.

Zamarija: Ma će lajat va crekve, da mu se ne da grožja.

Zaneto: Neka laje. Ja mu ga ne dam. Kada bude mašil va našem jezike dobit će grožja — prije ne.

Zamarija: E, onputa mu ga ni ja nedam. Neka pije vodu — će bit morda koliko bolji.

Svega po malo.

Krštenje ruskoga prestolonasliednika obavilo se je jučer dne 24. o. m. u Petrogradu bez ikakve posebne svečanosti. Kumovao je princ Heinrich, brat njemačkoga cesara. Prestolonasliednik dobio je na krstu ime Aleksij.

Srbski kralj Petar Karagjorgjević krunit će se, kako doznajemo, u Biogradu, dne 21. septembra ovega leta. Za tu slavu delaju se velike priprave. Kako se čuje, na tu će slavu pohrlit i mnogi Hrvati.

Učeni konj. U jednom berlinskom cirkusu producira se sada jedan dresirani konj, koji zna čitat, pisat, računat i koji pozna dapače i muziku.

Dečak sa dva srca. U Chicagu živi dečak imenom Janko, sin tamošnjeg Hrvata gosp. Mije Lukina. Na tem se je dečku otkrila čudna igra naravi. Tomu su dečku tri ljeta, pa je već od nekoliko vremena pokazival neke čudne znakove od sebe. Dr. Stulick pregledavajuć tega dečka, ustanovil je, da ima na desnoj strani živo srce, a na lievoj strane da mu je srce za sada mrtvo. Mali Janko je već sada neobično jak dečko, pak ako mu i lievo srce oživi, boji se Dr. Stulick, da bi kad odraste mogal padat va bjesnilo i biti strah i trepet svih okolo sebe. Svakako je to vrlo čudna igra naravi.

Strašna željeznička nesreća u Americi. Kad je na 7. o. m. brzovlak Missouri-Pacific-željeznice dolazio iz Denvera u Pueblo (Colorado) prodro se je most kod Edena 8 milja od Pueblа, te je cieli vlak pao u ponor. Poginulo je 125 osoba.

Nezadovoljstvo u Japanu. Puk u Japanu počeo se bunit proti vladi, koja je po nagovoru Engleza izazvala rat sa Rusijom, koji će financijalno upropastit japansko carstvo. Dne 27. julija izveli su nezadovoljnici na pruzi Hirošima-Simonoseki jedan vojnički vlak sa strelivom sa tračnica, te ga porušili u jednu rieku.

Demonštracije u Opavi. Radi toga što je austrijska vlada odlučila biti malo pravedna sa Česi i Poljaci u Šlezkoj i Moravkoj, te njim dati na učiteljištima u Opavi i Brnu česku odnosno poljsku paralelku, pobunili su se Nemci u jednom i drugom gradu, te neprestano demonštriraju.

Uapšenje jednog sudbenog tajnika u Rovinju. Pred nekoliko dana bio je u Rovinju zatvoren sudbeni tajnik na onom okružnom sudu, Clemente Orsetti. Zatvorili su ga radi silovanja nekoliko malih djevojčica, koje još polaze školu. Ovo uapšenje izazvalo je u gradu Rovinju veliku senzaciju tim više, što je Orsetti tek nedavno vjenčan sa prekrasnom mladom ženom. Prijava bila je učinjena od majka unesrećenih djevojčica. Svoj zločin počinjao je Orsetti uvjek u sudbenoj zgradi.

Kolika je Mandžurija. Mandžurija, gde se sada tuku Rusi i Japanci velika je zemlja. Računaju, da će bit tako velika kako i cela Nemačka i Francezka zajedno. Ljudi ima razmjerno malo — od 10 do 15 milijuni. Koreja je po veličini jednaka Italiji ali bez Sicilije. Po tom se more reć, da se ruskojapansko bojište nalaja va daljine kako da bi od Malte pak gore do Amburga. Više puta čuli ste spominjat mesta Karlin i Mukden. Na karti je to niš — a kad tamo, to vam je od prilike daleko kao da bi od Cetinja do Varaždina. A od zapadne Mandžurije pak do istočne Koreje je tako daleko kako od Svajcarske pak do istočne Bukovine. Dodajte sada k tomu još i celo japansko more i japansko otočje, pak ćete si lahko moći predočit, kolika je ta zemlja po kojoj se love Rusi i Japanci. Ako pak uzmete, da je ta zemlja daleko od Rusije oko 10 tisuć kilometar (to je od prilike 9 puti toliko, koliko je od Kotora va Dalmacije pak gore do najsjevernije granice Češke), te ćete lahko uvidjet, da se ni ča čudit, ako Kuropatkin nima još onolika pojačenja, kolika su ih dobili Japanci, ki su bojišća puno, puno bliže.

„Principe di Roma". Kako je poznato, ruska carica je ovi dni rodila sina, koga su krstili s imenom Aleksij. Cela se je Rusija razveselila radi toga dogodjaja. Sada bi i Talijani oteli, da njim njihova kraljica — Crnogorka rodi sina. Kraljica je najme talijanska va blagoslovljenom stanje, i kako je do sada imala već dve principesi rada bi imet sada i principa. Taj princip će se zvat „principe di Roma". Papa se jako srdi na to. On neće, da se talijanski princ zove principe di Roma. Poznato je najme, da papa još vavek misli, da je on pravi i zakoniti kralj Rima i zato se sin kralja Vittoria Emanuela ne bi smel zvat principe di Roma.

Iz mora izvadjeni kanuni. Ima više let, da ribari na otoku Visu va Dalmacije mole austrijsku vladu, da dade pretražit morsko dno va zaljeve Smokova, na kojem leži više kanuna francezke fregate „Favorita", koja je god. 1811. odletjela u zrak. Kanuni su pačili ribarenju, jer su se mreže o njih parale. Kad se je ovi dni nalazila tamo c. i k. ratna eskadra, naložil je njezin zapovjednik podadmiral pl. Ripper, da oklopnjača „Monarch" pokuša izvadit iz mora kanune, koji leže na morskom dnu 80 metara daleko od obale u dubljini od 30 metar. Nakon 15 sati mučnega posla uspjelo je 8 sotajerom izvadit dva kanuna, koja će oklopnjača „Habsburg" preniet u Pulu za tamošnji muzej ratne mornarice. Drugom prigodom će se pokušat izvadit i ostali kanuni. Katastrofa „Favorite" dogodila se je dne 12. ožujka 1811. Tega dana došlo je najme do ožajne pomorske bitke izmedju francezko-talijanskog ratnog brodovlja pod zapovjedničtvom francezkog admirala Dubordieu-a i engleske eskadre pod zapovjedničtvom podadmirala Hoste-a. Admiralski brod „Favorita" i „Belpoul" zakvačili su se jako. Francezkom admiralu odkinula je jedna granata obe noge. Najedanput je na „Favoriti" nastal oganj, a kad je zapovjednik broda Molière uvidil da njegovomu brodu nema spasa, krenul je u zaljev Smokova, pak je zapalil Sv. Barbaru, a brod je odletil u zrak. Zaglavili su tom prigodom admiral Dubordieu i svi mornari na „Favoriti".

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Brod govori: „čuvaj ti mene kraja, a ja ću tebe mora".

Mari za njega kako vrana za brod.

Oko će svoj del.

Stariji su zrcalo dican[1])

Prez šoldi ni pira.

Ki ča jima zatin kima.

Komu Bog da dice, tomu će dat i kruha.

Njemu se neće proto s kuće ubit.[2])

Jače je zrno papra, nego lopata blata.

Sama Mare smokve jila, sama Mare tancala.[3])

Ki nima ne more dat.

Ča se noći dela va dne se gljeda.

Mat je lipa, mat je draga, z jednu ruku tuče, z drugu miluje.

[1]) Djeci. [2]) Kažu razipniku. [3]) Plesala.

Gospodarske viesti.

Crvići.

(Nastavak).

Da utamanimo ili uništimo te druge crviće, ne preostaje nam drugo nego da uzmemo oštar nož ili malene škarice, te da strpljivo i marljivo odrežemo sve jagode, na kojih vidimo onu modrušastu mrlju ili maću, koja nam kaže, da je ondje crvić. Dakako odrežene jagode ne smiju se pustiti, gdje su odrezane pale, nego jih valja pobrati i dobro opariti ili inače šnjima postupati, tako da se crvići unište.

Ovo je sve dug i sitan posao, koji se može samo u manjih, a ne u velikih vinogradih obaviti.

Radikalno sredstvo, kojim bi se sve te druge crviće poubilo, bilo bi, da se potrga grožđje prije nego li crvići izadju iz jagode i se zakukulje po kolcih i čokotih.

Tada bi se morali odieliti svi grozdi napadeni i nagnjili. Ovi bi morali posebice vrieti. Crvići bi u vrieme vrienja splavali na površinu, gdje bi jih se pobralo žlicom ili drugim čim te uništilo.

2. Drugi crvić, koji je, kako smo rekli, prije zelenkasto žute boje, a kasnije posve zelene za dvie nejasne tamnije pruge po svojoj dušini, zove su vinov savijač (tortrix pilleriana — la pirale — Springwarmwickler.)

Mnogi ga mute sa moljcem grožđja iliti sa grozdovim savijačem, al to ne ide. Moljac je s prva crvenkasto-smeđje, a poslije putenaste boje, t. j. boje kako i čovječja koža, dočim vinar savijač je prije zelenkasto a poslije sasvim zelene boje, prvi ima glavu, zatiljak i prve tri noge crne, dočim drugi je ima nešto smeđje; prvi je oko 12 milimetara a drugi 25 milimetara dug, dakle dva puta veći; prvi se pojavljuje kako crv početkom mjeseca junija, a drugi već koncem aprila; prvi rodi dva put na ljeto, a drugi jedanput; prvi rod moljca izjede mlade grozdove, dočim vinov savijač mlado lišće a često i grozdiće.

Po tom se vidi, da ima medju njima velike razlike.

Vinov savijač ne prodje zimu kako kukuljica, nego kako pravi crv. I u tom se razlikuje od moljca, koji ju prodje kako kukuljica. Vinov savijač prespava zimu u pukotinah kolaca ili u glavi starih čokota — zapreden kako u svili. Čim loza potjera izadje iz svoga zapredka i uzpne se do vrh mladica, koje veže skupa svilenom niti ili koncem, pa stane izjedati najprije mlado lišće a onda i pupove. Kad je izjeo gornje mlado lišće i pupove spusti se niže, pa stane brstiti i starije lišće.

Znade se vješto kriti, ako je uzbunjen. Ukoriš li ga i položiš na dlan, micati će se na skokove, kao da je srdit. Odatle ga je Niemac nazvao Springwurm, t. j. crv skakavac.

Svoj štetonosan rad nastavi on sve do polovice i do konca mjeseca julija. Tada je već podpuno izrasao, pa sa nekoliko konaca zaprede suh list i nješto savije, povuče se u taj svitak i u njemu pretvori u kukuljicu. Za kakova 2—3 tjedna izvuče se iz kukuljice leptir. Krila ima rdjasta; preko prvih krila povlače se dvie tamnije pruge, čemu se pri korjenu pridružuje još i jedna pjega, ženka je nešto veća i smeđje-crvenih prednjih krila. Leptir ovaj živi 15 dana. Po danu miruje sakrit med lišćem, a pod večer veselo oblieće. Tri ili četiri dana nakon oplodjenja, ženka potraži najnježnije lišće, pa na njegovom licu poreda svoja mnogobrojna jaja poput kore ili pločice. Iza 15 dana izvale se iz tih jaja maleni crvići, koji ne brste lišće, nego puze do kraja lista, pa se spuštaju na tankih nitih poput pančine na niže djelove trsa, onda plaze dalje u pukotine kore, gdje se zapredu i, kako smo rekli, u tom stanju prespavaju zimu.

Ovaj se crv obilnije javlja u dolinah i ravnicah, nego li po briegovih, i reć bi, da neke loze voli, te je radje brati, nego druge. Našli su ga takodjer na cviecu i na grmlju.

U naravi ima mnogo neprijatelja, a najviše medju osami, od kojih neke nesu svoja jaja u njegove gusjenice. Od tih jaja izvale se crvići, koji unište savijačevu gusjenicu. To je glavni uzrok zašto se tako često ne umnožavaju u velikom broju.

Gdje se pojave u velikom broju i stanu po vinogradu harati, mora si i sam vinogradar pomoći, te tamaniti. Mnoga se zato sredstva preporučaju; evo jih nekoliko:

a) Sabiranje i izgaranje lišća, na kojem su leptiri jaja snesli ili na kojem su se sabrali crvići što su se iz jaja izlegli.

b) Lovljenje leptira onako, kako smo kazali za lov leptira od moljca.

c) Polaganjem jastučića od slame ili takova šta na dno rozga, t. j. ondje gdje se rozga od ponja diele, i to prije nego se crvići spuste, da prezime. Oni se ovdje zapredu, te jih se onda skupa sa slamom izgori.

d) Škropljenje raztopinom bubača ili duhanskog izvorka (ekstrakta), kako smo to kazali za moljca.

e) Polivanje starih panjeva vrelom vodom.

f) Kidanje i izgaranje prvih pupova, na kojih se crv pojavi.

Najbolje od ovih sredstava je polievanje ponjova ili čokota loze po zimi vrelom vodom. Treba ju kuhati u vinogradu i manjimi posudami raznašati po vinogradu. Ima već u ta svrhu posebnih peći za kuhanje

vode i posebnih posudica za polievanje. Kad nema mnogo crva onda je bolje loviti leptire i sakupljati crve.

Treba biti uviek na oprezu, jer gdje se je jedanput pojavio, biti će ga svake godine više.

Zadnje vjesti.

Prijateljem biskupa Nagela preporučamo, da pročitaju „Piccolo" od 16. o. m. U nutri će naći glas o novom slavnom djelu „dobroga" Nagela, vidjet će, kako njegovo srce „kuca" za naša svetinja — naš crkveni jezik. Neka uzmu „Piccolo" v ruki, pak neka vide kako se čifuti i framasuni s razlogom vesele nad tom novom izjavom „dobroga" biskupa. Neka to pročitaju prijatelji tudjinca biskupa, pak neka ga slobodno hvale i u zvezde kuju. Prosto im! Mi ćemo pak sjećajuć se mile i svete uspomene naših pravih, narodnih biskupa Dobrile i Sterka uzdahnuti po tisući put: Perditio tua ex te, Israel!

Nesreća zadesila je čestite obitelji Šepića Tometovih iz Donjega Rukavca. Utorak, 23. o. m. umro je naglo u Zepče u Bosni Ivan Šepić-Tometov, koji sa je tamo bavio trgovinom liesa.

Pripovieđaju, da se je na njega srušio voz liesa, nu stalnoga se ješte ništa nezna. Ražalošćenoj obitelji naše saučešće.

Sokolaši iz Voloskog-Opatije, koji žele ići na zabavu, što ju priređuju Sokolaši na Sušaku, moći će se odvesti na Rieku u 4 sata po podne. — Braćo Sokoli svi na Sušak!

Br. 3726.

Razpis natječaja.

Uzljed jednoglasnog zaključka občinskog zastupstva od 17. augusta 1904. razpisuje se ovime natječaj na mjesto tajnika kod ove občine, sa godišnjom plaćom od 1600 kruna, eventualno i na mjesto kancelista, sa godišnjom plaćom od 1000 kruna, koja će se dotičnima izplaćivati u anticipatnih mjesečnih obrocih, iz ovdašnje občinske blagajne.

Izmedju molitelja dati će se prednost onima, koji se izkažu sa podpunom praksom u občinskim poslovima, dotično onima, koji u kojoj god občini službuju.

Od molitelja traži se podpuno poznavanje hrvatskoga, kao uredovnóga, po mogućnosti talijanskoga i njemačkoga jezika. Molbe neka se podpisanome pripošalju do 7. septembra 1904.

Kastav, dne 18. augusta 1904.

Občinsko glavarstvo

načelnik:
Jelušić.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu usljed nabave velike množine: 1 par **muških cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **muških**, 1 par **ženskih modernih cipela**, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva **4 para samo za K. 5·50**. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Oglas.

U nedelju na 14. augusta t. g. otvorio sam u svojoj novoj kući na Fortici (Aurora-Höhe(kod Varljeni

Restauraciju

Ista će biti obskrbljena izvrstnim domaćim i dalmatinskim vinom, nadalje frišćkom pivom i dobrim svakovratnim jelom.

Slavnomu občinstvu preporuča se za što veći i brojniji posjet.

Ivan Uljanić.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudolfin

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna posłaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinjih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodju sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 5/$_{0}$ double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Nuvost), 1 par boutona od similibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za stare i mladu, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Franu Bassan u Lovranu; Antonija Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Franu Forranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistеće sredstvo. — **Jedino sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti koriena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam**, pokvarenoj krvi, **napeklini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 kruna**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i kasmola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **zimici, bliedosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorno i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svesbće slabosti, osobito za mlade **žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i predmet, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahku uzimaju, a pri svom razstvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i saista blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula zaryjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz blina i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 kruna.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj**, te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Cieno jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sigurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se komad po 40 filira.

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti likovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Dürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički propisi) točno i savjestno priređuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

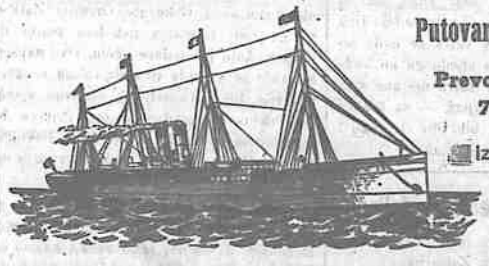

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uloženo iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 35. **Volosko-Opatija, u četvrtak 1. septembra 1904.** **God. IV.**

Maćuhinska vlada.

Svaka pravedna vlada ima dužnost, da jednakom brigom i ljubavi skrbi za potrebe svih državljana. Vlada, koja hotimice ili nehotice zanemaruje stanoviti dio državljana, jednu provinciju, jedan grad ili mjesto, ne zaslužuje podpore naroda. Svi bo državljani imadu napram državi jednake dužnosti, svi imadu pravo da se vlada te države za njih u istoj mjeri brine. Da se austrijska vlada najmanje brine za kulturne i ekonomske potrebe austrijskih Hrvata to je stara stvar. Nećemo ovde navesti sve grehe austrijske vlade napram nam austrijskim Hrvatom, jer bi nas to predaleko dovelo, hoćemo samo, da naše čitatelje upozorimo na kažnjivu nemarnost, kojom obdaruje slavna austrijska vlada naše liepo liečilište Opatiju. Do godine 1882. bila je Opatija zabitno selo od malo kuća. Do tada plaćala je Opatija sveukupnog poreza najviše tisuću forinti. Od godine 1882. dalje počela se Opatija sve to više razvijat, porez počeo je nerazmjerno rasti od godine do godine, tako, da liečilište Opatija plaća sada državi preko milijun kruna izravnog poreza. Od poštanskih i brzojavnih ureda u liečilištu imade država na godinu okolo sto tisuća kruna čistoga prihoda. K tomu dolaze prenosne pristojbe svih bezbrojnih kupoprodaja, koje su se u ovih zadnjih 23 godina u liečilištu sklopile, pristojbe od uknjižbe dugova i slično. Može se ustvrditi, da je država od našega liečilišta primila, od kada isto obstoji, do 25 milijuna kruna čistih.

Pitamo sada, što je vlada učinila u ovo vreme, što je potrošila za liečilište Opatiju? Ništa, a ma upravo ništa! Već se godine i godine traži, moli i prosi, da se uredi opatijsku luku; pomorska vlada, ministarstvo trgovine priznaju, da je to od potrebe, predlože ministarstvu financija odnosni trošak a ovo kaže nemam novca. Svatko uvidja, da je neobhodna potreba da se sagradi jedna paralelna cesta izmedju Opatije i Matulji. Obćina Volosko-Opatija je već pred više godina poslala odnosnu molbu u Beč. Kapetanat u Voloskom i namjestničtvo u Trstu jesu tu molbu toplo preporučili, ali ministar financija kaže: Nemam novca. Je li to pravednost?

Od nas se uzima što se više može, a ne daje nam se ništa. Da slučajno koji od nas imade u crievima koji krajcar, porezne oblasti bi mu ga našle, da od istoga odmjere porez, a kad treba za nas štogod učiniti, kad nam treba štogod dati, onda financijalno ministarstvo za nas nezna. Mjesto, da vlada u vlastitom interesu podupira napredak i razvitak liečilišta, ona sve to sprečava. Pravo je rekao jedan liečilištni gost, da nije čudo, da austrijska vlada ne čini ništa za liečilište Opatiju, nego da je pravo čudo, da ne imenuje kakovu komisiju, koja bi imala upropastit Opatiju.

U istinu, nijedna i najgora maćeha ne postupa tako slabo sa svojom pastorčadi kako austrijska vlada sa liečilištem Opatijom. Svi mjerodavni faktori u Opatiji morali bi se složiti, da proti tom maćuhinskom postupku austrijske vlade energično prosvjeduju.

Vjera, naše svećenstvo i — biskupi Flapp i Nagel.

Naši članci napereni proti biskupom Flappu i Nagelu navukli su nam dva, tri prigovora od strane naših svećenika. Medju takove prigovore ne ubrajamo žučljive izbljuvotine stanovitih elemenata, koji imaju od svećenika na sebi samo — ruho, mantiju častnu. Nama pred očima stoje pisma vrednih svećenika, u svakom pogledu prokušanih rodoljuba, koji se na nas obratiše pristojnim i prijateljskim riečima, moleći nas, da ne diramo u glavare crkve, da se time ne ruši u narodu vjera, jedina utjeha, što mu još preostala.

Premda mi te naše prijatelje svećenike vanredno štujemo i cienimo, premda je nama njihovo mnienje sveto, ipak smo mi prinudjeni da podjemo i dalje započetim putem. Mi te naše prijatelje shvaćamo. Iz njih govori staleški možda i ponekle pretjerani osjećaj dužnosti. Ali takav osjećaj govori i iz nas i mi mu se ne možemo oglušiti.

Flapp i Nagel su za nas dva crna zloduha — njih se naš narod mora otresti — mora pod svaku cienu.

Zatvarati oči pred njihovim pogubnim djelovanjem, značilo bi, kopati sebi samima grob. Zato mi i navaljujemo. A vjera ga u to ne ulazi. Obiediti nas s bezvjerstva bilo bi i zlobno i glupo. Ali zahtjevati od nas, da mi moramo ljubiti skute i koljena biskupima, što nam ih je na naš zator nametnula nama neprijateljski naklonjena austrijska diplomacija, bilo bi, da se najblaže izrazimo, naivno. Mi a s nama i svi, koji prate naše narodne prilike u Istri, znadu, da Flappa radi njegova nečovječna postupanja protiv našega naroda u poreško-puljskoj biskupiji, proklinje sve, što je u onim tužnim krajevima naše otačbine, ma koliko sviestno. Kad je tako, zar da ga mi hvalimo?

Nagel! U čemu je on bolji od furlana Flappa? Zar u tome, što se znade bolje previjati? Proučite ona njegova čuvena tri pitanja, što ih je upravio talijanskim kardinalima u Rim, pa sudite. On neće, da se „njegovim mukom" prekršuju crkveni zakoni . . . Nije li to ćuška onim našim svetim pokojnicima Dobrili i Šterku? A ono o „zloporabama", nije li i ono druga ćuška onim našim svecima?

Oni su svojim „mukom" puštali, da se „prekršuju crkveni zakoni" a puštali su, da se razne „zloporabe" i dalje vrše u hrvatskim crkvama ove biskupije. Ergo, ti su biskupi po Nagelu, zaslužili, da im se uspomena zatare i to zato, što to nisu bili biskupi, koji bi bili morali paziti na točno vršenje crkvenih zakona kao on — Nagel, već su to bili biskupi, koji su hotice uvadjali „zloporabe". Ta nije li „zloporaba" slavna knjiga Dobrilina „Oče budi volja tvoja", koju je opet sa svoje strane pokojni Šterk proglasio liturgičnom knjigom za ovu biskupiju? Nagel toga ne bi učinio — Bože sačuvaj, ali ne s toga, jer to neće Bog, već zato, što to ne trpi nemačka diplomacija i njezine skutonoše, rimski kardinali.

Biskup Nagel ide još i dalje. On veli, a to da su mu poručili oni iz Rima, da se papinski blagoslov ima umirućemu podieliti samo u latinskom jeziku. Svak vidi, da je to sama po sebi velika glupost — i da se to skroz protivi ne samo zdravomu razumu, već i samim temeljnim istinama kršćanske vjere. Bog, koji je tako velik, dobar, milostiv i sveznajuć, On, to najuzvi-

---

Podlistak.

Spod nesrećne zvezdi.

Piše: Bižan Šapulić.

(Nastavak.)

Jedno zapolnen sam nabijal va konobe bačvi, kada ti temu ne beše, priševrdljini k mane mat, pak mi reče sva vesela:

— Mali! Još nisam bila nikad tako srećna kako sada.

— Ča ste morda na lot dobili?

— Još i više, nego na lot. Našla sam ti mala baš kakova ti se šika.

Da vam pravu istinu rečem, na ove njije besedi me je valje neč va nedreh zaškakljalo, pak ju brže bolje zapitam:

— Ka je to?

— Kovačeva Tonka.

— Ala sve streli! — zakričim, i pobojac mi valje s ruki pade.

— Ča je? Ča ni morda fanjska malesina?

— Tri sto vragi! Prve ću poć po glave va Preluk, nego se za nju oženit.

— Mali ne supdi. Kade ćeš nać bolju priliku — reče mi mat.

— Mamo! ja je neću ni za vas svet.

— Muči no. Sve ne moru bit najlepje. Ča ćeš sinko, kada njoj ruki zlata valjaju, kako deju ljudi. Pak ima neč i pod palcem.

— Draga moja mâ, svaki svoju zna. Ja znam to, da nje neću oženit, pak makari ako se vas svet nasadi na — glavu.

Za pravo reć, još njoj nisam nikad ovako mužki zabrusil, zato njoj se je to grdo videlo, pak je počela plakat, a ja pak od jada sam počel mlatit po pobojce, da su sve obruči pucali. Najzada mi je bilo materi žal.

Kada smo se jedan i drugi mrvu umirili, reče mi sopeta mat:

— Čaješ mali! Nisam nora ni pijana. Ovo su ti moje zadnje besedi: al oženi Tonku, al ja grem k ćere, pak skrbi s gruntom kako te volja.

Ča ću, ča neću?! Va ovoj mojoj veloj nevolje prišla mi je po volji božjoj na pamet četrta zapoved božja, ka govori: „Poslušaj oca i mater i svakoga starejega od sebe, ako želiš dugo živet na ovem svete, a na drugem uživat kraljevstvo nebesko". Ove besedi su me tako za srce sjile, da sam valje rekal matere:

— Dobro je mamo! Na slavu božju, ću ju oženit.

Vam će se morda dragi moji ljudi, čudno videt, da sam se toliko otimal ženitbe s Tonkom Kovačevum. Da imam njiji „ritrat" bim vam ga pokazal, pak neka bil ja drugi, ako mi ne bite pravo dali. Lego kada nimam „ritrata" ću vam ju provat naštampat — s besedum.

Ste videli kada bukaleticu, na kakovoj uža bit napisano: „Bevi Nina". No, na sploh rečeno, onakova je bila ta moja narečena Tonka. Ma, baš prava Tonka! Ne bilo, ako ne va kukeh, na ke bi se moglo obesit ne kuharicu, nego, pomozi me, i kablić. To vam je sve neč bilo krompasto i štrambasto, da je nogi za sobum vukla, kako da nisu njije, a valjala se s kuka na kuk, kako bisagi na tovare.

A opanki pak! Na moju grešnu dušu s postelji bim bil mogal po glave va nje skočit. Život pak je imela, da ni čovek pravo znal, ako ima s preda al zada — prsa. A glava! Znate kakova je tikva, ka na stene prisori? Ni tunda ni pinkasta, već neč po pet neč po šest. Takovu nekakovu glavu je i ona imela. Doložite k ovakovoj glave još kako mesečinu obraz, na sred kega frči nos kot jedan — fažolić i one ardašne oči, s kemi je gledala kako žaba spod postola, pak param, da mi je nećete — zavidet. A zajik! Ah, mila ti ga majka, baš i on je falil! Ja param, da ga je svakako imela barem koliko i — krava repa. Vidite, takova napast je bila.

Aj brižan čovek, ki se mora ženit na tuji gušti. Ovde ne valja ona starinska: „Nije blago ni srebro ni zlato, već je blago što je srcu drago".

I tako za matere ugodit, oženil san Tonku. Kada smo šli va crekav, param da sam se držal kako telac, kada ga va mesnicu vuku. Komać smo pak doma prišli, šal san se probuć, stavil zavojci, pak sam šal dreto za repu kopat. A kopal sam brate kako da mislim sva svoju tugu i žalost onde zakopat. Tonku pak sam pustil samu s materum, neka se je mat na mire do mile volji — nadiši.

Tako sam vam ja bil od sada naprvo ni kuhan ni pečen, ni muž ni mladić.

(Svršetak slied.)

šenije biće, da će se kapricirat na tome, da se umirajućega mora odpraviti a ovoga svieta samo latinski, drugačije, da mu duši nema pomoći.

Ostala dva pitanja i odnosni odgovori su ne manje smiešni. Nego ostavimo to. Iznašajuć ovakove budalaštine, pa makar poticale one i od samoga sv. zbora, mogla bi se doista utući vjera u narodu. Mi smo ovoliko iznieli, da se vidi tendenca — (koja je inače tako prozirna!) svih tih Nagelovih pogubnih novotarija.

Naše čitatelje pak upućujemo na dičnu „Našu Slogu", koja donaša o našoj svetinji, o crkvenom našem jeziku preliepu raspravu. Što se pak tiče naših napadaja na biskupe Flappa i Nagela, mi osim rečenoga izjavljujemo još i ovo: Mi smo na dobrom putu i ne bojimo se ničesa.

Talijanski „uzor-svećenici" su u svoje vrieme podgrizli život našim narodnim svecima Dobrili i Šterku, pa za to nije nikoga zaboljela glava niti ih je zato djavo odnio. Valjda neće ni nas.

Domaće vjesti.

Istarski zemaljski sabor sastat će se, reć bi, oko 22. septembra. Valjda u Kopru.

Namjestnik Goess. Već dulje vremena govori se, da će se naš namjestnik va Trste zahvalit na dosadašnjoj svojoj časti. I mi smo donašali te vijesti, ali njim nismo vjerovali puno. Sada i službeni list „Triester Zeitung" donaša tu viest, a s njom i mnogi drugi ugledni bečki listi. Od tega se more zaključit, da Goess — putuje. Dobar put želimo mu mi, a s nami i svi Slaveni ovega našega kraja.

Govori se, da bi ga imel nasledit barun Handel, sadašnji namjestnik va Dalmacije. To je drugi ptič — iste farbe. Za nas il ovako il onako: Todore svaki dan to gore.

Sokolska svečanost na Sušaku. U nedelju, dne 28. augusta priredili su primorski, senjski i puljski Sokol na trgu pred sušačkom gimnazijom javnu vježbu sa pučkom tombolom, razsvjetom, pjevanjem i tamburanjem. Dio čistoga dobitka namienjen je bio gradnji „Sokolskog Doma" u Puli. U 3 sata popodne došli su na Rieku puljski Sokolaši, njih 25 na broju, te ih mnoštvo naroda dočekalo i pozdravilo na mulu. U 3½ sata po podne dodjoše senjski Sokolaši i izletnici. Na mulu Adamić dočeka ih mnoštvo svieta, primorski i puljski Sokol, te svi ukupno krenuše na mjesto svečanosti. Ova sama započme javnim nastupom senjskog Sokola, izvadjajuć pod vodstvom vrstnog učitelja gosp. Julija Scarpe, razne proste vježbe. Zatim nastupiše i puljski Sokolaši, te oba Sokola izmjenice proizvadjaše uprav krasno razne vježbe na spravama. Nakon sokolskih vježba bila je tombola, razsvjeta, vatrometi i koncert. Ova je svečanost bila dobro posjećena. Na istu došlo je takodjer 15 Sokolaša iz Voloskoga-Opatije sa svojim starostom na čelu. Vidjelo se i više drugih gostova iz Opatije, Voloskoga, Kastva, iz hrvatskog Primorja. Bio je takodjer dični naš zastupnik prof. Spinčić. Upalo nam je u oči, da na svečanosti bijaše vrlo malo riečkih Hrvata. Ipak je Sokol bar takovo društvo, koje zaslužuje svačiju podporu.

Prvi ovaj javni nastup senjskog i puljskog Sokola ispao je na obće zadovoljstvo, te neka to bude Sokolom pobudom za ustrajni rad. Preporučili bi svim rodoljubom, da svojski podupiru nastojanje puljskog Sokola za gradnju vlastitog Sokolskog doma.

Bjesnilo riečkih kalabreza. Nedavno bilo je na Rieci steklo nekoliko pasa, pak je magistrat uveo pasju kvarantenu. Pasje bjesnilo na Rieci čini se da je prestalo, ali nastupilo je drugo, daleko pogibeljnije bjesnilo biva ono riečkih kalabreza. Sudimo to po pisanju riečkoga „šornala" „Oče de popelo" od nedelje 26. pr. m. U tom broju obara se riečki piskaralo na riečki magistrat, što dopušća, da se po Rieci pribijaju i hrvatski oglasi. Makarski Sokol dao je najme na Rieci pribiti svoj hrvatski oglas o svečanoj proslavi posveta društvenog barjaka. Veteransko društvo u Opatiji dalo je na Rieci oglasiti hrvatski, talijanski i njemački svoju svečanost od 28. pr. m. Radi toga bies riečkih Kalabreza. U tom članku nazivlje riečki gomilar Opatiju „luogo d' imbrogli", Opatijce, Dalmatince i Senjane nazivlje „Forestieri senza creanza", „Ospiti ineducati". Sve to radi dvih, trih nedužnih rieči tiskanih u hrvatskom jeziku. Doista slabo mora stojat talijanstvo na Rieci, kad mu od par oglasa hrvatskih prieti pogibelj. U ostalom opažamo, da talijanstvo na Rieci reprezentiraju: kapulari, lumbrelari, stanjari, gue i slična bagaža, koja se je iz Italije gladna i žedna naselila na Rieci, gdje bi sada htjela zapovjedati urodjenomu hrvatskomu pučanstvu. Da nema Hrvata na Rieci i u okolici, navlastito u hrvatskom Primorju, sva bi ta talijanska fukara, koja ima na Rieci trgovinu u rukama, krepala od glada. Dužnost je svih Hrvata, da se služe samo kod hrvatskih trgovaca na Rieci i kod takovih, koji poštuju naš jezik i našu narodnost. Nedajmo za Boga dobitka našim krvnim neprijateljima.

Veprinačke stvari. Šarenjačka većina veprinačkega občinskega zastupstva odlučila je pred par let, da se ima gradit vozna cesta iz Veprinca preko Poljan do erarske ceste v Ičićeh. Ovo leto počela se je ta cesta gradit i občina je poverila gradnju te ceste Vicku Dubroviću-Slocariću, koji ni nikada gradil nikakove ceste i ki se razume va ceste kako i tovar va muziku. Se zna, Slocarić je prijatelj i pajdaš Anžula, Krstića i Gregota, pak je tu odlučilo prijateljstvo i morda još ča . . . . . Občina će imati cestu na ku će morat trošit tisuća i tisuća na leto, a sve krivnjom šior Anžula i njegovega škrivana. Za sada gradi se cesta samo od Veprinca do Sv. Petra va Poljanah. Za ta kus ceste posudila je občina Veprinac 40 tisuć fijorini. Sada pak misli šior Anžulo zidat tu cestu dalje od Sv. Petra do Ičić-a, za potrošak posudit 60 tisuć fijorini. Doznajemo sa pouzdane strane, da će se ta posuda od 100 tisuć forinti osegurat na veprinačku šumu. Tu bi se moglo jako lahko dogodit, da Veprinčani zgube svoju šumu, koja njim je hrana i življenje. Na 100 tisuć forinti treba plaćat na leto 5 tisuć forinti interesa, a od kuda će ga veprinačka občina plaćat? Neće se moć plaćat interesa, pak će poć veprinačka šuma rakom zviždat. Gradit ceste je dobro i korisno, ali samo ako su te ceste svim občinarom od koristi. Ova cesta iz Veprinca do Ičić neće bit upravo od nikakove koristi puku, pak je smrtni greh za takovu cestu trošit tolike tisuće. Dug je slab drug. Joh ti ga čoveku, joh ti ga občine, koja mora dug delat. Nego ako se dug dela za stvar, koja je od obće koristi, koja je potrebita i koja će nosit občine nekakov dobitak ni niš slaboga. Ovako će pak imet Veprinčani jednu nepotrebnu cestu, 100 tisuć duga i mogućnost, da radi tega duga izgube svoju lepu i bogatu šumu. Sve to samo zato, da se zadovolji nekoje Poljančane, koji tamo zdrže talijanski partid. Mi smo vavek predikali, da će talijanski partid bit propast veprinačkega puka. A Vi Veprinčani odprite jedan put oči. Ne budite od zada zapućeni. Vaš župan i vaši talijanski suci vrte vas kako Talijan medveda na konope. Mislite malo svojom glavom i odtresite se pijavic, koje će Vam izsisat krv i mozak. Pomislite, da će Vaša deca proklinjat Vas, da niste znali ni hteli odvratit nesreću, koja će segurno morit.

Biskup Nagl na djelu! Piše velevrednoj „Našoj Slogi" iz svećeničkih krugova:

U biskupskom tršćansko-koparskom listu „Curia Episcopalis" od mjeseca srpnja i kolovoza str. 107. br. 75. P, čitamo: Biskup Nagl, da se ne bi njegovim mukom zakoni prekršivali crkveni i da se ukine uvedena zloporaba, što ju je pronašao prigodom svog posjeta po biskupiji, upravio je tri pitanja sv. zboru obreda u Rim, i to:

1. Da li vjernici, kako sada većinom biva (reci u hrvatskim župam) mogu dobiti papinsku odrešenje za čas smrti ako im ga se podieli u njihovom jeziku?

2) Da li se može dopustiti, da poslije podizanja kod mrtvačkih sv. misa na mjesto „Blagoslovljen" mogu se pjevati litanije za preporuku duše il lauretanske, i tako biva misa čitana. K tomu, da li u dnevnim pjevanim sv. misam poslije „Credo", može svećenik čitat sv. misu do praefatio?

3) Da li svećenik u jeziku puka govoreć brevir kao n. pr. o Božiću, mrtvački oficij itd. ujedno s pukom il litanije svih svetih u prosne dneve mora opet izreći u latinskom jeziku?

Rim je odgovorio na 1) Negativno ili ničeno, jer je papinski blagoslov strogo liturgični čin. 2) Negativno, jer je to (abusus) zloporaba, koja se mora ukinuti. 3) Ječno (affirmative), jer se je obvezalo govoriti samo u latinskom jeziku.

Biskup Nagl razjašnjuje 1) Sv. zbor obreda zahtjeva u stvarim strogo liturgičnim i u podjelivanju sv. sakramenata latinski jezik. I u današnjim okolnostim naših biskupija papinski se blagoslov ima podieliti u latinskom jeziku, inače ne koristi vjernikom. To nek se puku protumači. 2) Kod pjevanih sv. misa dnevnim il mrtvačkim, nesmije se pojedine djelove ako i kratke tiho govorit, izpustit il čitat. 3) Stroga je dužnost svećenika izreći brevir u latinskom jeziku, jer inače ako je nadarbenik, ne ima prava na plodove nadarbine.

Na mjesto da biskup Nagl pusti stvar „statu quo" dok se ne rieši pitanje jezika, on ne ima prešnijeg posla već da zatre pod plaštom Rima, jer sam ne ima vlasti, i one ostanke ostanaka naših prava. Dakle od sada u kut sa hrvatskim ritualima; papinski blagoslov, podieljivanje sakramenata mora se podielivat u latinskom jeziku.

Litanije — koje se pjevale u hrvatskom jeziku — za preporuku duše kroz svetu misu, od sada se ne smiju. (Bi, da bi bile latinske). Napokon, da svećenikom otežća dvoje recitiranje brevira, il da ih tim, dakako mlohave, privede na recitiranje brevira u latinskom jeziku, oficij na Božić, mrtvački, litanije u prosne dneve moraju se izgovarati u latinskom jeziku; pa onda s pukom hrvatski u obhodu il crkvi. A što će na novotarije narod? Što narodno svećenstvo? Mari li zato biskup Nagl? Mari li on koliko proklinjanja, kolika zanemarivanja crkve, kršćanskih pobožnosti, sakramenata? Dà, mirna mu je savjest!! Eto Vam, vi lahkovjerni, koji mu sve do sada vjerovaste, odkrio je svoju ćud; svoj pravac kojim će ići. Veliki i nesmrli papa Lav XIII. o svom trošku pod redakcijom sv. jeronimskog kanonika blagopok. Dragutina Parčića izdaje glagoljački Misal i hrvatski Ritual (1893.) Al dà, drugčije je obzorje bilo pred očima nesmrlom Lavu XIII., a drugo diplomatu Naglu. Zaključujem bolnim srcem: „Tužna Istro što si dočekala, da te biskupi tudjinci raznarodjuju!

Talijanski patriotizam. Tršćanin Adolfo Conighi darovao je prigodom smrti svoje kćeri Clelie, zloglasnoj „Legi Nazionale" 54 tisuća kruna pod uvjetom, da tekom jedne godine sagradi i otvori legine škole u Sv. Ivanu od Šterne, na Livadama i u Rakliu kod Barbane. U Livadama obstoji već nekoliko godina družbina škola, koja je ove godine bila proširena na dvorazrednu. U Sv. Ivanu od Šterne i u Rakliu baš sada gradi družba svoje škole, koje će biti doskora dovršene. Sva tri sela su čisto hrvatska, pak je upravo bezobrazno, da lega tamo otvara škole. Do sada nije lega znala za one siromašne kmete bez škola i učitelja. Sada, kad je družba tamo počela djelovati, sada treba da lega zabode svoje paklenske prste. Conighi je najme pitao ravnateljstvo „Lege", da mu javi, koje legine škole bi bile najpotrebitije, a ravnateljstvo se požurilo odgovoriti mu, da su najpotrebitije tri gori spomenute škole. Po tom se vidi, da „Lega" nema svrhe, da svojimi školami podnašaje neukoga i da ustraja škole za Talijane, nego da svojimi školami potalijančuje hrvatsku djecu. To je upravo sotonsko delo. Da je naš narod u Istri srietan kako nije, ne bi ni jedno diete polazilo te legine škole makar njim Talijani davali bombone.

Ratno brodovlje, koje se sada nalazi na Rieci, sastoji se od ovih brodova: „Habsburg admiralka", 8.360 tona, 43 topa; „Arpad" 8.300 tona, 43 topa; „Babenberg" 8.300 tona, 43 topa; „Monarch" 5.600 tona, 30 topova; „Wien" 5.600 tona, 30 topova; „Budapest" 5.600 tona, 30 topova; „Zenta" (krstaš II. reda) 2.300 tona, 20 topova; destroyeri „Satellit", „Komet" i „Meteor"; torpediniere: „Pyton", „Ligyš", „Bussard", „Nelhe", „Uchu", „Ibis", „Reiher", „Flamingo", „Secretär", „Harpi", „Gaukler".

Zapovjednikom ovog brodovlja jest contreadmiral Julij vitez pl. Ripper na ladji „Habsburg". Uz njega zapovjeda jednim odjeljenjem contreadmiral pl. Beck na „Monarchu". Momčad broji ukupno oko 4000 mornara i 268 častnika.

Ča stori nesrećna ljubav. Va Buzete bila je mlada divojka od jedno 21 leto. Zvala se je Antonija Bešan. Starejі su nju naganjali, da neka se oženi s nekim Silvestrom Cerovcem, s mladičem od 19 let. Ma Antonija je ljubila drugega i kadagod bi ju Silvester pital, ako će mu bit žena, ona bi se s njim samo rugala. Tu prva nedelju pozval ju je Silvester na račun, pa kad ga je Antonija i opet odbila, zarinul je on va nju nož i zadal joj više rani od kojeh je i umrla. Na to se je Silvestar sam prijavil žandarmeriji.

Idiotizam va Lovrane. To je neka nova bol, ka se je, reć bi, va Lovrane strašno razširila i zahvatila mlado i staro, muško i žensko. Sintomi te boli opažaju se već od više vremena. A kako obično biva akompanjuju ih i neke bedaste „fisse ideje". Jedna od tih „fisih ideja" vam je ona nesrećna beseda: Laurana. Vidite, ima va Lovranu takovih idiota, ki su sebe va glavu zatukli, da se Lovran mora zvat Laurana. I počeli su tako pisat, dapače i oficiozno. Carsko kraljevske oblasti, videć tu pogibeljnu maniju svojeh tesneh prijatelji, lovranskeh poperdili, provali su svi modi i maniere, da ih od te fisse ideje zleče. I svakako su njim govorili. Ma ne mojte, ljudi božji, naše mesto se zove Lovran a ne Laurana, nemojte, nemojte . . . Ma naši poperdili ni čut. Ovi su oblastim odgovorili, da oni će zvat Lovran Laurana, pak Bog teta Jele!

Goveran va Trste, kad je to čal, razjadil se je i spuknul je Lovrancem crno na belem, da se Lovran ne sme zvat Laurana nego Lovran. Kad su to dočuli lovranski idioti počeli su skakat kako munjeni. Mi ćemo da se Lovran zove Laurana, Laurana, Laurana! Ča će sada lovranski kapi od komuna? Pobojali su se, da ne bi njihovi „concittadini idioti" još i jače ponoreli, pak su zato sazvali napošnu sedutu od raprezentanci, kade su c. k. oblastim oštro zabrusili, da se Lovran mora zvat Laurana i nikako drugačeje.

Ča će sada c. k. oblasti? Da copnu va prah pred lovranskemi idioti? To nikako. Ča bi onputa valjala njihova autoritàd? Oblasti su dakle zakjučile, kako čujemo, da će ostat kod svoje prve odluke. Ale od straha, da ne bi na taj novi „rišato" lovranski poperdili zazbilja ponoreli, odlučila je oblast za svaku regulu poslat va Lovran jedno par vaguni „de camize de forza".

Svega po malo.

Nove zlatne mine u Japanu? Čituti svih narodnosti složili su se, da pomažu Japance proti Rusom. Sada hoće, da Japancem podignu kredit, te su razrubili po cielom svietu, da su se u Japanu pronašle nove mine zlata od kojih da će se dobiti do tri miljuna lira šterlinga zlata. Koji ne vjeruje, neka ide u Japan ovedočiti se.

Kolera va Perzije. Va Perzije hara kolera na strašan način. Misli se, da je pomrlo već oko 200.000 ljudi. Samo u Teheranu umrlo je do 30.000 ljudi. Svi perzijski listovi prestali su izlazit.

Orkan va japanskom moru. Na jednom dielu japanskog mora je ovih dana bjesnil strašan vihor, ki je uništil 56 kuć i potopil 147 brodi. Mnogo je ljudi zaglavilo.

Ovako se govori. Va nekem meste va Magjarskoj prezentirali su vojnici pred svojim kolonelom. Kad ih je svih pregledal stal je pred njih i pital ih je, ako se imaju na ča potužit. Čim je to zrekal, stupila je iz reda vanka jedna kumpanija soldati i potužila se na jednega oficiala i na kapurala, ki da s njom zlo postupaju. Tu je tužbu kolonel zel do znanja, i odredil, da se i oficial i kapural stave pod istragu. Tako se govori. Kako bi se naši ponesli puli takove prigodi? Mučali bi i Bog teta Jele! Naši ljudi kako da su stvoreni, da drugi po njih gaze i maste. Žalostno!

Organizacija devica. Device va Košice (Magjarska) odlučile su osnovati društvo svih socialističkih služavki, ko će se zvat „Svjetlo". Konstituirajuća skupština obdržavala se je ovih dana. Glavnu riječ vodila je kuharica jednega odvjetnika, ka je u jednostavnom govoru prikazala stanje služkinja tako ganutljivo, da je slušateljstvo od 100 služavka plakalo. Govorilo je više služkinja, a na koncu se stvorili zahtjevi služavka: Poslije 8 sati na večer ima svaka služavka bit slobodna, more po volje izać i mora dobiti svoj ključ od kućneh vrat. Zakon neka čuva njihov moral najoštrijimi kaznami. Imaju im se uredit plaće, Bajle se mora dozvolit, da same sobom i svoje dojenče. Mora se dozvolit, da zaručnika ili rodjaka moru primat u svako doba dana. Kao ravnopravnim gradjankam mora se dozvolit, da služavka jede sa gospodarevom obitelju. Svoje te zahtjeve sastavit u memorandum i predložit ih gospodarom. Ako se ovi neće uvažit, proklamirat će sveobći štrajk. Pokretu se pridružilo 300 služavka svake vrsti.

Pomilovanja u Italiji. Prigodom predstojećeg poroda talijanske kraljice bit će podieljena razna pomilovanja. Ministar pravde pripravio je dva dekreta pomilovanja, jednoga za slučaj, da se porodi prestolonasliednik, drugi za slučaj, da se porodi princesa.

Koliko se ljudi izseli u Sjev Ameriku. Po službenom izvješću amerikanske vlade u Washingtonu doselilo se u mjesecu junija ove godine u Sjed. Države 73 tisuće 454 doseljenika, to je 25 tisuća 376 manje nego lanjsko leto u istom mjesecu.

Japanski general Kuroki — Poljak. Već dugo vremena pišu novine, da je znameniti japanski general Kuroki, koji se sada u Mandžuriji ogledava sa ruskim generalom Kuropatkinom, porieklom Poljak. Čini se, da je to zbilja istina. Neki nečak Kurokijev, Jahoasse Ošima, koji sada uči u Berlinu, izjavlja najme u „Berliner Tageblatte", da je general Kuroki sin poljskoga plemića Kurovskoga, koji je god. 1831. iza velike poljske revolucije pobjegao najprije u Paris, onda u Tursku a odavle na Borneo. Kasnije došao je u Japan, gdje se je oženio za jednu Japanku i promienio ime u Kuroki. Sadanji general Kuroki je sin iz toga braka.

Moderna ljubav. Neka bogata amerikanka, žena nekoga glasovitoga liečnika iz Newyorka, došla je pred malo vremena u Pariz i tu se upoznala s nekim vrlo elegantnim gospodinom, koji joj se je predstavio kao vicomte Dubordiex. Mladi vicomte silno se je zaljubio u lepu amerikanku, pak joj je na sve moguće načine udvarao. Prije nekoliko dana prispjela je ta dama u Anversu u pratnji, naravno, odličnog vicomte-a. Prekjučer je vicomte iznenada navalio u sobu svoje obožavane dame, pak je, u mjesto da padne na koljena pred njom i da joj izjavi svoju toplu ljubav, s revolverom u ruci zaprietio joj se, da će ju na mjestu ubiti, ako mu ne preda sav novac i dragocienosti. Amerikanka je, kao izvan sebe od straha i iznenadjenja, predala svom elegantnom i zaljubljenom kavaliru sve što je od nje zahtjevao. Vicomte je tada pobjegao. Na viku prevarene i razočarane dame dotrčalo je osoblje hotela, ali vicomte-a nije bilo više ni traga ni glasa. Redarstvo je pošlo za njim u potjeru.

Gnieždo zmija. Va francezkom gradiću Bavetu dogodio se ovaj slučaj: Nuz dugi nasip radili su zidari i svoje kapute odložili na nasip, koji je bio od kamenja. Sedamgodišnja djevojčica palirova imala je na ta odiela paziti. Jedan zidarski dečko dolazio je kadkada kroz dan k djevojčici, te se s njome šalio, i slučajno pokrenuo kamenje na nasipu. Najednoć se izmedju kamenja pokaže mnogo zmija. Mladić ih stane ubijati, kad je ubio 23 komada, opazi da izmedju kamenja dižu glave neizmjeran broj otrovnih zmija. Tada dozove brzo ostale zidare, ovi razmaše gnieždo i stadoše ubijati zmije. Ubili su ih preko 400, od kojih je najmanja imala 22 cm. Osim toga su našli u gnieždu 167 jaja od zmija. Grad se silno poveselio tome dogodjaju, jer su zmije ugrožavale poljodjelce, pa je gradsko zastupstvo glasovalo hrabrim zidarima nagradu. Jaja od zmija stavište u stakleni ormar, te ih izložiše gradjanima na ogled. No već drugi dan se jaja otvoriše i po ormaru plazilo 167 malih zmijica. Cielu tu zbirku dat će grad jednom pariškom muzeju, jer su zmije najotrovnije vrsti.

Načovječan otac. Va Kamnike je neki Schillinger zajedno sa svojim mladjim sinom navalil na svoga starijega sina Augusta, pak mu je zadal štapom dvanaest smrtonosnih rana. Uzrok napadaja leži va obiteljskeh interesih. Otac i mladji Schillinger su zaprti.

Tužna statistika. Va Londone se izgubi svake godine velik broj ljudi, a da im nima ni traga ni glasa. Po izviešćeh londonskog redarstva izgubilo se je god. 1902. iz Londona 33.413 osoba, od kojeh je nadjeno samo 17.326. Za 16.087 osoba dakle ne zna se od onda niš, kako da su va zemlju propale. Te su se osobe ili utopile, ili su pale žrtvom bog zna kakovog zločina, ili su same sebi život oduzele ili odputovale u kakvi daleki i pusti kraj svieta, kade ih je smrt iznenada našla.

Diete s dvie glave. U Nagy Szent Miklosu u Ugarskoj rodila je neka seljakinja diete s dvie glave. Jedna je glava sasvim normalna s očima, ustima, nosom i usnima, ali bez obrva i kose. Na drugoj glavi, koja je nešto manja, fale nos i oči, a na mjesto usta je mala rupa. U pogledu spola nije diete takodjer normalno, pa se misli, da neće moći ostati na životu.

Opasni djeveri. U Americi ne biraju zaručnici tako lahko djevere kod nas, jer su djeveri onde vrlo opasni. Tamo najme vlada moda, da se zaručnice zaljube u svoje djevere. Nije se tek jedanput dogodilo, da je djever pobjegao sa zaručnicom prije ili poslije, nego što ju je vodio pred oltar. Poslovodja jedne ugledne tvrdke u Americi oženio se nedavno sa liepom djevojkom. Deset dana iza vjenčanja morao je muž u poslu odputovati. Vrativši se, nadje svoje gnieždo prazno i saznade, da je njegova ženica sa svojim djeverom otišla na — ljetovanje. On je odputovao onamo i našao mladi par upravo kod zajutarka. Naklonio se svojoj ženici i ironički je pitao za zdravlje. Gosti se izvrpoljiše. No žena ga proglasila ludim, te tvrdila, da joj nije muž, nego onaj, koji s njome sjedi kod zajutarka. Našao se medju gostima prijatelj mužev, ovaj izjavi, da je nadošlica doista njezin muž. Na to gosti ustadoše protiv djevera i prisiliše mladi par, da ostavi dvoranu, a muž je zatražio razstavu.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Dubašnice na otoku Krku.

Gustomu gostu je za vrati mesto.

Dobroga gosta dobra pogača čeka.

Plati dugi, kad mej ljudi.

Mamuranca zla užanca, ki ju ljubi dušu gubi.

Rana se zliči a brazda ostane.

Dica su kako hljibi u vruja (sad su sad jih ni.)

Ne gljedaj divojko ni riku, ni more, neg gljedaj junaka, ki te hranit more!

Čovik provec interesan, ni pravi kršćan.

Gospodarske vjesti.

Uredimo konobe!

Iza duge, izvanredne suše i iza tuče, koja nas je na više krajeva pojetila, ne možemo se nadati obilnoj berbi ili trgadbi, ali, zahvaljujuć Bogu i na onom što nam daje, dužnost je naša, da ono što ostane spremimo kako treba.

Naše konobe nisu uredjene kako to znanost zahtjeva i kako je imaju veći imućniji posjednici. Teško, da ga u nas ima tko u posebnom odjelu konobe vrije mast, a u poebnom čuva vino. I naši bolji posjednici nemaju u konobi, nego jedan sam odjel, gdje se radi sve. Moglo bi se još trpiti kada bi se konoba držala samo za vino, nego žalibože u najviše slučajeva konoba je skladište, magazin svega i svačesa. U njoj visi šunka ili peršut i slanina; u njoj leži krumpir, repa, tikve i sve što na zemlji rodi; u njoj se ćak u mnogo i mnogo slučajeva i prasac valja. Riedki su koji imaju zidove konobe požbukane i pobieljene, a tlo popločano; ne, zidovi su goli, pa se po njih paučine šire, a pod je od zemlje, pa lahko upija sve i uzdrži vlagu ili radja prašinu. Ne prozračuje se nikada, jer se prozračivati ne može, pa zaudara po svemu.

U takovih konobah ćemo zaman tražiti liepa, čista posudja, bačva i čabara. Kroz godinu se nitko za nje ne brine. Onako otvorene pušta jih se u vlažnom i zadušljivom zraku, te primaju duh i pliesan iliti mufu, koja pak prelazi u vino. Srieč ili „gripulu" se na bačvah pušta kroz godine i godine, misleć, da ona vino poboljšava, a ne vjeruje se, da je ona kako spužva, te upija lahko sve i je uzrok mnogim bolestim vina.

Vino je plemenita kapljа, al i jako osjetljiva, pa ako hoćemo, da svoju plemenitost uzčuva i nam koji liepi novčić donese, treba, da malko pametnije s njom postupamo.

Tko može neka, budi i tankim, zidom pretini svoju konobu u dva diela, pa u jednom neka vrije mošt i tvori novo vino, a u dragom neka sprema vino učinjeno. Ako stiene ili zidovi nisu požbukani, neka je požbuka i pobieli. Tko je ima već požbukane neka odstrani žbuku popucanu i onu koja prieti da će pasti. Svatko neka pak s v a k e g o d i n e pobieli stiene raztopinom od 5 kg. vapna i 5 kg. modre galice u 100 litara vode. I grede, na kojih bačve leže, i klupe i sve što se u konobi drži treba da je razkuženo.

Pod ne smije biti od same zemlje. Takav, kako smo rekli, upija sve i ne može se čistiti. Najbolji je onaj od betona ili od kamenih ploča vezanih skupa sa cementom. Ne smije biti ravan, nego mora visiti za 5 do 10 milimetara po metru.

Na takovom podu voda lahko otiče, pa se laglje pere, a prati treba ga često, osobito ako se što vina prolije, jer inače ovo skisa i lahko se po njem pokvari vino u bačvah.

U k o n o b i n e s m i j e b i t i n i š t a o s i m v i n a.

Niti octa, niti prokisla vina nemojmo u njoj držati.

Vino kroz bačve diše, kako živući stvor, pa ako hoćemo, da nam se uzdrži, dajmo mu prije svega čista, nepokvarena zraka, dajmo mu stan, kakov sami sebi želimo.

Kad smo mu uredili stan, uredimo mu i njegovo pokućstvo t. j. bačve, badnje, lije, kable itd. Ako što nemamo, nabavimo novo, a ako je što oštećeno ili izrabljeno, popravimo.

Bačve i drugo posudje operimo iz vana vrućom vodom i strašimo tvrdom četkom. U prvoj vodi raztopimo pepela, a drugoj dolijmo litar sumporne kiseline na 15 litara vode. Najbolje treba strgati kutove, kutiće i pukotine, pošto se najprije onđje pojavljuje pliesan i razne pogubne klice.

Obadjimo dobro bačve takodjer u nutra. Ima li u njih staroga srieča iliti gripule, ostržimo je, jer će nam ona uništiti i bačvu i vino. Neki pripisuju srieču izvanredne krisposti, dočim je on leglo mnogim i raznim bolestim. Nekoji ga ostrže svake četiri godine barem, a drugi rade još bolje, te izperu svake godine bačvu vrelom vodom i tim vas srieč raztope. Ostržene bačve operu se vodom sa sodom ili vodom sa sumpornom kiselinom, a na koncu vodom sa malo vina. Tad jih se pusti odčepljene, dok se osuše i, ako ne rabe odma, sumporaju se izgarajuć 3—5 grama sumpora po hektolitru.

Trsotoč ili Sipavica.

Trsotoč ili kako se ovuda zove: sipavica (slov.: vinogradski zavijač ili trtjon; talij.: sigarajo o punteruolo; njemački: der Rebenstecher; lat.: rhynchites betuleti) je malena buba, oko 7 milimetara velika. Obično je zlatno zelena ozgora, a crljeno bakrena sa zelenimi piknjami ozdola, ili boje modre ili ljubičaste ozgora, a zelene ozdola. Tielo se sve sjaji. Glava je gladka i svršava u rilo mnogo veće od same glave, a na rilu nosi dva tamna ticala. Mužak je manji od ženke. Liepa je i njezina i sjajna tiela, al ima jako slabu navadu.

U mjesecu maju spare se mužaci i ženke i ostanu kadkad cieli dan spojeni. Oplodjene ženke nagrizaju lišće ili mlade izbojke sve okolo na okolo, tako da se ti izbojci objese na dole i povenu. Na nje polože 3 do 4 bjelkasta jaja, pa sviju sve lišće skupa, kao da bi htjele ta jaja obraniti. Sve izgleda kao da su cigarete. Ako je liepo vrieme, onda njim idje posao brzo, te vidimo u vinogradu množinu tih svitaka. Ako je vrieme kišovito ili puše li vjetar, onda ne mogu raditi brzo i je manje škode. Čim jih je više, je naravski i škoda veća.

Desetak dana kašnje se iz onih jajašca izvale male bjelkaste ličinke, to jest crvići bez nogu. U sredini tiela su kako napuhnute. Ove živu mjesec dana po prilici u svitku, hraneć se njegovimi mešimi djelovi. Tad izadju iz njega i zakopaju se oko četiri centimetara duboko u zemlju, gdje izdube jamicu i pretvore se u kukuljicu. Obično iz te kukuljice bude još prije zime buba, koja onda izadje još na polje, da se nahrani, a čim zahladi se opet povuče u zemlju, gdje prespava zimu, čekajuć proljeće. Nego se dogadja takodjer, da buba u svojem razvoju zakasni i ostane cielu zimu zakukuljena.

Osim štete, koje napravi savijajuć svitke, da u njima sačuva svoj rod, sipavica nanaša škode i hraneć se. Ona se hrani na listu i čini to strugajuć svojim rilcem u obliku ravne crte zelenilo, tako da ostane na listu samo dolnja koža. Ova povene, a za njom i cieli list. Osim lista rado objeda i meso na izperku ili izbojku, kao kad hoće da svije svoje cigarete. Tad ti izperci ili izbojci također povenu i odpadnu. Najveću škodu čine kada stanu objedati i držak grozda; tad su najpogibeljniji.

Moramo se stoga i proti njima boriti, a to ćemo učiniti pobirajuć i izgarajuć one cigarete ili svitke i loveć bube. To je posao što ga mogu svaguše djeca obaviti.

Negdje brane lozu od njezina nagriza, posipljuć ju u mjesecu maju, čim se buba pojavi, sumporom, kojemu je jednom trećinom pomiešano pepela kroz sito prosuta. Buba ne može tada grizti ni izjedati.

I ovdje valja, što smo o borbi proti crvićem rekli, da ju najme moraju voditi svi, jer koja korist, da je uništuje jedan sam, kad u susjedovom vinogradu ostaje leglo, odakle će bube i k njemu?

Ova ista buba ima više braće, koja provadja isti život i nanaša na isti način škode na kruškah, jabukah, šljivah i drugih voćkah.

Zadnje vjesti.

Lovcem na znanje i ravnanje! Lovački klub u Opatiji, kao podružnik lova občine Kastav, umoljava p. n. gospodu lovce, koji žele pristupiti društvu kao člani, neka se prijave podpisanomu u najkraćem roku, da se uzmogne opredieliti broj lovnih dozvola, koje se ima izdati u tu svrhu.

O p a t i j a, 28. augusta 1904.

Lovački klub.

B. Lovačke se karte (dozvole) neće prodavati, jer to zakon ne dopušća, zato onaj, koji želi imati rečenu dozvolu, valja da se upiše kao član.

Rusko-Japanski rat.

Dan za dnevom dohajaju s ratišta vrlo važne vijesti. U srednoj Mandžuriji, oko Liaojana, gdje se nabodi glavni stan ruske vojske, zametnula se ovi dni strašna bitka, koja još traje. Tu se uhvatilo u koštac oko pol milijuna vojske s preko 1300 kanuna. Taj boj su započeli Japanci, da kakogod pokriju velike svoje neuspjehe kod Port-Artura. Krv se na potoke lieva, i premda su Rusi skoro od svih svojeh pozicija protjerali Japance, ipak se oni sve više vuku nazad. Govori se, da će Kuropatkin va dobro utvrdjenom Liaojane ostavit do 35 tisuća svoje vojske. I tako će Liaojan postat za Japance drugi Port-Artur. Medjutim bi se Kuropatkin povukal va Mukden, gdje bi čekal druga pojačenja. Svakako, dogodjaji ovih dana su vrlo važni i od njih će puno zavisit.

Port-Artur, ta tvrda ruska klisura drži se vavek čvrsto. Celi svet, pa i isti čifuti i Englezi priznavaju veliko junačtvo ruskeh vojniki i njihova zapovednika Stössela. I sada, ova zadnja tri dana navalili su Japanci sa svom bjesnoćom na Port-Artur, ali su od Rusa bili uviek suzbijeni.

Od ruske flote, neki su brodi va Tsingtau i va Šangaju, drugi su pak va Vladivostoke i va Port-Arture.

Izpravak.

U članku „Crvići", tiskanom u posljednih brojevih molimo, da se rieči „morovi sapun", „izvorak duhana" i „prah od buhača" izprave u: „mazavi sapun", „izvarak duhana" i „prah od buhača".

Br. 3726.

Razpis natječaja.

Usljed jednoglasnog zaključka občinskog zastupstva od 17. augusta 1904. razpisuje se ovime natječaj na mjesto tajnika kod ove občine, sa godišnjom plaćom od 1600 kruna, eventualno i na mjesto kancelista, sa godišnjom plaćom od 1000 kruna, koja će se dotičnima izplaćivati u anticipatnih mjesečnih obrocih, iz ovdašnje občinske blagajne.

Izmedju molitelja dati će se prednost onima, koji se izkažu sa podpunom praksom u občinskim poslovima, dotično onima, koji u kojoj god občini službuju.

Od molitelja traži se podpuno poznavanje hrvatskoga, kao uredovnoga, po mogućnosti talijanskoga i njemačkoga jezika. Molbe neka se podpisanome pripošalju do 7. septembra 1904.

Kastav, dne 18. augusta 1904.

Občinsko glavarstvo

načelnik:
Jelušić.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu nalijed nabave velike množine: 1 par mužkih cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par mužkih, 1 par ženskih modernih cipela, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Oglas.

U nedelju na 14. augusta t. g. otvorio sam u svojoj novoj kući na Fortici (Aurora-Höhe(kod Varljeni

Restauraciju

Ista će biti obskrbljena izvrstnim domaćim i dalmatinskim vinom, nadalje friškom pivom i dobrim svakovrstnim jelom.

Slavnomu občinstvu preporuča se za što veći i brojniji posjet.

Ivan Uljanić.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 košna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od simillibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ovo novce vrieli, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Moščenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi prouzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Proljetna kura!

Salsaparilija sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti koriena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lieh proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam,** pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune;** onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svesbće slabosti, osobito na **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lakko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvratno i zaista blagotvorno djelovanje ovih šaljenih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvratno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način preprieči **ranjavost** nogu !! oduzimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lieh proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek rieširi za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

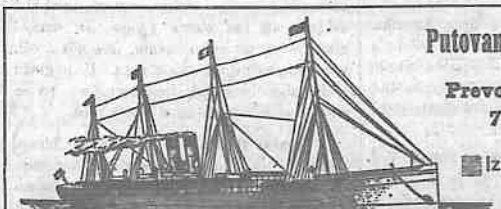

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rabinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je za godinu 8 kruna, za [illegible] 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Njedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 10 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 36. | Volosko-Opatija, u sriedu 7. septembra 1904. | God. IV.

Našoj mladeži.

Približava se vrieme kad mladež se podava na srednje ili više škole, da nastavi započete nauke. Mi nećemo, da se postavimo na katedru, pa da ikomu dielimo nauke i savjete, ali silna ljubav prama domovini nuka nas, da upravimo dvie, tri rieči na našu mladež, a nadamo se, da nam neće ni ona ni nitko drugi zamjeriti.

Naša domovina tako liepa, tako slavna, je upravo sada veoma nesrećna, jer ju s jedne strane tlače i zatiru razni neprijatelji, ko da su se svi u jedno složili, da brišu naš hrvatski narod sa lica zemlje; s druge strane, jer se Hrvati medju sobom kolju i pravdaju, dok njim domovina strada. Kod tako žalostnog stanja mislim, da nema poštenoga srdca, koje se ne bi ganulo na milosrdje za nesretnu našu domovinu, koje ne bi još jačom ljubavi usplamtilo za nju, pak ne dvojimo ni najmanje, da je i naša učeća mladež puna žarke ljubavi do hrvatske nam domovine.

Od te mladeži, od te uzdanice naše očekuje domovina pomoć, očekuje spas. U svim granama javnoga života u domovini treba savjestnih, poštenih i rodoljubnih radnika. Takvih je na žalost do sada malo, jer je u nas, na nevolju i veliku sramotu, preotelo mah štreberstvo, puzavstvo, kruhoborstvo i izdajstvo. Treba sve to zatrieti do korena, te na mjesto štrebera i izdajnika postaviti značajne ljude, koji će svagda i svagdje visoko držati narodni barjak, koji će se do zadnje kapi krvi boriti za slobodu i ujedinjenje ljubljene domovine. Mnogo očekujemo od učeće se naše mladeži. Treba ali, da i ona shvati svoju dužnost, treba da se bez okljevanja započne ozbiljno pripravljati za buduće svoje zvanje, koje će posvetiti na uhar domovini. Treba, da mladež nastoji prikupiti ne samo za to svoje buduće zvanje potrebitog teoretičkog znanja, nego takodjer, da steče i praktičnog znanja i poznavanja ljudi i prilika. Težki je grieh nekoje naše mladeži, da početak svoga rada, svojih nauka odgadja od dneva do dneva. Taj se grieh u buduće grozno osvećuje, bilo da čovjek naukama a po tome i karijerom svojom zaostaje, bilo da izgubi dobru priliku, da štogod koristna postigne.

Živimo u praktičnom vijeku, u kojem se vriednost vremena mjeri zlatom. Times is money — vrieme je novac, kažu praktični Englezi. Dan gubeć po kavanam i mehanam ne steče se ni znanja ni izkustva, nego se trati zdravlje i novac, a k tomu se još uništava budućnost i škodi domovini. Bez zamjere dakle preporučamo našoj mladeži, navlastito onoj, koja ide na sveučilišta, da iz petnih žila nastoji čim prije dovršiti nauke, da si tako čim prije stvori eksistenciju i da može čim prije stupiti u redove boraca za prava i slobodu ljubljene naše domovine.

Quod est in votis.

Rusko-Japanski rat.

Već od 21. augusta tuku se Rusi i Japanci u okolici mjesta Liaojanga, ko se nahodi negdere va srednjoj Mandžurije. Nakon strašnih bojeva, kakoveh je svet va ovo naše novije vreme malo videl, zapalili su Rusi Liaojang i otišli iz njega. Oni su sada na putu u Mukden, to je drugo mesto malo više na sjevero-zapadu.

To je tako zvano uzmicanje Rusa — uzmicanje, kemu su oni, već od početka rata pak do sada ostali vjerni. A čemu to uzmicanje? Odgovor je temu kako na dlane. Rusija ni imala — a ni mogla ni imet — va početku vojske toliko ljudi, da bi bila mogla valje stupit proti deset puti jačemu neprijatelju. Istina, pomoć je toj vojske dohajala skoro svaki dan. Ale ta pomoć bila je malena. Mandžurija je od Rusije udaljena za kakoveh 8 do 10 tisuć kilometar, željeznica pak je samo jedna, tako da je skupljanje ruske vojske do sada bilo jako teško. Osim toga je bilo i drugih poteškoća. Ne jedanput se je dogodilo, da su razbojnici napali željeznicu — a medju njima bilo je i Japanaca — hitili va zrak moste, tako da se željeznica ni mogla kretat po više dana. Suviše, jedan veliki del željeznice okole Bajkalskega jezera ni još bil dovršen, pak je bilo stotinu poteškoća, da se ljudi prevezu od jednega do drugega kraja ledenega jezera.

Sve te va istinu preteške okolnosti sprečavale su prevažanje ruskih četa, dok su Japanci već prvi mesec skrcali na kraj na stotine tisuć njihove vojske.

Ča sada? Kako da se Rusija izmakne velikoj pogibelji, ka je pretila njijoj vojske?

Na to je imel da odgovori veliki um slavnega ruskega generala Kuropatkina. I on je na to odgovoril: Njegov glavni plan, va koji more da čita celi svet, sastoji se va ovem: Dobit koliko moguće više vremena a nastojat makar z manjom vojskom sprečit Japancem naglo osvojenje zemlje.

To je bilo lahko reć, ale izvršit je to bilo jako teško. Nego ruski soldat ne zove se zaludo — ruski soldat. Njegovo junačtvo, njegova ustrajnost učinila je čudesa.

Promotrimo malo, kako je do sada tekal taj strašni rat. Početkom febrara napali su Japanci razbojnički na Port-Artur, Rusi su tu bili iznenadjeni ali glave nisu zgubili. Oni su Port-Artur utvrdili tako silno, da Japanci i danas još zaludo va njega zubi lome. Utvrdiv tako Port-Artur, Rusi su Japancem s jedne strane vezali ruke i prisilili ih, da oko te fortice drže veliku silu svoje vojske.

Onda je Kuropatkin jedan mali del svoje vojske poslal na rieku Jalu, na konfin od Koreje, zapovediv joj, da zadrži japansku vojsku koliko bude više mogla, a zatim neka se povuče. Ta je vojska pod generalom Sasuličem držala nekoliko dan Japance na uzde. Ta mala vojska od 15 tisuć ljudi ni dala napred vojske od 75 tisuć ljudi. Naravno, najzada je i ta mala vojska morala podleć i pošto je poubila neko 10 tisuć Japanac, povukla se je, dakako ne prez gubitki, natrag. I to su čifuti i drugi neprijatelji Rusije proglasili japanskom pobjedom!

Kuroki, ki je zapovedal japansku vojsku na Jalu, stupil je na tlo Mandžurije i židovske su novine pisale, da će za ki dan navalit na Mukden i Liaojang i potuć do kraja Kuropatkina. To je bilo negde oko vazma ovega leta, dakle još va prošlem aprile. Koliko je vremena prošlo od onda, pak neka se zračuna, ča su od onda postigli Japanci? Kod Kinču njim je zadala strašan udarac port-arturska vojska, a kod Vafangton izmamil je general Stackelberg japansku vojsku, ka je imala napast na Port-Artur i pošto ju je u dvodnevnom boju potukal treći se je dan povukal, naravno ne bez gubitaka. Ali i to je bilo va Kuropatkinovem planu, kako i uzmak poslie bitke kod Dačičao itd.

Medjutim se je glavna ruska vojska skupljala dielom va Liaojangu a dielom va Mukdenu. Kuropatkin je bil odlučil još pred dva meseca, da će izpraznit va koliko kraće vreme Liaojang a za njim i Mukden, pak se povuć u Karbin. Nego on ni otel, da Japancem ostavi za sobom otvoren put, već ako te dalje za njim va Mandžuriju moraju taj svoj put krvavo platit. Za to se je on i zadržal va Liaojange toliko vremena.

Nego sada je došal red, da se i Liaojang sprazni. Ruske čete su još polovicom meseca augusta počele uzmicat prema Mukdenu, a pred njih je Kuropatkin poslal i sve svoje provisti. Kad su to Japanci videli oteli su to zaprečit, pak su sa svom silom udrili na Ruse. Nego i tu su oni naišli na tvrdu kost. Rusi, najme zadnje čete Kuropatkinove vojske, ne samo da su jedno desetak dan držale sve svoje pozicije, već su oni i napadali na Japance i zadali njim teške gubitke. Dok se je to dogadjalo dotle je glavna vojska Kuropatkinova uzmicala prama Mukdenu. Kad je ta vojska već bila na sigurnem, odlučil je Kuropatkin ostavit Liaojang pak se povuć u Mukden. To je umnom generalu i uspjelo.

I to slavenožderske novine zovu ruskim porazom a japanskom pobjedom. Mi želimo Japancem još jednu takovu pobjedu, jer smo uvjereni, da bi ih brzo prošla volja igrati se s jakom našom braćom. Japanci su najme sada kod Liaojanga izgubili kakoveh 30 tisuć ako ne i više ljudi, a Rusi ni trećinu od tega.

A sada? Kuropatkinova vojska je na sigurnom. Njemu dolazi iz Vladivostoka u pomoć general Linjević, a iz Rusije mu dolazi takova pomoć svaki dan. Kuropatkin se nahodi sada va plodnem kraje Mandžurije a Japanci va brdovitem i kamenitem. Rusi su bliže svoje glavne baze, a Japanci sve ča dalje sve to dalje od svoje. Ruska kavalerija će sada istom mučit Japance i zadavat im tri sto jada. Ča sliedi iz toga? Sliedi ono, ča je neki dan i sam „Piccolo“ pisal: Početak — svršetka.

Domaće vjesti.

Na znanje. Radi naših opravdanih napadaja proti biskupom Flapp i Nagl, navukli smo na sebe srčbu nekojih naših predplatnika. Da se ne čini odgovornim radi našega pisanja nikoga nego nas, izjavljamo, da je naš list posve samostalan, da nije službeno glasilo naše narodne stranke ni njezinoga političkoga družtva.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu obdržavat će dne 15. septembra 1904. u 4 sata po podne u prostorijah „Hrvatske čitaonice“ u Pazinu redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlje gg. članove i prijatelje, uz ovaj dnevni red: 1. Izvješće o djelovanju odbora, 2. Izvješće blagajnika, 3. Eventualni predlozi.

Ovoliko nam javlja slavni odbor toga velevriednoga družtva. Mi pak s naše strane preporučamo našim čitateljem, da na tu skupštinu dodju u što većem broju, da čuju što su u prošloj godini sve uradili velezaslužni ljudi oko toga liepoga družtva.

Naš veliki starac Dr. Dinko Vitezić. Tielom slabašan ali duhom jak, mlad i živ drži nam se taj krasni starac, ta velebna pojava u poviesti našeg novijeg narodnog razvoja. Ma koliko ga pritisle godine — mitio ih je već osamdeset i dvie — on se, naš stari vodja, ipak ne da pod njihov jaram, već kao pomladjen dolazi on od časa do časa medju svoje ljude, da ih usreći liepom i umnom rieči.

Dne 28. augusta obdržavalo se u njegovom — Vitezićevom „Domu“ u Vrbniku zabava, što ju je priredila tamošnja zlata omladina. Zabava je ta uspjela vanredno liepo. Naši vriedni diletanti pokazali su bilo u deklamaciji, bilo u predstavi vesele Jurkovićeve igre: „Kumovanje“ puno dara i vještine, pa su ubrali upravo svu silu najljepših i najiskrenijih pohvala.

Ali kruna ciele te zabave bilo je prisuće dičnoga starine i preporoditelja Istre presv. Dr. Dinka Vitezića. Nakon što je vrli mladić gosp. I. G. u svom govoru spomenuo „Dom“ iztaknuv svu važnost i zamašaj toga velebnoga spomenika, što ga svom rodjenom mjestu digao sam Dr. Vitezić, ustao je slavni starac, da i on prozbori sakupljenima koju rieč. „Bio je to hip, pišu „Obzoru“ iz Vrbnika, u kome je mnogo srce zazeblo, nešto iz uzhićenja a nešto od straha za njegovo zdravlje“.

I rekao je Dr. Vitezić:

„Kašalj, koji me mori već više mjeseci, zapriečuje me, da govorim, ali ne propuštam prilike, a da slušaocima ne stavim na srce neke stvari. Častna gospodo! Vremena su za nas Slavene veoma ozbiljna i pogibeljna. Strašna sjeverna hobotnica razteže svoje trakove preko slavenskih zemalja: Štajerske, Koruške, Kranjske, Istre, Banovine i Dalmacije do Jadranskoga i Egejskoga mora,

da pokroči do daleka istoka. I nas stanovnike kvarnerskih otoka prilično je zakvačila. U tom stanju stvari imamo se združiti u jedno kolo, da odolimo propasti. Radi toga treba da mi svi Slaveni bez razlike imena i vjere zajedno radimo, a u tom pogledu neka nam bude primjerom naš velikan, slavni vladika Strossmayer. Sliedimo njegove stope, jer ćemo na taj način i to samo na taj način doći do žudjenoga cilja.

Mi pak Vrbničani, koji smo od vajkada bili gordi na braniku za naša sveta prava, koji smo u zadnje vrieme žalibože kao zadriemali, treba da se prenemo i da opet visoko podignemo naš stari barjak. U to ime kličem: „Cvao i napredovao naš starodavni Vrbnik! Živili Vrbničani i hvala gostima, koji su nas počastili!

Oduševljenje, kojim je bila popraćena ova duboka rieč nekadašnjega narodnoga zastupnika, bilo bi teško opisat.

Medjutim mi želimo, da bi se velike želje našega Dr. Vitezića ispunile što prije. Ne samo to, već je naša želja, da ih on vidi ostvarane i da se onim istim pietetom, kojim on svuda i svagdje spominje velikog biskupa Strossmayera, vidi i sâm okružen od svih istarskih Hrvata!

„Hrvatstvo" i — mi. U Zagrebu izlazi list, koji se zove „Hrvatstvo" i koji izpovieda stroga katolička načela. I naš „Nar. list" izpovieda sa svoje strane stroga katolička načela . . . Po tom bi se moglo suditi, da izmedju „Hrvatstva" i „Narodnog lista" ne postoji nikakva razlika. Ali ta razlika, ako je u suštini i dosta sićušna — ipak je tu. Ona se sastoji u tome, što se mi nikako ne možemo zagrijati za ona dva tudjinska biskupa — nametnika, od kojih jedan na veliku našu nesreću pašuje u Poreču a drugi u Trstu. I ne samo što se mi ne možemo zagrijati za ona dva krvna dušmana svega što je doista hrvatsko u nas, već ih mi odkrivamo narodu u pravoj njihovoj slici, očitom namjerom — to mi ne tajimo — da se narod od njih odvrne.

Od tada eto i jaz izmedj nas i zagrebačkog „Hrvatstva". Nego pošto se mi ne rado zadjevamo u tudje stvari, tako se mi nismo nikada ni doticali pisanja „Hrvatstva". Pri tom smo ovako sudili: Kad „Hrvatstvo" piše i radi onako kako doista piše i radi, znak je, da ima tomu svoje razloge, recimo, svoju logiku. Crkva je sveta — biskupi su crkva — ergo, biskupi su sveti, pa zvali se kako ih volja, Flappi ili Nageli, svejedno.

Naše se pako premise tek u malome razlikuju: Crkva je sveta — biskupi su ljudi . . . I eto, naša krivnja nije, što mi ne možemo doći do zaključka, da su biskupi sveti odnosno — nepovredivi.

A da je to doista tako, dosta je zaviriti u djelovanje obiju biskupa.

To je djelovanje za naš narod ubitačno, ono je usredotočeno u razaranju svega, što se u našim crkvama kroz vjekove čuvalo i od tudjinske napasti s mukom obranilo. To djelovanje ubija i paralizuje u našoj jadnoj Istri sav narodni rad, obara u prah teško stečene plodove 35-godišnjeg nadčovječnog naprezanja oko oslobodjenja ovog jadnog našeg naroda. Neka „Hrvatstvo" zna, da nije nas ni prkos, ni mržnja, ni obiest nagnala na ovaj naš put, već ona krajnja bezobzirnost, kojom gnjave naša dva za nevolju biskupa, naše svetinje.

Na tom putu mi nismo osamljeni. Uz nas stoji ogroman broj dobrih i umnih svećenika, od kojih su mnogi pali žrtvom intriga tih dvaju tudjinskih zloduha. A da je već doista i svećenicima samima dogorjelo do nokata, neka svjedoči i ova viest, što ju u zadnjem svojem broju priobćila nama svima mila „Naša Sloga":

O najnovijoj „jabuci" tršćansko-koparskoga biskupa piše nam župnik, rodoljub: Biskup Nagl pokazuje što je djelima. Diplomacijske karte je otvorio, te nas čeka ne budemo li se složno oprli, sudbina Porečko-puljske biskupije. Svećenstvo i svjetovnjaci moraju navalu složno odbiti, te stati bok uz bok, inače jaoh!

Ovoliko na razmišljanje onim puzavcem, koji ližu batinu, kojom kane izprebijati na smrt naš narod u Istri.

Ovoliko „Naša Sloga". Naš „Narodni list" ne može da časnije vrši svoju rodoljubnu dužnost, van da ide bok uz bok, ruku uz ruku sa svojom majčicom „Slogom".

A „Narodni list" će to činiti i unapried, a da se pri tom ne dade smetati od nedostojnih navala, kojim ga je počastilo „Hrvatstvo".

† Anton Tominić. Vriednoga rodoljuba i našega prijatelja gosp. Josipa Tominića u Lovranu zadesila je ove dane velika i teška nesreća. Umro mu je najme otac, čestiti starina Anton Tominić. Ovo je već druga nesreća, što našega prijatelja stizava u vrieme od nekoliko dana. Pred nekoliko vremena mu je najme umro brat Serafin, a sada ljubljen otac. Pokojnik bio je veliki poštenjak i dobar čovjek. Bog ga pomilovao! Raztuženoj obitelji naše najiskrenije saučešće.

Veprinačke stvari. (Uredovni ispravak). Nije istina, da je samo „šarenjačka većina", nego je istina, da je cielo općinsko zastupstvo u sjednici 14. septembra 1903 k IV-oj tački dnevnoga reda jednoglasno odlučilo „da se ima gradit vozna cesta iz Veprinca preko Poljan do erarske ceste v Ičićeh".

Nije istina, da je u dosudjenju gradnje poduzetniku Vicku Dubroviću-Slocariću „odlučilo prijateljstvo i morda još ča . . . . .".

Nije istina da će općina za tu cestu „morat trošit tisuća i tisuća na leto."

Nije istina da je općina za „kus ceste od Veprinca do Sv. Petra va Poljanah posudila 40 tisuć fijorini", nego je istina da će se taj „kus ceste" isplatiti bez da općina učini niti helera duga a to svojimi sredstvi i pripomoću Slavne (!) Junte u Parencu.

Nije istina da „za cestu dalje od Sv. Petra do Ičić-a se misli za potrošak posudit 60 tisuć fijorini".

Nije istina „da će se ta posuda od 100 tisuć forinti osegurat na veprinačku šumu", nego je istina, da kada bi se i učinilo kakvu posudu, ne bi za to bilo podloženo nikakvo općinsko imanje, dakle niti veprinačka šuma.

Nije istina da „ova cesta iz Veprinca do Ičić neće bit upravo od nikakove koristi puku", za to nije istina da je „pak smrtni greh za takovu cestu trosit tolike tisuće".

Nije istina da „će pak imet Veprinčani jednu nepotrebnu cestu, 100 tisuć duga i mogućnost, da radi tega duga izgube svoju lepu i bogatu šumu".

Nije istina da „će talijanski partid bit propast veprinačkega puka".

Nije istina da „župan i talijanski suci vrte Veprinčane kako Talijan medveda na konope".

Općinsko glavarstvo
Veprinac, dne 6. Septembra 1904.

Načelnik: A. Stiglich.

Opazka uredničtva. Vjest, koju ovdje ispravljaju po svoju šior Marchi i Štiglić, napisali smo u zadnjem broju na temelju podataka pouzdanog čovjeka iz veprinačke obćine. Znali smo i prije, da će Marchi ispravljati, nu, mi ipak vjerujemo našemu pouzdaniku.

Mjestne vjesti.

Iz sjednice obćinskog zastupstva Volosko-Opatija. Subotu, dne 3. o. m. obdržavala se je sjednica obćinskog zastupstva u Voloskom. Na istoj bijaše medju ostalim zaključeno, da se ima proširiti obćinski trg u Opatiji i u isti smjestiti ribarnicu. Pitanje gradnje obćinske ribarnice vuče se već nekoliko godina. Kamogod se ju htjelo smjestiti naišlo se na zapricke sa strane susjeda i političke oblasti. Na ovaj način kako je sada odlučeno, mislimo, da će pitanje biti riešeno na obće zadovoljstvo. Uslied naloga c. k. kotarskog školskog vjeća odlučilo se takodjer graditi ili nabaviti novu zgradu za pučku školu, pošto dosadanja, kako je obćenito poznato, ne odgovara svojoj svrsi. Isto tako odlučilo se je kupiti zemljište Calista Raičić za gradnju nove obćinske vjećnice. Obćina je velikim troškom sagradila groblje za mrcine i stan za živodera. Na to obćinsko groblje dovažaju se mrcine iz drugih obćina, koje za iste nisu potrošile ništa. Zato je obćinsko zastupstvo na tej sjednici zaključilo, da se imade platiti pristojba za zakapanje blaga na obć. strvišta iz drugih obćina, i to za krupno blago K. 20, a za sitno blago K. 5 po glavi. Nadalje zaključilo se je odposlati na vladu u Beč molbu za pomoć istarskomu pučanstvu radi slabe ljetine.

Krvavi čin u Opatiji. U petak na večer oko 11 sati htio je jedan financijalni stražar iz Volosko kriomice posjetit jednu služkinju, svoju ljubovcu u Vila Gruber. Kućni sluga opazio ga i htio ga potjerati. Nastala izmedju obojice prepirka tekom koje financir izvadi bajonet te udari svom silom kućnoga slugu po glavi tako, da mu je zadao težku ranu.

Doktoru Constantiniju smrdi hrvatski jezik. Predprošli tjedan pjevalo je jedno napolitansko družtvo svake večeri u restaurantu „Rosa" u Voloskom. Razumjeva se, da su Voloski Talijani pravi i krivi svake večeri bili na tih koncertih, a nije falio ni talijanski konsul na Voloskom Dr. Constantini. Na te koncerte hodili su i nekoji Hrvati Napuletani, koji rade samo, „per la fabbrica dell' appetito", hteli su na svoje koncerte primamit još više Hrvata, pak je edna pjevačica neke večeri zapjevala jednu posve nedužnu hrvatsku pjesmu. Da ste vidili prisutnoga Dr. Constantina, kako se na to razljutio. Skočio je kako da ste ga uboli i crven kako rak išao je do pjevačice i rekao njoj, da nesmije pjevati hrvatski, jer da će se inače svi „del partito italiano" udaljiti. Oh, kako su ti naši Talijani fanatični. Najnedužnija hrvatska pjesma truje njim krv — tako mrze naš jezik, našu narodnost. Nu kad dodje k doktoru Constantiniju koji naš kmet, da mu dade dobitka onda ga Dr. Constantini ne pošalje ća, nego tuče s njim hrvatski koliko samo može, da zasluži one hrvatske novce, koje će mu kmet platit. Kad mu toliko smrdi hrvatski jezik zašto ne pošalje iz svoje pisarne svakoga, koji mu tamo govori hrvatski? Zato ne, jer ako mu smrdi hrvatski jezik, ne smrde mu hrvatski novci. Nepošteni i beznačajni su svi oni naši ljudi, koji takovomu neprijatelju našega roda i jezika daju zaslužbe i dobitka. U ostalom mislimo, da mora i s tom njegovom talijanskom kulturom slabo stojati, jer jedan izobražen čovjek ne bi takva šta u jednom javnom lokalu učinio, a ponajmanje u tudjem mjestu, gdje je samo gost. Mi smo sa svoje strane tako dobroćudni i bedasti, da se u svojoj kući od jednoga doklaćenoga tudjinca, koji je ovamo došao trbuhom za kruhom, pustimo vriedjat i zapovjedat. Dok ne budemo počeli rabit šaka neće nas naši neprijatelji poštivat, pak govorili moraliste što hoće.

Svega po malo.

Delo u Ameriki. U Connesville u sjev. Americi (blizu Allegheny, Pa) gradi se puno novih koksovih peći i novih željeznica, te će tu biti zaposleno više tisuć radnika.

Izložbu u St. Louisu posjetilo je do 15. augusta sedam milijuna osoba.

Izseljenici u Ameriku. Prošli tjedan izselilo se iz Rieke sa parobrodom Cunard-Linie „Pannonia" 1700 izseljenika u sjevernu Ameriku. Putnici, koji idu sa parobrodi Cunard-Linie tuže se, da su zlostavljani od vojske parobroda. Kapetani i mornari da ih često krat tuču željeznimi palicami. Mi toga ne možemo da pravo vjerujemo, ne, da ne bi smatrali Engleze za to sposobne, nego ne možemo razumiti, kako bi se dali putnici od mornara tući. Svakako bilo bi dobro, da se sazna čistu i pravu istinu.

Smrt bivšega Sultana. Dne 30. augusta o. god. umro je Ildiz-Kiosku u Carigradu, brat sadanjega sultana Murad, koji je pred 28 godina bio skinut s prestolja i zatvoren, jer da je tobože slabouman. Dvadeset i osam godina živio je Murad u sužanjstvu.

Nove desetače. U obće je poznato, da se sadašnje krunske desetače lahko patvore, pa će biti radi toga uništene i nove priugotovljene, i to kako se čini još ove godine. U jezikovnom pogledu neće biti na novih desetačah nikakva promjena; ostati će najme jedna strana madjarska, a na drugoj biti će svi jezici, kojimi se govori u našoj poli monarhije. Novine piše, da će crtač ili risač narisati na novih desetačah lice kneginjice Rohan, djevojčice izvanredne ljepote.

Američki dvoboj. Iz Budimpešte se javlja: Prije nekoliko dana ustrielil se je u jednom ovdješnjem hotelu 30-godišnji trgovac drvom Samojlo Schwarz. Va sobe je nadjeno pisamce datirano iz Beča ovog sadržaja: „Očekujem, da ćete vi svoju dužnost doskora izpuniti." Na pisamcu nije bil nitko podpisan. Schwarzov brat primil je prije nekoliko dana od samoubojice pismo, u kojem mu javlja, da je pao žrtvom američkog dvoboja. Schwarz se je najme u jednoj kavani u Beču posvadil nedavno s nekim mladićem. Svadja se je na brzo pretvorila u tučnjavu. Posljedica toga bil je američki dvoboj i Schwarz je izvukal crna kuglju. Bečko redarstvo je iztragom ustanovilo, da je Schwarzov protivnik neki 26-godišnji bivši tehničar Antun Gabor, ki je ovi dni iz Beča pobjegao ne zna se kud.

Špijoni. Talijanski financijalni stražari su uhvatili na talijanskom zemljištu kod Asiaga va kadorskih planinah kapetana u austro-ugarskom glavnom štopu Soosa pl. Radoka radi toga, ča se je sumnjalo, da uhodari u vojničke svrhe. Sad se javlja, da se je iztragom izpostavila nedužnost kapetana Soosa, i da je on odpraćen do austro-talijanske granice i pušten odmah na slobodu.

Vladivostok bez novinskog papira. Jedan ruski list, koji izlazi u Vladivostoku, priobćil je neki dan ovu viest: „Mi smo ustanovili, da u Vladivostoku nema više papira za tiskanje novina i da ga nije moguće dobavit iz Irkutska ni iz drugog kojeg mjesta, a da mu ciena ne bi mnogo više iznašala, nego li predplata za naš list. Mi smo uslied toga primorani s obzirom na naša mala sredstva, da za sada obustavimo izdavanje našeg lista".

Biljka, koja kašlje. Poznato je, da obstoji bilinâ, ke jedu živine, kao kakova zvjer, ali nitko ne bi ni u snu pomisl il, da u carstvu rastlina ima i biljaka, ke kašlju. Neki nemački učenjak pronašao je tu bilinu u Paraguayu i nekim predjelima Chilia. Dosta je, veli on, da se na stanovito čutljivo mjesto te biline postavi zrno praška, da se uzmogne opaziti, kako se stabljika previja i rumeni, dok napokon malenim zvukom ne izbaci ono zrnce. Taj zvuk bio bi više sličan kihanju, nego kašlju, a to isto i mi radimo, kad na primjer nenavični stavimo duhana u nos . . .

Kinezki filozof. Poznati ruski ratni izvjestitelj Nemirović-Dančenko razgovarao se je o ratu s glasovitim kinezkim filozofom Otsa, koji je ovo rekao: „Sve će proći kao oblak na ljetnom nebu i Kina će ostati. I još hiljade godina postojat će Kina i bit će vama nerazumljiva i tudja, kao što ste vi Kini nerazumljivi i tudji. Naša snaga leži u našem miru i u našoj strpljivosti. Svi su vaši napori nama neshvatljivi. Smrt prati svakoga i samo jedan pravi put postoji na zemlji — a to je put, koji vodi grobu. Grobni humak pred nama i jedan takav humak za nama, a izmedju toga kratak pedalj života — pa zar se je vriedno radi toga tako uzrujavati i mučiti. Kad ponesem svoj stolac u vrt i vidim kroz moje ruže sunce, gdje tone u more, ne želim sebi tada ništa više. A sve kad bih bio car čitave Kine, ne bih mogao biti oprošten noći, koja sliedi iza zapada sunca.

Gdje je Klofač? Bečki listovi priobćuju viest, da se ništa nezna o českom zastupniku u carevinskom vieću Klofaču, koji je prije nekoliko mjeseci odputovao na ratište u južnoj Mandžuriji. Ima najme nekoliko tjedana, da od rečenoga zastupnika nije stigla ni jedna viest.

Dopisivanje medju suprugom ruskog časnika i japanskog ministra rata. Časopis „Japan Mail" donio je ovu zanimiva viest: Supruga ili kako je vjerojatnije, sada udo-

vica iza časnika, koji je zapovjedao „Stereguščijem“ poslala je japanskom ministru rata, admiralu Jamamotu Grombioja, pismo, u kome moli ministra, da joj javi, što je sa njenim mužem. Gospodja Natalija Sergjevna je naime doznala da se poslije propasti ruskog — torpedolovca „Stereguščij“ Japanci spasili dio ruske posade i zato se slabo nada, da bi njezin muž mogao biti medju spašenima. U pismu pripovieda, kako je dva mjeseca ležala od brige i uzrujanosti i moli admirala, da joj se smiluje. Dugo se skanjivala, bili pismo napisala, jer joj je francuzki poslanik govorio, da po svoj prilici neće dobiti odgovora. Ali kad je pomislila, kako Japanci čovječno postupaju s ruskimi ranjenicima, ne može vjerovati, da njena molba ne bi bila uslišana. Možda se to protivi — piše dalje — ratnim naredbama, da zarobljenik obći bilo s kim god. izvana. U tom slučaju ona obećaje, da svomu suprugu sve dok je zarobljen, neće ni rieči napisati — samo kad bi mogla doznati, da je još na životu. Japanski ministar Jamamoto naložio je svome tajniku Ideu da pošlje odgovor u ruskom jeziku. U tom pismu crta potanko nesreću „Stereguščija“, nastojanje Japanaca, da spase momčad, te kako im je pošlo za rukom, da pruže četvorici pomoć, ali u to da je nadošao ruski brod, te ovi moradoše uzmaći. Javlja dalje, da je zapovjednik torpeda bio medju prvima, koji poginuše onoga dana. Pismo admirala Jamamote svršava sa izražajem najvećeg čudjenja nad smjelošću i hrabrim držanjem i izvršivanjem dužnosti, koje je pokazala ruska posada u boju protiv brojem silnijeg neprijatelja. Gospodji Nataliji Sergjevnoj izrazio je admiral svoje iskreno saučešće nad njenom gorkom sudbinom.

Bieg princeze Lujze Koburžke. Njemačke novine donose neprestano po ciele stranice o biegu te stare parte kao da se dogodio kakav prevažan dogodjaj, koji bi djelovao na dalnji razvoj čovječanstva. Donose sve potankosti biega, dok se za njih nezna, kamo su izčeznuli. Misli se, da su u Švicarskoj ili da su stupili već na francuzko tlo. Kakav će to da bude put, to neka Bog zna, jer novčano vrlo slabo stoje. Po nekim viestima jedni tvrde, da je princesa za sobom poniela dragocjenosti u vriednosti od 5000 kruna i nekoliko stotina kruna u gotovu novcu a drugi opet, da cjelokupna vriednost iznosi 800.000 mar. A to je, naravski za ovako visoki sviet, bagatela bez vriednosti. A put će biti svakako dug i skup, pa makar se kamo okrenula. Nego, vješto izvedoše svoj čin; iza sebe zametoše posve trag. Brzojavi dolaze sa sviju strana, ali jedan se protivi drugomu. Tako iz Češke brzojavljaju, da se je princesa Lujza u sriedu u noći provezla automobilom kroz Asch pravcem prema Franzensbadu. Ali odma iza toga stiže brzojav iz Pariza: „Ovamo je došla princesa Lujza automobilom“. Pripovieda se, da je nadporučnik Matačić još prije nedjelju dana priredio u Parizu sve potrebito za dolazak princesin. Ali odma eto druge viesti, da sva njuškanja i nastojanja, kako da se princesi udje u trag u Parizu, ostaju bezuspješna, te se kombinira, da je princesi cilj puta Švicarska. — Dalje potankosti biega: Za sigurno se znade, da je Matačić bio u kupatilu Elsteru, ali da se tako mudro znao čuvati, da je ostao neopažen. Sveobće se u Elsteru misli, da je Matačić imao pomoćnicu u sobarici hotela, koja je ciele vrieme bila posrednica izmedju njega i princese, te nosila listove. Tako su mogli lako, da se valjano dogovore o biegu. Kako je princesa pobjegla iz dvorca na cestu, pogovara se opet drugačije. Veli se, da je u prvom početku bježanja igrao glavnu ulogu „gospodin iz Gradca“ imenom Veitzer, koji je u istom dvorcu imao prizemno sobu s izgledom u vrt. Otuda je izmakla princeza. Vrata vrta otvorila je ključem, te izašla na ulicu, gdje ju je čekao automobil i tako ostavila Elster. Još se pogovara, da je u tomu poslu imao svoje prste i grof Oršić iz Beča, sinovac Matačićev. Ali sigurno se znade, da su u pratnji princezinoj osim Marije Stöger bila dva gospodina, i to jedan Matačić, drugi — „gospodin iz Gradca“ Josip Veitzer, dakle gospodin Oršić nikako nije mogao biti medju njima. (Razumije se: tako se pogovara do danas. Sutra će već možda u automobilu bit i tri gospodina, a onda je mjesta i za gospodina Oršića.)

Bieg se spremao odavna. Jedna viest veli, da je pariški „Journal“ dao Matačiću na razpolaganje novaca i dva automobila. Direktor „Journala“, Henrik de Neussaune, odputovao je sam u Draždjane i u Kosvigu se sastao s princesom. On veli, da je princesa u sasvim normalnom stanju. U isto doba bio je Matačić u Beču, gdje je svojski sve spremao za bieg.

„Berliner Tagebl.“ donosi viest, da su u Hofu (mjesto udaljeno 21 km. od Elstera) rano u jutro bile dvie dame i dva gospodina, ali ne na automobilu, nego u kočiji.

Nego jedno je stalno: da je u visokim krugovima ovaj bieg proizveo silnu depresiju. Naravski, da se misli i o kazni Matačićevoj. Po zakonu njemačkom ne može on biti sudjen, ali po austrijskom zakonu i to po § 96. drž. zakona, koji veli, da je krivac onaj, koji zavede tudju ženu, pa makar i njenom voljom, može biti sudjen.

U tu svrhu odputovaše pred nekoliko dana tri kriminalna činovnika iz Draždjana u Švicarsku, da traže princesu. U Draždjanima se naime misli za sigurno, da je svrha puta bila Švicarska. Da li će Švicarska izručiti bjegunce radi takovih gluparija, to je drugo pitanje.

Princesi je 46 godina, te ima već siedu kosu. Kako se vidi, nije doba za ljubavna bježanja.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Sovinjaka kod Buzeta.

Kega srce ne boli, oči ga ne plačejo.

Blaženi obrečeni a ne storeni.[1])

Lagje je raspartid en[2]) pun kotů[3]) olit nego ene kokoše.

Brek je već vesel da se skuha ena glava od škopca, nego en pun kotů olit.

Kada ima vol tri leta, jima samo tri noge, kada jima štiri leta, jima sve štiri noge.

Noben[4]) ne zna kaj jima, dokle to kaj jima ne zgubi.

Ki jima škare i platno reže puli ona banda ki[5]) će.

Svaki ki želi bit puli jasle, oni rado ji.

Kaj mačka rodi, miše lovi.

Ni za Ćića barka.

[1]) Blago krivo patvorenim, jer će im se ugled čim im nedužnost dodje na vidjelo, povećati; [2]) Jedan; [3]) Kotao; [4]) Nitko; [5]) Ki, kod koje.

Gospodarske vjesti.

Uredimo konobe!

(Nastavak.)

Ne smije se nikada sumporati bačvu prije nego će se staviti u nju mlado vino, jer mu se tim zaprieči vrienje. Vino najme vrije i iza toga što je bilo otočeno, pretvarajuć tim svoj slador u žestu ili alkohol. Sumpor prekida vrienje, te vino pridrži sladčinu i nezazrijeva.

Jesmo li nabavili novu bačvu, treba da joj otmemo duh po drvu, jer će ga inače i vino primiti. Za to imamo više načina. Najbolje je napuniti bačvu vodenom parom, al to je kod naših malih posjednika ne moguće, jer se za to hoće parni stroj.

Shodan je način, da se dobro i posvuda opere bačvu vrelom vodom, u kojoj ima dosta raztopljene kuhinjske soli. Iza vrele vode ju se dobro opere hladnom vodom i se ulije na svakih 200 litara sadržine bačve litar dobrog vinskog alkohola iliti špirita, ili litar zdravog, jakog, bielog vina. Mjesto kuhinjske soli može se uzeti na 10 litara vode 1 kg. sode. Kod svega toga treba bačvu i na svoja dva dna uspraviti, da se i ona upije.

Tko je kod mora može oteti bačvi duh po drvu napuniv ju morem i držeć ju tako više dana. More se ima svaki dan mienjati. I kod ovog načina treba bačvu oprati poslije hladnom vodom. Dobro je takodjer, da ju se zatim opljahne vinskim špiritom ili bielim vinom, kako smo gore rekli.

Kada vinsko posudje nije dobro uzčuvamo, a to je žalibože jako često, prime duh, koji se pak vrlo lahko prenese na vino. Mučimo se cielu godinu oko trsa režuć ga, okopavajuć, vežuć, sumporavajuć, škropeć itd. a kad donesemo njegovu plemenitu kaplju u konobu, ne gledamo kamo ju ulijemo, nego ju smjestimo u posudje pokvareno s bog našega nemara, te tim izgubimo cielu godišnju muku. To je grieh neoprostiv!

Slabo čuvano posudje se najlaglje uzocti iliti skisa ili pak spljesni.

Octen se duh odstrani peruć bačvu više puta vrelom vodom, ili vrelom lušijom, ili vrelom vodom u koju se raztopilo 3 do 5 kg. šode na 100 litara vode. Tom vodom treba dobro oprati i oribati posudu, pak ju oprati hladnom vodom, pustiti da se osuši i onda začepiti. Kad je octen duh malo jači uzmimo živa vapna, metnimo ga na dno bačve, poškropimo ga malo vodom i zatvorimo bačvu dobro, da ne može zrak ni van ni nutar. Tako neka ostane nekoliko ura. Poslije otvorimo, dolijmo još vode i pobielimo vapnom svu bačvu iz nutra, a na koncu operimo sve vodom.

Duh po pljesni ili muři, ako nije jak, dade se odstraniti peruć bačvu vodom u koju se ulilo 3°/₀ sumporne kiseline. Dobije ju se u drogerijah. To se postigne i mažuć više puta bačvu sa kistom iliti penelom umočenim u ulju od masline. Najprije odstranimo vas srieć ili gripalu i ju pomno operimo, a da se brzo osuši i malko stepli metnimo unutar žeravice na šerpinji (padeli) ili na čem drugom. Onda uzmimo zdrava, maslinova ulja i jedan kist (penel), pa lahko namažimo uljem svu bačvu izuutra. To ulje odstrani pljesan i u samih dužicah. Takovu bačvu može se uporabiti, ako ju se i ne opere, al je bolje oprati ju prije lušijom, pak čistom vodom. Tim se sve ulje opere s bačve.

Oteti ćemo bačvi duh po pljesni takodjer sa običnom gorušicom (senape). Na svaki hektolitar sadržine bačve uzmimo 10 dekagrama gorušice i bacimo ju u bačvu. Tako nam je jedan kilogram dosta za bačvu od 10 hektolitra. Medjutim metnimo na oganj tepliti nešto vode i kad je ona dobro uzavrela izlijmo je po dva litra i pol na svakih 10 deka gorušice i zatvorimo dobro bačvu, tako neka ostane dva tri dana. Nakon malo vremena viditi ćemo kao da se bačva poti i tim tjera mapu ili pliesan van. Kad ju otvorimo, operimo ju dobro čistom vodom i sa nešto špirita, pa smo gotovi. Taj je način jeftin i lahak.

Ako je pljesan stara i duh njezin jak, moramo se uteći dušičnoj pari, da ga odstranimo. To je vrlo lahko.

(Sliedi.)

Ladrun.

Ladrun (othiorhyncus; slov.: trsni rilčkar; talij.: otiorinco, ladrone; njemački: Nascher) je svakomu vinogradaru dobro poznata buba. Ona je nešto veća od sipavice (trsotoča), boje smedje sa sivkastimi piknjami i crtami po tielu. Ima rilce kratko i debelo, a na njemu dva ticala. Kako smo rekli, sipavica ima rilce dugo i tanko.

Pojavlja se prije moljca i prije vinova savijača, izjedajuć pupove. Najedeni pupovi izgledaju kao izgoreni, kašnje se osuše i se taru kako suho lišće od duhana Kad je lišće već odraslo nije toliko štetan, kao kod pupova, premda zna i njega dobro obratiti.

Svoj pogubni posao obavlja po noći, odmah iza zapada sunca, dočim se po danu skriva.

Dok postane pravom bubom predje od jaja napred sve oblike kako i sipavica. Položi jaje iz kojeg se izvali ličinka t. j. crv bez nogu, od ličinke postane kukuljicom, a od kukuljice bubom.

Naraša štete takodjer kako ličinka, izjedajuć žile, al ne toliko kako buba.

Načina, kojimi se tamani ima više.

U Grčkoj običaju poplaviti vodom cio vinograd. Kod nas to nije moguće. U Ugarskoj je jedan vinogradar polagao medju trsje kratka, debela stabla i oblagao je hrašćem; tu bi se sakupile bube i on bi je pohvatao. Drugi preporuča, da se okopava zemlju i pobiru ličinke, što se u njoj kriju. Za pobiranja tih ličinka dobro je kod okopavanja primamiti u vinograd kokoši i purane. Oni su vrlo lakomi na nje i pozoblju jih silan broj.

Preporučaju nekoji, neka se deblo loze u obliku prstena namaže dobro priljepivom stvari, gdje će bube, izlazeć pod večer na hranu, ostati priljepljene.

Nekoji običaju sa uspjehom postaviti na dno loze ili ju po dno obložiti raznimi trovami, medju koje se buba po danu skrije i onda ju se hvata.

U Italiji ju hvataju po noći, obilazeć svjetiljkom vinograd, te stresać loze nad otvoreni kišobran, u koji bube popadaju.

Jedan Francez opet hvali ubtrcanje sumpornog ugljika u zemlju onako, kako smo to kazali u članku o filokseri.

U Dalmaciji pak hvataju „ladrune“ sa tanjuri. Uzmu jedan tanjur na pol razpolovljen sa škuljom u sredini, širokom koliko je loza na dnu debela. Postave ga okrenjena na dole na zemlju po dno loze i puste ga tako preko noći. Sliedećega jutra dignu ga i nadju pod njim veliki broj pohvatanih buba, što su se onde bile skrile. Tko nema tanjura, poreda okolo loze gladka kamenja razna oblika i razne veličine, pa postigne isto. Pohvatane „ladrune“ se dobro opari ili izgori.

Dobre pomagačice u borbi proti njima su nam žabe krastače, koje se njima rado hrane. Dobro bi s toga skopati u vinogradu nekoliko malih jama, koje bi se proljetnimi kišami napunile vodom i upriličile, da mogu u njih žabe jaja polagati i živiti.

Ladruni napadaju takodjer breskve, jagode, sparoge, a najradje ljekaricu (erba spagna). Zato jih se može od vinograda odvratiti, ako se tik njega posije priličan prostor sa ljekaricom, te se jih ondje hvata i ubija.

Mi bi rekli, da je dalmatinski način najjednostavniji i najpraktičniji, a u ostalom, kad je sila, svatko će naći sebi način kojim će ladrune najbrže i najlaglje pohvatati.

Zadnje vjesti.

Lavov. Minister predsjednik dr. Körber putuje po Galiciji, tobože da se sam osvedoči o potrebama one zemlje. Nego to potovanje ima drugu svrhu. Dr. Körber bi se naime otel prilastit Poljakom, da ga va bečkem parlamente pomoru i podupru. Reć bi, da su mu se te nade zbersile, zač Poljaci nisu se ni s jednom besedom izjavili da misle Körberu bit od pomoći.

Berlin. Sin nemškega Cesara i nasliednik priestolja zaručil se je s Maklemburškom princezom Cecilijom.

Rusko-Japanski rat.

Mandžurija. Na sjeveru Mandžurije Rusi se polako povlače nazad. Moguće je, da se povuku sve do Karbina. Kuroki im je otel na put stat i presjeć njim dalnje prodiranje ma su ga Rusi potukli i suzbili. Japanci su u bitci kod Liaojana imeli najmanje dva puta toliko gubitaka koliko Rusi, premda je Rusa bilo puno manje nego li njih. I to zove neke novine „vittoria giapponese“!

Port-Artur I neprijatelji Rusije moraju pognut glavu pred junačtvom ča ga iskazuju Rusi va zaprtem Port-Arture. Dan na dan bombarduju Japanci tu tvrdju, navaljuju na nju ali bez koristi. Pred malo dan bila je ponovno navala na Port-Artur. Tom prigodom poginulo je najmanje 8000 Japanaca.

Vojska va Port-Arture se drži čvrsto i veselo. Njoj ne fali ni municije ni hrane. I ovi dni je va Port-Artur došal parobrod krcat muki i druge hrane. A dohodi i municijom. To je najbolji dokaz da japonska blokada oko Port-Artura ne vredi pipi tabaka.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su nam prigodom smrti našega nezaboravnoga otca odnosno djeda

Antona Tominića

izrazili svoje saučešće i pokojnika, sprovodivši ga do hladnoga groba, izkazali posliednju počast, budi ovim izražena najdublja zahvala.

Posebice pako hvalimo svoj onoj gospodi, koja su s vjencima okitili lies, te liepa hvala čast. gg. svećenicima, kao što i onima, koji su dobrohotno nosili duplire ili kako drugačije doprinieli, da sprovod što svečanije izpane.

Bog plati svima!

Lovran, dne 5. rujna 1904.

Raztužena obitelj.

Br. 3726.

Razpis natječaja.

Uslied jednoglasnog zaključka občinskog zastupstva od 17. augusta 1904. razpisuje se ovime natječaj na mjesto tajnika kod ove občine, sa godišnjom plaćom od 1600 kruna, eventualno i na mjesto kancelista, sa godišnjom plaćom od 1000 kruna, koja će se dotičnima izplaćivati u anticipatnih mjesečnih obrocih, iz ovdašnje občinske blagajne.

Izmedju molitalja dati će se prednost onima, koji se izkažu sa podpunom praksom u občinskim poslovima, dotično onima, koji u kojoj god občini službuju.

Od molitelja traži se podpuno poznavanje hrvatskoga, kao uredovnoga, po mogućnosti talijanskoga i njemačkoga jezika. Molbe neka se podpisanome pripošalju do 7. septembra 1904.

Kastav, dne 18. augusta 1904.

Občinsko glavarstvo

načelnik:
Jelušić.

Oglas.

U nedelju na 14. augusta t. g. otvorio sam u svojoj novoj kući na Fortici (Anrora-Höhe) kod Varljeni

Restauraciju

Ista će biti obskrbljena izvrstnim domaćim i dalmatinskim vinom, nadalje friškom pivom i dobrim svakovrstnim jelom.

Slavnomu občinstvu preporuča se za što veći i brojniji posjet.

Ivan Uljanić.

---

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu uslied nabave velike množine: 1 par **muških cipela**, 1 par **ženskih cipela** iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par **muških**, 1 par **ženskih modernih cipela**, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva **4 para** samo za **K. 5·50**. Kod naručbe dosta je navesti dulijinu.

Razašilje se pouzećem: **Exportna trgovina cipela.**

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Vila Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna posrebrena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 5% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parička pribadača za gospodjo (Nouvest), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ova novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Bjačić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vićić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srnoći Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi prouzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kura preporuča se najtopilje pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čistuće sredstvo. — Jedino sirupom od salsaparilje (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na posaban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lek proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam,** pokvarenoj krvi, **zapekline, hemoroidima,** osobito puno proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanje iza duge bolesti. Preporučaju se kod svesbće slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svem razstvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povrača odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz blizu i daleka. Svaka **škatuljica** sadrsaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način proprieči **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano prisnat kao jedini i sjegurni lek proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek rieliti na kratko vriene ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Urmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno prirediuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

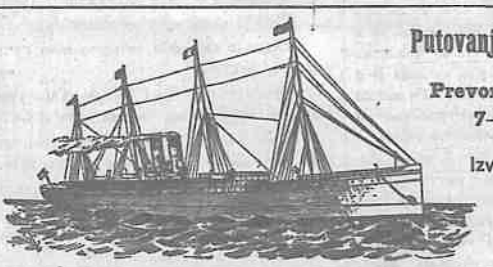

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.578·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka poslje podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava listá nalaze se u Voloskom.

Rakopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 37. Volosko-Opatija, u četvrtak 15. septembra 1904. God. IV.

Tršćanski namjestnik.

Novine donašaju vijest, da se je tršćanski namjestnik grof Goess zahvalio na svojoj službi, te da se u obće neće više vratiti u Trst. Pred par mjeseca išao je na dopust i tu je priliku upotriebio, da poda svoju demisiju. Ne znamo što ga je na to prinukalo, ali čini se, da se je prestrašio talijanskih bomba. Bilo kako bilo, mi primorski Hrvati i Sloveni nećemo za njim žalit, jer nit je imao za naš narod srdca nit je s nami pravedno postupao. Zanima nas pitanje, tko će biti Goessov namjestnik. Primorske se novine upuštaju u tom pogledu u kojekakva nagadjanja i nekoje pišu, da će biti imenovan tršćanskim namjestnikom dosadanji namjestnički savjetnik u Trstu barun Schwarz, druge opet, da će to mjesto zasjesti dosadanji dalmatinski namjestnik Handel-Masetti.*)

Hoćemo, da se malko pozabavimo sa ovim posliednjim kandidatom. Pred par godina bio je imenovan dalmatinskim namjestnikom na mjesto odstupivšega generala Davida.

Hvalili su ga kao radinoga i pravednoga činovnika i polagali su u njega velike nade. Oprezniji ljudi uzdržali su se svakoga suda, dok ga ne vide na djelu. Handel-Masetti započeo je svoju namjestničku službu u Dalmaciji tim, da je htio uvesti u Dalmaciji njemački uredovni jezik u svim granama državne uprave. Taj njegov pokus se izjalovio, jer se sve dalmatinske stranke bez razlike narodnosti složiše proti tom atentatu na pojedine narodnosti Dalmacije. Tim pokusom povukao si je namjestnik Handel pravednu srčbu svih Dalmatinaca. Još je taj pokus Handelov u svježoj pameti svih, a već se doznalo za drugu težku uvriedu, nanešenu po Handelu svim Dalmatincem. Namjestnik Handel se je najme izrazio spram nekojim svojim činovnikom: da Dalmatincem ne vjeruje, jer da ne drže poštene rieči. Ta težka uvrieda dokazana po raznim svjedocima, uvriedila je duboko sve Dalmatince, te su namjestniku navjestili rat. Čini se, da će Handel iz Dalmacije bježati, a da ćemo ga dobiti na dar mi u Trst. Mi se „visokoj vladi“ najljepše zahvaljujemo na toj jabuci. Koji tako grubo vriedja našu braću Dalmatince, toga mi već a priori smatramo svojim neprijateljem, pak bi bolje bilo da niti ne dodje u Trst.

Neka dodje izim njega tko hoće, samo neka bude nepristran i pravedan. Svi c. k. činovnici kod nastupa službe prisižu, da će poštivati državne temeljne i druge zakone, dakle nepristranost i pravednost je njihova sveta dužnost, ipak smo mi Hrvati i Slovenci u Primorju u tako slabom položaju, da bimo bili posve zadovoljni kad bi svi c. k. činovnici a na čelu njim namjestnik bili nepristrani i pravedni. Zar je tako težko zadovoljit nas?

Neka nasliednik grofa Goess zapamti ovo: Na tršćanskoj namjestničkoj stolici sjedili su Petris, Rinaldini, Goess i drugi zakleti neprijatelji našega naroda, koji bi bili najvoljeli, da iz ovih zemalja iztriebe sve što je u njima Slavenskoga. Ipak oni odoše a naš je narod ostao i ostati će dok se bude božjoj providnosti svidjelo.

*) Gornji je članak složen bio prije imenovanja. (Ur.)

Rusko-Japanski rat.

Port-Artur.

Po računeh „Piccola“ i drugeh ruskeh neprijatelji, ta je fortica imala past najdalje svršetkom maja ovega leta. Mej tem prošal je i junij, julij, august a danas je već i 15. septembra, ali glasa, da je Port-Artur pal još nima. A reć bi, da će Japanci još pozobat nekoliko vreć oriži prvo nego ga budu zauzeli. Ovih dan je najme došla ruskemu cesaru brzojavna viest od samega zapovednika Stössela, ki javlja, da će se Port-Artur moć održat još puna tri mjeseca. A nije ni čudo ako se održi. Poznato je junačtvo oneh, ki ga brane, a poznato je i to, da će oni vrli junaci radje va smrt, nego da živi predaju neprijatelju v ruki slavnu tvrdjavu Port-Artur.

Nego vi ćete reć: A municion? A hrana? Port-Artur je zaprt sa svih strana, kako će k njemu stvari od tolike važnosti? Ima, ki se i za to skrbi. Japanci nimaju toliko brodi, da bi mogli zabranit tudjim brodom ulaz u Port-Artur. Tako se dogadja, da skoro svaki dan prihajaju va Port-Artur ladje krcate svega i svačesa za junačke ruske vojnike. I neki dan je došal unutar veliki parobrod krcat muke i druge hrane.

Osim toga, Rusi su, kako se službeno javlja, našli va Port-Artare veliki depozit municije, ku su tamo skrili Kinezi, dok je još Port-Artur bil va njihoveh rukah. Ima tu na stotine tisuća granata, patrona, obica a ima i dobro sačuvanih kanuna. Da je sve to Port-Arturu dobro došlo, to se razumjeva samo od sebe. Sve je to učinilo, da su Japanci izgubili glavu i ne znaju ča bi učinili. Oni su pred tom forticom izgubili strašno puno ljudi. U samom bližnjem mestu Daljnji ima do 15 tisuć bolesnih i ranjenih Japanaca.

A evo ča se je dogodilo na 3. o. m.

Japanci su tega dneva odlučili navalit na Port-Artur. Oni su marširali dolinom izmedju dva brežuljka. Pred dva tjedna su Rusi tu dolinu dobro podminali. Na eksplozivne stvari postavili su kamena, železa a zgora zemlja. Rusi su to učinili zato, jer su pogodili, da će Japanci navalit onuda.

Kad je u noći straža javila, da dolaze Japanci, Rusi nisu pucali, nego su rasvetili neprijatelja električnim reflektorom. Kada je kolona Japanaca prišla na mesto, gdje su bile postavljene mine, otvorili su Rusi električnu struju i najedanput se otvorila zemlja i progutala svu silu Japanaca.

Baltička flota.

Ta je flota odputovala nedelju u 2 sata poslie podne put Skrajnjeg Istoka. Nju sačinjava 40 ratnih brodova. Pred njom idu parobrodi nakrcani ugljenom i municijom. Na mesto bi imala prit početkom decembra.

U Vladivostoku.

I ta se tvrdjava pripravlja na navalu Japanaca. Veliki brodi: „Bogatir“, „Gromoboj“ i „Rosija“ biti će do mala popravljeni i spremni na boj. Ima u Vladivostoku još i drugih brodova, ki ća Japancem zadati još puno skrbi.

U Mandžuriji.

Va zadnjem broje našega „Narodnoga lista“ mi smo iznieli neke misli o zadnjoj bitci kod Liaojanga. S onemi se našemi misli slažu svi veći listovi, tako da je više nego jasno, da su Japanci doživeli kod Liaojanga ne pobjedu, već pravi i to veliki fiasko.

Oni su naime misleli Kuropatkina prisilit na veliku odlučnu bitku, pa, pošto je on brojem još slabeji od njih, potuć ga i posve ga uništit. Nego oni su se prevarili va računeh. Kuropatkin je najme s jako malom vojskom zadal Japancem upravo strahoviteh gubitak, a kad su već misleli, da njim je v rukah on i njegova vojska, on njim je lepo šmignul, a sada moraju za njim. Nego ni tu nimaju Japanci sreće. General Linjević je najme sa 50 tisuć svoje vojske zaustavil Kurokijevu vojsku i tako ima Kuropatkinova vojska lepu priliku, da se odmori i sabere na novi boj.

Iz Europe dohajaju svaki dan nova pojačanja.

Talijani i Rusi.

Inglezi lupaju proti Rusom — to je istina — a zna se i zač. Rusi su prvi susedi Indije, a poznato je, da Indija nije baš tako tvrdo tlo za osvajače Ingleze. Zato oni i pucaju na Ruse i žele njim svako zlo. To oni javno izpoviedaju. Mi ih donekle razumijevamo.

I Nemci žele Rusiji propast. Rusija je i njihova prva suseda i Nemci se je boje. Zato i simpatizuju s Japanci a proti Rusom.

Tako i Amerikanci. Rusija je veliki konkurent Amerike, pa nije čudo ako se Amerika želi otrest jednega takovega strahovitega konkurenta.

I Abreji . . . Nego i za Abreje se zna ča ih peče: Kišenev itd. itd.

Ma Italija — ča je pak nju napalo, da tako bjesomučno lupa po Rusije? Zač valja znati, da ni isti Abreji ne lupaju toliko po Rusiji, kako Talijani i njihova šuplja štampa. Odkuda to? Kade je temu uzrok?

Abisinija! . . .

Eto — tu je uzrok svega talijanskega bjesomučnega napadanja proti Rusom. Svi se još sjećamo kako je talijanska štampa pisala prigodom Englezko-burskog rata proti Englezom a za Bure. Svi se sjećamo, kako se je talijanska štampa veselila svakoj englezkoj nesreće i kako njim se je rugala. Svet se je onputa temu čudil. Svi su znali, kako izmedju Italije i Englezke vladaju dobri odnošaji, dapače bilo je poznato, da medju Italijom i Englezkom postoji čak i nekakav savez. Pak uza sve to Italija je hitala blato na Engleze, na svoje saveznike. Odkuda to? pital se je svet onputa jednako kako se i sada, odkuda tolika mržnja Talijana proti Rusom?

Abisinija.

Još je svim va pamete vojska ča ju je Italija imela s Menelikom, a svim je u pameti ostal i sramotni način, s kem se je ta vojska svršila za Italiju. Nekoliko tisuć abesinskeh polunageh, kakoveh takoveh soldati i ka stotina abisinskeh ženskeh dala je Italije takoveh batin, da ju od tega još i sada ledja srbe. Potučeni, poniženi, osramoćeni dali su se Talijani zarobit od Menelika — a Italija je morala stat „kućo“, zač nesposobna, da se neprijatelju osveti i da mu zame nazad, ča njoj je on posvojil. I tako se je svršila ta sramotna vojska, ka je Italiju hitila va isti rang, kade je Španja, Turska i republika de S. Marino.

Od onda mržnja Talijanac na sve evropejske države. Ona je njim želela onakovu sramotu i rasulo, ko je i sama doživela. Od tuda njije držanje proti Englezom a sada i proti Rusom. Istina i mi smo se veselili englezkim sramotam i to samo s razloga, ča su oni napali narod vredan i dobar, ki je mirno živel va svojoj kuće. Ma Talijani su, kako smo dokazali, imeli drugih razloga veselit se njihovem porazom. Ti su razlozi, s kojih oni i sada udaraju na Ruse. Oni bi oteli, da Rusi iznemogli i potučeni prose Japance za mir, kako su ga ono oni, Talijani, posle prve batoste prosili od Menelika. Nego te skromne talijanske željice se ne te izpunit. Rusija će i od ove vojske izać pobjednica i slavna, to nam dokazuje već dosadašnje junačtvo njezine vojske. Od onega pak, ča Talijani proti njoj pišu, nju neće siguro zabolet glava.

Dopisi.

Dogodjaji u Kašteliru. Citatelji dragi! Mnogo puti ste čitali u novinah dopise iz Kaštelira. Čitajte i ovaj put pa se čudite: Dne 17. septembra o. god. bit ća leto dana da je došao u Kaštelir — za našu veliku tugu i nesreća — razfratar don Marco Degrassi, župnik bez obzira i savjesti. Biskup Flapp poslao je ovamo toga razfratra samo da učini veći nemir. A sad ćemo u kratko opisati njegovo djelovanje:

U ovoj godini dana je učinio toliko smutnje i nemira u ovoj župi medju pukom, da bi sigurno imal „Narodni list“ ča pisat kad bi izlazil i svaki dan. Uvel nam je Evangjelje latinski, a mnoge druge hrvatske molitve je zapustil. Zabranil je školskoj djeci pjevanje na koru skoro svake nedelje. Govori proti Hrvatom va crekve, te mnogi i mnogi nete niti hodit k maši, nego mole doma ili gredu drugamo k misi. Crkva je skoro svake nedelje prazna, pjevači drugo nete pjevati nego hrvatski, a sada dojdu na kor pjevati drugi, koji ne znadu ma baš

ništa. Na 4. o. mj. je došao sam Norbido na kor — malo onako nakiren — ki ne zna ništa pjevati. Svi su se u crkvi smijali kako na sajmu. Poć u Kaštelir k misi, vidi se samo žalost, dapače rekli su Kaštelirci biskupu: Kad ste nam uzeli evanjgelje zatvorite nam slobodno i crkvu. A pop nam govori: Vas će vrag uzet kada nećete hodit k maši, te nam govori, da smo Framašoni i framašoni Rusi a ne katolici! U godinu dana još nismo čuli niti jednu lepu prediku. Sad će jedno par nedelja počat strašit za dohodak za groždje, uvjek će kričat sa oltara: Ćete bit tuženi kapitanatu ako ne donesete ča mi gre, najme 4 do 5 nedelja će biti razlanje evangjelja samo o groždju. Kad je pobiral pšenicu, jedan mu naš čovjek ni htio dati pšenicu z vrhom namjerenu, a don Marco mu reče: Vaši stareji i vi prije ste davali z vrhom, a naš čovjek mu odgovori: I vi, kad budete činil evangjelje kako su ga imali moji stareji, ćete dobit z vrhom; kad mu tko reče: „Dobar večer" ili „Hvaljen Isus i Marija" valje zabrnči kako muha, ako mu reče: „Bona sera", onda zavikne: „Bona sera! Bona sera!". Pred malo dana, pozdravila ga jedna učenica sa „Hvaljen Isus i Marijo", a on njoj odvrati: „Bona sera!". Ni pred dicom ne more prekriti svoju mržnju na sve što je hrvatsko. On je veliki naš narodni protivnik. Da nije na svom mjestu, mora da je osvedočen biskup Flapp, kojemu stavljamo na srce i dušu, da nas izbavi od ovoga popa, koji je sve, samo duhovni pastir ne. Prije, dokle je bil gospodin Stavělik, uvijek su hodili svi Kaštelirci k misi i na propovjed, te i od bližnjih mjesta dohajali su u Kaštelir slušat krščansku propovjed, a sad moraju hodit Kaštelirci drugamo. Zato, Kaštelirci moji, vam preporučam, jer vidite da imamo sve poglavare jednake, prvi je šior Škilo kao župan, pak zaprežentanca i pop, da se od ovih naših ljutih dušmana, koji bi nas u želi vode utopili, čim prije otresemo ili milom ili silom, i mi se moramo od takoveh ljudi otresti. Doskora ćemo imat tu priliku, to valja učinit u kratko vrime a za sve vike.

Ovo nam piše jedan seljak. Mi smo priobćili dopis kako nam je poslan. Neka o njemu razmišljaju prijatelji biskupa Flappa i Nagela. (Ured.)

Domaće vjesti.

Tršćanski novi namjestnik. Goess je partil — on je dignut sa časti tršćanskoga namjestnika. Na njegovo mjesto dolazi knez Hohenlohe, dosadašnji namjestnik va Bukovine. Govore, da je jako radin čovjek. A je li k tomu i pravedan — to će pokazati skora budućnost.

Nesankcijonirani zakon. Njegovo Veličanstvo nije podielilo sankcije dalmatinskomu zemaljskomu zakonu o povišenju plaća učitelja. Trošak za to povišenje imao se pokriti nametom na pivo i porezom na vozne karte.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od gosp. Vjekoslava Cucančić iz Klane K. 11, sakupljenih prigodom vjenčanja Ane Laginja i Ivana Karlović. — Gospodin Ivan Strucelj sakupio je u Sarajevu K. 5·80 Živili!

„Ljubav na prevaru". Tako se zove pripoviest, koja će buduće subote izać u Puli, tiskara Krmpotić. Tu je pripoviest napisao poznati istaraki pisac gosp. Tentor. Cienjeni pisac „Creakih crtica" nije se već dugo javljao. Nije čudo, da se svaki prijatelj Istre od srca veseli, što se gosp. Tentor povratio peru. O samoj pripovieđci progovorit ćemo obširnije, kad ju pročitamo.

Bogata trgadba u Kaštelíru. Ove godine — Bogu hvala — je mnogo groždja u Kaštelíru. Liepo je i zdravo. Počeli smo trgadbu 10. o. mj. Druga ljetina: žito, kukuruza itd. je bilo malo u Istri. Sigurno je najbogatije mjesto z groždjem ove godine Kaštelir. O tome ćemo čim prije opet koju reći.

Tri skromna pitanja na sv. zbor u Rimu. Težki su dani, što ih u ovaj mah proživljuje naše sveučilište. To naa sa svih strana salieću tko pismenimi, a tko ustmenimi pitanji, na koja mi, laici, ne smaćemo uviek pravoga odgovora. Da kakogod naše prijatelje udovoljimo, formulirali smo mi sva njihova pitanja u tri velike „domande", koje smo ove dane upravili na sveti Zbor u Rim. Tom metodom se je nedavno poslužio i sam biskup Nagel, i mi smo u našoj skromnosti mislili, da „quod licet bovi" bi moglo doličit i Jovi, pa upravili naša pitanja kako slieđi:

1. Kako će tomu sv. Zboru biti bez sumnje poznato, u našoj je Istri od vremena sv. Oca pape Ivana VIII. poumiralo prilično mnogo naših ljudi. Tim se je našim častnim pokojnikom papinski blagoslov podieljivao redovito u njihovu materinskom jeziku. Pošto su ti častni pokojnici naši predji i djedovi, kojih je uspomena nama i mila i sveta, mi pitamo ponizno i skrušeno: Što se je dogodilo s dušama tih vriednih mrtvih, pošto su na smrti mjesto u latinskom primali papinski blagoslov u tudjem, gospodinu Bogu po teoriji toga sv. Zbora nerazumljivom slavenskom jeziku.?

2. Prva i glavna zadaća naše svete vjere jest spas duše svih vjernih. To je kako na dlanu. Kako se pak te duše spasavaju — to mora biti poznato svakomu pravomu kršćanu, a tako i biskupu. Dapače biskupu mora biti to najbolje poznato, jer on je tu, da pase nas — ovce svoje. Biskup, koji toga ne bi znao, bio bi ignorant, a kao biskup nedostojan svoje uzvišene časti. Biskup Nagel je pako stupio na biskupsku stolicu i sjeđio na njoj već toliko vremena a da nije znao, da je za spas duše vjernika potrebit papinski blagoslov izključivo u latinskom jeziku. Mi pitamo: Hoće li nam sv. Zbor prostiti, ako mi, a s nama i sav ovaj naš dobri i vjerni puk, ne izkazujemo dužne počasti biskupu, koji, kako se vidi, slabo pozna velike istine naše sv. vjere?

3. Proučili smo odgovore, što ih je taj sv. Zbor dao Nagelu na njegova famozna pitanja. I pošto smo mi te odgovore valjano i duboko proučili, dohodimo eto, još s jednim i to s posliednjim pitanjem pred taj sveti Zbor: Do kada će još, najme, taj sveti Zbor ovaj naš dobri i nesretni narod voditi za nos?

Tinjanske stvari. Doznali smo uprav liepih novitadi iz Tinjana, gdje pašuje narodni odpadnik Vence.

Tomu čovjeku su najdraže fraje, špasi i kolo. Na rodjendan Nj. Veličanstva spekli su praščića i učinili večeru u komunskoj sali.

Bilo je čuti prije svršetka kričanje i pravdanje, a kašnje pak još gorje u kasarmi. Čuje se, da je bila nekakva iztraga. Toliko znamo, da je odmah uzsliedilo premeščenje nekeh žandara. Jer se je valjda dobrom Vencetu pečeni praščić ubiknul, upriličil je on opet fraju na 5. septembra, i da znate kadě? Na velikom Vrhu, gdje su naši pobožni Tinjanci bili sa dobrovoljnima prinosi uzdigli veliki, 6 metri visoki križ na uspomenu srečno dovršenog devetnajstog stoleća. Taj križ su i sa procesijom od tinjanskoga i supetarskoga puka svečano blagoslovili.

Ali ča je Vencetu do križa i blagoslova? on i njegova talijanska patrija su htjeli, da ga opet jednom blagoslove. Svirali su i plesali okolo križa kako Izraelci okolo zlatnog telca, dakako nakon što su se najeli i napili. Viditi je bilo jednoga po tri puta popeti se na vrh križa sa koga se je derao su „Viva", a ostali su poput židova kad su našeg Spasitelja propinjali, odgovarali.

Neka njim Bog blagoslovi kako meritaju.

Upis u veliku hrv. drž. gimnaziju u Pazinu. Iz Pazina nam pišu dne 4. rujna t. g.:

Šesti gimnazijski razred otvoriti će se nastajne školske godine 1904.—1905., koja će početi dne 18. rujna svečanom službom božjom u crkvi Franjevačkoj u 10 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni ispiti obdržavati će se 16., 17. i 18. rujna, a prijamni za I. razred 16. i 17. rujna, a za više razrede 17. i 18. rujna.

Upisivanje novih učenika za I. razred biti će 15., 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijalnom upravitelstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja i zakonitih im zamjenika, te donese i primjerak „Nationele" redovito popunjen i podpisan od istih. Učenici, koji su ovu gimnaziju već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 16. do 18. rujna. Iza ovoga dneva ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole c. k. Pokrajinskog Školskog Vijeća. Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred, imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1904., a ako su pohadjali pučku školu, imaju prikazati svjedočbu polaznicu, propisanu Minist. Naredbom 7. travnja 1878. br. 5516, a zatim u gore rečene dane podvrći se prijamnom ispitu:

Na ovom ispitu zahtijeva se:

a) iz nauka vjere ona mjera znanja, koja je propisana za prve četiri školske godine pučkih škola;

b) iz hrvatskoga, kao nastavnoga jezika, okretnost u čitanju, poznavanje pravilnoga oblikoslovja s najglavnijim iznimkama, vježština u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgocima, te njihova praktična uporaba pri pismenoj zadaći, koja sastoji iz jedne kratke pripovietke, basne ili diktata;

c) iz računstva četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i ustmeno.

Učenici, koji žele podvrći se prijamnom ispitu za koji viši razred, imadu ne samo dokazati krštenicom, da su navršili odnosan godinu života, nego i u posebnoj molbenici naznačiti potanko, što su učinili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom krštenicu i sve semestarske svjedočbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Učenici, koji dolaze po prvi put u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja K. 6·20 (4 K 20 h za upisarinu, a 2 K. kao doprinosak za učila), a svaki ini učenik plaća 2 K na godinu u ime doprinosaka za učila.

Školarina iznosi za svaki semestar 30 K, te ju treba platiti kroz prvih šest nedjelja svakoga semestra. Učenici, koji su primljeni u I. razred, imaju platiti školarinu kroz prva tri mjeseca, a koji kane moliti oprost, valja da prikažu kroz prvih 8 dana dotičnu molbenicu potkrijepljenu redovitim iskazom o ekonomskom stanju obitelji. Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine dana.

Budući da se škola i dom imaju medjusobno podupirati, te je stan od velike važnosti po zdravlje, čudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu dadu u stan onakvim obiteljima, koje će nastojati, da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole čedno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti.

Preporučaju se s toga roditeljima ili skrbnicima, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbnicima toplo se preporučuje, da za školske godine češće dođju u gimnaziju, te se obavijeste o napredku i vladanju svojih sinova ili preporučenika. Svaki učitelj zavoda davati će obavjesti o ponašanju i napredku učenika svake nedelje u odredjenim urama, kako se može vidjeti u naročitoj objavi u zavodu.

Mjestne vjesti.

Njegovo Veličanstvo i — Opatija. Kako doznajemo iz pouzdana izvora, Njegovo se je Veličanstvo naš kralj i cesar Franjo Josip I. prigodom svojega posliednjega boravka u Opatiji vanredno začudilo, što lječilište Opatija, taj biser „austrijske riviere" nema ni takove luke, kao što ju imaju razna malena sela u Istri. Govori se, da je Nj. Veličanstvo pozvalo k sebi ministra Calla i s njim na dugo razgovaralo o toj nepodobštini. Ministar da se je izvinjavao kako to već ministri znadu, a na to da ga je Nj. Veličanstvo odpustilo, naloživ mu, neka se doskoči potrebi Opatije, s kojom je u novije doba skopčana i čast cielo države. I tako se nadamo, da će se intervencijom Nj. Veličanstva ipak nešto učinit i za ovu našu Opatiju.

Nova sezona. I ta je sezona započela lepo. Od početka septembra pak do danas došlo je v Opatiju 747 gosti. Danas ih ima okolo 1600. Nego to nisu kakovi takovi ljudi, već fini i ugledni gosti. Ima sva sila Poljaka, Čeha i Rusa.

Ki će prvo! Na blagdan Majke božje bila je utakmica va banje „Angiolina". Tu su se mučili Nemci, Magjari, Abreji, Abrejke i mali Abrejići, ki će prvo prit od jednega kraja na drugi. Naši su se producirali najzadnji — oni su, to se zna — delali pantominu.

Lokići. Ne spamećujemo se, da bi v Opatiju nagrnulo toliko lokići kako ovo leto. Trg ih je pun — a ne samo trg, već se vide i pojedini, ki hode okole s košićí puneh lokići, pak ih prodavaju po kućah. Doznajemo, da na občinski trg dohodi svaki dan sva sila i otrovneh lokići. Istina je, da isti bivaju odstranjeni, ali ne bi bilo čudo, da se kod tolike količine lokići pritaji i kakav otrovni. Zato pozor ljudi, da ne bude nesreće. Puliciji pak preporučamo, da budnim okom pazi na one ki prodavaju lokići po kućah.

Naše škole. U družbinu školu u Voloskom upisalo se 105 djece, a u obje u Opatiji, u družbinu i javnu prijavilo se njih 180. Talijanske škole, koliko ona u Voloskom toliko i ona u Opatiji trpe od „jetiki". One se svako leto sve više i više suše, doklen će se napokon po svem sega osušit. Ni njemačkoj školi u Opatiji ne cvatu ruže, nego pošto se u tu školu strpa sve što je u Opatiji njemačkoga i magjarskoga i čifutskoga, počam od treće pa sve do šestnaeste godine, to se ipak tako pomješane dječurlije nakupi prilično broj. Svakako naše škole stoje visoko nad svima ostalima, ali zato i su tako pune i dobro pohodjene.

Jedna crna točka. I. škola kod koludrica u Voloskom prenakrcata je ponajviše našom djecom. Žalostno!

Lisk proti pantiganam. Pantigane su poplavile Opatiju, to se već ne more tajit. One se ne zadovoljuju već stat va škuljah i va kanalih — njim se je prohtjelo zraka i slobode. Nemaju nijednega kega bi se bale. Naš „Thierschutzverein" dal je podavit sve mačke, da se očuvaju mlada njazla od tić. Tako se je tićom spasil život, ale se je zato brizne ljude stavilo va nepriliku. Ča će sada nebogi svet pred tolikemi pantiganami? Zač treba znat, da se one ne boje ni ljudi. Koliko puti sam ja videl, kako gospoda šeću pred „Kvarnerom" (Promenadekoncert) a pantigane lepo za njimi, kako da je to niš. Nego sada su se nekamo skrile i ima već nekoliko dan, da ih ni videt na svetlo. Ljudi su si puno vremena razbijali glavu da najdu uzrok temu, dokle ga nisu najzada i našli. Ima vam sada v Opatije jedno talijansko društvo de „Funiculi funicula". To vam društvo tako lepo pjeva — osobito ona njihova primadona — da su pantigane sve pobegle, valjda od silnega ganuća.

Dobro bi bilo, da se temu društva „funiculi funicula" dá kakova podpora, da more ostat koliko dalje v Opatije i protjerat nam one dosadne pantigane.

Nego da nam ne potjeraju zajedno i naše — Kurgaste! . . .

Svega po malo.

Krunisanje srbskog kralja Petra biti će na 21. o. m. Tom prilikom biti će u Biogradu velike svečanosti. Pripravlja se također jugoslavenska izložba umjetnosti. Iz Zagreba prired it će se izlet u Biograd, koji će krenuti dne 18. o. m. Koji žeIi ići s izletom neka se obrati na „Odbor za izlet u Biograd" u Zagrebu.

Lepi dar. Nedavno slavili je u Filadelfiji jedan bogataš svoj pir, te mu je bila puna kuća gosti. Baš za vrieme pira došal mu je jedan veliki lepi sanduk (kassela). Srećni mladoženja mislil je, da je u tom sanduku kakov pirni dar, pak je na želju znatiželnih gosti dal odpret sanduk. Kad ti temu nebeše izplazila je iz sanduka velika otrovna zmija. Svi gosti su se razbežali iz kuće, ženam je prišlo slabo, tako da su ih morali iz kuće nosit. I mladi par je pobegal iz kuće u koju se zada ne usa više povratit, budući da u istoj još plazi otrovna zmija.

Kade je najviše advokati? Napulj, grad u Italiji ima 600 tisuć duša. Med temi je 4 tisuća advokata privatnih i državnih. Napulj je od vajkada najbogatieji grad na advokatima. Med timi ih je puno koji nimaju nikakove zasluzbe, pak su prisiljeni iskati drugdo dela, zato ima advokati koji su kondukteri, portiri i drugo.

General Kuroki nije Europejac. I mi smo po drugim novinama pisali, da je znameniti japanski general Kuroki, koji Rusom zadaje toliko brige, rodom Poljak. Japanski poslanik u Beču gospodin Makino, koji poznaje Kurokija već mnogo godina izjavlja, da Kuroki nije Europejac, nego da je potomak starog japanskog plemstva iz porodice Satsuma.

Ovršna prodaja kupališta. Dne 1. oktobra o. god. prodat će se na ovršnoj dražbi kupalište Laško (Bad Tüffer) u južnoj Štajerskoj. Kupališne zgrade, zemljišta i inventar procienjena su na K. 235.000 a najniža ponuda iznaša K. 117.500.

Hajdučtvo u Srbiji. U novije doba se u cieloj Srbiji pokazala vrlo nemila pojava, koja se svaki dan sve više širi, pa prieti mirnim i čestitim gradjanima ne samo glede njihova imetka nego dapače i glede života. Iz ciele zemlje stižu najme svaki dan zle vjesti o širenju hajdučtva i nemoći vlasti, da se bori s tim zlom. Pobjegli kažnjenici iz požarevačke, biogradske i okružnih tamnica, pomilovani robijaši, pa drugi odmetnici iz naroda, uznemiruju palenjem, otimanjem i ubijanjem veliki dio zemlje. I u najvećoj blizini srbske priestolnice Biograda, jedno deset kilometara od nje udaljeno, u planini Kosmaju, pojavili su se hajduci zadnjih dana. Prije tri dana su službene „Srbske Novine“ u Biogradu na cieloj jednoj strani doniele objave policajnih vlasti iz raznih okruga, kojima se pojedini odmetnici i odbjegli kažnjenici pozivaju, da se predadu oblasti, ili se poziva narod, da ih pobije. Mora se najme znati, da u Srbiji, ako ubiješ koga proglasi javno hajdukom, svatko ne samo može, nego je upravo obvezan, ako se pruži prilika, da ga ubije.

Milijunaš umro u zatvoru. U kaznioni u Pesaru u Italiji pala je neki dan kap milijunašu Henriku Metz iz Udine, te je ostao na mjestu mrtav. Metz je baš ovih dana nakon četiri godine tamnovanja radi umorstva imao biti pušten na slobodu. Henrik Metz, izvanredno brutalan čovjek, kojeg su se svi bojali, bio je više put kažnjen radi teške tjelesne ozlede, nasilja, i sličnih zločina. Godine 1900. ustrielio je nekog mladića u svom rodnom mjestu, jer ga je po njegovom mišljenju taj mladić mrzio. Prije 26 godina nadjen je u svojoj pisarni u Udini umoren Henrikov otac, Ivan Metz, koji je s lihvarenjem stekao više milijuna imetka, te je dan i noć čuvao svoje zlato u pisarni. Javno mnienje je tada okrivilo mladog Metza, da je umorio otca, ali ga je sudbena iztraga riešila te obtužbe. Henrik Metz ostavlja jednu kćerku, kojoj pripada sav njegov ogroman imetak.

Oklopi proti balotam. Ruska vlada naručila je, kao što je poznato, prije nekoliko vremena u Milanu 100.000 oklopa, koje je neki inžinir Benedetti izumio. Oklopi su najme sastavljeni od neke posebne materije, te se pričvršćuju u obliku prsluka izpod vojničke odore. Puščano zrno ne može probiti taj oklop. Pošto poduzeće za dogotovljenje gore spomenute naručbe nije imalo dovoljno sredstava, obratilo se je na bankovne zavode, koji su mu zbilja financijalno pritekli u pomoć. Ali su se pri financijalnim operacijama dogodile takve neurednosti, da se je praviteljstvo oklopa moralo obustaviti. Rusija zahtjeva, da joj se sada izplati odšteta od 2 milijuna lira.

Hotel za bogataše. Neki dan je u New-Yorku svečano otvoren najljepši hotel na svietu, t. zv. Regis-hotel, što ga je sagradio John Jacob Astor. Hotel, koji ima 18 kati, stoji ukupno sa svim pokućtvom 36 milijuna kruna. Dvorane i hodnici su od mramora; čitava ga zgrada sigurna proti ognju. Samo najbogatiji medju bogatašima mogu stanovati u ovom hotelu, jer su ciene užasno visoke. Zidovi u sobama pokriveni su izvezenim svilenim zastorima, a podovi sa najfinijim francezkim sagovima. Svaki krevet stoji 44 tisuća maraka. Namještaj u kupaonama je sav iz srebra. Hotel ima knjižnicu od 2150 knjiga. U jedaćim sobama može stajati samo 500 osoba. Računa se, da milijunaš mora potrošiti godišnje najmanje oko pol milijuna kruna, ako hoće da pristojno živi u tom hotelu.

Krunitbeni plašt kralja Srbije. Ovaj krunitbeni plašt načinjen je od najteže arciduk-crvene mletačke kadife. Plašt je dug blizu tri, a širok 3 metra. Tamno crven fond plašta pokriven je vezom dvoglavog orla, srbskim državnim grbom i zlatnim heraldičnim nemanjićkim krinovima. Istim znacima pokrivena je i široka bordira kraljevskoga plašta. Vez je bogat i upotrebljena je najteža svila. Vez je izradjen na tri razna načina. Na rubovima plašta je deset centimetara široki, skupocjeni sibirski hermelin. Plašt je težak skoro 24 kilograma, a izradjen je u Beču po nacrtu čuvara narodnog muzeja, prof. M. Valtrovića. Na njem je radilo šestnaest vještih vezilja kroz tri nedelje dana.

Bitka liaojanska gledana iz balona. Nemirović Dančenko gledao je bitku 30. kolovoza i crta je ovako: Balon je plovio pod nebesa, a mi smo iz njega gledali smjer neprijateljskih odjelenja, mjesta njihovih baterija. Balon je vidio veoma dobro na blizom prostoru, kako se neprijatelj privlači Liaojanom k našoj vojsci, da nas iznenada napadne, a sebe sačuva od ognja naših baterija. Nije prošao ni sat, a već je na prostoru, dugom 20 vrsti, grmilo, ječalo, praskalo i treslo se kao od jakih zemljotresa. Aj, tamo udara slavna fihomonovska baterija! Japanci je zaludu traže, zaludu hvataju. Ona baca tisuće šrapnela na neprijatelja. I ostale baterije bez prestanka biju neprijatelja. U tom prvom činu današnje bitke vodi se boj samo topovima. Takodjer su i prve žrtve današnje bitke bile kod baterija. Odnose otuda pale i ranjene. Na topovske pozicije dolaze nove baterije. Čim bliže k prednjim pozicijama tim se više kolona kreće tamo i ovamo. Nastaje pucanje pješadije.

Liepa baština. Amerikanski milijunar, Guthard ostavio je cieli svoj imetak od 300 milijuna kruna svojim rodjacima, koji prebivaju u Ugarskoj. Rodjaci se sastadoše u Budimpešti, da medju sobom porazdiele tu baštinu. Bilo ih u svemu trideset. Umrli bogataš bio je dvanajsto diete u svojih roditelja. Poslije očeve smrti, izplačen mu je dio od očeve ostavštine, te se zaputio u Ameriku. Kad mu je u Americi bilo tiesno, zamolio je pismeno svoje rodjake, da mu pošalju novaca. Ne treba ni spominjati, da je čekao uzaman. Ali za to se je sada ipak tridesetorica našla, da trate liepi njegov imetak.

Sitne vjesti. U Beču je dne 11. o. m. u prostorijah parlamenta otvorena svečana sjednica IX. medjunarodnoga kongresa novinara. Otvorenju je prisustvovao nadvojvoda Rainer kao zastupnik Nj. Veličanstva, te ministri Goluchowski, Körber, Call, Hartel, Wittek, Pientak i više drugih odličnih osoba. Medju ostalimi govorio je i ministar Körber, koji je u svom govoru slavio novinstvo.

Kako smo već javili, dalmatinski namjestnik baron Handel uvriedio je čitavu Dalmaciju s besedami: „Dalmatinci ne znaju za poštenu riječ!“ Na tu nečuvenu uvredu nanešenu proti onako divnom narodu, kakov je naš dalmatinski, digło se malo i veliko i počelo da traži zadovoljštinu od nedostojnoga namjestnika. Nego na to ti moj Handel frknuo u Beč — a ti ga traži.

Javili smo o biegu princese Louise. Od njezina biega malo se što zna, premda su o tom novine pune. Sad je ona u Parizu. Ona veli, da ju je muž, princ Filip, već treći dan poslije vjenčanja tukal. Kasnije da bi ju polugolu pokazivao prijateljem. Zato je ona bila pobjegla, a kad su ju uhvatili, zatvorili su ju u sanatorij, odkuda je i opet pobjegla sa svojim Matačićem.

Na mjesto umorenoga ministra unutarnjih poslova Plehve-a imenoval je ruski car Nikolaj kneza Svjatopolka-Mirskoga. To imenovanje je svuda primljeno sa zadovoljstvom, jer je knez Mirski čovek slobodoumnih načela.

Iz Cetinja javljaju: Arnauti (Krstičevi patrioti) navalili su iz mjesta Cete na Crnogorce, koji su išli za svojim poslom. Dva su Crnogorca ostala ranjena a jedan ubit. Crnogorci, koji su radili u blizini, priskočili su braći u pomoć, tako je nastala bitka, koja je potrajala čitav dan. Pri tom je ranjeno 6 Crnogoraca od kojih dva na smrt. Crnagora je uslied toga uložila na Portu odlučan protest sa zahtjevom, da se Arnauti drže na uzdi i da se za usmrćene Crnogorce dade odšteta, drugačije da će Crnagora sama urediti taj posao.

Japanci i poljski djaci. Svekolika poljska akademska društva poslala su japanskomu poslaniku u Beču brzojav u francuzkom jeziku, u kom izražuju svoje udivljenje nad hrabrim držanjem japanske vojske i svoje vruće želje, da Japanci pobiede. Žale, da se ne mogu u bojnim redovima japanskim boriti protiv Rusa, da osvete stoljetno ugnjetavanje njihovog naroda.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Sovinjaka kod Buzeta.

Ki će ničа[1]) poznat, daj mu svića važgat.

Ako se stori lepo posteja se spi dobro.

Kaj ti je već svoj, već se ga boj.

Dug je poredan drug.

Ko je vedro zami plaš[2]), ko[3]) je oblačno nisi slep.

Beči su cesarovi, fabrika gori neće.

Ženski plač i obećanje je kako brečje šepanje.

Razdrto vreće ne more se napunit.

Zreli krušvi je potriba malo vetra.

Ki re doma[4]) se ne vrne.

Kolo za kolon, z vezon po drva.

Krpalica kaću nosi.

Glad i strah je vrag.

Zlato ne kupi zdravlje.

Kasna setva, lahka žetva.

Koliko živih, toliko pogrešljivih.

Najprvo žir cvate, zaten rodi.

Ki se mlad oženi, star uživa.

Mej seničnin kruhon ni kaj zbirat.

Ki ni mlad munjen, je star.

Lisica sele loče za sebe.

[1]) Ništarije; [2]) Plašt; [3]) Ako; [4]) Tko umre.

Gospodarske vjesti.

Uredimo konobe!

(Nastavak.)

Da proizvedemo dušičnu paru poslužit ćemo se odrezci ili ostrižci bakra (rama) i dušičnom kiselinom (acido nitrico — Salpetersäure), koju možemo dobaviti u drogerijah. Na svaki hektolitar sadržine bačve uzmimo 12—13 odrezaka bakra i 30 centimetara kubičnih, dakle po prilici trećinu litre, dušične kiseline. Odrezke bakra metnemo u kakovu posudu ili čašu (šmulj), pa ju spustimo u bačvu i izlijemo na bakar kiselinu, te sve dobro zatvorimo i začepimo. Bačva ili posuda mora biti sasvim suha. Tako neka stoji jedan dan. Od šmulja stane se dizati para, koja obuhvati svu bačvu i otme joj pliesan. Iza toga se otvori i ispere prije lužijom pa čistom vodom.

Duh po suhoti ili po liesu odstranjuje se na jednaki način kako i pliesan.

Kad sve što navedosmo ništa ne pomore, nije druge nego da izadnimo, progorimo i izblanjamo duge iznutra. Više puta nam neće ni to pomoći!

Sve posude i bačve jedanput pokvarene, pak poslije popravljene, nemojmo rabiti za fina vina, nego za vina obična i druge vrsti.

Najbolje postupa onaj, koji svoje posudje uviek čisto i zdravo čuva, on će biti prost od svih tih briga i siguran, da mu barem posuda neće pokvariti one dragocjene kapljice.

Trgatba.

Uredili smo konobu, a sad pohitimo u vinograd, da vidimo, je li grožđje zrelo, je li se ima započeti trgatbom. To je vrlo važno, jer se kaže, da trgatba pravi vino. Trgati valja kad je grožđje zrelo, ali ne prezrelo, niti uvelo. Ovakovim bi se dobilo vina fina, ali ne stolna. Zrelo je grožđje kada je na pokusu sladko i ugodno; kada se držak lahko odieli od jagode; kada se jagode izgine onaj neki sjaj i kada ona postane prozirnija.

Nego to nas može sve lahko prevariti. Najsigurnije je, da mjerimo nekoliko dana redom koliko je u grožđju sladora i kad vidimo, da množina sladora ostaje uvjek jednaka, onda počnimo trgatbom.

Slador u grožđju se mjeri mastomjerom ili provinom. Kako ne smije biti inteligentna čovjeka bez toplomjera u kući, tako ne bi smjelo biti niti ikoliko boljega vinogradara bez mastomjera. Najbolji je onaj od Babo i stane vrlo malo. Može ga se dobiti i na Rieci. Rabi ga se ovako: uzmimo u vinogradu nekoliko grozdića, koji nam predstavljaju poprečnu zrelost, izašimimo je dobro i prociedimo kroz platno, te ulijmo u uzku visoku posudicu. U to metnimo mastomjer, koji smo prije oprali, dobro obrisali i namočili onim mastom. Čitajmo stupanj, što nam ga kaže i znat ćemo množinu sladora. Pravu mjeru sladora on kaže kada ima mast 14° R. (ili 17·5° C.) topline. Ako je topliji, valja za svaki stupanj topline više dodati 0·1 broju što nam ga mastomjer kaže, a ako je hladniji valja odbiti 0·05. To mjerenje opetujemo i kada nam dva tri dana redom bude kazao isti množinu sladora, doba je, da počnemo trgati.

Jer od sladora masta postaje u vinu alkohol, možemo po mjeri sladora u masta znati kako će nam biti vino jako. Svakomu stupnju sladora odgovara 0·6 stupnja alkohola; pomnožimo dakle broj sladora po 0·6 i znati ćemo množinu alkohola.

Ne trgajmo grožđja odmah iza kiše ili rano u jutro kad je na njem još rosa, jer ćemo imati jedan stupanj manje sladora. Ako je vrieme kišovito, čekajmo, dočiće i lieno! Ne trgajmo ni onda kada je toplina zraka naglo pala, jer ćemo dobiti mast, koji će previše kasniti vrienjem.

Za trganje rabimo najradje škarice iliti nožice i malene košare. Kad otrgnemo grozd, ostrižimo u posebnu košaricu jagode nagnjile ili pokvarene. Ovimi zrni ćemo prirediti posebno vince za domaću porabu, koje ćemo čim prije potrošiti. Da one slabe jagode pomiešamo sa dobrimi, mogli bismo sve vino pokvariti. Pazimo, da nam se grozdi čim manje zgnječe i da dodju čim cjeliji u čabar. Čabri, kojimi prenašamo grožđje u konobu neka budu što manji, i to uprav s razloga, da se grozdje čim manje zgnječi, da se čabri čim prije napune i čim prije dodju u konobu. Grieši jako tko masti grozdje u vinogradu, pak ga u mjehovih ili čabrih do konobe vozi. Taj će riedko kada imati vina zdrava ili vina koje će se zdravo održati.

U konobi se masti!

Zadnje vjesti.

Istarski sabor.

Beč. Istarski sabor otvorit će se dne 21. o. mjeseca.

Rusko-Japanski rat.

Mukden. Japanci ne mogu dalje. Rusi se sada mirno povlače i pripravljaju se na novu vojsku. U Japanu su silno utučeni radi velikoga fiaska japanske vojske kod Liaojanga, I Englezi priznaju sada, da su Japanci kod Liaojana imali najmanje 30 tisuć mrtvih. I tako je japanska vojska vanredno oslabljena, pa ne može ništa da poduzme proti Rusom.

Port-Artur. General Stössel javlja ruskomu caru, da su Japanci 28. augusta i 2. o. m. napali na Port-Artur, ali da su bili oba puta odbiveni. Kod toga su Japanci pretrpjeli upravo strašnih gubitaka.

Petrograd. Viest, da je general Sasulić zarobljen sa 5000 vojske, neistinita je.

Petrograd. Vojni vještaci računaju, da Kuropatkin mami neprijatelja sve više i više za sobom, da ga onda porazi i rasprši. Po tem bi Kuropatkin pošao Port-Arturu u pomoć.

Petrograd. Potvrđuje se viest, da je general Linjević presjekao put Kurokiju.

Naše predplatnike, koji nam još nisu platili lista, molimo da to učine čim prije, da možemo i mi plaćati svoje račune.

Javna zahvala.

Podpisana smatra svojom dužnošću, da se ovim putem srdačno zahvali svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su njoj prigodom nemile smrti obljubljene supruge odnosno majke i sestre

Fanny Gherscovich

mnogobrojno izrazili svoje saučešće ili na bud koji način nastojali ublažiti težku bol i tugu. A osobito i izvanredno moramo izraziti našu veliku zahvalnost velečenom gospodinu Dr. Nikoli Fabijaniću, občinskomu liječniku u Voloskom, koji ju je liječio mnogo vremena, te danu i noći nastojao ublažiti njezinu veliku bolest, te nam bio neprestano pri ruci. Liepa hvala svim onim, koji su prigodom pogreba pohrlili, da poprate njezine smrtne ostanke do hladnoga groba.

Svim opetovana hvala, a od Boga plaća!

Volosko, dne 13. rujna 1904.

Tugujuća obitelj.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilje** kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lijek proti svim kožnim bolestima, **reumatizmu, skrofulozi,** pokvarenoj krvi, **zapečkini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i lisemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, blidosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvratno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekolike slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom razvaravanju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje 100 (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **uzija smoj,** te na taj način prečiti **ranjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Cieno jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sigurni lijek proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vriema ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti lijekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno prirodjaje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan pršten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3‰ double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najlepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospođje (Novost), 1 par boutona od simili-brilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za urom, koja samo ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bočko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

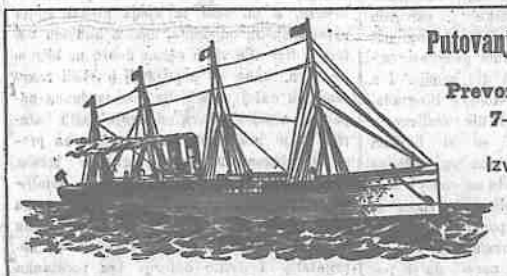

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrličić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčen-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

4 para cipela

samo za K. 5·50

prodaje se dok ima zalihe za tu nizku cienu usliied nabave velike množine: 1 par muških cipela, 1 par ženskih cipela iz žute ili crne kože za zavezati (Schnürrschuhe), sa jakimi okovanimi podplati, najnovijeg kroja; nadalje 1 par muških, 1 par ženskih modernih cipela, veoma elegantno izradjenih, lahkih, sva 4 para samo za K. 5·50. Kod naručbe dosta je navesti duljinu.

Rezašilje se pouzećem: Exportna trgovina cipela.

A. Gelb, Krakov br. 117.

Što ne odgovara može se promieniti ili natrag poslati, te se novac vraća, radi toga nema nikakove pogibelji.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razpro daju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se obrati našem uredničtvu.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istega 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za polovicu 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poštarina.

Njedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredništvo lista.

Uredništvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 38. Volosko-Opatija, u četvrtak 22. septembra 1904. God. IV.

Trgovačka pogodba izmedju Austrije i Italije.

Iz Rima dolazi vijest, da će do koji dan biti podpisan trgovački ugovor med Austro-Ugarskom i Italijom. Taj novi ugovor sastoji od jednoga provizornoga i jednoga definitivnoga diela. Provizorni će ugovor stupiti u kriepost čim izteče sadanji ugovor, a definitivni tek onda, kad bude Austrija sklopila trgovačke pogodbe s drugimi državami. Provizorni dio toga novoga trgovačkoga ugovora s Italijom bit će odmah po podpisu objavljen. Premda se još točno nezna, kakav sadržaj imadu ti ugovori s Italijom (to jest provizorni i definitivni dio) ipak je nešto probilo u javnost što mi ovde bez jamstva za točnost iznašamo. Tako na primjer kaže se, da će po novom ugovoru Italija moći prodati u Austro-Ugarsku 400 tisuća hektolitara svega vina uz dosadanju carinu (daciju) od 6 kruna po hektolitru i kasnije da će se od leta do leta umanjiti uvoz talijanskoga vina u Austro-Ugarsku. Za vino, koje će Italija uvažati u Austro-Ugarsku preko tih 400 tisuća hektolitara plaćat će carinu od 18 kruna po metričkom centu.

Za talijansko ulje plaćalo se je do sada 5 kruna i 71 heler carine, a čini se, da će ta carina u novoj pogodbi biti još niža. Ribarstvo bit će Čozotom slobodno kako i do sada. Kako vidite, nova pogodba s Italijom bit će za naš narod u Istri i Dalmaciji još nepovoljnija nego prvašnja. Istra i Dalmacija živi tako rekuć od vina, ulja i ribarstva. Ako pak dalmatinskom i istarskom vinu i ulju talijansko čini konkurenciju, tada je naš kmet upropašćen. Da će talijansko vino i ulje činiti našemu konkurenciju, to je više nego sjegurno, jerbo Italija proizvadja silnu množinu vina i ulja, koje mora prodati izvan Italije. Budući će pak po novom ugovoru moći Italija prodati u Austro-Ugarsku do 400 tisuća hektolitara vina uz sniženu carinu, to će usljed te množine talijanskoga vina pasti veoma ciena našemu dalmatinskomu i istarskomu vinu, a kmet će od toga imati veliku škodu. Isto će biti i s uljem. A što se ribarstva tiče, Čozoti će i nadalje harati po našim morima a domaći će se ribari mučiti badava dan i noć da ulove malo riba, jer će njim Čozoti pred nosom pomesti i očistiti more od svake i najmanje ribice.

Tako eto vidite, slavna naša vlada u Beču nastoji, da Talijanom pomaže do gospodarskoga blagostanja, dočim u isto vrieme i istim mahom naš narod baca u gospodarsku propast. Zašto to? Zato jer tako zahtjeva vanjska politika. Da Austrija ne da Italiji sve ono što pita, ne bi Italija nadalje ostala u trojnom savezu. Lukavi Praiz sili Austriju, da za volju trojnoga saveza žrtvuje Italiji Istru i Dalmaciju a Praiz sam ne da zato baš ništa. Ima tomu pomoći? Sve občine, sva gospodarska družtva, svi kmetovi posebice neka prosvjeduju kod vlade proti takovom trgovačkom ugovoru, svi naši zastupnici u saborih i u Beču neka dignu svoj glas proti tom naumljenom osiromašenju našega naroda, pak će se možda ipak vlada opametiti. Neće li, onda neka znade, da će naša propast biti i njezina propast.

Na obranu glagoljice.

Vadimo iz „Obzora": Bilo bi veliko zlo u crkvi našoj, kad se biskupskim odlukama ne bi smjelo prigovarati, jer bi obzirom na to, što su biskupi ljudi i ljudskim slabočama podvrženi, mnogi i premnogi svećenik mogao nastradati. Osobito u današnje vrieme, kad se kod popunjivanja biskupskih stolica na žalost više pazi na njegovo političko vjerovanje, nego li svećeničko djelovanje. Nije bo riedak slučaj u upravi kat. crkve, da je jednostavni kapelan, apelirajući na sv. Stolicu proti odluci biskupovoj, zadobio pravo. A to je znak, da je u takvim slučajevima biskup nepravedno radio.

I držeći se one, da počitanje naprama biskupima ne mora i ne smije biti pod svaku cienu i bez stanovitih granica, pa da se na svaki njihov čin ne može odgovoriti uviek, podigosmo svoj glas i osudismo tu gospodu, što su išla uzimati u zaštitu i hvaliti biskupa Nagla, što je ovaj, vidjevši, da se u nekojim crkvama njegove biskupije pod sv. misom slavenski pjeva, išao to javljati u Rim, znajući već u napried, da će to ozgor najstrožije biti zabranjeno, pa da će se tim nanieti stotinu jada našem biednom tamošnjem slovenskom i hrvatskom narodu, jer kao da mu nije dosta jednoga nego traži još i drugo Ricmanje.

Podigosmo pak svoj glas radi toga, što su ta gospoda odobravala biskupu Naglu njegov postupak, jer da je to on po svojoj savjesti i dužnosti morao učiniti. Gospoda oko „Hrvatstva" peče, što smo mi iz njihovih premisa odma proveli nuždan zaključak: Ako je najme biskup Nagel po svojoj dužnosti i savjesti morao to učiniti, od sebe se razumije, da biskupi, koji pred njim biše, jer su to trpili, bijahu ljudi nesavjestni i zanemarivatelji svoje dužnosti, a to u prvom redu njegovi neposredni predšastnici, nezaboravni biskup Dobrila i mukotrpni Šterk. Po mnienju dakle te gospode i nuždnim dedukcijama iz njihove pohvale i priznanja, dana biskupu Naglu, ovaj je jedini biskup na svom mjestu i pravi pastir stada svoga, dočim svi prvanji biskupi bijahu više manje najamnici njegovi.

Vi velite, da izbližeg ne poznajete biskupa Nagla, nu kako vidimo, poznajete ga kao osobito savjestna i revna biskupa. I mi ga iz bliže ne poznamo, nu koliko ga poznamo i koliko smo čuli o njemu, to baca na njegovu po vama toli hvaljenu savjest neko čudno svjetlo, izim da si čovjek sam preparira savjest po svome ćefu. On je, kao što je poznato, postao biskupom u Trstu, gdje je ogromna većina, preko $^{3}/_{4}$ Hrvata i Slovenaca, a da niti jedne rieči nije znao niti hrvatski, niti slovenski. Postao je dakle biskupom toga naroda, a da njegova jezika ni pisnuti nije znao, a i danas ga nezna unatoč svega toga, što je izdao, kako „Hrvatstvo" veli, krasan slovenski list na Ricmanje. List je, dakako on podpisao, ali da li ga je u slovenskom jeziku pisao, to je veliko pitanje.

Mi držimo, da jedan iole savjestan svećenik ne bi nikada primio biskupske časti i došao medju narod, kojega niti on razumije, niti pak njega. A to je biskup Nagel ipak učinio. Ergo! Čudimo se, da ništa ne odgovarate na daljnje naše navode, nego hoćete sofisterijom izvući se iz škripca, u koji ste zapali. I opet vam velimo, da

---

Podlistak.

Iz torbice.

Sabrao Šapulić.

Poznata je stvar, kako se srbski kralj Petar skrbi, da uredi svoju državu, pak baš zato zalazi više puta nepoznan medju puk, a i u druga prostija mjesta, da vidi kako stvari stoje. Čujmo nekoliko slučajeva:

Jedno po podne išao je u vojničku bolnicu. Na vratima iste rekoše mu, da je u bolnicu slobodan pristup tek od dva sata napried.

— Dobro je. Pa ću počekati — reče i stade pred bolnicom šetati.

Na dva sata stupi u nutra, pak zaredа po sobah, gdje se prijateljski razgovarao sa bolestnici a nekoje čak i nadario novcem. Obilazeć tako, dodje do jedne nečiste sobe, pak zapita:

— Zašto je ova soba ovako maradna?

— Prije svega to nije vaša briga — reče podvornik. U ostalom čemu da ju čistimo, kad će ovi bolestnici i tako brzo umrieti. To se ne isplati.

— Mogu li govoriti sa gospodinom nadliečnikom? upita kralj.

— Za sada je nemoguće, jer se gospodin doktor nalazi u kavani — odgovori sluga.

— Ali ja bi ipak rado ov čas s njim govoriti. Idite odmah po njega!

Podvornik je valjda nanjušio, da ovo nisu čisti posli, pak je zbilja išao po doktora. Za čas se vrati, pak reče:

— Gospodin doktor igra billard, te vas liepo pozdravlja i poručuje, da on ne može radi svakoga zvekana pretrgati igre.

Nato uzme kralj „prijamnu knjigu", pak u nju napiše sliedeće rieči: Liečnici moraju biti uviek uz njima povjerene bolestnike, a ne u kavanah billard igrati. Petar.

Zatim podje u njeku školu.

— Zašto nije jošte počela poduka? upita kralj djecu.

— Naš učitelj obično kasno dolazi — odvratiše djeca.

Da laglje dočeka učitelja, podje u bližnju kavanu.

Nakon pol sata vrati se opet u školu, ali ni sada nije jošte bilo učitelja. Zato uzme kredu pak napiše na tabli: Kralj Petar bio je ovdje i čekao na gospodina učitelja.

Stvar naravska, da nije ni liečnik ni učitelj dobio — medalje.

Čujmo i ovu, koja se dogodila pred kratko vrieme.

Mladi srbski kraljević namjerio se na nekoga vojnika, koji je stajao na straži. Prohtjelo mu se mladenačke objesti, pa reče vojniku:

— Čuješ, daj mi pušku.

— Ne dam — odgovori vojnik.

— Al ja ću ti ju uzeti — kraljević će.

— Nećeš, dok je meni na ramenu glava.

— Daj amo pušku! — opet ti velim.

— Nedam je. Od kralja sam ju dobio, pa samo njemu ću ju vratiti.

— Zar me ne poznaš, da tako samnom govoriš? upita kraljević razljućen.

— Poznam ja dobro Vaše Veličanstvo, al vam ipak puške ne dam, niti ju smijem vam dati.

Nato htjede kraljević da mu ju silom uzme. Al prije nego je to mogao učiniti, skine ju vojnik sa ramena, nategne kokot, pak reče kraljeviću:

— Tri koraka natrag ili ću pucati!

Kad je kraljević vidio, da se vojnik ne šali, odaleči se i podje k svomu ocu, da mu se potuži, kako se je vojnik s njim grubo ponašao i čak mu prkosio, pak je zato zahtjevao, da ga kralj kazni.

Kad ga kralj Petar razumio, reče mu, neka počeka dok pozove dotičnoga vojnika, pak da vidi kako će ga kazniti.

Vojnik dodje, a kralj će mu ovako:

— Ti si se momče danas ponašao kako valja da se ponaša svaki pravi vojnik, komu je sveta njegova dužnost. Zato od sutra napried imenujem te — stražmeštrom. Evala ti, momče!

Mladi kraljević svakako nije bio zadovoljan ovom kaznom.

* * *

Čujmo koju i od pokojnoga talijanskoga kralja.

Jednom zadje talijanski kralj Viktor Emanuel II. u jedno zabitno talijansko selo, pak susretiv njeku seljakinju upusti se s njom u razgovor. Napokon ju upita:

— Čujete kumice! Što ovdje govore ljudi o kralju Emanuelu?

— Hm! — seljakinja će: Vele, da je izvrstan čovjek — pak nastavi smiešeći se — samo da ima odviše rado „brbane".

Kad je jednom kralj Emanuel došao u neko selo, molila je jedna seljakinja nje-

sto nepromišljenim svojim branjejem biskupa Nagla dali samo našim hrvatskim biskupima oštru ćušku.

Hvaleći vi Nagla, što je kao savjestan i revan biskup dokinuo, kako vi velite, zloporabu slovenskih pjesama u crkvi za vrieme službe božje, eo ipso kudite druge biskupe, koji slične „zloporabe“ trpe, pa ih neće da dokidaju. A to su naspol svi naši hrvatski biskupi. Navodi vaši, da neki biskup vidi u nekoj stvari manju, drugi opet veću pogibelj, pa da se jedan nada, da će jednu stvar lakše drugi opet teže sprovesti, vrlo su klimavi. Ne pita se tu, je li biskupi u kojoj stvari vide manju ili veću pogibelj, nego što mora biti. A decizije svetih obreda ne stavljaju to na volju, nego pod moraš. Sveti zbor veli n. pr. za podjelivanje sv. pričesti i pjevanje muke Isusove u narodnom jeziku: consuetudinem esse eliminandam. A vi gospodo oko „Hrvatstva“ valjda znadete, šta to znači? Na vama je sada red, koji ste si stavili zadaću, da preporodite Hrvatsku, da se povedete za vašim uzorom biskupom Nagelom, pa kako on u Istri, takovi vi ovdje uznastojte, da odsele mjesto naših liepih božićnih, uskrsnih, te drugih marijanskih i u opće nabožnih pjesama, koje je puk naš do sada kroz stoljeća pod sv. misom pjevao, zaore Benedictusi itd.

Eto vidite, gospodo, do kakovih nuždnih zaključaka mora se doći, kad se piše, a ne misli, kad si netko utuvi u glavu, da svaki biskupski čin braniti mora“.

Opazka uredničtva. Ovoliko smo donieli iz članka „Na obranu glagoljice“, što ga u „Obzoru“ priobćio velevriedni svećenik. Mi ga prepuštamo na razmišljanje puzavcem oko biskupa Flappa i Nagela.

Na vrhu Učke.

Koliko bi puta slušal njegovu svetu rieč! Ma, gotovo zobao ga očima, a uhom gutao. Eh, znao je on. Rajska mu dika svjetila! Onako iz srca k srcu. Bogodani vjesnik. Baš!

Pa tko da ga i zaboravi?! — Umilni starčić, angjeoskim smiješkom na obrazima. Ma, dašto! Za mene gotovi svetac.

„Dobar pastir, jer što kaže inom
I sam svojim potvrdjuje činom“.

A takav i bio!

A narod? Eh, narod obožavao ga. Ta romonio slatkom našom rieči, da ti dušu lagodno uzbiba. A bio mu i otac i majka.

Danas? — Jao! Nema ga više!

I narod nad njegovom rakom kao kukavica crna:

„Aoh Bože! Hude li sam sreće!
Da se jadan za zelen bor uhvatim
I on bi se zelen osušio!“

Boga mi, i meni brk orosio. — — —

Al eto! — Kud ja zadjeo u tugaljivu žicu, a kandžija drijema mi u kutu.

Pro bono pacis — vele — došao palmom mirovnicom u ruci. Al za nas: ledeno mu srce! Ni lijevo, ni desno, no upravnom stazom“ — preteko ga glas. A on, tek što stoplio prijesto naših velikana, bacio se u — jevrejske nesurine. „Mein Liebchen, was willst du noch mehr?!“

I bacio se na djelo, pa će onako kao nuzgredice:

„Kakav vjetar sa vječnoga grada pirne, valja dušu u se, pa ni makac“. Aha! Ovo je tek pirula za pokus, kako li će proći niz naša crijeva. Prodje li mučke, eto ti „kinina“, pa i druge mješanije liječničke.

Ma dašto! Pilula prošla, a da se tko od naših ni trgnuo, a kamo li previjao.

Eh, sveca mu, kad bi u našega naroda bilo kô u mene!

Evo me na dohvatu! Nek pirne ta vjetar, pa i posvećen bio! — Ele tri sta mu sjekirica, rado bi ga znati, koji ima kuraže odnijeti moj klobuk sa glave, pa bio i zakrpan ko ciganska torba. Bijesa mu! Čuvao bi ga i lijevom i desnom, pa zubim i noktima.

A naši! Eh, raznježila ih janjeća koža.

Pilula prošla, a da nije nama nijednomu ni „zakrulilo“ u crijevima. Zato sada eto „kinina“, pa neka se želudac i crijeva krče i stežu.

Ma čujte, liepoga vam zdravlja! U Izrailju veselje, ko da im došao Mesija. Ma, dašto! Eto! — „Apoštol mira“ jednim tek potezom pera hoće da briše naš „Gospod s vami!“ Polagano dragi! Nijesmo ni mi napokon zob za svaku kljusinu. Bacite rukavicu, evo nas, pa što Bog dâ i sreća junačka. Ma, dašto!

Vidjet ćemo se kod Filipa, a možda za nevolju i kod — Ricmanja.

A sada: Klanjam se do crne zemlje i tri peda dublje.

Grga Cvilidreta.

Domaće vijesti.

Sajam rogatog blaga u Kastvu. Peti mjesečni sajam rogatog blaga biti će u Kastvu, u petak dne 23. o. mjeseca.

Sramota. Nekoji domaći ljudi i nekoji doseljenici Slaveni (tudjim se ne čudimo!) koji su ovamo došli za dobitkom, upotriebe svaku priliku, da govore i psuju proti občini u Voloskom-Opatiji, proti občinskomu glavarstvu, proti zastupstvu, sa svim tim, da se občina muči, da učini svoju dužnost i da svakoga zadovolji. Mi tim gujuzgavcem poručujemo: Ako vam budu na ovoj občine jedanput tudji ljudi zapovedali, onda ćete komać videt kako vam je sada dobro. Sramotno je upravo, da se tim nepravednim psovanjem dine čut ljudi naše krvi.

Književna vijest. Primili smo novu izašlu pripoviest: „Ljubav na prievaru“, što ju je napisao i izdao Cresanin gosp. Ante Tentor, c. k. sudbeni tajnik u Rovinju. Pisac u ovoj pripoviesti obradjuje predmet iz života istarskog seljaka Hrvata, te živimi bojama riše žalostne gospodarstvene i političke prilike hrvatskog seljačtva u Istri. Predmet pripoviesti je vrlo liepo obradjen, te se knjiga vrlo ugodno čita. Pripoviest „Ljubav na prievaru“ izašla je nakladom pisca u tiskari Krmpotić i dr. u Puli, gdje se ju može dobiti za K. 1·50.

Nadamo se, da će nas pisac doskora obradovati novim kojim proizvodom svoga vještoga pera.

Novi plovitbeni red Ungaro-Croate. Sa 1. listopada o. god. nastupiti će u plovitbenom redu sliedeće promjene.

U istarskomu prometu: Pruga Rieka-Krk: polazak iz Krka ustanovljen je za 6 sati u jutro za sve dane, istodobno obustavit će se priključna pruga Krk-Baška.

Pruga Plominj-Lovran-Rieka i Rieka-Lovran: ove se promjenjuju u jednu prugu Rieka-Lovran sa dvostrukom vožnjom na dan i jednu priključnu prugu Lovran-Plominj sa vožnjom svakog dana izuzam nedelje i blagdane. Polazak iz Plominja i Lovrana u jutro sljedit će za pol sata kasnije nego do sada.

Izravna pruga Rieka-Opatija: ukidaju se polazci iz Rieke u 7 i 8.30 na večer i oni iz Opatije u 7 u jutro i 8 na večer.

Odlikovan kapetan družtva „Adria“. Dne 7. junija o. god. spasio je parobrod družtva Adrie „Rakoczi“ momčad francuzkoga parobroda „Liban“, koji je blizu Marsilje nasukao. Radi ovoga čina darovalo je pomorsko ministarstvo francuzke republike kapetanu parobroda „Rakoczi“ gosp. Dinku Volani, skupocieni dalekozor sa nadpisom: „République française, ministère de la marine, M. Domenico Volani, capitaine du vapeur hongroi Rakoczi 1904“.

Direktna parobrodarska pruga Trst—Meksiko uvedena je od parobrodarskog družtva austro-americana (Cosulich & Co.) Parobrod polazit će mjesečno jedanput iz Trsta. Prvi odlazak ustanovljen je na 28. o. mj. a sliedeći biti će u zadnjem tjednu svakoga mjeseca.

Direcion od pokojne „Unione istriana“ izgubila pravdu. Ako se još spamećujete bili su pred par let počeli navigat po Kvarnere dva talijanska pakebota „La rana“ i „Cherso“. Velo je bilo veselje nastalo mej Kalabresi kad su ta dva vaporića prišla va Lovran. Tu su leteli kanconeti, tu su zvoni kampanali, tu fraje, tu večeri z „arciprete“ Krstić je va Lovrane jednu nedelju ti vapori blagoslovil i navestil, da će ta dva vapora osvojit Talijanom celu Istru. Govorilo se je, da su ti vapori od nekakovega društva „Unione Istriana“. Mi smo već onda pisali, da tega društva još ni, zač da ga vlada ni još potvrdila. Po zakonu pak nesmije jedno društvo na acijoni počet delat dokle ni od governa potvrdjeno, zač drugačije su odgovorni acijonistom oni, koji tem delom ravnaju, ali ti diretori. Diretori od pokojne „Unione“ bili su Ferdinando Persich lovranski „magnifico“, neki Cresani, Labinjani i Pulišani. Sada, kad je sve po vragu šlo i vapori i sidra, digli su se oni acijonisti, ki nisu bili va direcijone i ki nisu dali dopuščenje, da se z vapori naviga dokle goveran ne potvrdi društva. Tužili su diretore, da njim povrate novac, ki su platili za acioni i ki su diretori potrošili prez njihovega dopuščenja. Ovi dni prišla je iz Beča šentenca, s kom su diretori od pokojne „Unione Istriana“ odsudjeni platit onim acijonistom, koji su tužili, sve ča su platili za acijone i preko tisuće kruna troška. Šior Ferdinando hote va žep. Sada će se po svoj prilike dignut i drugi acijonisti proti tem slavnem diretorom. Kako se vidi, blagoslov, kega je Krstić dal vaporom se je lepo obnesal. Ala tovari, ala trubili, dajte se još malo od Talijani za nos vuć, će vam za starost služit.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru darovali su, za počastit uspomenu svog pokojnog brata odnosno strica Josipa Marot iz Spinčići, koji je umro u Guatemali godine 1899. itd.

Rozanja Milit	K.	10.—
Franka Mavar	„	10.—
Marija Marot	„	10.—
Ivana Spinčić	„	5.—
Josipa Mavar	„	5.—
Ivana Marot	„	2.50
Marija Dukić	„	2.50
Ukupno	K.	45.—

Družba se najtoplije zahvaljuje.

Ku korist je imel Lovran od talijanske škoji? Tri su razlogi, zaradi keh su naši Poperdili va Lovrane zibrali talijanski jezik za svoj „materinski jezik“.

Prvi razlog: S talijanskim se jezikom more poć po celem svete, a s domaćim, hrvatskim ni koraka dalje od Boke.

Drugi razlog: Po domaći, hrvatski, govore večinom vanjščaki (kako Kobula, Klementić i device) a talijanski govore gospoda, fini i edukani ljudi.

Treći razlog: S talijanskim jezikom čovek more laglje postat — čovek. Mladić laglje dobije kruh, divojka muža itd. itd.

Zato su, eto, naši Poperdili zahtjevali talijansku školu i nisu mirovali dokle ju nisu dobili. I dobili su ju — sada ju imaju. Prema tomu ne bi moralo bit mesta srećnejega od Lovrana.

---

govu pratnju, da ju puste pred kralja, da ga uzmogne licem u lice gledati. Kad su njezinu molbu priobćili kralju, i on dopusti da žena pred njega dodje, tko sretniji od nje.

— Gdje je kralj? upita žena, kad je stupila u sobu.

— Evoga. Ja sam, reće kralj.

— Nemoguće! žena će.

— Zašto?

— Se ge fusso una reina zte voudrio pa epousé un ommo sje beurt (da sam kraljica ne bi nikad tako ružnoga muža oženila.)

Jednom hjede kralj da dade nekomu seljaku križ za zasluge. Seljak se je tomu branio govoreći:

— Gospodine kralju! Takve igračke su samo za gradsku gospodu, koji ne moraju da rade. Mi pak na selu moramo da radimo, pak bi nam takav križ u radu priečio.

— Al da ti dadem jednoga vola i dva telca, onda bi bio zadovoljan? upita kralj.

— Sasma, reće seljak. Volio bi jednu kravu, nego sva vaša odlikovanja.

* * *

Pripovieda se za ruskoga cara Aleksandra II. sliedeće: Jednom predao je neki mladi oficir molbu na cara. Nu car ju obnašao bezrazložnom, pak mu ju odbio. Mladi oficirić na to razljućen, izpjeva nekakovu poruglјivu pjesmu o caru.

Nepoznatim načinom dodje ova pjesma caru u ruke.

Par dana zatim bila je velika vojnička parada. Posilje iste pozove car preda se onoga oficira, pak mu reće, vraćajuć mu pjesmu:

— Uništite ovaj papir, pa ako već vam se hoće da kujete pjesme, opjevajte radje kakav drugi predmet. Ili ako želite baš o meni pjevati, onda sahranite bolje vaše pjesme, da vas ne bude mogao i opet koji „prijatelj“ denuncirati. Kertajh marš u — Sibiriju!

* * *

Jednom se vratio njemački cesar Fridrik Vilhelm IV. nenadano sa šetnje u svoj dvor, pak opazi, da nema vratara od palače na svomu mjestu, kako to već po propisu mora da bude. Razljućen zato reće:

— Vratar ima se odmah odpustiti!

Svi su bili osvjedočeni, da je vratar nedužan, ali ipak nitko se nije htio za njega zauzeti, jer su znali, da neće cesar svoje rieči povući.

Kad je drugi dan u jutro došal k cesaru njegov adjutant, bile su mu prve rieči:

Veličanstvo! Je li vratar odpušten za jedan ili dva dana?

— Za jedan dan, odgovori cesar razdobrovoljen lukavim pitanjem.

* * *

Nekoliko dana iza odreknuća na priestolje igrao je srbski kralj Milan „baccarat“ u jednom aristokratskom družtvu. U igri je neprestano gubio. Najednom okrene se, te kad opazi iza sebe nekoga poznatoga grofa, reće:

— No, sada znadem, zašto imam danas „smolu“. Kadgod je iza mene gospodin grof, moram da gubim.

— Sice! reće grof. Kad ste izgubili srbski priestol, barem onda nijesam bio iza vas.

* * *

Kad je njemački car Vilhelm I. pohodio jednom u Versajlesu vojničku bolnicu, dodje do nekoga starijega vojnika, koji je bolovao na kostobolji.

Car ga upita, gdje si je navukao reumu, a vojnik reće, da u službi na predstražama, pak doda: Veličanstvo! Hoće li zbilja vojnik da se uzdrži zdrav kao predstraža u vojsci, mora da ima željezni križ (ledja).

— Pa dobro, reće car, dat ćemo ti ne željezni, nego zlatni križ.

I doistine drugi dan bio je odlikovan zlatnim križom za svoje zasluge na bojnom polju.

* * *

Neki činovnik umoli cara Josipa II. da mu dade kakovu bolju službu, jer da sa dosadašnjom plaćom ne može da uzdržava mnogobrojnu si obitelj.

— Dobro, reće car. Dat ću vas u ledanicu.

Drugi dan dobije upropašćeni činovnik zbilja dekret, da ide u bližnju ledanicu kao upravitelj iste.

Da vidimo malo ča je ta škola učinila za Lovrane.

Deca su se va istinu navadili nekako postat po talijanski i nad njim je, sto odprt pak i dalje od Boki. I čovek bi mogal pomislet: Kuda će sada ti ljudi? I čekate, čekate, pak ča dočekate? Dečki vam se ukrcaju na kakov vapor pak gredu neki va Ameriku, neki va Inglistera, neki va Indije — kako ki. Ju, ma ćete reć: tako je i prvo bilo, a i danas ima ljudi, ki ne znaju ni besedice talijanski, ni nemški, ni francuski, ni inglieški, pak gredu po svete i najdu sebi sreću. Tako je va istini i bilo, ale naši Poperdili su to pozabili. Eto vam na prilliku — Valčića. Ča je on znal, kada je šal prvi put po more? Justo onoliko, koliko se je navadil koni pasuć va Kozljake. Pak vidite, storil je beči i — svega. A zamite mu sini, ki su se od malega vadili va škole, pak mi recite, ča su postali? Sigurno nit više nego bi bili da nisu znali ni besedi talijanski.

A mislite, da je Beljaminu pomogal talijanski jezik, da je postal postmajstor? Inpakat listi, pak ih dat poštaru, da ih nese va Mošćenice ale na Volosko, to bi znal svaki taneki. Najzada ja poznam postmajstera, ki je postal zato postmajstor, zač je imel dobrega vina. Nego vratimo se Blejaminu. Za njega se more reć, da je deca zigojil tvrdo talijanski. On ima i nekega sina. Povedite mi malo, kakov je filozof postal, recimo njegov sin Jakvić. A ipak je ta Jakvić već puti pasal Boku i to sa znanjem talijanskega jezika. Pak? Ter vidite . . .

I Francele je pasal Boku sa znanjem talijanskega jezika. Pak? A ča da rečem ob onen drugen razloge, da talijanski govore samo fina gospoda a hrvatski vanjščaki.

Cele govori talijanski — je morda za to fini gospodin? I oni armirajzneri, oni umbrelari, oni stanjari, ki prihajaju k nam goli i bosi, gladni i žedni — da ih najimo i napijemo — su to morda gospoda?

Ma najmešnieji je treći razlog: da s talijanskim jezikom človek postane lagije — človek. Koliko ima va Lovrane mladeh ljudi, ki su se va škole i doma navadili talijanski postat, pak kakovi su to človeki? Nekeh smo već imenovali — ale takoveh je cela lista. A i ona, da će divojka lagije dobit muža, ako zna talijanski. Ki tako govore neka gredu malo pitat one ženi, ke su dobile Talijana za muža, kakova je to njih vela sreća! Neka ih malo pitaju, koliko bi platile, da njim je učinit divorci?

Tovar ostane tovar, svejedno, govori on talijanski ale kinezki. Naši ljudi sude jako krivo, kada misle, da njim je za život najpotrebitije, da znaju postat ki tuji jezik. Ni to glavna stvar. Glavno je, da je va glave neč. A va glave će ostat samo ono ča se razume, a razumet će se samo ono, ča je blizu razumu i spoznanju, a blizu razumu i spoznanju bit će samo ono, ča će bit stumačeno va jezike, ki je s materinim mlekom predal va krv naš. Zato ne talijanska, već hrvatska škola potrebita je našem ljudem. Samo va takovoj škole moru njihova mala deca napredovat, samo va takovoj škole moru oni zanidat fundamenti one prave i zdrave pameti, ka će njim život učinit bolji i sladji. Drugačije se uzgajaju kretini — a ne ljudi.

Ki ne veruje, neka se malo potrudi do Lovrana.

Svega po malo.

Talijanskomu kralju rodil se je sin. Talijanska kraljica, Crnogorka Jelena, rodila je pred nekoliko dana va Rekonigi sina, koji je odmah krščen i na krstu nazvan kao i djed mu, Umberto. Odmah je dobil i posebni titul: „Principe di Piemonte". Čudo, da se i temu Talijani ne rugaju. Ter još nam je friško va pameti, kako su Talijani pisali prigodom narodjenja malega Carevića. Kako i na ki način su se izrugivali nedužnem djetetu, ki njim ni niš učini. A svaki njihov članak svršaval je od prilike ovako: „Lieni su dosta dnevi, va keh je Carević ugledal svjetlo božje!" Doma strah i trepet, a daleko va Mandžurije sve sama krv i krv.

Istina, Rusija je upletena u vojsku, koju ona nije htjela, i ako se je Carević rodil va to vreme, ča je va tem tako strašno?

Rusija vodi danas rat, ali svaki, ki se ni s pametom razkrstil zna, da će Rusija od tega rata izaći pobjedonica i slavna, velika i jaka. Kako će pak bit s Italijom, s onom kukavnom Italijom, ka je pustila, da ju prez covete Menelik onako sramotno potuče, kako će pak bit s tom Italijom, kada bude jedanput novorodjeni Crnogorčić prišal na vladu? Puno gorji su za Italiju bili prvi dani njegova narodjenja, zač se je upravo va to vreme digla sva talijanska sirotinja i na stotine tisuć gladnih ljudi proti talijanskoj vladi. Takova je Italija doma, zato bi Talijani puno bolje učinili, da metu pred svojim pragom — imaju i oni dosta smeća, kega bi mogli pomest prej nego njihov crnogoraki kraljević — dodje na klimavo talijansko priestolje.

Neka metu pred svojim pragom. Dne 21. o. m. obavilo se u Beogradu uz veliko slavlje kranisanje srbskog kralja Petra I. Karagjorgjevića. Od tudjih vladarskih kuća bio je zastupan samo crnogorski knjaz Nikola po svom sinu Danilu. Slavni europejski dvorovi i vlade nisu poslali posebnih odaslanika nego su ih pri krunisanju zastupali redoviti poslanici u Biogradu. Engleska pak nema u Biogradu svoga poslanika, jer ga je prigodom umorstva kralja Aleksandra i kraljice Drage bila opozvala, te dakle nije kod krunisanja bila niti zastupana, tobože, da na taj način pokaže svoje zgražanje radi umorstva zadnjeg Obrenovića. Da bi se tko zgražao, nego Englezka, čiji su kraljevski dvorovi od temelja do krovova ostrcani krvlju nedužnih žrtava iz njihove vlastite kraljevske kuće. Kraljica Jelisava dala je ubiti svoju rodjakinju, škotsku kraljicu Mariju Stuart, samo da se dočepa njezinoga kraljevstva. Ima sto i sto slučajeva u kojim su je po zapovjedi engleskih kraljeva ubijalo i kraljice i kraljevsku djecu. Da spomenemo samo još zloglasnog kralja Heinricha VIII., koji je imao sedam žena, od kojih je polovicu dao poubijati. A i pred par godina umrla engleska kraljica Viktorija, koja je došla na prestolje samo pomoću zločina, kojega doduše nije ona skrivila ali drugi u njezinu korist. Princesa Karlota, kći princa-regenta Gjurgja IV. i njegove žene Karoline bila je po zapovjedi rodjene majke u dobi od 21. godine otrovana. Ako su Srbi ubili svoga kralja i kraljicu, učinili su to, da spase svoju domovinu, ali englezki kraljevi i kraljice ubijali su svoje roditelje, braću, djecu i rodjake samo iz sebičnosti. Tisuće i tisuće godina neće oprati onih krvavih ljaga, kojimi su oblačene englezke kraljevske rodbine. Engiezi dakle neka metu pred svojim pragom.

Nova njemačka stranka u Austriji. Po „Grazer Tagblattu" kane ove jeseni zastati se u Češkoj pozdanici svih njemačkih stranaka u Austriji, da odluče o imenu i programu jedne nove svenjemačke stranke. Imena predlagatelja te nove stranke nisu još poznata. Nam se čini, da je ta nova stranka samo „balsam", strašilo za ministra-predsjednika Dr. Körbera, koji se je radi čeških i poljskih paralela na tropavskoj preparandiji do kraja zaujerio Njemcem.

Svjetsku izložbu u St. Louis posjetilo je do sada 10 milijuna ljudi.

Crna ženska advokat. Se zna, to more bit samo v Amerike. Ovi dni dobila je neka crna žena, imenom White, va gradu Louisville (Kentucki) dozvolu, da smije delat za advokata.

Skupo voće. U nekojim najznamenitijim gostionama New-Yorka plaća se voće jako skupo. Zajutrak zastojeći isključivo od voća plaća se u tim gostionama za 100 do 400 kruna. Tu se pruža gostovom najfinije voće cieloga svjeta: jabuke iz Zanzibara, kruške iz sjeverne Afrike, grožđje iz engleskih konserva, ananas iz Australije itd. Zanzibarske jabuke jesu najskuplje voće na svjetu. Po dvanaest stabala imadu jedva par jabuka, koje treba pobrati točno na opredieljeni dan, jer se inače ne bi održale. Jedna takova jabuka stoji 400 kruna, jedan odgrizak iste 40 kruna.

Strašna nesreća kod manevra. Prošli tjedan vršile su se kod Stalnog Biograda u Madjarskoj vojničke vježbe. Kod istih sudjelovao je također jedan odio zrakoplovaca bečkoga topničkoga regimenta br. 1 sa jednim zrakoplovom (balonom) od 900 kubičnih metara. Kad su vježbe svršile, spustili su balon 50 metara nad zemljom, te ga je 64 vojnika držalo na konopu. Nekoji vojnici vezali su taj konop oko tiela i tako vodili su balon do kasarne. Najednom zapuhnuo silan vjetar, te digno balon sa svimi vojnici u zrak. Većina njih bila je tako prisutna duhom, da su konop odmah odrezali i tako pali sa male visine opet na zemlju. Osam vojnika pako bilo je balonom digunto u zrak. Vjetar je zatim bacio balon prama jednoj stieni, na kojoj su se viseći vojnici teško ozledili. Nekoji konopi su pri tom popucali a vojnici padoše na tla. Ovo se ponovilo nekoliko puta, dok nije na tla popadalo svih osam a zatim se balon digno slobodan u zrak. Jedan vojnik je bio ubijen a šest njih, koji teže koji laglje ranjen. Većinom su to reservisti, otci obitelji, za koje neće sada država ni novčića žrtvovati.

Pobjegao profesor. „Plzenskomu Obzoru" javlja se iz Praga, da je odanle pobjegao dr. Jaroslav Salaba, profesor češke trgovačke škole i izdavač časopisa „Česká revue", ostavivši duga u iznosu od preko 200.000 kruna. Tu se radi o mjenbenim dugovima, usled kojih je upropašćeno vrlo mnogo jamaca, medju njima poznate ličnosti. Kontrahirao je Dr Salaba duga u iznosu od 30.000 kruna, koje je očito upotriebio za svoj bieg u Ameriku. Na nekoliko mjenica podpisana je također Salabina supruga, ali ona izjavljuje, da su ti podpisi krivotvoreni.

Povodom Salabine afere doznaje se još ove pojedinkosti: Salaba je kao profesor češke trgovačke akademije uživao plaću od 1200 kruna na godinu. Za svoje suradničtvo kod spomenutog časopisa dobivao je godimice 1400 K. Unatoč njegovim malim dohodcima došlo mu je za rukom, te je kontrahirao dug u iznosu od 200.000 kruna. Medju njegove žrtve spada više političkih žrtava iz burnih devetdesetih godina.

Osudjen grof. Prošli tjedan je pred porotnim sudom u Beču nastavljena druga parnica proti Henriku Edmundu grofu Potockom, koji se gotovo pol godine nalazi iz nova u istražnom zatvoru. Kako je poznato, bio je grof Potocki pred dvie godine obtužen radi raznih prevara, ali ga je sud od većine fakata riešio. Unatoč svečanom obećanju, da će se popraviti, zapao je grof opet u zlo, te je u mjesecu lipnju ponovnu stajao pred porotnim sudom. No rasprava je bila odgodjena, jer se je branitelj pozvao na to, da je gradjanski sud u Krakovu proglasio grofa slaboumnim i da je obtuženikov otac namirio sve njegove vjerovnike. Jučer je, kako već spomenusmo, nastavljena parnica. Po obtužnici grof je ponovno pravio dugove u prevarnoj nakani, te je sebi nadjenno krivo ime. No na osnovu pravorieka porote sud ga je riešio zločinstva prevare, a osudio ga radi prestupka, što ga je počinio, nadjevajući sebi krivo ime, na 24 sata zatvora. Grof je odmah nastupio dosudjenu mu kaznu.

Seljaci i oružnici. Kako se javlja iz Rima, primilo je ministarstvo unutrašnjih posala viest, da se je preksinoć u Castellazzo kod Trapani-a zakrvila usmorica karabiniera i dvojica vojnika s članovima seljačkoga saveza, te da su oružnici po svoj prilici za to, jer su ih obkolili seljaci, upotriebili oružje. Više je seljaka ranjeno. Trojica su prenešena u bolnicu. Jedan je seljak preminuo putem u bolnicu. Pojedinkosti nisu još poznate. Na zapovied nadzapovjednika karabinierā uapšeni su vojnici, koji su učestvovali u zakrbi. Sudbeno i upravno povjerenstvo kreuslo je na lice mjesta.

Tast i zet. Iz Darmstadta se javlja: Neki dan se je baron Lemgarka posvadio sa svojim tastom, bivšim ovdješnjim gradskim načelnikom, Lebertom. Svadja se je na brzo pretvorila u tučnjavu, te je Lebert udario kundakom svoje lovačke puške barunu po glavi, po čem je ovaj Leberta ustrielio. Barun je zadobio vrlo teške ozlede.

Unesrećena krotiteljica lavova. U nedelju na večer producirala se je pred občinstvom u svojoj menežariji bivša plesačica Louisa Drossner, koja je stekla svjetski glas sa svojim naturalističkim plesanjem u parizkom Moulin-Rouge-u. Drossner se je, napustivši plesanje, udala za nekog vlastnika menežarije, te se je odala krotenju divljih zvierova. Kad je gore spomenute večeri ušla u kavez lavova, navalio je imenovani na nju jedan lav, te ju tako izmrcvario, da će teško moći ostati na životu.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Lanišća kod Buzeta.

Kadi se tovar valja, onuda i diak pusti.
Već valja lep mir, lego zlatan pir.
Ki nima dela ga najde.
Kakovo delo, takova plaća.
Človek se sit naživi dokle prideš.*)
Raje se veruje laž, nego jistinu.
Bolje je držat nego lovit.
Popu pop, bobu bob.
Kaj se više puta ji, se više poji.
Strah stoji u mali posodi.

*) Kaže tiesom poslovaču.

Gospodarske vjesti.

U prošlih smo brojevih pisali, kako treba da nam budu konobe uredjene, to kako i kada da trgamo. Red bi bilo, da sada pišemo, kako da grožđje izmastimo i kako da redimo vriesje iliti kuhanje masta, ali mislimo, da možemo preći preko svega toga, jer ove godine biti će svi naši vinogradari već izmastili sve svoje grožđje i čekaju čas, da pređju na otakanje vina.

Mi ćemo jih slieditи i ćemo koje napisati o otakanju.

Kad ćemo početi otakanjem? Na to pitanje ne možemo dati odgovora, koji bi vriedio za sve slučajeve. To ovisi o vrsti grožđja, o toplini njegovoj i o toplini konobe, o objamu vinskog posudja i kamo je vino opredieljeno itd.

Pušta se da mast vrije, kuha, zato, da se pretvori u vino. Nego biti će poznato svima, da čim se više pušta mast na dropah, tim postaje vino tvrdje, al bistrije. Odatle sliedi, da tko želi imati vina prostija, al čista i bistra, tako da jih može brzo predati u prostijih krčmah, gdje se ne gleda toliko na finoća, taj može pustiti mast na dropah i 14 dana, pa i mjesec dana. Nego tko hoće da priredi vina nešto finija, tako da mogu i boljem ukusu ugadjati, taj ne mora požuriti sa otakanjem.

Imamo li grožđje puno boje i treslovine (tanina) biti će dosta da ga pustimo kuhati samo 60 ura, nego, ako u konobi nemamo barem 18°/, stupnja topline, neće nam biti ni to dosta.

Ako je malena posuda u kojoj mast kuha, onda je kuhanje polagano, jer se ne razvija dosta topline. Takov most treba da kuha više vremena. Obratno, ako je posuda veća, onda se kod kuhanja razvije više topline, pa se u tom slučaju može prije otočiti.

Preporuča se uviek, da drope u čabru budu uviek u mostu zabodene i da ne skaču van tvoreć nad mostom kako nekakov klobuk. Svrha je tomu, da se uzmogne laglje pretvoriti alador u alkohol i raztopiti treslovina. Je su li drope nad mostom, dogodi se lahko da one brzo ukisaju i proucu kiselinu u mast, pa nam se vino brzo octi. Gdje su se drope držale zabodene u mastu, ondje se brzo pretvara alador u alkohol i treslovina raztapa, pa se može početi otakanjem i nakon 50 ura kuhanja; inače treba šest i sedam dana.

Gdje je grožđje previše zrelo, sladko i suho, trebati će da mast vrije više vremenu,

nego li je obično, a to s toga jer onda treba više vremena da se onaj slador razčini. Je li pak vrieme hladno, onda se hoće, da most više vrije, jer je vrienje polaganije i slabije.

Prije nego li ćemo otakati, pokušajmo vino; ako se je ona sladčina masta promienila u nekakov vinski okus, možemo vino otočiti.

Ne smije se otakati vino u sumporane bačve, niti iz čabra, gdje kuha, ravno u bačve. Dobro je, da se vino prozračí prije nego dodje u bačvu. Tim će izgubiti duh po žveplu, po gujilih jajih i drugi koji ne vinski duh.

U dropah, koje su nam iza otakanja ostaje u čabru, ima još vina. I doista od 100 kvintala dropa dobiti ćemo još 11—16 hektolitara vina. Zato je dobro, da je se izpreša. Prvo vino, što ga prešanjem dobijemo, možemo pomiešati sa otočenim vinom i ono mu je jednako, pače ima više alkohola. Drugo izprešano vino je tvrdje i slabije vrsti, zato ga metnimo posebe.

Otočeno vino prelijmo u zdrave bačve, al je ne napunimo do vrha, nego pustimo jednu ruku praznine. Ono će i napred tiho kuhati. Dobro čini onaj, koji bačvu začepi, na vranj ili čep metne ciev, te pusti da vrije kroz vodu. Taj će postići, da će mu vino brzo izgubiti i zadoji trag sladkosti i zadobiti mirisa.

Kad je prestalo i tiho vrienje u bačvi, onda ju napunimo do vrha i dobro začepimo.

Zadnje vjesti.

Istarski sabor.

Jučer o podne otvoren je u Kopru istarski sabor. Zastupnik vlade Schwarz predstavio je saboru novoimenovanoga zemaljskoga kapetana Rizzi a. Schwarz je govorio najprije talijanski a onda hrvatski. Kad je Schwarz počeo govoriti hrvatski, talijanski su zastupnici sjeli, a galerija digla takovu buku, da je bila strahota slušati ju.

Na to se digno zemaljski kapetan, sladki Rizzi i progovorio, dakako samo talijanski. Njegov je govor bio dosta sub.

Kad je Rizzi svršio, ustao zastupnik Spinčić i počeo govoriti hrvatski. Čim je galerija čula, da se hrvatski govori, počela je na novo bučiti, dok ju nije najzada Rizzi dao izprazniti.

Spinčić je Rizzi-a upitao, da mu kaže, je li mu je vlada postavila kakove uvjete i što je on sa svoje strane obečao. Rizzi nije na to pitanje ništa odgovoril.

Sad je imalo da sliedi već tolike godine ne viđeno čudo. Zagrižena talijanska večina imenovala je najme u razne odsjeke i po kojega našega zastupnika!

Rusko-Japanski rat.

Svi priznaju sada veliki uspjeh uzmaka ruske vojske. Kuropatkin je onim svojim uzmakom postavil Japance u veliku nepriliku. On tkao da ih vuče za sobom a oni moraju za njim. Reć bi, da će se do mala sukobit obje vojske blizu Mukdena.

Port-Artur vavek tvrd i nepredobiv. Hrabra ruska vojska mora da se dan na dan bori s neprijateljem. I uviek s velikim uspjehom.

Izgubio torbu.

Gospodin, koji je u petak dospio na Matulje večernjim brzovlakom, izgubio je tamo jednu ručnu torbu, u kojoj su se nahodile knjige i važni spisi. Tko je, slučajno, našao tu torbu, zamoljen je, da ju uz nagradu donese u **„Sanatorij“ u Iku.**

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulam,** pokvarenoj krvi, **sapukline, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilitičkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstne pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svakove slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratko i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz blizu i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odzimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sigurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek rieliti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Urmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (lječnički prepisi) točno i savjestno prirediuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

: Oglasa :

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereno razprodati veliku partiju cipela uz ciene daleko niže od ciena tvornice. Prodajem usljed toga svakomu **1 par muških, 1 par ženskih cipela za zavezati** I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože; nadalje **1 par muških i 1 par ženskih** modernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih. Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Torina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priekić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Forranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

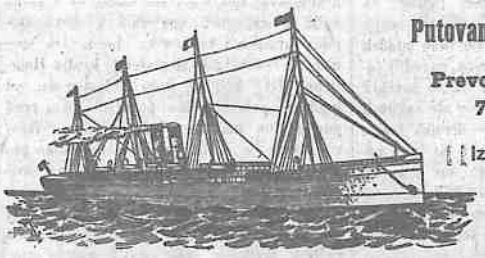

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB. Preradovićev trg 8.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan pretsn za gospodu za imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8‰, double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna parižka pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od similibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za stare i mlade, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 raznih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na liporeku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Staugera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.860·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je na godinu 8 kruna, za polovicu 4 krune; pojedini broj 8 halera.

Za inozemstvo plaća se poštarina.

Njedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Za oglase plaća se 10 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredništvo lista.

Uredništvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

Br. 39. Volosko-Opatija, u četvrtak 29. septembra 1904. God. IV.

Zar uvijek robovi?

Čini se, kako da je našemu narodu sudjeno, da uvijek tudjincu robuje. Gdje god naš narod živi, nigdje nije vlastitim gospodarom. Ipak bijasmo mi Hrvati jednom moćni i samostalni, tako, da je naša rieč mnogo vriedila u kolu prosvjetljenih naroda. Koji su uzroci našemu sadanjemu robstvu? Glavni uzrok mu je svakako naša domaća nesloga kao što takodjer naša beznačajnost.

Težka i neugodna je to rieč, ali istina je istina, pak bila još neugodnija.

Što je nego beznačajnost, ako trpimo, da četrdeset izdajica u Banovini vodi hrvatski narod u očitu političku i gospodarstvenu propast? Što je nego beznačajnost, ako se dademo od kakvog doklaćenog, plaćenog izroda za nos voditi? Što je nego beznačajnost, ako trpimo, da nam u vlastitoj kući tudjinci vriedjaju narodnost, mraze i zapostavljaju naš jezik?

Mi smo nedavno počeli pisati proti biskupom Naglu i Flappu, jer obojica iz petnih žila nastoje, da iz crkva svojih biskupija iztisnu zadnji trag našega jezika. Obojica tudjinci, koji ne poznavaju jezika većine puka svojih biskupija — biva hrvatsko-slovenskog naroda, sporazumiše se sa zakletom našom neprijateljicom, austrijskom vladom i sa istarsko-tršćanskimi čifuto-liberalci, koji ništa željnije ne očekuju nego propast katoličanske vjere, a sve to učiniše na propast našemu narodu u ovim pokrajinama. Ili zar nema za to dokaza? Držimo, da što svatko vidi i čuje, toga ne treba dokazivati. Ipak navest ćemo i dokaze. Biskup Flapp sistematično namješta u hrvatske župe zapadne Istre zagrižene talijanske svećenike, nalažuć njim izričito, da iz crkvah izkorienе sve, što je u istinu od pradavnih vremena ostalo hrvatskoga. Ako je gdje u njegovoj biskupiji koji hrvatski ili slovenski svećenik, taj neće pod njim dočekati župe, samo zato, jer nije Talijan. Biskup Nagl dobiva od rimske kurije nalog, da Riemanjcem dade župu i povrati staroslavensku liturgiju. Toga Nagl neće da izvrši već zatvara Riemanjcem crkvu i oltare. Nagl obraća se „propria motu" u Rim sa nekakvim pitanjima u jezikovnom pogledu, samo da na temelju mnienja rimske kurije, koja ni najmanje ne poznaje naših prilika, može tjerati naš jezik iz crkva svoje biskupije. Mogli bi navesti još drugih dokaza, ali puštamo za drugi put. Cienili smo, da su naši napadaji na ta dva protunarodna biskupa opravdana, i da će ih svatko, u kojem njubav do vlastite trbušine zagušila ljubav do našega naroda i domovine, odobravati.

Jok! Našlo se ljudi, koji nas radi našeg pisanja proti Flappu i Naglu uzeše na rovaš, bacajući na nas anatemu. To je eto plod one naše beznačajnosti, one naše robske ćudi, usljed koje mi ljubimo batinu, koja nas bije i radi koje ostadosmo robovi dok se ne promijenimo. Da smo značajni ljudi, da odrešitije branimo svoje, naši neprijatelji ne bi niti pokušali, da nas u našim rodoljubnim čuvstvima vriedjaju košto nas sada de facto vriedjaju, imali bi od nas više respecta.

Oj! nek nas žalostno stanje domovine naše probudi i prinuka na novi život. Budimo ljudi, ne dajmo se vriedjati ni tlačiti od nikoga, makar bio sto puta posvećen, nego branimo junački narodnost našu i jezik otaca naših, pak se makar zamjerili Petru i Pavlu. Dok ne budemo tako, bit ćemo tudji sluge, tudji robovi, ruglo i sramota cielomu svietu.

Biskupi Nagel i Flapp — javni činovnici.

Čudno mi se čini, da se sa stanovite strane prigovara „Narodnom listu", što kadkad piše proti slavotobskim našim biskupom. Taj prigovor, koji većinom proizlazi iz svećeničkoga stališa, nije po mojem mnienju ni u čemu utemeljen. Biskupi su javne osobe; pak kako što se može se braniti, da se kritiči podvrgava rad javnih činovnika, tako držim, da se može bez okolišanja kritizovati i rad biskupa. Dapače kritizujuć javno rad i djelovanje javnih činovnika, tim se u veliko može da koristi i njima a i samoj stvari. Može se dogoditi, da činovnik u najboljoj namjeri čini pogrešku, jer ili ne pozna odnošaje ili pak zaveden bilo od koje strane. Tada može on baš javnom štampom uvidjeti, kako grieši, pak onda udesiti svoj rad prema okolnostima. S druge strane opet kritizujuć njegov javni rad, može se ga s vremenom popraviti. Jer, dopustit će mi se, da i najostarjeliji činovnik s dana u dan podbadan javnom kritikom, mora napokon da omekša.

Koliko je meni poznato, „Nar. list" ne napada na biskupe kao crkvene dostojanstvenike, već kao javne činovnike. On ne kritizuje njihovo djelovanje s vjerskoga gledišta, već njihov javni rad motren sa političkoga stanovišta. A to je, mislim, ipak razlika i to velika razlika. Eto, baš radi toga, po mojem mnienju, ne bi se imali zagovaratelji biskupa nit najmanje zagrijavati. Ma, Bože moj! Kad se može da se kritizuje rad i najviših carskih činovnika, čemu da se ne bi smjelo koju reći i o biskupima? Dok se ne dira u samu vjeru i duhovno njihovo djelovanje u strogom s mislu rieči, ne bi smjela ni sliednjega od častne gospode zaboljeti glava.

Dopuštam, da kritizujuć javni rad biskupa, može trpiti njihov ugled osobito kod niže mase puka, no, to nijesu ipak tako zamašni uzroci, a da bi se moralo baciti pero u šaš. Dopuštam opet, da mnogu častnu gospodu neugodno dira, kad se pa bilo što piše protiv njihovog duhovnog poglavara. Nu dopustit će mi, častna gospoda, da ih prisjetim, što se učinilo sa strane častnog klera na ustuk protiv progonima blagopokojnog biskupa Šterka? Zar nije naš kler čitao onda talijanske novine, koje su revolverski napadale na biskupa Šterka? Koji je i tvarno bio napadnut, protiv koga dignuli se dapače j a v n o njegovi talijanski svećenici sa prvim mu doglavnikom na čelu? Molim liepo, što se onda učinilo na obranu Šterka? Je li koji od naše častne gospode njemu u obranu ma i perom maknuo?

Eto na! Takvi smo mi. Dok puštamo našega čovjeka na milost i nemilost vragovima, dižemo kuku i motiku na obranu narinutog nam tudjinca.

Molim liepo, što bi se bilo učinilo sa stanovite strane — ako se već sada prigo-

Podlistak.

Iz Šapulićeve torbice.

Tumačio vjeroučitelj djeci, zašto nam Bog pošalje nevolje, nesreće i bolesti, pak će napokon upitati:

— Ivića! Zašto ti pošalje dragi Bog bolest?

— Za velo dobro; aš ontrat sam bolan, pak me mat ne goni — va školu.

* * *

Tetka: Je li mamica kod kuće?

Tonica: Su, su gore va kamare, nego su mi rekli, ako vi tete pridete, neka vam rečem — da jih ni doma.

* * *

Učiteljica: S kojom gospojom si ono jučer bila u crkvi?

Mala Jakica: S gospum Lalićevom.

Učiteljica: Ta ono ti je tetka.

Mala Jakica: Aj ni, aš mi nikad niš ne da.

* * *

Mali Pepić nalagao je nješta majci, a ona ga pokarala i najzada mu rekla:

— Srami se, da tako malen dječak, pak već znadeš lagati.

Mali stavi ruke na obraz, pak za čas reče materi:

— Mamo, sam se već dosta — sramil?

* * *

Mi znademo svi, da se mala djeca ne rado dadu prati. Takav bio je i mali Dolfić. Jednom je pak pokušao da mjesto sebe opere — mačku. Nu, čim ju je vodom dotaknuo, ona mu pobjegne.

— O ti, zločesti dječko! Zašto mučiš mačku? Ta znadeš, da se ona ne da prati — reče mu mati.

— Zač pak vi mane mučite, kada znate, da se ni ja ne pustim prat?

* * *

Aničin otac često je običavao reći: Da se ja opet rodim, najvolio bi biti liečnik.

Kad je jednom Anica majka izšibala, reče joj mala:

— Čekajte samo, mama! Kada budem se opet rodila, ću bit mama, pak ću onda ja vas — tuć.

* * *

— Gospodin doktor, da vas ni još vrag zel?

— Zašto, moje diete?

— Aš čera, kada je tete pila on vaš prah, rekla je jadno: Ala da bi samo onega doktora prej noći vrag zel!

— Mamice! upita mala Lizica svoju majku: Koliko puti si već oženjena?

— Dva puta.

— A tatica?

— Jedan put.

— Hm! Onda ti valjaš više od tatice.

* * *

Evica (majci, kojoj je čas prije došla susjeda u pohode) Mamo! Kade je šimija?

Mati: Kakva šimija?

Evica: Malo prvo je rekal otac, da je k tebe prišla — šimija.

* * *

Mamica! upita mala Ivkica svoju majku, jedva što je iz škole došla: Danas smo čitali, da je sunce božje oko. A kade je Bogu drugo oko?

— Mjesec — reče mati.

— Hm! Ako Bog drži odprto jedno oko po danu a drugo po noći, onda mora jako — škiljiti.

* * *

Tetka: Ne cari se tako Ivane, jer će ti postat ružan obraz.

Anica: Ča ne tete, kada ste vi bili mali, sto se vavek cerili.

* * *

Majka (pozove sinčića u kuću): Hodi brzo simo, jer grmi.

Mali: Niš zato mama. Ter i odovde čujem.

* * *

Mali Jurić bio je zločest, pak mu majka zaprieti, da će ga zatvoriti u kokošinjak (kokošju štalu).

— Dajte, reče mali, ma na dešpet neću vam — jaje snest.

* * *

Učitelj: Koji od vas zna bi mi navesti tri životinje, koje živu u Africi?

Ivan: Ja, gospodin učitelj.

Učitelj: Dakle da čujemo.

Ivan: Lav i — dve šimije.

* * *

Mati (maloj Terezici): Poljubi gospodičnu prije nego ideš spavati.

— Neću, jer bi me za vrat prijela, kako i tatu neki večer.

* * *

Kad je Laudon obsjedao Breslavu, pozove zapovjednika tvrdjave, generala Tauenziena, neka se preda, inače da će je na juriš zauzeti, pak da neće onda poštediti ni djeteta u majčinoj utrobi.

General Tauenzien mu odgovori: Ja i moji vojnici nismo — noseći.

297

vara — da smo onako čestito [illegible] biskupa Nagla prigodom dieljenja sv. potvrde u našim stranama? A što se je učinilo, kad je ono biskup Šterk morao prigodom sv. berme iz Kopra — bježati? Eto, takvi smo mi! Pak još se čudimo, da smo — takvi.

Hoće li „Narodni list" da mjeri talijanskim rifom, morao bi da udari kud i kamo u krupnije žice; hoće li pak da se drži primjera talijanskih svećenika, morao bi čak dowoljublju zapostaviti samu vjeru. Nu, on ne čini ni jedno ni drugo, pa ipak eto prigovora. Ja kao ja ne bi se tih prigovora bojao, već nastavio [s] kritikom, uvjeren, da neće ni mene vrag odnieti, kad nije ni onih, koji su podkopali grob biskupu Šterku.

S toga i pišem ove pod svoju odgovornost. V.

Domaće viesti.

Osobna viest. Gospodin Franjo Frankola župeupravitelj u Lovranu bijaše imenovan vjeroučiteljem na c. k. državnoj gimnaziji u Pazinu, te je već nastupio svoju novu službu. Čestitamo! Tršćanski čifut „Piccolo" veseli se odlazku gosp. Frankole, te izrazuje nadu, da će tamo doći za župnika jedan Talijan „puro sangue". — Nema dvojbe, da će mu želja biti ispunjena, jer je došlo vrieme, da na našoj biskupiji čifuti i framasuni vedre i oblače.

Godišnji sajam u Kastvu bit će nedelju, dne 2. oktobra o. god. na tako zvanu „belu nedelju". Na taj sajam može se dovesti svakovrstno blago na prodaju. Točiti će se mlado vino, a na ražnjih peći će se tusti ovni. Veselo dakle na sajam!

Rana zima. Ne pamti sviet, da je mjeseca septembra bilo tako studeno kako ove godine. Prve dane prošloga čedna puhala je silna bura uz kišu u Primorju a snieg u brdima. Gorski kotar u Hrvatskoj zabielio. Dojduća zima bit će kruta, zato treba se već sada pripraviti.

K pitanju talijanske universe u Austriji. Ministarstvo bogoštovja i nastave odlučilo je, da se provizorno već početkom ove godine ustroji na universi u Inomostu samostalna talijanska pravna fakulteta.

Ova talijanska fakulteta imat će svoj samostalni dekanat a promocije na istoj obavljati će rektor njemačke universe. I tako su Talijani krikom i vikom postigli ono, što ne mogu Sloveni i Hrvati postignuti platoničkimi izjavi premda imade nas u Austriji tri puta više nego Talijana.

On će upeljat red! Čitamo va novinah, da je papa Sarto X. rekal nekem našem Talijanašem, ki su se šli k njemu preporučiti: Ne bojte se, ja ću već stavit red va vaših biskupijah.

Neki dobrijani misle, da će papa Sarto poslat biskupa Nagela i Flappa va penzion. To se dovodi u svezu s glasom, ki se je ovi dni bil prosul va Trste, najme, da papa namjerava učinit Nagela biskupom in partibus inf. de Nagasaki a Flappa isto tako in partibus inf. de Fenčvančven.

Medjutim mi doznajemo s pouzdana izvora, da je položaj obeh biskupi neuzdrman, dapače više je nego sigurno, da su s njimi svi kompetentni krugovi, počet od ministra Körbera pak do Dr. Feliceta Veneziana va Trste vanredno zadovoljni. Ono glede reda odnosi se na nas, na naš jezik va crekve. Temu našemu jeziku imel bi, kako se čaje, papa Sarto zadat smrtni udarac.

E, kad ne bi bilo škole va Ricmanjah!

Profesor Dr. Bulaj, jedan od najumnijih svećenika i teologa u Hrvatskoj napisao je ovih dana u „Obzoru" članak, u kome dokazuje, da staroslavenski jezik u crkvi našoj nije nikakav privilegij, već zakon, narodno p r a v o. Puzavci oko biskupa Nagla i Flappa!!!

Nasledovanja vredno. Evo, ča se va nekeh crekvah va Poreščine dogadja od nekoliko dana ovamo: Kako je poznato, na večernjah se običao moli za biskupa, da mu Bog podieli dugi život. Mej tem, ljudi va teh nekeh crekvah, kad čuju, da svećenici mole za biskupa Flappa, dignu se i pojdu van s crekvi. Dajete im krivo?

Degrassi se pravda. Degrassi, župeupravitelj va Kaštelire, sili one dobre i nebogo ljude, da mu nose grozdje. Ljudi daju rado svećeniku, ki je njihov pravi duhovni otac, ma onakovemu stvoru neće niš da daju. Neki su mu od straha perneeli malo dropin. Sad da ga čujete, kako se jadi, kako skače, kako se pravda. Za korist, zač ljudi neće da znaju za njega.

Grčka bol va Leprinaščine. Govori se, da se je va Leprinaščine pojavila neka bol, ka se drugačaje, znanstveno, zove — grčka bol. I Leprinac je kurort, pak bi mu takove glasine mogle kolikogod naškodit. Zato bi dobro bilo, da nam Anzulo ale Marki požalju izpravak, da svet vidi, da ni va Leprinaščine one grčke boli ni — za liek.

Handel se je grdo posekal. Dalmatinski namestnik Handel ima sada dosta okapanja radi uvredljiveh besed, ča ih je zirigal proti Dalmatincem. Reć bi, da mu se sakrabojska pozdravlja prigodom otvorenja dalmatinskog sabora, ki se sastaje dne 6. oktobra o. god. Šuhal je kažu — neka je srbije.

Kakav je Valčić va Lovrane. Kada su se va Lovrane skupljali acioni za ono pokojno društvo „Unione Istriana", Valčić je bil prvi, ki je največ delal okolo ljudi, da daju beči za ti vapori, da će se nosit žeč.

Nego Valčić je za reć pravo, dosta šegav človek. Ima momenat, kada i on vidi dalje. Tako je bilo i tu. On je znal, da to društvo neće moć napredovat, zato on ni dal nutar ni jednega solda. On je ovako mislel: Ako bude „Unione" napredovalo, ja ću bit vavek na vreme, da i ja stavim nutar ki krajcar. Ako propade neka — samo da moj žep nič tega ne trpi.

Pak verujte Valčiću, kada vam napunjuje glavu s bog zna kakovemi trabasterijami.

Dišperacijon va Lovrane. Zadnji put smo javili, kako je Ferdinando, za nevolju podestà lovranski, radi svojega velega neznanja — tako barem Talijani govore — zgubil pravdu, ku je imel s nekemi acionisti one nesrećne i pogoloke „Unione Istriana".

Ferdinando je bil, kako je poznato, glavni diretor one nesreći, pak su pod njegovim ordinom počeli navigat vapori od „Unione" prez da je čekal na dozvolu od strani governa. Mi smo sve to javili va zadnjem broje našega „Narodnoga lista". Nego mi se sada pitamo, a s nami se od čuda kriša i celi svet:

Kako je Ferdinando mogal dopustit, da se prez znanja i dopusta vlade ono „škalonjano" društvo stavi va život? Puli nas zna i zadnji trubilo, da prez dozvole vlade — prez takozvane „patenti" ne more ni jedna mala barka počet navigevat od Lovrana do Iki, a kamo pak jedno društvo vapori. Kako to, da ni za to znal Ferdinando, onaj slavni Ferdinando, „primo cittadino de Laurana", to mi nikako ne moremo da razumemo. Ima ih, ki govore, da je znal, da se to ne sme, ma za svem tem, da je ordinal neka se počne. Ako je tako — to je onda sto puta veće zlo. To znači ne poštivat zakon. A ako jedan podestà ne poštuje zakon, ki će ga poštovati? Mi pitamo: Podestà, ki se ogreši va takovu stvar, more on i nadalje ostat načelnik jedne občine?

Nego, on govori, da ni znal. Ako je tako, on sam sebe podava svjedočbu aliti atestat velikega duševnega siromaštva. On da ni to znal?! Tako more reć, da ne pozna nijedan zakon, nijednu naredbu. Lepi je to podestà! A vi Lovranci sad imate! Turčić, čovek uman, pametan i pošten bil je premalo za vas. Sad imate filozofa Ferdinanda. On je pokazal, kako zna lepo peljat z vapori. Brzo će vam pokazat, kako zna upravljat i s barkom vašega komuna!

Acionisti pokojne „Unione Istriana" najbrže da ne te niš dobit. Čujemo, da Ferdinando va Lovrane nima niš. Sve ča je imel, to da je sada ženino. Odkuda će se dakle splatit acionisti?

Mariečić va Lovrane? Ljudi povedaju, da se po Lovranščine vidja neki mali va crjenoj baretice, ki da na rame nosi pune bisagi beči. To da je Mariečić. Ta Mariečić pak da sprazneje pred kućom od svakega acionista odi pokojne „Unione" te svoje bisagi, pak da gre napred. Acionisti od pokojne „Unione" va Lovrane plavaju od silnega zadovoljstva. (??)

Našim predplatnikom na uvaženje. Nekoji naši predplatnici obećali su nam, da će nam platiti predplatu jesenas. Sjećajuć ih na njihovo obećanje, molimo, da ga čim prije izpune.

Mjestne viesti.

Zabava u „Narodnom domu" u Voloskom. Voloski djaci priredjuju u s u b o t u dne 1. oktobra koncerat s plesom, od koga je čisti prihod namijenjen „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu".

U posljednje vrijeme bivaju prinosi za to društvo sve rjedji, a potrebe rastu od dana na dan. Svi znamo, kako nam je djačko pripomoćno društvo od neophodne potrebe i kako je ono do sada dično izpunjalo veliku i težku svoju zadaću. Sad, kad se je opet otvorila škola nastale su nove i veće potrebe. Da se uzmogne dostojno pomoći našu mladu uzdanicu u Pazinu, valja nam svima pridonijeti svoj obol. Voloski djaci pokazuju lijepim primjerom kako i gdje valja pomagati, a na nama je svima, da njihovo pregnaće podpomognemo.

Svi dakle — iz bliza i iz daleka — pohrlimo u subotu na zabavu u Volosko, koja obećaje lijep užitak u svakom pogledu, a tko ne može doći, neka se sjeti svoje rodoljubne dužnosti!

Raspored te zabave jest slijedeći: 1. Glazba; 2. Pjevanje mješovitog zbora: „U boj" (koračnica), uglazbio M. Brajša-Rašan; 3. Glazba; 4. Pjevanje mješovitog zbora: a) Sirota Jerica, ruski napjev, priredio J. Aljaž, b) Perice, narodna, harm. P. Hugolin-Sattner, c) Mlatiči, ugl. P. Angelik-Hribar; 5. Glazba; 6. Predstava: Traži zeta plemića. (Šaloigra u jednom činu); 7. Glazba; 8. Pjevanje muškog zbora: a) Cvate ruža rumena, iz opere N. Šubić-Zrinjski od Iv. pl. Zajca, b) U zelenoj livadici, narodna, c) Zdravo Marijo, iz opere „Maričon" od S. Albinija, d) Brod nek ćuti udarca, uglazbio Ferdo Rusan; 9. Pjevanje mješovitog zbora: Istarskim pobornicima, spjevao R. Katalinić-Jeretov, uglazbio M. Brajša-Rašan; 10. Ples.

Kako se vidi, krasan program i plemenita svrha ove zabave, mislimo, da su dovoljni razlog, da svi naši rodoljubi iz Voloskoga i okolice listom u čim većem broju na istu dodju. Sjetimo se one stotine i pô naših sirotana gimnazijalaca u Pazinu, koje mora djačko pripomoćno društvo obskrbljivati stanom, hranom, obućom, knjigami i svimi potrebami. Odkuda će to društvo smoći toliko novca ne budemo li svi pomogli? Nemojmo dakle kod ulaznine na ovu zabavu škrtariti, nego budimo barem kod ove prilike darežljivi, da nam bude od Boga naplaćeno. Ugledajmo se u Talijane, koji kod kakove zabave „Lege" dadu stotine za ulazninu.

Električna željeznica Matulji-Lovran. Ako svi znaci ne varaju, počet će se gradnjom ove željeznice još ove godine. Ustrojilo se je najme jedno novo dioničarsko družtvo pod imenom: „Istarsko akcijsko društvo za male željeznice", koje stoji u svezi sa kreditnim zavodom u Trstu. Ovaj zavod dat će novac potrebit za gradnju željeznice Matulji-Lovran, koja mora bit gotova do 1. junija 1905.

Paralelna cesta Matulji-Opatija. Istodobno sa gradnjom električne željeznice Matulji-Lovran ima se počet gradit paralelna cesta od Kuka do Slatine. Društvo, koje će gradit električnu željeznicu obvezalo se je, da će izhoditi od vlade podporu od 100 tisuća kruna za gradnju te paralelne ceste ili ako vlada ne bi htjela nikako dati te podpore, da će ju društvo samo dati. Nije treba dokazivat, da će paralelna cesta biti od velike koristi za cielo liečilište navlastito za gospodare onih zemljišta kuda će ta cesta poć. Ta zemljišta poskočit će mnogo u vriednosti, te će se ih moći nakon dovršenja cesta prodati za duplo više nego li se ih sada prodalo. Zato bi preporučili vlastnikom zemljišta, po kojim ima proći ta nova cesta, da ne čine oblasti neprilika i zaprieka, nego neka davaju zemljišta za cestu ili badava ili za malu cenu, jer će ta cesta biti baš njim od velike koristi. Ako bi se moralo samo za zemljišta platiti mnogo bila bi gradnja ceste gotovo onemogućena.

Svega po malo.

Bedasta moda. Iz Amerike dolazi jedna nova modna novost. Dame u Americi nose sada rukavice na kojim se na unutarnjoj strani lieve ruke nalazi ogledalce, koje odnosnoj dami služi, da se može bez da drugi opaze, gledati u zrcalo.

Francuzki general Pelissier bio je u službi veoma strog i grub. Jednom se tako zaboravio, da je u srdbi udario jednoga oficira konjskim bičem. Oficir izvadi pištolu, pak da će puknuti u generala. Nu, na sreću pištola je zatajila.

— Tri dana zatvora! poviče strogi general radi nemarnog držanja oružja.

* * *

Neki mladi vojnik bio je na straži. Pošto mu se svaki, koga je zaustavio: Halt! Wer da? odazvao se poznatim: Gut Freund — reče ljutito:

Koga biesa onda stražim, kad su ovdje svi „dobri prijatelji!" i ode u kasarnu.

* * *

Kod nekog zrakoplovnog odiela zapoviedi oficir momku, da ide u balon.

— Toga neću učiniti.

— Morate. Vi ste prisegli poslušnost.

— Jesam po moru i po kraju, ali nikada po — zraku.

* * *

Oberst: Žalim gospodine kapetane, što vas moram ukoriti, jer ste podčastniku Zimiću rekli, da je telac, što je on odmah meni prijavio.

Kapetan: Gospodine obrstu i ja opet žalim, da sam mu ono u naglosti rekao, nego ja nisam znao, da je on takav magarac, te se za onakve malenkosti vriedja.

Vojnik: Molim gosp. kapetane tri dana dopusta, da mogu posjetit svoju umirajuću tetku.

Kapetan: Idite, al ako ona u to vrieme ne umre, dobit ćete tri dana tamnice.

* * *

Kapetan (svomu slugi): Lopove! Kakav par postola si mi ovo donesao. Jedan postol ima visoku petu drugi nizku.

Momak: Molim pokorno gosp. kapetane, tomu sam se i ja čudio. Nego kod toga najčudnovatije je to, da se u predsoblju nalazi još jedan takav par.

* * *

Stražmeštar: Što mora biti onaj, komu na pogrebu pripada vojnička parada?

Novak: Mrtav.

* * *

Gospojica (stara i ružna): Gospodine poručniče, izvolite do mene sjesti.

Poručnik: Hvala milostiva. Ja spadam k stajaćoj vojsci.

* * *

Vojnik: Molim gospodine stražmeštre dopust za sutra, jer mi dolazi majka.

Stražmeštar: Da, baš za sutra, kad imademo velike vježbe! Ne, podnipošto! Makar vam sva rodbina došla.

Vojnik: Ali molim pokorno, kamo će onda majka sa pžnutom, što ga nosi za gospodina stražmeštra?

Stražmeštar: Hm! No kad vam baš majka dolazi, nek vam bude taj dopust.

Veliki oganj. Kako se javlja, pao je gradić Bimsdorf 13. o. mj. plienom požara. Izgorjele su 104 kuće. 500 osoba je ostalo bez krova. Šteta, prouzročena požarom, iznosi 800,000 maraka. Ministar nutarnjih posala Dr. Pischek došao je na garište i obećao pokrenuti brzu akciju za pomoć. Kralj je odboru za sakupljanje milodara u Bimsdorfu izrazio licem svoje saučešće, te mu je takodjer priobćio, da mu je nemoguće radi nevralgičnih boli, da posjeti garište.

Nesreća na željeznici. Pred nekoliko dana srazila se je jedna lokomotiva, na kojoj se je nalazio samo jedan grijač, četir kilometra daleko od kolodvora u Ferrari s brzim vlakom, koji obći izmedju Bologne i Mletaka. Vagon brzog vlaka za prtljagu zapalio se je, te se je zajedno i s poštarskim vagonom razbio. Pet osobnih vagona brzog vlaka ostalo je neoštećeno. Obje su lokomotive oštećene. Jedan pomoćni vlak krenuo je na mjesto nesreće, od kud je odvezao u Ferraru putnike, od kojih je ranjeno njih 15, medju njima 5 teško. Tri osobe su zaglavile, i to gore spomenuti grijač, jedan kondukter brzog vlaka i jedan 15-godišnji mladić. Po nalogu ministarstva vodi se iztraga.

Ubile otca. U Martinu u Texasu napāene su prekjučer dvie male djevojčice, koje su obtužene radi otcoubojstva. One su odmah priznale, da su umorile svog otca radi toga, što se je on htio ponovno oženiti, a one su se bojale maćuhe.

Ekspedicija na sjeverni pol. Kako se iz Kopenhagena javlja, naložio je orleanski vojvoda jednom kapetanu u Bergenu, koji ga je pratio na Spitzberško otočje, da uzme u najam Nansenov „Fram" za ekspediciju u sjeverno Ledeno more za g. 1905.

Obtužen kirurg. Veliku senzaciju pobudila je u Budimpešti viest, da je segedinski mašinist Paul Ledeczi podnio sudu tužbu proti budimpeštanskom sveučilištnom profesoru Dru. Jul. Dollingeru. Ledeczi-eva je supruga prije više dana podvrgnuta u segedinskoj bolnici operaciji, te je tom prigodom u njezinom trbuhu nadjeno kirurško orudje t. zv. arterijska pinceta, koja je pri laparatomiji, poduzetoj prije tri godine u prvoj kirurškoj klinici prof. Dollingera u Budimpešti na gospodji Ledeczi, zaboravljena u trbuhu ove potonje. Pošto je sada Ledeczi-eva supruga preminula nakon zadnje operacije u Segedinu, tužio je njezin suprug državnom odvjetničtvu Dra. Dollingera, jer da je on, zaboravivši pincetu u trbuhu gore spomenute bolestnice, prouzročio njezinu smrt. Segedinsko državno odvjetničtvo ustupilo je stvar budimpeštanskom, jer se je slučaj dogodio u Budimpešti. Budimpeštansko državno odvjetničtvo obratilo se je na ministra pravosudja, da odredi razudjenje Ledeczis-eve, te će se za tim povesti iztraga proti Dollingeru.

Prevarena spiritistkinja. Neka mlada udovica u Varšavi zaručila se je nedavno s nekim činovnikom. Ali prije nego li se vjenča, htjela je kao uvjerena spiritistkinja zatražiti za to dozvolu od svoga pokojnog supruga spiritističkim putem. Ona je pozvala k sebi glasovitog medija, da obavi rečeni posao. Medij je najprije zatražio 50 rubalja kao honorar, 20 rubalja za potrebite sprave i 40 rubalja kao prinos djavolu, da ga se udobrovolji, jer se je pokojni udovičin muž nalazio, kako je medij tvrdio u paklu. Osim toga morala je udovica tri dana moliti, što je ona pobožno izvršila. Četvrtog dana došao je medij k udovici i, nakon što je obavio neke obrede, naložio joj je, da položi na naročit žrtvenik 500 rubalja u zlatu i sve svoje dragocjenosti, samo da sve to dobri duh blagoslovi. Medij je pokrio žrtvenik s velikim plaštem i po tom molio dugo vremena zajedno s udovicom pred žrtvenikom. Po tom je medij otišao, preporučivši udovi, da odkrije žrtvenik tek sutra dan u jutro i tad da će naći pismeni odgovor svog pokojnog supruga. Udovica je sva uzrujana čitavu noć probdila, te je drhćući u jutro odkrila žrtvenik. Na žrtveniku nije bilo više ni novaca ni dragocjenosti, već samo jedno pismo s ovim odgovorom: „Dozvoljavam ti vjenčanje i želim mojem nasljedniku zabavne dane i sva sreća, ako te unatoč tvojoj gluposti hoće da oženi!"

Grobovi kineskih careva kod Mukdena. Mjesto druge velike bitke izmedju ruske i japanske vojske odredjeno je u okolici Mukdena, gdje se nalaze znameniti sveti grobovi carski, u kojima počivaju kosti vladara Mandžurije i djedova današnje vladajuće dinastije u Kini. Kad je pekinški dvor čuo, da će u onom kraju doći do bitke, obratio se molbom na ruske i japanske zapovjednike da ne zamedu bitke u okolici Mukdena, jer bi mogli oštetiti svete carske grobove. Na ovaj zahtjev pekinškog dvora još nijedna ratujuća stranka nije odgovorila. Sveti carski grobovi nalaze se u jednom od najljepših vrtova svieta. Vrt leži nješto podalje od Mukdena; bez pismene dozvole mukdenskog guvernera nitko ne smije ući u nutar. Vrt je razdieljen u brojne aleje, zasadjene cviećem a u svakoj stoji po jedna pagoda i jedan hram. U sredini vrta nalaze se stari grobovi Tung Ling, koji se takodjer istočnim grobovima nazivaju. Grobovi predstavljaju brežuljak, a na vrhuncu ovoga izraslo je drvo. Na brežuljku su mnogobrojni hramovi; na sjevernoj strani diže se visoki obkop, koji po tumačenju Kineza prieči zlim duhovima pristup do svetih grobova. Obkop, koji obkoljuje hramove i grobove, ima troja vrata, od kojih su najljepša t. zv. južna vrata. Iza vrata pruža se aleja, ukrašena s obje strane životinjama iz kamena: slonovima, konjima, mulama itd. Tom alejom dolazi posjetitelj uz pratnju nadzornika do svetih grobova, da ih u brzo pregleda, jer samo kratko vrieme može ostati, da se divi toj zemaljskoj krasoti.

Seljački nemiri u Rumunjskoj. U Moldavskoj je u nekim kotarima došlo do seljačkih nemira. Seljaci zahtievaju, da se sva dobra, koja pripadahu državi kao i neka pojedinaca, medju njih razdiele. Sveobća pobuna seljaka imala bi se izvesti 14. listopada. Toga će dana doći kraljevska obitelj u grad Jassi, a seljaci bi u masama došli u grad, gdje bi kralju podastrli svoje zahtjeve. U naroda postoji legenda, da je prije 500 godina knez moldavski Stjepan Veliki, testamentarno ostavio narodu sva ona dobra, koja danas pripadaju državi i mnogim vlastelinima. Ta dobra htjeli su sad tražiti od kralja, da medju njih porazdieli. Pobuna je vrlo sistematski organizovana, a vodio ju je urednik lista „Prietenul Poporului" (Prijatelj naroda) Gjuro Butman. Pobuna je utišana, do krvi nije nigdje došlo. Mnogi agitatori, a medju njima i Butman, zatvoreni su.

Dječak — junak. U Port-Arturu živi kako engleske novine pišu, trinaestgodišnji dječak, koji je za tri mjeseca već tri puta bio dekoriran, jer je donio poruke generala Stössela u glavni stan generala Kuropatkina. Smioni dječak Nikola Zujev — tako mu je ime — provukao se je uz najveću pogibelj kroz redove neprijatelja. Po danu se je skrivao po guštarama i pećinama, a po noći šuljao se je kroz čete Japanaca. Kad je prvi puta izašao iz obsjednute tvrdjave, morao je kroz 48 sati neprestano nepomično ležati iza jedne stiene, jer su Japanci s električnim reflektorom razsvietlili klanac, kroz koji je morao proći. Poslije toga uspjelo mu je, da sretno dodje željeznicom do Liaojana, gdje mu je general Kuropatkin vlastoručno prikopčao križ sv. Gjurgja. Na povratku je bio loše sreće. Japanci ga zarobiše i zatvoriše; uspjelo mu je doduše, da pobjegne iz zatvora, ali Japanci za njim izbacili množtvo zrna pušćanih, pa ga jedno zrno pogodilo u ledja. Za junačtvo podielio mu je general Stössel red. Jedva se je oporavio i izašao iz bolnice, uvukao se je smjeli Nikola u japanski tabor, da razvidi razmještaj Japanaca. Donio je vojne viesti u Port-Artur, a za dokaz, da je bio medju Japancima, predao je generalu Stösselu japansku pušku, koju je zaplienio. Za to junačko djelo dobio je treći orden.

Kanal izmedju Baltičkoga i Crnoga mora. Ruska se vlada već više godina bavi pitanjem, kako bi spojila kanalom Baltičko sa Crnim morem. Već je učinjena više projekta. Izmedju najnovijih jest onaj, što ga je nedavno jedan veliki američki sindikat predložio ruskoj vladi. Po toj osnovi stojao bi kanal 315 milijuna rubalja. Kuda bi taj kanal išao drži se još tajnim, zna se samo, da će istim moći ploviti i najveći parobrodi. Radi toga bi taj kanal bio od velike važnosti za Rusiju koli u gospodarskom toli u strategičnom pogledu. Rusko ratno brodovlje u Crnom moru ne može iz istoga, jer mu je zabranjen prolaz kroz Dardanele, niti drugo rusko ratno brodovlje ne smije u Crno more. Da se sagradi taj kanal, ruska bi ratna mornarica bila posve slobodna. Ruska je vlada pripravna, da ovaj projekt amerikanskog sindikata izvede.

Nesreća na željeznici. Javljaju iz New-Yorka, da je dne 24. o. m. kod New-Market (Tennessee) srazio se osobni vlak, dolazeći iz Knockville u Salisbury (Nordcarolina) sa jednim drugim osobnim vlakom. Vozovi obih vlakova bijahu usljed sraza razkomadani. Ubijeno bijaše 50 a ranjeno 75 ljudi.

Otrovanje glasovite pjevačice. Emma Carelli, jedna od najpoznatijih i vrlo obljubljenih pjevačica u Italiji, pokušala se je pred nekoliko dana otrovati, progutnuv pet pilula sublimata, jer da joj je kazalištni poduzetnik Sonzogno, navodno radi njezinih odnošaja sa vodjom socialista u Milanu, Walterom Mocchiem, pokretačem sadašnjega štrajka, odkazao ugovor za sezonu u liričnom kazalištu.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Lanišća kod Buzeta.

Po smrti ni pokajanja.

Ki nima arta, nima parta.

Ali se kamik mora razbit, ali kosa puknut.

Slaba varda[1]) gotova škoda.

Veselega ni treba veselit.

De[2]) zvoni se gre k maši.

Ki vidi unapred potribu, ni nigdar potreban.

Nijenu zimu ni vuk pojil.

Za Božić na sunca, za Vazanj puli oganj.

[1]) Pažnja. [2]) Gdje.

Gospodarske viesti.

Bolesti vina.

U koledaru „Vinarske udružbe za Dalmaciju" za godinu 1902. napisao je gosp. Miho pl. Tartaglia nekoliko članaka pod ovim naslovom. Jer nam se ti članci svidjaju, i jer je sad zgodno, da i naši vinogradari za nje znaju, hoćemo je i mi ovdje iscrpiti.

Vinogradar će istom onda polučiti pravi uspjeh iz svoga rada, kad će iz grožđja proizvesti takovo vino, koje će imat u trgovini vrijednost, koje će se moći računati zdravo i čisto, tako da će se moći kad se pruži prigoda dobro prodati.

Nekom vinogradaru lahko će se dogoditi da dobije iz najboljega grožđja slabo vino i bez vrijednosti, koje mu se lahko pokvari i postane bolestno. Zato mora vinogradar nastojati, da mu bude vino zdravo, te ga čuvati od svake bolesti i mane.

Lakše je vino sačuvati zdravo nego bolestno izliječiti!

Bolestno vino gubi mnogo od svoje vrijednosti, dapače može se i posve pokvariti, tako da nije za nikakvu porabu. Vino je podvrgnuto raznim bolestima, koje se pojave tim lakše, čim je veća nemarnost gospodara.

Nečistoća posudje za vrijeme jamatve, slabe i pokvarene bačve; nečista, pretopla konoba; neobavljeno nadolijevanje i pretakanje, sve to može biti uzrokom da se vino pokvari.

Ako se vino pokvari najlakše se može izliječiti, ako se bolest odmah iz početka prepozna, te se zapriječi, da se dalje širi. Prouzroči bolest u vinu mah, teško ju je posve izliječiti, te vinu povratiti prvašnji zdravi ukus. Tvari iz koje se vino sastoji raztvaraju se uslijed bolesti, te davaju vinu drugu boju i ukus.

Čim se više bolest razvije tim je sve slabiji ukus vina, dok se vino na koncu posve ne pokvari.

Da može vinogradar tomu kvaru izbieći, te bolesti, čim se u vinu pojave, izliječiti, mora da znade:

I. Kako se prikazuje bolest u vinu? II. Koji su razlozi bolesti? III. Kako se mogu bolesti zapriječiti ili izliječiti?

I. Kako se pojavljuju bolesti u vinu?

Prvi znakovi, da će se vino pokvariti jesu promjena boje, mirisa i ukusa njegovog. Vino nije više tako čisto, kako je bilo, te se počimlje mutiti. Iz ovih obćenitih znakova može se uvijek zaključiti, da se u vinu zbivaju štetne promjene.

Ove promjene vina razvijaju se obično polagano ali i više puta brzo, ako te promjene osobite okolnosti pospješuju.

II. Koji su razlozi bolesti vina?

Bolesti vina prouzrokuju razne gljivice, koje se nalaze u zraku, ako dodju na površje vina ili pak one koje dodju u mast, dotično u vino već za doba jamatve, te padnu u talog, gdje započmu njihovo štetonosno djelovanje. Ta sitnozorna bića nalaze u raznim tvarima, iz kojih se vino sastoji, hrane, te raztvaraju razne vinske sastavine. Vino usljed toga gubi uvijek više i više svoj prvotni ukus, te dobiva drugačiju boju, miris i ukus.

III. Kako se mogu bolesti vina zapriječiti i izliječiti?

Najbolje i najsigurnije sredstvo, da se vino ne pokvari jest razumno konobarenje (pivničarenje). Već za vrienja masta mora se paziti, da posudje, toli za pravljenje masta, koli za vrienje istoga bude čisto. Konoba gdje mast vrije dovoljno, ali ne preveć topla (16—18 stupnja Celsiusa), da se u pravo vrijeme otoči i očisti, da se bačve svakih 8 dana nadolijevaju, da u konobi kao i na posudju vlada najveća čistoća.

Tko iz nemarnosti ili iz neznanja na sve to ne pazi, tomu se može vino sasvim lahko pokvariti. Bolestno vino treba onda za vrijeme izliječiti, da se posve ne pokvari, te da ne postane za porabu ili za trgovinu nevaljalo. Zato vinogradar mora poznavati razne bolesti vina, te znati kako treba sa bolestnim vinom postupati, da ga izliječi.

Bolesti vina imade raznih; a najobičnije su sliedeće:

Vinski Cvijet.

Ova bolest prouzrokuje jedna sitnozorna gljivica, zvana Vinska gljivica (Micoderma vini). Ova je gljivica bijela, te se pojavljuje na površini vina u slojevima, koji kadkada postaju gusti kao bijelo sukno. Ova gljivica kad dodje u doticaju sa kisikom što se u zraku nalazi, raztvara jedan dio vinskog alkohola (vinskog špirita) u vodu i ugljičnu kiselinu; u isto pak vrijeme preinačuje vinska hlapljiva ulja, s toga vino postaje prazno, neugodno, malo ljepkasto, dobiva neugodan miris, ali nije ni najmanje uceno.

Vinski cvijet pojavljuje se često, a najradje kod slabih vina (koji posjeduju malo alkohola). S toga neka vinogradar bude oprezan, ne trgati kad je kišovito vrijeme ili za velike rose, koja u velike smanjuje količinu alkohola.

(Nastavak sliedi.)

Zadnje viesti.

Junačka obrana Port-Artura.

Port-Artur se još drži. Ovi dni došlo je više raznih viesti iz Čifa, ali im se ne može vjerovati. Te viesti razšiljaju Kinezi, a Kinez, se zna, govori onako, kako zna, da će bit najmilije onomu, ki ga plaća. Stalno je, a to tvrde i sami Inglezi, da je medju Japancima nastala nekakova mlohavost radi velikih gubitaka i radi težkog i jakog ruskog odpora.

Već su nekoliko puti Japanci molili Stössela neka preda tvrdjavu, da će mu ostavit život i da će on i njegovi vojnici modi izać s časti van iz tvrdjave, ali je Stössel te ponude svaki put odbil, dapače ou je zapretil, da će dat streljat svakega Japanca, ki bi mu donosil takove viesti.

Ne samo to, nego svake večeri va Port-Arture glazba igra rusku narodnu himnu: „Bože Carja hrani!"

Pred par dan bili su Japanci zauzeli tri male tvrdjavice. Rusi su ih pustili, ali malo zatim počeli su na njih pucat takovom silom, da su se Japanci uz 7000 palih morali natrag povuć.

Istarski sabor.

Kopar, 28. septembra. Danas se na novo otvorio sabor.

Kad bi hrvatski zastupnici počeli da govore hrvatski, udrila bi galerija bučit i larmat tako, da se je predsjednik već puti našal prisiljen opomenut ju a onda i izpraznit.

Bennati pita vladu, da zašto ona, austrijska vlada, progauja Talijane iz Italije?

(Ste ga čuli Leprinčani? Vaš Benatić skrbi se za svoje Talijane iz Italije, a za vas mari kako i za lanjski sneg. Pak i pravo je tako. Zač da se neki skrbi za izdajice?)

Našim predplatnikom preporučamo, da nam, ako do sada nisu, čim prije pošalju predplatu, da možemo i mi svoje račune urediti.

Lječilištno povjerenstvo — Opatija.

Razpis jeftimbe.

Od **1. siečnja 1905.** dalje daje se u zakup **odvažanje i izvažanje smeća** kao i **škropljenje cesta** u području **Opatije.**

Uvid u pobliže uvjete dozvoljen je za vrieme poslovnih satova u **pisarni lječilištnog povjerenstva.**

Odnosne ponude treba predati **najdalje do 31. listopada 1904.**

Opatija u rujnu 1904.

Pročelnik lječilištnog povjerenstva.

Proljetna kura!

Salsaparilija sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije **pravi sirup od salsaparilije** kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilije** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti koriena od salsaparilija pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilije izvrstan je liek proti svim **kožnim** bolestima, **reumatizmu, skrofulozu,** pokvarenoj krvi, **zapeklini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najraznličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučaju se kod sveobće slabosti, osobito **za mlađe žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želucu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge **priznanice** i pohvale ozdravljenika iz bliza i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način preprieči **ranjavost** nogu i odusimlje im **neugodni miris.** Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjeguruì liek proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naruče odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (liječnički prepisi) točno i savjestno priredjuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

! Oglasa !

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereno razprodati veliku partiju cipela uz ciene daleko niže od ciena tvornice. Prodajem usljed toga svakomu **1 par mužkih, 1 par ženskih cipela** za zavezati I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože; nadalje **1 par mužkih i 1 par ženskih** moderuih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih. Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro idući ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 drašestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3% doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od simili-briljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

— zlatar i draguljar —

Opatija – Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

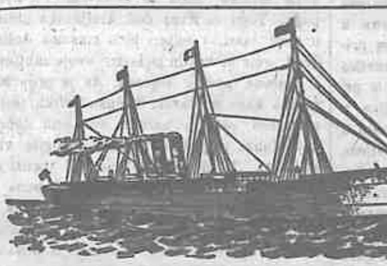

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug - Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.868·20** — **Uložено** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svakoga četvrtka poslije podne.

Ciena mu je za godinu 8 kruna, za polgodine 4 krune, pojedini broj 8 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vriedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 40. Volosko-Opatija, u četvrtak 6. oktobra 1904. God. IV.

Narodni izdajice.

Sada ih ni videt. Kako da su va zemlju propali. Taje se — skrivaju se. Čini se, kako da negdere va mire gloju kosti, ča njim ih je vrgal Talijan — tudjinac — a za njihova Judina djela.

Taje se, ali još nisu crkli. Izdajica je kako bik, on ima tvrdu kožu, pak ne crkne tako lahko. Naši izdajice gloju svoje koščine negdere po strane, gloju i gloju, ali već z očijami gledaju okole, da vide, ako bi se još kade moglo čagod zaslužit.

Ako izdajica ni plaćen neće niš storit. Talijan pride k njemu pak mu reće: Čuješ, skoči malo do Loprinaščine, do Bregi, do Lovranščine ale pak do Mošćeniščine, pak laži, maži i varaj kako znaš, puntaj puk proti domaćim ljudem, delaj za nas, za našu stranku, za našu ideju.

Izdajica ga gleda, izkleščí na njega one svoje krvave, otrovne oči, pak s glasom, ki ima va sebe puno sotonskega, odgovori:

— Meremeu! Dakako! Ja ću hodit okole i delat i mučit se za te, a za niš. Umrli su oni, ki su za niš delali, ako ćeš da ti smutim onu bedastu svjetinu, a ti mene lepo plati i dobro plati. Ti ćeš imet koristi od tega, da se puk smuti — zato plati. Ruka ruku pere . . . . Talijan premišlja i premišlja: Namor bi dobro bilo, da se puk i sada va tihem mire smućuje, ma to ne gre prez stroška. A izbori nisu — zato morda i ni ta vela potreba, da se puk sada buni i smućuje.

I Talijan gre ća, a narodni odmetnik ostane sam po strane i gloje i gloje izdajom zaslužene kosti.

Ale i te kosti se brzo izgloju. A želudac pita hrani. Narodni izdajica, ki je vas sram hitil pod nogi, učinit će sada sve, da do kruha pride. Krast će, varat će, šurijat će se oko ljudi i neće dat mira, dokle njim ča to ne izmami. Neki mu brkne mrvicu, neki kost i neki ovo, neki ono, samo da malo proživé.

Ali mučan je to život. Izdajica, ki je bil naučan va velikeh dneveh izbornih agitacijah živet kako bubreg va loje, teško podnaša takov petljarski život. I tada postaje izdajica kako i biesan pas: reži, laje, pena mu na usti hodi, proklinje uru i hip, kada je zapal mej Talijani i već bi bil pripravan nazad poć kade je prvo bil, ale ga je strah, da ga od onde z nogami ne rinu va blato od kuda je i potekal. Dapače, on je već nego siguran, da bi mu se to dogodilo.

Zato i je narodni izdajica va takoveh momenteh u jutro jadan na samoga sebe a za polne na celi svet.

Nego na to zatrumbeta trumba. Holà! Ća je to?

Izbori! Votacioni! Balotacioni!

Carevinsko viеće, zemaljski sabor — ijuju!

Izdajici se već vraća duh, on zna da će bit kukanje. I eto, već se okole njega šmigaju Talijani i već mu pune žepi z beči i šalju ga na delo . . .

Da vam ga je sada videt!

Kako da je vranić va njega zašal, to ti na jedanput počne letet od sela do sela, od kući do kući i sve laže, sve maže i vara. A ljudi ga gledaju, i sve da i znaju ča je i kakov je, oni ga slušaju, oni ga slede, oni mu veruju i misle i delaju ča će on i kako će on.

Nebogi ljudi! Bilo je vreme, kad smo se mi srdili i ljutili na njih. Danas ih moremo samo pomilovat. Nesrećni su to ljudi, ki se ne moru pohvalit, da imaju onu pravu, ljudsku pamet, ka je dostojna i vredna čoveka, ki je storen na božju sliku i priliku.

Pomilujemo ih, zač nam je tuga i žalost gledat ljude, ki sami sebe grob kopaju, ki sami sebe ubijaju.

Ale ako mi pomilujemo one jadne naše ljude, ki su toliko pameti zgubili, da već ne vide ni prsta pod nosom, toliko mi mrzimo i preziremo one gnjusne narodne odpadnike, one smradne izdajice, ki okorišćujuć se neznanjem našega puka ubijaju u njemu svako ljudsko dostojanstvo.

Na nami je, da te proklete narodne odmetnike držimo na oku i da im stanemo na rep svagde, kade bimo videli, da bi oteli zavadjat i varat ovaj naš tužni i neuki puk.

Istarski sabor.

Kopar, dne 1. listopada.

Današnju sjednicu otvorio je predsjednik Dr. Rizzi u 10 sati prije podne u prisutnosti 24 narodna zastupnika. Od hrvatskih zastupnika manjka Spinčić, koji se izpričao. Galerija je tek srednje posjećena.

Iza pročitanog i bez primjedbe ovjerovljenog zapisnika prošle sjednice izjavljuje predsjednik, da će Nj. Veličanstvu prigodom previšnjeg imendana podnieti u ime sabora najsmjerniju čestitku, te ujedno poziva članove sabora, da prisustvuju misi, koja će se na taj dan t. j. na 4. o. m. u župnoj crkvi u Kopru služiti.

Sad budu pročitani podnesci — većinom molbe za podpore ili povišenje mirovine, te dvije interpelacije. Zastupnik Andrijčić i drugovi pozivlju vladu, neka odredi, da se točno upisuju uplate poreza u porezne knjižice, i da se porez točno odmjeruje. Zast. Dr. Dinko Trinajstić interpelira vladu glede odredjivanja domicilskog prava na temelju novoga zakona. Obje interpelacije predane su zastupniku vlade.

Dr. Dinko Trinajstić uzima rieč, da oštro prosvjeduje, što nisu interpelacije pročitane u hrvatskom jeziku, na kojem su podnešene, te pita predsjedničtvo, kako se to slaže s pravilnikom? (Zast. Dr. Laginja: „Kako su se s austrijskom vladom pogodili o naše kože!")

Još bude pročitana interpelacija zastup. Tomasi-a glede ptičarenja, na što je predsjednik odgovorio zastup. Trinajstiću, da ga nije razumio, a da njegov upit ne može uvažiti. Na to je predložio zast. Trinajstić, da se o tom odgovoru povede razprava, ali većina je taj predlog odklonila.

Nakon toga prešlo se na izbor članova u prizivnom povjerenstvu za porez na dohodak, odnosno njihovih substituta, te je kao član toga povjerenstva izabran i Hrvat Dr. Ivan Poščić, odvjetnik iz Voloskog.

Sliedeće točke dnevnoga reda — 4. do 9., sve sami izvještaji školskog odbora o molbama za mirovinu, odnosno milostinju, budu primljene većinom glasova bez debate.

Kod 10. točke: obračun zaklade zemaljskih činovnika za god. 1903. izjavljuje zast. Mandić u ime svoje i svojih drugova, da će glasovati proti, s razloga, što se zemaljski činovnici s kojekakvih razloga s neznatnim brojem godina službe umirovljuju, te im se, ako su talijanaši, doznačuju sjajne mirovine. Od preko 29 hiljada kruna tog obračuna odpada tek 944 kruna na siročad bivšeg zemaljskog činovnika — Hrvata, a sve ostalo beru talijanaši.

Kod 11. točke dnevnog reda: molba občine Dubašnica za podporu u svrhu namirenja troškova skopčanih sa suzbijanjem malarije, prosvjeduje Dr. Laginja, što se u izvještaju ime te občine prekrstilo u Roveresto.

Na koncu sjednice bude pročitan prešni priedlog zast. Kompare-a i drugova, koji glasi: „Obzirom, da se ove godine učinila velika množina soli, — obzirom, da je c. kr. erar platio solinarom sol po 1·60 i 1·20 kruna za 100 kg. — obzirom na siromaštvo pokrajine, osobito nižih slojeva — poziva se c. kr. vlada, da snizi magazinalnu cienu soli na 8 K. po 100 kg."

Nakon primljene prešnosti bude i sam priedlog jednoglasno prihvaćen.

Time je završila sjednica, a sliedeća je sazvana za sriedu u 10 sati prije podne.

Nešto je doista neobično bilo u toj sjednici. Za vrieme hrvatskog govora zast. Trinajstića galerija ostade mirna! Tek bi se čuo gdjekoji glas, ali ostali ga ne prihvatiše. Nastao je dakle odlučan preokret u ponašanju talijanaške publike prema hrvatskom jeziku. Možda se to ima pripisati i želji slušatelja, da ipak ostaju u dvorani, a možda i tomu, što se u samom Kopru — kako se pogovara — našlo dosta ljudi, koji oštro osudiše ono divljačko ponašanje kod prijašnjih sjednica. Ali ipak, teško se promieniti preko noći. Za vrieme hrvatskog govora zast. Mandića opet se uzkomešaše na galeriji, samo što uzeše drugu taktiku: najprije počeše bučno izlaziti — ipak većina publike ostade mirna — a zatim opet teškim korakom ulaziti. Iza opomene sa strane predsjednika nastade mir. No kad je zastupnik Mandić svoj govor završio, začuje se na galeriji pljesak, izrugavanje i smieh. Nova taktika, ali dolična onih, koji inače ponosno ističu svoju tisuć-godišnju kulturu!

—ć.

Politika i vjera.

Neki kao da ne znaju razlikovati vjeru od politike. Eto na! Ima hrvatskih novina, koje su „Narodni list" proglasile gotovo bezbožnim. A znadete li zašto? Jer da piše proti biskupom. No da. „Narodni list" pisao je doduše proti Flappu i Naglu, pa im možda i koju trpku dobacio, al on predbacujuć im njihove mane, držao ih kao javne činovnike, pak je stoga na njih napadao obzirom na njihovo političko djelovanje, a u vjeru nije dirao. Ili zar nekoja gospoda drže, da se na nijedan način ni u kojem smislu ne može da spočitava mane biskupove? Ili zar su biskupi kakva — božanstva? Neka nam gospoda dokažu, da se biskupski rad ne može ni ne smije ni u kojem smislu ni na koji način kritizovati, pa eto nas, da odbacimo pero.

Mi danas idemo i napried, da pokažemo kako je tim našim biskupom više do politike, nego li do vjere.

Što je sve biskup Flapp učinio u svojoj biskupiji na uštrb vjeri, ne možemo da ovdje iznesemo na tanko, jer bi morali da tek početkom samim ovog razglabanja zapremimo sav naš list. Biskupe Flappe! Je li na prospjeh vjere, što gonite naš narodni jezik iz svojih crkava, što proganjate naše svećenike, što u Vašoj biskupiji ima toliko nepopunjenih župničkih mjesta?

Da je progonjenje našeg jezika iz crkava na uštrb vjeri, mora da priznaje svaki iole razložan čovjek. Nepobitna bo je činjenica, da se molitvom istom onda može čovječja duša da uznese, kad može da zaroni u samu molitvu, kad molitvu razumije, a to će se istom onda dogoditi, kad se ta molitva čini u svojem materinskom jeziku. Što je molitva? Uzdignuće pameti i srca k Bogu — veli katekizam. A ta pamet i srce istom onda moći će se da se uzdigne k Bogu, kad se vrši molitva u razumljivom jeziku. Sjetimo se samo primjerice kakvim zanosom i strahopočitanjem naš puk pjeva one omiljele si pjesme: „U to vrime godišta" ili „Poslan bi angjel Gabriel". A zašto to? Jer ih razumije, jer je proniknuo u samu pjesmu. A kako istom pjeva kojekakvi „Kirije z lesom, jiste šesem?" Biskupe Flappe! Potrudite se u koje od naših crkava, pak ćete nam dati pravo ili barem se osvjedočiti, da ne izvraćamo.

Kad je tako, onda zaista ne radi se u prilog vjeri, kad se naš narodni jezik tjera neopravdano iz crkve. Istina, ima naroda, kojim je liturgički jezik latinski, pa su oni, štono rieč — u svojoj crkvi, ko Ture na prodici, a da im se u jezičnom smjeru pomoći ne može. Nu, kod nas, gdje je naš jezik u crkvi uzakonjen, čemu da se ga tjera iz nje? Zar će se latinskim jezikom narod jače užgati u svom bogoljubnom čuvstvu nego li svojim narodnim? No i

nikad ne! Zato onaj, koji ga uvlači u crkve, a narodni istiskuje, radi proti vjeri. Biskupe Flappe a uz Van i Nagel, ruku na prsa, pak razmišljajte ob ovih naših rečih.

Naše je stalno i nepobitno uvjerenje i osvjedočenje, da se hrvatski jezik tjera iz naših crkava, ne nakanom, da se u narodu utvrdi vjera njegovih otaca, nego da se našu Istru čim prije potalijanči. Gotova je činjenica, da u mnogim stranama naše Istre jedino još u crkvi njeguje se naš jezik, dočim u raznim javnim uredima davno je jur iščeznuo. Dakle njega, kao još jedini znak našega života, hoće da biskupi a uz njih i talijanski svećenici, te dobre sluge boljih gospodara, istisnu i nadomjeste latinštinom, ne iz osvjedočenja, da će tako učvrstiti vjeru u svome stadu, nego da nas izbrišu sa lica zemlje, t. j. da prestajemo bitnati kao Hrvati.

Neoprostiva je također pogrješka porečkoga biskupa, što se kao od šale razmeće našimi svećenici, i što toliko hrvatskih župa neće da popuni sa stalnimi župnici. Logički zaključak ovakvih nestalnih službe svakako je taj, da tako trpi u mnogom i sama vjera. Privremeno namješteni svećenik nema prave volje, pa makar i još savjetniji bio, da radi u onoj mjeri na duševni spas svojih stada, kako bi radio kad bi bio sjegurau, da će jednom doživiti plod svoga mukotrpnoga rada. S druge opet strane ni ne može uza svu svoju i najbolju volju da uspješno posluje u vinogradu Gospodnjem, dok ne proući mane i vrline, običaje i navade svojih župljana, dok ne zaviri u dušu i sliednjem sebi povjerenom čovjeku.

Za kratko vrieme namješten svećenik ne može pravo za pravo da uzljubi svoje stado, a opet ni ono njega, a gdje nije prave i istinske ljubavi, tu ne može da bude ni uspješna rada.

Biskupe Flappe i Nagiu! Što pak da rečemo o talijanskih svećenicih, koji ne mogu da opće sa svojim stadom u njegovom materinskom jeziku?! Divljakom propovjeda se rieč božju u njihovom jeziku, a kod nas u prosvjetljenoj državi u dvadesetom vieku? Nego bolje da o ovoj krvavoj nepravdi ne govorimo dalje, već radje prepuštamo Vama na razmišljanje.

Eto, ovim dolazim i opet do čvrstoga uvjerenja, da se ovakvim postupkom ne tvrdi ni ne čvrsti vjera, niti da se joj pogoduje, već baš kao da se ide navlaš židovsko-iredentskoj politici na ruku, da se njime čim prije potalijanči Istru.

Možebit će nam se i opet predbacivati radi ovih redaka bezboštvo, nu mi takve podvale već unapried mirne sviesti odbijamo od sebe. Daleko od nas misao, da bi mi htjeli podkopavati ni crkvu ni vjeru! Nama je glavno, da se borimo — a i borit ćemo se do skrajnosti — za naš narodni jezik u crkvi. Jest, borit ćemo se proti nepravdi, proti atentatorom naših svetinja, udarat ćemo lievo i desno, pa makar pogodili i — posvećenu glavu.

V.

Domaće viesti.

Občinski izbori u Kastvu obavit će se kako čujemo, koncem ovoga ili početkom dojdućega mjeseca.

Sajam Bielo nedelje u Kastvu, koji se obdržavao u nedelju dne 2. oktobra o. god. bijaše izvanredno dobro posjećen. Doprinjelo je tomu mnogo krasno vrieme.

Novi namjestnik u Trstu. Carskim riešenjem od 1. o. m. bijaše prihvaćena demisija grofa Gočssa kao tršćanskog namjestnika, te na njegovo mjesto imenovan knez Hohenlohe, dosadanji namjestnik u Bukovini.

Občina Kastav i potrošarinsko družtvo za Kastav imali su kod upravnog sudišta u Beču parnicu radi toga, jer se je družtvo po nagovoru Marotta i Krstića kratilo pobirati občinsku potrošarinu za god. 1903. Družtvo je u Beču bilo odsudjeno, da mora to činiti na svaki zahtjev občine.

Obilna berba. U Zvonečoj i Zalukah da je ove godine tako obilno urodilo groždje, da ljudi nemaju dosti bačava za spremiti ga. Hvala Bogu da je i to kad je drugo sve propalo.

Otvorenje dalmatinskog sabora. „Nar. List" javlja: Sabor se otvara u četvrtak dne 6. o. m. O njegovoj sudbini odlučit će afera namjestnikova. Doznajemo, da su pojedini zastupnički klubovi viečali u srieda u jutro, a u srieda poslie podne da će biti skupni sastanak svih kjubova, na kome će se protresati o namjestnikovoj aferi.

Pour le roi d' Italie. Da primorski Talijani u obće a istarski osobito rade dušom i tjelom na tom, da austrijsko Primorje spade pod „majku zemlju Italiju", to smo već sto puta faktima dokazali. To je na najjasniji način dokazao nedavno naš novi zemaljski kapetan Dr. Rizzi. On je najme sazvao sjednicu našeg zemaljskog sabora za srieda, dne 28. septembra u 5½ večer. Pitat ćete, kakva je to novotarija? Doktor Rizzi, istarski zemaljski kapetan, prenaša se duhom u Italiju, pak u svojoj fantaziji misli, da je već došao onaj za njega blaženi čas, da je Istra pod Italijom, te je već počeo brojiti ure kako ih broje u Italiji od pô noći do pô noći. Veliko je radi toga nastalo veselje med istarskimi Talijani, koji govore: „Oh Dio che bel! come nell' amata Italia". Samo bistro gospoda Talijani, da i mi doživimo sreću. Austrijska vlada će Vam i onako ići, kako i do sada, na ruku, da čim prije dostignete svoj cilj.

Tužna Austrija!

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Nemogavši sudjelovati zabavi, što ju priredišе gg. Voloski djaci dne 1. oktobra o. god. u korist „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu", darovaše putem „Nar. lista" u istu svrhu sliedeća gospoda:

Ivan Franki, nadučitelj 2 K.; Josip Grgurina, trgovac 2 K.; Ivan Lesica, učitelj 2 K.; Mimica Albertini 1 K.; Josip Grgurina (Brgud) 1 K.; Milan Kundić 1 K., Nikola Kovač 1 K.; Josip Petrak, kapelan 1 K.; N. N. 1 K.; N. Ašenbrener 1 K.; Žanetica Osojnak 1 K.; Nikola Osojnak 1 K.; Ivo Grgurina, pravnik 1 K.; Ivan Vlah Vičić, (Trinajstići) 2 K.; Ivan Turčić mld. (Lovran) 2 K.; Rikard Katalinić-Jeretov (Zadar) 10 K. Ovaj novac priposlasmo svojoj svrsi.

Dogodjaji u Ricmanju. Prošle nedelje obavljen je u Ricmanju 31 „civilni pogreb", t. j. bez duhovnika, odkako je tršćanski biskup dao zatvoriti tamošnju crkvu. Toga je dana sahranjena Ricmanjka Marija Kuret. Sprovod je vodio srenjski upravitelj Ivan Berdon sa svim srenjskim odbornicima. U Ricmanju se toga dana skupilo do 5000 osoba. — Nekrštene djece u Ricmanju imade do sada 50.

K mošćeničkim občinskim izborima. Izbori za novo občinsko zastupstvo u Mošćenicah obavili su se mjeseca marča t. j. dne 8., 9. i 10. Raznemi sleparijami uspjelo je talijanaškoj stranki, da kod tih izbora pobiedi u II. i III. tielu. Naša stranka je radi toga rekurirala. Već je evo prošlo skoro 10 mjeseci od kada je taj rekurs došao na c. k. namjestničtvo u Trstu, a do danas nema još nikakova riešenja. To je tako zvana austrijska birokratska brzina. Da su slučajno Talijani proti kakovim našim izborom složili utok već bi bio davno riešen. To je pak tako zvana austrijska jednakopravnost.

U zemlji anarhije. Još pred dvie godine učinila je družba sv. Cirila i Metoda za Istru kod malološinjske občine molbu za gradnju jedne družbine škole u Malom Lošinju. Nakon šest mjeseca je občina molbu odbila: „jer da bi školska djeca družbine škole smetala gostove, koji dolaze u Lošinj. Proti tomu je družba rekurirala na občinsko zastupstvo u Malom Lošinju. Nakon drugih šest mjeseca je občinsko zastupstvo odbilo taj utok. Družba je zatim rekurirala na zemaljski odbor u Poreč. Ovaj je utok prihvatio i naložio občini malološinjskoj, da družbinu molbu rieši bez obzira na razlog radi kojega ju je prvi put odbila. Dne 7. julija o. god. bila je od lošinjske občine nova komisija na licu mjesta za tu gradnju. Od tada su prošla tri mjeseca i družba je jedva sada dobila riešenja na svoju molbu, nakon što je riešenje opetovno požurila. Ipak zakon propisuje, da se gradjevne molbe moraju riešiti u tri dana. Nego u Istri je zakon tu, da se ga upotrebi proti Hrvatom i da ga Talijani nogami gaze. Neki lošinjski matadori rekli su, da družba neće smjeti nikada gradit u Malom Lošinju školu. Nego družba pomogla se je drugčije. Ona je u kući vrloga rodoljuba gosp. Ivana Lovrića dala učiniti dve školske dvorane, te je lanjske godine otvorila jedan razred a ove godine drugi razred svoje škole, u koju se upisalo preko 80 djece, a Talijani pucaju od jada.

Kućerska uljudnost. Tuć. nam se jedan gospodin iz Kastva, da kad je predprošle nedelje došao brzim vlakom u jutro na postaju Matulje, te odande krenuo pješke u Kastav, da ga je netko od kućera, koji se nalazili pred postajom pozdravio sa „šmarocer", jer tobože krenuo je napried pješke, a ne njegovom kočijom. Ne bi škodilo, kad bi dotičnik mrvu prikratio jezik, pak se ponašao kako se pristoji. Hoće li da se netko vozi ili ide pješke, kućera neka zato glava ne boli. Oni su tamo, da posluže onoga, komu se prohtjede voziti a ne da prolazećim nadievaju imena. Ne bi škodilo, kad bi ih gospodar malo pameti naučio.

Uvoz duhana preko Trsta. Dne 26. septembra prispjeo je u Trst parobrod „Lacrona" sa 500 bačava duhana iz Sjeverne Amerike za austrijsku upravu duhana. Do sada se je taj duhan dovažao u Austriju preko Njemačke.

Novi namjestnik za Primorje. Goëss ide — i neka gre. — Dobar put, vratil se, kada budemo mi po njega poslali. On je va Trste za namjestnika već od 1897. leta. Va celo to vreme on ni učinil ni najmanjega koračića, s kim bi se bil primaknul nama bliže. On je bil kako i Rinaldini. Gladil je Talijane a nas tlačil. Pak ča je doživel? Mi smo ostali, ki smo i prej bili: tihi i ponizni, a Talijani sve to oholiji i bahatiji. Dokazom neka služe zadnje bombe u „Società Ginnastica" itd. To je plod mazenja velike carske gospode, to je plod njihovega gladjenja.

Na mesto Goëssovo dolazi, kako smo već to javili, bukovinski namjestnik, princ Konrad Hohenlohe.

Govore, da je pravedan. U Bukovini da je za vreme svojega namjestničtva dao za prvi put provesti čiste izbore, usljed kojih da je pala rumunjska gospodska stranka.

Takovih čistih izbora trebamo i mi va Istri. Trebamo ih kako ozebal sunca. Zato ih i mi želimo, i kako duša raja, tako i mi čekamo te čiste izbore. Drugo ne pitamo. Mi pitamo samo pravicu — ništ drugo nego pravicu — ni više ni manje nego pravicu.

Bude li novi namjestnik princ Hohenlohe pronesal za sobom milu grančicu te slatne pravice, mi smo prvi, ki ćemo ga blagoslivljat i željet ćemo mu koliko duljі boravak medju ovim našim dobrim, a tako nesretnim narodom.

Mjestne viesti.

Djačka zabava u Voloskom, priredjena od voloskih djaka u subotu, dne 1. o. m. u „Narodnom domu" u Voloskom izpala je vrlo lieno. Pojedine točke programa bijahu izvedene vrlo dobro. Pjevanje koli mješovitog toli muškog zbora pod ravnanjem vještog zborovodje gospodina Brajše izazvalo je obće udivljenje prisutnog občinstva. Redom sve pjesme morale se na burni aplaus slušatelja ponoviti. Moramo zbilja čestitati gospodinu Brajši, što je u tako kratko vrieme tako dobro izvježbao naše pjevačice i pjevače. Ples trajao je do rane zore. Materijalni uspjeh zabave nije baš jako povoljan. Razlog je tomu, što nas ovaj put ne posjetiše naši prijatelji iz susjedstva a osobito ne oni iz najbližeg. Kad se radi o ovake plemenitoj svrhi, koješto bijaše svrha ove zabave, tada bi se naši ljudi morali malo više žrtvovati. Postupajuć, kako učiniše prilikom ove zabave, pokazuju, da nemaju ni srdca ni smisla za najplemenitije naše narodne institucije.

Sokol Volosko-Opatijski razvija lieno djelatnost. Izvršujući članovi istoga marljivo vježbaju. Društvo je naručilo nekoliko sprava od kojih su nekoje već i stigle. Te sprave stoje pak mnogo novaca, a naš „Sokol" je još mlad, nema novaca odkud bi pokrio sve troškove. Preporučamo svim rodeljubom u Liburniji, da se začlane u jedino sokolsko društvo u ovom kraju drage nam Istre, bilo kao članovi utemeljitelji, bilo kao podupirajući. Imade u Voloskom-Opatiji i bližnjoj okolici još mnogo mladića, koji bi mogli vrlo lahko stupiti u društvo kao članovi izvršujući. Jedan sat na tjedan svatko vrlo lahko žrtvuje. Kad bi naši mladići znali, od koliko je koristi po ljudsko zdravlje tjelovježba, tad ne bi sjegurno kasnili ni časka da se upišu u naše društvo.

Balneološki kongres. Dne 12., 13. i 14. o. m. dolaze v Opatiju liečnici od svih strana svieta. Ti liečnici, ki se bave većinom prilikami kupališta, pa se zato i zovu balneologi, držati će v Opatije svoj ovogodišnji kongres. To je za našu Opatiju velika čast a ujedno je to za nju i velika reklama. Nema sumnje, da će i to doprinieti budi koliko liepomu glasu našega lječilišta. Tih liječnika doći će v Opatiju okole 200. Mnogi će doći i sa svojemi gospodjami. Liječnici Opatije i Voloskoga su već više puti viečali, kako bi koliko lepše dočekali svoje kolege, pak se je u to ime sastavil i posebni odbor za doček gostiju kao i za sve ostale priprave. Od naših se u tom odboru nahode gosp. N. Fabianić sa svojom velevriednom gospodjom.

Svega po malo.

Potrošak za vrieme krunisanja. U gostioni kod „Kolarca" u Beogradu obdržavala su se tri banketa za vrieme krunidbenih svečanosti. Ovim banketima prisustvovalo je svega 2800 osoba, koje su ovo potrošile: 10 volova, 16 teladi, 306 pilića, 210 kilograma ribe, 42 ćurke (kobasice), 22 praseta, 1100 hljebova, 52 tepsije raznih kolača. Izpijeno je 10 hektolitara vina i 40 hektolitara piva.

Njemački princ na japanskom dvoru. Pred nekoliko dana je princ Antun hohenzolernski bio primljen od japanskog cara i carice u audijenciju. Posjet pomenutog princa na japanskom dvoru vašan je radi političkog značenja, navlastito ako se uzme u obzir nastojanje cara Vilima u posljednje vrieme, da dodje do zbliženja njemačko-ruskoga: ovim poslanstvom htio je car Vilim uvjeriti japanskog cara, da goji dobre i prijateljske odnošaje prema Japanu. Princ Antun izjavio je, da je Njemačka sklona Rusiji, kao što je Engleska Japanu, no to prijateljstvo ne izključuje prijateljske odnošaja prema Japanu. Engleska je sve pored prijateljstva s Japanom s veseljem pozdravila bolji odnošaj s Rusijom. Stoga engleski listovi i političari nemaju pravo, kad držanje Njemačke u ovom pitanju nazivaju perfidijom.

Državni odvjetnik — zatvoren. Nedeljna služba nije nijednom činovniku mila. Po gotovo ne mladjim ljudima. Neugodnosti nedeljne službe doživio je i pojačanoj mjeri zamjenik državnoga odvjetničtva Dr. Marković u Beču u Leopoldstadtu, koji je inače poznat u uredu za svoje velike marljivosti. Kad je u 1 sat po podne otišao iz svoje sobe u prvom katu na koncu beskrajnoga hodnika, nadje da su vrata od hodnika zatvorena. Uzalud je kucao mladi državni odvjetnik, nitko ga nije mogao čuti. Jedno je vrieme hodao sav očajan po hodniku i promišljao, kako bi se izkopao iz nevolje. Na desno se nalazilo prazno dvorište, u koje se vode kažnjenici na šetnju. Ovdje nije dakako u to doba nikoga bilo. Prozor od ureda gledao je u predvorje zatvora, gdje se također nije nitko pokazao. Konačno je našao zvono i počeo zvoniti, ali je i to bilo uzalud — nitko se nije javljao. Na najednom spazi jednoga stražara i pozove ga, da obaviesti stražu. Budući je bio u civilu, rekao je stražar, koji nije državnoga odvjetnika poznavao, nadzirateliu uza, „da je tamo netko koji bi htio van", na što mu ovaj odvrati:

„Tu je mnogo njih, a svi bi htjeli van". Kad se napokon odlučio da vidi uzroke, koji je tražio pomoć, presenetio se, kad upozna u njem državnoga odvjetnika. Državni odvjetnik mogao je tako za kratko vrieme da se malo upozna s osjećajima nevino osuđenih.

Državni dugovi. Državnih dugova imade:

Francezka	24,579.959.114	maraka
Rusija	21,478.757.319	»
Engleska	15,527.641.057	»
Njemačka	14,814.954.649	»
Austro-Ugarska . .	12,145.371.866	»
Italija	10,242.604.361	»
Španjolska	8,432.246.859	»
Turska	2,927.830.165	»
Belgija	2,332.909.181	»
Nizozemska	1,937.770.085	»
Rumunjska	1,129.010.043	»
Grčka	723,835.490	»
Svedska	590,029.675	»
Srbija	336,031.900	»
Norvežka	295,423.200	»
Bugarska	262,004.220	»
Švajcarska	73,028.294	»
Crnagora	1,632.000	»

Ako se taj dug razdieli na pojedine stanovnike, dolazi u Franczekoj na svakoga stanovnika 632, u Rusiji 207, u Engleskoj 366, u Njemačkoj 263, u Austro-Ugarskoj 267, u Italiji 313, u Španjolskoj 462, u Turskoj 127, u Belgiji 338, u Nizozemskoj 362, u Rumunjskoj 172, u Srbiji 130, u Grčkoj 287, u Švedskoj 75, u Norvežkoj 132, u Danskoj 112, u Bugarskoj 70, u Švajcarskoj 22, u Crnojgori 72 marke duga.

Papini dohodci. List „Européen" priobćuje ovu zanimivu statistiku dohodaka Sv. Otca: Od zemljištnog posjeda u Italiji i inozemstvu ima Vatikan 875 tisuća franaka, od kamata, akcija, obveznica i državnih papira 6 milijuna, od darova 1,500.000 i napokon od Petrova novca 12,000.000 franaka godišnjeg prihoda. Dakle ukupno ima Sv. Otac 21,875.000 franaka dohodka na godinu. Razhod iznaša samo 5,647.000 franaka i to: 2 milijuna i pol kao plaće kardinalima i ostalim dostojanstvenicima, 397 tisuća za vatikansko osoblje, 1,250.000 za knjižnicu i muzej, 750.000 za basiliku Sv. Petra i 750.000 raznih izdataka. Papa ima dakle po „Européenu" čist godišnji dohodak od 16 milijuna franaka.

Skupi poljubci. Tri mlada farmera u Sjedinjenim Državam susreli su na cesti u jednom gradu mladu radnicu, koja im se je toliko dopala, da su sašli sa svojih kola, te ju poljubili. Mlada seljakinja ih je tužila, te su mladi ljudi vrućе krvi osuđeni na 100 dolara globe te na nošenja troškova, tako, da svaki poljubac stoji oko 120 dollara ili 600 kruna.

Koji će biti predsjednik Sjedinjenih Država. Do zada se bore za predsjedničku stolicu dva kandidata, i dosadanji predsjednik Rooseveldt i sudac Parker. Oba kandidata putuju od grada do grada i pomoću bezbrojnih agenata agitiraju svaki za sebe. Rooseveldt ima daleko više izgleda da bude izabran predsjednikom.

23.000 Kineza za južnu Afriku. Iz Johannesburga javljaju, da je ovih dana odputovao iz Hongkonga u Kini parobrod „Swanley" sa 2200 Kineza za južnu Afriku (Kapland, Transvaal i Oranje.) Od Kineza namjenjeni su kao radnici u južno afrikanskih zlatnih rudokopih. Do konca novembra ove godine imade doći u Afriku svega skupa 23 tisuća kineskih radnika. Engleska vlada hoće, da na taj način onemogući bijelim ljudem, da se sele u južnu Afriku za zaslužbom. I još imade ljudi, koji kažu, da ne obitelji žuta pogibelj.

Žena u kućnom zatvoru. U Budimpešti naišlo je redarstvo na vrlo neobičan slučaj, kako je muž pokušao svoju ženu držati na uzdi. U trgovca bojami u Budimpešti A. Kunda liepa je žena. Jednoga liepoga dana, kad je žena otišla u grad, dade Kund na prozoru jedne male sobice načiniti rešetke i postaviti dvoja vrata. Kad se žena vratila, čekao je Kund samo na zgodan čas, kad će uniđi u sobica. Kad je to učinila, zatvorio ju muž nagio vrata i zaključao ju u sobu. Žena se prestrašila, a ljubezni joj muž kroz ključanicu razkrinke, da će je držati u zatvoru. I doista, u toj je sobici proboravila Kundova žena više tjedana. Često je plakala i kroz rešetke molila uknćane, da je iz ovoga stanja spase, dok joj se napokon netko ne smilova, te napiše policiji anonimno pismo o toj cielej stvari. Policija je na to pozvala Kunda preda se, a on je priznao, da žena drži u kućnom zatvoru, a sve zato, što je raztrošna. Kad god izađe na ulicu, nakupuje svakovrstnih stvari, te u obće baca novce kao pljevu, a to bi ga lahko dovelo do stečaja. Da do toga ne dodje, odlučio je ženu zatvoriti, pa je i nada još drži u tom zatvoru. Policija je međutim povela protiv muža istragu radi protupravnoga ograničenja osobne slobode, jer bila žena kakva mu drago, muž je ne smije tući ni sprečavati u njezinoj osobnoj slobodi.

Putovanje srbskog kralja u Bugarsku. Glasa se, da će srbski kralj Petar I. u drugoj polovici ovoga mjeseca posjetiti bugarskoga kneza u Sofiji.

Zastupnik Klofač u japanskom robstvu Češki listovi javili su u posljednje vrieme, da se poslanik V. Klofač, koji je odputovao bio na rusko-japansko bojište, sada nalazi u Irkucku i da se vraća u Češku. Međutim jedan petrogradski ruski list javlja, da su Japanci zarobili Klofača, i da su ga odveli u Tokio, gdje su mu naredili, da za japanski zvanični list prevodi stvari o ratu iz ruskih novina. Klofač prevodi sa ruskog na francuzki. Drugi jedan list navodi, da bi austrijska vlada trebala, da preduzme korake, da se Klofač, koji je član i bečkog car. vieća pusti na slobodu.

Carica Charlotta. Iz Bruselja se javlja, da je nesretna meksička carica Charlotta, žena pokojnoga Maksimilijana, tjelesno sasvim zdrava. Ona ide često u šetnju, igra na glasoviru i razgovara sa svojim pratiocima. Princesa Klementina posjeđuje caricu jedan put na tjedan.

Uništen grad. Novine javljaju iz Pueblo Colorado u Sjevernoj Americi, da je grad Trinidad usljed toga, što je ciev vodovoda pukla, poplavio i bi posve uništen. Kažu da je pri tom poginulo 5000 ljudi. Slična nesreća dogodila se je pred po prilici godinu dana u Johannesburgu u Transvaalu, samo što tamo nije poginulo nego jako malo crnaca.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Draguća kod Buzeta.

Ki na tuje škornje salo meće, zgubi škornje i salo.

S kon se dubimo[1]), s ten se lubimo[2]).

Ki nima mesta u kući neka re van.

Ki mlad jaše, star hodi.

Svaka vas[3]), jima svoj glas.

[1]) dobimo, [2]) ljubimo, [3]) selo.

Gospodarske viesti.

Vinski cvijet.
(Nastavak.)

Pojavljuje se dodaše vinski cvijet i u dosta alkoholična vina, koja sadržaju odviše bjelančevine i još nepotrošenoga sladora; stoga valja nastojati, da se koli burno toli tiho vrienje zagrije i dovrši u podpunom redu.

Obično se vinskim cvijetom pojavljuje i octeni kvasac, okolnost koja može još gore uplivisati na zdravlje vina.

Može se preteći začetak vinskog cvijeta sa redovitim nadolijevanjem bačava. Razumije se, da vino koje služi za nadolijevanje, mora da bude zdravo i po mogućnosti od iste vrsti što se u bačvam nalazi. Da se ono zdravo sačuva, treba mu dodati finog spirita ili ga često obilno za sumporati. Kad bi slučajno nestalo vina za nadolijevanje, valja barem svake druge nedelje lagano za sumporati površinu vina pomoću poznate pečice za sumporanje. Neka konoba bude po mogućnosti svieža a uvijek čista; dobro je ako ju se svako malo prokadi sumpornim dimom.

Ako se je već bolest pojavila, valja prije svega oprezno uliti malo finog alkohola, koji rašireći se po površini vina uništava gljivice vinskog cvijeta a i nadoknadi vinu onaj dio alkohola, koji bi od gljiva potrošen. Još više uništuje vinsku gljivicu alkolična raztopina sumporne kiseline (t. zv. sumporni alkohol). Po tomu valja cvijet nad vinom odstraniti i to nalijevajuć bačvu (kroz dugački lijevak, koji dosiže do ispod kožice vinskog cvijeta), dokle se vino ne prokipi kroz otvor tapuna, vranja, čepa; tada se čistom krpom ili spužvom odstrani cvijet, očisti se bačva okolo čepa, te ju se napokon dobro začepi.

Kad konobar opazi, da mu se nad vinom učinio dosta gusti vinski cvijet, neka najprije kroz tapun nadolije bačvu dok vas cvijet izađe iz nje, kako to malo prvo napomenusmo, pa neka ga odmah pretoči u dragu čistu i dovoljno zasumporanu bačvu, koju valja pak redovito nadolijevati.

Ciknuće i octikavost.

Ciknuće (žica) na žalost toliko običajna, u vrućim predjelima, može se smatrati prvim stepenom octikavosti. Toli jedno, koli drugo pronarokuje, jedno te isto sitno biće, naime, octeni kvasac ili bakterij (Bacterium aceti). Ovaj se razvije na površini vina, koje je zrakom u doticaju. U podpunom razvitku pojavljuje se u obliku tanke ljubičaste kopreniee. Uplivom zračnog kisika pretvara se vinski alkohol u vodu i octenu kiselinu. Ova se bolest može pojaviti toli u najuladjem, koli u starom vinu.

Ciknuto vino ne mienja boje i ostaje dosta bistro. Ali se već na mirisu i ukusu čuti octena kiselina. Zanemareći takovo vino a ostavljajuć i nadalje okolnosti, koje podpomažu razvitak octenog kvasca, opazit će se čim prije promjena toli u boji, koli u bistroći, vino postaje mutno, octena se kiselina sve to više pomnožava, načinom, da vino ne samo bude neprikladno za piće, ali se ne može više ni izliječiti. Takovo se vino može onda jedino upotriebiti za pravljenje octa (kvasine).

Ova se bolest pojavljuje radi više uzroka, najme: ako se ostavlja da mast vrije u uzočenom badnju, ako se s ostalim mastim izmiješa vrh (klobuk) masta, koji je već dobio klicu bolesti, jer u predugom doticaju sa zrakom, a time se klica širi po cijeloj količini vina, s toga neka vrh masta bude što moguće manje sa zrakom u doticaju, i neka se što bolje i češće u badnju mješa.

Razvije se ova bolest najradje kad se zanemari često i redovito nadolijevanje, a napokon radi nečiste, tople i vlažne konobe.

Samo tek ciknuta t. j. lagano octikava vina možemo se nadati, da ćemo izliječiti. Ako je bolest ostarila, nema za nju lijeka. Dobro je ciknuto vino pretočiti u jako zasumporane bačve i razbistriti ga bistrilom. Dočim ako je vino octikavo, valja drugčije postupati, služeći se lučbenim sredstvima, koja su kadra, da umanje ukupnu kiselinu vina. Od ovih je jedini kod nas dozvoljen vapneni karbonat, a do potrebe može služiti i prah bijelog mramora. Da se odluči koliko se vapnenog karbonata ima rabiti, valja poznati stepen octikavosti dotičnog vina, a da se to doznade, najbolje je obratiti se enotekničkoj štaciji u Spljetu, koja će na zahtjev označit i količinu vapnenog karbonata, što se mora rabiti. A kad se ovo znade, postupa se kako slijedi: pretoči se vino u zdravu, čistu i vesma zasumporanu bačvu (sumporaje se zato, da se unište uzroci bolesti, najme octene gljivice i da se time zaprieči njihov daljnji razvitak); dok se vino pretače, može se u bačvu malo po malo odredjena količina vapnenog karbonata; kad je bačva puna, jednim se štapom vino dobro promješa, da karbonat bude mogao djelovati na čitavu količinu vina.

(Nastavak slieđi.)

Ča je novega po svete?

Austro-Ugarska. U Austriji zajedaju sada nemaljski sabori većinom u znaku obstrukcije. U moravskom saboru čine Niemci obstrukciju radi češko-poljskih paralela na učiteljišta u Tropavi; u kranjskom saboru obstruiraju Klerikalci, zahtievajuć reformu izbornog reda. Mladočeski zastupnik Holanski izstupio je iz mladočeskoga kluba, ali neće da položi mandata. Častni sud toga kluba odlučio je, da se Holanski imade isključiti iz mladočeske stranke. Talijanski zaključili su nepolaniti novo ustrojeni talijanski pravni fakultet u Inomostu, već upisati se što više na tamošnju njem.ačku universu, da tako provociraju nemire, pa da prisile vladu, da prenese taj pravni fakultet u Trst. Radi novog trgovačkog ugovora sa Italijom nastalo je i u Ugarskoj veliko nezadovoljstvo.

Njemačka. Njemački car, taj vječni putnik, kani još ove jesenі poduzeti putovanje po Sredozemnom moru, i to svoga zdravlja radi.

Francuzka. Combesovo ministarstvo radi sada postojano na tom, da u francuzkoj republici provede posvemašnje odjelenje države od crkve. Radi toga silna buka med francuzkimi klerikalci a u Vatikanu silno nezadovoljstvo.

Srbija. Nakon krunisanja kralja Petra I. ovaj ide zatim, da učvrsti svoje prijateljske sveze sa drugimi državami na Balkanu, navlastito sa Bugarskom i Crnomgorom. Ovih dana sastati će se srbski kralj sa bugarskim knezom Ferdinandom. Kralj Petar ozbilno shvaća svoju zadaću, najme, da opet uvede u kraljevinu Srbiju normalne odnošaje, mir, red i rad, pa da tako pospješi blagostanje srbskog naroda. Čini se, da to nije pravo srbskim neprijateljima u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Ovi bi htjeli, da u Srbiji vlada neprestano anarhija kako u vrieme Obrenovića, pa da mogu u mutnom loviti. Najviše njim briga zadaju iskazi slavenske solidarnosti učinjeni u Beogradu prigodom svečanosti krunisanja kralja Petra. Uredjena, složna i moćna Srbija bit će strah i trepet austro-ugarskim slavenožderom. Želimo od srdca kralju Petru, da podpunoma uspije u svom rodoljubnom nastojanju, da svoj narod dovede do blagostanja i moći.

Zahvala.

Voloski djaci zahvalni svim onima, koji su pjevanjem, predstavljanjem ili drugčije pridonijeli uspjehu zabave što je oni priredіše, izriču ovime j a v n u h v a l u.

Posebnu — neizrecivu — hvalu dugujemo gospodinu M. Brajši-Rašanu, koji je bezprimjernim marom i zamjernom požrtvovnošću podučavao u pjevanju. Bog nam ga zdrava i čila poživio na mnogaja!

I neutrudivoj — za svaku rodoljubnu stvar uvijek zauzetoj — gospodjici Antici Tomičić naša posebna, iskrena hvala. Živila!

Povodom zabave voloskih djaka, priredjene u „Narodnom domu" dne 1. oktobra 1904. na korist „Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu", pridošlo je odboru i z v a n a mnogo prinosa od gospode, koji nisu mogli da zabavi prisustvuju, a mnogi su ulazninu preplatili.

Na plemenitom djelu izriče im odbor najtoplіju hvalu. Urodilo dobrim plodom i našlo se sljedbenika, da Bog dà!

V o l o s k o, dne 4. oktobra 1904.

Odbor.

Zadnje viesti.

Rusko-japanski rat.

Zapovjednik Port-Artura general Stössel poslao je ruskomu caru Nikoli dva izvjvšća. Jedno izvješće je od 23. prošlega meseca. Isto glasi: Srećan sam javiti Vašemu Veličanstvu, da su s hrabra junaštva naših četa — skupni napadaji Japanaca u zadnja četiri dana uz ogromne gubitke neprijatelja sasvim odbijeni. Neprijatelj je sa sjevera i

zapada neprestano bombardiral utvrdu i poduzimal je neprestane napadaje ali bez ikakove koristi. Zadnji napadaj na Vis-Brdo bil je dne 23. u jutro odbijen. Neprijatelj je va strašnem strahe bježal kako mahnit pred bombami napunjenemi piroksilinom, ča su ih na njega hitali naši vojnici. Japanci su izgubili preko 10 tisuć ljudi.

Drugo izvješće generala Stössela caru Nikoli: Poslie krvavih napadaja poduzetih na naš Port-Artur od 19. do 23. septembra veseli smo, da je sada nastao mali mir. Neprijatelj se komać po malo tiska napried. Svaki dan bombardiraju tvrdjavu. A mi pak svaki dan izlazimo van iz tvrdjave, da neprijatelja tjeramo. Duh svih naših četa je junačan. Mi molimo za zdravlje Vašega Veličanstva!

Tako izvješća junačkoga i velikoga Stössela. Druge vieti i te vrlo pouzdane, kažu, da Port-Artur neće past. Rusi nisu izgubili niti jedne važnije točke za obranu, dočim su Japanci doživili strahovitih poraza.

Oko Mukdena stoje japanska i ruska vojska jedna proti drugoj. Očekuje se svaki čas bitka.

Ovi dni je japanska flotilja torpidiniera puno stradala od strahovita nevremena.

Našim predplatnikom preporučamo, da nam, ako do sada nisu, čim prije pošalju predplatu, da možemo i mi svoje račune urediti.

Lječilištno povjerenstvo — Opatija.

Razpis jeftimbe.

Od **1. siečnja 1905.** dalje daje se u zakup **odvažanje i izgaranje smeća** kao i **škropljenje cesta** u području **Opatije.**

Uvid u pobliže uvjete dozvoljen je za vrieme poslovnih satova u **pisarni lječilištnog povjerenstva.**

Odnosne ponude treba predati **najdalje do 31. listopada 1904.**

Opatija u rujnu 1904.

Pročelnik lječilištnog povjerenstva.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **skrupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti koriena od salsaparilje pravi, može se pustiti dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim kožnim bolestima, **reumatizmu, skrofulozam,** pokvarenoj krvi, **napeklini, hemoroidima,** osobito pako proti **sifilističkim** i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slabosti, bliedosti,** pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje,** kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svesbće slabosti, osobito za **mlade žene i djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom raztvaranju u želudcu ne prouzroknju nikakove boli. Zdravlje se podpunoma povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula nazvjedočavaju mnogo **priznanice** i pohvala oslravljenika iz blizu i daleka. Svaka **škatuljica** sadržaje **100** (sto) ovakovih pilula, a cieua jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, **upija znoj,** te na taj način preprieči **zanjavost** nogu i odnimlje im **neugodni miris.** Cieua jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je **Cerot** svestrano prisnat kao jedini i sjegurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**

Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Ovi spomenuti lieskovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercati, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni **recepti** (ljećnički prepisi) točno i savjestno prirediuje.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

¡: Oglasa :

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereno razprodati veliku partiju cipela uz cieue daleko niže od ciena tvornice. Prodajem uslied toga svakomu **1 par muških, 1 par ženskih cipela za zavezati I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože; nadalje 1 par muških i 1 par ženskih** modernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih. Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

U životu nikad više

ovako riedke zgode.

500 komada samo for. 1·95.

Krasna posiađena i dobro idnća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 8/4 double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album za najljepšim slikama za svieta, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par bontona od simitiriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ovo novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudolfina

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Veloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovrana; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarson-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Fiamin Križišče (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Putovanje u Ameriku!

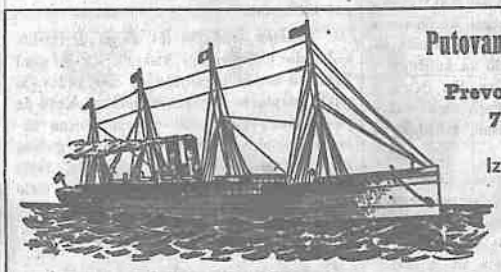

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2 %, kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalaze se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežiča u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežiča, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list“ izlazi svakog četvrtka poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseb ice poštarina.

Nijedna uplata ne vrieli ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglase plaća se 12 fil. po retku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosk om.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se neprimaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 41. Volosko-Opatija, u četvrtak 13. oktobra 1904. God. IV.

Dajte nam obće pravo glasa.

Poznato je, da se austrijski parlamenat sastoji od 425 zastupnika. Ti zastupnici izabrani su u pet kurija t. j.: velikoga posjeda, gradova, trgovačkih komora, vanjskih občina i pete kurije. Istra bira 5 zastupnika u bečki parlamenat, i to po jednoga veliki posjed, te gradovi i trgovačka komora u Rovinju a po dva vanjske občine Istre dočim jednoga bira peta kurija. Zastupnici vanjskih občina i pete kurije ne biraju se izravno, nego izbornici tih kurija izaberu fiducijare a ovi zastupnika. Na tisuća i tisuća izbornika istarskih vanjskih občina biraju jednoga zastupnika i to putem fiducijara, dočim stotina takozvanih istarskih veleposjednika bira jednoga zastupnika izravno.

Velika je to nepravda za naš narod u Istri, jerbo, premda je u većini, ipak je Talijanom osiguran veći broj zastupnika na carevinskom vijeću. Ista nepravda obstoji i u drugim zemljama Austrije. Tako dolaze u carevinsko vijeće većina zastupnika, koji su izabrani od maloga broja puka. Zato ta većina zastupnika malo ili ništa ne mari za korist siromašnoga puka. Događja se — osobito u Istri — da silom i prievarom budu izabrani zastupnici pete kurije i izvanjskih občina, koje većina naroda neće. Tako se je dogodilo kod zadnjih izbora za carevinsko vijeće godine 1900., da su bili u Istri proti volji većine pučanstva izabrana 4 zastupnika Talijana a samo 1 Hrvat. Tih nepravda i prievara ne bi bilo kad bi u Austriji obstojalo obće, tajno i izravno pravo glasovanja, to jest, kad bi svaki punoljetan i neporočan mužkarac imao pravo da izabere izravno i tajno ceduljami toliko zastupnika koliko ih zakon daje. Tako bi u parlamenat došli zastupnici u istinu od puka izabrani, koji bi se za dobrobit puka svojski zauzeli i brinuli. Sadanji raztrovani parlamentarni odnošaji u Austriji morali bi već jedanput prinukati austrijsku vladu, da se odluči uvesti obće, tajno i izravno pravo glasa.

Ovo je, čini nam se jedini put, da se urede parlamentarni odnošaji u Austriji. Ekselencija Körber izvolite pokušati!

Prva i posljednja saborska sjednica.

Zadnji četvrtak u jutro već su bili u Zadru na okupu skoro svi zastupnici. U 11 sati imala su oba hrvatska kluba sastanak na zemaljskom odboru. Tu im je saborski predsjednik okolo ure po podne uručio izdanje odluke ministra-predsjednika o poznatoj namjestnikovoj aferi i zapisnike izkaza činovnika, pred kojima se je barun Handel na poznati način izrazio o dalmatinskom poštenju. Izmedju zapisnika, koji u glavnom potvrđuju navode „Narodnog Lista“ i Körberove odluke, koja ih proglašuje „neistinitim“, silan je kontrast i ovaj se ne može nikako protumačiti ni sa pravničkog ni sa ustavnog vida.

Poslije podne držahu sjednicu predsjednici svih saborskih klubova.

Svi zastupnici pak u 6 sati imali su skupnu sjednicu i to ne u saborskoj dvorani, jer su električne svetiljke pokvarene, već u biblioteci Paravia, koju je uslužno ustupio gosp. načelnik zadarski Dr. Ziliotto. Sjednica je trajala sve do 10½ sati. Svi zastupnici izraziše jednodušno svoje duboko uvjerenje, da je barun Handel uvriedio zemlju, te poprimiše za otvor sabora važan zaključak, koji je morao ostati tajan.

U jutro u 10 sati bila je svečana misa u metropolitanskoj crkvi, kojoj prisustvovaše svi poglavice ureda, a od zastupnika sam predsjednik sabora.

U 12 sati sliedio je otvor sabora. Od zastupnika nisu došli u Zadar, jer zapriečeni, samo: Caboga, Kovačević i Puljezi. Galerije su bile dubkom pune. Točno u 12 sati ušao je u dvoranu namjestnik barun Handel sa dvorskim savjetnikom Nardellieм i sa namjestničtvenim savjetnicima Marojčićem, Madiracom i Golfom. Nisu ga pratili u sabor dva zastupnika, po starom običaju.

Predsjednik je u otvorenom govoru najprije spomenuo smrt člana Antuna Šupuka, nanizavši sve njegove vrline uma i srca. Na njegov poziv, zastupnici ustaju i kliču: Slava Šupuku! Zatim predsjednik spominje razne zakonske osnove, koje će zemaljski odbor podastrieti saboru na ustavno pretresanje. Završio je govor trokratnim „živio“ Njegovu Veličanstvu.

Netom je predsjednik sabora svršio svoj govor, ustaje predsjednik kluba hrvatske narodne stranke, najstariji zastupnik u saboru, Dr. Pero Čingrija i počimlje da čita izjavu, koju dolje priobćujemo.

Predsjednik ga prekida, jer da sada ima rieč gosp. namjestnik. Vika: Namjestnik neće više ovdje govoriti! Dr. Čingrija nastavlja. Predsjednik zvoni i pozivlje se na pravilnik. Zastupnici viču: Neka govori Dr. Čingrija! Čujmo! Čujmo!

Nastaje mir i Dr. Čingrija čita prije hrvatski, pa talijanski sliedeću izjavu:

„Podpisani zastupnici na saboru dalmatinskomu uvjereni su, da je N. P. c. k. namjestnik barun Erazmo Handel u pomatoj prigodi dne 14. julija 1904. težko uvriedio čast ove zemlje.

Obzirom na to podpisani izjavljuju, da neće sudjelovati saborskom radu sve dotle, dok barun Erazmo Handel bude obnašao čast c. k. namjestnika kraljevine Dalmacije“.

Zadar, 5. oktobra 1904.

Dr. P. Čingrija, Dr. A. Trumbić, G. Vukotić, Dr. Ziliotto, J. Biankini, L. Borčić, J. Kulišić, B. Korlaet, Dr. Giglianović, Dr. Krekich, Dr. Kvekich, Dr. P. Klaić, Dr. Salvi, Dr. Dulibić, Dr. Grgić, V. Perić, A. Radić, Dr. Pini, Dr. Verona, V. Šimić, Dr. Majstrović, Dr. Mangjer, Dr. Marović, Matas, Dr. Smrkinić, Dr. Arneri, N. Ribičić, Dr. Tresić, I. Prodan, J. Carić, Dr. Štambuk, V. Miljić, Dr. Katnić, Dr. M. Čingrija, Dr. Zaffron, M. Radimiri, Bakota.

Još prije nego je Dr. Čingrija završio talijansko čitanje ove izjave, barun Handel, koji je blied bio već ustao sa svoga mjesta, krenuo je prama vratima, a za njim se osmaše savjetnici. Kao u jedan glas uzmeše viknuše i sabornica i triemovi: Van! Van Handel! Van nedostojni!

Kad je on izašao, toli u sabornici, koli u galeriji nasta gromoran pljesak. Dru. Čingriji drugovi čestitaju. Galerije kliču: Živili zastupnici! Živio Dr. Čingrija! Predsjednik kažuje spis, uručen mu od dvorskog savjetnika Nardellia, kojim je ovo zasjedanje dalmatinskog sabora, obzirom na sada učinjenu izjavu, zatvoreno.

Dokle se je ovo zbivalo, čitava četa oružnika je stražila oko namjestničtva.

„Narodni List“.

Podlistak.

Iz Šapulićeve torbice.

Vjeroučitelj tumačio u školi, da je Bog posvuda. Zatim pita maloga Jurića:

— Gdje je Bog?

Jurić: Bog je po svuda i na svakomu mestu.

Vjeroučitelj: Je li Bog u školi?

Jurić: Je.

Vjeroučitelj: Je li kod vas u sobi?

Jurić: Je.

Vjeroučitelj: Je li pak kod vas u konobi?

Jurić: Ni.

Vjeroučitelj: Zašto da ne bi bio i kod vas u konobi, ako je po svuda?

Jurić: Zato, aš mi — nimamo konobi.

*

Sudac (starijoj gospojici): Molim, imate li već četrdeset godina?

Gospojica: Ne, nego dvadeset i osam.

Sudac: Kako to? Ta mi smo vršnjaci, a ja ih imam već četrdeset.

Gospojica: Molim, gosp. sudče, vi ste valja — brže rasli.

Otac: Ovdje imaš bocu; donesi mi vina.

Sin: A novac?

Otac: Za novac bi znao svaki magarac donesti vina.

Sin (ode, pak se za čas vrati): Evo vam. Pijte.

Otac: Što, iz prazne boce?

Sin: Iz pune boce znao bi svaki magarac piti vino.

*

Učitelj: Koja je prva zapovjed božja?

Učenik: Ne jijte!

Učitelj: Zar ne niste učili deset zapovjedi božjih? Koja je dakle prva zapovjed božja?

Učenik: Ne jijte jabuk.

Učitelj: Nije istina!

Učenik: Aj je. Aš prva zapoved, ku je Bog dal ljudem, je bila ona va raje zemaljskem, da ne smeju jabuki jist.

*

Tone: Ja imam vavek više sreći nego pameti.

Jože: Zač?

Tone: Zeli su me za soldata za četire leta, pak su me već drugi mesec poslali doma. Ča ni to sreća?

Jože: A zač su te poslali doma?

Tone: Aš da sam — jetikav.

Sudac (tatu): Nadam se, da se već nećemo ovdje vidjeti.

Tat: Što su gospodine — premještćeni?

*

Vjeroučitelj: Što mora čovjek najprije učiniti, da mu dragi Bog oprosti griehe?

Ivan: Mora — grešit.

*

Učitelj: Što se Antune ne sramiš, da si tako zamazan!

Antun: Ter ni danas — nedelja.

*

Sudac (staroj djevojci): Ja vas pozivam pod prietnjom kazne, da mi rećete točno koliko imadete godina.

Djevojka: 39 . . . ali molim gospodine, da ih napiše — nečitljivo.

*

Jože (svojoj ženi): Danas je post, zato mi načini deset makarruni, a ne dvajset, kako obično, lego svejedno gledaj, da budu malo veći, nego drugi puti.

*

Gost: Krčmaru! Kakvu ste mi ovo pasju hranu donesli.

Krčmar: Molim, nju sam baš za vas posebice pripravio.

Bogat seljak: Dakle vi bi rado jednu od mojih kćeri oženiti. Dobro. Najmladja ima miraza 5 tisuća forinti, srednja 10 tisuća a najstarija 15 tisuća.

Prosac: Molim, imate li možda još koju — stariju?

*

Otac obitelji: Hvala Bogu, da sam udao šestu kćer!

Prijatelj: Danas, pošto se težko kćeri udava, ja vam čestitam.

Otac: Al mi ih je još — pet doma ostalo.

*

Sudac: Vi ste tuženi, da se naokolo klatite bez dela. Čim to opravdavate?

Klarež: Jer da delam, morao bi plaćati — ličnu dohodarinu.

*

Sudac: Vi ste susjedu ukrali janje. To je dokazano. Hoćete li još tajiti?

Tat: Hoću, ako bi mi samo što pomoglo.

*

Prvi: Ja ljubim susjedovu Ančicu, da bez nje ne mogu živjeti.

Drugi: Dobro, dobro! Kad ju budeš oženio, onda nećeš moći — s njom živjeti.

301

Na vrhu Učke.

Tri sta mu jak repa, ala se tamo njekud u Dalmaciji razgoropadili, pa hoće da ga utuku i umlate. Pak svi — štono riječ — listom se digli. Ma, dašto! Ta zar „zlatni ovratnik“ smije da vriedja cielu nemilu i narod u njojzi?! Eh, bijesa ima! Ja bi tom Švabi podprašio, da bi ma se čak u glavi zapušilo.

Ma, dašto! Ako u njega plava krv, ne struji ni našim žilama — voda. O, ireniio! Dočim je Austrija Dalmaciji objedila štap i u ruke utisnula torbu, sad hoće da joj oduzme i — poštenu riječ. Eto ti ga, na!

A Dalmatinci? Ma dašto; ko Dalmatinci. Zasvirili tanko glasovito, pa priberu li i tanjih žica, eto ga, baruna, „mit Sack und Pack in das Land ziehen, wo die „Knödel“ blühen“. Neka ga! Auf Nimmerwiedersehen!

Samo da naše ne razujeći „janjeća koža“. Hm! Tko zna? Ta znamo kaki smo.

I onaj u Trstu — odmaglio. Ma, dakako! Ta u nas gotova Lombardija šezdesetšeste. Iredenta razjogunila se, a on nemo kuraše pritegnuti joj žvale. I tako „Pegaz“ raskopitao se, da mu gotovo ni „Oberstallmeister“ ne može do repa.

Hm, hm! No da! Eh, one „jabuke“ u Trstu, pa s onkraj crno-žutih medjaše natrpani podrumi repetirkama, ko da su njekomu otvorili oči.

Ala tri sta mu sjekirica!

Njeki mora ravno nosom o greben, hoće li da pogleda — preko nosa; a drugi opet, tek kad mu voda grgoće u gutu, speti da mu je došla do grla. Oh, blaženi, koji ne vide a ipak vjeruju!

Eh, kad bi htio „Oberstallmeister“ da se uzmaše kandžijom, kako bi „Pegaz“ poklopio uši! Ma, ko ciganska kljusina.

Al tako, ko da mu se i neće.

Metla, metla, gospodo, i to nova brezovača, pa neka sve u šestnajst vitla prašinom, inače — —

Sjećam se, kako smo se Poldi veselili, ako se i nijesmo baš radovali. Pritiskivasmo kljuke, ljubismo skute i koljena, a ni za čije bube dušu. Eh, kako mora nama da negdje ispod „janjeće kože“ kuca naivno srce! Baš smo naivni i — zaboravljivi!

Ma, dašto! Česa možemo da očekujemo od „zlatne gospode?“ Sladjanog zaludjivanja i — brus!

Ma, liepo ga vam zdravlja, kad hoćemo, da se čemu naučimo?

Il hoćemo sada opet: Jovo na novo? No, da vidimo!

A sada: Sluga sam pokoran.

Grga Cvilidreta.

Tast (na dan ženitbe): Ovdje imadete 20 tisuća forinti miraza moje kćeri. Obećajte mi sada, da ćete joj bit uviek dobri.

Zet: Molim, da prije prebrojim novce.

*

Učitelj: Što će bit iz tebe, kad ješte ni čitati ne znadeš?

Učenik: Učitelj ću bit, pak te barem onda drugi za me čitat.

*

Majka: Za volju božju, mali Zvanić je pogutnuo forintu.

Otac: Nemoj toliko vikati! Ta za jednu forintu nećemo valjda — propasti.

*

Župnik: Deveta zapovjed božja glasi: Ne poželi tudje žene.

Mladić: Ali tudju kćer mogu poželiti?

*

Muž: Čuješ, meni se čini, da naša kuharica puši.

Žena: Što si ju pomirisao?

Muž: Ne, nego — pokusio.

*

Brijač preseli se iz prvog poda u prizemlje, pak stoga postavi na skale tablicu sa sliedećim napisom: „Od danas unapried ne brije se više gori, nego doli.“

Domaće viesti.

Župnopravitelj u Lovranu bijaše imenovan gospodin Ivan Žiganto, dosadanji kapelan u Kastvu.

Oganj u Iki. U petak 7. o. m. buknuo je u Iki u jednoj kući blizu potoka oganj. Vatrogasci iz Opatije dotrčali su na mjesto požara, te njim je uspjelo da vatru u kratko vrieme uguše.

† **Vinko Marušić.** U četvrtak, dne 8. o. m. umro je u Iki starina kapetan Vinko Marušić. Kako bijaše pokojnik obljubljen, vidjelo se na dan sprovoda u subotu na 8. o. m. Na sprovod došlo je najmre vrlo mnogo ljudi iz Lovrana, Rieke, Voloskoga i Opatije. Pokojniku želimo, da mu bude lahka domaća zemljica!

Veprinačke stvari. Odnosno na članak: „Veprinačke stvari“ tiskan u broju 35. od 1. septembra 1904. „Narodnoga lista“ podpisano zahtjeva na temelju § 19. tiskovnog zakona, da bude u dojdući broj „Narodnog lista“ uvršten sliedeći

Uredovni ispravak:

Nije istina, da je samo „šarenjačka većina“, nego je istina, da je cielo općinsko zastupstvo u sjednici 14. septembra 1903. k IV-oj tački dnevnoga reda jednoglasno odlučilo, „da se ima gradit vozna cesta iz Veprinca preko Poljan do crarske ceste v Ičićeh“.

Nije istina, da je u dosudjenju graduje poduzetniku Vicku Dubrovića-Slocariću odlučilo prijateljstvo i morda još ča . . . . .“.

Nije istina, da će općina za tu cestu „morat trošit tisuća i tisuća na leto“.

Nije istina, da je općina za „kus ceste od Veprinca do Sv. Petra va Poljanah posudila 40 tisuć fijorini“, nego je istina, da će se taj „kus ceste“ izplatiti bez da općina učini niti helera duga a to svojimi sredstvi i pripomoću Slavne Junte u Parenzu.

Nije istina, da „za cestu dalje od Sv. Petra do Ičić-a se misli za potrošak posudit 60 tisuć fijorini“.

Nije istina, „da će se ta posuda od 100 tisuć forinti osegurat na veprinačku šumu“, nego je istina, da kada bi se i učinilo kakva posudu, ne bi za to bilo podloženo nikakvo općinsko imanje, dakle niti veprinačka šuma.

Nije istina, da „ova cesta iz Veprinca do Ičić neće bit upravo od nikakove koristi puku“, za to nije istina, da je „pak smrtni greh za takovu cestu trošit tolike tisuće“.

Nije istina, da „će pak imet Veprinčani jednu nepotrebnu cestu, 100 tisuć duga i mogućnost, da radi tega duga izgube svoju lepu i bogatu šumu“.

Nije istina, da „će talijanski partid bit propast veprinačkega puka“.

Nije istina, da „župan i talijanski suci vrte Veprinčane kako Talijan medveda na konope“.

Općinsko glavarstvo

Veprinac, dne 6. septembra 1904.

Načelnik: A. Stiglich.

Kranjsko-Primorsko šumarsko družtvo donosi na javno znanje, da je Kranjsko-Primorsko šumarsko družtvo nalazilo ustanoviti u Pazinu jedan tečaj od osam nedelja za uzgoj šumarskog pazitelskog osoblja, nastavnim hrvatskim jezikom.

Natjecatelj, koji kani biti primljen u istom tečaju, morati će sastaviti vlastitom rukom napisanu molbu, te ju prosljediti c. k. kotarskom poglavarstvu, kojemu pripada, i to do 1. novembra t. god.

U istoj molbi imati će dokazati dotično priložiti:

1. Da je navršio 17 godina; 2. Da je izvršio pučke ili gradjanske škole i da je vješt u pismu i računstvu; 3. Lječničku svjedočbu, da je od zdrave sćutavi i tjelesno sposoban za šumarsku službu; 4. Svjedočbu čudorednosti i dobrog ponašanja; 5. Svjedočbu siromaštva, a to u slučaju, da bi natjecatelj tražio, da mu se udieli podpora (štipendij) sa strane družtva. Upitna svjedočba mora biti potvrdjena od c. k. kotarskog poglavarstva; 6. Obvezmicu roditelja, bližnjih srodnika ili punomoćnika tražitelja zakonitom potvrdom jednog bilježnika ili od obdine, kojom se oni obvezuju, pružiti istomu potrebita sredstva uzdržavanja kroz doba, što će trajati tečaj, a to u slučaju, da mu bude ili ne udieljena podpora.

Daje se istodobno na znanje, da navedena podpora, koja će biti udieljena pojedinim siromašnim polazicima tečaja, iznositi će 100 do 120 kruna.

Tečaj početi će 3. jenara 1905.

Talijanska većina i — kibla. Kako je poznato, naši talijanski zastupnici su dve struje. Jedna bi htela, da se sabor prenesti u Pul a druga da ostane, kako od nekada, va Poreče. Nego austrijska vlada neće da udovolji ni jednom ni drugom, već ala sa saborom u Kopar.

Kako se čuje, najveći del talijanskeh zastupniki bi sada bil složan, da sabor ostane va Poreče, ma austrijskoj vlade reć bi, da to ne bi bilo pravo, ona se još vavek znimlje s tem, da va Poreče slavenska manjina ne uživa zaštitu svoje osobne slobode. (Kapu dole slavenska manjino! Vidi malo, kako se austrijska vlada skrbi za tvoju osobnu slobodu!) Kad su to čuli Talijani, namignuli su oni svojoj braći va Poreče i zamolili ih, da neka za neko vrieme puste Hrvate na mire. I va istinu, naši dolaze sada već nekoliko vremena va Poreč na razne sjednice i — za čudo — Talijani ih ipak nekako pućaju na mire.

S tem bi odpal i razlog, da se ne saborište više va Poreče. Ale austrijska vlada ostala tvrda kako kamen — i ni čut o kakovom saboru u Poreču. U Pul dà, a dok ne bude išlo va Pul, dotle će se gospoda morat potrudit va Kopar.

Ali neki tastiji članovi talijanske većine, koji ljube konfort, počeli su brundati proti koparskim kiblam . . . Rać bi, da je talijanska većina učinila svojom tu tegobu svojih tuščih kolega i poslie dugoga viećanja u klubu odlučila, da će tu neudobnost postaviti kao glavnu točku u memorandum, što će ga upraviti na vladu, i gdje će dokazati, da ojje ni lepo ni pristojno, da se predstavnike pučanstva ćiele jedne zemlje šalje — nel posse dello kible.

S tim će talijanska većina postaviti vladu u alternativu ili da prenese sabor u Poreč ili pak da u Kopru provede — kanalizaciju.

Nego poznavajuć škrtost austrijske vlade, (Opatija docet!) težko je ma samo i pomisleti, da bi ona mogla provesti kanalizaciju u Kopru. Što se pak Poreča tiče, to će Körber odgovorit — i to s pravom — da kako u Kopru, da tako se i u Poreču Talijani služe kiblami u nečiste svoje svrhe, baš kao i njihovi praoci pred dvie tisuće godina.

Inšoma — scalogna! Tako je, kad se koji narod može da pohvali s „avitom kulturom“. Tradicije treba poštivati i tako se dogadja, da se te salamenske kible ne dadu od civilizanih talijanskih gnjezda kao ni kuga iz Carigrada.

Neće preostat drugo, ako ne prenest sabor va ko hrvatsko mjesto, ko ne poznajuć tradicija dvie i više tisuć letnje kulture, ne pozna — još za sada — ni koparskih ni porečkih — kibla.

Körber, Handel, Gertscher — ili u Austriji je sve moguće. Prvi je ministar-predsjednik i pravde u Austriji; drugi je još uviek namjestnik u Dalmaciji a treći je predsjednik prizivnog sudišta u Zadru. U „Narodnom listu“ smo već javili, kako je namjestnik Handel težko uvriedio Dalmatince time, da je nekojim svojim činovnikom rekao, da Dalmatinci nemaju poštene rieči. Radi te težke uvriede nastala je u Dalmaciji proti namjestniku prava bura. Zastupnik Biankini pozvao je Handela javno, da se opravda. Körber pozvao je na to Handela u Beč, da se pred njim očisti, a Handel izjavi, da on gore navedene uvriede nije izrekao. Povela se disciplinarna istraga i sa svim tim, da su nekoji svjedoci potvrdili, da je namjestnik Handel u istinu onu uvredu izrekao, ministar Körber ga oprao, izdavši mu dekret, u kojem je rečeno, da je Handel posve korektno postupno. O cieloj toj aferi namjestnika Handela doniela je službena novina za Dalmaciju „Smotra“ jedan članak u kojem se napadalo na zastupnika Biankinija. Ovaj je poslao „Smotri“ ispravak, a urednik „Smotre“ Kasandrić, Handelov činovnik nije htio toga ispravka tiskati. Radi toga tužio ga Biankini, te dne 4. o. m. bio je Kasandrić od c. k. kotarskog suda u Zadru osudjen, da mora Biankinijev ispravak u „Smotri“ tiskati. Kasandrić rekurirao i gle čuda! Proti javnomu slovu zakona, koji kaže, da imade svaka stranka rok od tri dana za izjaviti se, da li proti osudi rekurira ili ne, bila je na Kasandrićev rekurs već drugi dan t. j. 5. o. m. určena prizivna razprava, na kojoj bijaše osuda prvog suda promienjena. Kasandrić riešen obtužbe. Zašto takova brzina u poslu Biankini-Kasandrić, dok drugi smrtnici u Dalmaciji moraju čekati mesece i mesece na prizivnu razpravu? Zato, jer se je 6. o. m. otvarao dalmatinski sabor, pak je namjestnik Handel nadao se, da će ga prizivna osuda u tom poslu spasiti. Al se ljuto prevario! Prije otvorenja sabora složili se svi dalmatinski zastupnici Hrvati, Srbi i Talijani, da neće sudjelovati u saboru sve dok bude Handel dalmatinskim namjestnikom. Handel dao je još dan prije tiskati i razdieliti dekret, kojim ga Körber oprao. (Kakove je sreće bio, čitat će naši čitatelji na drugom mjestu našega lista.) Svakako trojni savez Körber-Handel-Gertscher nije ovaj put ponizirao čestitim dalmatinskim zastupnicima. Evala njim!

Hrvati u Americi. U sjevernoj Americi obstoji savez svih hrvatskih družtva. Taj savez zove se: „Narodna hrvatska zajednica“. Ova zajednica imati će dne 26. o. m. u St. Louisu svoju konvenciju ili glavnu skupštinu. Na tu konvenciju šilje svako družtvo po jednoga ili više delegata, koji imaju na skupštini pravo glasa i izbora. Kako razabiremo iz allegenskoga lista „Hrvatska“ bijahu za delegate na tu konvenciju izabrani medju drugimi takodjer: gosp. Ivakin Ferlan iz Rubeši sada u Arcati i gosp. Josip Puž-Grančić od Mate iz Gornjega Rukavca sada u Bessemera. U dalekom svietu ova dva naša sokola znaju cieniti i poštivat svoju hrvatsku narodnost pak su i od drugih čaščeni i štovani. Kod nas doma pak nekoji bedaci za volju kojekakovom hunćutu pljuvaju na svoj vlastiti jezik i svoju vlastitu narodnost. Treba u istinu ići u slobodnu Ameriku, da se nauči ljubit domovinu.

Lovranski porat. Kako sve va Lovrán tako naprednje tamo i novi porat. Ča se va dva meseca novega stori, to se va jednu noć sve poruši. Stari ljudi govore, da su to strigi, ke to delaju. I va istinu — va Lovrane je, reć bi nekako sve zaštrigano. I „Unione Istriana“. i porat, i zemljišće kupljeno od družtva „Kvarnero“ — a na sve. Perfino i Ferdinande je zaštrigan. Siromak, in bona fede je počel kurit z vapori od „Unione“, pak nà, sada plaćaj.

Nego ta novi porat! Ime ih, ki govore, da ča će sada Lovranu porat, odkada je propala „Unione“? Ti, ki tako govore, imaju krivo. Zač, ako je „Unione“ per momento i propala, va Lovrane će se, ako treba, već jutra nać tovari, ki te opet skupit nekoliko acioni i kupit opet jednu babicu vapori, pak finche dura non paura. A kamo ćemo s brugoci? I za njih treba naći mesto. Va starem mandraće njim je tesno, tako da naši barkajoli nimaju kamo sa svojemi guci.

A onpata ne valja pomabit još jednu okolnost. Lovranski Poperdili se ufaju još nečemu . . . Vivono sperando, da će jedan lepi dan pred Lovran talijanski brodi od gveri. Zato treba, da njim mesta store a da moru svoju milu braća najljepše dočekat. Hvalevredno je, da je novi porat okrajen prama Kozline. Tamo će se moć postavit lanterna i baterija s kanuni, ki te, kada bude od potrebe, izpraznit nekoliko „Salva“ u ime pozdrava talijanskim spasiteljem.

Mjestne viesti.

Osobne viesti. Gospodin Franjo Pečić iz Voloskoga do sada kancelarijski asistent kod c. k. kot. suda u Voloskom bijaše imenovan sudbenim kancelistom kod c. k. kot. suda u Pazinu. Čestitamo!

Vjenčanje. Gospodjica Marija Lotić kćerka od Feliksa, vrla Hrvatica iz Opatije, vjenčala se je jučer u jutro sa gospodinom Andrija Gucul. Bilo sretno!

Glazbeno-dramatičko društvo u Voloskom započelo je svoje redovite pjevačke vježbe, koje će se obdržavati za ženski zbor svaki utorak, za muški zbor svaki petak na večer u 8 sati u družbinoj školi u Voloskom. Preporuča se svim članovom, da točno polaze pjevačke vježbe.

Otrovala se z lukići. Subotu dne 8. o. meseca pojela je neka Francika Šepić, žena Ivana iz Voloskoga, za objed nešto lukića, ter je valje po uživanju istih oćutila veliku bol. Pozvani liečnik Dr. Graeffe vidil je valje da je ta ženska uživala otrovne lukiće. Njegovomu trudu uspjelo je, da spomenutu Franciku Šepić spasi od očite smrti.

Nesreća. Utorak dne 11. o. m. o podne vraćao se kočijaš voloskoga fijakera Justina Bindera iz Matulja u Volosko sa kočijom u koju bijahu upregnuta dva konja što ih je Binder nedavno kupio. Kad je ta Binderova kočija došla nad Preluk, poplašili se konji od jedne mine u Preluku, skočili preko zida, te se ubili oba razbiv kočiju. Kočijaš je baš na dobu odskočio te se tako spasio. Kažu, da ti Binderovi konji nisu bili za vožnju nego za jahanje i zato da su se zapregnuti svačesa bojali. Siromah trpi sada veliku štetu.

Slabi pločnici. Velikim troškom grade se po Opatiji i Voloskom pločnici za udobnost prolaznika. Dogodi se često, da koji kućevlastnik uz taj pločnik gradi ili dogradjuje kuću, pak dovozom materijala ili drugom radnjom kod te gradnje bude pločnik pred istom jako oštećeni. Mjesto, da se kućevlastnik nakon dovršene gradnje, kako bi bila njegova dužnost, pobrine da dade popraviti oštećeni pločnik, on ga pusti u onom oštećenom stanju makar se na njemu desetorica ubili. To je skrajna bezdušnost i bezobzirnost. Tako je pred novom vilom Thaller u Opatiji pločnik za vrieme gradnje bio posve uništen, tako, da je baš pogibeljno onuda prolaziti. Kuća je već šest mjeseca dovršena ali još nitko ni ne misli da taj pločnik popravi. Valjda se čeka, da koji na istom prije nogu svine. Upozorujemo na ovo slavnu lječilištnu komisiju. I na cesti od Juržanke do trga je pločnik već par mjeseca razkopan, tako, da se mora onuda za kišovitog vremena gaziti u blatu. Što se čeka da se taj pločnik popravi?

Svega po malo.

Sarajevski „Pokret" donaša u 8. i 9. broju: Kako ležemo, od Karla Freiberka; Zdravlje i spolni život; Živimo prosto! od C. Wagnera; Ženski obzor; Duša naših pjesnika, od S. S. Kranjčević; Sluge i gospodari, od A. A.: Svjetlo i tmina naše štampe; Slavenstvo; Kronika; Čitula; Što valja čitati?; Podlistak: Od kolike je znamenitosti ratarski narod, od —k.

„Pokret" izlazi dva put mjesečno. Godišnja je predplata samo 2 krune i šalje se: Upravi „Pokreta" u Sarajevu, Terezija 22.

Novorodjeni nadvojvoda. Kako stižu iz Beča viesti, rodila je Nj. Visost prejasna gospodja nadvojvodkinja Marija Valerija prošli tjedan u dvorcu Wallsee nadvojvodu. Stanje je nadvojvodkinje i novorodjenog nadvojvode dobro.

Novorodjeni je nadvojvoda osmo diete iz braka nadvojvode Franje Salvatora i nadvojvodkinje Marije Valerije, najmladje kćeri Njeg. Veličanstva cara i kralja Franje Josipa i Njez. Veličanstva blagopokojne carice i kraljice Jelisave. Taj brak sklopljen je u Ischlu 31. julia 1890., a iz njega su potekla osim novorodjenog nadvojvode sliedeća djeca: Jelisava Franciska (rodj. u Beču 27. januara god. 1892.), Franjo Karlo Salvator (rodj. u Lichtenbergu 17. februara g. 1893.), Hubert Salvator (rodj. u Lichtenbergu 30. aprila g. 1894.), Hedviga (rodj. u Ischlu 26. septembra g. 1896.), Teodor Salvator (rodj. u Wallsee-u 9. oktobra g. 1899.), Gertruda (rodj. u Wallsee-u 19. novembra g. 1900.) i Marija (rodj. 19. novembra g. 1901.).

Visoki roditelji: nadvojvoda Franjo Salvator rodio se je u Altmünsteru 21. augusta g. 1866., a nadvojvodkinja Marija Valerija rodila se je u Budimu 22. aprila god. 1868.

Moda izčezava . . . U Engleskoj sve više hode po ulicama bez — šešira, kako vele, radi zdravstvenih razloga. Nu za muževima podjoše na čudo cielog svieta i — žene, te ih je bez šešira naći u većem broju, nego muževa. Taj će novi način oslabiti kod mnogog domaćine — kućni deficit, jer kako znamo, šeširi se ženski u modi puno miesjaju, a nisu baš najjeftiniji „artikli". Naravski da je ta nova moda našla silnih protivnika, a medju svima iztiču se prodavačice šešira. Neka je prodavačica u Londonu objelodanila čitavu raspravu takovih razloga, koji — za žene bar — vojuju proti gologlavosti, a da ipak neće se ništa uštediti. Jer — veli ta zabrinuta protivnica — prije svega trebaju dame mrežice (Netz) preko kose; inače im se kosa brzo pobrka i razčešlja. Damama nadalje bez šešira puni se glava prašinom, pa će si morati češće glavu prati, što je ženama sa onako dugom kosom upravo dosadno. Bez šešira napokon mnogo će gospodja izgubiti od svoje veličine i dostojanstva. Nu i to neće dugo trajati, pa će žene uvesti za glavu modu šavlova, kako ih nose u Španjiji. — To doduše biti će „zanimivija" moda. ali sjegurno skupocjenija nego današnji šeširi. I tako nikad valjanog temelja — štednji.

Brzojavni saobraćaj izmedju Rusije i iztočne Azije. Po netom izišlom službenom izkazu ruske središnje brzojavne uprave, telegrafirane su na brzojavnoj pruzi Petrograd—Irkutsk, od koje vode brzojavne žice u Mukden, Harbin, Vladivostok i druga mjesta ratišta, prvih šest mjeseci g. 1904. svega 2,342.504 rieči. Od toga odpadaju 432.744 rieči na telegrame ruskog cara, 567.266 rieči na telegrame raznih oblasti i 1,342.494 rieči na privatne depeše. Careve depeše imadu adresu: „Car . . ." (sliedi ime onoga, na kog je depeša upravljena). Careve depeše imadu prvenstvo pred svim ostalim depešama.

Koburška princeza Lujza. Iz Beča se javlja, da je nastala u aferi princeze Lujze važna promjena. Princezin kurator Dr. pl. Feistmantel, predao je dvorskom maršalskom uredu molbu, u kojoj se veli: „Ja sam više puta u zadnjim godinama dao pregledati duševno stanje koburžke princeze Lujze. S obzirom na to, da je proteklo dosta vremena, od kad je zadnji put princeza pregledana, i s obzirom na poznate dogodjaje, koji su se u posliednje vrieme dogodili, podnašam ponovno molbu, da se iz nova pregleda duševno stanje princeze. Modalitete za izvršenje tog pregleda prepuštam vrhovnomu dvorskomu maršalskomu uredu". Istodobno je zastupnik princeze Lujze, Dr. Stimmer, podnio vrhovnom dvorskom maršalskom uredu u njezino ime molbu, da se princeza rieši skrbničtva, jer da ono sada i u buduće nije više nuždno.

U molbi se veli nadalje, da će se princeza dati pregledati od onih psihiatra, koje ona označi. Maršalski ured je odmah predao molbe Dr. Feistmantela i Dr. Stimmera zastupniku princa Filipa, Dr. Bachrachu, da se o njima izrazi. Dr. Bachrach je odmah odgovorio u ime princa Filipa, da je sasvim sporazuman, da se pregleda duševno stanje princeze Lujze, te je izjavio, da princ Filip neće pod nipošto uplivati na izbor psihiatra.

Vrhovni dvorski maršalski ured kao skrbnička oblast princeze, odobrio je, da se princezino duševno stanje odmah pregleda. Prošle subote su se sastali princezin skrbnik Dr. Feistmantel, i zastupnik koburžkog princa Filipa, Dr. Bachrach, da se dogovore o modalitetima tog pregleda. Na sastanak nije posebno pozvan Dr. Stimmer, jer se on juridički ne može smatrati zastupnikom princeze Lujze, koja se nalazi još pod skrbničtvom.

Ročištu predsjedao je dvorski savjetnik Dr. Kubaczek. Razprava je bila tajna. U istoj sjednici stvorio se zaključak, koji se pismeno strankama saobćil. Misli se, da princ Filip neće uložiti proti zaključku utok na bečki prizivni sud kao drugu molbu, jer on želi, da se afera što prije rieši.

Istarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Kastva (Kastavšćine).

To stoji svakemu na volju, kako i babe ples.

Krčmari toča s bačvi na čepić pijancen, a ovi njin s mošnji na čepić i tapun.

Lagije je s peron škrabacat lego ni brkalnicu zvonit.

Kega ni, ta ne ji.
Ki sije vetar, žanje buru.
Novo sito samo sije.
Kade je paši tamo mora bit i pastiri.

Gospodarske viesti.

Ciknuće i octikavost.

(Nastavak.)

Mješanje se ponovi više puta kroz prvi dan, a u večer se nadolije bačva, dobro ju se začepi i ostavlja u miru od 8—10 dana, iza kojeg vremena valja opet pretočit vino u sumporanu bačvu.

Takovim postupanjem popravi se prilično dobro ukus vina, i reklo bi se, da je ovo izgubilo svu octenu kiselinu što je uslijed bolesti dobilo bilo. Nu vapneni karbonat nije nego djelomice djelovao na octenu kiselinu, pošto je istodobno djelomice neutralizirao i druge naravne kiseline, koje se u vinu nalaze, najprije vinsku i jabučnu kiselinu. Stoga, radi boljeg uspjeha, dobro je nadodati 20—30 grm. vinske kiseline svakom stolitru vina. Da se pak slabim vinim nadoknadi gubitak alkohola, koji se pretvorio u octenu kiselinu, nadodaje se ¼ do ½ litre dobre žeste po hektolitru.

Prije nego zaključimo, ponovit ćemo preporuku, da se postupa najvećom opreznošću već za vremena vrienja masta, da se pazi na najveću čistoću posudja i inih predmeta, koji dolaze u doticaj s vinom, da se ne zaboravi često nadoljevanje kao što sumporanje vina i konobe. Samo onda se ta pogibeljna gljivica neće razviti, te neće sljedimice trebovati poslužiti se skrajnim sredstvima.

Gorkost vina.

I ova bolest je prouzrokovana od jedne sitnozorne gljivice t. j. od jednog osobitog kvasca još ne dobro proučena. Ova se bolest pojavljuje najviše kod starih, crnih i rusih finih vina. Gljivica djeluje na tvar, koja daje boju, na vinsku kiselinu i na treslovinu (tanin) praveći oborina gorkog ukusa; čitavo vino prima taj neugodni ukus, dočim gubi dijelom boju.

Pretvaranje tanina, srieša i bojadisanih tvari slijedi veoma brzo, tako da nakon malo dana vino postaje sasma promjenjeno i ne upotrebljivo. Gorkost, kako rekosmo, pojavljuje se kod finih vina, kad su 2 do 3 godine stara, a najradje kad su još nezrela stavljena u staklenice, ili ako sadržavaju malo alkohola i kiselosti.

Osim toga boluju na ovoj bolesti i vina, koja su bila dugo vremena na dropu ili talogu, i ona priredjena od bolestnog grožđja.

Neka se ne pomete gorkost ove bolesti sa gorkim ukusom, što vino koji put dobije iza pretakanja i koji u kratko vrieme sasma po sebi izčezne.

Za slabih godina opazilo se kod nas, da mladi opoli dobivaju neki gorki ukus, koji ako ustraje, vino doskora postane sasma neupotrebljivo.

Takova vina jamačno proizlaze barem djelomice od gnjilog grožđja, a nije se s njima razumno postupalo, te nijesu bila na vrieme pretočena, tako da se je talog u njima počeo raztvarati, kvariti se, podavajući neugodni gorki ukus vinu.

Da se ta bolest zapriječi, valja jednostavno odalečit gori navedene uzroke.

Izliječit takovo vino donekle je samo moguće u početku bolesti. Valja tada pretočiti vino u zasumporane bačve i razbistrit ga, te nadodat mu zatim malu količinu vinske kiseline i treslovine, ali se isto neće dobit prvašnje vino, dočim ako je bolest ostarila nema joj lijeka.

Brsata.

(srieśno vrienje, zavrelica, versia, mufa).

Ovo je jedna od najpogibeljnijih bolesti, koja se pojavljuje najviše kod mladih rusih vina (opola), koja imaju puno bjelančevine, a malo alkohola. Vino brsato se pomuti, promjeni ukus i boju, a i miris mu se pokvari. Ako brsato vino izložimo zraku, opažamo, da počamši od površine sve to više pocrni i potamni. Mutnost sačinjava tako sitni prašak, kojega nije moguće niti procjedjivanjem odstraniti. Ova se bolest razvije u talogu, na dnu bačve, te je prouzrokovana od nekog osobitog sitnog bića, koje raztvara vinsku kiselinu a kasnije i srieš u kalijev bikarbonat i vodu, razvijajući istodobno ugljičnu kiselinu, koja je iz početka od vina upijena, ali kasnije nadmašujeći zračni tlak, pišti iz bačve i prouzrokuje onaj osobiti šamor, koji se čuje kod takozvanog srieśnog vrienja.

Ova se bolest pojavljuje najviše u vina, koje stoji u bačvi iz koje srieš nije bio ostrugan, u vina ne dobro dovrela, ili ne na vrijeme pretočena, i u vino od pokvarenog i od peronospore napadnutog grožđja. A može biti još uzrokom ove bolesti i kišovita jematva, pretopla konoba, nečisto posudje itd. Ova se bolest ponavljuje poznije kad počima vrućina, stoga u ono doba godine, konobar valja da bude osobito oprezan, da pretoči svoje vino u čisto zasumporane bačve, tako da uništi pogibeljne kvasce, koji se u vinu nalaze. Netom se opazi, da je vino počelo biti brsato, može ga se izliječiti, pretočeći ga odmah u jako zasumporanu bačvu, dodavši mu 30 do 50 grama vinske kiseline i 20 do 30 treslovine, za svaki stolitar; zatim može ga se do potrebe razbistriti. Rusa vina ovim postupkom gube nešto boje, ali se to može kasnije djelomice nadoknaditi razumnim križanjem vina.

Kod nas se ova bolest osobito pojavljuje kod slabih opola, još kad su sasma mladi, stoga savjetujemo takova vina rano pretočiti, mjeseca studenoga ili prosinca, ali prije valja dobro osumporati bačve u koje ga se ulije.

(Nastavak sliedi.)

Rusko-Japanski rat.

General Kuropatkin izdao je prije nekoliko dana dnevnu vojnu zapovjed. U njoj najprije se osvrće na dosadanje ruske nedaće, kojima je bilo uzrokom to, što nije bio došao čas za rusku vojsku. Ali u svim tim nedaćama uvjek su se ruski vojnici držali junački i srčano su podnosili sve velike tegobe rata. Spomenuv sve ovo Kuropatkin ovako nastavlja:

„Neprijatelj se opire o veliku brojnu silu svoje vojske i on hoće, da nas obkoli i skrši. Ali sada je već došao izčekivani čas da podjemo napried. Sada je konačno došlo vrieme za rusku armadu da izadje sama u susret neprijatelju. Vrieme je došlo, da se Japance prisili, da se pokore našoj volji i i da našu volju izvrše. Ratna snaga mandžurske vojske danas je dosta već jaka i velika da marširamo napried. Ali mi moramo biti uza sve to sviestni, da je, za pobjediti srčanoga i hrabroga protivnika, potrebna ne samo brojna snaga, nego i čvrsta odluka sviju vojnika bez razlike časti i stepena. Bile žrtve, koje imate doprinieti ma kako velike, budite prožeti uvjerenjem i sviešću, da ih

doprinosite za veliku pobjedu Rusije. Sjetite se, da je potrebno osloboditi, izkupiti našu junačku braću u Port-Arturu, koja uz bezprimjernu hrabrost i požrtvovnost već punih sedam mjeseci drže tako uporno onu tvrdjavu.

Vojnici! Naša vojska osjeća zajedinstvo sa carem i cielom Rusijom, te je njeno junačtvo u svim bojevima sticalo slavu i pobjedu. Sjetite se, da je po carevoj volji i po volji Rusije vama povjereno, da obranite položaj i ugled Rusije na ovom dalekom istoku. Sjetite se, da je u vašim rukama obrana časti i slave ciele Rusije i ruske vojske. Car i Rusija mole s vama i za vas i blagoslivlju vas. Mi moramo ovom molitvom okriepljeni, ići k novim junačtvima, i kroz nuti bezodvlačno naprieđ, te izvršiti našu dužnost odlučno i do kraja, ne štedeći naše živote".

Iz Port-Arthura se javlja, da su svi napadaji Japanaca od 5., 6. i 7. o. m. bili suzbiti. U samom gradu Kobe ima do 30 tisuć bolestnih Japanca. Javljaju službeno iz Tokija, da je ratni japanski brod „Hojen" prsnul u zrak pred Port-Arturom, te je poginulo 195 ljudi.

Zadnja viest.

† Marija Mavrović rodj. Mandić. Ovi dni umrla je va Mihotićeh Marija Mavrović sestra g. dra Frana Mandića i dičnoga glavnoga suradnika „Naše Sloge" g. Mata. Pokojnica bila je vanredno dobra i ljubezna, a svoju je braću ljubila, kako malo ka sestra braću svoju. Ali je zato i žalost i obeh brati bila za njom velika i duboka. Dobru pokojnicu neka Bog k sebi primi a raztuženoj braći i ostaloj rodbini naše najiskrenije saučešće.

Proljetna kura!

Salsaparilje sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čistoće sredstvo. — Jedino sirupom od salsaparilje (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti koriena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lek proti svim kožnim bolestima, rumenilu, škrofulam, pokvarenoj krvi, zapekline, hemoreidima, osobito pako proti sifilitičkim i venerićkim bolestima. — Prodaje se u bocama od 2 kruna; onda od K. 3 ili u dvostrukim bocama od 5 kruna.

Pilule od željeza i limenke

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: slabosti, bliedosti, pomanjkanju krvi, nervoznosti, vrtoglavici itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i glavobolje, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučuju se kod svekoše slabosti, osobito za mlade žene i djevojke pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i predmet, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravije se podpunoma povrada odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula nasvjedočavaju mnoge priznanice i pohvale oduševljenika iz blizu i daleka. Svaka škatuljica sadržaje 100 (sto) ovakovih pilula, a cieni jednoj škatuljici je 2 kruna.

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, upija znoj, te na taj način preprieči ranjavost nogu i odusimlje im neugodni miris. Cieni jedno škatuljice K 1.

CEROT proti kurjim očima.

Ovaj je Cerot svestrano priznat kao jedini i sigurni lek proti kurjim očima. Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek riešiti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se komad po 40 filira.

Poštanske narudžbe odpremaju se odmah.

Gvi spomenuti liekovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Urmeny.

NB. Također se u ovoj ljekarni recepti (lječnički prepisi) točno i savjestno priredjuju.

Ljećilištno povjerenstvo — Opatija.

Razpis jeftimbe.

Od **1. siečnja 1905.** dalje daje se u zakup **odvažanje i izgaranje smeća** kao i **škropljenje cesta** u području **Opatije.**

Uvid u pobliže uvjete dozvoljen je za vrieme poslovnih satova u **pisarni ljećilištnog povjerenstva.**

Odnosne ponude treba predati **najdalje do 31. listopada 1904.**

Opatija u rujnu 1904.

Pročelnik ljećilištnog povjerenstva.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

! Oglasa !

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereno rzprodati veliku partiju cipela uz cene daleko niže od ciena tvornice. Prodajem usljed toga svakomu **1 par muških, 1 par ženskih cipela za zavezati I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože;** nadalje **1 par muških i 1 par ženskih modernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih.** Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

Veliko iznenadjenje!

U životu nikad više ove zgode

500 komada samo za for. 1.95.

Krasna pozlaćena 36 zsti podjedno točno iduća Anker-ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata, 3 kom. najfinijih žepnih ruhaca, 1 prsten za gospodju sa imit. dragim kamenom, 1 cigaritak sa jantarom, 1 elegantan brož za gospodje, 1 krasno žepno ogledalo, 1 novčarka od kože, 1 žepni nožić, 1 par dugmedi za manšete, 3 dugmeta za prsa sve double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, na vrom, koja sama ove novce vriedi, stoji samo for. 1.95. Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Exportna kuća:

A. LIBAN, KRAKOV br. 21,

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Vila Rudolfina

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Bjelić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavrčić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Špinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčen-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flamin Križišće (Opatija); Franjo Brajan u Srdoči Sv. Križ; Ante Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

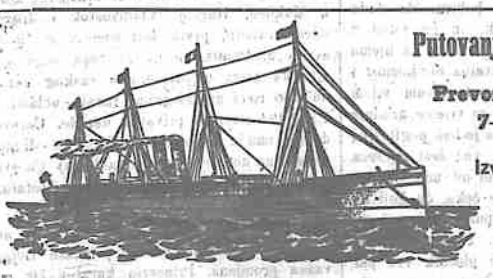

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug

ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zejmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garancija.

Uredovni zati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.869·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.

„Narodni list" izlazi svaki četvrtak poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, na pol-lita 4 kruna, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se poseban poštarina.

Nijedna uplata ne vrieći ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šalju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!"

Br. 42. Volosko-Opatija, u četvrtak 20. oktobra 1904. God. IV.

Na dušu našim ljudem.

Ovaj naš mali listić imao je za vreme svojega kratkoga života, da se bori proti dvem neprijateljem. Proti domaćim izrodom, kojima je na čelu stajao zloglasni zloduh i, osobito va zadnje vreme, proti hrvatožderskim biskupom Trsta i Poreča.

Va hipe, va kem se ovaj naš mali listić za vavek raztavlja s našim pukom, još se nije obračunalo ni s jednim ni s drugim od tih naših neprijatelja. Narodneh odmetniki ima mej našem pukom više nego se misli, dočim s druge strane i Nagel i Flapp gone i dalje svoju mrsku rabotu na zator našega nesrećnoga naroda.

Ovo valja da ima svaki pravi Istran pred okom — tega neka on nikada ne zaboravi. Radi težkih prilika, nemara i nehaja naših ljudi, mi moramo da napustimo ovaj naš list. Ali napuščajuć njega, ne napuščamo našu misal — dapače, mi već sada izjavljujemo, da će cielo naše nastojanje hodit za tim, da se naša zemlja otrese i domaćih izroda i tudjinskih biskupa.

Flapp, Krstić i Nagel — to troje se ne da odelit. Oni upopunjuju jedan drugega, a sve na zator našega imena. Krstić je svojemi laži i nekom mješavinom socialneh, protuvjerskeh i nekakoveh internacionalneh ideji nagnal jedan del našega naroda va tudjinsko krilo. Biskupi Flapp i Nagel pak pomoću vjere i upliva, ča ga još imaju u puku, pomažu tršćanskim i istarskim talijanaškim abrejom, da nas bolje pritisnu, izgnječe. Od tega se vidi, da su nam svi tri jednako pogibeljni i da smo mi dužni ne puštat ih ni čas od oka, već neprestano gledat, kako bimo osujetili njihovo raztrovno djelovanje. Sa Krstićem će ići lakše. On će se pojavit opet čim nadodju kakovi izbori. Na nami je, da kad se pojavi, da ne najde tlo zgodno za njegovo prokleto seme. S biskupi će poć teže. Oni imaju moći — velike moći. Pred njimi se klanjaju i mnogi od oneh, ki ne bi smeli, a ti mnogi su u najbližem doticaju s našem pukom dapače oni vrše nad njim duhovnu vlast.

Nego sa svem tem mi ne smemo sustat. Držimo visoko našu zastavu — hrvatsku zastavu. Čuvajmo narod od izdajica, branimo ga od upliva tudjinskeh nametnika. Čuvajmo va njemu vjeru u budućnost narodnu, užižimo va njemu ljubav do rodjene rieči. Potičimo ga na to, da on tu rieč žilavo brani, koli va škole toli va crekve — i ne dajmo nijednemu, da nam tu svetinju našu gazi i proganja.

Složno dakle svi proti izdajničkom radu, dohodil on od pisara Dra. Maylendera na Rieci iliti pak od rimskeh i bečkeh emisari va mitre. Obračunajte s njima — to neka bude vaš cilj.

Ovoliko stavlja naš list, raztajuć se od svih, na dušu našim ljudem.

Nagrada buntovnikom.

Svim je poznato, da su se Madjari godine 1848. digli na oružje proti svomu kralju Franju Josipu I. Hteli su uzet mu kraljevsku krunu, podložit Hrvatsku-Slavoniju Madjarskoj i svoju tako povećanu državu učiniti samostalnom republikom, posve neodvisnom od Austrije i od kuće Habsburga.

Madjare vodio je tada Košut. Hrvati pod slavnim banom Jelačićem potukli su Madjare i tako spasili našemu prosvetlomu cesaru i kralju krunu i prestolje. Tim bi si Hrvati bili morali zaslužit zahvalnost Austrije. Mesto toga navukli su na se mržnju Nemaca, koji su tada u Austriji vladali, i tu mržnju presadjuju Nemci od kolena do kolena.

Svaka se prilika upotrebi, da se Hrvate gujavi, proganja, ponizi i vredja, a to sve zato, jer su godine 1848. potocima krvi spasili monarhiju. Njemački savjetnici svetle krune dali su sada Madjarom svu oblast, da se Hrvatom za godinu 1848. osvete.

Madjari nisu još napustili misao, da svoju domovinu učine posve samostalnom. Da to čim lagljе postignu, treba da imaju svoju vojsku. Do sada imali su samo madjarski „honved", dočim je ostala vojska i u Madjarskoj bila upravljena njemački. Sada njim je uspjelo postignuti i to, da se kod svih madjarskih regimenta ima namestit oficire, koji znaju madjarski, koji će morat sa vojnici Madjari govorit madjarski. Na ta način nadaju se, da će pomadjarit i vojsku. Nego oni nisu s tim zadovoljni. Hrvati imadu svoje domobranstvo, u kojem je do sada bio zapovjedni i službeni jezik izključivo hrvatski. Koncesijami iz Beča postignuli su Madjari i to, da se kod hrvatskoga domobranstva, koje odvisi od madjarskoga ministarstva zemaljske obrane, nameštaju madjarski oficiri, koji ni nemaju hrvatski. Dapače, već se došlo tako dugo, da se u hrvatskom domobranstvu pod pritiskom ministra u Pešti madjarski uredjuje.

To se sve čini dopuščenjem Beča. Tako se naplaćuju vjerni Hrvati, tako se nagradjuju buntovni Madjari.

Dà, ali tako se istodobno stvaraju — anarhisti.

Domaće viesti.

„Narodni list" prestaje. Poznate su teške prilike, radi kojih smo bili počeli tamo pred tri godine izdavati ovaj naš list. Poznato je, kako se je kroz pune dvie godine uspješno borio protiv domaćem odpadniku i kako ga naš narod bio prigrlio. Nego, kako je izdavanje lista bilo skopčano s velikim troškovima, a pomoći ni moralne ni materijalne ni od kuda, bili smo prinudjeni, da koncem godine 1902. obustavimo njegovo dalnje izdavanje.

Onda se sa svih strana digli glasovi, da se list na novo uskrisi, dapače to se na raznim političkim sastancima i zahtjevalo od nas. Ne plašeć se radu, mi smo se i opet pokazali pripravni izdavati list, ali pod uvjetom, da nas rodoljubi podupru u našem nastojanju.

Obećanja sliedila jedno za drugim i mi se s puno vjere i puno nade dadosmo opet na djelo, za koje su već do tada naši urednici bili ubrali mjesto plaće razna nateznanja po sudovima dapače i pred tršćanskom porotom.

Započeli smo svoje djelo — ali nas vjera i nada brzo iznevjerila. Ne mislimo na podmukla zabadanja u nas, čovjek, koji se bavi javnim radom mora biti u svako vrieme pripravan na takova „izmenadjenja", već na nehaj i nemar naših prijatelja, koji nam obećaše svoju pomoć i podporu. Već nakon nekoliko vremena uvidjeli smo mi, da se s listom dalje neće moći — i zato smo već prije bili odlučili, da ga obustavimo već koncem ove godine.

Medjutim je već do ovih dana odnosni manjak narasao tako znatno, da smo mi bez ikakve nade u ičiju pomoć, prinudjeni, da već ovim brojem obustavimo izdavanje našega lista.

Mi smo ovaj list slali u 1500 primjeraka medju naše seljake, i to dielom izpod ciene a dielom i bezplatno. Dalje ne možemo.

I tim pada i posliednji zelen-listak sa stabla, što smo ga njegovali tolikom ljubavi. . .

† **Mije Laginja**, umirovljeni župnik-dekan kastavski i predsjednik bratovšćine hrv. ljudi u Istri, umro je u Kastvu, dne 13. o. mjeseca u 55. godini dobe svoje. Pokop bijaše u subotu dne 15. o. m poslie podne. Sprovod krenuo je iz kuće žalosti pod vodstvom volosko župnika, monsignora Zamlića, u župnu crkvu sv. Jelene, gdje je tršćanski kanonik, monsignor Flego, odslužio sv. misu za pokojnika. Iza mise držao je monsignor Zamlić krasno i ganutljivo nadgrobno slovo, u kojem je u kratko ocrtao životopis i vrline pokojnika. Iz župne crkve vodio je sprovod monsignor Flego na grublje sv. Lucije.

Sprovodu pokojnog Mije Laginja učestvovalo je mnogo gospode svećenika, načelnik kastavski sa više občinskih zastupnika, mnogo puka kastavskoga i iz okolice. Od strane političke oblasti došao je na sprovod sam c. k. kotarski glavar gospodin Manussi, a od strane sudbene oblasti gosp. c. k. sudbeni pristav Perušić. Vidjesmo takodjer narodnog zastupnika prof. Spinčića, volosko-opatijskog načelnika Dr. Stangera, gosp. Viktora Tomičića i mnoge druge, koji su došli taj dan u Kastav, da izkažu zadnju počast pokojniku.

Pokojni Miho Laginja va Lovrane. Bilo je to pred jedno dvajset i pet let. Va Lovrane bila su va ono vreme tri svećenika — tri uzorna svećenika: Župnik Šterk i kapelani Kjuder i Laginja. To je bilo lepo i zlato doba lovranske plovanije. Šterk, dobra i blaga duša, poglavar plovanije, a uz njega ona dva mila mlada popa: Kjuder i Laginja. Bilo ih je milota gledat, kad su va crekve onako lepo i složno pjevali Bogu slavu! Lovranska je crkva va ono vreme bila drago utočište, jer je va njoj vladala velika ljubav . . .

Ta se ljubav čitala na lica svakoga od oneh treh bogoljubneh pastiri, ona se je dizala iz svake njihove besedi, iz svakega pogleda, iz svega njihovega delovanja . . . U školi bilo je jednako tako. I tamo je srce tih časnih vjeroučitelja osvajalo mlade duše i sve je u njih gledalo, kao u neka nadnaravna bića. Tako je bilo i na šetnji. Župnik Šterk u sriedi, a oni — jedan s jedne, drugi s druge strane. I išli bi tako prema večernjem zapadu sunca razgovarajuć tiho i ljubezno, a na usnah s onim milim pomiehom, ki ih je riedko kada puščal. Ale to ni moglo da potraje do vavek.

Crkvena je vlast najprej ponvala Kjudera. Od tada su se župnik i jedini mu kapelan, njegova desna ruka, pop Miho Laginja, stisli još bliže jedan drugomu. Ali do mala je došlo do novoga raztanka. Biskup ponval je k sebe svoga najdražega prijatelja, župnika Šterka, i kapelan Miho ostal je najedanput sam.

Svi se spamećujemo, kako je srce ostavljenom, osamljenom kapelanu krvarilo za dalekimi prijatelji.

Nego sad je i on počel ćutit, da bi mu va Lovrane bilo težko ostat. Previše je lepeh časi tu doživel on s dobrim svojim župnikom, a da bi se mogal kakogod smirit. Radi tega je i sam pošelel da ga maknu. I maknuli ga. Otišal i on — i s njegovim odlazkom utrnula je lovranskoj crekve jedna lepa zvezda.

Danas ga nema više. Otišal je s ovoga sveta, malo vreme za svojim dobrim nekadašnjim župnikom. Otišal je i on, a nami se na ovu žalostnu uspomenu srce stišće, pomišljajuć da i s njim nam polazi va grob jedan od svećenika one stare, slavne naše garde, koja se sve više i više proredjuje, izpunjujuć svoje proredjene redove s kreaturami tudjinskih biskupa i nositelja tudje misli . . .

Modeljni počinak u Trstu. Trgovačka komora u Trstu odlučila je na svojoj sednice od 15. o. m. predložiti namjestničtvu spomenicu, u kojoj se zahtjeva, da se za Trst i okolicu uvede podpuni nedeljni počinak.

Promjena u zapovjedničtvu ratne mornarice. Dosadanji admiral austrijske ratne mornarice vitez Spaun bio je na vlastitu molbu umirovljen. Na njegovo mjesto bijaše imenovan vice-admiral Montecuccoli.

„Savez hrvatskih sokolskih družtava" sazivlje prvu konstituirajuću glavnu skupštinu za nedelju 6. studenoga o. god. u 9 sati u jutro na Sušaku. Prisustvovati i raspravljati na glavnoj skupštini „Saveza" ima pravo svaki član, svakog u „Savez" spojenog družtva; pravo glasovanja imade ali samo jedan u to ime odaslani član svakoga družtva. Neka s toga upravni odbori pojedinih družtava za vrieme izaberu zastup-

nika, koji će dotično društvo na skupštini zastupati i u njegovo ime glasovati. Ovomu, kao i njegovomu zamjeniku treba izdati pismenu vjerodajnicu. U „Savez“ spadaju sva ona hrvatska sokolska društva, koja su to jur prije pismeno izjavila, ili će tek sada preko svoga zastupnika svoj pristup skupštini priobćiti. U prednjački zbor „Saveza“ spadaju svi prednjaci svakog pojedinog društva.

Ukinuće Ulana u austrijskoj kavaleriji. Sadanji rusko-japanski rat pokazao je, da je artilerija ono bojno oruđje, koje u ratu odlučuje, dočim da je konjaništvo skoro suvišno. Zato je uprava naše vojske kod predstojeće reorganizacije topništva odlučila ukinuti 11 regimenta Ulana, te upotriebiti ljude i materijal za pomnoženje artilerije.

„Omnibus“. Naši velevredni rodoljubi u Puli razmahali su već od nekoliko vremena nazad jako veliku delatnost va Pule i va okolice. Sad se bliža občinski izbori, a oni naši ne miruju ni hipa, već ala radi na sve strane. Ovi dni počeli su izdavat i list, ki će izlazit svaki dan. Tomu je listu ime „Omnibus“. Donosi članke u talijanskom, njemačkom i dakako u hrvatskom jeziku. Ti su članci pisani liepo i umno, pa nima samnje, da će se sviknuti ne samo našim, već i stranim ljudem, ki prebivaju va Pule. Ciena mu je maljena, 2 solda. Prodava se i na Voloskem, i to kod gosp. Mandića a i u Opatiji kod gosp. Tomašića. Najtoplije preporučamo ovaj list našim prijateljem. Stvar grada Pule i okolice nije lokalna stvar, već stvar obćega interesa. Držimo i podupirajmo dakle svi naš „Omnibus“.

Težko breme imadu svakako ona dva svećenika, koji sada vrše svoju svećeničku službu u gradu Kastvu, a to su prečastni župnik-dekan Ellner i njegov pomoćnik veleč. gosp. Vrabec. Ta dva svećenika imaju da upravljaju preko 10 tisuća duša svoje župe, moraju podučavati preko 300 školske djece u vjeronauku, upravljati sa preko deset ramih zaklada, a to je za dve glave previše. Bilo je vreme, kad bijaše mnogo manje posla, pak je bilo u Kastvu do šest svećenika a sada kad ima deset puta više posla moraju taj posao obavljati samo dvojica. Već sa humanitarnog gledišta ne bi se smjelo to trpiti. Biskupija bi morala al s oka al s boka naći još par svećenika za Kastav. Znamo, da je nestašica svećenika ali dvojicu bi se ipak našlo.

„Lega nazionale“ već gradi svoju školu blizu Sv. Ivana od Šterne. Ta se škola gradi z beči, kih je Talijanom dal neki Conighi. I naša družba gradi onde u blizini svoju školu. Ponavjaćujem mi onaj naš narod, uvjeren smo unapried, da je Conighi u ludo hitil beči za talijansku školu u Sv. Ivanu.

Acionisti „Unione Istriana“. Odkad je pukla sentenca, usled koje ima Ferdinando Peršić platit onem acionistom, ki su ga tužili, sve ono ča su isti dali za one nesrećne vapore, od tada se je i va drugeh porodila želja, da i oni dobiju svoje beči. Tako se čuje, da će i oni tužit, a Ferdinando neka plaća. Medjutim mi doznajemo, da Ferdinando nima niš, i da će ti nesretni acionisti ostat z dugim nosom.

Združenje pravaške i narodne stranke u Dalmaciji. Težka uvreda, koju je dalmatinski namjestnik barun Handel bacio u lice svim Dalmatincima, doniela je već nekoliko liepih plodova. Ponajprije složile se u dalmatinskom saboru sve stranke i narodnosti, da proti bezobraznoj uvredi namjestnika svečano u saboru prosvjeduju. Time su postigle, da je namjestnik osramoćen morao bježati iz sabora, praćen povicima: „Van Handel, doli s njim!“. Druga korist od te namjestnikove uvrede je ta, da su hrvatska narodna stranka i pravaška stranka u Dalmaciji odlučile združiti se u jednu samu čvrstu hrvatsku stranku, da budu dalmatinski Hrvati mogli složnimi silami odbijati uvriede, što njim ih nanašaju doklačeni plavokrvci. Tako je Handel tjerajuć lisicu iztjerao vuka. Iz svega toga pak crpimo sliedeću nauku: Mi se Hrvati probudimo, osvjestimo i složimo jedva onda, kad nam dušman stane nogom na grkljan, te nas počne daviti. Dok nas pritiše, ali samo toliko, da ipak možemo dihati, koljemo se medjusobom da je milina. Kad ćemo se opametiti?

Iz Tinjana pišu nam: Dne 5. o. meseca oko 9½ sati prije podne pala je u Kringi u zdenac napunjen vodom ispremješanom sa muljem, Franu Milanovića, dvogodišnja kćerka Antonija. Pod vodom bila je preko četvrt sata. Kad su ju izvukli vanka, nije se na njoj opažao više ni najmanji trag života; bila je sva modra i naduta. Od svih napuštena, ležala je na zemlji. Naokolo su ljudi samo naricali, ali pomoći joj nije nitko znao.

Ovaj žalostni dogodjaj prijavila je neka žena mjestnomu učitelju gospodinu Petru Boloniću, koji je već podučavao u školi djecu. Gospodin Bolonić brzo potrči na lice mjesta, uzme nesretnicu u naručaj i odnese ju u bližnju kuću, gdje, odrješiv od nje haljinu, očisti joj usta i nos od mulja a zatim omotav ju u toplu plahtu, prisloni ju na svoja koljena i to ponješto prignutimi prsima unapried, zapovjedi svojoj ženi, da ju polagano tare vunenom krpom po krajnim udovima, dočim se on bavio tarenjem ostalog diela tiela i osobito prsiju. Nakon četvrt sata neumornog rada, udarila je voda iz želudca na usta i na nos ujedno sa jednom živom gljivom, što je u gospodinu učitelju pobudilo nadu, da se u nesretnici nije još prekinula nit života. Istodobno trža je on po prsima, pobudjujuć ju lahkim pritiskom prsiju na umjetno dihanje. I gle čuda! Nakon 1 sat i pô neprekidnog rada, vratio je djevojčicu k životu na najveću radost i veselje njezinih zabrinutih roditelja i na veliko začudjenje prisutnih, koji prije govorahu, da se mrtvac ne da po čovjeku uskrisiti.

Ovo doprinašamo javnosti, jedno da tim uzvisimo u istinu plemenito djelo gospodina učitelja, premda on u svojoj skromnosti neočekuje nikakvu nagradu niti kakovu ljudsku pohvalu, a drugo zato, da upozorujemo naš narod, da svaki, koji se iole u posao razumije, neka u ovakvim nezgodama pritrče nesretnicima u pomoć ne plačem i jaukom, već djelom.

Plovitbeni red ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Istarkim prugama je sliedeći: Prikljućna pruga Lovrau-Plominj se obustavlja i na mjesto ove otvara se:

Pruga Rabac-Rieka sa ticanjem Plominja, Berseča, Mošćenice, Lovrana i Opatije parobrod će ploviti svakog dana izuzev nedelje, polazkom iz Rabca u 6 sati 30 časa u jutro i iz Rieke u 12 sati 30 č. po podne.

Pruga Rieka-Lovran: parobrod će redovito prenoćiti u Iki i odavle će započeti u 7 sati u jutro svoja putovanja.

Izravna pruga Rieka-Opatija: ukida se večeraja plovitba od 6 sati iz Rieke i ona od 7 iz Opatije.

Na ostalim prugama istarskog prometa ostaje dosadanji plovitbeni red nepromjenjen.

Na primorskim prugama: Pruga Rieka-Senj: skraćeno je trajanje vožnje iz Senja do Rieke, tako da će parobrod stići već u 9 sati jutro na Rieku; usliied toga imade promjena u satovima dolazka i odlazka u pojedinim postajama od Crkvenice do Rieke.

Pruga Rieka-Crkvenica-Novi: parobrod će polaziti iz Novog u 6 sati u jutro i 1 sat po podne a iz Rieke u 9 sati 30 časa prije podne i 4 sata po podne.

Pruge Rieka-Karlobag-Pag i Pag-Obrovac: na mjesto dosadanje svakdanje plovitbe izmedju Rieke i Paga, te nedeljne plovitbe iz Paga u Obrovac, nastupiti će dvije pruge Rieka-Karlobag-Pag i jedna treća ovakva sa priključkom Pag-Obrovac, sa ticanjem svijuh luka, kojih i do sada; parobrodi će polaziti iz Rieke svakog utorka, četvrtka i subote u 6 sati 30 časa u jutro, a iz Paga svake sriede, subote i nedelje u 6 sati u jutro; iz Paga za Obrovac i natrag ići će parobrod svakog petka.

Pruga Rieka-Bakar: nastupit će zimski plovitbeni red sa polazkom iz Bakra svakog dana u 8 sati u jutro i iz Rieke u 2 sata po podne.

Mjestne viesti.

Balneološki kongres. Kako smo već bili javili, prišlo je v Opatiju prošla sriedu, na 12. o. m. preko dve sto lečnika, ki se specialno bave s kupalištem, pa se zato i nova balneologi.

Odbor opatijskeh i voloskeh lečnika dočekal ih je — neki va Sv. Petre a drugi na Matuljah. Sva sila kočija iz Opatije, Voloskega i Reki pošla je po njih. Oko 9 ura na večer počele su v Opatija prilajat prve karoci. Balneologi sa svojemi gospodjami odsjeli su po raznih pensioneh i hoteleh, kako je već kemu bilo odlučeno ko mesto. Po tem su šli va „Kvarnero“, gdje ih je dočekala muzika. Tako je prošla prva večer.

Svim nam je bilo neugodno, kad smo pomišljali, kakovo će vreme nać ti naši gosti v Opatije. A kako je već nekoliko dni duvala jugovina, daš padal kako skabla, zrak bil gnjil i vlažan, svak je govoril: lepu će si sliku storit ti stranci o našoj Opatiji i o drugeh okolneh kraji.

Nego, kako za čudo, drugi se je dan pokazalo nebo vedro i sjajno, sunce zatoplilo i koliko bi okom trenul — sva je Opatija a s njom i sva okolica osvanula živa, vesela i krasna, kako va svojeh najlepšeh dneveh“.

A to vreme na veliku radost svih, uzdržalo se i kasnije, tako da su se grupe balneologa, šetajuć po Slatine i drugud, neprestano čudile tolikoj lepoti.

Kongres se je obdržaval va Stefanije sva tri dalnja dana. Razpravljalo se živo, a bila je priredjena takodjer i mala izložba aparati, ki zasecaju va struku.

Ali još ni nikada bilo nijednega kongresa prez zabavi, banketi i komersi. Tako ni sada. A banketalo se sve u šestnaest. Sad u Štefaniji, sad u Adriji kluba, sad kod Dr. Szöge, sad u vila „Jeanette“ — a ma nikada mira. Dapače, u petak na večer bil je i ples. Da je i tu bilo sve živo i veselo, ne treba tek spominjati. U četvrtak na večer bila je luminacion pred „Kvarnerom“. Vani su stale barke s lampioni, na kraje je igrala muzika i bacale se rakete. Puno je kvarilo ono nesnosno i gadno deranje nekakoveh Talijani na more.

Subotu u večer je bil završetak tega kongresa. Nedelju u jutru su neki balneologi otišli s parobrodom „Pannonijom“ put Pula itd., drugi su otišli vlakom put Beča a nekoliko ih je ostalo i v Opatije.

Volosko-Opatijski Sokol imao je u nedelju, dne 16. o. m. prvi svoj izlet, i to u Rukavac. Učestvovao je priličan broj izvršujućih članova uz skoro sve odbornike. Očekivati je, da će budućemu izletu učestvovati listom svi izvršujući članovi. Izleti u okolicu ne samo, da pospješuju svrhu družtva, nego imadu takodjer rodoljubni cilj. Zato je uprav potrebito, da „Sokol“ priredi više takovih izleta i da na iste idu svi članovi.

Roditelji bez srdca. Opatijsko redarstvo prijavilo je sudu supruge Bonas, stanujuće negdje na Križišću, jer su zlostavljali jedno svoje petgodišnje dieta. Ti bezćutni ljudi vezali su to nebogo dieta kako pasa na lancu, tako čvrsto, da se je dietetu na nogi gdje mu bijahu verige privezane, koža olivila do krvi. Tako vezano dieta bi tukli po tielu i po glavi, da je svo izmrcvareno. Dok je siromašno dieta trpilo paklenske muke usled boli prouzročene lancem i udarci, roditelji se gostili, te ne bi malomu mučeniku dali ni vode, koju ih molio. Čudimo se, kako su susjedi trpjeli tako živinsko postupanje sa jednim nedužnim dietetom. Nego ipak je to nedjelo došlo na vidjelo, pak je stvar sada u rukama suda, te se čvrstvo nadamo, da će ti bezdušni roditelji biti najstrože kažnjeni.

Svega po malo.

Kranjski sabor. I to je neka vrst cirkusa. Reć bi, da je onoj našoj braći tamo jako dobro, kada se onako gone i zabavljaju!

Englezko brodovlje stiglo je pred nekoliko dan va Trst. Do mala da će i na Rieku stići.

Kralj Saksonski Djuraj umro je u subotu dne 15. ovoga mjeseca.

Dubrovčanin najbolji svjetski plivač. „Evening Express“ u Cardiffu donosi u jednom od svojih zadnjih brojeva pohvalan članak sa slikom o Dubrovčaninu g. Pavu Radmiloviću pod nadpisom: „Dobitnik kupe plivača“ „Evening Express-a“. U razmim svjetskim klubovima plivača g. Radmilović je dobio vrlo mnogo nagrada, te je posjednik od šest kupâ. Njegova karijera još uviek napreduje, te je i prošle sezone postigao najbolje uspjehe. On je najmladji igrač medjunarodnog „polo“ u Engleskoj, tek mu je 18 godina i pô. Prošli mjesec dobio je kupu od mejdana „Večernjeg Express-a“ i prvenstvo cardiffskih klubova plivača, prvi na 21. pr. m. a na 30. natjecao se za prvenstvo Engleske.

Čudnovato dieta. Dne 13. o. m. igralo je u jednom javnom lokalu na guslama petgodišnje dieto iz Rusije, imenom Miša Elman, tako liepo i savršeno, kako nijedan od do sada poznatih virtuoza na guslama.

Delo va Ameriko. Čitamo va alleghenskoj „Hrvatskoj“ od konca prošloga meseca, da je sada va Pittsburgu, Chicagu i drugudа puno dela, budući da su neke fabrike počele na novo delati. Isti pak list javlja još, da se va isto vreme seli v Ameriku sva sila sveta; tako je na 23. septembra o. godine s parobrodom „Celtic“ od družtva „White Star“ iz Liverpola prišlo va Newyork 2920 putnika.

Prenos kazališta. To se može dogoditi samo u Americi, u zemlji, gdje je sve moguće. Ovih dana su u Pittsburgu prenesli jedno operno kazalište sa pripadajućim mu hotelom, velikom koncertnom dvoranom i sa kavanom u težini od 2 milijuna 578 tisuća kilograma, u vrieme od 36 ura, za cielih sedam metara.

Krompira mora bit. Neki dan došao je u kolodvorsku restauraciju u Berni (Švicarska) jedan seljak, na komu se vidilo, da nije puno putovao. Restauracijski konobar ga upita: „Želite li jesti „table d' hôte“ (to će reći: kad se za stanovitu cienu dobije već odredjeni broj hrana) ili à la carte (to će reći: kad se naruči svaku hranu posebice)? Seljak misli malo, pak reče: Dajte mi malo „table d' hôte“ malo „à la carte“ ali krompira mora bit pomešano.

Mašina za poć va pakal. Franceska vlada tjera sada iz Francuske sve fratre i koludrice, koje se bave školami. Ovih dana morale su se selit uršulinke iz Abbeville. Med njimi bila je jedna koludrica stara 81 leto, koja ni bila z van kloštra od leta 1845. Ona ni vidjela nikada jedne željeznice. Kad su ju hteli posest u vagon, počela je kričat i plakat, da je francuska vlada poslala tu grdu mašinu, da ih sve odpelje va pakal. Velom mukom su ju druge koludrice umirile.

Željezno brdo. Obstoji va Meksiko, u državi Durango, brdo je visoko šest do sedamsto metra, koje se skoro cielo sastoji od čvrstog željeza. Dotično brdo je u osnovi jedan i pol kilometra debelo, te do pred neko vreme pobudjivalo zavist i zazubice svih obrtnika u ovom kraju. Pred malo vremena je meksikanska vlada prodala ono brdo nekojim glavničarima iz Newyorka te materijal izkopan daje 87 po sto čistog željeza.

Najveće drvo na svietu. U Kalifforniji našli su jednu vrst drveta, koje nadmašuje objam svih onih, do sada poznatih. To drvo mjeri u okrugu 38 metara, a u omjeru 15·30 met. Bilinoslovci ga nazivlju „wellingtonia gigantea“, a pripada vrsti, koja sačinjava glasovitu šumu gorostasa u dolini Josemite. Ova bilina pripada obitelji borova, i raste obilato u svim predjelima; samo u Kalifforniji poraste do ovakovog gorostasnog objama.

Desinfekcija stanova. Učenjak Simon preporuča vrlo jednostavno sredstvo za desinfekciju stanova: raztopinu sode. Pokusi su pokazali, da i slaba 5%-tna raztopina sode u jednoj minuti ubija bacile difterije, pače najokorjeli mikrobi pogibnju

u toj raztopini za četvrt sata. Kod svojih pokusa Simon je kefe i češlje zaraženo svakovrstnim bacilima, a onda ih uronio u 5%-tnu raztopinu sode pri temperaturi od 60°/₀. Za dva dana svi su mikrobi bili ubijeni. Simon tvrdi na osnovu tih pokusa, da je za podpunu desinfekciju podova, vrata, prozora i stiena dovoljno oprati ih 2%-tnom gorućom raztopinom sode, pomiešanom sa židkim sapunom. Pri tom treba paziti ne toliko na jačinu raztopine, koliko na njezinu temperaturu, koja ne smije biti niža od 60°. Jeftinoći ovoga sredstva i jednostavnost njegova pringotavljanja zajamčuje svestranu porabu.

Sušeno mlieko. Neki Just i Hatmuker iznašli su način, po komu se može dobiti suhi extrakt od mlieka. Postupak je taj, da se mlieko propušća, da tako curi izmedju dva šuplja valjka, koji se kreću tako, da izgleda kao da se mlieko povrh istih i medju njima tekuće melje. Pomoću pare, koja se kroz valjke pušća, ugriju se ti valjci na 110 stupnjeva, te se u njima ta temperatura i uzdržaje. Tako se i mlieko podigne na kipuće stanje uslied čega se u istom sadržana voda izparuje, dočim se osušeni ostanci poput kože priliepe na izvanjske strane valjaka. Ova se tada struže, stuče u prašak iz kojega se sbije u obliku malih ciglica. Ove sadržaju samo 6 postotaka vode, dočim svi ostali dielovi mlieka ostaju, te se mogu dugo vremena nepokvareni uzdržati. Ako se te ciglice sa odgovarajućom množinom tople vode smiešaju, dobije se tekućina, koja podpuno odgovara kuhanom mlieku. Dakako, da se ovako sušeno mlieko može u mnogo slučajeva, osobito za put a i kućnu porabu, vrlo dobro upotriebiti.

Koliko ima ljudi na zemlji. Na zemaljskoj kugliji ima 1,503.300.000 duša, koji stanuju na prostoru od 145,110.600 kvadratnih milja. Od toga broja stanovnika spada na Evropi 392 milijuna i 264 hiljade, na Aziju 819 milijuna i 556 hiljada, na Afriku 140 milijuna i 700 hiljada, na Ameriku 144 milijuna i 300 hiljada, a na Australiju 5 i pô milijuna ljudi.

Ratna jakost glavnjih država u Europi:

Država:	Vojska u miru:	Vojska u ratu:	brodova:
Austro-Ugar.	390.000	3,500 000	154
Rusija	940.000	4,300.000	333
Njemačka	610.000	5,000.000	250
Turska	360.000	1,500.000	72
Italija	278.000	3,300.000	346
Englezka	335.640	944.160	730
Francezka	616.000	4,350.000	497
Portugal	31.800	150.000	42
Španjolska	120.000	800.000	60
Srbija	23.000	353.008	—
Crnagora	630	40.000	—
Bugarska	43.000	335.000	17
Belgija	52.000	230.000	—
Danska	10.000	62.000	100
Grčka	25.300	82.300	69
Nizozemska	29.000	184.361	129
Rumunjska	121.061	171.978	28
Švajcarska	147.000	502.000	—
Švedska i Norveška	56.000	320.900	90

Port-Arturski andjeo. Ruske novine puno pišu o gospodji Stössel. To je žena glavnog zapovjednika ruske vojske u Port-Arturu, generala Stössela. Nju ruski vojnici ne zovu drugčije, nego — naš andjeo. Krasna je to žena! Liepa, mila, puna dobrote i blagosti. Treba vidjeti njeno milo i mirno lice, pa da čovjeka obuzme milje. Ona ima pod sobom bolnice. Tamo provodi dane, tamo veliki dio noći. U Port-Arturu je puno bolnica i ima po nekoliko hiljada ranjenika. Ona je svuda, vidi sve, nareди sve. Kad prodje kroz koju sobu, ranjenici dižu glave, samo da je vide: lakše im je. Težkog bolestnika utješi sa nekoliko rieči; na koga metne ruku ili mu ubriše težki znoj sa čela, tako mu je kao da ozdravi. Njoj nije ništa teško, niti gadno. Milosrdno gleda na svaku ranu, neku i previje sa svojom mekom, lakom rukom. Neka je ranjenik zamoli ma za šta, ona nadje načina i učini. Okorjeli azijatski ratnici vide njezin mar, njezino dobro srce, vide njezine nespavane noći, njezinu nadzemnu ustrajnost i to ih neobično zadivljuje. Ne mogu da razume takvu duševnu i tjelesnu snagu u jedne gospodje. Njezin muž, glavni zapovjednik grada prolazi danju kroz sve položaje, zaustavi se kod svake kule, te naredjuje i hrabri vojnike. Danju je u generalskoj uniformi. U večer je u prostom odjelu. Nečujno prolazi od straže do straže i kad se umori, prilegne ma u kakvom šancu ili pod gvozdenim zidovima kule. Za njega ipak znaju, da kad god legne. Njegova žena kao da ne spava nikad. Uviek je u bolnicama i neumorive. Ponekad joj dodje muž, te je izvodi iz onog težkog zagušljivog zraka. I onda ide s njim na šančeve kod baterija, a ne mari ništa što u njezinoj okolini i blizini padaju neprijateljske granate. I kad je okorjeli ruski vojnik vidi tako mirnu, on joj oduševljeno kliče. Na njenom licu kao da piše: A što se čudite! Nema smrti bez volje Božje. . . I kad je kakav bedem skrije za njihovim očima, onda oni šapuću izmedju sebe: Andjeo, andjeo! . . .

Umorstvo u Baču. Prošli tjedan je pred sudbenim povjerenstvom razudjeno traplo umorenoga Sikore, te je ustanovljeno, da ga je ubojica zadavila i to prostom rukom. Neki drže, da žena nije fizički dosta jaka, da zadavi muškarca. No misli se, da ga je Kleinovka morala opiti uspavajućim pićem i onda u snu udaviti, premda je moguće, da ga je zadavio i njezin muž. Da li je Sikora bio prije umorstva uspavan, to će se kemički ustanoviti. Policajna potjera za bjeguncima nije do danas dovela gotovo do nikakva rezultata. Pronadjen je fijaker, koji ih je vozio na željeznicu, i trbonoša, koji tvrdi, da im je nosio prtljagu u željeznički vagon. Ali njihove izjave posvema su se razilazile tako, da policija nema nikakova traga, kojim bi pošla za bjeguncima.

Vanredno je zanimivo ono, što pripovieda o Kleinovki neka švelja, koja je stanovala kod Kleinovih. Ona je imala svoju sobu i u njoj je dnevno šila. U ponedeljak poslie podne došla je gospodja Klein u sobu k švelji. Bila je odjevena u bielu svilenu bluzu, liepo učešljana i nakićena. Kad ju je švelja upitala, ide li na kakov koncerat, odvratila je Kleinovka, da će dobiti gosta i zato je zamolila, neka joj za taj dan odpusti sviećnjak, da ukrasi sobu. Tada je švelja pozvala u svoju sobu, gdje bijaše sve liepo uredjeno, a stol prostrt. Kleinovka se je tužila, da joj nije dobro i da čeka liječnika. Tada se švelja opet povratila u svoju sobu. Malo zatim izašla je u hodnik i opazila kroz pritvorena vrata, da je u sobi nekakav muškarac bez kaputa. Njegovo lice nije vidjela. Oko pet sati došla je k švelji Kleinovka i začudila se: Zar ste vi još uviek kod kuće? A onda je zamolila švelju, da ode od kuće, jer želi njezinu sobu spremati. Švelja se napokon dade sklonuti i ode.

Oko 9 sati u večer vratila se kući. Gospodja Klein ju je dočekala, odjevena u ružičasto kućno odjelo, odvela u kuhinju i zamolila, da se zadovolji s kuhinjskom svjetiljkom a njoj prepusti sviećnjak. Kleinovka bila je silno uzrujana, no švelja je to pripisivala njenoj boljetici. Na večer došla je Kleinovka opet u sobu k švelji i tužila joj se, da je nešto boli. Na pitanje švelje, da li je gost još kod nje, reče joj: „Pomislite — kod mene je ćeh moga muža, a on je otišao u klub“. Tada ponuka švelju, da legne spavati i ode. Ona je šivala do 10 sati i legla u postelju. Ali nije mogla spavati. Čula je gospodju Klein, kako neprestano hoda po kući i doskora pokuca na njezina vrata, te joj pripovjedi, da osjeća silne boli, pa joj se čini, kao da će pometnuti. Švelja pomodi da će joj skuhati čaja, ali ona to odbije i opet ode.

Kleinovka je cielu noć hodala po stanu i još jedanputa došla na vrata švelje i zapitala ju: „Niste li ništa čuli? — pričinilo mi se, da je netko došao u stan?“ Drugo jutro pripovjedala je Kleinovka švelji, da nije mogla spavati, pa je cielu noć prala rublje. U sriedu joj reče, da je u istinu pometnula, da je bolestna i da mora ići u Moran, te je upita: „Ne osjećate li nikakav miris? — Kupila sam za muža u ponedeljak kobasica, pa leže još netaknute“. Gospodin Klein činio se švelji silno nemiran, ni češljao se nije, a često je opazila, da se bračni par zatvara u sobu i šapće. To joj bijaše tim čudnovatije, što je gospodja Klein bila nagluha. Jedne večeri došao je neki muškarac i upitao za Kleinovku, ali nije bila kod kuće. Kad joj je švelja pripovjedala, probliedila je. Istu je večer s mužem odputovala. Večer prije odlazka naručila su oba supruga kod jedne stolarice dva sanduka u duljini od 1 metar i 60 cent. Sanduci su odpremljeni u sriedu u stan, ali je ovaj bio zatvoren.

Jedan željeznički činovnik tvrdi, da je onoga dana, kad su Kleinovi pobjegli, u 9 sati u večer vidio na kolodvoru ženu, koja je neobično napadno očijukala s muškarcima, premda je uz nju bio muž. Misli se, da su supruzi odputovali svaki zasebice, jer su uzeli dva kovčega. Medju listovima, koji su nadjeni u Kleinovkinoj sobi bilo je više ljubovnih, a jedan je podpisan od nekog poručnika. Policija je saznala, da je Kleinovka imala u Poznanu stalni stan, te je ondje kao i u Pešti podržavala više odnošaja. Kad se je udala za Kleina donijela mu je 6000 kruna, kojih se domogla po svoj prilici putem zločina.

Umoreni Sikora vodio je sa svojim sinom parnicu, i od njega tražio da mu povrati novce, što ih je potrošio na nauke.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabrao: Josip A. Kraljić.)

Iz Kastva (Kastavščine).

Kada beči nestane — pamet se vraćat stane.

Mučeća voda bregi dere.

Svaka šala ima svoj nauk.

Klin izbija klin — sikira oba.

Kamik s kamikon daje iskru, a drvo z drvon ogani.

Svoj će svoga do jami zapeljat, ali ga neće nutra porinut.

Gospodarske viesti.

Brsato.

(sriešno vrienje, zavrelica, versia, mufa)

(Nastavak.)

Da se od pokvarenog groždja dobije što zdravije vino, a da ne bude toliko ovoj, koliko ostalim bolestima podvrgnuto, najbolje je praviti iz njega t. zv. opol, to jest, razlučiti odmah po gnječenju sok od dropa oturnjavši drop. Sami sok stavi se u čisti i sasma lagano zasumporani badanj da odpočine, te se poslie 12 do 24 sata pretoči u drugi badanj ili bačva, gdje će sok uzavriti, pošto ga se dobro prozračilo. Ako se ima zdrava dropa, bez gnjiloće i želimo li dobiti crnije vino, to ćemo mastu koji vrije, dodati manje ili više ovoga zdravoga dropa. Inače treba svakako da mu dodamo 20 do 30 grama tanina, te da odstranimo pjenu, koja se je okupila na površinu masta, koji vrije. Kad je dovršilo žestoko bučno (glasno) vrienje, otočit ćemo mlado vino, iz opreza u lagano zasumporane bačve.

Ovim će izgubiti nešto boje a i daljnji razvitak i dozrijevanje vina, ali će se barem zapriječiti, da u vinu ne nastanu pogana sitna bića, koja bi mogla biti izvorom goreg okusa po vinu.

Sluzavost vina.

Ova se bolest opaža osobito kod bijelih, novih, sladkih i slabo alkoholičnih vina, koje sadržavaju malo tanina. Sasvim rijetko se opaža kod crvenih. Nu često je ova bolest opaziti i u mladim opolima, upravo za dobrih godina, kad ovi zbog prekomjerne topline, za dobra vrienja, ostanu slatki a uz to slabo alkoholični. Gljivica, koja prouzrokuje ovu bolest, ne treba zračnog kisika da se razvije; ona pretvara neraztvoreni šlador u neku sluzavu tvar, još dobro ne poznatu, koja zgnane vino poput ulja. Sluzavo vino dobiva mutnu boju, a kasnije i neugodan okus, sa svim tim, da miris ostaje kao kod zdravog vina.

Da se zapriječi razvitak ove bolesti u vino, valja kod trgadbe razdijeliti dobro od pokvarenog groždja, mora se brati kad je groždje zrelo, i lagano zasumporati pomoću za vrieme vrienja (jako sumporanje zapriečilo bi redovito vrienje i dotično pretvaranje šladora u alkohol i u druge proizvode bučnog vrienja), uz to se vinu mora nadodati mala količina alkohola, ako je odviše slabo, a do potrebe 15 do 20 grm. tanina po stolitru. Mnogo još koristi prozračenje masta.

Ako je vino već sluzavo, neka mu se nadoda 20—30 gr. talovine (tanine), te ga se dobro pomješa, da se tako razvrši niti sluzava tvari, i da se vino prozrači; kad vino ne sadržava više nepretvorenoga šladora, ulije ga se zatim u dobro zasumporanu bačvu i razbistri ga se. Sadržaje li još nepretvorenoga šladora, a nalazi li se u toplim prostorijam, valja ga podvrgnuti opet novom vrienju, nadodajući mu zdravog jaloga (feca), kad je vrienje dovršilo, razbistri se i pretoči u dobro zasumporanu bačvu.

Miljećno vrienje vina.

Veoma je pogibeljna ova bolest, pošto za tako bolestno vino nema lijeka. Ova se pojavljuje najradje kod sladkastih mladih vina, koja imaju puno bjelančevine, a osobito kod onih, koja osim toga imadu malo kiseline, kao i u ona, koja proizlaze iz groždja zakaljena gibom od vapnenog karbonata.

I ova je bolest prouzrokovana od jedne gljivice, koja pretvara šlador u miljećnu kiselinu bez da se razvija ugljična kiselina; osim miljećne kiseline dobiva vino i nešto maslove kiseline, koja dava vinu veoma neugodni, grancavi, upaljeni ukus.

Vino, koje je prošlo miljećno vrienje ima osobit kiseli ali ne octikavi ukus, a ne može se octikavost ni na vrienju opaziti. Boja potamni, a tekućina se po nešto zgusne. Težko se opaža pojavljenje ove bolesti, pošto, kako rekosmo, pri ovom vrienju ne razvija se ugljična kiselina. A pošto se bolest počme razvijati na dnu bačve, tako s njom konobar može biti vrlo neugodno iznenadjen.

Redovito olkolično vrienje, obilovanje alkohola i kiseline u vinu, bistrenje i zasumporanje, mnogo će doprinijeti da se u vinu ova bolest ne pojavi, ali ako je već vino bolestno nema mu lijeka.

Mane vina.

Medju bolestima i manama vina glavna razlika je ta, da su bolesti, kako vidimo prouzrokovane od prisustva raznovrstnih sitnih bića (gljivica), koje na razni način djeluju na pojedine sastavne tvari vina, te ih raztvaraju ili drugčije preinačuju, dočim mane vina odvise ponajviše od izvanjskih okolnosti i upliva, uslied kojih vino dobiva razna njemu ne srodna počela, ili pak gubi od svojih vlastitih, te mu tako trpi: ukus, miris, boja itd.

Najobičnije mane, koje se kod vina pojavljuju, su sliedeće:

Vino udara po sumpora-vodiku (sumporu). Ovom neugodnom ukusu i vonju, koji sliči smrdljivim jajima, uzrok je prekomjerna i mala količina sumpora, koji dolazi u bačva odnosno u vino uslied prekomjernog sumporanja vinograda ili loše obavljenog zasumporanja bačve.

Zadnje viesti.

Rusko-japanski rat.

Iz Mandžurije stigla je znamenita viest, da su Rusi potukli središnju japansku vojsku i oduzeli Japancem više kanuni. Sam Kuropatkin bil je na čelu svoje vojske. Ta je viest u svoj Rusiji dočekana s velikim veseljem. Boj traje još vavek. Rusi dobivaju sve više i više pojačanja. Od svega se vidi, da Japanci igraju poslieduju kartu, zač ako i ne podje Rusom za rukom da ih već ovaj put smrve, to će se i ta prilika pružit koliko prvo.

Kuropatkin postat će zaradi tega svojega uspjeha generalissimus cele ruske vojske.

Port-Artur se, kako vavek junački drži.

Javna zahvala.

Svima, koji su prigodom dugotrajne bolesti, smrti i pokopa premilog nam pokojnika, veleč. gospodina

Mije Laginja

umirovljenog župnika-dekana Kastavskog,

pokazali Svoju sućut, brinući se za bolesnoga, izkazav zadnju počast premilomu a nam sažaljenje, ovim se najučtivije zahvaljujemo.

Osobitom si smatramo dužnosti zahvaliti se p. n. gg. predstavnicima i zamjenicima prečastne duhovne, slavne c. kr. kotarske političke i sudbene oblasti, veleč. svećenstvu susjednih dekanata, p. n. mjestnim občinskim i školskim poglavarima i veleč. gosp. Dru. Gaji Dabovića, obć. liečniku.

Bog platio svima!

Kastav-Klana, dne 15. oktobra 1904.

Za svećenstvo kastavskog dekanata:
Ante Ellner
nadžupnik.

Za rodjake:
Marija ud. Laginja
majka.

Proljetna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljetnu kuru preporuča se najtoplije pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino **sirupom od salsaparilje** (Sciroppo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korjena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje izvrstan je lik proti svim kožnim bolestima, reumatizmu, skrofulam, pokvarenoj krvi, **uspjelini, hemoroidima**, osobito pako proti **sifilitičkim** i venerističkim bolestima. — Prodaje se u bocama od **2 krune**; onda od **K. 3** ili u dvostrukim bocama od **5 kruna.**

Pilule od žaljeza i Haemola

Ove su pilule od neprocienjivo blagotvornog djelovanja proti najrazličnijim bolestima, a osobito proti: **slaboći, hlađenosti**, pomanjkanju **krvi, nervoznosti, vrtoglavici** itd. itd. Izvrstno pak djeluje kod pokvarenosti krvi i **glavobolje**, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iza duge bolesti. Preporučaju se kod svekolike slaboći, osobito za mlade **žene** i **djevojke** pri pomanjkanju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naime, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podpisnoga povraća odmah iza kratke i savjestne uporabe. Izvrstno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željenih pilula zasvjedočavaju mnoge putnanice i pohvale oozdravljenika iz blizu i daleka. Svaka škatuljica sadrieje 100 (sto) ovakovih pilula, a ciena jednoj škatuljici je **2 krune.**

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest izvrstno sredstvo proti znojenju nogu, upija znoj, te na taj način preprieči **ranjavost** noga i odnosnije im **neugodni** miris. Ciena jedne škatuljice **K 1.**

CEROT proti **kurjim očima.**

Ovaj je **Cerot** svestrano priznat kao jedini i sjegurni lik proti **kurjim očima.** Samo upotrebljavanjem ovog lieka može se čovjek rieliti za kratko vrieme ove neugodne bolesti.

Prodaje se **komad po 40 filira.**
Poštanske naručbe odpremaju se odmah.

Svi spomenuti lieskovi dobivaju se jedino u ljekarni

Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto)

ADOLFA SCHINDLERA

Na Ricci, via Mercanti, 8 Piazza Ürmeny.

NB. Takodjer se u ovoj ljekarni **recepti** (ljeèniški prepisi) točno i savjestno prirediuje.

Oglas.

U gradu **Kastvu** prodaje se uz povoljne uvjete, takodjer na obročno odplaćanje, **kuću br. 94** (gradj. čest. 152), **kuću br. 36** (gradj. parc. 147) i vrtić (zemlj. čest br. 59.)

Obširne obavjesti daje gospodin Dr. **Matko Trinajstić**, odvjetnik u **Voloskom.**

Englezki Balsam

za sačuvanje podplata

Izvrstno i prokušano sredstvo, da podplati postanu trostruko trajni, čvrsti i nepromočni.

Ciena velikoj boci sa kistom (pinzel) i naputkom: **80 filira**; Ciena maloj boci sa kistom (pinzel) i naputkom: **50 filira.**

Prekupci dobiju 20% popusta.

Dobiva se u Drogeriji:

L. Ghersetich u Voloskom.

25 kruna nagrade

svim čitateljem ovoga

: Oglasa :

4 para cipela samo kruna 5·50.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereno rasprodati veliku partiju cipela uz ciene daleko niže od ciena tvornice. Prodajem usljed toga svakomu **1 par** muških, i **par** ženskih cipela za zavezati I. vrsti, galoširane, sa jakimi okovanimi podplati od kože; nadalje **1 par** muških i **1 par** ženskih moćernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izradjenih, ukusnih i lahkih. Veličina po cm. **Svi četiri para stoje samo kruna 5.50.**

Razašilje se nakon pošiljke novca il pouzećem.

S. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

Franjo Schlesinger

zlatar i draguljar

Opatija — Villa Rudowitz

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cienam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

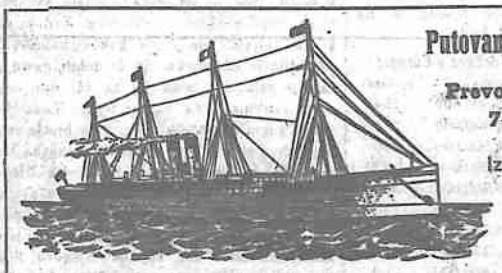

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7—8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u **Ameriku** III. razred **iz Zagreba u New-York for. 65** sa brzim parobrodima prevoz preko mora **7—8 dana.**

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba **svake nedelje.**

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i **Felice Turina** u **Opatiji**; **Andra Blečić** i **Marija pl. Märzthal** u **Voloskom**; **Josipa Rubinić** u **Mošćenicah**; **Vinka Mavričić** u **Dragi**; **Frana Bassan** u **Lovranu**; **Antonije Priskić** u **Iki**; **Vjekoslava Kinkela** u **Rukavcu**; **Dinka Spinčić** u **Mihotićih**; **Frana Ferranda** u **Matuljih**; **Ivana Vigh-Vičić** u **Trinajstićih**; **Ljudevita Jelušić** u **Kastvu**; **Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej**; **Vladimir Fiamin Križišće (Opatija)**; **Franjo Brajan** u **Srdoči Sv. Križ**; **Ante Bertoša** u **Pazinu.**

Pojedini broj stoji 6 filira.

Veliko iznenadjenje!

U životu nikad više ove zgode

500 komada samo za for. 1.95.

Krasna pozlaćena 36 sati podjednako točno iduća Anker-ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata, 3 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 pruten za gospodu sa imit. drugim kamenom, 1 cigarnik sa jantarom, 1 elegantan broš za gospođje, 1 krasno žepno ogledalo, 1 novčarka od kože, 1 žepni nožić, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa sve doublé zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, za urom, koje sama ove novce vrieđi, stoji samo for. 1.95. Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Exportna kuća:

A. LIBAN, KRAKOV br. 21,

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista" uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredničtvu.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4½% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uloške plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garancije.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.868·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.578·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.